Redactor responsabil: GH. BOLOCAN

Colectivul de autori:

GHEORGHE BOLOCAN
VIRGIL NESTORESCU
ION ROBCIUC
CORNELIU REGUȘ
ASPAZIA REGUȘ
MILE TOMICI
ION CIOCEA
OLIMPIA GUȚU
CORNELIA POPESCU

Revizia a fost asigurată de:

VIRGIL NESTORESCU
ASPAZIA REGUȘ
CORNELIU REGUȘ
ION ROBCIUC

Revizia finală:

GHEORGHE BOLOCAN

805.90-3=902.1(=81)(498)"1374:1600"(031)

INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ DIN BUCUREȘTI

Dicționarul elementelor românești din documentele slavo-române 1374—1600

57707

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
BUCUREȘTI
1981

CUVÎNT ÎNAINTE

Dicționarul elementelor românești din documentele slavo-române *a fost elaborat la Institutul de lingvistică din București de către membrii sectorului de slavistică, fiind, de fapt, o parte dintr-o lucrare mai vastă consacrată slavonei din Țările Române și se adresează specialiștilor în limba română, cercetătorilor din domeniul filologiei, istoriei și culturii vechi a poporului român, punîndu-le la dispoziție un bogat material de informare pentru o perioadă despre care sursele existente pînă acum au adus date mai puțin cuprinzătoare.*

Spiritul colectiv în care s-a elaborat lucrarea a făcut posibil caracterul ei unitar și a stimulat căutările pentru depistarea și trierea elementelor românești dintr-un mare număr de izvoare. Avînd o concepție comună, dar și libertatea de a aduce în discuție puncte de vedere noi, autorii au pus în valoare un număr de principii pe baza cărora au prezentat materialul cu deplină responsabilitate. Considerarea numelor proprii din documente ca elemente lexicale ale limbii române atunci cînd este posibilă stabilirea unor relații cu cuvintele comune ale acesteia este ideea centrală a lucrării, aplicată consecvent de la prima pînă la ultima pagină.

Autorii înțeleg să răspundă în mod solidar de întreaga lucrare, deși redactarea materialului a fost strict delimitată pentru fiecare în parte:

A — *Ion Robciuc*
B — *Corneliu Reguș*
C — *Virgil Nestorescu*
D — *Gheorghe Bolocan*
E — *Olimpia Guțu*
F — *Mile Tomici*
G — *Aspazia Reguș*
H — *Cornelia Popescu*
I,Î — *Olimpia Guțu*
J, L — *Ion Ciocea*
M — *Ion Robciuc*
N — *Virgil Nestorescu*
O — *Ion Ciocea*
P — *Aspazia Reguș, Corneliu Reguș*
R — *Cornelia Popescu*
S — *Virgil Nestorescu, Gheorghe Bolocan, Cornelia Popescu*
Ș — *Olimpia Guțu*
T — *Mile Tomici*
Ț — *Olimpia Guțu*
U — *Mile Tomici*
V — *Ion Robciuc*
Z — *Virgil Nestorescu*

Lista de documente, însemnări și inscripții a fost întocmită de Aspazia Reguș și Corneliu Reguș.

În cursul elaborării lucrării am primit un ajutor prețios din partea lui Damaschin Mioc, cercetător la Institutul de istorie „N. Iorga" din București și I. Caproșu, cercetător la Institutul de istorie și arheologie „A. D. Xenopol" din Iași. Observații prețioase ne-au comunicat, cu prilejul discutării lucrării în Consiliul științific al Institutului, Mioara Avram, Ion Gheție și Mircea Sechc.

Nu putem trece cu vederea înțelegerea și amabilitatea cu care ne-au pus la dispoziție materialele necesare la elaborarea **Dicționarului** *lucrătorii următoarelor instituții: Arhivele Statului din București, din Brașov, Iași, Suceava și Craiova Biblioteca Academici R. S. România, Muzeul județean din Suceava.*

Îi rugăm pe toți să găsească și aici expresia recunoștinței noastre.

Ne facem de asemenea o plăcută datorie de a sublinia sprijinul acordat de acad. prof. dr. Ion Coteanu, directorul Institutului de lingvistică, care în nenumărate ocazii pe parcursul elaborării lucrării ne-a sugerat multe idei prețioase asupra vocabularului limbii române.

În sfîrșit, Editurii Academiei care și-a asumat dificila sarcină de a asigura publicarea lucrării de față, îi exprimăm mulțumirile noastre.

INTRODUCERE

Atenția acordată de cercetători elementelor românești din actele de cancelarie, din inscripții și însemnări sau din opere cu caracter istoric au avut drept rezultat apariția unor lucrări cu caracter mai mult sau mai puțin întins. Timp de 30 de ani *Glosarul cuvintelor românești din documentele slavo-române* de Damian P. Bogdan a fost singura lucrare cu caracter general care a stat la baza multor studii închinate istoriei vocabularului limbii române. Dintre studiile ample apărute în ultima vreme trebuie amintită monografia *Limba documentelor slavo-române emise în Țara Românească în secolul XIV—XV* de Lucia Djamo-Diaconiță. Recent, fructificînd cercetările făcute în acest domeniu, Gheorghe Mihăilă a publicat *Dicționar al limbii române vechi.*

Ca în orice domeniu de activitate, cercetările noi, făcute pe baza unui corpus de documente din ce în ce mai amplu, dau la iveală fapte noi care îmbogățesc cunoștințele noastre despre limba română. *Dicționarul elementelor românești din documentele slavo-române* (prescurtat DERS) a fost elaborat în cadrul sectorului de slavistică al Institutului de lingvistică din București. El cuprinde perioada 1374—1600.

Fixarea datei de 1600 pînă la care se întinde perioada cercetată de noi este, desigur, arbitrară. Faptul că după 1600 documentele redactate în limba română devin din ce în ce mai numeroase nu face inutilă cercetarea documentelor scrise în alte limbi și după această dată. Necesitatea cunoașterii limbii române sub toate aspectele cere cercetătorului actual folosirea cu discernămînt a tuturor izvoarelor. Limitarea la o anumită perioadă trebuie acceptată numai ca posibilitate de cuprindere a surselor studiate.

Titlul prezentei lucrări necesită o explicație. Prin *elemente românești* înțelegem în primul rînd cuvintele românești extrase din documente și prezentate în ordine alfabetică ca în orice dicționar. În afară de aceasta, la sfîrșitul lucrării este inclus un capitol special în care se dau elemente de morfologie a limbii române (desinențe, articole) extrase din documentele slavone. În anexă a fost inclus și material din alte izvoare decît cele indicate în lista de la pag. 271 Existența anexelor nu justifică însă titlul unei lucrări, indiferent de spațiul care li se acordă.

În *Dicționar* sînt atestate fapte de istoria limbii române din domeniul vocabularului, gramaticii, foneticii și grafiei în care apar elementele românești.

Evident, ca în orice dicționar, istoric mai ales, se găsesc elemente de fonetică, gramatică și de grafie, în cazul că citatele sînt reproduse în scrierea originală.

Diferența dintre cazul citat mai sus și lucrarea de față constă în aceea că pentru noi toate aceste laturi sînt reprezentate exhaustiv pentru corpusul analizat. Pentru acest motiv a fost necesar să extragem materialul din originale și nu din ediții[1]. Pentru problemele de vocabular limitarea la edițiile existente poate fi, în cele mai multe cazuri, justificată. Pentru a da o imagine fidelă a cuvintelor românești din textele slavone am convenit să respectăm toate particularitățile textului, redînd grafiile multiple și coborînd în text, în paranteze rotunde, toate slovele suprascrise. Nu am făcut nici o întregire nici în cuvintele românești, nici în cele slave din citatele ilustrative. Fiecare formă a fost înregistrată separat, chiar dacă deosebirile dintre ele sînt de ordin grafic. Astfel, la cuvîntul *paharnic*, am înregistrat separat următoarele forme justificate numai de suprascriere: пахарни(к) și пахл(р)ник, пехарни(к) și пе(х)арни(к). Alături de variantele de acest tip la cuvîntul citat există și alte variante grafice, fonetice sau morfologice, totalizînd 27 de forme exemplificate prin citate, fiecare beneficiind de un număr mare de trimiteri. La cuvîntul *pîrcălab* sînt înregistrate 67 de forme. Dacă cuvîntul din titlu, fiind atestat ca un cuvînt comun, este folosit și ca nume de persoană sau de loc aceeași variantă poate să apară în articol de mai multe ori, la nivelul fiecărei secțiuni.

Interpretînd grafia întregului material cuprins în *Dicționar*, specialistul în istoria limbii române va putea rezolva o serie de probleme pentru care faptele nu au fost niciodată prea multe.

Vom da două exemple: unul din domeniul vocalismului și altul din consonantism. *Dicționarul* oferă foarte multe exemple care atestă trecerea lui *ă* proton la *a*. Iată cîteva cazuri care atestă această trecere:

a. *din Țara Românească:* брадѣцѣни ⟨1421⟩; карарѣни 1436; гаванеци 1451; пазитори ⟨1481⟩; пазнѣл 1483; мартѫрита ⟨1482—1507⟩; парасита 1495; падѫреце(м) 1498; браде(т) 1498—1499, 1508; калѫгърѣни 1507; пагѫбаш 1558; разоаре 1588; калюгерицен 1600.

b. *din Moldova:* маржинѣне 1440; распопъ 1442; бранищѣри 1455; мартории 1476; габрѣни 1490; калѫгереци, мач̀е(ш) 1503; пакѫрарѫ 1505; брадаце(л) 1529; балънеци 1531; мартѫрисни 1546; малини 1551; пакѫра ⟨1570⟩; маруелата 1598.

În *Dicționar* apare un mare număr de exemple cu *r* final moale. Datele oferite de documentele excerptate pot arunca o lumină nouă asupra fenomenului și ca răspîndire și ca frecvență. Citățile în ordine cronologică o serie de exemple, majoritatea conținînd sufixul *-ar* urmat de ю.

a. *din Țara Românească:* внстиарю 1484; питарю(л) 1489, 1600; съринларю 1501; вѫлпарю 1515; кронторю(л) 1516; пѫркарюло(в), къдрарюло(в) 1517; шетрарю 1526; пѫркарю(л) 1532; рѫдарю(л), ви(с)тиарю(л) 1550; шифарю(л) 1560; злътарюло(в) 1566; поенарю 1567; бѫтѫшарю(л) 1568; кръчмарю 1571; 1579; ключарю(л) 1574; бѫ(и)барю, 1579; кронторюло(в) ⟨1577—1583;

[1] Edițiile de texte au fost folosite și citate în DERS numai atunci cînd nu am avut posibilitatea de a consulta originalele. După cum se poate vedea ușor, aceste situații nu sînt prea numeroase.

1585—1591⟩; вѣкарю(л) ⟨1579⟩; сѫрларю(л) 1581; чизмарю(л) 1589; портарю(л) ⟨1583⟩; шетрарю(л) 1588; зидарю(л) 1585; ротарю(л) 1586; мѣдарю(л) 1589; тътарю(л) 1594; роударю(л) 1596.

b. *din Moldova:* портарюль 1⟨438⟩, пъкѫрарю 1546; соулжарю 1475; питарю(л) 1476; дѫрарю 1484; шетрарю 1555; чизмарю(л) ⟨1570⟩; пъкѫрарю, пѫркарю 1574; ѡларю 1576; житничарю 1579; плишарю(л) 1585.

În Țara Românească exemplele sînt numeroase, mai ales începînd din a doua jumătate a secolului al XVI-lea.

Spre deosebire de lucrările similare amintite mai sus, care au neglijat, în parte, aspectele strict filologice ale textelor și au dat o colecție relativ săracă de cuvinte, forme, variante și atestări, DERS, așa cum am mai arătat, pune la îndemîna cercetătorilor limbii române un material complex.

Structura Dicționarului. Dicționarul cuprinde trei serii de cuvinte:

A. Cuvinte comune.
B. Antroponime.
C. Toponime.

Materialul fiecărui articol de dicționar se grupează sub un cuvînt titlu, care se găsește în două situații distincte:

a. este atestat printr-un cuvînt comun;

b. este atestat numai prin antroponime și toponime, fiind în cazul acesta însemnat cu *, indiferent de forma pe care aceste cuvinte o au. Cuvîntul comun *aluniș*, de pildă, atestat fiind numai prin toponimul — nume de sat, *Aluniș*, indiferent de identitatea formală dintre ele, va purta semnul *, fiind considerat ca reconstituit. Tot așa cuvîntul *pădure*, atestat prin antroponimul *Pădure*, este de asemenea considerat refăcut. Toponimele și antroponimele din această categorie provin printr-un transfer de sens de la cuvîntul comun spre numele propriu. Atestarea cuvintelor comune prin nume proprii reprezintă, de fapt, recunoașterea izvorului de formare a toponimelor și antroponimelor și implicit demonstrația evidentă a existenței anterioare a cuvîntului comun. Sub acest aspect DERS furnizează în afara atestărilor unui important material lexical și certitudinea unei organizări remarcabile a vocabularului limbii române. Prezentat în ansamblu, materialul onomastic românesc din DERS servește nu numai lingvisticii, dar și istoriei.

Atestarea unui element comun printr-un derivat este, sub aspectul arătat mai sus, nu numai motivată, dar și extrem de edificatoare pentru limba noastră. Un cuvînt comun este atestat în acest caz prin tema derivatului. Numele proprii derivate de la cuvinte comune românești reprezintă rezultatul unei evoluții îndelungate. Urmărind de fapt atestarea cuvintelor românești în documentele slavone anterioare anului 1600, DERS nu-și propune să explice cum s-a ajuns la formele atestate și nici de la ce etimon s-a pornit. Este adevărat că gruparea materialului în cadrul multor articole pornește de la unele premise ale cercetării etimologice, dar nu acesta este scopul final. Găsirea cuvîntului românesc cu care poate fi pus în legătură un antroponim sau un toponim este într-o oarecare măsură o precizare de ordin etimologic, punctul la care ne oprim este însă întotdeauna un cuvînt românesc.

Etimologia unui nume propriu constă în stabilirea legăturii cu sursa nemijlocită, în cazul nostru cu limba română, și în cadrul acesteia cu cuvîntul cel mai apropiat de forma toponimului sau antroponimului. Astfel, toponimul

Frăsinet are la bază cuvîntul românesc *frăsinet* și nu *frasin* + *-et*, cum sînt înclinați să creadă unii cercetători. Tot așa *Bahna*, *Crivina* etc., de pildă, au la bază apelativele românești *bahnă*, *crivină*, împrumutate la rîndul lor din slavă. Investigațiile de natură etimologică asupra cuvintelor comune se fac numai în măsura în care un cuvînt de origine străină (slavă, maghiară, turcă etc.) trebuie sau nu să fie inclus printre cuvintele limbii române.

Asupra principiilor care au stat la baza acestor investigații ne vom opri după ce vom prezenta în detaliu structura *Dicționarului*. Ca urmare a introducerii sistematice în *Dicționar* a celor trei feluri de cuvinte de care am vorbit mai sus, structura articolelor este variată și de cele mai multe ori inegală. Lucrarea cuprinde următoarele tipuri de articole (pentru a arăta care este, în general, proporția între aceste tipuri de articole vom cita majoritatea exemplelor de la literele A, B, G, M):

1) *Cuvînt comun + antroponim + toponim:*

armean, *azap*, *bahnă*, *ban*[1], *băiaș*, *berbeniță*, *birău*, *branițe*, *bun*, *galben*[2], *gîrlă*, *gorun*, *grădină*, *grec*, *movilă*, *munte*, *muntean*, *murg*.

2) *Cuvînt comun + antroponim:*

bădică, *beg*, *bidiviu*, *bolovan*, *brașovean*, *bucată*, *bulboană*, *bumbac*, *buzdugan*, *gălbează*, *mătușă*, *moldovean*, *moviliță*.

3) *Cuvînt comun + toponim:*

ales, *anin*, *argeșean*, *baltă*, *bărat*, *blestemat*, *blidar*, *brăniștar*, *bour*, *găvan*, *gorgan*, *gorgănel*, *grădinar*, *grădiștean*, *grămătic*, *grind*, *grui*, *gură*, *mal*, *matcă*, *măgură*, *mijloc*, *mlacă*, *morar*, *muche*, *muiere*, *muncel*.

4) *Antroponim + toponim:*

alb, *babă*, *baci*, *bade*, *bălan*, *bărbat*, *bărbos*, *bătrîn*, *belciug*, *bivol*, *blînd*, *bob*, *bogat*, *botiș*, *boț*, *bou*, *breb*, *brînză*, *broască*, *gangur*, *gard*, *gaură*, *geamăn*, *ghindă*, *gîlmă*, *glod*, *gogoașă*, *golaș*, *gras*, *gros*, *grozav*, *grumaz*, *gureș*, *maldăr*, *mare*, *margine*, *mat*, *măcău*, *măciucă*, *mălai*, *mălin*, *mărgelat*, *mătase*.

5) *Cuvînt comun:*

ac, *acela*, *acest*, *acusat*, *adaus*, *afla*, *agapian*, *agust*, *aldămaș*, *amnar*, *aprilie*, *aprod*, *arhiereu*, *are*, *armaș*, *armășel*, *armășoaie*, *arvună*, *aspru*, *astar*, *asupreală*, *așternut*, *atlaz*, *aurar*, *avea*, *baieră*, *barbir*, *bănească*, *bănie*, *beșliu*, *bir*, *birar*, *birău*, *birnic*, *bîrtveală*, *boală*, *boartă*, *bobou*, *bocanc*, *bogasiu*, *brăcinar*, *brățară*, *bucate*, *bucea*, *bucuros*, *bunget*, *buretc*, *butar*, *butușar*, *buzoian*, *galben*, *gazdă*, *găitan*, *găletar*, *găleția*, *gelep*, *ghinărareș*, *gleznă*, *gloabă*, *globnic*, *gorștină*, *grajd*, *graur*, *grivnă*, *gropiță*, *gras*, *guler*, *gură*, *maglă*, *mahramă*, *mai*, *maistorie*, *martie*, *martor*, *măngănar*, *mărgăritar*, *mărturie*, *mărturisi*, *medelnicer*, *megiaș*, *meleag*, *mertic*, *meși*, *meșter*, *metoh*, *meu*, *miedar*, *milă*, *mioară*, *mitropolie*, *mină*, *moașă*, *moaște*, *monastire*, *moșie*, *moștean*, *munușe*, *must*.

6) *Antroponim:*

albuleț, *albuț*, *armeancă*, *arap*, *arbănaș*, *arbore*, *arici*, *auș*, *balaur*, *barbă*, *barză*, *băcan*, *bădiță*, *bălălău*, *bărzăun*, *benga*, *berbece*, *bleandă*, *blid*, *bobiște*, *bogză*, *bolbore*, *borș*, *bortă*, *botezat*, *bragă*, *brîncă*, *brînduș*ă, *buciumiș*, *bucurie*, *budur*, *buflea*, *buhtea*, *bulfă*, *bulgăr*, *bunic*, *buragă*, *burduf*, *burtă*, *burtea*, *buștean*,

butoi, găină, gălbenuș, gorgănel, găurice, gîndac, ginsac, gîrbov, gîtlcel, grămadă, grăunță, greu, grindă, gușă, masă, mazăre, măciniș, măciucar, mărgea, mătușiță, mei, micuț, mierior, mieriu, minune, mititel, mogîldan, mort, moșic, moțoc, muc, muceric, murgoci, murgoi, murguleț, mustață, mușuroi.

7) *Toponim:*

adînc, adîncat, afumat, albie, albină, alun, aluniș, amar, aninaș, aniniș, aninos, arișoară, ars, arsură, ascuns, ascuțit, aurar, bacal, baie, bălmar, bălniță, bălenie, bălărie, bălegos, bărăcie, bărcă, bășică, bășicuță, belciugat, belitură, beteag bivolar, bilbîitoare, bîtlan, boboc, boieresc, bordei, bourel, boușor, brazdă, brăcaci, brădățel, brădet, brădișor, brăduleț, brebenel, brumar, buciniș, bulgăr, bursuc, butișoară, găinar, găleată, găunos, genune, ghionoaie, gîrniță, glod, glodurel, gol, gorunet, graur, grădiște, grămădit, groapă, grohot, gropan, groșet, gruieț, gruișor, grunj, gurguiat, marmură, măceș, măcești, mădular, măgurea, măgurice, mălinet, măliniș, mălurel, mămăligă, măr, mărăcine, măscurel, măstachin, măzăriște, meriș, meteleu, miez, mișel, mlăcuță, moale, moară, moeirlă, mohorît, morișoară, muntean, murmînt, mușcel, mușețel.

Materialul ilustrativ și indicarea documentelor din care a fost extras se face în ordine strict cronologică. În cadrul celor trei secțiuni cuvintele sînt prezentate după modelul dicționarelor explicative: se dă sensul în limba rusă și franceză, ilustrat prin unul sau mai multe citate după care urmează, atunci cînd este cazul, indicarea surselor în care se mai găsește cuvîntul prezentat. Cuvinte polisemantice sînt în general puține, ceea ce se explică prin caracterul concret și limitat al textelor excerptate.

Secțiunea *în antrop.* cuprinde nume de persoană primare și derivate.

Secțiunea intitulată *în top.* este cea mai bogată și cea mai variată. Numele de locuri din această secțiune au fost grupate după obiectul denumit (*munte, deal, poiană, pîrîu, sat* etc.) fiind separate prin cifre arabe. S-au dat pe primul loc în această secțiune toponimele primare și numai după aceea cele derivate. Formele grafice în care apar toponimele au fost dispuse cronologic: de la cele mai vechi la cele mai recente.

Indicația *în antrop.* și *în top.* trebuie înțeleasă ca „se folosește în antroponimie", „se folosește în toponimie". Pentru faptele incluse în aceste secțiuni indicațiile respective sînt într-o oarecare măsură inegale dar întotdauna justificate de concepția care stă la baza întregii lucrări. Cuvîntul din titlu pe care îl atestăm prin nume de persoană și de locuri nu este antroponim sau toponim, ci participă la formarea acestora într-un mod mai mult sau mai puțin direct. În felul acesta includerea unor adjective, prepoziții sau a unor forme pronominale în secțiunea *în top.* este justificată: cuvintele amintite nu sînt toponime, ca de altfel și toate celelalte, ele participînd doar la formarea acestora. Astfel adjectivul *albe* apare în secțiunea *în top.* deoarece el face parte din structura toponimului compus *Florile albe.* Din același motiv, de pildă, articolul *lui*, prepoziția *cu* au fost citate în cadrul aceleiași secțiuni.

La sfîrșitul unui număr foarte mare de articole, după semnul ● au fost grupate cuvintele românești care conțin desinența sau sufixul *-ov* (în diferite variante) și sufixul *-in.* Adoptarea unei astfel de norme a avut la bază convingerea că acest material nu reprezintă o masă importantă de adjective posesive slave ci, în cele mai multe cazuri, sînt produsul unei influențe sintactice românești. Gruparea acestor „adjective" facilitează studierea lor în ansamblu. Asupra acestei probleme vom reveni mai jos.

Probleme de principiu. *Dicționarul* cuprinde 1815 cuvinte-titlu, dintre care 869 sînt comune, iar restul de 946 sînt toponime și antroponime. La prima vedere el poate apărea cititorului ca fiind neomogen, de aceea considerăm necesar să prezentăm în amănunt lexicul inclus în *Dicționar*.

La o analiză mai atentă se poate observa că materialul lexical se grupează în cîteva clase terminologice. Documentele cu caracter administrativ-juridic, care reglementează relații diverse între locuitorii țărilor românești, în mod necesar trebuie să conțină cuvinte care se referă la un domeniu sau altul. Același lucru s-a întîmplat, de pildă, și cu latina, ca limbă de cancelarie în Polonia. Țările care au început relativ tîrziu să folosească limba poporului în cancelarie și în literatură, în general, au creat sisteme terminologice autohtone cu mult înainte de apariția scrisului în limba respectivă.

Și la noi elementele lexicale cu caracter terminologic apar datorită dezvoltării sociale cu mult înainte de apariția scrisului în limba română. Limba slavonă folosită în cancelariile domnești nu creează o terminologie administrativ-juridică, ea reflectă situația existentă în limba vorbită.

Determinarea elementelor lexicale românești din scrierile slave de la noi nu poate fi abordată ca o colecționare întîmplătoare de cuvinte fără o legătură sistematică între ele.

Este greșit să interpretăm conținutul cuvintelor care denumesc funcțiunile din divanul domnesc, de pildă, numai pornind de la etimologie. Momentul apariției în documentele slave a unor cuvinte ca *spătar*, *postelnic*, *stolnic* etc. nu mai corespunde cu *faza* în care cuvintele respective, împrumutate din neogreacă sau slavă, aveau poate un sens apropiat de cel etimologic. Cuvinte ca *subașă*, *caftan* etc. sînt de origine turcească, dar, în textele slavone, sursa lor este cu siguranță limba română. Prin urmare, raportul dintre slavonă și limba română nu este același ca între slavonă și greacă, slavonă și turcă etc. În varianta folosită în cancelariile țărilor românești slavona prezenta, mai ales, realități românești, și de aceea ea era sub influența limbii române, realizînd contactul cu celelalte limbi în contextul unor relații românești. Nici una din redacțiile slavonei din țările slave nu conține elementele terminologice întîlnite în documentele slavo-române [2].

Un mare număr de cuvinte, împrumuturi din alte limbi, sînt neutre din punct de vedere al formei, avînd același aspect și în limbile slave și în română, indiferent de limba din care provin. După cum se știe, un număr de cuvinte, evident românești, apar în documente cu schimbări fonetice și morfologice sub influența limbii textelor și invers, cuvintele slave conțin elemente românești [3]. Pentru aceasta fixarea listei de cuvinte în DERS s-a făcut după excerptarea în întregime a textelor slavone și după analiza structurii lor lexicale [4].

Probleme de metodă. Din cele de mai sus s-au desprins trei criterii de bază care au fost folosite pentru determinarea cuvintelor românești în textele slavone.

---

[2] Cf. *Акты русского государства 1505—1526*, Moscova, 1975; *Грамоты XVII-начала XVIII века*, Moscova, 1969.

[3] Acest lucru l-a făcut pe Damian Bogdan să distingă: *Cuvinte românești în flexiune românească*; *Cuvinte românești în flexiune slavă*; *Cuvinte slave în flexiune românească* (Cf. *Glosarul cuvintelor românești din documentele slavo-române*).

[4] Foarte multe documente slavo-române conțin atît de multe elemente românești, încît eliminarea lor face aproape imposibilă înțelegerea textului.

1. Textele excerptate au un caracter unitar, încadrîndu-se în stilul administrativ. Pentru slectarea cuvintelor care aparțin limbii române criteriul etimologic este de cele mai multe ori inoperant și trebuie înlocuit prin criteriul funcțional. Terminologia stilului administrativ trebuie considerată în totalitatea ei.

2. Cuvintele din textele analizate sînt considerate ca aparținînd limbii române, dacă funcționarea lor neîntreruptă poate fi dovedită și în textele scrise în limba română veche, iar pentru cea mai mare parte din ele, pînă în prezent. Ca puncte de referință au fost luate textele documentelor în limba română scrise după anul 1600, precum și lucrările lexicografice actuale.

3. Raporturile contractate între cuvintele unui text sînt gramaticale și semantice. Pentru tema abordată de noi, definitorii ni se par a fi cele semantice. Astfel, în cazul cuvintelor de origine slavă, nuanțele de sens sau sensurile diferite în raport cu etimonul pledează pentru considerarea cuvîntului ca românesc.

Materialul inclus în DERS. Prezentăm mai jos lexicul inclus în *DERS* grupat sub cele trei mari secțiuni:

A. Cuvinte comune — Terminologie administrativă.

B. Toponime — Terminologie geografică.

C. Antroponime.

A. *Cuvinte comune — Terminologie administrativă*

I) *Organizarea de stat și organizarea administrativă a teritoriului, armată:*

agă, aprod, armaș, armășel, ban, bănie, cadiu, canatnic, cămăraș, căminar, ceașnic, ceauș, chelar, clucer, comis, comișel, comornic, credincer, curtean, divan, dvornic, dvornicel, grămătic, ispravnic, jitnicer, jude, judece, judecie, județ, logofăt, medelnicer, paharnic, păhărnicel, pitar, pitărel, pivnicer, pîrcălab, pîrgar, postelnic, postelnicel, slujnicear, spătar, spătărel, sulger, sulgerel, stolnic, stolnicel, șetrar, șetrărel, șoltuz, ureadnic, urednicel, ușar, ușerel; călăraș, căpitan ceatar, dorobanț, dragoman, fuștaș, ghinărareș, hatman, hînsar, ienicer, iuzbașă; săbier, sulițaș, subașă, tunar.

II) *Organizarea fiscală, relații de proprietate:*

acusat, aldămaș, arvună, bir, birar, birău, birnic, braniște, brăniștar, camătă, cărvăsărie, căserie, chelciug, dabilă, dajnic, dat, dăbilar, desagă, deșugubinar, deșugubină, dijmar, dijmă, dijmărie, gloabă, globnic, gorștină, haraci, haraghie, hatalm, ilișar, jah, joldunar, nedajnic, obroc, ocină, ohabnic, plasă, podvoadă, prădalică, samă, schiler, slobozie, vamă, vameș; aspru, ban, florin, florint, galben, grivnă, perper; răzeș, vecin; hotarnic; ispisoc, hrisov; catastih.

III) *Unități de măsură:*

falce, firtal, funie, găleată, jerdie, majă, mertic, prăjină.

IV) *Profesii, meserii:*

aurar, barbir, botnar, brăgar, butar, butușar, cenușar, ciubotar, curelar, dascăl, diac, dohtor, ducatar, găletar, gelep, grădinar, haracear, heregar, humelnic,

lăcătar, măngănar, miedar, nalbant, olar, păcurar, păpușar, păturnicher, ploscar, podar, potcovar, povodnicar, pripășar, rotar, scutar, șelar, șifar, șoimar, urîcar, zidar, zugrav.

V) *Comerț, mărfuri, obiecte de uz casnic:*

tîrgoveț; atlaz, berbeniță, bobou, bogasiu, camhă, canaf, canavăț, caragiu, ceapraz, ceatma, chefe, cofterie, cositor, damască, găitan, grană, hazdee, jder, mahramă, nașfă, tafta, testemel; ac, bocanc, brăcinar, brățară, burete, caftan, căpăstru, chinteș, chivără, cingătoare, covor, cui, cupă, dălog, dulamă, ebîncă, fanariu, fir, fluture, fotă, guler, haină, ham, harșă, ibric, nădrag, năstrapă, năvod, papuc, sac, sipet, șalvari, tarniță, tipar, tipsie, țesală, țîțînă, za.

VI) *Organizarea bisericii:*

arhiereu, călugăr, călugăraș, dichiu, egumen, episcop, episcopie, (piscopie), metoh, mitropolit, monastire, patrahir, prezviter, stareț.

Asupra acestei liste vom face mai jos cîteva observații.

1. Numele de meserii, *cizmar, croitor, măngănar, șelar, șoimar, vulpar* etc. însoțesc întotdeauna în documente un nume de persoană. Mai tîrziu, după secolul al XVIII-lea, cuvintele-nume de meserii devin parțial nume de familie, fiind astăzi foarte frecvente. Pentru perioada cuprinsă în DERS ele desemnau cu siguranță profesia, fiind deci cuvinte comune. Cîteva argumente pot fi invocate în sprijinul punctului nostru de vedere:

a) Majoritatea meșteșugarilor menționați în documente locuiau în orașe, cei mai mulți pentru sec. al XVI-lea, din Țara Românească, fiind din București. Citățm un număr de exemple: Ivan *barbir*, Necula *cizmarul*, Ianachi *sandaciul*, Nica *potcovarul*, Trifan *miedarul*, Fiera *mangănarul* etc. Toți aceștia aveau prăvăliile lor specializate în București. Numai cîteva decenii mai tîrziu unele din meșteșugurile citate se găsesc organizate în bresle.

b) De obicei meșteșugarii întîlniți în perioada cercetată apar ca martori în documente, unde este vorba tot de meserii și meșteșugari.

c) Documentele oferă formulări care nu lasă îndoială că denumirile meșteșugurilor nu intrau în compunerea numelui propriu. Astfel, fiul lui Ivan *barbir* este simplu Petriman, pentru că el nu mai practică meșteșugul tatălui său [5]. O inscripție din vremea lui Constantin Brîncoveanu gravată în pridvorul mănăstirii Horezu pomenește de Istrate *lemnarul*, Vucașin *pietrarul*, evident meșteri care au ajutat la clădirea mănăstirii [5].

Aceste considerente sumar schițate aici, adăugate la faptul că în sec. XIV—XVI sistemul personal de denominație nu cuprindea în linii generale numele de familie, ne îndreptățesc, credem, să tratăm în DERS denumirile de meserii drept cuvinte comune.

Mulți dintre termenii incluși sub I au servit încă din sec. al XVI-lea ca bază de derivare pentru diminutive nume de funcțiuni sau pentru formarea de substantive feminine. Așa avem: *armășel, comișel, păhărnicel, pitărel, postelnicel, spătărel, slugerel, stolnicel, șetrărel, ușerel, urednicel* ... Cuvintele

---

[5] Cf. Ștefan Olteanu și Constantin Șerban, *Meșteșugurile din Țara Românească și Moldova în evul mediu*, București, 1969, p. 233—234; N. Grigoraș, *Instituții* ..., p. 389.

[6] Cf. Șt. Olteanu, *Meșteșugurile*, p. 80.

citate mai sus, din punct de vedere al sensului, nu sînt diminutive de la *armaș*, *comis*, *paharnic* etc. Cei care îndeplineau funcțiunile acestea erau mai degrabă, cum am zice astăzi, „adjuncți" ai *postelnicului*, *spătarului* etc. În DERS le-am tradus prin „subaltern al...", „adjunct al...".

Aproape de la fiecare termen de gen masculin se formează corespunzătorul feminin cu sensul de „*soție a armașului*, *a banului*" etc.: *armășoaie*, *băncească*, *comisoaie*, *vorniceasă*, *postelniceasă*, *spătăriță*, *spătărească* etc.

2. Funcțiile pe care le aveau diferiți dregători în perioada cercetată de noi, ca și ulterior, de altfel, erau foarte variate. Definițiile adoptate de noi, ca și de alte dicționare, nu corespund întotdeauna cu datele furnizate de documente și, desigur, cu descrierile făcute de istorici. Această lipsă de concordanță, care nu este deloc în favoarea lingviștilor, se explică, în primul rînd, printr-o insuficientă cunoaștere a documentelor și, așa cum am mai spus, printr-un tribut prea mare plătit etimologiei. Astfel la cuvinte ca *postelnic*, *stolnic*, *hatman*, *hînsar* [7], *jitnicer*, *medelnicer* etc., funcțiile îndeplinite de acești dregători nu sînt cuprinse în întregime în definițiile înregistrate de dicționare. Din punctul nostru de vedere această varietate de sensuri pledează pentru considerarea cuvîntului ca românesc, indiferent de originea lui. Iată spre exemplu cuvîntul *aprod*. În perioada veche este legat, în majoritatea cazurilor, de un nume de persoană. În documentele românești, ca și în cele slave, este foarte des întîlnit. Aprozii aveau însărcinări variate, după cum se poate vedea din următoarele citate: „am trimis domnia mea de la divan pe credincioasa slugă a domniei mele Stan aprodul" (ȚR, 1630, nov.—dec. 10); „aprozii să iasă den mijloc, să nu mai fie, ca să fie postelnici de sută, oameni de țeară, să ia treapăd cum au fost obiceiul" (ȚR, 1631, iul. 14);" și să meargă aprozii la zi să le ia birul... iar alt niminilea între ei să nu intre" (ȚR, 1632, apr.); „scriem domnia mea la slugile domniei mele, la arpozi și la slugi hătmănești" (M, 1634, iunie, 12).

Ureadnic este înregistrat de Scriban și de Tiktin. Dicționarele actuale nu-l includ. Cuvîntul este foarte vechi în documente. Prima atestare este din 8 aprilie 1449. Dicționarele citate mai sus îl pun în legătură cu rus. *urĕdnik* (Țiktin adaugă și pol. *urzędnik*). Tot din rusește îl deduce și Ioan Bogdan [8]. Gh. Ghibănescu[9] îl consideră provenit din sîrbescul *uredko* „bun", etimologie acceptată și de N. Grigoraș [10]. Limbile slave de sud și de răsărit cunosc substantivul *ured*, *urĕd* „ordine", care, fără îndoială, stă la baza derivatului *urednik*. În rusă cuvîntul *ureadnik* are sensul de „funcționar de poliție, om însărcinat cu menținerea ordinii publice". La noi ureadnicii aveau însărcinări din partea domniei, fiind numiți în funcție de marele vornic. Erau deci funcționari ai puterii centrale cu însărcinări multiple: judecau plîngerile locuitorilor în probelme fiscale, încasau impozitele și dijmele către domnie, rezolvau litigiile de hotare și proprietăți, puneau și încasau amenzi etc. În absența vornicului erau înlocuitorii lui. Amănunte interesante se pot găsi la N. Gri-

---

[7] Pentru sens cf. N. Grigoraș, *Instituții* ..., p. 199—202.

[8] *Doc. Șt.* II, p. 604.

[9] *Surete și izvoade*, vol. XIV, p. XXIII.

[10] *Op. cit.*, p. 366.

goraș [11]. Cuvîntul se întîlnește numai în actele din Moldova, așa că etimologia propusă de Tiktin și Scriban ni se pare justificată. Pentru perioada pe care o studiem, *urcadnic* este un cuvînt românesc [12], așa cum reiese din aspectele semantice ale cuvîntului. Adăugăm la aceasta și faptul că în sec. al XVI-lea este atestat și diminutivul *urednicel*.

Așa cum am văzut la cuvintele *aprod* și *ureadnic* este greu să se prindă într-o definiție scurtă întreaga varietate de funcțiuni pe care o îndeplinea un dregător. De aceea, între definiții și citatele ilustrative incluse în diferite articole nu există întotdeauna o concordanță deplină. Așa, de pildă, *cămăraș* este definit ca „slujitor pe lîngă curtea domnească", deși în articol cuvîntul se găsește și în îmbinarea *„cămăraș de ocne"*. Este desigur dificil să se dea cuvîntului o definiție exactă pe baza unui context format, spre exemplu, dintr-un nume de persoană și un nume de meserie cu valori multiple. Așa avem, de pildă, cuvîntul *cenușar*, glosat de noi prin „scrib". C. C. Giurescu crede că „atribuția cenușarului era să stringă cenușa rezultată din arderea lemnelor în căminele din oraș" [13]. Ambele glosări se bazează pe același citat, dar trebuie să recunoaștem că contextul ѕ ѯаннноѣа кѣпгъ чєи(ѕ)ша(р) nu oferă posibilitatea unei definiții mai precise.

Tot așa și cuvîntul *băiaș* definit ca „om care lucrează într-o baie publică" s-a făcut pe baza informației că *Bratul băiașul* locuia în București. Nu este însă exclus ca toponimele citate în articolul *băiaș* să aibă la bază de fapt cuvîntul *băieș* „lucrător într-o mină". Exemple de felul acesta pot fi citate mai multe. Posibilitatea unei interpretări multiple a fost avută de noi în vedere. Cercetătorii istoriei vocabularului limbii române vor putea preciza, pe baza unui context mai larg, amănuntele care pentru noi nu au fost întotdeauna esențiale.

3. Am reținut din documente unele cuvinte neînregistrate pînă acum în literatura lexicografică, sau altele care au sensuri necunoscute. Vom prezenta cîteva exemple: *canatnic*, făcut după modelul *paharnic* și avînd același sens. Amîndouă reprezintă un calc după cuvîntul *ccașnic*, folosit în Moldova. La baza cuvîntului *canatnic* stă cuvîntul românesc regional *canată* „căniță" (cf. L. Costin, *Graiul bănățean*, I). *Comornic* înregistrat de DEX ca un cuvînt învechit cu sensul de „celar la stînă". DA vede în el același cuvînt cu *comarnic*. Cuvîntul a pătruns în documente prin intermediul limbii poloneze și are pentru perioada atestată sensul de „cămăraș".

Măngănar. Dicționarele nu-l înregistrează. Damian Bogdan, în *Glosar*, îl consideră nume de persoană și-l glosează prin „vrăjitor". Gh. Mihăilă s-a ferit să-l treacă printre cuvintele limbii române. Cu sensul de „giuvaergiu" îl găsim la Șt. Olteanu [14]. Aceeași glosare o face și Gr. Tocilescu [15]. Cuvîntul este un derivat românesc, probabil de la cuvîntul *mangîr* <tc. *mangîr* „monedă", care a circulat la noi în trecut (cf. DA). Derivatul a avut inițial forma *măngărar*, prin asimilare devenind *măngănar*.

---

[11] *Op. cit.*, p. 366—383.

[12] Cf. și N. Stoicescu în *Revista de istorie* XXIX, nr. 5/1976, p. 754.

[13] C. C. Giurescu, *Contribuții la istoria științei și tehnicii românești în sec. XV — începutul secolului XIX*, București, 1973, p. 209—210.

[14] *Meșteșugurile*, p. 95.

[15] Tocil. *534 doc.*, p. 226.

Acusat cu sensul de „scutit". Iată contextul mai larg în care apare cuvîntul: и ни єдн(и) чл҃вкъ акѕса(т) да нѣ(ст) (și să nu fie scutit nici un om) ȚR, 1529, mai 12; сєго рд(аї) да нѣ(ст) ни єдн(и) чл҃къ акѕса(т) (De aceea să nu fie nici un om scutit) ȚR 1529, iul. 1.

DA înregistrează un cuvînt, evident înrudit cu acesta, *iscusat* [16] „care nu plătește impozit, scutit de dări" și avînd, probabil, aceeași etimologie, lat. *excusatus*, venit prin greaca modernă, a fost modificat prin înlocuirea prefixului *is-* cu *-a*. Glosarea dată de V. Bogrea este justificată prin cuvîntul înregistrat de noi, și, sigur că, necunoașterea lui în limba română l-a făcut pe H. Mihăescu [17] să dea o explicație greșită cuvîntului *iscusat*.

Slujnicear este, fără îndoială, ca sens, altceva decît *slujnicar*, înregistrat în DA, așa cum se poate deduce din definiția propusă de noi în DERS. Este probabil vorba de o funcție cu putină însemnătate pe lîngă biserici sau pe lîngă administrațiile locale.

Branițe a fost inclus în lista noastră ca entopic. Cuvîntul, ca termen din domeniul regimului fiscal și al relațiilor de proprietate este mult mai vechi [18].

Desagă are un sens neînregistrat în dicționare. Iată textul documentului în traducere: „Deci nu vor să lase Coțămbocii, care sînt mai sus scriși, să facă aceste trei funii o piele, să hotărnicească boierul domniei mele toată ocina, iar ei să aleagă sau din sus sau din jos, cum este legea veche, ci vor să hotărnicească numai două funii, iar o funie... a boierului domniei mele, ei vor să o lase nehotărnicită, să facă ocina boierului domniei mele Corese logofăt, desagi ... să hotărniciți toată ocina, s-o faceți o piele, iar acei oameni care sînt mai sus scriși să-și aleagă dintr-o parte sau din sus sau din jos. iar ocina boierului domniei-mele să nu i-o faceți dăsagi" (ȚR, ⟨1579—1581; 1585—1586; 1590⟩ iun. 10).

Probabil sensul a apărut printr-o metaforă așa cum s-a întîmplat și cu termenii *coajă*, *blană* (bucată de pămînt de formă aproape pătrată) în opoziție cu *curca*, *fișie*, *fișteică*. În unele regiuni este folosit și cuvîntul *masă*.

Meleag are pe baza textului citat în DERS „да сѣ знаєт мєлѣгн ѡ(т) хъмърадє до шѵбєи кисєл (Să se știe hotarele din Hămărade pînă în știubeiul Chisel) (ȚR, 1584, mai 21) sensul de „hotar, graniță, mejdină", neînregistrat în lucrările lexicografice cunoscute.

Plasă cu sensul de „proprietate", „moșie" este înregistrat în DEX ca „parte dintr-o moșie". Cuvîntul este activ în secolul al XVI-lea.

Păpușar probabil derivat de la *păpușă* cu sensul de „mănunchi", „scul de sfoară" etc. Păpușarii făceau frînghii pentru corăbiile cu pînze. Meseria aceasta se întîlnește și în secolele următoare cu sensul de „cel care face păpuși" (jucării). Ni se pare puțin probabil ca sensul de mai sus să fi stat la baza denumirii unui sat. L-am înregistrat totuși, deoarece contextul pe care ne bazăm nu ne permite o definire precisă.

Vulpar nume de meserie ca și *șoimar*. Substantivele-nume de agent apar paralel cu sufixele *-ar* și *-aș* (cf. *măglar — măglaș*, *toporar — toporaș* etc.). Am

---

[16] Cf. discuția asupra lui la V. Bogrea, *Pagini istorico-filologice*, Cluj, 1971, p. 20—22, 178, 246.

[17] Cf. H. Mihăescu, *Influența grecească asupra limbii române*, București, 1966, p. 180.

[18] Cf. C. C. Giurescu, *Istoria pădurii românești*, București, 1976, p. 55—63.

înregistrat și *vulpaș* care este tratat la noi sub *vulpar*, pentru motivul că nu este înregistrat de dicționarele explicative românești actuale.

Grană „țesătură". Cuvîntul apare și în documente românești din secolul al XVII-lea: „iar domnia-mea ț-am trimes 5 coți de postav grana" (ȚR, 1633, iunie 16, *DRH* XXIV, p. 134). Cuvîntul a fost înregistrat la 1629, aprilie-iunie 20, într-un document slav în contextul: „за една ментїе за грана зелена (pentru o matnie de grană verde), iar într-un document din 1633, dec. 31, în contextul: ест даровал по Іωнашко постелник със една плашкъ за грана (a dăruit pe Ionașcu postelnic cu o plașcă [19] de grană).

Butușar nu a fost înregistrat de dicționare. Are sensul de „ciobotar" cu care este sinonim din sec. XVII—XVIII. Este derivat din *botuș*, *butuș* cu sufixul *-ar*. Dicționarul etimologic bulgar îl înregistrează la cuvîntul „*botuș*" încălțăminte lungă pînă sub genunchi" [20], declarîndu-l în mod justificat drept cuvînt românesc. Al. Graur în recenzia la Български етимологичен речник [21] consideră cuvîntul *botuș* de origine bulgară. Pe *botușar* îl întîlnim la Coresi în *Praxiul* (1563) fiind, prin urmare, anterior atestărilor din documentele citate. În afară de materialul înregistrat sub cuvîntul *botiș* amintim existența în Curtea de Argeș a unei străzi cu numele *Ulița Botușarilor* precum și a unei bisericii de pe această stradă, *Botoșani*. Numele orașului *Botoșani* ar putea fi, în felul acesta, explicat în lumina datelor de mai sus.

II. *Terminologia geografică* (în cele mai multe cazuri de nuanță populară). În acest vast cîmp semantic se găsește în limba română un important material privind formarea numelor de locuri. Elementele lexicale ale acestui sistem prezintă trei situații:

a) apar cu valoare de cuvînt comun;

b) pot fi selectate din toponime de care nu se deosebesc decît prin funcția pe care acestea o au;

c) pot fi detașate printr-un procedeu de segmentare a toponimelor formate prin derivare.

Criteriile pentru situațiile de sub b) și c), aplicate consecvent de noi, își găsesc o confirmare în teza academicianului Iorgu Iordan: „Foarte multe toponime există sau au existat ca nume apelative în limba de toate zilele. Este clar că izvorul lor trebuie căutat întotdeauna și fără nici o șovăire în lexicul vorbirii curente. Prin urmare, indiferent de originea lor lingvistică aceste denumiri trebuie tratate la fel cu elementele lexicale propriu-zise, așadar ca elemente românești în strict sens. Căci numai după ce au ajuns să le întrebuințeze cu valoare de nume apelative au putut românii să le extindă uzul, folosindu-le în aceeași vreme cu ambele valori de cuvinte obișnuite și de toponimice" [22].

Preexistența unui apelativ este cu atît mai evidentă în cazul toponimelor derivate. Toponime de tipul *Jupînești*, *Popești* etc. nu sînt, desigur, atestări ale cuvintelor *jupîn*, *popă* etc. Indirect însă, ele furnizează informația

---

[19] Sensul cuvîntului *plașcă*, deși nu prea precis în acest context, pare a fi totuși altul decît cel dat în DEX.

[20] Cf. Български етимологичен речник, Sofia, 1971, p. 70.

[21] Cf. SCL, XIV, 1963, 1, p. 136.

[22] Iorgu Iordan, *Top. rom.*, p. 18.

deosebit de prețioasă asupra existenței în limbă a cuvintelor de la care sînt derivate. De aceea, după părerea noastră, ele trebuie înregistrate printre cuvintele românești ale documentelor slave, fiind grupate, pentru sistematizare, sub cuvîntul de la care, în ultimă instanță, provin.

Este unanim recunoscut faptul că în perioada analizată de noi (sec. XIV—XVI) nu mai poate fi vorba de bilingvism slavo-român. În afara altor dovezi, textele slavo-române, în care limba română își face puternic simțită prezența la toate nivelele (fonetic, morfologic, sintactic, lexical) sînt cea mai bună mărturie în acest sens. Din această recunoaștere reiese clar necesitatea de a acorda materialului lexical furnizat de toponimie importanța cuvenită. Toponime ca *Crivina*, *Pajişte*, *Plosca*, *Podgoria*, *Pojarul*, *Ponor*, *Pripor*, *Rogoz*, *Ruda*, *Slatina* etc. au, fără îndoială, la bază cuvinte ale limbii române: *crivină*, *pajiște*, *ploscă*, *podgorie*, *pojar*, *ponor*, *pripor*, *rogoz*, *rudă*, *slatină* etc., fiind în cele mai multe cazuri create de români. Neincluderea, printre elementele lexicale românești a cuvintelor de tipul celor citate mai sus estompînd creația românească în toponimie, favorizează interpretări greșite atît de natură lingvistică cît și istorică. Una din două: sau apelativul pe baza căruia e posibil să fi luat ființă toponimul respectiv aparține limbii române, sau, dacă răspunsul este negativ, rezultă că numele de locuri în discuție sînt în mod obligatoriu creații ale unei populații străine. Și în cazul elementelor lexicale atestate prin toponime am avut în *vedere funcționarea neîntreruptă a termenului geografic* și răspîndirea geografică actuală. Vom da aici un singur exemplu. Cuvîntul *sleme* a fost introdus în DERS pe baza îmbinărilor: Slemea Lazului (ȚR, 1558, febr. 11), Slemea Vederii (ȚR, 1535 mai 15), Muchea Slemei (ȚR, 1528, nov. 10). Se observă că entopicul *sleme* poate ocupa în structura toponimelor compuse și locul întîi și locul al doilea. După anul 1600 cuvîntul se găsește frecvent atît în documentele slave cît și în cele românești. Citățm cîteva exemple: În documente slave: по вълчѣѫ царине(в), ѕ слеме (ȚR, 1610, *Ștef. Doc. G.* p. 317); слѣме корбѧѧи (ȚR, 1614, dec. 21, *DIR* II sec.—XVII, p. 344); по слемѣ дѣлѧѧи (ȚR, 1617, febr. 26, *Ștef. Doc. G.* p. 359); по слѣмѣ ... ѕ ръпа скончен (ȚR, 1621, apr. 29 *Ștef. Doc. G.* p. 417); este atestată și varianta *slemne:* по слемне дори ѕ врѣхѧл шарѧлов (ȚR, 1630, dec. 12, *DHR* XXIII, doc. 188). În documente românești: „și înainte pre sleamea piscului Prigorii" (ȚR, 1665, nov. 4, *Ștef. Doc. G.* p. 558); „și apucă vărful... Coteanului și apucă slemea în jos" (ȚR, 1742, aug. 13, Potra *Tezaur*, p. 660). Termenul a fost înregistrat de Por. *Lex. entopic* în Moldova cu următoarele forme și accepțiuni: *slemnă*, *slimna* „schimbare bruscă a pantei terenului", „creastă", „regiune culminantă a unor înălțimi (dealuri, munți), „grinda înălțimilor". Cu același sens îl inserează P.V. Rotaru și G. A. Oprescu, *Lex. top.* În anchetele efectuate de sectorul de onomastică al Institutului de lingvistică din București pentru Dicționarul toponimic al României (mai departe citat DTR), am înregistrat cuvîntul cu sens comun: *slemă*, *slimă*, *slimnă* „schimbare bruscă a pantei" (Stoilești-Vîlcea, Ciocanu-Argeș, Fundata-Brașov, Osmancea-Constanța). Ca toponim a fost întîlnit în Cloșani, Balta-Verde—Mehedinți; Costești-Vîlcea; Cîrlogani-Olt; Alimpești-Gorj (dim. Slemuța). Cuvîntul este de origine sîrbească pătruns de mult în limba română. Toponimele sînt evident creații românești.

Maglă are o răspîndire mare în documentele românești din sec. al XVII-lea și al XVIII-lea. Citățm cîteva exemple: „Cum am avut tocmeala cu

Chirea comisul să-i scoată de maglă" (ȚR, 1633 ⟨iun.⟩ 4). Pentru situația actuală ne mărginim la cele înregistrate în DA, deși s-ar putea adăuga unele informații provenite din diferite glosare. Adăugăm numai că termenul apare la Rotaru *Lex. top.* și la Arvinte *Term.* În DTR am înregistrat cuvîntul cu sensul „grămadă mare și lunguiață de pămînt și de piatră cu coaste slab înțelenite" (Strei — Hunedoara, Barnar — Suceava, Valea-Lespezii — Prahova, Ivănești — Vaslui, Iara, Vițioara — Cluj, Sarasău, Petrova, Crăciunești — Maramureș; „dîmb, movilă de pămînt" Rodina — Maramureș). Foarte vechi sînt și derivatele *măglar* (az Calin măglariul) — (ȚR, 1696, febr. 4, Potra, *Tezaur*, p. 494), *măglași* (ȚR, 1780, mart. 28, *Acte judiciare* 824) (ȚR, 1792, iul. 20 — *Rel. agr.* II 635) „118 măglași (5 de frunte, 9 de mijloc, și 104 coada)", „muncitorii ocnei ciocănași și măglași (ȚR, 1837, iun. 23); „măglașii ce scot bolovanii, dă sare din ocnă și face mîglă" (*Doc. ec.* I. nr. 329, 1830 ian.)

Crivină. Din DA nu reiese răspîndirea cuvîntului pe tot teritoriul țării. Sensurile sînt citate după diferite glosare regionale. În DTR am înregistrat sensul de: „loc în luncă, puțin nisipos, dar bun de muncă" aproape în toate județele țării: Săsciori — Alba; Recea, Vama-Buzăului — Brașov; Gherăseni, Zăpodia, Cozieni — Buzău; Ocnița — Dîmbovița; Calopăr, Brădești, Castrele Traiane — Dolj; Godinești, Polovragi, Ploștina — Gorj; Drăgănești — Galați; Bretea Română — Hunedoara; Petrova — Maramureș; Husnicioara, Șișești — Mehedinți; Costești — Vaslui; Berbești, Băbeni — Vîlcea; Saele — Teleorman; „luncă umedă, uneori mlăștinoasă, unde pămîntul este bun de lucrat". Cu o răspîndire în toată țara: „pădure mică de arini" — Scorțeni — Bacău; Bolovani — Dîmbovița; Mîrșani — Dolj; „loc de peste apă, de lîngă un lac": Tîrnova — Dolj.

Ca toponim a fost întîlnit în Oltenia în 49 de sate. Citățm numai cîteva cazuri (Breasta, Dobrești, Ișalnița, Valea Stanciului — Dolj; Baia de Fier, Bălești, Crușeț — Gorj.) În sec. al XVIII-lea (*Rel. agr.* I, p. 908) se întîlnește cu sensul de „pădurice, desiș de arbori tineri". Apare des și în documentele românești din sec. al XVII-lea: „și pentru crivina monastirii dat-am megiașilor... 40 de stînjeni preste toată ocina" (1634, sept.—1635, aug. 8).

Făgăraș. A fost introdus în DERS ca antroponim și ca toponim (numele orașului și respectiv al ținutului). În calitate de cuvînt consemnat în dicționare, Iorgu Iordan îl menționează ca diminutiv al unui **făgar*, colectiv [23]. Remarcăm mai întîi că un colectiv *făgar* există. A fost înregistrat de noi în anchetele entopice din com. Ponoare și Balta jud. Mehedinți.

De fapt colective în *-ar* sînt destul de numeroase în limba română: *alunar, arinar, cărpinar, mărăcinar, murar, spinar, plopar, răchitar, tufar, vișinar, cireșar, nucar, sălcar, curpenar, cornar.* Alături de colectivele formate cu *-iș* și *-et* (*aluniș-alunet, ariniș-arinet, cărpiniș-cărpinet* etc.) de la unele din substantivele citate mai sus derivă alte colective cu suf. *-iș.* Așa avem: *spinăriș, tufăriș, plopăriș, sălcăriș, făgăriș.*

În aria subcarpatică am înregistrat cuvintele *făgăraș* [24] și *făgăriș* (întîlnit și în Moldova la Lipovăț — Vaslui, Dărmănești — Bacău; Chilii — Neamț).

---

[23] *Op. cit.*, p. 66.

[24] Cf. C. C. Giurescu, *Istoria pădurii* ... p. 297, 299 și exemple ca *ceraș, păltinaș, răchitaș,* din aceeași familie de cuvinte colective.

Pentru considerentele de mai sus, respingînd originea străină a toponimului *Făgăraș*, am considerat motivată introducerea cuvîntului *Făgăraș* printre cuvintele autentic românești.

Grupa termenilor geografici o divizăm în trei secțiuni după clasificarea făcută de acad. Iorgu Iordan: [25]

a) *Termeni care arată aspectul exterior al locului:*

albie, arsură, băşică, belitură, chică, chiceră, ciocan, cîmp, clăbucet, coadă, coastă, colnic, corlată, corugă, costiș, crac, culme, curătură, curmătură, cursură, custură, deal, dîlmă, dîmb, fund, fundătură, furcitură, gaură, genunc, gîlmă, gorgan, grădină, grind, groapă, grohot, gropan, grui, gruieț, holm, izlaz, înfundătură, laz, livadă, mal, matcă, măgură, măgurice, movilă, muche, muncel, munte, obcină, obrejie, ostrov, pajiște, peșteră, picior, pietriș, pinten, pisc, pîrloagă, plai poală, podgorie, poiană, ponor, priboi, pripor, prisacă, prislop, prival, prund, rîpă, rît, rovină, rudă („mină"), *runc, ruptură, scaun, seci, stei, stîncă, vad, vîlcea, vîrf, vîrtop, zănoagă, zăpodie, zapșă, zăton.*

b) *Termeni care evocă natura terenului aparținînd unei localități:*

alun, aluniș, anin, aniniș, bahnă, baie, baltă, bărăcie, bîlbîitoare, braniște, brădet, buciniș, bulboacă, călin, călinet, cărpiniș, cerăt, cireș, ciulin, codru, corn cornet, corniș, crivină, crîng, curpen, fag, făget, făguleț, frasin, frăsinet, furcă, furcitură, glod, gorun, gorunet, groșet, gură, halîngă, helești eu, hotar, iar, iezer, iczercan, izvor, lac, mlacă, mlăjet, mocirlă, nuc, obîrșie, paltin, păducel, pădure, păltiniș, păltinet, periș, plopiș, pîrîu, rîu, sihlă, slatină, smîrc, sociș, sorb, șipot, teiș, ulmet.

c) *Termeni care arată însușirea terenului:*

adînc, afumat, albin, amar, aninos, ascuțit, ars, ascuns, bălegos, belciugat, beteag, căpățînos, eărunt, ciulinos, ciung, cucuiat, curmeșat, desărat, despicat, deșirat, furnicos, găunos, grămădit, gurguiat, hămeos, împuțit, înfierat, jghebos, luminat, părăginos, părăsit, pestriț, pitulat, pleș, pojărît, puturos, răsturnat, retezat, rîpuros, ruginos, rupt, săpat, sărat, stîrminos, stricat, strîmt, surpat, știrb, șuvăit, tinos, țărmuros.

Din cuvintele prezentate mai sus unele se întîlnesc în documente ca toponime simple, altele intră în structura unui mare număr de toponime compuse.

Toponimele formate din grupuri de cuvinte au o importanță foarte mare pentru istoria limbii române.

Materialul inclus în DERS este imens. Vom prezenta numai o parte din el sub forma unor liste ordonate alfabetic, după cel de-al doilea termen al toponimului compus, indicînd în paranteză entopicul care precede genitivul. În foarte puține cazuri primul element al toponimului compus, de obicei entopic, a fost tradus. În listele noastre am indicat în aceste cazuri, în paranteză, traducerea.

[25] Iorgu Iordan, *op. cit.*, p. 19, 49, 105.

Listele prezentate cuprind:

I. Toponime compuse în care termenul al doilea este un substantiv masculin sau neutru în genitiv singular.

II. Toponime compuse în care cel de-al doilea termen este un substantiv feminin în genitiv singular.

III. Toponime compuse în care cel de-al doilea termen este un substantiv în genitiv plural.

IV. Toponime compuse în care cel de-al doilea termen, un substantiv la singular articulat cu articolul *-ul*, primește sufixul slav *-ov (-ev)*.

V. Toponime compuse în care cel de-al doilea termen, substantv la singular nearticulat, primește sufixul *-ov (-ev)*.

VI. Toponime compuse în care cel de-al doilea termen, un substantiv la plural articulat, primește sufixul *-ov (-ev)*.

I.

Alunișului (Valea)
Alunișului (Mal)
Bivolului (Vlăceaua)
Boului (Matca)
Brădetului (Hotarul)
Calului (Balta)
Cireșului (Matca)
Copăcelului (Fața)
Cucului (Hotarul)
Dealului (Vîrful)
Dracului (Piscul)
Fagului (Piscul)
Furnicarului (Piscul)
Gorunetului (Piscul)
Gruiului (Valea)
Hotarului (Valea)
Lazului (Slemnea)
Malului (Cornul)
Mălinișului (Gîlma)
Muntelui (Mlaca)
Nisipului (Dumbrava)
Noatenului (Obîrșia)
Olmetului (Valea)
Paltinului (Deal)
Păiușului (Gîlma)
Păducelului (Crenița)
Pietrișului (Obîrșia)
Piscului (Glav)
Porcului (Gor)
Pravățului (Piscul)
Priboiului (Colnicul)
Purcarului (Put)
Riului (Matca)
Runcului (Potoc)
Singeretului (Piscul)
Șoimului (Valea)
Teiului (Valea)
Ulariului (Poiana)
Ulmului (Piscul)
Ursului (Văiei)
Vițelului (Hotarul)
Vulturului (Cuibul)
Virtopelului (Usta)

II.

Babei (Potoc)
Cănepii (Glavele)
Căpățînei (Gruiul)
Coteniței (Piscul)
Coziei (Vîrful)
Crucei (Reaka)
Fetei (Măgura)
Fântînealeaii (Măgura)
Geamenei (Măgura)
Gemenei (Vîlceaua)
Jgheboasei (Piscul)
Largiei (Obîrșia)
Luminatei (Vîrh)
Manei (Cringul)
Oanei (Vălceaua)
Petrei (Furca)
Plescioarei (Valea)
Poienei (Fundul)
Poienei (Obcina)
Rupturei (Malul)

Sărăței (Malul)
Seliștei (Valea)
Strîmbei (Muchea)
Stupinei (Valea)
Vlădilei (Hotar)
Vrăbilei (Ocinele)
Vălcealei (Piscul)
Vălcelușei (Usta)

III.

Albeștilor (Hotar)
Aurarilor (Valea)
Batiștilor (Lacul)
Bădenilor (Hotar)
Bădinești lor (Măgura)
Bivolarilor(Put)
Broștenilor (Dealul)
Cailor (Lacul)
Călinilor (Piscul)
Căscioarelor (Put)
Căzănești lor (Hotarul)
Comarnicelor (Vărh)
Costești lor (Hotarul)
Crîngurilor (Opașca)
Crucilor (Mlaca)
Fagilor (Curmătura)
Flăminzilor (Gîrla)
Floreștilor (Muchea)
Grosilor (Seciul)
Iașilor (Valea)
Inurilor (Măgura)
Izvoarelor (Hotarul)
Lupilor (Lunca)
Malurelor (Ustie)
Măgurilor (Virhul)
Medeeștilor (Hotarul)
Mlăcilor (Fruntea)
Moșilor (Măgura)
Murgeștilor (Hotarul)
Oarzelor (Valea)
Oveaselor (Pirloage)
Padinilor (Valea)
Piscupeștilor (Ocina)
Purcărețelor (Valea)
Răchiților (Lacul)
Sălăjanilor (Hotarul)
Scurtelor (Cracul)
Socilor (Zăpodie)
Strîmbeanilor (Hotarul)
Surdeștilor (Hotarul)
Titeștilor (Hotarul)
Turcilor (Hotar)
Ulmilor (Zăpodie)
Ungurașilor (Hotar)
Urătilor (Poiana)
Văratecilor (Valea)
Văleanilor (Ocina)
Vărtoapelor (Vălceaua)

IV.

Boulov (Virful)
Calulov (Valea)
Cimpulov (Fruntea)
Clăbucetulov (Sările)
Corbulov (Valea)
Cringulov (Valea)
Făgetulov (Valea)
Feciorulov (Colnicul)
Frăsinetulov (Piscul)
Frăsinetulov (Valea)
Glodulov (Dealul)
Glodulov (Lunca)
Glodulov (Piscul)
Gorunulov (Gruiul)
Greulov (Lacul)
Grohotulov (Virhul)
Homoriciulov (Hotar)
Hotarulov (Valea)
Hotarulov (Vălceaua)
Hotarulov (Groapa)
Laculov (Drum)
Lăcșorulov (Virh)
Malulov (Valea)
Mălinetulov (Dol)
Mărulov (Malul)
Mușcelulov (Virhul)
Nuculov (Gruiul)
Nuculov (Poiana)
Păltinetulov (Malul)
Pămîntulov (Curul)
Perișulov (Hotarul)
Pietrosulov (Virhul)
Pisculov (Put)
Pisculov (Glav)
Plaiulov (Glavu)
Plaiulov (Usta)
Plopulov (Lacul)
Pribuiulov (Colnicul)
Răulov (Coasta)
Runculov (Vama)

Sambotinulov (Valea)
Somnorosulov (Vîrhul)
Spinetulov (Măgura)
Stejarulov (Hotaru)
Teiulov (Gilma)
Tîrgulov (Cringul)
Ursulov (Valea)
Vilturulov (Padina)
Zăganulov (Kamena)
Zlătariulov (Piscul)

V.

Albinev (Podul)
Albuv (Valea)
Aninoasev (Valea)
Balev (Grindul)
Balomirov (Piscul)
Bobov (Măgura)
Boev (Arsurile)
Butev (Lacul)
Căpățînev (Gruiul)
Cernaev (Valea)
Cernatov (Piscul)
Ciutev (Piscul)
Comorev (Gruiul)
Copacev (Grădiștea)
Cruciev (Mlacă)
Curmăturev (Izvorul)
Dumbrăvițev (Mijlocul)
Fîntînev (Valea)
Grădinev (Grădiștea)
Leurdev (Cracul)
Lunciev (Glava)
Lupoanev (Mlaca)
Manev (Privalul)
Măgurev (Piscul)
Măgurev (Virh)
Mușev (Muntele)
Pietroasev (Usta)
Poenev (Vîrhul)
Popev (Cringul)
Popev (Valea)
Rădăcinești (Dealul)
Răpurasev (Virh)
Rătundev (Glava)
Rogojinev (Hotar)
Săpatăv (Măgura)
Trestiev (Hotarul)
Urzicev (Hotarul)
Vilcealev (Obîrșia)
Voivodev (Piscul)

VI.

Bivolarilov (Put)
Bojoranilov (Gruiul)
Broștenilov (Crivina)
Buicești lov (Ocină)
Cireșilov (Matca)
Cojăcești lov (Ocină)
Galbirilov (Hotar)
Huhurezilov (Seliște)
Măgurelelov (Ocina)
Mărgineanilov (Valea)
Obidițilov (Ocina)
Simbotinilov (Valea)
Surdești lov (Hotarul)
Urlătorilov (Hotarul)
Uriților (Poiana)
Zlătarilov (Piscul)

Pe baza materialului grupat mai sus se pot face o serie de observații interesante:

1. Numele compuse erau formate în epoca veche, ca și astăzi, dintr-un entopic, ca prim element al toponimului, și un nume propriu (nume de loc sau de persoană), ca element secund. Numărul entopicelor existente în documentele slave este foarte mare. Citățm din listele noastre: *baltă*, *brazi*, *capăt*, *coadă*, *colnic*, *crac*, *crivină*, *crîng*, *curmătură*, *deal*, *drum*, *dumbravă*, *față*, *fund*, *frunte*, *furcă*, *gîlmă*, *gîrlă*, *grui*, *gură*, *hotar*, *lac*, *laz*, *luncă*, *mal*, *matcă*, *măgură*, *mlacă*, *muche*, *obîrșie*, *ocină*, *padină*, *pisc*, *plai*, *poiană*, *potecă*, *prislop*, *ruptură*, *seciu*, *sleme*, *șar*, *vale*, *vîlcea*, *vîrf*, *zăpodie*.

Într-un număr neînsemnat de cazuri entopicele au fost traduse: *creniță* (fîntînă); *glava* (capăt), *put* (drum), *opașkă* (coadă), *reaka* (pîriu), *usta ustie* (gură).

Majoritatea toponimelor incluse în listă reprezintă nume de obiecte mici. Prezența masivă în documente a unui sistem microtoponimic închegat demonstrează stabilitatea lui, indiferent dacă toponimele concrete se păstrează sau nu. Stabilitatea sistemului microtoponimic constă în caracterul activ al modelelor toponimice. Este destul de greu, chiar și pentru momentul actual, să se precizeze în ce cazuri entopicul face parte din structura toponimului sau este numai un cuvînt care caracterizează locul. În documentele românești dificultățile sînt și mai mari. Documentele slavo-române ne sînt însă în această privință de un real ajutor, păstrînd nealterată structura toponimului (entopic + nume propriu).

2. Termenul secund al toponimelor compuse în cadrul structurilor analizate, în afară de cîteva cazuri asupra cărora nu ne putem deocamdată pronunța, este un nume de loc sau un antroponim. Constatarea aceasta reiese din analiza listelor prezentate mai sus. Evident că în *Piscul Fagului*, *Dumbrava Năsipului*, *Hotarul Cucului*, *Matca Cireșului*, *Matca Boului*, *Măgurele Lazului*, *Dealul Paltinului*, *Gîlma Păiușului* etc. termenul secund nu poate fi decît un toponim, altfel sintagmele respective nu au nici un sens. Admiterea acestei teze are urmări importante în determinarea cronologiei formării toponimelor românești: avînd la bază un antroponim sau un nume de loc structurile compuse sînt ulterioare. Dacă punctul de vedere va fi confirmat de analiza materialului din DTR se va putea demonstra că și compunerea reprezintă un mijloc strict toponimic, așa cum este în domeniul derivării formarea toponimelor-diminutive.

3. Listele I, II, III cuprind toponime compuse cu structură gramaticală românească. În documentele slavo-române numărul lor este foarte mare. În listele noastre am inclus numai pe acelea care au cel puțin un element lexical românesc. Citînd un număr mare de exemple în aceste trei liste am urmărit să demonstrăm prioritatea ce se acordă în documentele slavo-române structurilor românești. În lista IV termenul secund este un toponim sau antroponim de genul masculin sau neutru, articulat cu *-ul*, la care se adaugă sufixul slav *-ov*, avînd sensul articolului *-lui*.

Cercetătorii documentelor slavo-române s-au ocupat puțin de rolul sufixului *-ov (-ev)*. Cei mai mulți se mulțumesc să constate că sufixul este productiv și că formează adjective posesive [26] de la nume de persoană. Situația „adjectivului posesiv" în documentele slavo-române este mult mai complicată decît a fost prezentată pînă în prezent. Modelul slav de exprimare a apartenenței prin adejctive posesive s-a întîlnit cu cel românesc, fiind înlocuit de acesta.

Subliniem de la început cîteva trăsături ale „adjectivelor posesive" din documentele secolelor XIV—XVI:

a) În proporție de peste 90% „adjectivele posesive" ocupă față de substantivul pe care îl lămuresc locul secund.

b) „Adjectivele posesive" din documentele slavo-române se formează nu numai de la nume de persoană, ci și de la nume de locuri.

c) Nu se acordă în gen și număr cu substantivul pe care îl determină. Exemple de tipul кръмигова жена (M, 1435—1436) sînt extrem de puține.

---

[26] Lucia Djamo-Diaconiță, *Limba documentelor slavo-române emise în Țara Românească în sec. XIV și XV*, București, 1971, p. 142.

d) Apar, uneori în aceleași exemple, în locul substantivelor cu genitivul în *-ov (-ev)*.

e) Apar, uneori în aceleași exemple, în locul substantivelor cu articolele *-lui*, *-lor*, *-ei* precum și în locul adjectivelor posesive românești cu sufixul *-esc*.

Comparînd lista I și IV constatăm că unele toponime apar în ambele locuri (Valea Calului — Valea Calulov, Valea Hotarului — Valea Hotarulov, Colnicul Preboiului — Colnicul Preboiulov etc.) ceea ce demonstrează echivalența sufixului *-ov* și a articolului *-lui*. Atașarea sufixului slav se face numai la teme consonantice, de aceea forma articulată a substantivului cu *-ul* crea pentru pisari contextul optim de „gramaticalizare" slavă a textului.

Ceea ce ni se pare deosebit de important este că și semantic modelul din lista IV nu se abate cu nimic de la cel din lista I: în ambele cazuri termenul secund este un toponim. Altfel se prezintă situația în lista V unde sînt incluse patru categorii de fapte:

a) nume de persoană cu finalul în consoană dură la care se atașează sufixul *-ov (Albuv, Balomirov, Bobov, Brînzeșov, Cernatov, Dimitrov, Neagov Popov, Ursov)*;

b) nume de persoană cu finalul în consoană moale *(Balev, Bercev, Cernaev, Dalev, Gramev, Manev* etc.);

c) toponime de genul feminin *(Albinev, Aninoasev, Boev, Breazev Căpățînev* etc.);

d) toponime cu formă de plural *(Gățeștiv, Rădăcinești v, Ghindeaniv)*.

Toponimele de sub a) au fost incluse în această listă numai pentru că sufixul *-ov* se adaugă direct la rădăcină. Se poate considera că toponimele de sub b) primesc varianta moale a sufixului *-ov*, adică *-ev*, deși pot fi interpretate și în alt fel. În ceea ce privește toponimele de sub c) și d) este evident că nu există condiții fonetice pentru alipirea sufixului în varianta *-ev*, chiar dacă segmentarea cuvîntului românesc se face de la forma de genitiv. Este de presupus în acest caz că înlocuirea desinenței *-ei* cu *-ev* se putea face fie prin presiunea sistemului morfologic românesc (trebuia deosebite substantivele feminine de cele masculine), fie admițînd că pisarii, înlăturînd desinența românească, considerau, pe baza pronunției lor, consoana finală moale. Și într-un caz și în altul diferențierea aceasta este impusă de limba română. Exemplele din lista VI sugerează însă și altă soluție. Substantivele cu pluralul românesc în *-lor* au fost supuse unor segmentări nemotivate din punct de vedere al atașării sufixului slav. Exemplele cu *-ov* sau cu desinențele *-u*, *-a* etc. după *-lor* se întîlnesc relativ des în documente (Lacul Podulorov, Piscu Vizuiniloru, Hotarul Plăviceanilorov, Niva Romanilorov etc.). La substantivele de sub VI s-a păstrat *-l* de la articolul *-lor* pentru a avea o temă consonantică și s-a înlocuit, probabil, *-or* cu *-ov*. Este posibil ca operația de „slavizare" a textului să fi fost mult mai simplă: consoana finală de la plural și *-i* de la genitiv singular feminin să fi fost înlocuită cu *-v*. Din moment ce și după *-ov* putea fi atașată oricare desinență slavă, rezultă că sufixul slav ca și *-lor* românesc este considerat un final consonantic, un fel de nominativ. În exemplul de tipul *Podul Viezuriloru* desinența *-u* nu aduce în plus nici o informație.

Din cele arătate mai sus rezultă că în structurile toponimice compuse de tipul substantiv + substantiv în genitiv, în documentele slavo-române

cel mai frecvent model este cel românesc. Echivalentele slave pe care ni le oferă textele documentelor pot fi prezentate în următoarea schemă:

-lui	*-ei*	*-lor*
-ulov -ev -ov	-ev	-(l)ov sau -(lo)v

Singularul masculin şi feminin în -(ul)ov, -ov, -ev ar putea fi considerat adjectiv posesiv dacă între cele două elemente ale toponimului ar exista un acord gramatical.

La plural *-ov* nu arată nici măcar relaţia de apartenenţă care este exprimată de *-lor*, chiar şi atunci cînd în structura lui se petrec schimbări. Articolul la plural este înlocuit prin desinenţele *-em*, *-im*, *-om* de la dativ.

Faptele expuse mai sus demonstrează, după părerea noastră, două lucruri: a) sufixul *-ov*, *-ev* ataşat la cuvinte de diferite genuri, la plural şi singular, reprezintă mai curînd un element de „slavizare" a textului decît o formulă gramaticală slavă; b) segmentarea de tipul *Bivolaril-ov*, *Curmătur-ev* (sau *Curmături-v*) etc. demonstrează că scribii documentelor noastre ştiau şi gîndeau româneşte.

O situaţie oarecum aparte o au în *Dicţionar* diminutivele. Am înregistrat în documente diminutive de la:

a) cuvinte comune: *găleţea*, *gropiţă* etc.

b) antroponime: *Albuleţ*, *Albuţ*, *Gărgăunel*, *Găurice*, *Giticel*, *Iepuraş*, *Mătuşiţă*, *Micuţ*, *Miercor*, *Mititel*, *Negruţ*, *Noureţ*, *Pintecel*, *Purcăraş*, *Tilmăcel*, *Tătăraş*, *Tăuraş*, *Ţigănaş*, *Ţigănuş*, *Uricel*.

c) toponime: *Aninaş*, *Arişoară*, *Băhniţa*, *Băşicuţa*, *Bouşor*, *Brădăţel*, *Brădişor*, *Brăduleţ*, *Bourel*, *Butişoară*, *Căldăruşă*, *Căprior*, *Căscioară*, *Cătiniţă*, *Cerăţel*, *Cetăţea*, *Cioroiaş*, *Cireşel*, *Ciulineţ*, *Cîmpşor*, *Colnicel*, *Copăcel*, *Corbişor*, *Cornăţel*, *Cornişor*, *Crucişoară*, *Cureluşă*, *Curpinel*, *Curtişoară*, *Drumşor*, *Dumbrăviţă*, *Făgeţel*, *Făguleţ*, *Făurel*, *Fintînea*, *Fintîniţa*, *Foişor*, *Funduleţ*, *Glodurel*, *Gruieţ*, *Gruişor*, *Lăcşor*, *Lăzuţ*, *Lunguleţ*, *Măceşel*, *Măgurea*, *Măguriţe*, *Mălurel*, *Măscurel*, *Mlăcuţă*, *Morişoară*, *Munteor*, *Muşcel*, *Nemţişor*, *Nucşoară*, *Pietricea*, *Plăişor*, *Plcşcioară*, *Plopşor*, *Podişor*, *Poeniţă*, *Ponorel*, *Portişoară*, *Portiţă*, *Prunişor*, *Prundurel*, *Puişor*, *Rîuşor*, *Roşior*, *Sălcişor*, *Sălcuţa*, *Săsciori*, *Sătcel*, *Scărişoară*, *Siliştioară*, *Sîrbişor*, *Slătioara*, *Spinişor Stejerel*, *Stînişoară*, *Strîmbişor*, *Teişor*, *Tîrgşor*, *Trestioară*, *Ţărmuraş*, *Ţigănel*, *Ulmuleţ*, *Unghişor*, *Ungurel*, *Urzicuţa*.

Exemplele de sub b) fiind în cea mai mare parte porecle pot fi considerate ca provenind prin transfer de sens de la cuvintele comune-diminutive. Nu este însă exclusă posibilitatea ca în unele cazuri ele să se formeze şi de la antroponimele primitive; deci, *Albuleţ* şi *Albuţ* să provină de la *Albu*.

Toponimele cu formă diminutivală în documentele cercetate, după cum se poate observa, sînt foarte numeroase. În principiu, de la orice toponim primitiv se poate forma un toponim diminutiv. Cercetările efectuate în cadrul sectorului de onomastică asupra toponimelor-diminutive din spaţiul geografic al ţării noastre demonstrează că acestea se formează de la toponimele primitive şi nu de la diminutivul corespunzător din limba comună. Este, deci, vorba de o relaţie directă toponim-diminutiv — toponim-primitiv. Astfel, *Curtişoara* este toponim-diminutiv format de la toponimul *Curtea* a cărui existenţă istorică este probată, documentar, lîngă Tg. Jiu. Problema

aceasta nu este numai teoretică, cum s-ar părea la prima vedere. Admiţînd acest punct de vedre, ne putem, pe de o parte, explica formarea diminutivelor toponimice care nu sînt susţinute de apelative româneşti: *Dîmbovicioara*, *Şercăiţa*, *Pleniţa* etc. Pe de altă parte, înţelegerea aceasta a sistemului toponimic diminutival stabileşte o ierarhie care dă posibilitatea fixării unei cronologii cu implicaţii istorice dintre cele mai importante. Existenţa în documentele secolelor XIV—XVI a unui sistem toponimic diminutival, derivat secundar de la cel primar, ne atestă vechimea punctului de plecare al sistemului toponimic în general.

Toponime derivate cu sufixele *-eşti*, *-eni (-ani)*, *-ar(i)*, *-aş(i)*

Într-un studiu publicat anterior [27] am arătat că prin mijlocirea acestor sufixe se formează toponime care cuprind ideea de „grup" sau de „colectivitate".

-eşti are valoare posesivă, fiind folosit foarte frecvent în toponimie. Toponimele în *-eşti* au la bază un adjectiv posesiv în *-esc* care se putea forma în egală măsură şi de la nume de persoană şi de la nume de locuri. Este pînă la un anumit moment sinonim cu slavul *-ov*, care derivă adjective posesive de la nume de persoană. Pînă pe la anul 1600 se găsesc în documentele slavone relativ puţine exemple de adjective posesive româneşti în *-esc*. Ele au fost cu siguranţă înlocuite cu adjective slave în *-ov*. După 1600, cînd documentele în limba română se înmulţesc simţitor, adjectivele româneşti în *-esc* devin foarte frecvente. Cele mai multe din ele sînt de genul feminin. Iată un număr de exemple: w(ч)иѕ грошьиѣ(с)к (ŢR, 1561); w(ч)ина брощенѣскѫ ŢR, 1575—1576); w(ч)иѕ болѣскъ (ŢR, 1594, *DRH* XI); дела чюкьлѣскъ (ŢR, 1594, *DRH* XI); дел гроѕѣскъ (ŢR, 1594, *DRH* XI); din partea *bîhlească* (ŢR, 1598, *DRH* XI); parte *ciorăpiiască* (ŢR, 1589, *DRH* XI), parte *dănciulească* (ŢR, 1598, *DRH* XI); дел фещилѣскѫ (ŢR, 1599, *DRH* XI); w(ч)иъ болѣскѫ (ŢR, 1600, *DRH* XI); дел давидѣс[къ] (ŢR, 1600, *DRH* XI); дела звръчетѣскѫ ; дела дрѫгьлѣс[къ] (ŢR, 1600, *DRH* XI); se va alege pe ocina *blăndească* (ŢR, 1606, *DIR*); ocina *gălmencască* (ŢR, 1614, *DIR*); şi de în part⟨ea⟩ *flociască* (ŢR, 1621, *DIR*); partea *şerbănească;* partea *vioreasă;* partea *mătăsească* (ŢR, 1623, *DIR*); funea *mănească* (ŢR, 1624, *DIR*); funea(a) *băbească*, *bălotcască*, *cîneşcneasă*, *climpoccască*, *drăghiccască*, *ioneasă*, *tătulească* (ŢR, 1628—1629, *DRH* XXII); partea *păpească drăghiccască*, *bădeasă*, (ŢR, 1628—1629, *DRH* XXII); parte *gîsculcască*, *rădăneasă* (ŢR, 1630, *DRH* XXII); ocină *trestieneasă* de în Ratina (ŢR, 1630, *DRH* XXIII); fune *mănească* (ŢR, 1630, *DRH* XXIII); logofăt de *Orbească*, sluger ot *Orbească* (ŢR, 1630, *DRH* XXIII); iară Dumitru armaşul iaste nepotu lui Rădan ... şi această ocină iaste vîndută den apa Buzăul pînă în hotar Brăgăreştelor, parte *rădăneasă* (ŢR, 1632, *DRH* XXIII) funea *bulăneasă*, *mănească* (ŢR, 1632—1633, *DRH* XXIII); ocină *fîrduiască* (ŢR, 1632, *DRH* XXIII); am vîndut toată partea noastră de ocina cită am avut în sat în Lăceni, însă de în ocina care se cheamă *flocească* (ŢR, 1633, *DRH*, XXIV); partea *oprişască* (M, 1643, *Ghibănescu*); siliştea *obrocească*

[27] Cf. Gh. Bolocan, *Categoria „nume de grup" în toponimie* în *LR*, XXV, 1976, nr. 1, p. 89—98.

(ȚR, 1648. Potra. *Tezaur* ...); ocină *șotîngească* (ȚR, 1650, Potra. *Tezaur*); funea *tătulească* (ȚR, 1666, Potra, *Tezaur*); adică noi Ion zetu Robe ... am vîndut un pogon de viie în dial la Odobești de parte *robească* (M. 1680, Giurescu *Odobești*); partea *aninoșască* ce se zice Fața albă (ȚR, 1696, Potra, *Tezaur*); am vîndut jumătate de pogon de viie ... pe partea *robească*, care vie este și mie cumpărătură de la Ion zet Robe (M, 1700, Giurescu, *Odobești*); funia *grozească*, *gogoșească* (ȚR, 1713, *Rel. agr.* I); moșie *drăguiască* în jud. Ilhov (ȚR, 1760, Potra, *Tezaur*); partea *olănească* (ȚR, 1770, Potra, *Tezaur*); moșia *mircească* (ȚR, 1780, Acte judiciare); pă lîngă moșia *stănească* (ȚR, 1787. Porta, *Tezaur*); moșie *căpătănească* (M, 1809, Giurescu, *Odobești*); parte *berbecească* (M, 1817, Giurescu, *Odobești*); baștină din parte *băciască*; parte *pulbercască*, *rîpască*, *gădească*, *făurească*, *dămienească*, *epurească* (M, 1820, Giurescu, *Odobești*).

Aceste adjective, după cum se poate observa din exemplele citate, stau pe lîngă substantive nume de lucruri (*codru*, *măr*, *tei*, *pămînt*, *lac*, *pisc* etc.) dar și pe lîngă substantive nume de ființă (*fiu*, *muntean*, *boier* etc.).

De la nume comune, mai ales de la nume de meserii sau de funcțiuni, adjective posesive în *-esc* existau în trecut mult mai multe decît astăzi. Aceste cuvinte se aflau oarecum în situația numelor proprii, deoarece erau, pentru zone mai restrînse, într-o oarecare măsură, singulare, referindu-se la o persoană concretă. Iată cîteva exemple: *agesc*, *spătăresc*, *veziresc*, *popesc*, *șifărească*, *răzeșască*, *postelniceasca*, *mazileasca* etc.

Adjectivul a devenit toponim prin substantivarea formei de plural, iar prin substantivarea singularului s-au format numele de persoană în *-escu*. Femininul adjectivului *-easca* s-a transformat prin substantivare în toponime și în antroponime. Procesul acesta este foarte vechi și a durat, credem, foarte mult, fiind activ astăzi mai ales pentru formele de feminin, dar și pentru plural la numele de sate, prin intermediul categoriei „nume de grup".

Documentele slavone conțin multe nume de sate în *-ești*, nume de locuri în *-easca* și antroponime în *-escu*. În DERS am inclus pe acelea care pornesc de la un cuvînt comun românesc trecut prin cîteva faze de evoluție: nume comune>porecle>nume de persoană>adjectiv posesiv> toponim sau antroponim.

Un toponim nume de sat, ca *Albești*, de pildă, presupune, după părerea noastră, un substantiv „nume de grup", provenit dintr-o formă de adjectiv apărută, la rîndul ei, pe baza unui nume de persoană *Albu*, care inițial a fost poreclă, o treaptă intermediară între numele comun *alb* și antroponimul *Albu*.

Sigur că antroponimele se formează separat de toponime și ele pot în principiu să nu dea într-un caz sau altul toponime. Fiind însă un proces încă activ, așa cum am arătat, calea prin intermediul adjectivului și al substantivului „nume de grup" este încă productivă. În toponimia actuală găsim masiv toate formațiile prezentate mai sus. Vom da un număr de toponime compuse în care cel de-al doilea termen este un adjectiv de apartenență format de la nume proprii. Grupăm exemplele pe județe, indicînd satul sau comuna din care au fost culese:

Jud. Mehedinți — Baia de Aramă: Ulița *bălănească*, Valea *bălănească*; com. *Bala:* Fagu *dobresc*, Zăbranu *șoșoiesc*, Șesu *crăciunesc*, Șesu *dobresc*,

Bruga *tocmănească*, Bruga *iovănească*, Curaua *gurgiască*, Curaua *licsăndrească*, Curaua *iovănească*, Cotea *iovănească*, *surtucească*, Curătura *tocmănească*, Lunca *caşotească*, Moara *sibinească*, Piva *sibinească*, Valea *sîrbulească*, Valea *miculească*, Via *pcrencască;* com. *Balta:* Ogaşu *tonţesc*, Ogaşu *necşesc*, Coasta *jarchească*, Lunca *stănchească*, Linia *opriţească*, Linia *maghiască;* com. *Ponoarele:* Ogaşu *ştefănesc*, Moara *răiculcască*, Pădurea *prescurească*, Cracu *berdinşesc;* com. *Malovăţ:* Dealu *robesc*, Dealu *muncesc;* Lacu *gîndesc* (Vînju Mare); Măgura *vătăşască* (Gîrla Mare); Moara *ţibrcască* (Bîlvăneşti);

Jud. Gorj — com. *Alimpeşti:* Curaua *stoichiţască*, Curaua *săpunească*, Curaua *belgherească*, Curaua *besicească*, Curaua *dobriţască*, Curaua *marineasca*, Curaua *popcască*, Curaua *barosască;* com. *Albeni:* Funia *drăgoiască*, Funia *moţească;* com. *Bustuchin:* Fîntîna *borcoşească*, Fîntîna *scorniceasca;* com. *Mătăsari:* Curaua *dădălăiască*, Curaua *postolăicheasca*, Pădurea *băbească;* com. *Cîlnic:* Cotu *răuţesc*, Valea *didileasca;* com. *Leleşti:* Lunca *feteasca*, Poiana *băbească*, com. *Stăneşti:* Cotu *cioräsc*, Uliţa *bibească*, Valea *ruşească;* Lunca *leleasca* (Săuleşti); Şeşu *călinesc* (Bărbăteşti); Moşu *crăciunesc*, Lazu *brătesc* (Bumbeşti—Jiu); Pădurea *ungurească* (a satului Ungureni — Bengeşti — Ciocadia);

Jud. Olt: Coada *costească*, Faţa *costească*, Gîrla *costească (Vitomireşti);* Vadu *cătănesc* (Piatra Olt); Balta *arcească* (Balş, Bobiceşti);

Jud. Vîlcea: Lacu *cerbesc* (Frînceşti); Crîngu *cruceresc* (Lungeşti); Uliţa *bubească* (Botişoara); Valea *ursească* (Goleşti); Valea *bălceasca* (N. Bălcescu);

Jud. Dîmboviţa: Sfoara *lungească*, *mihorţească*, *mămăligească*. *nălbească (Cîndeşti);* La măru *budesc* (Vîrfuri), Dealu *văsecesc* (Voineşti); Pădurea *costească* (Dolceşti);

Jud. Prahova: Moara *ioneasca*, Pădurea *andreeasca* (Gorgota).

Constatînd în acest proces de formare a toponimelor în *-eşti* un fragment de istorie a limbii noastre de o mare adîncime, am considerat necesar să includem în DERS toponimele în *-eşti* care pornesc de la o temă românească. În sec. al XIV-lea numele în *-eşti* şi în *-escu* sînt puţine credem, din cauza surselor relativ restrînse din care le putem extrage. Odată cu creşterea numărului documentelor în secolele următoare şi numărul acestor denumiri creşte.

Atestările cele mai vechi de sate în *-eşti* presupun existenţa cu mult înainte a apelativului care, în ultimă instanţă, a declanşat acest proces. Se poate admite că modelul toponimic odată format, sufixul *-eşti* se adaugă direct la numele de persoană. Prezentăm mai jos o parte dintre numeroasele toponime în *-eşti* incluse în DERS: *Albeşti*, *Alboteşti*, *Băceşti*, *Bădeşti*, *Bădulesti*, *Bălăneşti*, *Băneşti*, *Bărbăteşti*, *Bîrceşti*, *Bobeşti*, *Bogăteşti*, *Boţeşti*, *Buneşti*, *Bunileşti*, *Brăgăreşti*, *Bombăreşti*, *Bujoreşti*, *Buteşti*, *Buzeşti*, *Călimăneşti*, *Călugăreşti*, *Cărbuneşti*, *Căţeleşti*, *Ciobăneşti*, *Ciocăneşti*, *Cioreşti*. *Ciulineşti*, *Cocorăşti*, *Coţoceşti*, *Colunesti*, *Corbeşti*, *Coţofeneşti*, *Crăieşti*, *Crăiniceşti*, *Creţeşti*, *Creţuleşti*, *Cucuieşti*, *Domneşti*, *Drăculeşti*, *Epureşti*, *Făureşti*, *Flămînzeşti*, *Floceşti*, *Foleşti*, *Frăţeşti*, *Frăţileşti*, *Frăţineşti*, *Frînceşti*, *Fugeşti*, *Fundeşti*, *Fureşti*, *Găvăneşti*, *Geminesti*, *Grăureşti*, *Grozăveşti*, *Hulubeşti*, *Joldeşti*. *Jupîneşti*, *Lupeşti*, *Măldăreşti*, *Mălăieşti*, *Mătăseşti*, *Măţeşti*, *Micesti*, *Miculeşti*, *Mînjeşti*, *Moşeşti*, *Nămăeşti*, *Neburesti*, *Negreşti*, *Negriteşti*, *Noureşti*, *Obileşti*, *Oţeleşti*, *Păstrăveşti*, *Pisculeşti*, *Piscupeşti*, *Pleşeşti*, *Pojereşti*, *Popeşti*, *Porceşti*, *Purcă-*

reşti, Preuteşti, Pulpeşti, Purceleşti, Rădăcineşti, Rogojeşti, Rotăreşti, Săseşti, Scaeşti, Sîrbeşti, Spătăreşti, Sperleşti, Sturzeşti, Surdeşti, Şerbăneşti, Şerbeşti, Şofrăneşti, Şoimăreşti, Şoldeşti, Ştirbeşti, Tălpeşti, Tătăreşti, Tîlveşti, Toporăşti, Tunseşti, Ţigăneşti, Zărneşti, Zîmbreşti, Zlătăreşti.

Dacă luăm în consideraţie faptul că la baza unui toponim în *-eşti* stă un cuvînt comun care, aşa cum am arătat, are sens posesiv, de apartenenţă, pentru obiecte (în sensul larg al acestui cuvînt) singulare sau pentru grupuri de obiecte, este logic ca orice derivat în *-eşti* să fie considerat, indiferent de tema de la care se porneşte, un cuvînt românesc. În această interpretare pînă în anul 1600 cele peste 800 de nume de sate în *-eşti* [28] întîlnite în documente pot fi considerate tot atîtea cuvinte ale limbii române. Nu am introdus denumirile care nu au drept bază o temă românească pentru motivul că punctul nostru de vedere nu a fost încă suficient dezbătut în literatura de specialitate.

Toponime în *-eni (-ani)*

Numele de grup se formează în limba română şi cu ajutorul sufixului *-eni (-ani)*, de origine bulgară, pătruns în limba română prin cuvintele comune derivate de la numele de locuri. Documentele sec. XIV—XV atestă cuvinte cu acest sufix de la teme neslave, ceea ce demonstrează vechimea lui în sistemul de derivare românesc. Citǎm cîteva exemple: *Cărăreni* (1392), *Groşani* (1392), *Brădăţeani* (1400—1403), *Corneni* (1424), *Olteni* (1436), *Plopeni* (1441), *Mălureani* (1456), *Curteni* (1464) *Corbeni* (1494). De la plural, limba română a făcut singularul în *-eana, -ana.*

Sufixul *-eni* din limba română este forma de plural a lui *-ean (-an)* provenit pe cale morfologică.

În limba română, cuvintele derivate cu sufixele *-ean (-an), -eni (-eani)* sînt adjective şi substantive comune sau proprii. Substantivele comune nume de grup pot proveni atît de la nume de locuri, cît şi de la nume de persoană. Formarea unui toponim în *-eni* presupune existenţa unui nume comun în *-eni*. Se pot cita exemple din documentele slavo-române de substantive comune în *-ean: tîrgovişteanu, tîrgşorean* (1411), *braşovean* (1435), *orăşan* (1439), *flocean* (1467), *cîinean* (1505), *cîmpulungean* (1526—1528), *cisnădian* (1530), *haţegan* (1546), cu desinenţă românească sau slavă, de obicei în cazul dativ.

În documentele româneşti din secolele XVII şi XVIII se întîlnesc adjective în *-ean* de la nume de loc: arhimandrit *sărindărean*, egumen *vălean, tîrşorean, cumpulungean, argeşan, cotrocean, tismănean, hurezan, govorean, codmean, bistricean, poluvrăgean*, locuitori *gherghiţeni*, moşnenii *pogorăşani*, locuitorii *căscioreni*, chirigii *giurgiuveni*, săteni *odobeşteni* etc. Formarea categoriei „nume de grup" a putut porni de la adjectiv. Pentru Moldova faptul ni se pare mai uşor demonstrabil, dată fiind sinonimia dintre *-eni* şi *-eşti* ca sufix cu valoare patronimică. [29] *Deleni*, nume de sat din Moldova, are la bază substantivul comun *deleni*, care, în cazul de faţă înseamnă în primul rînd „ai lui Delea", „oamenii lui Delea". Tot aşa *Topoloveni* (atestat în

[28] Gh. Bolocan, *Structura numelor de sate româneşti*, LR, XXV, 1976, p. 693—609.
[29] Cf. Iorgu Iordan, *op. cit.*, p. 157 şi urm.

TR, 1421) are la bază numele comun *topoloveni* (locuitori de pe Topolov), *Olteni* — Vîlcea — atestat la 1436 are la bază apelativul *olteni* (cei de pe Olt).

În felul schițat mai sus, de la nume de persoană se formează nume de sate cu *-eni*, *-ani* mai ales în Moldova și Transilvania.

Valoarea patronimică a lui *-eni* este demonstrată de următoarele formații paralele existente în documente: *Deleni*, *Deleşti* sat al lui Delea (1488); *Leucuşeni* și *Leucuşăuți* de la Leucuş; *Oprişeni*, *Oprişinți* (1503), *Oprişeşti* (1452) toate în județul Suceava, zona Siret (probabil același sat); *Petreşti* (1481) este astăzi *Chetreni*. În zilele noastre, numărul dubletelor în Moldova și Transilvania este extrem de mare. Iată un număr de exemple:

Moldova: Bălăuşeni—Bălăuşeşti, Brătuleni—Brătuleşti, Chirileni—Chirileşti, Chiriţeni—Chiriţeşti, Filipeni—Filipeşti, Gîrbeni—Gîrbeşti, Grigoreni—Grigoreşti, Hănăşeni—Hănăşeşti, Ionăşeni—Ionăşeşti, Mihălceni—Mihălceşti, Negreni—Negreşti, Niţeni—Niţeşti.

Transilvania: Andreeni—Andreeşti, Bărbăteni—Bărbăteşti, Corneni—Corneşti, Dumitreni—Dumitreşti, Frînceni—Frînceşti, Iacobeni—Iacobeşti, Lăzăreni—Lăzăreşti, Mihăieni—Mihăieşti, Novăceni—Novăceşti, Petreni—Petreşti etc.

În lista de mai sus, care poate fi ușor mărită, derivatele sînt evident de la teme antroponimice. Nu se poate preciza dacă numele de persoană respectiv nu este cumva nume de sat, ca în cazul satului Drăghiceni din jud. Olt, derivat de la Drăghici, nume de sat. Documentele din Moldova cuprind un număr mare de precizări privind problema în discuție [30].

Numele de sate în *-eni*, *-ani* formate de la nume de locuitori după locul de origine evident sînt cele mai multe. Recunoașterea punctului de plecare nu prezintă dificultăți pentru multe dintre ele. Iată un număr de exemple: *Argetoaia—Argetoieni, Barbucea—Bărbuceni, Bîlta—Bîlteni, Bradu—Brădeni, Bujoru—Bujoreni, Buzău—Buzoieni, Chilia—Chilieni, Ciobotea—Cioboteni, Cotu—Coteni, Dobricea—Dobriceni, Fălcoiu—Fălcoieni, Hîrşova—Hîrşoveni, Hotaru—Hotărani, Lipia—Lipieni, Lunga—Lungeni, Măciuca—Măciuceni, Malu—Mălureni, Milcov—Milcoveni, Mlăci—Mlăceni, Motru—Motruleni, Mozacu—Mozăceni, Mura—Mureni, Optaşi—Optăşeni.*

Despre derivatele din această categorie, Iorgu Iordan scrie: „Dată fiind semnificația lor, urmează că le putem utiliza în cercetarea migrațiilor, a „colonizărilor", cînd la baza lor se află un nume de localitate, toponimicele în *-eni*, *-ani* ne ajută să stabilim proveniența oamenilor care au întemeiat satele respective" [31]. Există însă un strat mare de toponime în *-eni* provenite de la nume de locuri minore, care au la bază de obicei entopice și care nu pot fi ușor localizate. Așa avem: *Obîrşeni, Găureni, Munteni, Movileni, Mărgineni, Măgureni, Gureni, Gropeni, Glodeni, Gîrleni, Fundeni, Dumbrăveni, Copăceni, Codreni, Pădureni, Cîmpeni, Feţeni, Doseni, Suseni, Joseni* etc.

În această categorie intră și numele în *-eni*, care numai aparent sînt formate de la nume de persoană. Așa avem *Costeni* atestat prin: „hotarul ... despre dumnealui Coste" (1400); *Căutişeni* „poiana lui Cauteș... care moșie se numește acum Căutișeni" (1535).

Determinarea precisă a numelui de la care se face derivarea în *-eni (-ani)* presupune în primul rînd recunoașterea și aplicarea consecventă în

[30] Cf. Gh. Bolocan, *op. cit.*, p. 95.
[31] *Op. cit.*, p. 404.

analiză a tezei potrivit căreia derivatele în *-eni (-ani)* au la bază, de regulă, în ultimă instanță, un nume propriu. Urmează, deci, ca pe baza unei minuțioase documentări geografice și istorice, să fie căutat numele de la care s-a pornit.

Vechimea toponimelor în *-eni (-ani)* este probată de apariția lor frecventă în documentele sec. XIV—XVI. Citățm mai jos un număr de exemple incluse în DERS: *Albeni, Alboteni, Bădeni, Băhneni, Boziani, Brădățeani, Broșteni, Buciumeani, Căpățîneani, Cărăreani, Cerățeani, Cereteani, Cetățeani, Cheiani, Chilieni, Cireșani, Cîmpeani, Cîrligeni, Cîrneani, Copăceani, Cordăreani, Cornățeani, Crainiceani, Crăpătureani, Crîngeani, Crîngureani, Făgețeani, Fundeni, Găureani, Glodeani, Groșani, Gureșani, Hotărani, Leurdeani, Lumineani, Lungeani, Mălureni, Mărăcineni, Mărgineni, Mereni, Movileni, Munteani, Negreni, Pădureni, Pietreni, Piticeani, Piscani, Plăcinteani, Podeani, Popeani, Porceani, Prisăceani, Prundeani, Pupezeani, Purcăreni, Purceleni, Răchiteani, Săcuiani, Săteani, Scăuiani, Singureni, Subdeleani, Șchiopeani, Șopîrleani, Știubeani, Tigveani, Turbureani, Turceni, Ulmeani, Ungureani, Urziceani, Văleani, Zăvoiani.*

Includerea în DERS a acestor toponime, așa cum am mai spus, este motivată în primul rînd de faptul că fiecare dintre ele atestă o temă românească, iar în al doilea rînd avînd la bază un substantiv „nume de grup" cu sens local sau de apartenență, ele atestă nu teme, ci cuvinte ale limbii române. Transformarea cuvîntului comun „nume de grup" în toponim reprezintă un transfer de sens, identic cu acela care are loc la formarea toponimului *Alun* de la cuvîntul *alun*. Afirmația aceasta este, credem, valabilă și pentru toponime derivate de la teme nerom&nești ca: *Bistrița, Crasna, Topolov* etc., căci cu siguranță că înainte de a deveni toponime *Bistrițeni, Crăsneni, Topoloveni* au existat ca nume comune. De aceea, după părerea noastră, pentru epoca veche orice nume de sat în *-eni* demonstrează implicit și existența unui cuvînt comun românesc.

Există în limba română la substantivele și adjectivele în *-eni (-ani)* două situații aparent diferite:

a) derivate în *-eni (-ani)* de la cuvinte comune *(deleni, văleni, pădureni, cîmpeni, suseni, joseni, fățeni, dosani* etc.)

b) derivate în *-eni* de la nume de locuri (*bucureșteni, olteni, vîlceni* etc.).

Nu se poate preciza dacă substantivele (sau adjectivele) din prima grupă sînt eventual derivate de la un nume de loc. Existența unor perechi antonimice *deleni-văleni, suseni-joseni, fățeni-dosani* etc. pledează, se pare, pentru derivarea tot de la un nume de loc. Cuvintele de sub a) nu sînt prea numeroase și în toate cazurile au la bază un entopic. Notăm și faptul că toate sînt, sau pot fi, toponime. Cele de sub b) sînt foarte numeroase, căci teoretic de la orice nume de loc se poate forma un derivat în *-eni* (chiar și de la nume de sate care conțin acest sufix: *Topoloveni-topoloveneni*). Notăm și faptul că fiecărui nume în *-eni* îi corespunde un nume comun (adjectiv sau substantiv). Pe baza acestor fapte se poate afirma că numele de locuri în *-eni (-ani)* nu sînt derivate de la toponime, așa cum am văzut că stau lucrurile cu diminutivele.

Dicționarele explicative ale limbii române înregistrează dintre derivatele în *-ean* și *-eni* numai pe cele de la nume comune *(pădurean)*. Includerea

lor în dicționare nici nu ar fi practic posibilă, fiind foarte numeroase. Folosirea lor în vorbirea curentă nu creează dificultăți pentru români. Din păcate, străinii care se ocupă de limba română, neavînd la dispoziție un inventar al substantivelor „nume de grup" sau „nume de locuitori", nu-și dau seama de locul acestor derivate în sistemul limbii române [32]. Astfel, cercetătorul bulgar Iordan Zaimov, ocupîndu-se de această problemă, în lucrarea sa *Заселване на Българските славяне на Балканския полуостров*, Sofia, 1967, consideră că toponimele în *-eni* care au o temă slavă sînt creații ale unei populații sud-slave, mai precis bulgare. În lumina celor spuse mai sus devine clar că pentru a demonstra proveniența unor toponime precum *Cozieni*, *Veleni*, *Crăcăuani* etc. este necesar să determinăm baza toponimică de la care românii, prin intermediul unui cuvînt „nume de grup", au creat toponimele respective. *Cozieni* < *cozieni* < *Cozia*; *Veleni* < *veleni* < *Vela*; *Crăcăuani* < *crăcăuani* < *Cracău*. Punctul de plecare al derivării îl reprezintă numele de locuri *Cozia*, *Vela*, *Cracău* existente în spațiul geografic românesc. Satul *Cozieni*, fostă proprietate a mănăstirii Cozia, își trage numele de la mănăstire; cei plecați din Vela au întemeiat satul *Veleni*, sate învecinate, *Crăcăuani* are la bază numele de apă *Cracău* pe care se află.

Tot de la numele de grup se formează toponimele cu sufixele *-ar(i)* și *-aș(i)*. Primul formează toponime de la nume de meserii sau ocupații (*Grădinari*, *Zlătari*, *Olari* etc.), toponime cu sens local (fiind sinonim cu *-cni*, *-ani*), sau toponime de la nume de persoană cu sens de apartenență (fiind sinonim cu *-ești*). Cel de-al doilea formează toponime numai de la nume de meserii sau ocupații.

Tot la categoria „nume de grup" aparțin și denumirile de așezări umane formate din adjective substantivate. În documentele sec. al XIV—XVI-lea această categorie este destul de numeroasă. Citățm cîteva exemple: *Afumați*, *Aleși*, *Arși*, *Bălegoși*, *Blînzi*, *Buzați*, *Cărunți*, *Cîrligați*, *Cucuiați*, *Culcați*, *Gurguiați*, *Mohorîți*, *Muți*, *Netezi*, *Zgîrciți*.

Printre toponimele simple incluse în DERS unele au la bază cuvinte nume de animale. Legătura cuvintelor comune cu toponimul este mijlocită de un antroponim. Deosebim aici două situații: a) cînd toponimul, de cele mai multe ori nume de sat, este un cuvînt la singular (*Bou*, *Ciocîrlie* etc.) avem de-a face cu un nume de sat provenit direct de la un antroponim; b) cînd toponimul este un cuvînt la plural (*Corbi*, *Stîrci*), iar la baza sa este un „nume de grup".

Remarcăm, în încheierea acestui capitol, că utilizarea pe scară foarte largă a procedeului de formare a numelor de locuri, cu precădere de sate, prin intermediul categoriei „nume de grup" este din cele mai vechi timpuri aproape generală.

Categoria „nume de grup" se referă în primul rînd la locuitori după apartenență, locul de origine, ocupație etc. Ideea de colectivitate este exprimată în denumiri și prin crearea unor plurale toponimice. Așa avem: *Belciugatele*, *Înșiratele*, *Surpatele*, *Cepurile*, *Iacovile* etc. Două sau mai multe locuri care poartă aceeași denumire pot avea împreună o denumire la plural. Procedeul acesta de a forma pluralul de la nume proprii are în toponimia noastră o istorie foarte lungă.

---

[32] Cf. și studiul nostru *Categoria „nume de grup" în toponimie*, în LR, XXV, 1976, nr. 1.

Cele arătate pînă aici despre numele de locuri demonstrează pentru perioada cuprinsă în DERS existența unor modele cu o largă forță de cuprindere. Prezentat sistematic, cu caracterizarea fiecărui loc în parte (*sat*, *pîrîu*, *munte* etc.), materialul din DERS oferă cercetătorului o imagine complexă a limbii române pe baza textelor slavone.

III. Materialul inclus în rubrica *în antrop.* este extrem de variat. Numele de persoană derivate, de tipul *Arburescul*, sînt în general puține. Cea mai mare parte au la bază o poreclă. Spre deosebire de toponime, numele de persoană sînt mai puțin legate de realitățile locale; de aceea și selectarea materialului din această rubrică s-a făcut cu mai multe restricții: nu am reținut în DERS acele nume care nu pornesc de la un etimon sigur românesc. Atestarea vocabularului limbii române prin nume de persoană derivate sau nederivate este deosebit de importantă: numele proprii formate pe baza unor cuvinte comune demonstrează implicit existența anterioară a bazei de pornire. Varietatea materialului din documentele slavone scoate în evidență un sistem foarte bine închegat. Vom cita, grupate semantic, un număr de exemple.

I. *Nume care au la bază un substantiv:*

1. *Nume de plante: arbore, brînduşă, cetină, cimbru, hamei, harbuz, iederă, leuştean, mazăre, mei, pepene, piper, ridiche, trandafir, ţipirig.*

2. *Nume de animale, insecte etc.: arici, balaur, barză, bărzăun, berbece, bogză, ciocîrlan, ciocîrlie, cocoş, corbiţă, furnică, găină, gîndac, gîscă, murg, pasăre, păstrăv, pîrci, pui, purcea, purice, răţoi, taur, turturea, zăgan.*

3. *Nume de obiecte: blid, budur, calapod, căde lniţă, căldare, ciucur, clanţă, cocioabă, coviltir, fuior, grindă, lopată, masă, mărgea, păpuşă, potcoavă, răsteu, scripcă, tălpigă, tămîie, ţeapă.*

4. *Părţile corpului: barbă, burtă, guşă, limbă, mustaţă, palmă, picioroagă, piept, pîntece, sprînceană* etc.

5. *Defecte fizice, trăsături negative: bălălău, bleandă, buftea, bulfă, dolofan, spîn* etc.

6. *Ocupaţii: băcan, căldărar, cătană, cîrmaci, ogărar, spahiu* etc.

7. *Nume de locuri: buciniş, hăciugă, muşuroi, poiată, şatră* etc.

II. *Nume care au la bază un adjectiv: botezat, ciudat, ciunt, cîrpit, crud, drag, gîrbov, greu, lăţat, lăudat, leneş, lepădat, mieriu, olog, pîrlit, săin, sprinten, sterp, stîng, tulburat, urecheat, uscat, zgîit.*

III. *Nume formate de la diminutive sau prin diminutivare: albuleţ, albuţ, gorgănel, gîtîcel, iepuraş, mătuşiţă, micuţ, mititel, negruţ, noureţ, pîntecel, tălmăcel, tătăraş, ţigănaş, ţigănuş, uricel* etc.

Cuvintele care arată nume de meserii și ocupații au fost introduse în secțiunea caracterizată în DERS prin *în antrop.* numai dacă ele nu însoțesc un nume de persoană; contrar, au fost socotite nume comune.

Antroponimele incluse în DERS sînt, în multe cazuri, de mare utilitate pentru interpretarea corectă a numelor de locuri.

Am încercat în cele de mai sus să surprindem cele mai generale aspecte ce se înfățișează cercetătorului din parcurgerea atentă a paginilor *Dicționarului.* Textele care au fost cercetate conțin și alte elemente care privesc limba română și care, din păcate, nu pot fi cuprinse într-o lucrare cu caracter lexicografic. Din citatele prezente aproape la fiecare cuvînt se pot reține mai ales unele elemente de morfologie, cu precădere la cuvintele românești. Astfel de elemente (articol, desinențe etc.) apar însă și la cuvinte slave. Pentru a întregi imaginea despre rolul elementului românesc în textele slavone am alcătuit sub forma unui indice, la sfîrșitul lucrării , lista elementelor morfologice de bază întîlnite în corpusul cercetat.

GH. BOLOCAN

SIGLE BIBLIOGRAFICE

Acte judiciare	= *Acte judiciare din Țara Românească, 1775—1781*, București, 1973.
Album	= *Album paléographique moldave. Documents du XIVe, XVe et XVIe siècle, recueillis par Bogdan Jean*, București—Paris, 1926.
Anuar	= Anuarul Institutului de istorie și arheologie „A. D. Xenopol" — Iași, vol. IV, 1967; vol. IX, 1972; vol. X, 1973.
Arvinte, Term.	= V. Arvinte, *Terminologia exploatării lemnului și a plutăritului*, în „Studii și cercetări științifice". Filologie. Anul VIII, fasc. 1, (Iași), 1957.
AS	= Arhivele Statului.
ASB	= Arhivele Statului, București.
Azarie	= *Cronica lui Azarie (1551—1574)*, în *Cronicile slavo-române din sec. XV—XVI, publicate de Ion Bogdan*, ediție revăzută și completată de P. P. Panaitescu, București, 1959.
BA	= Biblioteca Academiei R. S. România.
Bogd. Acte [1]	= D. P. Bogdan, *Acte moldovenești dinainte de Ștefan cel Mare*, București, 1938.
Bogd. Acte [2]	= D. P. Bogdan, *Acte moldovenești din anii* 1426—1502, București, 1947.
Bogd. Acte [3]	= D. P. Bogdan, *Patru acte de la Ștefan cel Mare*, în „Revista arhivelor", XII, 1969, nr. 1, p. 245—262.
Bogdan, Doc. ist.	= Ioan Bogdan, *Cinci documente istorice slavo-române din Arhiva curții imperiale de la Viena*, extras din Analele Academiei Române, Seria II, Memoriile Secției istorice, t. XI, 1889,
Bogdan, Doc. Șt.	= Ioan Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, Vol. I—II, București, 1913.
Bogdan, Rel.	= Ioan Bogdan, *Documente privitoare la relațiile Țării*
B. Rel. (în *Lista de documente, însemnări și inscripții*)	*Românești cu Brașovul și cu Țara Ungurească în sec. XV și XVI*, vol. I, București, 1905.

Bogd. Gl.	= D. P. Bogdan, *Glosarul cuvintelor românești din documentele slavo-române*, București, 1946.
Cat.	= *Un catastih de scule de la 1508—1509*, Arh. St. Brașov, nr. 752.
Cost. Doc. Bogdan	= Mihai Costăchescu, *Documente moldovenești de la Bogdan Voievod (1504—1517)*, București, 1910.
Cost. Doc. mold.	= Mihai Costăchescu, *Documente moldovenești înainte de Ștefan cel Mare*, vol. I—II, Iași, 1931—1932.
Cost. Doc. Ștef.	= Mihai Costăchescu, *Documente moldovenești de la Ștefan cel Mare*, Iași, 1933.
Cost. Doc. Ștefăniță	= Mihai Costăchescu, *Documente moldovenești de la Ștefăniță Voievod (1517—1527)*, Iași, 1943.
Cost. Ștefan	= M. Costăchescu, *Documente de la Ștefan cel Mare*, Iași, 1948.
Costin, Gr. băn.	= L. Costin, *Graiul bănățean*, vol. I, Timișoara, 1926.
Cron. moldo-rusă	= *Cronica moldo-rusă*, în *Cronicile slavo-române din sec. XV—XVI, publicate de Ion Bogdan*, ediție revăzută și completată de P. P. Panaitescu, București, 1959.
CV	= *Cum vorbim*, Revistă pentru studiul și explicarea limbii, București, 1949—1952.
DA	= *Dicționarul limbii române.* Tomul I, partea I: A—B. București, Librăriile Socec, 1913; Tomul I, partea II: C. București, Tipografia ziarului „Universul", 1940; Tomul I, partea III, fascicula I: D — *dc.* București, „Universul", 1949; Tomul II, partea I: F — I. București, Imprimeria națională, 1934; Tomul II, partea II, fascicula I: J-*lacustru.* București, „Universul", 1937; Tomul II [partea III] : *Ladă-lojniță* [fără editură și an]. (Academia Română).
DEX	= *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, 1975.
DIR A	= *Documente privind istoria României A, Moldova*, Veacul XIV, XV, vol. I (1384—1475); Veacul XV, vol. II (1476—1500); Veacul XVI, vol. I (1501—1550), vol. II (1551—1570), vol. III (1571—1590), vol. IV (1591—1600), București, 1951—1954.
DIR B	= *Documente privind istoria României B, Țara Românească*, Veacul XIII, XIV și XV, vol. I (1247—1500), Veacul XVI, vol. I (1501—1525), vol. II (1526—1550), vol. III (1551—1570), vol. IV (1571—1580), vol. V (1581—1590), vol. VI (1591—1600), București, 1951--1954.
Doc. buc.	= Teodor Balan, *Documente bucovinene*, vol. I—V, Cernăuți, 1933—1939.
Doc. ec.	= *Documente privitoare la economia Țării Românești, 1800—1850.* Culese de J. Cojocaru, Vol. I—II, București, 1958.

DOR = N. A. Constantinescu, *Dicționar onomastic românesc*, București, 1963.

Drag. Rel. = Silviu Dragomir, *Documente nouă privitoare la relațiile Țării Românești cu Sibiul*, București, 1929.

DRH = *Documenta Romaniae Historica A, Moldova*, vol. I (1384—1448), București, 1975; vol. II (1449—1486), București, 1976; vol. III (1487—1504), București, 1980.

DRH = *Documenta Romaniae Historica B, Țara Românească*, vol. I (1247—1500), București, 1966; vol. II (1501—1525), București, 1972; vol. III (1526—1535), București, 1975; vol. XI (1593—1600), București, 1975.

Eftimie = *Cronica lui Eftimie (1541—1554)*, în *Cronicile slavo-române din sec. XV—XVI, publicate de Ion Bogdan*, ediție revăzută și completată de P. P. Panaitescu, București, 1959.

Ghib. Isp. = Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, vol. I, partea I, Iași, 1906.

Ghib. Sur. = Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. I—XXIV, Iași, 1906—1930.

Giurescu, Odobești = Constantin C. Giurescu, *Istoricul podgoriei Odobeștilor din cele mai vechi timpuri pînă la 1918 (cu 124 de documente inedite — 1626—1864 — și 3 reproduceri)*, București, 1969.

Grigoraș, Instituții = N. Grigoraș, *Instituții feudale din Moldova. I. Organizarea de stat pînă la mijlocul sec. al XVIII-lea*, București, 1971.

IM = *Inscripțiile medievale ale României. Orașul București*, vol. I, București, 1965.

Iordan, Top. = Iorgu Iordan, *Toponimia Românească*, București, 1963.

Învățături = *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie.* Text ales și stabilit de Florica Moisil și Dan Zamfirescu. Cu o nouă traducere a originalului slavon de G. Mihăilă. Studiu introductiv și note Dan Zamfirescu și G. Mihăilă, București, 1970.

Kozak = A. Kozak, *Die Inschriften aus der Bukovina*, I, Viena, 1903.

Let. Putna [1] = *Letopisețul de la Putna nr. 1 (1359 [1352]—1526)*, în *Cronicile slavo-române din sec. XV—XVI, publicate de Ion Bogdan*, ediție revăzută și completată de P. P. Panaitescu, București, 1959.

Let. Putna [2] = *Letopisețul de la Putna nr. 2 (1359 [1352] — 1526)*, în *Cronicile slavo-române din sec. XV—XVI, publicate de Ion Bogdan*, ediție revăzută și completată P. P. Panaitescu, București, 1959.

Macarie = *Cronica lui Macarie (1504—1551)*, în *Cronicile slavo-române din sec. XV—XVI, publicate de Ion*

A

AC *n.* «игла», « aiguille »; ачє: за ~ а(с̃) .к̃. *Cat.*, 1508, dec. 22.

ACELA, ACEEA *adj. dem.* «тот», « ce »; ачєѣ: шн прѣ ~ врємє ŢR, 1600, iul. 6 A.

ACEST, ACEASTĂ *adj. dem.* «этот», « ce »; ачєцн: а(м) кѫ(м)пъра(т) ~ рѫмънн ŢR, 1600, iul. 6 A.

ACUSAT *adj.* «освобожденный от налогов», «exempt d'impôts » (probabil, acelaşi cu **iscusat** *v.* DA); акѫса(т): ни єдн(н) чл̃вкъ ~ да нѣ(ст) ŢR, 1529, mai 12 E; сєго ра(дї) да нѣ(ст) ни єдн(н) чл̃къ ~ ŢR, ⟨1529⟩, iul. 16; ⟨1531—1532⟩, febr. 16.

ADAUS *n.* «добавление, прибавление», «adjonction, addition»; адаѫ(с): и да(дє) кр(с)тѣ ~ тиχѫлєцнлѡ(р) а(с̃) .м̃. ŢR, 1571, iul. 21.

***ADÎNC** *adj.* «глубокий», « profond; bas »; *în top. loc* адъ(н)кѫ: ѡ(т) пѫцѫ(л) самонлъ(к) по калє ~ ŢR, 1567, apr. 7.

***ADÎNCAT** *adj.* «углубленный, глубокий», «approfondi, creux; profond, bas »; *în top.* 1. *loc* аджнката: ѡт ~ дори ѫ главєлє къннєпнлор ŢR, 1532, mai 2, *DRH* III, nr. 124; адънкатє: правѡ до гроую(л) ... ѡ(т) толѣ до ~ M, 1588, dec. 20. 2. *pîrîu* адъ(н)ката: и на ~; адъ(н)къцєн: на конє(ц) долннѫ ~ M, 1593, mart. 16.

AFLA *vb.* «узнавать; слышать», « apprendre, savoir »; афла: кѫмѫ вѣ(ц) ~ то(т) съ сє скрїє M, 1597, sept. 9.

***AFUMAT** *adj.* «закоптелый», « enfumé »; *în top. sat* афѫмацн: ѫ ~ є(д)на дєла цю ю кѫпн жѫпа(н) драги(ч) ŢR, 1510, mai 27 B; да и(м) є(ст) ... и оу ~ .г̃. дѣ(л) ŢR, 1526, iun. 1; и жѫпа(н) ѫдрнцє ба(н) ѡ(т) ~ ŢR, 1589, iul. 5; 1596, aug. 31; афѫмацїн: да и(м) сѫ(т) село ~ ŢR, 1589, iul. 5.

AGAPIAN *m.* «житель Агапии», « hàbitant d'Agapia »; агапїано(м): на мѣ(с)то ~ M, 1597, sept. 9; агъпнца(н): да нє имає(т) на нн(χ) ѡпирнтн ~ M, 1599, apr. 15 B.

AGĂ *m.* «ага (сановник, имеющий военные обязанности)», « haut fonctionnaire a la cour d'un voïvode, ayant des attributions militaires »;

агд: жѕпд(н) wзотїе велики ~ ŢR, 1567, dec. 10; жѕпд(н) wзотїе ~ ŢR, 1568, mart. 16; агдд: н(ѣ) wзоте ~ ŢR, 1568, mai 23; агдъ: [жѕпд]нъ wпрѣ ~ ŢR, 1585, dec. 22, *IM*, nr. 631; 1598, sept. 6, *DRH* XI, nr. 314; агъ: пше(т) жѕпд(н) мнχаю велики ~ ŢR, ⟨inainte de 1593, oct.⟩, iul. 10.

***AGEST** *n.* «завал деревьями, ветвьями и т.п., образованный на изгибе реки», « amoncellement de troncs d'arbres, de branchages etc. apportés par l'eau au coude d'une rivière »; *în top. loc* ажестѕ: пониже ѕстїе стрѣмки ѕ ~ M, 1558, mart. 4, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 339.

AGUST *m.* «август», « août »; агѕста: в лѣ(т) ѕ҃ц҃н ~.Д҃. дн҃ь M, 1400, aug. 4; агустъ: м(ѣ)ца ~ .к҃е. дн҃ь *Cat.*, 1508, aug. 25.

AL, A *art. pos.* «притяжательный артикль», « article possessif »: а: цiефа(н) а лѕ χа(с) дв҃(д)ь и бали(н) и матешь а лѕ коцани ŢR, 1425, iul. 17; а трел ча(ст) w(т) силѕ M, 1586, mart. 23; а(л): къ(р)ци(л) а(л) лw(рг) ... ци а(л) мелє ŢR, ⟨1599, nov. — 1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1; алє: сѕ(т) алє нострє .в҃. кобн(л) ŢR, ⟨1538—1541⟩.

ALĂUTAR *m.* I. «скрипач», « ménétrier »; алъѕ(т): стонка ~ ŢR, 1568, ian. 25; алъѕтар: и стонка ~ M, ⟨1570, apr. 14⟩; алъѕтарюл: ~ със синовим си ŢR, 1594, febr. 4, *DRH* XI, nr. 27; алъѕта(р): и бра(т) его ста(и) ~ M, 1597, iun. 25.

II. *în antrop.* алъута(р): ~ и бра(т) его ста(и) M, 1597, iun. 25.

***ALB** *adj.* «белый», « blanc »; I. *în antrop.* албѕлѕ: и влъкѕлѕ и ~ ŢR, 1389, sept. 4; албѕлъ: жѕпанъ ~ŢR, 1415, mart. 28; M, 1436, iun. 13; 1466, dec. 8 A; албѕль: жѕпань ~ ŢR, 1425, iul. 17; албѕ(л): жѕпан ~ŢR, 1428, sept. 10; ⟨1429⟩, dec. 1; ⟨1431—1433⟩ F; 1437, aug. 13; M, 1449, iun 5; 1455 dec. 12; 1459, sept. 3; 1460, dec. 5; 1461, aug. 8; 1469, oct. 20; 1470, iul. 18; ŢR, 1498, iul. 19; M, 1519, iun.; ŢR, 1528, apr. 21; 1536, mai 1; 1542, mart. 15; албоу(л): жѕпа(н) ~ ŢR, ⟨1428⟩; 1526, iun. 1; M, 1528, mart. 7 B; 1555, sept. 24; албъ: ~ спата(р) ŢR, ⟨1428⟩; M, 1434, ian. 13; 1436, iun. 15; 1443, mart. 6; 1453, febr. 8; 1459, iun. 12; 1460, apr. 13; 1463, apr. 15; ŢR, 1475, iun. 1; 1478, apr. 3; 1486, sept. 10; 1489, iul. 4; aug. 3; 1492, iul. 9; 1493, sept. 2; 1494, iul. 22; алба (gen. sg.): бѣра пана ~ чашника M, 1433, nov. 3; 1434, ian. 29; apr. 24; oct. 8 A; 1435, apr. 14; 1436, iun. 13; iul. 17 B; aug. 11; 1439, iul. 30; 1443, mart. 6; 1452, dec. 21 A; 1453, ian. 1; sept. 7; 1455, febr. 8; 1458, nov. 11; албь: па(н) ~M, 1464, iun. 11; 1466, febr. 18; ŢR, 1482, mart. 23; 1483, iun. 25; 1484, mart. 9; 1485, apr. 5; 1487, iul. 31; 1488, febr. 4; 1489, sept. 11; 1492, sept. 8; 1493, iun. 16; а(л)бѕ(л): и ~ съ своею женою M, 1483, aug. 17; ŢR, 1493, iun. 15; 1520, iun. 9; 1527, iul. 19 A; 1533, febr. 7; 1539, nov. 20; 1540, mart. 23; 1542, ian. 10; febr. 20; iul. 1; 1543, febr. 1; sept. 17; 1544, iul. 7; 1545, ian. 16; а(л)бк: ~ коми(с) ŢR, 1486, iun. 13; 1488, apr. 17; 1489, oct. 2; 1490, apr. 12 A; 1494, iun. 5; 1495, iun.; а(л)бѕ: ~ коми(с) ŢR, 1488, apr. 10; 1490, ian. 7; 1493, apr. 10 A; 1521, apr. 3; 1551, aug. 24; 1592, dec. 3; а(л)бъ: ~ сто(л)ни(к) ŢR, 1489, apr. 25; 1491, sept. 3; 1493, iun. 15; 1494, apr. 1; în antrop. compus па(р)бьа(л)бъ *f.*: ~ велики спа(т) ŢR, 1592, dec. 1; 1593, ian. 15; ian. 25; албашъ: и ~ съ дѣтми M, 1436, nov. 30; албота: вѣра пана ~ M, 1468, febr. 5; 1530, aug. 22; 1531, mart. 7; 1532, febr. 27; 1536, ian. 11; 1537, mart. 30; а(л)бота: бѣра пана ~ постелника M, 1531, mart. 15; 1532, mart. 12; 1533, mart. 13;

1535, mart. 22; 1536, ian. 18; а(л)ботѫ: iw(н) ~ и бра(т) его M, 1533, mart. 6; 1583, apr. 12 B; а(л)ботъ: да н(м) сѕ(т) w(т) ~ ṬR, 1543, dec. 7; 1550, febr. 21; 1600, mart. 25; а(л)бѣ *f.*: и жени его ~ M, 1500, mart. 27; а(л)ба: и сестра его ~; сорѕ са ~ ши марѕшка M, 1532, mart. 12; 1569, iul. 19; ṬR, 1578, dec. 10; албѫскѕл: тома ~ватаг M, 1576, *Ghib. Sur.* XIX, p. 216: а(л)ботоае *f.*: кнѣгинѣ ~ M, 1598, apr. 28.

II. *în top.* **1.** *munte* албе: планина флорилє ~ṬR, 1506, iun. 4, *DRH* II, nr. 44; ѕ планинѕ ѕ флорилє ~ṬR, 1521, iul. 4. **2.** *loc* а(лб): валѣ лѕ ~ ṬR, 1560, iul. 6; а(л)ба: до ~ M, 1588, nov. 15. **3.** *sat* албецїи: села w(т) ~ на стебникѕ M, 1469, iun. 5, *Bogdan, Doc. Ş.* I, nr. LXXIX; а(л)бецн: да н(м) е(ст) ѕ ~ ṬR, 1520, iul. 14; 1583, apr. 29; а(л)бецї: да н(м) е(ст) ѕ ~ ṬR, 1525, dec. 17; а(л)бецило(р): дори ѕ пѕ(т) ~ ṬR, 1560, iul. 6; а(л)бе(ш): бръторе(б) w(т) ~ ṬR, 1560, aug. 30; 1563, mai 25; алъбѣни: и ~ на цилортѕ ṬR, 1486, iun. 30, *DRH* I, nr. 199; а(л)бѣни: да н(м) е(ст) w(ч)нѕ ѕ ~ ṬR, 1566, sept. 17, *Ştef. Doc. G.*, p. 156; 1579, iun. 10; 1583, apr. 29, *Ştef. Doc. G.*, p. 229; алботецилор: w(т) хотарѣ ~ на оустїе сърателѣ M, 1489, mart. 13; а(л)ботѣни: w(т) ~ четвръти де(л) ṬR, 1497, apr. 1; алботѣнїи: село ~ M, 1570, febr. 16; 1580, mart. 20; а(л)ботѣно(м): хота(р) селоу ~ M, 1600, mart. 25.

● слѕга албѕло(в) ṬR, ⟨1433—1438⟩; станча албоулw(в) ṬR, 1450, ian. 2; сл҃бн а(л)бѕло(в) ṬR, 1493, iun. 15; бра(т) а(л)бѕло(в) ṬR, 1496, aug 1; де(л) а(л)бѕло(в) ṬR, 1498, iul. 19; албашева кешенева M, 1436, iul. 17 A; албашева лазнѫ M, 1517, dec. 15; албашевѕ лазню M, 1525. febr. 12; бра(т) албо(в) ṬR, 1517, oct. 30 A; валѣ а(л)бѕ(в) ṬR, 1560, iul. 6; стан а(л)бичо(в) ṬR, 1585, mart. 8.

***ALBIE** *f.* «русло реки», « lit (d'une rivière) »; *în top. pîrîu* албїи: половина село цю на ~ M, 1529, mart. 20, *Ghib. Sur.* IX, p. 17; а(л)бъш: мѣ(ст) за мли(н) на ~ M, 1591, mart. 5; 1600, apr. 8; а(л)бъш: w(т) фѕ(н)дѣ(н) на ~ M, 1591, mart. 5.

***ALBIN** *adj.* «беловатый, белесый», « blanchâtre, blanc »; *în top. pîrîu* а(л)бини: w(т) толѣ прости до ~ M, 1428, sept. 3; 1484, mai 13 B; а(л)бинею: долоу ~ M, 1428, sept. 3; албънею: село на нмѣ возїанїи на верхъ ~ M, 1446, mart. 5; 1519, iun. 27; а(л)бинѣ: фчидецїи на ~ M, 1484, mai 13 B.

***ALBINĂ** *f.* «пчела», « abeille »; *în top. loc* а(л)бине(в): покѕпи по(п) ста(н)-чю(л) .а҃. ин(в) ѕ подѕ(л) ~ ṬR, 1572, iul. 15.

***ALBULEŢ** *adj.* «беленький», « blanchâtre »; *în antrop.* [ал]бѕлецw(в): покѕпи слѕ(г) г(с҃д)ва ми ... ~ за [ѵ҃] а(с)прн ṬR, 1594, febr. 4.

***ALBUŢ** *adj.* pentru sens v. **ALBULEŢ**; *în antrop.* а(л)бѕ(ц): w(т) ~ за .а҃т. а(с)прн ṬR, 1572, iul. 8.

● де(л) а(л)бѕцъ(в) ṬR, 1572, iul. 8.

ALDĂMAŞ *n.* «магарыч», « le vin du marché, boisson offerte à la conclusion d'un marché; tournée»; а(л)дама(ш): дадє попа фрж(н)кѕ(л) ~ пре(д) пѕргаро(м) ṬR, 1505, iun. 15; а(л)дъма(ш): покѕпи опрѣ една вино-гра(д) ами съ ~ ṬR, 1561, nov. 2; а(лд)ма(ш): да мѕ е(ст) една правалїе ... за .а҃ѣ. а(с)прн гото(в) бе(з) ~ ṬR, 1563, mai 13; адлъма(ш): и пїали

сѫ(т) ~ съ(с) добри лѫ(дї)е ŢR, 1577, apr. 29 A; алдъмаш: ~ .r̃. вѣд за вин ŢR, ⟨1577—1583; 1585—1591⟩ A, *Rsl.* VIII, p. 430; 1593, dec. 7, *DRH* XI, nr. 15.

ALDĂMĂŞAR *m.* «тот, кто принимает участие в выпивании магарыча и, в то же время, служит свидетелем», « celui qui prend part à un « aldămaş » et figure, le plus souvent, comme témoin à la conclusion d'un marché »; а(л)дъмъшари: еще(ж) и ~ ŢR, 1579, iun. 9; а потѫ(м) ~ мегїа(ш) добри лѫ(дї)е ŢR, 1582, sept.; да се зна(т) стонка колико ке(л)тованїе съ(с) ~ ŢR, 1593, dec. 7 A; алдъмъшарн: и ~ манѣ ... и дръгичи ŢR, ⟨1596⟩, mai 28, *DRH* XI, nr. 171; 1600, ian. 15, *DRH* XI, nr. 362; iun. 9, *DRH* XI, nr. 391.

***ALES** *adj.* «избранный, выборный», «choisi, élu »; *în top. sat* алешни: да дръжи(т) ѡ(н) са(м) села ли(п)рецїи и ~ ŢR, 1591, aug. 8; алешїи: село липрецїи и ~ ŢR, 1591, sept. 18.

***ALUN** *m.* «лесной орех (дерево), лещина», « noisetier, coudrier »; *în top.* sat алѫ(н): да (нм) е(ст) едно село именѥ(м) ~ ŢR, 1525, febr. 10; ѫ бага и ѫ ~ ŢR, 1583, mai 8; алѫнѫ(л): да н(м) е(ст) село ~ ŢR, 1568, sept. 3.

***ALUNIŞ** *n.* «орешник», « coudraie, coudrette »; *în top.* **1.** *sat* алѫ и(ш): ѡ(т) ~ ра(д)ѵ(л) и стоп ŢR, 1529, iul. 27; е(д)на ꙗа(л)че ѫ бѣчюми и е(д)на ѫ ~ ŢR, 1575, iul. 10. **2.** *loc* алѫнишѫлѫ(н): и дрѫ(г) ме(с)то на валѣ ~ ŢR, 1582, aug. 27 A.

***AMAR** *adj.* «горький», « amer »; *în top.* **1.** *sat* амарѫ(л): да и(м) е(ст) села чюрилещи(н) и ~ ŢR, 1430, sept. 16 (scris deasupra rîndului); амара: и жилище ѡ(т) ~ ŢR, 1451, aug. 1. **2.** *pîrîu* амарѫлѫн: ѡ(т) во(да) ~ до главѫ ѡ(ч)нен ŢR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30.

AMNAR *n.* «огниво», « briquet, pierre à fusil »; амнарю: за еди(н) ~ ра(дї) ѡ(r̃)нъ а(c̃) .k̃e. *Cat.*, 1508, sept. 10.

ANIN *m.* I. «ольха», « aune »; ани(н): право ѫ пѫ(т) бадѥ(в) до ~ ŢR, 1528, nov. 10 A; анини: покѫпи ѫр(с) е(д)на ливa(дѥ) ѡ(т) ~ ŢR, 1572, iul. 15; аниня: та(ж) ѫ ма(т)кѫ ѫ ~ ŢR, 1587, iul. 19.

II. *în top.* **1.** *sat* анинїи: и ~ съ [въ]со(м) хотаро(м) ŢR, 1543, iun. 15. **2.** *loc* анини: .ã. ни(в) что се зове(т) на кла(д)не(ц) съ(с) две ~ ŢR, 1572, iul. 15; анинїи: е(ст) покѫпи(л) ... .ã. ни(в) ѡ(т) кръ(н)гѫ(л) съ ~ ŢR, 1585, mart. 8.

***ANINAŞ** *m. dim.* de la **ANIN**; *în top. sat* анина(ш): и ѡ(т) ~ ста(н) лѡ(г) ŢR, 1578, sept. 14.

***ANINIŞ** *n.* «ольховый лес, ольшаник», « aunaie »; *în top.* **1.** *sat* анинишъ: и село на жоули... рекомое ~ ŢR, ⟨1392⟩. **2.** *pîrîu* анинишѫлѫн: ѡ(т) хота(р) то(к)съвеще(м) дори ѫ ма(л) ~ ŢR, 1512, iul. 30 A. **3.** *loc* анини(шѫл): еди(н) ме(с)то на и(м) ~ бландарюлѡ(в) ŢR, 1586, dec. 18.

***ANINOS** *adj.* «ольховый; песчаный», « auneux; aréneux »; *în top.* **1.** *sat* аниноса: да и(м) е(ст) по(л) ѡ(т)... арги(ш) и ~ ŢR, 1437, aug. 13; 1523, nov. 8; ⟨1568—1574⟩, aug. 2; аниноаса: да и(м) е(ст)... ~ ѫ цело шѫмѫ ѡ(т) доле ŢR, 1518, apr. 7; 1526, iun. 1; 1529, oct. 31; 1538, ian. 28; apr. 23 A; aug. 28; 1546, iul. 20; 1555, nov. 12; ⟨1560⟩, apr. 18; 1560, iun. 21; 1568, sept. 8 s.a.; аниноа(с): ѥди(н) села по име ~ ŢR, 1538, aug. 28; 1554, iul. 17; 1570, dec. 14; 1599, apr. 21. **2.** *pîrîu* аниноасїе: оубь(р)ши ~ ŢR, 1581, mart. 12; аниноса: ѡ(т) до фрѫ(н)тѣ мльчилѡ(р) пре(з)

~ ŢR, 1587. iul. 19. 3. *mănăstire* аннноаса: мона(с)ти(р) глѣми ~ ŢR. 1586, mai 27; 1589, apr. 20; 1590, apr. 8 A; 1592, ian. 6.

● w(т) w(ч)иѕ аннноасе(в) ŢR, 1538, ian. 28; досѕ(л) аннноасе(в) ŢR, 1587, iul. 19.

***APOSTOL** *m.* «апостол», «apôtre»; *în antrop.* апосто(л): слѕѕѣ наше(мѕ) ~ ми(т)никѕ M, ⟨1552—1568⟩, ian. 30; апостолъ: слоꙋга нашь ~ ми(т)ни(к); апостолоу: продали слоꙋѕѣ нашемоꙋ ~ ми(т)никоꙋ M, 1554, mart. 30; апостолое: пришла прѣ(д) киѣгинѣ ~ M, 1588, ian. 31; апо(с)толое: доскѣлаше то(т) село ѕ рѕки ~ M, 1588, apr. 14; апостолакїн: слѕга наш вѣрнїи ~ вистѣрник M, 1600, mart. 25, *Ghib. Isp.* I, p. 222.

APRILIE *m.* «апрель», «avril»; апрїлие: оꙋ сочавѣ в лт̃о sq̃ls ~ .е̃і. M, 1428, apr. 15; ŢR, 1528, apr. 4; априлїе: [ти(с)] ~ р̃ ŢR, 1480, apr. 3; 1518, apr. 7; 1521, apr. 30; 1538, apr. 25; M, 1542, apr. 24; 1546, apr. 22 ş.a.; априлие: м(с̃)ца ~ .р̃. дн̃ь *Cat.*, 1509, apr. 3; ŢR, 1526, apr. 1.

APROD *m.* «апрод (сановник при княжеском дворе, исполняющий разные приказания и стерегущий господарский двор)», «haut dignitaire de la cour du voïvode chargé d'accomplir les ordres et d'assurer la garde de la cour»; апродѕ: пан꙾ дꙋмѫ ~ M, 1443, mai 4; 1494, febr. 27; 1495, ian. 22 C; 1558, apr. 7 B; апрода: вѣра пана шандрикы ~ M, 1448, febr. 18; ⟨1497⟩; апро(д): вѣра пана шандрика ~ M, 1449, mai 26; па(н) шендрика ~ M, 1449, iun. 5; 1495, ian. 22 C; 1546, mai 14 A; 1555, mart. 31; 1580, iul. 16; ⟨1591—1600⟩, mart. 1; 1596, iul. 16 ş.a.; апросї: побивати на наши слѕги... на лѕдѕл и на wръш ~ M, 1586, mai 10; апродѕ(л): и влъдикъ ~ ŢR, 1596, aug. 17; апрw(д): слѕга на(ш) обрежїе ~ M, 1599, mart. 28.

***ARAP** *m.* «арап», «Maure»; *în antrop.* арап꙾(л): ~ хо(л)тѣю M, 1587, iun. 10; арапа *f.*: ва(р)вара и дъцїери ен ~ и маріа M, 1599, mart. 28.

● дела арапок ŢR, 1594, iul. 16, *DRH* XI, nr. 76.

***ARBĂNAŞ** *m.* «албанец», «Albanais»; *în antrop.* а(р)бъна(ш): е(ст) покѕпи(л) ~ w(т) на бе(л)чюе(ц) ŢR, 1588, aug. 9.

● арбанашки ширгъ ŢR, 1525, mai 4 (?); mai 16; сїи ар(в)ънашѕло(в) ŢR, 1588, aug. 9.

ARBORE *m.* *v.* **ARBURE**

***ARBURE** *m.* «дерево», «arbre»; *în antrop.* арбꙋре: вѣра пана ~ пръкалаба M. 1471, aug. 13; sept. 10; oct. 24; 1472, iun. 5; 1473, sept. 13; oct. 14; 1474, aug. 26; 1479, mai 19; 1499, nov. 14; nov. 23; nov. 26 A; nov. 26 B; 1500, mart. 17; 1502, febr. 17; mart. 7; 1503, sept. 30 A; 1507, febr. 20 ş.a.; арковре: вѣра пана ~ паркалаба немецкаго M, 1473, sept. 3; 1499, iul. 12; aug. 15; sept. 15; nov. 20 A; 1500, mart. 22; mart. 25; 1502, mart. 7; 1529, apr. 23 A ş.a.; а(р)бѕре: вѣра пана мѫка ~ M, 1498, sept. 24; ⟨1499⟩; 1507, febr. 22 A; 1508, febr. 1; febr. 16 A; 1510, febr. 7; 1513, mart. 5; 1516, dec. 10 B; 1518, apr. 23; 1520, apr. 24 A; 1522, iun. 30 ş.a.; арбѕрѣ: вѣра пана ~ портарѣ сѣчавского M, 1502, mart. 14 A; mart. 14 E; 1506, mai 22; 1507, febr. 28 B; mart. 22 ş.a.; арбѕрескѕл: wт пътрашко ~ апрод M, 1599, mart. 25, *Rsl.* X, p. 450.

ARCIARIU *m.* «клен», «plane, faux sycomore, faux platane»; а(р)чарю: до ~ а w(т) ~ до грѕ(и)жѕ ŢR, 1579, iul. 10.

ARE *f.* «гумно, ток», «aire de battage»; арѣ: синожм(т) ѡ(т) ~старага M, 1600, iul. 3.

ARGEŞEAN *m.* I. «житель Арджеша», «habitant d'Argeş»; аргишано(м): ~ и тръговищѣно(м) и тръгшорѣно(м) ŢR, ⟨1431, după ian. 30⟩; аргишане: сѫ до(ш)ли варошани ~ ѕ сибн(н) съ(с) това(р) ŢR, ⟨1495—1508⟩; аргишани: и плакаше(с) ~ прѣ(д) г(с҃д)ва ми ŢR, 1544, iul. 7.

II. *în top. sat* аржиша(н): село ѡ(т) ~ на прѣтѣ; аржишань: третоу҃ю ча(ст) село ѡ(т) ~ M, 1495, mart. 15 B.

ARHIEREU *m.* «архиерей», «prélat»; арχїереѕ: χ҃во ~ шиколае прїими сие малое приношенїе ѡ(т) на(с) ŢR, 1500, ian. 31; ар(р)χ҃їнереѕ: пре(д) г(с҃д)ва ми и пре(д) ~ ки(р) вла(д҃)цѣ серафимѫ ŢR, ⟨1580⟩, apr. 7.

***ARICI** *m.* «еж», «hérisson»; *în antrop.* арича: и ~ съ децами ŢR, 1529, sept. 25; и ~ съ(с) челѣда(м) ŢR, 1585, nov. 12; аричѣ: съ(с) деца(м) си и танка и ~ ŢR, 1588, ian. 8.

ARIE *f. v.* **ARE**

***ARIŞOARĂ** *f. dim.* de la **ARIE**; *în top. loc* арешоарѣ: покѣпи ... ѕ ~; арешоарѫ: ѕ ~ ŢR, 1598, apr. 27.

ARMAŞ *m.* «армаш (сановник при княжеском дворе, имеющий административные и полицейские обязанности)», «haut dignitaire à la cour du voïvode, ayant des attributions administratives et judiciaires»; арма(ш): стоика ~ ŢR, ⟨1456—1459⟩ A; свѣ(д)телїе ... жѕпа(н) ви(н)тило ло(г) бадѣ ~ ŢR, 1478, iun. 3; M, 1489, mart. 13; 1493, mart. 26; ŢR, 1502 mart. 9; mai 3; 1508, iun. 16; sept. 7; dec. 23; 1509, iul. 9; 1512, iul. 30; 1523, sept. 12; 1525, apr. 19; iul. 24; 1535, dec. 11; 1543, iun. 15; армаши: корма(н) и стоп(н) ~ ŢR, 1482, mart. 23; ни сѫ(д)ци ни бирчїи ни ~ ŢR, 1495, iun. 4; 1498, ian. 9; 1499, oct. 6; 1501, mai 24; 1505, dec. 10; 1526, iun. 1; армашѫ: слѣзѣ нашемѫ лѣпе ~ M, 1489, mart. 13; ŢR, 1543, iun. 15; а(р)ма(ш): го(н)цѣ ~ ŢR, 1525, iun. 10; M, 1559, apr. 2; ŢR, 1586, aug. 13; M, 1589, ian. 3; iun. 12; а(р)машѫ(л): костѣ ~ ŢR, 1525, iun. 10; а(р)машѫ: го(н)цѣ ~ и сахатѫ ŢR, 1525, aug. 18; M, 1589, iun. 12; армашѫ(л): да ѥ(ст) жѕпанѫ дѣ(т)ко ~ ŢR, 1543, iun. 15; жѕпа(н) ра(д)ѹ(л) ~ ŢR, 1592, dec. 3; а(р)маси: ѥ(ст) послани шигови ~ ŢR, 1546, iun. 30; армашоул: коупеж що била коуплена за шоул ~ M, 1560, apr. 3.

ARMĂŞEL *m.* «помощник армаша», «subalterne d'un armaş»; а(р)-мъше(л): слѣзѣ нашемѫ шн(п)тили(ч) ~ M, 1588, ian. 3 A; армъшел: прѣ(д)... вѣрдеш ~ M, sec. XVI, *Ghib. Sur.* XIX, p. 48.

ARMĂŞOAIE *f.* «жена армаша», «femme d'armaş»: армъшоае: покѣпи ... шт дел ~ ; шт над ~ ŢR, ⟨1577—1583; 1585—1591⟩ A, *Rsl.* VIII, p. 429; шт дел ~ ŢR, ⟨1577—1583; 1585—1591⟩ C, *Rsl.* VIII, p. 433.

ARMEAN *m.* I. «армянин», «Arménien»; армѣнин: асѳадѫр и братъ его бш(г)да(н) ~ ѡ(т) тръ(г) сирѣтскїи M, 1576, dec. 5 B.

II. *în antrop.* армѣнъ: на(ш) слуга ~ ; армѣнѫ: потверъдили есмы слоу҃[зѣ] нашемѫ ~ M, 1527, mart. 16 A; арман: шѿь и(χ) ~; арманоу҃: дѣти ~ M, 1558, mart. 15.

III. *în top. cătun* армѣне: шба киты и косылїм и ~ M, 1456, febr. 18.

◉ жена армѣнѫ(в) ŢR, 1581, mai 19.

***ARMEANCĂ** *f.* «арміянка», « Arménienne »; *în antrop.* армѣнка: сестри его банщъ и ~ M, 1490, ian. 18; 1497, mart. 13; 1502, mart. 14 B; 1525, sept. 9; 1529, mart. 17; армѫ(н)ка: сестра(м) и(χ) параска и ~ M, 1493, mart. 7; армѣ(н)ка: сестри и(χ) ан(н)а и васи(л)ка и тѳдора и ~ M, 1522; ȚR, 1535, oct. 24; арманка: де(л) гоцѳло(в) сн̃ѳ ~ ȚR, 1557, iul. 9; а(р)ма(н)ка: [пр]индоша прѫ(д) нами ... ~ M, 1558, mart. 21; 1562, iul. 1; 1567, iun. 5; арма(н)ка: дъцїер [р]ашо(в) по име ~ ȚR, 1568, aug. 2; 1570, aug. 7.

● де(л) арма(н)къ(в) ȚR, 1570, aug. 7.

***ARS** *adj.* «сожженный; загорелый», « brulé; hâlé »; *în top. sat* а(р)ши: покѳпи(л) ... ѡ(ч)нѳ ѳ ~ ȚR, 1581, ian. 11; и паки(ж) е(ст) покѳпи(л) ѡ(ч)нѳ ѳ ~ ȚR, 1582, iun. 9; покѳпи(л) ла(ц)ко ѡ(т) мариїа ~ въ(с) ȚR, 1588, iun. 2.

● сн̃ови арсѳлови ȚR, 1514, mai ⟨după 8⟩; 1526, mai 18.

***ARSURĂ** *f.* «паль», « brûlure; hâle »; *în top.* **1.** *munte* арсѳрите: межд(а)ѳ... зѫнога и присло(п) и ѵитре боиле и ~ бое(в) ȚR, 1451, iul. **2.** *loc* арсѳри: та ѡпат обчинѳ до ~ M, 1490, mart. 15 D, *Bogdan, Doc. Ș.* I, nr. CCXV; та на ~ ѡбчиною M, 1502, nov. 17, *Bogdan, Doc. Ș.* II, nr. CV. **3.** *plai* а(р)сѳри: ѥдн(и) плаю ѥ(ж) се зове(т) ~ ȚR, ⟨1575—1577⟩, mai 21.

ARȚAR *m.* *v.* **ARCIARIU**

ARVONĂ *f.* «задаток», « acompte, arrhes »; арѣвона: тѣ(к)мо .к̃ї. полокопи ~ M, 1593, mai 22.

ARVUNĂ *f.* *v.* **ARVONĂ**

***ASCUNS** *adj.* «скрытый, спрятанный», «caché »; *în top. sat* аскѳ(н)съ: ѡ(т) слѣпи(к) по пи(с)кѳ(л) поиане(в) ~ ȚR, 1579, iul. 10.

***ASCUȚIT** *adj.* «острый», « aigu, pointu »; *în top. loc* а(с)коѫцита: ѡ(т) мьгѳра вла(д)ѵ(к) до ~ ȚR, 1598, sept. 6.

ASPRU *m.* «мелкая серебряная монета», « petite monnaie d'argent»; а(с)прѳ: да се да(ст)... до ѥ(д)нѳ ~ ȚR, ⟨1482—1496⟩ O; ѡ(т) две ѡвце ~ ȚR, 1502, apr. 30; и ты вамешѳ да не про(с)ты(ш) ни ѥ(д)и(н) ~ никомѳ ȚR, 1505, ian. 20; 1510, mai 1; ⟨1521—1529⟩, mart. 26; 1526, apr. 1; 1529, mai 12 E; 1532, sept. 18 B; ⟨1533⟩, ian. 10; аспрѳ: кю платите све до ѥдн(и) ~ ȚR, ⟨1512—1521⟩, apr. 14; све до ѥдн(и) ~ ȚR, ⟨1530—1532⟩, mai 6.

ASTAR *n.* «грубое подкладочное полотно», « sorte de toile grossière, servant de doublure »; астарю: за ~ и свило а(с̃) .ѣ. *Cat.* 1508, nov. 23; аста(р): за .ѳ̃. ~ а(с̃) .с̃а. *Cat.* 1509, apr. 3.

ASUPREALĂ *f.* «притеснение, угнетение», « oppression, injustice »; асѳпрѣла: бы(л) и(м) велїа ~ ѡ(т) силїѡ(п) чорта(п); асѳпрѣлѳ: и имами бы(л) и ~ M, 1574, mart. 27.

AȘTERNUT *n.* «постель; покрывало», « literie, couche; sorte de couverture »; ащж(р)но(т): .а̃. кѡчїю съ дво(и) кѡ(ш) и съ ~ M, 1587, nov. 26.

ATLAZ *n.* «атлас», « satin »; атлазъ: .а̃. ~ съ ж(д)ери Brașov, ⟨1462—1463⟩ B; атла(з): ~ .а̃ї. ла(т) по .с̃пѣ. а(с)при *Cat.*, 1508, dec. 24; и дѳла(м) за ~ ȚR, 1573, oct. 23; 1580, febr. 6.

AȚIGAN *m.* *v.* **ȚIGAN**

AȚIGANCĂ *f.* *v.* **ȚIGANCĂ**

AȚIGANIE *f.* *v.* **ȚIGĂNIE**

AUGUST *m. v.* **AGUST**

AURAR[1] *m.* «мастер золотых дел», « orfèvre, bijoutier »; аѳрарю: продали тое место w(т) млн(н) слѳѕѣ нашемѳ ста(н)чюлѳ ~ M, 1484, mai 29; аѳрарѫ: жена ста(н)чюла ~ M, 1498, sept. 24; аѵрарѣ: жена станчѳла ~ M, 1575, iul. 16.

AURAR[2] *m.* «золотоискатель, старатель », « ouvrier mineur ; orpailleur» ; *în top. loc* аѵрарило(р): до валѣ ~ и до валѣ бѫ(р)на Bistriţa, 1564, apr. 13, *Tocil. 534 doc.*, nr. 533.

AURAR[3] *n.* «епитрахиль», « étole, oraire »: аоура(р): и патрахи(л) и ~ и стиха(р) въсе по(д)бїе цркw(вна) M, 1556, dec. 17.

***AUŞ** *m.* «старик, дед», « vieux, vieillard, grand-père »; *în antrop.* аѳшѳ(л): покѳпена w(т) стонка ~ ŢR, 1555, iul. 28.

AVEA *vb.* «иметь», « avoir »; а(м): пѳса(м) мена до(м)ншм мелє M, 1583, aug. 4; пѳса(м) мена M, 1588, ian. 31; а(м) кѳ(м)пъра(т) ачещи рѳмъни ŢR, 1600, iul. 6 A; а: са дъскѳпарать ŢR, ⟨1599, nov. — 1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1; аѳ: [а]ѳ фо(с)тѳ ѳ[м]бла(т) ŢR, 1600, iul. 6 A.

AZAP *m.* I. «солдат оттоманской милиции», « soldat de la milice ottomane »; азапє: да мѳ дигне(т) .р̃. ~ пешн ŢR, ⟨1479, oct.—dec.⟩.

II. *în antrop.* аза(п): сє(ж) и свє(д)тє(л) по(с)тавлѣ(х) г(с̃д)во ми ... ста(н) спа(т) и ~ ко(м) ŢR, 1568, mai 7; нва(н) велики лw(г) и ста(н) спа(т) и ~ ко(м) ŢR, 1568, mai 8; mai 23; mai 25; iun. 8.

III. *în top. sat* азъпѣни: прода(л) ... є(д)но село на имѧ ~; азъпѣно(м): хота(р) томѳ селоу ~ M, 1517, oct. 7; азъпєни: єдно село цw ѳ вwлwсти лапоушною на имѣ ~ M, 1552, apr. 25.

B

***BABĂ** *f.* «старушка; скала, острая вершина холма», « vieille femme; roche, sommet aigu d'une montagne »; I. *în antrop.* бабѫ(л): мъчкать... и ~ M, 1465, dec. 13; бабе: и на(н) жѫделе и ~ ṬR, 1510, mai 27 B; ба(б): ѡ(т) дѫмитрѫ ~ ṬR, 1568, mai 23.

II. *în top.* **1.** *sat* баба: и(с)пра(в)ки(к) да(н)чю(л) ѡ(т) ~ ṬR, 1518, apr. 28; бъбѣни: села... и кръ(ч)мари и ~ ṬR, 1464, oct. 28; 1502, mart.9; 1525, dec. 17; 1530, iun. 23; ⟨1554—1557⟩, oct. 23; бъбѣнии: и кръ(ч)мари... и ~ ṬR, 1464, oct. 28; бъбѣ(и): и по(л) ѡ(т) ~ ṬR, 1502, mart. 9; 1559, ian. 17; бѫбѣни: де(л)... ѡ(т) бога(н) и ѡ(т) ~ ṬR, 1515, mart. 16; бабѣни: и по(л) ѡ(т) ~ ṬR, 1520, apr. 10; бъбѣни(н): селово(м)... по име шеѫшѫ(л) и ~ ṬR, ⟨1524⟩, mai 22. **2.** *munte* бабе: и планин(и) зовесе на ~ ṬR, 1520, iun. 9; бабе(ш): планин(и)... ~ ṬR, ⟨1568, iun. 29—1577, sept. 18⟩. **3.** *pîriu* бабеен: ѡ(т) пото(к) ~ горн до връ(χ) лѣса M, 1529, mart. 11 B.

***BACI** *m.* «старший чабан», « maître-berger »; I. *în antrop.* бачю(л): и татаре на имѣ ~ M, 1488, apr. 4; ṬR, 1550, iun. 17; 1579, aug. 4; M, 1581, mai 11 C; ṬR, 1586, dec. 17; 1587, febr. 6; бачѫ: да естъ слоуга(м) нашн(м) ~ и братаниче(м) его; бачь: слоуга на(ш) ~ M, 1531, mart. 18; бачюлѫ: да(л) е(с)мн... и ѫ(р)сѫ и ~ M, 1569, iul. 19; ба(ч): тодде(р) ~ M, 1593, mart. 16; бъчоде: малѣ ~ ṬR, 1592, ian. 26.

II. *în top. sat* бъчещи: и ѡ(т) бозна(н) и ѡ(т) ~ M, 1467, ian. 10; бъче(щ): четвръта ча(ст) село ѡ(т) ~ M, 1566, iul. 12.

● с҃нъ бачюло(в) ṬR, 1507, iun. 20; ѡ(т) ѡ(ч)на бачюло(в) ṬR, 1550, iun. 17; бачюлѡ(в) съ(с) с҃новн (с) ṬR, 1579, aug. 4; с҃нн бачє(в) ṬR, 1563, mai 13.

***BADE** *m.* «дядя (в обращении к старшему)», « terme villageois d'amical respect envers un homme plus âgé »; I. *în antrop.* бадѫ: вѣра ~ старо(г) M, 1399, nov. 28; бадѣ: и ~ и ста(н) владо(в) ṬR, ⟨1428⟩; M, 1436, sept. 8; ṬR, 1437, aug. 1; aug. 13; M, 1438, mart. 5; 1443, mai 28; ṬR, 1501, dec. 15; 1504, sept. 13; 1517, oct. 29; 1528, oct. 28; 1529, iul.

27; 1532, dec. 29; 1539, nov. 20; 1547, iun. 6; 1570, mai 1; бадю: бъра и ~ и комана на имѣ и съ дѣтми и(χ) M, 1454, aug. 25 B; бадѫ: χръма(н) и бера и ~ M, 1458, aug. 31 A; ба(д): и ~ съ челѣдею M, 1487, nov. 1 A; шча(н) велики лш(г)фе(т) и ~ ѣи(ст) ṬR, 1569, dec. 17; баде: и де(л) бра(т) мѫ ~ ṬR, 1504, sept. 13; ⟨1512—1521⟩, iul. 9; 1520, iul. 14; 1525, iul. 24; 1538, apr. 24; бадю(л): стонка съ братиами си грозѣ и ~ ṬR, 1520, iul. 14; ⟨1523, după apr. 4 — 1528⟩; 1547, iun. 5; M, 1555, sept. 24; ṬR, 1560, oct. 14; 1574, sept. 4; ⟨1580⟩, mai 20; баден: дадо(χ) жѫпанѫ вланкѫлѫ ключарѫ ... и ~ и ане(п)сѣѫ и(м) пътрѫ ṬR, 1532, dec. 29; бадїа: по имѣ ~ съ женою M, 1555, mart. 31; бадѫ(л): лаза(р) и ~ и нѣгѫ(л) ṬR, 1568, oct. 27; бъднлъ: ста(н) съ децами си и ~ съ децами си ṬR, 1525, iul. 24; бъди(л): покѫпи цигѫлѣ ш(т) ~ ṬR, 1534, sept. 6 B; 1578, aug. 8; 1582, iun. 4; 1585, nov. 23; 1598, iul. 4; бъдишое: покѫпи(л) ш(т) ~ ṬR, 1575, febr. 3.

II. *în top.* 1. *sat* бъдещи: и на тазловѣ бъсещи и половина ~ M, 1443, iun. 8; ṬR, 1501, dec. 15; 1525, oct. 23; бъдѣни: да и(м) е(ст) ѫ ~ едно де(л) ṬR, ⟨1523, după apr. 4 — 1528⟩; 1549, iun. 6; 1560, iun. 16; 1568, iul. 19; 1569, ian. 6; 1570, nov. 1 B; бждѣни: да и(м) е(ст) ѫ ~ ṬR, 1535, nov. 23; бъдѣ(н): ш(ч)иѫ ѫ ~ де(л) прѫ(н)че(в) ṬR, 1536, febr. 14; бъдѣнило(р): да и(м) се знае(т) ... до [...] χота(р) ~ ṬR, 1559, iun. 9; бадевщи: прислѫшши къ дворѫ нашемѫ ш(т) ~ M, 1583, aug. 6; бъ(дї)нен: ш(т) ~ ṬR, 1588, iun. 14 A; бъдѫлещи(л): до ѫста пїетроасе(в) и до χотарѫ(л) ~ ṬR, 1570, sept. 17. 2. *ocină* бъденѣскѫ: и предѣлѫ(л) въ(с) що е(ст) ш(т) на(д) ш(ч)иѫ ~ и съ въсе(м) χотаро(м) ṬR, ⟨1523, după apr. 4 — 1528⟩.

● дѫмитръ бадеви(ч) M, 1421, ⟨dec. 13⟩; цръко(в) оу бадевци M, 1490, mart. 15 B; 1503, sept. 13; шанче(в) и баде(в) ṬR, 1510, aug. 2; 1528, apr. 21; 1532, dec. 29; 1546, iul. 5; 1569, ian. 8 E; де(л) бадюло(в) ṬR, 1520, iul. 14; 1543, mai 18; 1560, oct. 14; ра(д)оу(л) бадюло(в) ṬR, 1549, ian. 5; владѫ(л) бадюлш(в) ṬR, 1571, iul. 21.

BAHNĂ *f.* I. «болотистое место, топь», « marécage, marais, bourbier »; бахюу: а χотаръ тон поустыни почеше ш(т) великон долины ... прости чере(с) ~ M, 1438, aug. 18; бахнѫ: та чере(с) ~ до конець писка; бахни: та ты(м) писки(м) врѣχш(м) дѣла до крам дрѫгон ~ M, 1503, oct. 6; бахна: та дорогою бѫчоумило(р) що иде(т) къ една ~ M, 1569, iul. 6.

II. *în antrop.* ба(χ)нѣ: покопи(л) фътѫ(л) ш(т) на(д) попа вла(дѫ) кълѫ(г)рѫ(л) и на(д) ~ и на(д) ма(р)ко ṬR, 1597, nov. 3.

III. *în top.* 1. *sat* бахни: дами есми ... два села на нмѫ миклѫ ш(т) ~ M, 1431, apr. 30; 1434, apr. 24 B; бахна: на тутовѣ где е(ст) миклѫ ш(т) ~ M, 1436, dec. 7; 1444, sept. 1; 1459, sept. 3; ṬR, ⟨1477, nov. — 1482⟩; бахнѣ: где е(ст) баланъ и минхнѣ ш(т) ~ M, 1439, iul. 2; ба(χ)на: села на име зовоми ~ съ дръжаво(м) си ṬR, 1491, sept. 3; 1493, apr. 10 A; 1498, ian. 9; 1510, nov. 12; 1511, ian. 10; ⟨iul. — aug.⟩ 30; 1547, ian. 11; 1559, ian. 7; 1562, ian 9; бахнь: ш(т) половина село ш(т) ~ M, 1528, mart. 17; ба(χ)нъ: что шна нма(л) ш(т) половина село ш(т) ~ се(д)мая ча(ст) M, ⟨1592, sept. 1 — 1593, aug. 31⟩; бъхнѣни: χота(р) ... ш(т) села фанри и ~ M, 1468, febr. 5; бъхнѣнилшръ: до где сѣ снимаеть χотарь гостинецилорь съ ~ M, 1488, oct. 15. 2. *pîrîu* бахна: ш(т) села фанри и бъхнѣни въ оустъ ~ M, 1468, febr. 5; бахни: та чорно(м) потокѫ долоу(в) до оустїе ~ M, 1488, oct. 15.

● съ бахнина селища ṬR, ⟨1374⟩; 1385, oct. 3; 1387, iun. 27; ⟨1392⟩; съ бахнинѣмь селищо(м) ṬR, 1424, aug. 5; ба(х)нино(м) селищо(м) ṬR, 1493, iun. 3; 1508, nov. 1; 1510, nov. 12; 1512, iul. 27; 1525, mai 30; 1547, ian. 11.

***BAIE** *f.* «шахта», « mine »; *în top. sat şi târg* бае: w(т) ромънецин да(и) постелии(к) и w(т) ~ соко(л) о̃(г) ṬR, 1520, iun. 9; M, 1545, sept. 17; 1576, dec. 5 B; ṬR, 1583, mai 28; M, 1590, iul. 20; 1591, apr. 15; 1592, mai 8; 1595, mai 18 C; 1597, dec. 24; баꙗ: w(ч)нѫ w(т) па(д) бадѣ w(т) ~ṬR, 1581, iul. 2 A; 1583, mai 8; 1587, ian.; nov. 18; M, 1592, ian. 10 B; ṬR 1593, oct. 25; бам: w(т) ~ṬR, 1581, mart. 12; M, 1581, sept. 14.

● съ банскими пръгари M, 1443, nov. 29 B.

BAIERĂ *f.*«шнурок, тесьма», « lien quelconque; cordon, ganse, tirant »; баеръ: азъ моли(м) ... за ра(дї) нѣкое залоге ... цю ст ... ѵ блгмъ ханъша е(д)нъ ~ за ѣї а(с)при ṬR, *fără dată*, *Tocil. 534 doc.*, nr. 436.

***BALAUR** *m.* «змей, дракон», « dragon, monstre »; *în antrop.* бълаѫ(р): ~ ѣ̃е(л) логофе(т) ṬR, 1517, iun. 9; 1525, nov. 22; dec. 17; 1526, ian. 7; 1528, mai 5; ⟨1528⟩, iun. 1; 1529, sept. 25; 1536, febr. 14; ⟨1547⟩, ian. 20; 1570, iun. 6; 1583, mai 28 A; балаѫ(р): ~ ло(г)фе(т) ṬR, 1523, apr. 4; ⟨1526⟩, ian. 7; 1526, mart. 31; apr. 1; iul. 7; aug. 21; 1528, apr. 21; mai 25; iun. 3.

● и балаѫрw(в) и стоикь(в) ṬR, 1570, ian. 22.

BALTĂ *f.* I. «болото, озеро», « étang, mare »; ба(л)та: и паки покѫпише w(т) паѫ(л) ~ въса ṬR, 1505, iun. 15; балть: wт ~ дори ѕ вльчѣwа полю ṬR, 1508, dec. 23, *DRH* II, nr. 62.

II. *în top.* **1.** *loc* ба(л)та: хотаръ да се знае(т) ~ че(р)на и w(т) тѫи внезѫние ṬR, 1496, aug. 1 (adăugat pe margine); ба(л)тѫ: е(д)на ливаде ѕ ~ w(т) де(л) кр(с)те(в) ṬR, 1543, mai 19; ба(л)ть: ѕ ве(л)чю(г) еди(н) и ѕ ~ еди(н) ṬR, 1583, mai 1, *Stef. Doc. G.*, p. 231. **2.** *sat* балть: миχѫла пръкала(в) бившїи w(т) ~M, 1573, febr. 20; ба(л)тъ: дѫмитрѫ w(т) ~; ба(л)та: радослав w(т) ~ṬR, 1593, oct. 8; бълтѣнии: дадѣ дѫшере сн ... ~ въси ṬR, 1525, iul. 24; балтене: де(л) w(т) лѫ(м)ни(к) и w(т) ~ṬR, ⟨1593⟩, oct. 8; бъ(л)тении: ста(н) гр̃а(м) w(т) ~ṬR, 1599, aug.

● с̃иове бъ(л)тѣновци M, ⟨1582, nov. — 1583, aug. 31⟩.

BAN¹ *m.* I. «бан (наместник, губернатор)», « ban (haut dignitaire) »; ба(н): [свѣдтели] ... радѫ(л) ~ṬR, ⟨1389—1400⟩, oct.; 1409, mai 11; 1415, iun. 10; 1424, aug. 5; 1494, mart. 16; 1504, iun. 15 B; 1510, apr. 24; 1520, ian. 10; 1530, iun. 25; 1540, mart. 23; 1550, iul. 3; 1557, ian. 23; 1561, mai 9; 1570, ian. 30; ⟨1580⟩, ian. 10; банн: пишѵ ~ ти(с)ме(н)ски ṬR, 1454 sau 1456; 1486, apr. 23; ⟨1496—1508⟩, apr. 6; 1498, ian. 9; 1505, mart. 27; ⟨1524⟩, mai 22; ⟨1554—1557⟩, oct. 21; ⟨1559⟩, ian. 13; бана: пана билан брълибаша ~ северинского M, 1510, febr. 7; ṬR, 1530, nov. 16; 1539, dec. 18; банѫ: и панѫ брълибашѫ ~ северн(и)скомѫ M, 1510, febr. 7; ṬR, ⟨1510—1511⟩, apr. 1; 1512, iul. 30 A; 1520, ian. 10; 1531, sept. 18; 1532, dec. 29; 1535, mai 7; 1539, dec. 18; 1541, febr. 10; 1573, mai 29 B; баа(н): жѫпа(н) барбѫ(л) ~ṬR, 1510, mai 27 A; ба(нѫ): жѫпанѫ барбѫ(л) ~ṬR, 1512, oct. 11; банѫ(л): на име ста(н)чю(л) ~ṬR, 1520, iun. 9; 1526, mai 20; ⟨1532—1533⟩, nov. 14; 1561, mai 22; 1566, ian. 9; 1568, apr. 3; 1573, mai 29 B; 1586, aug. 13; бане(м): ни бани ни [сл]ѕге ~ṬR, 1531, sept. 18; бане: сего ра(дї) ти вла(д)ѫле ~ṬR, 1538, ian. 28.

II. *in antrop.* ба(н): и азъ ~ еже стнса(χ) ȚR, 1494, apr. 1; 1497, ian. 9; 1500, ian. 31; 1506, iun. 25; 1510, mai 27 B; 1545, mai 30; 1559, ian. 17; 1579, dec. 22; банѕ(л): и ~ съ снѡви (с) ȚR. 1515, apr. 13; M, 1521, iun. 1 A; 1555, sept. 24; 1569, iul. 19; баноу(л): па(н) ~ двориш(к) M, 1522, ⟨. . .⟩ 26; 1554, apr. 20; банѕла: и w(т) ~M, 1555, mart. 31; банѕлѧи: дами . . . лѕпѕ(л) пита(р) w(т) пъѕше(ц) и ~ w(т) кѕкѕтѣ(н) M, 1592, oct. 28; банщъ: и сестри его ~и армѣники; банщи: ~ и армѣники M, 1490, ian. 18; банща: ~ ѕдова ȚR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, 105.

III. *in top. sat* бънецїи: села по имень ~ȚR, 1498, iul. 19; 1533, febr. 2 A: 1562, iul. 3; iul. 31; 1570, nov. 14; бънецш: и ~ въси ȚR, 1510, mai 27 B; 1519, sept. 16; 1533, febr. 2 A; ⟨1570⟩, mai 18; 1579, dec. 30; бъне(ц): прїинде . . . w(т) ~ȚR, 1515, mai 20; 1516, febr. 27; 1562, iul. 3; банецш: дмитрѕ w(т) ~ȚR, ⟨1525⟩, iul; бънецшш: и влъсънецшш и ~ȚR, 1533, febr. 2 A: 1556, iul. 20; бънецw(м): да и(м) е(ст) w(ч)иѕ ѕ ковїа w(т) [. . .] ~ȚR, 1570, sept. 17; бънецшло(р) ȚR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30; бънецк: и михънлъ w(т) ~; бѫне(ц): го сѕ дрьжали ѕ ~ȚR, ⟨1512—1521⟩ 0.

● драгои банw(в) логофе(т) ȚR, 1431, nov. 17; ш слѕ(з) ба(н)ски ȚR, ⟨1536—1540⟩, ian. 8; братъ банѕловь M, 1555, mart. 31; пѕ(т) бано(в) ȚR, 1570. mai 20.

BAN² *m.* «мелкая денежная единица; деньги», « petite monnaie; argent »; ба(н): и ко(н) слободе(н) а̃ дг̃(к) и пѣшецъ ~ȚR, 1413, aug. 6; 1421, nov. 21; ⟨1422⟩; ⟨1424,după nov. 10—1431⟩ A; ⟨1482—1486⟩; ⟨1580—1518⟩, mart. 6; бани: коиш(к) коп мине(т) мимо тѵрчъ г̃ ~ȚR, 1421, nov. 21; ⟨1422⟩; ⟨1424, după nov. 10 — 1431⟩ A; ⟨1521—1529, ian.⟩; 1579, iul. 7; 1587, sept. 9; M, 1598, febr. 10; банъ: пѣше(н) а̃ ~ȚR, ⟨1422⟩; ⟨1424, după nov. 10—1431⟩ A; бана: мѣ(χ) сире(н) ѣ̃ ~ȚR, ⟨1424, după nov. 10—1431⟩ A; банин: и па(к) покѕпи wпрѣ за w̃ а(с)при за ~ȚR, 1567, mai 17; ба(ин): за ĩ а(с)при сре(в) чи(н) а(с)при ~ȚR, 1580, nov. 24; бан: заплатил ен све сполна до един ~M, 1586, aug. 5, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 348; ба(н)и: покѕпи(л) . . . за а̃ а(с)при алн а̃ а(с)при за новн ~ȚR, 1590, iul. 19.

***BARBĂ** *f.* «борода», « barbe»; *în antrop.* барбъ: где е(ст) баланъ и где е(ст) ~ станъ M, 1436, dec. 7; и на стрымбѣ где бы(л) ~ станъ M, 1439, iul. 2; на тополищи г(д)е былъ [б]арбъ жамыръ M, 1446, mart. 11; ~ цамыръ M, 1454, dec. 8; (în cuvinte compuse) ба(р)бъла(т): и кира и ганю ~ и дима ȚR, 1590, febr. 15; ба(р)бьа(л)бъ: ~ велики спа̃(т) ȚR, 1592, dec. 1; 1593, iun. 6; ба(р)бъа(л)бъ: жѕпа(н) ~ȚR, 1592, dec. 3; 1593, ian. 15; ian. 25; mai 28.

BARBIR *m.* «парикмахер; врач», « barbier; médecin »; ба(р)би(р): w(т) бацла(м) си ива(н) ~; петрїма(н) сїнъ ива(н) ~ȚR 1561, nov. 14.

***BARZĂ** *f.* «аист», « cigogne »; *în antrop.* ба(р)зе(в): и де(л) ~ȚR, 1590, mai 1.

***BĂCAL** *m.* pentru sens *v.* **BĂCAN**; *în top. sat* бъкълецш: кѣчка wт ~; бакалецш: кечка wт ~ȚR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105; бькълецш: кѣчка w(т) ~ȚR, 1531, mai.

***BĂCAN** *m.* «бакалейщик», « épicier »; *în antrop.* бъканѕ(л): да е(ст) станко(в) . . . дода(н) w(т) на(д) ~ w(т) ми(к)ша(н) поне(ж) е(ст) би(л) промѣни(л) станко съ(с) ~ȚR, 1583, ian. 8.

● да(л) ... бъканѫло(в) ṬR 1583, ian. 8.

BĂDICĂ *m.* I. pentru sens *v.* **BADE**; бадикъ: па(н) брѵ(т) големи по(с)-те(л)нн(к) пше(м) до тебѣе ~ и с҃по(м) твон(м)и и въсѣ(м) тн(м) люде(м) M, ⟨1588⟩, mart. 14.

II. *în antrop.* бадика: ~ и съ челѣдъю сн M, 1462, sept. 15, *Cost. Ştefan*, p. 11; ~ по(с)те(л)нн(к) ṬR, 1517, iun. 18; 1520, sept. 2; nov. 3; ⟨1521—1529⟩, febr. 2; ⟨1523⟩, iul. 24; 1535, oct. 24; бъдика: и ~ съ де-цами сн ṬR, 1512, iul. 30 B; 1520, iun. 9; 1546, iul. 25; 1560, mai 14 A; ба(дї)ка: ~и нѣгое по(с)те(л)нцн ṬR, 1518, apr. 28; 1520, apr. 10; sept. 25; ⟨1521—1524⟩, ian. 19; 1523, sept. 12; бадике: тѫрцн сѫ(т) ѫзели главѫ ~ и еще два главе боле(р)ски ṬR, ⟨1521—1529⟩, febr. 2; бѫдика: и ~и горѫ(н) и моукы ṬR, 1526, iun. 1; бъ(дї)ка: ѡ(т) ~ воево(де) ṬR, 1560, mai 14 A; ⟨1587—1588⟩, mai 13; бѣдика: ~ коми(с) ṬR, 1589, mai 29; ṬR, fără dată, *Tocil. 534 doc.*, nr. 451.

● бра(т) бадико(в) ṬR, 1547, ian. 20.

***BĂDIŢĂ** *m.* pentru sens *v.* **BADE**; *în antrop.* бъдица: ~... съ(с) деца(м) сн ṬR, 1568, aug. 2; ба(дї)цж: на н(м) ~ ṬR, 1591, mart. 19.

***BĂHNAR** *m.* «житель села Бахна; житель болотистой местности», «habitant du village Bahna; habitant d'un lieu marécageux»; *în top. sat* бахнарн: половина село ѡ(т) ~ на тоутовѣ; ба(х)нарїн: село ... на имѣ ~ M, 1546, mart. 24.

***BĂHNIŢĂ** *f. dim.* de la **BAHNĂ**; *în top. pîrîu* бъхницою: до оустїе бахни та ~ горѣ до могилѫ M, 1488, oct. 15.

BĂIAŞ *m.* I. «шахтер; банщик», «mineur; baigneur»; бъя(ш): зане(ж) ю е(ст) покѫпила братѫ(л) ~ ѡ(т) ѡпрѣ до(р)ба(н); бъяшо(л): н(с)писа(х) а(з) бълка(н) ... сїю нш҃а кнн(г) братѫло(в) ~ ѡ(т) каро(ш) ṬR, 1590, apr. 14.

II. *în antrop.* бъешескоула: гоурбан сынь ѡана ~ M, 1499, sept. 15, *Bogdan, Doc. Şt.* II, nr. LXXIV; бъише(с)кѫ(л): привилїе цо има(л) прѣ(д)-пра(д) н(х) ба(л)ко ~; баше(с)кѫла: ѕси ѵнѵкове ба(л)ко ~ M, 1569, aug. 12; бъншескѫла: внѫцн въ(л)кѫ(л) ~ M, 1587, ian. 27.

III. *în top. sat* бъя(ш): да н(м) е(ст) и дрѫга половн(н) ѡ(т) место ~ ṬR, 1550, iul. 3; 1561, iun. 4; 1577, iun. 17; бъяшн: да н(м) е(ст) ѡ(ч)нѫ ѫ ~ ṬR, 1550, iul. 3; бъешецн: третоую част ѡт тон части ѡт ~ M, 1499, sept. 15, *Bogdan, Doc. Şt.* II, nr. LXXIV; бъншецн: четв(р)ътаа ча(ст) ѡ(т) село ѡ(т) ~ M, 1569, aug. 12.

***BĂJENIE** *f.* «бегство, скитание», «exode, fuite loin de son foyer»; *în top. loc* бъженне: и па(к) покѫпн ста(н)чю(л) а҃ фа(л)че шѫ(м) цѣло ѫ ~ ѡ(т) манѫ(л) ṬR, 1563, sept. 24.

***BĂLAN** *adj.* «белокурый, белой масти», «blond»; I. *în antrop.* баланъ: мнклѫ ... и ~ѡ(т) стрымба M, 1431, apr. 30; 1434, apr. 24 A; 1436, iun. 13; dec. 7; 1439, iul. 2; баланѫ: де(л) романѫ братѫ ~ ṬR, 1528, nov. 10 B; бала(н): где бы(л) ~ M, 1531, mart. 18; бъла(н): ~ съ братна(м) сн ṬR, 1555, apr. 4; 1568, iul. 19; 1569, ian. 29; ⟨1571—1574⟩, iun. 5; 1573, mai 13; 1575, iun. 8 A; 1579, oct; бълѫнѫ: ѡ(т) де(л) ~ ṬR, 1561, mai 22; баланескѫла: ѡ(т) ѫрика ѫнка н(х) ивана ~; бълънескѫла: настѣ дочка ивана ~ M, 1518, ian. 22 A.

II. *in top. sat* бълънещи: половина wдного села що є(ст) по(д)ле тутовы на имѫ ~; бълънеще(м): що къ ~ приличшлетъ M, 1443, mai 4; баланещїи: село ~ где бы(л) бала(и) M, 1531, mart. 18.

● ми(х)иѣ сїѫ бълани(в) ṬR, 1568, iul. 19; ⟨1571—1574⟩, iun. 5.

***BĂLĂLĂU** *adj.* «ротозей, бездельник», « brandillant, ballant »; *în antrop.* балалеѕ: на(ш) слѕга тома ~ заплати(л); слѕѕѣ нашемѕ томи ~ M, 1528, mart. 11.

***BĂLĂRIE** *f.* «бурьян, сорная трава», « mauvaises herbes; bruyères »; *în top. sat* бълърїе: дрѕга половина w(т) вончещи и w(т) ~ шню є(ст) покѕпи(л) манѣ ṬR, 1519, sept. 16; 1529, mai 17; бѫлърїа: за ра(дї) вончещи и ~ по иѣжло(в) ṬR, 1519, sept. 16.

***BĂLEGOS** *adj.* «унавоженный, смешанный с навозом», « plein de fiente »; *în top. sat* бълего(ш): да и(м) є(ст) ѕ ~ ṬR, 1545, mai; 1594, oct. 5.

***BĂLȚAT** *adj.* «пятнистый, пестрый, пегий», « tacheté, diapré, grivelé »; I. *în antrop.* бъ(л)ѕатѕла: w(т) мирона медельничарѣ и w(т) ~ ѕшарѣ M, ⟨1527—1546⟩, sept. 29, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 524; блъцатѕ(л): жѕпа(н) стоика ~ ṬR, 1530, mai 22; бъ(л)цатоу(л): василїе ~ писа(х) M, 1567, apr. 29; бѫ(л)цатѕ(л): и дадошѫ и(х) василїеви ~ би(в) логофе(т); бъ(л)цатїла: ~ логофе(т) M, ⟨1578—1579⟩, apr. 7; бъ(л)ца(т): и би(л) є(ст) ѕзе(л) ...по ~ по̃р(т) ṬR, 1590, apr. 25 B.

II. *în top. sat* блъцащи: дали есмы ... три села на кръмигжтѕри ... третїе ~ M, 142⟨6⟩, ⟨...⟩8; ṬR, 1483, dec. 3; бъ(л)цащи: шко(ж) да мѕ є(ст) w(ч)иѕ ѕ ~ ṬR, 1570, ian. 30.

● василїе бъ(л)цатѕлови(ч) M, 1567, nov. 19; 1568, ian. 30.

BĂNEASĂ *f.* «жена бана (наместника, губернатора)», « femme de ban »; бынѣ(с): приложи стара ~ ṬR, 1545, iun. 1.

● га кѕпи г(с̃д)во ми w(т) с̃йови бѫнѣсеви ṬR, 1496, apr. 14; поне(ж) га є(ст) покѕпи(л) р(д)оу(л) воево(д) w(т) с̃йови бънѣсеви ṬR, 1517, oct. 30 A; марїа дъцїра бънѣсе(в) ṬR, 1580, mart. 16.

BĂNIE *f.* «резиденция бана», « résidence de ban »; банию: а коли би дошль ѵ нашѵ ~ ṬR, 1454 sau 1456.

BĂRAT *m.* I. «католический священник», « prêtre catholique »; бараци-ло(р): є(ст) би(л) давали те(х) кѕке ~ на съмрт хе(р)же(в) ṬR, 1585, dec. 15.

II. *în top. loc* бара(ц): покѕпи(л) жѕпа(н) миχаи кл̃ю(ч) иѣкое кѕке на и(м̃) кѕке w(т) на ~ ṬR, 1585, dec. 15.

***BĂRĂCIE** *f.* «водянистое место, трясина», « lieu aqueux, petite mare »; *în top. vad de moară* бъръчїи: еднна во(дї)цѕ ѕ бро(д) что се зове(т) ѕ ~ ṬR, ⟨1570—1582⟩, sept. 21; бъръчїе еди(н) бро(д) за во(д)ни(ц) и(ж) се зове(т) ~ ṬR, 1588, iun. 17.

***BĂRBAT** *m.* «мужчина», « homme »; I. *în antrop.* бѫрба(т): дарова(х) ... ста(н)чѕ(л) съ с̃йови мѕ и съ фиастри си ~ и ни(н) ṬR, 1471, dec. 12; ба(р)ба(т): ере сте слѕшали w(т) ~; барбата: ере вие добре знате комана и ~ ṬR, ⟨1482⟩ A; бърбътею: и w(т) ~ и ста(н) ṬR, 1511, iul. 10; бъ(р)бътѣю: и w(т) оснка ~ ṬR, 1581, ⟨inainte de 4 mai⟩.

II. *în top. sat* бърба(т): и w(т) ръѕ(л) ~ шко(в) ṬR, 1520, iun. 9; бръбатещи: црко̃(в) w(т) нтрнещи и w(т) ~ M, 1428, iul. 11; бръбъте(щ): и па(к) да н(м) є(ст) ѕ ~ и ѕ брънещї ṬR, 1532, dec. 29; бръбъте(щ)ло(р): а

тѫа свѣ слѣме дори ѕ хо[т]арѕ(л) ~ȚR, 1556, apr. 8; бъ(р)бътецин: де(л) дано(в) сѣѕ гѫлиѫде(в) ѡ(т) ~ȚR, 1577, sept. 11 B; бърбътецин: да и(м) соу(т) о(ч)ижѫ оу ~ȚR, 1579, sept. 8.

BĂRBÎNȚĂ *f. v.* **BERBENIȚĂ**

***BĂRBOS** *adj.* «бородатый», «barbu»; I. *în antrop.* барбось: были мартурим ... дъмъкѫшь столникь иоана ~M, 1418, ian. 15; барбосѫлъ: слѫ[га] нашъ~ M, ‹1424—1425›, sept. 4, *Bogd. Acte*[1], p. 19; барбосн: где е(ст) инѣгъ ~ M, 142‹6›, ‹...› 8; бърбосѫ(л): и где бы(л) ~M, 1528, mart. 15; бѫрбосѫ(л): дава(т) ... пѫтрѫ и ~ȚR, 1558, iul. 19; бръбосѫла: ѕиѕкове миχѫла ~ M, 1573, dec. 21.

II. *în top.* 1. *siliște* бърбошїн: селище фѵндеву ... и на пруть цакобѣци и ~ M, 1‹438›, aug. 24; бърбошн: по(т)връдили есми [...] и ~и бешикурѣни M, 1455, aug. 23; бѫ(р)бошн: тако да и(м) е(ст) ... и селищѣ меа(и)ци и ~ ȚR, 1469, iun. 28. 2. *loc* брѣбошїн: е(д)но мѣсто ѡ(т) поу(с)тини ... где сѣ тепер именоу е(т) ~M, 1554, mart. 30. 3. *sat* брѣбошн: село ѕ ~M, 1573, dec. 21.

BĂRC *n.* «кустарник, роща», «buisson, taillis»; бъ(р)кѕ: и па(к) да е(ст) ... силище за кѕке и ѡ(т) по вьса ѡ(ч)на и ѡ(т) полю и ѡ(т) ~ȚR, 1579, oct. 31, *Ștef. Doc. G.*, p. 213.

***BĂRCĂ** *f.* «болотистое место, заросль», «lieu marécageux, brousaille»; *în top. sat* бърка: полови(н) ѡ(т) ~ и ѡ(т) дрѕзи села ȚR, 1542, mart. 15; 1551, apr. 30; бѫркѫ: да мѕ е(ст) ѡ(т) селѡ ~ половинѕ ȚR, 1551, apr. 30; 1578, mai 20; бъркъ: покѕпи ... ѡ(ч)нѕ ѕ ~ȚR, 1585, nov. 23; беркѕца: по (ч)то ра(дї) е(ст) село ~ȚR, 1573, mai 29 B; бь(р)кѕца: да е(ст) сѣтомѕ мона(с)ти(р) бирь(ш) и се(л) ~ съ(с) вѣ(с) хота(р) ȚR, 1595, iul. 24.

***BĂRZĂUN** *m.* «шмель, шершень», «bourdon»; *în antrop.* бръзъѕнеле: е(ж) е(ст) ѡ(т) бацѕ (с) стоикъ(в) ~ȚR, 1598, iul. 4.

***BĂȘICĂ** *f.* «холм, курган», «tumulus»; *în top.* 1. *loc* бъши(к): по(с)тавили хотарѕ(л) ѕ ~ȚR, 1576, febr. 26. 2. *sat* бешикурѣни: по(т)връдили есми [...] и брѣбоши и ~ M, 1455, aug. 23.

***BĂȘICUȚĂ** *f. dim.* de la **BĂȘICĂ**; *în top. loc* бъшикѕцъ: ѕ(з) го(р) дори ѕ ~ȚR, 1517, nov. 22; бъшикѕ(ц): та(ж) по горгъне(л) и ѡ(т) тѫа по~ ȚR, 1579, apr. 4; бъшикѕца: ѡ(т) силищѣ цигано(в) дори ѕ ~ȚR, 1595, iul. 24.

***BĂTRÎN** *adj., s.* «старый, старик», «vieux, vieillard»; I. *în antrop.* бътрѫна: монсею съ женоу его ~M, 1560, mart. 22; бътрѫнѕ(л): дава(т) г(сд)во ми сїе повелентїе г(сд)ва ми драгомирѕ ~ȚR, 1576, apr. 30; зани(ж) покѕпи калотъ ба(н) ѡ(т) ~ за д а(с)при ȚR, 1579, oct.

II. *în top. loc* бътрънеле: да(л) ... де(л) зовемаго ~ȚR, 1600, iul. 6 B.

● покѕпи калотъ ... дела бътрнѕлѡ(в) ȚR, 1579, oct.

BEG *m.* I. «бей, бек», «guverneur d'une province turque; titre des souverains vassaux du sultan»; бе(г): ере къ(да) е(ст) мнѕ(л) ме(χ)ме(т) ~ съ(с) тѕрци ȚR, ‹1530—1532›, iun. 24; ȚR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 425.

II. *în antrop.* бегю: заплатиль ... десать тисм(ц) аспри ѕ црїиград(д) їѡнѕзѕ ~M, 1555, mart. 31; бе(г): ѡ(нн) ѕбишм сн̃ѡ(в) їѡнѕц ~ M, 1573, febr. 17.

***BELCIUG** *n.* «кольцо», «anneau»; I. *în antrop.* бе(л)чюце(ц): е(ж) е(ст) покѕпи(л) а(р)бъна(ш) [ѡ(т)] на ~ȚR, 1588, aug. 9.

II. *in top. loc* бе(л)чюгѕ(л): w(т) кодемщ ... и w(т) ~ докре(к) ŢR, 1579, nov. 10 A; w(т) кодемща по пъръ(к) и w(т) ~ докре(к) дори ѕ стъжа(р) ŢR, 1581, ian. 27; бе(л)чю(г): ѕ сили(ш) два и ѕ ~ еди(н) ŢR, 1583, mai 1, *Ştef. Doc. G.*, p. 231; 1594, mai 22.

● дел белчогов; белчогов ŢR, ‹1577—1583; 1585—1591› F, *Rsl.* VIII, p. 435.

***BELCIUGAT** *adj.* «кольцеобразный», « fortement recourbé, spiralé »; *in top. sat* белчюгата: ако да сѕ(т) тан wчиѕ w(т) ~ŢR, 1510, sept. 8; бе(л)чюгата: ако да и(м) е(ст) половиѕ w(т) ~ŢR, 1510, sept. 8; 1516, nov. 3; 1517, oct. 29; бе(л)чюгатѕ(л): на(и) w(т) ~ŢR, 1573, oct. 23; 1592, iul. 15 A.

***BELITURĂ** *f.* «вырубленный лес; обрыв, балка», « bois fendu; escarpement »; *in top. loc* белитѣри: покѕш дра(г)ми(р) з̃ фа(л)че ... сѕ(и)тъ ~ ŢR, 1567, dec. 20.

***BENGA** *m.* «чёрт, дьявол», « diable »: *in antrop.* бенга: мих̣о ~ съ двцами си ŢR, 1507, iun. 20; 1512, iul. 30 B; бе(и)га: и сице пре(ш) ~ сп̃а(т) ŢR, 1579, apr. 30; 1596, iun. 20.

● ста(и)чю(л) бе(и)гъ(к) ŢR, 1573, mai 29 B; 1577, iun. 5; 1578, iul. 7; 1587, mai 4.

***BERBECE** *m.* «баран», « bélier »; *in antrop.* беркѣче: где бы(л) кана ~ M, 1443, mai 30; 1528, mart. 11; ŢR, 1586, mai 3; бербеча: татѕ(л) и ~ŢR, 1501, dec. 15; беркѣча: дочка тодера ~; беркѣчи: виѕици мих̣ам ~M, 1528, mart. 11; бе(р)кѣче: и ~ съ жена си M, ‹1582, nov. — 1583, aug. 31›; бербеча(г): а пото(м) ра(д)ѵ(л) ~ приде ŢR, 1520, iul. 14

BERBENIŢĂ *f.* I. «кадка», « baratte »; бербеницѣ: на кажде лѣто по з̃ мажи риба и по в̃ ~ икра M, 1440, nov. 25; бербеницю: а ши да не смѣ крати десѧтиниѕ w(т) иче(л) а ши ~ медѕ M, 1458, apr. 7; бербеницы: ѕсы ~ медѕ M, 1466, iul. 9.

II. *in antrop.* брѣкъище: съ ~и съ крати его M, 1578, iun. 23, *Ghib. Sur.* XIX, p. 109; брѣкъищѣ: ~и братїам M, 1578, iun. 29, *Ghib. Sur.* XIX, p. 110; брѣкъищъ: ~и братїа его M, 1579, iun. 20, *Ghib. Sur.* XIX, p. 106.

III. *in top. fîntînă* бербеницон: w(т) келикон могылоѵ и оѵ ~ крънищи M, 1456, febr. 18.

BEŞLIU *m.* «бешлий, жандарм», « soldat (turc) á cheval, gendarme »; бешлїѕл: стан ~ŢR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

***BETEAG** *adj.* «увечный, немощный», « infirme, estropié, éclopé »; *in top. sat* бетежанїи: да и(м) е(ст) села ~; бе(т)жанїи: за село w(т) ~ŢR, 1584, iul. 2; бетежаши: де(л) и w(т) ~ŢR, 1594, aug. 29.

BIDIVIU *m.* I. «молодой, быстрый конь», « jeune cheval de race »; бидивиѕ: еди(н) ко(н) мѕр(г) тѕ(р)скѕ ~ за х̃р а(с)пи ŢR, 1511, aug. 30; бидивїѕ: а а(з) пошлю кола(ч) г(с̃д)вѕ ти еди(н) ~ цю бѧде(т) крѣде(и) M, ‹sec. XVI›, oct. 2, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 523.

II. *in antrop.* бидивиѵ(л): ~и съ же[на си] M, 1560, mart. 22; би(дї)вїѕ(л): ра(д)ѵ(л) ~ŢR, 1586, aug. 13.

● ра(д)оѵлw(в) би(дї)вїѕлw(в) ŢR, 1586, aug. 13.

BIR *n.* «дань, подать», « impôt, tribut »; биръ: да даваж(т) ~ ижоже и ши спраши ŢR, 1441, iun. 30; би(р): бинари(ч) да и(м) сѧ не възме(т) а ~

да плаща(т) ȚR, 1464, oct. 28; а wно да се възме(т) ~ w(т) бираре(χ) ȚR, 1482, mart. 23; поне(ж) ю платише w(т) ~ ѵ г(сѣ)во ми ȚR, 1482, iul. 13; ⟨1496—1508⟩, apr. 6; 1498, ian. 9; 1505, mart. 27; 1511, iul. 10; 1519, sept. 16; 1528, nov. 10 B; 1531, sept. 18; 1548, mai 22; ⟨1554—1557⟩, oct. 21; 1565, oct. 17; 1594, febr. 4; sept. 6 B; бирѕре: извадн(т) w(т) две ~ ȚR, 1566, sept. 17, *Ştef. Doc. G.*, p. 157; бирѕ(л): нѣ(ст) χтѣли да платн(т) ~ ȚR, 1572, ian. 5, *Ştef. Doc. G.*, p. 189; 1583, apr. 29, *Ştef. Doc. G.*, p. 229; 1584, mai 2; mai 5; 1594, apr. 12; mai 28; 1598, iul. 4; бироуреле: и пд(к) платн(л) ста(н)чю(л) ~ ко(с)та(н)дино(в) оу три лѣта ȚR, 1590, iul. 14 B.

● w(т) мно(з) бирове ȚR, 1532, sept. 18 A; 1535, mai 7; 1537, iul. 15; 1559, ian. 17; 1594, febr. 4.

BIRAR *m.* «сборщик налогов», « percepteur d'impôts »; бираре(χ): а wно да се възме(т) би(р) w(т) ~ ȚR, 1482, mart. 23; бирари: а кое сѕ(т) би(л) ~ ѕ сѕ(дс)тво ȚR, ⟨1592⟩, ian. 25.

BIRĂU *m.* «городской голова, мэр», «maire»; бїровѕ: нїское поклонение ~ w(т) брашова M, cca 1434; биръѕ: стефа(н) воево(да) пише(т) гр̃(д)во ми ~ и ѕсн(м) ста(р)ше(м) браше(б)ски(м) M, 1476 (sau 1470), febr. 18 B; ⟨1480—1484⟩, sept. 17; ⟨1500—1503⟩, sept. 13; ⟨1517, apr. 20 — 1527, sept. 18; 1541, febr. 19—1546, sept. 6⟩, ian. 24, *Tocil* 534 *doc.*, nr. 502; ⟨1552, sept. — 1561, nov. 18; 1564, oct. — 1568, mai 5⟩, ian. 30, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 507; ⟨1572—1574⟩, mai 24, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 510; fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 527; биржѕ: мно(г) з(д)равне ... до тебе кръсто рошоу и пд(н) ~ w(т) брашоѕ и въсе(м) прьгаро(м) ȚR, 1477, mart. 13; г(сѣ)нѕ тъмашѕ ~ бистрничес-комоу M, ⟨1527, ian. — 1538, sept. 18; 1541, febr. 19—1546, sept. 6⟩, sept. 29 A, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 518; ⟨1527, ian. — 1538, sept. 18; 1541, febr. 19—1546, sept 6⟩, sept. 29 B, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 522; ⟨sec. XVI⟩, oct. 2, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 523; биръѕла: пд(н) χѵрѵ ... пишн(м) панѕ ~ w(т) би(с)трецѕ M, ⟨1527, ian. — 1538, sept. 18; 1541, febr. 19 — 1546, sept. 6⟩, mart. 26, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 520; биръwа: е(с)ми кѕпили w(т) ~ рѣги(н) M, 1543, aug. 6; быръѕ: здравїе г(сѣ)нѕ ~ w(т) бистрици M, ⟨1527, ian. — 1538, sept. 18; 1541, febr. 19 — 1546, sept. 6⟩, iun. 26, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 517.

BIRCIU *m.* I. «сборщик налогов», « percepteur d'impôts »; бирчїи: нѫ или е(ст) сѫде(ц) или глобны(к) или ~ ȚR, 1418, iun. 22; 1453, oct. 4; 1461, febr. 10; 1464, aug. 12; 1478, iun. 3; 1483, dec. 3; 1493, sept. 2; 1495, iun. 4; 1496, aug. 1; 1498, ian. 9; 1502, mart. 9; 1526, iun. 1; бирчи: или глобинкь или ~ ȚR, ⟨1421⟩, iun. 19; ⟨1429⟩, dec. 1; 1436, iun. 25; 1437, aug. 1; 1441, iun 30; бирчии: ни сѫде(ц) ни глобни(к) ни ~ ȚR, ⟨1428⟩; 1490, iul. 26; 1500, dec. 13; 1505, mart. 27; dec. 10; ⟨1554—1557⟩, oct. 21; бирчиа: да н(м) нѣ смее(т) позабави(т) ни сѫде(ц) ... ни ~ ȚR, 1428, sept. 10; 1471, dec. 12; 1473, mai 17; 1492, oct. 9; би(р)чиа: не сме(т) бантѵвати ни ~ ни нинь ниχто ȚR, 1451, iul.; aug. 1; бирчїа: не сме(т) ба(н)тѕва(т) ни ~ ȚR, 1451, aug. 5; 1453, aug. 2; 1457, apr. 16; 1475, iul. 15; 1501, mai 24; би(р)чїе: не смѣе(т) бантова(т) ни сѫде(ц) ни глобни(к) ни ~ ȚR, 1465, nov. 5; ⟨1477, nov. — 1482⟩; 1480, ian. 18; бирчноулѕ: дава(т) г(сѣ)во ми ... станиславоу съ с̃новн (с) ... и кр(с)тѣ ~ съ с̃новн (с) ȚR, 1489, aug. 3; бирчнѕ(л): а пд(ки) кр(с)тѣ ~ да е(ст) ток(м)о на(д) четвръти де(л) ȚR, 1489, aug. 3; 1578, iun. 1; 1579, oct.; би(р)чиѕ: ере ... покѕсн(т) или ~ или кабла(р) ȚR, ⟨1524⟩, iul. 27.

II. *în antrop.* бирчиѕл: оурѣке и ~ ȚR, 1599, apr. 16, *DRH* XI, nr. 327.

57707.

III. *in top. sat* бирчин: кадѣ w(т) ~ȚR, 1564, iun. 12; бирчїи: бко(ж) да мѕ есть село ~ вкса ȚR, 1572, sept. 25: би(р)чкюло(р): дори ѕ ҳотарѕ(л) ~ ȚR, ⟨1577⟩, aug. 1: бирчїецїи: да ес(т) ~ къси ȚR, 1517, oct. 30 A; бирчиецїи: да и(м) ес(т) ѕ ~ȚR, 1533, nov. 15 A.

BIRNIC *adj. şi s.* «данник, налогоплательщик», « tributaire »: бирнка: да е(ст) сѣтки їеп(с)кѕнне w(ч)иѕ ѕ какоѧ ... w(ч)па е(ст) била ~ȚR, 1535, apr. 1: била е(ст) ~ съ(с) би(р) ȚR, 1548, iul. 2; 1594, febr. 4: бирнко(м): что е(ст) до(с)тоанїе ~ȚR, 1584, mai 5; би(р)нчїи: поклони(л) са(м) котѣна ... съ(с) би(р) и съ(с) ~ȚR, 1590, apr. 24.

***BIVOL** *m.* «буйвол», « buffle »; I. *in antrop.* бико(л): ра(д)ѵ(л) ~ w(т) гръде(ц) ȚR, ⟨1575—1577⟩, mai 28.

II. *in top. loc* биволѧѕи: и паки да мѕ е(ст) ... w(т) пѕ(т) кѕ(р)мешиа(т) до влъчиѧ ~ȚR, 1568, oct. 15.

***BIVOLAR** *m.* «сторож при буйволах; погонщик буйволов», «gardeur de buffles»; *în top.* 1. *siliște* бивларе: едно селище на имѣ ~ ѕ волw(ст) дорого(и)ском M, 1579, sept. 1; 1581, oct. 28. 2. *loc* бивола(р): дами емѕ тн(ж) е(д)ни виногра(д) w(т) ~M, ⟨1591, sept. 1—1592, aug. 31⟩. 3. *drum* биволаре(м): по во(д) слешко(к) дори пѕ(т) ~ȚR, ⟨1596⟩, iul. 7; биволаро(м): по пѕ(т) ~ȚR, 1597, dec. 3 A; биволарило(р): по водѕ слъшкѕло(к) до пѕ(т) ~ ȚR, 1597, dec. 3 B.

● до пѕ(т) биволарило(к) ȚR, 1597, dec. 3 A.

***BÎLBÎITOARE** *f.* «водопад», « cascade »; *în top. loc* къ(л)кътоаре: и па(к) да се зиде(т) белѣѕе планено(м) ... ѕ гw(р) ѕ кѕ(р)мътѕръ ... ѕ ~ стъ(л)пѕ(л) пѕ(р)карюло(в) ȚR, 1517, iul. 10.

BÎRFEALĂ *f. v.* **BÎRTVEALĂ**

BÎRTVEALĂ *f.* «клевета; сплетня; злословие», « cancan, médisance, calomnie »; бръътвеле: а ви цю сте вѣровали ш(ѯ) ~ да сте ѕчинили крико едноѧ(ѕ) правѕ чакѕ ȚR, ⟨1482⟩ A.

***BÎTLAN** *m.* «цапля», « heron »; *în top. iezer* бътлани: вине изер ~ M, ⟨1580—1581⟩, iun.

***BLEANDĂ** *f.* «пугало, размазня, мямля», « sort d'épervier; épouvantail; mou, veule, nigaud »; *în antrop.* бл(ѣ)идѣ: w(т) ~ȚR, 1536, iun. 8; блѣ(и)дѣ M, 1581, mai 11 A; 1589, dec. 18.

BLESTEMAT *adj.* I. «проклятый», « maudit »; бла(с)тъма(тѕ): ~ ши проклетъ съ фїе ȚR, ⟨1599, nov. — 1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1.

II. *în top. sat* блестемателе: нѣкню(л) и мѕиа(т) w(т) ~ȚR, ⟨1568⟩, dec. 2; слъ(с)темателе: да и(м) е(ст) w(ч)на ѕ ~ ȚR, 1582, ian. 8.

***BLID** *n.* «блюдо, миска», « terrine »; *în antrop.* блн(д): и наши слоуги андренка ~; блидъ: слоуга(м) наши(м) андренки ~; блидѕ: андренки ~M, 1508, mart. 24.

◎ де(л) ишкѕле блиде(в) ȚR, 1486, iun. 30; дава(т) пътрѕ(и) и блиде(к) ȚR, 1587, mart. 6.

BLIDAR *m.* I. «горшечник», « potier »; блидарѣ: жоуржѣ ~M, 1443, aug. 24, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 48; 1459, ian. 13; 1529, mart. 19 B.

II. *în top. loc* блидарw(мг): до ш(с)кѕ(л)~ и(з) до(л) ȚR, ⟨1596⟩, iul. 7.

● мє(с)то на и(м) аннин(шѕл) блидарюлw(в) ṬR, 1586, dec. 18; до пи(с)кѕ блидарѕло(в) ṬR, 1597, dec. 3 A; dec. 3 B.

***BLÎND** *adj.* «кроткий, смирный», « doux, calme, aimable »; I. *în antrop.* блъндѕ(л): где биль рома(н) ~M, 1519, iun.; блъндѕл: филип и брат его ~; блъндѕлѕ: братѕ его ~M, 1528, mart. 13 A, *Ghib. Sur.* XVIII, p. 127.

II. *în top. sat* блънѕїи: село на кородѣ на имѣ ~M, 1528, mart. 13 A, *Ghib. Sur.* XVIII, p. 127.

BOALĂ *f.* «болезнь», « maladie »; бод(л): и по то(м) петрнма(н) пад€(т) ѕ зла(г) ~ тере не има(т) да пад€(т) и да пи€(т) ṬR, 1561, nov. 14; болѫ: w(н) €(ст) да пазн(т) по ста(н) за зла ~ṬR, 1584, iun. 12.

BOAR *m.* *v.* **BUAR**

BOARTĂ *f.* «тесьма; позолоченный шнур, галун», « ruban broché »; боарта: и паки дадє єдна ~ да ѕчинн(т) ṬR, 1565, aug. 31; бо(р)ци: и ~ ѣ є(д)на съ бисє(р) а дрѕ(г) съ(с) флѕтѣри ṬR, 1582, aug. 27 B.

***BOB** *m.* «боб; зерно», « fève; grain »; I. *în antrop.* бо(б): ~wпрнш[ак] M, 1421, ⟨dec. 13⟩; бобѕ(л): wвє(м) лю(дї) моє(м) по имє ~ṬR, ⟨1482—1492⟩ A; M, 1528, mart. 15; бобѕлъ: сиромаҳа по имє ~ṬR, ⟨1482—1496⟩ I.

II. *în top. sat* бобоу(л): село на имѣ ~M, 1555, mai 2 A; бобєшт: w(т) зрънещи и w(т) ~ṬR, 1515, mai 23; бобещїи: село ... ıю сѣ тепе(р) имєнѫ€(т) ~M, 1555, mai 2 A.

● а(н)нн до(ч)ки бобоѫлова M, 1494, febr. 27; мъгѕра бобо(в) ṬR, 1581, iul. 2 B.

***BOBIŞTE** *f.* «засеянное бобом поле», « lieu planté de fèves »; *în antrop.* бобищѣ(н): на и(м) ~ṬR, ⟨1579⟩, dec. 12; ~ съ(с) чєлѣ(д) сн ṬR, 1581, ian. 27.

***BOBOC** *m.* «почка, бутон; гусенок, утенок», «bouton; oison, caneton»; *în top.* 1. *sat* бобочнн: да мѕ €(ст) въ по(д)рѕчни село ~ въси ṬR, 1571, apr. 3. 2. *sîliște* бобочещо(м): дарова(х) ... и прикопѕ(л) и рѕшецѕ(л) ... и селищѣ ~ ṬR, 1510, mai 27 B.

BOBOU *n.* « un fel de stofă, țesătură (nedefinită). În actele latinești este numită « pannus griseus » (*Bogdan, Rel.*, p. 25, 37), «сорт ткани», « sorte de tissu »; бобовь: а хто носить шапкы фрж(ш)скїж и ~н желѣзо нищо ṬR, 1421, nov. 21; бобо(в): а w(т) ~ и w(т) платно ... ва(м) да и(м) сѧ не възмє(т) ṬR, ⟨1422, după oct. 23⟩; але платно и ~ да продаю(т) локтемъ M, 1452, aug. 12; 1458, mart. 13; бобовъ: и соукна и плотна и ~; але плотно и ~ локтемъ да продаю(т) M, 1449, aug. 3; 1452, aug. 12.

BOCANC *m.* «ботинок», « gros soulier »; бокъ(н)чн: $\widetilde{\text{ф}}$ а(с)при бити с$\widetilde{\text{тнѣ}}$ ти за wдє(ж)ди сн за ~M, ⟨1552, sept. — 1561, nov.; 1564—1568, mart.⟩.

BOGASIU *n.* «бумазея», « cotonnade »; богасїи: wни сѕ станѕли та и(м) сѕ ѕзели $\widetilde{\text{с}}$ ~ṬR, ⟨1474—1476⟩ B; богасїа(м): да €(ст) вѣдомо г(с$\widetilde{\text{д}}$)вѕ ви за работу том(ч)изн пнперч и те(м) неколико(м) ~ṬR, ⟨1482—1492⟩ C; богасиѕ: за ~ а$\widetilde{\text{(с)}}$ к$\widetilde{\text{е}}$ *Cat.*, 1508, dec. 24; богаси(ѕ): за рѕкавице w(т) ~ бе(л) а$\widetilde{\text{(с)}}$ $\widetilde{\text{ї}}$ *Cat.*, 1509, mart. 20.

***BOGAT** *adj.* «богатый», « riche »; I. *în antrop.* богатѕ(л): де(л) станиславѕ ~ṬR, 1512, sept. 3.

II. *în top. sat* богъте(ш): w(ч)иѕ ѕ ~ṬR, 1572, iul. 8.

*BOGZĂ *f.* «сова», « hibou »: *in antrop.* богза: mica(л) григорїе ~ M, 1528. mart. 11; mart. 15; mart. 16; mart. 22 A; 1529, mart. 19 A; mart. 20; mart 24; 1531, mart. 7; 1533. mart. 12; 1535, mart. 13; mart. 18; mart. 22 C; бо(г)за: ~ лw(гфт) M, 1596. apr. 28.

*BOIERESC *adj.* «боярский», « appartenant à un boïard, de boïard »: *in top. loc* боере(щ): покѕти по(п) їwнь ... w(т) пътрѕ ѕ лиѣзиле ~ TR, ⟨1583⟩, mai 5 A.

*BOLBORE *m.* «заикающийся: заика», « bègue, bredouilleur »; *in antrop.* бо(л)бор(ѣ): и паки покѕти ~ TR, 1560, iul. 8: бо(л)борѣ: и акра(м) и гѣрге ~ TR, 1590, iun. 12 B.

● кладенецъ бо(л)боре(в) TR. 1574. sept. 4.

BOLFĂ *f. v.* BULFĂ

BOLOVAN *m.* I. «глыба соли; большой камень», « bloc de sel; grosse pièrre »: болованє: да сѣ ѕѣима(т) w(т) бо(л) ѣ ~ и w(т) краѣ и w(т) wци TR, ⟨1547⟩, apr. 10; болова(и): до еди(и) ~ камени M, 1570, febr. 16; 1580, mart. 20.

II. *in antrop.* болова(и): и ~ ла(л) TR, 1501, dec. 15; ~ съ(с) ѣноки (с) TR, 1551, iun. 6; 1563, mai 25.

● дѣмитрѕ болованѣ(в) TR, 1585, mart. 8.

*BORDEI *n.* «землянка, лачуга, хижина», « hutte »: *in top. loc* бо(р)дѣю(л): w(т) цѣмене дори ѕ ~ безѕ(м)номѕ; w(т) ~ безѕ(м)но(м) дори ѕ къ(р)тонѕ(л) TR, 1595, iul. 24.

*BORŞ *n.* «борщ», « sorte de soupe aigre; eau aigrée par la fermentation du son »; *in antrop.* боршоае: како прїиде прѣ(д) нами тѵдора ~ M, 1597, mart. 18.

*BORTĂ *f.* « яма, дыра, дупло», « trou »: *in antrop.* борта: радотецки где былъ ~ M, 1499, nov. 26 A: бортѫ: арка и по(и) ~; бор(т): арка и по(п) ~ TR, 1548, iul. 2; боартецѕ: послаw и порѕчаw г(с҃)ко ми по чл҃ка каше(м) мл҃(с)те по ~ TR, ⟨1530—1532⟩, sept. 9.

*BOTEZAT *adj.* «крещенный», « baptisé »: *in antrop.* ботеза(т): и па(к) покѕти е(дї)нъ хелецеоу w(т) на ге(р)ги ~ TR, 1585, dec. 15.

*BOTÎŞ *m.* «вид крестьянской обуви», « sorte de chaussure paysanne »; I. *in antrop.* ботъ(ш): продала ... едно село где ки(л) де(д) ви ~; ботъша: иѣгша до(ч)ка бъила w(т) ракока непота ~ M, 1488, oct. 15.

II. *in top. sat* şi *târg* ботъшан: цръкок оу ~ с потwм M, 1490, mart. 15 C, *Bogdan, Doc. Şt.* I, nr. CCXV; ботъшане: село калосинецки село ~ село кикшане M, 1503, febr. 2; 1520, aug. 21; ботъшани: достиже оу ~ съ прѣ(д)ре(ч)нwми косками *Eftimie* 494/v.; палаце и страшѫце ~ досажше *Macarie*, 461/r; M, 1546, apr. 8; ботоушани: цо е(ст) w(т) къ ~ M, ⟨1555, mart. 13⟩; ботъша(и): w(т) ~ M, 1595, nov. 4; ботъша(ш): съ чети(р) жеребїи w(т) ~ M, 1598, mai 15.

● чa(ст) ботъшова M, 1488, oct. 15.

BOTNAR *m.* «бондарь», « tonnelier »: бо(т)на(р): и по(д)ми до(м) ваконѵ ~ M, 1576, dec. 5 B.

*BOŢ *n.* «комок», « boulette »: I. *in antrop.* бо(ц): па(и) лацко ~ M, 1421, ⟨dec. 13⟩; боцѵ(л): прѣ(д) ~ и прѣ(д) iw(и) M, 1595, dec. 8.

II. *în top. sat* боца: ц҃рко(в) w(т) дверецин ц҃рко(в) w(т) ~ ц҃рко(в) w(т) иванецин M, 1428, iul. 11; боце(ц): един(н) ни(в) w(т) чока(н) w(т) ~ȚR, 1579, iul. 29; w(т)нина w(т) село ~M, 1593, mai 8; 1595, dec. 8.

***BOU** *m.* «вол», «boeuf»; I. *în antrop.* бо8ла: вѣра пана драгоше ~ дворника M, 1487, oct. 7; oct. 9 B; 1528, mart. 28 A. *Ghib. Sur.* XVIII, p. 130; бо8(л): сїе ви(ш)речена w(ч)и8 стонкъи ~ȚR, 1560, mart. 6; 1577, iun. 15 A; iul. 28 A; M, 1597, febr. 6; (in cuv. compus) бо8рошї8: барбъл синь радꙋлов ~ȚR, 1595, iun. 12 B, *DRH* XI, nr. 125; 1596, aug. 13, *DRH* XI, nr. 193; 1598, iun. 28, *DRH* XI, nr. 303.

II. *în top.* **1.** *munte* бооу(л): стари планинн манастир(с)ки парж(н)гv(л) и wслѣ и сорбеле и ~ȚR, 1470, iul. 28. **2.** *pîrîu* бо8л8и: до wбрѣшие ноатеи8л8и до ма(т)ка ~ȚR, 1529, iul. 27; 1535, sept. 1; 1548, mai 20; 1556, apr. 17; бо8ла: почениле w(т) ѳодорѫ(н) w(т) 8сть ~M, 1546, apr. 11.

● вънеи бо8ло(в) ȚR, ⟨1522⟩, febr. 5; де(л) бовло(в) ȚR, 1560, mart. 6; 1578, iun. 1; 1579, oct.; 8 во(д8) бо8ло(в) ȚR, 1563, oct. 22; врѣх8(л) бо8ло(в) ȚR, 1596, iul. 6.

***BOUŞOR** *m. dim.* de la **BOU**; *în top. pîrîu* б88шор8л8и: да м8 е(ст) w(ч)и8 8 плоп8(л) ... до wбръ(ш)ѫ ~ȚR, 1528, oct. 29.

***BOZIU** *m.* «бузина», «hièble»; I. *în antrop.* бозї8: сл8га на(ш) петръ ~M, 1537, mart.; ȚR, 1585, ⟨sept.—oct.⟩ 24.

II. *în top. sat* бозїане: и на връ(х) врълазела ~M, 1⟨438⟩, aug. 24; бозїанїн: село на нмѣ ~M, 1446, mart. 5; бозна(н): w(т) wнича(н) и w(т) ~ M, 1467, ian. 10; бознаин: село на нме ~M, 1519, iun. 27; ȚR, 1576, mai 8; бознанw(м): селницѣ мъчешанw(м) и ~ȚR, 1532, dec. 29; бознанїн: село на нмѣ ~M, 1537, mart.

BRAD *m.* I. «ель, пихта», «sapin»; бра(д): а хотарь на верхъ дила на един(н) ~ знамена(н) M, 1490, nov. 26; брад8(л): где е(ст) стоꙗ(л) кържъ8 до ~ w(т) слатвнїи ȚR, 1526, iul. 6; брадо(в): а хотар8(л) да се знае(т) ... w(т) па(л)тн(н) до мегю ~ до 8ста ко(л)нико(м)) ȚR, 1590, apr. 25 B.

II. *în top.* **1.** *loc* брад: пок8пи митрѣ ниве ҭ ла ~ȚR, 1592, febr. 2, *Ştef. Doc. G.*, p. 290; пок8пи поп станчюл една ливаде на ~ wт гор ȚR, 1594, oct. 4, *DRH* XI, nr. 98; брази: до wбръшїе хоморѣ та(ж) до ~ м8ерее(н) та до дѣ(л) ѵ(л)мгла8и; w(т) тъ(д8) на три ~ пре(з) солоне(ц) M, 1600, ian. 9. **2.** *mănăstire* бра(д): дра(г)ми(р) w(т) на мьньстн(р) w(т) на ~ȚR, 1600, ian. 15.

***BRAGĂ** *f.* «квас», «bosan»; *în antrop.* брага: ж8па(н) нѣ(г) ~ȚR, ⟨1526—1528, apr. 4⟩; брагъ: w(т) пътр8 ~ȚR, 1571, mai 5; бра(г): момче и ~ȚR, 1579, sept. 12 B; пътр8 ~ȚR, 1586, iun. 21; бра(хъ): продахо(м) wчнови ~ пъхъ(р)ниче(л) M, 1598, mai 15.

● клето(в) брагъ(в) ȚR, 1594, oct. 5; мьгвра брагъ(в) ȚR, 1595, iul. 24.

BRANIŞTE *f.* I. «заповедный лес; заказное место для рыбной ловли, охоты», «forêt en défends; lieu où il est défendu de pêcher, de chasser etc.»; бранищv: и да(л) свою пасникv що е(ст) оꙋ наше(м) ~ оꙋ боҳотинѣ на изворv M, 1453, ian. 1; и дали семи емоꙋ оꙋ нашv ~ оꙋ боҳотинѣ едно мѣсто w(т) п8стини M, 1455, aug. 29; ȚR, 1495, sept. 4; M, 1515, dec. 21 B; ȚR, 1537, iun. 20; M, 1589, apr. 15; бранищи: w(т) нашен ~ w(т) боҳотинъ M, 1454 ian. 1; 1503, sept. 30 A; ȚR, 1510, mai 27 B; M, 1546, mai 12 B; 1589 apr. 25; бранищѣ: да ест тота ~ монастир8 wт п8тнои M, 1490, mart. 15 **G**,

Bogdan, Doc. Ştef. I, nr. CCXV; ŢR, 1512, iul. 30; ⟨1560—1568⟩, mai 17; ⟨1569⟩, febr. 14; M, 1586, febr. 26; 1595, mai 18 A; ŢR, 1598, iul. 4; крашица: ако да и(м) є(ст) ~ г(сх)ка ми ŢR, 1495, sept. 4; 1507, iun. 20; 1516, febr. 27; 1537, iun. 20; крашице: и еще оучинили гсми кънежеанюмѫ монастирѫ ~ M, 1502, nov. 17; ŢR, 1510, mai 27 B; 1525, sept. 8; 1537, iun. 18; ⟨1569⟩, febr. 14; M, 1582, nov. 6; 1589, dec. 18; 1595, mai 18 A; 1599, apr. 15 B; краш(ц)и: да не смѣє(т) ѕакѕити ѕ ~ посѣкцити ŢR, ⟨1536—1540⟩, apr. 7; 1570, ian. 30; 1579, iun. 1; M, 1580, apr. 6 B; ŢR, 1581, ian. 27.

II. *in antrop.* краш(ц)и: и w(т) мирчѣ(ц)и кало(т) и w(т) зоре(ц)и ~ ŢR, 1594, oct. 5.

III. *in top. loc* крашице: покѫи коре(с) ѡ̃(г) [...] по(л) ~ ŢR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30.

BRAŞOVEAN *m.* I. «житель Брашова», «habitant de Braşov»: крашовѣнѣ: г(сх)ка ми нма(т) дѣкѣ ѕ ~ ŢR, ⟨1415—1418, ian. 31⟩: крашовѣ(н): w(т) правѣ(х) ю(дї) w(т) ~ ŢR, ⟨1418—1420⟩: крашовѣни: дѣдохѫ ~ добитѫ(к) ŢR, 1421, mai 17; ⟨1424, după nov. 10—1431⟩ A; ⟨1431, după ian. 30⟩ A; M, ⟨1435⟩, dec. 19; 1449, aug. 3; 1452, aug. 12; 1458, mart. 13; ŢR, 1517, mart. 17: крашовени: и прѣходѧщи ~ прѣ(з) дѧна(к) съ кѫпѫ ŢR, 1431, ian. 30; крашовене: и ~ медѣ да не вѫпѫю ѕ власѣ земаю ŢR, ⟨1431—1433⟩ E; ⟨1433—1440⟩ B; крашовѣне: тѣкмо наѧти кѣ ~ добри ю(дї) ŢR, ⟨1432⟩; M, 1452, aug. 12; крашовѣнѣ: ели жто w(т) ~ ŢR, 1442, apr. 23.

II. *în antrop.* крашовѣ(н): ~ съ(с) ... сѣоки (с) ŢR, 1586, dec. 15; dec. 17; ⟨1587⟩, ian. 7; крашовѣ(н): ~ фаѕрѕ(л) ŢR, ⟨1587⟩, ian. 28.

***BRAZDĂ** *f.* «борозда; межевой знак», «sillon; borne»; *în top. loc* кразда: и келеге да и(м) се зиде(т) w(т) лакѕ(л) колѕиѕло(к) ѕз до(л) ... та(ж) w(т) тѕи на ~ ŢR, 1567, mart. 10, *Ştef. Doc. G.*, p. 158.

***BRĂCACIU** *n.* «ведро», «sorte de chaudron»; *în top. pîrîu* крѣкачелѧи: wт мѣста хасѣщи право до wкрѣкїа потока ~ и wт окрѣкїа ~ до окрѣкїа потока лѧпои M, 1473, sept. 13, *Bogdan, Doc. Ştef.* I, nr. CV.

BRĂCINAR *n.* «ремень, пояс», «cordon, ceinture»; крачина(р): тафтѣ за кѫщи(мѕ) и за ~ а(с) кї; за шитие ~ а(с) ѕ *Cat.*, 1508, dec. 28.

***BRĂDĂŢEL** *n. dim.* de la **BRĂDET**; *în top. pîrîu* крѣдѣцелѣ: села и(ж) на оусти ~; крѣдѣце(л): на оусти ~ M, 1456, iun. 13; крѣдѣцелѣ: дрѕгое село ... на ~ на нмѣ миханци M, 1464, sept. 12, *Bogdan, Doc. Ştef.* I, nr. LII; крѣдѣце(л): едно мисто w(т) мынѣ на ~ M, 1484, mai 29; 1488, apr. 6: крадаце(л): и съ мынѫ(м) на ~ M, 1529, mart. 25 B: крѣдѣцелѣ: съ мын(и) ѕ потоцѣ ~ M, 1575, iul. 16; крѫдѫцелѕ: а w(т) та(м) на ро(г) ~ M, 1583, aug. 6.

***BRĂDET** *n.* «ельник, пихтовая роща», «sapinière»; *în top.* 1. *loc* крад(е)т: ако да и(м) є(ст) [...] w(т) ~ ŢR, ⟨1498, sept. 1 — 1499, aug. 31⟩: крѣдетѕлѧи: и до хотарѕ(л) ~ ŢR, 1549, mai 8, *Ştef. Doc. G.*, p. 123. 2. *mănăstire* крад(е)т: калѕгери w(т) ~ ŢR, 1506, mai 14; 1508, iul. 29; крадетѣ: монасти(р) w(т) ~ ŢR, 1508, iul. 29; крѣде(т): w(т) ег[ѕм]енѕ w(т) ~ ŢR, 1536, iun.: 1568, iul. 24; ⟨1582⟩, iul. 3. *sat* крадѣцѣи: села зокомаа живлѣ ~ ŢR, ⟨1421⟩, iun. 19; крѫ(д)цѣи: да и(м) є(ст) села зокома живлѣ ...

и ~ ȚR, 1475, iul. 15; 1488, apr. 17; брѫдъцѣнїн: села по имен8 жи(м)-блѣ ... и ~ ȚR, 1501, mai 24; 1539, ian. 8.

***BRĂDIȘOR** *m. dim.* de la **BRAD**; *în top. loc* брѫдишо(р): и ѡ(т) ~ дори предѣ(л) и дори с8ха валѣ ȚR, 1574, iun. 8.

***BRĂDULEȚ** *m. dim.* de la **BRAD**; *în top. loc* брѫдуле(ц): ѡчнна до съкът8ра букура до полѣна и(х)натова и до ~ M, 1600, ian. 9.

***BRĂGAR** *m.* «изготовитель или продавец кваса», « fabricant ou marchand de bosan »; *în top. sat* брѫгъреции: два дела и ~ вьси ȚR, 1513, ⟨mart.⟩ 9; брѫгъреци: ~ ѡ(т) пол(ѣ) ȚR, 1572, mart.13; 1579, nov. 10 A; бръ(г)ре(ц): ста(н) ѡ(т) ~ ȚR, 1574, dec. 18; бръ(г)реци: село ~ ѡ(т) пра(х) ста(н)ко(м) ȚR, ⟨1579⟩, dec. 12; 1596, aug. 31.

● село брѫгъреще(в) ȚR, 1581, ian. 27.

BRĂNIȘTAR *m.* I. «охранник заповедного места; сборщик податей называемой « braniște », « dignitaire chargé de la garde de la « braniște » et de la perception de la taxe »; браници̑ръ: того ради ни еди(н) ~ да не има-ю(т) ни жадного примѣс8 к тон паснк8 M, 1454, ian. 1; браницари: а нн̑ъ никто да не метеха(т) ни прькл̑ъваи флоче(м) ни ~ нї нн̑ъ кто ѡ(т) болѣ(р) ȚR, 1467, ian. 15; браницар: па(н) пане(л) скрипко ~; браницар8: пане(л) скри(п)к8 ~ M, 1528, apr. 1; браници̑рю: пан8 панел8 скри(п)к8 ~ M, 1528, apr. 1; 1529, mart. 25 C; брѫнници̑(р): ко(р)нѣ ~ M, 1569, mart. 11; брънници̑(р): х̑ъвїа(к) ~ M, 1580, sept. 14; брънища(р): х̑ъвиа(к) бившии ~ M, 1590, iul. 21.

II. *în top. sat* браници̑ри: по(т)въдили ... есми [...] села на имѣ где дворъ е(г) ~ M, 1455, aug. 23.

● до моста драгомира браници̑рева M, 1400, aug. 4; пань д8ма брапи-царскын M, 1436, sept. 19.

BRĂȚARĂ *f.* «браслет», « bracelet »; брѣцѣни: ~ ѡ(т) злато ȚR, 1567, apr. 5.

***BREB** *m.* «бобер», « bièvre »; I. *în antrop.* бребъ: шефанъ ~ M, 1443, mai 18.

II. *în top.* 1. *loc* бребв(л): до пв(т) бвзевло(в) и до мост8 ~ ȚR, ⟨1522⟩, febr. 5. 2. *sat* бребв(л): рв(н)кв(л) и ~ въ(с) съ въсе(м) хотаро(м) ȚR, 1564, oct. 8; да е(ст) село ~ и ръниѡ(ши) ȚR, 1588, ian. 8; бре(в): стоиа(н) ѡ(т) село ~ ȚR, 1596, aug. 20.

***BREBENEL** *m.* «хохлатка (растение)», « corydale »; *în top. pîrîu* бре-б[е]не[н]: и до ѡбрьшїе ~ M, ⟨1580—1581⟩, iun.

***BRÎNCĂ** *f.* «лапа, рука; рожа, рожистое воспаление, опухоль горла (у животных)», « patte, main; étranguillon »; *în antrop.* бръ(н)къ: покв-пи лъвда(т) ... ѡ(т) вла(д)ч(л) ~ ȚR, 1579, iul. 5.

***BRÎNDUȘĂ** *f.* «шафран (весенний, дикий, золотистый)», « safran des fleuristes »; *în antrop.* брындше: слвга на(ш) шерба(н) и ~ непоата жвржа шекавла M, 1494; брындоуше: и сора и ~ и стана M, 1555, apr. 30 A.

***BRÎNZĂ** *f.* «брынза», « fromage »; I. *în antrop.* бръ(н)зъ: и кр(с)тѣ съ(с) братие(м) сн по име ~ вѣке ȚR, 1574, sept. 4; брънsн: вѣра пана петрн и пана ~ M, 1576, apr. 20 A; apr. 20 B; dec. 5 A; dec. 5 B; 1577, febr. 6; mart. 16; 1579, apr. 2; mai 28 A; брѫнsѣ: вѣра пана ~ M, 1579, apr. 26.

II. *în top.* 1. *sat* брънsн: црьков и с попом в ~ M, 1490, mart. 15 B,

Bogdan, Doc. Ş. I, nr. CCXIV. **2.** *loc* бръ(и)зоае: ѡ(т) тѫи по ме(ж)дѫ шзове(м) дори ѫ ~ и ѡ(т) ~ да(ж) [до] пло[и] ŢR, 1560, mai 14 B.

● ѡ(т) каме(и) по хрѫмазѫ(л) брѫ(и)зешо(в) ŢR, ⟨1533, iul. 2⟩; по грѫмазѫ(л) брък(и)зешо(в) ŢR, 1569, ian. 8 A.

***BROAŞCĂ** *f.* «лягушка, жаба», « grenouille »; I. *în antrop.* броаскѫ: село ѡ(т) броцѣши где би(л) до(м) жѫржи ~ M, 1546, mai 19: броскъ: покѫпи радѫл ... ѡт владѫ сиѣ стан ~ ŢR, 1597, iun. 20, *DRH* XI, nr. 238.

II. *în top.* **1.** *loc* броскѫ: едно мѣсто на ръпѫ меж ~ и меж пїетроаса M, 1579, aug. 17, *Studii*, 1968, nr. 2, p. 252; броц(ѣ)но(м): де(л) лазарѫ(в) вьса(χ) ѫ кривинъ ~ ŢR, 1550, iun. 5; броцѣнило(р): покѫпи ѡ(т) иѣгѫ(л) грънно(т) ѫ дѣлѫ(л) ~ ŢR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30. **2.** *sat* броцѣши: дами есми и(м) ... на тѫтовѣ ~ M, 1448, iul. 15 A; ŢR, 1487, iun. 13; 1501, iun. 16; M, 1516, dec. 10 B; 1546, mai 19; ŢR, 1583, mai 1; 1588, nov. 25; 1596, ian. 7; M, 1599, aug. 31; броцм(и): ѫ кран дѫброви ѡ(т) ~ M, 1491, ian. 16 B; броцѣ(и): бръсѣнѫ(л) ѡ(т) ~ ŢR, ⟨1527, sept. — 1528, apr. 4; aug.—nov.⟩; броцени: да и(м) е(ст) ѡ(ч)ина ѫ се(л) ѫ ~ ŢR, 1591, oct. 23; бро(с)кари: сто(и)ка с҃иѫ ше(р)вано(в) ѡ(т) ~ ŢR, 1585, sept. 9. **3.** *moşie* броценѣска: покѫпи ѡ(т) на(д) тѫдо(р) ѫ ~ а̃ место за кѫке; броценѣскѫ: да е(ст) ... ѫ ѫ(р)лаци ами ѡ(т) ѡ(ч)ина ~ ŢR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30.

● ѫ криви(и) броц(ѣ)нилѡ(в) ŢR, 1550, iun. 5.

***BRUMAR** *m.* «ноябрь», « brumaire »; *în top. prisacă* брѫмарева: да оѫтверъдимъ една пасика па имѣ ~ пасика M, 1447, febr. 11.

***BRUSTUR** *m.* «лопух, репейник», « bardane »; I. *în antrop.* брѫ(с)тѫ(р): ~ съ(с) с҃иови (с) ŢR, 1581, apr. 30.

II. *în top.* **1.** *mănăstire* брѫстѫри: и ед(и)о монастѝ(р) тѫ(р)батѫлѡ(в) що сѣ имѣнѫе(т) тепе(р) ~ M, 1518, dec. 26 A. **2.** *sat* брѫстури: ѡт село ѡт ~ M, ⟨1579, nov. — 1582, sept.⟩, *Ghib. Sur.* XIX, p. 167. **3.** *loc* брѫстѫри: ѡ(ч)ина емѫ ѡ(т) сълътрѫ(к) живе(з) на и(м) ~ въси(χ) и кѡаста иѣго(в) вьса ŢR, 1584, febr. 9; брѫ(с)тѫри: код(с)та иѣго(в) вьса и ~ въси ŢR, 1588, nov. 5. **4.** *cătun* брѫ(с)тори: де(р)жа(тї) село дръгънещи и съ прикѵ(т)ко(м) ~ M, 1592, ian. 10 B.

***BRUSTUROS** *adj.* «лопушный, репейный», « lieu couvert de bardane»; *în top. sat* брѫ(с)тѫрод(с): да и(м) е(ст) ѡ(ч)иѫ ѫ село ~ ŢR, 1571, ian. 5; 1581, ian. 15; 1587, ian.; брѫ(с)тород(с): да мѫ е(ст) ѡ(ч)иѫ ѫ ~ ŢR, 1583, mai 8.

***BUAR** *m.* «пастух, погонщик быков», « bouvier »; I. *în antrop.* бод(р): ѡ(т) гое(ш) тѫдо(р) и ~ ŢR, 1596, ⟨sept. 28 — dec. 31⟩.

II. *în top. sat* бѫари: да и(м) е(ст) ѫ ~ ѡ(т) де(л) стое(к) ŢR, 1519, mai 6; пи(с) а(з) ра(д)ѵ(л) ѡ(т) ~ ŢR, 1529, mai 17; 1536, iul. 28; 1537, iul. 2; 1599, iun. 13; 1600, mai 24.

***BUBURUZ** *m.* «шарик; маленький прыщик; божья коровка», «boulette, pustule; coccinelle, bête à bon Dieu »; I. *în antrop.* бѫбѫроѵѫ: наши слѫги лазѡр ~ и братїа его; бѫбѫрѫзоу: да есть ... лазѡрѫ ~ M, 1546, mai 1 B, *Ghib. Sur.* XVIII, p. 216.

II. *în top. sat* бѫбѫрѫѫѣнїи: иχ правою ѡтчиноу и викѫпленїе ... що сѧ тепер зовоут ~ M, 1546, mai 1 B, *Ghib. Sur.* XVIII, p. 216.

BUCATĂ *f.* I. «кусок», « morceau »; бѫкатѫ: дали тоти ~ землю монастырю нашему ѡ(т) иѣмца M, 1452, sept. 7; продали единѫ ~ земли ѡ(т)

χотара старн(χ) топоре(ц) M, 1493, mart. 3 B; 1497, ian. 22; 1503, febr. 2; 1510, febr. 7; 1519, ian. 9; 1520, aug. 21; 1522, mart. 10; iun. 25; 1528, mart. 16; 1529, mart. 11 B; mart. 25 A; 1533, mart. 6; 1546, iun. 2; iun. 4; 1552, febr. 19; apr. 28; 1554, mai 5; 1562, iul. 1; 1569, iul. 6; 1574, mart.; 1579, mai 6; б(ѕ)ката: и застеги $\widetilde{\text{дї}}$ и $\widetilde{\text{а}}$ нашва и $\widetilde{\text{а}}$ ~ сребро Braşov, ⟨1462—1463⟩ B; бѕкати: а χота(р) тон ~ земли ... поче(н)ши w(т) оустїе съратн M, 1489, mart. 13; 1493, mart. 3 B; 1522, iun. 25; 1529, mart. 11 A; mart. 25 B; 1546, iun. 2; бѕката: w(т) е(д)на ~ землю w(т) поле M, 1559, apr. 2; 1596, iun. 14; бѕка(т): е(д)на ~ w(т) χота(р) M, 1570 B; ⟨1578—1579⟩, mart. 11; боука(т): е(д)на ~ за ме(с)то ŢR, ⟨1594⟩, mai 16; бука(ту): тое ~ село M, 1596, iun. 14.

II. *în antrop.* боукатъ: їw(н) ~ и брат [...] его M, 1523, mart. 15.

● стогна дъцира бѕкатъв ŢR, ⟨1593, oct. — 1594, sept. 12⟩, *DRH* XI, nr. 2.

BUCATE *f.* pl. «съестные припасы; злаки, зерновые хлеба», « vivres; céréales »; бѕкателе: фо(р)те не ругъ(м) ... съ ле сѫ ·ѣто(р)къ ~ M, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 514.

BUCEA *f.* «кольцо», « bague »; бѕч(ѣ)ле: [...] съ(с) ~ съ(с) бисе(р) ŢR, 1582, aug. 27 B.

***BUCINIŞ** *n.* «дягиль», « angélique cultivée, cigüe »; *în top. sat* бѕчюмпшѕ(л): съ въсw(м) χотари(м) и съ ~ ŢR, 1541, febr. 10; бѕчиншѕ(л): приложи(χ) и помлова(χ) съ(с) вь(с) село ~ ŢR, 1589, iun. 11 B.

***BUCIUM** *n.* «чурбан; бучум (пастуший рог)», « tronc d'arbre; cor des montagnes (des Alpes)»; I. *în antrop.* бѕчѕ(м): пана ишна ~ M, 1456, ⟨mart. — mai⟩; ⟨iul. — sept.⟩; 1464, iun. 11; 1574, mart. 27; 1585, sept. 3; бѕчю(м): панъ їw(н) ~ M, 1459, iun. 12; 1460, dec. 5; 1461, aug. 8; 1580, mart. 20; 1581, dec. 8; 1589, iul. 16; бѕчюма: вѣра пана ишна ~ M, 1460, apr. 23; боучоума: вѣра пана ишна ~ M, 1464, nov. 2; бѕчѕма: ишна ~ M, 1465, dec. 13; ⟨1480—1484⟩, sept. 17; 1572, dec. 28; 1574, mart. 12; mart. 27; 1585, apr. 5; apr. 6; боучю(м): пань иw(н) ~ M, 1466, febr. 18; бѕчѕ(ма): вѣра ~ чашника M, 1574, mart. 27; бѕчима: вѣра пана ~ M, ⟨1580—1581⟩, iun.; 1589, ⟨mai 15⟩; бучимu: панu кондрu ~ M, 1581, aug. 21 A; боучѕма: ~ пръкалаба M, 1586, febr. 20; бѕ(ч)мѣнѕ(л): сѕ(т) поклонили ~ и стонка юбнтѕ(л) ŢR, 1571, apr. 3.

II. *în top.* **1.** *sat* бѕчѕми: бли(з) пѕть що идеть w(т) ~ до монастн(р) M, 1503, oct. 6; 1574, mart. 27; 1587, mart. 12; ⟨1592⟩, ian. 31; боучимило(р): зе(м)лѣ w(т) χота(р) ~; бѕчоумило(р): та дорогою ~; боучѕмило(р): по wбѣ сторони долины ~ M, 1569, iul. 6; бѕчѕмїн: село ~ w(т) воло(ст) немецкон M, 1574, mart. 27; бучюмїн: w(т) ~ M, ⟨1578—1579⟩, mart. 11; бѕчимило(р): крае(м) стѕχѕ оу дорогѕ ~ M, 1583, apr. 12 B; бѕчумѣни: едно село близь бани на имѫ ~ M, 1424, febr. 16; бучумѣнїн: села на имѣ ~ M, 1428, iul. 29; бучоумѣни: села на имѫ ~ M, 1434, apr. 24 B; 1442, febr. 24; боучюмѣни: по выше ~ M, 1434, apr. 24 A; боучѕмѣнїи: на имѣ ~ M, 1439, iul. 2; боучумѣне: соуть оу не(м) ~ M, 1442, febr. 24; боучюмѣнїн: село на имѫ ~; боучюмѫ(н): тое село ... ~ M, 1490, mart. 15 D; бѕчюмени: да н(м) е(ст)... мерлари и ~ ŢR, ⟨1551, sept. 1 — 1552, iun. 3⟩; бѕчюмѣни: вадѣ коми(с) w(т) ~ ŢR, 1557, ⟨ian. — aug.⟩ 13; бѕчоумѣ(н): w(ч)на ѕ ~ ŢR, 1577, iul. 17; бѕ(ч)мѣни: ча(ст) w(т) ~ ŢR, 1589, iul. 5; 1600, ian. 26. **2.** *loc* бѕчюм:

ѡт тѫи до дрѫм ѫ ~ и ѡт ~ дори ŢR, 1519, iun. 28, *DRH* II, nr. 183; бѫчюми: покѫпи ... е(д)на фалча ѫ ~ŢR, 1575, iul. 10; бѫчюмѫ(л): пра(в) до каме(н) кѫ(д) е(ст) би(л) ~ŢR, 1587, nov. 7 A.

***BUCIUMAŞ** *m.* «трубящий в бучум», « sonneur de cor (des Alpes) »; *în antrop.* бѫчюма(ш): и дадѫ(л) полови(н) ѫ(ж) и ~ ѡ(т) е(д)но ѫ(ж) ŢR, 1570, iun. 6; бѫчима(ш): ~ питъре(л) M, 1599, iul. 22.

BUCIUMIŞ *n. v.* **BUCINIŞ**

***BUCURIE** *f.* «радость», « joie »; *în antrop.* бѫкѫрїа: прїндошѧ прѣ(д) нами ... сора и циганка и ~M, 1572, dec. 28.

BUCUROS *adj.* «радостный, веселый», « très content, joyeux »; бѫкѫро(с): азъ сѫ(м) ~ ѫ ваше слѹжбѫ ŢR, ⟨1478, apr. — 1482, iun.⟩.

***BUDUR.** *n.* «большая скала; водопойная колода», « rocher élevé; tronc d'arbre évidé »; *în antrop.* бѫдѫ(р): еди(н) копе(л) ... по име ~ŢR, 1526, aug. 6; 1532, iul. 24; бѫдора(н): ~ съ(с) челѣ(д) си ŢR, 1590, ian. 8.

BUFLEA *m. v.* **BUHLEA**

BUHLEA** *m.* pentru sens v. **BUHTEA ; *în antrop. бѹ(χ)лѧ: тегали на ~ ѡ(т) кръеци; бѹ(χ)лѣ: купи(л) ~M, 1588, aug. 28.

***BUHTEA** *m.* «пузан, толстяк», « épithète donnée à un homme gras et bouffi »; *în antrop.* бѫχти: вѣра пана ~ M, 1458, oct. 26; 1462, oct. 6; 1472, ian. 25; бѹ(χ)ти: вѣра пана ~M, 1458, nov. 11; 1459, ian. 13; aug. 30; 1460, apr. 23; 1462, dec. 3; 1468, iul. 28 A; sept. 24; 1470, apr. 1 A; 1471, aug. 13; oct. 24; 1475, apr. 14; боүχти: вѣра пана ~ M, 1459, sept. 3; 1464, apr. 28; боүχты: вѣра пана ~M, 1460, nov. 27; бѫ(χ)тѣ: па(н) ~M, 1460, dec. 5; 1471, sept. 10; боү(χ)тѣ: па(н) ~M, 1461, aug. 8; 1467, ian. 10; боү(χ)ты: вѣра пана ~M, 1464, nov. 2; боү(χ)тѧ: вѣра пана ~M, 1467, sept. 11; бѹχтѧ: вѣра пана ~M, 1468, febr. 5; 1470, iul. 18; бѹχтѣ: па(н) ~ M, 1472, iun. 5; 1474, aug. 26; боү(χ)ти: вѣра пана ~ M, 1473, sept. 3; боүχтѣ: гаври(л) и ~M, 1546, apr. 7; 1554, mai 5.

***BUJOR** *m.* «пион», « pivoine »; I. *în antrop.* боүжо(р): ѡ(т) строе и ѡ(т) ~ŢR, ⟨1580⟩, ian. 10; 1586, iun. 26; ⟨1590⟩, aug. 4.

II. *în top.* **1.** *pîrîu* бѫжо(р): продали ... половина село ѡ(т) χѫндрецїи межи ~ и межи сѣка M, 1490, ian. 9; боүжорѣ: чѫтири села ... двѣ соүть на ~M, 1499, nov. 26 A; 1532, mart. 12; бѫжор: где ѫпадает пѫт χоржин оү ~M, 1522, iun. 2, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, nr. 68. **2.** *moşie* бѫжоа(р): да мѫ е(ст) ѫ ~ де(л) [...] ŢR, 1526, iul. 6. **3.** *sat* божѹрѣни: ~и ѡлтѣни ŢR, 1436, iun. 25; бѫжорани: жѫпа(н) стонка ѡ(т) ~ŢR, 1539, dec. 18; 1561, mai 31; 1564, sept. 9; 1572, ian. 12 A; 1583, apr. 20; 1592, febr. 29; божора(ни): ŢR, 1540, oct. 13; бѫжораѡ(м): е(д)на винограа(д) на(д) дѣлѫ(л)~ ŢR, 1543, mai 25; бѫжорѣни: ѡ(т) ~сто(н)ка ŢR, ⟨1553⟩, oct. 4; 1592, febr. 4 A; бо(ж)рени: ива(н)ко ѡ(т) ~; бо(ж)рєнїи: тъкѫ(ч) ѡ(т) ~; бо(ж)ре(н): каталине(в) ѡ(т) ~ŢR, 1569, aug. 23; бѫжора(н): ѡ(ч)нѫ ѫ ~ŢR, 1576, ian. 9 B; божорани: кѫке ѫ се(л) ѫ ~ŢR, 1578, mai 22; 1584, ian. 8; 1590, apr. 25 A; божораии: ѡ(ч)нѫ ѫ ~ŢR, 1580, ian. 20 B; божорашло(р): е(д)на виногра(д) ѫ дѣлѫ(л) ~ŢR, 1585, mart. 8; боүжорени: дѫмитрѫ бѣ(т) ѡ(т) ~ŢR, 1586, iun. 26; божорѣни: да мѫ е(ст) ѡ(ч)нѫ ѫ ~ŢR, 1588, ian. 17; бо(ж)-рѣшло(р): да и(м) е(ст) е(д)на виногра(д) ѫ дѣлѫ(л) ~; бо(ж)рѣшлорѫ: покѫпи гиноае еди(н) ни(в) ѫ полю ~ŢR, 1588, mai 28; бѫжора(ни): стъни(л) ѡ(т) ~; божорашлѡ(р): ѫ полю ~; бѫжорани(м): ѫ полю ~ŢR, 1590, apr. 25 A; бѫ-

жоранїи: и село(в) ~ȚR 1592, mart. 1; бѫжоре(щ): ѩко да н(м) е(ст) ... и ѡ(т) ~ по(л) ȚR, 1465, nov. 5; божорьщи: да н(м) е(ст) ѡ(ч)нѫ и ~ȚR, 1549, mai 8, *Ștef. Doc. G.*, p. 123.

● брод бѫжорев; рѣка бѫжорев ȚR, 1532, mai 28, *DRH* III, nr. 126; бро(д) бѫжодъ(в) ȚR, 1547, iun. 25; ѡчина бѫжораще(в) ȚR, 1549, mai 8, *Ștef. Doc. G.*, p. 123; дешиґѫбина бѫжоръ(в) ȚR, 1550, iul. 28; на грвю(л) бѫжоранилѡ(в); ѕ полю бѫжоранилѡ(в) ȚR, 1583, apr. 20; строе(в) и боужоре(в) ȚR, 1586, iun. 26.

BULBOACĂ *f.* I. «водоворот, омут», «gouffre»; боу(л)бодкъ: чере(с) боуковиноу оу ~ оу рипи M, 1428, sept. 3; бѫлбокѫ: ѡт толѣ черес царинѫ на копанѫ могилѫ ще ест над ~ M, 1499, nov. 20 B, *Bogdan, Doc. Ș.* II, nr. LXXIX.

II. *în antrop.* бѫлбодкѫ: и па(н) ~ великїи вата(г) M, 1554, mart. 1.

***BULFĂ** *f.* «опухоль; воспаление миндалин», «bosse, enflure; inflammation des ganglions du cou»; *în antrop.* бѫ(л)фа: ~ съ децами (с) ȚR, 1510, mai 27 B; 1538, iul. 16.

***BULGAR** *m.* «болгарин», «Bulgare»; *în top. sat* бѫлгаре: едно селище ... подли ~ M, 1546, mai 1 B, *Ghib. Sur.* XVIII, p. 216.

● де(л) бадe(в) бѫлгари(н) ȚR, 1532, dec. 29.

***BULGĂR** *m.* «комок», «motte»; *în antrop.* бѫ(л)гърь: ~ сь децами (с) ȚR, 1512, iul. 30 B; бѫ(л)гъ(р): ѡ(т) ~ и ѡ(т) виша ȚR, 1587, dec. 29; бѫл[г]ър: ѡт ~ȚR, 1593, dec. 14.

***BULHAC** *n.* «небольшое озеро», «petit lac, mare»; *în top. gîrlă* бѫлѯакова: една грѣла ще сѣ зоветь грѣла ~ M, 1473, ian. 8, *DRH* II, nr. 189.

BUMBAC *m.* I. «хлопок», «coton»; бѫмба(к): ѩко да даважть ... ѡ(т) шофра(н) и ѡ(т) ~ȚR, 1437, apr. 8.

II. *în antrop.* бѫ(м)ба(к): кѫпи топлицеле въси ѡ(т) ~ȚR, 1510, mai 27 B.

***BUMBAR** *m.* «шмель, шершень», «bourdon, frelon»; I. *în antrop.* бѫ(м)бара: ра(д)ѵ(л) ѡ(т) бърле(щ) и ~ и степа(н) ȚR, 1514, dec. 14; бѫ(н)барю: до стъна ~ȚR, 1579, iul. 10

II. *în top. sat* бомбъръ(щ): ѡ(т) ~ да(н) ȚR, 1535, dec. 10.

BUN *adj.* I. «добрый, хороший», «bon»; бѫнило(р): ~ и честите(м) ѡ(т) ѣа дароване(мѫ) сѫ(д)цѫ ѡ(т) брашо(в) ȚR, ⟨1482—1492⟩ B.

II. *în antrop.* бѫнѣ: изрече(т) ... фръ(н)кь и ~ȚR, ⟨1474, ian.⟩ (adăugat pe margine); 1507, iun. 20; 1512, iul. 30 B; 1570, iun. 6; ⟨1575—1576⟩, iun. 30; 1579, mai 23; ,1583 sept. 6; ⟨1584⟩, iul. 16; ⟨1587—1588⟩, mai 13; 1590, ian. 26; бѫна *f.*: дъщере си ... стана и ~ȚR, 1519, mai 6; 1520, iul. 14; 1525, iul. 24; 1535, iul. 30; sept. 9; M, 1548, apr. 24; ȚR, 1574, iun. 8; 1581, mart. 18; M, ⟨1595⟩, ian. 23; бѫне: де(л) ~ȚR, 1528, apr. 4; бѫнѫ(л): да(н)чю(л) и бо(г)да(н) и ~ȚR, 1585, mai 26; бѫнѫ: покѫпил ест ... ѡт ~ де арѣте ȚR, 1595, iun. 12 B, *DRH* XI, nr. 125; 1598, iun. 28, *DRH* XI, nr. 303; боуное: голѣ съ децами си и ~ȚR, 1526, iun. 1; бѫнин(л): покѫпи(ш) ѡ(т) ~ȚR, 1528, apr. 28, *Ștef. Doc. G.*, p. 90; (în cuv. compus) бѫнъма(с): да н(м) е(ст) ѕ а(л)бещи ѡ(т) де(л) ~ т̃ нивe ȚR, 1520, iul. 14.

III. *in top.* 1. *pîriu şi sat* бѕнє, бѕна: да н(м) є(ст) котѕрѕє w(т) ѕстна вдлєн бѕнє ѕ горне и вдлѣ бѕна вѣса ṬR, 1514, aug. 3; бѕнѣ: вдлѣ ~ṬR, 1596, iun. 8. 2. *sat* боүнєн: покоүпил єст ... wчинѕ ѕ прѣшанїи ~ ṬR, 1599, apr. 16, *DRH* XI, nr. 327; бѕнєци: да н(м) є(ст) ѕ ~ṬR, 1500, ian. 11; 1510, aug. 2; 1517, oct. 30 A; 1545, dec. 9; 1548, iul. 11; бѕнє(ц): да мѕ є(ст) ѕ ~ṬR, 1512, sept. 16; 1561, mai 9; 1590, ian. 26; M, 1596, iun. 14; бѕнєцїи: села на пмє ~ и ѕрлѕ[єцїи] ṬR, 1535, dec. 11; бѕнилє(ц): да им єст ѕ ~ṬR, 1525, iun. 10 A. 3. *loc.* бѕнилѣ: да им єст пол wт ~ṬR, ⟨1504⟩, iun. 25, *DRH* II, nr. 25; бѕнилѣ: да им єст ѕ ~ṬR, 1508, nov. 11, *DRH* II, nr. 61.

● дє(л) бѕнє(в) ṬR, 1512, oct. 11; 1519, mai 6; 1576, nov. 12; дє(л) бѕнѕлw(в) ṬR, 1578, ian. 17; вин'(к) бѕневи M, 1596, iun. 14.

BUNGET *n.* «дремучий лес, чаща», « vieille forêt, fourré »: бѕ(н)цє(тѣ): и w(т) тѕи прє(з) ~ ѕ мд(т)ка чирешѕлѕи ṬR, 1556, apr. 17; бѕ(н)цє(т): покѕти ... дє(л) рд(д)үлw(в) ... и сѣ(с) ~ и сѣ(с) во(да) ṬR, 1578, dec. 10.

***BUNIC** *m.* «дедушка, дед», « grand-père »; *in antrop.* бѕнка: єди(н) чєлѣ(д) ... по имє ~ṬR, 1577, iun. 15 A; бѕни(к): єди(н) чєлѣ(д) ... по н(м) ~ṬR, 1578, iun. 1; 1579, oct.

BUOR *m.* I. «зубр; межевой знак (голова зубра)», « aurochs, urus (ure); borne sur laquelle on a imprimé une tête d'aurochs et qui marque la limite d'une proprieté »: бѕwрѕ: на дѕ(в) знамена(н) цю є(ст) на не(м) ~ на гвлѕнивецѕ w(т) кѕчѕра M, 1488, apr. 3; бѕw(р): w(т) толѣ право на єди(н) ли(п) цю є(ст) на не(м) ~M, 1490, nov. 26; д w(т) толѣ право ѕ нсто(к) лоли(н) ѕ єди(н) доүбъ съ ~; бѕwрw(м): на є(д)ноү зъподїю ѕ єди(н) доүб съ ~ M, 1546, mai 12 A.

II. *in top. sat* бѕwрд: да мѕ є(ст) село тъ(н)бѕрецїи... и село ~ трета(г) дє(л) ṬR, 1571, mart. 20; бowрд: златєєв wт ~ ṬR, 1594, iun. 18, *DRH* XI, nr. 67.

● димїтрѕ бѕwрє(в) ṬR, ⟨1480—1482⟩B.

***BUOREAN** *m.* «вол; кличка вола», « boeuf; nom de boeuf »; I. *in antrop.* бѕwрѣна: вѣра пана нина ~M, 1454, aug. 25 B; 1458, febr. 13; apr. 12; 1465, dec. 13; 1467, ian. 1; ian. 10; 1468, sept. 24; бѕwрѣноүла: вѣра пана ~ комиса M, 1458, oct. 26; 1459, sept. 3; 1465, mart. 3; 1469, febr. 9; бѕwрѣнь: па(н) ~ коми(с) M, 1459, iun. 12; 1462, mai 15; 1466, dec. 8 A; dec. 8 B; боүwрм(н): па(н) ~ немецкїи M, 1466, febr. 18; 1467, sept. 11; бowрѣни'(л): па(н) ~M, 1467, iun. 30, *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 16; бowрѫ(н): вѣга пана ~M, 1468, febr. 5.

II. *in top. sat* бүwрѣни: шестдд чд(ст) w(т) село w(т) ~M, 1581, mai 11 D.

***BUOREL** *m.* «бычок», « petit aurochs »; *în top. pîrîu* бѕwрмлѕ(л): ыко да н(м) є(ст) топлица w(т) жлъци и пнтѕлаци w(т) ~ṬR, 1483, iun. 25.

***BURAGĂ** *f.* «вожак (волков); крикун», « vieux loup (ou taureau) qui conduit les autres; braillard »; *în antrop.* бѕрага: ~ и карча и дочки н(х) M, 1570, mart. 20.

***BURDUH** *n.* «бурдюк», « outre »; *în antrop.* бѕ(р)дѕ(х): ро(дї)телю ен ~ṬR, 1561, iun. 4.

● бацо(мѕ) си бѕ(р)дѕхw(в) ṬR, 1577, iun. 17; бацє(м) си бо(р)дѕхѕ(в) ṬR, 1583, mai 27 C; мь(г)рд бо(р)дѕхо(в) ṬR, 1598, sept. 6.

***BURDUHAN** *n.* «желудок жвачных; пузо, брюхо», « panse ; ventre, bedaine »; I. *în antrop.* кѕ(р)дѕга(н): доумитроу ~ н сестра и(х) иноушка M, 1554; кѕрдѕган: ~ н сестричичеве ег[о] M, 1574, mai 13, *Studii*, 1968, nr. 2, p. 247.

II. *în top. sat* кѵ(р)дѵгаш: ішіа(ш)ко ѡ(т) ~ M, 1592, dec. 30.

BURETE *m.* «гриб», « champignon »; кѕреци: за ~ а(с) ѣ *Cal.*, 1509, mart. 8.

***BURSUC** *m.* «барсук», « blaireau »; *în top.* **1.** *gîrlă* кѵ(р)соу(к): петаа грълд ~ M, 1543, apr. 24; 1568, nov. 5; коу(р)сѕкоу(л): и топилѣна и ~ M, 1555, mai 24; коу(р)соу(к): петаа грълд ~ M, 1572, mart. 16; кѕ(р)сѕ(кѵл): гъ(р)лд ~ M, 1581, iul. 21; кѕ(р)сѕ(к): гъ(р)лд ~ M, 1584, apr. 5 A. **2.** *sat* коурсѕчанїи: съ млн(н) ѕ село ѕ ~ M, 1582, mart. 8.

***BURTĂ** *f.* «живот, брюхо», « ventre »; *în antrop.* кѕртѕль: да сн проси еднѕ дльженне ... ѡт роман ~ ṬR, ⟨1538—1544⟩, *Drag. Rel.*, nr. 62; кѕ(р)тѕ(л): ~ ѡ(т) тѕ(р)кѕрѣ ṬR, ⟨1594⟩, aug. 17.

***BURTEA** *m.* pentru sens v. **BUHTEA**; *în antrop.* кѕртѣ: жѕпа(н) ~ ṬR, 1558, febr. 11; ⟨1558—1559⟩, mart. 27 A; 1558, mai 22; mai 23; iun. 26; iul. 30 A; 1559, ian. 17; apr. 24; aug. 23; 1560, iun. 16; кѕ(р)тѣ: жѕпа(н) ~ ṬR, 1558, mai 11; sept. 13; 1559, ian. 7; 1560, mart. 10; 1563, apr. 13; кѕрт(ѣ): жѕпа(н) ~ ṬR, 1558, mai 26; iun. 4; кѕрти: вѣра пана ~ M, 1579, apr. 26.

***BUŞTEAN** *m.* «пень, чурбан», « souche »; *în antrop.* кѕстѣнѕ(л): ѡже прїдоша ... ко(з)мд ~ M, 1483, aug. 17.

BUTAR *m.* «заведующий винными погребами; бондарь», « préposé à la surveillance des celliers du voïvode; tonnelier »; кѕтарѕ(л): дѣ(л) ста(н) ~; кѕтарѕ: ѡ(т) дд(н) и ѡ(т) ста(н) ~ ṬR, 1533, ⟨dec.⟩ 27; кѕтарю(л): ѡ(т) ста(н) ~ ṬR, 1550, iun. 13; 1568, oct. 9.

***BUTE** *f.* «большая бочка», « tonneau »; I. *în antrop.* кѕте: прнидоше дъщере ~ ṬR, 1525, oct. 23; кѕта: вили ѕложене ѡ(т) ~ ṬR, 1525, oct. 23; ⟨1527, sept. — 1528, apr. 4; aug. — nov.⟩; 1569, iun. 27; кѕтъ: выкѕплента ѿщевъ свон(х) пътра ~ и ка(н)чѕла M, 1535, mart. 9 A; ṬR, 1582, sept.; кѕтж: е(д)на виногр(д) ѕ ръдъчине(ц) ѡ(т) ~ ṬR, 1543, mai 19.

II. *în top. sat* кѕтецїи: двѣ селѣ ѡ(т) ~ и ѡ(т) мирчецн ṬR, 1441, mai 14.

● баща мѕ кѕтевн ṬR, 1525, oct. 23; 1577, apr. 15 B; до ѕста кѕте(в) ṬR, 1563, oct. 22; ста(н)чю(л) сїнъ кѕте(в) ṬR, 1570, iun. 26; лакѕ(л) кѕте(в) ṬR, 1576, ian. 9 A.

***BUTIŞOARĂ** *f. dim.* de la **BUTE**; *în top. loc* кѕтишоа(р): ѡ(т) лакѕ(л) кѕте(в) ѕ ~ ṬR, 1576, ian. 9 A.

***BUTOI** *n.* «бочка», « futaille, barrique, botte »; *în antrop.* коутою: и ѡт ~ дел емѕ вьсдх ṬR, 1596, aug. 13, *DRH* XI, nr. 193; кѕтою: ѡт лѕпѕл ~ ṬR, 1598, iun. 28, *DRH* XI, nr. 303.

BUTUŞAR *m.* « lucrător de botişe; cizmar » (v. *Bogd. Gl.*, p. 32), «сапожник». « cordonnier, botier »; кѕтѕшарю(л): стоп(д) ~ ṬR, 1568, ian. 25; кьтша(р): пьтрѕ ~ ṬR, 1585, dec. 15; котѕша(р): ѕ хижѕ цїенцн ~ ṬR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 455.

*BUZAT *adj.* «толстогубый», «lippu»; I. *in antrop.* бѫзат: слѫга нашъ мишѫлъ ~ M, 1481, oct. 15, *Bogdan, Doc. Ştef.* I, nr. CXLII; бѫзата: софронїа и мърїика дѣти ~ столника M, 1548, apr. 24.

II. *in top. sat* бѫзаци: есми потвердили ... на мо(л)давѣ ~ и на тополиць жемереции M, 1470, apr. 1 B; бѫзацїи: дворенеци на мо(л)давѣ и ~ ти(ж) на мо(л)давѣ M, 1482, mai 9: село ... на серетъ що сѫ тепер зокѫтъ ~ M, 1548, apr. 24; боѫзацїи: село ѕ ѕетїе рѫкъчиць ... ~ M, 1548, apr. 24.

*BUZĂ *f.* «губа», «lèvre»: I. *in antrop.* боѫзъ: слоѫга нашь иѡнь ~; боѫз: слоѫзѣ нашемоѫ иѡноѫ ~ M, 1495, febr. 3, *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 56; бѫзъ: слѫга на(ш) ѡѡ(и) ~ M, 1495, febr. 4; бѫ(з): ра(л)ѫ(л) ~ TR, 1577, iul. 28 A; бѫзѫ(л): прїидошѣ ... ~ и съ братїа(ѯ) сконѯ) M, 1597, dec. 24; бѫзѣ: кома(и)ча съ челѣдею и ~ съ челѣдею M, 1487, nov. 1 A; 1495, ian. 22 A; ‹1582, nov. — 1583, aug. 31›; бѫзе: да мѫ сѫ(т) връзецїи мирче ~ TR, 1492, oct. 9; бѫ(з)та: кома(и) и ~ TR, 1573, apr. 4; ‹1584›, iul. 12; бѫзѣ: на и(м) ~ TR, 1588, mai 1; ‹1594—1599›, ian. 14; 1600, mai 15,; бѫз(ѣ): ѡ(т) дѫмитрѫ и ѡ(т) ~ TR, ‹1594—1599›, ian. 14; бѫзецїи: ге(р)ге м̃ѡ(г) нма(л) е(ст) пр(ѣ)ши съ(с) ~; бѫзецї(и): и сице прѣше ~ по ге(р)ге м̃ѡ(г) TR, 1586, aug. 13.

II. *in top.* 1. *sat* бѫзецїи: едно село ... на имѫ ~ M, 1422, mart. 12; боѫзецїи: село на сратъ на имѣ ~ M, 1495, ian. 22 A; TR, 1580, febr. 6; бѫзъе(ц): котѣ(и) ѡ(т) ~ TR, 1583, ian. 8. 2. *loc.* бѫзецо(м): и де(л) ~ въса TR, ‹1523, după apr. 4 — 1528›.

● сїи̃ъ мирче бѫзе(в) TR, 1492, oct. 9; 1493, sept. 2; sept. 10; 1581, mai 9.

BUZDUGAN *n.* I. «булава, палїца», «masse, massue»; бѫздѫга(и): за те(ш)кѫ ~ а(с̃) к̃ *Cat.*, 1509, apr. 18.

II. *in antrop.* бѫздѫгана: дами шестъ челѣ(д) и ~ и косте M, 1446, ian. 25; бѫ(з)дѫга(и): и ~ ѡ(т) шофръчѣки TR, 1514, dec. 14; M, 1546, mart. 30 B; TR, 1566, nov. 13; боѫздѫга(и): писа(л) василїе ~ M, 1546, apr. 15; mai 11; mai 12 A; mai 17; mai 19; боѫ(з)дѫга(и): василїе ~ M, 1546, apr. 21 B; iun. 22; бѫздѫга(и): писа(л) василїе ~ M, 1546, mai 7; mai 14 A; mai 19; бѫздѫганѫ: андрїашоѫ и ~ M, 1546, mai 19.

● бѫ(з)дѫгано(в) и гъ(и)де(в) TR, 1566, nov. 13.

BUZOIAN *m.* «житель города Буззу», «habitant de Buzău»; бѫзѫино(м): пише(т) г(сд̃)во ми ... ~ TR, ‹1431, după ian. 30› A; бѫзѫани: ѡ(т) все(ѯ) болѣри ~ и ри(в)ничани TR, ‹1481› A.

● до млина бѫзоиѫло(в) TR, 1582, mai 25.

C

CADIU *m.* «кади (судья у мусульман)», « cadi »: кадиє: ıа ~ къга сє(м) стоıа съ рєн(з) *Cat.*, 1509, febr. 2; кадїıа: ѡ(т) єдиного ~ тоурчинѕ M, 1560, aug. 20.

CAFTAN *n.* «кафтан», « cafetan »; кафта(н): покѕпиıє ... за ã ~ ѡ(т) рѕтиıє ŢR, 1485, apr. 5; ка(ф)та(н): дадє ... єди(н) ~ ѡ(т) пє(р)ıе(ш) ŢR, 1510, mai 27; 1517, oct. 29; 1531, apr. 18; къ(ф)та(н): єди(н) ~ ѡ(т) рѕтиıє ŢR, 1562, nov. 12; къ(ф)та(н): подарова(л) ... єди(н) ~ ŢR, 1580, nov. 24.

***CAL** *m.* «конь», « cheval »; *în top.* 1. *baltă* калѕлѕи: да и(м) є(ст)... блата ~ ŢR, 1543, iun. 15. 2. *lac* канло(р): ѡ(т) го(р) лакѕ(л) ~ ŢR, 1580, ian. 8. 3. *sat* калѕ(л): ã ии(в) ѕ ~ ŢR, ⟨1583⟩, mai 5 A. 4. *vale* калѕлѕи: пре(з) дѣ(л) до калѣ ~ ŢR, 1587, sept. 7 B, *Ştef. Doc. G.*, p. 266.

● калѣ калѕло(в) ŢR, 1590, mai 26.

***CALAPĂR** *m.* «калуфер», « balsamine »; *în top. sat* калапо(р): да и(м) є(ст) село ~ къ(с); калапорїи: село ~ ŢR, 1567, dec. 10; калопърю(л): село ~ въси ŢR, 1582, iun. 9.

● ҳотарѕ(л) кальпъро(в) ŢR, 1571, iul. 11.

***CALAPOD** *n.* «колодка», « forme (de cordonnier) »; *în antrop.* калапо(д): на(ш) слоуга гаврилъ ~ M, 1522, iun. 26; соу(т) дѣдини кнѣгини ангелини по ѡ̃ца ѥи ~ M, 1560, mart. 22; калап(ѡ)д: пѫтра(ш)ко ~ M, 1587, apr. 16.

CALE *f.* «тропа», « voie »; калѣ: ѡ(т) мѕкє ѡ(т) ~ прѣ мѕкє дори ѕ пъдѕчє(л) ŢR, 1528, nov. 10 A.

CAMĂTĂ *f.* «ростовщичество», « intérêt, usure »; камътѕ: дали...двѣ сѡ(т) и пє(т)десѣ(т) (ṽ)г жо(л)ти(ҳ) съ кє(л)тѕıа(л) и съ ~ M, 1586, febr. 20; камь(т): є(ст) бн(л) ѕзє(л) ѕ̃ а(с)при сь(с) ~ ŢR, 1590, dec. 11; камѫтъ: ѕзє(л) ... съ(с) ~ ŢR, 1594, apr. 3.

CAMHĂ *f.* «шелковая ткань», « etoffe de soie »; камҳы: приложи(ҳ) ... завѣси ѡ(т) ~ ŢR, ⟨1374⟩; наржквици ѡ(т) тожжде ~ дамаскы M, 1462; камҳи: имоут коупити ... ~ M, 1460, iul. 3; камҳ: плаплома ѡ(т) ~ Braşov ⟨1462—1463⟩ B; ка(м)хє: сѕ били кѕповали с теми ãс ~ ŢR, ⟨1481, sept. — dec.⟩.

CANAF *m.* «кисть (для украшения)», « frange »: канафи: да(л) . . . еди(н) патрахи(л) ши(т) съ . . . жа(н)чѕго(м) и ~ съ злато(м) M, 1518, dec. 26.

CANATNIC *m.* « paharnic », «чашник», « échanson »: кана(т)нікѕ (cuvînt derivat din canată « căniță » v. Costin, *Gr. băn.*): покѕнше w(т) казанѕ ~ ŢR, 1486, iun. 13.

CANAVĂŢ *n.* «канифас», « canevas »: канакѣ(ц): пак дадѣ жѕпанща ра(ла) еди(н) . . . цю се зовѣ ~ съ(с) флѕти(р) злат(н)и ŢR, 1565, aug. 31.

***CAPĂT** *n.* «конец», « bout, extrémité, fin »: *in top. loc* капетелк: дори ѕ гръ(лї)цѣ съ(с) ~ и дори ѕ хотарѕ(л) тѕ(р)чило(р) ŢR, 1570, mai 20: кълкѣ(т): да е(ст) . . . по кран лѣсѕ w(т) ~ скѫѕылело(р) да(ж) до пѫ(т) M, 1589, dec. 18.

***CAPRĂ** *f.* «коза», « chèvre »; *in top. loc* капршѕ: оу долшѕ по(л)ли лѕбросѕ ~ M, 1425, ian. 30.

CARAGIU *m.* «грубое сукно», « drap grossier »; карацїѕ: покѕпи(л) . . . е(л)на зе(г) надраци ~ вело ŢR, 1589, mai 28.

***CARÎMB** *m.* «разные части повозки (боковая стенка, конец оси); голенище», « différentes parties de la voiture (ridelle, bout d'essieu); tige de botte »: *in antrop.* карѣмвѕ: прїидеша . . . наши слѕгы драгѕш ~ M, 1497, ian. 20, *Bogdan, Doc. Ştef.* II, nr. III; 1499, nov. 20, *Bogdan, Doc. Ştef.* II, nr. LXXIX; карѣмвкъ: драгѕш ~ M, 1499, nov. 20, *Bogdan. Doc. Ştef.* II, nr. LXXIX: карѫ(м)бїи: а ~ wши w(с)та(ш) w(т) закона; кѣрѣ(м)кило(р): ѕта(к)ми(ш) тви колѣри тере дадо(ш) ~ три шивѣ ŢR, 1550, iul. 3.

CARPEN *m.* I. «граб», « charme (arbre) »: карпенѕл: до ~ wт пѕт; карпенѕ: wт ~ до рѣка колничелшѣ ŢR, 1532, mai 28, *DRH* III, nr. 126: ка(р)пени: а w(т) тѕи ѕ вале на ~ ѕ кро(д) ŢR, 1567, mart. 10.

II. *in top. pîrîu* карпенѕ: хота(р) ю почахо(м) зкрати . . . до оустїю ~ M, 1455, febr. 3 (fals din sec. XVI); ка(р)панѕ: до ѕста ~ M, 1600, iul. 3.

CARTE *f.* «документ; справка», « acte, charte »: кѣ(р)ци(л): датѣ(мѕ) еѕ ~ ŢR, ‹1599, nov. — 1600 sept.›, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1; ка(р)те: че(с)тѣ ~ ŢR, 1600, iul. 6A.

CAŞ *n.* «свежий сыр», « fromage (frais) »; каши: мехови w(т) сир(н)ши пли ~ ŢR, ‹1523›, iul. 24; ка(ш): w(т) е(д)на стѣ(н) по ѣ ~ ŢR, ‹1578: 1582 — 1583›, iun. 27.

CATASTIH *n.* «регистр, опис», « registre; livre de compte »: катасти(х): да не имет см написати оу ~ M, 1458, aug. 31B; да м(ѕ) ѕшши(м) ~ ŢR, 1480, *Bogdan, Rel.*, nr. CXXVII; 1480, apr. 3B; *Cat.*, 1508, aug. 25: M, 1587, sept. 15: ката(с)тиѫѕ: ти че(м) ѕзети разло(г) по ~ ŢR, 1505, ian. ‹20›; ката(с)ти(х): да и(х) сѣше(т) ѕ ~ ŢR, 1524, iun. 16; 1562, nov. 20; M, 1567, aug. 22; 1568, aug. 22; dec. 6; 1569, iun. 21; ‹1584—1587›: катастиѣ: ѕ васъ wстави(л) мои пw(п) школа ~ ŢR, fără dată, *Tocil. 534 doc.*, nr. 375.

CAVAT *n.* « îmbrăcăminte pe deasupra, deschisă în față, la piept, și lucrată din cea mai bună țesătură » (v. *Bogd. Gl.*, p. 39), «верхняя одежда из тканн высшего качества, открытая спереди», « vêtement extérieur, ouvert en face et confectionné du meilleur matérial »: кава(т): еди(н) ~ за м̃ фло(р) ŢR, ‹1529—1530, aug.›, ian. 20; кава(д): ã ~ за р̃ а(̃с) ŢR, 1568, oct. 27.

***CĂCAT** *adj. part.* «засранный», « chié »; *in top.* 1. *loc* кѣката: w(т) кодрѕ(л) е(ж) се зове(т) ~ ŢR, 1573, mai 13; кѣкатѣ: дори ѕ мѣгѕра ~; кѣка(т):

ѡ(т) мьгѕри ~ŢR, 1595, iul. 24. 2. *sat.* кькъте(ци): ѡ(ч)иѕ емѕ ѡ(т) ~ŢR, 1585, sept. 30.

***CĂCĂREAZĂ** *f.* «помет», « excréments d'animaux (de lapin, de mouton) »; *in antrop.* кькъразъ: слѕга наш ~M, 1487, mart. 8, *Bogdan, Doc. Ş.* I, nr. CLXVII.

● до ѕстїе долиѕ кькъразъво M, 1570, febr. 16: до ѕстїю долиио кькъразъ(в) M, 1580, mart. 20.

***CĂCÎCEA** *m.* «засранец; грязный», « merdaillou: merdeux »; I. *in antrop.* кькъчанѕ(л): ѡ(т) де(л) нѣгѕло(в) ~ŢR, 1550, apr. 10.

II. *in top. sat* кькъчани: на села дръгоеци ... и на ~M, 1462, dec. 3; 1498, sept. 24; кькъчанимь: а хотарь ... селамь на нмѣ ~M, 1498, sept. 24; какачѣнїи: село и(ж) зове(т) ~ M, 1597, febr. 6.

***CĂDELNIŢĂ** *f.* «кадило», « encensoir »; *in antrop.* къделницъ: поуцѕл и ~ŢR, 1599, apr. 16, *DRH* XI, nr. 327.

CĂLĂRAŞ *m.* «кавалерист; курьер», « cavalier; soldat de cavalerie; courrier »; кълърашѕ(л): и па(к) кѕпова(л) ѡ(т) на степа(и) ~ŢR, 1585, dec. 15; къларащ: кое конници хокетї бити със кон и ~ŢR, 1597, iun. 26, *DRH* XI, nr. 244.

CĂLBEAZĂ *f. v.* **GĂLBEAZĂ**

***CĂLDARE** *f.* «ведро», « chaudron, chaudière »; *in antrop.* къ(л)да(р): лѕка ~ и жена его M, 1572, mai 22.

CĂLDĂRAR *m.* «ведерный мастер; ведерник», « chaudronnier »; къ(л)-дърарѕ(л): пѕнгина ... и бога ~ŢR, 1535, dec. 11.

***CĂLDĂRUŞĂ** *f.* «небольшая впадина», « petite dépression »; *în top.* 1. *pîrîu* кълдърѕша: ѕ глѡд оу ~; кълдърѕшею: та ~ на поток юбанѣси M, 1492, nov. 24, *Bogdan, Doc. Ş. I*, nr. CCLV. 2. *sat* къ(лдѕ)рѕшани: дѕмитрѕ ѡ(т) ~ŢR, ‹1593›, dec. 4; къ(л)дѕрѕшани: ѡ(чиѕ ѕ го(р) ~; къ(л)дърѕшани: да е(ст) ѡ(ч)иѕ ѕ ~ŢR, 1597, mai 31.

***CĂLIN** *m.* «калина (куст)», « boule-de-neige »; *în top. loc* кълиниле(р): ѡ(т) па[диа] дори пискѕ(л) ~ŢR, 1557, iul. 9.

***CĂLINET** *n.* «калиновая роща, калинник», « taillis de boule-de-neige »; *în top. sat* кълинетѕ(л): да мѕ е(ст) прѕ(и)дѕ(л) и ~ŢR, 1548, ian. 18; 1569, apr. 25; кълиие(т): да мѕ е(ст) ѡ(ч)иѕ ѕ ~ŢR, 1578, iun. 6; 1579, iun. 21.

CĂLUGĂR *m.* I. «монах», « moine »; кълѕгъри: кѕпи егѕме(и) матею сѣ ~ ŢR, ‹1492, sept. 1 — 1493, aug. 31›; келѕгѫрїи: прїндо(ш) ~ѡ(т) сѳ̃мѕ монастирѕ; келѕгърїи: ~ ѡ(т) сѳ̃мѕ мопас[тир] ŢR, 1532, iul. 24; кълѕгърѕл: поп фиита ~ŢR, ‹1596›, mai 28, *DRH* XI, nr. 171; калѕгерѕ(л): въсхотел ест ~ шсоф ŢR, 1599, iun. 17, *DRH* XI, nr. 333.

II. *în antrop.* калѕгерѕ(л): вла(д) воево(да) ~ŢR, 1508, nov. 1; кълоугъроу(л): и ~и мати емѕ тоудора ŢR, 1526, iun. 1; кълѕг(р)ѕ(л): владѕ ~ ŢR 1597, nov. 3; калѕгерѕ(л): кирна(к) ~ŢR, 1600, ian. 15.

III. *în top.* 1. *loc* кѫл(ѕ)гѫрѕ(л): калѣ[...] ~ŢR, 1428, sept. 10. 2. *sat* къл[оу]гъри: село на нмя ~M, 1428, apr. 15; кълѕгъри: ѡ(т) ~ вла(д)ѕ(л) и драгоми(р) ŢR, 1529, iul. 27; калѕгарѣни: села ... къбѣни ... и ѕ ~ŢR, 1464, oct. 28; 1475, iul. 15; кълѕгарѣни: ѡ(т) ~ŢR, 1464, oct. 28; кълѕгърѣно(м): ѕ хота(р) ~ŢR, 1493, sept. 10; калоугърѣне: село ~ M, 1499, nov. 26: кълѕгерѣни: и стѣ(и)че(ци) и ~ŢR, 1501, mai 24 A; кълѕгърѣнїи, кълѕ-

гъръкиѣ: села ... ~ къси w(т) иѣ(ж)ле(в) и ~ на тилеорма(и) ȚR, 1507, iun. 20: калѕгъръкиѣ: села ... ~ и чирѣшоѣѕ(л) ȚR, 1512, febr. 20: къльгъръкиѣ, къльгъръкиѣ: ~ къси w(т) иѣжле(в) и w(т) ~ на тилеорма(и) ȚR, 1512, iul. 30 B: къльгъръкиѣ(м): де хота(р) ~ȚR, 1535, iul. 22: къльгъръкиѣ: w(т) тѕтана w(т) къ ~ȚR, 1536, ian. 4; 1579, dec. 30; 1580, ian. 8; ‹1593›, dec. 4; къльгъръ(и): и стъие(щ) и ~ ... цре ц(х) поѕѕиѣ ȚR, 1539, ian. 8; кльгъръкиѣ: село ~ стоико(в) ȚR, 1596, aug. 7; кльгъреци: да и(м) ѥ(ст) ~ къси ȚR, 1496, ian. 31; кльгъреци: w(т) промеяи ~ и такѕтецъ M, 1503, oct. 6. 3. *silișce* къльгър(ѣ)иѣ: семиде деломаге ~ȚR, 1533, iun. 3.

● лѕ(и)ка къльгъро(в) ȚR, 1596, iul. 6.

CĂLUGĂRAȘ *dim.* de la **CĂLUGĂR**; калюгера(ш): кидѣ(х) ... ~ пази и спрома(с) ȚR, 1597, dec. 3 B.

***CĂLUGĂRIȚĂ** *f.* «монахиня», «nonne»; *in top.* **1.** *loc* кльгерица: дами есми ... села на имѣ прокопжии где ѥ(ст) ~M, 1445, iul. 15. **2.** *pârîu* къльгерицеи: на гръль ~M, 1600, iul. 29, *DRH* XI, nr. 408.

CĂMARĂ *f.* **1.** «кладовая», «chambre aux provisions, debarras»: камарѣ: да иде(т) мѣ(л) ѕ ~ кесаревѣ ȚR, 1431; камаре: ише не (ц)емъ wставитї железа w(т) ~ȚR, ‹1433—1440›; камарѕ: разкали(л) ~ и печа(т) мою ȚR, ‹1480 — 1482›; камъръ: за кипикарю ра(дї) ~; камарѣ: за ~; кама(р): керцои на ~ *Cat.*, 1508, sept. 1; къмъръле: поѕѕиѣ(ш) кѕке съ(с) ш(к)-ш(ц) и съ(с) .ѣ. правалѣе и съ(с) ~; къмъриле: то(г) кѕке съ(с) ~ȚR, 1589, mai 30. **2.** «лавка», «boutique»; камарѕ: ~ w(т) паза(р) w(и) w(с)таки(л) ѕ цръкѕ ȚR, 1585, febr. 16.

CĂMĂRAȘ m. «камараш (служащий, имеющий административные функции при княжеском дворе; шамбелян)», «dignitaire à la cour du voïvode, ayant des fonctions administratives; chambellan»; камара(ш): цс(т) плати(л) анто(и) ~ȚR, 1431; слѕга на(ш) тодде(р) ~ w(т) кистѣрѕ M, 1519, ian. 9; 1536, ian. 11; 1542, apr. 30; 1552, apr. 14; 1560, mart. 27; 1579, iul. 15; камарашѕ: прода(л) слѕѕк нашемѕ тодерѕ ~M, 1519, ian. 9; 1523, ian. 8; 1536, ian. 11; 1552, apr. 14; камарашк: кѕшилк w(т) стоика ~ M, 1555, mart. 31; камарашѕ(л): канѕ(л) ~ w(и) ѥ(ст) къзе(л) ȚR 1582, aug. 27 B; къмара(ш): иѣгое ~M, 1589, iun. 21; къ(м)ра(ш): да не смѣке(т) поѕѕи(т) ба(и)това(т) ш(ж) ~ ш(ж) а(р)ма(ш) ȚR, ‹1594—1599›, ian. 5; къмарашѕ: а(з) а(и)то(и) ~ w(т) w(к)на(х) M, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 525.

CĂMINAR *m.* «каминар (бояри, имеющий должность собирания вина, воска или других налогов)», «dignitaire ayant l'attribution de collecter le vin, la cire et d'autres produits»; камина(р): симїw(и) ~M, ‹1569›, febr. 9; каминар: слѕга наш сима ~M, 1575, sept. 15; къмъна(р): прѣ(л) гангорїе ~M, 1597, mai 8; 1600, mart. 25; къмънарѣ: пътра(ш)ко ~M, 1600, mart. 25.

CĂPĂSTRU *n.* «узда», «licou»; къпестри: за ѳ ~ *Cat.*, 1508, dec. 13; къпестрѕ: за .ѳ. ~ *Cat.*, 1509, mart. 1; къпъстрѕ: за еди(и) ~ *Cat.*, 1509, apr. 18.

***CĂPĂȚÎNĂ** *f.* «череп: голова», «crâne: tête»; I. *in antrop.* капаци(и): жѕпа(и) радѕ(л) ~ спата(р) ȚR, 1512, iul. 30 A; къпъцжнъ: паки да ѥ(ст) ... ~ ȚR, 1558, iul. 19; къпъцъ(и): ѥ(ст) поѕѕи(л) калw(т) w(ч)иѕ ѕ липокѕ(л) w(т) ~ ȚR, 1577, iun. 15 A; капъци(и): поѕѕи кале(т) w(т) ~ȚR, 1577, iul. 28 A; къпъцинѣ: тома ~ M, 1588, nov. 15.

II. *in top.* **1.** *munte* кънъцына: да и(м) е(ст) ... селищѣ ѡ(т) коко(ц) вѣса и ~ȚR, 1505, dec. 10. **2.** *loc* къ(п)цъне(и): гр8ю(л) ~ȚR, 1558, febr. 11; кънъцынь: пок8пи кало(т) ба(и) ѡ(ч)и8 8 ~ȚR, 1578, iun. 1; 1579, oct. **3.** *sat* кънъцажѣ(и): да и(м) е(ст) ѡ(ч)и8 ѡ(т) ~ȚR, 1544, mart. 15; кънъцынѣни: има(ш)... преше кепши и сь ~ȚR, 1546, oct. 3; къпъ(ц)нѣни: да и(м) е(ст) села на име ~ и кепиїи ȚR, 1556, mai 4; къ(п)цъпѣни: села кїепини и ~ ȚR, 1558, febr. 11. **4.** *pîrîu* кънъцинолм; оу 8ст ~ на сърата M, 1598, apr. 15.

● гр8ю(л) къ(п)цъне(в) ȚR, 1558, febr. 11; дє(л) стано(в) къ(п)цънъ(в) ȚR, 1577, apr. 15A.

CĂPĂȚÎNOS *adj. v.* **CĂPĂȚÎROS**

***CĂPĂȚÎROS** *adj.* «головастый», « à grosse tête »; *în top. pîrîu* кънъцърошсн: едно мѣсто ѡ(т) пѕстини на сърата пониже 5сти потока ~M, 1503, sept. 13.

CĂPITAN *m.* «капитан; вождь», « capitaine; commandant »; кънитана: вѣра пана дърмана ~M, 1563, ‹. . .›16; кънита(и): їѡна(ш)ко та(л)пъ пръкъла(в) ... пръвана ~и бра(и) ... свѣ(д)те(л)ствѕе(м) M, ‹1591, sept. 1 — 1592. aug. 31› B; ȚR, 1597, iun. 26; 1600, ian. 13; кънитанѡм: и ~ кого хокєт бити ȚR, 1597, iun. 26; кънитан8(л): л8п8(л) ~ ѡ(и) има(л) пр8 ȚR, 1600, ian. 13.

***CĂPRĂREAȚĂ** *f.* «место, где отдыхают или где пасутся козы», « lieu ou se repôsent les chévres; pâturage où les chévres prennent leur nourriture »; *în top. munte* кънпръръцъ: да и(м) е(ст) планин8 зовом8 ~ȚR, 1500, ian. 11.

***CĂPRIOARĂ** *f.* «козуля (самка)», «chevrette»; I. *in antrop.* кѫприоарѫ: брат его д8митр8 ~M, 1546, apr. 15.

II. *în top. loc* кънприѡрєи: дори 8 писк8(л) ~ȚR, 1533, apr. 16.

***CĂPRIOR** *m.* «козуля (самец)», « chevreuil »; *în top. sat* кънприѡр8(л): ѡ(т) ~ алб8(л) ȚR, 1576, febr. 15 A; ста(и) ѡ(т) ~; кънприѡр8(л): да мѕ с8(т) ѡ(ч)и8 8 ~; кънприѡр8: пок8пи(χ) е(д)на дѣ(л)ница 8 ~ȚR, 1587, iul. 19.

CĂRARE *f.* I. «тропинка», « voie, sentier »; къраррє: дори спре ~ кревеник8л ȚR, 1519, iun. 28, *DRH* II, nr. 183.

II. *în top. sat* кѫрарѣ: села ~ к8рило ȚR, 1436, iun. 25; карарѣне: дарова(л) ... и село ~ȚR, ‹1421›, iun. 19; карарѣни: села ниже сѫ(т) на блате(χ) ~ и лѵминѣни ȚR, 1436, iun. 25; къръръни: села ... ~ и л8минѣни ȚR, 1475, iul. 15; 1501, mai 24; 1507, febr. 3; кѫръръни: има(т) 8 8лиц8... и ~ȚR, 1488, apr. 17; къръръ(и): и стъне(ци) и кълѕгъръ(и) и ~ȚR, 1539, ian. 8.

● къръръно(м): п8(т) ~ȚR, 1573, aug. 12.

CĂRĂMIDĂ *f.* I. «кирпич», « brique »; карамн(д): за ~ а(с̃) ї *Cat.*, 1508, dec. 18.

II. *în antrop.* къръми(д): пок8пи(л) ѡ(т) па(д) ~ ȚR, 1568, oct. 15.

● дє(л) къръмидъ(в) ȚR, 1568, oct. 15.

***CĂRBUNAR** *m.* «угольщик», « charbonnier »; *în top. loc* къ(р)бѕнари: ѡ(т) къ ~ жи(л) ȚR, ‹1596›, iul. 7; къ(р)бѕнар8(л): да се знае(т) до на еди(и) д8(в) ѡ(т) ~ ȚR, 1597, dec. 3 A şi B.

● до връ(χ) къ(р)бѕнароло(в) ȚR, ‹1596›, iul. 7; връ(χ) къ(р)бѕнар8ло(в) ȚR, 1597, dec. 3 A şi B.

***CĂRBUNE** *m.* «уголь», « charbon »; I. *în antrop.* кърбоуре: оуставши сѣ наши слоуги їѡ(и) ~ и драг8(л); кърбоури: дали есми слоуга(м) наши(м) ~ и

драгоѵлѕ M, 1548, mart. 3: къ(р)кѕне: ~ и жена его M, 1572, mai 22; 1593, mai 28; 1599, iun. 13: ко(р)кѕне: ~ съ жи(и) M, 1581, mai 11 A: кѣ(р)кѕне: василїе ~ сѣ жи(и) M, 1592, mai 14.

II. *in top. sat* къркѕнещи: дани есмы ... села и(χ) на имѧ ... ~ на лѣтовищѧ M, 1429, iun. 3: кръкѕрещїи: села ... на рѣкрича що сѧ тепер именѕю(т) ~ M, 1546, ian. 4: ⟨mart.⟩ 4: къркѕнещїи: село ~ TR, 1587, nov. 18.

***CĂRPINIȘ** *n.* «грабовая роща», «taillis de charme»: *in top.* 1. *loc* кърпини(ш): где ви(л) до(м) шоѵшимашѡ(в) на ~ M, 1546, mai 7. 2. *sat* кръпени(ш): покѕни... ѡ(т) ста(и)чю(л) по(л) ѡ(т) ѳа(л)че ѕ ~ TR, 1575, iul. 10: кѣ(р)пени(ш): па(к) покѕни маріа а ни(в) ѕ ~ TR, 1580, sept. 8; къ(р)пени(ш): покѕни пътрѕ ... ѡ(т) стъиѕ(ц) ѡ(т) ~ TR, ⟨1593⟩, dec. 24.

***CĂRUNT** *adj.* «седой», «à cheveux gris: chenu»; *in top. sat* кърѕ(и)ци: да(л) е(ст) мого(ш) ... ѡ(ч)иѕ ѕ ~ TR, 1585, iul. 6.

CĂRUȚ *n.* I. «повозка», «(petit) chariot; charette»: кърѕ(ц): да и(м) ѡвръкта(ш) еди(и) ~ съ ѯ ко(ш); кърѕцо(м): что хоке бити ценѕ ~ TR, ⟨1547—1560⟩, nov. 30; карѕцѕ: дарева(л)...е(д)на ~ ѡкова(и) сѣ(с) два телегари TR, 1572, sept. 25.

II. *in antrop.* кърѕ(ц): їѡ(и) ~ съ же(и) и съ дѣти M, 1581, mai 11 B.

CĂRVĂSĂRIE *f.* «мыто», «douane»; кръвасарїѫ: ѕкрѣни(χ) наша стараа ктиторїѫ ... съ една ~ M, 1560, aug. 20.

***CĂSCIOARĂ** *f.* «домик», «maisonette»; *in top.* 1. *siliște* кѫшчореле: потвердили есмо ...селище на имѣ ~ M, 1469, febr. 9. 2. *sat* кѫ(ш)чореле: дарова(χ) ... и кретещи въси и ~ въси TR, 1510, mai 27 B; кѫшчореле: да и(м) е(ст) ... ~ въси TR, 1538, iul. 16; кѫшчоарелє: села... по име ... спа(т)ища и ~ TR, 1574, aug. 7; кѫшчоарело(р): ѡ(т) пѕ(т) ~ TR, 1579, nov. 10 A; къ(ш)чоарє: ѡ(т) тѕа ... на ~ TR, ⟨1589⟩, dec. 12; 1594, iul. 16; къ(ш)чоарелє: ~ въ(с) TR, 1589, mai 17.

● по пѕ(т) къ(ш)чюре(в) TR, 1581, ian. 27.

CĂSCIOREAN *n.* «житель села Кэсчоаре», «habitant du village Căscioare»: къ(ш)чорѣно(м): где се кѕ(п)нова(л) хотарѕ(л) ги(и)дѣ(и) съ хота(р) ~ TR, 1576, febr. 26.

CĂȘERIE *f.* «impozit pe caș; cășerit», «сырный налог», «impôt, revenu sur le fromage (frais)»; кашарїа: ѡ(т) планина сѫ(д)ствѕ падѕреще(м) ~ г(с̃)п(д)ка TR, 1498, iul. 19; къшерина: да мѕ вѕде(т) сто̃ю моиа(с)тирѕ ~ ѡ(т) планини влъче TR, ⟨1524⟩, mai 22; пак и да мѕ вѕде(т) ... ~ ѡ(т) планини влъче TR, 1529, mai 12 B; кашарию: варе що се (χ)те(т) извратн доχодѫ(к) ~ или меχови ѡ(т) сир(и)ни или каши; кашерие: да и(м) е(ст) ... въса ~ варе колико се (χ)те(т) извратн ѡ(т) сѕ(д)ство падѕреще(м) TR, ⟨1523⟩, iul. 24; кашарїе: ~ ѡ(т) сѕ(д) вѕзъѕ TR, 1525, sept. 8; кѫшерїи: еще и ~ да и(м) е(ст) ѡ(т) планине вѫ(л)че(в) TR, 1530, iun. 23: къ(ш)рїи: да мѕ възнмае(ш).~ ѡ(т) по планн(и) ѡ(т) вѕча(ч) TR, ⟨1578; 1582—1583⟩, iun. 27.

***CĂTANĂ** *f.* «солдат», «soldat»; *în antrop.* къта(и): и а(з) ~ написа(χ) M, ⟨1596—1600⟩ A.

***CĂTUN** *n.* «хутор», «village, hameau»; I. *în antrop.* кътѕ(и): ѡ(т) ста(и) ~ ѡ(т) ръдъчинещи TR, 1533, oct. 13.

II. *in top. sat* къть(н): ѡ(т) ~ гинѣ ŢR, 1581, mart. 12; къть(н): жѕпа(н) гинѣ прькъла(к) ѡ(т) ~ŢR, 1599, febr. 13: къть(л): ѡ(ч)н ѕ ~ѡ(т) на полю ŢR, 1600, ian. 26.

***CĂŢEL** *m.* «щенок», « petit chien »; I. *in antrop.* къце(л): да мѕ е(ст) ... да(н) сѣ̃ъ ста(н)чюло(в) ~ŢR, 1590, dec. 29; къцелѣ(н): а ѯотарш(ци) были па(н) тадора васка(н) и па(н) ива(н) ~M, 1453, ian. 26; къцелѣнѕ(л): па(н) тома ~ M, 1510, febr. 7; къцелѣна: вѣра пана томи ~ комиса M, 1513, mart. 5; 1515, dec. 21 A; 1516, dec. 10 A şi B; 1518, mart. 24; apr. 23; 1519, ian. 9; 1520, ian. 4; 1521, iun. 1 A; 1522, febr. 4; 1523, ian. 8; кацелѣна: вѣра папа ~M, 1516 dec. 10; 1517, oct. 7; 1518, ian. 22; 1519, iun. 27; 1520, apr. 24 A; 1522, mart. 10.

II. *in top.* 1. *pîriu* къцел: протиѭ сѫхїи ~ и чре(з) ~M, 1575, sept. 15. 2. *sat* кецелецъ: прода(л) половина села ѡ(т) ~; кецелецы: на имѣ селѕ ~ на серетѣ M, 1460, apr. 13.

● козма къцелѣнови(ч) M, 1531, mart. 18; 1532, mart. 12; кѡзма къцелѣновичь M, 1531, mart. 24.

CĂŢUIE *f.* «кадильница», « cassolette »; кацим: сїѫ ~ сътвори жѕпан пръвѕль ŢR, sec. XV—XVI, *IM*, nr. 739.

CĂUTA *vb.* «осматривать, заботиться», «surveiller, soigner»; къутаци: съ ле ~ де рь(н)дѵ съ ле сѫ ·ѧто(р)къ вукателе M, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 514.

***CEACÎR** *adj.* «разноглазый; косоглазый», « aux yeux vairons; louche »; *în antrop.* чакъ(р): въставшесѣ ~ целеп M, 1589, iun. 1, MEF II, p. 346; чакжрѕ(л): ѡ(т) ~би(в) посте(л)ни(к) M, 1599, mart. 28.

CEACŞIRI *m. pl.* «турецкие шаровары», « sorte de pantalon très large (à la mode orientale) »; че(к)шири: е(д)на зегїе ѡ(т) ~ŢR, 1580, apr. 14.

***CEAPĂ** *f.* «лук», « oignon »; *în antrop.* чапѫ: ста(н)чю(л) ~ѡ(т) гро-зъвецни ŢR, 1492, oct. 9.

CEAPRAZ *n.* «позумент, галун; басон», « passement; galon; frange »; чапра(з): е(д)на ферецѣ га(л)бенѫ съ(с) ~беле за ко(ф)тиїе ŢR, 1573, oct. 23.

CEAŞNIC *m.* «чашник», « échanson »; чашникъ: панъ бырличь станъ ~ M, 1407, oct. 6; 1419, apr. 8; 1433, iun. 4; 1434, ian. 13A; 1469, febr. 9; 1546, mart. 1; чашника: вѣра пана нїїаша ~M, 1408, sept. 16; 1409, ian. 28; apr. 18; nov. 18; 1411, apr. 14; iun. 28; sept. 22 B; 1414, aug. 2; 1422, mart. 12; 1427, oct. 15; 1433, ian. 28; 1436, iun. 13; 1443, mart. 6; 1452, dec. 21 A şi B; 1460, apr. 23; 1470, apr. 1 A ş. a. ча(ш)ника: вѣра пана ианаша ~M, 1410, febr. 15; 1428, apr. 2; 1454, aug. 25 B; 1467, ian. 10; 1475, apr. 14; 1483, febr. 17; 1490, nov. 26; 1502, mart. 14 C: 1513, sept. 15; 1522. iul. 4 B; 1532, febr. 27; 1546, mart. 17; 1554, mart. 30; 1563, iun. 17; 1570, iul. 25; чашныка: вѣра пана исаїѫ ~ M, 1426, mai 22; чашника: вѣра пана. въложь ~M, 1433, iun. după 15; 1436, dec. 7; 1438, aug. 21; чѧ(ш)ника: врата его ... балчана ~M, 1436, aug. 20; чашни(к): тадоръ ~M, 1443, mart. 6; 1456, ⟨iul.—sept.⟩; 1459, iun. 12; 1460, dec. 5; 1466, dec. 8 A; 1470, iul. 18; 1476, iun. 29; 1480, mai 27; 1507, febr. 28 A; 1519, iun. 30; 1528, apr. 8 A; чѣшника: вѣра пана петра ~M, 1448, iul. 27; 1454, aug. 25 B; чѧ(ш)ни(к): панъ петръ ~M, 1448, sept. 22; 1491, ian. 16 A; 1499, iul. 12; 1528, apr. 4; 1454, sept. 17; 1560, mart. 27;

чаиꙋшка: вѣра паша тодора ~ M, 1457, sept. 8, *Bogdan, Doc. Şt.* I, nr. II; чаушик: тодор ~ M, 1462, mai 15, *Bogdan, Doc. Şt.* I, nr. XXXIV; 1472, apr. 25; 1546, ‹mai.—iun.› 4; apr. 2; 1570, iun. 30; чаушка: вѣра паша негрила ~ M, 1468, sept. 24; 1495, ian. 17; чаушик: негрик ~ M, 1470, febr. 8, *Bogdan, Doc. Şt.* I, nr. LXXXIII; 1523, mart. 15; TR, 1581, sept. 7, *IM*, nr. 627; чаушикъ: миҳоу(л) ~ M, 1476, iun. 1; ча(ш)шикѕ: семи дали негила ~ M, 1491, ian. 16 A; чаушикѕ: петрѫдани семи пашемѕ ... негилан ~ M, 1507, febr. 28 A; 1546, mart. 1; 1551, mart. 21; ча(ш)шикоу: петрѫдани семъ пашѕ машемѕ фѣли ~ M, 1528, mart. 22 B.

CEATAR *m.* «conducător al unei cete de luptători» (v. Grigoraş, *Instituţii* p. 298), «вожак, вождь военной группы», «chef d'une groupe militaire»: чатарѧ: а хотаръ тѣмъ селомъ w(т) камшного кроѧѕ ... до дѫши ~ M, 1431, iun. 15.

CEATĂ *f.* «группа», «groupe»: чата: кѕши w(т) ~ цицелор TR, 1521, apr. 30, *DRH* II, nr. 207; тере пре(ш) тъкъ(ч) и ~ мѕ TR, 1526, mai 20; нма(ш) жѕпанища каноките преп̃е съ(с) тъкъ(ч) и съ(с) ~ емѕ TR, 1533, apr. 16; чато(м): дадо(х) такъчѕ и съ ~ си зако(н) TR, 1526, mai 20; чатw(м): тъкъчю съ(с) ~ си TR, 1533, apr. 16; чатѕ: рѧдѕ(л) съ негокѕ ~ TR, 1549, mai 8; чата(м): миѕ(л) и по(п) крика съ(с) ~ си TR, 1574, sept. 4; четѕ(л): прк(ш) стенка съ(с) ~ си по жѕпанища капик TR, 1578, mai 28.

CEATMA *f.* «род шелковой ткани», «sorte de soie ou de velours»: ча(т)ма: за ~ полекшю w(т) еди(н) кн(г) *Cat.*, 1509, mart. 27.

***CEAUR** *adj.* «разноглазый, косоглазый», «vairon; bigle»: *in top. sat* чаѕр̃ш: села ... патра ... и ~ TR, ‹1400—1418›; чаѕрши: къ си(м) прилагаю(т) ... село ~ TR, 1424, aug. 5; чаоури: приложи ... село ~ TR, 1439, aug. 2; чаѕри: приложи(л) ... ~ TR, 1464, iul. 10; чеѕръш: да и(м) сѫ(т) ~ къси TR, 1490, ian. 7; чкѕри: села ... ~ и ко(р)ки TR, ‹1496—1508›, apr. 6; чеѕри: wкѣдиѕ(л) и ~ TR, 1505, mart. 26 B; 1511, apr. 22; чеѕриш: да и(м) е(ст) ~ къси TR, 1509, oct. 29; чеѕр̃ш: да и(м) е(ст) ~ къси TR, 1511, apr. 22; чеѕрки: дадо(ш) ти(с)мкиши село ~; чеоурью: села па име ~ TR, 1538, ian. 10; чеѕрржи: да мѕ е(ст) ... и ~ съ късе(м) семиръ(м) TR, 1547, iun. 6.

CEAUŞ *m.* «чауш (нижный чин в старой административной и военной организации)», «grad inférieur dans la hiérarchie administrative ou militaire»; чаѕиѕ(л): ~ и дрѕѕи колкри е(ж) сѕ(т) w(к)де тере пази(т) сто(л) TR, ‹1535—1546›, apr. 2, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 440; чаѕиѕ: да(л) г(ѣ,д)ко ми иѕ(т) мѕхѕ(и) ~ ... да прѝиде(т); чаѕ(ш): скоро прѝиде еди(н) кели(ки) ~ TR, ‹1554—1557›, mai 23; тѕдора(и) ~ TR, 1590, iun. 12 B.

CENUŞAR *m.* «писец», «copiste»; чен(ѕ)ша(р): ѕ хапшова къцик ~; чен(ѕ)шарк: ѕ къцик хапшова шик ~ TR, ‹1437›.

***CEPAR** *m.* «огородник, выращивающий лук», «cultivateur d'oignon»; *in top. sat* чепарѝи: да и(м) е(ст) ... села по имеиѕ ~ TR, 1519, ‹ian.—aug.› 10; чепари: де(л) петра(ш)кw(в) w(т) ~ TR, 1573, iul. 31; 1579, mai; ста(и)чо(л) лw(г̃)фе(т) w(т) ~ TR, 1600, mart. 21.

CER *m.* I. «вид дуба», «chêne-chevelu»: черрѕ: w(т) тѕи на w(т) го(р) лакѕ(л) канло(р) ѕ ~ w(т) до(л) w(т) фѕрчитѕри TR, 1580, ian. 8.

II. *in top. loc* черѕлѕи: где сѫ сшмде(т) хота(р) съ хота(р) ~ M, 1577 mart. 16.

CERĂT *n.* I. «лес, где растет *cer*», « bois de chêne-chevelu »; черетїн: чере(с) дела по ~M, 1400, aug. 4; простн срѣдн ~M, 1409, ian. 28; черѣте: та черес ~ на дил M, ⟨1495⟩, ian., *Bogdan, Doc. Ştef.* II, nr. XXXIII.

II. *în antrop.* черетїана: сн̃8 ж8ржа ~M, 1528, mart. 17.

III. *în top.* **1.** *sat* черъ(т): ѡ(ч)на ... ѡ(т) ~ṬR, 1550, iun. 10; черът: дѣль за ѡчинъ ... 8 ~ṬR, 1599, apr. 16, *DRH* XI, nr. 327; черетїанн: потвръднли есмн ~M, 1455, aug. 20; черетїжнн: село на нмѣ ~ 8 кобъле; черътїанн: село на нмѣ ~M, 1491, ian. 17; черетїа(н): часть села ѡ(т) ~ M, 1528, mart. 17. **2.** *loc* черътнцае: а хота(р) тома ... мѣст8 ѡ(т) пѕстнни цо е(ст) на ~M, 1529, mart. 19.

***CERĂŢEL** *n. dim.* de la **CERĂT**; *în top. sat* церъцел8(л): да н(м) с8(т) ~ṬR, 1510, iul. 28; черъцел8л, черъцел ṬR, 1526, iun. 7, *DRH* III, nr. 19.

***CERB** *m.* «олень», « cerf »; I. *în antrop.* чербоае: нма(л) миклѣ прентє съ(с) ~ пре(д) г(с͡д)бо мн; че(р)боае: тако пре(ш) ~ṬR, 1554, mai 25.

II. *în top. loc* че(р)в8(л): дорн где падае(т) 8 ~ṬR, 1535, mai 15; чер(в): до врь(х) рьпѕрасе(в) и до ~ṬR, 1596, iul. 6.

● пн(с)к8(л) че(р)в8ло(в) ṬR, 1560, iul. 8; до каменн(ц) че(р)в8ло(в) ṬR, 1575, dec. 4.

CEST, CEASTĂ *adj. dem.* «этот», « ce »: че(с)т: цюбы ем8 ~ оурнкъ непорѵшено M, 1431, apr. 30; честъ: да боуде(т) емоу ~оурнкъ M, 1437, iun. 30, *Cost. Doc. Ştefan* I, nr. 160; че(с)ть: с·т8 ·т ~ ка(р)те скрн(ш) ṬR, 1600, iul. 6 A.

***CETATE** *f.* «крепость», « fort, cité »; *în top. sat* четъцѣнн: да м8 е(ст) селѡ по нме ~ въсъ ṬR, 1548, apr. 25.

● оу четецеловъ потокъ; горѣ потокѡмъ четѫцевомъ M, 1411, apr. 14 (fals din sec. XVI).

***CETĂŢEA** *f.* «небольшая крепость», « fort, petite forteresse »; *în top.* **1.** *loc* четъцѣ: потвръднли есмн ... село на тѕтовѣ на нмѣ гръдецн ..., хъ(л)мъжецн по(д) ~M, 1455, aug. 15; четъцѣли: на кран полѣни ~M, 1503 oct. 6; четъц(ѣ): по прндѣ(л) 8(з) го(р) дорн 8 ~ṬR, 1559, iun. 9. **2.** *sat* четъцѣлеле: да н(м) е(ст) ... ко(р)бѣнн въсн ... н ~въсн ṬR, 1538, iul. 16; села ... по нме ...8(н)тѣнн н ~ṬR, 1574, aug. 7.

***CETĂŢUIE** *f.* pentru sens *v.* **CETĂŢEA**; *în top. loc* четъц8е: хотарове да се знае(т) ... дорн 8 ~вь каме(н) и ѡ(т) ~ѡ(т) каме(н) ... 8 мьг8рн ṬR, 1595, iul. 24.

***CETINĂ** *f.* «сосновая, еловая ветвь», «branche de sapin et de pin»; *în antrop.* четинѫ: стонлъ н ~ṬR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

***CETINIŢĂ** *f. dim.* de la **CETINĂ**; *în top. loc* четинн(ц): пок8пн бъди(л) 8 п8тинею ã нн(в) ѡ(т) ~ṬR, 1580, dec. 30.

CHEFE *f.* «щетка», « brosse »; кеѳе: за цесела н ~ *Cat.*, 1508, sept. 30; oct. 30; за ~н цеселъ *Cat.*, 1509, apr. 28.

***CHEIE** *f.* «ущелье», « défilé, gorges »; *în top.* **1.** *sat* кѣе: мнка н стана н съ с͡новн н(м) ѡ(т) ~ṬR, 1500, ian. 11 (adăugat posterior în locul a două cuvinte răzuite); па(к) да н(м) е(ст) 8 ~ четвръти де(л) ṬR, 1502, mai 3 A; кѣн: да н(м) е(ст) 8 ~ṬR, 1517, oct. 30A; кеѣнн: нма(ш) ... пренне

сѣ ~ и съ кѫпкцѣнѣшн ȚR, 1546, oct. 3; кешнїн: да п(м) е(ст) села на име... ~ ȚR, 1556, mai 4; 1558, febr. 11. 2. *loc* кѣе: w(т) менеди(к) горе до ~ ȚR, ⟨1522⟩, febr. 5.

● подѕ(л) кене(в) ȚR, 1596, aug. 20.

CHELAR *m.* «ключник», «cellerier, économe, intendant»; кела(р): хѫра би(в)ше ~ M, ⟨1538—1540⟩, oct. 16.

CHELCIUG *n.* 1. «трата», «dépense, frais»: келчю(г): бѫ̃ зиде сколико ~ стонмъ и азъ шведези ȚR, ⟨1432—1437⟩: тѫкмо дѕкати да не доносѧ(т) мцхо ѕ пазѕхе за ~ ȚR, ⟨1441—1442⟩: M, ⟨1569⟩, febr. 9; ке(л)шѕ(г): не могли дръжати сѧ бе(з) ~ M, ⟨1569⟩, febr. 9. 2. «деньги», «argent»: келчигъ: хощемо пакы послати наши люди до кесарѣ краль да не имамо ~; келчигw(м): да наѕчи ва(с) бѫ̃ да ни поможите съ ~ ȚR, ⟨1459—1460⟩; ке(л)чи(г): доста ~ е(ст) ке(л)това(л) ȚR, ⟨1517—1520⟩, febr. 2.

CHELTUIALĂ *f.* pentru sens *v.* **CHELCIUG 1**; келтѕила: да братѣти ~ M, 1585, sept. 18, *Ghib. Sur.* XIX, p. 190; ке(л)тѕи(л): и дали wни то(г)ди калѕгр[о]м двѣ сw(т) и пе(т)десѣ(т) ѵ(г) жо(л)ти(х) съ ~ и съ камътѕ M, 1586, febr. 20.

CHEOTOARE *f.* «шнуровка, петля», «bride, boutonnière»; кеwтори: за ~ w(т) свило *Cat.*, 1508. dec. 22.

CHEZAȘ *m.* «гарант», «garant, témoin»: кезѣкшъ: про то(ж) азь есѫ(м) ~ за тоты лю(дї) M, cca 1434; кезѣкши: ва(ш) чаѭ̃ има(т) ~ къда би ȚR, ⟨1474, iun.—dec.⟩; кезѣ(ш): радимъ нѣ(ст) би(л) ~ тѕ(р)чиѕ ȚR, ⟨1482⟩; w(н) си е(ст) поставн(л) ~ ȚR, ⟨1495—1508⟩; кеза(ш): wни сѕ(т) ~ ȚR, 1594, aug. 17.

***CHICĂ** *f.* «сопка», «sommet»; *în top. loc* кика: w(т) тае странѕ ... ѕ ~ веверецѕло(в) ȚR, 1575, dec. 4.

***CHICERĂ** *f.* «вершина горы», «sommet de montagne»; I. *în antrop.* кичеръ: где би(л) драгоми(р) ~ M, 1581, mai 8; 1596, sept. 2; киче(р): ~ дикк M, 1582, sept. 2; 1588, mart. 5; некита ~; їwна(ш)ко ~ M, 1596, sept. 2: кичерѫ: еремїа ~ M, 1587, ian. 27.

II. *în top.* 1. *loc* кичеры: оу писк по межѣ ~ M, 1468, sept. 12; кичерою: w(т) боуковини поутем цо и поускает сѧ wни[ч]ковою ~ до полѣ M, ⟨1501⟩, dec. 14, *Bogdan, Doc. Ș.* II, nr. XCIII; кычеръ: выше колоде(ц) тофанѕ ѕ ~ M, 1577, mart. 16; кичюра: ~ шонмѕло(в) ȚR, 1585, oct. 22. 2. *sat* кичеръ: по(л) село w(т) ~ M, 1581, mai 8 A.

CHILIE *f.* I. «келья, комнатка», «cellule, chambrette»; киля(х): едино мисто ... по(д)ли старн(х) ~ M, 1484, mai 29: киле: да н(м) е(ст) ме(с)то w(т) ~ ȚR, ⟨1514, după iul. 23—1516, înainte de nov.⟩; килїн: да ѕчинить тамо едни ~ M, 1551, mart. 21.

II. *în antrop.* кили(н): покѕпи ... степа(н) вата(х) w(т) ~ и w(т) мцхнѣ ȚR. 1589. mai 27.

III. *în top.* 1. *oraș* кїлию: мы не имаеми никако мечемъ ~ добиѵати M, 1450. iul. 5; киля: обсѣде стефанъ воевода гра(д) ~; килїн: оу ~ гра(д); киляѫ: съ прѣдаде ~ гра(д) M, *Letop. Putna*[1], 451. 2. *sat* кили(н): село ~ M, 1529, mart. 24.

● вѣра пана вѕ(х)ти прькалаба килїскаго M, 1468, sept. 24; прькалаби килїски(х) M. 1480, sept. 17; 1483, febr. 17; aug. 17; прькалабове килїскы(х) M, 1484, mai 29.

CHINAVARIU *n.* «киноварь», « cinabre »; кинавар҃ю: за ~ ра(дї) камъръ *Cat.*, 1508, sept. 1.

CHINDISIT *adj.* «вышитый», « brodé »; кинди҃сн(т): е(д)на соро(ч)ка ~ M, 1591, aug. 2.

CHINTEŞ *n.* «кунтуш», « pelisse »; кн(н)тїш҃: дарова(л) . . . двє ~ сь(с) нашфє ŢR, 1572, sept. 25; кн(н)тє(ш): дала . . . и е(д)ни колоколи за ~ M, 1582, mart. 31; ѡ(н) е(ст) да(л) прѣкїю ~ ѣ҃ и цоаше ŢR, 1582, aug. 27 B; ко(п)тш҃(ш): [а҃ зн(г)] ~ ŢR, 1587, dec. 29.

CHIP *n.* **1.** «образ, лицо», « visage, personne »; кнп҃: свє(т)ло(мш҃) и вєлєможном(ш҃) и ~ г(сд҃ї)на ми ŢR, ⟨1480⟩; кн(п): добръ би(т) н(м) чю чини(м) принате(л) добръ на свяки ~ ŢR, ⟨1530—1536⟩. **2.** «манера, способ», «manière, façon »; кн(п): тако се чюди(м) що кеда бѫде топ работ҃ и ѕ кон ~ ŢR, ⟨1508⟩; ми сѫ(т) известили како ѡни тон посл(л)ъ не сѫ знали ни е(д)но ~ ŢR, ⟨1521—1529⟩, ian. 27.

CHIVĂRĂ *f.* «кивер», « sorte de casque militaire »; кивъръ: за е(д)но ~ мі(л) за конко(д) *Cat.*, 1509, febr. 12.

***CIMBRU** *m.* «чабер», « sariette »; *în antrop.* чимбръ: ~ и съ челѣдъю M, 1462, sept. 15, *Cost. Ştefan*, p. 270.

CINE *pron. rel.* «кто», « qui »; чьна: проклетъ съ фїє . . . ~ ва спа(р)чь помана ŢR, ⟨1599, nov. — 1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1.

CINGĂTOARE *f.* «пояс, ремень», « ceinture, cordon »; чингътори: за ѣ҃ ~ ра(дї) мо(м)ци *Cat.*, 1508, dec. 22.

CINIE *f.* «упряж, хомут», « harnais, harnachement »; чїнїє: да ми пошлите ~ за м҃ кони ŢR, ⟨1480⟩; чинїе(м): сте ѕзели ко(н) сь(с) въсн ~ си ŢR, ⟨1512—1521⟩ C.

CINSTE *f.* «честь», « honnêteté, honneur »; чїсте: ва(м) нє е(ст) ~ ни кралю ŢR, ⟨1474⟩; 1596, iul. 18.

***CIOARĂ** *f.* «ворона», « corneille »; I. *în antrop.* чорра: дани емоу̯ . . . андрнашъ и ~ M, 1442, febr. 24; чорѣ: покѕпи жѕпа(н) драги(ч) стоике(в) ѡ(т) ~ ŢR, 1486, sept. 10; 1502, mart. 9; чоаръ: го поклони ~; чоарь: покѕпи(л) . . . ѡ(т) ~ ŢR, 1511, mart. 22; чоиръ: ѡ(т) де)л) ~; чорѕ: два дела ѕкраде ѡ(т) ~ ŢR, 1512, mai 26; чо(р): дръгою ~ M, 1572, mai 22; чоа(р): ѡ(т) манѣ ~ ŢR, 1595, iul. 5; чоа(ръ): да(н) ~ ŢR, 1596, aug. 7; чоара: во(ї)нѣ и ~ ŢR, 1598, sept. 6.

II. *în top.* **1.** *silişte* чорра: селища . . . сака и ~ ŢR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105; 1531, mai. **2.** *sat* чоре(щ): село . . . на нмѣ ~ M, 1488, *Bogdan, Doc. Şt.* I, nr. CXCII; чоръщї: ѡ(ч)нѕ ѕ ~; чорь(щ): стоика ѡ(т) ~ ŢR, 1579, iul. 5; чорьщї: ѡ(ч)нѕ ѡ(т) ~ ŢR, 1574, mai 25; 1576, febr. 15 B; 1579, iul. 5; чоранни: нма(л) прѕ . . . съ(с) село ~ ŢR, 1572, ian. 8; чоранн: стара ма(т)ка ѡ(т) къ ~ ŢR, ⟨1592, sept. — 1593, aug.⟩.

● ѡ(ч)на чоаре(в) ŢR, 1511, mart 2; плаю(л) чоаръ(в) ŢR, 1568, oct. 17, *Ştef. Doc. G.*, p. 170.

***CIOBAN** *m.* «чабан, пастух», «berger»; I. *în antrop.* чоба(н): по пме ... ~ съ деца(м) сн ŢR, 1538, iul. 16; ~ съ жен и съ дѣти M, 1581, mai 11 B.

II. *în top.* 1. *loc* чобанн(м): дорн до мьгѕра ~ ŢR, 1598, sept. 6. 2. *sat* чибънецн: пакн да н(м) сѕ(т) ~ въсн ŢR, 1502, mart. 9.

CIOBOTAR *m.* «чеботарь; сапожник», «cordonnier, bottier»; чобота(р): тїн лю(дї) да имаю(т) великою слободѕ или мастори вздѕ(т) или кожока(р) или ~ M, 1597, sept. 19.

***CIOCAN** *n.* «молот» «marteau»; I. *în antrop.* чока(н): потвръдим слѕѕѣ нашемѕ мнхѕ(л) ~ M, 1489, ian. 16; влашинь и непо(т) его ~ M, 1495, mart. 15 B; трнфѕ(л) и ~ ŢR, ⟨1496—1508⟩; 1526, iun. 1; M, 1529, mart. 16,; ŢR, 1579, iul. 29; чоканѕ: непотѕ его ~ M, 1495, mart. 15 B; 1529, mart. 16.

II. *în top.* 1. *munte* чоканѕ(л): да н(м) е(ст) шѕнчи въсн и съ планинѕ цю се зове пиатра и ~ ŢR, 1505, dec. 10. 2. *sat* чока(н): wпрѣ w(т) ~ ŢR, ⟨1554, febr. 28—1557, dec. 26⟩; чоканецн: село ~ ŢR, ⟨1421⟩, iul 19; чокънецн: села w(л)тѣнн . . . ~ и ста(н)чецн ŢR, 1436, iun. 25; чокъне(ц): села ... оулнца ... и ~ ŢR, 1475, iul. 15; 1501, mai 24; 1580, iun. 8; чокънне(ц): и водострнца и ~ ŢR, 1539, ian. 8.

***CIOCÎRLAN** *m.* «жаворонок (самец)», «alouette mâle»; *în antrop.* чокъ(р)ла(н): ~ съ же(н) н(с) дѣти M, 1599, iun. 13 B.

CIOCÎRLAT *m.* «ткань красного цвета», «étoffe écarlate»; чокърлать: ѩ камѫам(ѕ) фота и s̃ и по(л) лакти ~ ŢR, ⟨1462—1463⟩ B; шокръла(т): ферецѣ зелена за ~ ŢR, 1573, oct. 23; 1574, dec. 18; 1582, mart. 7; шокрьла(т): едн(н) атла(з) ... и ла(к)ти ~ ŢR, 1580, febr. 6.

***CIOCÎRLIE** *f.* «жаворонок (самка)», «alouette»; *în antrop.* чокырлне: прѣкала(б) келїн[скын] ... ~ M, 1469, oct. 20; 1470, febr. 8; 1471, aug. 13; 1472, iun. 1; чокырлїѫ: на то е(ст) ... вѣра пана ~ M, 1470, apr. 1; чокръліе: пань ~ M, 1470, mai 28; 1473, sept. 3; sept. 13; 1474, aug. 26; ŢR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105; чокрлїе: пан ~ M, 1470, iul. 18; чокрълне: па(н) ~ M, 1471, sept. 10; чокырлїн: вѣра пана ~ M, 1471, oct. 24; чокырлїе: пан нван ~ M, 1472, apr. 25; iun. 5.

***CIOLAC** *adj.* «однорукий; искалеченный», «manchot; mutilé»; *în antrop.* чола(к): ~ съ жена сн M, ⟨1582, nov. — 1583, aug. 31⟩.

***CIOLAN** *n.* «кость, мосол», «membre, os»; *în antrop.* чола(н): стонка съ братїю ~ ŢR, 1565, ian. 4 B; 1585, febr. 16; ⟨sept. — oct. 24⟩.

● пошна чолано(в) ŢR, 1520, sept. 2; ⟨1560—1567⟩, iul. 5.

***CIOLPAN** *m.* «засохший ствол дерева; большой, уродливый человек», «tronc d'arbre; homme long et difforme»; *în antrop.* чо(л)пана: дѣти фъдора ~ M, 1546, apr. 2; чолпана: дѣте(м) фъдора ~ M, 1546, iul. 2; вѣра пана дрѣгана ~ M, 1598, apr. 11; чо(л)па(н): потвръдим есми слѕѕѣ нашемѕ ~ M, 1559, mart. 20; 1560, iun. 24; 1567, aug. 6; 1591, febr. 8; чолпанѕ: слѕга на(ш) ~ M, 1559, mart. 20; чо(л)панѕ: нашемѕ ~ M, 1560, iun. 24; 1567, aug. 6; 1590, mai 13; чолпжиѣ(с): с̃нъ агафїе ~ M, 1579, apr. 26.

CIOLTAR *n.* «подседельник», «chabraque; tapis de selle»; чолта(р): да се знае(т) что е(ст) ѕ снпѣте ... едн(н) ~ че(р)ве(н) и е(д)на ско(р)ца ŢR, ⟨1594—1599⟩, ian. 14.

***CIOMAG** *n.* «дубина, палка», «gourdin, trique»; I. *în antrop.* чома(г): збирошае и ~ да дръжи(т) село ми(п)рещи ȚR, 1591, aug. 8; sept. 18.

II. *în top. moşie* чю(м)ѫѣскъ: ѡ(т) ѡ(ч)нѫ ~ ȚR, 1571, aug. 3.

● сл8(з) г(с҃д)ка ми збирошае(в) и чомаго(в) ȚR, 1591, aug. 8.

CIORAP *m.* «чулок; носок», «bas»; чорапи: за ~ з҃ зи(г) *Cat.*, 1508, dec. 3.

***CIOROI** *m.*« «ворон», «corneille mâle»; *în top. sat* чорро(и)їи: да мѫ е(ст) сѫ̃ѫ монастирѫ ѡчинѫ ... и ~ съ селищѣ ȚR, 1537, iun. 18; чороѭ(л): село на име ~ велика(г) ȚR, ⟨1577, sept. 28 — 1581, iul.⟩; село е(ж) се зове(т) ~ ѡ(т) жи(л) ȚR, 1578, oct. 20; ⟨1578—1579⟩, oct. 21; 1590, ian. 22 A; 1596, febr. 1; чороѭ: ѫ село ~ ȚR, 1599, apr. 16, *DRH* XI, nr. 327.

***CIOROIAŞ** *m. dim.* de la **CIOROI**; *în top. sat* чорѫшїи: ~ въси ȚR, 1589, mai 17.

***CIOVICĂ** *f.* «сыч», «chat-huant, chevêche»; *în antrop.* човикѫ: покѫпише миχъилъ ѡ(т) стан ~ ȚR, 1532, mai 2, *DRH* nr. III, nr. 124.

***CIREŞ** *m.* «черешня (дерево)», «cerisier»; *în top.* **1.** *loc* чиреш̆ъ: до самон стрѫнгы къ жюржович та на ~ ; чиреша: ѡ(т) ~ M, 1401, iun. 28; чире(ш): ѡ(т) ~ ѡ(т) на дъ(м)бови(ц) каме(н) ȚR, 1580, apr. 7. **2.** *pîrîu* чирешѫлѫи: пре(д) бѫ(и)це(тъ) ѫ ма(т)ка ~ ȚR, 1556, apr. 17. **3.** *deal* чирешѫлѫи: по мѣке дори ѫ дѣлѫ(л) ~ ȚR, 1579, apr. 23. **4.** *sat* черешано(м): да и(м) сѫ(т) жѫгорѣни долины половина ... и планина ~ братѣю(л) ȚR, 1451, mart. 28; черашени: да и(м) е(ст) ~ въси ȚR, 1475, iun. 1; черъшанйло(р): да врати(ш) а(с)при ѡ(т) топличани ~ ȚR, ⟨1541—1544⟩, iul. 4; черишани: некѫла ѡ(т) ~ ȚR, 1571, mai 2; черъшани: ни(χ)ни братїе ... ѡ(т) ~ ȚR, 1574, ian. 10.

● до ма(т)кѫ чиреширо(в) ȚR, 1563, oct. 22.

***CIREŞEL** *m. dim.* de la **CIREŞ**; *în top. sat* чирешѐлѫ(л): дадѣ ... и лѣѫрда и ~ ȚR, ⟨1400—1418⟩ (adăugat pe margine); 1424, aug. 5 (adăugat între rînduri); 1562, ian. 9.

CISNĂDIAN *m.* «житель Чиснэдии», «habitant de Cisnădie»; чесняданин: пише(т) жѫпа(н) могѡ(ш) спата(р) ... ва(м) ~ въсе(м); чеснъданини: въсе(м) саденн и ~ ȚR, ⟨1530—1536⟩.

CIUBĂR *n.* I. «ушат», «bacquet»; чѵбръ: за еди(н) ~ а(с҃) *Cat.*, 1509, apr. 25.

II. *în antrop.* чюбѫрь: ~ воевода M, *Let. Putna*[1], 451.

***CIUCUR** *m.* «кисть, бахрома», «pompon, frange»; *în antrop.* чюкѫ(р): дава(т) г(с҃д)во ми сне повелѣнне ... нѣгое и ~ ȚR, 1510, iul. 28.

***CIUDAT** *adj.* «обидчивый, капризный; странный», «irascible, capricieux; bizarre»; *în antrop.* чюдатѫ: и ~ съ дцами (с) ȚR, 1525, iul. 24.

***CIULIN** *m.* «чертополох», «chardon»; *în top. sat* чѫлина: села за пр҃сто(м) на имѣ брълъдещїи вы(ш)ѣка ча(ст) и половина ~ M, 1522; чѫлинещи: дали есмы емоу ... и ~ и где былъ ванца M, 1429, ⟨iun. 19⟩; чюлинещи: людемъ ѡ(т) ~ M, 1448, apr. 5.

● ѡ(т) къ чѫлини(ч) ṬR, 1587, nov. 7 A.

***CIULINEȚ** *n.* «nămol rău mirositor depus pe fundul bălților (sens probabil; cf. *DA*)», «дурнопахнущая тина находящаяся на дне болот», «boue à désagréable odeur, qui se trouve au fond des étangs»; *în top.* **1.** *baltă* чѫлинецѫл: едно ѡзеро ... и два шомолдоки блн(з) него по имѣ бешнлеле и ~ M, 1520, iul.; чюлинецѫ(л): два шомолдочи ... по имѧ бешнлеле и ~ M, 1536, ian. 18. **2.** *sat* чюлинъ(ц): да мѫ є(ст) ѡ(ч)нѫ ѕ ~ ṬR, 1557, mai 22.

***CIULINIȚĂ** *f. dim.* de la **CIULIN(Ă)**; *în top.* **1.** *sat* чѫлиница: ꙗко селѡ зовомое ~ ṬR, ⟨1407—1418⟩. **2.** *baltă* чюлиница: грѣла свищовѫло(в) и велика грѣла ... златанѫ(л) и ~ и ѡ(т) тѫа ва(р) колико лакѫре сѫ(т) ṬR, 1511, aug. 30. **3.** *loc.* чюлиницѫ: ѡ(т) ~ дорн ѕ пѫ(т) стъжеретѫло(в) ṬR, ⟨1578, sept. 1 — 1579, aug. 31⟩.

***CIULINOS** *adj.* «колючий», «épineux»; *în top. baltă* чюлиноаса: потвръдили ... болота ~ третоа ча(ст); чюлиноасѣ: ѡ(т) ... болота ~ M, 1555, apr. 11.

CIUMĂ *f.* «чума», «peste»; чю(м): ѕмрели сѫ(т) въсн за ~ ṬR, 1566, oct. 21; 1567, sept. 18; чюмѫ: є(ст) ѕмре(л) миклѫ(л) ѡ(т) ~ ṬR, 1572, iul 15; чюма: ѕмре бра(т) мои ста(н)чю(л) и женѫ емѫ дана ѡ(т) ~ ṬR, 1592, ian. 6.

***CIUNG** *m.* și *adj.* «пень, чурбан; безрукий», «tronc d'arbre, souche; manchot»; *în top. loc* чѫнго(χ): а χотарь емоу є(ст) на могилы цю на ~ M, 1400, aug. 4; чю(н)ци: ѡ(т) къ корвїн ~ ṬR, 1580, ian. 8.

***CIUNT** *adj.* «безрукий или безногий», «infirme»; *în antrop.* чюнтѫ(л): косте ~ M, 1492, nov. 24; чо(н)тѣ: некои ваше чл҃вци на име ~ ѡ(т) брашо(в) и цефа(н) ṬR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 417.

***CIUPERCĂ** *f.* «гриб», «champignon»; I. *în antrop.* чѫпръкъ: иса(к) ~ M, 1537, mart. 28, MEF, II, p. 271.

II. *în top. sat* чѫпе(р)чени(н): ѡ(т) ~ коли(ц) ве(ч)ни сѫ(т) ṬR, 1571, ian. 5; чѫпъ(р)чанн: да дръжи(т) ѡ(ч)ни ... ѡ(т) баш и ѡ(т) алѫ(н) и ѡ(т) ~ ṬR, 1583, mai 8; чюпе(р)чани: двѣ ве(ч)ни ѡ(т) ~ ṬR, 1587, ian.

● дѣти чѫпърковн M, 1546, mai 7.

CIUR *n.* «решето», «crible, tamis»; чѫрѕ: за еди(н) ~ а(с̃) ẽ *Cat.*, 1508, sept. 12; чѫрѕ: за ã ~ ра(дї) фѫшке а(с̃) ẽ Cat., 1509, apr. 12.

***CIUTĂ** *f.* «лань», «biche»; *în top. loc* чѫте(в): пн(с)кѫ(л) ~ ṬR, 1579, iul. 29.

***CIUTĂRIE** *f.* «олений заповедник; загон», «réserve à biches; enclos»; *în top. loc* читърїе: ѡ(т) го(р) вѣкѫреще близъ ~ ṬR, 1587, febr. 6; чоутжрїе: нѣкое во(д)неце ѡ(т) ~ ṬR, 1587, febr. 14.

***CIUTURĂ** *f.* «бадья, ведро; колодец», «gourde, seau; fontaine»; I. *în antrop.* читѫ(р): прода(де) балѣ ~ ѡ(т) свою добро(м) волю ṬR, 1563, oct. 19.

II. *în top. sat* читѫра: ѡ(т) ~ стоика(н) ва̃(т) ṬR, 1577, iul. 28 A; чютѫра: ѡчинѫ ... ѡт ~ ṬR, 1594, febr. 4, *DRH* XI, nr. 27; чютѫре(щ): по(кѫ)пи(ш) стъни(л) ... ѡ(т) пътрѫ ѡ(т) ~ ṬR, 1581, nov. 16.

● бαрвѕ(л) с҃нѕ чнтѕръ(в) ŢR, 1563, oct. 19.

CIZMAR *m.* «сапожник», «bottier»; чизмарю(л): воика и радоу(л) ~ M, ⟨1570, apr. 14⟩; чи(з)марю(л): инаки ~ŢR, 1589, mai 30; чи(з)марѕ(л): иекѕла ~ ; воико ~ŢR, 1597, oct. 5.

CIZMĂ *f.* «сапог», «botte»; чи(з)ме: еди(н) мо(м)кѕ цо е(ст) пазе(л) еди(н) ко(н) ѕ пѕ(т) ~ *Cat.*, 1508, aug. 25; nov. 30; 1509, apr. 5; чизме: ~ и пашмаци и ме(ш) воивода *Cat.*, 1509, apr. 5.

***CÎINE** *m.* «собака», «chien»; *în top.* **1.** *pîrîu* къннелѣи: до валѣ ~ ŢR, 1529, iul. 27; 1535, sept. 1; 1548, mai 20. **2.** *loc* кънелѣи: w(т) wбръшие ~ до wбръшїа фетицеи ŢR, 1535, sept. 1; къннелѣи: дори ѕ wбръшїа ~ŢR, 1563, oct. 2. **3.** *lac* кънелѣи: дори лакѕ(л) ~ŢR, 1579, apr. 15.

CÎINEAN *m.* «житель села Кыйнень», «habitant du village Ciineni»; кънѣни: и ви ~ цо сте на бро(д) да слѣшате w(т) вамеши с҃тмѕ монастирѕ ŢR, 1505, ian. ⟨20⟩.

***CÎMP** *n.* «поле», «champ»; *în top. loc* къ(м)пѕло(в): w(т) полю w(т) въсто(к) w(т) врѕ(н)тѣ ~ до запа(д) ŢR, 1596, mart. 5.

***CÎMPEAN** *m.* «полевой; степняк», «campagnard; champêtre»; I. *în antrop.* кы(м)пѣ(н): па(н) им(г) ~ M, 1456, ⟨iul. — sept.⟩.

II. *în top. sat* къмпѣни, къмпѣнїи ŢR, 1595, apr. 29, *DRH* XI, nr. 115.

***CÎMPULUNGEAN** *m.* «житель города Кымпулунг», «habitant de la ville Cimpulung»; *în top. munte* къмполѕнцанѕл: дават ... кръеци въси и ~ ŢR, ⟨1526—1528, apr. 4⟩, *DRH* III, nr. 1.

***CÎMPUŞOR** *n. dim.* de la **CÎMP**; *în top. sat* къмпѕшо(р): и паки ѕ ~ да има(т) тома и строе а҃ нн(в) по(л)овинѕ ŢR, 1550, iun. 17; къ(м)шо(р): w(т) ~ŢR, 1584, sept. 12; двѣ ливези w(т) ~ŢR, 1594, iun. 21.

CÎND *conj.* «когда», «quand»; кѣ·тдѕ: ~ а(м) кѕ(м)пьра(т) ŢR, 1600, iul. 6 A.

***CÎNEPĂ** *f.* «конопля», «chanvre»; *în top. loc* къннепилор: дори ѕ гладеле ~ŢR, 1532, mai 2, *DRH* III, nr. 124.

***CÎNEPIŞTE** *f.* «конопляник», «chènevière»; *în top. loc* кънепи(ц): покѕпи нѣга ... на ~ дрѕ(г) ме(с)то ŢR, 1582, aug. 27 A.

CÎNTAR *n.* «старая единица веса (50 килограммов)», «ancienne unité de poids (50 kilogrammes)»; ка(н)тари: дали есми ... три ~ икрѕ чорнѕю M, 1446, febr. 19; кантарн: дванадесмт ~ M, 1460, iul. 3, *Bogdan, Doc. Ştef.*, II, nr. CXXVIII; ка(н)таре: седи(м) и полъ ~ пра(х) w(т) нѕ(ш)ка(х) M, ⟨1538—1540⟩, oct. 25, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 505.

***CÎRCIUMAR** *m.* «трактирщик; корчмарь», «cabaretier, bistrot»; *în top.* **1.** *sat* кръ(ч)мари: села ~ и бъдѣни ŢR, 1464, oct. 28; 1482, mart. 23; крьчимари: да мѕ е(ст) ѕ ~ŢR, 1509, iul. 19; кръчимари: да и(м) е(ст) ѕ ~ четвръти де(л) ŢR, 1511, mart. 22; крьчюмари: да и(м) е(ст) ѕ ~ ŢR, 1512, mai 26; 1513, ⟨mart.⟩ 9; кръчима(рї): ѕ ~ŢR, 1515, mart. 16; кръ-(ч)мари: да и(м) е(ст) ѕ ~ŢR, 1525, dec. 17; кръчюмари: да и(м) бѣде(т) ѕ ~ŢR, ⟨1527, sept. — 1528, apr. 4; aug. — nov.⟩; 1541, apr. 27; кръчима(р): ѕ село ѕ ~ŢR, 1571, iul. 17 A; кръ(ч)марю: w(ч)нѕ ѕ ... ~ŢR, 1571, aug. 29; кръ(ч)ма(р): с҃нъ чопъ(н)кѕлw(в) w(т) ~ŢR, 1590, mart. 25; кръчи-

мл(р): добрлнд w(т) ~ ŢR, 1590, apr. 24. 2. *deal* кръчюмари(м): да е(ст) с҃тмѕ монастн(р) w(ч)нѕ ѕ дѣ(л) ~ ŢR, ⟨1542, sept. — 1543, aug.⟩ 25.

***CÎRJĂ** *f.* «костыль», « béquile »: I. *in antrop.* кръ(ж)ѕ: рабн ... г(с҃д)во тн ств(н) ко(р)тофле(ш) н ~ ŢR, ⟨1478⟩; кръже: шандрѕ ~ M, 1495, ian. 11, *Bogdan, Doc. Ştef.* II, nr. XX: 1496, ian. ⟨24⟩; 1507, mart. 22; 1508, febr. 1; febr. 2 etc.: крѣжеѕ: ~ н радоман(р) ŢR, 1494, iun. 3: iun. 5: 1499, ian. 27; 1533, febr. 12; 1597, oct. 5; кръжи: вѣра пана ~ M. 1516, dec. 10; кръжъѕ: где е(ст) стош(л) ~ ; кржъѕ: да е(ст) ... w(ч)нѕ ~ н мого(ш) ŢR, 1526, iul. 6; кръжъѕ: ~ по(с)те(л)ш(к) ŢR, 1564, aug. 9, кръжеwде: жѕпанща ~ ŢR, 1532, mai 28; кръжеwа(н)е: жѕпанща ~ ŢR, 1533, febr. 12.

II. *in top.* 1. *baltă* кръжеѕ: да н(м) е(ст) блата ~ сва ŢR, 1499, ian. 27: кръжеѕ(л): да н(м) е(ст) блатове на име ~ н блата калѕлѕи ŢR, 1543, iun. 15. 2. *sat* кръжанїн: потвръдни ~ M, 1487, oct. 7; кр(ъ)же(ц): лѕка w(т) ~ M, 1573, mart.

● w(т) кръжъwде(в) ŢR, ⟨1549, sept. 1 — 1550, aug. 31⟩.

CÎRJOVĂITURĂ *f.* « cotitură (v. *Bogd. Gl.*, p. 38)»; «изгиб, излучина», « tournant »; кръжовъитѕра: ѕ ~ водевѕ ŢR, 1579, apr. 15.

***CÎRLAN** *m.* «барашек, ягненок; двухлетний жеребенок», « chevreau ou agneau sevré, poulain agé de plus d'un an »; I. *in antrop.* крълан: ~ н данк ŢR, 1599, aug. 4. *DRH* XI, nr. 337.

II. *in top. sat* кръланы: а хотарѣ ... чере(с) тръпавк(оу) поперекъ на ~ M, 1429, febr. 10; кръланн: поперек на ~ M, 1470, mai 7, *Bogdan, Doc. Ştef.*, I, nr. LXXXVI.

***CÎRLIG** *n.* «крючок», « crochet »; I. *in antrop.* кръли(г): азъ ~ грамати(к) ŢR, 1484, mart. 9; 1495, iun.; 1561, mai 22; кръligѕ: слѕга на(ш) миѯѕ(л) ~ M, 1522, mart. 10; ŢR, 1561, mai 22.

II. *in top.* 1. *loc* [кръ]лигъ: до ~ ŢR, 1389, sept. 4. 2. *sat* кръligъ: село на кородѣ на имѣ селѕ ~ M, 1497; кръligи: е(ст) би(л) хотарнса(л) съ(с) ~ ŢR, 1521, iul. 4: кръли(ц): на дворове w(т) ~; кръligїн: по(л) село ~ M, ⟨1591, sept. 1 — 1592, aug. 31⟩; кръligанїн: есмы ... дали двѣ селѣ на имѣ ~ н владѣнїн; кръligанw(м): хота(р) ты(м) дww(м) селw(м) ~ M, 1516, dec. 10 B. 3. *vad* кръligе(м): поче(н)ш w(т) бро(д) ~ M, 1569, iul. 6.

● кръligова жена M, 1436, nov. 30; сїѳви кръligови ŢR, 1510, mai 27 B; дороги кръligова M, 1569, iul. 6.

***CÎRLIGAT** *adj.* «согнутый, скрюченный», « vouté, recroquevillé »; *in top.* 1. *loc.* кръligатою: по[лѣ]на изгорица w(т) ~ M, 1409, ian. 28; кърligата: w(т) ~ M, 1584, mart. 20 B. 2. *sat* кръligацї: села зовомаго ... н ~ ŢR, 1513, ⟨mart.⟩ 9.

***CÎRLIGĂTURĂ** *f.* « încîrligătură, locul unde se încîrligă, coteşte calea », «изгиб, поворот дороги», « le lieu où la route tourne »; *în top. ţinut* (*judeţ*) кръligѣтѳрѫ: дали есмы емѕ оу нашен земли четири села на ~ M, 1426, aug. 12; кръligѣтѳри: три села на ~ M, 142⟨6⟩, ⟨...⟩ 8; кырligѣтѳри: дали есми ... нѣгшницн н пасѣка на ~ M, 1431, iun. 15; 1434, mai 25; кръligѣтѳрѣ: wнецн на ~ M, 1456, febr. 18; 1458, nov. 11; 1490, oct. 14; 1493, mart. 26; 1503, febr. 2; 1520, aug. 21; 1529, mart. 5; 1570, iun. 30; кръligѣтоурѣ: wнецн на ~ M, 1456, iun. 30; 1466, dec. 8 B; кръligатѳри: село цо на ~ M, 1499, nov. 20, *Bogdan, Doc. Ştef.* I., nr. LXXIX; 1501, dec.

14; 1517, oct. 8; 1521, apr. 20 B; 1530, aug. 22; 1546, iun. 23; 1547, apr. 15; карлигатоурѣ: едно село на ~ M, 1501, dec. 14; крълигатоурн: да(л) тое село ... и пасникъ оу ~ M, 1520, oct. 6; 1530, aug. 22; 1548, febr. 29; mart. 3; 1554, mart. 17; крълигътоурѫ: драготѫ ѡ(т) ~ M, 1548, febr. 29; 1554, mart. 17; ка(р)лигатъри: дръгаа пасика ѕ ~ M, 1551, mart. 21; крълигатъры: пашецин оу ~ M, 1570, iun. 30; кърлигѫтъръ: селѡ ѡ(т) прочални ѡ(т) ~ M, 1581, aug. 21 B.

***CÎRMACI** *m.* «рулевой, кормчий», « timonier »; *în antrop.* кръма(ч): покъпи(л) ... ѡ(т) на ста(н)чѫ(л) ~ ȚR, 1591, mai 22.

***CÎRN** *adj.* «курносый», « camus, camard »; I. *în antrop.* крънъла: продали ... ѡ(т) ѕрика дѣда н(ѯ) миѯѫла ~ M, 1494, mart. 11 B.

II. *în top.* **1.** *sat* кръна: села на нмѣ ... ~ и ръкитн(ш) M, 1452, dec. 21B; 1495, ian. 22 C; крънещїн: село ... на нмѣ ~ ; крънещь: половини села ѡ(т) ~ M, 1494, mart. 11 B; къ(р)не(щї): ѡ(т) ~ полови(н) ȚR, 1582, iun. 9; кърнѣни: покъпи(л) ѕ ~ ȚR, 1575, febr. 3. **2.** *loc* крънъли: дори до пѫ(т) ~ ȚR, 1519, iun. 28; кръ(н): до писк(л) ~ ȚR, 1594, iul. 22.

● става крънълова M, 1494, mart. 11 B.

***CÎRNITURĂ** *f.* «поворот», «tournant, courbe »; *în top. loc* крънитъра: ѕ ~ код пїерсека ȚR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

CÎRPI *vb.* «латать, чинить», « rapiécer, racommoder »; кръпи(ли) part. de la *кръпити (<cîrpi): едно дъла(мѫ) що сѫ ~ коже *Cat.*, 1508, nov. 23.

CÎRPIT[1] *n.* «латание, штопка» « rapiècement, racommodage »; кръпи(т): за ~ папѫ(ч) момце(мѫ) *Cat.*, 1509, mart. 5.

***CÎRPIT**[2] *adj.* «починенный, заштопанный», « rapiècé, racommodé »; *în antrop.* кръпи(т): [покъпи] ... ~ ѡ(т) къ(р)негръ ȚR, 1570, iun. 6.

● сѣ̃ъ кръпитъло(к) ȚR, 1500, dec. 13.

CÎT *pron. rel.* «сколько», «ce qui, lequel »; къ(ци): ачеци рѫмъни ~ с҃т҃ѫ ҃т чє(с)ть ка(р)те ȚR, 1600, iul. 6 A.

CÎTE *prep.* «по», « par, à raison de »; къте: да мѫ є(ст) ... д̃ ѕ(ж) ~ ꙋ̃ а(с)при ȚR, 1599, mai 18; къте: ~ рм̃ ȚR, 1600, iul. 6 A.

CLAIE *f.* «стог», « meule (de foin, de blé)»; клае: ѡ(н) є(ст) вратн(л)... и една ~ за сено ȚR, 1582, sept. 10, *Ștef. Doc. G.*, p. 227.

***CLANȚĂ** *f.* «дверная ручка; рот», « loquet; bec, gueule »; *în antrop.* кла(н)ца: некоа(р) ~ съ же(н) M, 1597, iun. 25.

***CLĂBUCET** *n.* « munte înalt în formă de căciulă (cf. P. V. Rotaru și G. A. Oprescu, *Lex. top.*) », «высокая гора в виде острой шапки», « montagne élevée en forme du bonnet aigu »; *în top. munte* клъвѫчеци(л): да є(ст) сълътрѫкѫ(л) въ(с) съ планино(м) сн по нме ~ ȚR, 1533, oct. 13.

● ѕ шърнле клъбичетъло(к) ȚR, 1517, iul. 10.

***CLĂDIT** *adj.* «построенный», « édifié, bâti »; *în top. loc* клъдитеен: ѡ(т) толѣ ѕ нижнїи дмль ~ M, 1515, dec. 21 B.

***CLĂIȚĂ** *f. dim.* de la **CLAIE**; *în top. loc* клънце(н): дори вале ~ ȚR, 1557, iul. 9.

*CLOCIT *adj.* «высиженный, выведенный (о птицах); протухший (о яйцах)», « couvi »: *in top. sat* клочищи: село ~; клочищĭи: да дръжи(т) село ~ ŢR, 1579, sept. 12.

*CLOCOTICI *m.* «куст (Staphylea pinnata); скерда», « arbuste (Staphylier pinné); mille-pertuis »; *in top. sat* клокотич: села по имєнѫ ... бѫкѣци ... и ~ ŢR, 1473, mai 17, *DRH* I, nr. 143; клокотичѫ(л): покѫпище ... село ~ ŢR, 1500, iul. 14; клокоти(ч): и ѫ ~ половинѫ и къ пълнинѫ ŢR, 1519, ⟨ian. — aug.⟩ 10; 1598, iun. 20; клокотичю(л): да и(м) є(ст) ѡ(ч)инѫ ѫ сє(л) ~ ŢR, 1598, iun. 20.

CLOPOTNIŢĂ *f.* «колокольня», «clocher »; клопотница: стєфа(н) воєвода ... съз(д)а сїа ~ M, 1498, sept. 13, *RM*, nr. 17; клопо(т)ница: іѡанъ алєѯанъдръ воєводъ ... изводи създати сїа ~ M, ⟨1560—1561⟩, *Kozak*, nr. XIV; клопѡ(т)ницѫ: сътвори и ~ M, 1590, febr. ⟨2⟩, *Kozak*, p. 134, nota 3.

CLUCER *m.* «ключер (бояр-ключник у княжеского двора)», « officier chargé du service des vivres (à la cour du voïvode) »; ключа(р): сѣє(д)телїе ... ви(н)тило пєхарни(к) мирча коми(с) ... фѣркж ~ ŢR, 1469, oct. 29: пардо(с) ~ ŢR, 1480, ian. 18; жѫпа(н) сташєла(в) ~ ŢR, 1490, iul. 26; 1493, sept. 2; 1494, iun. 5; 1504, nov. 21; 1512, mai 26; 1526, iul. 7; 1532, iul. 24; 1533, febr. 7; 1538, apr. 25; 1542, iun. 30; 1554, apr. 26; 1570, mai 1; 1572, oct. 9; 1575, aug. 12; M, 1578, apr. 5; ключара: жѫпана дана ~ ŢR, 1489, oct. 2; ключарѫ(л): жѫпана сташєла(в) ~ ŢR, 1490, iul. 26; клѫчарѫ: да поє(т) жѫпанѫ иванѫ ~ ŢR, 1504, nov. 21; 1519, sept. 16; 1525, apr. 19; 1526, aug. 6; 1541, febr. 10; 1563, apr. 13; 1568, apr. 14; ключарѫ: дава(т) ... болѣринѫ г(с҃д)ва ми жѫпанѫ тѫдорѫ ~ ŢR, 1521, apr. 3; 1532, dec. 29; 1533, apr. 26; 1538, apr. 25; 1542, ian. 25; 1554, apr. 26: клѫчар: жѫпана вланкѫлова ~ ŢR, 1526, aug. 6; ключа(р)ѫ: да є(ст) жѫпанѫ вланкѫ(л) ~ ŢR, 1532, dec. 29; клю(ч)ръ: дава(т) г(с҃д)во ми ... жѫпанѫ драгѫ(л) ~ ŢR, 1543, mai 18; ключаро(м): а ви ~ ии є(д)но мєтъ(х) да не имає(т) ŢR, ⟨1569⟩, febr. 14; ключарю(л): дє(л) драгѫлѡ(в) ~ ŢR, 1574, oct. 10.

CNEZ *m.* «свободный крестьянин»; «paysan libre »; кнє(з): дава(т) г(с҃д)во ми сїе повелѣнїе ... харешано(м) єлищи сѫ(т) ~ ... да и(м) є(ст) харешѫ(л) въ(с) ŢR, 1558, febr. 11; села въсє(х) бѣ(ш) ~ иѣ са(мї) ... поклонише(с) ŢR, 1598, mai 27; sept. 1; кнє(зи): тє(х) вє(ч)ие ви(ш)ре(х) ѡнє иѣ(ст) стоати вигї ѡнє ~ ŢR, 1599, ian. 15 A; кнєзи: сїю село ки(л) єси ѡ(т) пръ(ж)де връ(м) ~ ŢR, 1600, mart. 25.

*COADĂ *f.* «хвост», « queue »; I. *in antrop.* код(ѣ): ка(м)бѫ(р) ... и ~ ŢR, 1505, dec. 10; код(д): дава(т) г(с҃д)во ми ... ръгъліе и ~ ŢR, 1517, iul. 10; 1542, ian. 10; ian. 25; ⟨1542, ian. — 1545, febr.⟩; 1542, mart. 15; apr. 16; ⟨1542, sept. — 1543, aug.⟩ 25; 1544, iul. 7; 1566, nov. 13; 1570, mai 1; ⟨1575—1576⟩, iun. 30; 1577, iun. 9; коѡ(д)а: и(с) ~ велико(м) клѫча(р) ŢR, 1541, febr. 10; ко(д): и(с) ~ велики дко(р)ш(к) ŢR, 1542, ian. 10; ⟨1542, ian. — 1545, febr.⟩; 1542, iun. 16; 1544, aug. 29; ко(д)а: жѫпа(н) ~ ŢR, 1542, ian. 25; 1543, mai 18; коѡа(д): жѫпа(н) ~ велики дво(р)ш(к) ŢR, 1542, febr. 20; код(дъ): жѫпа(н) ~ ŢR, 1542, iun. 30; кодаж: жѫпа(н) ~ ŢR, 1543, febr. 1; 1544, mart. 15; коод(д): жѫпа(н) ~ ŢR, 1543, mai 25; кодда: жѫпа(н) ~ ŢR, 1543, sept. 17; nov. 7; кѡа(д): ~ велики дво(р)ш(к) ŢR, 1543, dec. 7; кодъ: и ~ и ста(н) ŢR, 1556, iun. 22; кодоае: покѫпи а(л)бѫ(л) ... ѡ(т) ~ ŢR, 1570, mai 19.

II. *în top.* 1. *loc* коаделе: покѕпи ... ѡ(т) ми(н)цѣ ~ зорілъ(в) ȚR, 1575, ian. 2. *baltă* кода: ~ шрова ȚR, 1579, nov. 10 A; ⟨1591, după mai⟩; кодда: пре ·ѧ(н) ~ пр[ов]ѕлѕи ȚR, 1579, nov. 10 A; 1581, ian. 27.

COARDĂ *f.* I. «unitate de măsură agrară», «единица меры земли», «unité agraire de mesure»; ко(р)дъ: ѡ(ч)иѕ ѕ чоръцїї ... в фа(л)чи и ã ~ȚR, 1579, iul. 5.

II. *în top. sat* ко(р)зи: вѣдинъ ~ ȚR, 1534, dec. 18; села на име ... пиатра и ~ȚR, ⟨1554—1557⟩, iun. 8 (cuvînt adăugat ulterior); ⟨1592⟩, mai 22.

COASTĂ *f.* I. «скат, склон», «côte, pente, versant»; коа(с)тъ: село корнѣнїи въси и ѡ(т) ~ и ѡ(т) во(д) ȚR, 1571, apr. 3; коа(с)тѫ: ѡ(т) къ ста(н)ка ѡ(т) бро(д) по(д) ~ ѕ грънища фикъ(в) ȚR, 1580, ian. 8.

II. *în top.* 1. *sat* костѫ: да и(м) є(ст) ѡчина радославова сѣпть ~ȚR, 1463, nov. 12; коаста: ѡ(ч)иѕ ѕ ~ръѕлѡ(в); коа(ст)ъ: ѡ(т) ~ рѣкѡ(в) ȚR, 1585, oct. 22; коа(ст): гръдїше ѡ(т) ~ ȚR, 1598, nov. 11. 2. *munte* коаста: да и(м) сѕ(т) ... пискѕ лѕ строе и съ планино(м) си ~ ȚR, 1502, mart. 9. 3. *loc* ко(с)та: ѕ ~ глодѕло(в) ȚR, 1521, apr. 30; коастъ: да мѕ є(ст) неговѕ ѡ(ч)иѕ ѕ гъвънеци ѡ(т) ~ȚR, 1547, iun. 5; коаста: ѕ ~ ѡане(в) ȚR, 1563, sept. 24; ~ нѣго(в) ȚR, 1588, nov. 5; 1596, aug. 10. коа(с)та: покѕпи ста(н) еди(н) ме(с)то зовема(г) ~ ѡгръзнен ȚR, 1577, apr. 15; кѡаста: ~ нѣго(в) ȚR, 1584, febr. 9.

COCIE *f.* «дрожки», «calèche»; кѡчїю: пода(л) ... и ã ~ съ дво(и) кѡ(ни) и съ ащѫ(р)но(т) M, 1587, nov. 26.

***COCIOAVĂ** *f.* «избушка; лачуга, хибарка», «bicoque, baraque»; *în antrop.* кочоа(в): и миклѕ и ~ȚR, 1592, ian. 28.

***COCOR** *m.* «журавль», «grue cendrée»; I. *în antrop.* кокора: ста(н) и ~ мълн дворнищи ȚR, 1494, mart. 16; M, 1579, apr. 26; кокодрѣ: вѣра пана ~ столника M, 1579, sept. 21 B; кѣкора: ~ столника M, 1583, mart. 29 A; 1584, mai 28, *Doc. buc.*, II, nr. 8; 1592, sept. 14, *Doc. buc.*, II, nr. 12; кокорѣ: вѣра пана ~ M, 1586, febr. 20; коко(р)ча: покѕпи(л) ~ съ(с) сн҃ѣви (с) ȚR, 1582, mai 25.

II. *în top.* 1. *loc* кокоръ: и ~ до горе ȚR, 1581, mart. 12; кѣкори: могила ~ M, 1584, oct. 21, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 347; кокори: могила ~ M, 1592, febr. 2, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 355. 2. *sat* кокора: покѕпи ... ѕ ~ ȚR, 1582, iun. 9; кокоръци: а дрѣга ѡ(т) ~ȚR, 1512, mart. 15; 1571, sept. 6; 1578, mai 28; ⟨1578, 1582—1583⟩, iun. 27; кокоръ(ц): ѡ(ч)иѕ ѕ ~ ȚR, 1512, mart. 15; кокорьци: ~ ѡ(т) праҳова ȚR, ⟨1579⟩, iun. 20.

● пи(с)кѕ(л) кокоре(в) ȚR, ⟨1538⟩, mart. 19.

***COCOȘ** *m.* «петух», «coq»; *în antrop.* коко(ш): продадо(ш) ~ за свои(м) добро(м) волю ȚR, 1544, mai 14; ѡ(ч)не покѕпене ... ѡ(т) на ~ȚR, 1583, mai 23 A; їѡ(и) ~ и дѕмитрѕ ~ M, 1587, iun. 10; кокошѕ: покѕпи(ш) дръгою и пътрѕ тае ѡ(ч)иѕ ѡ(т) ~ ȚR, 1544, mai 14.

● де(л) кокошо(в) ȚR, ⟨1544⟩, mai 14; 1583, mai 23.

***COCOȘILĂ** *m.* «прозвище для горбатого человека», «sobriquet donné au bossu»; *în antrop.* кокошилов: лоупѕл синь ~ȚR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

***CODĂU** *m.* «название овчарки или волка», «nom donné au chien de berger ou au loup»; *în antrop.* кодъѫ: ѡ(т) петрѣ ~ M, 1589, mai 3.

***CODOI** *m.* «хвостище», «grande queue»; *în antrop.* кодою: тако прѣше прѣ(д) г(с҃д)ва ми ~ и тодѣ(р) ṬR, 1550, febr. 21.

CODRU *m.* I. 1. «полоса, участок земли», «parcelle de terre»: кодрѫ: да ѫзимае(т) ... еди(н) ~ за ме(с)то ṬR, 1567, mart. 10, *Ştef. Doc. G.*, p. 159; еди(н) ~ съ шѫ(м) ṬR, 1572, iul. 6; еди(н) ~ ѡ(т) ме(с)то съ(с) крашще ṬR, ⟨1575—1576⟩, febr. 18; 1579, iul. 29; 1587, iul. 19; 1598, apr. 27; код(р)ъ: кѫпи ... еди(н) ~ ѡ(т) мѫке дори и во(д); код(р)ѣ: еди(н) ~ ѫ лѣ(н)цѣ ṬR, 1579, iul. 29. 2. «бор, дремучий лес», «forêt épaisse, sombre»: кодрѫ(л): да е(ст) строе(в) ѡ(ч)ѭ или ѡ(т) ~ е(ж) се зове(т) кѣката ṬR, 1573, mai 13.

II. *în antrop.* ко(д)рѣ: дадѣ ~ своѭ де(л) ṬR, 1453, oct. 4; 1457, apr. 16; кодрѣ: азъ ~ гра(м)ти(к) ṬR, 1483, mai 12; кодр(ѣ): ѡи(с) а(з) ~ ṬR, 1569, ian. 7; кодрѣнѫ: да есть ... дѫмши чашникѫ и ~; кодрѣнѫ(л): дѫмша чашникъ и ~ M, 1546, mart. 1; кодре(ш): ~ мали дша(к) ṬR, 1567, mart. 10, *Ştef., Doc. G.*, p. 159; 1570, sept. 12; кодреша(и): и ~ коритѣ ṬR, 1538, iul. 16; кодриша(и) ~ съ же(и) 1599, iun. 13.

III. *în top. sat* кодре(щ): да е(ст) ... ѕ ~ ṬR, ⟨1527⟩, apr. 23; 1568, sept. 5 A; кодришъщи: ѡ(ч)ѭ ѕ ~ ṬR, ⟨1580⟩, mai 20; кодрешещи: ѡ(ч)ѭ ѕ ~ ṬR, 1582, apr. 23 A.

COFTERIE *f.* «вид шелковой ткани», «espèce d'étoffe de soie»; кофтерие: за ~ а҃ї ла(т); ко(ф)терие: за ~ ра(а҃ї) гѫле(р) *Cat.*, 1509, apr. 3; ко(ф)терїа: три дѫлъми е(д)на ѡ(т) ~ а два ѡ(т) свитѫ ṬR, 1536, mai 1; ко(ф)тирїе: чапра(з) беле за ~ ṬR, 1573, oct. 23; ⟨1594—1599⟩, ian. 14.

***COJOC** *n.* «кожух», «touloupe»; *în top. sat* кожоче(ш): село ~ ṬR, 1594, iun. 18.

● (antrop.) де(л) кожоко(в) ṬR, 1480, ian. 18; 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337; ѡ(ч)на кожоче(щ)ло(в) ṬR, 1594, iun. 18.

COJOCAR *m.* «скорняк», «fourreur, pelletier»; кожокаръ: и ~ или кѫзнец или воу(д) какы мистръ M, 1448, apr. 5 B; ко(ж)ка(р): послали ... по ханъ(ш) ~ ṬR, ⟨1521—1529⟩, febr. 5; кожока(р): ако(в) ~ ѡ(т) сиби(и) ṬR, 1570, iul. 22; M, 1597, sept. 19.

COJOCĂRIŢĂ *f.* «скорнячка; жена скорняка», «fourreure; la femme du fourreur»; кожокъри(ц): мъ(г)дълн(и) ~ M, 1581, mai 11 C.

COLAC *m.* I. 1. «дар», «don, présent»; кола(ч): пошлю ~ г(с҃д)ѫ ти еди(и) бидиѭ M, ⟨sec. XVI⟩, oct. 2, *Tocil.*, 534 *doc.*, nr. 523. 2. «весть», «nouvelle»; кола(ч): да ви каже(т) ~ добръ ṬR, ⟨1504⟩; ṬR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 451; кола(к): да ви прикажи(х) ва(ш) мл̃(с)ть ~ за г(с҃д)во ми ṬR, ⟨1530—1532 oct.⟩, iun. 4.

II. *în antrop.* колакѫ: продали слѫга(м) наши(м) ~ и фрѣцили; колакъ: оустависи сѣ ~ и фрѣцилъ; кола(кѫ): слѫга(м) наши(м) ~ и фрѣцили M, 1546, mart. 31.

III. *în top. sat* кола(к): досталосѣ въ ча(ст) слѫѕѣ наѩемѫ ... половина чѫлина и ~ ве(с) M, 1522; 1569, aug. 12; колака: а хота(р) ... да е(ст) почеши ѡ(т) фѫи(д) ~ прѫсти ѕ еди(и) дѫ(в) M, 1522.

***COLIBAŞ** *m.* «человек, живущий в шалаше (избушке); горный житель», « homme demeurant dans une chaumière; montagnard »: *in top. sat* колиба(ш): ѡ(т) ~ ста(н) лѡ(г)фе(т) ŢR, 1596, aug. 17; 1599, febr. 13.

COLIBĂ *f.* I. «хижина, хибарка», « chaumière, hutte »: колиѣ: ѡ-тиншлъ ... роман ѡт негоѣ ~ ŢR, ⟨1538—1544⟩, *Drag. Rel.*, nr. 62.

II. *in top.* **1.** *loc* колиѣ: ~ ферѣи ŢR, ⟨1538—1544⟩, *Drag. Rel.* nr. 62. **2.** *sat* колибиле: ~ ѡт рошїи ŢR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337; колибанїи: сало ~; колиба(н): ѡ(т) село ~ M, 1588, oct. 6.

COLNIC *n.* I. «тропинка вдоль холма или в лесу; холмик», « sentier (montant); colline »: ко(л)ни(к): по ~ до секъри(ц) ŢR, 1528, nov. 10 A.

II. *in top. loc* ко(л)ниѣ(л): да се знае(т) тои мѣсто ере е(ст) до ~ фечерѣлѡ(к) ŢR, 1530, nov. 15; дорн ~ манъръ(в) ŢR, 1575, ian.; ~ прикоюѣли ŢR, 1579, nov. 26: ко(л)ни(к): еди(н) ни(в) ѣ ~ ŢR, 1560, iul. 8; 1561, oct. 24; 1579, iul. 23; 1580, apr. 7; 1593, iun. 6; ко(л)нич(ѣ)ле: покѣни ѡ(т) ~ а̃ лика(ле) ŢR, 1567, mai 17; ко(л)ниѣ: ѡ(т) ~ до вал҃к рр҃к ŢR, ⟨1580⟩, mai 20; ко(л)нико(м): до ѣста ~ ŢR, 1590, apr. 25 B; колнекѣл: до ~ попек ŢR, 1594, mart. 26, *DRH* XI, nr. 37.

***COLNICEL** *n. dim.* de la **COLNIC**; *in top. pîriu* колничелѡк: до р҃ка ~ ŢR, 1532, mai 28, *DRH* III, nr. 126.

COLŢ[1] *n.* «угол», « coin, angle »: ко(л)цѡ: пани на ~ дъмбраве(в) ŢR, 1524, mart. 17.

***COLŢ**[2] *m.* «клык; корешок зуба», «canine, croc du chien; chicot »; *in antrop.* ко(л)ца: свѣ(д)телѣ ... ~ и родъ страторни(ци) ŢR, 1482, iul. 13; 1483, iun. 1; 1484, mart. 9; 1485, apr. 5; 1486, iun. 13; 1487, iul. 31; 1488, apr. 10; 1494, mart. 16; 1565, apr. 15; 1577, apr. 18; 1579, mai 5; ⟨1594⟩, aug. 24; колцъ: ~ пеҳарїкъ ŢR, 1488, febr. 4; колци: слѣгамь паши(м) негрилеси и ~ M, 1502, mart. 17.

● дака(т) г(с҃д)во ми ... ко(л)це(в) ŢR, 1579, mai 5: aug. 4.

***COLUN** *m.* «дикий осел, кулан», « âne sauvage, onagre »; I. *in antrop.* колѣна: кѣра пана ~ стѡлника M, 1530, aug. 22; 1531, mart. 18; 1532, mart. 10; колѣна: кѣра пана ~ M, 1531, mart. 7; mart. 15; mart. 24; mart. 26; 1532, febr. 27; mart. 12; mart. 26; 1533, mart. 6 ş.a.

II. *in top. sat* колѣи: ѡни сѣт ѡт гънпари и ѡт ~ ŢR, ⟨1482—1495⟩, *Drag. Rel.*, nr. 14; колѣнецн: миҳѣ(л) ѡ(т) ~ ŢR, 1570, iul. 22.

● колѣнѡ(в) рр҃м(д) M, 1546, mai 12; лакѣ(л) колѣнѣло(в) ŢR, 1567, mart. 10, *Ştef. Doc. G.*, p. 158; могила колѣнока M, 1575, sept. 15.

***COMARNIC** *n.* «пастушеская хижина, дом лесника; часть овчарни, где сохраняется и сушится сыр», «hutte, cabane de berger, du garde-forestier; partie de la bergerie où l'on conserve le frommage»; *in top.* **1.** *sat* комарникѣ(л): да мѣ е(ст) ~ ŢR, 1501, sept. 1; 1538, iul. 16; 1574, aug. 7; комарникѣ: половнпѣ ѡ(т) ~; комарни(к): н(м) е(ст) ѡ(т) ~ половнпѣ ŢR, 1538, iul. 16. **2.** *munte* комарничеле: планнпѣ цо се зове(т) ~ ŢR, 1505, dec. 10; кома(р)ничело(р): дорн вр҃х(ҳ) ~ ŢR, 1574, febr. 13; кома(р)ничеле: планнпѣ что се зове(т) ~ ŢR, 1587, ian.

● комарни(н)ска планина ŢR, 1510, mai 27 B; вр҃х(ҳ) кома(р)ничелѡ(в) ŢR, 1574, febr. 13.

COMIS *m.* I. «комис (конюший, боярский чин)», « écuyer. titre de noblesse »; коми(с): станчю(л) ~ ŢR, 1415, iun. 10 (scris intre rînduri); 1428, sept. 10; ⟨1429, mart. 20; 1430, apr. 9⟩: M, 1436, sept. 19: ŢR, 1440, sept. 16; 1450, ian. 2; M, 1460, dec. 5; ŢR, 1471, ian. 25; 1490, iul. 26 s.a.: комиса: вѣра пана станчѕла ~ M, 1435, apr. 14; 1440, aug. 6; 1446, ian. 26; 1455, iul. 2; 1460, nov. 27; 1470, apr. 1 B; 1480, aug. 29; 1490, oct. 14; 1498, sept. 24; ŢR, 1511, dec. 27; M, 1518, apr. 23; 1528, mart. 22; комисѕла: вѣра пана жѕржи ~ M, 1453, ian. 26: комисѕ: по(т)връдили ... слѕѕѣ нашемѕ панѕ ива(ш)кѕ ~ M, 1460, dec. 5: 1470, iul. 18; ŢR, 1505, iun. 21; 1519, sept. 5; 1540, oct. 13; комисѣ: пан кѕwрѣнѣ ~ M, 1462, mai 15; 1470, febr. 8; кwми(с): да(и)чю(л) ~ ŢR, 1493, iun. 3; 1555, nov. 12; комисоу: слѕзѧ нашемоу панѕ или ~ M, 1497, mart. 20; кwмиса: вѣра пана хърри ~ M, 1528, mart. 19; 1552, mart. 29; 1558, apr 7 B; комисѕ(л): све(дѣ)теле ... вързка(и) ~ и ѕрѣкѣ сто(л)ш(к) ŢR, 1560, iun. 16; пота(и) ~ ŢR, ⟨1587—1588⟩, iul. 27.

II. *în top. sat* комишанїи: да мѕ е(ст) ... село ~ ŢR, 1571, mart. 20.

COMISOAIE *f.* «жена комиса», « épouse du comis »; комїсоы: ма(р)та ~ M, 1587, oct. 3.

COMIŞEL *m.* «помощник комиса», « subalterne d'un comis »; комишелѕ: да(л) би(л) тое половиша села харватѕ бывшомѕ ~ M, 1507, mart. 22; комише(л): продали слѕга(м) наши(м) негрѕцѕлови ~ M, 1574, mart. 12.

COMÎNDA *vb.* «устраивать поминки», «préparer un repas funéraire »; комъндали: ~ и сътворили сѕт сараквстеѫ ŢR, 1599, aug. 29, *DRH* XI, nr. 340.

***COMOARĂ** *f.* «сокровище», « trésor »; *în top. loc.* комоwаръ: ѕ дъ(в) ста(р) пре(з) ~ ŢR, 1571, aug. 3; комоа(р): w(т) го(р) w(т) ~ ŢR, 1576, ian. 9 A; елико се (х)те и(з)бра(т) w(т) ~ до каме(и) ŢR, 1593, ⟨mai—aug.⟩.

● ма(т)ка комwаръ(в) ŢR, 1571, aug. 3; грѕю(л) комораѣ(в) ŢR, 1575, dec. 4.

COMORNIC *m.* pentru sens *v.* **CĂMĂRAŞ**; комориш(к): панъ вана ~ M, 1443, mart. 6.

CONTUŞ *n. v.* **CHINTEŞ**

COPAC *m.* I. «дерево», « arbre »; копа(ч): w(т) на(д) ~ w(т) дрѕ(м) ŢR, ⟨1579⟩, dec. 12.

II. *în antrop.* копа(ч): сестричичеве и(х) михъила(ш) и ~ M, 1491, febr. 26; 1517, dec. 15; ŢR, 1555, mai 10; копача: сестричич его михъилаша и ~; копачю: продали ... михъилашѕ и ~ M, 1491, febr. 26.

III. *în top.* 1. *loc* копачю(л): покѕпи(л) ... еди(и) ш(в) дори ѕ ~си(и)гѕ(р) ŢR, 1582, apr. 23 A; копак: дори ѕ поана новаков ѕ ~ ŢR, 1597, iun. 30, *DRH* XI, nr. 246. 2. *sat* копъчаши: жена стоева w(т) ~ ŢR, 1505, iun. 2; 1534, sept. 6 A; копъче(и): да е(ст) с҃тмѕ монастирѕ в[и]ногра(дѕ) w(т) ~ ŢR, 1535, dec. 11; копъчано(м): дори ѕ хотаое(х) ~ ŢR, 1566, iun. 27; копачаши: да и(м) е(ст) wчина ~ ŢR, 1569, apr. 29; ко(п)чаши: да мѕ е(ст) w(ч)иѕ ѕ ~ ŢR, 1577, iul. 8; копъчѣки: w(т) ~ ле(п)да(т) и вонко ŢR,

1580, iul. 28; ⟨1593⟩, dec. 24; ко(п)чѣнин: да и(м) (ест) ... ѡ(ч)нѫ селѡ ~ ŢR, ⟨1586⟩, iun. 15. **3.** *silişte* копъчѧном: селищѣ ~ ŢR, 1526, iul. 26; копъчанѡ(м): ѫ селище ~ ŢR, 1532, dec. 29.

● длвѫ копачо(в) ŢR, 1520, iul. 14; гра(дї)ще копаче(в) ŢR, 1588, iun. 13.

***COPĂCEL** *m. dim.* de la **COPAC**; *în top.* **1.** *sat* копъче(л): дарова(ҳ) ... рѫшорѫ(л) ве(с) и ~ ŢR, 1473, mai 17; да и(м) е(ст) ѫ ~ еди(н) виногра(д) ŢR, 1496, aug. 1; 1502, mai 3 A; 1535, dec. 11; 1559, iun. 28; 1579, nov. 16; 1584, ian. 8; 1587, apr. 14; 1590, iul. 11; 1593, mai 18; копъчелѫ: кѫпи... виногра(д) ѡ(т) ҳота(р) ~ ŢR, 1496, apr. 14; aug. 1; 1517, oct. 30 A; копаче(л): да и(м) е(ст) ... ѫ ~ ŢR, 1540, oct. 13; 1572, mart. 13; копъчале: покѫпи ... по еди(н) ш̃и(в) ѡ(т) ла ~ ŢR, 1559, apr. 24; ко(п)че(л): нѣгое ѡ(т) ~ ŢR, ⟨1575—1577⟩, iun. 8; 1588, nov. 23; ко(п)челѫ(л): ѫ села имене(м) ~ ŢR, 1578, ian. 25. **2.** *loc* ко(п)челѧлѫ(и): фаца ~ ŢR, 1582, aug. 27 A.

● ѡ(ч)нѫ копъчелѡ(в) ŢR, 1593, mai 18.

COPIL *m.* I. «внебрачный ребенок», « bâtard »; копе(л): еди(и) ~ по име вѫдѫ(р) ŢR, 1526, aug. 6; жна е(ст) [родила] тѡ(г) сн̃ъ ...по(д) плетїе лко(ж) еди(н) ~ ŢR, 1586, febr. 11; копи(л): жіи сѫ(т) нѣкїе члв̃ци ѡ(т) еди(н) дѣдѫ ~ ŢR, 1540, dec. 9.

II. *în top. loc* копил: покѫпил стонка а̃ нив ѡт ~ ѡт над гницѧл ŢR, 1598, iun. 8, *DRH* XI, nr. 299.

COPILĂ *f.* «внебрачная дочка», « bâtarde »; копила: їѡ(и) и се(с)три его ди(н)а и софїика дѣти варвари ~ жана лимбѫдоуче; копиле: било дано ѡ(т) ~ своемѫ M, 1555, mart. 23; ⟨1555⟩, apr. 28; копилъ: нѣ(ст) била родила ѡ(т) бащо(м) сї на(н) нѫ била ~ ŢR, ⟨1559⟩, iun. 27.

***CORABIE** *f.* «корабль», « vaisseau, navire »; *în top. vad* корабїе(в): до вода дѫнае(в) е(ж) се зове(т) бро(д) ~ ŢR, 1598, sept. 6.

CORAMA *f.* «обложение, сбор», « contribution, collecte »; корама: е(ст) да(л) на би(р) за покло(н) и на ~ ŢR, 1594, mai 28.

***CORB** *m.* «ворон», « corbeau »; I. *în antrop.* корбѣ: ~ съ ... деца(м) си ŢR, 1555, mai 10; корбъ M, 1576, apr. 20 A.

II. *în top.* **1.** *sat* корбы: села по име ~ въси по арги(ш) доле; села по име [...] и ~ ѡ(т) каме(н) ŢR, 1456, apr. 15; ко(р)би: дава(т) г(с̃)во ми ... и ~ и подѣни ŢR, ⟨1496—1508⟩, apr. 6; ⟨1541—1544⟩, iul. 4; корви: дадоше калѫгери сто(н)ке и братїа(м) его ѫ ~ де(л) сто̃мѫ мона(с)тирѫ ŢR, 1497, ian. 9; 1503, iun. 11; 1505, iun. 21; 1510, mai 2; 1514, dec. 14; 1570, ian. 3; 1587, sept. 7 B; корбїи(м): да мѫ сѫ(т) село на име ~ ѡ(т) каме(н) въси ŢR, 1503, iun. 11; 1506, sept. 1; 1512, iun. 23; sept. 29; корби(м): е(ст) приложили ~ да и(м) е(ст) за жранїе ŢR, 1503, iun. 11; корбѫ(л): петръ ѡ(т) ~ ŢR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23; корбещи: села на имѣ крива и ~ на seжи M, 1520, apr. 24. **2.** *mănăstire* корви: дава(т) ... мона(с)тирѫ зовомаго ~ ѡ(т) каме(н) ŢR, 1512, sept. 29; 1515, ian. 11; 1517, ⟨iun.⟩ 12; ~ ѡ(т) пїатръ ŢR, 1526, iul. 6; 1532, iul. 24. **3.** *loc* корбѫ(л): ѡ(т) фраси(н) ... до ~ ŢR, 1560, iul. 6; sept. 15; корбїи: ѡ(т) къ ~ чю(н)ци ŢR, 1580, ian. 8. **4.** *silişte* корбѣнин: съ селищо(ж) цю се зове(т) ~ ŢR, 1494, apr. 1; корбѣно(м): селищѣ ~ ŢR, 1496, apr. 14: 1517, oct. 30; ко(р)бѣни: ѡ(ч)нѫ ѫ ~ ŢR, 1596, iun. 3; корбенещо(м): селищѣ ~ ŢR, 1502, mai 3 A.

● сн҃вце ко(р)кѣниѳви ȚR, 1502, mai 3 A: предѣ(л) ко(р)кѧло(к) ȚR, 1521, iun. 14: пето(к) ко(р)кѧло(в) ȚR, 1562, ian. 9: къ(л)чмсл ко(р)кѧло(к) ȚR, 1571, aug. 3: калѣ кш(р)кѧлш(в) ȚR, 1587, nov. 2.

***CORBIȘOR** *m. dim.* de la **CORB**; *in top. sat* ко(р)кшюрш: лѣпа(п)да ш(т) ~ ȚR, 1536, iul. 17: коркшюрн: ш(т) ~ ȚR, ⟨1575—1577⟩, mai 28.

***CORBIȚĂ** *f.* «ворон (самка)», «corbeau (femelle)»; *in antrop.* ко(р)кшце(в): данчце(л) ~ съ(с) дпца(м) сн ȚR, 1533, apr. 16.

***CORCODEL** *m.* «поганка; нырок; хирабель», «grèbe; plongeon; prunier-cerise»; *in antrop.* коркодемкъ: мчшиѕ ~ ȚR, 1594, oct. 4, *DRH* XI, nr. 98.

CORDAR *m.* I. «мастер луков; сабельный мастер», «fabricant d'arcs; fabricant d'épées»: кордарѣ: дѣти иѣгшш дш(ч)ки индрнпка ~ M, 1519, iun. 30; 1529, apr. 23.

II. *in top.* 1. *loc* кордарю: ѕ пѫ(т) ~ M, 1588, dec. 20. 2. *sat* кордарѣкшн: село на нмѣк ~ M, 1517, ian. 17; 1519, iun. 30: кш(р)дарѣкшн: тѣмѕ селѕ ... на нмѣк ~; кшрдарѣкшн: да(л) н(м) на тое село на ~ M, 1519, iun. 30.

***CORLATĂ** *f.* «ступенчатый склон; ясли, кормушка; загон (для скота)», «pente, versant en terrasses; crèche, mangeoire; enclos, parc (pour le bétail)»; *in top. sat* корлатем: простн на дорогѕ ~ M, 1499, nov. 20, *Bogdan, Doc. St.*, II, nr. LXXIX; ко(р)лате: да мѕ е(ст) село по нме ~ ȚR, 1535, ian. 11: ко(р)лателе: да н(м) е(ст) ~ късн ȚR, 1589, mai 17; 1594, aug. 29; ко(р)латъ: оу пїатра ш(т) на(д) ~ ȚR, 1596, febr. 1.

***CORN**[1] *m.* «кизил», «cornouiller»; *in top.* 1. *sat* корнїн: поткердпан есмн ... села на нмѣк ~ и стримкїн на краковѣ M, 1428, apr. 2: корнѕ(л): села ижс сѫ(т) на клате(χ) карарѣкшн и лѕмшѣкшн и ~ ѕжого(к) ȚR, 1436, iun. 25: корнѕ: да мѕ е(ст) ... ѕ гѣцеци и ѕ ~ ȚR, 1499, iun. 15; ⟨1514, după iul. 23—1516, înainte de nov.⟩: ко(р)нѕ: да н(м) е(ст) ѕ ~ ȚR, 1533, oct. 13; ко(р)нѕ(л): да мѕ е(ст) село ~ къмшюрѕлш(к) ȚR, 1580, ian. 20 A: ко(р)нш: шшн ш(т) χота(р) ~ M, 1591, febr. 8. 2. *pîriu* коршлорь: ш(т) потока ~ M, 1472, iun. 1: *Cost. Doc. Ștefan*, nr. 22; 1487, mart. 6, *Bogdan, Doc. St.* I, nr. CLXV. 3. *loc* ко(р)нѕ(л): черс(з) пѫ(т) ~ M, 1569, iul. 19; корш: ш(т) ~ ȚR, 1577, iul. 17; коршлор: шскѕ ~ M, 1586, aug. 5, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 348.

***CORN**[2] *n.* «угол; конец: каменная вершина», «coin; extremité; sommet rocheux»; *in top.* 1. *munte* кш(р)нелс: плашиѕ цю се зовс(т) ~ ȚR, 1487, nov. 27; коршелс: пл[а]шпна цю се зовс ~ ȚR, 1508, dec. 23, *DRH*, II, nr. 62. 2. *loc* коршѕ(л): ~ мапѕло(в) ȚR, 1586, iun. 26; ~ мллѕлѣи ȚR, 1594, iun. 21.

● камснѕ ко(р)поуло(в) M, 1455, febr. 3; до лпца ко(р)нѕло(к) ȚR, ⟨1506⟩, ian. 21.

***CORNĂȚEL** *n. dim.* de la **CORNET**; *in top.* 1. *sat* și *târg* корнѫцслѕ(л): та е(ст) покѕпе(н) ~ къ(с); корнѫце(л): покѕпи трети де(л) ш(т) ~ ȚR, 1492, oct. 9: ко(р)нецс(л): пи(с) ѕ ~ ȚR, ⟨1496—1508⟩, apr. 6; корнецс(л): дака(м) ѕ знанїе за ради...ѕ дъпѣ ш(т) ~ ȚR, ⟨1512—1521⟩, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 245; ⟨1514, sept. — 1515, aug.⟩ 8; ко(р)нѫцелѕ(л): ~ вс(с) ȚR, 1526, iun. 1; корпъце(л): пи(с) ѕ ~ ȚR, ⟨1514, sept. — 1515 aug.⟩ 8; ѕ трѣ(г) ... ~ ȚR, 1538, mai 5; 1587, ian. 5 A; ian. 7; ко(р)нъце(л): достига(л) ѕ ~ ȚR, 1575, dec.

23; 1581, ian. 27; корньцелѫ(л): да и(м) сѫ(т) ... гьѡжанїи вьси и ~ ȚR, ⟨1579⟩, iun. 20; ко(р)нице(л): ѡ(т) кь ~ ȚR, ⟨1579⟩, dec. 12; корнъцелѫлѫи: мо(с)т ~ ȚR, 1587, ian. 7. 2. *balță* корньцелѫ(л): блата ~ ȚR, 1587, ian. 11.

● блата корнъцелѡ(в) ȚR, 1587, ian. 5 A; полю корнъцелѡ(в) ȚR, 1587, ian. 7; полю корньцелѡ(в) ȚR, 1587, ian. 11.

CORNĂȚELEAN *m.* «житель села Корнэцел», «habitant du village Cornățel»; ко(р)нъцел(ѣ)ни: достига(л) ѕ ко(р)нъце(л) а ~ е(ж) се не ѡ(с)тави(ш) ȚR, 1575, dec. 23.

***CORNET** *n.* «pădure mică de corni; vîrfuri (dealuri) izolate, din roci tari și acoperite cu păduri» (v. P. V. Rotaru și G. A. Oprescu, *Lex. top.*), «кизильник (куст); одиночные вершины (холмики), покрытые лесами», «bois de cornouiller; sommets isolés, couverts de forêts»; *în top.* 1. *loc* корне(т): вишекривине ~ ȚR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105; 1531, mai. 2. *sat* și *mănăstire* корне(т): да сѫ(т) монастирѫ ѡ(т) ~ ȚR, 1515, ian. 11; 1516, nov. 3; 1517, sept. 1; 1519, ian. 21; 1575, iul. 10; ко(р)не(т): сѣмѫ монастирѫ ѡ(т) ~ ȚR, 1516, nov. 3; 1575, iul. 10; 1578, dec. 27; ко(р)нетѫ: калѫгери ѡ(т) ~ ȚR, 1568, apr. 3; кѡ(р)не(т): ѕ сѣда мона(с)тир() ... ~ ȚR, 1590, mai 25; корнъцѣни: да и(м) бѫде(т) ... села по име дрѫгѫне(ш) ... и ѕ ~ по(л) ȚR, 1525, apr. 19; 1570, nov. 14; 1593, iun. 14; ко(р)нъце(ни): сѫ(т) ѫзели болѣри ѡ(т) ~ ȚR, ⟨1568—1569⟩, sept. 7; ко(р)нъцѣни: ви(н)ти(л) ѡ(т) ~ ȚR, ⟨1593⟩, apr. 20.

● дѣлѫ(л) корнетѫло(в) ȚR, 1560, sept. 15; връхѫ(л) корнѣтѫло(в) ȚR, 1582, iun. 4.

***CORNIȘ** *n.* «regiune acoperită cu boschete de corni» (*v.* P. V. Rotaru și G. A. Oprescu, *Lex. top.*), «кизильник (куст)», «bois de cornouiller»; *în top.* ко(р)нишило(в): до връхѫ(л) ~ ȚR, 1582, iun. 4.

***CORNIȘOR** *n. dim.* de la **CORN**; *în top. sat* корнишор: ча(ст) вѣвери(ц) ѡ(т) село ѡ(т) ~ M, 1576, apr. 20 A.

***CORUGĂ** *f.* «loc peste munte prin colți, pe unde se poate trece» (*v. CV*, 1950, nr. 3, p. 36), «ущелье, теснина», «défilé; gorge»; *în top. loc* корѫгъ: по до(л) ѡ(т) ~ дорн ѕ скорѫшѫ(л) ци(н)те(в) ȚR, 1558, febr. 11.

CORZEAN *m.* «житель села Корзи», «habitant du villlage Corzi»; ко(р)зенни: прифати(т) лю(дї)е ѡ(т) ко(р)зи ... да дръжи(т) свезани до(н)де(ж) дава(т) ~ кни(г) за ѡ(ч)не ȚR, ⟨1592⟩, mai 22.

COSITOR *n.* «олово», «étain»; коситo(р): да ми найдете башон м(л̃с)тъ некою ~ ȚR, ⟨1512—1521⟩, ian. 4; каситo(р): аспри що се(м) посла(л) ... за ра(дї) ~ ȚR, ⟨1512—1521⟩, apr. 14.

***COSOROABĂ** *f.* «потолочная балка (у дома)», «sablière (à la maison)»; *în antrop.* косорѡавѫ: а(з) и(з)писа(χ) ~ гра(м) ȚR, 1534, sept. 12; късорѡавъ: а(з) ~ писа(χ) ȚR, 1550, iul. 3.

COSTIȘ *n.* I. «склон, скат», «coteau, pente»; ко(с)тишѫ: wни е(ст) да(л) а̃ ~ ȚR, 1583, apr. 30 B; ко(с)ти(ш): покѫпи кр(с)тѣ еди(н) ме(с)то ... и еди(н) ~ ȚR, 1586, dec. 18; покѫпи ... еди(н) ни(в) попе(в) али ѕ ~ ȚR, 1587, aug. 3.

II. *în top. loc* костиш: дал дѫмитрѫ ſа̃ виноград wт ~ ȚR, 1596, mai 14, *DRH* XI, nr. 167.

COȘ *n.* I. «кузов повозки», « coffre d'une voiture »; кошѕре: да ми наидете ... два кола али да вѕдѕ(т) големи и wковани и да вѕдѕ(т) съ(с) ~ и съ(с) све(м) ȚR, ⟨1504 sau 1507⟩.

II. *în antrop.* (v. și sensul «корзина», « panier ») în numele compus таѥ·ѧ(н)ко(ш): принде са(м) ~ ȚR, 1543, iun. 15.

***COȘAR** *n.* «кошара», « enclos, parc »; *în top. loc* кошарю(л): ~ теше(в) ȚR, 1573, aug. 12.

***COTEȚ** *n.* «собачья конура, курятник, свинарник; затон (для ловли рыб)», « abri, niche à chien, à volailles, cochons; bordigue (enceinte pour prendre le poisson) »; I. *în antrop.* котець: сѧгы наши вѣрны жѕржь ~ и бра(т) его козма ~ сѧжили на(м) M, 1471, oct. 24.

II. *în top. sat* котечарын: село на нмѧ ~ M, 1471, oct. 24.

● пи(с)кѕ(л) котецѧлw(в) ȚR, ⟨1586⟩, iun. 15; вльчѣwа котецоуловъ ȚR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

***COȚOFANĂ** *f.* «сорока», « pie »; I. *în antrop.* коцофа(н): ~ дворни(к) ȚR, 1506, sept. 16; ко(ц)фа(н): дава(л) г(с҃д)ва ми сїе повелѣнїе ... ра(д)ꙋ-ло(в) ~ ȚR, 1571, aug. 3; 1599, aug. 4.

II. *în top. sat* ко(ц)фа(н): ръ(д)чи(н) w(т) ~ ȚR, 1585, ian. 13; коцофъ-не(ш): да мѕ е(ст) село къльгърѣни е(ж) зове(т) ~ w(т) ко(д) нѣжлоw(в) ȚR, 1580, ian. 8.

● став коцофанwв M, 1533, mart. 8, *Ghib. Sur.* IX, p. 20.

***COVILTIR** *n.* «рогожный (холщовый) верх телеги; покрывало», « bâche (d'une voiture); couverture »; *în antrop.* ковлъти(р): е(ст) вин дрьжа(л) ра(д)ꙋ(л) ~; ковлътирю: де(л ра(д)ꙋ(л) ~ ȚR, 1525, dec. 17.

COVOR *n.* «ковер», « tapis »; ково(р): да мѕ давате тои ~ цо сте ѕзели ȚR, ⟨1482—1496⟩; па(к) на цако(б) еди(н) ~ ȚR, ⟨1529—1530⟩, ian. 20; даровa(л) ... еди(н) ~ и перине две ȚR, 1572, sept. 25; е(ст) би(л) ѕ сипѣте еди(н) ~ бѣ(л) ȚR, ⟨1594—1599⟩, ian. 14; ковw(р): за единь ~ ȚR, 1579, sept. 8.

***CRAC** *m.* «подножье горы; рукав (реки)», « pied d'une montagne; bras (d'une rivière) »; *în top.* **1.** *munte* кракѕ(л): планина и(ж) се зове(т) ~ скѕ(р)тело(р); планин(и) ~ леѕ(р)де(в); ~ миҳоко(в) ȚR, 1520, iun. 9. **2.** *loc* кракѕ(л): ливе(зї) w(т) ~ ȚR, 1588, iun. 2.

***CRAI** *m.* «король, князь», « roi, prince »; I. *în antrop.* краѧ: вѣра пана мик ~ M, 1457, sept. 8, *Bogdan, Doc. Șt.*, I, nr. II; 1458, oct. 26; nov. 11; кран: па(н) ми(к) ~ M, 1460, apr. 13; краю: кѕпи(л) тое село ... w(т) ива(н) ~ M, 1488, febr. 29; кръеци(н): имa(ш) канѧ й че(т) его прѕ пръ(д) г(с҃д)ва ми съ(с) ~; кръецило(р): ~ и(м) избра(ш) тен ѣ҃і болѣри ȚR, 1545, iun. 6; кръе(с)кѕ(л): василїе ~ M, 1599, mart. 15 B.

II. *în top. sat* краецїи: потвердили ... глодѣни и ~ M, 1444, sept. 1; кръеци: вѕ(ҳ)лѧ w(т) ~ M, 1588, aug. 28; кръе(ш): цо изберe(т) w(т) село ~ M, 1591, mai 6 B; кръеци: ~ въси ȚR, ⟨1526—1528, apr. 4⟩, *DRH* III, nr. 1.

● w(ч)на крае(в) ȚR, 1571, apr. 3; ра(д)ѕ(л) крае(в) ȚR, 1597, oct. 5.

***CRAINIC** *m.* «вестник, глашатай», « héraut »; *în top.* **1.** *munte* краниикѕ(л): предаде ... жѕпанѕ ра(д)ѕлѕ ... съ планїно(м) ~ ȚR, 1502, mart. 9. **2.** *sat* кранин(ч): w(ч)нѕ ѕ ~ ȚR, 1588, iun. 2; кранинцеци: два села ... на

имѧ ~ M, ⟨1415⟩, *Cost. Doc. mold.*, I, nr. 41; 1490, mart. 15; 1497, mart. 20.

● пото(к) краиниковъ M, ⟨1415⟩, *Cost. Doc. mold.*, I, nr. 41.

CRAMĂ *f.* I. «винодельня, винный погреб», «chambre (souterraine) où l'on prépare et conserve le vin; chai»; краме: да(л) ... ~ и шѕръ M, 1551, mart. 21; четири и по(л) фа(л)чи винограда и съ ~ ... били крїе(в) спатарѣ M, 1551, iun. 15; 1576, dec. 5 B; 1583, aug. 6; крами: помилова(ҳ) ... съ четири и по(л) фа(л)чи виногра(да) ... и съ ~ и съ въсе(м) доҳодо(м) M, 1551, iun. 15; крамѕ: половина ѡ(т) ~ M, ⟨1590, sept. 1 — 1591, aug. 31⟩.

II. *în antrop.* крама: вла(д)ѕ(л) ~ ȚR, 1594, iun. 18.

***CRĂCIUN** *n.* «рождество», «Noël»; I. *în antrop.* крачюнь: пань ~ белческоуль слоужиль M, 1414, dec. 20; крачѕнъ: слѕга на(ш) ~ пѕрчелескѕ(л) M, 1429, ian. 10, *Cost. Doc. mold.*, I, nr. 79; крачѕ(н): жѕпа(н) ~ ȚR, 1454 sau 1456; 1496, aug. 1; M, 1537, mart. 7; 1546, mai 24; крачюнѕ: дава(т) г(с҃д)во ми ~ ѡ(т) слатинѕ ȚR, 1478, apr. 3; M, 1502, mart. 14 B; кръчю(н): алѕ(л) и ~ ȚR, 1486, iun. 30; 1521, apr. 30; 1526, iul. 25; 1545, mai 27; mai 30; 1547, ian. 10; M, 1552, apr. 28; 1569, iul. 6; ȚR, 1570, mart. 29 B; M, 1581, mai 11 A; 1592, mai 14; крачю(н): жѕржа и бра(т) его ~ M, 1502, mart. 14; ⟨1538—1540⟩, ian. 11, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 506; M, 1569, iul. 9; крачѕнѕ: продали ... слѕѕѣ нашемѕ ~ M, 1502, mart. 14 A; кръчю(н): ива(н) и ~ ȚR, 1509, iul. 19; 1553, mart. 20; кръчю(н): сиѕ емѕ ~ ȚR, 1525, iun. 10 A; 1576, febr. 15 B; M, 1581, mai 11 A şi B; ȚR, 1599, febr. 13; кръчюн: съ братѕ емѕ ~ ȚR, 1526, iul. 25; M, 1570, febr. 16; кръчѕна: пана ~ M, 1532, mart. 10; 1569, mai 15; крачѕна: пана ~ M, 1532, febr. 27; mart. 12; 1533, mart. 6; mart. 12; 1538, mart. 30; 1570, iul. 25; кръчѕ(н): на(ш) слѕга ~ томъ M, ⟨1537⟩ mart. 7; 1546, mai 24; ȚR, 1547, ian. 20; кръчѕнѕ: ѕ рѕки слѕѕѣ нашемѕ ~ M, 1537, mart. 7; 1552, apr. 28; крачюна: вѣра пана ~ M, 1540, mai 11; 1569, apr. 2; крачюпъ: па(н) ~ M, ⟨1540⟩, mart. 23; крѫчѕнь: пань маден ~ M, 1561, iul. 15, *IM*, I, nr. 766; крачюн: вѣра пана ~ M, 1569, mai 20; 1570, iun. 30; крѣчюна: вѣра пана ~ M, 1569, aug.

II. *în top. sat* крачѕнѣни: на(н) ѡ(т) ~ ȚR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105; кръчѕнинии: ѡ(т) ~ фратѣ ȚR, 1531, mai; крачѕнен: дали ҳота(р) ~; кръчѕнинен: ѡ(т) ~ фратѣ ȚR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23; кръчюненен: балѣ ѡ(т) ~ ȚR, 1590, ian. 26; кръчюнънен: балѣ ѡ(т) ~ ȚR, 1594, iun. 8.

***CREȚ** *adj.* «курчавый, вьющийся», «frisé, aux cheveux frisés»; I. *în antrop.* крецъ: каза(н) ~ ȚR, 1451, aug. 1; крецѕ(л): каза(н) ~ ȚR, 1453, aug. 2; 1456, apr. 16; ⟨1478⟩; ⟨1482—1486⟩; 1565, ian. 4 A; M, ⟨1578—1579⟩, apr. 7; креца: оуси ѕнѕкове ~ M, 1497, mart. 20, *Bogdan, Doc. Ştef.*, II, nr. LXVI; 1500, mart. 25; крецѕла: дѫда иҳ ~ M, 1497, mart. 20, *Bogdan, Doc. Ştef.* II, nr. LXVI; креце: ти комане ~ ȚR, 1505, iul. 18; кре(ц): ~ по(с҃т) ȚR, 1588, mai 22; крецѣнъ: па(н) ҳо(т)ко ~ M, 1449, iun. 5; крецѣна: вѣра пана ҳо(д)ка ~ M, 1452, dec. 21 B; 1453, ian. 1; iun. 20; крецескѕ(л): ҳо(т)ко ~ M, 1460, nov. 27; крецае: настѣ и сестри ѥи мика и ~ M, 1552, mai 5; крецоае: дѣти ~ M, 1591, dec. 28.

II. *în top.* 1. *sat* крѣца: писахъ на ~ ȚR, ⟨1421⟩, iun. 19; 1575, iul. 2; крецѕла: дали и потвердили есми ... и сръби и арѫмеци ... и ѕ ~ M, 1448, iul.

27: кре(ц): w(т) ~ кома(н) и блъкѕ(л) ȚR, 1529, iul. 27; крецеци: ~ къси ȚR, 1489, iul. 4. *DRH* I, nr. 218; 1538, iul. 16; креце(ци): ~ на арги(ш) ȚR, 1510, mai 27 B; 1546, iul. 25; 1569, iul. 22; 1589, iul. 5; креце(ци): ра(д)ѵ(л) w(т) ~ȚR, ‹1512—1513›, iul. 23; 1569, iul. 22: крецеци̃: села по име ... зъкоделе и ~ȚR, 1574, aug. 7; 1589, iul. 5; крецеци(и): да мѕ е(ст) w(ч)иѕ ѕ ~ȚR, 1575, nov. 13; крецѕле(ци): w(т) ~ миҳаи(л) ȚR, 1578, sept. 14. 2. *ocină* крецѣ(с)кѫ: покѕни(ш) ... w(ч)иѕ е(ж) се зоке(т) ~ȚR, 1590, mai 1.

● стоика крѣце(к) ȚR, 1555, dec. 7; стъжарю(л) крецѕло(к) ȚR, 1576, ian. 9 A; крецѕлови M, 1589, nov. 25.

***CRIVĂȚ** *n.* «северо-восточный ветер; север», «vent du Nord; Nord»: *în top. loc* кривъцѕ(л): еди(н) ш(к) ѕ рътезаци w(т) ~ мязїи ȚR, 1579, iun. 20 A.

● де(л) кривѫцw(к) ȚR, 1522, febr. 3; де(л) кривъце(к) ȚR, ‹1549, sept. 1 — 1550, aug. 31›.

CRIVINĂ *f.* I. «заросль: болотистое мѣсто», «ronceraie; taillis, endroit marécageux»: криви(н): да е(ст) ве(р)те ... една ~ȚR, 1483, dec. 3; да(л) сеги w(т) къѣкши една ~ вла(д)ѕлw(к) ȚR, 1559, ian. 17; покѕни wпрѣ ... една ~ за к̃ а(с̃) ȚR, 1587, febr. 7 B; 1592, febr. 2; кривина: па(к) покѕни ста(н) ... w(т) да(н) ~ w(т) водѣши(ч) ȚR, 1579, iul. 29; кривинѣ: покѕни... к̃ ~ȚR, 1588, iul. 19, *Ștef. Doc. G.*, p. 275.

II. *în antrop.* кривинъ: и смадѣ и ~ ȚR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

III. *in top.* 1. *sat* кривина: да и(м) е(ст) ~ мѕрцеприло(р) вкса ȚR, 1505, iun. 2; да мѕ е(ст) село зовомаго ~ въса ȚR, 1520, sept. 2; ‹1523, după apr. 4 —1528›; ‹1560—1567›, iul. 5; 1570, ian. 19; криви(н): па(к) кж(к)лѕ що е(ст) г(с)п̃(д)ки w(т) ~ȚR, 1520, sept. 2; кривиѕ: броцѣши w(т) ~ R, 1527. *DRH* III, nr. 36; крївина: да мѕ е(ст) село зовомаго ~ вѣса ȚR, 1523, iul. 11. 2. *loc* кривине: вине ~ корне(т) R, ‹1512—1513›, iul. 23; 1531, mai; кривинъ: ѕ ~ броц(к)но(м): криви(н): ѕ ~ броц(к)нилw(к) ȚR, 1550, iun. 5; ~ лѕ мѕто(в) ȚR, 1592, febr. 2, *Ștef. Doc. G.*, p. 290.

CRÎNG n. I. «роща», «bocage, taillis»; кръ(н)гѕ: покѕни мари(н) ... де(л) боле(в) w(т) ~ и w(т) къмине(т) и w(т) ~ w(т) рѕцинод(с): кръ(н)гѕре: де(л) боле(в) w(т) кръ(н)гѕ w(т) къмине(т) ... ами тъчїю w(т) ~ȚR, 1579, iun. 21; кркигѕ: дал миҳъиль ... к̃ дел за место ске ~ȚR, 1596, mai 14, *DRH* XI, nr. 167.

II. *în antrop.* крѕ(н)гиѕ(л): тодде(р) ~ кѕпе(ц) M, 1591, aug. 2.

III. *in top.* 1. *pîrîu* крънига: до ѕстїе потока ~ M, cca 1495, ian., *Bogdan, Doc. Ștef.* I, nr. XXXIII. 2. *loc.* крж(н)гѕ(л): w(т) тѕи право ѕ ~ вкрѕлѕи ȚR, 1505, dec. 10; ~ манеен ȚR, 1511, aug. 30; ~ мане(в) ȚR, 1537, iun. 28: ~ попе(в) ȚR, 1579, nov. 10 A; ~ попеен ȚR, 1591, după mai; крънигѕре: да и(м) е(ст) по(л) w(т) бро(д) и w(т) водѣнице w(т) ~ȚR, 1532, dec. 29: кръ(н)гѕ: на рекѕ г(с̃п̃)жде иде(ж) е(ст) на ~ȚR, 1544, oct. 16; ~ попе(в) ȚR, 1579, nov. 10 A; 1581, ian. 27; кръ(н)гѕрело(р): покѕни ... w(т) ла опаша ~ по еди(н) ме(с)то ȚR, 1559, apr. 24; кръ(н)гѕре: покѕни миѕ(л) w(т) wд(н)ча w(т) ~ȚR, 1570, apr. 29 B; кръ(н)гѕ(л): покѕни жѕпа(н) митрѣ ... w(т) ~ маре ȚR, 1577, oct. 30; ~ попе(в) ȚR, 1579, nov. 10 A; ‹1579›, dec. 12: ~ съ анинїи ȚR, 1585, mart. 8; ве(л) ~ȚR, 1590, aug. 17; крь(н)гѕ: ѕ ве(л) ~

ŢR, 1590, aug. 17; крь(н)гѫ(л): дори ѫ ~ ра(н)гѫло(в) ŢR, 1595, iul. 24. **3.** *silişte* кръngѫ: ѫ селище wт ~ ŢR, 1508, dec. 23, *DRH* II, nr. 62. **4.** *sat* крѫ(н)цанин: да н(м) е(ст) ~ вьси ŢR, 1505, dec. 10; крѫнцанин: жѫдец w(т) ~; крѫнца(н): w(т) ~ ра(д)ѫ(л); крьнцанин: делнт хотар с ~ ŢR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105; кръ(н)цанин: хота(р) с ~; кръ(н)ца(н): w(т) ~ ра(д)ѫ(л) ŢR, 1531, mai; кръ(н)цъ(н): w(ч)нѫ w(т) ~ ŢR, 1548, mai 26; 1558, oct. 8; кръ(н)цъни: ин(х)не делове w(т) ~ ŢR, 1548, mai 26; крѫ(н)гарїи: и ~ вьси ŢR, 1507, iun. 20; крь(н)гарїи: и ~ вьси покѫпи(л) н(х) е(ст) ŢR, 1512, iul. 30 B; кръ(н)гари: w(ч)нѫ на ~ ŢR, 1586, mai 23 A; кръ(н)гѫрѣ(н): да н(м) сѫ(т) ѫ ~ w(ч)нѫ; крь(н)гѫрѣ(н): на(д) w(ч)[на] вланкѫло(в) w(т) ~ ŢR, 1561, mai 9; кръ(н)гѫрѣнило(р): w(т) го(р) до хотарѫ(л) ~ ŢR, 1575, iul. 2. **5.** *branişte* кръ(н)гѫ(л): бранищѣ е(ж) се зове(т) ~ тръгѫло(в) ŢR, ⟨1569⟩, febr. 14.

● валѣ кръ(н)гѫлw(в) ŢR, 1578, iul. 15; 1600, mai 24; пѫти кръ(н)-гѫлw(в) просо(в) ŢR, 1579, iun. 20.

CROITOR *m.* I. «портной», « tailleur »; кронторъ: потвердили есми ... на тѫтовѣ мнχанлъ ~ M, 1448, iul. 27; кронторю(л): покѫпи ... w(т) конка ~ ŢR, 1516, nov. 3; кронто(р): конка ~ ŢR, 1517, oct. 29; ŢR, 1587, febr. 6.

II. *în antrop.* кронтор: wт ~ и wт братом си ŢR, 1599, iun. 28, *DRH* XI, nr. 303.

● жин кронторюлwѣ ŢR, ⟨1577—1583; 1585—1591⟩ B, *Rsl.* VIII, p. 431

***CRUCE** *f.* «крест; перекресток», « croix; carrefour »; *în top.* **1.** *loc* крѫчиле: wчинѫ w(т) ~ драгосла(в) ŢR, 1504, iun. 15; крѫчило(р): еди(н) ин(в) w(т) млака ~ ŢR, 1559, apr. 24; крѫча: до ~ басарабе воево(де) ŢR, 1560, sept. 15; крѫчѣ: и белѣги поставн(ш) ... мъгѫра wбѣдело(р) и мьгѫра съ ~ ŢR, 1594, iul. 22. **2.** *pîrîu* крѫчен: рѣка ~ ŢR, 1532, mai 28, *DRH* III, nr. 126. **3.** *sat* крѫча: да н(м) е(ст) село нарицаема(г) ... ~ ŢR, 1557, mai 11; 1599, apr. 16.

● млака крѫчне(в) ŢR, 1559, apr. 24.

***CRUCIŞOARĂ** *f. dim.* de la **CRUCE**: *în top. loc* крѫчишоа(р): цр̃ква w(т) мѣ(с)то что се зове(т) ~ е(ж) е(ст) блн(з)ко село ... потн(л); бж̃(с)твена цр̃ква w(т) ~ ŢR, 1568, mai 23; 1575, ian.; 1591, mai 22.

***CRUD** *adj.* «сырой, незрелый; жестокий»' « cru, pas cuit, vert, pas mûr; cruel »; *în antrop.* крѫдѫ(л): прїиде некоаржви ~ и съ мърина M, 1557, nov. 8.

● въ рѫки(χ) некоа(р) крѫдѫлови M, 1557, nov. 8.

***CRUNT** *adj.* «жестокий, кровавый», « terrible, sanglant »; *în top. sat* крѫ(н)цї: w(т) ~ дори ѫ пѫта за мїезѫ ŢR, 1592, ian. 28.

***CU** *prep.* «с, вместе с», « avec »; *în top. loc* кѫ: лакѫл ~ мърѫл ŢR, 1532, mai 28, *DRH* III, nr. 126; мьгѫра ~ стъ(л)пѫ(л) ŢR, 1570, nov. 7; лакѫ(л) ~ (с)тени ŢR, ⟨1580⟩, mai 20; малѫ(л) ~ wаселе ŢR, ⟨1594⟩, iun. 15.

***CUC** *m.* «кукушка», « coucou »; I. *în antrop.* кѫкѫ(л): лѫпѫ(л) ~ ŢR, 1582, iul. 2; M, 1594, mai 12; 1598, apr. 22 A.

II. *in top. loc* кѫкѫ: кръницѣ ~ тига M, 1507, febr. 22, MEF II, p. 129; кѫкѫлѫи: до хотарѫ(л) ~ ŢR, 1529, iul. 27; кокѫлѫи: до хотарѫ(л) ~ ŢR, 1535, sept. 1; 1548, mai 20.

● кръница кѫковы M, 1448, iul. 15; сн҃ове кѫколови M, 1583, sept. 11.

***CUCUI** *n.* «вершина холма», «cime d'une colline»; *in top.* **1.** *loc* кѫкѭю(л): хотаръ да се знае(т) ... ѡ(т) тѫи ~ и тею(л) ŢR, 1496, aug. 1 (adăugat pe margine). **2.** *sat* коукѫецин: досталосѧ ... село ~; кѫкѫецин: лишилѣ тое село ~; кѫкоуецин(м): село ~ M, 1517, oct. 8, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, nr. 2.

***CUCUIAT** *adj.* «находящийся на высоком месте», «perché, juché»; *in top. sat* кѫкѫꙗ(ц): строе ѡ(т) ~ ŢR, 1598, sept. 9.

***CUCUTĂ** *f.* «щикута», «ciguë»; *in top. sat* кѫкѫтѣ(и): да мѫ е(ст) ѫ ~ ŢR, 1535, mai 7; M, 1592, oct. 28; кѫкѫтѣин: иѣгое ѡ(т) ~ ŢR, 1564, oct. 8; 1599, iun. 17 B; 1600, ian. 15.

***CUHNE** *f.* «кухня», «cuisine»; I. *in antrop.* кѫхне: слѫга на(ш) ѡана ~ M, ⟨1484, mai 13⟩; бы(л) кѫпи(л) родителѣ и(х) ... ѡ(т) ѡана ~ M, 1515, dec. 21 A.

II. *in top. sat* кѫхнецин: село ~ M, ⟨1484, mai 13⟩; село на имѣ ~; кѫхнецие(м): хотарь ... села(м) ~ M, 1515, dec. 21 A.

CUI *n.* «гвоздь», «clou»; кѫе: за ~; за ~ ѡ(т) петакра *Cat.*, 1508, sept. 1; dec. 18; dec. 22; 1509, ian. 27; mart. 21.

***CUIB** *n.* «гнездо», «nid»; *in top. loc* кѫибѫ(л): по к(д)е е(ст) хота(р) ... ѡ(т) го(р) планина и ѡ(т) ~ влътѫрѫлѫи ŢR, 1556, apr. 8.

***CULARE** *f.* «нива, заросшая бурьяном; впадина на холме», «terrain envahi par les mauvaises herbes; enfoncement sur une colline»; *in top. loc* кѫларе: по кѫ(р)сѣръ дори ѫ лакѫ(л) косанию(в) ... дори ѫ ~ и ѡ(т) ~ по гла(в) мѫ(ш)челѡви ŢR, 1517, nov. 22; и белѣги постави(ш) ... до каме(н) марїе(в) до ~ съ тѫфеле ŢR, 1594, iul. 22.

***CULCAT** *adj.* «лежащий», «couché»; *in top. sat* кѫ(л)ка(ц): покѫпи ста(н)чю(л) ... ѡ(ч)нѫ ѫ ~ ŢR, 1592, febr. 29; кѫ(л)кацї: покѫпи ѡ(т) попа имїе ѡ(т) ~ ѡ(ч)нѫ ѫ пиарсека ŢR, ⟨1595⟩, iul. 4.

CULME *f.* «вершина, верхушка», «cime, sommet»; коу(л)ми: на ~ вишнїи градици па(к) на ~ долоу M, 1475, mai 7; кѫлмѣ: ты(ж) горѣ ~ горѫ M, 1520, apr. 24; кѫ(л)ми: на ~ долѡ(в) до кръници влъканова; кѫ(л)ме: ѡ(т) толѣ дило(м) доля(в) на ~ градище M, 1546, mart. 30; кѫлме: ~ жарищї ŢR, 1586, iun. 26.

● ѫ врѣхѫ(л) кѫ(л)ми(в) ŢR, 1575, dec. 4.

CUM *adv.* «как, каким образом», «comment»; кѫмѫ: ~ ве(ц) афила то(т) съ се скрїе M, 1597, sept. 9; кѫ(м): съ се цине ~ ŢR, 1600, iul. 6 A.

***CUMĂTRĂ** *f.* «кума», «marraine, commère»; *in top. pîrîu* кѫмътра: па(к) да мѫ е(ст) на мѣ(с)то рекомѣ(и) ~ еди(и) брѡ(д) за коденици; право дори ѫ ~ по ~ ... дори ѫ кѫ(р)мътѫра словелѡ(в) ŢR, 1517, nov. 22; ѫ рѣкѫ ~ ŢR, 1571, apr. 3.

CUMĂTRIE *f.* «крестины», «fête organisée à l'occasion d'un baptême»; кѫ(м)ътрїе: даровa(л) е(ст) додосїе по лѫ(п)ше на е(д)но ~ съ(с) ме(с)то за виногра(д) ŢR, 1572, ian. 12 A.

CUMNAT *n.* «шурин», «beau frère»; кѫ(м)на(т): дава(т) ... г(д)во мн ... драгѫ(л) ... и хаса(н) ... и ~ е(г) фътѫ(л) ŢR, 1469, iun. 28; кѫмнатѫ: дава(т) ... воиславѫ ... и ~ сн станѫ ŢR, 1472, iul. 28; продали сльга(м) нашн(м) мирчн бнртѣ и ~ его мынн M, 1507, febr. 22 B; кѫмна(т): ѕставше наши сльги мирчѣ бнртѣ и ... ~ н(х) жѫ(р)жа M, 1507, febr. 22 B; кѫ(м)на(т): грозѣ ~ краско(в); кѫ(м)натѵ: дали е(с)мн слѫѕѣ наше(м) грозѣ ~ кра(с)коѳи M, 1570, iun. 10; кѫмнат: тоадѳ(р) попич ~ стѫрзнн M, 1583, mart. 29 A.

CUMPĂNĂ *f.* I. «весы», «balance, bascule»; кѫмпъне: за ~ *Cat.*, 1509, febr. 12.

II. *în antrop.* (*v.* și sensul «журавль у колодца», «brimballe») коѵмпѫнѫ: ~ съ децамн сн ŢR, 1526, iun. 1.

CUMPĂRA *vb.* «покупать», «acheter»; кѫ(м)пьра(т): а(м) ~ ачецн рѫмънн ŢR, 1600, iul. 6 A.

***CUMPLIT** *adj.* «грозный, жестокий, лютый», «terrible, féroce»; *în top. loc* кѫ(м)плнтѫ(л): е(ст) да(л) ... едн(н) нн(в) w(т) ~ ŢR, 1579, iun. 20.

CUPĂ *f.* «чаша, бокал», «coupe, calice»; кѫ(п): па(к) г̃і мертн(к) ра(д) ~ *Cat.*, 1509, ian. 30; febr. 5; mart. 5; пода(л) ... и а ~ за срнбро M, 1587, nov. 26; кѫпа: сїю ~ сътвори жѫпанѫ стонка ŢR, ⟨1559, sept. — 1568, iun.⟩, *IM*, 395; M, 1560, aug. 20; ŢR, 1593, apr. 20 A; кѫпѫ: да мѵ е(ст) ... е(д)на ~ за сре(в) ŢR, 1590, dec. 29.

***CUR** *n.* «жопа», «cul»; I. *în antrop.* (în cuv. compus) кѫ(р)негрѫ: [покѫпн] кръпн(т) w(т) ~ ŢR, 1570, iun. 6.

II. *în top.* (*v.* și sensul «край, конец земли», «extrémité, fin») **1.** *loc* кѫрѫ(л): ~ пъмъ(н)тѫло(в) ŢR, 1517, iul. 10. **2.** *sat* (în cuv. compus) кѫ(р)сѫ(с): ~ къ(с) ŢR, 1589, mai 17.

CURAMA *f. v.* **CORAMA**

CURĂLAR *m.* «шорник», «bourrelier»; кѫръла(р): да имаю(т) велнкою слободѫ или мастори кѫдѫ(т) нли кожока(р) ... нли ~ M, 1597, sept. 19.

***CURĂLUȘĂ** *f.* «ремешок, поясок», «petite courroie, cordonnet»; *în top. munte* кѫрълѫша: w(т) планинѫ цю се зове(т) ~ ŢR, 1533, oct. 13.

CURĂTURĂ *f.* I. «вырубленный лес, распаханное поле», «terrain défriché»; кѫрътѫ(р): е(ст) платн(л) е(д)на ~ что е(ст) длъ(г) рекѫ ŢR, 1578, dec. 10; кѫрътѫра: покѫпи ... един(н) ве(ч) съ(с) дѣ(л)ница и съ(с) ~ н съ перивwли ŢR, 1580, sept. 22; кѫръ[тѫ]ра: дава(т) г(с̃д)во мн ... е(д)на ~ ѫ шѫ(м) ŢR, ⟨1590⟩, aug. 4.

II. *în top. loc* кѫрътѫра: сїа вн(ш)ре(ч)на w(ч)нѫ ~ че(р)никъ(в) wна е(ст) wчицена w(т) са(м) бебѫ(л) ŢR, 1577, sept. 11 A.

● гла(в) кѫрътѫре(в) команo(в) ŢR, 1583, iun. 9.

***CURCUBETĂ** *f.* «тыква», «citrouile, gourde»; *în top. loc* кѫ(р)кѫ(бе)тою: помилова(х) на(ш) монастн(р) ... съ е(д)но езеро цю исхождт ~ до прѫ(т) M, ⟨1527⟩, mart. 3.

CURELAR *m. v.* **CURĂLAR**

CURELUȘĂ *f. v.* **CURĂLUȘĂ**

***CURMĂTURĂ** *f.* «впадина: поперечное углубление на вершине горы; ущелье», «dépression; enfoncement transversale sur la cime d'une montagne; défilé»; *în top.* **1.** *loc* кѫ(ρ)мътѫръ: пра(в) ... ѫ го(ρ) ѫ ~ ȚR, 1517, iul. 10; дори ѫ ~ ȚR, 1556, iun. 22; ѡ(т) ~ ѫ прав(д)ѫ ме(с)товѫ ȚR, 1578, mai 28 B; 1581, ian. 27; ⟨1591, după mai⟩; кѫ(ρ)мътѫра: ~ словелѡ(в) ȚR, 1517, nov. 22; доре ѫ ~ нотино(в) ȚR, 1528, oct. 29; ѫ ~ сочилор на(д) мѫке ȚR, 1575, dec. 4; ~ ѫ(ρ)сѣло(в) ȚR, 1578, iul. 15; кѫ(ρ)матѫрѫ: по(с)тавише ѫ ~ ȚR, 1521, iun. 14; кѫрмътѫ(ρ): до ~ магерѫшѫлѫи ȚR, 1556, apr. 8; кѫ(ρ)мътѫ(ρ): да п(м) се знае(т) хотарѣле ѫ ~ ѫ(з) го(ρ) ȚR, 1556, iun. 22; дори ѫ ~ ȚR, 1578, mai 28; ѡ(т) ~ ѫ го(ρ) ȚR, ⟨1578; 1582—1583⟩, iun. 27; кѫр(м)тѫра: ѫ ~ фаѫило(ρ) ȚR, 1575, dec. 4; кѫ(ρ)мѫтѫрѫ: ѡ(т) къ ~ ȚR, 1579, nov. 10. **2.** *sat* кѫрмътѫра: да п(м) ε(ст) селове на и(м) ~ и глоѫиѣѫ(л) ȚR, 1576, sept. 22.

● и(з)ворѫ(л) кѫ(ρ)мътѫре(в) ȚR, 1578, mai B. 22.

***CURMEȘAT** (= **CURMEZIȘAT**) *adj.* «поперечный», «transversal, oblique»; *în top. loc* кѫ(ρ)меша(т): ѡ(т) пѫ(т) ~ до влъчава виволѫлѫи ȚR 1568, oct. 15.

CURMEZIȘ *adv.* «поперек», «de (en) travers, obliquement»; кѫрмезиш: ѡ(т) тѫи ииве ѡт ~ ȚR, 1508, dec. 23, *DRH* II, nr. 62; дори ѡчинеле връбилеи и ѫ ~ ѡчиниев ȚR, 1521, iun. 14, *DRH* II, nr. 208; кѫ[ρ]мезишѫ(л): сѫ(т) тегли съ(с) ѫжа ~ ѡ(ч)ие(в) ȚR, 1574, sept. 4.

CURMEZIȘAT *adj. v.* **CURMEȘAT.**

***CURPEN** *m.* «усик; название разных растений», «sarment, vrille; nom de différentes plantes»; *în top. loc* кѫрпе(и): да мѫ ε(ст) ѡ(ч)иѫ ѫ ~ ȚR, 1570, mai 8, *Ștef. Doc. G.*, p. 179; кѫ(ρ)пени: покѫпи ика(и) ѡ(т) гълетарѫ(л) пътрѫ ѫ ~ еди(и) ш(в) ȚR, 1570, iul. 3, *Ștef. Doc. G.*, p. 184.

***CURPINEL** *m. dim.* de la **CURPEN**; *în top. loc* кѫрпине(л): да и(м) ест ... ѫ ~ ȚR, 1512, aug. 6.

***CURSURĂ** *f.* «течение (воды)», «cours (mouvement des eaux)»; *în top. loc* кѫ(ρ)сѫра: по кѫмътра ѫ(з) до(л) дори ѫ ~ словелѡ(в) ȚR, 1517, nov. 22; кѫ(ρ)сѫръ: ѡ(т) слове по ~ ȚR, 1517, nov. 22; 1585, sept. 2; кѫрсѫра: ~ ѫрсѫлѡ(в) ȚR, 1548, iul. 2; кѫрсѫръ: ѡ(т) къ село по ~ по раковѫц ȚR, 1562, ian. 9; кѫ(ρ)сѫ(ρ): ѡ(т) ~ до ѫ телѣжи(и) ȚR, 1578, oct. 25; кѫрсѫрь: мѣ(с)то ѡ(т) шѫ(м) ко(д) ~ ȚR, 1579, ian. 11.

***CURTE** *f.* «двор; дворец; княжеский двор», «cour, chateau; cour princière»; *în top. sat* кѫрте: покѫпише ѡ(т) шѫшман ѡт ~ ȚR, 1485, apr. 5, *DRH* I, nr. 194; 1575, febr. 3; кѫртѣ: да и(м) сѫ(т) ... и планїна пърѫинесѫ(л) и цефанецки ... и ~ влъканова ȚR, 1502, mart. 9.

CURTEAN *m.* I. «придворный», «homme de cour, courtisan»; коуртаны: малїи ~ *Învățături*, f. 57 v.

II. *în top sat* кѫртѣни: да и(м) ε(ст) оу пши ѡ(т) ~ ȚR, 1464, aug. 12; кѫртѣ(и): къ(нд) ѡ(т) ~ ȚR, 1535, dec. 10; ~ на лоҳана M, 1597, ⟨mai⟩ 29.

***CURTIȘOARĂ** *f. dim.* de la **CURTE**; *în top sat* кѫртишорѫ: кѫпи(ҳ) ... ѫ ~ по ѡл(т) ȚR, 1497, mart. ⟨22⟩; 1502, mai 3; кѫртишоара: да и(м) ε(ст)

ѡ(ч)нѕ ѕ ~ ȚR, ⟨1528⟩, mai 30; 1538, iul. 2; кѕ(ρ)тншоа(ρ): тѕдо(ρ) ѡ(т) ~ ȚR, 1546, iul. 25; кѕртншоа(ρ): въ ρѣка дра(г)мирο(в) лѫ̃(г) ѡ(т) ~ ȚR, 1594, aug. 17; кѕртншоаръ: драгомир ... ѡт ~ ȚR, 1599, sept. 22, *DRH* XI, nr. 344; кѕ(ρ)тншоарѫ: дра(г)мн(ρ) лѫ̃(г) ѡ(т) ~ ȚR, 1600, iun. 17.

***CUSTURĂ** *f.* «нож; резец; часть плуга; холм (гора) с острой вершиной», «couteau; lame; pièce de la charrue; pointe de montagne»; I. *în antrop.* кѕстѕρѫ: жѕпа(н) дραги(ч) кѕпи ... ѡ(т) нѣ(г) ~ ȚR, 1510, mai 27; ~ и бра(т) емѕ про(да)доше ȚR, 1528, oct. 28; кѕ(с)тѕρе: ~ съ(с) сно̃ви си ȚR, 1582, iun. 9.

II. *în top.* 1. *loc* кѕстѕрою: ѡ(т) толѣ ~ по конеце пѫрѫѕлѣи M, 1583, aug. 6. 2. *pîriu* кѕстѕримь: до ѡбръшїи ~ M, 1588, dec. 20.

CUT *n.* I. «часть села», «quartier d'un village»; кѕтѕрн: два ~ еже прислѫхают къ моцеци M, 1578, iun. 15, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 344.

II. *în top. cătun* кѕтѕлѕ: по више того ~ хѕецѣнїи на имѣ ѕнгѕрашїи M, 1468, sept. 24; кѕтѕль: една бѕкатѕ село ѡ(т) ρѕси ѕ кобиле(х) на имѫ ~ M, 1522, mart. 10.

CUVÎNT *n.* «слово», «mot»; кѕвѫ(н)тѕ: ши ѧ(ρ) де нѕ се во(ρ) цїнѣ де ~ съ пѕе м̃ ф̃(ρ) ȚR, fără dată, *Tocil.*, 534 *doc.*, nr. 460.

D

DA *vb.* «давать», « donner »; дать: ши мд(н) ~ аспри .ñ. ȚR, ⟨1599 nov. — 1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1; дд(т): ·ѧ чє(с)тѣ кд(р)тє скри(ш) нон д(м) ~ ȚR, 1600, iul. 6 A.

DABILĂ *f.* «подать», « impôt »; дабилє: да подадѫ(т) себе ~; дабила: ~ то(мѵ) вишєписаном(ѵ) сє(л) M, 1595, nov. 4.

DAJNIC *m.* «налогоплательщик», « contribuable »; дд(ж)ни(ч): сїю виногрд(дї) били сѕ(т) ~ по ѡ(ч)нѕ тѕдорано(в) ȚR, 1590, iun. 10.

DAMASCĂ *f.* «дамаст», « damas »; дамаскы: ѡ(т) ~ M, 1462.

DASCĂL *m.* «писец», « copiste »; даска(л): пи(с) нѵ(н) ~ M, 1475, apr. 14; 1476, mai 22; 1483, aug. 17.

DAT *n.* «дань, подать», « impôt »; дд(т): и ѕзеше ~ ѡ(т) сви(н) и къблове ȚR, 1584, oct. 7; датѕ(л): да се ѕзимде(т) ~ и сваке дажбе ȚR, ⟨1558—1559⟩, mart. 27 B; ⟨1570⟩, ian. 9; датов(ь): възимати ~ и къбл(ѣ) и въ(с) доχодо(к); даторе: възе(л) є(ст) с҃то мона(с)тирь къбла и ~ ȚR, ⟨1588⟩, ian. 8.

DATORIE *f.* «долг (денежный)», «dette, crédit »; даторїе: м҃ми(м) сѧ гп(д҃)вѕ ты ... аще въсχощѫ(т) ѡпирати за тота ~ M, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 513.

DĂBILAR *m.* «сборщик налога дабила», « percepteur de l'impôt dabila »; дъбиларѕ: ши еди(н) ~ ши дѕшегѕбина(р) M, 1589, mai 23.

DĂLOG *n.* «повод, узда», « bride, rêne »; дълоги: за ~ а҃с р҃ *Cat.*, 1508, dec. 13.

DE *prep.* I. 1. «из, от, если», « de, si »; дє: ши ѧ(р) дє нѕ сє вѻ(р) ц҃инѣ ~ кѕвѫ(н)тѕ съ пѕє ... ȚR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 460; съ лє къѵтащи ~ рь(н)дѵ ȚR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.* nr. 514; жѕмътатє ~ фѕне ȚR, 1599, mai 18; дь: ши проклеть съ фїє ~ т҃ни ѡц҃ь ȚR, ⟨1599, nov. —1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1. 2. (în prep. compusă) «от», « de »; дьла: са дьскѕпарать ~ ми(н) сатѕ(л) ȚR, ⟨1599, nov. — 1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1.

II. *în top.* 1. *sat* (în cuv. compus) вандеен: се преше ... ~ съ(с) мъл-дърецн; вандеенло(р): да н(м) е(ст) плаю(л) ~ ŢR, 1504, iun. 15 A. 2. *loc* де: лакѫ(л) ~ мїезѫ ŢR, 1583, mai 27 A.

DEAL *n.* I. «холм, гора», «colline»; дѣломъ: а по кран бѫковнны ~ ѡ(т) толм долокъ M, 1392, mart. 30; 1401, iun. 28; 1433, iun. 15; 1438, aug. 18; делѡ(м): долѫ ~ пониже ѡ(т) полѣнѫ; горн ~ до берзинница M, 1400, iun. 29; дела: ѡ(т) толѣ просты чере(с) ~ M, 1400, aug. 4; деломь: до могылы по на(д) ~ M, 1400, aug. 4; ⟨1415⟩; дѣ(л): просто на ~ до вр̃ъ(χ) сѫχа(р)дѫ M, 1410, febr. 15 (fals din sec. XVI); 1453, ian. 26; 1463, apr. 15; н нде(т) на ~ ŢR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23; 1526, aug. 21; ⟨1527, sept.—1528, apr. 4; aug.—nov.⟩; 1536, mai 1; M, 1546, apr. 11; ŢR, 1547, aug. 9; 1549, mai 8; 1552, febr. 18; 1557, nov. 9 A; 1563, oct. 22; 1568, sept. 4; 1571, apr. 3; еди(н) ѕ ~ а дрѫ(г) на блатѫ ŢR, 1572, iul. 15; 1583, mai 1; ⟨1586⟩, iun. 15; 1594, febr. 4; н ѕ ~ р̃ погодне ŢR, 1597, sept. 28; дѣла: на верχъ ~ M, 1412, febr. 19, *DRH* I, nr. 32; на конецъ ~ н на конецъ доубровы M, 1438, aug. 18; 1453, ian. 26; 1492, nov. 24; 1493, mart. 26; 1497, ian. 3; 1503, oct. 6; 1517, dec. 15; 1519, ian. 9; 1521, iun. 1 A; 1525, febr. 12; 1546, mai 12 A; iun. 2; дѣлъ: на дрѫгы ~ M, 1412, febr. 19, *DRH* I, nr. 32; (ѡт) толѣ на ~ поперекъ писка M, 1438, aug. 18; 1473, sept. 13; дѣль: чрѣсь ~ съ лѣсомь M, 1414, dec. 20; 1470, apr. 1 B; дѣло(м): та ~ до ... M, 1414, dec. 20; 1437, mai 15; 1503, oct. 6; 1522, iun. 25; дѣлѫ: а ѡ(т) толѣ прости на ~ прѣзь пото(к) на стлъпь; на ~ на додовѫ на могылѫ M, ⟨1415⟩; 1424, febr. 16; оу манастирскы χотаръ оу ~ M, 1456, iun. 13; ŢR, ⟨1475, sept. 1 — 1476, aug. 31⟩; M, 1491, oct. 16; ŢR, 1519, iul. 9; дѣлоу: та ѡ(т) толѣ дорогою ~ до ... M, 1428, sept. 3; дм(л): ѡ(т) толѣ горн на ~ M, 1489, mart. 13; 1490, nov. 26; 1494, mart. 11 A; 1503, oct. 6; 1521, iun. 1 A; 1529, mart. 25 A; дмлъ: право на ~ M, 1446, febr. 22, *DRH* I nr. 264; де(л): н греча калѫ-герски на ~ ŢR, ⟨1489, apr. 21 — aug.⟩; 1506, apr. 12; 1536, mai 1; 1567, iun. 17; дмл: черес поле ѕ ~ на ... могилѫ M, 1492, nov. 24, *Bogdan Doc. Şt.* II, nr. CCLV; 1501, dec. 14; дѣлѡ(м): таже оусе ~ по оусн(χ) вр̃ъ-χовина(χ) добровцѡ(в); та ~ же на татарскѫ могилѫ M, 1503, oct. 6; дѣлѫлѧн: дорн ѕ вр̃ъ(χ) ~ ŢR, 1514, aug. 3; ѡ(т) ѕста въен дракѫлѧн н ѡ(т) крьχѫ ~ ŢR, 1526, iul. 7: дѣлѫ(л): ѡ(т) водѫ ѕ ѡ(т) ~ със виноградї ŢR, 1587, sept. 7 A.

II. *în top.* I. *loc.* дѣло(м): ~ палтнновомѫ; ~ жснелом̃ъ; велнкимь ~ M, 1411, apr. 11 (fals din sec. XVI); дѣль: ~ прѫтовь: на додовь ~ M, ⟨1415⟩, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 41; на ~ кр(с)тоу; на ѡрлѡ(в) ~ M, 1583, aug. 6; дѣ(л): липовоу ~ M, 1437, mai 15; ~ ѡ(к)не(в) ŢR, 1517, oct. 30 A; ~ ко(с)тецо(м) ŢR, 1526, aug. 21; ~ съсѣно(м) ŢR, 1534, sept. 6 B; ~ χѫχѫрезо(м) ŢR, 1535, mai 15; ~ шкѣнло(р) ŢR, 1536, mai 1; ~ цефъ-нецо(м) ŢR, 1536, iul. 28; ~ кръчюмарн(м) ŢR, ⟨1542, sept.—1543, aug.⟩ 25; ~ флецнлѡ(р) ŢR, 1570, ian. 14; ~ бѫкшанн(м) ŢR, 1571, apr. 3; ~ бро-цеплло(р) ŢR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30; ~ трьговнцен ŢR, 1580, febr. 6; на ~ χородннко(в) M, 1583, aug. 6; ~ бѫжорани(м) ŢR, 1583, iun. 26; ~ верне-цнло(р) ŢR, 1597, sept. 28; ~ ѕ(л)мулѧн M, 1600, ian. 9; дѣль: на высокыи ~ M, 1446, febr. 22, *DRH* I, nr. 224; дѣлѫ: ~ рѫсѫлѧ M, 1455, febr. 3 (fals din sec. XVI); ~ вернацилѡ(в) ŢR, 1556, dec. 7; дмл: ~ тимотеѡѫ M, 1502, nov. 17, *Bogdan, Doc. Şt.*, nr. CV; ~ χоморскнн; ~ съкѫрен; ~

сълчинь M, 1583, aug. 6; дѫлѣ: ~ клъдитеи M, 1515, dec. 21 B; дѣло: ~ wвце; дѣл: ~ кътъѕцѕлѕи ŢR, 1519, iul. 9; дѣлѕ(л): ~ чернътецило(р) ŢR, 1532, aug. 16 B: ~ вернещї(м) ŢR, 1542, apr. 16; на(д) ~ вѕжоранш(м) ŢR, 1543, mai 25; ~ w(л)тѣкш(м) ŢR, ⟨1553⟩, oct. 4; ~ тополъвѕло(в); ~ корнетѕло(в) ŢR, 1560, sept. 15; ~ бра(т)кw(в) ŢR, 1569, iun. 23; ~ ко(д)-менище(м) ŢR, 1570, ian. 14; ~ вѕ(к)шано(м) ŢR, 1571, apr. 3; ~ вецикецио(м) ŢR, 1571, oct. 11; ~ верецш(м); ~ чирешѕлѕи ŢR, 1579, apr. 23; ~ флоре(в) ŢR, 1579, oct. 31; ~ калѕ(г)рw(м) ŢR, 1580, apr. 19; ~ вовѕлw(к) ŢR, ⟨1581⟩, mai 8; ~ искрьв ŢR, 1581, iul. 2 B, *Ştef. Doc. G.*, p. 222; ~ вожоранило(р) ŢR, 1585, mart. 8; 1588, mai 28; ~ срѕвѣкиъ(м) ŢR, 1583, apr. 30 A; ~ манюлѕи ŢR, ⟨1583⟩, mai 5 A; 1584, mai 5; глwдѕлw(в) ŢR, 1583, mai 11; ~ калѕгеро(м) ŢR, 1587, mai 16; ~ въкърецш ŢR, 1590, apr. 29; iun. 10; ~ чо(р)нѕ M, 1594, iul. 12; дѫ(л): ~ симшнкw(в) M, 1522, iun. 25; дѣлѕл: wт ~ рошїи дорн ... ŢR, ⟨1593, oct. — 1594, sept. 12⟩, *DRH* XI, nr. 2. 2. *mănăstire* дѣ(л): монастирю w(т) ~ ŢR, 1431, nov. 17; 1451, mart. 28; 1511, dec. 27; ⟨1527, sept. — 1528, apr. 4; aug. — nov.⟩; 1530, nov. 27; 1570, sept. 26; 1573, aug. 12; ⟨1596⟩, iul. 7: дѥ(л): монастн(р) w(т) ~ ŢR, 1570, sept. 26; 1588, iun. 26; 1597, dec. 3 B.

DECHEMVRIE *m.* «декабрь», « décembre »; декемвріе: м(с̃)ца ~ ŢR, 1501, dec. 15; 1508, dec. 23; 1569, dec. 17.

***DEGERAT** *adj.* «замерзший, озябший», « gelé »; *în top. sat* дцераци: дѫ н(м) ѥ(ст) w(ч)нѕ ѕ ~ ŢR, 1560, aug. 9; дцера(ц): марко w(т) ~ ŢR, 1571, ian. 8; 1593, oct. 8; дцерац ŢR, 1593, oct. 8.

● хота(р) дцерацо(в) ŢR, 1571, ian. 8.

DEINTE, *adv.* «раньше», « auparavant »; деите: а дрѕ(з) да зна(ш) г(д̃)нь мл(с̃)ти ман ~ како бере(м) ше да(м) сне кш(г) ŢR, ⟨1538—1541⟩.

***DEJUGAT** *adj.* «распряженный», « dételé »; *în top. sat* дежжоугаци: половина w(т) село w(т) ~ ;дежжугацїи: w(т) едно село цю ѥ(ст) къ тѳ(т) хота(р) цю сѣ тепер имѣноую(т) ~ M, 1560, apr. 3.

***DEOCHIAT** *adj.* «сглаженный (от сглазить); неприличный», « à qui on a jeté le mauvais oeil; mal famée »; *în top. cătun*; дew(к)тацїи: w(т) дѣ(л) цю ѥ(ст) ѵ доу(в)ровѣ w(т) ~ ; дew(к)тацн: w(т) ~ M, 1463, apr. 15; дewкїаци: помна w(т) ~ M, 1468, sept. 24.

DEREPT[1] *prep.* «за», « pour »; дерептѕ: пол за ене дела лѕпѕл ~ ŢR, ⟨1577—1583; 1585—1591⟩ D, *Rsl.* VIII, p. 434.

***DEREPT**[2] *adj.* «прямой», « droit »; *în top. pîrîu* дерептоулоу: wерьшїѫ ~ M, 1437, mart. 12 A (fals din sec. XVI); дире(п)тѕ(л): до н(з)корѕ(л) ~ M, 1592, sept. 18; дере(пт): рѣкѕ что сѣ имеѕе(т) ~ M, 1600, mai 27.

● до wвръшїе дирептолоу(в) M, 1455, febr. 3 (fals din sec. XVI); до изворѕ(л) дире(п)тѕло(в) M, 1592, sept. 18.

***DEREPTATE** *f.* «справедливость», « justice »; I. *în antrop.* дерептате: до(ч)ки лѕчини дерептате ~ M, 1569, iul. 13; дере(п)та(те): прѣwиѕци лоуки ~ M, 1599, mai 2.

II. *în top. loc* дерептате: на спретѣ идеже имеюуете сѧ ~ *Let. Putna* I, 452.

DESAGĂ *f.* I. « fîşie de pămînt care împarte în două o proprietate», «полоса земли с кулигой посредине», « bande de terre qui sépare en

deux parties une proprieté »; дъсаци: да съткорн(т) w(ч)нѕ бол(ѣ)рнѕ г(сѣ)ва ми коре(с) лw(г) ~ ; дъса(ц): а w(ч)нѕ бол(ѣ)рнѕ г(сѣ)ва ми ~ да ю не съткорн(т) ṬR, ⟨1579—1581; 1585—1586; 1590⟩, iun. 10.

II. *în top. sat* дъсацеци: wанчев w(т) ~ṬR, ⟨1594, sept. 26 — 1595, febr⟩, *DRH* XI, nr. 95.

***DESĂRAT** «обессоленный», « dessalé »; *în top. sat* десъраци: гѣ(р)гина, w(т) ~ṬR, 1571, ian. 8.

***DESCULȚ** *adj.* «босой», « aux pieds-nus, déchaussé »; I. *în antrop.* де(с)кѕ(л)цѕ(л): дава(т) ... дѕмитр(ѕ) ~ṬR, 1559, iun. 9.

II. *în top. sat* де(с)кѕлци: и половина село w(т) ~M, 1555, mai 2 B.

DESCUMPĂRA *vb.* «откупать», « racheter »; дъскѕпарать: са ~ дъла ми(н) сатѕ(л) ṬR, ⟨1599, nov. — 1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1.

***DESPICAT** *adj.* «расколотый», « fendu »; *în top. sat* де(с)пикаци: да мѕ е(ст) wчнѕ ѕ се(л) ~ṬR, 1590, apr. 8 A.

***DESPOT** *m.* «деспот, тиран», « despote »; *în antrop.* деспота: дъци їwань ~M, 1551, ian. 15, *Kozak*, nr. XV; дн(с)по(т): колнс запер ~ оу сѕчавскын град M, 1569, iul. 9.

● елена де(с)потwв[на]M, 1551, mart. 21.

***DEȘIRAT** *adj.* «длинный; несвязанный; растянутый», « long; disparate; étendu »; *în top.* 1. *sat* дешира(ц): де(л) w(т) ~ да е(ст) на снѣго(в) ṬR, 1565, aug. 31; 1571, ian. 8; дншпрацїи: на нмѣ ~ меж нвѣни и меж ръспопѣнїи M, 1579, aug. 17, *Studii*, 1968, nr. 2, p. 252. 2. *loc* деширате: дорн ѕ мѣгѕри(л) ~ṬR, 1595, iul. 24.

DEȘUGUBINAR *m.* «сборщик душегубины», « percepteur de la taxe nommée deșugubină »; дѕшегѕбинари: ~ да нмаю(т) тъкмо съди(т) M, 1588, apr. 30; дѕшегѕбина(р): ни ~M, 1589, mai 23; дешѕгѕбина(рн): гло(в)ници и ~ да нмаю(т) ... съди(т) M, 1590, aug. 25; дешѕгѕбинари: старосте и ~M, 1595, mai 18 F.

DEȘUGUBINĂ *f.* «душегубная пошлина», « taxe payée pour homicide »; доушегоубина: нѫ глоба ли сѫ цѣтъ съткорити или ~ṬR, ⟨1407⟩; дѕшегѕбины: съ вамѫ и съ ~ṬR, ⟨1421⟩, iun. 19; дѕшегѕбинѕ: да ми се дава(т) този лю(дї)е или ~ṬR, ⟨1472⟩, *Bogdan Rel.*, nr. LXXXV; ⟨1528⟩, mai 30; 1535, apr. 1; дѕшегѕбине: ѕчинити глобе или ~ṬR, 1482, mart. 23, *DRH* I, nr. 179; дешѕгѕбина: варе ке бити ~ варе кръ(в) ṬR, 1507, febr. 3; 1550, iul 28; дешѕгѕбине: ни глобе ни ~ да не тера(т) ṬR, ⟨1536—1540⟩, ian. 8; дешѕгѕбинѕ: па(д)нили сѕ(т) писѕ(л) ѕ една ~ ṬR, 1541, febr. 10; 1560, apr. 20; дешигѕбина: ~ кѫжоръ(в) ṬR, 1550, iul. 28.

***DETUNĂTURĂ** *f.* «обвал», «éboulement »; *în top. loc* детѕнатѕръ: покѕпи шѕнка ... еди(н) фе(р)де(л) ѕ ~ṬR, 1575, iul. 10.

DIAC *m.* «дьяк, писарь», « scribe »; дїакъ: истинын романъ ~ M, 1412, febr. 19, *DRH* I, nr. 32; дїѫ(к): вѕ(л)па(ш) ~M, 1458, apr. 12; 1466, dec. 8 A; 1490, ian. 9; 1580, febr. 5; дїакь: мирча тахте ~M, 1463, *RM*, nr. 185; дїа(к): исаїѫ ~M, 1471, sept. 10; могъ(л)дѣ ~M, 1577, mai 18; дїакь: стецко ~M, 1471, aug. 13; дїакь: пань авра(м) ~M, 1490, dec. 6; дїа(к): тwаде(р) ~M, 1491, febr. 26; мътїа(ш) ~M, 1492, oct. 14;

костє ~ M, 1493, mart. 7; алеѫа ~ M, 1493, mart. 26; мътєн ~ M, 1495, mart. 13; їѡ(н) попови(ч) ~ M, 1503, sept. 18; 1529, mart. 5; 1578, iul. 12; 1580, febr. 5; 1591, apr. 12; дїакѫ: ста(н)чю(л) ~; дїакѫ: дѫмитрѫ ~ ṬR, 1527, iul. 19 B.

DIACON *m.* «дьякон», « diacre »; дїакѡн: ѡникодимь ~ M, 1467, *RM*, nr. 137; дїакѡна: кѵ(р) феѡ(д)ра ~ M, 1493, oct. 26, *RM*, nr. 156; дїако(и): тоадє(р) ~ M, 1575, aug. 3; дїаконѡ: съ сѡ͡тєнѡи и съ ~ M, 1587, nov. 26; дїаконѫ(л): строє и ~ братѫ(л) и мого(ш) ṬR, 1600, mai 24.

DICHIU *m.* «администратор монастыря», «cellérier»; декєю(л): ~ ѡ(т) митрополиє M, 1584, oct. 6.

DIECEL *m. dim.* de la **DIAC**; днєче(л): стоіа(н) ~ ṬR, 1526, iul. 1.

DIJMAR *m.* «собиратель дижмы, натурального оброка», «percepteur de la dime»; днжмаре: ни ~ ... винари(ч) да и(м) сѧ не възѧме(т) ṬR, 1464, oct. 28; ни къвларь ... ни ~ ṬR, 1482, mart. 23; дн(ж)мари: а ~ и ва(м)шїа да сє нє ставє(т) ṬR, 1487, iul. 31; ⟨1496—1508⟩, apr. 6; 1501, mai 24; 1512, febr. 20; дн(ж)ма(р): или ~ или ва(м)шїна(р) ṬR, ⟨1524⟩, iul. 27; дн(ж)марю: къзане что є(ст) ~ ṬR, ⟨1587⟩, ian. 8.

DIJMĂ *f.* I. «издольщина; натуральный оброк», « dîme »: днжми: почѧвши ѡ(т) ... ~ ṬR, 1428, sept. 10; ... ѡ(т) ~ ѡ(т) сѣноко(с) ṬR, 1437, aug. 13; 1441, mai 14; 1459, sept. 20; 1461, febr. 10; 1465, nov. 5; 1471, dec. 12; 1475, iul. 15; 1476, mai 8; 1480, nov. 7; 1488, apr. 17; 1501, dec. 15; 1526, iun. 1; дн(ж)ми: ѡ(т) винарства ѡ(т) ~ ṬR, 1441, iun. 30; 1451, iul.; 1457, apr. 16; 1490, iul. 26; 1501, mai 24; 1505, dec. 10; 1526, mai 30 B; днжмы: ѡ(т) ~ ṬR, 1451, aug. 1; днжмь: ѡ(т) винарнчь и ѡ(т) ~ ṬR, 1451, aug. 5; днжими: ѡ(т) кѫвлар(с)тва ѡ(т) ~ ṬR, 1464, aug. 12; днжмѫ: вама ѡ(т) ~ ṬR, 1473, mai 17; ⟨1475, sept. 1 — 1476, aug. 31⟩; 1480, apr. 3 B; 1489 sept. 11; 1493, sept. 2; 1512, febr 20; днжма: и ѡ(т) ~ и ... ѡ(т) винари(ч) ṬR, 1475, iun. 1; ⟨1475, sept. 1 — 1476, aug. 31⟩; 1487, iul. 31; ⟨1496—1508⟩, apr. 6; 1513, ⟨mart.⟩ 9; дн(ж)ма: ѡ(т) винари(ч) и ѡ(т) ~ ṬR, 1480, ian. 18; дн(ж)мѫ: да сн прєписѣю(т) и ~ ṬR, 1487, iul. 31; 1493, sept. 10; 1510, mai 27 B; ⟨1548—1552⟩, iun. 13; ⟨1587⟩, ian. 8; дн(ж)ма(χ): поче(в)ши ... ѡ(т) ~ ṬR, 1492, oct. 9; дн(ж)мє: и ѡ(т) ~ и ѡ(т) сено ṬR, 1517, oct. 30 A; 1519, sept. 16; дн(ж)мове: и бирове и ~ ṬR, 1594, febr. 4.

II. *în top. loc* дн(ж)мєле: до ~ съ(с) камене ṬR, 1598, sept. 6.

DIJMĂRIE *f.* «взимание дижмы», « métayage »; дн(ж)марнє: ни ~ ни ва(м)шарнє ṬR, 1531, sept. 18.

DINAINTE *adv. v.* **DEINTE**

DIRES *n.* «документ», « acte »; днрє(с): съ ли сє факѫ ~ M, 1597, sept. 9.

DIVAN *n.* «диван» (государственный совет в румынских княжествах), « assembleé délibérante dans les Principautés Roumaines »; дива(н): ѡ(т) ~ г(с͡д)ва ми ṬR, 1578; ра(з)дра(л) ръвашєлє ѡ(т) ~ г(с͡д)ва ми ṬR, 1588, mai 7; прє(д) ~ г(с͡д)ва ми ṬR, 1589, iun. 13; на ~ г(с͡д)ва ми ṬR, ⟨1595—1590⟩, mart. 16; слѫ(г) г(с͡д)ва ми ѡ(т) ~ ṬR, ⟨1600⟩, ian. 14.

DÎLMĂ *f.* «межа; холмик», « dérayure; tertre »; длъмъ: дори ѕ ~ ѕ хотарѫ(л) чєпле(в) ṬR, 1570, sept. 9.

DÎMB *m.* «пригорок, сопка», « colline, monticule »; дъмбѫ(л): и ѡ(т) локѫ(л) съ(с) ръкницѣ прѣ(з) ~ пъкѫри право ѫ ~ и ѡ(т) дъ(м)бѫ(л) право ко(д) го(р)га(н)ѫ(л) лисице(в); дъ(м)бѫ(л): ѡ(т) ~ ṬR, 1517, nov. 22.

● валѣ дъ(м)бо(в) ṬR, 1570, ian. 3.

DÎRSTĂ *f.* I. «сукновальня», « foulerie »; дръ(ст): и ѡ(т) во(де)ни(ц) и ѡ(т) ~ ṬR, 1570, dec. 14.

II. *în top. loc.* дръстъ: и паки покѫпи ... ѡ(т) ла ~ драгомиро(в) еди(н) ни(в) ṬR, 1559, apr. 24; дрста: и ã ни(в) по(д) ~ цале(в) ṬR, 1564, dec. 11.

***DÎRZ** *adj.* «смелый, упорный», « courageux, persévérant »; I. *în antrop.* дръзѫ(л): поне(ж) ю дадѣ и поклони ~ стѡмѫ монастирѫ ṬR, 1528, oct. 28.

II. *în top.* 1. *pîrîu* дръзѫ(л): али водѣнице е(ж) сѫ(т) на ~ ṬR, 1528, mai 25. 2. *sat* дръза: ѡ(ч)нѫ ѫ ~ ṬR, 1555, iun. 11.

● де(л) дръзѫлѡ(в) ṬR, 1528, oct. 28; 1542, ian. 10.

***DOAMNĂ**, *f.* «госпожа», « madame »; *în top. pîrîu* дѡамна: ѡ(т) потока сърата чере(з) бн(с)трн(ц) на ~ M, 1576, iul. 16, MEF I, p. 94; M, 1595, mai 18 A.

DOBROGENESC *adj.* «добруджанский», « de la Dobroudja »; добро-ѭенѣскъ: кон мѫргѫ ~ ṬR, 1594, iun. 18, *DRH* XI, nr. 67.

DOCTOR *m.* *v.* **DOHTOR**

DOHTOR *m.* «врач», « médecin »; до(х)торѫ: поне(ж) тѫи сѫ̃ъ послѡ до герге ~ ṬR, ⟨1535—1546⟩, mart. 1.

***DOLOFAN** *adj.* «пухлый, толстый», « dodu, corpulent »; *în antrop.* долофа(н): ~ спата(р) ṬR, 1481, iun.; 1533, oct. 13;

● де(л) долофановѫ ṬR, 1525, iul. 24.

***DOMN** *m.* «господарь», « souverain »; *în top. sat, silişte* дѡ(м)нецни: ѥко(ж) да н(м) е(ст) мѫрчецни сви и ~ сви ṬR, 1472, iul. 16; 1528, nov. 10 A; 1571, apr. 25; домнеще(м): да н(м) е(ст) ... селища ~ ṬR, 1483, iun. 25; до(м)нецни: и ~ съ късе(м) ѯотаро(м) ṬR, 1523, apr. 4; до(м)нецї: ѫ ко(р)би и ѫ ~ ṬR, ⟨1541—1544⟩, iul. 4; 1571, apr. 25; до(м)нецни(н) ṬR, 1560, apr. 19; до(м)нецїи ṬR, 1571, apr. 25; дѫ(м)нецїи: за рад(ї) село ~ ṬR, 1589, iul. 5.

DOMNIE *f.* (în locuţiuni cu valoare pronominală) «я, вы», « moi, vous »; д[ѫ]мило(р): ѳо(р)те не рѫгъ(м) ~ вовстре съ ле къѫтаци де рь(н)дѫ M, fără dată, *Tocil.*, 534, *doc.*, nr. 514; до(м)ним: пѫса(м) мена ~ мене M, 1583, aug. 4.

DOROBANŢ *m.* «доробанц (пехотинец)», « fantassin »; доробѫ(н)тн: се вопмо за ра(дї) сакѫли и ~ ṬR, ⟨1521—1529⟩, febr. 2; доробанцѫ(л): къща wпре(в) ~ ѡ(т) ... ṬR, 1590, apr. 14.

***DOS** *n.* «теневая сторона холма», « partie ombreuse d'une colline »; *în top. loc* до(с): до ѫста вали лѫика и ѫ ~ рнмни(к) до дѣ(л) ṬR, 1519, iul. 9; ѫ ~ ѫ(р)соде(в) ṬR, 1580, mai 13; досѫ(л): и съ планинѫ ~ могжи и стрьминѫаса ṬR, 1519, ⟨ian.—aug.⟩ 10; 1584, mai 2; 1587, iul. 19; 1592, febr. 2; дѡсѫ(л): ѫ ~ аннодасе(в) ṬR, 1587, iul. 19.

DRAC *m.* I. «чёрт, дьявол», « diable »; дракѫле: този равота ѫчнин(л) истина наѫче(н) ѡ(т) ~ ṬR, ⟨1459⟩, apr. 5; драча: слѫгѫ г(с̃д)ва ми ~ ṬR, ⟨1472⟩.

II. *in antrop.* дракѕле: цю знаете w(т) ~ ŢR, ⟨1460⟩; дракѕлѣ: воєвода ~ ŢR, 1517, oct. 30 A; дракоулѣ: радоу(л) ~ M, 1548, mart. 21; дръкѕлецю(м): и прите(с)нѣли болѣри ~ таю комать ŢR, 1526, mai 30 B; дръкѕлецело(р): тако(ж)дери и вы ~ ŢR, ⟨1568—1573⟩, oct. 5.

III. *in top.* 1. *loc* дракѕлѣи: w(т) ѕста вѣен ~ ŢR, 1526, iul. 7: дракѕлои: писк8(л) ~ ŢR, 1557, iul. 9; драчило(р): w(т) валѣ ~ ŢR, 1577, apr. 29 B. 2. *sat* дръкоулецїи: по(д) wбочїе(м) цю сѣ теперь именоую(т) ~ M, 1548, mart. 21; дръкѕлецїеї ŢR, 1583, oct. 9 A.

***DRAG** *adj.* «дорогой, милый», « cher »; *in antrop.* драгѕлови: дѣте(м) его и братѕ его ~ M, 1414, aug. 2; драгѕ(л): слѕга(м) г(с͡д)ва ми ~ съ братиа ŢR, 1469, iun. 28; 1494, apr. 3; iul. 6; iul. 15; aug. 21; 1527, iul. 19 A; 1528, apr. 21; 1535, dec. 11; 1536, febr. 14; 1538, ian. 16; 1542, ian. 10; M, 1548, mart. 3; ŢR, 1553, iul. 20; 1557, mai 30; 1565, aug. 31; 1570, mai 1; 1581, mart. 18; драгоуль: ~ велицїи по(с)телицн ŢR, 1526, iun. 1; драгоулоу: iюноу кървоури и ~ M, 1548, mart. 3; драгоулоу: и ~ съ братїа(м); драгѕлѕи: и ~ и лѕпѕло(в) ŢR, 1549, mai 8, *Ştef. Doc. G.p.* 123; драгѕла: пана тоадера и пана ~ M, 1575, mart. 30.

***DRAGOMAN** *m.* «драгоман», « drogman »; *in antrop.* драгома(н): вн(ш)писа(н) w(т) ~ ŢR, 1541, febr. 10; драгоманѕ(л): дава(т) г(с͡д)во ми ... дѕмитр(ѕ) де(с)кѕ(л)ц(ѕ)л и тома ~ ŢR, 1559, iun. 9.

DREPT *prep. v.* **DEREPT**[1]

DREPT *adj. v.* **DEREPT**[2]

DREPTATE *f. v.* **DEREPTATE**

***DRĂGUŢ** *adj.* «милый, красивенький», « joli »; *in antrop.* дръгѕцъ: и сестри и(χ) и марга ... и ~; драгѕци: и сестра(м) и(χ) марги ... и ~ M, 1502, mart. 13; дръгоуцоу(л): прода(л) [и] ... половина сило трета(г) час(т) бе(з) ча(ст) ~ M, 1580, iul. 16; дръгѕц: слѕга наш ~ M, 1589, ⟨mai 15⟩.

● с͡ѣнъ драгоуцинь M, 1502, mart. 14.

***DRÎNGĂ** *f.* «дрымба, варган»,« guimbarde »; *in antrop.* дрѫ(н)га: ŢR, 1538, iul. 16; ива(н) ~ съ женоу его M, 1560, mart. 22.

DRUM *n.* I. «путь, дорога», « chemin, route, voie »; дрѕм: идеже ѕпадает ~ оу брѣд старїи топлицн; дрѕмом: ~ возним до потока мѕнчелѕѕи; дрѕмѣм: w(т) там ~ M, 1473, sept. 13, *Bogdan, Doc. Ş.* I, nr. CV; дрѕ(м): ~ до кла(д)ни(ц) ŢR, 1565, oct. 17; покѕпи(л) ... ѣ паш ... w(т) ~ до връ(χ) ŢR, 1575, iun. 8 A; копа(ч) w(т) ~ ŢR, ⟨1579⟩, dec. 12 ;и по ~ до желешелѕ ŢR, ⟨1586⟩, iun. 15, *Ştef. Doc. G.*, p. 248; 1594, febr. 4; дрѕмѕ(л): по ~ ... дори до χолмѕ ŢR, 1556, apr. 8.

II. *in antrop.* д(р)ѕме: ~ съ жена си M, 1598, apr. 22.

III. *in top. loc* дрѕмъ: wтъ великын ~ M, 1446, febr. 22. *DRH* I, nr. 264; дрѕ(м): w(т) ~ шсѕло(в) ŢR, 1505, iul. 18; ~ прє(ж)вен ŢR, 1520, iul. 14; ~ тръговищ(ѕ) ŢR, 1579, mai 4; ~ соло(в) ŢR, ⟨1580⟩, mai 20; ~ дръсторѕ ŢR, 1581, ian. 27; дрѕмѕ(л): ~ минъецю(м) ŢR, 1547, ⟨sept. — nov.⟩ 21; ~ ккѡане(в) ŢR, ⟨1579⟩, apr. 2; ~ соле(в) ŢR, ⟨1580⟩, mai 20; до ~ дюло(в) ... до ~ гонче(в) ŢR, 1582, mai 25; ~ тръгѕѕи ŢR, 1587, sept. 7 B; 1595, iul. 24; ~ д(р)ѕѕнелѕи ŢR, 1592, iun. 17; ~ ѕ(р)зикѕце(в) ŢR, 1560, apr. 29; дрѕмѕлѕ: ~ мармѕрелѕи ŢR, 1560, apr. 29; дроу(м): ~ свицюго(в)

ŢR, 1588, iun. 13; дроумоу: ~ за сѫлнце ŢR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

***DRUMUŞOR** *n. dim.* de la **DRUM**; *în top. loc* дрѫмшор: на маткѫ ѫрсоаіа ... на ~ M, 1588, dec. 20.

DUCAT *m.* «дукат (монета)», « ducat (monnaie) »; дѫкати: колнко сѧ коне толикози н ~ ŢR, 1421, nov. 21; ⟨1422, după oct. 23⟩; ⟨1441—1442⟩; ⟨1476—1477⟩; ⟨1496⟩; дѫка(т): н че(χ) с̃ ~ ŢR, ⟨1422, după oct. 23⟩; ⟨1424, după nov. 10—1431⟩ B; M, 1466, mai 10; ŢR, 1529, mai 12 E; 1559, sept. 3; дѫкаты: и ѡ(т) говѧда г̃ ~ ŢR, ⟨1422, după oct. 23⟩; дѫкатѣ: и ѡ(т) свнньѧ ѣ̃ ~ ŢR, ⟨1422, după oct. 23⟩; дѫкате: да ѫзъмете мене по трн ~ ŢR, fără dată, *Tocil.* 534, *doc.* nr. 375.

DUCATAR *m.* «мастер, делающий дукаты», « fabricant de ducats »; дѫкатарѣ: шехъ да допѫстїмъ а̃ го ~ ŢR, ⟨1433—1440⟩ B.

***DUD** *m* «тутовое дерево», « mûrier »; *în top. loc* дѫдѫлов: мьгѫра ~ ŢR, 1598, sept. 6.

DUGHEANĂ *f.* «лавка», « boutique »; дѫгѣ(н)а: трета ~ ... шста(л) сестре(м); дѫгѣ(н): продае(т) една ~ ; дѫгѣне: масте(р) его како мѫ и е(ст) ѫзе(л) ~ ŢR, 1561, nov. 14.

DULAMĂ *f.* «боярский кафтан; зипун», « caf(e)tan »: дѫла(мѫ): па(к) е(д)на ~ що сѫ кръпили коже *Cat.* 1508, nov. 23; 1509, ian. 20; apr. 3; apr. 12; дѫламн: за коже по(д) ~ мо(м)цн *Cat.*, 1508, dec. 7; ŢR, 1536, mai 1; дѫла(м): ра(дї) рѫкавн(ц) сн ~ *Cat.*, 1509, apr. 12; ŢR, 1573, oct. 23; 1594, febr. 4; ⟨1594—1599⟩, ian. 14; дѫльмн: трн ~ е(д)на ѡ(т) ко(ф)терїа ŢR, 1536, mai 1; дѫлам(ѫ): за е(д)на ~ ŢR, 1558, mai 28; дѫламе: и ~ .ѣ. и въсе комати ŢR, 1561, mai 22.

***DULCE** *adj.* «сладкий», « doux, sucré »; I. *în antrop.* лнмбадоуче: панъ ~ M, 1433, iun. 4, *Cost. Doc. Şt.* II, nr. 182; лнмвѫ-доуче: копила шани ~ M, 1555, mart. 23; дѵлческѫла: вѣра пана дѫмъ ~ M, 1438, febr. 17, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 2; дѫлческа: вѣра пана ~ и брата его M, 1438, mart. 5; 1441, iun. 25; долческоула: пана доумы ~ и брата его M, 1444, sept. 1; дѫлческѫла: дѫмы ~ M, 1445, febr. 18; доулческоула: дѫмы ~ M, 1445, iul. 15; 1448, sept. 3 B; дѫ(л)ческѫла: дѫмы ~; дѫлческѫла: пана мирчи ~ M, 1449, mai 26.

II. *în top. pîrîu* дѫлче: и пнскѫ(л) мъгѫре(к) прав ѕ лопатна ~ ŢR, 1521, iun. 14.

● лнмбадѫлчева, M, 1435, nov. 25; пана ... дѫлчнча M, 1443, mai 18; лнмбъдѫлчебнча M, 1443, mai 30.

DUMBRAVĂ *f.* I. «дубрава», « forêt de chênes »; дѫ(м)бра(в): еди(н) нн(в) ѕ ~ ŢR, 1562, mai 23; 1579, dec. 30; дѫ(м)вравѫ: и е(д)на ~ сѣ̃ѣи мона(с)тнрн M, 1582, aug. 3.

II. *în antrop.* доумбравъ: ~ и жена его M, ⟨1473 sfîrşitul lui iunie — înainte de 13 sept.⟩, *DRH* II, nr. 191; дѫмбрава: нба(н) ~ M, 1483, sept. 23; тодера ~ M, ⟨1520⟩, apr. 21, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, nr. 38; дѫмбравъ: мнѫънлъ ~; дѫ(м)бравъ: нвана ~; гндно(н) ~; дѫмбравѫ: нван ~; дѫ(м)-бравѫ: дѫмнтрѫ ~ M, 1546, mai 28; дѫ(м)бра(в): ~ портарѫ ŢR, 1536, iun. 8; ~ спата(р) ŢR, 1592, febr. 4 B.

III. *in top.* **1.** *sat* дѫбравѫ: да н(м) є(ст) ѫ фрѣсине(т) w(т) ~ ȚR, 1502, sept. 12; доу(м)бравѣне: за тоти села двѣ соутъ на боужорѣ едно ~ где быль беличь M, 1499, nov. 26 A. **2.** *silişte* дѫ(м)брава: ~ нжсипѫлѫи ȚR, 1535, iul. 22: 1536, ian. 4; дѫ(м)бра(в): ѫ ~ ȚR, 1585, iul. 6. **3.** *loc* дѫ(м)-бравии: лазѫ(л) ~ ȚR, 1567, mai 4.

● на ко(л)цо дъмбраве(в) ȚR 1534, mart. 17.

***DUMBRĂVIȚĂ** *f. dim.* de la **DUMBRAVĂ**; *in top.* **1.** *sat* дѫмбръвища: фынтынѣле н ~ M, 1447, aug. 22; н ~ ѫ ковыле(х) где би(л) жѫде жѫржа M, 1555, mai 2 B; дѫмбравища: н на шимѫзѫ ~ M, 1470, apr. 1 B; 1531, mart. 7. **2.** *loc* şi *poiană* дѫ(м)бръвища: є(д)на полѣна н є(д)но мѣсто цю сѣ именѫе(т) ~; више писаное мѣсто н полѣна на имѣ ~ M, 1555, sept. 24.

● по мижлокѫ(л) дѫ(м)бръвище(в) ȚR, ⟨1586⟩, iun. 15, *Ştef. Doc. G.*, p. 248.

DUPĂ *prep.* «за, по», « après »; дѫпъ: да є(ст) воле(н) недепсѫе(т) н(х) ... ~ дѣло(м) є(г) ȚR, ⟨1569⟩, febr. 14.

DUŞEGUBINAR *m. v.* **DEŞUGUBINAR**

DUŞEGUBINĂ *f. v.* **DEŞUGUBINĂ**

***DUŞMAN** *m.* «враг, противник», « ennemi, adversaire »; *în antrop.* дѫ(ш)ма(н): ста(н)чѫ(л) н ~ н балѣ ȚR, 1469, ian 17; н ~ съ децами ȚR, 1512. iun. 23; sept. 29; дѫшманъ: истиныи нашь слѫга ~ слѫжи(л) на(м) M, 1508, febr. 1; дѫшма(н): сынови ~ ȚR, 1520, sept. 25; дѫшманѫ: над дел влъкѫ[слов] н ~; дѫшман: влъкѫл н ~ ȚR, 1531. ian. 22, *DRH* III, nr. 109.

DVERĂ *f.* «дверь», « porte »; двержь: сътвwри сїѫ ~ монастирю M, 1500, aug. 10, *RM*, nr. 95; двера: съи царъска ~ сътвори M, 1561, mart. 17, *IM*. I, 1088; sec. XV—XVI, *RM*, nr. 111.

DVORBI *vb.* «говорить, советовать», « dire, conseiller »; дворбити: егда хощѫ(т) оу васѣ ~ *Învăţături*, 28/v; дворбить: да не ... к тебѣ ~ да нѣкъ посилаеши *Învăţături*, 40/v.

DVORNIC *m.* I «дворник» (дворецкий в Румынских княжествах), «boiard chargé de l'administration suprême des Principautés Roumaines »; дворникъ: владъ ~ M, 1404, aug. 1; оана ~ M, 1407, oct. 6; пан(ъ) ... ~ M, 1421, ⟨dec. 13⟩; алѳѫ(л) ~ ȚR. 1428, sept. 10; данъ ~ M, 1433, febr. 26; негрило ~ M, 1434, ian. 13 B; хѫдичъ ~ M, 1435, apr. 14; манѣ ~ ȚR, 1441, mai 14; дворни(к): радѫ(л) ба(н) ~ ȚR, 1445, iun. 10; станчю(л) ~ ȚR, 1456, apr. 15; малы ~ ȚR. 1467, ian. 15; бодѣ ~ M, 1472, iun. 5; драги(ч) вели(к) ~ ȚR, 1482 iul. 13; кр(с)тна(н) би(в)ши ~ ȚR, 1500, dec. 13; пръвѫ(л) велики ~ ȚR, 1501, mai 24; кало(т) ~ ȚR, 1513, mart. 23; 1515, ian. 11; 1519, apr. 26; драги(ч) би(в)ше ~ ȚR, 1527, iul. 19 A; 1536, iul. 28; ⟨1536—1540⟩ iun. 2; 1552, ian. 6; 1569, ian. 29; 1570, dec. 14; дворникъ: іwна ~ M, 1415, iul. 12; wана ~ M, 1418, ian. 15; храна ~ M, 1479, mai 24; ȚR, 1488, febr, 4; дво(р)никѫ: би(в)ши ~ ȚR, 1494, apr. 1; жѫпа(н) ѫдре би(в)ши ~ ȚR, 1522, febr. 3; манѣ велики ~ ȚR 1525, nov. 22; 1526, ian. 7; драги(ч) би(в)ше ~ ȚR, 1526, iul. 25; шерба(н) ... велики ~ ȚR 1532, aug.16 B; ве(н)ти(л) ве(л) ~ ȚR, 1536, mai 1; 1544. oct. 16; 1561, mai 9; 1567, mai 17; 1569, apr. 25; 1579, apr. 15; во(р)ника: пана во(л)дѫра ~ M, 1495, mart. 18; ворникѫ: панѫ драгич ~ ȚR. 1510, mai 27 B; двw(р)никѫ: вѣрнїи па(н) банѫ(л) ~ M, 1521, iun. 1 A; дворникѫ: жѫпа(н) драги(ч) велики ~ ȚR, 1532, aug. 16 A; 1533, nov. 15 B; 1538,

oct. 17; 1543, mai 25; 1555, iun. 11; дворникѫ(л): да(н) ~ ŢR, 1533, oct. 13; 1570, nov. 18; дво(р)никѫ(л): манѣ пъ(р)шанѫ(л) ~ ŢR, 1566, aug. 29; 1568, oct. 2; ворник: жѫпан ивашко ~ ŢR 1595, iul. 24, *DRH* XI, nr. 133; во(р)никѫ(л): жѫпа(н) да(н)чю(л) ~ ŢR, 1598, mai 23; во(р)никъ: и пътра(ш)ко ~ ѡ(т) ботъшѣни M, 1599, aug. 31.

II. *în top. sat* дворничани: ~ и дѫмнецин M, 1420, apr. 25; 1536, ian. 18; дворничанїи: на имѣ села(м) ~ M, 1475, apr. 25.

● до мьгѫра ворникѫлов ŢR, 1598, sept. 6, *DRH* XI, nr. 314.

DVORNICEASĂ *f.* «жена дворника», «femme de dvornic»; дво(р)ничa(с): жѫпаница елина ~ и сн̃ѫ ен ŢR, 1589, iun. 13; ⟨1600⟩, dec. ⟨8⟩; дво(р)ничаса: жѫпанница нѣга ~ ŢR, 1597, iul. 1.

DVORNICEL *m.* «помощник дворника», «subalterne d'un dvornic»; дворниче(л): вѣра пана цефоу(л) ~ M, 1428, apr. 2; дворничела: пана цефоула ~ M, 1428, sept. 3; вѣра пана томы ~ M, 1432, ian. 4; дворничелома: вѣра пана стецка и томы ~ M, 1433, iun 15; двѡ(р)ниче(л): которїи бѫдоу(т) имати ~ и газе(р) мона(с)ти(р)скїи M, 1546, nov. 5; дво(р)ниче(л)ѫ: боудѫ(т) имате ~ ... мона(с)ти(р)скїи M, 1572, mart. 16; дво(р)ниче(л): послѫ(ш)нико(м) и ~ M, 1581, iul. 21.

***DZEAMĂ** *f.* «сок; мясной отвар, суп», «jus; soupe, sauce»; I. *în antrop.* сѣмъ: ѡана ~ M, 1491, oct. 31, *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 44.

II. *în top. sat* сѣмецїи: потверднли есми емѫ ~ на оу[с]ти тазловѣ M, 1462, oct. 6.

DZESTRE *f.* «приданое», «dot»; сѣстре: что е(ст) емѫ даанїе ѡ(т) те(ст) свон именн(м) пѫ(р)ка(р) ~ M, 1591, ⟨sept. 1—1592, aug. 31⟩.

E

EBÎNCĂ *f.* «бурка», «caban»; ебънчи: за ѣ ~ а(с) ѳ *Cat.*, 1509, ian. 20

EGUMEN *m.* «игумен», „supérieur d'un monastère"; егѫменѫ(л): да слѫшате ѡ(т) ~ ŢR, 1529, mai 12 F; съ(с) ~ ѡ(т) сто́мѫ мона(с)ти(р) ŢR, ⟨1569—1574⟩, ian 19; игѫменѫ(л): а пото(м) е(ст) има(л) ѡ(т)цѫ ~ ѳеѡ(до)рѫ прѣкнїе ŢR, 1548, iun. 19; егѫмення(л): съ(с) ермона(х) ефре(м) ~ ... има(ш) прѣкнїе ŢR, ⟨1580⟩, apr. 7; 1583, iun. 7; їегѫменѫ(л): а пото(м) промени ~ ŢR, 1586, iul. 17; егѫменѫлѫи: и(з)ра(дї) редѫ ~ ѡ(т) ти(с)мана ŢR, ⟨1587⟩, ian. 8; егѫменѫл: прїиде ~ сергїе ŢR, 1594, ian· 4, *DRH* XI, nr. 21.

● и егѫме(н)ло(в) и ѡ(т) въсѣ(х) братие ŢR, ⟨1547⟩, apr. 10; братїе имъ егѫменѫлов ŢR, 1598, apr. 24, *DRH* XI, nr. 281.

EL, EA *pron. pers.* I. «он, она, они», «il, elle, ils, elles»; лѫ: цефа(н) а лѫ ха(с) ... и матеш а лѫ коцани ŢR, 1425, iul. 17; прода(л) е(ст) ѣ фъ(л)чъ лѫ ми(х)ни(л) ŢR, 1542, ian. 10; покѫпи една кривн(и) лѫ мѫто(в) ŢR, 1592, febr. 2, *Ştef. Doc. G.*, p. 290; непотѫ(л) лѫ владе ŢR, 1599, mai 18; 1600, iul. 15, *DRH* XI, nr. 406; ен: и финѫ ~ драгомн(р) ŢR, 1567, apr. 7; ин: съ ин се факъ дире(с) M, 1597, sept. 9; лѡ(рѵ): кь(р)цн(л) а(л) ~ ŢR, ⟨1599, nov.—1600, sept.⟩, însemnare pe doc, din 1596 febr. 1; ле: съ ле къ-ѵтаци де рь(н)дѵ съ ле ѳто(р)къ ...M, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 514.

II. *în top.* 1. *loc* лѫ: писѫ лѫ строе ŢR, 1502, mart. 9; плопи лѫ воъ-жоге ŢR, 1511, aug. 30; валѣ лѫ дѫбри ŢR 1555, iul. 9; валѣ лѫ ал(в) ŢR, 1560, sept. 15. 2. *sat* (în cuv. compus) вандеен: се преше ... ~ съ(с) мъл-дъреци; вандеенло(р): да и(м) е(ст) плаю(л) ~ ŢR, 1504, iun. 15 A.

❷ пояна вандеелѫлиѡ ŢR, ⟨1577—1583; 1585—1591⟩ A, *Rsl.* VIII, p. 429.

ENORIE *f.* «церковный приход», «paroisse»; ненорие: дядо(х) ... шко(ж) да и(м) е(ст) ~ ŢR, 1543, sept. 17; норие: покѫпи ... ѫ тръгови(ш) ѫ ~ кра-че(в) ŢR, 1588, apr. 9; норїѫ: ѫ ~ попе(в) мл8ею(в) ŢR, 1590, *Nandriş, Doc. A.*, p. 12.

EPISCOP *m.* «епископ», «évêque»; їеп(с)кѫпѫ: и паки покѫпи ~ лешитїе ŢR, 1535. apr. 1; епискѫпѫлов: ѡт водїнице ѡтцѫ ~ ŢR, 1594, iul. 7, *DRH* XI, nr. 74; *v.* şi **PISCOP**.

EPISCOPIE *f.* I. «епископство», «évêché»; їеп(с̃)кѕпиѣ: да ѥ(ст) с̃тѣи ~ ѥдно мѥ(с)то ŢR, 1535, apr. 1; епи(с)кѕпїѣ: дава(т) ... с̃тоеи ~ ѡ(т) бѕзъѕ ŢR, 1543, nov. 7; 1546, iul. 7; 1556, dec. 7; їепископїѣ: с̃тѣи ~ŢR, ⟨1554—1557⟩, iun. 30; непи(с)кѕпїѣ: дава(т) ... съ(с) въ(с) доχодо(к) с̃тѣи б̃ж(с)твиѣи ~ŢR, 1593, apr. 25; *v.* şi **PISCUPIE**.

II. *în top. vale* їеп(с)кѕпиеи: и паки да ѥ(ст) ... по валѣ ~ŢR, 1535, apr. 1; *v.* şi **PISCUPIE**.

EU *pron. pers.* «я», «je, moi»; жвѕ: ~ петре вода M, 1576 iun. 28, MEF I, p. 92; ѥѕ: ѥѕ жѕпа(н) радоу(л) а̃р(м) ŢR, 1591, iul. 2: дать(му) ѥѕ кь(р)ци(л); мн(н): проклетъ съ фїѥ ... ши дѥ мн(и) ŢR, ⟨1599, nov. — 1600, sept.⟩, insemnare pe doc. din 1596, febr. 1.

EVREU *m.* «еврей», «hébreu»; ѥврѥѕ: сѕ(т) платн(л) за ѥдн(н) ~ŢR, 1578, dec. 10; ѥврѥѕ(л): сѕ(т) сѥ платн(л) ... къ авра(м) ~ŢR, ⟨1584⟩, iun. 22; съ(м)ботн(н) ~; нса(к) ~ŢR, 1590, iul. 14; 1596, mai 14; ѥврею(л): [авram] ~ ѡ(т) ѡ(к)нѕ ŢR, ⟨1584⟩, iun. 22.

F

FACE *vb.* «делать», «faire»; факѫ: кѫмѫ вє(ц) афла то(т) съ сє скрїе съ ли сє ~ дирє(с) M, 1597, sept. 9.

FAG *m.* I. «бук», «hêtre»; фа(г): ти(ж) тѫро(м) сътворє(и) въ єди(и)~ M, 1588, iul. 18.

II. *în antrop.* фа(г): и свє(д)телїе постави(χ)мо добри лю(д)їе ... и їана ~ȚR, 1588, apr. 9.

III. *în top. loc* фа(г)ѫлѫи: до пи(с)кѫ(л)~; ѡ(т) пи(с)кѫ(л) ~ȚR, 1519, sept. 16; кръници ~ M, 1583, apr. 12 B; фа(г): ѫ бро(д) подшоро(в) и ѫ ~ ȚR, 1521, iun. 14; 1593, iun. 6; фаунло(р): ѫ кѫ(рм)тѫра ~ȚR, 1575, dec. 4; M, 1588, iul. 18.

FALCE *f.* I. «старая мера поверхности», «ancienne mesure agraire»; фалчїи: продали $\widetilde{\text{ѳ}}$ ~ M, 1470, mai 28; фалчѫ: є(с)мо дали ... $\widetilde{\text{а}}$ ~ M, 1499, nov. 20, *Bogdan*, *Doc. Ștefan* II, nr. LXXIX; nov. 23, *Bogdan*, *Doc. Ștefan* II, nr. LXXXI; фа(л)чи: и паки иѣ(г) продаде три ~ȚR, 1523, oct. 28; M, 1551, iun. 15; 1555, mart. 31; ȚR, ⟨1568—1569⟩, sept. 8; 1563, sept. 24; 1569, aug. 23; M, ⟨1590, sept. 1—1591, aug. 31⟩ A; фъ(л)чъ: ра(д)оу(л) ѡ(т) тигвѣ(и) прода(л) є(ст) $\widetilde{\text{е}}$ ~ лѫ ми(χ)аи(л) ȚR, 1542, ian. 10 (adaos ulterior); фа(л)че: пє(т) ~ ... виноградове що соу(т) ѫ свински гѡ(р) M, 1546, apr. 24; 1551, mart. 21; ȚR, 1563, sept. 24; 1567, dec. 20; 1568, oct. 17; 1575, iul. 10; ⟨1575—1576⟩, ian.; 1597, ian. 18; фалечь: а дадо(χ)мо ... и петь ~ виногра(д) оу свински гѡ(р) M, 1546, apr. 24; фа(л)чѫ: прѣкие местѫ ѡ(т) виногра(д) али еди(и) ~ȚR, 1548, iun. 3; M, ⟨1590, sept. 1—1591, aug. 31⟩ A; фалеч: четири ~ виногради ѫ χѡрѡдници M, 1551, mart. 21; фалчи: есми дали и потвръдили ... двѣ ~ винограда M, 1555, mart. 31; 1583, aug. 6; фа(л)чю: ѡ(и) кѫпиль ... тотѫ ~ M, 1555, mart. 31; фъ(л)чи: и па(к) дадо(χ) дѫмитрѫ пътрѫ на гора $\widetilde{\text{г}}$ ~ за ѡ(ч)инѫ ȚR, ⟨1568—1569⟩, sept. 8; 1584, febr. 9; фалча: є(д)на ~ ѫ бѫчюми; фл(ч)ъ: кѫпи ѡ(т) над вълѣна $\widetilde{\text{а}}$ ~ ȚR, 1575, iul. 10; χва(л)чи: да бѫде(т) три ~ винogра(дi) M,1579, ⟨mart.⟩ 13; фа(л)ча: є(д)на ~ що wна оуѕѣла ѡ(т) некита M, 1579, iun. 30.

II. *în top. loc* фалче: и паки покѫпи ... ни(в) на ~ ѡ(т) вланкѫ(л) ȚR, 1579, iun. 9.

FANARIU *n.* «фонарь», «lanterne, réverbère, fanal»; фанарѫ: за еди(н) ~ *Cat.*, 1508, dec. 22.

***FARAON** *m.* «цыган», «Tzigane»; *în top. sat* фарашни: да мѫ е(ст) ѡ(ч)нѫ ѕ ~ȚR, 1562, mai 23.

● дѫчка фарашнова M, 1552, apr. 30.

***FATĂ** *f.* «девушка, девочка», «fille»; *în top.* 1. *loc* фѣтеи: ѡ(т) мъгѫра ~ȚR, 1533, ⟨mai — dec.⟩. 2. *pîrîu* фата: и паки ѡ(т) тоѫ ма(т)кѫ ~ велика по лѫпоа(н)е ȚR, 1535, sept. 1.

● дори ѕ ма(т)кѫ фѣте(в) ȚR, 1563, oct. 22.

***FAȚĂ** *f.* «солнечная сторона холма», «la face ensoleillée d'une montagne»; *în top. loc.* фаца: да мѫ е(с) ... ѕз гор по ~ȚR, 1519, iul. 9; ѡ(т) къ село въ(л)ещї при лѫ(н)ка ... [...] лѫпило(р) и при ~ лѫпѫло(в) ȚR, 1566, ian. 9; 1574, febr. 13; и паки покѫпи нѣго ... и дрѫ(г) ме(с)то на ~ ко(п)челѫлѫ(и) на гѫ(р)гѫата ȚR, 1582, aug. 27 A; фа(ца): и ѫдари(т) ѕ ра(с)пѫ(т) ѕ мали [...] ѡ(т) ~ писк ѫлмѫлѫи ȚR, 1584, mai 2; фаце: по дрѫг виноград шербов ѡт ~ дел шербов ȚR, 1596, mai 14, *DRH* XI, nr. 167.

FAUR *m.* I. «кузнец», «forgeron»; фаѫръ: строе ~; фаѫрѫ: и потвръдили есмы слѫѕѣ нашемѫ строи ~ M, 1522, iul. 4; фаѫрѫ(л): де(л) мѫшато(в) ~ ȚR, 1548, mai 22; и ста(н) ~ ѡ(т) фрѫ(м)ша(н) ȚR, ⟨1579⟩, dec. 12.

II. *în antrop.* фаѫ(р): ѡ(т) соме(ш) ~ миχаю ȚR, 1431, nov. 17 (pe margine, contemporan); M, 1563, mai 19; фаѫрѫ(л): и ~ съ децами (с) ȚR, 1502, mart. 9.

III. *în top. sat* фаѫри: да не смѣеть тъ(м) мънастирски(м) люди ... и ѡ(т) ~ соуднти а ни глобоу ис ни(χ) брати M, 1467, febr. 3; 1468, febr. 5; ȚR, ⟨1561—1568⟩, mai 31; фаѫрие: ѡ(т)нина на нмѣ ~ на бистрици M, 1468, febr. 5; фаѫрїи: доставосѣ ѕ ни(χ) ча(ст) села ... и ~ M, 1520, apr. 24 A; фаѫрї: дали ... едно мѣсто ... оу малоуре меже ~ и меже фаоуреломь; фаоуре(м): χотар ... ме(ж)доу ~ и ме(ж)доу фаоуреломь M, 1548, febr. 29; фаѫрецни: и продал ... четврътѫю ча(ст) села на тоутовѣ на нмѣ ~ M, 1502, mart. 14; фъѫре(ци): дра(г)омн(р) по(с)т ѡ(т) ~ȚR, 1569, ian. 9; 1594, febr. 4.

***FĂGĂRAȘ** *n.* «буковый лес», «bois de hêtres»; I. *în antrop.* фъгъра(ш): нма(ш) прение ... съ(с) ~ и съ братиа его; фъгѫра(ш): и да(л) е(ст) ~ и братиа емѫ ȚR, 1560, mart. 10; фагарашанѫ(л): ѡ(т) коман ~ȚR, 1488, apr. 17; 1501, mai 24; 1539, ian. 8.

II. *în top.* 1. *ținut* фаграшѫ: и амлашѫ и ~ χерце(г) ȚR, 1406, nov. 23; 1437, aug. 1; 1441, iun. 30; фаграшоу ȚR, 1419, mart. 18; фагарашѫ: и ~ и χерцег ȚR, 1428, sept. 10; 1440, sept. 16; ⟨1495, sept. 15—1508, apr.⟩ B; 1526, iun. 1; 1534, mart. 17; 1539, ian. 8; фагра(ш)ѫ ȚR, 1437, aug. 13; фагарашю ȚR, 1441, mai 14; фагара(ш) ȚR, 1529, iun. 1; 1542, febr. 20; apr. 3; фа(г)рашѫ ȚR, 1537, iun. 18; фъгараш ȚR, 1568, sept. 8; фагра(ш) ȚR, 1575, aug. 12. 2. *oraș* фъгѫрашь: и посла въ гра(д) ~; фъгѫраша: съ къскѣми воисками поиде близь противь гра(да) ~ *Eftimie*, 483.

● зако(н) фъгъраше(в) ȚR, 1560, mart. 10.

***FĂGET** *n.* «буковая роща, буковый лес», «forêt de hêtres, hêtraie»; *în top.* 1. *loc* фъуе(т): и покѫпи шѫика прѣ(к) ... дрѫ(г) фа(л)че ѕ ~ за с̃ а(с)при ȚR, 1575, iul. 10. 2. *sat* фъуецѣни: ѣако да н(м) е(с) ѕ ~ половинѫ ȚR, 1516, iul. 11; фъуецѣнїи ȚR, 1579, sept. 8; село ~ ȚR, 1583, mai 11.

● вилѣ фъцетѫлѡ(в) ȚR, 1565, ian. 4.

***FĂGEȚEL** *n. dim.* de la **FĂGET**; *în top.* 1. *sat* фъчецелꙋ: ѥако да им ест ~въс ȚR, 1475, iun. 1, *DRH* I, nr. 148; фъцеце(л): еще(ж) и покѫпена ѡ(т) покошнаго ба(с)ра(в) конво(д) ѡ(т) вадѣ ѡ(т) ~ȚR, 1529, iul. 27; 1547, iul. 2; 1548, mai 20; 1584, iul. 2. 2. *loc* фъцеце(л): и ѡ(т) връ(х) ~ до хотарѫ(л) вѫнецю(м) ȚR. ⟨1506⟩, ian. 21; ⟨1584⟩, iul. 16.

***FĂGULEȚ** *n. dim.* de la **FAG**; *în top. loc* фъгѫлецѫлѫи: и хотарь томѫ селѫ ... до брода ~; фагѫлецѫлѫи: и ѡт брода ~ право черезь мѡлдавѫ M, 1473, sept. 13. *Bogdan, Doc. Ş.* I, nr. V.

***FĂLCOI** *n.* «большая челюсть», «grosse (forte) mâchoire»; *în top. sat* флѣ(л)кои: село по имѥ ~въси ȚR, 1535, apr. 10; флѣ(л)кои: да мѫ ѥ(с) ѕ село ~ȚR, 1580, febr. 6; фъ(л)кою: ѡ(т) ~ȚR, ⟨1580, sept. 1 — 1581, apr.⟩; 1581, inainte de 4 mai; фъ(л)кои ȚR, 1589, mai 17; фъ(л)кон: пътрѫ(л) ѡ(т) ~ȚR, 1594, aug. 17; фълкон: ѡт гаждє на камен до ~ȚR, 1599, iul. 15. *DRH* XI, nr. 335.

FĂLNOGI *n.* «городничий», «maire de village»; фа(л)но(ч): и сѫ(дї) съ(с) ~ съ(с) д̃ селове Braşov, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 471; флъноче(м): пишет г(с̃)во ми мно(г) з(д)равїє ~ȚR, ⟨1479 dec. —1480⟩; флъно(ц): сего радї що годє зговори(т) къ г(сд̃)вз ви ~ѡ(т) ръ(ж)но(в) ȚR, ⟨1482—1496⟩ L.

***FĂRÎMĂ** *f.* «кроха, маленький кусочек», «brim, debris; (petit) morceau»; *în antrop.* фърръмъ: и досталосѣ въ ча(ст) слѫга(м) наши(м) ~и сѥ(с)тро(м) и(х) M, 1560, mart. 27.

***FĂT** *n.* «утробный плод, зародыш», «foetus»; *în antrop.* фътъ: гдѣ ѥ(ст) жоꙋдє ~M, 1434, oct. 8 B; фътѫ(л): ~и конко ȚR, 1469, iun. 28; 1525, dec. 17; M, 1529, mart. 13; ȚR, ⟨1546—1552; 1558—1559⟩, apr. 23; 1566, oct. 21; 1567, sept. 18; 1569, mai 20; 1570, mai 18; 1571, ian. 8; 1579, iun. 20; 1585, iul. 6; M, 1546, mai 1; 1555, sept. 24; 1569, mai 20; фътоꙋ(л): и ~и бра(т) ѥго стоꙋрѣ M, 1495, ian, 17; 1528, apr. 8; 1533, mart. 13; фътоꙋлоꙋ M, 1495, ian. 17; фътѫлоꙋ: и ~и сестра(м) и(х) M, 1522, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, p. 411; 1546, mai 1; фѣтѫ(л): жѫпанѫ ~ȚR, 1525, dec. 17; фътѫлѫ: слоꙋѕѣ нашемѫ ~M, 1533, mart. 13; фѣтѫ(л): покопи(л) ~ѡ(т) на(д) кълѫ(г)рѫ(л) ȚR, 1597, nov. 3; фътѫл ȚR, 1598, sept. 6, *DRH* XI, nr. 314.

● зако(н) фътѫло(в) ȚR, 1567, sept. 18; ⟨1575—1576⟩, iun. 30; 1579, iun. 20; ⟨1590, ian. —1591, mai⟩; 1597, nov. 3.

FĂTĂCIUNE *f.* I. «приплод овец», «mise bas (des brebis)»; фътъчюнѫ: поне(ж) покѫпи(ш) ... ме(с)то за (п)челарство и за ~ȚR, 1548, mai 8; фетъчю(н): ме(с)то за пчели и за ~ȚR, 1552, febr. 18; фътъчю(н): мѣ(с)то за кѫке ... и за ~ȚR, 1580, oct. 5.

II. *în top. loc* фѣтъчѫна: право по гри(н)дѫ до ~ кръчею(в) ȚR, 1527, iul. 19 B; фатачюнле: ~ вадастрѣно(м) ȚR, 1545, iun. 1.

***FĂUREL** *m. dim.* de la **FAUR**: *în top. sat* фаѫрен: едно село на васлѫи половина ~M, 1429, sept. 24; фъоꙋрен: села ... и ~M, 1459, sept. 3; фаоꙋреломе: дали ... едно мѣсто ... межє фаѫрен и межє ~M, 1548, febr. 29; фъѫрени: ѡ(т) ~ȚR, 1570, iun. 15: фъѫрен: дака(т) г(сд̃)во ми ... на и(м) станкѡ ѡ(т) ~ȚR, ⟨1587—1588⟩, iul. 13.

***FĂUROAIE** *f.* «жена кузнеца», «femme de forgeron»; *în top. sat* фъѫронѣ: дали есми ... ~и стънижещи M, 1455, aug. 15.

FEBRUARIE *n. v.* **FEVRUARIE**

***FECIOR** *m.* «сын», «fils, garçon, jeune homme»; *în antrop.* фечора: и ста(н)чю(л) и ~ съ сн҃вн (с) ŢR, 1526, iun. 1.

● ко(л)никѕ(л) фечорѕлш(в) ŢR, 1530, nov. 15.

***FECIORIŢĂ** *f. dim.* de la **FECIOARĂ** «дева», «vierge»; *în antrop.* фечорици: продали слꙋга(м) наши(м) ... пъкѕрарю ... и злати и ~M, 1574, mart. 12.

***FEDELEŞ** *n.* «бочонок (для воды или вина)», «vaiseau à vin»; *în top. sat* феделешанїи: села на имѣ братѕлещїи и ~M, 1491, ian. 7, *Bogdan, Doc. Şt.* I, nr. CCXXVI; феделешон: покѕпи ѡ(т) го(с)тъ ѡ(т) ~ŢR, 1583, apr. 20.

FERDEL *n.* pentru sens *v.* **FÎRTAL**; фе(р)де(л): и покѕпи шѕника пр҃ъ(к) ѣ фа(л)чи и иди(н) ~ѕ детѕнътѕръ ŢR, 1575, iul. 10; ферделе: и ҁ ~ за ѡрех ŢR, 1597, apr. 1, *DRH* XI, nr. 220.

FEREGEA *f.* «боярская мантия», «grand manteau d'étoffe fine que les boyards portaient par-dessus leur costume»; ферецѣ: и да(л) е(ст) ... ~ зелена; е(д)на ~га(л)бенѫ съ(с) чапра(з) беле ŢR, 1573, oct. 23; ферецъ: е(д)на ~ŢR, 1589, febr. 16.

FERIE *f.* «порука, залог», «caution»; ферїи: по(с)тавн(л) себи ~ пръ(д) нами M, 1582, mart. 10; 1588, aug. 28; 1590, aug. 25; ферїю: неписа(х) за ~ що имали M, 1583, mart. 29: и възѣхо(м) ѡ(т) ни(х) ~ кѫ зла(т) M, 1591, apr. 22; 1600, mart. 25; феръе: кнѣгинѣ а(л)ботоае ѡна ... поставила сѡби ~M, 1598, apr. 28.

FERTUN *m.* «серебряная монета», «monnaie d'argent»; ферѕ(н): и ѡ(т) поставл вила(р) ѡ(т) инри ѣ ~ŢR, ⟨1422⟩.

***FETICĂ** *f. dim.* de la **FATĂ**; *în antrop.* фетикѕ(л): и па(к) покѕп[...] и ~ о(ч)нѕ ѕ бъ(тї)ещї ŢR, 1598, apr. 27.

***FETIŢĂ** *f.* «девочка», «fillette»; I. *în antrop.* фѣтица: прїндоше пръ(д) нами ... и филлипъ и їѡ(н) и сестра н(х) ~; фѣтици: и заплати(л) ... ичнѕ и сестри н(х) ~и нѣги M, 1506, mai 22.

II. *în top. pîrîu* фѣтицен: да и(м) е(с) ѡчинѕ ... до вал҃ѣ къневѕи и до ѡбръшие ~ŢR, 1529, iul. 27; фетицен: ѡбръшїа ~ŢR, 1535, sept. 1; 1548, mai 20.

● до ѡбръшиа фетице(в) ŢR, 1563, oct. 22.

FEVRUARIE *n.* «февраль», «février»; февръарїа: тодеръ писа оꙋ сѵчавѣ в лѣто ... м(с҃)ца ~ M, 1503, febr. 2; 1522, febr. 4; февръарїе: м(с҃)ца ~ŢR, 1533, febr. 7; февръарие: м(с҃)ца ~ŢR, 1541, febr. 10; 1542, febr. 20.

FI *vb.* «быть», «être»; фїе: ши проклеть съ ~ дь тн҃ї ѡц҃ь ŢR, ⟨1599, nov. — 1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1; сѫтѕ: ~ ѫ че(с)ть ка(р)те скрн(ш); фо(с)тѕ: [а]ѕ ~ŢR, 1600, iul 6 A.

FIASTRU *m.* «посынок», «beau-fils»; фиастри: съ с҃новн мѕ и съ ~ сн ŢR, 1471, dec. 12; фиа(с)трѕ: с҃новн де(т)ко(в) и съ(с) ~(с) ŢR, 1520, iul. 14; фїастрѕ: шпрѣ ... и съ ~ сн ŢR, 1528, iun. 6, *DRH* III, nr. 56; фиѫстрѕ: а пото(м) с҃новн детко(в) и съ(с) ~; фиа(с)три: ѕтакми(л) вла(д)ѕ(л) с҃новн емѕ ~ŢR, 1575, iun. 8.

FIN *m.* «крестник», «filleul»; фїниѡ(м): и да вѕде(т) на д҃шѕ ~ еѫ ŢR, ⟨1480⟩ E; финѕ: петрѣ(с) и ~ ен драгоми(р) ŢR, 1567, apr. 7; фїнъ: и побрати ло ~ съѕ дѕмитрѕ ŢR, 1578, aug. 7; 1585, nov. 23.

FIR *n.* «позолоченная или серебряная нитка», «fil d'or ou d'argent»; фирѫ: за ~ мѫ(т)ка(л) *Cat.*, 1508, sept. 5; фирѡ(м): потрахи(л) ши(т) съ ~ и съ иконами M, 1518, dec. 26; фи(р): дарова(л) ... две ризе докре сѣ(с) гѕре ѡ(т) ~ ṬR, 1572, sept. 25; фир: и със плѣтеница ѡт ~ и нижними к҃т със ~ ṬR, 1596, iun. 20, *DRH* XI, nr. 178.

***FÎNAŢ** *n.* «луг; кормовые травы», «prairie, pré»; *in top. pîrîu* фънацелорѫ: на потоци ~ M, 1469, febr. 9.

***FÎNTÎNĂ** *f.* «колодец», «fontaine»; *in top. loc* фъ(н)тъна: хотаре да и(м) се зна(т) ѡ(т) ~ бъ(р)бѫшен по валѣ хотарѫлѧи ... до ~ ба(л)къи ṬR, 1556, mai 4; фъ(н)тъин: покѫпи(ш) дори падина ~ ṬR, 1557, iul. 9; фъ(н)тъ(нъ): продами е(д)на комата за ѵ лѣса что зѵве(т) ~; фъ(н)тънь: до ~; ѡ(т) ~ M, 1591, apr. 1.

● валѣ фънтъне(в) ṬR, ⟨1586⟩, iun. 15.

***FÎNTÎNEA** *f. dim* de la **FÎNTÎNĂ**; *in top.* 1. *sat* фынтынѣле: попещїи где е(ст) домъ его и ~ и миҳнеции на бахлѧи M, 1426, aug. 12. *Cost. Doc. mold.* I, nr. 58; 1447, aug. 22; фынтинрѣле: [село] повыше [л]ѫнгани на имѧ ~ M, 1439, iul. 30; фынтырмле(м): а хотаръ ~ да е(ст) по оусними старыми хотары; фынтырмле: потверъж(д)а ~ на побратѧ M, 1446, iul 20; фынтырѣли: а дали ... г(д)е былъ баркъ цамыръ и башотѣии и ~ M, 1454, dec. 8; фынтырѣле: есми потвердили ... и на серѣтѧ башотѣии и ~ M, 1470, apr. 1 B; фж(н)тънѣле: ѡ(т) їѡи капотѫ ѡ(т) ~ ṬR, 1493, iun. 15; 1499, iun. 15; 1533, oct. 13; фъ(н)тънѣле: на ~ ṬR, 1550, iul. 5; село ~ да си ѧзме(т) ṬR, 1561, aug. 31; 1570, iul. 22; 1579, ian. 10; 1584, mart. 11; 1585, mart. 8; 1588, iun. 15; 1594, mai 15; фъ(н)тъне(л): е(с) покѫпи(л) ... еди(н) жа(ҳ) ѧ ~ ṬR, 1585, mart. 8; фъ(н)тънѣлеле: ѥко(ж) да и(м) е(ст) село ~ въ(с) ṬR, 1588, iun. 13; 1589, mai 17; фънтънѣле: ѡ(т) на село ромолец и ~ ṬR, 1594, mai 15, *DRH* XI, nr. 49. 2. *loc* фънтынѣлѣ: валѣ ~; фънтынѣлѣеи: на валѣ ~ ṬR, 1506, mai 14; фънтънели: [една гръди]нъ със местом ~ ṬR, 1600, ⟨ian. — mai⟩, *DRH* XI, nr. 358. 3. *mănăstire* фъ(н)тътинѣ(л): ѥко(ж) да и(м) е(с) ѡ(ч)инѫ и мето(ҳ) мона(с)тирѫ цо се зове(т) ~ ṬR, ⟨1542, ian. — 1545, febr.⟩.

***FÎNTÎNIŢĂ** *f. dim* de la **FÎNTÎNĂ**; *in top. loc* фынтынице: ѡдно мѣсто [...] ла ~ M, 1471, oct. 24.

FÎRTAL *m.* «четверть», «quart»; фертелъ: и па(к) на(д) ѣ ~ ѡ(т) дижа(и) ṬR, 1453, oct. 4; фертал: едни ~ винограда M, 1499, nov. 20 B, *Bogdan, Doc. Ş.* II, nr. LXXIX; фертали: и единѫ фалчѫ и к҃ ~ винограда M, 1499, nov. 23, *Bogdan, Doc. Ş.* II, nr. LXXXI; фрътан: цо тоти виногради три ~ M, 1555, mart. 31.

***FÎRTAT** *m.* «закадычный друг; названый брат», «frêre pour la vie; camarade»; *in antrop.* фрътатѫ: дава(т) г(сд҃)ва ми ... ~ ключа(р) ṬR, 1526, iul. 7; 1527, iun. 12; 1530, oct. 4; фрьта(т): жѫпа(и) ~ ṬR, 1527, iun. 12; 1530, oct. 4; фръта(т): дава(т) г(сд҃)во ми жѫпанѫ ~ пръкълабѫ ṬR, 1531, iul. 10; 1532, aug. 16; 1535, iun. 7; 1536, iul. 7; M, 1574, mart. 27; 1587, mart. 12; фрътатѫ: и паки да е(ст) жѫпанѫ ~ пръкъла(б) ѧ сърбии ивве ṬR, 1531, iul. 10; 1532, aug. 16; sept. 18 A; 1535, iun. 7; 1536, iul. 7; фрътаатѫ: правителю г(сд҃)ва ми жѫпанѫ ~ ṬR, 1532, sept. 18 A; фрътѫ(и): миҳъи(л) и бра(т) е(г) ~ M, 1590, mai 13.

● сн҃ъ фрътато(в) ṬR, 1548, ian. 18; 1569, apr. 25.

***FLĂMÎND** *adj.* «голодный», «qui a faim»; *în top.* **1.** *loc* флъмынзилорь: гръла ~ M, 1448, iul. 15 A; флѧмѧ(н)зещем: по валѣ ~ по на ѿрквѫ и ѫ дѣ(л) ŢR, 1526, aug. 21; 1560, iul. 6; флѧмъ(н)зещило(р): валѣ ~ ŢR, 1560, iul. 6. **2.** *sat* флъмъ(н)зещїи: село по име ~ ŢR, 1525, nov. 22; 1558, sept. 13; 1560, aug. 7; флѧмѧ(н)зещии: ~ въси ŢR, 1526, aug. 21; флъмъ(н)зещїи: село ~ съ(с) въ(с) хотаро(м); флъмъ(н)зещи(м): покѫ(де) хоке(т) би(т) ѡ(ч)нѫ ~ ŢR, 1558, sept. 13; флъмъ(н)зещо(м): да бѫд(е) ѡ(ч)на и хотарѫ(л) ~ ŢR, ⟨1560, aug. 7⟩; флѧмъ(н)зещїи: ~ въси ŢR, 1560, sept. 15.

***FLOARE** *f.* «цветок», «fleur»; I. *în antrop.* флорѣ: ~ и да(н)чѫ(л) ŢR, ⟨1482, apr. — iun.⟩, *Bogdan, Rel.*, nr. CL; 1517, oct. 30 B; 1519, sept. 16; 1526, iul 7; aug. 22; 1531, iul. 10; 1534, mart. 17; 1542, ian 10; 1579, iun. 21; 1586, dec. 17; M. 1593, aug. 7; 1599, apr. 16, *DRH* XI, nr. 327; aug. 4, *DRH* XI, nr. 337; флори: панѫ ~ M, 1508, mart. 24; флорѣ: ~ грамати(к) ŢR, ⟨1514—1519⟩, dec. 13; 1515, iun. 26; 1517, aug. 23; 1518, apr. 7; 1519, ian. 28; флодрен: дават господство ми ... и ~ и ганен ŢR, 1527, mai 3, *DRH* III, nr. 37; флореен: съ(с) ѡ(ч)нѫ рѣзе(в) ~ ŢR, 1537, iun 20; флодре: и кр(с)тѣ и жена его ~ M, 1572, mai 22; 1578, iul. 12; флорескѫ(л): жѫпа(н) ви(н)тилѫ ~ ŢR, 1483, iun. 5; 1487, iun. 13; 1488, febr. 4; флоре(с)кѫ(л): жѫпа(н) ви(н)тилъ ~ ŢR, 1486, sept. 10; 1489, apr. 25; флорескѫл: радѫл великїи комис ~ ŢR, 1597, sept. 27, *DRH* XI, nr. 262; флорѣска: а пото(м) ~ ŢR, 1542, ian. 10.

II. *în top.* 1. *munte* флорен: дарова(χ) ... и планина ~ на прѣснопѣ ŢR, 1441, iun. 30; флорѣюл: да [им ест села] ... ѡ(т) калѫгарѣни и ~ ŢR, 1464, oct. 28; 1482 mart. 23; флорѣи: и съ планино и(χ) ѡ(т) ~ ŢR, 1510, mai 27 B; флорѣю: планинѫ ѡ(т) ~ ŢR, 1538, iul. 16; ⟨1568, iun. 29—1577, sept. 18⟩; флориле: и ѫ планинѫ нарицаемаго планина ~ албе половинѫ ŢR, 1506, iun. 4, *DRH* II, nr. 44; 1521, iul. 4. **2.** *sat* флоре(щ): пи(с) ... въ ~ ŢR, 1477, iun. 30; M, 1495, mart. 15 A; ŢR, ⟨1575—1576⟩, ian.; 1578, mart. 1; флорещи: потвърдили [...] тое прж(д)реченое половина село ѡ(т) ~ на половине M, 1495, mart. 13; mart. 15 A. **3.** *loc* флорещило(р): мѫкѣ ~ ŢR, 1562, mai 9.

● жѫпа(н) влъкса(н) флоре(в) ŢR, 1436, ian. 25; 1441, iun. 30; ѫ рръдѣ флоре(в) ŢR, 1537, iun. 18; iun. 20; dec. 4.

***FLOC** *m.* «клочок шерсти; волос», «flocon»; I. *în antrop.* флока: поне(ж) покѫпи(л) драгоми(р) ѡ(т) ~ ŢR, 1509, iul. 19; флоче(с)кѫ(л): ѥѡ(н) ~ писа(л) ѫ ва(с)лѫи M, 1531, mart. 15; 1532, febr. 27; флоческѫ(л): писа(л) ѥѡ(н) ~ ѫ χѫсѡ(χ) M, 1532, mart. 10.

II. *în top.* **1.** *tîrg* флочи: та мѫ дадѣ г(с̃)во ми ... ѡ(т) ~ петра пръгара ŢR, 1467, ian. 15; ⟨1491—1492⟩ A; 1594, iun. 18, *DRH* XI, nr. 67; iul. 22; 1598, apr. 5, *DRH* XI, nr. 280; флоче(м): да не метеχа(т) ни пръкжлави ~ ни браништари ŢR, 1467, ian. 15; 1510, mai 27 B; 1538, iul. 16; фло(ч): ваши людне како χодет слобо(д)но по бранл(ѫ) и по ~ ŢR, ⟨1482—1487⟩; ѥко да и(м) сж(т) ... ѡчина попе(в) ко(н) ~ ŢR, 1507, febr. 3; 1542, nov. 7; 1582, mart. 7; 1583, sept. 5; 1596, iul. 6; флочии ŢR, 1571, apr. 3. **2.** *sat* флочещи: радѫл ѡт ~ ŢR, 1532, aug. 16 A şi B, *DRH* III, nr. 132, 133; флочещїи: и ра(д)ѵлѫ ѡ(т) ~ пеχарии(к) ŢR, 1532, sept. 18 A; 1598, sept. 1; 1600, sept. 26; флоче(щ): ѥко(ж) да мѫ е(с) ѡ(ч)нѫ ѫ ~ ŢR, 1557, nov. 9 A; M, 1597, dec. 24; флоч[е](щ): ѥко прїинде(т) пръ(д) ними ѡ(т) ~ M, 1597, dec. 24.

FLOCEAN *m.* «житель города Флоч», «habitant de la ville Floci»; флочѣно(м): и бранлѣно(м) и бѫзжѥно(м) и ~ и градѫ ѡ(т) длъ гополѣ и инѣ(м)

ѣсѣ(м) тръгово(м) и вама(м) ṬR. ⟨1431, după ian. 30⟩; флочани: и па(к) вы ~ тако ви говори(м) г(с҃)во ми ṬR, 1467, ian. 15.

***FLOCOS** *adj.* «мохнатый, волосатый», «floconeux»; I. *in antrop.* флокоша(н): поне(ж) кѕіи(χ) г(сд҃)во ми ... и ~ṬR, 1598, sept. 6.

II. *in top. loc* флокоши(ц): и па(к) покѕіи г(сд҃)во ми ... съ(с) въ(с) χота(р) ... до ~ṬR, 1598, sept. 6.

FLORIN *m.* «флорин (монета)», «florin»; флорини:...или сребро или ~ṬR, ⟨1431, după ian. 307⟩; ⟨1482—1496⟩, *Bogdan, Rel.*, nr. CLXIV; покѕіние ... за т҃ ~ṬR, 1515, iun. 26; 1531, apr. 18; 1559, nov. 25; 1570, ian. 3.

FLORINT *m.* pentru sens v. **FLORIN**; флори(н)ци ṬR, ⟨1482—1507⟩, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 411.

FLUTURE *m.* «блестка», «paillette»: флѕти(р): се зове канавь(ц) съ(с) ~ ṬR, 1565, aug. 31; флѕтѕри: и по(р)ци ѣ е(д)на съ кисе(р) а дрѕ(г) съ(с) ~ ṬR, 1582, aug. 27 B.

***FOALE** *n.* «кузнечные меха», «soufflet (de forge)»; I. *in antrop.* фоале: дѣти це[ф] ~ ѕнѕкове цефана ~M, 1507, febr. 22 A.

II. *in top. sat* фолеци: и владимирци и ~и кошани ṬR, 1453, aug. 2; тое село на ~M, 1502, mart. 17; на нмѣ ~ где бы(л) дш(м) дѣда и(χ) цитефана фоале M, 1507, febr. 22 A; ṬR, ⟨1570⟩, mart. 29 B; фолеще(м): межи връла(д) и меже падри(ч) на нмѣ ~ да е(ст) M, 1507, febr. 22; фоле(ц): и ѕ ~ṬR, 1516, nov. 3; ѡчинѕ ѕ ~ṬR, 1570, mart. 29 B.

***FOAME** *f.* «голод», «faim»; I. *in antrop.* фоаме: и а(з) дѕмитрѕ ~ е(ж) исписа(χ) ṬR, ⟨1527, sept. — 1528, apr. 4; aug. — nov.⟩; 1528, sept. 2; 1532, dec. 11; 1533, apr. 26; iul. 27.

II. *in top. loc* фоаме(ш): една ливаде ѕ ~ṬR, 1597, ian. 18.

FOARTE *adv.* «очень», «très, bien, fort, beaucoup»; фо(р)те: ~ не ри-гъ(м) д[ѕ]мило(р) вовстре M, *fără dată*, *Tocil.* 534 doc., nr. 514.

***FOIŞOR** *n.* «павильон, беседка, вышка», «belvédère, terrasse, tour»; *în top. loc* фоншо(р): и а(з) и(с)писа(χ) опрѣ гра҃(м) ... ши(с) ѕ ~ṬR, 1531, nov. 5 A.

FOLOS *n.* «польза», «gain; avantage»; фелш(с): ере нѣ(с) ва(м) ницја ~ ṬR, ⟨1479 dec. — 1480⟩; фелос: ере немате ѡ(т) ни(χ) ни еди(н) ~ṬR, ⟨1482—1487⟩; фоло(с): имате нѣкїи ~ или ни M, ⟨sec. XVI⟩, oct. 2, *Tocil.* 534 doc. nr. 523.

FOLOSI *vb.* «использовать», «utiliser»; фелоса(т): ке домислити моеи воле(с)тїю те ми ке ~ṬR, ⟨1482—1507⟩ B; фолоса(т): ере никако не кю ~ ṬR, ⟨1521⟩, *Tocil.* 534 doc., nr. 274; фалоса(л): а тко ни си ~ г(с)на ни кралѣ ṬR, ⟨1530—1536⟩, *Tocil.* 534 doc. nr,. 441.

FOTĂ *f.* «крестьянская юбка», «tablier du costume des paysannes; pupe en laine»; фота: и ѣ камχам(ѕ) ~ Braşov, ⟨1462—1463⟩ B; *Cat.*, 1509, mart. 1.

***FRASIN** *m.* «ясень», «frêne»; *în top.* 1. *loc* фрасни: и ѡ(т) вода ѕ ~ ṬR, 1521, iun. 14, *DRH* II, nr. 208; 1527, apr. 26, *DRH* III, nr. 36; фрасн(и): ѡ(т) валѣ флѣмы(и)зьцило(р) ... дорн ѕ ~ и ѡ(т) ~ по ... ṬR, 1560, iul. 6; sept. 15; 1570, sept. 9; 1578, iul. 15. 2. *sat* фрасини: костии мѕргѕлец ѡт ~ M, 1598, mai 8, *Ghib. Sur.* IX, p. 66; фръсинен(и): и па(к) покѕпи ѡпрѣ ... и ѡ(т) ~ де(л) ен въса ṬR, 1567, mai 17.

● 8 8ста фрасино(в) ȚR, 1581, nov. 16; и по писк8(л) фрасин8ло(в) до тезл8ец ȚR. 1584, mai 2.

***FRATE** *m.* «брат», «frère»; I. *in antrop.* фратѣ: свѣдетелие ... ~ [wт] вѣцеи ȚR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105; 1531, mai, *DRH* III, nr. 114; 1573, oct. 23; 1579, mai 4; фрѫцилѫ: ... и ста(н)ч8(л) ф8сѣ и ~ w(т) мърешеци ȚR, 1486, apr. 23; фрѫцилъ: поне(ж) пок8пише w(т) ~ за .ї. флорини; фрѫцилѫ: поне(ж) ю пок8пише w(т) ~ за .ї. флорини ȚR, 1515, iun. 26; фрѫцилъ: със магое и съ ~ ȚR, 1528, aug. 16, *DRH* III, nr. 59; петрика сн҃ъ стан8ла и ~ сн҃ъ фрѫцил8 M, 1531, mart. 15; 1546, mart. 31; ȚR, 1552, ian. 6; 1594, mai 28, *DRH* XI, nr. 56; 1595, iul. 5, *DRH* XI, nr. 131; 1598, iun. 28 A, *DRH* XI, nr. 303; 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337; фрѫцил8: ... и фрѫцилъ сн҃ъ ~ M, 1531, mart. 15; фрѫцн(л): тако ста(н)ч8(л) и ~ ȚR, 1533, nov. 3; 1548, apr. 25; 1549, ian 5; 1550, apr. 10; 1551, mart. 13; 1552, febr. 18; 1553, oct. 4; 1587, iul 31; фрѫцили: и ~ и ѓандренки M, 1546, mart. 31; фрацило: съ сново(м) по име ~ ȚR, 1548, oct. 7; ф(р)ъце(л): се(ж) свед҃тели ... и ~ велики по(ст) ȚR, 1550, febr. 21; фрѫцї(л): ... ~ велики посте(л)ни(к) ȚR, 1550, apr. 9; фрѫц҃ъ(л): ... и звїѣра и ~ M, 1569, iul. 19; фрѫцило: ~ wт тъмна ȚR, 1593, oct. 8, *DRH* XI, nr. 4; фрѫцин(и): и оуставши ~; фрѫцїан8: драготъ ~ M, 1497, febr. 25; фрацїанъ: и братїм его ~ и тодеръ и сестри и(х) M, 1522, sept. 9; фрѫцѣ: и ~ съ децами сн ȚR, 1502, mart. 9; 1510, mai 27; фрѫцика: ест пок8пил ... и wт ~ и wт тодер ȚR, 1535, iul. 30, *DRH* III, nr. 205; фрѫцилодѣ: [пок8пи] ... wт ~ ȚR, ⟨1593, oct. — 1594, sept. 12⟩, *DRH* XI nr. 2.

II. *in top. sal* фратецн: и ~ на чорно(м) потоцѣ и мастѣкыр8(л) M, 1455, aug. 23; фратецїи: една село 8 волости нѣмецкон на имѣ ~; фратецина: сел8 на имѣ ~ M, 1554, mart. 2 B, *Ghib. Isp.* I, p. 100—101; фрѫте(ц): тако(ж) да мѕ е(с) 8 ~ една виноград ȚR, 1579, iul 23; фрѫтецї: w(ч)ин҃ 8 до(л) ~ негов8 де(л) ȚR, 1581, iul 31; фрѫтецїи: тко(ж) да и(м) с8(т) села по име ... и ~ половин8 ȚR, 1586, febr. 27; M, ⟨1590, sept. 1 — 1591, aug. 31⟩ A; фрѫцилеце: и межѣ мн(л)чеци и межѣ ~; фрѫцилеце(м): и селице ~ M, 1448, iul. 15 B; фрѫцилецн: w(т) ~ ȚR, 1467, ian. 15; фрѫцїенецїи: ... на имѣ ~ M, 1497, febr. 25.

● панъ ж8ржь w(т) фратевци M, 1418, ian. 15; пана фратавского и дѣтїи его M, 1414, aug. 2; 1427, oct. 15; 1428, febr. 16; 1431, febr. 6; 1433, ian. 28; 1435, nov. 25; 1437, febr. 7; 1439, oct. 28; 1491, febr. 26; пана жоуржа фратавскаго M, 1432, ian. 4; 1436, iul 24; 1438, febr. 23; пана ж8ржа фратовско(г) M, 1432, ian 4; панъ ж8ржъ фратовскын M, 1433, ian. 17; 1436, sept. 19; пана ж8ржа фратовского M, 1433, iun. 15; 1436, iul. 17; панъ ж8ржъ фратовскыѫ M, 1434, ian. 29; пана ж8ръжа фратовьского M, 1435, oct. 18; пана ж8ржа фратовско(г)о M, 1436, iul. 1; пана ж8ржа фратовска M, 1437, dec. 20; пана ж8ржа фратов(с)кого M, 1438, aug. 21; ж8ржа фратw(в)ского M, 1491, febr. 26; село фратовци M, 1503, febr. 2, *Bogdan*, *Doc. St.* II, nr. CVII; wчин8 фрѫцило(в) ȚR, 1515, iun. 26; сн҃ъ фрацилw(в) M, 1531, mart. 15; де(л) фрѫцилъ(в) ȚR, 1557, iul. 23; вода фрате(в) ȚR, 1520, iun. 9; де(л) фрате(в) ȚR, 1570, mai 19; 1590, apr. 24; дел фрѫцилъѣ ȚR, 1595, apr. 29, *DRH* XI, nr. 115; 1600, iul. 6, *DRH* XI, nr. 403.

FRĂSINET *n.* I. «ясеневый лес», «frênaie»; фръсинет: каре колико се хтет изврат ... и w(т) ~ ȚR. 1582, sept. 10.

II. *in top. sat* фрѣсшіе(т): да и(м) е(ст) ѕ ~ w(т) дѕибрдѕ TR, 1502, sept. 12; 1510, aug. 2; 1526, mai; 1535, apr. 1; 1570, mai 19; 1575, iun. 8 A; 1582, iul. 2; 1597, aug. 14; 1598, sept. 6; фрѣсшіетѕ(л): дворѣцеле късе и ~ къ(с) TR, 1504, iun. 15; да е(с) ... w(ч)иѕ ѕ ~ TR, 1537, iun. 18; iun. 20; 1598, sept. 6; фрѣсшіетѕл: със късом хотаром и ~ TR, 1597, sept. 27, *DRH* XI, nr. 263; фрѣсшіетѕл: хотарнсѣтса сѣс ~ TR, 1598, sept. 6, *DRH* XI, nr. 314.

● пдиша фрасшіетоѵ TR, 1537, iun. 18; пдиша фрѣсшіетѕло(к) TR, 1537, iun. 20; длѣ фрѣсшіетѕло(к) TR, 1573, oct. 23; 1579, mai 4; камена фрѣсшіетѕло(к) TR, 1582, iul. 2.

***FRECAT** *adj.* «стертый, натертый», «frotté»: *in top. sat* фрекаци: ако да и(м) е(с) ... и wчиѕ ... ѕ ~ TR, 1568, sept. 5.

FRÎNC *adj.* I. «название западных народов романского происхождения», «nom donné dans l'Orient aux Occidentaux»: фрс(и)кѕ(л): за рдлї wко(м)зи ~ на име ише(ш) TR, fără dată, *Tocil.* 534 doc., nr. 443 şi 447.

II. *in antrop.* фржика: слѕгѕ г(с)ва ми ~ TR, ⟨1462—1472⟩: фрѣикоу: иже тоты истины слѕгы наши кѣрши на имѣ ~ M, 1468, sept. 12, *Bogdan, Doc. Şt.* I, nr. LXXV; фрѣ(и)кѣ: ~ и кѕиѣ TR, 1474, ian: фрѣ(и)кѕ: слѕга г(с)ва ми ~ TR, 1474, ian.; 1506, apr. 12; 1512, oct. 11; фрѣикѕ: по слѕгѣ г(с)ва ми по ~ TR, 1474, ian. 3; фрѣикѕл: wпрѣ съ анесне им ~ TR, 1504, iun. 28, *DRH* II, nr. 26; фрѣикѕлѕ: ~ съ сиюким мѕ TR, 1504, iun. 28, *DRH* II, nr. 26; 1506, iun. 4; фрж(и)кѕ(л): и паки дадѣ попа ~ а(л)дама(ш) TR, 1505, iun. 15; 1510, sept. 8; фржикѕлѕ: дава(т) ... попѕ ~ съ сѷбви (с) TR, 1505, iun. 15; фрж(и)кѕ: дава(т) ... попѕ ~ и съ петокама сѷбви TR, 1506, apr. 12; фрѣ(и)кѕ(л): по(п) ~ TR, 1517, oct. 29; фрѣ(и)кѣ: а пото(м) покѕши цигана w(т) ~ TR, 1561, iun. 4.

III. *in top sat* фрѣ(и)чеци: село на имѣ ~ M, 1468, sept. 12, *Bogdan, Doc. Şt.* I, nr. LXXV; фрѣ(и)чеци: w(т) ~ TR, ⟨1583⟩, mai 5.

● wпреи фрѣикѕлоѵ TR, 1504, iun. 28, *DRH* II, nr. 26; w(т) дѣ(л) фрѣ(и)кѣ(в) TR, 1561, iun. 4; 1567, iun. 17; 1568, sept. 4.

***FRÎNTURĂ** *f.* «поломка, перелом», «cassure, brisure, rupture»: *in top. loc* фрѣинтѕри: ѕ крѣшщѕ ~ цо сѧ тепер именѕе(т) село гѣнцѣки M, 1584, oct. 1.

FRÎU *n.* «повод, узда», «bride, frein»; фрѣѕ(л): съ ~ и съ ха(и)ша TR, 1582, aug. 27 B; фрѣѕ: да се знае(т) что е(ст) би(л) ѕ сшѣкте ... ѣ дѕла(м) ... и еди(и) ~ съ(с) ци(и)т(ѣ) TR, ⟨1594—1599⟩, ian 14.

***FRUMOS** *adj.* «красивый», «beau»; *in top.* 1. *pîrîu* фромосоуѕ: до wбрѣшїе ~ M, 1411, apr. 14 (fals din sec. XVI); фрѕмошщѣ: и на ~ село; фрѕмодсѣ: и на ~ три села M, 1503, febr. 2; фрѕмошщи: на ѕсти ~ M, 1520, aug. 21. 2. *sat* фрѕмошїи: и w(т) конъчѣки мърти(и) и w(т) ~ їми TR, 1523, aug. 7; фрѕмодса: и третда чд(ст) w(т) ~ M, ⟨1570, apr. 14⟩; TR, ⟨1580⟩, mai 20; фрѕмоша(ш): и да(л) е(ст) драги(в) w(т) ~ TR, 1573, oct. 23; 1579, mai 4; фрѕ(м)ша(и): и ста(и) фдѕрѕ(л) w(т) ~ TR, ⟨1579⟩, dec. 12; фрѕмѕшеии(и): w(т) се(л) ~ въси(х) TR, 1596, sept. 28.

***FRUMUŞEL** *adj.* «красивенький, хорошенький», «beau, joli»; 1. *in antrop.* фрѕмѕшелѕ(л): дами село ... где бидъ жѕде ~; фроумошелѕлѣ: где бид жѕде ~; фрѕмошелѕлѣ: где би(л) жѕде ~ M, 1546, mart. 31.

II. *in top. sat* ѳрѕмошен ȚR, 1594, aug. 22; ѳрѕмоше(н) ȚR, 1596, aug. 17; ѳрѕмѕшен(н) ȚR, 1596, sept. 28.

***FRUNTE** *n.* «чело, лоб», „front"; I. *in antrop.* ѳрѕнте(ш): пана ~ сто(л)ника M, 1490, ian. 9; 1491, febr. 26; ра(д)ѕ(л) ~ȚR, 1548, mai 20; ѳрѕ(н)теша: вѣра пана ~ сто(л)ника M, 1490, ian. 18; 1494, mart. 11; 1495, mart. 18; 1497, ian. 20; 1503, sept. 13; 1507, febr. 28 A; 1542, apr. 30; ѳрѕ(н)тиша: пана ~ стѡ(л)ника M, 1490, ian. 18; ѳрѕ(н)те(ш): пана ~ сто(л)ника M, 1490, mart. 9; 1499, iul. 12; ѳрѕнтеша: вѣра пана ~ сто(л)ника M, 1490, mart. 15 A; 1492, oct. 14; 1495, ian. 10; 1498, sept. 24; 1499, nov. 23; 1500, mart. 22; 1501, apr. 25; 1503, aug. 26; 1506, mai 22; 1508, febr. 1; ѳроу(н)те(ш): пана ~ сто(л)ника M, 1490, nov. 26; ѳроунтеша: пана ~ стѡ(л)ника M, 1500, mart. 22; ѳроу(н)теша: пана ~ сто(л)ника M, 1495, ian. 11 A; mart, 19; 1500, mart. 25; ѳрѕнтешь: Їѡ(н) ~ столни(к) M, 1496, ian. ⟨24⟩; ѳрѕ(н)тешоае: а(н)нѕ(ш)ка кнѣгинѣ ~M, 1596, sept. 11.

II. *in top. loc* ѳрѕ(н)тѣ: покѕпи нѣгое ... ѡ(ч)нѕ ѕ кьприѡрѕ(л) ... ѡ(т) до ~ млькчиѡ(р) ȚR, 1587, iul. 19; врѕ(н)тѣ: ~къ(м)пѕло(в) ȚR, 1596, mart. 5; ѳрѕ(н)те: дн(л) едн(н) мѧ(ст) оу~что бѧ(ш) брата е(г) M, ⟨1598⟩, nov. 24.

***FUGĂ** *f.* «бег, бегство, побег», «fuite»; I. *in antrop.* ѳѕга: и ~ съ(с) сп҃ови (с)и ȚR, 1538, iul. 16; ѳоуга: тн(ж) ~ съ жени его M, 1560, mart. 22.

II. *in top. sat* ѳѕцещїи ȚR, 1568, iun. 8.

***FUIOR** *n.* «пучок (конопли, льна)», «filasse (de chanvre, de lin, de laine)»; *in antrop.* ѳѕеѡрѣ: зане(ж) н(м) е(с) стара и права ѡ(ч)нѕ и дѣднѕ дѣдѕ(в) н(м) на име ~ȚR, 1568, apr. 3.

● де(л) ѳѕеѡре(в) ȚR, 1568, apr. 3; де(л) дѣдом сн ѳѕюѡре(в) ȚR, 1578, dec. 27.

***FULTUC** *m.* «подушка, подушечка», «coussinet»; *in antrop.* ѳѕлтѕ(к): панъ ивашко ~ съ брато(м) свон(м) M, 1456, iun. 13.

***FUM** *n.* «дым», «fumée»; *in top. sat* ѳѕмѕрѣнїи: и да се знае(т) селове на н(ме) добрѕша и ~ȚR, ⟨1590—1591⟩, apr. 23.

FUND *n.* I. «дно, глубина», «fond»; ѳѕн(д): ѡ(т) ~ колака прѕсти ѕ еди(н) дѕ(в) вели(к) M, 1522; ѳѕ(н)дѕ(л): ла ~ поенїеи тръгѕлѡ(в) ȚR, 1583, mai 27 A.

II. *in antrop.* ѳоундѣ: и па(н) на(ш) ~M, 1428, sept. 3; ѳѕ(н)дею: ѡ(т) на ~ȚR, 1586, iun. 15.

III. *in top.* 1. *loc* ѳѕндѕ: бранища цю ест ѕ ~ грълев ȚR, 1527, iul. 19, *DRH* III, nr. 41; ѳѕ(н)дѕ(л): ~ѡ(т) го(р)га(н); ~ѡ(т) ми(ж)ло(к) ȚR, 1576, apr. 18. 2. *sat* ѳѕндъ: паснка ѕ ~M, 1562, sept. 15; ѳѕ(н)дѕре: покѕпи ста(н)чю(л) ѡ(ч)нѕ ѡ(т) ба(н)чю(л) ѕ ~ȚR, 1582, sept. 18; ѳѕндѕ: да сѧт мочни ... дръжати паснка ѡ(т) ~ M, 1591, mai 8, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 352; ѳоундѣне(м): селѕ ~M, 1428, sept. 3; ѳоу(н)дѣнїи: селицни на бръладѣ на нмѣ ~M, 1495, ian. 12 C; ȚR, 1559, aug. 23; 1567, iun. 17; 1571, mai 2; 1578, dec. 27; 1582, sept. 11 B; 1588, iun. 14 A; 1589, apr. 20; ѳѕ(н)-дѣ(н): мнкѕ(л) лѡ(г)ѳе(т) ѡ(т) ~ȚR, 1568, sept. 4; ѳѕндѣнни: радѕл ѡ(т)~

ȚR, 1598, apr. 27, *DRH* XI, nr. 282: ф҃ѕидеци҃о[м]: и на жерѣвца селище ~ M, 1436, iun. 13; ф҃ѕ(и)деции(м): ѕ хота(р) ~; ф҃ѕ(и)деци҃и: томѕ селѕ ~ M, 1484, mai 13.

● селище ф҃ѕидевъ M, 1⟨438⟩, aug. 20.

***FUNDĂTURĂ** *f.* «тупик», «cul-de-sac»; *in top. loc* ф҃ѕидатѣри: ѕ ~ M, 1559, apr. 14; ф҃ѕ(и)дътѣра: едно бѣкатѕ ... еже именѣцѣ ~ M, 1581, apr. 18.

***FUNDULEȚ** *n. dim.* de la **FUND**; *in top. loc* ф҃ѕ(и)дѣлец(ц): еди(и) разо(р) ѡ(т) полю ѡ(т) го(р) е(ж) се зове(т) ~ȚR, 1577, iul. 17.

FUNIE *f.* «единица меры длины», «unité de mesure agraire»: ф҃ѕие: и пак покѣпи ... и за а҃р҃ѣ а(с)при готови по трета(г) де(л) ѡ(т) ~ȚR. 1584. mai 2; покѣпи(л) баде по(ст) жѣмътате де ~ȚR, 1599, mai 18.

***FUR** *m.* «вор», «voleur»; I. *in antrop.* ф҃ѕрѣла: кѣпими ... и селище лацка ~ на сѣхолѣи M, 1448, iul. 15 A.

II. *in top. sat* ф҃ѕреци҃и: и (аз) цалапи е(ж) написа(х) ѕ ~ȚR, 1534, sept. 6 A: ф҃ѕре(ц)и: а(з) цалапи е(ж) написа(х) ѕ ~ȚR, 1534, sept. 6 A; sept. 6 B; 1594, sept. 26; oct. 5; dec. 14.

***FURCĂ** **1.** *f.* «вилы; развилина, развилка», «fourche: bifurcation»; I. *in antrop.* ф҃ѕркъ: све(д)телїе и ~ ключа(р) ȚR, 1469, oct. 29; 1594, sept. 6 A, *DRH* XI, nr. 87; ф҃ѕркѕ: цю ми сте ... нарѣчили ра(дї) работѕ ~ȚR, ⟨1512—1521⟩ P; ф҃ѕркъ: радѣл ~ спатар ȚR, 1528, aug. 16, *DRH* III, nr. 59; ф҃ѕ(р)къ: и жѣпа(и) ра(д)ѕ(л) ~ би(в)ше велики би(с)тиа(р) ȚR, 1534, mart. 17; ф҃ѕ(р)чеци҃и: а ~ никако не мо(г)ли донесити те(х) к҃ї волъкр на д҃ънъ и па серо(к); ф҃ѕ(р)чѣцилѡ(р): и сиде прѣ(ш) че(т) ~ како да има(т) и ѡни ȚR, 1579, iul. 10.

2. «виселица», «gibet»; ф҃ѕ(р)чи҃и: платн(л) волърниѕ г(с҃д)ка ми по те(х) цига(и) ѡ(т) цирѣ(и)гѕ ѡ(т) на ~ȚR, 1588, mai 1.

II. *in top. loc* ф҃ѕркъ: да и(м) ес(т) и поени(л) и ~ кѣклешѕ(л) вер(д)е ȚR, ⟨1513⟩, sept. 20; ф҃ѕрка: ~ петрен ȚR, 1558, iul. 19; 1581, nov. 16; 1591, nov. 14; ⟨1593, oct. — 1594, sept. 12⟩, *DRH* XI. nr. 2: ф҃ѕ(р)ка: ~ злътарюло(в) ȚR, 1566, ian. 9; ~ дръгоиче(в) ȚR, 1591, nov. 14; еди(и) ла(з) ѕ ~ и(з)коро(м) ȚR, 1581, nov. 16.

● ра(д)ѕлъ ф҃ѕрке(в) ȚR, 1494, iun. 5; влъса(и) ф҃ѕрковицю ȚR, 1520 apr. 10; 1528, apr. 21; oct. 29, *DRH* III, nr. 65; ѡ(т) ра(д)оу(л) ф҃ѕркови(к) би(с)тиа(р) ȚR, 1535, apr. 10; сиіѕ ф҃ѕркъв ȚR, 1594, sept. 6, *DRH* XI, nr. 87.

***FURCITURĂ** *f.* «развилка, развилина», «bifurcation»; *in top. loc* ф҃ѕрчитѣрь: ѡ(т) дрѕ(м) писѣло(в) по индолие дори до ~ȚR, 1505, iul. 18; ф҃ѕрчитѣри: ѡ(т) го(р) лакѕ(л) канло(р) ѕ черрѕ ѡ(т) до(л) ѡ(т) ~ на ѡгра(да) паломи(р) ȚR, 1580, ian. 8; ф҃ѕрчитѣра: и праве ~ царовицеи ȚR, 1584, mai 2.

***FURDA** *f.* «отходы, отбросы, последок», «déchet»; *in antrop.* ф҃ѕрдѣи: св(д)етелїе ... ~ спата(р) влъкѕ(л) би(с)тїа(р) ȚR, 1471, ian. 25; ф҃ѕ(р)дою: и ~ съ же(и) и съ дѣ[ти] M, 1581, mai 11 B; ф҃ѕрдѣескѕ(л): покѣниш(е) ѡ(т) [сьно]ви ста(и)чюлѕ ~ȚR, 1504, sept. 13.

● нѣкша дочка ѳѕрдина M, 1552, apr. 2.

***FURNICAR** *n.* «муравейник», « fourmilière »; *în top. loc* ѳѕ(р)никарѕлѕи: до кѕда(ж) па(дѣ) ѕ пи(с)кѕ(л) ~ и ѡ(т) тѣа по слѣмѣ ~ ŢR, 1547, ⟨sept. — nov.⟩ 21.

***FURNICĂ** *f.* «муравей», « fourmi »; *în antrop.* ѳѕрникъ: иѣан ~ ŢR, ⟨1512, febr. — 1521, sept.⟩ A; пон€(ж) ~ €(с) би(л) на би(р) ŢR, 1587, dec. 29; ѳѕ(р)ника: съ дѣти его на нмѣ ~ и мърника M, 1586, mai 16.

● помѣни(л) ... ста(н)ко дє(л) ѳѕрникъ(в) за ѡ(ч)нѫ въса ŢR, 1587, dec. 29.

***FURNICOS** *adj.* «полный муравьями», « plein de fourmis »; *în top. sat* ѳѕрнико(ш): ѡ(т) ~ вла(д)ѕ(л) рошка ŢR, 1572, sept. 25.

FUŞTAŞ *m.* «улан», « lancier »; ѳѕцја(ш): а(л)вѕ(л) ~ ŢR, 1590, apr. 14.

FUŞTIE *f.* «отруби», « issues »; ѳѕшк€: за ѣ чѕрѕ ра(дї) ~ ѣ(с) ѣ *Cat.*, 1509, apr. 12.

G

GALBEN[1] *m.* «дукат, золотой», « ducat »; га(л)бенн: нои а(м) да[т] н[р]е ѫ(н) то(т) ~; га(л)бенѫ(л): прѣ дчем време [а]ѕ фо(с)тѕ ѕкла(т) ~ кте ρ̃м̃ ṬR, 1600, iul. 6 A.

GALBEN[2] *adj.* I. «желтый», « jaune »; га(л)бенъ: и да(л) е(ст) е(д)на ферецѣ ~; га(л)бенѫ: да(л) е(ст) ... е(д)на ферецѣ ~ ṬR, 1573, oct. 23; га(л)бе(н): е(ст) би(л) ѕ сипѣте ... еди(н) фръѕ съ(с) ци(н)т(ѣ) сре̃(к) и ... пресина ~ ṬR, ⟨1594—1599⟩, ian. 14.

II. *în antrop.* га(л)би(н): па(н) дѕма ~ M, 1456, ⟨iul. — sept.⟩; га(л)бїнѕ: есми да(л) ... паиѕ жѵржѵ ~ M, 1460, apr. 13; галбенѕл: имаше кръстѣ пренїе ... съ ~ ṬR, 1521, iun. 14, *DRH* II, nr. 208; галбирѕла: оуси дѣти шистора ~; галбирѕлѣ: что има(л) [...] ~ w(т) ро(дї)телѣ г(с̃д)ва ми M, 1546, iun. 4; га(л)бънѕ(л): ~ ве(л) вѣта(χ) M, 1586, febr. 19; 1596, iul. 16 B.

III. *în top.* 1. *munte* га(л)бенн: до планини зове се мали ~ и велики ~ ṬR, 1520, iun. 9. 2. *pîrîu* галбъна: на пото(к) ~ M, 1574, mart. 27. 3. *sat* галбен̃н1 мли(н) что повы(ш) село ~ M, 1574, mart. 27.

● χота(р) галбирилw(в) M, 1546, iun. 4.

***GANGUR** *m.* «віволга», « loriot »; I. *în antrop.* гангѕ(р): па(н) ~ M, 1456, ⟨mart. — mai⟩; 1470, iul. 18; 1471, sept. 10; га(н)гѕра: вѣра пана ~ M, 1467, ian. 1; sept. 11; 1471, aug. 13; 1472, ian. 25; 1475, apr. 14; 1483, febr. 17; 1484, mai 29; 1486, nov. 21; 1487, ian. 12; 1488, febr. 29; 1489, ian. 25; 1490, ian. 9; 1491, ian. 16 B; 1493, mart. 3 B; га(н)гоура: вѣра пана ~ M, 1467, ian. 10; sept. 11; 1469, febr. 9; 1473, dec. 9; 1475, mai 7; 1488, oct. 15; га(н)гw(р): вѣра пана ~ M, 1468, febr. 5; гангѕра: вѣра пана ~ M, 1468, sept. 24; 1471, aug. 13; oct. 24; 1480, sept. 17; 1481, oct. 15; 1482, mart. 15; 1483, aug. 17; 1484, mai 13; 1487, nov. 13 A; 1488, mart. 1; 1490, dec. 6; 1491, ian 16 A; 1493, mart. 5; гангоурь: паиь ~ пръ[калаб] M, 1470, mai 28; гаѕгѕ(р): паи ра(д)ѵль ~ M, 1472, apr. 25; га(н)гѵ(р): па(н) ~ w(р)χенскы M, 1472, iun. 5; 1474, aug. 26; гангоура: вѣра пана ~ M, 1473, sept. 3; dec. 9; 1488, oct. 15; гаоугѕра: вѣра пана ~ M, 1479, mai 19; гаоугѕрь: па(н) ~ wрχенскын M, 1479, mai 24; гангѕрь: па(н) ~ wрχенскы M, 1480, mai 27.

II. *în top. pîrîu* гангъри: повыше ѕстїе ~; гангоурн: повыше ѕстїе ~M, 1528, apr. 1.

***GARD** *n.* «забор, плетень», «clôture»; I. *în antrop.* гардѫ: заплати(χ) азъ ... слѫга(м) шандрѫ ~M, 1488, aug. 17.

II. *în top. loc* гардѫ: покѫпи ливадѣ ѡ(т) ла ~и ливадѣ ѡ(т) тинъ; гардѫре: покѫпи ... по еди(н) ни(в) ѡ(т) ~ȚR, 1559, apr. 24; гардѫ(л): по ~ кр(с)тиниѡ(в) ȚR, 1578, nov. 19.

***GAURĂ** *f.* «дыра», «trou»; I. *în antrop.* гаѫ(р): и па(к) покѫ(п) ~и ръ(с)по(п) ȚR, 1573, mai 11; покѫпи стонка ѡ(ч)нѫ ѡ(т) на(д) да(н) ~ȚR, 1575, iun. 8 B; гъурѣнѡл: кръстѣ кръχанъ и ~M, 1576, *Ghib. Sur.* XIX, p. 91.

II. *în top.* 1. *loc* гаѫри: нде полем прεχод пѫт ~ȚR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105; гаура: ѡ(ч)нѫ что е(ст) пѫкѫпнл(и) ... ѡ(т) тенша(нн) алн ѡ(т) ~ȚR, 1556, iun. 22. 2. *munte* гаѫра: и съ(с) планине е(ж) се зове(т) газерѫ и ~ȚR, 1572, sept. 25. 3. *sat* гъурѣне: да и(м) е(ст) ... балотецни и ~ȚR, 1437, aug. 13; гаѫрѣни: чернътецїи и ~M, 1490, oct. 14; гъѫрѣни: да и(м) е(ст) ... ѕ селнце цо се зове(т) ~ȚR, 1532, sept. 1; M, 1583, apr. 12 B; гъоурѣни: и половина село ѡ(т) ~; гъѫрѣна: а тон половини село ѡ(т) ~ ... да е(ст) χота(р) M, 1555, mai 2 B; гъурѣнїи: и село ~M, 1581, mai 8.

GAZDĂ *f.* «хозяин, хозяйка (дома)», «hôte»; газда: се оуχватише ѡба χанжша и ~ стонкова ȚR, ⟨1427, apr. — mai⟩; ⟨1517—1520⟩, febr. 2; га(з)дѫ: колнко м(ѫ) е(ст) бн[л] ~ тѫрчинѫ ȚR, ⟨1482⟩ A; га(з)дь: г(д)е сн бн(л) ~ петрь крсте(ш) Braşov, fără dată, *Tocil. 534 doc.*, nr. 471.

***GĂINAR** *m.* «житель села Гэина», «habitant du village Găina»; *în top. sat* гъинари: а тате ѡни сѫ ѡт ~ и ѡт колѫи ȚR, ⟨1482—1496⟩, *Drag. Rel.*, nr. 14.

***GĂINAȚ** *n.* «птичий помет», «fiente de volaille»; *în antrop.* гжинац: и ~ и стан и го(л)ча ȚR, 1510, mai 27 B.

***GĂINĂ** *f.* «курица», «poule»; *în antrop.* гънинж: и ~ съ децами ȚR, 1507, iun. 20; 1512, iul. 30 B.

GĂITAN *n.* «тесьма, шнурок», «ruban, tresse»; ганта(н): за ~ра(дї) ѵмн(т) ā(с) к̃ *Cat.*, 1509, apr. 15; гънти(н): е(ст) ѡ(с)та(л) ... еди(н) ко(н) и еди(н) ~ȚR, 1579, mai 20.

GĂLBEAZĂ *f.* I. «фасциолёз», «clavelée»; кь(л)пе(з): ѡ(в)це ѕмре(л) ѡ(т) ~ȚR, ⟨1521⟩ B.

II. *în antrop.* гъ(л)бѣ(з): ... на име ~ȚR, 1569, ian. 29.

***GĂLBENUȘ** *adj. dim.* de la **GALBEN**²; *în antrop.* галбенѫша: и азь ѡкаанни ... ѡпрѣ ~ въсписа(χ) ȚR, 1551, apr. 1.

***GĂLEATĂ** *f.* «ведро; мера емкости (зерна)», «seau; mesure de capacité (céréales)»; *în top. loc* гълетѣ(н): тере н(χ) ѕло(ж) ѕ ~на(д) него(в) де(л) ȚR, 1519, mai 6.

GĂLETAR *m.* «сборщик оброка от пшеницы; ведерный мастер», «percepteur de l'impôt sur les céréales; fabricant de seau»; гълетарѫ(л): и пак покѫпи іва(н) ѡ(т) ~ пътрѫ ѕ кѫ(р)пени един ни(в) ȚR, 1570, iul. 3, *Ștef. Doc. G.*, p. 184.

GĂLEŢEA *f. dim.* de la **GĂLEATĂ**; гълецѣ(л): ви молю ... зара(аї) некои хле(б) покѕпена е(ж) има(м) тіи с҃и ~ и хокю да покѕпи(м) ŢR, ⟨1535—1546⟩, mai 13.

***GĂRGĂUNEL** *m. dim.* de la **GĂRGĂUN**; «шершень», «frelon»; *in antrop.* гъргъѕне(л): и па(к) покѕпи ~ с҃ па(ш) ѕ по(л) ѕ стежа(р) ŢR, 1573, mai 11.

***GĂUNOS** *adj.* «пустой, дуплистый», «creux»; *in top.* **1.** *loc* гъоуноси: въ ... мовила ~ M, 1400 febr. 11 (fals din sec. XVI). **2.** *pîrîu* гъоуноса: и ~ ѡ(т) ѡбр[ъшї]а до оустиа M, 1448, iul. 15 B. **3.** *sat* гъѕноаса: ѡ(т) ... села ѡ(т) ~ M, ⟨1586, sept. 1 — 1587, aug. 31⟩.

***GĂURICE** *f.* «дырочка», «petit trou»; *în antrop.* гъоурича: вѣра пана жиржа ~ M, 1452, dec. 21 A; 1453, ian. 1; ian. 26; iun. 20; sept. 7; гъоуричи: вѣра пана жиржа ~ M, 1452, dec. 21 B.

GĂVAN *n.* I. «выемка, углубление, впадина», «creux, cavité»; гаван: лак иде полем на кран ~ ест стлъп ŢR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105.

II. *în top. sat* гаванещи: дарива ... еще барѕ(л) ѡсобь съ с҃ове си над ~ ŢR, 1451, aug. 5; гъвънещи: и па(к) да е(ст) ... ѕ ~ ŢR, 1532, dec. 29; 1536, iul. 7 A; 1567, nov. 20; 1569, ian. 8 E; гъвънещїи: ами бра(т) его бадѣ да метеха(т) ~ до(л)ни въси ŢR, 1532, dec. 29; 1597, ian. 21; 1598, mai 27; гъвънещии: яко(ж) да мѕ е(ст) неговѕ ѡ(ч)иѕ ѕ ~ ѡ(т) кодстъ ŢR, 1547, iun. 5; гъ(в)неци: бадѣ ѡ(т) ~ ŢR, 1576, mai 5; гъвъне(щ): да и(м) е(ст) ѡ(ч)иѕ ѕ ~ ŢR, 1585, sept. 30.

***GEAMĂN** *adj.* «близнец», «jumeau»; I. *în antrop.* жамыръ: г(д)е былъ [б]арбъ ~ M, 1446, mart. 11; ѧамыръ: г(д)е былъ барбъ ~ M, 1454, dec. 8.

II. *în top.* **1.** *sat* жамири: села на имѣ моннеци и сръби и ~ M, 1472, ian. 25; ѧемени: и делнт хотар съ ~ ŢR, ⟨1512—1513⟩, iul 23, *DRH* II, nr. 105; ѧемине: дели(т) хота(р) съ ~ ŢR, 1531, mai; ѧѣмана: да и(м) е(ст) ѡ(ч)иѕ ѕ ~ ŢR, 1574, ian. 14; ѧѣмениле: да(и) ѡ(т) ~ ŢR, 1584, mart. 11; жаменїи: е(д)но село на имѣ ~ M, 1587, mai 14; ѧѣмини: и двѣ ча(с)ти ѡ(т) ~ M, ⟨1590, sept. 1 — 1591, aug. 31⟩ A; жемининци: дали есми ... селамь ... къ-лошеци и ~ M, 1447, aug. 22; жемерещїи: есми потвердили села ... бѕзаци и на тополицѣ ~ M, 1470, apr. 1 B. **2.** *munte* ѧеменѣле: еди(и) плани(и) еже г(л)ет сѧ ~ ŢR, 1525, iun. 10 B, *Ştef. Doc. G.*, p. 84; ѧеменѣлеле: да и(м) е(ст) ѡ(ч)иѕ половина на име момчелѡ(в) и ~ ŢR, 1545, iun. 2, *Ştef. Doc. G.*, p. 110. **3.** *loc* ѧемени: ѡ(т) лѣспеде даже до камени ~; ѧѣмени: ѡт камени ~ до малѕл шблъкев ŢR, 1532, mai 28, *DRH* III, nr. 126; калѣ ~ ŢR, 1575, oct. 30; ѧамъна: и место(м) съ во(де)ницами що се зове(т) местѕ ~ ŢR, 1533, apr. 15; и дори ѕ ~ ŢR, 1560, mai 14 B; жаменїи: ѡ(т) пасикѡ ~ M, ⟨1565⟩, iul. 25; ѧеминен: и въ въ(л)чаіча ~ ŢR, 1580, apr. 7; ѧѣмене: ѡ(т) каме(и) дори ѕ мьгѕри вь ~ и [ѡт] мьгѕри ѡ(т) ~ дори ѕ во(р)дѣю(л) безѕ(м)номѕ ŢR, 1595, iul. 24; ѧѣмене(н): ами хота(р) ѡ(т) кь девесе(л) до мь(г)ра ~ ŢR, 1598, sept. 6. **4.** *pîrîu* ѧѣменен: доле ѡ(т) пите(щ) ѡ(т) ѕста ~ ŢR, 1533, nov. 18. **5.** *lac* ѧамъ(и): ѕ(з) го(р) дори и до лакѕ(л) ~ ŢR, 1566, ian. 9; ѧемние: дори противо лакѕреле ~ ѕ лакѕре ŢR, 1583, mai 27 A.

● на ѕста ѧаменове ŢR, 1523, apr. 4; ѕста ѧѣмъне(в) ŢR, 1560, mai 14 B; ѕста ѧѣмене(в) ŢR, 1597, mai 11.

GELEP *m.* «перекупщик скота», «acheteur d'animaux»; ꙗкѣлепн: ~ сто(л)нн(ч) ȚR, ⟨1579⟩, dec. 12; ѡ(н) є(ст) ꙁзе(л) о҃ꙋ҃ а(с)прн съ(с) камъ(т) ѡ(т) на некое ~ȚR, 1590, dec. 11; 1594, apr. 3, *DRH* XI, nr. 40; aug. 17; ꙗелепꙁ(л): покꙁпи(χ) ... ѡ(т) пърꙁ(ш) ~ȚR, ⟨1580⟩, ian. 10; 1583, sept. 5; ꙗкѣлепꙁ(л): є(ст) покꙁпи(л) некꙁла ~ȚR, 1583, sept. 5; ꙗкѣле(п): а(н)дрею ~ ѡ(т) слатн(н) ȚR, ⟨1585⟩, sept. 9; ꙗкѣлепи(н): и въ многа дꙁхновенїе евренни(н) и ~; ꙗкѣлепѡ(м): еврєѡ(м) и ~ȚR, 1586, iun. 26; ꙗкѣ(л)епи(м): и(с)кꙁпи(т) ... ѡ(т) рꙁки ~; ꙗкѣлепии: та(ж) ... ~ ѡии сꙁ(т) свезани по ѡпрѣ ȚR, 1590, dec. 11.

***GEMĂNARE** *f.* «разветвление, раздвоение», «bifurcation»; *în top. loc* ꙗъмънъра: ꙗотаро(м) да съ знаю(т) до дьбꙁ ~ȚR, 1587, nov. 7 A.

***GENUNE** *f.* «пучина; пропасть», «abime; gouffre»; *în top. loc* генꙁне: ꙗко да є(ст) ... вама ѡ(т) ~ȚR, 1415, mart. 28; женꙁне: вама ѡ(т) ~ ȚR, ⟨1421⟩, iun. 19; ченѵне: вама на ~ȚR, 1436, iun. 25; ценꙁне: вама на ~ ȚR, 1475, iul. 15; 1501, mai 24; 1505, ian. ⟨20⟩; 1514, dec. 14; 1539, ian. 8.

● ценꙁне(в) бро(д) ȚR, 1520, iun. 9.

***GHEMULEȚ** *n.* «клубочек», «petit pelote»; *în antrop.* гемꙁлѣ(ц): и па(к) ... глъмѣ и ~ по(л) ѡ(т) ꙁ(ж) ȚR, 1570, iun. 6.

GHINĂRAR *m. v.* **GHINĂRAREȘ**

GHINĂRAREȘ *m.* «генерал», «général»; гинъраре(ш): и секи(л) можи(ш) велнки ~ȚR, 1600, mart. 21; iul. 6 A.

***GHINDĂ** *f.* «жолудь», «gland»; I. *în antrop.* гинда: сестрн ен мърина и ~ M, 1495, febr. 5, *Bogdan, Doc. Șt.* II, nr. XXXV; гинди: въсм(м) винко(м) ~ M, 1574, mart. 12.

II. *în top. sat* ги(н)дѣни: да и(м) є(ст) еди(н) село по и҃(м) ~ȚR, 1576, febr. 26; 1587, nov. 7 A; ги(н)дѣ(н): г(д)є се кꙁ(п)нова(л) ꙗотарꙁ(л) ~ȚR, 1576, febr. 26; ги(н)дѣнїе: село ~ и съ гра(дї)нари и съ бро(дї) ȚR, ⟨1579⟩, dec. 12.

● село ги(н)дѣни(в) ȚR, 1581, ian. 27.

***GHIONOAIE** *f.* «дятель», «pie»; *în top.* **1.** *poiană* гєѡроаіа: продали ... еднꙁ полѣнꙁ на нмѣ ~ и съ пасикою M, 1529, mart. 13. **2.** *loc* гєѡное: є(ст) да(л) ... ем(ꙁ) [ѡч]нꙁ али ѡ(т) ~ȚR, 1579, iun. 20.

GIREADĂ *f. v.* **JIREADĂ**

***GÎLMĂ** *f.* «холм; опухоль», «colline; tumeur»; I. *în antrop.* глъмѣ: и па(к) ... ~ и гемꙁлѣ(ц) по(л) ѡ(т) ꙁ(ж) ȚR, 1570, iun. 6; глъма: покꙁпи шꙁнка прѣ҃(к) фа(л)че ѣ҃ ... ꙁ ла(з) ѡ(т) ~ за рк҃д а(с)прн ȚR, 1575, iul. 10.

II. *în top.* **1.** *loc* глъма: и ѡ(т) тѵта по слѣме дорн ѵ ~ пъюшꙁлꙁи ȚR, 1533, apr. 16; ~ мълннншꙁлꙁи ȚR, 1533, apr. 16; 1544, iul. 7; ~ тєюло(в) ȚR, 1578, iul. 15 **2.** *sat* глъма: владѵл крамъ ѡ(т) ~ ȚR, 1594, iun. 18.

***GÎNDAC** *m.* «жук, таракан», «bousier, cafard»; *în antrop.* гъ(н)да(к): є(ст) покꙁпи(л) ѡ(т) сновн стънне(в) ... ѡ(т) бꙁ(к)ше и ѡ(т) на(д) ~ ȚR, 1578, dec. 10.

GÎNDI *vb.* «думать», «penser»; гъндѵвати: не канте се нецю ~ȚR, ⟨1530—1536⟩, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 441.

***GÎNSCĂ** *f.* «гусыня, гусь», «oie»; *în antrop.* гъ(н)скъ: [...] ѵрика(р) и ~ глигорїе M, 1596, sept. 2; sept. 11.

● сѣнѕ гъ(н)скъ(в) ȚR, 1573, dec. 20; ѡ(ч)нѕ гъ(с)къ(в) ȚR, 1574, dec. 18.

***GÎRBOV** *adj.* «согнутый, сгорбленный, сутулый», « voûté »; *în antrop.* гръбовѕла: вѣра пана манонла ~ M, 1440, aug. 6; 1441, sept. 29; 1443, mai 30; гырбова: вѣра пана манонла ~ M, 1442, febr. 24; гръбовѣ: вѣра пана манонла ~ M, 1443, mai 18; гръбовъ: вѣра пана мано[нла] ~ M, 1443, iun. 8; гръбова: вѣра пана ~ M, 1443, nov. 29 B; 1444, sept. 1; 1445, iul. 15; гръбовѕ(л): и ~ съ децами сн ȚR, 1507, iun. 20.

GÎRLĂ *f.* I. «речка, гирло, рукав реки», « petit cours d'eau; bras d'une rivière »; гырлами: и съ оусними ѡзерами и ~ и ѡзерками M, 1455, iun. 6; гы(р)лами: съ ... ~ и ѡзерками M, 1458, apr. 7; гръла: да н(м) е(ст) ... лищѣва и ~ ѡ(т) ѡрлова гнездо ȚR, 1490, apr. 12 B; 1511, aug. 30; 1527, oct. 9; 1535, iul. 22; M, 1543, apr. 24; ȚR, 1554, apr. 26; 1563, apr. 13; M, 1572, mart. 16; грълє: и ѡ(т) ~ колико сѕ(т) па(к) половина ȚR, 1505, dec. 10; 1523, apr. 4; 1527, oct. 9; 1532, apr. 23; M, 1543, apr. 24; ȚR, 1555, aug. 26; M, 1568, nov. 5; 1581, iul. 21; гърлєлє: и съ(с) вьси(χ) ~ ȚR, ⟨1560 — 1568⟩, febr. 13; грълъ: запрѣти(т) ѡ(т) ~ ȚR, ⟨1571—1573⟩, ian. 7; гъ(р)ла: четвръта ~ M, 1581, iul. 21; гъ(р)лъ: и ~ що е(ст) M, 1582, aug. 3; грълєли: ѕзе(л) ѡ(т) блатѡ(χ) и ѡ(т) ~ сѣтѣи мона(с)ти(р) ȚR, ⟨1586—1589⟩, mart. 5.

II. *în antrop.* грълѣ: вѣра пана ~ по(р)тарѣ M, 1572, dec. 28; грълѕ(ш): сто(н)ка ~ съ(с) чето(м) ȚR, 1574, febr. 13.

III. *în top.* **1.** *pîrîu* гръла: и на прѕтѫ фъреци и ~ флъмынѕнлоръ M, 1448, iul 15 B; да н(м) е(ст) ~ бахова ȚR, 1499, ian. 27; право ѕ ~ ѕр(с) ȚR, 1505, dec. 10; да нм ест ... велика ~ ȚR, 1511, aug. 30, *DRH* II, nr. 90; чѡ(р)на ~ M, 1543, apr. 24; 1568, nov. 5; 1572, mart. 16; да мѫ е(ст) длъга ~ ȚR, 1554, apr. 26; и млъжетѕ(л) и ~ петрѣси M, 1555, mai 24; грълѕ: право оѫ ~ топилѣнѕ M, 1520, iul.; ~ кѣлѕгерщен M, 1600, iul. 29, *DRH* XI, nr. 408; грълъ: ѡ(т) ~ шкѣило(в) ȚR, ⟨1581—1582⟩, febr. 6; гъ(р)ла: чо(р)на ~ M, 1581, iul. 21. **2.** *sat* грълещи: потвръдили есмо нмъ [...] лнещи и ~ M, 1448, iul. 15 B; ȚR, 1581, înainte de 4 mai; грълѣщи: и ѡ(т) ~ фръ(н)кѕ(л) ȚR, ⟨1580, sept. 1 — 1581, apr.⟩.

● фѕндѕ грълєв ȚR, 1527, iul. 19 B, *DRH* III, nr. 41; ѡ(т) гла(в) грълє(в) ȚR, 1527, oct. 9.

***GÎRNIȚĂ** *f.* «вид дуба», « sorte de chêne »; *în top. loc* гъ(рни)це(н): и ѡ(т) тѕн мирнле(щ)н и пи(с)кѕ(л) ~ и лакѕл поркѕлѕи ȚR, 1496, aug. 1 (adăugat pe margine); грънница: ѡ(т) вро(д) [...] код(с)тѫ ѕ ~ фикъ(в) ȚR, 1580, ian. 8.

GÎSCĂ *f. v.* **GÎNSCĂ**

***GÎTICEL** *n.* «шейка, горлышко», « petit cou »; *în antrop.* гътнше(л): и снмїѡ(н) ~ що ѡ(н) заплатиль за него M, 1555, mart. 31.

GLEZNĂ *f.* «лодыжка», « cheville »; глезнѫ: оударнша его поушкою въ ~ оу клиїн гра(д) *Let. Putna*[1], 452/г.

GLOABĂ *f.* «штраф», « amende »; гловѫ: ѡχа(в) [...] ѡ(т) ~ и ѡ(т) повоза ȚR, ⟨1400—1403⟩; 1415, iun. 10; глоба: на ~ ли сѫ цѣть сътворити ... въсе да е(ст) монастирско ȚR, ⟨1407⟩; 1428, sept. 10; ⟨1496—1508⟩, apr. 6; 1507, febr. 3; 1512, febr. 20; глѡвѫ: ва(м) ... ѡ(т) ~ ѡ(т) повоза ȚR, ⟨1407—1418⟩; 1409, mai 11; глобы: село [...] съ дѕшегѕбнны и ~ ȚR,

⟨1421⟩, iun. 19; ⟨1429⟩, dec. 1; 1431, nov. 17; M, 1431, dec. 20; ŢR, 1480, ian. 18; глобѫ: и за тотѫ ~ то(т) жѫржь далъ ... свою чѧсть ѡ(т) села M, 1431, dec. 20; 1447, aug. 22; 1453, iul. 8; 1454, dec. 8; 1458, apr. 12; 1472, aug. 19; глоби: почѧвши ... ѡ(т) ~ ѡ(т) сѣнокосиⷯ ŢR, 1437, aug. 1; 1441, mai 14; 1451, iul.; 1465, nov. 5; 1490, iul. 26; глобоу: да возмоу(т) ~ M, 1446, mart. 11; 1447, aug. 22; 1459, mai 20; 1467, febr. 3; 1472, aug. 19; глобою: що бы ѡни оучиннли с тою ~ ка(к) знаю(т); (гло)бѫ: ... нли ~ нли бѫ(д) що M, 1447, aug. 22; гло(б): ~ нн третинѫ оузѣти; гло(б)ѫ: що бы ѡни брали тотѫ ~ M, 1448, apr. 5 A; глоба(χ): да довидаю(т) н(χ) ... оу ~ и оу въсѣкы(χ) вина(χ) M, 1449, iun. 27; 1472, aug. 19; ŢR, 1492, oct. 9; глѡбы: и ѡ(т) днжмь и ѡ(т) ~ ŢR, 1451, aug. 5; глобу: але ~ не нмаю(т) M, 1452, aug. 12; 1459, febr. 16; глобѣ: варе що ке ѕчиннти ~ нли дѫшегѫбнне ŢR, 1482, mart. 23, *DRH* I, nr. 179; све да бѫде(т) сто-мѫ монастирѫ нли жито ... нли ~ ŢR, 1494, mart. 16; 1498, ian. 9; 1499, ian. 25; 1501, mai 24; 1505, mart. 27; dec. 10; 1507, febr. 3; 1508, sept. 10; 1520, apr. 10; 1531, sept. 18; ⟨1536—1540⟩, ian. 8; глобѣ: се находн(т) ѕ [...] г(с̃д)ва мн како нн ~ ŢR, ⟨1554—1557⟩, oct. 21; и ѕзе(л) ... ѡ(т) сѫходо(л) ѣ ~ ŢR, ⟨1564—1568⟩, apr. 5; съ ~ и съ дѣшгѵбнне M, 1588, apr. 30; 1590, aug. 25.

GLOBNIC *m.* «сборщик штрафов», « collecteur des amendes »; глѡбны(к): нли е(ст) сѫдець нли ~ ŢR, ⟨cca 1400⟩; глобни(к): ~ ... да не смѣе(т) нн слѡ(в) рецн ŢR, ⟨1402—1418⟩; ⟨1428⟩; 1437, aug. 1; 1441, iun. 30; M, 1449, iun. 27; ŢR, 1451, iul.; aug. 1; 1453, oct. 4; 1458, mart. 5; M, 1459, febr. 16; ŢR, 1461, febr. 10; 1464, aug. 12; 1465, nov. 5; 1471, dec. 12; 1475, iul. 15; 1480, ian. 18; 1499, oct. 6; глѡбныко(м): повелѣва(т) г(с̃д)во мн ... ~ ŢR, ⟨1404—1406⟩; глобны(к): ... нѫ нли е(ст) сѫде(ц) нли ~ ŢR, 1418, iun. 22; глобннкь: нли ~ нли бирчн ŢR, ⟨1421⟩, iun. 19; M, 1443, mai 22; 1472, aug. 19; гло(б)нка: вѣра пана жѫржа ~ M, 1425, ian. 30; глобннкъ: да н(χ) не смѣ(т) бантовати нн сѫдецъ нн ~ ŢR, ⟨1429⟩, dec. 1; глобнцн: да не дадѫ(т) ... десѣтинѫ ѡ(т) [п]челъ и ~ и п[рипаш]аре M, 1438, aug. 18; 1447, aug. 22; 1453, iul. 8; 1454, dec. 8; 1458, aug. 31 A; 1459, mai 20; 1467, febr. 3; ŢR, 1488, apr. 17; 1490, iul. 26; 1495, iun. 4; 1502, mai 3 A; 1505, dec. 10; глобникы: да не нмаютъ ходити нн ~ M, 1446, mart. 11; глѡбни(к): да н(χ) не сме(т) ба(н)това(т) нн сѫдець нн ~ ŢR, 1451, aug. 5; гло(б)нцн: да н(м) не позабавн(т) ... нн ~ ŢR, 1451, aug. 7; M, 1454, aug. 25 B; 1458, apr. 12; 1466, mart. 13; ŢR, 1510, mai 27 B; M, 1590, aug. 25; глобника: що купилъ ѡ(т) манѣ ~ M, 1455, iul. 2; 1519, ian. 9; гло(б)нн(к): да не сме(т) позабавн(т) ... нн ~ ŢR, 1457, apr. 16; 1492, oct. 9; ⟨1570⟩, iun. 25; гло(б)нїцн: да нмаю(т) наши ~ оузѧти на(м) нашѫ глобоу M, 1472, aug. 19; глѡ(б)нка: села що были дѣда н(χ) ласлъша ~; глѡбнка: оуноуковѡ(м) ласлъша ~ M, 1495, ian. 22 C; гло(б)ннчн: и дешгѵбинарн и ~ дае(м) ба(м) знатн M, 1595, mai 18 F.

***GLOD** *n.* «грязь, ком грязи», « boue, motte de terre »; I. *în antrop.* глодѣнѫ(л): петръ ~ M, 1462, oct. 5.

II. *în top.* **1.** *loc* гло(д): ѡ(т) толѣ заподїею на ~ M, 1425, ian. 30; 1428, apr. 2; sept. 3; 1453, ian. 26; ŢR, 1492, sept. 8; 1556, iun. 22; глода: ... и чолтанїи оу ~ M, 1426, aug. 12; глодъ: дали ... и ѕ ~ и на быкѫ ѕ ботне(χ) волосѣнн M, 1448, iul. 27; глодове: и чере(с) ба(χ)лнн оу ~ M, 1456, febr. 18; глѡд: ѕ ~ оу кълдърѫша M, 1492, nov. 24, *Bogdan, Doc. Ş.* I, nr.

CCLV; глодѵре: ѡ(т) ~ на ни(ж)нїи конецъ става кръиѕлова M, 1494, mart. 11 A; глѡ(д): хота(р) ... прости на ди(л) оу ~M, 1495, mart. 15 B; ŢR, 1556, iun. 22; глод: дори до ѡпаш дражѕлѕи ѕ ~и ѡт ~до водомокиа ŢR, 1519, iun. 28, *DRH* II, nr. 183; 1532, mai 28, *DRH* III, nr. 126; глодѕрѣле: има(л) ... село на имѣ мълинеци ѕ ~M, 1522, oct. 31, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, nr. 84; глодѕрелѡ(р): до мѕкѣ ~ŢR, 1528, nov. 10 A; глодѕ: и еще паки да(де) ... ѣ ни(в) ѕ ~ŢR, 1560, iun. 16. 2. *sat* глѡ(д): покоупи ... блъкоу(л) ѡ(т) ~ŢR, 1488, febr. 4; M, 1520, apr. 23; а ѡ(т) толѣ ... право на бѣлїи ~M, 1546, apr. 11; глодѕ(л): покѕпи(х) ... ~ве(с) ŢR, 1499, ian. 25; 1502, mai 3 A; 1508, iun. 6; 1517, oct. 30 B; 1533, nov. 3; 1551, apr. 1; глодѕ: тере ю е(ст) да(л) кръсте за ра(дї) ~ŢR, 1517, oct. 30 A; глодѣне: ~ где е(ст) иѣнчю(л) жюде M, 1433, nov. 16, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 161; 1443, mai 31; 1520, iul.; 1536, ian. 18; глодѣни: дали есми емоу ... малеци и ~M, 1444, sept. 1; 1455, aug. 15; 1462, oct. 5; 1475, apr. 25; ŢR, 1526, iun. 1; M, 1529, mart. 22; 1546, ⟨apr.⟩ 15; 1555, apr. 24 A; глодѣнїи: како да е(ст) тое село на имѣ ~M, 1490, nov. 26; 1552, apr. 2; глодѣниѩ: и ѕ ~ такогере колико се хтет изврати ŢR, 1529, iun. 11, *DRH* III, nr. 82; глодѣ(н): половина село ѡ(т) ~M, 1546, ⟨apr.⟩ 15; глодѧнїи: дали ... село по имѣ ~M, 1552, apr. 2.

● хотарѕ глод(ѕ)ло(в) ŢR, ⟨1506⟩, ian. 21; пи(с)кѕ(л) глод(л)о(в) ŢR, 1517, iul. 10; лѕ(и)ка глодѕло(в) ŢR, 1521, iun. 14; пи(с)кѕ(л) глодѕло(в) ŢR, 1566, ian. 18; дѣлоу(л) глоудоулѡ(в) ŢR, 1579, sept. 8; дела глодѣно(в); дела глодѣноулоѕ ŢR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

***GLODUREL** *n. dim.* de la **GLOD**; *în top. loc* глодѕрѣлеле: есми дали ... мѣсто ѡ(т) пѕстини ... цю сѣ тепе(р) зове(т) ~M, 1555, mart. 28.

***GOGOAŞĂ** *f.* «пончик; пышка; надутый, круглый предмет», « pâtisserie soufflé; objet rond, gonflé »; I. *în antrop.* гогоше: свѣ(д)телїе ... хръгота пеχарии(к) и ~сто(л)ни(к) ŢR, 1483, mai 12; гогошае: ~и сїновє ŢR, 1548, apr. 25; гогоа(ш): дрьги(ч) да(н)чо(в) ~ŢR, 1588, iun. 13.

II. *în top.* 1. *sat* гогоше: да и(м) сѕ(т) ... и ~ъса ŢR, 1543, iun. 15. 2. *loc* гого(ш): да е(ст) попе(в) е(д)на боука(т) за ме(с)то ѕ ~ŢR, ⟨1594⟩, mai 16.

● барѕ(л) гогошае(в) ŢR, 1548, apr. 25.

***GOGOŞAT** *adj.* «круглый, надутый», « rond, gonflé »; *în antrop.* гогоша(т): ... ики(м) съ челѣдею и ~M, 1487, nov. 1 A.

***GOL** *adj.* «голый, пустой», « nu »; *în top. loc* го(л): ... дела емѕ ъса ѕ лазѕ(л) ~ за р̃ а(с)при ŢR, 1588, ian. 17.

***GOLAŞ** *adj.* «голый», « nu »; *în antrop.* гола(ш): ржпа съ сїновн си и ~ съ сїнови си ŢR, 1526, iun. 1.

GORGAN *n.* I. «курган», « tumulus »; горганѕ: и паки поло(ж) хота(р) на ~ŢR, 1534, mart. 17; го(р)га(н): по парѕшѕ(л) дори до ~ŢR, 1569, ian. 8 A; 1576, apr. 18; ⟨1579⟩, apr. 2.

II. *în top. loc* го(р)ганѕ(л): право ко(д) ~ лисице(в) ŢR, 1517, nov. 22; по влъ(ч) ѕ ~ стеле(в) ŢR, ⟨1579⟩, apr. 2; горганѕ(л): и по ѕ пърѕшѕ(л) дори до ~ръсѕхате(в) ŢR, ⟨1533, iul. 2⟩; горга(н): дори ѡ(т) ~ŢR, ⟨1567⟩, aug. 25; го(р)га(н): ѕ велика ~ŢR, 1579, nov. 10 A; 1581, ian. 27.

GORGĂNEL *n.* I. *dim.* de la **GORGAN**; горгѫнѣлеле: хота(р) да мѫ є(ст) ... ѫ хота(р) комънеєи и покѫде сѫ(т) ~ ṬR, 1505, dec. 10.

II. *în top. loc* горгъне(л): и хотаре да (с) знаеть ... по бро(д) воденице та(ж) по ~ ṬR, 1579, apr. 4.

● пѫ(т) го(р)гънелѫло(в) ṬR, 1570, mai 20.

GORȘTINĂ *f.* «налог с овец, свиней», «impôt sur les porcs et les moutons»: горщинѫ: ни ~ ѡ(т) свини да не дадѫ(т) M, 1453, iul. 8; да си плаща(т) ~; ṬR, ⟨1512—1521⟩ K; го(р)щинѫ: да ѫзме(т) ~; горщина: н(м) є(ст) бн(л) ~ ṬR, ⟨1512—1521⟩ L; горщином: съ въсѡм хотарѡм и със ~ ṬR, 1512, febr. 20, *DRH* II, nr. 98.

GORUN *m.* I. «скальный дуб», «rouvre»; горѫ(н): дори ѫ ~ и ѡ(т) ~ дори ѫ водѫ сленикѫлѫи ṬR, 1556, iun. 22; 1559, apr. 24.

II. *în antrop.* горѫ(н): и бѫдика и ~ и моуки ṬR, 1526, iun. 1; и ~ съ(с) братїа(м) си ṬR, 1571, iul. 10; 1573, mai 11; 1574, febr. 13; 1575, iul. 10; гѡрѫ(н): по имѣ шерба(н) и ~ ṬR, ⟨1533, mai — dec.⟩; горѫн(н): дръгою дадѣ стано(в) ~ ṬR, 1574, febr. 13.

III. *în top.* 1. *loc* горѫни: до пи(с)кѫ(л) съ(с) ~ ṬR, 1571, aug. 3; 1593, dec. 7 A, *DRH* XI, nr. 14. 2. *sat* горѫнещи: кѫпили [...] и пониже ~ M, 1448, iul. 15 A.

● пътро(в) и горѫно(в) ṬR, 1571, iul. 10; ѫста горѫнѫло(в) ṬR, 1586, mai 3, *Ștef. Doc. G.*, p. 245; сѣнь горѫно(в) ṬR, 1586, iun. 26.

***GORUNET** *n.* «дубовая роща», «rouvraie»; *în top. loc* горѡнетѫлѫи: и ѡ(т) тѵта ѵ пискѫ(л) ~ ṬR, 1533, apr. 16; 1544, iul. 7; горѫне(т): и ѫ ~ па(к) да сѫ(т) волнищи да пазн(т) шѫма ṬR, ⟨1554—1557⟩, sept. 1.

● до гла(в) горѫнето(в) ṬR, 1567, mai 23.

GRAJD *n.* «хлев; конюшня», «étable, écurie»: гра(ж)дѫре: сътвори(л) некои келии ѡ(т) каме(н) и градинь и ~ ṬR, 1564, iul. 2; 1577, mai 30; гражд: еж сѫт вили ѫкрали из ~ емѫ ṬR, 1571, iul. 11, *Ștef. Doc. G.*, p. 186; граж(д)ь: за кѫке и за едн(н) ~ ṬR, 1587, ian. 5 B; гра(жд): покѫпи(ш) є(д)-на правалїе съ(с) двора и съ(с) ~ ṬR, 1590, febr. 15; гра(ж)дѫ(л): нде(ж) мѫ є(ст) ~ ѡ(т) на бѫ(н)ка ṬR, 1597, apr. 14.

GRANA *f.* «род ткани», «espèce d'étoffe»; грана: и да(л) ... дѫла(м) за кофтнїе зелена и нъдра(ц) за ~; да(л) є(ст) ... дѫла(м) за ~ ṬR, 1573, oct. 23; 1598, iun. 4; 1599, iun. 17 A; дѫла(м) за ~ багрена ṬR, ⟨1600⟩, ian. 14.

GRANGUR *m. v.* **GANGUR**

***GRAS** *adj.* «толстый, полный», «gras, gros»; I. *în antrop.* грасѫль: слѫга наш косте ~ M, 1487, mart. 5, *Bogdan, Doc. Ștef.* I, nr. CLXIV; грасѫ(л): манѣ ~ и стъ(н)чюкѫ(л) ṬR, 1573, mai 13; ⟨1580⟩, mai 20; M, 1585, aug. 5.

II. *în top. sat* грашїн: по(т)връдили есми [...] и на немца ~ M, 1455, aug. 23.

***GRAUR** *m.* «скворец», «étourneau»; *în top. sat* граѳурїи: ѡ(т) село ми(к)лъѳуша(н) что сѣ нѣ именѣ(т) ~ M, ⟨1596, sept. 1 — 1597, aug. 31⟩ A; грѫврещи: ѡ(т) четвртаа ча(ст) село ѡ(т) ~ M, 1587, apr. 11.

***GRĂDINAR** *m.* «садовник; огородник», «jardinier; maraîcher»; *în top. sat* градинарн: где ѫпадае[т] ѫ ~ M, 1583, apr. 12 B.

GRĂDINĂ *f.* I. «сад, огород», «jardin»; гръди(нѫ): ѝ а(с) въ [м]сто ~ŢR, 1560, iun. 16; гра(дї)нѫ: покѫпи ... є(д)на ~ съ(с) мѣ(с)то ѡ(т) вла-(д)ѵ(л) ŢR, 1560, iul. 8; 1572, iul. 15; ⟨1575—1576⟩, ian.; градинѣ: пръвое съ(м) сътвори(л) некон келии ѡ(т) каме(н) и ~ и гра(ж)дѫре ŢR, 1564, iul. 2; гра(дї)не: съ(с) две ~ и съ(с) дѣ(л)ница ŢR, 1579, mai 22; mai 23; гради(н): ѩко(ж) да є(ст) ... въ рѫ(к) зонкъ(в) и є(д)на ~ŢR, 1579, iun. 12; гра(дї)на: ѡ(н) покѫпи(л) є(д)на кѫке съ(с) ~и съ(с) мѣсто ŢR, 1580, nov. 28; гръди(н): дами ... село ... съ мѣ(с)то за ~ за капѫ(ст) M, ⟨1591, sept. 1 — 1592, aug. 31⟩; градинѫ: две дѣлнице ѕ село [...]ном ~и със плетоке ŢR, 1593, dec. 7 A, *DRH* XI, nr. 14; 1594, iun. 18, *DRH*, XI, nr. 67.

II. *in antrop.* гръдинъ: цю ѡ(н) н(ѯ) кѫпи(л) ѡ(т) ~M, 1554, apr. 20.

III. *in top. loc* гра(дї)на: ѡ(т) на мала ~ŢR, 1572, iul. 15.

● гръдїщѣ гръдинев ŢR, 1596, iul. 19, *DRH* XI, nr. 183.

GRĂDINĂRIE *f.* «огород», «jardin légumier; potager»; гра(дї)нари: село ги(н)дѣнїе и съ(с) ~и съ(с) бро(дї) за во(де)ници и съ(с) ливад ѡ(т) сено [...] бранищи и съ(с) влат ŢR, ⟨1579⟩, dec. 12.

***GRĂDIŞTE** *f.* «продолговатый холм, пригорок; городище», «colline, tertre; vestiges d'une cité antique»; *în top.* **1.** *sat* градищѣ: тїѫзи села ... изворани и тѫрѕаци ... и ~ŢR, 1464, oct. 28; гръдища: села ... кръчмари и ~ ŢR, 1482, mart. 23; градище: да сѫ(т) на(д) половина ѡ(т) ~; градїще: ѩко да н(м) є(ст) ~ половина ŢR, 1489, aug. 3; гръдещи: да им ест ѕ ~ пол ŢR, 1505, iul. 2, *DRH* II, nr. 37; 1587, dec. 16 A; 1598, ian. 25; гръдищѣ: дадє ... ~ въса съ воденицами ŢR, 1512, iul. 30 A; 1530, iun. 23; ⟨1530—1531⟩, oct. 29; 1588, apr. 1; гржїщѣ: и ~въса ŢR, 1513, ⟨mart.⟩ 9, *DRH* II, nr. 116; гржища: ѩко да н(м) є(ст) ѕ ~ горна дє(л) ŢR, 1526, iul. 25; гръдище: але вечнии ѡ(т) ~ да сѕ(т) са(м) лъѕдатѕ ŢR, 1537, iun. 9; 1573, mai 29 A; 1582, sept. 28; 1583, dec. 2; грѣ(дї)щѣ: ѩко(ж) да мѕ є(ст) село цю сє зовє(т) ~ŢR, 1537, iun. 9; гржї)щѣ: да н(м) сѕ(т) ... до ѯотарѕ(л) дръ(г)шнин(м) и ~ въса ŢR, 1560, apr. 29; гръ(дї)ще: ѡ(т) ~ кало(т) ба(н) ŢR, 1577, aug. 29; 1584, iun. 26; 1598, iun. 22; 1599, ian. 15 B; гржднщѣ: да мѕ є(ст) ѡ(ч)нѕ ... мегю ~ монастире(в) и мегю ~ мегїѫшѡ(м) ŢR, 1583, dec. 2; гръдїщѣ: дело им за ѡчинѕ ѡт ~ ѡт кодст; ~ ѡт вале ŢR, 1599, iun. 13, *DRH* XI, nr. 331; гръдїще: бадѣ пеѯарник ѡт ~ŢR, 1599, sept. 22, *DRH* XI, nr. 344. **2.** *loc* градищи: ѡ(т) толѣ ... на коу(л)ми вишнїи ~M, 1475, mai 7; повише оуєтїе радѕроаси ѕ ~M, 1527, mart. 15 C; градищеен: продал ... єдино мѣсто ... и кръщѕ ~M, 1487, oct. 12, *Bogdan, Doc. Şt.* I, nr. CLXIX; градище: ѡ(т) толѣ дило(м) долѕ(в) на ... ~; гради(ш): до [...] нижнїи ~M, 1546, mart. 30 B; гръ(дї)щѣ: дори ѕ ~ съ(с) капетелѣ ŢR, 1570, mai 20; гръдн(ш): ѡ(т) лакѕ(л) съ(с) тре(с)ти да(ж) до ~ŢR, ⟨1580⟩, mai 20; грь(дї)щ(ѣ): ~ плопе(в); гра(дї)ще: до ~ копаче(в) ŢR, 1588, iun. 13; гръдїщѣ: ѡт вода телорманов до ~ гръдинев ŢR, 1596, iul. 19, *DRH* XI, nr. 183.

GRĂDIŞTEAN *m.* I. «житель села Грэдищя», «habitant du village Grădiştea»; гръдищѣнин: а потом имаше ... съпрѣнїе със ~ пред господства ми ŢR, 1520, sept. 25, *DRH* II, nr. 200.

II. *în top. munte* гржднщанѕ(л): ѡ(т) планинѕ по име ~ŢR, 1526, iul. 25.

***GRĂMADĂ** *f.* «куча, груда», «tas»; *în antrop.* гръмадъ: поне(ж) ю покѫпи бер(ч) ѡ(т) ~ за тѣи а(с)при ȚR, 1537, apr. 26; гръма(д): ста(н) ~ ȚR, 1577, apr. 15 B; 1590, iun. 12 B.

● дъшеро(м) гръмадо(в) ȚR, 1537, apr. 26; де(л) гръма(д)ѫ ȚR, 1559, mart. 12.

***GRĂMĂDIT** *adj.* «нагроможденный; скученный», «entassé, aggloméré»; *în top. sat* гръмъдїте: яко н(м) е(ст) ѫ ~ половинѫ ȚR, ⟨1512, mai 26 — aug. 31⟩; гръмъдїтеле: и ѫ ~ по(л) и ѫ пїетри по(л) ȚR, 1526, iun. 1.

GRĂMĂTIC *m.* I. «писарь», «scribe, copiste»; граматик: миχан(л) ~ ȚR, 1415, iun. 10; граматикѵ: велѣли ... нѣгоеви ~ M, 1422, mart. 12; граматн(к): писа миχанлъ ~ M, 1422, dec. 25; 1434, iun. 26; 1441, sept. 29; ȚR, 1451, aug. 5; ⟨1463—1470⟩, febr. 19; ȚR, 1483, iun. 5; 1492, oct. 9; 1500, ian. 11; 1510, apr. 24; 1512, sept. 16; 1520, apr. 10; граматикъ: писа ѡанча ~ M, 1435, apr. 14; 1438, febr. 23; 1440, aug. 6; 1445, iul. 15; гра(м̃)тн(к): азъ кордѣ ~ ȚR, 1481, iun.; 1486, iun. 13; 1488, febr. 4; 1491, sept. 3; 1501, mai 23; 1523, apr. 4; 1531, apr. 25; 1553, ian. 25; граматикѫ: и а(з) ста(н) ~ пи(с) ѫ гра(д) бѫкѫре(ш) ȚR, 1488, apr. 10; 1490, ian. 7; грамат̃і(к): и азъ ~ ра(д)ѵлъ ȚR, 1489, sept. 11; гра(м)атн(к): и азъ ѡ(н)ча ~ ȚR, 1499, iun. 15; гра(м)атн(ч): ... съ дрѫги ~ *Cat.*, 1509, ian. 6; грама[тн]кѫ(л): съ ми(χ)н(л) ~ ȚR, 1528, oct. 29; гра(м)тикѫ(л): и а(з) написа(χ) фи(л)ча ~ ȚR, 1533, nov. 15 B.

II. *în top. sat* гръмътн(ч): побратн(ли) сѫ(т) ... него(в) ѡ(ч)иѫ ѫ ~ ȚR, 1575, iun. 8 C; гръ(м)тичи: пре(д) въ(с) село ~ ȚR, 1576, mart. 18.

***GRĂUNȚĂ** *f.* «зерно», «grain»; *în antrop.* гръѫ(н)ць: по съмртиа пѫтрѫ ~ с̃иовн нма(ш) пренне ȚR, 1552, ian. 6; гръѫ(н)цъ: яко(ж) да мѫ е(ст) ѡ(ч)на [...] пътрѫ ~ въса ȚR, 1570, aug. 13.

GREC *s.m.* I. «грек», «Grec»; гре(к): кто пр̃инде(т) ... или сръби(н) или ~ M, 1585, sept. 3.

II. *în antrop.* грѫкы: ѡны кѫпили ѡ(т) ~ дочка рѫсова M, 1471, oct. 24; грѣка: сестри его мълинъ и бѫрае и ~ M, 1495, ian. 10 A; 1546, mai 28; 1548, mart. 23; ⟨1574, după mart. 12 — iun.⟩; 1581, oct. 18; грѣки: сестра(м) ихъ ерени и ~ M, 1548, mart. 23; грекѫ(л): дава(т) ... сїе повѣленїа г(с̃д)ва ми дѫмитрѫ ~ ȚR, 1559, mai 24; 1563, sept. 24; ⟨1583⟩, mai 5 A; ⟨1594—1599⟩, ian. 14; гре(к): миχаю ~ ȚR, ⟨1594—1599⟩, ian. 14.

III. *în top. sat* гре(ч)ї: жѫпа(н) дѫка ѡ(т) ~ ȚR, 1465, nov. 5; грѣчи: села ... ~ калѫгерски на дѣлѫ ȚR, ⟨1475, sept. 1 — 1476, aug. 31⟩, *DRH* I, nr. 151; гречи: ~ калѫгер(с)ки на де(л) ȚR, ⟨1489, apr. 21 — aug.⟩, *Nandriș, Doc. A.*, nr. 3; село ~ на сиретѣ M, 1503, febr. 2; ȚR, 1597, iun. 27; 1599, iun. 13, *DRH* XI, nr. 331; греч: цръкиѵ оу ~ M, 1490, mart. 15 C, *Bogdan, Doc. Ș.* I, nr. CCXV; гречин: да н(м) е(ст) села на име ~ и съχат(ѣ)ин ȚR, 1520, mart. 16; гре(ч): ѡ(т) ~ саχа(т) п̃е(χ) ȚR, 1532, mai 25; 1534, apr. 3; 1543, sept. 27; грѣка: написа(χ) ѫ село ~ ȚR, 1532, aug. 16 A; гречїн: прода(л) того село на н(м) ~ ȚR, 1580, mai 14; 1586, febr. 27; M, 1600, mart. 25; гречило(р): цигаиїа ~ ȚR, 1586, febr. 27; 1587, dec. 16 B.

● долина грекѫлова M, 1570, febr. 16; 1600, mart. 25; долина грекѫлови M, 1580, mart. 20; хотарѫ(л) гречило(в) ȚR, 1587, dec. 16 B.

GREIER *m.* ⟨ *v.* **GREUR**

*GREU *adj.* «тяжелый», « lourd »; *in antrop.* грєѫ(ѧ): вѣра пана миклѣ ~ M, 1448, febr. 18; грєоула: вѣра пана миклѣ ~ M, 1448, febr. 23, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 84.

● лакѫ(л) грєѫло(в) ŢR, 1588, iun. 2; радуѫ грєѫлок ŢR, 1594, iun. 6, *DRH* XI, nr. 61.

*GREUR *m.* «сверчок», « grillon »; *in antrop.* грєѫ(р): єди(н) челѣ(ди) ... по и(м) ~ŢR, 1594, aug. 17.

GRIND *n.* I. «гряда, коса (берегсвая); пригорок, холм», « bande de terre le long d'une rive (recouverte par les crues); colline »; гри(н)до(м): до прѫ(т) и ~ на сѣно M, ⟨1527⟩, mart. 3; грї(н)дѡ(в): постави(ш) ... ѯѡта(р) на малѫ и паки на пърѫ ѫ ~ŢR, 1534, mart. 17; гриндѫ: и ѡ(т) толѣ чере(с) еди(н) ~ M, ⟨1580—1581⟩, iun.; гри(н)дѫ(л): wборешити wзерѫ и ѵ въсѣ гзе(р)ками и гъ(р)лъ ... и ~ по ѵсн(ѯ) стороии M, 1582, aug. 3; ŢR, 1594, iul. 22.

II. *in antrop.* гри(н)де(ш): ~ съ(с) вла(д)ѵ тътѭ(л) ŢR, 1581, nov. 6.

III. *in top. loc* гри(нд): исходи(т) ѡ(т) дѫна(в) тере да ве(ст) до ~ŢR, 1507, febr. 3; гри(н)дѫ: ресдѣлит сѧ пѫ(т) на долгѫ(м) ~ M, 1520, iul.; 1536, ian. 18; ѫ поле право по ~ŢR, 1527, iul. 19 B; пре(з) велико ~ŢR, 1581, ian. 27; гри(н)дѫ(л): да мѫ ѥ(ст) ... до влъчаща ливолѫви а еди(н) ѫ ~ мани, це(в) ŢR, 1568, oct. 15; ~ бале(в) ŢR, 1587, dec. 16 B; ~ детєюлѫ(и); ~ съ каме(и) ŢR, 1595, iul. 24; ~ граме(в) ŢR, 1598, sept. 6; гри(н)дѫреле: да сѫ(т) во(л)ницн ... дръжати ... ~ све ŢR, ⟨1578—1581; 1585—1586; 1590⟩, iul. 19; гриндѫ(л): велики ~ŢR, 1579, nov. 10 A; ⟨1579⟩, dec. 12; 1581, febr. 24; гри(н)дѫ(л)ѫ: и пре(з) великь ~ привалѫ(л) мане(в) ŢR, 1581, ian. 27; гри(н)дѫриле: да ѥ(ст) воле(и) ... дръжи(т) ~ŢR, ⟨1581—1582⟩, febr. 6.

● коне(ц) гри(н)дѡ(в) M, 1536, ian. 18; гри(н)дешо(в) ѡ(ч)иѫ ŢR, 1581, nov. 6.

GRIVNĂ *f.* «гривна, гривенник», « pièce de 10 kopecks »; гривны: по четыре гроши ѡ(т) ~ M, 1435, mai 26 A; 1460, apr. 23; гриве(и): поставили ... пѧтдесѧ(т) ~ сребра M, 1452, oct. 27; гри(в)иѫ: ѫзе(х) ѥ(д)но ~ŢR, 1544, iul. 7.

*GROAPĂ *f.* «яма», « fosse »; *in top.* 1. *munte* гроапа: да(ж) до плани(и) что се зове ~ велика ŢR, 1520, iun. 9. 2. *loc* гроп: wбрѣше влъчалев шѫтилъ ѫ ~ и ѫ брѣдо равицев и пак ѫ ~ŢR, 1521, iun. 14, *DRH* II, nr. 208; гропело(р): ѡ(т) въен ~ ŢR, 1559, apr. 24; гропа: ѫ жирно(в) и ѫ ~ цигънѫше(в) ŢR, 1576, ian. 9 A; гроапа: хотаре да и(м) ... и по ѫ ~ лѫпѫло(к) ŢR, 1579, apr. 23; 1583, mai 27 A; гроапѫ: пѫ(т) котѣнен ... ѫ пѫ(т) сѧмен ѫ ~ŢR, 1583, mai 27 A; гроапе: дрѫ(г) ни(в) ѫ до(л) полю на ~ŢR, ⟨1594⟩, iun. 15; грод(п): дори ѫ ~ до пѫ(т) камено(в) ŢR, 1598, sept. 6. 3. *sat* грошиле: покѫпи ... дрѫ(г) фа(л)че ѫ мъ(с)тѣкѫ(и) и ѥ(д)на пѡ(л) ѫ ~ŢR, 1575, iul. 10.

● ѡ(ч)иѫ ... гропѣке(в) ŢR, 1587, nov. 7 A; 1598, sept. 6.

*GROHOT *n.* «осыпь (горной породы)», «éboulement »; *in top. loc* грохоте: ѡ(т) прѣко поле на ~ŢR, 1521, iul. 4; грохо(т): и па(к) по[кѫпи] [...] ни(к) на ~ ѡ(т) дра(г̃)ми(р) ŢR, 1578, iun. 10.

◒ връхѫ(л) грохотѫло(в) ŢR, 1574, febr. 13.

*GROPAN *n.* «котловина, яма», « fosse, trou »; *in top. loc* гропа(и): ѡ(т) мьгѫра ниѫрило(р) дори ѫ ~ ѡ(т) го(р) ŢR, 1595, iul. 24.

GROPIȚĂ *f. dim.* de la **GROAPĂ**; грѣпи(ц): да є(ст) ... си(л)ни дрѫжати собы сво(и) ѡ(т)нимѣ ѡ(т) тѣтє(ц) съ ~ за пѣкоурѣ M, 1596, mart. 10.

***GROPȘOARĂ** *f. dim.* de la **GROAPĂ**; *în top. loc* грѫ(п)шоа(р): сь(с) вь(с) хота(р) ѡ(т) мь(г)ра дѫ(дѫ)ло(в) ... до [кам]ени(ц) ѕ ~ ȚR, 1598, sept. 6.

***GROS** *adj.* și *s.m.* «толстый; кряж, пень», «gros; souche»; I. *în antrop.* гросѫ(л): покѫпенѫ ... ѡ(т) вла(д)ѵ(л) ~ ȚR, 1556, mai 26; 1572, apr. 15; 1586, mai 27 A; грошанѫ(л): поне(ж) ... ѡ(ч)на била ... ѡ(т) ѫикѫ си ~ ȚR, 1550, apr. 10; гроспъ: и дал се сѫт аспри ... радѵлов ~ тєѵ вишє рєчєно цѣно ȚR, ⟨1596⟩, mai 28, *DRH* XI, nr. 171.

II. *în top.* **1.** *sat* грошн: да и(м) є(ст) ѕ ~ ... половина ȚR, 1486, apr. 23; 1577, apr. 29 B; iul. 8; 1594, ian. 14; dec. 13; гро(ш): да и(м) є(ст) ѡ(ч)нѫ ѕ ~ ȚR, 1557, oct. 9; 1583, mai 23 A; гроаса: покѫпи(л) ... ѡ(ч)нѫ ... ѡ(т) да(и) ѡ(т) ~ ȚR, 1569, sept. 4; ггрошилѡ(р): хотарѡ(ѫл) ~ ȚR, 1570, ian. 14; грошанъ: половина села ~ ȚR, ⟨1392⟩; грошани: да и(м) є(ст) ѡ(т) ~ ... дє(л) марешо(в) ȚR, 1493, apr. 10 B; 1535, mai 7; 1538, mart. 7; 1547, iun. 6; 1559, sept. 3; 1568, mai 7; 1573, mai 2; 1576, iun. 6; 1583, iun. 8; 1586, iul. 17; 1589, ian. 21; 1590, aug. 17; ⟨1594⟩, aug. 17; гро(ш)а(н): да и(м) є(ст) ѕ ~ ȚR, 1517, iul. 19; (г)роша(ни): кѫпи ... ѡ(ч)нѫ ѕ ~ ȚR, 1559, sept. 3; грошани: кѫпи ... ѡ(ч)нѫ ѕ ~ ȚR, 1559, sept. 3; 1579, aug. 17; nov. 5; 1580, sept. 7; 1583, iun. 7; 1586, iul. 17; 1587, febr. 7 B; ⟨1597⟩, iul. 1; гроша(н): ви(ш) ре(ч)на ѡ(ч)на ѡ(т) ~ ȚR, 1559, sept. 3; 1580, sept. 7; грошанн(м): ѡ(ч)нѫ є(ж) се зовє(т) ~ ȚR, 1571, iun. 13 B; грошанїи: ѡ(т) къ село ~ ȚR, ⟨1597⟩, iul. 1; грошѫнѣ(с): да и(м) є(ст) ѡ(ч)нѫ ѕ ~; грошънѣ(с): да є(ст) ... [ѡч]нѫ ѕ ~ ȚR, 1550, apr. 10; грошенѣса: шко(ж) да мѫ є(ст) ѕ ~ дѫмитро(в) ѡ(ч)нѫ ȚR, 1559, mai 24; грошанаса: да є(ст) ... ѕ ~ ȚR, 1576, apr. 18; грошънѣ(с)к: да мѫ є(ст) ѡ(ч)нѫ ~ ȚR, 1561, aug. 6; ⟨1594⟩, mai 19. **2.** *loc* грошяло(р): сѣчю(л) ~ ȚR, 1567, mai 23; ти(с)кѫ(л) ~ ȚR, 1572, iul. 15 **3.** *munte* грошани: да им єст планинѫ зовємѫ ~ ȚR, 1501, iun. 21, *DRH* II, nr. 7.

● кладници гросѣюк ȚR, ⟨1593, oct. — 1594, sept. 12⟩, *DRH* XI, nr. 2.

GROȘ *m.* «грош»; «ancienne monnaie d'argent; sou»; грошн: да платѫ(т) ... два ~ M, 1435, mai 26 A; 1448, sept. 11; 1449, aug. 3; 1455, iun. 2; 1458, mart. 13; гро(ш): по д̃ ~ M, 1437, apr. 29; 1448, sept. 11; 1449, aug. 3; 1453, febr. 23; 1459, febr. 16; mai 20; 1466, mart. 13; 1467, febr. 3; 1471, aug. 15; 1472, ian. 22; грош(и): по четыри ~ M, 1458, mart. 13; грошъ: ни єдн(и) ~ M, 1459, mai 20.

***GROȘET** *n.* «loc acoperit cu butuci (v. *Iordan, Top.*, p. 427)», «вырубок, вырубка»; «lieu à souches»; *în top. sat* гроше(т): їѡ(и) ѡ(т) ~ ȚR, 1571, mai 2; грошътѫ: татѫ(л) лѡ̃(г) ѡ(т) ~ ȚR, ⟨1590⟩, ian. 12.

***GROZAV** *adj.* «необычный; ужасный; огромный», «inhabituel, terrible; très grand»; I. *în antrop.* гроза(в): поне(ж) покѵпи ~ ѡ(т) тѵдо(р) ȚR, 1498, dec. 7; M, 1528, mart. 19; ⟨1538, sept. — 1540, dec.⟩, ian. 11; ȚR, 1548, ian. 10; 1553, iul. 20; M, 1554, mai 5; 1555, sept. 24; ȚR, 1562, nov. 29; 1563, mai 13; 1571, mart. 20; 1579, nov. 16; M, 1581, mai 11 A; грозавъ: на(ш) слѫга вѣрнїи па(и) ~ M, 1521, iun. 1 B; грозавѫ: панѫ ~ M, 1521, iun. 1 B; 1522, iul. 4 A; грѡѵзавъ: па(и) ~ M, 1522, iul. 4 A; грозава:

вѣра пана ~ M, 1524, apr. 10; 1525, febr. 12; sept. 9; 1527, mart. 9; mart. 16 B; 1528, mart. 7 B; 1529, mart. 5; 1540, mai 11; грозавн: вѣра пана ~ M, ⟨1527⟩, mart. 3; грозава *f.*: де(л) w(т) w(ч)нѫ ане(п)сеи си ~ ṬR, 1547, iun. 20; 1551, mai 9; M, 1554, mai 5; 1555, mart. 31; 1572, mai 22; ṬR, 1572, sept. 20; M, 1581, oct. 18; ⟨1591, sept. 1 — 1592, aug. 31⟩; грозави *f.*: заплатиль ... ~ дочери пана тодера M, 1554, mai 5; грозавїи *f.*: де(л) се(с)-тро(в) ~; грозавеи *f.*: де(л) се(с)тре(в) ~ ṬR, 1572, sept. 20.

II. *în top. sat* грозъвецин: покѫпи ... w(т) ста(н)чю(л) чапѫ w(т) ~ ṬR, 1492, oct. 9; 1582, ⟨aug. 12—26⟩; ⟨1593⟩, nov. 9; грозѫвецин: ста(н)чюлѫ чапѫ w(т) ~ ṬR, 1492, oct. 9.

● w(ч)нѫ грозавѫ(в) ṬR, 1553, iul. 20.

GRUI *n.* I. «вершина холма», «crête d'une colline»; грѫнѣ: и пасикы на конец ~ M, 1458, nov. 11; грѫн: ... w(т) ла ца(м)ба едно лwзїе w(т) ~ ṬR, 1569, aug. 23; гроую(л): хотар [...] право до ~; грѫю: а w(т) ~ право M, 1588, dec. 20.

II. *în top. loc* грою(л): по(д) халѫкы ~ халѫкы M, 1455, febr. 3, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 140 (fals din sec. XVI); грѫюл: и ~ тѣшов ṬR, 1525, iun. 10 B, *DRH* II, nr. 238; wни хотарисаше и ѫтъкмише иѫ по ~ ṬR, 1527, sept. 24, *DRH* III, nr. 44; 1593, dec. 7 A, *DRH* XI, nr. 14; грѫю(л): ~ скорце(в) ṬR, 1536, iun. 23; по ~ къ(п)цъне(в); ~ хотаро(м) ṬR, 1558, febr. 11; w(т) велики ~ ṬR, 1563, oct. 19; до ~ коморъе(в) ṬR, 1575, dec. 4; ~ поенеи ṬR, 1579, iul. 29; по ~ вѫжораниле(в) ṬR, 1583, apr. 20; 1585, mart. 8; 1588, ian. 17; по ~ иѫкѫло(в); прѣ(з) ~ горѫнѫло(в) ṬR, 1586, mai 3, *Ştef. Doc. G.*, p. 245; грѫю: и дрѫ(г) ни(в) ѫ ~ за р̃ме а(с)при ṬR, 1560, iul. 8; еди(н) ни(в) ѫ полю что се зове w(т) ~ ṬR, 1561, oct. 24; 1563, sept. 24; 1580, apr. 14; грѫюриле: и до ~ пѫ(р)кари(м) ṬR, 1579, apr. 23.

***GRUIEȚ** *n. dim.* de la **GRUI**; *în top. pîrîu* гроуецъ: где оупадае(т) ~; гроуецѣ: и хлабникъ цо е(ст) внише ~ M, 1451, oct. 17; грѫница: и пѫ(т) до ~ ṬR, 1584, mai 2.

● wбрьшїа грѫеце(в) ṬR, 1584, mai 2.

***GRUIȘOR** *n. dim.* de la **GRUI**; *în top. loc* грѫшоаре: покѫпи ... две ливези ... и за еди(н) ни(в) ѫ ~ ṬR, 1577, apr. 18.

***GRUMAZ** *n.* «шея, затылок; вершина горы, холма; скала», «cou; nuque; sommet de colline; roc»; I. *în antrop.* грѫмаѕ: iw(н) ~ староста черновскїи M, 1499, iul. 12; грѫмаѕа: где были пчели пана ~ M, 1520, oct. 6, *Cost. Doc., Ştefăniță*, nr. 49; грѫма(ѕ): вѣра пана iw(н) ~ M, 1574, mart. 27.

II. *în top.* 1. *loc* хрѫмазѫ(л): w(т) каме(н) по ~ враѫ(н)зешо(в) ṬR, ⟨1533, iul. 2⟩; грѫмазѫ(л): по ~ кръ(н)зешо(в) ṬR, 1569, ian. 8 A. 2. *sat* грѫмазецин: прѣдреченное село ~ M, 1445, aug. 11, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 63.

● станw(в) и грѫмьзиль(в) ṬR, 1570, ian. 22; вла(д)оу(л)ѫ грѫмазо(в) ṬR, 1597, febr. 3.

***GRUNJ** *m.* «глыба, ком (замерзшей грязи, земли)», «motte, grumeau»; *în top. sat* грѫ(н)жѫ: w(т) ~ по стѵ(р)зѣ ѫ го(р); до а(р)чарю а w(т) а(р)чарю до ~ ṬR, 1579, iul. 10.

GULER *n.* «воротнік», «col»; гѫле(р): за мѵнака(ш) ра(дї) ~ мо(м)ци; за ко(ф)терне ра(дї) ~ *Cat.*, 1509, apr. 3.

GURĂ[1] *f.* «воротник», «collet»; гѫре: за фнрѕ мѕ(т)ка(л) ѣ ра(дї) ~ *Cat.*, 1508, sept. 5; dec. 20; и две рнзе добре сѣ(с) ~ w(т) фн(р) ȚR, 1572, sept. 25.

GURĂ[2] *f.* I. «устье реки», «embouchure»; гѫръ: [...] полозина а[лн] w(т) ~ [до връ](х)а ȚR, 1570, mai 19.

II. *in top.* 1. *sat* гѫра: ~ жилъцѫлѫн ... въса ȚR, ‹1498, sept. 1 — 1499, aug. 31›; мълѣнїн и ~ комънецю(м) ȚR, 1520, apr. 10; 1545, iun. 1; гѫрѣнїн: да ест ... жѫпаницев его докїен село ~ вьс ȚR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337. 2. *loc* гѫра: по(кv)пи ... а̄ ин(в) ѕ ~ съмъиле(в) w(т) на вланкѫ(л) ȚR, 1579, iun. 9; гѫрѣно(м): да мѕ е(ст) ... лозїе ... w(т) плаю(л) ~ ȚR, 1525, iun. 10 B, *Ștef. Doc. G.*, p. 85; гоурѣним: една виноград wт плаюл ~ за т̃ аспри ȚR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

***GUREȘ** *adj.* «болтливый», «babillard»; I. *in antrop.* гѫреша: прїиде и ~ w(т) фръцилецки ȚR, 1467, ian. 15; гоурешь: слоуга наш снма ~ слѫжил нам право M, 1495, mart. 17 B, *Bogdan, Doc. Ș.* II, nr. XL; гѫреш: где бил съткорнл ~ себѣ словозїе M, 1598, apr. 10.

II. *in top. sat* гѫреша(н): дали ... село на нмѣ ча(ст) гѫрешева w(т) ~ M, 1528, mart. 27.

● ча(ст) гѫрешева M, 1528, mart. 27.

***GURGUIAT** *adj.* «островерхий», «en pointe»; *in top.* 1. *sat* гѫргѕ-ца(ц): па(к) да н(м) сѫ(т) ... ѕ ~ де(л) маре(в) ȚR, 1561, mai 9; гѫргѕцки: да е(ст) ... ~ ȚR, 1570, sept. 26; гѫ(р)гѕцїн: да е(ст) ... ~ ȚR, 1574, aug. 7; го(р)гѕца(ц): да е(ст) ... w(ч)нѕ ѕ черинъте(ш) и ѵ ~ ȚR, 1585, sept. 30; гѫргѕцки: минѕе(т) на ~; гѫргѕцки(м): до хотарѕ(л) ~ ȚR, 1587, ian. 5 A; ian. 7; ian. 11; 1592, iul. 15 A; гѫргѕцки(н): е(ж) минѕе(т) на ~ ȚR, 1587, ian. 5 A. 2. *loc* гѫ(р)гѕата: и дрѕ(г) ме(с)то на фаца ко(п)чѣлѫѕи на ~ ȚR, 1582, aug. 27 A.

***GUȘĂ** *f.* «зоб, двойной подбородок», «jabot»; *in antrop.* гѫша: ... ~ и дѣти н(х) M, 1560, mart. 22; ȚR, 1582, iun. 9.

● с̃нъ гѫшѫлw(в) M 1522, ‹...› 26.

HAGIU *m.* «паломник, пилигрим», « pelerin, hadje »; хаџи: и свѣ(д)телѣ(м) по(с)тавлѣѣ(м) по и(м) ... дѫмитрѫ ~ и станчю(л) сѫ(ѣ) ṬR, 1590, febr. 15.

HAIN *adj.* «злой; предатель», « méchant ; traître »; хаи(н): тере изѣго(ше) ѫ брашѫ въ чю(ж)дҳ земле ако(ж) един ~ и злотворцѫ ṬR, 1557, nov. 9.

HAINĂ *f.* «платье, одежда», « vêtements »; хаинн: па(к) є(ст) да(л) се(с)трѫ и(м) више(в) ... ~и wкованїе ṬR, ⟨1585⟩, dec. 28.

***HALÎNGĂ** *f.* «заросль кустарника дикого винограда», «broussailles»; I. *în antrop.* халъ(н)га: и чока(н) съ(с) сѫ̑ови (с)и ~ съ сѫ̑ови (с) ṬR, 1581, apr. 30.

II. *în top. loc* халь(н)гъ: ако(ж) да и(м) є(ст) w(ч)нѫ ѫ кракови(ц) зовема(г) ~; халь(н)гъ: w(ч)нѣ зовема ~; ха(л)нга: w(ч)нѫ ѫ ~ ṬR, 1593, iun. 6.

HAM *n.* «упряжь», « harnais »; ха(м): вама ѫ дѫбовици w(т) една кола една риба и w(т) ~ дѫкато ṬR, ⟨1422⟩; хамове: да давѫ(т) кѫпци вамѫ ... w(т) ~ ṬR, 1424, nov. 10; хамови: w(т) ~ ... ницю ṬR, ⟨1424, după nov. 10 — 1431⟩; хамъ: и на дѫбовица w(т) ѫ̑ ~ ѫ̑ дѫ(к) ṬR, 1431, ian. 30; хамѫре: да ми кѫпи(т)... еще некои ~ и црѣ(н)гѫре ṬR, ⟨1512—1521⟩, iun. 21.

HAMALÎC *n.* «работа носильщика», « travail de porteur »; хамалък(v): за ~ а(с̃) ѣ̃ *Cat.*, 1508, aug. 27; хамалъкv: за ~ а(с̃) г̃ *Cat.*, 1508, oct. 28; хамалъ(к): за ~ а(с̃) г̃ *Cat.*, 1508, sept. 1; sept. 22; nov. 30; dec. 18; dec. 22; 1509, febr. 5; хамълък(v): за ~ а(с̃) г̃ *Cat.*, 1508, sept. 1; dec. 18.

***HAMEI** *n.* «хмель», « houblon»; *în antrop.* хъмеи: ~ съ децами си ṬR, 1525, sept. 8, *DRH* II, nr. 242; хъмею: и а(с)прн ѕзе(л) н(х) є(ст) те(с)тѫ тѫдори по име ~ ṬR, 1578, aug. 27.

HAN *n.* «хан», « chan »; хан: въздвигълъ ~ съ въсею силою M, 1598, apr. 10; apr. 15.

HARACEAR *m.* «тот, кто платит харач», «personne qui paye le tribut nommé *haraci*»; харачари: ви говори(м) г(сд)ва ми за ра(дї) работѫ спромахо(м) г(сд)ва ми и ~ ŢR, ⟨1530—1532⟩, ian. 22.

HARACI *n.* «харач (дань, которую платили дунайские княжества Турции)», «tribut payé à la Porte»; харач: ми есмь вь по(д) рѫке тѫрцем и давам им ~ ката годїни ŢR, 1529, *Drag. Rel.*, nr. 35; харачю(в); цро е(ст) до(с)тодїе ~ ŢR, ⟨1529⟩, mai 12; хара(ч): е(ст) повѣгл(л) съ(с) би(р) и съ(с) ~ влашкои земле ŢR, 1534, sept. 12; ⟨1546—1552; 1558—1559⟩, dec. 12; 1594, mai 28; харачь: иж идж оу цр̃ѣ да шблечѧ и оскждѣ ~ земли и оубогы(м) *Eftimie*, 488/v; повелѣ же давати ... многь ~ *Eftimie*, 488/r; харачи(м): да плати(т) что е(ст) до(с)тодїе ~ ŢR, ⟨1554—1557⟩, oct. 21.

HARAGHIE *f.* «монетный двор», «palais de la monnaie»; харагїѧ: въ врѣмѧ егда ми даде г(сд)нь ми кра(л) ~ ѡ(т) вашо(в) ŢR, 1424, nov. 10; харагїж: ѕ ко(г) нандж(т) мѣ(д) да мѕ поставѧ(т) дн̃ъ да ж ѡ(т)несе(т) ѕ ~ ŢR, ⟨1431⟩; ⟨1432—1437⟩; хереги̇ж: да помѣстнмъ ~ ѕ ва(с); хереги̇ж: како да премести(ш) ~ ѕ брашѡ(в) ŢR, ⟨1433—1440⟩; хереги̇о: кѕпи(л) есмъ ѡ(т) петра воево(д) мыто и ~ M, 1449, iun. 5.

***HARBUZ** *m.* «арбуз», «pastèque, melon d'eau»; *în antrop.* ха(р)бѕ(з): ето азъ никыта ~ M, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 527.

HAREŞAN *m.* «житель местности Хареш», «habitant de la localité Hareş»; харешано(м): дава(т) г(сд)во ми сїе повелѣнїе ... ~ елици сѕ(т); харешани: прїидоше ~ въса пре(д) г(сд)ва ми ŢR, 1558, febr. 11.

HARMIT *m.* «тот, кто собирает подать, оплаченную купцами», «percepteur d'impôt payé par les negociants»; харминце(м): и тако говори моа внсѡта въсѣ(м) ... и вамеше(м) и ~ ŢR, ⟨1428⟩, oct. 28; 1444, ⟨sept.⟩ 20.

HARS *n.* «stofă de lînă» (v. *Bogdan*, *Doc. Ştef.* II, p. 271, nota 10), «шерстяная ткань», «lainage»; харса: имаю(т) мыта платити ѡ(т) своего товара... ѡ(т) ~ M, 1460, iul. 3.

HARŞA *f.* «подседельное покрывало», «chabraque, housse»; ха(р)ша: съ фрѣѕ(л) ср̃е(б) и съ ~ ŢR, 1582, aug. 27 B.

HATALM *m.* «шртаф», «amende»; хаталмь: да ѕзмѕтъ томѫи човѣкѫ за еднѕ реч ~ ŢR, 1485, sept. 26; хата(л)мь: да ѕзм(ѕ)тъ том(ѕ)и чл̃вк; за еднѕ ре(ч) ~ ŢR, 1486, apr. 23; хъта(л)мѕ: ѡни ... и(х) е(ст) поклони(л) ~; хъта(л)мѕ(л): и ѕзе(л) съ(м) г(сд)во ми ~ ŢR, 1570, sept. 7.

HATMAN *m.* «гетман; главнокомандующий», «hetman, chef des armées»; хатмана: ѡ(т)сѣче стефань воевѡда главж ~ своего коупно же *Macarie* I, 465; хатма(н): па(н) минѕ(л) ~ ѡ(т) мѡ(л)давскои земли M, ⟨1527, ian. — 1538, sept. 18; 1541, febr. 19—1546, sept. 6⟩, sept. 29, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 522.

HAŢEGAN *m.* «житель Хацега», «habitant de Haţeg»; хъ(ц)гани: да и(х) продава(т) на тръ(г) жи(л) на ~ и на лю(дї)е хорѕ ŢR, 1546, iun. 30.

HAZDEE *f.* «specie de mătase scumpă» (v. *Bogdan*, *Rel.*, p. 168), «вид драгоценной шелковой ткани», «étoffe de soie»; ха(з)дее: сѕ били кѕповали с темн а(с̃) ка(м)хе и ~ ŢR, 1481, ⟨sept.—dec.⟩.

***HĂCIUGĂ** *f.* «густой лес; ствол», «bois touffu; arbre à branches coupées»; *în antrop.* хъчѕгъ: сн̃ъ пашко(в) ~ M, 1518, dec. 26 A.

***HĂDĂRĂU** *m.* «бродяга, шалопай», «flâneur»: I.*in antrop.* хъдърѫшл: ѡ(т) ѕрика дѣда и(х) стана ~ M, 1497, mart. 19; и кнѕковѣ стана ~ M, ⟨1520⟩, apr. 21.

II. *in top. sat* хъдърѣщиⷩ: село ~ M, 1497, mart. 19.

***HĂMEOS** *adj.* «заросший хмелем», «lieu à houblon»: *in top. calc* хъмеѡсѣлъ: помлоѣлми его ... къ долиии ~; хъмеѡсѣ(л): мѣсто за пасикѕ да е(ст) ѡ(т) долиіѕ ~; хемеѡсѣлъ: а хотар ... да е(ст) ѡ(т) долиіѣ ~ долѕ M, 1589, apr. 25.

HELEȘTEU *n.* I. «пруд», «étang, vivier»: хълъщие: да е(ст) за ~ ṬR, ⟨1496—1508⟩: хълещеѕ: и съ(с) вечнии и(х) ѡ(т) село и съ ~ ṬR, 1580, febr. 6; хелещеѫ: покѕти е(дⷭ)ик ~ ѡ(т) на ге(р)ги ботезъ(т) ṬR, 1585, dec. 15; хъ(л)щеѕ: и еди(н) ик(в) ѡ(т) ~ ṬR, 1597, apr. 1.

II. *in antrop.* хълещеѕ: и ~ вѣтъ(х); хелещеѕ: постави(л) соки печѣ(т)... и ~ и тодде(р) вѣтъ(х) M, 1591, aug. 12.

HELGE *f.* «ласка», «bellette»; хелчъ: ѧ корда проста и ѭ рѫ(к)ка ~ и ѭ наст(р)а(п) Braşov, ⟨1462—1463⟩ B; ѡке крезне и (ѡ)т пе(ж)ке(ж) и ѡ(т) ~ и да ми и(х) е пошмете ṬR, ⟨1512—1521⟩, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 258; хе(л)ще: дрѕге крезне ... ѡ(т) ~ па(к) за едиѕ рѕтиріѕ ṬR, ⟨1512—1521⟩, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 258.

HEREGAR *m.* «proprietarul unei haraghii» (v. *Bogdan, Rel.*, p. 22—23 nota 2). «владелец монетного двора», «le propriétaire du palais de la monnaie»; хергарѣ: прⷩнде и тѣга(л) на гергѣ ~ M, 1449, iun. 5.

HEREGHIE *f. v.* **HARAGHIE.**

HITLEAN *adj.* «лукавый», «perfide»; хитлеии: и ѡии сѕ ~ г(сѧ)ко ми ṬR, ⟨1462—1463⟩ A; ⟨1479, dec.⟩; ⟨1521⟩ A; хи(т)леии: како каре цо има(л) ѡнези ~ да е(ст) къ ръце жѕпа(и) брате ṬR, ⟨1478, apr. — 1482, iun.⟩; хитлѣк(и)а: и изгѕби е(г) по дѣлѡ(м) е(г) како еди(и) ~; хитлѣие: и изкра(ш) е(ст) ~ комате ṬR, 1534, sept. 12; хитлѣии: ѡии сѕ(т) киии ~ ṬR, 1579, mai 16, *Ștef. Doc. G.*, *p.* 207.

HÎNSAR *m.* I. «soldat făcind parte din grupuri militare cu însărcinări speciale» (cf. Grigoraș, *Instituții*, p. 199—202), «солдат военного состава специального назначения», «soldat des groupes militaires auxquels on confiait des missions spéciales»; хжсаръ: да е(ст) татъ и ~ ѕ кл(с) ṬR, ⟨1431—1433⟩ A; хънсари: ~ ѡт мъгѕр M, 1598, mai 8, *Ghib. Sur.* IX, p. 66.

II. *in top.* 1. *loc.* пѕте(м) ха(и)саре(ш)ки(м) ṬR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *Nandriș, Doc. A.*, p. 43—47. 2. *munte* хъ(и)сарю(л): дори ѕ стъ(л)пїи тапище(к) ѕ ~ ṬR, 1587, iul. 18.

● пѕ(т) хъ(и)сарюло(в) ṬR, 1587, iul. 18.

HÎRTIE *f.* «бумага», «papier»; хартїю: цо си чтети(ш) чрънило и ~ ṬR, ⟨1481⟩; хартие: ~ (дс̃) ѣ̃ *Cat.* 1508, aug. 25; oct. 17.

HLABNIC *n.* I. (sens probabil) «curătură», «вырубленный лес», «terrain defriché»; хлабникъ: дде(т) ... ~ цо е(ст) ниже грѹецѣ; хлабни(к): ~къ томоу пасикоу M, 1451, oct. 17; хлабникѡ(м): ѡ(т) бѕковинѕ на верхъ ~ M, 1491, ian. 17; хлабника: ѡ(т) ~ половина M, 1499, nov. 26 A; вла(в)ника: е(д)но мѣсто за пасикѕ на чбо(х) ~ M, ⟨1582, nov. — 1591, aug.⟩.

II· *in top. pîriu* хлабници: на оустїи ~ M, 1490, oct. 14.

HLĂBNICEL *n. dim.* de la **HLABNIC**; хлѣбничє(л): w(т) дѣба на ~ w(т) ~ чере(с) поле на крънищѣ M, 1494, mart. 11 A.

HOGE *m.* I. «мулла», « prêtre musulman »; хожи: и съ бо приведе клж(д)нщѣ агарѣнкы и тоурскы(х) ~ *Eftimie*, 491/v.

II. *in antrop.* хоуѣ: и ~ съ дѣцами ṬR, 1526, iun. 1.

HOGET *n.* «справка», «acte authentique»; хоуа(т): и wнои ~ цю (с)те ѕзели w(т) моега чл҃ка да мѣ га дакате ѕ рѣкѣ ṬR, ⟨1503—1508⟩; ⟨1529—1530 aug.⟩, iul. 15; хоуѣте: ѕзе(л) и въсѣ ~ ко(с)те(в); хоуате: посла(л) неговн чл҃ци съ(с) тне ~ ṬR, ⟨1529—1530 aug.⟩, iul. 15.

HOLM *n.* I. «холм», « colline »; холмъ: и дали ... на нмѣ крънищѣ w(т) ~ M, 1443, mai 31; хълме: и да се знае(т) ... и до кр(с)та стръхае(в) из до(л) ~ w(т) срѣ(д) ṬR, 1584, mai 2; хлъми: по ве(р)ха ~; хлъмѣ: ѕ връ(х) ~ M, 1588, iul. 18; хлъмѣѕ: до верх горѣ дорн до ~ M, 1588, nov. 15; хълма: до връх доли ... ~ M, 1588, dec. 20.

II. *in top. munte* хо(л)мѣ(л): шко(ж) да мѣ є(ст) w(ч)нѣ ѕ го(р) ~ ṬR, 1577, iun. 8.

HOLTEI *m.* «холсстяк», « garçon, célibataire »; холтѣюл: нмичюл ~ M, 1487, nov. 1, *Bogdan, Doc. Ştef.* I, nr. CLXXIV; никоула върътѣл ~ M, 1560, mart. 22; 1570, mart. 20; хо(л)тею(л): и брать его ди(н)га ~; хо(л)тѣю(л): карфина ~ M, 1488, apr. 4; холтѣи: маци(к) ~ ... тодер ~ и бра(т) его тома ~ M, 1560, mart. 22; хо(л)тѣю: гаври(л) ~ M, 1572, mai 22; гинкѣл ~ M, 1583, mart. 29 A; 1587, iun. 10; 1597, iun. 25; хо(л)тѣи: и мазѣк ~ M, 1583, mart. 29 A; холтѣю: симиw(и) ~ M, 1587, iun. 10.

HOTAR *n.* I. «граница; рубеж» « frontière; borne »; хотаръ: а ~ нмъ нижнї w(т) мардышевъци вале M, 1392, mart. 30; 1400, iun. 29; 1422, mart. 12; 1429, sept. 24; 1439, apr. 3; 1448, sept. 15; 1459, ian. 13; ṬR, 1499, ian. 9; M, 1515, dec. 21; 1529, mart. 22; ṬR, 1535, dec. 11; M, 1546, mart. 31; хотарь: то емѣ ~ всеак[ыи] M, 1392, mart. 30; 1400, iun. 29; 1411, sept. 22; 1422, mart. 12; 1428, apr. 2; 1440, oct. 4; 1452, oct. 27; 1455, aug. 15; 1469, oct. 20; 1479, mai 19; 1489, mart. 13; 1499, nov. 26 A; 1508, febr. 2 etc.; хотар: тое нмь ве(с) ~ M, ⟨1415⟩, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 41; 1419, apr. 8; 1456, mart. 1; 1468, febr. 5; 1490, dec. 6; 1499, nov. 26 B; ṬR, 1508, sept. 10; M, 1529, apr. 29; ṬR, 1536, ian. 4; ⟨1546⟩, iun. 17; M, 1558, mart. 15; 1569, iul. 13; 1579, apr. 26; хота(р): дали вернзи ~ w(т) своен земли M, 1423, apr. 15; 1431, dec. 20; 1445, apr. 5; 1453, ian. 26; 1460, dec. 5; 1480, sept. 11; 1490, nov. 26; 1500, mart. 25; ṬR, 1510, nov. 12; 1521, iul. 4; M, 1531, mart. 7; ṬR, 1542, ian. 10; 1550, iul. 3; 1560, iul. 6; 1570, sept. 7; хотаре: да ест ем[ѕ wт] оуснх сторwи по старымн ~ M, 1473, oct. 14, *Bogdan, Doc. Ştef.* I, nr. CVII; ṬR, 1514, dec. 14; M, 1520, iun. 9; ṬR, 1537, iun. 20; 1547, iun. 6; 1558, iul. 25; 1563, oct. 22; хотарѕ(л): да и(м) є(ст) ~ w(т) горе ṬR, 1511, aug. 30; 1512, sept. 3; 1535, mai 15; 1560, oct. 14; 1568, aug. 25; 1570, mai 1; sept. 7; 1578, ian. 17; 1579, ian. 8; nov. 26; 1587, ian. 11; хота(рь): а ~ тон половинон селѕ да є(ст) w(т) ѕсего хотара M, 1518, ian. 23; хотарю(л): варе по кѣде и(м) є(ст) ~ ṬR, 1520, sept. 25; 1525, nov. 22; хwтаръ: а ~ ты(м) пр҃м(д)речении(м) часте(м) w(т) село M, 1521, iun. 3; iun. 5; 1527, mart. 16; 1552, apr. 30; хwтарѕ: да есть по старомоу ~ M, 1530, aug. 22; ṬR, 1534, mart. 17; M, 1551, mart. 21; хотарьле: и да се

знак(т) ~ TR, 1556, iun. 22: ⟨1569.⟩, febr. 14: 1570, nov. 7; 1576, sept. 22: ⟨1577⟩, aug. 1: 1578, febr. 1: хотарѣле: и ѧ ce знак(т) ~ село(к) ѧѕ(п)шанѕѧи TR, 1579, nov. 10 A.

II. *in top.* 1. *loc* хота(р): съ ~ фле(р) M, 1400, febr. 11 (fals din sec. XVI): ~ са(к)ти(н) M, 1428, sept. 3: ~ млина(м) M, 1458, apr. 12; ~ връзотеще(м) M, 1459, sept. 3: ~ миколеще(м) M, 1461, aug. 8: ~ крачюно(в) M, 1466, dec. 8 A ~ фг(и)деши(м) M, 1484, mai 13 B: ~ чрънътеще(м) TR, 1487, iul. 31: ~ врепоне(в) TR, 1493, apr. 10; ~ ръчище TR, 1508, nov. 1; 1510, nov. 12: ~ цроукеѡ TR, 1493, iun. 3: ~ кълецюм TR, 1493, iun. 15; ~ кдѧѕгърѣно(м) TR, 1493, sept. 10: 1535, iul. 22: ~ копъчелѧ TR, 1496, apr. 14; ~ вицелѧ TR, 1499, iul. 13; 1513, apr. 1: ~ команеш TR, 1505, dec. 10: ~ w(т) миѯѕчиш M, 1508, febr. 2: ~ трестиянецѧ M, 1508, febr. 2; ~ миѯоѣѣно(м) ~ тѕ(к)съѣеще(м) TR, 1512, iul. 30 A; ~ шри(х)ѣи TR, ⟨1513⟩, sept. 20: ~ тъ(р)ковѕ(л)и; ~ тодосне(в) TR, 1515, apr. 13; ~ михаиловцемъ M, 1518, nov. 9; ~ пръсковѕло(в); ~ косовѣ TR, 1519, nov. 29; ~ хѕкпѕ; ~ връбиле(в) TR, 1521, iun. 14: ~ съръчинеще(м) M, 1522, iun. 25; 1553, apr. 24: ~ икгре(в) TR, 1526, ian. 7: ~ христѕлw(в) TR, 1535, iul. 22; ~ вла(дī)леи TR, 1537, iun. 18; ~ сорe(в) TR, 1537, iun. 20; ~ шевлъмо(г) TR, 1547, ian. 11; ~ къзънеще(м) TR, 1547, ⟨sept. — nov.⟩ 21; ~ ви(и)жще(м) M, 1552, febr. 19; ~ рѣѕсѣюмъ; ~ хлапеши(м) M, 1554, mart. 1: ~ чѕмълеши(м) M, 1554, mai 5; ~ чор[съче]ши(м) M, 1555, mai 2 B: ~ врътопѕлл M, 1559, apr. 2; ~ бъдѣшло(р) TR, 1559, iun. 9; ~ л(л)еципло(р) TR, 1560, iul. 6; ~ въ(р)топѕлѧ M, 1562, iul. 1; ~ фѣте(в) TR, 1563, oct. 22; ~ сахато(в) TR, 1569, ian. 8; ~ рѫшлѧ TR, 1569, apr. 11; ~ боучиилло(р) M, 1569, iul. 6; ~ хоще(в) TR, 1571, iun. 13; ~ ге(р)гище(в) TR, 1573, oct. 23; хотарѣ: до ~ рѫша(в)скw(г) TR, ⟨1400—1418⟩; ~ банского M, 1424, febr. 16; ~ херѵичеши(м) M, 1428, sept. 3; ~ рѫша(к)ско(г)о TR, 1439, aug. 2; ~ шербеще(м) M, 1479, mai 19; ~ л(л)потеципло(р) M, 1489, mart. 13; ~ илибъдѧче M, 1489, mart. 13; ~ оу(и)гѧрашило(р) M, 1490, mart. 9: хотарѣ: ~ оуигурѣюмы M, 1409, ian. 28; ~ драгсиецюмъ M, 1426, mai 22; ~ зѧбревцемъ M, 1429, iun. 19; ~ мыидриѧ M, 1435, apr. 14: ~ пѕстынѣмъ M, 1435, apr. 14; 1436, iun. 13; 1439, iul. 30; ~ миеще(м) M, 1443, mai 14: ~ гавриловце(м) M, 1445, apr. 5; ~ дво(р)ецеши(м); ~ фынтырале(м) M, 1446, iul 20; ~ w(т) сакалыщеще(м) M, 1452, sept. 7; ~ монастирскы(х) M, 1456, iun. 13; ~ млиѧ M, 1458, apr. 12; хотара: до ~ ра(д)оулецова M, 1411, iun. 28; ~ л(л)потецилорь M, 1489, mart. 13; ~ съльжанило(р) M, 1495, mart. 15; ~ ромашкова M, 1499, nov. 26; ~ ласлъжанилоръ M, 1519, ian. 9; ~ калїаноще(м) M, 1519, dec. 27; ~ сакоуино(м) M, 1520, iul. 15; 1533, mart. 6; ~ лацкано(м) M, 1528, mart. 16; ~ хорацеципw(м): ~ добрѣнw(м) M, 1529, mart. 25; ~ медеципло(р); ~ шопмарецинw(м) M, 1533, mart. 6; хотарѫ: ~ попокково M, 1433, iun. 15; хотарь: до ~ брълеще(м) M, 1428, apr. 2; ~ титецилорь M, 1487, ian. 12; ~ пасѣкы M, 1503, sept. 30 A: ~ плѧтецю(м) M, 1548, mart. 27; ~ рѫбсѣно(м); ~ хлапчеюмь M, 1554, mart. 1; хотаро(м): ~ икготино(м) M, 1428, apr. 2; ~ дибѧло(в) TR, 1494, iun. 5; ~ мъларѣно(м) TR, 1512, iul. 30 A; ~ вѧкѣреще(м) M, 1515, dec. 21; хотари: въ ~ рибишчко(м) TR, 1440, sept. 16; хотарѧ: ~ титиричецю(м) TR, 1496, aug. 1; ~ глод(ѕ)ло(в); ~ бѧпецюм TR, ⟨1506⟩, ian. 21; ~ голецю(м) TR, 1525, iul. 24; ~ стежарѧлw(в) TR, 1538, mai 5; ~ везѣнw(м) TR, 1560, apr. 29; ~ рачи(м) TR, ⟨1586⟩, iun. 15;

хотар: ~ загорнѣи M, 1456, mart. 1; ~ пѫстини M 1528 apr. 1; ~ владиле(в) ŢR, 1537, iun. 20; ~ речиче(и); ~ цѫбею ŢR, 1547, ian. 11; ~ плѫтецо(м) M, 1548, mart. 27; ~ хоржеци M, 1581, dec. 8; ~ хоморъчюло(в) ŢR, 1590, aug. 17; хотаре: и съ въсеми ~ бѫковѫ ŢR, 1493, sept. 2; хотарѫ(л): ~ синичеѫлѫ ŢR, 1515, apr. 13; ~ кокѫ(в) ŢR, 1528, oct. 29; ~ кѫкѫлѫи ŢR, 1529, iul. 27; 1548, mai 20; ~ ко(с)тецило(р) ŢR, 1533, apr. 16; 1544, iul 7; ~ содре(в) ŢR, 1537, iun. 18; ~ сто(л)ничанию(м) ŢR, 1547, ⟨sept.—nov.⟩ 21; ~ стржбеен; ~ брѫдетѫлѫи ŢR, 1549, mai 8; ~ вицелѫлѫи ŢR, 1556, apr. 17; ~ дръ(г)шиии(лор) ŢR, 1560, apr. 29; ~ флъмъ(и)звцо(м) ŢR, ⟨1560⟩, aug. 7; ~ тръстне(в); ~ бъдиличе(в) ŢR, 1561, iul. 26; ~ грошилю(р); ~ иѣгованѫ(л); ~ грошани(м); ~ дръганию(и) ŢR, 1570, ian. 14; ~ тѫ(р)чило(р); ~ дръгичо(в) ŢR, 1570, mai 20; ~ бале(в); ~ къ(и)децин(м) ŢR, 1570, sept. 7; ~ чьпле(в) ŢR, 1570, sept. 9; ~ бъдѫлецин(л) ŢR, 1570, sept. 17; ~ ѫ(р)зиче(в); ~ въдъ(с)трще(в); ~ марїе(в) ŢR, 1570, nov. 7; ~ кръ(н)гѫрѣнило(р); ~ доброецило(р) ѡ(т) дѡ(л) ŢR, 1575, iul. 2; ~ спатъ(в) ŢR, 1579, iun. 21; ~ какалецило(р); ~ къ(з)нецилю(р) ŢR, 1579, nov. 16; ~ ховїцеи ŢR, 1584, mai 5; 1588, iul. 19; ~ сечїеи ŢR, 1585, oct. 11; ~ шарапатиилло(р); ~ брьсецило(р) ŢR, 1587, sept. 7 B, *Stef. Doc. G.*, p. 265; ~ ѫ(л)мщїе(в) ŢR, 1594, iun. 18; ~ стрь(м)бѣнилю(р) ŢR, 1594, dec. 13; ~ сѫ(р)дѣщїло(р); ~ и(з)водръло(р) ŢR, 1598, iun. 28; хотарѡ(м): ~ шарпе постелника M, 1525, febr. 12; ~ хоцие(в) ŢR, 1571, iun. 13; хотарѫѕ: вѣре(в) ŢR, 1548, iul. 2; хотаре(х): ~ копъчано(м) ŢR, 1566, iun. 27; хотарю(л): ~ гѫ(р)гѫщи(м); ~ ньичюлещи(м); ~ гъѡжани(м) ŢR, 1592, iul. 15 A. 2. *vale* хотарѫѕи: и еще(ж) да се знае(т) хотарѫ(л) ѡ(ч)нен ѡт къ варо(ш) валѣ ~ŢR, 1535, mai 15; 1556, mai 4; хотаръло рѫ: а тѫа ѡ(т) сто(г) дори... ѕста въ[л]о(р) ~ŢR, 1556, apr. 8. **3.** *sat* хотърани: жѫпанѫ станѫ дворни(кѕ) ѡ(т) ~ŢR, ⟨1532—1533⟩, dec. 6; 1572, apr. 15; 1583, sept. 6; хотър(а)н: пише(т) г(сд)во ми те(в) стане ѡ(т) ~ ŢR, ⟨1532—1533⟩, nov. 14; ⟨1558—1559⟩, apr. 12; 1569, ian. 8; ѫѡтърани: кръчѫ(н) ѡ(т) ~ŢR, 1547, ian. 10; хотърѣ(н): кръчю(н) ѡ(т) ~ŢR, 1547, ian. 20; хотъра(с)ка: и ѡ(т) мь(г)ра ѕрсо(в) до ~ ŢR, 1598, sept. 6.

● ѕста хотаро(в) ŢR, 1566, aug. 19; валѣ хотарѫло(в) ŢR, 1570, ian. 3.

HOTARISI *vb.* pentru sens *v.* **HOTĂRÎ**; хотарисали: и покѫде е(ст) ~ стари хота(р)нищи ŢR, ⟨1495, sept. 15 — 1500⟩; 1533, aug. 28; 1534, mart. 17; 1535, mai 7; 1543, dec. 7; 1560, apr. 19; 1561, iul. 26; 1566, ian. 9; 1570, sept. 9; 1573, oct. 23; хотарися(л) ŢR, 1511, apr. 22; 1521, iun. 14; iul. 9; 1525, nov. 22; 1526, aug. 21; 1533, aug. 28; 1561, iul. 26; хотарися(ше) ŢR, ⟨1514—1519⟩, dec. 13; 1517, nov. 22; 1519, sept. 16; 1544, iul. 7; хотарися(ш) ŢR, 1520, nov. 3; 1535, sept. 1; хотарися(т) ŢR, 1533, apr. 15; 1536, ian. 4; хотарисае(т) ŢR, 1544, iul. 7; 1566, ian. 9; 1573, oct. 23; 1579, dec. 30; хотаръсана ŢR, 1547, ⟨sept. — nov. 21⟩; хотарися(ли) ŢR, 1570, nov. 7; 1574, sept. 4.

HOTARNIC *m.* «межевщик, землемер», «arpenteur»; хотарни(к): и жѫпа(н) брата да мѫ е(ст) ~ŢR, 1406, nov. 23; M, 1453, ian. 26; ŢR, 1504, iun. 15; 1520, nov. 3; 1532, mai 25; 1548, iun. 19; 1560, iul. 6; 1587, sept. 7; хота(р)нищи: и покѫде е(ст) хотарисали стари ~ŢR, ⟨1495, sept. 15 — 1500⟩; 1505, iul. 18; ⟨1514—1519⟩, dec. 13; хотарникѫ: и драгомир(р) ~

ȚR. 1526. iul. 6; 1547, ⟨sept. — nov.⟩ 21: хотарника ȚR. 1533. febr. 12; хѡта(р)ни(к) ȚR. 1534. mart. 17; хота(р)ни(к) ȚR. 1534, mart. 17; 1535. sept. 1; 1543. dec. 7; 1558. mai 23; 1573. oct. 23; 1579. apr. 15; хота(р)н(ик) ȚR. 1558. iul. 25.

HOTĂRÎ *vb.* «отмежевать», «arpenter»; хотарити: хотарѣ тѣмь дѣомъ селомъ коуда ~M. 1412. apr. 5; 1456. iun. 13; 1554. mart. 1; хотарилъ M. 1422. mart. 12; 1424. oct. 9; 1446. iul. 20; хотари(л) M. 1455. febr. 8; 1461. aug. 8; 1473. sept. 3; 1479. mai 19; 1493. mart. 26; 1517. dec. 15; 1528. mart. 16; 1533. mart. 6; 1546. iul. 2; 1569. dec. 13; 1575. mart. 30; хотарилъ M. 1508. febr. 2; 1518, mart. 24; nov. 9.

HOTĂRÎT *adj.* «отмежеванный», «arpenté»; хотарѣтъ: сїѣ ѡ(ч)иѕ... є(ст) сила ~ еще(ж) дѣи поколина(г) ра(д)оу(л) коево(да) ȚR. 1574, sept. 4.

***HOTĂROS** *adj.* de la **HOTAR**; *în top. sat* хот(ъ)ролса: изворѕ(л) иѕтѣрѡасе(в) дори ѕ ~ȚR. ⟨1586⟩, iun. 15.

***HOȚ** *m.* «вор», «voleur»; *în antrop.* хоцѕ(л): ко(мѕ) є(ст) ки(л) кирѕ(л) на и(м) ... ~ д(с) ф ȚR, 1594, mai 28.

***HOȚILĂ** *m.* pentru sens *v.* **HOȚ**; *în antrop.* хоци(л): и па(к) є(ст) покѣши(л) ... и ѡ(т) ~ де(л) и(м) къса ȚR, 1577, iun. 15 A; iul. 28; 1578, iun. 1; 1579, oct.

HRISOV(UL) *n.* «княжеская грамота», «charte»; хрисоноу(л): кто ли сѫ бы покѣси(л) да разори(т) сѫи въсечкстиыи ~ȚR, ⟨cca. 1400⟩; 1439, aug. 2; 1457, apr. 16; 1483, iun. 1; 1492, oct. 9; 1501, dec. 15; хрисѡноу(л): дарова г(с̃л)во ми [...] сѫи ~ȚR, ⟨1400—1403⟩; 1451, aug. 5; хрисѡкѕлъ ȚR, ⟨1400—1403⟩; хрїсовѕ(л) ȚR, ⟨1404—1406⟩; 1415, iun. 10; 1498, iul. 19; 1534, mart. 17; хрисовѕ(л) ȚR, ⟨1404—1406⟩; 1441, iun. 30; 1453, aug. 2; 1461, febr. 10; ⟨1487—1492⟩; 1517, mart. 17; 1526, mai 30 B; 1539, ian. 8; 1547, iun. 6; 1568, sept. 8; 1581, ian. 18; хрисовѕлъ ȚR, ⟨1400—1403⟩; ⟨cca 1406⟩; хрїсоноу(л) ȚR, ⟨1407—1418⟩; 1409, mai 11; хрїсоноулѕ ȚR, ⟨1407—1418⟩; 1415. iun. 10; хрїсовѕлѕ ȚR, 1409, mai 11; 1487, iun. 12; 1517. oct. 30 A: хрисовѕлъ ȚR, 1415, mart. 28; 1487, iun. 12; хрїсѡви(л) ȚR. 1415, iun. 10; хрисовѕлѕ ȚR. 1418, iun. 22; 1424, iul. 10; 1437, aug. 1; 1451, aug. 1; 1464, aug. 12; 1480, nov. 7; 1494, mart. 16; 1508, sept. 10; 1517, oct. 30 A; хрисоноулоу ȚR, 1419, mart. 18; хрисоноулъ ȚR, 1419, mart. 18; 1430, sept. 16; 1437, aug. 13; хрисоноу(л) ȚR, 1430, sept. 16; 1437, aug. 13; 1451, aug. 1; 1560, mai 14; хрисовѕ(л)ѕ ȚR, 1441, mai 14; хрисови(л)ѕ ȚR, 1457, apr. 16; хрисовѕло(м) M, 1466, mai 10; хрѕсовѕлѕ ȚR, 1480, nov. 7, *DRH* I, nr. 175; хрисоноулъ ȚR, 1482, mart. 23; 1526, iun. 1; хрисѕвѕ(л) ȚR, 1490, iul. 26; хр(с)овѕ(л) ȚR, 1494, mart. 16; хрысовѕ(л) ȚR, 1499, oct. 6; хрисоволюл: ѕтворѣдит сию ~ȚR, 1505, ian. ⟨20⟩, *DRH* II, nr. 72; хрисо(в): ие ѕкрѣпи(т) сїѣ ~ȚR, 1598, sept. 6.

HRUMAZ *m. v.* **GRUMAZ**

***HUHUREZ** *m.* «сыч», «chat-huant»; I. *în antrop.* хѕх(ѕ)рез: ѡ(т) бащѕ си ~; хѕхѕрезѕ: иѣга дѣцера ~ȚR, 1579, iul. 23; хѕхѕрез: герман ~ M, 1579, aug. 17, *Studii*, 1968, nr. 2, p. 251.

II. *în top.* 1. *sat* хѕхѕрези: и трети де(л) ѡ(т) ~ȚR, 1453, oct. 4; 1543, dec. 7; хѕхѕре(з): дадє ... ѡ(т) д(л)ботѣни четвръти де(л) и ѡ(т) ~ два де(л) ȚR, 1497, apr. 1; хоухоурези: где соу(т) ~; хѕхѕрези: продали ...

четири части села где соу(т) ~; хоуреѕи: ~ где сѣ именоуе(т) тоурбоурѣнїи M, ⟨1555, mart. 13⟩; хѕрезн: мн(х)нѣ w(т) ~ ṬR, ⟨1571—1572⟩. ian. 7; хѕ(х)ре(з): и покѕпи шѕнка прѣ(к) ѕ ~ една фа(л)че ṬR, 1575. iul. 10; хѕ(р)е(з): и мартѕрїе сѕ(т) ... и w(т) ~ ṬR, 1577, iul. 28 A. 2. *deal* хѕхѕрезо(м): а w(н) да се знае(т) хотарѕ(л) ... прѣ(з) рѣка ѕ дѣ(л) ~ ṬR, 1535, mai 15.

● селищъ хѕхѕрезнло(в); селище хѕхѕрезн(в) ṬR, 1543, dec. 7.

***HULUB** *m.* «голубь», «pigeon»; *în top. sat* хѕлѕбе(ш): да н(м) е(ст) w(ч)нѕ ѕ ~ ṬR, 1587, febr. 7 A; хѕ(л)бецн: и вла(д) сто(л) w(т) ~ ṬR, 1588, iun. 26.

***HUMĂ** *f.* «глина»; «argile»; *în top. loc* хѕмѫ: дорн до ~ ; хѕмѕ: а w(т) ~ све до фореч ṬR, 1556, apr. 8.

HUMELNIC *m.* «сторож зернового склада», «gardien d'un grenier à blé»; хомле(л)нка: w(т) еремїа ~ M, 1596, sept. 11.

HUŞTE *f. v.* **FUŞTE**

IAR[1] *adv.* «снова», « de nouveau, encore »; ѧ(р): шꙇ ѧ(р) дє нꙋ сє во(р) цїнѣ дє кꙋвж(н)тꙋ ŢR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 460.

***IAR**[2] *n.* «обрыв, балка; безводный рукав реки», « escarpement, bras sec d'une rivière »; *în top. baltă* шрꙋло(в): ꙋ пл(ш) ~ ŢR, ⟨1579⟩, dec. 12; 1581, febr. 24.

IARMAROC *n.* «ярмарка», « marché »; ш(р)маро(к): а третїи ~ на поклоненїе ч̑(с)тнꙋ(м) вериг̑а(м) с̑го ап(с̑)ла петра M, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 525.

IAZ *n.* I «пруд», « étang »; ш(з): да не нма(т) метѣ(х) нища на том ~ ŢR, ⟨1515—1517⟩, oct. 17; тере е(ст) ꙋчинꙋ(л) тои ~ све ŢR, 1533, febr. 12; шзꙋл: ~ дори паки падает ꙋ жалеш ŢR, 1534, dec. 18; шзерєле: съ въсѣли ~ ŢR, 1534, dec. 27, *DRH* III, nr. 187.

II. *în top loc* шзꙋре: и паки покꙋпи ... и по єдн(н) нл(в) ѡ(т) ѧтре ~ ŢR, 1559, apr. 24.

◉ рекꙋ шзꙋло(в) ŢR, 1519, iul. 11; 1526, aug. 22; 1533, apr. 15.

IBRIC *n.* «кафейник, кувшин», « boite à café, pot à eau »; ибри(к): за єдн(н) ~ а̃(с) к̃г *Cat.*, 1508, dec. 20.

***ICOANĂ** *f.* «икона», «icône »; *în top. drum* икоwане(в): ѡ(т) мостище(в) ... дори ꙋ дрꙋмꙋ(л) ~ ŢR, ⟨1579⟩, apr. 2.

***IEDERĂ** *f.* «плющ», « lierre »; *în antrop.* шдержᲂ: слꙋга наш мнχаю ~ оꙋшерел M, 1559, iul. 31, *Ghib. Sur.* XIX, p. 42.

***IED** *m.* «козленок», « biquet »; *în antrop.* єдꙋло(в): станꙋ(л) ~ ŢR, 1594, oct. 5.

IEGUMEN *m. v.* **EGUMEN**

IENICER *m.* «янычар», « janissaire »; еничари: и паки варе колико ~ е(с) нма(л) по све(χ) свои(χ) градове ŢR, 1479, ⟨oct. — dec.⟩, *Drag. Rel.*, p. 7; енича(р): а wна се е(ст) ꙋжени(л) за єдн(н) ~ ŢR, 1561, nov. 14.

***IEPURAŞ** *m. dim.* de la **IEPURE**; *în antrop.* епꙋра(ш): и покꙋпи(л) кома(н) ѡ(ч)нꙋ ... ѡ(т) на(д) ~ ŢR, 1565, oct. 17; 1595, iul. 5.

***IEPURE** *m.* «заяц», «lièvre»; I. *în antrop.* епѕрѣ: дш҃та мнχѕлл ~ M, 1502, mart. 10; нпѕре: ~ съ деца (с) ŢR, 1526, iun. 1 (adaus de altă minĕ); епѕри: ~ съ(с) деца(м) си ŢR, 1533, apr. 16; епѕре: покѕпи вла(д)ѕ(л) w(т) на(н) ~ а҃ ни(к) ŢR, 1584, mai 5; 1598, sept. 6; іепѕри(ч): ~ съ(с) деца(м) си ŢR, 1533, apr. 16.

II. *în top. sat* епѕрещи: и паки wана ѕложи брѣкъ ѕ ~ ŢR, 1519, iul. 9.

● дел епѕреѣ ŢR, 1519, sept. 16, *DRH* II, nr. 189.

***IEŞEAN** *m.* «житель города Яссы», «habitant de la ville Iassy»; *in antrop.* ешѣнѕ(л): ~ съ же(н) и съ дѣти; ешанѕ(л): мъ(г)дълина ... се(с)тра ~ M, 1597, iun. 25.

IEŞITOARE *f.* «уборная», «latrines»; ешиторе: за вериди на ~ а(с҃) а҃ *Cat.*, 1508, sept. 12.

IEZER *n.* I. «(глубокое) озеро», «lac profond, étang»; езе(р): и да и(м) е(ст) ... и гръла цю излезе(т) w(т) ~ ŢR, 1511, aug. 30; ѕзе(р): и w(т) тѕе преко рѣка ше(с) ѕдарѣе(т) къ ~ ŢR, 1520, iun. 9; M, 1543, apr. 24; 1568, nov. 5; ⟨1580—1581⟩, iun.; 1594, febr. 7; 1596, iun. 7; езерѣ: да есмъ проси(л) то(т) ~ имене(м) белеѕ(л) M, 1563, sept. 19; ѕ(з)ери: оу ~ мона(с)ти(р)ски M, 1581, iul. 21.

II. *în antrop.* езерѣна: вѣра пана петра ~ комиса M, 1454, aug. 25 A; езерм(и): па(н) ~ комн(с) M, 1456, ⟨iul. — sept.⟩; езерѣнѕ(л): мн(р)ча ~; езерѣнѕлѕ: слѕѕѣ нашемоу мн(р)чи ~ M, 1502, mart. 14 C.

III. *în top.* 1. *sat* езера: села цю имъ да(л) ... роуси w(т) ~ M, 1458, oct. 26; ѕзера: рѕси w(т) ~ M, 1458, oct. 26; ѕзерѕ: сведтели ... и w(т) ~ ŢR, 1596, aug. 17; езерѣнїи: и село ~ кліз котнарм M, 1554, mart. 17; 1583, apr. 12 *B.* 2. *loc* езѣр: на тое село на пантелеещин ѕ ~ M, 1464, iun. 11; езерь: па(к) по (с)мрти іереміа w(т) ~ [...] не има(м) мѣсто wставити да стои(т) пѕсто ŢR, 1495, mart. 24; ѕзе(р): а хота(р) томѕ селѕ на имѣ пантелеещо(м) цю на ~ да е(ст) M, 1518, nov. 5; 1594, iul. 12; ѕзерѕ: w(н) да е(ст) моце(н) ... wброними ~; ѕзерѕ(л): и г(р)ълъ цю е(ст) wкр(с)тъ ~ M, 1582, aug. 3; ѕзърѕ(л): и г(р)ълами что сѕ(т) w(т)кръ(ст) ~ M, 1592, febr. 1. 3. *mănăstire* езе(р): монастирѕ зовомаго ~ ŢR, 1501, mai 23. 4. *munte* ѕзерѕ(л): дарова(χ) ... и планинѕ гл҃еми ~ къ(с) ŢR, 1532, dec. 29; 1572, sept. 25. 5. *pîrîu* езерѣка: по бли(з) потока цю сѣ зове(т) ~ M, 1501, dec. 14.

● пото(к) езеро(к) M, 1453, ian. 26.

IEŻERCAN *n.* «небольшое озеро», «étendue d'eau moins vaste et moins profonde que l'étang»; езерѣкана: и повише шкѣи и съ половина ~ M, 1521, apr. 20 A; езе(р)ка(н)ми: томѕ вше писанномѕ ѕзерѕ ... и съ вѣсѣми своими ~ M, 1536, ian. 18; 1540, nov. 30; 1548, iul. 29; езе(р)кани: да е(ст) моце(н) ... wброними ѕзерѕ и ѕ вѣсѣ ~ M, 1582, aug. 3; ѕзѣ(р)кани: да е(ст) мо(ч)ни ... дръжа(тї) ... и вѣсѣ(м) ~ и г(р)ълами M, 1592, febr. 1.

ILICAR *m.* «портной, который шьет крестьянские безрукавки», «confectionneur des vestes paysannes soutachées»; иликар: лѕпѕл ~ и съ вѣси своиχ мѣсто M, 1600, iun. 7, *DRH* XI, nr. 389.

ILIŞ *n.* «оброк с пшеницы», «sorte d'impôt sur les céréales»; ишша: да не дадоуть ни да(н) ни посадоу ни ~ M, 1446, mart. 11; 1453, iul. 8; иш(ш): не платими намъ да(н) ни поса(д) ни ~ M, 1447, aug. 22; 1453,

febr. 23; 1456, ian. 20; 1466, mart. 13; 1585, sept. 3; 1588, ian. 3 B; 1592, ian. 26; плїша: да не имают платити ии ~ M, 1458, apr. 12.

ILIŞAR *m.* «сборщик плиша», «percepteur d'impôt nommé iliș»; плїшаръ: не имаемъ сѣ ѕмѣшати ... аии ~ M, 1443, mai 22, *DRH* I, nr. 231; плишарѧ: ии ~ да не имаетъ M, 1444, aug. 1; плишаре: да не имаютъ ходити ... ии ~ M, 1446, mart. 11; 1454, aug. 25; 1456, iun. 13; плишари: ии глоб[и]ци ии ~ M, 1458, aug. 31; 1588, ian. 28; плишарю(л): грдѕ(л) вѕ(л)па(ш) ~ M, 1585, aug. 5; плиша(р): грозѣ ~ M, 1591, aug. 12.

***IN** *n.* «лён», «lin»; *in top. loc* инѕрило(р): дори ѕ мьгѕра ~ ȚR, 1595, iul. 24; ине(ц): еди(н) разо(р) ѕ ~ ȚR, 1579, ian. 20 A.

ISCĂLI *vb.* «подписывать», «signer»; и(с)ка(л): ѣ̃(л) лб̃(гф) ѕчи(л) и ~ M, 1579, iul. 15.

ISPISOC *n.* «дарственная грамота», «acte de propriété»; испісока: ѡ(т) едного ~ цо има(л) M, ⟨1556, mai 7⟩; 1562, iul. 1; испісо(к): а ми сътворихо(м) и(м) ~ M, 1557, nov. 8; 1559, mart. 24; и(с)пісо(к): и ѡ(т) ~ кѕпе(ж)нїи цо има(л) M, 1567, iun. 5; 1585, febr. 19; 1596, iul. 23; 1599, mart. 15; и(с)пісоаче: показал свои ~ за кѕпе(ж) M, 1576, dec. 5 B; 1585, mai 2; 1589, iun. 21; 1596, sept. 11; и(с)пісоче: и ~ цо е ма(л) M, ⟨1582, nov. — 1583, aug.⟩; испісок: ѡ(т) ~ за ферю M, 1583, mart. 29 A.

ISPRAVĂ *f.* **1.** «документ, позволение», «acte, document, autorisation»; и(с)правѕ: иѕ да доидѕ(т) съ(с) ва(ш) ~ ȚR, ⟨1478—1479⟩ A; и на бра(н) еще да ѕчините гѣ̃о ви ~ ѡ(т) гѣ̃а ви како да и(χ) не ба(и)твю(т) ȚR, ⟨1504—1507⟩; ⟨1512—1521⟩, iun. 24; ⟨1521—1529⟩, mart. 27; ⟨1570⟩, ian. 9; испрака: да ми прїиде(т) и мене нѣкоа ~ ȚR, ⟨1480⟩ E.

2. «значительный результат, успех», «bon résultat, réussite»; исправѕ: и помно(г) да ми не иде(т) чл̃кь бе(з) ~ ȚR, ⟨1479, dec.⟩; и(с)правo(м): да ии ѕѣде сь ~ ȚR, ⟨1512—1521⟩, dec. 18.

3. «справедливость», «justice»; исправѕ: да ем(ѕ) сътворите ~ о то(м) мл̃ю ва(с) ȚR, fără an, mai 24, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 374; и сътвори(л) е(ст) една книгѕ ве(з) ~ и лъжна е(ст) ȚR, 1526, iul. 6; ⟨1512—1521⟩ D.

4. «дело, афера», «travail, affaire»; исправѕ: тако ва(ш) людїе ѡ(т) цо и(м) ке би(т) ~ а ѡни да идѕ(т) на тен властели г(с̃)ва ии ѕ трьговниіе ȚR, ⟨1521⟩ A; M, ⟨1527—1564⟩, sept. 29, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 524.

ISPRAVNIC *m.* «исправник», «chef administratif d'un district»; и(с)-пра(в)ни(к): ~ златє ло(г)фе(т) ȚR, 1495, iun.; ⟨1510—1511⟩, apr. 1; 1520, iun. 9; 1529, mai 13; 1548, iun. 19; и(с)пра(в)никѕ: и ѡ(т) прє(д) г(с̃д)ва ми и ~ хота(р)ни(к) ȚR, 1579, apr. 15.

***IUBIT** *adj.* «любимый», «aimé»; *in antrop.* юбитѕ(л): заие(ж) сѕ(т) поклонили бѕ(ч)мѣнѕ(л) и стонка ~ ȚR, 1571, apr. 3.

IULIE *m.* «июль», «juillet»; юѵлїе: писа(и) в лт̃о ... ~ѣ̃ дн̃ M: 1522, iul. 2; юлие: м(с̃)ца ~ кѣ̃ д(н̃) ȚR, 1526, iul. 25; 1564, iul. 2; юлїе, м(с̃)ца ~ ї̃ д(и) ȚR, 1531, iul. 10; 1535, iul. 22; 1555, iul. 5; 1562, iul. 31; їѵлїе: м(с̃)ца ~ M, 1546, iul. 2.

IUNIE *m.* «июнь», «juin»; їюнїе: ии(с̃) м(с̃) ~ ȚR, 1472, iun. 12; юнїе ȚR, 1501, iun. 16; 1517, iun. 9; 1570, iun. 26; їюнїе ȚR, 1502, iun. 19; їоѵнїе M, 1546, iun. 2; їѕнїе M, 1546, iun. 18.

IUZBAŞĂ *m.* «сотник», «capitaine»; юзбаш: ҳокю платї нимъ лаф ... на ~ по бї грошн ŢR, 1597, iun. 26, *DRH* XI, nr. 244.

***IZLAZ** *n.* «выгон, пастбище», «herbage, pâtis»; *în top. sat* н(з)лазъ(л): ере е(ст) село ~ нн(ҳ)нъ ŢR, ⟨1578, iul. —1579, dec.⟩; 1589, mai 17; нзлазоу(л): такоже да мъ е(ст) село по нме ~ ; нзла(з): покъпи половиноу w(т) ~ ŢR, 1587, febr. 14.

IZVOR *n.* I. «источник, родник», «source»; нзворъ: на ~ на татарцѣ M, 1453, ian. 1; ŢR, 1519, iul. 9; нзвора: чере(с) ли(с) на ъстїе ~ M, 1490, nov. 26; нзворъльн: до ъстъ ~ ŢR, 1519, iul. 9; н(з)воръ(л): до ~ вънеи рельѣ ŢR, 1548, mai 22; 1584, mai 2.

II. *în antrop.* нзворанъ(л): ~ сто(л)ни(к) ŢR, 1496, apr. 14; 1500, dec. 13; 1501, iul. 9; 1506, apr. 12; 1536, iun.; 1538, ian. 28; н(з)воранъ(л): драгомн(р) ~ сто(л)ни(к) ŢR, 1499, iun. 15; 1536, iul. 28; нзворанъ: бадѣ ~ велнки по(с)те(л)ни(к) ŢR, 1537, apr. 26.

III. *în top.* 1. *sat* нзвореле: да нм ест ... бъдѣнн въсн н ~ ŢR, 1486, iun. 30, *DRH* I, nr. 199; нзвоарж: w(т) ~ фржко ŢR, 1531, mai; нзвор: а единн нив wт ~ кѫ рекѫ за ѭ аспри ŢR, 1532, mai 2, *DRH* III, nr. 124; нзвуарж: черника w(т) ~ ŢR, ⟨1533, mai — dec.⟩; н(з)во(р): а(з) цала(п) w(т) ~ ŢR, 1546, mai 29; 1558, mai 11; 1578, aug. 12; 1581, febr. 24; 1598, iun. 28; н(з)воаръле: н ~ ŢR, 1589, mai 17; нзворѣнн: по(л) w(т) ~ ŢR, ⟨1429⟩, dec. 1; 1587, sept. 7; нзворанн: ~ ... н гра(дї)цѣ ŢR, 1464, oct. 28; 1482, mart. 23; 1493, iun. 16; 1533, apr. 15; 1543, iun. 15; 1579, apr. 4; 1580, mai 14; 1596, apr. 14; н(з)вора(нн): w(т) ~ въ(с) ŢR, 1593, apr. 20. 2. *munte* нзвор: планина зовемн ~ банїе(в) ŢR, 1453, oct. 4. 3. *pîrîu* нзво(р): w(т) оус(т) ~ M, 1455, febr. 3, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 140 (fals din sec. XVI); ~ къльгърски ŢR, 1548, oct. 7; н(з)воръ(л): планина е(ж) се зове(т) ⟨зъноага⟩ по ~ съхо ŢR, 1578, iul. 15; ~ къ(р)мътъре(в) ŢR, 1578, mai 28 B; ~ тре(с)тнюwре(в) ŢR, 1579, iul. 10; ~ пътърозсе(в) ŢR, ⟨1586⟩, iun. 15; нзворъ(л): до ~ дире(п)тъ(л) M, 1592, sept. 18. 4. *loc* н(з)во(р): wчина w(т) ~ ŢR, 1513, oct. 24; 1581, febr. 24; 1584, aug. 28; 1588, iul. 19; нзво(р): wчнъ что се зове(т) лъ(н)ка дори ъ ~ ŢR, 1584, aug. 28; н(з)ворълo(р): w(т) ҳотаръ(л) ~ ŢR, 1598, iun. 28.

● ме(с)то изворанови ŢR, 1560, mai 14 B; пъ(т) н(з)воро(в) ŢR, ⟨1596⟩, iul. 7.

Î

*__ÎMPUȚIT__ *adj.* «дохлый, вонючий», «fétide»; *în top. fîntînă* амнѕцита: кръницѣ на нмѣ ~ M, 1495, ian. 10.

__ÎN__ *prep.* I. «в, на», «dans, en»; ·ѧн: да є(ст) ... долє по ·ѧн долинѕ чоржчеї(в) ȚR, 1499, iul. 13; и по дрѕм дорн wбрьшїє ·ѧн пькоуреїє и по скоуресѕржѫ ѕ дол ȚR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337; ·ѧ: ·ѧ ѕръльтон полови(н) w(т) мє(с)то ȚR, 1554, mai 25; 1591, după mai; 1600, iul. 6 A; ·ѧ(н): прє ·ѧ(н) кодда гар[об]ѕлѕи ȚR, 1579, nov. 10 A; w(т) ѕста къгъльѕюло(в) прє·ѧ(н) кодда гарѕло(в) ȚR, 1581, ian. 27; ·ѧнь: шн мди дать ã(с) ñ ·ѧнь бє(л)гра(дѕ) ȚR, ⟨1599, nov. — 1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1.

II. *în antrop.* (în cuv. compus) тає·ѧ(н)ко(ш): прнндє са(м) ~ ȚR, 1543, iun. 15.

*__ÎNDELETE__ *adv.* «не спеша, постепенно», «sans hâte, tranquillement»; *în antrop.* ндєлѣте: вончи(л) и ~ ȚR, 1594, iul. 22.

__ÎNECĂTURĂ__ *f. v.* __NECĂTURĂ__

*__ÎNFIERAT__ *adj.* «клейменный, раскаленный железом», «marqué au fer rouge»; *în top. loc.* ·ѧферате(в): дорн ѕ wбръшна ~ ȚR, 1563, oct. 22.

*__ÎNFUNDĂTURĂ__ *f.* «тупик», «dépression de terrain; terrain entassé»; *în top. loc* и(н)фоу(н)дътѕрѣ: w(т) негрецн оу ~ M, 1428, sept. 3.

__ÎNTOARCE__ *vb.* «повернуть», «retourner»; ·ѧто(р)къ: съ лє къитацн дє рь(н)дv съ лє сѫ ~ вукателє M, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 514.

*__ÎNTRE__ *prep.* «между», «entre»; *în top.* ѕнтрє: дарѕва ѫжнога и прислo(п) и ~ вонлє ȚR, 1451, iul.; ·ѧтрє: и пакн покѕпн ... и по едн(н) нн(в) w(т) ~ газѕрє ȚR, 1559, apr. 24.

__ÎNVĂLUI__ *vb.* «заставлять; притеснять», «gêner, importuner»; ·ѧвълѕ-ю(с)кѫ: съ нѕ сє мди ~ M, ⟨1597⟩, sept. 9.

J

JAH[1] *n.* «грабеж», «pillage»; жа(χ): съмотри(χ) за толко ~ ε(ж) сѕ(т) ки(л) съткори(л) ȚR, 1587, nov. 18.

JAH[2] *n.* «полоса земли», «bande de terre»; жаχѕре: ѡ(ч)иѕ ѡ(т) де(л) кѕкѕро(к) три ~; жаχове: ѡ(т) де(л) къръмидо(в) два ~ ȚR, 1568, oct. 15; жа(χ): ε(ст) покѕила саркизъ еди(н) ~ ѕ фъ(н)тъне(л) ȚR, 1585, mart. 8.

***JALEȘ** *m.* «шалфей», «épiaire d'Allemagne»; *în top. riu* жалеши: ємнко ε(ст) дрѣкѣїе на ~ ȚR, 1387, iun. 27; ⟨1391, sept. 1 — 1392, aug. 31⟩; ⟨1392⟩; жалеина: и ѡ(т) ~ четвръта ча(ст) ȚR, ⟨1392⟩; жале(ш): изѕ(л) дори паки пада(т) ѕ ~ ȚR, 1534, dec. 18; жалешѕ(л): и ѡ(т) тѕи до келиѕи ~; жглешелѕ: и по дрѕ(м) до ~ ȚR, ⟨1586⟩, iun. 15, *Ștef. Doc. G.*, p. 284.

● и на жалешскои рѣцѣ; жале(ш)ского сѫ(д)ства ȚR, 1385, oct. 3; жалешко(г) соу(д)ства ȚR, ⟨1392⟩; жале(ш)кога сѫ(д)ства ȚR, ⟨1400—1418⟩; жкле(ш)ского сѫ(д)ства ȚR, 1424, aug. 5.

JAMĂRĂ *adj. v.* **GEAMĂN**

***JAPIU** *n.* «мироед; обжора», «parvenu; gourmand»; *în antrop.* жапіѕ(л): покѕіи ѡ(т) ... и ~ ȚR, 1598, sept. 6.

JAPȘE *f. v.* **ZAPȘE**

***JARIȘTE** *f.* «лесной поджог, погорелое место в лесу», «forêt incendiée; terre calcinée (par l'incendie d'une forêt)»; *în top.* 1. *sat* жарѣца: да мѕ ε(ст) сѣ скорца и съ ~ ȚR, 1526, iul. 7. 2. *culme* жарищї: и ѡ(т) тѕїѫ ѕ го(р) кѕлме ~ ȚR, 1586, iun. 26.

***JAVRĂ** *f.* «жалкая, худая собака; ничтожество (о человеке)», «cabot, roquet, chien hargueux; homme de rien»; *în top. sat* жавре(в): ѡ(ч)иѕ ѕ къ(н)чеции ~ ȚR, 1597, sept. 28.

JDER *m.* «куница (мех)», «peau de martre»; ждеръ: и гадишѣ лисицѣ ~ кѣверицѣ ȚR, ⟨1422, după oct. 23⟩; жде(р): или вѣверица или ~ ȚR, ⟨1422⟩; ж(д)ера: ѡ(т) ~ и ѡ(т) лисица(χ) ȚR, 1431, ian. 30; ж(д)ери: ѫ аталъѫ съ ~ Brașov, ⟨1462—1463⟩ B; да не кѕпѕѫ(т) лисици и ~ ȚR, 1470,

mart. 6; за ра(дї) цен8 ~ ŢR, ⟨1521—1529⟩, febr. 5; ждерн: крезне w(т) трьв8сн w(т) лисице и ~ ŢR, 1504 sau 1507.

● w(т) жде(р)ка ŢR, 1590, apr. 18.

JENUNE *f v.* **GENUNE**

JERDIE *f.* «мера длины», «mesure agraire»; же(р)дїн: мисто ше(ст) ~ M, 1537, mart.; два фалчи винограда без десѣти ~ M, 1555, mart. 31; десѣ(т) ~ за виногра(дї) M, ⟨1578—1579⟩, apr. 7; 1591, dec. 25.

***JGHEBOS** *adj.* «желобчатый», «en forme d'auge, de caniveau»; *în top. pisc* жгебосен: ако да н(м) е(ст) w(ч)н8 8 пн(с)к8 ~ ŢR, 1577, apr. 29 B.

***JID** *m.* «еврей», «juif»; I. *în antrop.* жи(д): w(с)та(л) е(ст) ~ w(т) зако(н) ŢR, ⟨1584⟩, iun. 20; пок8пи бадѣ по(с̃т) w(ч)н8 8 лисѣня w(т) ~ една 8же ŢR, 1598, ian. 25; жи(д)8: пок8пи(л) баде по̃(ст) дела ~ ф8не е(д)на ŢR, 1599, mai 18.

II. *în top. sat* жид: ⟨да нм ест wчнн8⟩ ... и 8 ~ ŢR, 1527, mai 3, *DRH* III, nr. 37; жи(д): да е(ст) w(ч)н8 8 ~ ŢR, ⟨1584⟩, iun. 20; а w(т) се(л) w(т) ~ ŢR, 1590, ian. 26; жи(д)8: и стоико w(т) ~ ŢR, ⟨1585⟩, sept. 9; жидѣнн: пок8пи мънѣ w(ч)н8 8 ~ ŢR, 1593, dec. 7 B.

JIDOVINĂ *f.* «овраг, рытвина, ущелье», «ravin, bord escarpé, défilé»; жидовинъ: w(т) толѣ по п8(д) дила 8 ~ M, 1491, ian. 16 B; 1497, ian. 3.

***JIAN** *m.* «житель побережья реки Жиу», «celui qui habite le long du cours du Jiu»; *în antrop.* жиан8(л): и паки да е(ст) ~ ŢR, 1558, iul. 19; пок8пи ш8ика пр̃ъ(к) е(д)на фа(л)че w(т) ~ ŢR, 1575, iul. 10.

JILIŞTE *f.* I. «жилище, поселение», «habitation, habitat»; жилище: и ~ w(т) амара ŢR, 1451, aug. 1; съ винагра(дї) и съ планине и съ ~ ŢR, 1493, sept. 2; 1560, mai, 14 A; жилищѣ: села ... и съ ~ w(т) поле ŢR, 1510, mai 27 B.

II. *în top. sat* жилище: да н(м) сѫ(т) села ... и половина ~ на ратине ŢR, 1441, iun. 30; w(ч)н8 8 ~ ŢR, 1536, iun. 8; жилищѣ: да мѕ ест р8ши и раковїца ... и ~ wт поле ŢR, 1492, iul. 9, *DRH* I, nr. 230; жилн(щ): w(т) половины w(т) село w(т) бага и w(т) ~ ŢR, 1593, oct. 25.

***JINTIŢĂ** *f.* «сыворотка с крупинками творога», «sorte de fromage blanc de brebis (de qualité inférieure)»; *în antrop.* жи(н)ти(ц): да н(м) е(ст) селw ... и ацинганїе ... и ~ съ цига(н)ка си ŢR, 1580, ian. 10.

***JIREAPĂN** *m.* «можжевельник», «genévrier»; *în top. munte* жирѣпъ(н): а хота(р) ти(м) планина(м) поче(н)ше w(т) вр̀ъ(х) ~; жирапъ(н): и до вр̀ъ(х) ~ M, 1410, febr. 15 (fals din sec. XVI).

JIREBIE *f.* I. «полоса земли», «bande de terre»; жеребїи: прода(л) есмъ четнрїи домн съ чети(р) ~ M, 1598, mai, 15; жрѣбїе: и прода(л) ... царин8 и съ ~ домо(в) M, 1599, aug. 24.

II. *în top. sat* жирибе(щ): w(ч)н8 влодичано(в) w(т) ~ ŢR, 1568, sept. 5 A.

● ста(н) жиребн(в) ŢR, ⟨1591, după luna mai⟩.

JITNICER *m.* «житничер (боярин, ведающий закромами государя)», «administrateur des greniers d'un voïevode»; житьничѣръ: пань кръстѣ ~ сѫчавскын M, 1558, *IM*, nr. 763; жи(т)ничар: слѫзн нашемѫ гew(р)гїе ~; жи(т)-ничарю: нашемѫ гew(р)гїе ~; жи(т)нича(р): слѫга наш гew(р)гїе ~ M, ⟨1574,

după mart. 12 — iun.〉; нлѣ ~ M, 1592, mart. 15; нлѣ ви(в) ~ M, 1597, mai 8; житничар: їлѣ ~; житничарю: нашемоу нлѣ ~ M, 1579, apr. 2; житничѣр: нлѣ ви(в)шн ~ M, 1585, apr. 2.

JOLD *m.* I. 1. «барщина, дань», «corvée, impôt»; жо(лдѵ): нн оу ~ цюбы не платили M, 1447, aug. 22; жо(лдѫ): нн оу ~ цюбы ходили M, 1448, apr. 5 A; жолдъ: на ~ да не ходѣть M, 1454, dec. 8; жо(л)дъ: да не да(ст) ... нн посадоу нн ~ M, 1466, mart. 13. 2. «жалованье солдат», «solde (payé d'un militaire)»; жолдъ: а ~ не ма(м) да н(м) да(м); жълдъ: да н(м) плати(м) ~ ṬR, 〈1476—1477〉; жо(л)дѵ: за кони за wла(к) ... и за ~ M, 1592, ian. 10 A; и (з)а по(д)водде и (з)а ~ M, 1593, ian. 8.

II. *în antrop.* жwлди: вивка стана ~; дw(ч)ка стана ~ M, 1551, mart. 21; жо(л)ди: вѣра пана ~ комиса M, 1552, apr. 25.

III. *în top. sat* жолдецїн: село ... на нмѣ ~ M, 1555, apr. 30 A.

JOLDUNAR *m.* «наемный», «mercenaire»; жо(л)дѫнари: г(с҃д)вѫ ви дали есте ... ваши лю(дї) ~ свинецари M, 〈1527, ian. — 1538, sept. 18; 1541, febr. 19 — 1546, sept. 6〉, ian. 14.

***JOS** *adj.* «низкий, невысокий», «bas»; *în top.* 1. *sat* цосани: да нм ест ... вѫдѣни въси ... и ~ ṬR, 1486, iun. 30, *DRH* I, nr. 199; жоскни: wчинѫ ѫ ~ ṬR, 1597, iun. 20, *DRH* XI, nr. 238. 2. *moşic* жосенѣскъ: да м(ѫ) е(ст) w(ч)инѫ ... w(т) де(л) ~ ṬR, 1568, aug. 11.

JUDE *m.* 1. «судейский чиновник», «dignitaire ayant des atributions judiciares»; жѫдѣ: где е(ст) нѣгъшъ ~ M, 1409, ian. 28; жѫде: где е(ст) ~ пашко M, 1425, ian. 30; где е(ст) ~ миχаю M, 1434, apr. 24 B; где вы(л) ~ кръстѣ M, 1447, febr. 11; где ~ ѫлиѫ M, 1448, iul. 15 B; где ви(л) ~ wанчю M, 1491, nov. 6, *Cost. Ştefan*, 37; 1546, mart. 31; 1555, mai 2 B ş.a.; жюде: где е(ст) нѣничю(л) ~ M, 1433, nov. 16, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 161; жоуде: где е(ст) микоула ~ M, 1434, apr. 24 B; гдѣ е(ст) ~ фътъ M, 1434, oct. 8 B; где бы(л) ~ поу(л)пе M, 1495, ian. 22 B; где било ~ миχанло негроу(л) M, 1502, mart. 10; где бъ(л) ~ жѫла M, 1521, apr. 20 A; жѵдеве: стом(н) и жоуржѣ(?) влндарѣ ~ M, 1443, aug. 24, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 48; жѵде: где е(ст) ~ къръстѣ M, 1455, iul. 2; жоудеве: где бъли ~ миχанль и дїенншь M, 1500, mart. 22; где бы(л) драгоше и снмew(н) ~ M, 1522, iun. 26, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, nr. 73; жѫдеве: где били ~ вѫда и драгою M, 1502, mart. 14 B; жѵде(л): во(л)дѫ(ш)ко ~ M, 1581, mai 11 B; цѵде: и кръстѣ ~ M, 1586, ian. 13; жѫѵделе: петрика вин(к) їw(н) ~ ; жѫделе: ѫникови своемѵ нwиѫ ~ M, 1599. 2. «цыганский староста», «chef des tsiganes»; жѫде: и шкѫла ~ M, 1448, iul. 27; жѫделе: и на(н) ~ ṬR, 1510, mai 27 B.

● w(т) сено жѫделw(в) ṬR, 1539, nov. 20.

JUDECE *m.* «мелкопоместный землевладелец», «paysan libre qui possédait un lopin de terre»; жоудече(м): пише(т) г(с҃д)во ми ... све(м) ~ M, 1481, mart. 15 A; жѵде(ч): нн(к)то ... w(т) ~ M, 1578, apr. 3 B.

JUDECIE *f.* «старая административная единица, возглавляемой судейским чиновником», «ancienne unité administrative sous la direction d'un fonctionnaire judiciaire»; жѫдечїе: wбѣ части ~ M, 1434, apr. 24 B; 1436, aug. 20; dec. 7; жоудечїм: да боудетъ нмъ ~ оурикъ M, 1434, oct. 8 B; жоудечїи: оба ~ M, 1436, iul. 24; жѵдечїе: дали ... wбѣ ~ M, 1〈438〉, aug. 24; жѫдечїи: жигъранїи обѣ ~M, 1439, iul. 2; и полѣна wба ~ M, 1488,

oct. 15; 1528, mart. 13 B; жѹдечїи: дали есми ємѹ ... села ...дворъ ... и прътъноши ... где е(ст) жѹде кърстѣ и данчѹлъ wбѣ ~ M, 1455, iul. 2; тъ(м)пещіи ... wба ~ M, 1552, febr. 19; жѳѹдечїиле: село на врълад҃ѣ на имѣ [где бил] жѳд[е б]ѳда и другою wбѣ ~ M, 1488, dec. 13.

JUDEȚ *m.* **1.** pentru sens *v.* **JUDE;** жѳдецѳ: ~ брашє(в)ском(ѳ) ȚR, ⟨1431, după ian. 30⟩ B; прїноси(м) че(с)на ... ~ w(т) брашь(в) ȚR, ⟨1460⟩; fără an, iun. 25, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 373; ~ и ѣ҃ї пръгарї ȚR, ⟨1506⟩, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 457; жѳдець: и андрѣшъ ~ w(т) ражновь ȚR, 1437, apr. 8; жѳдѣцѳ: г(ѣ)подинѳ лѳкачѳ ~ брашевскомѳ ȚR, fără an, iun. 25, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 373; жѳдецѹ: до(б)рн(м) пријателє(м) ~ и ѣ҃ї пръгари; жѳде(ц): жѳпа(н) цѣфи(н) ~ ȚR, ⟨1506⟩, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 457; жѳдец: wт бъсєцї ⟨брата и владѹл⟩ ~ ȚR, ⟨1512 — 1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105. **2.** n. «суд», «jugement, tribunal»; жѳде(ц): да стане(т) съ ѿи(м) лице(м) прѣ(д) нами на еди(н) ~ M, ⟨1565⟩, iul. 25.

JUGAN *m.* şi *adj.* «мерин», «hongre»; жѳга(н): еди(н) ко(н) паки мака(р) па(с)тѳ(χ) є или ~ ȚR, ⟨1496⟩.

***JUGASTRU** *m.* «клен», «érable»; *în top.* **1.** *sat* жѳгастрїи: село на имѣ ~; жоѹгас(т)рн: w(т) того же село w(т) ~; жѳгастрн: w(т) ~ M, 1555, apr. 30 A; жѳгъстрѣии: две водиие(ц) w(т) w(л)тецъ на ~ ȚR, ⟨1582, sept. 1 — 1583, iul⟩. **2.** *loc* жѳга(с)трѳ: χотаре(χ) ... w(т) стежа(р) дори ѕ ~ ȚR, 1563, oct. 22.

JUMĂTATE *f.* I. «половина», «moitié»; жѳмъттъци: за сребе и ѣ҃ ~ ȚR, ⟨1577—1589; 1585—1591⟩ F, *Rsl* VIII, p. 435; жѳмътате: ~ де фѳне ȚR, 1599, mai 18.

II. *în antrop.* жѹметате: вѣра пана ~ нона M, 1403, aug. 1; панъ попъ ~ M, 1404, aug. 1; жюметате: ~ нона M, 1407, mart. 8; 1408, sept. 16; 1409, ian. 28; apr. 18; nov. 18; жѳметате: вѣра пана ~ їѡна M, 1410, febr. 15 (fals din sec. XVI); 1492, mart. 17; жѳмьтатѣ: вѣра пана їѡана ~ M, 1414, aug. 2; жомотатѫ: вѣра пана їѡна ~ M, 1415, apr. 13; жѳмътатѣ: [...] wна ~ M, 1415, iul. 12; жѹмътатѣ: вѣра пана цефѹла ~ M, 1436, dec. 7; 1438, aug. 21; 1⟨438⟩, aug. 24; жѳмътате: дочка пана цефѳла ~ M, 1480, sept. 15; 1600, mart. 20; жоѹметате: оуси непотове ~; жометате: їѡна ~ M, 1492, mart. 17.

III. *în top. sat* жоѹмътъцѣнь: село на имѣ ~; жоѹмътъцѣнїи: село ~ M, 1492, mart. 17; юмжтъцѣнїи: ча(ст) w(т) село ~; юмътъцѣнїи: ча(ст) w(т) ~; юмжтъцѣнїи: w(т) село ~ M, 1600, mart. 20.

● ... жѹметатевича M, 1412, apr. 5; ... жоѹржа жоѹметатевича M, 1419, apr. 8; ... жѳржа жомотатевича M, 1428, febr. 16; ... жоѹржа жометатевича M, 1428, apr. 15; ... жѳмътатевича M, 1428, iul. 29; 1438, aug. 18; 1439, mart. 12; apr. 3; 1443, mai, 22; ... жоѹмътатевича M, 1428, sept. 3; 1436, sept. 19; 1437, aug. 19; 1439, iul. 2; ... жѳметатевича M, 1428, dec. 4; 1429, iun. 1; 1441, sept. 29; ... цефѳла жюмоѹтатевича M, 1436, iul, 1; жюмѳтатевича M, 1436, aug. 27; ... жѹмътатевича M, 1437, febr. 7; ... жѳмататевича M, 1437, dec. 20 A; жѹмьтатевича M, 1438, febr. 23; ... жюмататевича M, 1448, febr. 18; ... жѳржа жомотатова M, 142⟨6⟩, ⟨...⟩, 8; 1427, sept. 14; ... жѳржа жомьтатева M, 1427, oct. 15; 1429, apr. 17; ... жомотатева M, 1428, iul. 8; aug. 17; 1429, mai 27; iun. 3; sept. 24 ş.a.; ... жомотатѫва M, 1428, dec. 28; ... жомътатева M, 1429,

ian. 10; цѣѳѕла жѕмотатева M, 1435, nov. 25; 1436, sept. 8; 1442, aug. 30; ... жѵмътатева M, 1436, aug. 11; ... жоѵмътатева M, 1439, oct. 28; 1442, febr. 24; ... жоѵмѣтатѣва M, 1442, apr. 5; ... жомотатичъ M, 1433, iun. 4; ... жомътатича M, 1433, iun. 15; ... жоѵмътатича M, 1436, nov. 30; 1437, dec. 20 B; жѵмътатича M, 1436, iul. 17 A; ... жѕмататича M, 1437, mai 15; ѡ(т) мъ[н]дрѣ жѕмататича M, 1455, iul. 2; пань мъндрѣ жѵмататнискъи M, 1436, sept. 19 B; ... мъндрѣ жѵмъътатичи M, 1438, mart. 5; ... мъндрн жѵмътатичи M, 1441, iul. 7.

***JUNCĂ** *f.* «телка, нетель», «génisse (taure)»; *în antrop.* жѕ(н)ка: покѕпи ... ѡ(т) бѕкѕ(р) и ~ ṬR, 1598, sept. 6.

***JUNE** *adj.* şi *s.m.* «молодой, юный; юноша», «jeune, jeune homme»; *în antrop.* жѕна: и ~ съ децами ṬR, 1510, mai 27 B; жоѵна: н ~ съ дѣцамн сн ṬR, 1526, iun. 1; жѕнеле: алн и ѡ(т) ~ е(ст) покѕпила ṬR, 1586, iul. 13.

***JUNGHIAT** *adj.* «заколотый (кинжалом, ножом)», «frappé d'un coup de couteau»; *în top. sat* жѕ(н)гѣцїи: село чюмецїін ... и ~ полови(н) ṬR, 1597, oct. 5.

JUPÎN *m.* I. «барин, сударь», «titre donné aux grands dignitaires, puis par extension aux boyards»; жѕпъ(н): ~ сава ѡ(т) тръговища ṬR, fără an, mai 24, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 374.

II. *în antrop.* жѕпѫнѣ: н ~ и петрѕ ṬR, 1510, mai 27 B.

III. *în top. sat* жѕпънецїн: да нм ест ... и ѕ ~ ṬR, 1486, iun. 30, *DRH* I, nr. 199; жѕпъне(ц): и да(н) ѡ(т) ~ ṬR, 1514, dec. 14; села на н(м) ... и ~ ṬR, 1591, ian. 12; жѕпънецїи: и тѕ(п)ша и ~ ṬR, 1545, iun. 1; 1579, iun. 10; жѕпънѣни: ра(дл) ѡ(т) ~ ṬR, 1571, oct. 11; ѡ(т) на нѣгре ѡ(т) ~ ṬR, 1588, ian. 26 B; жѕпънецин: ~ ѡ(т) гило(рт) ṬR, 1579, iun. 10.

JUPÎNEASĂ *f.* «барыня; сударыня», «épouse d'un boïard»; жѕпанѣса: е(ст) дала ~ ма(р)га де(л) ен ṬR, ⟨1588⟩, ian. 8.

JURAT *m.* «присяжный заседатель, присягнувший», «juré»; ѵоѵратѕ(л): дом ... ѡана ~ M, 1469, febr. 9; жората: оѵ ~ драгомира M, 1490, mart. 15 B.

L

LA *prep.* I. **1.** «у, на», «chez, à»; ла: ѡчиѫ ~ плопѫ(л) ŢR, 1529, iul. 27; и ~ ти(и) коби(л) ше ~ ти(и) сие кии(г) ŢR, ⟨1538—1541⟩; ~ фѫ(и)дѫ(л) поенїен тръгѫлѡ(в) ŢR, 1583, mai 27 A; ливадъ ~ ѯотарь ŢR, 1590, aug. 17, *Ştef. Doc. G.*, p. 287. **2.** «от», «de» (în prep. compusă *de la*); дьла: са дьскѫпаратъ ~ ми(и) сатѫ(л) ŢR, ⟨1599, nov.—1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1. **3.** «от» «de» (în construcţii cu ѡ(т), calc după *de la*); ѡ(т)ла: ~ ѡпаша кръ(и)гѫрело(р); ме(с)то ~ горѫ(и); ~ копъчале; ливадъ ~ гардѫ; лазѫ(л) ~ плопи ŢR, 1559, apr. 24; покѫпи е(ст) ѯа(ч)ка ~ ца(м)ба едно лѡзїе ŢR, 1569, aug. 23; ѫ фѫ(и)дѫ(л) ~ го(р)га(и) ŢR, 1576, apr. 18.

II. *în top.* **1.** *loc* ла: ~ фынтынице M, 1471, oct. 24; ~ неголъ ŢR, 1533, oct. 13, *DRH* III, nr. 169; ѡ(ч)иѫ ~ лакѫре ŢR, 1534, sept. 6 B; ме(с)то ~ сти(и); ~ дръстъ дра(г)миро(в) еди(и) ши(в) ŢR, 1559, apr. 24; ѡ(ч)иѫ что се зове(т) ~ радѫле(ци) ŢR, 1565, ian. 4 B; ~ лакѫ(л) съ(с) стежарю(л) ŢR, 1583, mai 27 A; ~ въдѫлецѫ(л) до цѫбею кисе(л) ŢR, 1584, mai 2; ~ трестие ŢR, 1590, aug. 17, *Ştef. Doc. G.*, p. 287; покѫпи митрѣ шике ѓ ~ брад ŢR, 1592, febr. 2, *Ştef. Doc.* G., p. 290. **2.** *sat* ла: село на имѣ ~ къдѣ(и) M, 1593, mart. 16.

LAC *n.* I. «озеро», «lac»; лак: а ѡ(т) толѣ прости оу ~ M, 1468, sept. 12, *Bogdan, Doc. Şt.* I, nr. LXXV; лакѫре: колико ~ сѫ(т) ѫ тен блата(ѯ) ŢR, 1511, aug. 30; ѫ ~ та(ж) гр(о)па ѯотарѫлѡ(в) ŢR, 1583, mai 27 A; ла(к): и ѫ кам(и)а ѫ ~ ŢR, 1521, iun. 14; ѡ(т) тѫпа дори ѫ ~ ŢR, 1565, sept. 14, *Ştef. Doc. G.*, p. 132; е(д)но ши(в) и съ(с) ~ ŢR, 1578, aug. 7; лакѫ: една латѫре ѡ(т) ~ до валѣ ŢR, ⟨1580⟩, mai 20; ~ съ(с) тре(с)ти ŢR, ⟨1580⟩, iun. 13; да ѫлови(т) ѡни сами ри(б) ѫ ~ ŢR, 1583, dec. 27.

II. *în top.* **1.** *lac* лакѫл: ~ поркѫлѫи ŢR, 1496, aug. 1 (adăugat pe margine); ~ кѫ мърѫл ŢR, 1532, mai 28, *DRH* III, nr. 126; ла(к): ~ змеѫло(в) ŢR, 1510, mai 27 B; и ѡ(т) ~ дале(в), ŢR, 1537, iun. 20; ~ стое(в) ŢR, ⟨1579⟩, apr. 2; лакѫ(л): ~ ла(п)тело(в) ŢR, 1517, iul. 10; ~ съ(с) ръкициле; ~ косанѡ(в) ŢR, 1517, nov. 22; по(с)тави(ш)е ѫ полю

каменн и ѫ бѫко(в) ~ ŢR, 1521, iun. 14; ~ стѫ(н)гаче(в); и по ѫ ~ дѣго(в) ŢR, ⟨1533, mai — dec.⟩; ~ дале(в) ŢR, 1537, iun. 18; iun. 20; ~ съ тръстїю ŢR, 1558, iul. 19; ~ берче(в); ~ братѫло(в); ~ цамъ(н) ŢR, 1566, ian. 9; ~ колѫнѫло(в) ŢR, 1567, mart. 10, *Ştef. Doc. G.*, p. 158; ~ подолоро(в) ŢR, 1567, apr. 7; ~ батнцнло(р) ŢR, 1570, ian. 3; ~ глъбо(к) ŢR, 1571, mai 20; ~ змеѫло(в) ŢR, 1572, iul. 15; ~ плопѫло(в) ŢR, 1573, oct. 23; 1579, mai 4; ~ кр(с)тнцно(в) ŢR, 1574, sept. 4; ~ ѡ(т) лазѫре ŢR, 1575, dec. 4; ⟨1580⟩, mai 20; ~ черно ŢR, 1577, apr. 15 A; ~ кънелѫи ŢR, 1579, apr. 15; ~ блѣ(н)зевь ŢR, 1579, nov. 10 A; ⟨1579⟩ dec. 12; 1581, ian. 27; ~ ставърѫло(в) ŢR, 1580, ian. 6; ~ канло(р); ~ рѫшецо(в) ŢR, 1580, ian. 8; ~ кѫ (с)тени ŢR, ⟨1580⟩, mai 20; ~ съ(с) стежарю(л); ~ къмилен; ~ де мїезѫ ŢR, 1583, mai 27 A; ~ рькицилор ŢR, 1587, sept. 7 B; ~ лн(м)педе; ~ съ плопи(н); ~ лѫмашѫло(в); ~ съпа(т) ŢR, 1587, nov. 7 A; ѡ(т) ~ гревѫло(в) ŢR, 1588, iun. 2; ~ цъ(р)-мѫро[с] ŢR, 1593, iun. 6; ~ маре ŢR, 1596, aug. 10; лакоу(л): ~ стѫ(н)-гаче(в) ŢR, ⟨1533, mai — dec.⟩; лакѫре: ѡ(ч)нѫ ла ~ ŢR, 1534, sept. 6 B; лакѫ(ль): ~ шилимоню(в) ŢR, 1576, ian. 9 A; лакѫрелорѫ: по срѣ(д) ~ пипе(р)къ(в) ŢR, 1580, ian. 8; лакѫрѣ: ѡ(ч)нѫ ѫ ~; лакѫрѣ(х): ѡ(ч)нѫ ѡ(т) ~ [цѫг]ѫлѣ ŢR, 1582, iun. 4; лакѫлѫи: на ѡпа(ш)на ~ съ(с) пърѫ(л); лакѫреле: ~ цемине ŢR, 1583, mai 27 A; лак: оу ~ медвидов M, 1584, mart. 20 B. 2. *sat* лакѫ: ѡ(ч)нѫ и село ѫ ~ ŢR, 1596, aug. 12.

● по доле лакѡ(в) ŢR, 1528, nov. 10 A; на три лакѫре(в) ŢR, 1534, mart. 17; до ѫста лакѫло(в) ŢR, 1570, ian. 3; 1596, iul. 6; ѫ правѫ лакѫ-лѡ(в) ŢR, 1576, ian. 9 A; лакѫлѫ(в) наде(в) ŢR, 1587, nov. 7.

***LAPTE** *n.* «молоко», «lait»; *în top. lac* ла(п)тело(в): лакѫ(л) ~ ŢR, 1517, iul. 10.

***LARG** *adj.* «широкий, обширный», «large, vaste»; I. *în antrop.* ларга: ~ и чад и(х) M, ⟨1570, apr. 14⟩; ла(р)жанула: где до(м) ѡана ~ M, 1548, apr. 8; где би(л) до(м) ѡана ~ M, 1552, mart. 25.

II. *în top.* 1. *sat* ларка: црко(в) ѡ(т) ~ M, 1428, iul. 11; ла(р)га: на ~ где би(л) ѡа(н)ка M, 1493, mart. 5, *Cost. Ştefan*, p. 45; ларга: ѡчинѫ ѫ ~ ŢR, ⟨1593, oct. — 1594, sept. 12⟩ *DRH* XI, nr. 2. 2. *pîriu* ларцинен: мѣсто ... на ѡб[ы]рши ~ M, 1469, iun. 5; ла(р)гѫла: до ѫ(с)тїе ~ M, 1501, iun. 27; ѡ(т) полѣнѫ ръки(т)нои долѫ до ѫ(с)тню ~ M, 1591, ian. 5; ларги: село на ~ M, 1546, mai 8; ла(р)гн: село за прѫто(м) на ѵстїе ~ M, 1548, apr. 8; 1552, mart. 25; ла(р)гула: долѫ до оу(с)тиа ~ M, 1585, oct. 20; ларчн: въ ѫст ~ M, 1592, febr. 24, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 355; ла(р)гѫлѫ(н): долѫ до ѵ(с)тїн ~ M, 1595, nov. 17; ла(р)гѫ(л): и ѡ(т) ѫ(ст) потоцъ ~ M, 1600, mai 27. 3. *loc* ларгъ: ѫ кла(де)не(ц) ~ ŢR, 1521, iun. 14.

● ѡбръшїе ла(р)голова M, 1455, febr. 3; до оу(с)тїа ла(р)гови M, 1592, sept. 18; де(л) ... ларгѫ(в) ŢR, 1592, febr. 18.

***LAT** *adj.* «широкий», «large, étendu»; I. *în antrop.* ла(т), în cuv. compus ѡбра(з)ла(т): ѡко(ж) да н(м) бѫде(т) комате ѡцинѫ сн ста(н)чюло(в) ~ ŢR, 1525, apr. 19; ба(р)бъла(т): и кира и ѡню ~ ŢR, 1590, febr. 15.

II. *în top. sat* лата: ѡ(т) хота(р) е(ж) е(ст) код ~ ŢR, 1538, iul. 16.

● дрѫ(м) латѫло(в) ŢR, 1505, iul. 18.

LATURĂ *f.* I. «боковая сторона; часть; полоса земли», «côté; partie; bande de terre»; латѫре: покѫпи ѫр(с) .ă. ~ мѣ(с)то ŢR, 1572, iul. 15; покѫпи

ста(и) е(д)ма ~ w(т) сава ŢR, 1577, apr. 15 B: една ~ w(т) вале до хотар ŢR, ‹1580›, mai 20: покѕпи е(д)ма ~ ŢR, 1580, dec. 30; латѕри: покѕпи ста(и) е(д)ма ~ w(т) да(и) ŢR, 1577, apr. 15 B.

II. *în antrop.* лътѕрѣкѕ(л): ~ с дяца(м) си ŢR, 1543, iun. 15.

LAŢ *n.* «плата», «latte, volige»; лаци: да кѕпѕе(т) кли(и)це w(т) ши(и)-дима и кли(ща)е w(т) ~ ŢR, ‹1496—1507› G.

***LAUDĂ** *f.* «похвала», «louange»; *în antrop.* лаѕдъ: а пето(м) ~ w(и) е(ст) има(л) прењѣ ŢR, 1577, mart. 14; поше(ж) покѕпи ~ w(т) ми(р)ча ŢR, 1579, aug. 3: лаѕдви: лава(т) ... повел(ѣ)ѣѣ ... ~ съ(с) братїа(м) си ŢR, 1577, mart. 14; лаѕдѣ: покѕпиа ... w(т) на(д) ~ ŢR, 1597, ian. 11 B.

● вацѕ лъѕде(в) ŢR, 1577, mart.14: дава(т) ... повеленѣѣ ... лаѕде(в) ŢR, 1579, aug. 3; де(л) лаѕде(в) ŢR, 1597, ian. 11 B.

***LAUR** *m.* «лавр; дурман», «laurier; stramoine»; I. *în antrop.* лаоуръ: где живе(т) ~ M, 1443, mart. 6; лаѕ(р): и козма сѣ̃ѣ ~ M, 1592, ian. 19; вивк ~ M, 1600, mart. 20; лаѕр: жалѕе(т) ~ на ръ(с)тев; лаурѣ: [лю](лї) добри что има [...] ~ до (ши) де(ж) M, ‹1595, aug. — 1606, iun. 30› A; лаѕры: виокове ти(х) ~ M, 1600, mart. 20.

II. *în top. pîrîu* лаѕри: w(т) обрѣшїи ~ M, 1490, mart. 15 C, *Bogdan, Doc. Ştef.* I, nr. CCXV; лаоурѣ: мѣчиною та на врѣх ~ M, 1502, nov. 17. *Bogdan, Doc. Ştef.* II, nr. CV.

LAZ *n.* I. «сеча, место вырубленного леса», «terraine défriché, essart»; лазѕ(л): еди(и) ме(с)то ла спи(и) и ~ w(т) ла плопи ŢR, 1559, apr. 24; лазѣре: винограда и .д̃. ~ ŢR, 1572, iul. 4; вѣсѣ ча(ст) его ... и съ ~ M, 1598, mart. 17; лаз : w(т) де(л) мѣрине(в) еди(и) ~ ŢR, 1579, oct. 31, *Ştef. Doc. G.*, p. 212; покѕпиѫ ... .а̃. ~ ŢR, 1587, ‹iul. 13 — aug. 31›, *Ştef. Doc. G.*, p. 263; покѕпи(х) ста(и) ... еди(и) ~ ŢR, 1587, iul. 8 *Ştef. Doc. G.*, p. 257; лази: ере въ ~ M, ‹1583—1591›, iun. 22; лазѕ: пкѕшиѫ рѕстѣ .а̃. ~ ŢR, 1587, ‹iul. 13 — aug. 31›, *Ştef. Doc. G.*, p. 262; ла(з): покѕпи(л) шикѕла еди(и) ~ ŢR, 1593, oct. 25.

II. *în top.* 1. *loc* ла(з): оу симїѡно(в) ~ мѣсето w(т) мли(и) M, 1456, febr. 18; ши(в) что се зове(т) ~ ŢR, 1559, apr. 24; .а̃. ши(в) w(т) по(л) прибою ѕ ~ ŢR, 1564, dec. 11; 1575, iul. 10; 1583, mai 7 B; 1597, ian. 18; лазоѫл: бѣкатѕ земли ... на имѣ ~ M, 1497, ian. 22, *Bogdan, Doc. Ştef.* II, nr. LII; лазѕ(л): ~ вопше(в) ŢR, 1535, mai 15; ~ кръ(с)тиа(и) ŢR, 1536, iun. 23; ~ бърквѕ ŢR, 1550, iun. 17; ~тѕ(и)сѕло(в); ~ лазаро(в) ŢR, 1567, mart. 10, *Ştef. Doc. G.*, p. 158; ~ дѕ(м)вравши ŢR, 1567, mai 4; ~ зкръче(и) ŢR, 1569, aug. 23; ~ мош[е](в) ŢR, 1586, iun. 26; ~ кр(с)те(в) ŢR, 1586, dec. 18; ~ го(л) ŢR, 1588, ian. 17; лазѕ: ѕ сре(д) ~ иѣгов[(в)] ŢR, 1528, nov. 10 A; лазѕлѣи: и по слѣмѣ ~ дори ѕ мъгѕрѣле ~ ŢR, 1558, febr. 11; лазѣре: w(т) лакѕ(л) w(т) ~ ŢR, 1575, dec. 4; еди(и) разо(р) w(т) подпшо(р) и w(т) ~ ŢR, 1579, iul. 7; е(д)на фа(л)че ѕ ~ ŢR, 1597, ian. 18; wчшиѕ ѕ ~ ŢR, 1598, apr. 5, *DRH* XI, nr. 280; лазѕри: покѕпи иѣгое w(т) стонка(и) .а̃. [ши(в)]ѕ ~ ŢR, ‹1583›, mai 5; покѕпи иѣгое w(т) на(д) стонка(и) .к̃. ... ѕ ~ ŢR, 1584, mai 5; лаз: една фалче ѕ ~ ŢR, 1597, ian. 18, *DRH* XI, nr. 216. 2. *sat* лазѕри: и wт ~ татѕл ŢR, 1598, apr. 5, *DRH* XI, nr. 280.

● по wбрацї лазѕрилw(в) ŢR, 1579, nov. 26.

LĂCAŞ *n.* «приют, кров», «séjour, demeure»; лака(ш): а ми да имамо ме(с)то и ~ ѕ г(с̃)ва ви ŢR, ‹1508—1509›.

LĂCĂTAR *m.* «слесарь», «serrurier»; лъкъта(р): и лѫка ~ съ же(н) и съ дѣти M, 1581, mai 11 B; лькътарю(л): кѫпова(л) е(д)на кѫща ѡ(т) на а(н)дреш(ш) ~ ŢR, 1585, dec. 15.

***LĂCŞOR** *n. dim.* de la **LAC**; *în top. loc* лъкшорѫ(л): да си пазн(т) ~ да н(м) е(ст) за прѫтове ѡ(т) пчаларїе ŢR, ⟨1554—1557⟩, sept. 1; лъкшо(р): да се знае(т) ҳотаре ѡ(т) ~ по слѣмѣ плешо(м) ŢR, 1558, febr. 11.

● дорн връ(ҳ) лъ(к)шорѫло(в) и ѡ(т) до връ(ҳ) ль(к)шорѫло(в) ŢR, 1574, febr. 13.

***LĂCULEŢ** *n. dim.* de la **LAC**; *în top. lac* лъкѫле(ц): ѡ(т) мьгѫра вишє(в) до каме(н) ѫ ~ ŢR, 1598, sept. 6.

***LĂCUSTĂ** *f.* «саранча», «sautterelle»; I. *în antrop.* лакѫста: ѡ(т) того стефана воево(да) рекомїн ~ M, 1546, mart. 17; apr. 21 B; лакѫ(с)тъ M, 1546, mart. 23; лъкѫстъ M, 1546, mart. 30; mart. 31; apr. 20; лъкѵстѫ M, 1546, apr. 12; ⟨apr. — mai⟩ 28; лакѫстъ M, 1546, apr. 15; лъкѵ(с)та M, 1581, sept. 14; лѫкѫстѫ M, 1583, mart. 29 A.

II. *în top. sat* лъкѫстѣнн: дѫмїтро(в) по̃(с) ѡ(т) ~ ŢR, 1576, febr. 15 B; лькѫ(с)тѣнн: и ѡ(т) ~ дѫмнтрѫ ŢR, 1578, iun. 1; лъкѫ(с)тѣнн: ѡ(т) ~ дѫмнтрѫ ŢR, 1579, oct.; лъкѵ(с)тѣнн: семиѡно(в) ѡ(т) ~ ŢR, 1585, ian. 13.

***LĂSTUN** *m.* «земляная ласточка», «martinet»; *în top. vale* лѫстѫнлѡ(р): мѣ(с)то ѡ(т) стънѫ ѫ калѣ ~ ŢR, 1560, iun. 16.

***LĂŢAT** *adj.* «лохматый», «chevelu»; *în antrop.* лацатѫ(л): да(л) ѫ рѫ(к) стонке(в) ~ ŢR, ⟨1512—1521⟩, ian. 17, *Tocil. 534, doc.*, nr. 252.

***LĂUDAT** *adj.* «хваленный», «loué, vanté»; *în antrop.* лъѫда(т): покѫпи ... н ѡ(т) ~ ŢR, 1492, oct. 9; колико е(ст) дръжа(л) ~ дворин(к) ŢR, 1512, iul. 30 A; имаше съпрѣнне ... съ(с) ~ ŢR, 1526, mai 30 A; жѫпа(н) ~ ключа(р) ŢR, 1533, febr. 7; ~ ключа(р) ŢR, 1533, febr. 12; лаѫдат: [...] внстинар н ~ н сїн по[...] ŢR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23. *DRH* II, nr. 105; лъѫдат; прѣставн сѧ ... жѫпан ~ ŢR, 1533, sept. 2, *IM*, nr. 515; ~ великын клѫчар ŢR, 1535, după aug. 15, *IM*, nr. 616; написахъ аз ~ гр̃ам ŢR, 1570, ian. 3, *Ştef. Doc. G.*, p. 177—178; 1584, mai 2; лъѫдатѫ: покѫпи г(с)пж(д)а а(н)ка ѡ(т) ~ ŢR, 1537, ian. 15; жѫпанѫ ~ пеҳа(р)никѫ ŢR, 1537, iun. 9; 1583, mai 9; льѫдат: и рѣч ~ ŢR, 1571, iul. 11, *Ştef. Doc. G.*, p. 187; стъ(н)чн(л) и ~ н лѫпѫл ŢR, 1581, iul. 2, *Ştef. Doc. G.*, p. 222; 1583, apr. 29, *Ştef. Doc. G.*, p. 229; mai 1, *Ştef. Doc. G.*, p. 252; iun. 7, *Ştef. Doc. G.*, p. 237 ş.a.; льѫда(т): ~ велнкн лѡ(г)фе(т) ŢR, 1582, aug. 24; nov. 1; 1583, mai 23; лѫѫда(т): покѫпн(ҳ) ла(ц)ко ѡ(т) ~ ŢR, 1586, iun. 26; лаѫда(т): и ѡ(т) ~ ŢR, 1588, mai 27; лъѫдътое: жѫпанца ~ ŢR, 1520, mart. 16.

● жѫпанца лъѫдатова ŢR, 1492, oct. 9; жѫпанн(ц) лъѫдътое(в) ŢR, 1520, mart. 16; де(л) лъѫдато(в) ŢR, 1526, mai 30 A; 1548, mai 8; 1560, apr. 17; 1579, dec. 22; де(л) лъѫдатовѫ ŢR, 1537, ian. 15; де(л) льѫдато(в) ŢR, 1582, apr. 10; синн лъѫдатов ŢR, 1594, mai 27, *DRH* XI, nr. 55; 1599, ian. 15, *DRH* XI, nr. 322.

***LĂZUŢ** *n. dim.* de la **LAZ**; *în top. loc.* лъзѫ(ц): по(л) фа(л)че ѫ ~ ŢR, 1575, iul. 10.

LE *pron. pers.* *v.* **EL.**

LEAFĂ *f.* «жалованье, заработная плата», «salaire, paiement, appointements»; лафа: за цо не даю(т) ми ~ мнѣ колко є(ст) писано M, ⟨1569⟩, febr. 9; лаф: хокю платн ~ юнаком ŢR, 1597, iun. 26, *DRH* XI, nr. 244.

LEAGĂN *n.* «качалка», «berceau»: лѣгъ(н): моли(м) г(с̃)ко ви ѕцените ми еди(н) ~ добръ ŢR, 1482. nov. 20; .с̃. пче(ми) и еди(н) ~ кѕ(п)но чини(т) .г̃. а(с̃) ŢR, 1542, ian. 25; лѣгѫ(н): ра(дї) еди(н) ~ да ми кѕпи(т) ŢR, ⟨1530—1532⟩, nov. 6: ра(дї) еди(н) ~ что сѫ(м) ѕто(к)ми(л) ŢR, ⟨1546—1552; 1558—1559⟩, apr. 1.

***LEAH** *m.* «поляк», «Polonais»; *in antrop.* лѣхоула: сиѫ̃кє ~ M, 1495, ian. 22 B.

LEFEGIU *m.* «наемный», «mercenaire»: лафачїє: ако да възмѣстите ѡ(т) тѣ(х) слоугъ въ ваше ~ къ спатаре ŢR, *Înveăturĭ*, p. 286/v.

LEGUMĂ *f.* «зелень, овощ», «légume»: легоми: възѣшѣ им капѕсти и инїє ~ и рив M, 1588, nov. 2, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 349.

***LEMN** *n.* «дерево (материал), дрова древесина», «bois, arbre»; *în top. drum* лѣ(м)нело(р): да се знае(т) хотарълє ... и до ѕ пѕ(т) ~ ŢR, 1570, nov. 7.

***LENEŞ** *adj.* «ленивый», «paresseux»: *in antrop.* лѣнеша: ~ и ча(д) и(х) M, ⟨1570, apr. 14⟩.

***LEPĂDAT** *adj.* «покинутый, брошенный», «abandonné, rejeté (par sa mère)»; *în antrop.* лъпъда(т): кѕпше ѡ(т) ~ ŢR, 1471, ian. 25; лепъдатѕ: ѡчина с(но)во(м) ~ ŢR, 1509, iul. 19; лепъда(т): ~ ѡ(т) недавока ŢR, 1511, ian. 10; 1579, iul. 29; лепъдатѣ: ~ съ дѣцами си ŢR, 1526, iun. 1; лепъда(т): ~ и сїновн си ŢR, 1528, oct. 28; 1537, dec. 4; 1542, ian. 10; 1557, oct. 9; nov. 9 B ş.a.; ле(п)да(т): ѡ(н) є ѕхватил ~ ŢR, 1539, febr. 22; и ~ вѣ(л) пѣ(х) ŢR, 1557, ian. 23; mai 11; iul. 4; ⟨1561—1568⟩, mai 31; 1574, dec. 18; лъпъда(т): покѕпи(ш) ... де(л) ... и ~ ŢR, 1557, iul. 9; 1571, ian. 8; лъпада(т): ~ пѣ(х) ŢR, 1557, iul. 9; лепъдат: сведїтелїи ... и ~ пѣх ŢR, 1557, iul. 23, *Stef. Doc. G.*, p. 135; венол и врат его ~ ѡт там ŢR, 1597, aug. 14, *DRH* XI, nr. 254; ле(п)д(т): покѕпи(ш) ... и ѡ(т) ~ ŢR, 1565, ian. 4 B; лепада(т): ~ и жена его M, ⟨1570, apr. 14⟩; лъпадат: ~ ѡт там; лъпъдатъ: ~ ѡт там ŢR, 1593, oct. 8, *DRH* XI, nr. 4.

● ѡ(ч)ина лепъдато(в) ŢR, 1537, dec. 4; и ѡ(т) де(л) ле(п)дато(к) ŢR, 1565, ian. 4B; 1596, aug. 12; 1597, aug. 14.

***LESPEDE** *f.* «плита, сланец», «dalle, schiste»; I. *în antrop.* лѣ(с)пе(з): и па(к) є(ст) покѕ[пи](л) са(р)ки(з) ѡ(т) на ~ ŢR, 1585, mart. 8.

II. *în top.* 1. *loc* лѣспеде: хотар ... до ~ ŢR, 1532, mai 28, *DRH* III, nr. 126. 2. *munte* лѣспедѣ: еди(н) планн(и) по име ~ ŢR, 1533, oct. 13.

***LEU** *m.* «лев», «lion»; *în antrop.* леѕ(л): клѕча(р) ~ ѕ ки(л)чере(ци) ŢR, 1519, sept. 16; и добре и їѡ(н) ~ и личю(л)M, 1555, sept. 24.

***LEUCĂ** *f.* «брусок, связывающий ось телеги с кузовом, люшня», «pièce de bois courbé qui soutient la ridelle»; *în antrop.* леѕкь: цю ви цие(т) каза(т) ва(ш) чѣвкь ~ да вербите ŢR, ⟨1479—1480⟩ A.

***LEURDĂ** *f.* «черемша», «ail-de-bois»; *în top. sat* леѫрда: дадє ... и ~ и чирешелѕ(л) ŢR, ⟨1400—1418⟩ (aduăgat pe margine); 1424, aug. 5; села на име ва(х)на и плоцина и ~ ŢR, 1562, ian. 9; леѕ(р)дѣ(н): нѣко(н)

винограа(д) w(т) ~ ȚR, ⟨1570⟩, ian. 12; да мѕ е(ст) w(ч)нѕ и ѕ ~ ȚR, 1582, sept. 28; леѕ(р)дѣ(ш): ни е(д)но метѣ(х) ѕ ~ ȚR. ⟨1570⟩, ian. 12; леѕрдѣш: w(ч)нѕ на ~ ȚR, 1592, mart. 1; леоурдещїн: села именем ~ и блажѣне M, 1581, dec. 1, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 345.

● и плани(и) краѕ(л) леѕ(р)де(е) ȚR, 1520, iun. 9.

***LEUȘTEAN** *m.* «любисток», «livèche»; *in antrop.* леѕщѣ(и): ~ и ко(с)тѣ с децами ȚR, 1510, mai 27 B; хоропи ... на имѣ ... и ~ съ же(и) M, 1581, mai 11 A; леѕщѣка: дани ... и ~ цю w(и) коуплѣ M, 1555, mart. 31; левща(и): M, 1592, mai 14; леѕща(и): и ~ съ же(и) и дѣ(т) M, 1599, iun. 13.

LI *pron. v.* **EL**

***LIMBĂ** *f.* «язык», «langue»; *in antrop.* (in cuv. compuse) лимбадоуче: панъ ~ M, 1433, iun. 4; лимбадѕлчева: пана дѕмы ~ M, 1435, nov. 25; 1437, mai 15, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 159; 1438, aug. 21: лимбъдѕлчевича: пана дѕмы ~ M, 1436, sept. 19; nov. 30; 1437, aug. 19; dec. 20 B; 1438, febr. 23 ș.a.; ли(м)бъдоуличевича: пана доуѕмы ~ M, 1436, iul. 24; nov. 30; 1437, dec. 20 A; 1554, mart. 2 B; лимбадоуличевича: пана доуѕмы ~ M, 1436, aug. 27, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 152; ли(м)бѣдоуличевича: доуѕмы ~ M, 1436, iul. 24; лимбѫдоуличе: копила wани ~ M, 1555, mart. 23.

***LIMPEDE** *adj.* «чистый, прозрачный», «clair, limpide»; *in top. lac* ли(м)педе: лаѕ(л) ~ ȚR, 1587, nov. 7 A.

***LIȘTEAV** *adj.* «топкий, болотистый; переливающий через край, хлынущий; промокший», «bourbeaux, tangeux; débord, trempé»; *in top. baltă* лищѣка: да и(м) е(ст) влато зовоми широѕ и ~ ȚR, 1490, apr. 12 B; 1535, oct. 28; лищевиле: селище широѕ и с грълo(м) и съ ~ ȚR, 1502, mai 3 A; лыщѣ[кѕ]: влато зовоми широѕ(л) и ~ ȚR, 1517, oct. 30 A.

LITRĂ *f.* «четверть килограмма (литра)», «quart de kilo (litre)»;литръ: и ~ w(т) пипе(р); литре: косък ~ .f̃.; литрѕ: една ~ w(т) тъмжик ȚR, 1536, iul. 17.

***LIUBITUL** *m.* «любимый», «aimé, cher»; *in antrop.* любитѕ(л): жѕпа(и) шерка(и) ~ ȚR, 1418, iun. 22.

LIVADĂ *f.* I. «сад; луг», «verger; prairie»; ливадѣ: да и(м) е(ст) ~ цю е(ст) ко(и) хота(р) кла(д)кии ȚR, 1498, apr. 15; покѕпи ~ w(т) ла гардѕ ȚR, 1559, apr. 24; колико мѕ дръжи(т) винограа(дї) и ~ емѕ ȚR, 1559, iun. 28; ливези(м): съ(с) ~ и съ(с) шѕмѕ ȚR, 1498, apr. 15; ливе(з): да е(ст) е(д)на винограа(д) на(д) ~ ȚR, 1543, mai 25; дарова(л) е(ст) по ла(щ)ко съ(с) .к̃. ~ ȚR, 1588, iun. 2; nov. 5; две ~ ȚR, 1592, febr. 2, *Ștef. Doc. G.*, p. 290; прода(л) е(ст) дръги(ч) сїе ~ ȚR, 1596, aug. 10; w(ч)ие [и лозїе и ~ и краи(ц) ȚR, 1598, febr. 25; ливези: еди(и) винограа(д) съ перикопие(м) и съ ~ ȚR, 1517, oct. 29; да и(м) е(ст) ... место и ~ ȚR, 1557, iul. 4; покѕпи ... две ~ ȚR, 1561, nov. 2; и .ѣ. ~ ȚR, 1572, iul. 4; покѕпи ... .д̃. ~ ȚR, 1575, febr. 3; 1577, apr. 18; 1594, febr. 4 ș.a.; ливаде: дадe ши(м) за радї ~ плаю w(т) виноград ȚR, 1521, apr. 30, *Ștef. Doc. G.*, p. 80; едно ~ ѕ зъкою ȚR, 1527, sept. 24, *DRH* III, nr. 44; продаде едно ч(с)тию ~ и съ поми ȚR, 1528, oct. 28; е(д)на ~ ѕ ва(л)тѣ ȚR, 1543, mai 19; покѕпи(л) ... една ~ ȚR, 1564, iul. 2; да е(ст) радѕкав една ~ ȚR, 1579, oct. 31. *Ștef. Doc. G.*, p. 213; и съ(с) ~ w(т) сено ȚR, ⟨1579⟩, dec. 12; 1594, oct. 4, *DRH* XI, nr. 98; ливa(де): w(т) де(л) стопно(в) алеѕ(ш) е(д)на ~

ŢR, 1532, dec. 29; покѫпи нлїе е(д)на ~ ŢR, 1566, aug. 19; покѫпи ... една ~ ŢR, 1567, mai 17; е(ст) да(л) ... .а̃. ~ ѡ(т) ра(д)ѵ(л) ŢR, 1572, iul. 15; е(д)на ~ за сѣно ŢR, 1579, nov. 10 A; 1587, febr. 7 B ş.a.; лива(д): винограа(д) сѣ(с) ~ и съ(с) ѡвощїе ŢR, 1543, mai 25; покѫпи ... една ~ ѡ(т) марина ŢR, 1567, mai 17; сѫ(т) коси(л) ~ ŢR, ⟨1575—1577⟩, mai 28; 1579, iul. 29; nov. 10 A; лива(д)е: и еди(н) ~ ѡ(т) ко(д) бродове ŢR, 1569, iul. 22; лива(дї): е(д)на ~ ѡ(т) лакѫ(л) глъбо(к) ŢR, 1571, mai 20; двѣ ~ ѡ(т) пѫ(т) до че(р)ни пото(к) ŢR, 1588, iul. 19; дрѫга ~ ŢR, 1594, febr. 4; една ~ ѫ че(р)нае ŢR, 1594, iul. 5; ливадѫ: мѣсто за ржбни(к) и за ~ M, 1583, aug. 6; ливези: (gen. sg.) ѫ длъ(г) ~ ŢR, 1577, apr. 15 B; ливез(ї): ~ ѡ(т) кракѫ(л) ŢR, 1588, iun. 2; лив(дї): двѣ погодне ... съ приболи ѫ ~ ŢR, 1598, iul. 4; ливадде: една ~ ѫ мал стъ(ж)ре(т); ливадъ: покѫпи ... е(д)на ~ ŢR, 1590, aug. 17; .а̃. ~ за н̃ аспри ŢR, 1598, apr. 27, *DRH* XI, nr. 282; ливад(де): е(д)на ~ ѫ ве(л) стъ(ж)ре(т); ливаадъ: ~ ла тре(с)тїе ŢR, 1590, aug. 17; ливад: една ~ на време(ц) ŢR, 1592, febr. 2, *Ştef. Doc. G.*, p. 291; ливезиле: де(л) ѡпре(в) ... и ѡ(т) поле и ѡ(т) ~ и ѡ(т) шѫ(м) ŢR, 1594, iun. 8; ~ коаста нѣго(в) ŢR, 1596, aug. 10.

II. *in top.* **1.** *sat* ливе(з): и никола ѡ(т) ~ ŢR, 1546, iul. 25; ливези: пътрѫ ѡ(т) ~ ŢR, 1569, iul. 22; ливезиле: и ко(ш)ко(дї)ѭ въ(с) и ~ въ(с) ŢR, 1589, mai 17. **2.** *loc* ливези: виноград ѡ(т) ~ ŢR, 1533, oct. 13, *DRH* III, nr. 169; ливадѣ: ~ ѡкрѫжена ŢR, 1579, iun. 9; ливезиле: покѫпи ... ѡ(т) пътрѫ ѫ ~ боере(ш) ŢR, ⟨1583⟩, mai 5 A. **3.** *cimp* ливези: .а̃. ш̃(в) ѫ полю е(ж) се зове на ~ ŢR, ⟨1594⟩, iun. 15; ливатѣ: една ~ ѡт над стонка ŢR, 1596, iun. 8, *DRH* XI, nr. 175; ливе(з): един нив ѡ(т) поли се зове(т) ~ ŢR, 1598, febr. 25.

LOGOFĂT *m.* «логофэт (канцлер, первый боярин)», «logothète, cancelier (premier boïard)»; лѫгофет: балдовинъ ~ ŢR, ⟨1398, nov. 21, *DRH* I, nr. 19; казан ~ ŢR, 1468, mai 18, *DRH* I, nr. 132; ѳеѡ(до)р вели(ки) ~ ŢR, ⟨1554—1557⟩, oct. 21; пану неаню ~ M, 1409, ian. 28; братею ~ M, 1412, apr. 5 ş.a.; логоѳета: рѫкою братма ~ M, 1423, mart. 31, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 51; пана [кѫпчича] ~ M, ⟨1424—1425⟩, sept. 4; 1425, ian. 30; ŢR, ⟨1462—1463⟩ ş.a.; логоѳетю: братми ~ M, 1409, apr. 18; nov. 18; 1411, ian. 6; sept. 22 A şi B; логофетѫ: братѣю ~ M, 1411, apr. 14 (fals din sec. XVI); 1415, apr. 13; ŢR, 1480, nov. 7, *DRH* I, nr. 175 ş.a.; логофетъ братѣи ~ M, 1411, iun. 28; нѣгои ~ M, 1431, iul. 31, ŢR, 1476, iul. 4; лѫгоѳетъ: михаилъ ~ неписа(х) ŢR, 1415, mart. 28; логоѳетѫ: ~ їсаїи M, 1415, iul. 12; ŢR, ⟨1432—1437⟩ B; логоѳетъ: писа їсаїа ~ M, 1418, ian. 15; логофе(т): писа кѫпчи(ч) ~ M, 1422, aug. 20; логоѳетоу: нѣгоеви ~ M, 1428, apr. 2; apr. 15; sept 3; логоѳе(т): и ре(ч) ми ~ ŢR, 1428, sept, 10; M, 1442, febr. 24 ş.a.; логоѳетъ: писа нѣгои ~ M, 1431, iul. 31; азъ щефа(н) ~ ŢR, ⟨1432—1437⟩; косте ~ M, 1442, febr. 24 ş.a.; логофета: на ~ щефана ŢR, ⟨1432—1437⟩ B; нѣгои ~ M, 1442, aug. 1; 1443, mai 30 ş.a.; логофетъ: ванча ~ M, 1436, iul. 17; 1453, iun. 20; ŢR, 1480, nov. 7 ş.a.; лѫгоѳе(т): стефа(н) ~ ŢR, 1437, aug. 13; лѫгоѳетѫ: велѣли ... дїоннсоу ~M, 1437, dec. 20 A; лѫ(г)офе(т): ~ стефанинъ ŢR, 1441, mai 14; 1571, mai 2; 1578, ian. 17; логоѳетомь: костею ~; логоѳе(т)а: косте ~ M, 1442, febr. 24; ло(г)офета: казана ~ ŢR, 1450, ian. 2; логофѫтѫ: велѣли ... илыи ~ писати M, 1444, apr. 26; логоѳет(ѵ): михаилѵ

~ M, 1445, apr. 5; лиготеета: нагон ~ M, 1447, febr. 11; логѡфетъ; мчхан(л) ~ M, 1448, apr. 23; ло(г)офе(т): ~ мнхан(л) ȚR, 1450, ian. 2; 1490, iul. 26 ș.a.; логофе(т)а: а дроуга е(ст) каза(н)а ~; лѡ(г)ѡфе(т)ъ: каза(н) ~ ȚR, 1450, ian. 2; лѡ(г)ѡθе(т): мнхан(л) ~ ȚR, 1451, aug. 5; логофет(ѕ): велѣли ... мнханлѕ ~ M, 1453, iul. 8; 1484, mai 29; лиглѡфетѵ: добрулоу ~ M, 1459, mai 20; лиготеть: добрѕлоу ~ M, 1459, mai 20; 1460, nov. 27; 1491, ian. 16 B ș.a.; лиготета: мнханла ~ M, 1468, iul. 28 B; лѡ(г)ѡфе(т): каза(н) ~ ȚR, 1469, ian. 17; 1488, febr. 4; лѡ(г)офетѕ: томѣ ~ M, 1471, aug. 15; логофетѕл: тъѕтѕл ~ M, 1492, ian. 25, *RM*, nr. 153; борча ~ ȚR, ⟨1594—1599⟩, ian. 14, *DRH* XI, nr. 25; ло(го)фет: станко ~ ȚR, 1492, mai 6; логофет(ѕ): свє(д)телїє ... станко ~ ȚR, 1497, ian. 9; логофетѕ: тъѕтѕлѕ ~ M, 1497, mart. 10; ȚR, 1498, apr. 15; M, 1518, apr. 23; 1528, mart. 20 B; 1529, mart. 19 A și B ș.a.; лиглѡфетоу: таѕтоулѕ ~ M, 1502, febr. 17; лиглѡфе(т): ива(н) ~ ȚR, 1512, sept. 16; 1513, apr. 1 ș.a.; логофето(м): кони ... хорвато(м) ~ ȚR, 1516, febr. 27; лиготеф(т): тотрѕшанъ ~ M, 1522, iul. 2; ȚR, 1529, mai 12 D ș.a.; лѡ(г)-фетѕ: св[...]телие ... гюра ~ ȚR, 1530, oct. 4; 1546, iul. 5; 1556, iun. 9; 1561, mai 22; 1568, apr. 3; ло(г)фетѕ: посла(м) ... татѕла ~ ȚR, ⟨1530—1532⟩, sept. 9; 1538, mai 5; 1557, nov. 9 A; 1568, ian. 1; лиглѡ-фе(т): влъза(н) ... ~ ȚR, 1531, apr. 18; лѡ(г)офет: татѕ(л) ~ ȚR, 1535, dec. 10; логѡфеть:тоадерь великїи ~ M, 1539, ian. 1, *Kozak* nr. III, p. 34; лѡ-(г)фет(ѕ): свє(д)телїє ... іванѕ великии ~ ȚR, 1568, mai 25; логѡфетѕл: за ѡчинѕ ївашков ~ ȚR, 1594, ian. 14, *DRH* XI, nr. 24; лѡ(г)фетѕ(л): дѕмитрѕ ~ ȚR, 1594, febr. 4; лиглѡфецїи: лѣка и ѡпрѣ ~ ȚR, 1594, iun. 18, *DRH* XI, nr. 67; лѡ(г)феци: шню и преда ~; ло(г)фе(ц): шне и преда ~ ȚR, 1600, iul. 6 A.

LOGOFETEASĂ *f.* «жена логофета», «épouse de logothète»; лѡ(г)фетѣса: дава(т) ... жѕпанице(в) нѣ(к)ше(в) ~ ло(г)фетѣса: жѕпанице(в) нѣ(к)-ше(в) ~; лѡ(г)фетѣсен: нѣ(к)ше(в) ~ ȚR, 1578, mart. 1.

***LOPATĂ** *f.* «лопата», «pelle»; *în antrop.* лопатъ: мнхѕл ~ M, 1546, apr. ⟨4—30⟩, *Ghib. Sur.* ,p. 214.

LOR *pron. pers. v.* **EL**

LOTREAN *m.* «житель побережья реки Лотру», «celui qui habite le long ou court du Lotru»; лотрѣни: ~ кои хоте(т) бити кѕ(п)ци ... да плаща(т) камѕ ȚR, 1505, ian. ⟨20⟩.

LOTRU *m.* «разбойник, грабитель, вор», «brigand, voleur»; лотрѕ: се подиже еди(н) ~ тѕи ȚR, ⟨1512—1521⟩, mai 27; би говори(м) ... за работѕ е(д)номѕ ~ ȚR, ⟨1525⟩, febr. 1; еди(н) ~ да е(ст) г(с)пръ на име драго-(с)ла(в) пѕрка(р) ȚR, 1579, mai 16, *Ștef. Doc. G.*, p. 208; и би(л) въздигнѫсѣ еди(н) ~ M, 1589, ian. 3; коли сѧ поклонил томѕ ~ крецѕлови M, 1589, mai 25; тоти привилїе н(з)ги(б)ли ко(г)да би(л) въвиза(л) то(т) ~ къза M, 1593, aug. 7; лотра: шко и(х) сте ѕфатили ра(дї) ѡнога ~ ȚR, ⟨1512—1521⟩, mai 27; коли въздвигнѕ(л) съ ѡними невѣрни е(д)ного ~ г(с̃)п(д)аре(м) M, 1528, apr. 8 B; ми е(с)мо ѡколо сего ~ въ слѵ(ж)ба M, ⟨1538—1540⟩, oct. 25; коли въздвигнѫ(л) ... еднога ~ M, 1546, ⟨mai—iun.⟩ 4; ⟨1568—1572⟩, oct. 6, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 508; лотръ: коли въздвигноу(л) ... еди(н) ~ г(с̃)п-(д)ре(м) M, 1528, apr. 8 B; ш(ж) ѡнъ ~ въсхотѣ съдѣлати M, ⟨1568—1572⟩, oc.t 6, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 508; лотри: да и(м) пе(де)псимо како некои ~ ȚR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 419; въздвигнѫ(л) нсъ ними ~

M, 1546, ⟨mai—iun.⟩ 4; съ тѣми ~ казаци M 1589, ian. 3; ло(т)ра: коли въз(д)вигноу(л) е(д)ного ~ M, 1551, iun. 15; ло(т)ру: кланѧшесѧ то(му) ~; ло(т)рове: съ многи ~ M, ⟨1578—1579⟩, apr. 7; ло(т)ри: бѫ(л)цату(л) заги(б) съ ти(х) ~ M, ⟨1578—1579⟩, apr. 7; ти ~ казаци M, ⟨1587, apr. 12⟩; лоо(т)ра: възвизавше нѣкоего ~ M, 1586, mart. 11; лотров: сѧ починили шкодї wт ~ незнаемыχ M, 1600, iul. 7, *DRH* XI, nr. 404.

● мно(г) врѣмѧ ходи(т) са(м) третїи лотрꙗючи M, ⟨1568—1572⟩, oct. 6, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 508.

***LOVIŞTE** *f.* «место для охоты», « lieu pour chasse »; *în top. sat* ловище: да и(м) е(ст) по(л) ... ѕ ~ ŢR, 1471, dec. 12; ива(ш)ко w(т) ~ ŢR, 1577, aug. 30.

LOZĂ *f.* «верба, ракита, клюква», « osier, conneberge »; лозеле: да е(ст) ... до берегѕ ба(χ)лта и съ ~ на кра(н) ста(в) M, 1589, dec. 18.

LU *pron.* *v.* **EL**

***LUCIU** *n.* şi *adj.* «блеск; блестящий», « éclat; brillant »; *în top. lac* лꙋчїоулъ: wдно озеро на прѣтѣ на нмѧ ~ M, 1409, nov. 7; лучїю: wзеры и(χ) ~ и заχорна M, 1447, aug. 22.

***LUMINAT** *part. adj.* «освещенный», « illuminé »; *în top. vîrf* лумината: и ѕ връ(χ) ~ M, 1448, iul. 15 B.

***LUMINĂ** *f.* « luminiş », «прогалина, лужайка», « clairière »; *în top. sat* лумирѧни: селище на милковѣ на нмѧ ~ M, 1435, apr. 14; лумиинѣни: села ... карарѣни и ~ корну(л) ŢR, 1436, iun. 25; лѕминѣни: ~ и пъпѣни ŢR, 1475, iul. 15; 1488, apr. 17; 1501, mai 24; 1507, febr. 3; 1539, ian. 8.

● лwмииовѕлѕи ŢR, ⟨1533, mai—dec.⟩

***LUNĂ** *f.* «луна», « lune »; *în antrop.* лѕна: и жене его ... на нмѣ ~ M, 1467, oct. 2, *Bogdan*, *Doc. Şt.* I, nr. LXXIII.

LUNCĂ *f.* I. «луг, пойма (реки)», « prairie, herbage, valée »; лѕ(н)ка: съ бродове w(т) воденице и ~ въса ŢR, 1512, iul. 30 A; лѕ(н)чиле: и w(т) тѕта плаюре(л) и ~ ŢR, 1514, dec. 14; лѕ(н)къ: една плани(н) w(т) виноград и ~ ŢR, 1545, iun. 2, Ştef. Doc. G., p. 110; w(т) тѕта на ~ ŢR, 1579, nov. 26; лѕикъ: ѕ корнешани ѕ горнѕ ~ ŢR, ⟨1581, după aug. 9 — 1582, înainte de sept. 9 »; *Studii*, 1962, nr. 4, p. 904; и на вода и на ~ ŢR, 1599, iun. 13, *DRH* XI, nr. 331; лѕикѫ: делове за wчинѕ ... wт вода и wт ~ и wт виноградѕ ŢR, 1598, nov. 11, *DRH* XI, nr. 317; 1599, iun. 13, *DRH* XI, nr. 331·

II. *în top.* 1. *vale* лѕ(н)ка: до ѕ(с)та валеи ~ ŢR, 1519, iul. 9. 2. *loc* лѕ(н)ка: и по(с)тави(ш) ко ме(н) ѕ ~ глодѕло(в) ŢR, 1521, iun. 14; при ~ ... лѕпило(р) ŢR, 1566, ian. 9; w(ч)нѕ ... ѕ ~ бъшче(в) ŢR, 1570, mai 1; и дрѕ(г) ме(с)то на ~ во(д)нице(в) ŢR, 1582, aug. 27 A; w(ч)нѕ что се зове(т) ~ ŢR, 1584, aug. 28; де(л) w(т) ~ чочелѕло(в) ŢR, 1588, iun. 2; w(т) ~ кълюгеро(в) ŢR, 1596, iul. 6; а дрѕ(г) ни(в) ѕ ~ ŢR, 1598, apr. 27; лѕ(н)чїеи: .ѧ. мѣ(с)та w(т) wбръшїе ~ ŢR, 1572, iul. 15; лѕнка: место и със шѕм по ~ стрезев ŢR, ⟨1577—1583, 1585—1591⟩ B, *Rsl* VIII, p. 431. 3. *sat* лѕнчани: села зовомаа ~ ... ~ богданеци ŢR, ⟨1421⟩, iun. 19; лѕнчѣни: сел ... богданеци ~ ŢR, 1436, iun. 25; лѕ(н)чани: кълимънецїи и пѫте(ц) и ~ ŢR, 1501, mai 24; лѕ(н)чанїи: села ... пѫте(ц) и ~ ŢR,

1539, ian. 8; лѫ(н)ка: едн(н) нн(в) ѫ ~ хѫбова ŢR, 1581, nov. 6; лѫ(н)кѫ: ѡ(ч)нѫ и дѣ(дї)нѫ ѫ ~ ŢR, 1584, aug. 28.

● ѡ(т) главѫ лѫ(н)чие(в) ŢR, 1514, dec. 14.

***LUNG** *adj.* «длинный», «long»; I. *in antrop.* лѫ(н)гѫ(л): покѫпн(л) ста(н) [мѫчѣ] ѡ(т) ра(д)ѫ(л) ~ ŢR, 1519, iul. 9; ра(д)ꙋ(л) ~ ŢR, 1521, iul. 4; поклонн(л) ѡ(т) сто(н)ка ~ ŢR, 1572, ian. 19 A; григорїе ~ M, 1587, sept. 15; лѫнгоꙋ(л): ива(н) ~ M, 1522, oct. 31, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, nr. 84; лѫ(н)гѡ(ч): и ~ съ(с) сн҃ови ŢR, 1581, apr. 30; лѫ(н)га(ш): вла(д)ꙋ ѡ(т) злътари и ~ ŢR, 1590, iul. 12.

II. *in top.* **1.** *sat* лѫ(н)ци: дадоше нн(в) де(л) ѡ(т) ~ ŢR, 1510, iun. 18; лѫ(н)га: да н(м) е(ст) ѡ(ч)нѫ ѫ ~ ŢR, 1558, mai 23; ѡ(ч)нѫ ѫ ~ ŢR, 1592, febr. 29; лѫ(н)цїи: села ... и ~ ŢR, 1586, febr. 27; да мѫ е(ст) ~ съ(с) ŢR, 1595, dec. 28; село ~ ŢR, 1597, iul. 1; ⟨1600⟩, dec. ⟨8⟩; лѫ(н)цило(р): ѡ(т) цигънїи ~ въсн ŢR, 1586, febr. 27; лунцани: села зокома жиблѣ и ~ ŢR, 1475, iul. 15; къмполѫнцанѫл: и ~ въсн ŢR, ⟨1526—1528, apr. 4⟩, *DRH* III, nr. 1; лꙋ(н)га(ш): мѣсто ѡ(т) пꙋстнни ... межи кошеци и межи ~ M, 1546, iun. 18. **2.** *loc* лѫ(н)гѫ: до пн(с)кѫ(л) ~ ŢR, 1566, ian. 18; лѫ(н)циле: и па(к) покѫпи строе ... ѫ ~ ŢR, 1572, iul. 6; лѫ((н)га(ш): дори ѫ мъгѫра ~ ŢR, 1556, iun. 22.

● сн҃ъ стонкъ(в) лѫ(н)гѫло(в) ŢR, 1572, ian. 19 A; ѡ(т) де(л) нлкъ(в) и лѫ(н)гѫлѡ(в) ŢR, 1572, dec. 1.

***LUNGAN** *m.* «очень длинный, долговязый», «très long; grand efflanqué»; *in top. sat* лунгани: [село] по выше ~ M, 1439, iul. 30.

***LUNGULEŢ** *adj., dim.* de la **LUNG**; *in top. sat* лѫ(н)гѫле(ц): и ѡ(т) ~ слъви[лъ] ŢR, 1578, sept. 14.

***LUP** *m.* «волк», «loup»; I. *in antrop.* лѫпѫ(л): жѫпанѫ ~ съ сн҃ови и(м) ŢR, 1490, iul. 26; послаѡ по слѫга ... по ~ ŢR, ⟨1512—1521⟩ N; съ ане(п)сеа мѫ вра(в)ча и ~ ŢR, 1515, iun. 26; покѫпи драгомн(р) ѡ(т) ~ ŢR, 1525, iun. 10 B; 1579, iul. 23, *Ştef. Doc. G.*, p. 210; ~ питар M, 1592, oct. 28; ~ къпитанѫ(л) ŢR, 1600, ian. 13 ş.a.; лѫпѫ(л): покѫпи ... дѫмитрѫ ... ѡт пътрѫ и ѡт на сновим им на име ~ ŢR, 1594, febr. 4, *DRH* XI, nr. 27; писаχ аз ~ ŢR, ⟨1594⟩, mai 16, *DRH* XI, nr. 51; 1595, mai 4, *DRH* XI, nr. 116; iul. 5, *DRH* XI, nr. 131; лѫпѫлѫ: дават ... ~ съ братїа(м) ŢR, 1549, mai 8, *Ştef. Doc. G.*, p. 123; лѫ(п): и алкоꙋ(л) и ~ и ставърѫ(л) M, 1555, sept. 24; лоꙋпѫ(л): оꙋ роꙋки ~; лѫпоꙋ(л): колѣри ~ M, 1569, iul. 6; лѡпо(л) M, 1587, nov. 26; лѫпа: манѣ и ~ и тѫдорѫ ŢR, 1598, sept. 6, *DRH* XI, nr. 314; лоꙋпа *f.* зонка и ~ ŢR, 1599, apr. 16, *DRH* XI, nr. 327; лоꙋпе: дали ... панѫ ~ армашѫ M, 1489, mart. 13; прода(л) слѫга(м) нашн(м) ~ M, 1495, mart. 17 A; 1522 ş.a.; лѫпе: прода(л) слѫѕѣ ... армашѫ M, 1489, mart. 13; дали ... ~ и братїа(м) его M, 1495, mart. 17 A; слѫзѣ ... ~ кешѣнѫлѫ M, 1499; ... на нмѫ ... и ~ M, 1524, apr. 10; дѣти ~ кръмръзънескѫла M, 1525, aug. 26, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, nr. 95 ş.a.; лупе: прода(л) слѫѕѣ нашемоꙋ ~ M, 1552, mart. 25; ~ сто(л)-ничче(л) M, 1577, apr. 27; лѫпѣ: ~ и негрѫ(ш) ŢR, 1570, sept. 7; лѫпѣю: ~ съ сновн (с) ŢR, 1514, aug. 3; лѫпь(ш): покѫпи ... ѡ(т) на ~ едн(н) нн(в) ŢR, 1559, ian. 17; лѫпа: нмаше прѫ бърбѫлѣ и ~ ŢR, 1534, mai 23; ѡ(т) ~ M, 1582, nov. 22; 1586, febr. 26; ŢR, 1598, sept. 6; лѫпе(н): дава(т) ... вырбѫлен и ~ ŢR, 1534, mai 23; лѫпа(н): ~ сн҃ъ крстнни M, 1585, apr. 6; лѡпо(л) M, 1587, nov. 26; лупше: где быль ~ M, 1423, mart. 12;

лѫ(п)ше: w(т) ~ и w(т) снове(χ) мѫ ŢR, 1486, apr. 23; и ~ съ децамн ŢR, 1520, apr. 10; 1545, iun. 1; 1582, apr. 23 A; 1582, mai 25 ş.a.; лѫпше: ŢR, 1501, dec. 15; а ~ покѫпи wт дан ŢR, 1521, apr. 30, *DRH* II, nr. 207; 1559, ian. 17; 1593, dec. 20, *DRH* XI, nr. 18; лѫпша: и ~ съ с̃нвн сн ŢR, 1487, iun. 13; и гѫцѫ(л) и ~ и никѫла ŢR, 1532, dec. 29; лѫ(п)ша: имаше съпреніе ... съ(с) ~ ŢR, 1509, dec. 5; лѫ(п)ша(н): покѫпн ~ ŢR, 1578, nov. 25; лѫ(п)ше(л): р(д)оу(л) и рѫсн(н) и ~ ŢR, 1598, sept. 6.

II. *în top.* **1.** *loc* лѫпило(р): лѫ(н)ка [...] ~ ŢR, 1566, ian. 9; лѫпѫлѫн: зътоанеле ~ ŢR, 1583, mai 27 A. **2.** *sat* лѫ(п)шецин: црко(в) w(т) ~ M, 1428, iul. 11; лу(п)шецїн: нѫзове(т)сѣ ~; лѫ(п)шецїн: сълїщѣ имѣ ~ M, 1597, febr. 6; лѫпонница: ~ сва и которѫа сва ŢR, 1497, sept. 15 A; лоупшею: петь сель ... междѫ грїелець и междѫ ~ M, 1500, mart. 22; лѫ(п)ше: и w(т) ~ пого(н) по(л) за ... ŢR, 1572, apr. 10; лѫпнѣ: половина w(т) ~ ŢR, 1505, dec. 9; лѫпїа: да н(м) е(ст) ѫ ~ половино ŢR, 1527, iul. 19 B; и w(т) ~ стонка(н) ŢR, 1594, oct. 5; лѫпиа: w(ч)нѫ ѫ ~ ŢR, 1571, ian. 30; лѫпїа: и wт ~ стонкан ŢR, 1594, oct. 5, *DRH* XI, nr. 99; лѫ(п)шанѫ: дадє ... и ~ ŢR, 1510, mai 27 B; лѫ(п)шанѫ(л): да мѫ е(ст) ѫ ~ де(л) мошѫ въса ŢR, 1517, iun. 18; и варе колнко е(ст) дръжал ста(н)ко ~ ŢR, 1526, iun. 1; w(т) ~ чевръта де(л) ŢR, 1579, nov. 10 A; w(ч)нѫ w(т) де(с)копереции и w(т) ~ ŢR, ⟨1579⟩, dec. 12; да се знае(т) χотарѫ(л) село(в) ~ ŢR, 1581, ian. 27 ş.a.; лѫ(п)шанѫлѫн: χотарѫле село(в) ~ ŢR, 1579, nov. 10 A; лѫ(п)шенѣ(с)ь: де(л) ~ ŢR, 1571, apr. 3; 1576, mai 8; лѫпѫе(в)н: и до ѫстѫ ~ ŢR, 1519, iul. 9; лѫпѣнїн: два кѫтѫрн ... на имѣ пѣневл и ~ M, 1578, iun. 15, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 344; лѫпен: wт ~ и wт пеневл M, 1581, dec. 1, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 345; лѫпецїн: село ~ вьсн ŢR, 1580, mai 14; лѫпецин: мѣсто ... w(т) къ ~ ŢR, 1587, febr. 6; лоупецї: ŢR, 1587, febr. 14; лѫпѣю: покѫпил ... един нив wт ~ wт села ŢR, ⟨1593, oct. — 1594, sept. 12⟩, *DRH* XI, nr. 2.

● дадоχ радулу ... и лѫпѫло(в) ŢR, 1549, mai 8, *Ştef. Doc. G.*, p. 123; дава(т) ... повє[лє]нїє ... лѫпѫло(в) ŢR, 1577, ian. 20; 1578, iul. 15; 1590, iul. 12; 1594, iul. 16; iul. 22; дава(т) ... повел(ѣ)нїє ... лѫ(п)ше(в) ŢR, 1572, ian. 12 A; дава(т) г(с̃д)ва мн ... лѫпѫлw(в) ŢR, 1577, iul. 8; 1578, iul. 15; ѫнко(м) сн лѫпѫлw(в) ŢR, 1582, sept. 10, *Ştef. Doc. G.*, p. 227; повелѣнїє ... лѫпѫлw(в) ŢR, 1594, oct. 31; дава(т) лѫпшанъ(в) ŢR, 1578, nov. 25; дела воиков и лѫпов ŢR, 1594, iul. 16, *DRH* XI, nr. 76; слѫ(г) г(д̃)во мн лѫпѫлоов пѣ̃(χ)ŢR, 1596, aug. 12; лозне w(т) каме(н) лѫпѫла ŢR, 1525, iun. 10, *Ştef. Doc. G.*, p. 85; по пи(с)кѫ(л) лѫпѫло(в) ŢR, 1564, oct. 8; плѣша лѫпѫло(в) ŢR, 1566, ian. 9; wбръшїє лѫпѫлоо(в) ŢR, 1578, iul. 15; гроапа лѫпѫло(в) ŢR, 1579, apr. 23; валѣ лѫпѫлw(в) ŢR, 1580, dec. 5; матка лѫпане(в) ŢR, 1549, mai 8, *Ştef. Doc. G.*, p. 123; wбръшина лѫпое(в); и по водѫ лѫпоае(в) ŢR, 1563, oct. 22; w(ч)не лѫ(п)шано(в) ŢR, 1578, nov. 25; w(ч)нѫ ѫ влг̃одецин де(л) лѫ(п)шенѣсе(в) ŢR, 1588, mai 7; дъщера лѫпѫлѣсев ŢR, 1598, iun. 28 A, *DRH* XI, nr. 303.

***LUPOAIE** *f.* «волчица», «louve»; I. *în antrop.* лѫпо(н)гасѫ: покѫпи жѫпа(н) тѣ(т) пръ(к)ла(б) w(т) ~ ŢR, 1519, nov. 29; лѫпегасен: [сын.] ~ ŢR, 1568, mai 8; лѫпоаен: где сѫт тръна ~ M, 1579, aug, 17, *Studii*, 1968, nr. 2, p. 251.

II. *în top.* **1.** *sat* лѫпowага: де(л) ен w(т) брътвоецин и w(т) ~ ŢR, 1588, iun. 2; лѫпоае: ... драготъв wт ~ ŢR, ⟨1593, oct. — 1594, sept. 12⟩, *DRH*

XI, nr. 2. 2. *pîrîu* лѫпон: до обрѣшїа потока ~ M, 1473, sept. 13, *Bogdan, Doc. Ş.* I, nr. CV; лѫпод(н)е: по ~ до wбрѣшне н w(т) wбрѣшїа ~ ŢR, 1535, sept. 1.

● дел лѫподне(в) ŢR, 1519, nov. 29;валѣ лѫподне(в) ŢR, 1549, mai 8, *Ştef. Doc. G.*, p. 123; по водѫ лѫподне(в) ŢR, 1563, oct. 22.

***LUTUROS** *adj.* «глинистый», «argileux, glaiseux»; *în top. sat* лѫтѫроса: да имет н ~ ŢR, 1472, iul. 8, *Studii şi mat.* IX 1978, p. 153—154; да ест берте пѣтрѫ ... ѫ ~ пет дел ŢR, 1483, dec. 3, *DRH* I, nr. 189.

Numele acestui sat apare în documente şi în indicatoare de localităţi, începînd din secolul al XVII-lea pînă în zilele noastre, în forma LĂTUROASA.

M

MAGLĂ *f.* «куча», «tas»; ма(г)лѫ: и(з)ваи(т)и w(т) ~ г(с̃)и(д)ка w(т) w(к)иѕ; ма(г)лъ: да не бѣде(т) на ~ ŢR, 1600, mart. 25.

MAHRAMĂ *f.* «шарф; вуаль», «long voile de gaze porté par les paysannes»; махра(мѵ): за едно ~ а(с̃) .вї. *Cat.* 1508, dec. 13.

MAI[1] *adv.* 1. «грамматическое средство образования сравнительной степени прилагательных и наречий», «instrument gramatical utilisé pour former le comparatif des adjectifs et des adverbes»; маи: ~ кыше w(т) шѕршецъ M, 1400. febr. 11 (fals din sec. XVI); поискати шного ~ лепшаго родителѣ M, 1450. iul. 5, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 222; ~ по лишиен ~ по житочиѣи M, 1499, iul. 12: ŢR, ⟨1538—1541⟩, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 430; M, ⟨1569⟩, febr. 9, *Rsl.* XV, p. 248—249; 1577, mart. 16; ⟨1588⟩, mart. 14; 1591, mart. 7: ⟨1593, sept. 1—1594, aug. 31⟩; ма(и): моѫи мѕ(м) ~ корзо M, 1499, iul. 12: ~ добрїи прїѩте(л) M, ⟨1538—1540⟩, oct. 25, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 505; и(з)вере(т) ~ вли(ж)но M, 1586, febr. 19; mart. 23; 1591, apr. 1; ⟨1591, sept. — 1595, apr.⟩; 1593, mai 8; 1599, aug. 31. 2. «(предшествует глаголу) еще», «(devant un verbe) encore»; маи: wна ~ дала емѕ иѣки(х) пииѣзи M, 1579, iun. 30; ~ ѵвръкиѵ(т) M, 1585, mai 2; ⟨1588⟩, mart. 14; 1590, nov. 10, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 352; 1596, sept. 10; 1600, mart. 25; ма(и): w(и) ~ тѣга(л) на неѫ M, 1579, iun. 30; ~ придала е(мѕ) ище сто з(л̃т) M, 1579, iun. 30; 1596, iul. 14; ŢR, ⟨1599, nov. — 1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1; M, 1600, mart. 25; mart. 31.

MAI[2] *m.* «маи», «mai»; ма(ю): м(с̃)ца ~ .ѣ. дйь *Cat.* 1509, mai 4; ŢR, ⟨1523—1525⟩, mai 15; 1570, mai 1.

MAISTOR *m.* «мельник», «moulineur» (pentru sens v. *Olteanu, Meşteşugurile*, p. 90—91); маисто(р): миѫаю ~ и ста(и)чю съѣнеръ ŢR, 1587, febr. 6.

MAISTORIE *f.* «мастерство», «métier»; ма(и)сторию: да си кѫпи(т) w(т) що мѕ ѕстребѕе(т) за ~ ŢR, ⟨1482—1496⟩ J; ма[и]сторие: за ~ а(с̃) ии̃ *Cat.* 1509, ian. 25.

MAJĂ *f.* «единица меры тяжестей», «unité de poids»; мажа: .ѣї. сыровь и ~ воска ȚR, ⟨1374⟩; ⟨1422⟩; ⟨1422, după oct. 23⟩; ⟨1437⟩; M, 1466, iul. 9; мажѫ: ѡ(т) ~ восѫ(к) .ѣї. дѫ(к) ȚR, 1421, nov. 21; ⟨1422⟩; ⟨1422, după oct. 23⟩; ⟨1424, după nov. 10—1431⟩; ма(ж): ~ воска .ѣї. бановъ ȚR, ⟨1424, după nov. 10—1431⟩; 1431, ian. 31; ⟨1437⟩; M, 1472, ian. 22; мажи: на каждо лѣто по .ѣ. ~ рнба M, 1440, nov. 25; 1446, febr. 19; mart. 13; iul. 9; 1470, apr. 1 A; 1472, ian. 22; ȚR, 1525, sept. 8; мажѫ: .ā. ~ морѫна ȚR, 1496, aug. 1; ⟨1496—1508⟩ A; мажа(χ): на ~ по рнбѫ бе(з) мыта M, 1503, febr. 2; маже: една ~ до рн(б) M, 1600, nov. 12; ȚR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 435; fără an, febr. 14.

MAL *n.* I. «берег, побережье», «bord, rivage, rive»; ма(л): дорн ѕ ~ анеишѫлѧи ȚR, 1512, iul. 30 A; поло(ж) χота(р) на топол на ~ȚR, 1534, mart. 17; мѣ(с)то ѡ(т) на(д) ~ȚR, 1572, iul. 15; малѫ: χѡта(р) на ~и паки на пърѫ ȚR, 1534, mart. 17; малѫ(л): до соропьтѫръ ~M, 1591, apr. 1; малѫ(м): до конець ~M, 1583, aug. 6; малѫлѧи: до χотаро(м) ~ ȚR, ⟨1595⟩, dec. 24; малѫл: и ѡт толѣ ~M, 1600, iul. 29, *DRH* XI, nr. 408.

II. *în top.* **1.** *sat* мълѫре: ѕ ~ где ѡанча M, 1448, iul. 27; малѫ(л): и селница домнеще(м) и шербещи и ~ȚR, 1483, iun. 25; ма(л)ѫрн(л): и ~ съ въсо(м) χотаро(м) ȚR, 1543, iun. 15; малѫре: едно мѣсто ѡ(т) поустнии на ~; малоуре: где оупадаетъ салча оу ~M, 1548, febr. 29; малѫлѧю: поеннле ~ ȚR, 1570, ian. 19; малѫрени: и по(л) ѡ(т) ~ȚR, 1456, apr. 15; мълѫрѣни: пъръѫ(л) ве(с) и ~ȚR, 1494, mart. 16; 1503, iun. 11; 1506, sept. 1; 1508, sept. 7; 1512, iul. 30 A; 1558, mai 11; мълѫрѣно(м): и съ въсо(м) χотаро(м) ~ȚR, 1512, iul. 30 A; мълѫрѣнїи: и ~ въси ȚR, 1520, apr. 10; 1558, mai 11; мълѫренн: попа шербан ѡт ~ȚR, 1597, sept. 28, *DRH* XI, nr. 264. **2.** *loc* малѫл: до ~ габлъкев; ѡт ~ мърѫлѡѣ ȚR, 1532, mai 28, *DRH* III, nr. 126; ѡт толѣ ~ рѫптърен ȚR, 1600, iul. 29, *DRH* XI, nr. 408; мала: ѕ вишнїи конець ~ на снретѣ M, 1548, mart. 27; малѫ(л): едн(н) нн(в) на ~ проснен ȚR, 1564, dec. 11; до ~ пъ(л)тннетѫло(в) ȚR, 1574, febr. 13; дорн до ~ за(н)кѫлѡ(в) ȚR, 1578, iul. 15; ѡ(т) тѫїа ѕ ~ ле(п)търъ(в) ȚR, 1578, iul. 15; ме(с)то ... ѕ ~ мьлѫшалело(р) ȚR, 1587, iul. 19; нн(в) на ~ кѫ ѡаселе ȚR, ⟨1594⟩, iun. 15; малѫлѧи: ѡ(т) тѫїа па(д) падина ~ȚR, 1565, iun. 16; е(д)на нн(в) ѡ(т) ко(р)нѫ(л) ~ȚR, 1594, iun. 21. **3.** *pîrîu* малѫрнле: мѣсто на ѕстїе ~; малѫрелѡр: ѕ ѕстїе ~M, 1533, mart. 8, *Ghib. Sur. IX*, p. 20—21.

● валѣ малѫло(в) ȚR, 1578, iul. 15; до главѫ малѫлов ȚR, 1594, oct. 2, *DRH* XI, nr. 97.

***MALDĂR** *n.* «охапка; куча», «tas, monceau, amas»; I. *în antrop.* малдѡр: костѣ и ~ȚR, 1501, dec. 15, *DRH* II, nr. 11; ма(л)дъ(р): и ѡ(т) ~ȚR, 1520, iul. 14; стъни(л) и ~ȚR, 1578, sept. 14.

II. *în top. sat* мълдърецни: вандее съ(с) ~ȚR, 1504, iun. 15 B; млъдърецни: и ~ вьси ȚR, 1505, dec. 10; мѣ(л)дъре(ц): и ѕ ~ и ѕ гѡжани ȚR, 1519, ⟨ian.—aug.⟩ 10; млъдърецни: и тома ѡ(т) ~ȚR, ⟨1530—1536⟩; млъ(дъ)рецни: мѫша(т) ѡ(т) ~ȚR, 1580, mai 20.

***MARE** *adj.* «большой, высокий», «grand»; I. *în antrop.* мареле: слѫѕѣ нашемѫ тодерѫ ~M, 1490, ian. 14.

II. *în top.* **1.** *loc* маре: ѡ(т) кръ(н)гѫ(л) ~ негѡ(в) де(л) ȚR, 1577, oct. 30. **2.** *lac* маре: и лакѫ(л) ~ къ(с) ȚR, 1596, aug. 10.

***MARGINE** *f.* «граница, край; окраина», «marge; frontière, lisière»; I. *in antrop.* маржини: на кѫкаши где є(ст) домъ ѡ(т)цѣ его и ~ M, 1452, dec. 21 B; ма(р)жире: писа(л) ~ малде(в) M, 1522, iul. 2; 1525; 1528, mart. 19; писа(л) ѡ(и) ~ M, 1528, mart. 21; 1532, mart. 10; марџине: и тодерокы ~ M, 1574, mart. 2.

II. *in top.* 1. *sat* маржинѣне: єдино село ... на имѧ ~ M, 1440, aug. 6; 1574, mart. 2; мѣрџинѣнїи: села по имєнѫ ~ вси ... и стънецїи вси ŢR, 1510, mai 27 B; мьрџинѣкии: да и(м) є(ст) ~ ŢR, 1512, sept. 3; мѣрџинѣкно(м): ѡ(т) хота(р) ~ ŢR, 1529, nov. 24; мѣржирѣнїи: села на имѣ ~ ; мьржинѣкиѡ(м): тѫ(м) прѣ(д)речении(м) села(м) на имѣ ~ M, 1532, mart. 10; мѣрџинѣкии: да и(м) є(ст) ~ въси ŢR, 1538, iul. 16; ⟨1548, mai—1552, iun.⟩; 1570, nov. 18; 1574, aug. 7; 1578, apr. 14; 1589, iul. 5; мѣрџинено(м): за ра(дї) ѡнеи прибе(џ) ~ ŢR, ⟨1546—1552; 1558—1559⟩, dec. 30; мѣрџинѣ(и):колѣрѡ(м) ѡ(т) ~ ŢR, 1570, oct. 23. 2. *mănăstire* м(р)џинѣкии: мона(с)ти(р) гл҃ми ~ ŢR, 1570, nov. 18; мѣрџинѣкии: мона(с)ти(р) гл҃ми ~ ŢR, 1571, apr. 3; 1588, mai 7; мъ(р)џинѣкии: ѡ(т) ~ ŢR, 1576, mai 18; 1588, mai 7.

● валѣ мѣрџинѣкиило(в) ŢR, 1579, apr. 23.

***MARMURĂ** *f.* «мрамор», «marbre»; *in top.* 1. *loc.* мармѫрелѫи: дрѫмѫлѫ ~ ŢR, 1560, apr. 29. 2. *sat* мармѫрие: мъчашиѫ(л) и мъ(ч)шелѫ(л) и ~ ŢR, 1579, apr. 30; ма(р)мѫрие: и ~ въ(с) и мъчеиѫ(л) вели(к) въ(с) ŢR, 1589, mai 17; ма(р)мѫрелє: и ~ д҃-го де(л) ŢR, 1594, aug. 29; мърмоурѣне: ѡтшиоу правоую на имѣ ~ M, 1467, ian. 10.

● сыновє мармоуревы M, 1467, ian. 10.

MARTIE *m.* «март», «mars»; м(р)тїе: въ сто(л)ии гра(д) тръгоси(ш) м(с̃)ца ~ ŢR, 1512, mart. 15; 1538, mart. 7; мартїе: ии(с) ~ .кз̃. дни ŢR, ⟨1521—1529⟩, mart. 27; 1526, mart. 31; M, 1529, mart. 11 B; mart. 19 A; mart. 19 B; mart. 22; 1531, mart. 7; ŢR, 1534, mart. 17; 1544, mart. 15; M, 1546, mart. 1; 1552, mart. 28; 1554, mart. 1; 1555, mart. 23; ŢR, 1578, mart. 1; ма(р)тїе: в лт̃о з҃лѕ м(с̃)ца ~ .кв̃. днѣ M, 1528, mart. 22 A; ŢR, 1540, mart. 23; M, 1552, mart. 29; ŢR, 1555, mart. 24; M, 1559, mart. 24.

MARTOR *m.* «свидетель», «témoin»; мартѫре: при то(м) были ~ па(и) ѡана дворишкь M, 1418, ian. 15; мартори: а при то(м) ~ наши боіари M, 1448, sept. 22; 1453, febr. 8; мартоури: а при то(м) были ~ M, 1455, dec. 12, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 150; марто(р): а при то(м) есми ~ са(м) г(с̃д̃)во ми M, 1460, dec. 5; ма(р)тѫри: бѣше лю(дї) добри ~ M, 1579, ⟨mart. 1⟩; мартѫръе: ~ .в̃ї. болери ŢR, 1593, oct. 8, *DRH* XI, nr. 4; мартѫрїе: и ~ .д̃. болѣри ŢR, 1598, iul. 17, *DRH* XI, nr. 308.

***MASĂ** *f.* «стол; кушанье, еда», «table; manger»; *in antrop.* (in cuv. compus) бѫнъма(с): де(л) ~ ŢR, 1520, iul. 14.

MATCĂ *f.* I. «русло реки», «lit (d'une rivière)»; ма(т)ки: мѣсто ѡ(т) мли(и) на ~ шаковци M, 1451, oct. 17; мли(и) на ~ мало(м) бахлвецѣ M, 1458, nov. 11; маткою: и ~ бахлвѫ прости долвѣ M, 1468, sept. 12, *Bogdan, Doc. Ṣt.* I, nr. LXXV; ~ долѫ до оусти добровица M, 1503, oct. 6; матки: на ~ потоки горѣ до ашаша M, 1475, mai 7, *Bogdan, Doc. Ṣt.* I, nr. CXIII; 1521, iun. 1; ма(т)кѫ: та ѕ ~ сратѣ M, 1489, mart. 13; 1522; ŢR, 1528, oct. 29; M, 1533, mart. 6; ŢR, 1535, sept. 1; 1563, oct. 22; 1566, ian.

9; 1587, iul. 19; маткѫ: правѣ на ~ васлѫи M, 1503, oct. 6; 1529, mart. 25 A; ŢR, 1570, sept. 7; ма(т)ка: да є(с)т ѡ(т) ~ сохѫлѫ M, 1521, iun. 1 A; ŢR, 1535, sept. 1; M, 1546, mart. 30 B; ŢR, 1548, mai 20; 1556, apr. 17; 1563, oct. 22; 1565, iun. 16; 1566, ian. 9; iun. 27; 1578, mai 22; iul. 15; 1586, mai 23 A; матка: по ~ вынен ŢR, 1549, mai 8; 1566, ian. 9; 1581, iul. 2 A; 1585, ⟨sept.—oct.⟩ 24; маткъ: по валѣ лѫполне(в) по ~ ŢR, 1549, mai 8; 1584, mai 2; маткоу: и ѡ(т) та(м) ~ до сталъпа лозница M, 1570; ма(т)кон: горѣ ~ прѣдивною M, 1570, febr. 16 A; ма(т)къ: дори ѕ вѣзъе(л) по ~ ŢR, 1579, sept. 9.

II. *în top. loc* ма(т)ка: ѕ една мѣстѫ г(ѣ)п(д)ки зовемаго ~ вербеи ŢR, 1526, iul. 7; до ~ боблѫи ŢR, 1529, iul. 27; ѡ(т) ~ попещилоро(в) ŢR, 1588, aug. 9; матка: ме(с)то є(ж) се зове(т) ~ лѫпане(в) ŢR, 1549, mai 8.

***MAŢ** *n.* «кишечник; кишка», «intestin, boyau»; I. *în antrop.* мъцъюла: дѡ(ч)ка шишка ~ M, 1495, mart. 16; мъцѫюла: рѫска дѡ(ч)ка шишки ~ M, 1529, mart. 25 B; мъци(л): пото(м) имахъ драгоми(р) ~; мъцилъ: къза(и) драгомирѫ ~; мъцилѫ: драгомирѡ(в) ~ ѡ(т) бериводеце ŢR, 1506, iun. 25; маци(л): ра(д)ѵ(л) ~ шетра(р) ŢR, 1523, sept. 12; мъцѫ(г): и їѡ(и) и ~ ŢR, 1558, iul. 19; мъцимескѫл: сииѫ стошкъв ~ ŢR, 1593, nov. 17, *DRH* XI, nr. 10.

II. *în top. sat* мъ(ц)цїи: и ~ ŢR, 1520, iun. 9; мъцецки: и на моисїѧ ~ M, 1528, mart. 15.

● радѫл мацилок ŢR, 1519, sept. 16, *DRH* II, nr. 189; логофѣ(т) мацило(к) ŢR, ⟨1521—1529⟩, febr. 2.

***MAZĂRE** *f.* «горох», «pois (petit pois)»: *în antrop.* мазъре: кѫши(л) ѡ(т) дръган ~ M, 1554, apr. 20; мазе(р): дра(г)си(и) ~ M, 1572, mai 22; мъѫъръескѫла: мара и иѣга сѣшѵе косте ~ M, 1488, aug. 17; мъзъраѡ: написа(х) ~ ŢR, 1576, iun. 2; шпрѣ и ~ ŢR, 1596, iul. 6, *DRH* XI, nr. 180.

● дѣ(л) мазъре(в) ŢR, 1543, mai 18.

***MĂCĂU** *m.* «палка, дубинка; человек очень высокий», «bâton, gourdin; un homme très haut de taille»; I. *în antrop.* мъкъѫ: слѫга на(ш) миклѫк ~ M, 1497, mart. 14; слѫѕѣ нашемѫ їѵиц ~ M, ⟨1537⟩, mart. 7; дѣти їѡ(и) ~ M, 1546, mai 24.

II. *în top. silişte* мъкъѫ: семишче ~ блада M, 1493, mart. 7, *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 49; мъкъоу: семиче на ба(х)лѫецѣ на имѣ ~ блада M, 1546, iun. 23.

***MĂCEŞ** *m.* «шиповник», «églantier»; *în top.* 1. *sat* мач̑е(ш): ~ цо на ш(ж)ѣи конецъ черленого озера M, 1503, febr. 2; оѵ кръшщи ~ M, 1520, aug. 21; мъче(ш): ѡ(т) кокъчищъ даже до ~ ŢR, ⟨1574—1577⟩, sept. 5; съ(с) късѣ(м) клатове ѡ(т) ~ ŢR, 1576, apr. 28 A; мъчешѫ(л): и село ~ ŢR, 1589, mai 17; мъчишѫ(л): ~ и мъ(ч)шелѫ(л) и мармѫрие ŢR, 1579, apr. 30. 2. *munte* мъче(ш): и ѡ(т) ~ по(л)кшъ ŢR, 1579, sept. 12. 3. *loc* мъче(ш): еди(и) ш(е) на ~ ŢR, 1597, ian. 18. 4. *silişte* мъчешанѡ(м): и ѡ(т) селищѣ ~ ŢR, 1532, dec. 29; мъчешеши: нлѣ пъ(х)нъ ѡ(т) ~ M, ⟨1593, sept. 1—1594, aug. 31⟩.

***MĂCEŞEL** *m. dim.* de la **MĂCEŞ**; *în top. sat* мъ(ч)шелѫ(л): мъчишѫ(л) и ~ и мармѫрие ŢR, 1579, apr. 30.

***MĂCINIŞ** *m.* «помол, размол», «mouture; céréales à moudre»; *în antrop.* мъчиш(ш): и код(д) и ~ и съ(с) всн(х) братїи и(м) ŢR, 1517, iul. 10.

***MĂCIUCAR** *m.* «палач, который бил или убивал дубиной», «bourreau qui battait ou tuait les condamnés à coups de massue»; *în antrop.* мъчюкар: тръговци ... мошѵл и ~и дѵмнтрѵ шолтѵз M, înainte de ⟨1572⟩, dec. 8, *Ghib. Sur.* XIX, p. 77.

***MĂCIUCĂ** *f.* «дубина», «gros gourdin; massue»; I. *în antrop.* мъчюкъ: былъ χо(д)ко и ~M, 1439, iul. 30; мъчюкъ: дали есми ... и ~и поии(ж) [м]икъ M, 1448, iul. 15 A; мъчю(к): и ба(р)бѫ(л) и ~ȚR, 1589, mai 30; мъчѵ(к): по(п) ~ w(т) телене(щ) M, 1598, mart. 20.

II. *în top.* 1. *sat* мъчюкъ: да и(м) е(ст) жѫпанѫ фрътатѫ пръ[къ]лабѫ съ сѫ̃wви ѫ ~ȚR, 1531, iul. 10; мъчюка: и w(т) ~ покѫпи(χ) де(л) лъдещово(м) ȚR, 1536, iul. 7 A. 2. *loc* мъчю(к): та(ж) слѣмѣ дорн ~ȚR, 1581, iul. 2 A.

***MĂDULAR** *n.* «член», «membre»; *în top. sat* мъдѫларїн: да и(м) е(ст) ~ въси ȚR, 1501, iun. 21; мъдѫлари: да им ест пол wт ~ȚR, 1505, iul. 31, *DRH* II, nr. 1; мъдѫлари: покѫпи .ѣ. ѫ(ж) w(т) ~ȚR, 1528, apr. 4.

MĂGURĂ *f.* I. «возвышенность; холм, бугор», «éminence, colline; mamelon»; мъгѫрѫ: и w(т) ~ дорн ѫ чернацн; мъгѫръ: и по ~по пѫ(т) ȚR, 1560, iul. 6; мьгѫ(р): и до ~w(т) гла(в) брато(к) ȚR, 1598, sept. 6; мъгоѵра: оѵ ~ за χотар ȚR, 1596, febr. 1, *DRH* XI, nr. 151.

II. *în top.* 1. *loc* мъгоѵроѵ: w(т) толы на ~ мошоѵловѫ; мъгѫроѵ: и на ~ плопоѵль M, 1411, apr. 14 (fals din sec. XVI); магѫрѣ: мимо ~ басешке ȚR, ⟨1512—1513⟩, iul 23, *Nandriș, Doc. A.*, nr. 7; мъгѫра: ѫ ~ тѣ(л)це(м) ȚR, 1517, iul. 10; ~ ѫрсѫло(в) ȚR, 1537, iun. 18; ~бѣла ȚR, 1556, apr. 8; ~лѫ(н)га(ш) ȚR, 1556, iun. 22; ~вѫзъло(в) ȚR, 1559, iun. 9; ~кѫ стъ(л)пѫ(л); ~ стонне(в) ȚR, 1570, nov. 7; ~шъwашѫло(в) ȚR, 1579, nov. 16; ~ бобо(в); ~ бо(дї)чюлw(в); ~ дръгашо(в); ~ мнре(в); ~ скаѫнѫлw(в); ~ скрѫзе(в) ȚR, 1581, iul. 2; ~ бъдинецило(р) ȚR, 1587, aug. 3; ~ wбѣдело(р) ȚR, 1594, iul 22; мъгоѵра: w(т) ~ фѣтен ȚR, 1533, ⟨mai—dec.⟩; ѫ ~крьстев ȚR, 1596, febr. 1, *DRH* XI, nr. 151; мъгѫрило(р): све слѣмѣ по върχѫ(л) ~ȚR, 1556, apr. 8; мьгѫра: и ~съ крѫчѣ ȚR, 1594, iul. 22; ~брагъ(в); ~кькать; ~ сьпать(в); ~ ннѫрило(р) ȚR, 1595, iul. 24; ~ глѫ(жд)ое(в); ~ спинетѫло(в); ~чобани(м); ~ ра(д)ѵло(в); ~ сѫ(р)па(т); ~ бадюло(в); ~ вла(дов)ѵ; ~ ворникѫло(в); ~ вниже(в); ~ сь(с) кр(с)тѣ; ~ мошило(р) ȚR, 1598, sept. 6; мьгѫрн(л): дорн ѫ ~ дьширате; мьгѫрн: w(т) каме(н) дорн ѫ ~ вь цѣмене ȚR, 1595, iul. 24; мъгѫ(р): и че(д)въ(р)те(р) на ~ȚR, 1597, ian. 18; мъгѵр: χънсарн wт ~M, 1598, mai 8, *Ghib. Sur.* IX, p. 66; мьгѫрѫ: до велика ~; мь(г)ра: w(т) ~ дѫ(дѫ)ло(в); ~ бо(р)дѫχо(в); ~да(дѫ)ло(в); ~ вниже(в); ~ дале(в); ~ цѣмене(н); мьгѫ(р): до ~ ѫрсо(в); ~ пн(с)кѫло(в) ȚR, 1598, sept. 6. 2. *munte* мъгѫрѫ: по връ(χ) да(ж) до ~ȚR, 1520, iun. 9. 3. *sat* мъгѫръ: w(ч)нѫ ... ѫ ~ȚR, ⟨1562, sept.—1563, aug. ⟩10; мъгѫ(р): да и(м) е(ст) w(ч)нѫ ѫ ~ȚR, 1575, oct. 22; мѫгѫрѣни: wвон мою чл̃къ w(т) ~ нѣгое ȚR, ⟨1482—1507⟩ A; мъгоѵрѣни: и могошещи и ~ въси ȚR, 1526, iun. 1; мьгѫрѣнїн: да и(м) сѫ(т) ... ~ вьси ȚR, ⟨1579⟩, iun. 20; мъгѫрѣни: ѫ ~ȚR, 1588, mai 1; 1598, mai 10, *DRH* XI, nr. 286; 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

● пн(с)кѫ(л) мъгѫре(в) ȚR, 1521, iun. 14; дорн връχѫлѫ мъгѫре(в) ȚR, 1565, sept. 14; връ(χ) мъгѫре(в) ȚR, 1574, febr. 13.

***MĂGUREA** *f. dim.* de la **MĂGURĂ**; *în top.* **1.** *sat* мъгѫрѣле: пи(с) ѫ ~ȚR, ⟨1510, după sept. 8—1512, ian.⟩; ѡ(ч)нѫ ѫ ~ȚR, 1582, mart. 7. **2.** *loc* мъгѫрѣлеле: дорн ѫ ~ лазѫлѫи ȚR, ⟨1558, febr. 11; мъгѫре(л): паки ѫ ~ȚR, 1572, iul. 6; мъгѫрѣле: е(д)на фа(л)че ѫ ~ȚR, 1575, iul. 10.

● ѡ(ч)на мъгѫрѣлело(в) ȚR, 1582, mart. 7.

***MĂGURICE** *f. dim.* de la **MĂGURĂ**; *în top. loc* мъгѫрнче: та(ж) ѡ(т) тѫе ѫ ~н до ѫ пѫ(т) лѣ(м)нело(р) ȚR, 1570, nov. 7; мъгѫрнчѣ: н до ~ косте(в) ȚR, 1582, mai 25.

***MĂLAI** *n.* «просо», «millet, mil»; I. *în antrop.* мълаю: драготъ и тесть его ~ M, 1493, oct, 28; ~ порта(р) ȚR, 1529, mai 17; вѣра пана ~ чашника M, 1563, ⟨...⟩ 16; 1574, mart.12; mart. 27; mai 13, *Studii*, 1968, nr. 2, p. 247; 1598, apr. 10; ⟨1598⟩, nov. 24; малаи: чокина ~ и бра(т) его іѡ(н) M, 1507, febr. 28 A; па(н) ~ шетра(р) M, 1517, dec. 15; малаю: и сахатѫ и ~ ве(л)ци по(с)телнн(ц) ȚR, 1525, aug. 18; паноу ~ и вевери(ц) M, ⟨1569⟩, febr. 9; мълаи: вѣра пана ~ M, 1563, mai 19; мьлаю: и па(н) ~ M, 1586, aug. 17; мълъескоу(л): наши слоуги маре(ш) и доума ~ M, 1495, ian. 11 C; мълаіа f.: и ~ съ децамн(с) ȚR, 1525, iul. 24; мьлаіа: и костѣ и. ~ ȚR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337

II. *în top.* **1.** *loc* мълаюѫи: до ѫ пѫ(т) ~ ȚR, 1583, dec. 27. **2.** *sat* мълъе(ш): де(л) станѡ(в) ѡ(т) ~ ȚR, 1556, iun. 9; мълъещи: вонко ѡ(т) ~ ȚR, 1595, iul. 2, *DRH* XI, nr. 129; 1596, ⟨sept. 28—dec. 31⟩, *DRH* XI, nr. 208.

● сѣѣ малае(в) ȚR, ⟨1512—1521⟩, ian. 17; [м]аржнре малае(в) M, ⟨1525⟩, iul. 2; ма(р)жнре малаеви(ч) M, ⟨1525⟩.

***MĂLIN** *m.* «черемуха», «merisier à grappes (bois joli)»; I. *în antrop.* мълинъ: прнндоша ~ и выша и зѧ(т) и(χ) M, 1458, oct. 26; 1495, ian. 10 A; 1499, nov. 23; мълн(н): да е(ст) бѫе(в) и нѣнкѫ(л) и ~ ȚR, 1558, iul. 19.

II. *în top. sat* мълнн: третѫю част села ѡ(т) ~ M, 1499, sept. 15, *Bogdan, Doc. Șt.* II, nr. LXXIV; малинн: четвръта часть селѡ ѡ(т) ~; малинѡ(м): пото(к) ~ M, 1551, mart. 21; малинецн: селѡ ... на бръладѣ на нмѣ ~ M, 1502, febr. 17; мълинецн: село на нмѣ ~ M, 1522, oct. 31, *Cost. Doc. Ștefăniță*, nr. 84; ȚR, 1576, ian. 9 A; 1586, mai 23 A; мълине(ш): и половина полѣнѫ ѡ(т) ~ M, ⟨1590, sept. 1—1591, aug. 31⟩ A.

***MĂLINET** *n.* pentru sens *v.* **MĂLINIȘ**; *în top. loc.* мьлюнетѫлѡ(в): по валѣ ~; мьлннетѫлѡ(в): по ѡ(т) до(л) ... ~ ȚR, ⟨1577⟩, aug. 1.

***MĂLINIȘ** *n.* «черемушник; черемховая роща», bois de merisier»; *în top. loc.* мълинншѵлѫи: ѡ(т) пн(с)кѫ(л) вла(д)ѵло(в) дорн ѫ глъма ~ ȚR, 1533, apr. 16; 1544, iul. 7.

***MĂLUREL** *n. dim.* de la **MAL**; *în top. loc.* мълѫре(л): до хотарѫ бѫнещо(м) ѫ ~ ȚR, ⟨1506⟩, ian. 21.

***MĂMĂLIGĂ** *f.* «мамалыга», «polenta»; *în top. loc* мъмълига: по валѣ сракѫловѫ н по ~ ȚR, 1525, iul. 24.

MĂNĂSTIRE *f. v.* **MONASTIRE**

MĂNGĂNAR *m.* «ювелир», «joaillier, bijoutier» (pentru sens v. *Olteanu, Meșteșugurile*, p. 95): ма(н)гана(р): е(с)те послали ваша мѣ(с)тн и дрѫ(г) мансто(р) ~ ȚR, ⟨1517—1521⟩: мъ(н)гънарю(л): фїера ~ и їва(н) да(р)чюло(в) ȚR, 1578, iul. 5.

MĂNUȘĂ *f. v.* **MUNUȘE**

MĂR *m.* I. «яблоня», «pommier»; мери: де(л) за виногра(д) и съ(с) ~ ȚR, 1598, iun. 1.

II. *în top. loc* мърѕл: до лакѕл кѕ ~ ȚR, 1532, mai 28, *DRH* III, nr. 126; мърѕ(л): една ливада ... ѡ(т) ~ ȚR, 1567, mai 17.

◉ малѕл мърѕлиѫ ȚR, 1532, mai 28, *DRH* III, nr. 126.

***MĂRĂCINE** *m.* «чертополох», «ronce, épinaie»; *în top.* 1. *sat* маричино: и ~ село ȚR, ⟨1489, apr. 21—aug.⟩, *Nandriș, Doc. A.*, nr. 3; марїчини: село чирѣшовъ и калѕгерани и ~ ȚR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23; 1531, mai; мъръчинѣни: и ~ въси ȚR, 1525, iul. 24; 1555, iul. 6; 1597, nov. 3, *DRH* XI, nr. 267; мъръчин(ѣ)ни: ѡ(т) ~ ȚR, 1528, sept. 2; мърѫчинѣкни: ѡ(т) голе(ц) и ѡ(т) ~ ȚR, 1555, iul. 6; мь(р)чинѣ(н)и: дава(т) г(c̃д)ва ми фътѕло(в) ѡ(т) ~ ȚR, 1597, nov. 3. 2. *loc* мъръчи(н): е(д)на лива(д) на ~ ȚR, 1572, iul. 8.

MĂRGĂRITAR *n.* «жемчуг, жемчужина», «perle (fine)»; мъргърита(р): канавь(ц) съ(с) флѕти(р) злат(н) и съ(с) ~ ȚR, 1565, aug. 31.

***MĂRGEA** *f.* «бусина, бисерина», «rassade, perle (en verre)»; *în antrop.* мърже(л): кѕпи(л) ... ѡ(т) ~ и ѡ(т) сестри его M, 1531, mart. 7.

***MĂRGELAT** *adj.* «украшенный, вышитый бисером», «qui est paré de perles de verre»; I. *în antrop.* мѫ(р)жела(т): ~ [пнс] M, 1592, mai 9; марџелата: внѕкове комана ~; марџилата: wнѕка комана ~ M, 1598, apr. 10.

II. *în top. loc* мържелатѣ: на коглъни(к) по ниже приѯодище ~ M, 1528, apr. 1.

MĂRIE *f.* «величество (перед притяжательным местоимением *voastră, ta, sa*)», «majesté, grandeur (devant le pronom possessif *voastră, ta, sa*)»; марїи: мѫ̃мо сѣ ваше ~ како да сѣ силѕните за нашѕ волю M, ⟨1538, sept.—1540, dec.⟩, ian. 11, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 506.

MĂRTURIE *f.* «свидетельство», «témoignage»; мартѕрїѫ: (сте) нскалы ~ ȚR, ⟨1433—1437⟩ C; мартѵрнїю: нзвадн въ днн г(c̃д)ва ми ~ ȚR, 1453, aug. 2; ма(р)торїа: а прн то(м) ~ M, 1459, iun. 12; марторна: а на то ест велнка ~ M, 1462, mai 15, *Bogdan, Doc. Ș.* I, nr. XXXIV; 1469, oct. 20; 1470, febr. 8; 1471, sept. 10; марторын: велнкаа н правда ~ M, 1464, iun. 11; марторїѫ: а на то ест велнкаѫ ~ M, 1464, sept. 12; марто(р)їа: ~ г(c̃д)во ми M, 1466, febr. 18; мартѕрїѫ: велнкаа ~ M, 1466, dec. 8 A; 1470, iul. 18; 1472, apr. 25; 1479, mai 24; марторїа: а на тое е(ст) велнка ~ M, 1472, iun. 5; 1473, oct. 14; 1474, aug. 26; марторне: велнкаѫ ~ M, 1476, mai 22, *Bogdan, Doc. Ș.* I, nr. CXIV; мартѕрїа: велнка ~ са(м) г(c̃д)ва ми M, 1480, mai 27; мартѕрню: ке донести н ~ ȚR, ⟨1482—1507⟩A; мартѕрїю: та донесе пре(д) г(c̃)во ми н ~ ȚR, 1492, iun. 3; M, 1528, mart. 16; 1579, mai 28 B; 1582, febr. 14, *Doc. buc.* II, nr. 7; ма(р)тѕрїю: нс привнлїе ... за ~ M, 1518, dec. 26 A; 1569, dec. 13; 1591, iun. 17; мартѕрнга: ѡ(н) сн е(ст) донесн(л) ~; ма(р)тѕрнга: е(с)те ѕфати(л) ѕ нега н ~ ȚR, ⟨1521—1529⟩, iul. 28; мартѕрїею: н великою ~ M, 1528, mart. 16; марторїю: привнлїа съ ~ M, 1529, mart. 22; 1569, iul. 9; мартѕрїе: нз правнлїе за ~ M, 1529, mart. 11 B; 1531, mart. 7; ȚR, 1598, iul. 17; ма(р)тѕрне: н ~ ве(л)ма добро ȚR, ⟨1530—1532⟩, mart. 13; M, 1561, iun. 20; ȚR, 1567, iun. 17; 1568, sept. 4; 1572, ian. 5; M, 1590, mai 13; ȚR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 452; ма(р)торїю: великою ~ M, 1542, apr. 30; марторїею: съ великою ~ M, 1546, mart. 23; ма(р)тѕрїею: нз привн-

лїѣ ѡ(т) ~; ма(р)торїею: съ великою ~ M, 1546, iun. 22; ма(р)тоурїею: съ великою ~ M, 1563, iun. 17; ма(р)тѫрню: н(с)писо(к) за ~ M, 1587, mart. 12; ŢR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 389.

MĂRTURISI *vb.* «свидетельствовать», «avouer, déclarer, affirmer»; мартѫрисили: и ~ на(м) M, 1546, mai 9; ~ на(м) въси вата(ж) и нѣмиши M, 1573, mai 10; 1579, mai 28 B; ма(р)тѫриси(л): и ~ прѣ(д) нами M, 1579, iul. 15; ~ прѣ(д) на(ши) M, 1586, mart. 23; въ то(м) ~ и пътра(ш)ко M, 1599, aug. 31; ма(р)торисн(м): мы сами ~ M, 1598, apr. 23.

***MĂSCUREL** *m. dim.* de la **MASCUR** «кастрированный кабан», «porc (mâle)»; *în top. sat* мъскѫрен: едно село на тѫтовѣ на имѧ ~ вышнїи; маскѫрew(м): томѫ вышеписанномѫ селоу на имѧ ~ вышни(м) M, 1507, mart. 22.

***MĂSTACHIN** *m.* «береза», «bouleau»; *în top.* **1.** *sat* мастѣкыри(л): и фратецни на чорно(м) потоцѣ и ~ M, 1455, aug. 23; мъстѧкыри: третї част села ~ M, 1475, iun. 5, *Bogd. Acte*[3], p. 121. **2.** *baltă* мъстакинѫлѫи: почеше ѡт блота ~; мъстекѧнѫл: блато ~ M, 1473, sept. 13, *Bogdan, Doc. Ș.* I, nr. CV. **3.** *loc* мъ(с)тѣкъ(н): е(д)на фа(л)че ѫ ~; мъ(с)тѣкѧ(н): дрѫ(г) фал(че ѫ ~ ŢR, 1575, iul. 10.

***MĂTASE** *f.* «шелк», «soie»; I. *în antrop.* матасъ: с҃нве голевни ... тома завнда ~ M, 1428, iul. 8.

II. *în top. sat* мътъсецни: да мѫ е(ст) ѡ(ч)нѫ ѫ ~ ŢR, 1583, mai 4 B; некѫле(в) гръ(к) ѡ(т) ~; ѡ(т) по(п) ста(н) ѡ(т) ~ ŢR, 1586, mai 13; мътъсе(ц): де(л) лазаро(в) въса ѡ(т) ~ ŢR, 1583, sept. 5.

MĂTUȘĂ *f.* I. «тетя», «tante»; матѫши: и ~ нѫ настѣ и анѫшка M, 1507, febr. 28 B; матѫша: їѡнь кандрѣ и ~ его соломїа M, 1548, apr. 12; дѣти снмїѡна и ~ н(ѯ) станка M, 1551, mart. 21; матѫшъ: и ~ нѫ анѫшка M, 1558, mart. 4, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 339; матоушн: третаа ча(ст) ѡ(т) дрнсливе е(ст) ~ е(н) M, 1567, aug. 6.

II. *în antrop.* матѫшо(м): и ~ н(ѯ) мешн и магдн M, 1574, mart. 12; тѫша, prin aferează: дъцнре нѣга ~ ŢR, 1506, mai 14.

***MĂTUȘIȚĂ** *f. dim.* de la **MĂTUȘĂ**; *în antrop.* матоушица: тота нс[тнина] ~ жаловали есмн ен ѡсобною нашею мл̃(с)тїю M, 1433, ian. 28.

***MĂZĂRIȘTE** *f.* «гороховое поле», «terain semé de petit pois»; *în top. loc* мъзърнще: ѡ(т) дра(г)мн(р) него(в) де(л) ѡ(т) ~ ŢR, 1550, iun. 17.

***MEDELEAN** *s.m.* și *adj.* «меделянка; меделянский», «gros chien; grand»; I. *în antrop.* меделѣнѫлѫ: оункови нѫ негрилъ ~; меделѣноуль: и оунко нѫ негриль ~ M, 1495, febr. 3, *Cost. Doc. Ștefan*, nr. 56; ме(д)лѣна: вѣра пана ~ M, 1554, febr. 23; mart. 2 A; 1555, mart. 28; меделѣна: вѣра пана ~ столника M, 1554, febr. 28; mart. 13; mart. 30; apr. 13; apr. 20; mai 1; ⟨1555, mart. 13⟩; 1555, apr. 25; mai 2 A; меделѧна: вѣра пана ~ M, 1555, apr. 7.

II. *în top. sat* меделѧни: села на кълнгътѫрѣ на имѣ ... ~ и недегани M, 1490, oct. 14; меделѣни: е(д)но село на имѣ ~; медѣлѣнw(м): межи прочелничи и межи ~ M, 1521, apr. 20.

● ѫ раковн(ц) меделѣно(в) ŢR, 1532, dec. 29.

MEDELNICER *m.* «меделничер (личный боярин государя)», «dignitaire et en même temps serviteur personnel du voïvode»; ме(д)нича(р): ста(н) ~

ŢR, 1523, sept. 12; 1545, mai 28 B; меделничарѣ: w(т) мирона ~ M, ⟨1527—1546⟩, sept. 29, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 524; меделича(р): па(н) когда(н) ~ M, 1528, mart. 22 A; мединичарю: ива(н) велики ~; мединица(р): жѕпанѕ иванѕ велики ~ ŢR, 1555, nov. 12; меде(л)ница(р): гмгорїе ~ M, 1591, mart. 20; ⟨1596—1600⟩, mart. 20; 1600, apr. 8; меде(л)ни(ч): драга(н) хочѵ(н)гѕ ~ M, ⟨1591—1600⟩, mart. 1; меде(л)ничарѣ: вѣра папа ѕ(р)сѕ ~ M, 1600, mart. 31.

MEDELNICEREL *m.* «помощник меделничера», «subalterne d'un medelnicer»; меде(л)ничере(л): и(г)на(т) пи[тъ]ре(л) и ичина(ш)ко ~ M, 1586, iun. 16.

MEGIAŞ *m.* «сосед по меже», «voisin»; межїаши: исъ околными ~ M, 1438, aug. 18; 1446. febr. 22, *DRH* I, nr. 264; 1481, oct. 15, *Bogdan*, *Doc. Şt.* I, nr. CXLII; 1517, dec. 15; 1569, iul. 9; межиаши: с паны и ~ M, 1452, oct. 27; 1462, dec. 3; 1464, iun. 11; межимши: wана жѕанчѕ и ~ M, 1453, ian. 26; 1480, apr. 17, *Bogdan*, *Doc. Şt.* I, nr. CXXXI; sept. 17; межїашми: косте цоли(ч) съ ~ M, 1455, febr. 8; межишашми: па(н) ко(з)мица и съ ~ M, 1461, aug. 8; межимше: братоу(л) арма(ш) и съ ~ M, 1493, mart. 26; межиаши: никотъ пръкала(в) съ ~ M, 1494, febr. 27; 1497, ian. 22, *Bogdan*, *Doc. Şt.* II, nr. LII; 1598, apr. 23; межїаши: цефѕл пръкалабь и съ ~ M, 1499, nov. 20, *Bogdan*, *Doc. Şt.* II, nr. LXXIX; 1518, nov. 9; 1528, mart. 16; 1546, mart. 23; apr. 11; iun. 22; 1563, iun. 17; 1575, iul. 11; меџиаш: wпрѣ ~ ŢR, 1507, iun. 9, *DRH* II, nr. 52; меџиаши: и дрѕзи наши ~ ŢR, ⟨1508—1510⟩; 1512, aug. 6, *DRH* II, nr. 110; M, 1586, aug. 17; ŢR, 1600, ian. 15, *DRH* XI, nr. 362; меџиашо(м): съ(с) зиаиїе въсе(м) ~ ŢR, 1516, febr. 27; межеиши: съ wкѕ(л)ними ~ M, 1546, mai 9; межїашеве: съ околними ~ M, 1554, mart. 1; 1559, oct. 18; меџїашо(м): съ(с) ѕзиаиїе въсе(м) ~ ѕ wко(л) ŢR, 1569, apr. 29; межиа(ш): съ wко(л)нимї и(χ) ~ M, 1569, dec. 13; меџїаши(м): w(т) кръ(ст) ~ M, 1586, aug. 17.

***MEI** *n.* «просо», «millet, mil»; *in antrop.* (in cuv. (compus) родемен: съ(с) дра(г)ми(р) ~ ŢR, ⟨1578; 1582—1583⟩, iun. 14.

MELEAG *n.* «межа; местность», «limite, borne; lieu, terrain»; мелѣги: да се зиае(т) ~ w(т) χъмъраде до цѣвен кисе(л) ŢR, 1584, mai 2.

***MERIŞ** *n.* pentru sens *v.* **MĂREŢEL**; *în top. sat* мери(ш): и ѕ ~ ŢR, 1510, aug. 2; w(т) къ село ~ ŢR, 1562, ian. 9; мериши: очинѫ зокома ~ ŢR, ⟨1428⟩, *DRH* I, nr. 58; 1525, oct. 23; 1562, ian. 9; 1578, iun. 1; 1579, oct.; 1586, iul. 7; 1594, iun. 8; мерише(ни): въ ~ ŢR, 1515, mai 23; мериша(и): ѕ ~ ŢR, 1594, iun. 8.

MERTIC *n.* **1.** «рацион, паек», «ration»; мерти(к): да има(м) ~ на въсѣко лѣто .а. кѫбѫ(л) и по(л) w(т) жито ŢR, 1495, mart. 24. **2.** «ежегодное дарение (натуральное или денежное)», «don annuel (en nature ou en espèces)»; мерти(к): ~ за вино w(д) на(д) винари(ч) ри(в)никѕ ŢR, 1497, nov. 10; да ѕзимаютъ ~ ка(т) године м(с̃)ца ге(и) ŢR, 1500, ian. 31; 1501, mai 23; 1506, sept. 1; 1531, apr. 25; 1533, mai 2; мерти(г): да мѕ вѕде(т) съи ~ ŢR, 1501, ian.; ме(р)ти(к): давати ~ сто̃м(ѕ) мона(с)ти(р) ŢR, ⟨1594—1599⟩, mart. 29. **3.** «сосуд для измерения зерновых», «messure de capacité pour les grains»; мерти(ч): па(к) ~ .и̃. а(с̃) .в̃ї. *Cat.*, 1508, dec. 18; мертиче: за ~ а(с̃) .и̃. *Cat.*, 1509, febr. 20.

MESIT *m.* «маклер, посредник», «intermédiaire, courtier; émissaire messager»; мєси(т): свѣ(д)телїє ... никола ~ ŢR, 1585, febr. 16.

MESTEACĂN *m. v.* **MASTACHIN**

MEŞI *m. pl.* «чувяки», «chaussure sans talon confectionnée d'un cuir très fin»; мє(ш): за па(ш)маци мило(ш) и ~ *Cat.* 1508, nov. 30; чизмє и па(ш)маци и ~ конвода (а҃с) .л҃и. *Cat.* 1509, apr. 5.

MEŞTER *m.* «мастер», «ouvrier, contremaître»; мє(ш)тє(р): слѫга на(ш) миχаю ~ M, 1476 (sau 1470), febr. 18 A; ва(ш) чл҃къ миχаю ~ M, 1476, (sau 1470), febr. 18 B.

***METELEU** *adj.* «глупый; глупец, простофиля», «sot, niais, nigaud»; *în top. sat* метелѫ: да мѫ є(ст) ѡ(ч)нѫ ѕ ~; покѫпи ста(н) ѡ(ч)нѫ ѕ ~ ŢR, 1576, iul. 25; ⟨1594⟩, mai 19, *DRH* XI, nr. 52.

МЕТОН *n.* «монастырь, подчиненный другому монастырю», «monastère subordonné à un autre monastère»; метоχѫ(л): калѫгерѡ(м) ѡ(т) мѫшетє(ш) како дръже(т) ~ вь(с) ŢR, 1528, sept. 7; метоа(ш): и ~ ŢR, ⟨1579⟩, dec. 12.

MEU *adj. pos.* «мой», «le mieu»; мєлє: пѫса(м) мєна до(м)нѣм ~ M, 1583, aug. 4; ŢR, ⟨1599, nov.—1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1.

***MIC** *adj.* «маленький», «petit, menu»; I. *în antrop.* мика (gen. sg.): вѣра ~ χораєца M, 1399, nov. 28; вѣра ... ~ и дѣтїи его M, 1400, iun. 29; aug. 4; 1411, iun. 28; 1458, mart. 13, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 486; oct. 26; nov. 11; 1459, ian. 13; aug. 30; sept. 3; 1460, apr. 23; микь: вѣра ... ~ ѡ(т) молници M, 1400, iun. 29; вѣра ~ χораець M, 1400, aug. 4; 1⟨438⟩, aug. 24; 1497, mart. 20; мику(л): ~ вїстїи(р) ŢR, 1415, iun. 10; и сестричиѫ н(χ) ~ M, 1442, aug. 1; 1448, iul. 15 B; ŢR, 1451, iul.; M, 1455, dec. 12; ŢR, 1480, ian. 18; 1481, aug. 16; 1482, iul. 13; ⟨1482—1496⟩ E; ⟨1487—1494⟩, nov. 21; 1505, dec. 10; 1514, aug. 3; 1528, apr. 4; ⟨1530—1536⟩; 1535, apr. 1; ⟨1541—1543⟩, iul. 4; 1542, ian. 10; 1552, febr. 18; 1557, oct. 9; ⟨1561—1568⟩, mai 31; 1563, sept. 24; 1566, iun. 27; aug. 29; 1567, iun. 17; dec. 20; 1568, sept. 4; 1570, apr. 29 B; 1571, mai 5; 1572, iul. 15; 1574, ian. 10 ş.a.; миклѫ: и жѫржѫ и ~ M, 1429, sept. 24; ŢR, 1475, iun. 5; ⟨1495, sept. 15—1508, apr.⟩ A; M, 1497, mart. 14; мик: где є(ст) ~ рѫптѫра M, 1434, ian. 29; микъ: панъ ~ силишовскыи M, 1436, sept. 19; панъ ~ краль M, 1444, sept. 1; микулъ: ~ исъ оусею его челѣдию M, 1443, mai 1; миклѫла: вѣра пана ~ M, 1454, aug. 25 B; 1455, iul. 2; aug. 15; 1456, febr. 18; iun. 8; 1487, nov. 1 A; 1519, dec. 27; 1522, iun. 25; ми(к): па(н) ~ кра(л) M, 1456, ⟨iul.—sept.⟩; iun. 13; iun. 30; 1458, apr. 12; 1459, iun. 12; 1460, apr. 13; nov. 27; dec. 5; 1461, aug. 8; 1490, mart. 7; 1497, mart. 20; 1528, mart. 11; микоулоу: и непотоу его ~ M, 1466, dec. 8 B; микулш(м): съ ~ и с мушату(м); ŢR, ⟨1495, sept. 15—1508, apr.⟩ A; миклѫль: слѫга на(ш) ~ мъкъѫ M, 1497, mart. 14; микоула: оуноукове ~ оргоае M, 1499, nov. 26 A; микоу(л): ста(н) и ~ M, 1555, sept. 24; микота: вѣра пана ~ пръкалаба M, 1483, aug. 17; 1484, mai 13 B; mai 29; 1486, nov. 21; 1487, nov. 13; микотъ: вѣра пана ~ M, 1487, ian. 12; oct. 7; oct. 9 B; nov. 1 B; 1488, ian. 9; febr. 29; mart. 1; apr. 3; aug. 17; oct. 15; dec. 13; 1489, ian. 16; mart. 13; 1490, ian. 9; mart. 7; mart. 15 A; oct. 14; nov. 26; dec. 6; 1491, ian. 16 A; ebr. 26; 1492, oct. 14 ş.a.; мика *f.*: и сестра(м) его нѣга и ~ M, 1495,
f

ian. 11 C; съ дъщере си ~ и стана ȚR, 1500, ian. 11; M, 1525, sept. 9; 1528, mart. 11; 1546, mart. 30; 1548, mart. 23; 1552, apr. 5; mai 5; 1554, mai 5; 1560, mart. 22; 1569, iul. 19; 1598, apr. 10; мики: племенища(м) и(χ) мърники и ~ M, 1528, mart. 11; 1546, mart. 30; 1548, mart. 23.

II. *în top.* 1. *silişte* микѫ(л): поии(ж) ~ где бы(л) кълима(н) M, 1448, iul. 15 A. 2. *sat* мичещи: wчи(н)а w(т) ~ ȚR, 1456, apr. 15; 1482, iul. 13; ⟨1487—1494⟩, nov. 21; ⟨1495, sept. 15—1508, apr.⟩ A; 1497, apr. 1; ⟨inainte de 1526, iul. 6⟩; ⟨1532—1533⟩, aug. 10; 1533, febr. 12; мичe(щ): да и(м) е(ст) ѕ ~ ȚR, 1481, aug. 16; 1497, apr. 1; 1512, iul. 30; 1543, dec. 7; мичещїи: а ~ wии си сѫ(т) дръжали w(ч)нѫ ȚR, 1533, febr. 12; мичещї: мегиашн w(т) ~ ȚR, 1533, febr. 12; 1543, dec. 7; микоѵлещи: е(д)но село на чорно(м) потоцѣ на нмѣ ~; микоѵлеще(м): χота(р) ~ M, 1461, aug. 8.

● селище миково M, 1427, sept. 16; wчина микѫлова ȚR, 1441, mai 14; попа миковѣ M, 1443, aug. 24, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 48; сѣ̄ъ микѫло(в) M, 1480, sept. 17; сѣ̄ови микѫлови ȚR, 1496, apr. 14; де(л) микѫлw(в) ȚR, 1559, iun. 13; 1572, iul. 15; пана микотича M, 1484, mai 13 B; 1487, nov. 13; 1488, mart. 1; apr. 3; 1490, mart. 7; 15 A; 1529, mart. 25 C; грози микоти(ч) M, 1487; oct. 8; 1490, mart. 9; 1491, ian. 16 B; 1528, apr. 1; 1567, aug. 6; стецкѫ микотичѫ M, 1528, apr. 1; валѣ микѫло(в) M, 1582, iun. 4.

***MICUȚ** *adj. dim.* de la **MIC**; *în antrop.* микѫца *f.*: и ~ и племкѫца и иwнашко M, 1570, mai 15, *Ghib. Sur.* IX, p. 37.

MIEDAR *m.* «медовар или торговец медовым напитком», «producteur ou marchand d'hydromel»; мїедa(р): ко(с)ти(н) ~ M, 1583, aug. 1 B; слугa на(ш) а(н)дренка ~ M, 1586, mai 13; 1589, ⟨mai 15⟩; мїедарю(л): снмa ~ и ба(р)бѫ(л) и мъчю(к); мнедарю(л): трифа(н) ~ и жена е(г) ȚR, 1589, mai 30.

***MIERIOR** *adj. dim.* de la **MIERIU**; *în antrop.* мїерiwра *f.*: и сестра и(χ) тоѵдора ~ M, 1554, febr. 25.

***MIERIU** *adj.* «светлоголубой», «bleu clair, bleu pâle»; *în antrop.* мїерїоѵл: где был иван ~ M, 1495, ian. 3, *Bogdan, Doc. Ștef.* II, nr. XLIV.

***MIERLĂ** *f.* «дрозд», «merle»; I. *în antrop.* мнерлъ: снма и сестра его ~ M, 1492, oct. 14; мїерлѣ: дава(т) г(сд̃)во ми...стана и ~ ȚR, 1583, mai 27 A.

II. *în top. sat* мерлари: да и(м) е(ст) w(ч)нѫ ѕ пла(ц)кое и ~ ȚR, ⟨1551, sept. 1—1552, iun. 3⟩; 1559, mart. 12; 1594, oct. 5, *DRH* XI, nr. 99; мїе(р)лари: да дръже(т) и марїа и анка ѕ ~ ȚR, 1565, apr. 15; ме(р)лари: и w(т) ~ ȚR, 1594, oct. 5; мїе(р)лъръскъ: да и(м) е(ст) w(ч)на ~ ȚR, 1565, apr. 15.

***MIEZ** *n.* «середина», «milieu»; *în top.* 1. *drum* мне(з): по пѫ(т) w(т) ~ ȚR, 1538, iul. 16; мїезѫ: ѕ пѫта за ~ ȚR, 1592, ian. 28; мезоѵ: оѵ пѫт за ~ ȚR, 1596, aug. 31, *DRH* XI, nr. 197. 2. *lac* мїезѫ: на лакѫ(л) де ~ ȚR, 1583, mai 27 A.

MIJLOC *n.* I. «середина; центр», «milieu; centre»; мижлокѫ(л): w(т) на жи(л) по ~ дѫ(м)бръвще(в) ȚR, ⟨1586⟩, iun. 15; *Ștef. Doc. G.*, p. 248.

II. *în top. sat* мижлочи: да им ест ~ въси ȚR, 1504, iun. 28, *DRH* II, nr. 26. 2. *loc* ми(ж)ло(к): ѕ фѫ(и)дѫ(л) w(т) ~ ȚR, 1576, apr. 18.

MILĂ *f.* «жалость, сожаление», «pitié, compassion»; милоу: мѫ сътворил ~ ŢR, 1597, iun. 30, *DRH* XI, nr. 246; милѫ: има(т) ~ ѡ(т) ва(с) ŢR, fără an, mai 22, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 443.

***MINUNE** *f.* «чудо, диво, диковина», «merveille, miracle, prodige»; *în antrop.* минѫне: ерина и ~ съ дѣцами си ŢR, 1526, iun. 1;

MIOARĂ *f.* «годовалая овца», «agnelle, jeune brebis»; миюре: за .р̃. ѡ(в)це ами ~ чи(н) а(с)при .ас̃. ŢR, 1532, dec. 29.

MISIT *m. v.* **MESIT**

***MIŞEL** *adj.* şi *s.m.* «бедный; бедняк», «pauvre»; *în top. loc* мишїе: по влица съ(с) цигаїе дорн ѫ ~ ŢR, 1598, iul. 5.

***MITITEL** *adj. dim.* de la **MIC**; *în antrop.* митѫтелоу(л): и бра(т) его ~; митѫтелѫ: и братоу его ~ M, 1491, nov. 6, *Cost. Ştefan*, p. 37; митѫтелѫ(л): а(н)дрѫшко и ... ~ и сестра и(χ) а(н)ка M, 1508, mart. 25; ŢR, 1568, sept. 5 A; митютелѫлови: да е(ст) а(н)дрѫшкови и ~ M, 1508, mart. 25; мытютела: сп̃ѡ(в) томи ~ M, ⟨1525⟩; митютела: ѡ(т) сп̃ѡ(в) томи ~ M, 1528, mart. 22 A; митютелѫ(л): ~ пехарникѫ ŢR, 1540, mart. 23; митителю(л): тъкѫ(ч) ~ бра(т) его фръча M, 1555, mai 2 B.

● де(л) митѫтелѫлѡ(в) ŢR, 1568, sept. 5 A.

MITROPOLIE *f.* «митрополия», «institution supérieure de l'église orthodoxe; palais métropolitain; cathédrale»; митрополїе: помѡоваχо(м) сп̃да ~ M, 1559, iun. 17; мутрополїе: ми(т)рополи(т) ѫ сп̃да ~ ŢR, ⟨1568, iun. 29—1575⟩; да дръже(т) тон село аннноаса сп̃а ~ ŢR, 1568, sept. 8; ми(т)рополие: ѡ(т) ~ ѡ(т) сучавѣ M, 1584, oct. 6.

MÎGLĂ *f. v.* **MAGLĂ**

MÎNĂ *f.* «рука», «main»; мена: пѫса(м) ~ до(м)нѫ меле M, 1583, aug. 4; пѫса(м) ~ M, 1588, ian. 31.

***MÎNDRU** *adj.* «гордый, надменный; красивый, прекрасный», «fier, altier; beau, splendide»; I. *în antrop.* мындри: вѣра ... пана ~ M, 1432, ian. 4; ian. 17; 1433, ian. 28; iun. ⟨după 15⟩; 1436, iul. 1; aug. 27; sept. 19; nov. 30; 1437, aug. 19; dec. 20 A; dec. 20 B; 1438, febr. 23; aug. 18; 1439, iul. 30; oct. 28; 1441, iul. 7; sept. 29; 1442, febr. 24; mart. 8; мындрѣ: вѣра ... пана ~ M, 1433, febr. 26; панъ шефоулъ и братъ его панъ ~ M, 1433, iun. 4; 1436, iun. 15; iul. 17 A; aug. 20; sept. 19; dec. 7; 1437, febr. 7; mai 15; 1438, mart. 5; aug. 21; 1441, iun. 25; 1442, aug. 30; мъндри: и брата его пана ~ M, 1435, oct. 18; nov. 25; мъндрї: дават ... станѫ ~ ŢR, ⟨1478—1481⟩, mai 20, *DRH* I, nr. 159; мѫ(н)дрѣ: ~ съ децами (с)и ŢR, 1499, iun. 15; мъндрѫ(л): где быль иванъ ~ M, 1502, mart. 13; 1581, mai 11 B; мъ(н)дрѣ: и ~ съ деца(м) си ŢR, 1538, iul. 16; мъ(н)дра: дѣдове и(χ) ... фетїѡ(н) и ~; мъ(н)дри: прѣѫночатове ~ M, 1573, mai 10.

II. *în top. sat* мъндрецин: и ѡ(т) ~ M, 1467, febr. 3; едно село на верχъ жерѫла на нмѣ ~ M, 1502, mart. 13; 1517, oct. 8; мъ(н)дрецин: село ~ ŢR, 1562, mai 23; бътикъ(н) ѡ(т) ~ M, ⟨1593, sept. 1—1594, aug. 31⟩; мъ(н)дрецинло(р): полови(н) де(л) ~ ŢR, 1569, mai 31; мындрецїи: село ~ M, 1586, febr. 26, *Doc. buc.* II, p. 34.

● пан мѫндрика M, 1422, mart. 12; пана мѫдричкы M, 1426, mai 22; 1428, dec. 28 A; мындрины дворъ M, 1435, apr. 14; сп̃а мъндрина M, 1524, apr. 10; сп̃ъ мъ(н)дри(н) M, 1554, febr. 23; драгомиръ мъндричинъ M, 1437, dec. 20 B.

***MÎNZ** *m.* «жеребенок», «poulain»; I. *în antrop.* мынѕ8ла: вѣра пана ~ M, 1443, mai 28; 1448, apr. 23, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 86; iul. 15 A; iul. 15 B; iul. 27; sept. 3; oct. 10, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 95; 1448, apr. 23; мынѕюла: вѣра пана ивана ~ M, 1444, apr. 26; мынѕ8л: панъ ~ и петрншоръ M, 1446, febr. 22, *DRH* I, nr. 264; мы(н)ѕ8(л): и панъ иванъ ~ M, 1448, aug. 22, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 216; мы(н)ѕ8ла: вѣра пана ивана~ M, 1448, sept. 15; мънзѣ: и мирча и стонка и ~ ṬR, ⟨1462—1463⟩ A; мь(н)зѣ: и ѡ(т) сїови е нѣ(г) ~ ṬR, 1511, iul. 10 B; мънжа: ѡ нѣкоего петра ~ M, 1510, febr. 7; 1579, aug. 17, *Studii*, 1968, nr. 2, p. 252.

II. *în top. sat* мъньжещїи: и ~ и тодерещїи и шерботещїи M, 1400, febr. 11 (fals din sec. XVI); мъ(н)жещїи: и село ~ на ве(р)хѵ8 чо(р)ного потока M, 1552, febr. 19; мънжещїи: село ~ M, 1579, aug. 17, *Studii*, 1968, nr. 2, p. 252; 1598, iun. 13, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 357.

● де(л) мь(н)же(в) ṬR, 1472, iun. 12; кони ... мъ(н)зе(в) ṬR, ⟨1482—1496⟩ C; жѳпаница мъ(н)зе(в) ṬR, 1511, iul. 10 B; кнѣгинѣ мънжина M, 1517, ian. 17, *Cost. Doc. Bogdan*, nr. 66; до хотара мънжини M, 1521, iun. 1.

***MÎNZAT** *s. m.* şi *adj.* «теленок; неженатый человек; нежный, молодой», «veau; garçon, homme non marié; tendre»; I. *în antrop.* мънѕатѳла: до(ч)ка пътра ~ M, 1489, ian. 25.

II. *în top sat* мынзаци: на вер(х) любанѣ ~ M, 1434, apr. 24 B; 1439, iul. 2; манѕаци: село на любанѣ на имѧ ~ M, 1436, dec. 7; мънѕацїи: единю село на имѣ ~ M, 1489, ian. 25.

***MÎRŞAV** *adj.* «худой, тощий», «maigre, efflanqué»; *în antrop.* мръшавѳ(л): и ~ съ децами си ṬR, 1502, mart. 9.

MLACĂ *f.* I. «болото, топь, трясина», « mare, bourbier, marécage»; млакъ: покѳпи ... дрѳ(г) место ѡ(т) ~ ṬR, 1559, apr. 24.

II. *în top.* 1. *loc* млаке: и нде(т) ма главѳ ~ шиконе ṬR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23; млѣчюло(р): дорн ѳ слѣмѣ ~ ṬR, 1556, apr. 8; млакѳ: дорн ѳ ~ стане(в) ṬR, 1558, febr. 11; млака: еди(н) ш(в) ѡ(т) ~ крѳчило(р) ṬR, 1559, apr. 24; 1579, mai 4; млачеле: .ă. фа(л)че ѵ ~ ѡане(в) ṬR, 1567, dec. 20; млъчилѡ(р): ѡ(т) до фрѳ(н)тѣ ~ пре(з) аншюса ṬR, 1587, iul. 19. 2. sat млака: е(д)на лива(д) ѳ ~ планенѳло(в) ṬR, 1596, sept. 8.

***MLĂCUŢĂ** *f. dim.* de la **MLACĂ**; *în top. loc* млъкѳца: ѡ)т) негрѣ(н) ѡ(т) де(л) н(м) зовемаго ~ ṬR, 1559, apr. 24.

MLĂJET *n.* I. «место, где растут саженцы ивы», « terrain couvert de saules plantées»; м(л)жжетоу(л): и ~ ѡ(т) вълѣни; млѣже(т): ани порѵба(л) ѳ то(т) ~ M, 1543, apr. 24; 1572, mart. 16; млжже(т): или въ ~ рѵбаючи M, 1568, nov. 5; млъжетѳ(л): и ~ ѡ(т) вълѣни повн(ш) рждѣ(н) M, 1572, mart. 16; 1581, iul. 21.

II. *în top.* 1. *loc* млъжетѳ(л): и фъцана и ~ въ(с) ṬR, 1511, aug. 30; млъ(ж)т: ѡ(т) кръ(н)гѳ попе(в) пра(в) на ~ ṬR, 1581, febr. 24; млъже(т): прѣз блато(м) на ~ ṬR, ⟨1591, după luna mai⟩. 2. *gîrlă* млъжетѳ(л): съ въсѣми своими грълами ... и влака и ~ M, 1555, mai 24; млжжетѵ(л): девѣта грѣла петрѣса и ~ M, 1568, nov. 5.

***MOALE** *adj.* «мягкий, нежный», « mou»; *în top. sat* мои: а ~ да сѵ ѡнѵ ṬR, 1483, iun. 25; мони: да н(м) сѳ(т) село ~ ṬR, 1579, ian. 8, *Ştef. Doc. G.*, p. 203.

***MOARĂ** *f.* «мельница», «moulin»; *în top. loc* море(в): покѵпи е(д)на лива(де) ѕ ѕ(н)гю(л) ~ ŢR, 1587, febr. 7 B.

MOAŞĂ *f.* «бабушка, бабка», «grand-mère, grand-maman»; мошѣ: имала ~ иѫ добра M, 1558, mart. 4, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 339; моашѫ: цю имала ~ его мѵша M, 1579, apr. 26; моашѣ: привилїе за потвръжденїе что имала ~ и(ѫ) M, 1585, mai 2.

● ста(н)чю(л) моаше(в) ŢR, 1592, febr. 4 A; 1593, dec. 20 B.

MOAŞTE *f. pl.* «мощи», «reliques»; моще: иде(ж) лежи(т) ~ и(ж) въ с҃ти(ѫ) ŢR, 1560, apr. 18.

***MOCIRLĂ** *f.* «топкое место, болото», «bourbe, bourbier; fange»; *în top.* **1.** *sat* мочирлъ: съ вла(д)ѵ(л) ѡ(т) ~ŢR, 1578, oct. 20 B; мочирла: вла(д)ѵ(л) ѡ(т) ~ŢR, 1590, ian. 22 A; мочи(р)ла: ѡ(ч)ѵѕ ѕ ~ŢR, 1596, ⟨sept. 28—dec. 31⟩. **2.** *loc* мочерли: на ~ чисты M, 1583, aug. 6.

***MOGÎLDAN** *s.n.* şi *s.m.* «пугало, пучело; грубиян, мужлан», «épouvantail; rustre, mufle»; *în antrop.* мѫглъдѣна *f.*: и ѵкраси маріа ~ M, 1594, *Kozak*, nr. XII, p. 141.

***MOHORÎT** *adj.* «мрачный, грустный, печальный», «sombre, triste, affligé»; *în top. sat* моѫхорицїи: села ... шербецїи по(д) камене(м) краковѣ и ~ M, 1495, ian. 22 C.

***MOJDREAN** *m.* «белый ясень», «frêne fleuri»; *în top. baltă* мо(ж)дрнѣѕ(л): корковатѕ(л) и ~ ŢR, 1587, ian. 5 A; ian. 7 A; ian. 11.

MOLDOVEAN *s. m.* şi *adj.* I. «молдаванин; молдавский», «habitant de la Moldavie; moldave»; молдѫвене: где наѫѡдн ~ да и(ѫ) ѫвата(т) ŢR, ⟨1431—1432⟩ A; ⟨1432—1433⟩; молдовене: а ~ го ѕѫватишѫ ŢR, ⟨1431—1432⟩ A; молдѫвени: съ ~ или съ власи ŢR, ⟨1431—1433⟩ sau ⟨1436—1437⟩; мѡлдѫвене: сѫ(т) прїателїе мнѣ ~ŢR, ⟨1432—1433⟩; мо(л)довѣни: ѡни се сѕ състанѕли съ(с) некои ~ŢR, ⟨1482—1486⟩; мо(л)довено(м): продавати ... или ~или снбинѣно(м) ŢR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 450.

II. *în antrop.* мо(л)довѣ(н): све(д)теле ... ѡ(п)рѣ лѡ(г)фе(т) ~спата(р) ŢR, 1457, apr. 16; 1459, sept. 20; 1575, febr. 3; молдованѕл: ~съ децами си ŢR, 1501, dec. 15, *DRH* II, nr. 11; молдовѣнѕл: мнѫѕл ~ŢR, 1510, mai 27, *DRH* II, nr. 74.

MONASTIRE *f.* «монастырь», «monastère»; монастире(и): оуве(с) ѫотаръ ~M, 1463, iul. 13; ŢR, 1554, sept. 14; монастирѣ: где ~ была M, 1466, dec. 8 A; монастира: ѵ една ~ŢR, ⟨1482—1483⟩ B; 1492, nov.; 1528, iun. 3; 1530, iun. 15; 1533, ian. 16; nov. 15 B; ⟨dec.⟩ 27; 1535, ian. 11; 1536, ian. 4; 1537, iun. 18; M, 1546, apr. 24; ŢR, 1569, ian. 8 A; ⟨1596⟩, aug. 17, *DRH* XI, nr. 195; монастирѕ: въ с҃тою ~ŢR, 1496, aug. 1; монастыра: ~зовома синанске ŢR, 1497, sept. 15 B; монастире: дава(т) ... прѣс҃тѣи ~ŢR, 1497, nov. 10; 1499, iul. 13; 1513, apr. 1; ⟨1536—1539⟩, sept. 6; M, 1554, mai 1; мона(с)тире: ѡчинѕ с҃тѣи ~ŢR, 1499, ian. 25; 1578, mart. 1; мона(с)тира: с҃та ~ нма(ш) трети де(л) ŢR, 1522, febr. 3; 1534, sept. 6 B; 1537, dec. 4; 1550, iun. 13; 1568, oct. 9; мона(с)тири: дали есми с҃тѣи ~M, 1543, ⟨apr. 24—mai 25⟩; ŢR, 1550, iun. 13; M, 1569, aug. 7 C; мона(с)тирен: за дѣ(дї)нѕ ~ ŢR, 1569, ian. 7; мѵна(с)тирѣ: да се ѫотарисае(т) съ(с) ~ѡ(т) ти(с)мѣна ŢR, 1579, dec. 30; мьнѣстирѣ: ѡт ~ говора ŢR, 1595, iul. 24, *DRH* XI, nr. 133; мънъстире: ѡт на~ѡт на брад ŢR, 1600, ian. 15, *DRH* XI, nr. 362.

***MORAR** *m.* «мельник», «moulineur»; I. *în antrop.* мѫрарюл: wт нѣгѫл ~ȚR, 1596, aug. 7, *DRH* XI, nr. 189.

II. *în top. munte* морарю(л): и планш(и) ~ и планй(и) за(χ)не(в) ȚR, 1520, iun. 9.

***MORIȘOARĂ** *f. dim.* de la **MOARĂ**; *în top. sat* моришw(р): ѕ жи(л)-ско(м) полю ѕ ~ȚR, 1520, iun. 9.

MORMÎNT *n. v.* **MURMÎNT**

***MORT** *s.m.* și *adj.* «мертвец, покойник; мертвый, умерший», «mort, défunt»; *în antrop.* мо(р)тѫ(л): и ~ съ(с) сйови ȚR, 1581, apr. 30.

MORUN *m.* «белуга», «huiron»; морѫи: една мажа ~ M, 1466, iul. 9, *Bogdan, Doc. Ș.* I, nr. LXIII.

***MOȘ** *m.* «старик, дед; дедушка», «vieux, vieillard; grand-père»; I. *în antrop.* мо(ш): каре елика изрече(т) юга и ~ȚR, ⟨1480⟩ A; прїнде ~ прє(д) г(с̃д)во (ми) ȚR, 1517, iun. 18; 1532, mai 25; aug. 16; 1568, aug. 2; ⟨1582, iun.—1583, iul.⟩; 1585, ⟨sept.—oct.⟩ 24; 1598, sept. 6; мош: мно(г) з(д)равїе ро(д)нтелю ми ~ȚR, ⟨1480, iul.—nov.⟩ B; 1492, iul. 9, *DRH* I, nr. 230; 1509, iul. 9, *DRH* II, nr. 63; 1596, ⟨apr.⟩, *DRH* XI, nr. 158; 1598, iun. 1, *DRH* XI, nr. 295; мошѫ: дє(л) ~ бъса ȚR, 1517, iun. 18; и покѫпи w(т) ~ȚR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30; мошѫ(л): кръстиа(и) и ~ȚR, 1534, sept. 6 B; копа(ч) и ~ȚR, 1549, iun. 9; M, 1555, sept. 24; ȚR, 1561, iul. 26; 1573, mai 9; M, 1581, mai 11 A; 1599, iun. 13; мѫшѫ(л): копа(ч) и ~ȚR, 1549, iun. 9; 1582, iun. 4; мошоу(л): ваниѫ(л) и ~M, 1555, sept. 24; мошескѫ(л): петръ ~ и снма вѣрѣнѫ(л); мошескѫла: дѣте(м) петра ~M, 1528, mart. 20 B.

II. *în top.* 1. *loc* мошнло(р): ѕ мьгѫра ~ȚR, 1598, sept. 6. 2. *sat* мошеци: половина село ~M, 1528, mart. 20 B.

● на мъгоуроу мошоуловж M, 1411, apr. 14 (fals din sec. XVI); пошна мошѫлw(в) ȚR, 1577, apr. 15 B; гостила мошѫло(в) ȚR, ⟨1583⟩, apr. 6; дє(л) мошѫло(в) ȚR, 1519, sept. 16; дє(л) мошо(в) ȚR, 1532, aug. 16; по(и) мошо(в) ȚR, 1585, ⟨sept.—oct.⟩ 24; дел мошов ȚR, 1596, ⟨apr.⟩, *DRH* XI, nr. 158; дела мошов ȚR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337; дw(м) моше(в) M, 1528, mart. 20 B.

***MOȘIC** *m. dim.* de la **MOȘ**; *în antrop.* мошикжв: дела ~ вьсаχ ȚR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

MOȘIE *f.* «имение, поместье, усадьба», «terre, domaine, propriété foncière»; мошиле: поне(ж) и(м) е(ст) старѣ и праве ~; и ~ кѫ(ч)ла(т) ȚR, 1548, oct. 7; мошиа: къ(р)ци(л) а(л) лw(рv) дѣ ~ȚR, ⟨1599, nov.—1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1.

MOȘTEAN *m.* «мелкопоместный землевладелец», «paysan libre qui possédait un lopin de terre»; мощѣно(м): съ(с) волю въсе(м) мегиашо(м) и ~ȚR, 1537, iun. 20.

***MOȚ** *n.* «пучок волос, чуб; хохол (у птиц)», «toupet; crête (des oiseaux)»; I. *în antrop.* моцѣ: сѭ̃ъ χарвато(в) лw(г)фе(т) на име ~; моцен: съласчисе е(ст) ~ȚR, 1536, iul. 7 B.

II. *în top. sat* моце(ш): да е(ст) радѫло(в) w(ч)иѫ ... ѕ ~ȚR, 1557, iul. 23.

● дє(л) моце(в) ȚR, 1596, iun. 8.

***МОЦОС** *n.* «шиньон», «chignon»: *in antrop.* моцо(к): на(ш) вѣсиѣи паиь ика(и) ~ M, 1518: сиѕга на(ш) iw(и) ~ M, 1539, mai 24; 1560, mart. 22; 1563, mai 19; iun. 17; ⟨1569⟩, febr. 9; 1596, sept. 11: моцеиѕ: педа(л) нашемѕ паиѕ икаиѕ ~ M, 1518: моцека: сѣъ ика(и)ка ~ M, 1539, mai 24; 1558, apr. 7 B; apr. 12; *Eftimie*, 493/v: моцеи: вѣра па(на) iwна ~ M, 1560, apr. 3: моцеколе: киѣгиии мѫ(г)дъмии ~ M, ⟨1582, nov.—1583, aug. 31⟩.

● iw(и) моцеколии M, 1558, mart. 15.

MOVILĂ *f.* I. «холм, бугор, пригорок; куча», «butte, tertre, monticule; amas»: могила: w(т) толм простѣ оу цѹковицу ~ M, 1392, mart. 30: на великы пѫ(т) ~ M, 1400, iun. 29; 1446, iul. 20; 1488, apr. 3; 1508, febr. 2; 1518, nov. 9; моѥилѫ: w(т) ~ на ве(р)хъ го(р) M, 1400, febr. 11 (fals din sec. XVI); могилы: на бродъ ~ гори дѣлw(м) M, 1400, iun. 29; aug. 4; 1423, apr. 15; 1425, ian. 30; могилоу: на ~ w(т) полѣиоу M, 1400, iun. 29; 1428, apr. 2; 1453, ian. 26; 1488, oct. 15; 1546, apr. 11; mai 1; ⟨mai—iun. 4⟩: могилѕ: ~ по кран лѣкомь M, 1400, iun. 29; 1425, ian. 30; 1427, sept. 14; 1446, iul. 20; 1453, ian. 26; 1488, apr. 3; oct. 15; 1493, mart. 7; 1493, mart. 26; 1503, oct. 6; 1546, apr. 11; mai 1; ⟨mai—iun.⟩ 4: моѯи(л): та чере(с) ~ на виколе M, 1425, ian. 30; 1456, iun. 13; могиии: w(т) ~ w(т) конесм(и) M, 1493, mart. 26; 1503, oct. 6; 1529, mart. 17; моѥилѕ: право на крѫх вышиѣ ~ M, 1577, mart. 16; 1600, mart. 25, *Ghib. Isp.* I, p. 222; могилѫ: ии(ж) w(т) ~ M, 1586, aug. 17.

II. *in antrop.* моѯила: вѣра пана ~ чашника M, 1400, oct. 14; 1490, nov. 26; dec. 6; 1491, ian. 16 B; febr. 26; 1492, oct. 14; 1494, febr. 27; mart. 11 B; 1495, ian. 10; febr. 4; mart. 16; 1497, ian. 3; ian. 20 A; febr. 25; mart. 14; 1498, sept. 24; 1499, nov. 14; 1500, mart. 26; 1546, mart. 17; apr. 20 A; 1555, sept. 24; 1563, iun. 17; 1582, mai 11, *Kozak*, nr. VII, p. 211; могила: есми дали ~ ча(ш)ника M, 1491, iun. 16 A; 1494, mart. 11 A; 1493, ian. 11 C; ian. 22 C; mart. 13; mart. 19; 1497, ian. 20 B; mart. 10; 1499, iul. 12; nov. 20 B; 1500, mart. 22; 1502, mart. 7; mart. 14 D; 1503, sept. 30 A; oct. 6; 1507, febr. 28 A; mart. 2; 1508, febr. 2; 1510, febr. 7; могиии: вѣра пана ~ чашника M, 1502, mart. 13; mart. 14 E; 1503, sept. 13; sept. 30 B; 1506, mai 22; 1507, febr. 20; mart. 22; 1508, febr. 1; mart. 24; dec. 15; 1513, mart. 5; 1546, mart. 1; моѯиии: вѣра пана ~ кистяриика M, 1546, apr. 15 B; mai 14 A; iun. 22: моѥила: вѣра пана стѣрѕи и пана ~ M, 1548, apr. 12; вѣра пана каскана ~ M, 1554, febr. 28; mart. 17; apr. 13; mai 1; 1555, mart. 23; apr. 11; 1560, mart. 22; 1569, apr. 2 A; 1570, iul. 25; 1587, nov. 26; 1592, sept. 14, *Doc. buc.* II, p. 47; моѥиии: нашемѕ вѣрномѕ пиоу ~ M, 1554, febr. 23; mart. 2 A; apr. 20; mai 1; 1555, mart. 23; apr. 7; apr. 30 s.a.

III. *in top.* 1. *loc* моѥила: къ ... ~ гѫоуносѫ; черезъ полъ къ ~ копана M, 1400, febr. 11 (fals din sec. XVI); могилоу: на копиоую ~ M, 1414, dec. 20; 1518, nov. 9; могилы: до ротымпиовы ~ M, 1423, apr. 15; до ... копиои ~ M, 1429, iun. 19; моѥи(л): подли ~ ика(ш) M, 1438, febr. 17, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 2; могилѕ: до копиѕю ~ M, 1489, mart. 13; на копиѕю ~ M, 1490, nov. 26; та на пѕѣѕ ~ M, 1502, mart. 14 C; на копиѕ ~ M, 1503, oct. 6; та полѣ(м) на ~ копиѕ M, 1505, sept. 30 A; на дрѕгѕ ~ копиѕ M, 1508, febr. 2; на ѣдиѕ ~ копиѕ M, 1518, nov. 9; 1519, ian.

9; до ~ ѕрсѧло(в) ȚR, 1537, iun. 20; на є(д)нѧ ~ кѧпанѧ M, 1546, iun. 2; ѕ питашевѧ ~ M, 1555, mart. 28; могила: и ~ копана M, 1503, oct. 6; ѡ(т) ~ ѕрсо(в) ȚR, 1537, iun. 18; могили: ѡ(т) копанноѥ ~ M, 1519, ian.9; до се(д)моѥ ~ M, 1546, apr. 11; могил(ѕ): та на ~ сипанньѭ M, 1575, mart. 30; могиле: по три ~ ȚR, 1578, nov. 19. 2. *sat* могилѧ: є(д)но село ѕ кобъле(χ) на имѣ по(д) ~ M, 1494, mart. 11 A; мовн(л): петрѫ ѡ(т) ~ M, 1598, apr. 23; мовилѣни: χотар что с[ѣ] зовет ~ M, 1586, febr. 26, *Doc. buc.* II, p. 35.

● гєѡргїа мѡвиловича M, 1590, febr. 2, *Kozak*, nr. I, p. 134.

MOVILIȚĂ *f.* I. *dim.* de la **MOVILĂ**; могилиц: подли ~ поперекъ на липоу M, 1446, febr. 22, *DRH* I, nr. 264; та прости на дѣ(л) па малои ~; могилицѧ: потоко(м) и до ѕсти сто(л)пъ ниже ~ M, 1453, ian. 26; мовилицѧ: и ѡ(т) та(м) на є(д)нѧ ~ M, 1577, mart. 16.

II. *in antrop.* мовилица: дѧмитрѧ ~ сїи̃ъ въскан ~; мовилиц: сїи̃ѧ въсканѧ ~ M, 1582, ian. 20.

III. *in top. loc* мовилиц: више къ ~ M, 1593, mart. 16.

***MUC** *m.* «сопля», «morve, mucosité»; *in antrop.* мѧчен: станѧ ~ съ сыновн сн; мѧчѣ: покѧпи стан ~ ȚR, 1519, iul. 9, *DRH* II, nr. 184.

***MUCERIC** *m.* «мученик», «martyr»; *in antrop.* мѧчерикѧл: и дела ~ ȚR, 1599, mai 18, *DRH* XI, nr. 329.

MUCHE *f.* I. «склон, вершина (горы), окраина», «sommet d'une colline, bord»; мѧке: ѡ(т) калѣ по ~ ȚR, 1528, nov. 10 A; на(д) ~ ѕ кѧр(м)-тѧра фацило(р) ȚR, 1575, dec. 4; ⟨1577⟩, ſaug. 1; 1579, apr. 23; iul. 29.

II. *in top. loc* мѧкѣ: до ~ глодѧрелѡ(р) ȚR, 1528, nov. 10 A; и ѡ(т) тѧга да(ж) ѕ ~ те(л)ма(н) ȚR, 1533, apr. 16; 1544, iul. 7; по ~ флорещи-ло(р) ȚR, 1562, ian. 9; и до ~ добрине(в); до ~ дѧ(м)бръвило(в) ȚR, 1578, iul. 15; мѡке: дори ѕ ~ стръ(м)бон ȚR, 1533, apr. 16; и ѡ(т) дѣкѧ дори ~ стръ(м)бен ȚR, 1544, iul. 7.

MUIERE *f.* I. «жена, баба», «épouse, femme»; мѧире: покѧпи(л) бадє по(с)т дела марїе(в) ~ гане(в) ȚR, 1599, mai 18.

II. *in top.* 1. *loc* мѧрее(н): та(ж) до брѧѕи ~ M, 1600, ian. 9. 2. *sat* мѧрѣ(с)ка: да и(м) є(ст) село ~ ȚR, 1574, febr. 13.

MUNCEL *n.* I. «холм», «butte»; мѧнчели: продали ... нсъ ѕсими полѣ-нами и ~ M, 1488, aug. 17.

II. *in top.* 1. *loc* мѡнтчелъ: есмы емѡ дали третїе село слава на ~ M, 1403, aug. 1; мѧнчелъ: се[ло] глодѣнїи ѡ(т) ~; мѧнчель: ѡ(т) половн-на ~ M, 1552, apr. 2. 2. *sat* моѡнче(л): и також(д)е село ~ M, 1436, iul. 1; мѡѧчен: потверъдили и ~ где бн(л) горо(д) дѡмы чорънаго M, 1462, oct. 8; мѧ(н)челѧ(л): село цю на драгоше(м) поли на имѣ ~ M, 1548, mart. 6 B; 1569, mai 24; мѧ(н)че(л): половина село ѡ(т) ~ M, 1569, mai 24. 3. *poiană* мѧнчелѧл: и поана ~ съ монастырем M, 1473, sept. 13, *Bogdan, Doc. Ș.* I, nr. CV. 4. *pîrîu* мѧнчелѧлѧн: до потока ~ M, 1473, sept. 13, *Bogdan, Doc. Ș.* I, nr. CV.

● потоком мѧнчеловѡм M, 1473, sept. 13, *Bogdan, Doc. Ș.* I, nr. CV; потѡ(к) мѧнчелѡ(в) M, 1505, sept. 30 A; царина ... мѧ(н)челова; потокъ мѧнчелѡ(в) M, 1515, dec. 21 B.

MUNTE *m.* I. «гора», «mont, montagne»; мѧ(н)теле: и ~ є(ж) се зове(т) занога ȚR, 1578, iul. 15; и ~ мѧше(в) по(л) ȚR, 1579, sept. 12.

II. *în antrop.* мунтѧ: дали есми ... ~ съ челѧ(д)ми своими M, 1443, mai 7.

III. *în top. sat* мунте: тое прѧ(д)реченое село на имѧ ~ M, 1466, febr. 18.

MUNTEAN *m.* I. «житель Мунтении», «habitant de la Munténie»: мунтѣнин: плѣнише тѫрци и ~ землѣ г(с̃д)на ш M, 1480, iul. 9, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 491; моу(и)тѣне: на кран дѫброви где были ~ поущѣне M, 1497, mart. 13; мѫ(и)тѣне: w(т) проклетїи тѫ(р)ци ... и w(т) ~ M, ⟨1526⟩, ian. 31; мѫ(и)тѣ(и): ѫгри(и) или ~ или срѣби(и) или гре(к) M, 1558, sept. 3; моунтѣнь: прїиде w(т) ~ *Let. Putna* 1, 451/v; моунтѣнин: пръвѣе ратѣ на ~ *Eftimie*, 496/v.

II. *în antrop.* моу(и)тѣнѫ(л): ~ съ женѫ его M, 1560, mart. 22; мѫнтѣнѫл: акра(м) тѫтѫржишанѫл и ... ~ M, 1569, iul. 15; мѫнтѫнѫл: писал дѫмитрѫ ~ M, 1590, mart. 2, *Ghib. Isp.* I, nr. 60; мѫ(и)тѣ(и): и дѫмитрѫ и ра(л)у(л) и ~ ȚR, 1598, sept. 6; мѵ(и)тѣ(и): w(т) ш(к)шѵ(л) ~ би(в) шонма(р) M, 1599, mart. 28.

III. *în top. sat* мѫнтѣне: третее село ~ M, 1503, oct. 6; мѫ(и)тѣни(м): пѫ(т) ~ ȚR, 1593, iun. 6.

● w(т) мѵ(и)тѧ(и)ском земли M, ⟨1569⟩, febr. 9; w(т) земли мѫнтѣское M, 1579, mai 28 B; ѫ мѫнтѣнском земли M, 1592, sept. 14, *Doc. buc.* II, p. 45.

***MUNTEOR** *m. dim.* de la **MUNTE**; *în top. munte* мѫ(и)тѣворѫ(л): и ~ по(л) ȚR, 1579, sept. 12.

MUNUȘE *f.* «ручка, ушко», «anse (d'un vase)»; мѫнѫше: коте(л) съ(с) ~ *Cat.* 1508, dec. 2.

MURG *adj.* I. «караковый, гнедой», «bai»; мѫр(г): за еди(и) ко(и) ~ тѫрскѫ киднѫ за .х̃т̃. а(с)при ȚR, 1511, aug. 30; 1563, sept. 24; ⟨1575—1576⟩, iun. 30; мѫргѫ: еди(и) ко(и) ~ докръ ȚR, 1533, oct. 13; мѫ(р)гѫ: за еди(и) ко(и) ~ ȚR, 1543, iun. 15; 1594, iun. 18.

II. *în antrop.* мѫргѫ: слѫга на(ш) wана ~ M, 1487, oct. 7; мѫргъ: па(и) їw(и) ~ M, 1491, oct. 31, *Cost. Doc. Ștefan*, nr. 44; 1531, mart., *Ghib. Sur.* I, p. 99; мѫргъ: дм(д) его ~ M, 1528, mart. 27; моу(р)гѫ: вѣра пана козма ~ M, 1569; моургу: вѣра пана козма ~ M, 1569, apr. 2 A; iul. 6; aug.; 1577, mart. 16; мѫргу: вѣра пана козма ~ M, 1569, apr. 2 B; mai 15; 1570 B; 1574, mart. 12; 1575, mart. 30; iul. 16; 1576, dec. 5 A; 1579, apr. 26; mai 28; мѫрг: вѣра пана козми ~ M, 1570, febr. 16; моургоу: козма ~ ~ M, 1570, iul. 25; мѫ(р)гѫ: вѣра на(и) козми ~ M, 1573, mai 10; 1574, mart. 27; 1589, ⟨mai 15⟩; мѫргѫл: ~ wт северїнецки ȚR, 1593, oct. 8, *DRH* XI. nr. 4; мѫ(р)це: ста(и) и ~ ȚR, 1535, iul. 30.

III. *în top. sat* мѫрга: село на имѣ гладѣши ... повыше wт ~ M, 1462, oct. 5, *Bogdan, Doc. Ș.* I, nr. XXXVII; есмы дали ... шижнѫю ча(ст) w(т) ~ M, 1502, mart. 14 B; мѫрцанїи: села на имѣ где бил дворъ крецъки ... и ~ M, 1466, aug. 28, *Bogdan, Doc. Ș.* I, nr. LXV; мѵрчецки: да и(м) е(ст) ~ сви ȚR, 1472, iul. 16; мѫрцецило(р): да и(м) е(ст) крѣпила ~ ȚR, 1505, iun. 2; мѫржецїи: село ... на имѣ ~ M, 1531, mart., *Ghib. Sur.* I, p. 99; мѫрце(ци): и ѫ дръгъшани и ѫ ~ ȚR, 1535, iun. 7; мѫ(р)цецки: и w(т) ~ арка и карбѫ(л) ȚR, 1571, iun. 18; мѫ(р)цецки: да мѫ е(ст) w(ч)иѫ ѫ ~ ȚR, 1587, nov. 7 B; мѫрцецилw(р): ѫ хортарѫл ~ ȚR, 1594,

dec. 13, *DRH* XI, nr. 103; мѫ(р)цѣ(ц): арва w(т) ~ ŢR, 1598, iun. 28 B; мѫрцѣни: да мѫ є(ст) w(ч)нѫ ѕ ~ ŢR, ⟨1575, sept. 1—1576, aug. 31⟩.

● дє(л) мѫрцє(к) ŢR, 1581, mai 19.

***MURGOCI** *adj.* şi *s.m.* «караковый (вол)», «(boef) bai»; *în antrop.* мѫргоча: є(ст) покѫпи(л) ... w(т) ~ за .р̃. вє(д)ра ŢR, 1440, sept. 16.

***MURGOI** *m.* «караковый конь или вол», «cheval ou boeuf bai»; *în antrop.* мѫ(р)гою: гроза(к) и воико и ~ ŢR, 1576, febr. 15.

***MURGULEŢ** *m. dim.* de la **MURG**; *în antrop.* мѵргѵлец: костии ~ wт фрасини M, 1598, mai 8, *Ghib. Sur.* IX, p. 66.

***MURMÎNT** *n.* «могила; гробница», «tombe»; *în top. loc* мѫрми(н)тє: па(к) иде на ~ и дели(т) хотарь ŢR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23; па(к) иде на ~ ŢR, 1531, mai; мърмънтє: до ~ ŢR, 1599, iun. 17, *DRH* XI, nr. 333.

MUST *n.* «виноградное сусло», «moût de raisins»; мѫстоу: w(т) того ~ что възѣша на ти(х) тре(х) лѣта(х); мѫс(т): да и(м) простѣ(т) то(и) ~ M, 1573, febr. 17.

***MUSTAŢĂ** *f.* «ус, усы», «moustache»; *în antrop.* мѫста(ц): да є(ст) сто̃мѫ мона(с)ти(р) виногра(д) w(т) ~ ŢR, 1568, sept. 5 A; сѝнъ стонке(к) ~; мѫ(с)тацъ: сто(и)ка ~ ŢR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30; мѫ(с)та(ц): покѫпи(л) є(ст) ... w(т) вла(д)ѫ(л) ~ ŢR, 1595, iul. 5.

***MUŞAT** *adj.* «красивый», «joli, beau»; I. *în antrop.* мѫша(т): и шерба(и) и нѣгое и ~ ŢR, 1451, aug. 5; и минѫ(л) и ~ ŢR, 1481, aug. 16; ⟨1487—1494⟩, nov. 21; 1503, iun. 11; 1505, iun. 21; 1512, iun. 23; sept. 29; 1514, aug. 3; 1515, ian. 11; 1519, mai 6; 1526, mart. 31; 1532, sept. 1; 1548, mai 22; 1562, mart. 23; 1564, iun. 14; 1565, ian. 4; 1568, aug. 11; 1573, apr. 4; мѫшат: вѣрнын пан ~ M, 1476, mai 22, *Bogdan*, *Doc. Şt.* I, nr. CXIV; ŢR, 1506, sept. 16, *DRH* II, nr. 50; M, 1569, mai 20; м(ѫ)шатѫ: и минѫ(л) и ~ ŢR, 1482, iul. 13; мѫшата (gen. sg.): вѣра пана ~ хоти(и)-ского M, 1492, oct. 14; 1493, mart. 3 A; mart. 26; 1494, febr. 27; mart. 11 A; 1495, ian. 10 B; ian. 12 B; febr. 4; mart. 13; mart. 18; моуша та (gen. sg.): вѣра пана ~ M, 1495, ian. 11 C; ian. 17; ian. 22 C; mart. 19; 1496, ian. ⟨24⟩; мѵшатѵ(м): с ~ на(д) минецин ŢR, ⟨1495, sept. 15—1508, apr.⟩ A; м(ѫ)шата *f.*: нѣга и ~; мѫшата: имали сѫ(т) прении нѣга и ~ ŢR, 1568, aug. 11.

II. *în top.* **1.** *sat* мѫшетецин: и ~ въси ŢR, 1475, iun. 1, *DRH* I, nr. 148; и стѫрзѣни и ~ ŢR, 1492, iul. 9; 1519, sept. 16; мѫшете(ц): съ(с) монастирѫ w(т) ~ ŢR, 1529, mai 13; ⟨1542—1543⟩, iul. 1; 1570, mai 23; 1578, febr. 10; 1579, ian. 11; 1581, ian. 22; мѫ(ш)те(ц): четири ве(ч)ни w(т) ~ ŢR, ⟨1570⟩, ian. 12; 1579, dec. 22; мѫшетецїї: да и(м) є(ст) w(ч)нѫ ѕ ~ ŢR, 1576, ian. 7; мѫшетѣ(с)къ: w(ч)на ~ ŢR, 1585, sept. 2. **2.** *mănăstire* мѫшетецо(м): монастира(м) гле̃ми(м) ... стръ(м)бѫлѫ и ~ ŢR, 1526, apr. 3; мѫшете(ц): калѫгерѵ(м) w(т) ~ ŢR, 1528, sept. 7; сто̃а монастира зовома(г) ~ ŢR, 1530, iun. 15; 1533, ian. 16; 1566, aug. 29; мѫшетецин: сто̃н(м) монастире(м) зовемаго ~ ŢR, 1533, ian. 16; 1538, apr. 23 B; мѫшетецїн: съ(с) ко(д)мѣна и съ(с) ~ ŢR, 1555, aug. 26.

● дє(л) мѫшътѵ(в) ŢR, 1542, nov. 7; дє(л) мѫшато(в) ŢR, 1548, mai 22; 1557, ian. 23; 1559, iun. 13; 1562, mart. 23; 1565, ian. 4; 1568, aug. 11; сно̃ви(м) мѫшатѵ(в) ŢR, 1562, mart. 23; дъцере м(ѫ)шатѵ(в) ŢR, 1568, aug. 11; сѝнъ моуша тинъ *Let. Putna* [1], 450/v.

***MUŞCEL** *n.* pentru sens *v.* **MUNCEL**; *în top.* 1. *sat* мѫшчел: да им ест wчинѫ ... w(т) ~ ŢR, 1510, aug. 2, *DRH* II, nr. 77; шербов w(т)~ ŢR, 1596, mai 14, *DRH* XI, nr. 167; мѫшчелѫл: и пак ~ въсн ŢR, 1520, apr. 10, *DRH* II, nr. 193; мѫ(ш)челѫ(л): и ~ въ(с) ŢR, 1529, mai 12 A; и гъ(н)дѣнни и ~ŢR, ⟨1529⟩, mai 12; 1530, iun. 23; 1560, iul. 6; 1574, aug. 7; мѫ(ш)че(л): село на име ~ŢR, ⟨1532—1533⟩, nov. 14; да н(м) е(ст) w(ч)нѫ ѫ ~ŢR, 1534, sept. 6 B; 1547, ian. 10; 1555, mart. 24; ⟨1559⟩, ian. 13; 1565, apr. 4; 1574, oct. 10; 1577, apr. 15 A;1581, nov. 6 B; 1582, iun. 4; мѫшчелѫ(л): село на име ~ŢR, 1546, iul. 25; мѫ(х)челѫ(л): како мѫ е(ст) неговѫ w(ч)нѫ ~ŢR, 1547, ian. 20. 2. *loc* мѫ(ш)челw: и по гла(в) ~ŢR, 1517, nov. 22; мѫшчелѫ: по лице ~ŢR, 1528, nov. 10 A; мѫ(ш)челѫлѫ: едно ме(с)то на фаца ~ŢR, 1582, aug. 27 A.

● слѣмѣ мѫ(ш)челw(в); връфѫ(л) мѫ(ш)челѫло(в) ŢR, 1578, iul. 15.

***MUŞEŢEL** *m.* «ромашка», «camomille»; *în top. sat* мѫшецелѫ(л): да н(м) е(ст) ... и ~ŢR, 1538, iul. 16.

***MUŞUROI** *n.* «небольшая куча земли», «taupinière»; *în antrop.* мѫшѫрою(в): съ(с) дъцерн ~ŢR, 1566, ian. 15.

***MUT** *adj.* şi *s. m.* «немой; молчаливый», «muet»; I. *în antrop.* мѫтѫ(л): и ~ съ децамн с(н) ŢR, 1520, sept. 2; на(н) съ(с) деца(м) си и ~ŢR, 1570, ian. 19; дра(г)мн(р) ~ ŢR, 1573, iul. 31; по(п) ста(н) ~ŢR, 1582, sept. II. *în top. sat* мѫцн: и нѣню(л) w(т) ~ŢR, 1590, ian. 26.

● кривн(н) лѫ мѫто(в) ŢR, 1592, febr. 2, *Ştef. Doc. G.*, p. 290.

NALBANT *m.* «кузнец; ветеринар», « maréchal-ferrant; vétérinaire »; на(л)ба(н)тѫ: еди(н) ~ за ра(дї) цıо е(ст) ржжи(л) на wчıı еди(н) ко(н) за ѫгıшоре *Cat.*, 1508, sept. 12.

NAŞFĂ *f.* «вышивка», « broderie »; нашва: дадоχме ... ѣ ~ Braşov, ⟨1462—1463⟩ B; нашфе: дарова(л) ... две книтешѫ съ(с) ~ṬR, 1572, sept. 25.

NĂDRAGI *m. pl.* «штаны», « chausses »; надраци: за пла(т)но ра(лї) ~ *Cat.*, 1508, dec. 3; за ~ воивода *Cat.*, 1509, apr. 25; е(д)на зе(г) ~ карацїѫ бело ṬR, 1589, mai 28; надра(ц): свито за ~ мило(ш) воиво(да); над(р)аци: свито ~ мо(м)ци *Cat.*, 1508, dec. 3; ıъдраци: дарова(л) е(д)на зи(г) за ~ṬR, 1573, oct. 23.

***NĂGARĂ** *f.* «ковыль», « stipe capillaire »; *în antrop.* негара:~съ же(и) M, 1581, mai 11 A; негарь: ~ съ жи(и) и(с) дѣти M, 1592, mai 14; ıъгаржь: ~ съ же(и) M, 1599, iun. 13.

***NĂMAIE** *f.* «скот», «bête à cornes»; *în top.* 1. *munte* немаш: планиномъ си зовомом ~ṬR, 1476, mai 8, *DRH* I, nr. 152. 2. *sat* шимъе(ц): да мѫ е(ст) попе(в) банкw(в) wч()нѫ ~ṬR, 1572, iul. 8; ıъмъе(ц): w(т) ~ банко ṬR, 1573, mai 29 A; ıъмъеци: да мѫ е(ст) w(ч)нѫ ѕ ~ṬR, ⟨1585⟩, dec. 28; ıъ(м)еци: w(ч)нѫ ѕ ~ṬR, 1590, iul. 19.

NĂPASTĂ *f.* «штраф, налог», « amende, impôt »; ıъпъ(ц): селѣши w(т) нѣгошина да плати(т) ни(χ)но(м) ~ w(т) се(л) ṬR, 1590, iun. 28; ıъпасти:... владѫло(в) ~ s̃ а(с)при ṬR, ⟨1595⟩, iul. 4.

***NĂSIP** *n.* «песок», « sable »; *în top.* 1. *sat* ıъсипѫ(л): да мѫ е(ст) ... грозеци въси и съ въсо(м) χотаро(м) и ~ṬR, 1534, dec. 18; ıъсипѫ(л): да мѫ е(ст) и ~ṬR, 1547, iun. 6; 1568, ian. 1. 2. *silişte* ıъсипѫѫи: да и(м) сѫ(т) котлавеле въсѣ(χ) блата и грѫла ѕ полию и дъ(м)брава ~ṬR, 1535, iul. 22; ıъсипѫѫи: селицѣ бъıлецо(м) и съ въсѣми селице(м) и дѫ(м)брава и пи(с)кѫ(л) ~ṬR, 1536, ian. 4; ıьсипѫѫи: пи(с)кѫ(л) ~ṬR, 1579, dec. 30. 3. *loc* ıьси(п): дори ѕ ма(т)кѫ фѣте(в) ѕ ~ṬR, 1563, oct. 22.

NĂSTRAPĂ *f.* «кувшин, бокал» « broc; coupe »; наст(р)ап: дадоχме... и ѣ пери(и) и ѣ ~ Braşov, ⟨1462—1463⟩ B; пастра(п): за е(д)но ~ *Cat.*, 1508, dec. 22; за еди(и) текѫ(ш) за ~ *Cat.*, 1509, ian. 10.

NĂVOD *n.* «невод», «filet de pèche (sorte d'épervier)»; нивоа(дѣ): кто кѣ(т) хw(дї)ти съ ~ въ то(г) ви(ш)писа(н)наго газе(р) M, 1588, sept. 2 A; 1596, iun. 7; нивоа(дїе): кто хоке(т) ходити съ ~ M, 1594, febr. 7.

***NĂVRAP** *m.* «грабитель», «pilleur»; I. *în antrop.* нжвра(п): ~ съ деца(м) сн ŢR, 1507, iun. 20; 1512, iul. 30 B; нъвра(п): мѫжѫ ви по и(м) ~ ŢR, ⟨1595⟩, iun. 18; навра(п): ~ ... да(л) на петрѫ ŢR, ⟨1595⟩, dec. 29; нъвръпъ(с)кv(л): на(с)тасна и съ ~ M, 1596, sept. 21.

II. *în top. pîrîu* нжвра(п): по ~ и по ръѫшо(р) ŢR, 1526, iul. 26.

● рѣкѫ нъвранo(в) ŢR, 1532, dec. 29; ⟨1595⟩, iun. 18; dec. 29; дела ньврьпое(в) ŢR, 1598, iul. 4.

***NEAMŢ** *m.* «немец», «Allemand»; *în top.* **1.** *mănăstire* нѣмцѫ: сѫ̃моу мона(с)ти(р) ~ дадо(х) нинде за то(т) пъръѫ M, 1545, sept. 17. **2.** *oraş* нѣмцѫ: паркалабове w(т) ~ M, 1569, apr. 2 B. **3.** *pîrîu* нѣмцѫ: w(т) v(с)тїа съкѫ(л) где дае(т) v ~ M, 1596, mai 5.

***NEBUN** *adj.* şi *s.m.* «сумасшедший», «fou»; I. *în antrop.* де(л) станѫ небѫнѣника ŢR, 1500, ian. 11.

II. *în top. sat* небѫреци: потвердили есми ... ~ M, 1448, iul. 27.

***NECĂTURĂ** *f.* «наводнение», «inondation, débordement»; *în top. loc* некътѫръ: да мѫ е(ст) ѫ ~ едн(н) ни(в) ŢR, 1521, apr. 30.

NEDAJNIC *adj.* «освобожденный от налога», «dispensé du payement des impôts»; неда(ж)ника: е(д)на виногра(д) ... ~ ŢR, 1585, ⟨sept.—oct.⟩ 24; неда(ж)ни(к): да вѫде ... ~ w(ч)нѫ и въ wха(в) ŢR, 1590, iun. 10; 1597, nov. 3; неда(ж)ни(ч): дава(т) г(с̃д̃)во ми ... г̃ погонъ за лозїе ~ ŢR, 1597, nov. 3.

● ме(с)то неда(ж)ничка ŢR, 1585, ⟨sept.—oct.⟩ 24.

***NEDEIE** *f.* «крестьянский праздник и место, где проводится этот праздник», «fête des paysans et l'endroit où a lieu cette fête»; *în top.* **1.** *loc* недѣи: w(т) могилоу w(т) ~; недѣе: оу могилоу w(т) ~ M, 1428, sept. 3. **2.** *munte* недѣе: планини цо се зове гроапа велика и ~ ŢR, 1520, iun. 9; недѣа: планин е(ж) се зове(т) ~ ŢR, 1520, iun. 9; летница w(т) ~ ŢR, 1533, oct. 13. **3.** *sat* недѣа: да и(м) сѫ(т) села ... в(ѣ̃л) и ма(л) ~ съ въсо(м) хотаро(м) ŢR, 1543, iun. 15; недеини: села ... меделжни и ~ M, 1490, oct. 14; 1497, ian. 20 B.

NEGREAN *m.* «житель села Негра», «habitant du village Neagra»; негрѣнин, негрѣнїн: има(х) прѣнїе сѫ̃та мона(с)ти(р) ... съ(с) церѫ(л) w(т) нѣгра и съ(с) ~ радї сїе ви(ш)ре(ч)на w(ч)нѫ зане(ж) w сѫ(т) ви(л) принте(с)нѫли ~ ŢR, 1576, ian. 9 A.

***NEGRU** *adj.* «черный», «noir»; I. *în antrop.* негра: вѣра пана ~ дворнїка M, 1403, aug. 1; 1408, sept. 16; 1409, ian. 28; apr. 18; 1411, iun. 28; 1412, apr. 5; 1415, iul. 12; 1421, ⟨dec. 13⟩; 1422, dec. 25; 1425, ian. 30; 1428, dec. 4; 1440, oct. 22; 1446, iul. 20; 1493, mart. 7; негръ: вѣра жѫпана ~ M, 1414, aug. 2; 1415, iul. 12; 1422, aug. 20; 1423, mart. 12; 1425, mai 12; 1427, sept. 14; 1428, apr. 15; негрѫ(л): манѣ ~ ŢR, 1476, mai 8; iul. 4; 1482, iul. 13; 1483, mai 12; 1484, mart. 9; 1537, iul. 3; 1565, aug. 31; негроула: сынъ тоадера ~ M, 1495, ian. 22 B; негроу(л): жоуде мнжанло ~ M, 1502, mart. 10; негрѫ in compusul кѫр негрѫ: [покѫпн] ... кръпи(т) w(т) кѫ(р)негрѫ ŢR, 1570, iun. 6; негрн: вѣра пана ~ M, 1414, dec. 20; 1415, apr. 13; 1419, apr. 8; 1422, mart. 12; 1424, febr. 16; 1426, mai 22;

etc.; негре: вра(т) данчѫла столника и непо(т) его ~ M, 1441, iul. 7; ȚR, ⟨1475⟩, febr. 1; 1507, iun. 20; 1512, mart. 15; 1566, iul. 20; 1568, apr. 14 нѣгре: покѫпи миkѫ(л) ѡ(т) на ~ ȚR, 1588, ian. 26 B; негрина: вѣра пана ~ чашника M, 1427, oct. 15; 1428, iul. 8; sept. 3; 1429, apr. 17; mai 27; iun. 1; 1434, ian. 29; 1442, mart. 8; 1447, febr. 11; 1462, sept. 18; 1470, apr. 1 B; 1498, sept. 24; 1508, febr . 1; 1518, ian. 22 B etc.; негри(л): ~ мечоноша ȚR, ⟨1429, mart. 20—1430, apr. 9⟩; 1431, ian. 30; негрилъ: па(н) ~ двориш(к) M, 1456, ⟨iul.—sept.⟩; 1464, iun. 11; 1466, iul. 9; 1469, iun. 5; 1499, iul. 12; 1518, nov. 9; dec. 26 A; 1521, apr. 20 B; 1528, apr. 1; 1537, mart. 30; 1546, iun. 23; негриле: пан ~ чашникъ M, 1470, febr. 8; негрилѫ: вѣра пана ~ M, 1517, dec. 15; 1537, mart. 30; 1446, iul. 7; негрилѫ: ~ съ с҃нови си ȚR, 1526, iun. 1; M, 1546, iul. 7; 1575, mart. 30; негрита (*f.*): станчоу(л) кормоχоу(з) и сестра его ~ M, 1446, mart. 5; 1519, iun. 27; 1519, iul. 9; M, ⟨1555⟩ . . . 9; негрити: с҃нове ~ M, 1489, ian. 25; 1548, mart. 23; 1552, mai 5; негритъ: сестра его ~ M, 1521, iun. 3; нергитѫ: сестр[а] ен ~ M, 1548, apr. 12; негритѣ (*m.*): радѫлъ и ~ M, 1524, apr. 10; негрѫшѫ(л) ȚR, 1570, iun. 6; негрѫ(ш): и ~ и степа(н) ȚR, 1570, sept. 7; ⟨1577⟩, mart. 18; негре(с)кѫ(л): прине(с) запи(с) за ма(р)торіе ѡ(т) тоаде(р) ~ M, 1599, aug. 24; негрилаша: вѣра пана ~ M, 1437, aug. 19; 1438, aug. 18; негрила(ш): пи(с) ~ оу васлѫи M, 1427, iun. 5.

II. *in top.* **1.** *sat* нѣгра: при[де] нѣ(г) . . . та си ѫложи бра(т) си владѫ(л) на(д) по(л) ѡ(т) ~ ȚR, 1488, apr. 10; 1513, oct. 24; 1526, ian. 7; ⟨1529—1530⟩, mai 26; 1532, dec. 11; 1545, mai 28 B; 1576, ian. 9 A; негрещи: до кран боуковиноу до гло(д) ѡ(т) ~ M, 1428, sept. 3; ȚR, 1571, oct. 11; негреще(м): χота(рꙋ) . . . χерниче(м) и ~ M, 1428, sept. 3; негрещіе: дори ѕ пѕ(т) ~ ȚR, 1585, sept. 4 A; негрещіи: по(л) село ~ M, ⟨1590, sept. 1—1591, aug. 31⟩ A; 1591, iun. 4; 1600, nov. 30; негре(ш): свое χота(р) ѡ(т) ~ M, 1600, mai 29; негра(ш): ѕ го(р)ни ~ ȚR, 1535, iul. 30; 1538, iul. 16; ⟨1594, sept. 26—1595, febr.⟩; негрѣ(н): да(н)чю(л) звъщѣ(л) ѡ(т) ~ ȚR, 1559, apr. 24; негрѣни: ѡ(т) ~ две ве(ч)ни ȚR, 1582, ian. 10; негрѣніи: селове . . . ~ и фомещіи ȚR, 1587, nov. 18, *Ștef. Doc. G.*, p. 271; негрилеци: села на нмѣ . . . сперлеци и ~ M, 1409, ian. 28; 1552, apr. 2; негритеци: ц҃рко(в) ѡ(т) ~ M, 1428, iul. 11. **2.** *pîrîu* нѣгра: да и(м) е(ст) села цю се зове шѫика ѡ(т) ~ вьса ȚR, 1505, dec. 10. **3.** *munte* негра(ш): дарова(χ) . . . и брѣза въса съ планино(м) и(χ) ѡ(т) флорѣи и ѡ(т) ~ ȚR, 1510, mai 27 B. **4.** *loc* нѣгра: села по нменѫ чепаріи съ вьсо(м) селицо(м) съ(с) ~ и съ(с) селицѣ велика ȚR, 1519, ⟨ian.—aug.⟩ 10; негран: по връχѫ(л) мъгѫри све слѣме до ва(л)ен ~; негре: ѡ(т) валѣ ~ ȚR, 1556, apr. 8. **5.** *izvor* негрилѣса: ѫси извори на нмѣ ръръwанѣ и wстра и ~ M, 1488, aug. 17. **6.** *ocină* негрѣ(с)ка: ѡ(ч)на ~ ȚR, 1569, aug. 7; 1584, febr. 5 A; негрѣ(с)къ: да мѫ е(ст) ѡ(ч)нѫ ѕ ~ ȚR, 1575, iul. 9.

● вѣра пана негрина M, 1409, nov. 18; 1410, febr. 15; 1411, apr. 14; дворь негринь M, 1500, mart. 22; панъ нлїашъ негрінскыи M, 1436, sept. 19; ста(н) негре(в) ȚR, 1450, ian. 2; 1451, aug. 1; aug. 5; 1453, aug. 2; ста(н) негрови(ч) ȚR, 1451, iul.; с҃нѣ негрилѡ(в) M, 1499, nov. 26 A; 1548, apr. 12; дорога негрилова M, 1552, iun. 25; дочки негритини M, 1507, febr. 28 B; с҃нъ манѣ негрѫло(в) ȚR, 1509, iul. 19.

***NEGRUȚ** *dim.* de la **NEGRU**; *în antrop.* негрѫцѫлови: ~ комише(л) M. 1574, mart. 12.

NEMEŞ *m.* I. « дворянин из Трансильвании; дворянин низского ранга в румынских княжествах », « noble (seigneur) de Transylvanie; boyard de rang inférieur dans les Pays Roumaines »; нѣмн(ш): пѫрга(р) меще(р) ѡ(т) сибн(н) или сѫдець кралевѫ или бѫ(дї) кон ~ ке бити ŢR, 1505, ian. ⟨20⟩; M, 1582, ⟨mart.⟩ 1; 1586, iul. 20; 1596, iun. 14; немишн: шно(ш) кралю избра(л) е(ст) ѡ(т) ~ ѯащагѫле(в); нѣмишн: сїи ~ шно(ш) кралю ŢR, 1520, iun. 9; нѣмишо(м): да ю да(ш) нин(м) ~ ѫгрини ŢR, ⟨1530—1532⟩, iun. 25; нѣмишеве: ни(к)то ѡ(т) ... ватаѯове или ѡ(т) ~ M, 1559, oct. 18; нъмиши: ѡ(т) р ѣпед и ѡ(т) мѣника и григорїе ~ M, 1593, apr. 28 B.

II. *în antrop.* немишанѫ(л): слѫга на(ш) пашко ~ M, 1546, mai 12 B.

● милѣ сна нѣмишева ŢR, 1490, apr. 12 A.

***NEMŢIŞOR** *m. dim.* de la **NEAMŢ**; *în top. pîrîu* немцишори: дали есмы монастыреви што на ~ одно озеро на прътѣ M, 1409, nov. 7.

NEPOATĂ *f.* « племянница; внучка », « nièce; petite-fille »; непотн: продала тое село ~ своен станци M, 1480, sept. 11; 1495, ian. 22 A; непота: нѣгша до(ч)ка бънла ѡ(т) ракова ~ котъша M, 1488, oct. 15; 1492, nov. 24; непоата: чорчолиньъ дочка дръгончина ~ шерба ръспопа M, 1493, mart. 26; 1495, ian. 22 A; непоати: ѕ рѫки ма(г)дн ~ федчинн M, 1554, mai 5.

NEPOT *m.* « племянник; внук », « neveu, petit-fils »; непотомъ: бра(т) па(н) да(н)чѫла столнико(в) и съ ~ его M, 1440, oct. 22; 1482, mart. 15; непо(т): то(т) истинкын нѫ(л) ... и ~ его негре M, 1441, iul. 7; 1481, febr. 1; 1490, ian. 9; mart. 9; 1495, ian. 10 B; mart. 15 B; 1591, aug. 12; 1598, mai 15; непотѫ: дали есми ~ его [д]рагошн M, 1441, iun. 25; 1453, febr. 8; 1482, mart. 15; 1490, ian. 9; 1495, mart. 15 B; непотн: ѡ(т) н(н)ни(х) ен братїн или ~ M, 1453, febr. 8; 1480, mai 27; 1513, mart. 5; непото(м): и тѣга(л) сѫ съ ~ свон(м) M, 1459, iun. 12; заплатиль ... бра(т) его а(н)дренки и сестрн н(х) марѫ(ш)ци и ~ и(х) некити M, 1533, mart. 16; непотоу: заплатнли ... ~ его микоулоу M, 1466, dec. 8, *Bogdan, Doc. Ştef.* I, nr. LXVIII; непот: ~ его микоул M, 1466, dec. 8, *Bogdan, Doc. Ştef.* I, nr. LXVIII; 1492, oct. 10, *Bogdan, Doc. Ştef.* I, p. 504; 1598, mai 15, *Ghib. Sur.* II, p. 223; непоть: братоу(л) и ~ его рафею M, 1488, oct. 15; 1490, dec. 6; непотоул: братоу(л) и ~ его M, 1488, oct. 15; непотоке: ѕсн ~ їѡна жѫметате M, 1492, mart. 17; пріндоша ... а(н)дренка и сестра н(х) марѫ(ш)ка и ~ н(х) M, 1533, mart. 6; непотомь: станчѫлови и ~ его снми и ѕрити M, 1502, mart. 14 A; непотом: еремїн ... и ~ его M, 1547, apr. 15; непѡтѡве: кѡсте и брате егѡ фъдѡ(р) ѡрѕы(ш) ~ марѫшчинн M, 1552, apr. 30; непотѫ(л): покѫпи(л) бадє по(сѣ) ... дела дръгѫлинѫ(в) ~ лѫ вла(дє) ŢR, 1599, mai 18.

***NETED** *adj.* « ровный, плоский, гладкий », « lisse, plat »; I. *în antrop.* нѫтедѫ(л): па(н) бра(т)лъ ~ M, 1395, ian. 6; нѣтедоула: вѣра братоула ~ M, 1399, nov. 28.

II. *în top. sat* нѣтєсїн: е(д)но село на нме ~ M, 1598, apr. 11.

● вѣра[...] братѫлова нѫтедѫлова M, 1392, mart. 30; M, 1436, iul. 24.

***NETOT** *m.* « кочующий цыган », « Tzigane nomade »; *în top. sat* нетоцїн: да мѫ е(ст) село по нме ~ въ(с) ŢR, 1586, iul. 15 A.

NEVOI *vb. refl.* «стараться», « s'efforcer »: невои(м): како ме ~ а(з) ȚR, ⟨1482—1492⟩, *Bogdan, Rel.*, nr. CCXL.

***NEVOIE** *f.* «нужда», « besoin »; *in top.* 1. *poiană* невоа: дадѣ тои поа(и) зовомѕ ~ȚR, 1499, ian. 9; 1513, apr. 1. 2. *stupină* невоа: ме(с)то ѡ(т) стѣпинѕ по име ме(с)то тои ~ȚR, 1502, mai 3 A; 1517, oct. 30 A. 3. *pîriu* невои: дори ѡбърше право ѕ ма(т)ка ~ȚR, 1565, apr. 17.

***NEVOLNIC** *adj.* «безвольный, слабый; инвалид, калека», « faible; infirme, invalide »; *in antrop.* неволника: вѣра миѫила ~M, 1401, iun. 28.

NISIP *n. v.* **NĂSIP**

***NOAPTE** *f.* «ночь», « nuit »; *in antrop.* но(п)те(ш): ге(р)ге варваа(и) и ... ~ȚR, 1577, mai 26.

● ноптесков ȚR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

***NOATEN** *m.* «годовалый ягненок; двухлетка (лошадь)», «agneau qui a moins de deux ans; poulain (de six mois à trois ans)»; *in top. pîrîu* ноатенѕлѧи: до ѡбръше ~ȚR, 1529, iul. 27; 1535, sept. 1; 1548, mai 20; 1563, oct. 22.

● кѕ(р)мътѕра нотино(в) ȚR, 1528, oct. 29.

NOI *pron. pers.* «мы», «nous»: нои: ~вре(м) да говори(ш); ное(м) dat. pl.: да вѕ(дї) ѕ знанїе твое мѫ̃(с)ти ~сѣзе(л) ȚR, ⟨1538—1541⟩; нои а(м) да(т) ȚR, 1600, iul. 6 A; не: фо(р)те ~ри̇гъ(м) M, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 514.

***NOIAN** *n.* «большое количество; куча земли; вершина холма или горы; затопленное поле; пропасть, бездна», «grande quantité; entassement de terre; sommet d'une colline ou d'une montagne; plaine inondable; abîme»; *in top. sat* ноа(и): дарова(χ) ...и секѫрѣни въси и криковѣни въси ... до ~ȚR, 1510, mai 27 B; 1538, iul. 16.

NOR *m. v.* **NOUR**

NORĂ *f.* «невестка, сноха», « bru, belle-fille »; новрѕ: жѕпаница стана мъ(и)дѣска и ~ са жѕпаница ана ȚR, 1557, ⟨ian.—aug.⟩ 13; но(р): е(ст) би(л) ... село слъвѣ(и) еднои неговѕ ~на име а(и)ка ȚR, 1564, mart. 31.

***NOROC** *n.* «судьба; счастье, удача», « sort, fortune; chance »; *in antrop.* нѫроча: вѣра пана иван ~M, 1589, mai 25; иьрочѣ: ива(и) ~M, 1590, ian. 28; нороча: жѕпа(и) ~ȚR, ⟨1594, sept. 26—1595, febr.⟩.

NOSTRU *pron. pos.* «наш», « le nôtre »; ностре: сѕ(т) але ~ѣ коби(л) ȚR, ⟨1538—1541⟩.

NOUREȚ *m. v.* **NUOREȚ**

NU *adv.* «не», « ne ... pas »; иѕ: съ ~ се ман ·ѣвълѕпскѫ M, ⟨1597⟩, sept. 9; иѕ: де ~ се во(р) цїнѣ де кѕвѫ(и)тѕ ȚR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 460.

***NUC** *m.* «грецкий орех (дерево)», « noyer »; *in top. fîntînă* ноукоула: дали ... едно мѣсто ѡ(т) поустини на малѕре оу кръниѫи ~M, 1548, febr. 29.

● поана иѕкѕло(в); грѕю(л) иѕкѕло(в) ȚR, 1586, mai 3, *Ștef. Doc. G.*, p. 244.

***NUCET** *n.* «орешник, ореховая роща», « noiseraie »; *in top.* 1. *loc* иѕче(т): троиць ... еже е(ст) създа(и)а ѡ(т) само г(сѫ̃)во ми на мѣстѣ рекомѣмь ~ȚR, ⟨1400⟩; ⟨1404—1406⟩; иѕчетѕ(л): па(к) покѕпи ~ȚR, 1575, febr. 3. 2. *mănăstire* ноуче(т): дарова(χ) мона(с)тирѕ зовемаго ~ȚR, 1501,

dec. 15; нѫче(т): дава(т) ... монастирѫ нарицаемаго ~ŢR, 1516, ian. 23; 1520, nov. 3; 1529, mai 13; 1530, iun. 15; 1537, mai 10 B; 1563, mai 25; 1567, apr. 5; 1569, sept. 12; нѫчетѫ: да є(ст) є(д)нѫ де(л) глъвъчовѫ дрѫ(г) де(л) болн(н)тинѫ дрѫга че(с) ~ŢR, 1526, apr. 3; 1551, iun. 6; нѫчето(м): дава(т) г(с̑д)во ми ... монастира(м) гл̃ѣми(м) глъвьчовѫ и болн(н)тинѫ и ~ŢR, 1526, apr. 3; нѫчетѫ(л): сѣмѫ монастирѫ нарицаемаго ~ŢR, 1533, ian. 26. **3.** *sat* нѫче(т): [вл]аикѫ(л) ѡ(т) ~ŢR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23; 1531, mai; 1545, ian. 16; ⟨1584⟩, iun. 22; ⟨1585⟩, sept. 9; нѫчетѫ(л): ѡ(н) покѫпи ~ŢR, 1517, oct. 30 A; 1545, ian. 16.

***NUCŞOARĂ** *f.* «грецкий орех (плод)», « petite noix »; *în top. sat* нѫкшорѫ: ѡчинѫ ѫ ~ŢR, 1532, mai 28, *DRH* III, nr. 126; нѫ(к)шоаръ: да и(м) бѫде(т) ѡ(ч)нѫ ѫ ~ŢR, 1547, iun. 25.

***NUOR** *m.* «облако, туча», « nuage, nue »; I. *în antrop.* ноуора: съ съвѣтомь и наставленїемь мѣтерїѫ своеѫ ... и ~*Eftimie*, 489/v.

II. *în top. sat* ноуврецин: дали межи бродове по(д) боχотиномь по выше ~ M, 1467, sept. 11.

***NUOREŢ** *m. dim.* de la **NUOR**; *în top. sat* нѫврецѫ: пѫтъ що иде(т) къ ~M, 1454, ian. 1.

*OACHEŞ *adj.* «брюнет», « brunet »; *în antrop.* ѡкешо(в): сн҃ови ~ ѡ(т) дъне(ц) ŢR, 1564, oct. 6.

OARE *adv. v.* **VARE**

OAŞ *n. v.* **AOAŞ**

OBADĂ *f.* «обод колеса», « jante »: ѡбеде: кѕпн(л) к̃ ~ железо ŢR, ⟨1496—1507⟩ E; да га ѡкове(т) съ(с) ѡнен ~ ŢR, ⟨1496—1508⟩ A, *Tocil. 534 doc.*, pr. 213; ѡбѣде: въ ~ желѣзе ѡковали ŢR, ⟨1523—1525, dec.⟩.

OBCINĂ *f.* «хребет, соединяющий два холма или две горы», « crête d'une montagne ou d'une colline, entre deux sommets »; ѡбчинѕ: ~ ме(ж)до ѡбръшїе ла(р)голова и фа(р)каши M, 1455, febr. 3 (fals din sec. XVI); по ~ до дороги цо переѯодит ѡт долгого полѣ M, ⟨1495, ian.⟩, *Bogdan, Doc. Ştef.* II, pr. XXXIII; ѡбчи(н)ню: та ~ до ве(р)хо хѕ(р)дѕга; ѡбчиноу: та ~ до ѡбръшїе дирептолоу(в) M, 1455, febr. 3 (fals din sec. XVI); ѡбчиною: почъншн хотар ѡт връх шиковѣ ~ M, 1502, nov. 17, *Bogdan, Doc. Ştef.* II, pr. CV; обчиною: ѕ великїи дилъ на ~ M, 1515, dec. 21 B; ѡ(п)чиною: на дѣ(л) хоро(д)нико(в) але ~; ѡбченою: и пакь ~ по межо хоморскон долини; ѡпчиною: и па(к) ~ до где ... M, 1583, aug. 6.

*OBIALĂ *f.* «портянка», « pièce de linge ou de drap servant de chausson »; I. *în antrop.* ѡбиа(л): дава(т) ... и ~; ѡбїа(л): ... и ~ ѡни сѕ(т) има(л) прени(н) ŢR, 1590, iul. 12.

II. *în top. sat* ѡбїеле(ц): да мѕ е(ст) ѡ(ч)нѕ ѕ ~ ŢR, 1579, mart. 10; ѡбнелеци: ѡ(ч)нѕ ѕ ~ ŢR, 1580, febr. 6; ѡбїлеци: ѡ(ч)нѕ ѕ ~ ŢR, 1580, mai 14.

● сливї(м) г(с҃д)во ми ... и нѣгѕлѡ(в) и ѡбналъ(в) ŢR, 1590, iul. 12.

*OBIDIT *m.* «огорченный, опечаленный» « peiné, affligé »; *în top. sat* ѡби(дї)ци: степа(н) лѡ̃(г) ѡ(т) ~ ŢR, 1577, apr. 10 B.

● ѡ(ч)нѕ ѡбидицило(в) ŢR, 1571, iun. 13 A.

OBÎRŞIE *f.* I. «происхождение, начало; источник», « origine; source »; ѡбръшые: до оустыа потока жересѣ и горѣ потокѡмь до ~ M, 1411, apr.

14; обрѣшїю: ѡ(т) лѣса долоуѣ до ~ пото(ч)ки M, 1428, apr. 2; wбрѣшїе: до оуѕти стрѣвино[аси] та горѣ до ~ M, 1428, sept. 3; ме(ж)до ~ ла(р)голова и фа(р)кашн M, 1455, febr. 3 (fals din sec. XVI); поче(н)шн ѡ(т) ~ потока рѳнкѳла M, 1515, dec. 21 B; по рѣка бродо(в) до ѳ ~ ŢR, 1520, iun. 9; дорн [...] фѳ(р)ка злътарюло(в) ѳ ~ ŢR, 1566, ian. 9; wбрѣшїа: потоком мѳнчеловѡм до ~; wбиршїа: до ~ потока гога; обрѣшїа: до ~ потока лѳпон M, 1473, sept. 13, *Bogdan*, *Doc. Ṣt.* I, nr. CV; wбрѣшїю: ѡ(т) ѳстїю потока ... до ~ M, 1520, apr. 24 B; ѡ(т) тѳїа све по слѣме дорн ѳ дъбѳ ѳ ~ пѳ(т) тръгѳлѳн ŢR, 1544, iul. 7; wбрѣшеїа: ~ влъчале(в) шѳтилъ ŢR, 1521, iun. 14; wбрѣшне: ѡ(т) ѳстию до ~ ŢR, 1535, iul. 12; по лѳпод(н)е до ~ ŢR, 1535, sept. 1; ѡ(т) оуѕтни скърншоаръ до ~ M, 1596, iul. 16 A; wбрѣшиїа: ѡ(т) валѣ кънелѳн до ~ н ѡ(т) wбрѣшне кънелѳн до ... ŢR, 1535, sept. 1; во(дѳ) ѳ(р)соен ... дорн ѳ предѣ(л) ѳ ~ ѳ(р)сое(в) ŢR, 1556, iun. 22; wбрѣшне: по ма(т)ка инте(р)ницатѳлѳн дорн ~ ŢR, 1556, apr. 17; wбжршїн: маткон ... до wбърша а ѡт ~ M, 1570, febr. 16, *Ghib. Isp.* I, p. 130—134; wбрѣшнн: бн(с)трецѳ(л) н съ въсн ~ ŢR, ⟨1574—1577⟩, sept. 5; wб(р)ъшїа(м): н съ въсѣ(м) ~ ŢR, 1576, apr. 28 A; wбрѣшьнле: ве(л) кь(л)нн(к) сь(с) въсѣχ ~ ŢR, 1586, mai 3, *Ṣtef. Doc. G.*, p. 246; wбрѣшне: по валѣ до ~ ŢR, ⟨1586⟩, iun. 15, *Ṣtef. Doc. G.*, p. 248.

II. *în top.* 1. *loc* wбръш(н)їа: до ~ рѳсам M, 1410, febr. 15 (fals din sec. XVI); wбрѣшїе: со оуснмн извори ...до ~ фромосоуѳ M, 1411, apr. 14 (fals din sec. XVI); на ~ биломъ потоцѣ M, 1444, sept. 1; дорн ѳ ~ воловоѵ ŢR, 1533, apr. 16; 1570, nov. 7; 1572, iul. 15; M, 1575, mai 30 A; ŢR, 1578, iul. 15; M, 1583, apr. 12 B; 1589, dec. 18; wбершїн: ѡ(т) тон могилѵ чере(с) долинѵ до ~ M, 1425, ian. 30; wбръшїн: на ~ тръндвкъ M, 1431, febr. 6; обръшна(χ): на ~ жервла M, 1448, iul. 15 B; обрѣшїе: на ~ [бр]лада M, 1448, sept. 15; ~ воронѣ M, 1480, mai 27; ѡ(т) ~ балкод(н) M, 1515, dec. 21 B; wб[ы]ршїн: на ~ ларунен M, 1469, iun. 5; обрѣшїа: н ѡт ~ мѳнчелѳлѳн; ѡт ~ гога; н ѡт ~ бръкачелѳн M, 1473, sept. 13, *Bogdan*, *Doc. Ṣt.* I, nr. CV; wбрѣшїа: ѡ(т) ~ воронѣ M, 1480, mai 27; ѡ(т) ~ лѳпод(не) ŢR, 1535, sept. 1; wбършїе: на ~ ѡарбиковѣ M, 1480, sept. 11; wбрѣшне: ~ χовръмата M, 1480, sept. 17; до ~ дъшеро(м) ŢR, 1528, oct. 29; до ~ фѣтицен; ѡчнѳ ѡ ~ ѳрсод(н)е; до ~ ноатенѳлѳн ŢR, 1529, iul. 27; 1535, sept. 1; ~ кънелѳн ŢR, 1535, sept. 1; оубрѣшїа: ~ слатнны M, 1493, mart. 5; wбрѣшиа: ѡ(т) ~ ѳрсѳло(в) ŢR, 1519, sept. 16; wбрѣшиа: до ~ ѳрсѳло(в) ŢR, 1519, sept. 16; ѡ(т) ~ тогъысен ŢR, 1526, iul. 7; до ~ фетицен; до ~ ѳрсое(в) ŢR, 1535, sept. 1; до ~ ѳрсодеи; пре(з) ~ ноатенѳлѳн; ~ ↑ферате(в); ~ пъкълѣнѳлѳн; до ~ фетице(в) ŢR, 1563, oct. 22; wбръ-(ш)м: до ~ бѳѳшорѳлѳн ŢR, 1528, oct. 29; обрѣшїа: ѡ(т) тѵа да(ж) ѵ ~ пътравѵ; по слеме дорн ѵ ~ пїетришулѵн: дорн ѵ дъбѵ ѵ ~ пѵ(т) тръгѳлѳн; прѣ(з) ~ калѵгеровѵ ŢR, 1553, apr. 16; ѳ ~ кънелѳн ŢR, 1563, oct. 22; ѡ(ч)нѳ ѳ ~ тре(с)тиианло(в) ŢR, 1567, mai 23; ~ мерша[нлор]; ~ рѡ(ш)-къ(в) ŢR, 1570, ian. 14; до ~ морецїце(в) ŢR, 1574, febr. 13; ~ нѣнюлѡ(в) ŢR, 1577, apr. 15 B; wбрѣшию: до ~ ѳрсо(н)е(в) ŢR, 1535, sept. 1; wбръшта: ~ калѳгеровѳ ŢR, 1544, iul. 7; wбършне: дорн ~ право ѳ ма(т)ка невон; wбъ(р)шне: ѡ(т) тѳїа дорн ~ фнратен; дорн ~ пъкълаиѳло(в) ŢR, 1556, apr. 17; wбрѣшїе: до ~ скод(р)це(в) ŢR, 1570, ian. 3; на ~ во(г)-дани M, 1580, setp. 4; оубь(р)шн: ~ аниноасїе ŢR, 1581, mart. 12; wбрѣ-шїа: до ~ грѳеце(в) ŢR, 1584, mai 2; дорн ~ ве(л) кь(л)никѡлѡ(в) ŢR, 1586, mai 3, *Ṣtef. Doc. G.*, p. 244;wбрѣшьиа: дорн ~ горѳнѳло(в) ŢR, 1586,

mai 3, *Ștef. Doc. G.*, p. 245: ѕвръшиꙗ: єдин мѣсто ѕ ~ брезлек ȚR, 1593, dec. 7 A, *DRH* XI, nr. 14; wврѣшѣ: ~ плопѧло(к) ȚR, ⟨1593⟩, dec. 24; wвръшѣ: на устѣ пъ(и)гъръчю(р) дw ~ M, 1595, mai 18 A. 2. *sat* wвръшѣѫ: дани емоу его выслоужєнїе ... на имѣ ~ M, 1444, sept. 1; ѕвръшѣю: да и(м) є(ст) ~ w(т) врътїлw(к) ȚR, 1486, apr. 23; wвръшѣ: да п(м) є(ст) мърꙋшѣкни вкси и ~ ȚR, 1512, sept. 3: wвръше: да и(м) є(ст) ѕ ~ четвръти дє(л) ȚR, 1515, iun. 26; wвръшиꙗ: ~ дєшѧѕи ȚR, 1520, apr. 10; 1545, iun. 1; овръшѣѫ: села на имѣ ~ M, 1546, mai 28; wвръшѣє: wни има(ш) пр$ и притє(с)нєнїє w(т) цри(и)ца wт ~ ȚR, 1570, nov. 7; 1577, aug. 29; M, ⟨1596—1600⟩ A; 1599, aug. 31; wвръшї(и): чл(ст) и(м) w(т) ~ и w(т) мъле(ц) M, ⟨1596—1600⟩ B; 3. *dcal* wвръшѣы: дорї до ~ рѣфлъ(к) ȚR, 1558, iul. 19; wвръшиꙗ: ~ вѕчшиѧѕи ȚR, 1563, oct. 22.

● хота(р) wвръшїє(к) ȚR, 1575, iun. 8 B.

OBRAȚ *n.* «необработная полоса земли; тропинка в поле», «bande de terre pas labourée; sentier dans le champ»; wвръцї: на лѕ(и)къ по ~ лазѕрилw(к) ȚR, 1579, nov. 26.

***OBRAZ** *m.* «щека», «joue»; *in antrop.* (in cuv. compus) wвра(з)ла(т): да и(м) вѕде(т) комате бацишѕ си ста(и)чюло(к) ~ ȚR, 1525, apr. 19.

OBREJIE *f.* I. «холм, возвышенность, склон, скат, косогор, откос», «colline, talus, pente, versant, flanc de coteau»; wвръжѣю: w(т) толѣ выше на ~ M, 1455, febr. 3 (fals din sec. XVI); w(т) пискъ ѕ доле по(д) ~ ȚR, 1533, apr. 15; wвръжїє; w(т) толѣ чере(с) поле па дѕ(к) цю є(с)т на ~ M, 1488, apr. 3: ȚR, 1519, sept. 16, *DRH* II, nr. 189; 1580, apr. 7; 1597, mai 11; wвр(ѣ)жию: w(т) пискъ доле ѕ по(д) ~ ȚR, 1519, iul. 11: wврежїє: по(д) на ~ на малѕ долиѕ ȚR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105; wвръжїа: почи(в)ши хота(р) ... право на ~; wвръжію: а w(т) ~ дори до пѕ(т) ȚR, ⟨1514—1519⟩, dec. 13: wвръжию: w(т) пи(с)кѕ доле ѕ по(д) ~ ȚR, 1526, aug. 22; wвръжїє(м): двѣ мѣстѣ w(т) поустиши за прѕто(м) по(д) ~ M, 1548, mart. 21; wвръжие: w(т) цѣмъна по ~ ȚR, 1560, mai 14 B.

II. *in antrop.* овръжїє: племенико(м) и(х) ~ и се(с)три(м) и(х) M, 1574, mart. 12: оврежїє: слѕга на(ш) ~ апрw(д) M, 1599, mart. 28.

III. *in top.* 1. *loc* wвръжwм: и сїем селом хотар почине ... иде ~ ȚR, 1531, mai, *DRH* III, nr. 114: овръ(ж)ие: дли бел(ѣ)гїе да се знае(т) w(т) кль(д)ни(ц) пѕтѕроасе(в) дори ѕ ~ ȚR, ⟨1586⟩, iun. 15. 2. *sat* wвр(ѣ)жие: w(т) ~ елици сѕ(т) покѕпи(л) w(ч)иѕ ȚR, 1570, mai 20.

***OBREJIUȚĂ** *f. dim.* de la **OBREJIE**; *in top. pîriu* wврежилѕцѣ: поставише хотар ... пре ~ до вода жилю ȚR, 1514, dec. 14.

OBROC *n.* I. «дань, натуральный оброк», «impôt direct»; wвро(к): да има(т) ~ ȚR, 1409, mai 11; потвердили есми ~ нашем(ѵ) монастирю M, 1453, ian. 1; да имае(т) w(т) на(с) ~ на ка(ж)ды го(д) M, 1459, aug. 30; 1466, mai 10; 1471, sept. 13; 1473, sept. 3; оврокъ: есмы дали ~ тому монастиреви M, 1411, ian. 6; w(б)ро(к): да доходе(т) м(с̃)ца мана за вишереченїи ~ ȚR, ⟨1487—1492⟩; да се дава(т) ~ сто̃мѕ мона(с)тирѕ ȚR, 1490, mart. 24; 1492, nov.; 1497, mart.; w(б)роче: дли ~ жи(то) с̃ ȚR, 1529, iul. 28; и за с̃ ~ за жито ȚR, 1550, iun. 17; wвръw(к): ѕкр(ѣ)пи(т) ~ сто̃мѕ монастирѕ ȚR, 1533, mai 2; M, 1551 mart. 21; 1583, dec. 31; wвроквѕ(л): не хоке(т) давати ~ сто̃ѣи монасти(р) ȚR, 1588, ian. 10.

II. *în antrop.* wброкъ: наши слоүги ... мнχоү(л) ~ M, 1488, oct. 15.

OCHI *m.* «глаз», «oeil»; *în top. sat* wкїмнїн: села на нмѫ χоүрѵещи ... и ~ M, 1472, mart. 2, *DRH II*, nr. 183.

OCINĂ *f.* I. «наследственная собственность, поместье», «patrimoine; héritage»; wчинн: да сѫ станчѫлови, ~ жѫпанѫ влъкѫлѫ ṬR, ⟨1389—1400⟩, oct.; 1463, nov. 12; 1477, iun. 30; wчинѫ: да сѫ въ ~ и въ wχабѫ ṬR, ⟨1400⟩; дарова ... еднѫ ~ ṬR, ⟨1400—1403⟩; да нмь сте въ ~ ṬR, ⟨1407⟩; 1415, iun. 10; 1431, nov. 17; 1437, aug. 13; очина: аже нмь была ~ того село M, 1418, ian. 15; ṬR, ⟨1451—1452⟩; очинѫ: да приложи(т) нли ~ нли добыто(к) ṬR, 1418, iun. 22; 1428, sept. 10; 1451, iul.; aug. 1; 1461, febr. 10; wчина: мѫ сте стара ~ ṬR, ⟨1431, mart. — 1436⟩; M, 1437, aug. 19; ṬR, 1456, apr. 15; 1461, febr. 10; 1463, nov. 12; 1502, mai 3 A; wчинѫ: ме пѫсти ... на моѫ ~ ṬR, ⟨1432⟩; да нмъ е(ст) χовизи село ратеци въ ~ ṬR, 1437, aug. 1; wчине: тако ми ~ и вере и мое главе ṬR, 1432; съ(т) врати и на(д) въси wчине ṬR, 1453, oct. 4; 1456, apr. 15; 1480, ian. 18; 1483, iun. 25; 1486, sept. 10; ⟨1487, după nov. 21 — 1494⟩; 1491, sept. 3; очинѵ: за н(χ) ~ M, 1442, febr. 24; 1464, apr. 28; ṬR, 1519, apr. 22; wчн(н)ѫ: потверднли есми его ~ M, 1448, iul. 27; ṬR, 1538, iun. 8; wчинѵ: да н(м) сѫ въ ~ ṬR, 1453, aug. 2; 1484, mart. 9; 1494, iul. 15; 1510, mai 1; wчнѫ: да н(м) е(ст) въ ~ ṬR, 1463, nov. 12; wчинѫ: н(м) е(ст) въ ~ ṬR, 1465, nov. 5; 1479, nov. 17; 1481, iun.; 1482, iul. 13; wчинѫ: въ ~ и wχабѫ ṬR, 1469, ian. 17; iun. 28; wчинь: въ ~ и въ wχабь ṬR, 1471, ian. 25; 1480, ian. 18; wчне: дадо(ш)е свое ~ нн(м) ṬR, 1480, ian. 18; 1515, mart. 16; 1561, nov. 2; wчїнѫ: н(м) дадѣ ... въ ~ ṬR, 1483, iun. 25; 1502, mart. 9; 1526, iul. 6; wчїне: тезн ~ бнχѫ wчнне праве ṬR, 1483, iun. 25; wчннъ: да н(м) е(ст) къ ~ ṬR, 1493, apr. 10 A şi B; sept. 2; sept. 10; 1494, iun. 5; 1495, iun.; очнне: бнле старе ~ ṬR, 1493, sept. 2; wчьна: стара и права ~ деднна ṬR, 1493, sept. 10; wчин(ѫ): да н(м) сѫ(т) въ ~ ṬR, 1494, apr. 1; 1500, ian. 11; 1504, iun. 15; w(ч)не: сѫ(т) старе и праве ~ ṬR, 1497, apr. 1; 1503, iun. 11; 1508, sept. 10; ⟨1513⟩, sept. 20; 1515, mart. 16; очннѫ: да мѫ сѫ(т) въ ~ ṬR, 1500, dec. 13; очїне: праве ~ дедїне ṬR, 1502, mart. 9;, w(ч)на: е(ст) стара и права ~ ṬR, 1502, iun. 19; за ра(дї) wван ~ ṬR, 1509 dec. 5; 1526, mai 30 B; 1529, oct. 31; 1533, apr. 26 ş.a., w(ч)нѫ: да нм е(ст) въ ~ ṬR, 1502, iun. 19; 1505, iun. 2; 1508, sept. 10; 1511, iul. 10; 1512, oct. 11; ⟨1513⟩, sept. 20; 1517, nov. 22; wчїна: напре(д) е(ст) бн(л) ~ ṬR, 1508, iun. 6; w(чн)нѫ: ~ w(т) н(з)во(р) ṬR, 1513, oct. 24; 1568, sept. 9; wчннеле: дорн ~ врѣвнлен ṬR, 1521, iun. 14, *DRH* II, nr. 208; w(ч)нна: wт ~ станчано(м) ṬR, 1526, mai 30 B; w(ч)ннѫ: права ~ и дѣднѫ ṬR, 1526, mai 30 B; 1538, iun. 8; 1547, aug. 9; 1560, apr. 20; ⟨1560—1567⟩, iul. 5; w(ч)ннѫ: трети де(л) w(т) нн(χ) на ~ ṬR, 1527, iun. 12; стара и права ~ ṬR, 1535, sept. 1; ⟨1568—1569⟩, sept. 8; wчн(н): да н(м) е(ст) ~ и ѫχа(к) нн(м) ṬR, 1527, iul. 19 A; 1535, ian. 11; 1536, mai 28; 1545, iun. 6; wчннне: приложи въсе вншеѫписанн ~ стм̃ѫ монастирѫ ṬR, 1528, apr. 4; w(ч)нен: да се знае(т) χотарѫ(л) ~ ṬR, 1535, mai 15; ⟨1575—1576⟩, iun. 30; wчннѫ: права и де(дї)нна ~ ṬR, 1537, apr. 26; 1538, iun. 8; wчн(н)на: ~ w(т) тътарѫ(л) ṬR, 1538, iun. 8; ста(р) и пра(к) ~ ṬR, 1548, iun. 19; w(ч)нн: ѫ село ба(χ)на дѣ(дї)нѫ и ~ ṬR, 1559,

ian. 7; 1565, ian. 4 A; apr. 4; ѡ(ч)ѭ: на(д) тан ви(ш)речена ~ ŢR, 1560, mart. 6: продадо(ш) сїе ~ ŢR, 1560, apr. 25; ѡ(ч)ѭ ŢR, 1560, apr. 25; ѡчиѭ: да мѵ е(ст) къ ~ ŢR, 1560, mai 14 B; ѡ(ч)ини: ере сѕ(т) били сїе ... ~ дѣдине; ѡ(ч)ине: поне(ж) е(с) сїе ~ стари ŢR, ⟨1560—1567⟩, iul. 5; о(ч)нелоро(м): за та(к)межїе ~ ŢR, ⟨1560, aug. 7;⟩ ѡ(ч)ина: права ~ и дѣ(дї)на ŢR, 1564, dec. 11: ѡ(ч)нда: горнда ~ ŢR, 1565, ian. 4 B; ѡ(ч)иѕѕ: е(ст) ~ бъ(л)цаци ŢR, 1570, ian. 30; о(ч)на: дадо(ш) борча едни(м) мегна(ш) ŢR. 1580, ian. 8; ѡчиниле: ме ѡ(т) ~ его те(х) да не нма(т) съ(с) ~ ŢR, 1588, iun. 9.

II. *în top. loc* ѡчина: села ... и бѣкѕрова ~ ŢR, ⟨1475, sept. 1—1476, aug. 31⟩, *DRH* I, nr. 151; ⟨1489, apr. 21 — aug⟩, *DRH* I, nr. 214; села по именѕ ... и ~ папе(в) ŢR, 1507, febr. 3; ѡ(ч)на: ~ нѣгѕлов ŢR, 1587, apr. 30; ~ ѡ(л)тѣнилѡ(р) ŢR, 1593,dec. 20 B; ѡчна: ~ ѡ(л)тѣнило(р) ŢR, 1592, febr. 4 A.

OCNĂ *f.* I. **1.** «рудник, соляная копь», «mine de sel, saline»; ѡкна(х): да кѕ(п)чѕваж(т) пръвое со(л) на ~ ŢR, 1451, aug. 7; ѡ(к)на(х): да кѕпчѕвае(т) пръвое со(л) на ~ ŢR, 1465, oct. 14; два кола ѡ(д) со(л) ѡ(д) ~ ѡ(т) ри(б)ни(к) ŢR, 1497, iul. 29; камарашѕ ѡ(т) ~ M, 1552, apr. 14; ѡкни: ѡ(т) нашен ~ ѡт тотрѕша по стопетдесѧт дробѡѕ соли M, 1502, nov. 17, *Bogdan, Doc. Ştef.* II, nr. CV: ѡ(к)ни: сѡ(л) ѡ(т) ~ M, 1503, febr. 2; ѡ(к)не: ѡ(т) ~ ѡ(т) ри(б)ни(к) п(о) ā крѕшицн со(л) ŢR, 1529, iul. 28; ѡ(к)нѕ: крѕ(ш)е ... ѡ(т) велика ~ ŢR, 1539, ian. 20; о(к)на(х): ѡста(л) до(л)же(н) ѡ(т) самѕ ѡ(т) ~ M, 1542, apr. 30. **2.** «каменоломня, карьер», «carrière (lieu d'où l'on extrait la pierre)»; ѡ(к)нъ: покѕпи пътрѕ ... една ~ за камени ŢR. 1570, iul. 3, *Ştef. Doc. G.*, p. 184.

II. *în antrop.* ѡ(к)нѣнѵ(л): алеѣа ~ M, 1598, apr. 22 A.

III. *în top.* **1.** *loc* ѡкнѕ: едно ѡкно на горне(м) ~ ŢR, ⟨1421⟩, iun, 19; ѡкна(х): прнложн(х) вїногра(д) ѡ(т) ~ ŢR, 1495, mart. 24; ѡ(к)не: е(д)нѕ внгра(д) ѡ(т) ~ ŢR, 1496, aug. 1; ѡ(т) саме ѡ(т) ~ M, 1596, sept. 11; ѡ(к)на: вама що е(ст) на мала ~ ŢR, 1517, ian. 7; ѡ(к)на(х): да н(м) е(ст) ко(д) ~ ѕ тнтнрнче(ш) едн(н) виногра(д) ŢR, 1517, oct. 29; да н(м) е(ст) ... н виногра(дї) ѡ(т) ~ ŢR, 1519, ⟨ian. — aug.⟩ 10; ра(дї) тда сама ѡ(т) ~ M, 1596, sept. 11; ѡ(к)нѕ: едно виногра(д) на ~ ŢR, 1535, apr. 1; ѡкнж: хотаржж ... ѡ(т) къ ~ по пѕ(т) ме(х)дн(н)це(в) ŢR, 1547, ⟨sept. — nov.⟩ 21. **2.** *sat* ѡкна: стоѧ и воико ѡ(т) ~ ŢR, 1425, iul. 17; винарнч елико ест ѡт над ~ ŢR, ⟨1530, oct. — 1531, iul.⟩, *DRH* III, nr. 100; цигани ... слободни ... ѡт велика ~ ŢR, ⟨1594—1599⟩, ian. 5, *DRH* XI nr. 22; ѡкне(х): с(т)анчю(л) сн̃ѣ воннѡ(в) ѡ(т) ŢR, 1488, febr. 4; окна(х): некифо(р) ѡ(т) ~ ŢR, 1495, mart. 24; ѡ(к)не: покѕпи ... ѡ(т) с̃новѣ воннѕ ѡ(т) ~ ŢR, 1502, mai 3 A; ѡ(к)на: конка кронторю(л) ѡ(т) ~ ŢR, 1516, nov. 3; на(н) ба(н) ... ѡ(т) на велика ~ ŢR, ⟨1594—1599⟩, mart. 29; ѡ(к)на(х): неписа(х) на велика ~ ŢR, 1543, mai 18; а(з) а(н)то(н) къмарашѵ ѡ(т) ~ M, fără dată, *Tocil. 534 doc.* nr. 525; ѡ(к)нѕ: съ(с) хота(р)ни(к) микѣ на велика(г) ~ ŢR, ⟨1584⟩, iun. 22; авра(м) ѡ(т) велика ~ ŢR, ⟨1585⟩, sept. 9; ѡ(т) ма(г)лъ г(с)п̃(д)ка ѡ(т) ~ ŢR, 1600, mart. 25; ѡкнѕ: авдам ѡт на велика ~ ŢR, 1594, aug. 17, *DRH* XI, nr. 83.

● виногра(д) ѡ(т) дѣ(л) ѡ(к)не(в) ŢR, 1517, oct. 30 A.

OCOL *n.* **1.** «округ (старое административное деление уезда)», «arrondissment (ancienne subdivision administrative d'un district)»; око(л): по-

ловина село ѡ(т) юко(ш) оу могилоу цо оста ѡ(т) ~ пїетри M, 1546, mai 1 A; ѡко(л): тое мѣ(с)то било г(с)п̃(д)ръско прн(с)лѫшно къ ~ баковѣ M, 1569, iul. 19; съ е(д)на селице ѡ(т) ~ камен8 M, 1577, iul. 9; е(ж) бн(ст) ѡ(т) ~ потъша(н) M, 1595, nov. 4. 2. «зависимость, подчинение, субординация»,« dépendance, subordination »; ѡкѡ(л): ѡ(т) ~ нашнхъ дворѡ(в) ѡ(т) ѫ(с) M, 1554, mart. 17. 3. «окрестность», «alentours, environs»; ѡко(л): съ(с) 8знанїе късе(м) меџїашо(м) 8 ~ ṬR, 1569, apr. 29.

ODOLEAN *n.* «валерьяна», « valériane »; *în antrop.* ѡдолѣно(в): н ~ съ чето(м) сн; ѡдол(ѣ)но(в): н ~ съ чето(м) сн ṬR, 1574, febr. 13.

ODRASLĂ *f.* «отпрыск; потомок», « descendant, progéniture »; ѡдрасл8: да ѵкрѣпи(т) н ро(с)ти(т) ~ тѣло ем(8) ṬR, 1594, iun. 3.

***OGAŞ** *n.* «поток, впадина», « enfoncement, fosse »; *în top. pîrîu* ѡга(ш): хота(р) да се знае(т) ... оу долѣ въ рѣкѵ ~ ṬR, 1581, mart. 12.

***OGĂRAR** *m.* «псарь», « valet de chiens »; *în antrop.* ѡгърарю: тере ест иск8пил ѡт над ~ṬR, ⟨1577—1583; 1585—1591⟩ B, *Rsl* VIII, p. 431.

***OGLINDĂ** *f.* «зеркало», « miroir »; I. *în antrop.* ѡгли(н)доае: н се(с)тра его сора ~ M, 1591, dec. 28.

II. *în top. sat* ѡ(г)ли(н)sн: половина село ѡ(т) ~ M, 1559, mart. 24; ѡгли(н)ци: исак8 ѡ(т) ~ M, 1574, mart. 31; ѡ[г]ли(н)sн: елнко избере(т) ѡ(т) село ѡ(т) ~ M, 1575, aug. 3: ѡгли(н)sн: половина село ѡ(т) ~ M, 1576, iul. 9; а тн понде ѵ село 8 ~ M, 1580, mai 29; ѡ(т) село ѡ(т) ~ M, 1582, mart. 31; ѡглнидеџ(н): н никифор ѡт село ѡт ~ M, ⟨1579, nov. — 1582, sept.⟩, *Ghib. Sur.* XIX, p. 167.

● до хотарѫ оглиндина M, 1437, mart. 12 B, *DRH.* I nr. 169.

OGOR *n.* «нива, поле», «champ labouré, glèbe»; ѡгор8: да н(м) е(ст) ... и мѣсто за кѫке н 8 ~ ṬR, 1548, mai 22; ѡгор: и пак пок8пи стонка ã ~ за к8п8ст ṬR, 1594, apr. 27, *DRH* XI, nr. 44.

OGRADĂ *f.* I. «двор, сад», «cour, verger»; ѡградѫ: н па(к) е(д)на ~ что е(ст) покоупи(л) ѡ(т)ц8 вл(д̃)ка ѡ(т) вьси варошани ṬR, 1586, iun. 26.

II. *în top.* 1. *loc.* ѡгръзне(н): код(с)та ~ ṬR, 1577, apr. 15 B; ѡграда: ни(в) 8 ~ попе(в) ṬR, 1579, iun. 9; ѡгра(да): на ~ баломи(р)ѡ(в) ṬR, 1580, ian. 8. 2. *sat* ѡгр[ъ]з[ѣ]ни: митр(ѣ) ѡ(т) ~ ṬR, 1556, iul. 20; ѡгръзѣни: андреко комис ѡт ~ ṬR, 1596, mart., *DRH* XI, nr. 155.

OHABĂ *f.* I. «неотчуждаемя собственность, передаваемая только по наследству», «propriété inaliénable, transmissible seulement par succession»; ѡхабѫ: село ... свободно ѡ(т) въсѣкы(х) данковь ... н по въсем ~ṬR, ⟨1374⟩; да сѫ въ ѡчинѫ н въ ~ ṬR, ⟨1400⟩; ⟨1404—1406⟩; 1409, mai 11; 1415, mart. 28; 1475, iun. 5, *DRH* I, nr. 149; ѡхаба: да имъ е ~ ṬR, ⟨1400—1403⟩; 1477, iun. 30; 1484, apr. 24 A; 1543, mai 25; ѡха(в): да н сѫ тазн ... на ~ ṬR, ⟨1400—1403⟩; ⟨1404—1406⟩; ⟨1407—1418⟩; 1415, iun. 10; ѡхавѫ: да имь сте ... н въ ~ ṬR, ⟨1407⟩; 1428, sept. 10; 1437, aug. 13; 1453, oct. 4; 1461, febr. 10; 1463, nov. 12; ѡхаба: н въ ~ тѣмъ ṬR, ⟨1428⟩; 1483, iun. 1; ѡхав(ѫ): да н(м) ест ... въ ~ ṬR, 1431, nov. 17; 1480, ian. 18; ѡхав8: да м8 сѫ(т) ... н къ ~ ṬR, 1456, apr. 15; 1465, nov. 5; 1479, nov. 17; 1481, iun.; aug. 16; 1483, mai 12; ѡхабь: въ ѡчинь н въ ~ ṬR, 1471, ian. 25; 1472, iun. 12; ѡхабъ: да н(м) е(ст) дѡмнеџи ... н въ ~ ṬR, 1472, iul. 16; 1486, apr.

23; 1493, apr. 10 A; 1493, sept. 2; 1495, iun.; ⟨1515—1517⟩, oct. 17; wχa(б)a: да мѕ є(ст) очина и ~ ŢR, ⟨1477, nov. — 1482⟩; wχабє: да и(м) сѕ(т) въ wчине и ~ ŢR, 1514, dec. 14; дадо(χ) ... w(ч)ие и ~ ŢR, 1515, mart. 16; 1517, iun. 9; 1520, ian. 10; 1526, mai 19; ѕχабѕ: да мѕ є(ст) въ wчиѕ и ~ ŢR, 1526, iul. 6; ѕχa(б): wчи(н) и ~ ни(м) ŢR, 1527, iul. 19 A; да є(ст) ... w(ч)иѕ и ~ ŢR, 1536, iul. 28; 1552, mart. 9; 1557, mai 30; wχабн: да и(м) є(ст) ... и въ ~ ŢR, 1538, iun. 8; w(χ)абѕ: да и(м) є(ст) ... въ ~ ŢR, ⟨1513⟩, sept. 20; w(χ)абѕ: дадо(χ) ... w(ч)иѕ и вѣ ~ ŢR, 1550, iun. 17; оχа(б): да мѕ и є(с) ... и въ ~ ŢR, 1559, iun. 28; въ w(ч)иѕ и въ ~ ŢR, 1570, nov. 7; wχабу: да и(м) є(ст) ... и въ ~ ŢR, 1560, mart. 6; оχабѕ: да мѕ є(с) w(ч)ии ~ ŢR, 1565, ian. 4 B.

II. *in top. sat* wχаба: села ... половиѕ wт ~ съ планиюм ŢR, 1476, mai 8, *DRH* I, nr. 152; и ~ въсѣ с χотарw(м) ŢR, 1483, iun. 1; 1490, iul. 26; 1534, dec. 18; 1547, apr. 26; 1566, ian. 10; наиѕ(л) wт ~ ŢR, 1598, iul. 17, *DRH* XI, nr. 308; (w)χаба: села ... и ~ и пъррлѕ(л) ŢR, 1547, iun. 6; wχa(б): сто(и)ка w(т) ~ ŢR, ⟨1561—1568⟩, mai 31; оχъбщъ: w(т) ~ дє(л) ... влъкѕло(в) ŢR, 1569, iul. 22; χобїцеи: w(т) χотарѕ(л) ~ ŢR, ⟨1583⟩; mai 5 A; 1588, iul. 19.

OHABNIC *adj.* «наследственный, неотчуждаемый», « successible, inaliénable »; wχa(б)ника: сѕ(т) донесли калѕгери и кни(г) ~ ŢR, ⟨1559—1562⟩, oct. 30; wχабни(к): да мѕ є(ст) w(ч)иѕ въ ~ ŢR, ⟨1568—1569⟩ sept. 8; wχабника: ѣко да бѣдє(т) сїа водєница ... ~ ŢR, ⟨1568, iun. 29—1575⟩; wχa(б)ни(к): ѣко(ж) да и(м) w(ч)иѕ бъ ~ ŢR, 1584, mai 5; wχабничъ: ацигании ~ ŢR, 1594, iun. 6. *DRH* XI, nr. 61; wχабник: да им ⟨єст⟩ wчиѕ въ ~ŢR, 1597, iun. 3. *DRH* XI, nr. 231.

OLAC *m.* «почтовая карета, почта, эстафета», « diligence, poste, estafette »; wла(к): ни кони за ~ да и(м) сє не ꙗзимае(т) ŢR, ⟨1536—1540⟩, ian. 8; M, 1585, febr. 13; 1592, ian. 10 A; wлак: w(с)тави(χ) ... за ко(ни) за ~ M, 1593, ian. 8.

OLAR *m.* I. «гончар, горшечник», « potier »; wларю: дочка лѕкач ~ M, 1576, dec. 5 B.

II. *in top. loc* ѕларюлѕи: w(ч)иѕ w(т) поѣна ~ ŢR, 1588, iul. 19.

OLĂCAR *m.* «служащий, который собирал от крестьян лошадей для почтовой кареты», « homme, qui levait les chevals de relais aux paysans »; wлъкари: да не имаю(т) влазите ѕ село ни: едни дъбиларѕ ... а ни ~ а ни гло(б)не(ц) M, 1589, mai 23.

***OLOG** *adj.* «одноногий, безногий», « perclus des jambes, estropié »; *in antrop.* wлогѕ: селище где был тодер ~; ѕлогѕ: селище где был тодер ~ M, 1598, apr. 10.

***OLTEAN** *adj.* «житель Олтении», « habitant de l'Olténie »; I. *in antrop.* о(л)тѣиѕ(л): стонка ~ ŢR, 1516, ian. 11; wлтѣиѕл: wпрѣ ~ ŢR, ⟨1577—1583; 1585—1591⟩ F, *Rsl* VIII, p. 435.

II. *in top.* 1. *sat* w(л)тѣни: села ~ кърарѣ ... чокънещи ŢR, 1436, iun. 25; дѕмитрѕ w(т) ~ ŢR, 1553, oct. 4; w(ч)иѕ ѕ бѕжорани и ѕ ~ ŢR, 1561, mai 31; мє(с)то за кѕке ѕ ~ ŢR, ⟨1568—1569⟩, sept. 8; є(д)на съдали(ш) за кѕкю ѕ ~ ŢR, 1590, apr. 25 A; w(ч)иъ ѕ село ~ ŢR, 1596, apr. 10; w(л)тѣ(и): пътрѕ w(т) ~ ŢR, ⟨1553⟩, oct. 4; покѕпи дѕка ѕ сє(л) ~ ŢR, 1597, ian. 11 A; w(ч)иѕ ѕ ~ ŢR, 1598, iun. 4; w(л)тѣни(и): еди(и) ви-

ногра(д) ѕ ~ ŢR, ⟨1568—1569⟩, sept. 8: w(л)тѣнми: село ~ ŢR, ⟨1589⟩, ian. 10; wлтѣнї: w(ч)иѕ ѕ ~; wлтѣни: w(ч)иѕ ѕ ~ ŢR, 1586, iun. 26; да мѕ є(с)т w(ч)ик ... ѕ божорѣни и ѕ ~ ŢR, 1588, ian. 17; ѕ село ~ ŢR, 1593, dec. 20 B, *DRH* XI, nr. 18; wчниѕ ѕ село ~ ŢR, 1597, ian. 11 A, *DRH* XI, nr. 211; 1598, iun. 4, *DRH* XI, nr. 296; w(л)т(ѣ)ни: є(д)на селн(ци) ѕ ~ w(л)тѣни(и): ŢR, 1590, apr. 25 A; ⟨1590⟩, aug. 4; wлтѣнми: село ~ ŢR, 1592, febr. 4 B; w(л)тѣнїи: w(ч)на село(в) ~ ŢR, 1592, mart. 7. 2. *loc* w(л)тѣни(м): книогра(д) w(т) дѣлѕ(л) ~ ŢR, ⟨1553⟩, oct. 4; w(л)тѣнми: еди(и) ни(к) ѕ полю ~ w(л)тѣнило(р): wчна ~; w(л)тѣни: .ѣ. ниве ѕ ~; w(л)тѣни(и)и: кѕке ѕ ~ ŢR, 1592, febr. 4 A; w(л)тѣнилw(р): книогра(д) ѕ w(ч)на ~ ŢR, 1593, dec. 20 B *DRH*, XI, nr. 18; wлтѣнилwр: еднн ниве ѕ полю ~; wлтѣнилор: две ниве ѕ полю ~ ŢR, 1593, dec. 20 B, *DRH* XI, nr. 18. 3. *mănăstire* w(л)тѣни: мосна(с)ти(р) глеми ~ ŢR, 1592, mart. 8; w(л)тѣни(и): монасти(р) w(т) ~ ŢR, 1596, apr. 10, *DRH*, XI, nr. 159.

● къси(м) болѣрw(м) w(л)тѣнъски(м) ŢR, ⟨1431—1446⟩; хотаръ ... wлтѣнек ŢR, 1596, apr. 10, *DRH* XI nr. 159.

***OPĂRIT** *adj.* «ошпаренный», «échaudé»; *in top. sat* wпърицї: w(т) ~ балѣ и дѕмитрѕ; wпьри(ц): балѣ w(т) ~ ŢR, 1590, iun. 12 A.

***OPINTEALĂ** *f.* «усилие», «effort»; *in antrop.* опинтѣлъ; стана дочка мика]~ M, 1497, mart. 16, *Bogdan Doc. Ştef.* II, nr. LXIII.

ORAŞ *n.* «город», «ville»; wрашѕ: сне wрнзмло ... ~ ... тръговницѣно(м) ŢR, ⟨1424, după nov. 10 — 1431⟩; M, ⟨1587, sept. 1— 1588, aug. 31⟩; wрашемъ: на котори конецъ земли или по ~ M, 1450, iul. 5; wрашѕ: къ наста(л)ни ~ тръговници ŢR, 1451, aug. 5; wрашо(х): ни гло(в)ници ни же паркалаби по ~ ŢR, 1451, aug. 7; 1465, oct. 14; оуpашоуло(и): печата ~ M, 1586, mart. 23; wраши(м): печати ~ M, 1587, oct. 3; wра(ш): макаръ съ(с) въсъ ~ на(ш) ŢR, fără dată, *Tocil. 534 doc.*, nr. 454.

● w(т) ката(с)тн(х) wра(ш)скїи M, ⟨1584—1587⟩; приложнхо(м) печа(т) wра(ш)къ сн(м) запи(с) M, 1590, iul. 20.

ORĂŞAN *m.* «горожанин» «citadin»; wрашане: и ~ или боу(д) какыи коупецъ M, 1439, sept. 13; wрѣшаномъ: и пръгаремъ и въсем ~ M, 1472, ian. 3, *Bogdan, Doc. Ştef.* II, nr. CXL; wръшано(м): шелашѕ(л) ~ ŢR, 1576, febr. 26; wръшани(и): и и(и)шнх многи ~ M, 1598, iun. 22.

***ORB** *adj.* «слепой», «aveugle»; I. *in antrop.* wрбѕ(л): пътрѕ ~ ŢR, ⟨1495—1508⟩; wрбескоу(л): икгое ~; wрбескѕла: сїне влада ~ M, 1491, oct. 16, *Cost. Doc. Ştefan*, p. 152.

II. *in top.* 1. *loc* wрби: покѕпише ѕ ~ .ѣ. ниве ŢR, ⟨1514, sept. — 1515, aug.⟩ S. 2. *sat* w(р)бѣ(с)къ: w(т) ~ дїа(к) икгомир ŢR, 1596, mart. 5.

ORGIE *f. v.* **URGIE**

***ORZ** *n.* «ячмень», «orge»; I. *in antrop.* wрѕа: где бы(л) жѕде ~ M, 1497, mart. 9, *Cost. Doc. Ştefan*, p. 208; wрѕѣ: покѕпение ... w(т) ~ ŢR, 1526, iul, 26; гоа и сечѣ и ~ ŢR, ⟨1548, mai — 1552, iun.⟩; w(р)зѣ: и ~ продаде ŢR, 1542, ian. 10.

II. *in top.* 1. *loc* wз(р)зело(р): балѣ ~ ŢR, 1577, apr. 18. 2. *sat* wрзецк: и млини оу серетъ выше ~ M, 1503, sept. 30 A.

***OS** *n.* «кость», «os»; *in top. loc* wселе: дрѕ(г) ни(в) на малѕ(л) кѕ ~ ŢR, ⟨1594⟩, iun. 15.

OSLUHAR *m.* «служащий, повереный наказать непокорных перед решениями господаря», « fonctionnaire chargé punir ceux qui n'obeissaient aux décisions du voïvode »: wслꙋхаре: или ба(м)ши пчела(м) или свини или ~ ȚR, 1436, iun. 25; ни припашаси ни ~ M, 1447, aug. 22; wслѫхарѣ: ни ~ ... да не їмаетъ ни постати до того села M, 1444, aug. I, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 56; wслоꙋхаре: ни ~ да не имаютъ ходити оꙋ тѫ(х) села(х) M, 1446, mart. 11; 1466, mart. 13; wслꙋхари: ни ~ и ни перерѫ(к)цѣ M, 1453, iul. 8; wслѫхаре: ни сꙋ(д)ци ани ~ да не имаю(т) ходити M, 1454, dec. 8; 1456, ian. 20; wслѫхари: да не имаю(т) ходити ... ни ~ M, 1458, apr. 12; w(с)лѫхари: ни (к)то w(т) нашн(х) слѫг ... или ~ M, 1585, sept. 3.

***OSTAȘ** *m.* «воин, солдат», «soldat, militaire»; *in top. sat* wстъше(ци): село w(т) ~ M, 1527, mart. 16 A.

OSTROV *n.* I. «остров», «île (ilot) au milieu d'une rivière (d'un lac)»; w(с)тровѫ: да и(м) е(ст) една ~ цио е(ст) на w(л)тѫ ȚR, 1531, iul. 10; ѵ стрw(в): на башн почен [...] една ~ право на солоне(ц) M, 1546, ⟨mai — iun.⟩ 4.

II. *în top.* 1. *mănăstire* w(с)тро(в): ме(с)тѫ монастира рекомаго ~ ȚR, 1500, apr. 26; 1569, iun. 27; wстро(в): монастира рекомаго ~ ȚR, 1529, iul. 28; w(с)трw(в): мона(с)ти(р) гл҃емаа(г) ~ ȚR, 1578, iul. 29; wстров: монастир глаголеми ~ ȚR, 1599, iul. 15, *DRH* XI, nr. 335. 2. *sat* островѣне: село ~ M, 1503, oct. 6. 3. *loc* wстровѫ: прѣходи(т) на главѫ ~ нде доле потоко(м) ȚR, 1531, mai; wстровѫ(л): да и(м) е(ст) w(ч)иѫ ~ ȚR, 1537, iul. 3.

***OȚEL** *n.* «сталь», « acier »: I. *în antrop.* оцелъ: ~ ии(с) ѵ ка(с)лѵ(и) M, 1436, iun. 13; wцелѵ: михаилѵ ~ грамат[ик]ѵ M, 1436. dec 7; 1438, aug. 21; 1⟨438⟩, aug. 24; wце(л): драгомиръ ~ M, 1446, mart. 5; па(и) ~ и до(ч)ка е(го) M, 1463, apr. 15; 1468, sept. 24; 1519, iun. 27; wцелоꙋ: дра[го]миро ~ M, 1446 mart. 5; wцела: вѣра пана ~ дв[орни]ка M, 1450, febr. 11; 1451, iul. 31; 1457, sept. 8, *Bogdan, Doc. Șt.* I, nr. II; 1464, iun. 11; 1517, dec. 15; wцелъ: драгомиръ ~ M, 1519, iun. 27; wцелѣ: и бале ~ да и(м) е(ст); wцѣле: и па(к) балѣ ~ приде ȚR, 1520, iul. 14; wцьл: гаврн(л) ~ M, 1581, aug. 21 B; оцъ(л): ~ къта(г) M, 1600, mart. 20; wцелескѫла: те(ш)та пе(т)ра ~; wцелескѵлѫ: да е(ст) ... и зетѫ ен петрѫ ~ M, 1464, iun. 11.

II. *în top. sat* wцелеци: село wт ~ на берхѫчи; wцелецни: села ~ на берхѣчи M, 1546, apr. 20, *Ghib. Sur.* XVIII, p. 212.

● селище wцелово M, 1434, apr. 24 A; wцелово мѣсто M, 1436, iul. 17 A; ѵрика wцелова M, 1468, sept. 24.

P

PADINĂ *f.* I. «плоскогорье; впадина, котловина», «plateau (sur le sommet ou le versant d'une montagne); dépression»; паднинен: и полю и бранище е(ст) на(д) w(д)ною странѫ ~ ŢR, 1537, iun. 18; падине: а поле и бра[ни]ща е(ст) и(з) wнен стране ~ ŢR, 1537, iun. 20; паднѫ: по ~ дорн ѫ хотарѫ(л) [...] ŢR, 1580, ian. 6.

II. *în top.* 1. *loc* падины: w(т) wрѣховы ~ до нангорнега мостища ŢR, ⟨1374⟩; 1387, iun. 27; ⟨1391, sept. 1 — 1392, aug. 31⟩; ⟨1392⟩; ⟨1400—1418⟩; паднѫ: w(т) wрѣховѫ ~ до горнего мостища ŢR, 1385, oct. 3; паднина: право по ~ фраснието(к) ŢR, 1537, iun. 18; паднина: нде све по ~ фръсниетѫло(к) ŢR, 1537, iun. 20; дорн ~ фъ(н)тъни ŢR, 1557, iul. 9; ~ малѫлѫи ŢR, 1565, iun. 16; ~ сѫха; ~ пъцо(к) ŢR, 1574, sept. 4; ~ грозаво(к) ŢR, 1580, ian. 6; ~ злнѫлw(в) ŢR, 1580, apr. 14; 1583, apr. 30 B; ~ влътѫрѫло(к) ŢR, 1587, nov. 7 A; па(дѣ)нн: w(т) wрѣхwен ~ ŢR, 1547, iun. 6; паднинло(р): дорн валѣ ~ ŢR, 1557, iul. 9; па(дї)на: ~ стънѫю(в) ŢR, ⟨1568, după iun. 29 — 1577, sept. 18⟩; пади(н): w(т) тѫе по ~ родѫ[ев] ŢR, 1582, mai 25; падене: w(т) wрѣхово ~ ŢR, 1594, ian. 4. 2. *sat* пъдина: да н(м) е(ст) ... ~ петре(н) ŢR, ⟨1513⟩, sept. 20; паднна: село что се зове(т) ~ ŢR, 1536, mai 28.

PAHARNIC *m.* «пахарник (чашник)», «échanson»; пахарни(к): гергина ~ ŢR, 1415, iun. 10; 1428, sept. 10; 1431, nov. 17; 1441, iun. 30; 1451, aug. 1; 1526, aug. 22; 1557, iun. 9; па(х)рни(к): валѣ ~ ŢR, ⟨1429, mart. 20; 1430, apr. 9⟩; ⟨1429⟩, dec. 1; 1533, apr. 16; па(х)рнивъ: валѣ ~ ŢR, 1431, ian. 30; пахарны(к): миклѣ ~ ŢR, 1437, aug. 13; 1440, sept. 16; пахарнїк: миклѣ ~ ŢR, 1441, mai 14; пехарни(к): валѣ ~ ŢR, 1451, mart. 28; 1456, apr. 15; 1461, febr. 10; 1471, ian. 25; 1480, ian. 18; 1490, iul. 26; 1502, mart. 9; 1511, ian. 10; 1520, apr. 10; 1533, ian. 16; 1547, iun. 25; 1570, ian. 30; пеха(р)ни(к): валѣ ~ ŢR, 1451, iul.; 1465, nov. 5; 1489, apr. 25; 1492, sept. 8; 1505, ian. ⟨20⟩; 1515, mart. 16; 1520, iun. 11; 1525, febr. 10; 1571, mai 5; пахарника: н(л)ѣша ~ M, 1460, apr. 13; 1462, oct. 6; 1473, sept. 3; 1480, sept. 17; пахарнїка: вѣра пана негрила ~ M, 1462, sept. 18, *Bogdan, Doc. Ş.* I, nr. XXXV; 1462, oct. 8;

паχа(ρ)ии(к): винтилѧ ~ ŢR, 1469, ian. 17; пехарика: ѡ(т) жѕпана кал҃к ~ ŢR, 1477, febr.; M, 1531, mart. 7; пехарїкъ: колц҃к ~ ŢR, 1488, febr. 4; пехарикѕ: де(л) жупанѹ дѣтко ~ ŢR, 1493, iun. 16; 1505, dec. 10; 1525, nov. 22; 1540, mart. 23; 1580, iun. 4; пехарї(к): дїмитрѹ ~ ŢR, 1494, iul. 22; пъхари(к): ра(л)ѹ(л) ~ ŢR, 1498, dec. 7; пе(х)ари(к): кал҃к ~ ŢR, 1508, iun. 6; 1511, apr. 22; 1523, apr 4; 1538, apr. 23 A; паха(ρ)ника: кѣра пана петрики ~ M, 1508, dec. 15; пъха(ρ)ии(к): ста(и)чо(л) ~ ŢR, 1511, iul. 10; пъхарик: дрѫгич ~ ŢR, ⟨1512, mai 26 — aug. 31⟩, *DRH* II, nr. 101; пе(х)ри(к): дрѫги(ч) ~ ŢR, 1512, iun. 23; 1514, iul. 23; 1526, apr. 3; 1532, iul. 24; 1542, mart. 15; 1568, aug. 2; пехарикъ: ра(л)ѹл҃ ~ ŢR, 1526, iun. 1: пеха(ρ)икѕ: дава(т) г(сх҃)ко ми... жѕпанѕ лъѕдатѕ ~ ŢR, 1537, iun. 9; iul. 3; 1578, iul. 7; 1590, mai 26; пе(х)рикѕ: крача ~ ŢR, 1543, mai 25; 1545, sept. 24; пеха(ρ)икъ: го(и)це ~ ŢR, 1569, ian. 8 A: пехарикѕ(л): їка(и) ~ ŢR, 1576, mai 18; пеха(ρ)икѕ(л): покѕни пр҃(дѧ) ~ ŢR, 1577, apr. 15 A; ⟨1590⟩, aug. 4; пеха(ρ)икъ: гощ҃к великы ~ ŢR, 1579, sept. 8.

***PAJIŞTE** *f.* «служайка, пастбище», «pâtis, prairie»; *în top. loc* пажище: и хотар ... ѡт пѕта рекомое ~ ŢR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105; продаде два ниве дин ѕ ~ за ѣ а(с)при ŢR, 1528, oct. 28; 1531, mai; M, 1563, sept. 19; пажеще: даде ... ѡ(т) ти(г)кенѣска г҃ полокнще и ѡ(т) ~ а҃ полокниа ŢR, 1542, ian. 10 (adăugat ulterior).

PALĂ *f.* «ссно, скашиваемое одним взмахом косы», «andain»; пала: а которїи ѡ(т) калѕгери да(ст) та(мѵ) нщомѕ косити тъ(к)мо е(д)на ~ да бъде(т) прокл҃к(т) ѡ(т) ѣа M, 1581, iul. 22; 1595, oct. 5.

***PALMĂ** *f.* «ладонь», «paume»; *în antrop.* пламешъ: а татаре на нмѧ сѧтъ ~ тодеръ тома M, 1428, iul. 8; пламешь: слоѹга нашь жоѹржа ~; пламешѕ: слѕзѣ нашемоу жоѹржи ~ M, 1501, dec. 14.

PALOŞ *n.* «палаш», «glaive»; палош: за една спат ~ цѣи ѥи їїр аспри ŢR, ⟨1577—1583; 1585—1591⟩ F, *Rsl.* VIII, p. 435.

PALTIN *m.* I. «платан, сикомор», «sycomore (faux platane)»; па(л)ти(и): и хотарѕ(л) и(м) да се знае(т) зане(ж) иде(т) ѡ(т) ~ до мег[ю] брадо(в) ŢR, 1590, apr. 25 B.

II. *în top.* 1. *munte* па(л)тиишѕ(л): и ѡ(т) тѕи плашии зоке се сѣврота и дръ(г)шанѕ(л) и ~ и содрѣеле ŢR, 1520, iun. 9. 2. *deal* па(л)тишлчи: до дѣ(л) ~ M, 1600, ian. 9.

● и ѡ(т) толи дѣло(м) палтишокомѕ M, 1411, apr. 14 (fals din sec. XVI); до полѣина па(л)тишока M, 1600, ian. 9.

PAPUC *m.* «тапочка, башмак», «chaussure (soulier)»; папѕ(ч): за крѣпи(т) ~ мо(м)це(мѕ) *Cat.*, 1509, mart. 5; да(л) ... и е(д)на зеги за ~ и е(д)на ша(п)кѣ ŢR, 1593, dec. 7 B.

***PARDOS** *m.* «пантера, леопард; (перен.) храбрый», «panthère, léopard; (fig.) brave»; *în antrop.* па(р)до(с): ~ ключа(р) ŢR, 1480, ian. 18; M, 1567, apr. 29; пардосѕл: ~ спатарь ŢR, 1480, nov. 7, *DRH* I, nr. 175; пардо(с)-лѵ: ~ спата(р) ŢR, 1481, aug. 16.

● де(л) пардосѣ(в); сїови пардосѕло(в) ŢR, 1571, apr. 3; дело пардосок ŢR, 1596, iun. 3, *DRH* XI, nr. 173; 1597, iun. 20, *DRH* XI, nr. 238.

***PARÎNG** *m.* «вершина горы; жердина, шест (для переноса тяжестей)», «sommet d'une montagne; gaule, perche (pour porter des poids)»; *în top.*

munte парѫ(н)гѕ(л): стари планини манастир(с)ки на име ~ и wслѣ и сорвеле ŢR, 1470, iul. 28.

PAS *m.* «старая мера длины», «ancienne mesure agraire»; па(ш): да мѕ е(ст) ѕ стѕдена ... ме(с)то за седенїе ѕ широко ~ з̃ ŢR, 1521, apr. 11; 1526, mai 19; 1537, iun. 20; 1557, ian. 23; 1565, ian. 4 A; oct. 17; 1568, oct. 15; 1569, iun. 14; 1571, iul. 21; 1573, mai 11; mai 13; 1574, mai 25; 1575, iun. 8 A; iun. 8 B; 1579, iul. 5; 1597, sept. 28; пашн: и пак ѕ полю г̃ ннве за м̃ ~ ŢR, 1532, mai 2, *DRH* III, nr. 124; да мѕ е(ст) сг̃мѕ монастирѕ wчинѕ ѕ ррѣдѣ флоре(в) ... м̃д ~ ѕ широкѕ; и w(т) горе и w(т) доле и ѕ широ(к) м̃д ~ ŢR, 1537, iun. 18; 1561, iun. 12; 1564, iun. 14; 1593, dec. 7 B, *DRH* XI, nr. 15; 1597, sept. 28, *DRH* XI, nr. 264: пашъ: покѕпи степанъ една селиціа ... за рп̃ ~ и за широтѕ за а̃г пашн ŢR, 1564, iun. 14.

***PASĂRE** *f.* «птица», «oiseau»; *în antrop.* пъ(с)ре(л): та(ж) е(г) похра-нн(л) манѣ ~ ; пасере(л): мане(в) ~ ŢR, 1587, dec. 29.

PAŞĂ *m.* «паша», «pacha»; паша: и такога е(ст) съпре(л) на ч(с)тити ~ ŢR, ⟨1580—1581⟩, mart. 6; пашѕ: и хотѣше поставити ~ ѕ земли мwлдавскон M, 1598, apr. 10.

PAŞMAGI *m. pl.* «чувяк, башмак», «babuche»; па(ш)маци: и па(к) и чеди(ч) и ~ Cat., 1508, sept. 10; за~ мило(ш) и ме(ш) и драга(н) чи(з)ме *Cat.*, 1508, nov. 30; чизме и ~ и ме(ш) воивода *Cat.*, 1509, apr. 5; па(ш)ма(ци): и да(л) е(ст) ... дѕла(м) за атла(з) и ~ ŢR, 1573, oct. 23.

***PAŞTE** *vb.* «пасти, пастись; подстерегать, выслеживать», «paître, brouter; garder des animaux qui broutent; guetter», şi *s.f.* «пасха», «Pâques»; *în antrop.* (în cuv. compus) пацеръѕ: покѕпи ... и w(т) ~ де(л) его вьса ŢR, 1575, febr. 3.

PATRAFIR *m. v.* **PATRAHIR**

PATRAHIR *m.* «епитрахиль», «étole»; патрахир: покѕпи дѕмитрѕ ... един ~ ŢR, 1596, mai 14, *DRH* XI, nr. 167.

PATRIARHIE *f. v.* **PATRIERŞIE**

PATRIERŞIE *f.* «патриархия», «patriarchie»; патрие(р)шїе: помловаχо(м) сг̃да митрополїе w(т) ~ M, 1559, iun. 17.

PAVĂZĂ *f.* «щит», «bouclier»; павъ(з): и па(к) покѕпи ла(ц)ко к̃ ннве ... за й̃ а(с)при и а̃ ~ ŢR, 1578, dec. 10.

PAZNIC *m.* «сторож», «gardien»; пазни(ц): и дрѕги вѣ(ч)ни w(т) поте(л) ними сѕ(т) ~ ŢR, 1560, sept. 4.

***PĂCALĂ** *m.* «надувала (народный комический персонаж)», «personnage bouffon des contes populaires»; *în antrop.* пъкалъ: покѕпи пре(да) п̃е(χ) и ~ и стонка ŢR, 1577, apr. 15 A; пъка(л): има(л) преніе ... съ(с) ~ w(т) че(п)тѕрели ŢR, ⟨1578⟩, nov. 9.

● де(л) пъкалъ(в) ŢR, 1577, apr. 15 A; ⟨1578⟩, nov. 9.

***PĂCURAR** *m.* «пастух, чабан», «berger»; I. *în antrop.* пакѕрарѕ: прода(л) ... слѕзѣ нашемѕ тодерѕ ~ M, 1505, iul. 2; пъкѕра(р): племени(к) и(χ) ~ сїъ настн(н) M, 1529, mart. 19 B; иванко и ~ и соръ дѣти икѕлови M, 1552, apr. 28; 1587, mai 29; пъкѕрарю: прода(л) слѕга(м) наши(м) миχѕлови ~ и а(н)дрїанѕ M, 1546, mai 19; слѕга(м) наши(м) ... пѕркарю и ~ M, 1574, mart. 12; 1585, apr. 5; 1599, iun. 13; пъкоуарю: миχѕлови ~ M, 1546, mai 19; пъкѕрарѕ: да е(ст) самомѕ миχоулови ~ M, 1546, mai 19; ⟨1598—1599⟩;

пъкѫрарѣ: вѣра пана ~ дво(р)ника M, 1572, dec. 28; пъкѫрар: ~ сн̃ъ манки M, 1579, mai 28 B; въставшисѣ слѫги наши ~ и инынашко M, 1585, apr. 5.

II. *în top. loc* пъкѫ[(ра)]рило(р): ѡ(т) стъна бѫ(н)барюѫ(в) по пи(с)кѫ(л) ~ ŢR, 1579, iul. 10.

PĂCURĂ *f.* I. «мазут», «mazout»; пъкоуръ: да е(ст) моцни и си(л)ни дръжати собы свои ѡ(т)нини ѡ(т) тъте(щ) съ грънри(ц) за ~ M, 1596, mart. 10.

II. *în antrop.* пъкѫрѣнѫ(л): имаше и преиїе кръстѣ съ ~ ŢR, 1521, iun. 14.

III. *în top.* 1. *loc* пъкѫрѫ: остави(л) ... едно село на имѧ лѫкачещиїн на сланы(м) тазловѣ прижже ~ M, 1440, oct. 4; пъкѫри: и ѡ(т) лакѫ(л) съ(с) ръкщиле прѣ(з) дъмбѫ(л) ѕ ~ та(ж) ѡ(т) ~ ѕ(з) го(р) по пѫ(т) копа(ч) ŢR, 1517, nov. 22. 2. *sat* пакѫра: ѡ(т) всега хотара третаа ча(ст) и ѡ(т) ~ M, ⟨1570, apr. 14⟩.

***PĂDUCEL** *m.* «боярышник», «aubépine»; *în top. loc* педучелулоуи: мѣста ѡ(т) пустини пониже пруна у кръница ~ M, 1436, iun. 13; пъдѫче(л): ѡ(т) мѫке ѡ(т) калѣ ... ѕ ~ и ѡ(т) ~ прѣ мѫке ŢR, 1528, nov. 10 A.

***PĂDURE** *f.* «лес», «forêt, bois»; I. *în antrop.* пъдѫре: кѫпи манѣ ~ ѡ(т) ѡтещи ŢR, 1519, sept. 16 (adaos posterior); ра(д)у(л) ~ ŢR, 1525, mai 4 (?); mai 16; ⟨1525⟩, oct. 18; 1526, apr. 3; 1528, apr. 21; 1535, ian.1 9; 1543, dec. 7; 1572, iul. 28; 1577, mai 6 B; 1579, mart. 10; ⟨1593⟩, dec. 28; 1594, febr. 4; 1598, iun. 28, *DRH* XI, nr. 303; падѫре: послаѡ книгу ... по слуга г(с̃д̃)ва ми по ~ ло(г̃)фе(т) ŢR, ⟨1529—1530, aug.⟩, iul. 15; пъ(д)ре: и(с̃) ~ лѡ̃(г) ŢR, ⟨1531—1532⟩, febr. 16; па(д)уре: и ~ лѡ(г̃)фе(т) ŢR, 1538, mart. 7; па(ду)ре: н(с̃) ~ лѡ̃(г) ŢR, 1543, sept. 17; 1544, aug. 29; пъдѫрѣ: ~ логофет ŢR, ⟨1594⟩, mai 2, *DRH* XI, nr. 46; пѫдѫре: драгомир със братїем си кѫзан и ~ ŢR, ⟨1597, ian. 11—1599, aug. 4⟩, *DRH* XI, nr. 213; пьдѫре: кьзань и ~ и стоян ŢR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

II. *în top. sat* пѫдѫре: гроздѣ ѡ(т) ~ ŢR, 1515, mart. 16; пъдѫре: и крайна ѡ(т) стѫ(н)чещї и гроздѣ ѡ(т) ~ ŢR, ⟨1527, sept. — 1528, apr. 4; aug. — nov.⟩.

● сн̃ъ пъдѫре(в) ло(г̃)фе(т) ŢR, 1563, mai 20; 1579, mart. 10; ста(н) сн̃ъ падѫре(в) ŢR, 1578, aug. 7; сн̃ѕ пъ(дѫ)ре(в) ŢR, 1580, mai 14.

***PĂDUREAN** *m.* «лесовик, житель лесной местности», «habitant d'une forêt»; *în top. sat* пъдѫрѣни: ако(ж) да и(м) е(ст) ѡ(ч)нѫ ѡстровѫ(л) ѡ(т) къ ~ ŢR, 1537, iul. 3; M, 1590, mart. 2; пъдѫрѣ(н): ин(н) гале(ш) ѡ(т) село ~ M, 1590, mart. 2.

***PĂDUREŢ** *adj.* şi *s.* «ростущий в лесу, дикий, дичок (яблоня, груша); житель лесной местности», «arbre (fruitier) sauvage; sauvageon; habitant d'une forêt»; *în top.* 1. *judeţ* падѫреце(м): и паку мѫ дадѣ ... ѡ(т) сѫ(д)ство ~ села по име шковещїи и доброещїи; и ѡ(т) планина сѫ(д)ствѫ ~ кашарїа г(с̃)п(д)ка ŢR, 1498, iul. 19; ⟨1523⟩, iul. 24. 2. *sat* па(д)уре(ц): шерба(н) гра̃(м) ѡ(т) ~ ŢR, 1573, mai 11; 1579, nov. 10 A.

PĂGUBAŞ *m.* I. «пострадавший, потерпевший», «personne lésée, perdant»; пагѫба(ш): и паки да сѫ(т) братиа(н) и да(н) ... ѡчи(н) ако и дрѫзи ~ ŢR, 1558, iul. 19.

II. *în antrop.* пъгоубаш: ѡ(т) їѡ(н) ~ сн̃ъ драгоманъ M, 1555, apr. 30 A.

PĂHĂRNICEL *m.* «подчиненный чашнику», «subalterne d'un échanson»; пъхърниче(л): панъ їwнъ оурекле ~ M, 1437, dec. 20 A; 1490, nov. 26; паҳарниче(л): кѫпи(л) тое село ... w(т) сима ~ M, 1490, nov. 26; пъхърничелѫ: заплати(χ) ... и братѫ н(χ) томи ~ M, 1490, nov. 26; паҳарничель: до(м) дѫмы бывшаго ~ M, 1507, mart. 1 B; пъхърничела: кѫпи(л) тое село ... w(т) тома ~ M, 1529, mart. 25 C; пъхъ(р)ниче(л): ко(с)ти(н) ~ M, 1541, apr.; 1591, iul. 7; ⟨1592, sept. 1 — 1593, aug. 31⟩; 1598, mai 15; 1599, febr, 14 B; паҳа(р)ничел: кѫпиль w(т) дръги(ч) ~ M, 1555, mart. 31; паҳа(р)ниче(л): тодде(р) ~ M, 1592, oct. 28; пъхж(р)ниче(л): кърстїа(н) ~ M, 1596, iun. 14.

***PĂIUŞ** *n.* «соломинка; название разных сортов злаков», «fétu; canche des champs»; *în top. loc* пъюшѫлѫи: w(т) тѵта по слѣме дори ѵ глъма ~ ŢR, 1533, apr. 16.

***PĂLTINET** *n.* pentru sens *v.* **PĂLTINIŞ**; *în top. loc* пъ(л)тинетѫло(в): до връхѫ(л) мъзъранло(в) и до малѫ(л) ~ ŢR, 1574, febr. 13.

***PĂLTINIŞ** *n.* «платановый лес, платановая роща», «bois (bosquet) de faux platanes (de sycomores)»; *în top.* 1. *loc* плътинин(ш): долѫ ко(ш)нон до ~ ба(н)ко(в) M, 1410, febr. 15 (fals din sec. XVI). 2. *sat* плътининш: половина село w(т) ~ M, ⟨1585, aug. — 1589, ian.⟩.

***PĂMÎNT** *n.* «земля», «terre»; *în top. loc* пъмъ(н)тѫло(в): и сїрїю(л) ѫ гw(р) ѫ пърае ѫ кѫрѫ(л) ~ ŢR, 1517, iul. 10.

PĂNURĂ *f.* «грубая шерстяная ткань», «bure»; пънѫра: понеже ю кѫпише синовн драчев ... за .в̃. wброк жита и за една ~ ŢR, 1528, iun. 6, *DRH* III, nr. 56.

***PĂPUŞAR** *m.* «кукольник, мотовщик», «confectionneur de poupées et de bottes de ficelle; manieur de marionnettes»; *în top. sat* пъпѫшарн: да н(м) сѫ(т) ... ѫ ~ н ѫ гълецин ŢR, 1525, oct. 23.

***PĂPUŞĂ** *f.* «кукла», «poupée»; *în antrop.* пъпѫ(ш): бабакн и стоиа(н) ~ ŢR, 1578, iul. 5.

PĂR *m.* I. «груша (дерево)», «poirier»; пърѫ: w(т) на(д) борѫ(с) пръво χwта(р) на малѫ и пакн на ~ ѫ гї(н)дw(в) ŢR, 1534, mart. 17.

II. *în top.* 1. *sat* перь: фрьцїло w(т) ~ ŢR, 1571, ian. 8. 2. *loc* пърѫ(л): w(т) тамо пра(в) на ~ w(т) спето(н) ŢR, ⟨1579⟩, dec. 12; на wпа(ш)на лакѫлѫи съ(с) ~ w(т) го(р) ŢR, 1583, mai 27 A.

● по пѫ(т) пърѫло(в) ŢR, 1580, ian. 6.

***PĂRĂGINOS** *adj.* «заброшенный, одичавший», «couvert de broussailles; devenu sauvage»; *în top. munte* пърьциношн: да им ест ... поиана половина и планине на име ~ ŢR, 1484, apr. 24 A, *DRH* I, nr. 197; пъръцинось(л): да н(м) сѫ(т) ... коаста и борра ... и планїна ~ ŢR, 1502, mart. 9.

PĂRĂSIT *adj.* I. «заброшенный, покинутый», «abandonné, delaissé»; парасита: половина wт виноград съм кѫпил wт ранкѫл а дрѫга полwвина ест била ~ ŢR, 1495, mart. 24, *DRH* I, nr. 252.

II. *în top. loc* пъръсита: и пакн по дѣ(л) ѕ(з) до(л) до ~ ŢR, 1562, ian. 9.

***PĂROS** *adj.* «волосатый, волосистый», «velu»; *în top. sat* пърошн: н ѫ ~ ... трети дело ŢR, 1509, iul. 19.

***PĂRUŞ** *m.* «колышек», «petit pieu, palis»; I. *în antrop.* пърѫ(ш): w(т) ~ целепѫ(л) ŢR, ⟨1580⟩, ian. 10.

II. *în top. loc* пърѕшѕ(л): и по ѕ ~ дори до горганѕ(л) ŢR, ⟨1533, iul. 2⟩; парѕшѕ(л): и по ~ дори до го(р)га(н) ŢR, 1569, ian. 8 A.

***PĂSTRĂV** *m.* «форель; род гриба», «truite; poule des bois»; *în antrop.* пъстръвѕ: ѡ(н) ви(л) нинѕ ~ бившїи ѕрѣдни(к); пъстръва: дѣте(м) старогѡ ~ M, 1552, apr. 25; пръстръва(н): шърба(н) и ~; пестръва(н): и шърба(н) и ~ ŢR, 1547, iun. 30; пъстръва(н): да(н) и ~ и съ ни(х) сїови ŢR, 1583, mai 23 A; пъстръвецни(м): заплати(л) тое село ѡ(т) ве(с) ръѡ(д) и племенікове ~ M, 1552, apr. 25.

● данѡ(в) и пъстръвано(в) ŢR, 1583, mai 23 A.

***PĂTURNICHER** *m.* «vînător de potîrnichi», «охотник за куропатками», «chasseur de perdrix»; *în antrop.* пътърникѣра: есми емѵ дали ... и селище юги ~ M, 1445, febr. 18.

***PĂUN** *m.* «павлин», «paon»; I. *în antrop.* паѵнѕл: берте пътрѕ ... съ пастѵрка мѕ нѣгое и ~ ŢR, 1483, dec. 3, *DRH* I, nr. 189; пъѵнѕ(л): ѡ(т) ~ и ѡ(т) сїови миклѕѕшоа(н)е ŢR, 1514, aug. 3; паѵ(н): ~ дво(р)ни(к) ŢR, 1525, apr. 19.

II. *în top.* **1.** *sat* пъѵнецни: и ~ въси ŢR, 1510, mai 27 B. **2.** *moşie* пъѵнѣ(с)къ: покѵпи(ш) и де(л) ~ ; ѡ(т) де(л) ~ и ѡ(т) флорѣ ŢR, 1567, mai 23.

PĂZITOR *adj.* şi *s.m.* «хранитель, сторож», «gardien»; пазитори: да не бѵде ~ никѵде и да се не дръжи(т) пѵ(т) ŢR, ⟨1481, mart. — iun.⟩.

***PECENEG** *m.* «печенег», «Pétchénègue»; *în top. loc* şi *pîrîu* [печенѣге, печенѣга: ако(ж) да мѕ е(ст) по плаю(л) печенѣге до печенѣга и до мо(ст) ŢR, ⟨1522⟩, febr. 5.

PECETE *f.* «печать», «cachet, sceau»; печеци: поставиχмо наш ~ M, 1576, *Ghib. Sur.* XIX, p. 91; и наш ~ постави(χ)мо къ си(м) лнс(т) M, 1597, iun. 6 A; печата: поставилъ шо(л)тозѵ(л) и ѣї пръга(р) ~ оѵрашоѵлон M, 1586, mart. 23.

PEDEAPSĂ *f.* «наказание, кара», «châtiment, punition»; педе(п)сїи: тако за тон како не има(т) тънзи ч̃лкъ г(с̃д)ва ви ~ ŢR, ⟨1496—1507⟩ D; пе(де)псѕ: да е(ст) воле(н) ѕченити и(м) досадѕ и ~ ŢR, ⟨1536—1540⟩, apr. 7.

***PELIN** *n.* «полынь», «absinthe»; *în top. sat* пелинїи: ~ на каковѣ ѕ волости кигѣческои M, 1579, aug. 17, *Studii*, 1968, nr. 2, p. 252.

***PEPENE** *m.* «арбуз, дыня», «melon d'eau; melon»; *în antrop.* пѣпене: и цѕкѫ и цига(н) ... и ~ ŢR, 1598, sept. 6.

***PEPERIG** *m.* «тростик, камыш», «prêle d'hiver, prêle des tourneurs»; *în top.* **1.** *pîrîu* пеперигѕ(л): до оѵстїю ~ M, 1455, febr. 3 (fals din sec. XVI). **2.** *fîntînă* пеперигѕлѧн: сѣ именѕе(т) кръница ~ M, 1598, apr. 10; пеперигѕ: оѵ глав писѕ до кръниц ~ M, 1598, apr. 15.

● е(д)нѕ кръницоѵ ц[о с]ѣ зо[вет пе]перигов[д] M, 1473, dec. 9.

PERÎNĂ *f.* «подушка», «oreiller, coussin»; перн(н): за еди(н) чо(л) и кѕшѕле и ~ ѫ̃(с) ñ *Cat.*, 1509, ian. 27; перине: за .к̃. ~ ра(дї) ѕмне(т) *Cat.*, 1509, apr. 12; и еди(н) ково(р) и ~ две ŢR, 1572, sept. 25.

***PERIŞ** *n.* «место, где растут много груш; сад, грушевый лес», «lieu couvert de poiriers»; *în top. sat* пери(ш): жѕпаница капѣ ѡ(т) ~ ŢR, ⟨1579⟩, apr. 2; 1580, febr. 6; nov. 24; 1582, mart. 7; перише: капѣ ѡ(т) ~ ŢR, 1580, mai 14.

● по пѫ(т) перншѫло(в); ѫ хотарѫ(л) перншѫло(в) ŢR, 1575, ian.

PERPER *m.* **1.** «древняя монета в Валахии», «ancienne monnaie utilisée dans la Valachie»; пе(р)пиръ: хилїада ~ ѡ(т) дома гспо(д)ства ми; пе(р)пирь: и оубогымь да сѧ раздa(ст) т̃ ~ ŢR, ⟨1374⟩; перпера: ѡ(т) мажѫ ã ~ ŢR, 1421, nov. 21; пе(р)пи(р): ѡ(т) морѫнїа мажа θ̃ ~ ŢR, ⟨1422⟩; ⟨1438—1446⟩; пе(р)перѣ: ѡ(т) кола с рибѫ з̃ ри(б) и .в̃. ~ ŢR, 1431, ian. 30; перпе(р): ѡ(т) хѫсоловы ~ ѡ(т) колѫнїѫ ṽї дѫ̃(к) ŢR, 1437, apr. 8.

2. «дань, подать», «impôt, tribut»; перперѵ: да възимажѫ(т) вамѵ и ~ ŢR, 1467, ian. 15; перперн: десетъ(к) що е(ст) г(с̃)пкїн ѡ(т) пчела(х) и съ ~ съ све(м) ŢR, 1487, iul. 31; 1507, febr. 3; 1512, febr. 20; ⟨1527, sept. — 1528, apr. 4; aug. — nov.⟩; пе(р)пер(и): и ди(ж)марн и ва(м)шим да не ѵзима(т) ~ ѡ(т) попи ŢR, ⟨1496—1508⟩, apr. 6; перпе(р): ѡнн да плаща(т) ~ калѫгеро[м] ŢR, 1507, febr. 3; винари(ч) и ~ що се хте(т) и(з)брати ŢR, 1536, iul. 20; перпере: да сн плаща(т) ~ и въ(м)шерїѧи винари(ч) ŢR, 1507, febr. 3; пе(р)пе(р): да мѫ сѫ(т) ~ ѡ(т) аникоса и ѡ(т) вараш ŢR, 1523, nov. 8; 1572, iul. 13; перпереми: да мѫ е(ст) влатове ... нсъ ~ и съ въсѡ(м) доходж(к) ŢR, 1529, iun. 1; пе(р)пере: за винари(ч) и за ~ ŢR, 1559, sept. 17; пе(р)перї: ѡ(т) винари(ч) бол(ѣ)рскѫ и ѡ(т) ~ ŢR, 1572, dec. 3.

***PESTRIŢ** *adj.* «пестрый, разноцветный», «bigarré, bariolé»; *în top. sat* пестрица: и ѫ ~ четврти де(л) понеже и(м) е(ст) кѫпена ŢR, 1497, sept. 15 A; пестрице: на хота(р) ~ ŢR, 1581, mart. 12.

***PEŞTERĂ** *f.* «пещера», «grotte»; *în top.* **1.** *munte* пе(ш)тере: ѩко(ж) да мѫ е(ст) е(д)но планинѫ що се зове(т) ~ ŢR, 1532, sept. 18 A. **2.** *sat* пеще(р): да мѫ е(ст) ... ѡ(ч)нѫ ~ и речица ŢR, 1547, iun. 30.

***PETEC** *n.* «лоскут, тряпка», «lambeau»; *în antrop.* петє(к): ~ бабѫши(н) ѡ(т) лѫчїани ŢR, 1451, mart. 28.

***PIATRĂ** *f.* «камень», «pierre»; I. *în antrop.* пїатра: вѣра пана жѫржа ~ M, 1435, apr. 14; 1436, mai 5; iun. 13; iul. 17 B; aug. 11; 1438, aug. 21; 1442, mart. 8; пїѧтра: вѣра пана жѵржа ~ M, 1436, iul. 17 A; пїатрѣ: вѣра жѫржа ~ M, 1437, mai 15, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 159; пїатры: вѣра пана ~ M, 1437, aug. 19; dec. 20 A şi B; 1438, aug. 18; 1439, mart. 12; apr. 3; oct. 28; пиѧтрѣ: вѣра пана ~ M, 1438, febr. 17.

II. *în top.* **1.** *sat* пиатра: села трѫфещїи и ~ ŢR, ⟨1400—1418⟩; пїетра: да и(м) сѫ(т) ... и трѫфещи и ~ ŢR, 1505, mart. 26 B; петре(и): да и(м) е(ст) ... и пъдина ~ въса ŢR, ⟨1513⟩, sept. 20; пїетри: и ѫ гржмьдїтеле по(л) и ѫ ~ по(л) ŢR, 1526, iun. 1; да мѫ е(ст) ѡ(ч)нѫ ... ѫ дѣдило(в) и ѫ ~ ŢR, ⟨1586⟩, sept. 21; пиатръ: в лѣ(т) .з̃лз. ѫ ~ ŢR, 1529, apr. 14; пиатра: да и(м) сѫ(т) ... трѫфещїи и ~ ŢR, 1534, sept. 6 A; ⟨1554—1557⟩, iun. 8; пиатра: калѫгеро(в)ци и ~ и трѫфе(щ); пиетра: и де(л) рѫшешко и ~ ŢR, 1534, dec. 18; пиетри: де(л) ен ѡ(т) ~ и ѡ(т) дѣ(дї)ло(в) ŢR, ⟨1578—1581; 1585—1586; 1590⟩, iul. 19; пїеатра: и село ~ въси(х) ŢR, 1586, febr. 12; пїпатра: село трѫфещїи и ~ ŢR, 1594, ian. 4; ѩкоже да мѫ ест въс село ~ ŢR, ⟨1597, ian. 11 — 1599, aug. 4⟩, *DRH* XI, nr. 213; 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337; пїатра: ... дори оу ~ ѡ(т) на(д) ко(р)латъ ŢR, 1596, febr. 1; пиетрѣни: ѩко да и(м) сѫ(т) села зовоми шхава ...и ~ половина ŢR, 1490,

iul. 26. 2. *munte* пиатра: да и(м) е(ст) шѕнчи вьси и съ планиѕ що се зове ~; пиетри: да мѕ е(ст) ... и ѡ(т) ~ половино ȚR, 1505, dec. 10. 3. *mănăstire* пїнатръ: дава(т) ... сѣтомѕ мона(с)тирѕ зовомаго ѡ(т) корби ѡ(т) ~ ȚR, 1526, iul. 6. 4. *ocol* пїетри: ... оу могилѕ що оста(л) ѡ(т) око(л) ~ M, 1546, mai 1 A. 5. *deal* петрен: а ѡ(т) тѣа ... ѕ ѳѕрка ~ ȚR, 1558, iul. 19. 6. *loc* пиатръ: да се зна(т) хотар ... ѕ(з) го(р) дори ѕ ~ ȚR, 1570, mai 20; 1575, iul. 10.

● пїатрина мѣста M, 143 ⟨6, iun. — iul.⟩ 15; панїи пана жиржа пїатринои M, 1438, mart. 5; домъ пиатрово(ї) M, 1443, aug. 24, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 48.

PICIOR *n.* I. «подошва горы», «pied d'une montagne»; пичо(р): и ѡ(т) та(м) великою ко(ш)ною до ~ велико(мѕ) сѣха(р)дѕ M, 1410, febr. 15 (fals din sec. XVI).

II. *în antrop.* «нога», «pied»; пичо(р): има(ш) прѕ прѣ(д) г(с҃д)вѕ ми съ(с) стонка ~ ȚR, 1547, mai 8; 1556, mai 26; 1568, sept. 9; кичоръ: прїндоша ... боукоурїа и пъхѕ(л) и оуноу(к) и(х) ~ M, 1572, dec. 28.

***PICIOROAGĂ** *f.* «ходули», «échasses»; *în antrop.* пичорога: косте и миклица и ~ M, 1446, ian. 25.

***PIERSIC** *m.* «персик (дерево)», «pêche (arbre)»; *în top. sat* пїарсека: покѕпи ѡ(т) попа нлїе ѡ(т) кѕ(л)кацї ѡ(ч)иѕ ѕ ~ ȚR, ⟨1595⟩, iul 4; пїерсека: якожи да моу ест вьс село ~ вьсаχ ȚR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

PIETRAR *m.* I. «каменщик», «tailleur de pierre»; пїетрарѣ: заплатии(л) ... с҃ноу писанка ~ M, 1527, mart. 16 B.

II. *în top. sat* питрари: яко да и(м) е(ст) ~ вьси ȚR, ⟨1498, sept. 1 — 1499, aug. 31⟩; петрари: да и(м) е(ст) ... и ѕ ~ в҃-го де(л) ȚR, 1538, apr. 24; пиетрари: да мѕ е(ст) ѡ(ч)иѕ ѕ ~ ȚR, 1542, ian. 25; петра(р): да и(м) е(ст) ѡ(ч)иѕ ѡ(т) ~ де(л) гоцѕло(в) ȚR, 1557, iul. 9.

***PIETRICEA** *f. dim.* de la **PIATRĂ**; *în top. munte* пїетричава: и съ(с) планино(χ) зовоми ѡланѕ(л) вь(с) и ~ вьса ȚR, 1519, ⟨ian. — aug.⟩ 10; 1533, oct. 13.

***PIETRIŞ** *n.* «гравий, щебень», «gravier»; *în top.* 1. *loc* пїетриш: да мѕ ест ... еднѕ инѕ що се зове ~ ȚR, 1528, iun. 6, *DRH* III, nr. 56; пїетришѵлѵи: по слеме дори ѵ обрѣшїа ~ ȚR, 1533, apr. 16; пиетришлѧѕи: дорн ѕ ѡврѣшїа ~ ȚR, 1544, iul. 7; пїетришу(л): а хота(р) ... ѡ(т) пустиии що на книгїа(ч) на имѣ ~ M, 1546, iun. 18. 2. *sat* пїетри(ш): по(л) село где би(л) лука(ч) оу кръ(ч)мъ що (с) зове(т) ~ M, 1581, mai 8.

● ѡ(т) пїетришо(в) ȚR, 1579, oct. 31, *Ştef. Doc. G.*, p. 212.

***PIETROI** *n.* «большой камень, глыба», «grande pierre»; *în top. loc* пїетрое(в): и ѡ(т) кладиии(ц) ~ и дори до(л) ко(л)ии(к) ȚR, 1593, iun. 6.

***PIETROS** *adj.* «каменистый», «pierreux»; *în top.* 1. *pîrîu* пїетроаси: дѣлѡ(м) до врѣхови(н) добрѡ(в)цовь и ~ до врѣховинь васлѧискы(χ) M, 1503, oct. 6; питроса: до вода питросова и по ~ ѧз гор ȚR, 1519, iul. 9, *DRH* II, nr. 184; пїетрошелѵ(л): даж до пото(ка) что (с) именѵе(т) ~ M, 1589, apr. 15. 2. *sat* пиетросѕ(л): да и(м) е(ст) ѡ(ч)иѕ ѕ ~ и ѕ мерѣии ȚR, 1536, iul. 7 B; пиетроаса: ѡ(т)ниин и дѣ(д)ниин на село ~ M, ⟨1582, nov. — 1583, aug. 31⟩; 1590, ian. 11; пїетрошани: дава(т) ... житѣ(л)ице бале(в) пеха(р)ин(к) ѡ(т) ~ ȚR, 1557, ⟨ian. — aug.⟩ 13; ⟨1570⟩, iun. 25; петрошани:

ико(ж) да и(м) сѳ(т) села на име ~ и w(т) лолоещи TR, 1568, aug. 2; пїетроша-(ни): тере да(де) ... де(л) и(м) w(т) село w(т) ~ TR, 1569, dec. 17; 1590, ian. 26; 1591, sept. 1; пиетрошанїи: да и(м) е(ст) w(ч)иѕ село ~ ; пїетроша(и): зе(т) жѳпашце(в) марїе(в) w(т) ~ TR, ⟨1578⟩, nov. 9: пиетроша(ни): ико(ж) да мѳ е(ст) w(ч)иѕ село ѳ ~ TR, 1589, mart. 21. 3. *girlă* петроса: девѣтаа грѣла ~ M, 1581, iul. 21. 4. *loc* пїетроаса: едно мѣсто на рѣпѣ меж: кроскѳ и меж: ~ M, 1579, aug. 17, *Studii*, 1968, nr. 2, p. 252; пиетроаси: w(т) w(п)чиною оу домиѕ на верхъ ~; пиетроаса: та оу домиеу на верхъ ~ M, 1583, aug. 6; пїетроа(с): хота(р) w(т) ~ до хота(р) дашове(в); пїетроса: па(к) w(т) ~ дори хота(р) дашокеи TR, 1598, sept. 6.

● врѣхѳ(л) пїетро(с)ло(в) TR, 1517, iul. 10: вода пиетросова TR, 1519, iul 9; до ѳста пїетроасе(к) TR, 1570, sept. 17; потока пїе(т)роасева M, 1588, iul. 18.

***PINOS** *adj.* «сосновый», «pinifère»: *in top. sat* пиноаса: да и(м) сѳт w(ч)иѕ на ~ де(л) ста(и)чюло(в) TR, 1587, iul. 31, *Stef. Doc. G.*, p. 259.

PINTEN *m.* I. «шпора», «éperon»: пентени: за ~ w(т) ме(д) а(с̃) ї̃ *Cat.*, 1509, ian. 25.

II. *in antrop. v.* şi sensul «шпора (у птиц)», «ergot»: пи(и)тенѕ: хота(р)пи(к) жѳпа(и) ~ спата(р) TR, 1534, mart. 17; пенти(и): да повратн(ии) w(т) на ~ TR, ⟨1593⟩, dec. 4.

III. «острая вершина горы», «sommet aigu d'une montagne»; *in top. munte* пентенѳл: wт хитиоана на ~ M, 1576, iul. 16, MEF I, p. 94; пе(и)тиоу(л): w(т) козїи къ великою горѣ на полѣници w(т) хитиоана на ~ M, 1595, mai 18 A.

PINTENOG *adj.* «белоногий (о лошадях)», «balzan»: пе(и)тено(г): еди(и) ко(и) че(р)ни тѳ(р)скѳ ~ TR, 1573, oct. 23: пи(и)тено(г): еди(и) ко(и) че(р)но ~ TR, 1579, mai 4.

***PIPER** *m.* «черный перец», «poivrier»: *in antrop.* пипе(р): ~ сто(л)пи(к) TR, 1466, iun. 8; 1471, ian. 25; dec. 12; 1472, iun. 12; iul. 28; 1473, mai 17; ⟨1476⟩, febr. 28; 1480, nov. 7; 1481, iun.; 1482, mart. 23; 1493, sept. 2; пиперю: де(л) ~ сто(л)пиѕ TR, 1493, sept. 2.

● комати пиперови TR, 1493, sept. 2.

PIROI *n.* «большая гвоздь, костыль», «gros clou»: пироє: за ~ w(т) желе(з) а(с̃) к̃ *Cat.*, 1508, aug. 25; sept. 1; dec. 18.

PIRON *n. v.* **PIROI**

PIROSTIE *f.* «таган, треножник», «trépied, chevrette (ustensile de cuisine)»; пиростие: за ~ а(с̃) к̃ *Cat.*, 1508, dec. 22.

PISC *n.* I. «пик, вершина горы», «pic (d'une montagne), cime»; писка: w(т) тои могиу пошиже крѣши(цю) до ~ M, 1425, ian. 30; чере(с) лѣгъ ... до трона w(т) толѣ до ~ M, 1427, sept. 14; w(т) толѣ на дѣлъ поперекъ ~ на сталъпъ M, 1438, aug. 18; 1455, aug. 29; 1495, mart. 15 B; 1499, nov. 20 B, *Bogdan, Doc. St.* II, nr. LXXIX; 1503, oct. 6; писъ: та w(т) красноп долѕ оу ~ ; та w(т) ~ прости домиою долѕ M, 1456, iun. 13; 1468, sept. 12; TR, 1519, iul. 11; M, 1522, ian. 29; TR, 1533, apr. 15; писѕ: w(т) великоп дороги ew(ч)къскоп w(т) моуи(л) оу ~ M, 1456, iun. 13; w(т) толѣ по ~ на еди(и) столпъ M, 1489, mart. 13; 1533, mart. 12; 1546, ⟨mai — iun.⟩ 4; TR, 1574, sept. 4; M, 1598, apr. 15; ии(с)ка: коне(ц) ~ M, 1473, dec. 9; писѣ: wт кран лѣса wт еди ~ M, 1497, ian. 22, *Bogdan*,

Doc. Ṣt. II, nr. LII; mart. 20; ŢR, ⟨1514—1519⟩, dec. 13; пискѡ(м): та ты(м) ~ врѣхѡ(м) дѣла до крам дрѫгон бахш M, 1503, oct. 6; пи(с)къ: а ѡ(т) тѫа влъчаша доле до ~ ŢR, 1519, iul. 11; пи(с)кѫ: доле до ~ а ѡ(т) ~ доле ѫ по(д) ѡврѣжию ŢR, 1526, aug. 22; 1560, sept. 15; 1574, sept. 4; 1579, apr. 15; iul. 29.

II. *în antrop.* пискъ: вѣра пана радѵла ~ M, 1438, mart. 5; писка: вѣра пана радѫла ~ M, 1443, mai 28; nov. 29 A; 1444, sept. 1; 1448, apr. 23; iul. 15 A; iul. 15 B; iul. 27; sept. 3 B; 1449, apr. 23; 1452, dec. 21 B; 1453, ian. 22; iun. 20; sept. 7; 1454, ian. 1: 1464, apr. 28; пи(с)къ: па(н) р(д)оѵлъ ~ M, 1449, iun. 5; пи(с)ка: вѣра пана радѫла ~ M, 1452, sept. 7; пи(с)кь: па(н) р(д)оѵлъ ~ M, 1459, iun. 12; 1464, iun. 11; пискь: вѣра пана радоѵла ~ M, 1464, nov. 2; 1535, mart. 13; пискѫ: лазоръ ~ с҃нь аѫшн(н) M, 1483, aug. 17.

III. *în top.* 1. *loc* пискѫ: ~ бахлѫи M, 1468, sept. 12, *Bogdan, Doc. Ṣt.* I, nr. LXXV; ~ лѫ строе ŢR, 1502, mart. 9; ~ ковѫрлѫе(в) M, 1520, iul.; ~ злмѫлѫи ŢR, 1584, mai 2; пи(с)кѫ(л): и ѡ(т) тѫи мирлае(ц)и и ~ гъ(рни)це(и) ŢR, 1496, aug. 1 (adăugat pe margine); ~ гло(д)ло(в); ~ гатеще(в) ŢR, 1517, iul. 10; ~ фа(г)ѫлѫи ŢR, 1519, sept. 16; ~ мъгѫре(в) ŢR, 1521, iun. 14; ~ чернато(в) ŢR, 1526, iul. 6; ~ въ(л)чалеен ŢR, 1526, aug. 21; ~ вла(д)ѵло(в) ŢR, 1533, apr. 16; ~ шкѣѵлѵи ŢR, 1533, apr. 16; 1544, iul. 7; ~ котеницен; ~ вигоѵнїилорѫ ŢR, ⟨1533, mai — dec.⟩; ~ котрофанѫлѫи ŢR, 1535, mai 15; ~ кокоре(в) ŢR, ⟨1538⟩, mart. 19; ~ цю(р)цѫ(в); ~ горѫнетѫлѫи ŢR, 1544, iul. 7; ~ фѫ(р)нікарѫлѫи ŢR, 1547, ⟨sept. — nov.⟩ 21; ~ сасѫлѫ(л) ŢR, 1556, iun. 22; ~ дракѫлон ŢR, 1557, iul. 9; ~ че(р)вѫло(в); ~ рѫде(в) ŢR, 1560, iul. 8; ~ лѫпѫло(в) ŢR, 1564, oct. 8; ~ злътарило(в) ŢR, 1566, ian. 9; ~ лѫ(н)гѫ; ~ ѫрсѫло(в); ~ глодѫло(в) ŢR, 1566, ian. 18; ~ скѫртѫ ŢR, 1570, ian. 14; ~ тѫ(р)цн(м) ŢR, 1570, ian. 22; ~ съ(с) горѫни ŢR, 1571, aug. 3; 1593, dec. 7, *DRH* XI, nr. 14; ~ грошило(р) ŢR, 1572, iul. 15; ~ сѫрѫло(в) ŢR, 1574, sept. 4; ~ ми(р)че(в); ~ попе(в) ŢR, 1577, apr. 15 B; ~ жгебоасен ŢR, 1577, apr. 29 B; ~ баломиро(в) ŢR, 1578, iul. 15; ~ бра(н)ксо(в) ŢR, 1578, nov. 19; ~ попане(в) аскѫ(н)съ; ~ пъкѫ[(ра)]рило(р) ŢR, 1579, iul. 10; ~ врѣзе(в); ~ чѫте(в) ŢR, 1579, iul. 29; ~ ме(л)черице(в) ŢR, 1580, apr. 14; 1583, apr. 30 B; ~ чепре(в) ŢR, 1581, iul. 2: ~ дїе(в) ŢR, 1582, iun. 4; ~ кали(н) ŢR, 1583, dec. 27; ~ котецѫлѡ(в) ŢR, ⟨1586⟩, iun. 15; ~ лѫмашѫло(в) ŢR, 1587, nov. 7 A; ~ кръ(н) ŢR, 1594, iul. 22; ~ бале(ц) M, 1595, mai 18 A; ~ попинен ŢR, 1596, iul. 6; ~ блидарѡ(мѵ) ŢR, ⟨1596⟩, iul. 7; пи(с)кѫ: да и(м) е(ст) ѫ ~ правъцѫлѫи ŢR, 1509, iul. 19; ~ ковѫрлѫи M, 1536, ian. 18; ~ блидарѫло(в) ŢR, 1597, dec. 3 A; пискѫ(л): да и(м) е(ст) ѫ ~ стѣиѡтъ(в) ŢR, 1509, iul. 19; ~ горѫнетѫлѫи; ~ цюрци(в); ~ къприѡрен ŢR, 1533, apr. 16; ~ владо(в) ŢR, 1544, iul. 7; ~ къллиило(р); ~ сь(н)церетѫлѫи ŢR, 1557, iul. 9; ~ бо(л)де(в) ŢR, 1561, oct. 24; ~ фрасинѫло(в) ŢR, 1584, mai 2; ~ цюпе(в) ŢR, 1586, iun. 26; пи(с)кѫлѫ(и): ѡ(т) пъдѫче(л) прѣ мѫке дори [...] ~ ŢR, 1528, nov. 10 A; пи(с)кѫлѫи: на(д) вїїанїи на(д) гла(в) ~ ѡ(т) на(д) ѡрлочо(р) ŢR, 1534, mart. 17; пискѵла: на потоцѣ бѵхотина до гла(в) ~ M, 1589, apr. 15. 2. *sat* пи(с)коѵ(л): половина село на бръладѣ на нмѣ ~ M, 1495, ian. 12 A; ŢR, 1541, febr. 10; 1563, sept. 24; 1573, mai 9 A; ~ воиводе(в) ŢR, 1543, iun. 15; пискѫре: и ѡ(т) ~ нѣгое ŢR, 1532, mai 25; пи(с)кѫ(л): да и(м) сѫ(т) ~ воиво(дѫ) цю се зовм(т) ŢR, 1541, febr. 10; пи(с)кѫ: да дръже(т) и wни ѫ сило ѫ ~ ŢR, 1574, oct. 13; 1575, iul. 10; пискѫл: село можеціїн и ~ M, 1588, nov. 2, *Studii*, 1964

nr. 2, p. 349; пи(с)къ: покѫпи ... по(л)ви(н) за фа(л)че ѫ ~ ŢR, 1597, ian. 18; пискани: свѣдѣтели сѫт ... лѫмотъ wт пѫркърѣни владѫл wт ~ŢR, ⟨inainte de 1526, iul. 6⟩, *DRH* III, nr. 22; село w(т) ~ где бы(л) писк҃ь M, 1533, mart. 13; ŢR, 1582, aug. 10; 1593, mai 2[5]; пископи: а дѫшман да нмат и влъ[кѫ]л wчинѫ ѫ ~ ŢR, 1531, ian. 22, *DRH* III, nr. 109; пи(с)кани: да и(м) е(ст) ѫ ~ ŢR, 1532, dec. 29; 1555, iul. 6; 1559, apr. 24; 1566, aug. 18; 1567, iul. 19; 1569, ian. 8; 1576, mai 5; 1582, ian. 10; ⟨1585—1586⟩, oct. 28; ⟨1595—1596⟩, mart. 16; писка(ни): вланкѫ(л) w(т) ~ ŢR, 1547, ian. 10; пи(с)ка(ни): вланкѫ(л) лw̃(г) w(т) ~ ŢR, ⟨1575—1577⟩, mai 28; пи(с)канїи: село ~ ŢR, ⟨1595—1596⟩, mart. 16; пискѫлецїи: село ~ и съ w(ч)на крае(в) ŢR, 1571, apr. 3; пи(с)кѫлецни: w(ч)нѫ ѫ ~ ŢR, 1583, mai 20 A. 3. *silişte* пи(с)кѫ(л): ~ нжсипѫлѫи ŢR, 1536, ian. 4; 1579, dec. 30. 4. *munte* пи(с)канѫ(л): еди(н) планн(н) е(ж) се зове(т) ~ŢR, 1566, aug. 18.

● де(л) пи(с)къ(в)ŢR, 1575, dec. 4; пре(з) гла(в) пи(с)кѫло(в) бѫчинѫло(в) ŢR, 1563, oct. 22; до гла(в) пи(с)кѫлw(в) горѫнето(в) ŢR, 1567, mai 23; w(т) гла(в) пискѫло(в) ŢR, 1571, aug. 7; ѫ пискѫло(в) бѫне(в) ŢR, 1576, nov. 12; до пѫ(т) пискѫло(в) ŢR, 1594, iul. 22; ѫ мъгѫ(р) пи(с)кѫло(в) ŢR, 1598, sept. 6; w(т) планинѫ пи(с)канѫлw(в) ŢR, 1566, aug. 18.

PISCOP *m.* I. «епископ», «évêque»; пископ: и ~ наш кир тарасне M, 1464, sept. 12, *Bogdan, Doc. Ş.* I, nr. LII; пи(с)кѫпо(м): w̃цѫ ѳатанасїе ~ w(т) ѕ̃ѫ(з) ŢR, 1575, apr. 5.

II. *în top. sat* пискѫпецни: третн де(л) w(т) ~ ŢR, 1465, nov. 5; пискѫпецило(р): да га прилепит w(т) w(ч)на ~ ŢR, 1549, mai 8, *Ştef. Doc. G.*, p. 123; пи(с)кѫпе(ц): ѫ костени ... и ѫ ~ ŢR, 1552, iun. 2, *Ştef. Doc. G.*, p. 126; ⟨1561—1568⟩, mai 31.

PISCUPIE *f.* pentru sens *v.* **EPISCOPIE**; пи(с)кѫпию: да(л) сїю ви(ш)ре(ч)на w(ч)нѫ ... с҃томѫ ~ ŢR, 1575, apr. 5; пи(с)кѫпие: равотае(т) на с҃томѫ ~ ŢR, ⟨1578; 1582—1583⟩, apr. 16.

PISTREALĂ *f.* «расстояние, до которого может долететь стрела», «distance jusq'à laquelle peut arriver la portée d'une flèche»; пи(с)трѣ(л): дли да мѫ ѕ̃(ст) брw(д) и ѫз го(р) w(т) воденицѫ и ѫз до(л) колико може(т) стрелн(т) ч҃лкь ѫ ~ ŢR, 1517, sept. 1.

***PISTRUI** *adj.* «веснушчатый», «piqueté de taches de rousseur»; I. *în antrop.* пи(с)трѫю(л): де(л) вла(д)ѵло(в) ~; дра(г)миро(в) ~ŢR, 1580, febr. 6.

II. *în top. sat* пистрѫюл: wт къ котѫжани и wт ~ M, 1590, nov. 10, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 351.

PITAR *m.* «питар, (боярин, занимающийся снабжением хлеба для княжевского двора или для войск)», «boïard chargé de pourvoir de pain la cour et l'armée»; питарю(л): слоѵга на(ш) цефѫ(л) ~ M, 1476, mai 22; ŢR, 1489, apr. 25; 1600, mai 24; питарю: паноѵ цефѵлоѵ ~ M, 1476, mai 22; пита(р): жѫпа(н) нцва(н) ~ ŢR, ⟨1482, apr. — 1496, mai⟩; M, 1510, febr. 7; ŢR, 1510, iun. 18; 1523, sept. 12; 1533, febr. 2 A; 1538, iun. 8; 1562, iul. 3; 1571, apr. 10; M, 1585, febr. 19; 1590, mai 9; 1592, oct. 28; питар: пан дингa ~ M, 1492, nov. 24, *Bogdan, Doc. Ş.* I, nr. CCLV; ⟨1570, apr. 14⟩; ŢR, 1597, sept. 3, *DRH* XI, nr. 260; питарѣ: послали ... пана иванка ~ M, 1510, febr. 7; питарѫ: дадоше ... жѫпанѫ стонке ~ ŢR, 1510, iun. 18; ⟨1529—1530, aug.⟩, mart. 30; 1537, iul. 15.

PITĂREL *m.* «подчиненный питару», «subalterne d'un pitar»; питъ-рє(л): да є(ст) сл8ѕ҃ѣ нашемъ или ~ M, 1569, iul. 26; ⟨1582, nov. — 1591, aug.⟩; 1597, dec. 24; 1598, apr. 23; 1599, mart. 12; iul. 22; питарє(л): наши слоүги тоадер ~ ; питарєл8: тоадер8 ~ M, ⟨1570, apr. 14⟩; питѫрє(л): ѡ(т) прѣ(д) флорѣ ~ M, 1597, iun. 6 A.

***PITIC** *adj.* şi *s.m.* «низкорослый человек, карлик», «de très petite taille, nain»; I. *în antrop.* питикъ: сл8га нашь пань тоадерь ~ M, 1414, aug. 2; 1548, mart. 23; питика: вѣра пана лази ~ M, 1452, sept. 7; 1454, aug. 25 A; 1458, febr. 13; apr. 12; 1459, aug. 30; 1460, apr. 23; 1464, apr. 28; 1466, mai 10; 1467, ian. 10; 1548, mart. 23; питн(к): пань лазѫ ~ M, 1456, ⟨mart. — mai⟩; 1466, dec. 8 A; 1467, sept. 11; 1570, iun. 30; 1589, mart. 12.

II. *în top. sat* питничїн: половина село на кръладіа по нмѣ ~ M, 1552, mart. 29; питничани: четврътою ча(ст) село ѡ(т) ~ M, 1528, mart. 4; питничанїн: село ... що сѣ тепє(р) зовоү(т) ~ M, 1548, mart. 23.

***PITULAT** *adj.* «спрятанный, скрытый», «ţapi, blotti»; *în top. sat* питѕ-лацн: ѣако да н(м) є(ст) топлица ѡ(т) жлъци и ~ ѡ(т) кѕѡрмл8(л) ŢR, 1483, iun. 25; ⟨1593⟩, dec. 24; пѕтѕла(ц): нѣгоє ѡ(т) ~ ŢR, 1596, aug. 7.

***PIŢIGAIE** *f.* «синица», «mésange charbonnière»; *în top. munte* пицигаѫ: до обръшїе ме(ж)до планинн ... до верхѕ ~ M, 1455, febr. 3 (fals din sec. XVI).

PIVNICEAR *m.* «заведующий винными погребами», «préposé á la surveillance des celliers du voïvode»; пи(в)ничча(р): прѣ(д) башитъ би(в) ~ M, 1561; пивничар: сава ~ M, 1576, apr. 20 B; пи(в)ничѫ(р): и постави(л) є(д)но село залѡ(г) на башотѫ бы(в)шїи ~ M, 1580, febr. 5; пи(в)ничѣ(р): пинѣзи башоте(в) би(в)шии ~ M, 1585, oct. 9; 1591, apr. 28; пи(в)ничѫ(р): тоадє(р) башотѫ ~ M, 1585, oct. 22; 1586, iun. 29; ŢR, 1589, mai 30; M, 1596, iun. 14; пивничѫ(р): башотѫ би(в)шїи ~; пи(в)ничарѣ: би(в)ша(г) ~ M, 1588, iul. 18; пи(в̃)ча(р): башотъ в̃и(в) ~ M, 1591, apr. 12.

PIVNIŢĂ *f.* «погреб, подвал», «cave; cellier»; пивница: по середъ тополїѫ, на кран тополїѫ, ~ M, 1412, febr. 19, *DRH* I, nr. 32; да ест свѣтомѕ монастирѕ ~ ѡанев ŢR, 1517, oct. 30 A, *DRH* II, nr. 163; пивници: ѡт(ъ) ~ простѣ на верхъ M, 1412, febr. 19, *DRH* I, nr. 32; пи(в)ницѕ: продадоше ... место и ~ ѡ(т) тръговниџе ŢR, ⟨1512, febr. — 1521, sept.⟩ A; пивницѕ: понеже що ест [било] дел нѣкшев ѡт тон ~ ŢR, 1517, oct. 30 A, *DRH* II, nr. 163; 1519, ⟨ian. — aug.⟩ 10; 1536, iul. 17; пив(ни)цѵ: продали ... мѣсто за краме и съ ~ каменною M, 1576, dec. 5 B; пи(м)ницѕ: и паки покѕпи ... едно седалница за кѕке съ(с) кѕке и съ(с) гра(ж)дѕре и съ(с) ~ ŢR, 1577, mai 30; 1587, iul. 24 B; пи(в)ни(ц): покѕпи(ш) [...] кѕке съ(с) ~ и съ(с) в̃ правалїе ŢR, 1589, mai 30; пи(м)ница: ѣако(ж) да мѕ є(ст) ... кѕк(є) съ(с) ~ ŢR, 1597, apr. 14.

PIZMAŞ *adj.* «завистливый, ревнивый», «envieux, jaloux»; пи(з)ма(ш): зане(ж) є(ст) би(л) зле чл҃къ и ~ ŢR, 1590, iun. 28.

***PÎNTECE** *n.* «живот, брюхо, пузо», «ventre, panse»; *în antrop.* пънтеча: вѣра пана ѡана ~ M, 1448, febr. 23, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 84; дѣти ѡана ~ M, 1529, mart. 25 B; пы(н)теча: вѣра пана ѡана ~ M, 1448, sept. 15; 1449, mai 26; 1453, iul. 20; 1454, aug. 25 B; 1455, aug. 15; пы(н)тече: па(н) ѡана ~ M, 1449, iun. 5; 1452, oct. 27; пынтеча: вѣра пана вана ~ M, 1451, iul. 31; пи(н)теча: ваши ~ M, 1453, ian. 26; пынте(ч):

wанѣ ~ M, 1453, iun. 12; пынтече: вѣра пана wана ~ M, 1454, aug. 25 A; 1456, ⟨mart. — mai⟩; ⟨iul. — sept.⟩; пънтече: племенникъ иѫ жоуѫка ~ M, 1492, nov. 24, *Bogd. Doc. Ştef.* I, nr. CCLV; 1495, mart. 16; 1529, mart. 25 B; 1546, iun. 22; пинтече: жѳрка ~ M, 1495, mart. 16.

***PÎNTECEL** *n. dim.* de la **PÎNTECE**; *în antrop.* пънтечела: марѳшка ... дѡ(ч)ка ~ M, 1528, mart. 7 B; марѳшка дѡ(ч)ка жоуржи ~ M, 1529, mart. 25 B.

PÎRCĂLAB *m.* «пыркэлаб (начальник уезда, округа)», «chef administratif d'un district»; перкалаба: вѣра шандра ~ M, 1401, iun. 28; [п]аркалабн: wин(зи) ~ w(т) гра(д) т(ѳ)ркшори ŢR, ⟨1427—1431⟩; 1451, aug. 7; 1465, oct. 14; M, 1487, nov. 1; 1491, ian. 16; 1502, febr. 17; 1518, ian. 28; 1528, mart. 19; 1570, iul. 25; пръкалабн: не могѫ(т) хранитисѧ слобо(д)но w(т) тїезн ~ ŢR, ⟨1438—1444⟩; M, 1443, aug. 25; 1474, aug. 26; 1480, sept. 17; 1490, ian. 18; 1497, ian. 20; 1517, dec. 15; 1528, apr. 1; ŢR, 1533, apr. 15; пръкалабо(м): да бн(х) моглъ ѕчинн(т) ... те(м)зн ~ ŢR, ⟨1438—1444⟩; M, 1521, apr. 20; пръкалаба: вѣра пана юргича ~ бнлогоро(д)ского M, 1443, mart. 6; 1450, febr. 11; 1456, febr. 18; 1460, apr. 23; 1471, oct. 24; 1480, sept. 17; 1490, mart. 7; 1499, nov. 26; 1525, febr. 12; 1554, mart. 13; паркала(в): w(т) ~ или w(т) ѕре(д)нико(в) M, 1446, febr. 19; 1471, sept. 10; 1475, apr. 14; 1488, ian. 9; 1513, mart. 5; 1562, mart. 10; пръкалабѳ: дали панѳ кости ~ M, 1449, iun. 5; 1480, mai 27; aug. 29; ŢR, 1512, iul. 30; M, 1522, mart. 10; ŢR, 1531, iul. 10; 1540, oct. 13; пръкала(в): па(н) косте ~ M, 1449, iun. 5; 1452, oct. 27; 1460, dec. 5; 1470, iul. 18; 1487, oct. 7; 1499, iul. 12; ŢR, 1510, mai 27 B; 1512, iul. 30 A; 1535, dec. 11; M, 1546, iun. 22; ŢR, 1552, mart. 9; M, 1569, nov. 30; пръкалабоу: и брата его пана петра ~ M, 1449, aug. 3; паркалаба: вѣра пана петра ~ M, 1457, sept. 13; 1473, sept. 3; 1488, apr. 4; 1490, oct. 14; 1502, febr. 17; 1513, mart. 5; 1518, apr. 23; 1546, iun. 2; 1558, apr. 12; паркалабове: ни ~ w(т) нѣ(м)цѣ ... не смѣю(т) н(х) соудити M, 1466, mart. 13; 1471, sept. 10; 1473, dec. 9; 1475, apr. 14; 1486, nov. 21; 1490, nov. 26; 1500, mart. 22; 1522, iul. 2; 1531, mart. 7; 1546, mart. 1; 1552, mart. 28; 1569, apr. 2; 1570, iun. 30; пръкалабовь: вѣра пана исанѫ и пана боу(х)тѣ ~ келїнски(х) M, 1467, ian. 10; 1546, iun. 22; паркалавъ: кто боудеть w(т) на(с) оу нѣмца ~ M, 1467, febr. 3; 1473, dec. 9; пръкалабове: вѣра пана нѣга и пана нвашка ~ келїнсци M, 1471, aug. 13; 1472, iun. 5; 1479, mai 19; 1480, sept. 11; 1483, aug. 17; 1499, nov. 14; 1528, mart. 18; 1530, aug. 22; 1548, mart. 6; 1555, mart. 23; 1575, mart. 30; пръкалабы: вѣра пана лѕка и пана блъка ~ бѣлогра(д)сци M, 1471, oct. 24; 1499, aug. 15; nov. 26; 1519, ian. 9; 1546, iun. 22; паркалабов: вѣра пана лукн [и] вѣра пана блъка ~ w(т) бѣлогра(д) M, 1472, ian. 25; 1507, mart. 2; 1516, dec. 10; паркалабо(в): вѣра ... ~ келїнски(х) M, 1472, ian. 25; 1502, mart. 13; 1506, mai 22; 1507, mart. 2; 1546, mart. 24; па(р)кала(в): па(н) арвѳре ~ нѣмецкы M, 1472, iun. 5; ŢR, ⟨1487—1494⟩, nov. 21; M, 1510, febr. 7; 1542, apr. 30; 1560, mart. 27; 1569, dec. 13; 1586, iun. 29; паркалабовъ: вѣра ... ~ белогра(д)скн(х); паркалабе: вѣра пана нѫ(г) и вѣра пана нвашка ~ келїнскїн M, 1473, sept. 3; пръкалабь: на(ш) вѣрнїн па(н) хърманъ ~ б[ело]гра(д)скїн M, 1480, aug. 29; 1520, iul. 15; 1546, iun. 22; 1554, febr 23; пъркъла(в): н(с̃) ратѣ ~ поенаре(м) ŢR, 1481, iun.; паркалабw(м): дава(м) ... и ~ по въсе(х) наше(х) вароше(х) ŢR,

⟨1482⟩, nov. 15; пръка(л)ба: вѣра пана да(ж)бога ~ немецкого M, 1483, aug. 17; па(р)кала(ба): вѣра пана їѡна секаръ ~ M, 1486, nov. 21; па(р)калаба: вѣра пана ... секаръ ~ M, 1489, ian. 25; 1498, sept. 24; 1502, mart. 14 C; 1546, apr. 21; 1555, mart. 31; 1569, dec. 13; пръкълаба: вѣра пана мѵшата ~ M, 1493, mart. 5; пъркълабѫ: ни слѫге [...] ~ ŢR, ⟨1495, sept. 15 — 1496, iul. 31⟩; пръкълаби(м): пише(т) г(с̃)во ми ... ~ ѡ(т) бра(н) ŢR, ⟨1496—1507⟩ C; пръкълабѫ: чл̃къ ... ~ ге(р)гїне ŢR, ⟨1496—1507⟩ B; 1519, nov. 28; 1531, iul. 10; 1546, iul. 5; паркалабы: вѣра пана тоадера и пана негрила ~ хоти(н)скїи M, 1499, aug. 15; паркалабѡ(в): вѣра пана еремїѧ и пана драгоша ~ неме[ц]ки(х) M, 1500, mart. 25; 1502, mart. 13; 1503, sept. 30 B; 1507, febr. 28 B; 1515, dec. 21 B; 1528, mart. 21; 1546, mart. 24; паркалабѫ: стонка слѫга ~ ŢR, 1501, mai 23; M, 1513, mart. 5; 1531, mart. 18; 1548, mart. 27; паркалабоу: жѫпноу гергїне ~ ŢR, 1501, dec. 15, *DRH* II, nr. 11; M, 1548, mart. 27; па(р)калаби: вѣра пана тоадера и пана негрила ~ [не]мецкїи M, 1502, mart. 14 C; 1507, febr. 28 A; 1508, mart. 24; 1518, ian. 22 B; nov. 9; па(р)калабѡ(в): вѣра пана тоадера и пана негрила ~ хотински(х) M, 1503, sept. 13; 1524, apr. 10; 1527, mart. 15; 1546, mai 9; па(р)калабо(в): вѣра ... ~ немецки(х) M, 1503, sept. 13; 1507, mart. 22; 1518, mart. 24; 1533, mart. 12; 1546, mai 9; парка(ла)бѡ(в): вѣра ~ немецкы(х) M, 1505, iul. 2; паркалабь: цефѫ(л) ~ M, 1513, mart. 5; 1518, apr. 23; 1552, apr. 30; па(р)калабь: цефѫль ~ M, 1513, mart. 5; 1528, mart. 19; 1552, apr. 30; 1554, mai 5; пръкъла(бѫ): дадоше жѫпанѫ ѡ(н)че ~ ŢR, 1513, oct. 24; пръкъла(б): жѫпа(н) ѡ(н)ча ~ ŢR, 1513, oct. 24; 1519, nov. 29; 1531, iul. 10; 1545, dec. 11; 1555, apr. 4; M, 1591, febr. 8; парькалабѡ(в): вѣра ~ хотинскы(х) M, 1515, dec. 21 B; па(р)калабов: вѣра ~ немецки(х) M, 1516, dec. 10 C; пръкалабѡ(в): вѣра ... ~ ѡ(т) хоти(н) M, 1517, dec. 15; 1532, mart. 26; па(р)калабове: вѣра пана петрн и пана тоадера ~ новїгра(д)скы(х) M, 1518, ian. 22 A; 1528, febr. 28; 1545, sept. 17; 1546, apr. 8; 1551, mart. 21; па(р)ка(лаби): вѣра пана косте и пана кондри ~ немецкы(х) M, 1518, ian. 23; пръкалабн(м): вѣра пана грн(н)ковнча и пана талабѫ ~ хотнинскыхъ M, 1518, ian. 28; паркалабовех: вѣра ... ~ неме(ц)кы(х) M, 1518, nov. 9; пръкалаб: петрѫ бившїи ~ M, 1519, ian. 9; 1522, mart. 10; пръ(к)ла(б): жѫпа(н) тѣ(т) ~ ŢR, 1519, nov. 29; 1534, sept. 6 A; 1548, apr. 25; 1568, iul 19; 1574, ian. 15; 1577, mai 26; пръкалабѡ(м): вѫра пана грниковнча и пана талаба ~ хотинскы(х) M, 1521, iun. 1; apr. 20; пръкалабѡве: вѣра пана косте и пана кѡндрѫ ~ немецки(х) M, 1523. mart. 15; 1525, febr. 12; 1527, mart. 16; пръ(к)лабѫ: дава(т) ... фрътатѫ ~ ŢR, 1532, sept. 18; 1534, sept. 6; 1550, febr. 21; па(р)калабо(в)е: вѣра пана данчѫла и пана личѫла ~ немецкїи M, 1533, mart. 12; пръкалабъ: ѡпрѣ ~ ŢR, 1540, oct. 13; M, 1554, febr. 23; пръкълабо(в): вѣра ... ~ хотински(х) M, 1545, sept. 17; паркалабомь: кѫпиль ... ѡ(т) пътра би(в)шїи ~ M, 1546, iun. 2; пръ(к)лабѫ(л): има(т) ѡ(ч)нѫ ... ѡ(т) ра(д)ѵ(л) ~ ŢR, 1550, febr. 21; па(р)калабѡве: ~ ѡ(т) не(м)ца M, 1551, mart. 21; 1552, mart. 28; apr. 30; пръкжла(б): жѫпа(н) пътрѫ ~ ŢR, 1551, apr. 30; M, 1596, sept. 2; пъркжла(б): жѫпаница пътрѫ(в) ~ ŢR, 1551, apr. 30; пръкълабове: вѣра пана їѡснпа вѣверицѫ и пана въскана ~ новогра(д)скиҳъ M, 1555, apr. 30 B; пръкалабови: вѣра пана андренка и пана никодрь ~ M, 1563, ... 16; п(р)ъкала(б): дъцш бо(ш)ке(в) ~ ŢR, 1569, apr. 29; пръ(к)лаби: ... е(ж) сѫ(т) били тог(д)а ~ ŢR, 1573, mai 29 B; пръ(к)ала(б): да(н) ~ ŢR, 1576, sept. 22.

***PÎRCI** *m.* «козел», «bouc»; *în antrop.* прьчѫ: корнѣ и ~ и гомою ŢR, 1501, dec. 15; пърча: и ~ съ децами (с) ŢR, 1503, iun. 11; пръча: и ~ съ децами ŢR, 1519, sept. 16; 1581, apr. 30; прьчен: де(л) бадюло(в) ~ ŢR, 1520, iul. 14; прѫчю(л): и съ(с) ~ ŢR, 1584, aug. 28; пь(р)чю(л): и ѡ(т) на пътрѫ и ~ и нѣ(к)шѫ(л) ŢR, 1593, dec. 4; пръчое: и ~ съ деца(м) (с) ŢR, 1543, iun. 15.

PÎRGAR *m.* «шыргар (городской советник)», «conseiller municipal»; пръгаре(м): и неплъни(χ) прошение ~ брашо(в)скы(м) ŢR, 1413, aug. 6; ⟨1424—1427⟩ A; ⟨1430—1431⟩; ⟨1431—1433⟩ C; ⟨1432—1446⟩; ⟨1456—1462⟩, dec. 8; 1470, mart. 6; пръгари: да го тѫгли(т) прѣ(д) ~ ŢR, ⟨1415—1418, ian. 31⟩; ⟨1433—1437⟩ C; ⟨1433—1440⟩ B; M, 1443, nov. 29 A; 1452, aug. 12; 1458, aug. 31; ŢR, ⟨1459⟩, apr. 5; ⟨1570—1582⟩, sept. 21; M, 1579, ⟨mart. 1⟩; пръгаремъ: неплъни(χ) прошенїе ~ брашевскы(м) ŢR, 1421, nov. 21; пѫргарь: и χане(ш) ~ ŢR, 1425, iul. 17; пръгарѡ(м): г(с҃д)нь пише(т) ... болѣрѡ(м) и ~ ŢR, ⟨1431—1432⟩ B; ⟨1432—1433⟩; ⟨1433—1437⟩ B; пр(ъ)гаре(м): дар(ѕ)вахъ ... ~ ѡ(т) брашова ŢR, 1431, ian. 30; пръгарѣ: да дондѫ(т) ѡ(т) ва(с) два ~ ŢR, ⟨1432—1437⟩ B; пръгаремь: пише(т) г(с҃д)во ми монмь прїателе(м) ~ ŢR, ⟨1433—1437⟩ A; ⟨1459—1460⟩; пръгаръ: и чекацѫ азь сєχъзи ~; пѵръгарѡмь: пишетъ г(с҃д)во ми ~ брашовъскимъ ŢR, ⟨1433—1440⟩ A; пargарѡ(м): ... братїамь ~ брашовъскин(м) ŢR, ⟨1437⟩; M, 1480, iul. 9; 1530, oct. 30; пръгаро(м): пише(т) г(с҃д)во ми ... ~ браше(в)скы(м) ŢR, ⟨1438—1444⟩; ⟨1441—1442⟩; 1442, apr. 23; пръгарї: този ѕтми(χ) съ ~ ѡ(т) врашова ŢR, ⟨1441—1442⟩; пръгары: шо(л)тѕзы и ~ M, 1453, ian. 26; пръгаре: ~ ѡ(т) брашо(в) ŢR, ⟨1456—1459⟩ B; пargаро(м): ... въсе(м) ~ ѡ(т) сибн(н) ŢR, ⟨1462—1474⟩; пръгара: пе(т)ра ~ ŢR, 1467, ian. 15; пьргарѡ(м): много з(д)равїе приятеле(м) г(с҃д)ва ми пѫргарьмещер(ѵ) и ~ сибн(н)скн(м) ŢR, ⟨1469⟩; 1477, mart. 13; п(р)ъгаро(м): пише(т) г(с҃)во ми ... ~ брашѡ(в)скн(м) ŢR, ⟨1474—1476⟩ A; пѵргарѡ(м): пише(т) г(с҃)во ми ... ~ ѡ(т) брашѡ(в) ŢR, ⟨1476—1477⟩; ⟨1482—1496⟩ A; 1505, iun. 15; пѫгаро(м): пише(т) ... ~ ѡ(т) брашо(в) ŢR, ⟨1479—1480⟩ B; ⟨1480—1482⟩, mai 14; ⟨1482—1496⟩ A; 1578, iul. 5; пѵргари: пише(т) ... сж(д)цѵ брашо(в)скомѵ и в҃ї ~ ŢR, ⟨1482—1483⟩ B; ⟨1496—1507⟩ G; пръгаро(м): пише(т) ... ~ ѡ(т) брашовѕ ŢR, ⟨1481, iul.—aug.⟩; ⟨1482—1492⟩ A; ⟨1512—1521⟩, iul. 7; пъргаро(м): в҃ї тн(м) ~ ŢR, ⟨1482—1507⟩ B; пръга(р): пише(т) г(с҃)во ми ... ~ мно(г) здравїе ŢR, ⟨1490—1496⟩; M, 1587, sept. 15; пѕ(р)гаро(м): в҃ї тн(м) ~ ŢR, 1492; ⟨1496—1508⟩ A; пѕ(р)га(р): дава(м) ѕ знанїе ... ~ сибн(н)ско(мѕ) ŢR, ⟨1495—1507⟩; пѕ(р)гари: пише(т) г(с҃д)во ми ... в҃ї те(м) ~ сибн(н)ско(мѕ) ŢR, ⟨1495—1507⟩; ⟨1496⟩; ⟨1536—1537⟩, aug. 11; пѫргари: ~ ѡ(т) рн(в)нн(к) ŢR, 1506, aug. 16; пѕргари(м): в҃ї тн(м) ~ ѡ(т) браше(в) ŢR, ⟨1508—1513⟩ A; пѵргаро(мѵ): послаше ... къ в҃ї ~ ѡ(т) брашо(в); пѵрга(р): в҃ї ~ ѡ(т) брашо(в) ŢR, 1511, sept. 7; пръгари: ~ ѡ(т) сибню ŢR, ⟨1512—1520⟩; oct. 6; пьргаро(м): пишемо ... в҃ї тн(м) ~ ŢR, ⟨1512—1521⟩, mart. 11; пергаро(м): сѕ(д)цѕ и в҃ї ~ ŢR, ⟨1521—1529⟩, ian. 8; ⟨1535—1546⟩, iun. 19; пръгаромъ: ~ ѡ(т) сибню ŢR, ⟨1525⟩, febr. 1; пѕргарї: в҃ї тн(м) ~ ŢR, ⟨1525—1526⟩, aug. 5; пѕргарю(л): е(ст) по(с)лл(л) ~ г(с҃д)ва тн ŢR, ⟨1535—1546⟩, apr. 2; пѕргаре: в҃ї те(м) ~ ѡ(т) брашо(в); пѕргарѕ: по(с)лл(л) ... по чл҃ка г(с҃д)во ви мнχю ~ ŢR, ⟨1535—1546⟩, mai 17; iun. 25; пръгарове: ~ ѡ(т) сѕчавѣ M, 1579, ⟨mart. 1⟩; п(р)ъга(р): мнχи шо(л)то(з) съ в҃ї ~ M, 1591, apr. 1.

PÎRÎŞ *m.* «доносчик», «délateur, dénonciateur»; пърша: а ви га сте ѕвесн(л) бе(з) ~ ŢR, ⟨1503⟩.

PÎRÎU *n.* I. «речка, ручей», «ruisseau»; парова: и тою потокѹ и до ѯота(р) крач[ю]но(в) и до ѵсти то(г) ~ M, 1466, dec. 8 A; паръѡа: едно село на връ(ѯ) ~ на имѣ капотѣ M, 1535, mart. 9 A; пъръѕ: что бы(ст) и(м) даанїе ... и едн(н) ~; да соби сътворѣ(т) млн(н) и стѕпи ... на то(п)л(цї) и на то(т) ~ ; пжръѕ: а то(п)лица и ~ ... да бжджѫ(т) сѣ̃ѣ [мо]на(с)тн(р) мо(л)давн(ц); пъръ(ѵ): зане(ж) е(ст) дано ... то(п)лица и ~ M, 1545, sept. 17; пъръ(в): ѡ(т) воденица по ~ ŢR, 1579, nov. 10 A; ѡ(т) воденица по ~ и ѡ(т) бе(л)чюгѕ(л) добре(в) ŢR, 1581, ian. 27; пжржѕлѕи: и ѡ(т) толѣ кѕстѕрою по конець ~ M, 1583, aug. 6.

II. *în top.* **1.** *sat* пъръѕ(л): приложише села ... потелѕ(л) ... ~ ве(с) и мълѕрѣни ŢR, 1494, mart. 16; 1508, sept. 7; sept. 10; 1520, apr. 10; ⟨1524⟩, mai 22; 1529, mai 12; 1530, iun. 23; 1545, iun. 1; пържѵ(л): да мѕ сѕ(т) села по име тн(с)мана и ~ ŢR, ⟨1536—1540⟩, ian. 8; пърржѕ(л): ѩко да мѕ е(ст) ... и (ѡ)ѯаба и ~ съ въсе(м) селницѣ(м) ŢR, 1547, iun. 6; пъръѕ: ѩко(ж) да н(м) е(ст) ѡ(ч)нѕ ѕ ~ ŢR, 1587, mart. 6; пжръгани: и ~ и скѕръта ŢR, 1480, ian. 18; пъръгани: и ~ въсн и скѕрта въса ŢR, 1502, mart. 9. **2.** *loc* пърае: и сїрїю(л) ѕ гѡ(р) ѕ ~ ѕ кѕрѕ(л) пъмъ(н)тѕло(в) ŢR, 1517, iul. 10. **3.** *munte* пъръѕ: плани(н) скѕ(р)теле и ѡ(т) тѕга плани(н) зове(т) сѧ ~ ŢR, 1520, iun. 9.

***PÎRLIT** *adj.* «опаленный, загорелый», «brûlé ; hâlé» ; *în antrop.* пръинтѕ(л): се(ж) и свѣдѣтелїе ... станко коми(с) ~ и петрѕ страторници ŢR, 1478, apr. 3; iun. 3.

***PÎRLOAGĂ** *f.* «перелог; поле под паром», «jachère; terre en friche»; *în top. loc* прилоуѣле: покѕпи ... дрѕ(г) фа(л)че ... на каме(н) и е(д)на полови(н) ѕ ~ ŢR, 1575, iul. 10; [п]рилоуе: ѡ(т) ~ ѡвѣселеръ до пѕ(т) пискѕло(в) ŢR, 1594, iul. 22.

PLAI *n.* I. «плоскогорье», «plateau d'une haute montagne»; плаюре: и садѕреле съ(с) пернволе и съ(с) въсе(м) ~; плаюре(л): и ѡ(т) тѕга ~ и лѕ(н)чиле по жилю ŢR, 1514, dec. 14; плаю: ста(н)чю(л) даде ни(м) зарадї ливаде ~ ѡ(т) виногра(д) ŢR, 1521, apr. 30; и вама цо е(ст) на ~ ѡ(т) ѡ(л)те(ц) дорн ѕ ррѫшавѕ ŢR, 1547, iun. 6; 1550, iun. 5; ⟨1560—1567⟩, sept. 3; 1570, iul. 3, *Ştef. Doc. G.*, p. 184; 1572, apr. 26; 1574, febr. 13; ⟨1575 — 1577⟩, mai 21; 1578, iun, 10; 1596, aug. 20; плаю(л): а ѡ(т) тѕга све ~ дорн ѕ скърншоа(р) ŢR, 1556, apr. 8; да пазн(ш) ~ г(с̃д)ва мн; пла(н): да пазн(ш) на ~ ŢR, ⟨1585—1586; 1590—1591⟩, apr. 25; плаюл: по въс ѯотаром и със ~ за виноградѹ ŢR, 1594, apr. 27, *DRH* XI, nr. 44.

II. *în top. loc* плаю(л): ѩко да н(м) е(ст) ~ вандееніо(р) въ(с) ŢR, 1504, iun. 15 A; ~ дѕмнтро(в); ~ кнѵ(жд)лѡ(в) ŢR, 1517, iul. 10; ~ печенѣге ŢR, ⟨1522⟩, febr. 5; ~ гѕрѣно(м) ŢR, 1525, iun. 10 B, *Ştef. Doc. G.*, p. 84—85; 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337; ~ чоаръ(в) ŢR, 1568, oct. 17, *Ştef. Doc. G.*, p. 170; ~ ма(с)лошѡ(в) ŢR, 1590, aug. 17, *Ştef. Doc. G.*, 287.

● до ѕста плаюло(в) ŢR, 1574, febr. 13; ѡт главѕ плаюлов ŢR, 1599, iun. 17, *DRH* XI, nr. 333.

PLAPUMĂ *f.* «одеяло», «couverture de lit ouatée et piquée»; плаплома: и ѣ̃ ковер(ѣ) и ~ ѡ(т) камѯа Braşov, ⟨1462—1463⟩B; папла(мѕ): за е(д)но ~ а̃(с) пѣ̃ *Cat.*, 1508, dec. 22.

PLASĂ *f.* I. «собственность, имение; часть», «propriété; partie»; пла(с)а: да н(м) е(ст) w(ч)нѫ ѕ аннноа(с) w(т) ~ бадє(в) ŢR, 1570, dec. 14; пласа: негова w(ч)нѫ въ до(л)нїи ~ ѳ розоарє ŢR, 1590, iun. 10; ~ татѫлов; ~ могьв; ~ къптаров; ~ лѫпшев; ~ балкѫлов ŢR, 1594, mai 28, *DRH* XI, nr. 56.

II. *în top. sat* плъсѣ(н): w(ч)нѫ ѕ ~ ŢR, 1550, iun. 10; плъсѣни: да н(м) е(ст) w(ч)нѫ ѕ ~ ŢR, 1577, mai 6 B; 1592, iun. 17.

***PLĂCINTĂ** *f.* «пирог», «galette»; I. *în antrop.* плъчи(нт): сто(н)ка шофра(н) и ~ чи(з) ŢR, 1589, mai 30.

II. *în top. sat* плъчи(н)тѣнїи: и оу тw(м)же хотароу село ~ и wпришецїи M, 1495, ian. 22 C.

***PLĂIŞOR** *n. dim.* de la **PLAI**; *în top. loc* плъншо(р): дори ѕ скорѫшѫ(л) . . . и по ко(д) секътѫръ ѕ ~ ŢR, 1558, febr. 11.

***PLEŞ, PLEAŞĂ**, *adj.* «лысый, плешивый; голый верх, обнаженный, лишенный растительности», «chauve; cime chauve; dénudé»; I. *în antrop.* плеша: да(н)чю(л) ~ M, 1499, ⟨aug. — sept.⟩ 25; плешескѫлъ: где былъ . . . братѫлъ ~ M, 1427, oct. 15; плешана: межи млино(м) кѫлпашевѣмъ и межи жѫржа ~ M, 1468, sept. 24.

II. *în top.* 1. *loc* плеша: w(т) рѣка чернато(в) на(д) ~ ŢR, 1526, iul. 6; плешѫ: w(т) еди(н) дѫ(б) риза(н) цо естъ ѕ ~ M, 1552, apr. 28; плѣша: ~ лѫпѫло(в) ŢR, 1566, ian. 9; плѣше: мѣ(с)то за пасн(ку) ѕ ррѣ(д) по(д) ~ M, 1589, dec. 18. 2. *culme* плешо(м): w(т) лъкшо(р) по слѣмѣ ~ ŢR, 1558, febr. 11. 3. *sat* плешони: кѫпише . . . и ~ и оуглица w(т) рибни(к) ŢR, 1475, iul. 15; плешоне(м): да н(м) е(ст) w(т) wчнѫ ~ ŢR, 1500, dec. 13; плешои: дѫмитрѫ лwгwфет wт ~ ŢR, ⟨1594⟩, aug. 3, *DRH* XI, nr. 78; 1596, ⟨sept. 28 — dec. 31⟩; плешецилw(р): w(т) толѣ право на дм(л) до хотара ~ M, 1491, oct. 31, *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 44; ŢR, 1501, sept. 1; плешеци: гъwжани и ~ ŢR, 1505, dec. 10; 1514, mai 8; 1581, ian. 15; плеше(щ): да н(м) е(ст) . . . ѕ ~ ŢR, 1519, ⟨ian. — aug.⟩ 10; M, 1596, iun. 14; пле(ш)ци: и ѕ подѣни и ѕ ~ ŢR, 1587, ian.

● межи млина плешанѫлова M, 1468, sept. 24.

***PLEŞCIOARĂ** *f. dim.* de la **PLEAŞĂ**; *în top. loc* пле(ш)чоарєи: валѣ ~ ŢR, 1580, apr. 14.

● валѣ пл(ш)чаре(в) ŢR, 1583, apr. 30.

***PLOAIE** *f.* «дождь», «pluie»; *în top. oraş* плоаци: писах аз, стоика лwгwфет, ѕ ~ ŢR, 1597, mai 20, *DRH* XI, nr. 229.

PLOCON *n. v.* **POCLON**

PLOP *m.* I. «тополь», «peuplier»; пло(п): и w(т) бръ(н)зоае да(ж) [до] ~ ŢR, 1560, mai 14 B; плопи: и ѕ раковице(в) и ѕ(л)мѫ и паднна сѫха ѕ ~ ŢR, 1574, sept. 4; ⟨1574—1577⟩, sept. 5.

II. *în antrop.* плопа: сине нвашка ~ M, 1521, apr 20 A; плопескѫль: панъ бадѣ ~ M, 1436, sept. 8.

III. *în top.* 1. *loc* плопоуль: w(т) толи на расколи и на мъгироу ~ M, 1411, apr. 14 (fals din sec. XVI); плопии: ѕ ~ лѫ крьжоге ŢR, 1511, aug. 30; плопїи: хота(р) чѫмълецин(м) на имѣ ~ M, 1554, mai 5; плопи: мѣсто w(т) ла спи(н) и лазѫ(л) w(т) ла ~ ŢR, 1559, apr. 24; 1576, apr. 18; 1579, apr. 4; плw(п): покѫпи . . . и е(д)на фа(л)че ѕ ~ ŢR, 1575, iul. 10;

пло(п): покѕпи ста(н) е(д)на лива(дї) на ~ ŢR, 1577, apr. 15 B; плопи(н): пра(в) на ~ съ(с) со(л)зїи ŢR, ⟨1579⟩, dec. 12. 2. *sat* плопѕ(л): яко(ж) да мѕ е(ст) ѡ(ч)нѕ ѕ ~ ŢR, 1528, oct. 29; 1529, iul. 27; 1535, sept. 1; 1548, mai 20; 1556, apr. 17; 1563, oct. 22; пло(п): де(л) ра(д)ѵлѡ(в) ѡ(т) ~ ŢR, 1572, ian. 12 A; плопїи: миѫѣнлеци съ мли(н) ... и ~ съ ста(в) M, 1578, iul. 22, *Anuar* IX, 1972, p. 456; M, 1584, oct. 21, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 347; плопы: село на имѧ ~ M, 1584, oct. 21; *Studii*, 1964, nr. 2, p. 347; плопи: селѕ на име ~ M, 1592, febr. 24, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 355; плопєщи: дали есмы имъ ... сѣла и(χ) на имѧ ... ~ оу слатины M, 1429, iun. 3, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 86; плопѣ(и): да и(м) е(ст) ... и ѡ(т) ~ д-тн де(л) ŢR, 1486, sept. 10; 1570, apr. 29 A; 1571, apr. 3; плопѣни: дадє ... де(л) ѡ(т) ~ ŢR, 1510, mai 27 B; плопѣ(и)и: ѡ(ч)нѕ ѕ ~ ŢR, 1594, mai 22. 3. *gîrlă* плопоѵ(л): се(д)маа гръла ~ M, 1543, apr. 24; 1572, mart. 16; плѡпоѵ(л): се(д)маа гръла ~ M, 1568, nov. 5; плопоѵ(л): се(д)маа гръла ~ M, 1581, iul. 21; 1584, apr. 5 A. 4. *pîrîu* плопило(р): ѡ(т) по матка вѣней ... по потокѕ ~ ŢR, 1549, mai 8, *Ştef. Doc. G.*, p. 123. 5. *lac* плопи(и): и ѕ до(л)ни до лакѕ(л) съ(с) ~ ŢR, 1587, nov. 7 A. 6. *livadă* плопи: и ливѣде зовемаго ѡ(т) ~ ŢR, 1588, nov. 5.

● ѕста плопове(м) ŢR, 1570, ian. 14; лакѕ(л) плопѕло(в) ŢR, 1573, oct. 23; 1579, mai 4; ⟨1593⟩, dec. 24; грь(дї)щ(ѣ) плопе(в) ŢR, 1588, iun. 13.

***PLOPIŞ** *n.* «тополевая роща», «peuplerale»: *în top. loc* плопи(ш): покѕпи вла(д) ... еди(и) ни(в) ѕ ~ ŢR, 1561, oct. 24.

***PLOPŞOR** *n. dim.* de la **PLOP**; *în top.* 1. *loc* пло(и)шо(р): ѡ(т) до(л)ни воденице ... до ~ а ѡ(т) ~ цермѕрашѕ(л) до са(л)че ŢR, 1519, iul. 11; 1526, aug. 22; 1533, apr. 15; 1597, mai 11. 2. *sat* пло(п)шо(р): и ѡ(т) ~ wпр(ѣ) ŢR, 1571, iun. 18.

PLOSCAR *m.* «помощник чашника», «adjoint d'un échanson»; плоскарѣ: панъ черна(т) ~ M, 1443, mart. 6; 1448, iul. 15 B; 1464, sept. 12; плоскарѣ: ѕнѕкове пѕм ~ M, 1488, febr. 29; oct. 15; 1499, nov. 26 A; 1502, mart. 14 D.

***PLOSCĂ** *f.* «фляжка, фляга», «gourde»; I. *în antrop.* плоскъ: заплатила ... оу рѕки тоадерѕ ~ M, 1540, mai 11; 1599, mart. 15 C; плоскѫ: дѡчка миѫѫнлѫ ~ M, 1575, mart. 5; пло(с)къ: и ~ бн(в) дво(р)ник M, 1599, mart. 15 C.

II. *în top.* 1. *sat* пло(с)ка: покѕпише ѡ(т) да(н) ѡ(т) ~ ŢR, 1489, aug. 3; ⟨1575—1577⟩, apr. 4. 2. *pîrîu* плоски: та на середъ ~ и убчиною та на връх шипота M, 1502, nov. 17, *Bogdan*, *Doc. Şt.* II, nr. CV.

● дѫшера плоскѫв ŢR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

PLUG *m.* «плуг», «charrue»; плѕгѕ(л): ни(χ)то да не смѣе(т) покѕенти ѕлезити посекати или χотарѣле приминѕте съ(с) ~; да не смѣе(т) ... съ(с) ~ миѕ(т) пре(з) χота(р) ŢR, ⟨1569⟩, febr. 14.

***PLUTĂ** *f.* «плот; паром; пробковое дерево, пробковая кора», «radeau, liège; peuplier pyramidal»; *în top. sat* плѕтеще(м): ѡ(т) пасикоу що есть оу χотарь ~ M, 1548, mart. 27.

***POALĂ** *f.* «край, опушка (виноградника, леса)», «lisière (bord) d'un vignoble ou d'un bois»; *în top. loc* поала: покѕпи дѕка е(д)но ме(с)то ѕ ~ лозїе(в) ѡ(т) лѕ(п)ше ŢR, 1592, febr. 4 A; покѕпи дѕка е(д)но ме(с)то за кѕке ѕ ~ вие(в) ŢR, 1593, dec. 20 B.

POARTĂ[1] *f.* I. «ворота», «porte»: портѫ: да не имаю(т) платити ... ни ѵ и(с) ... ни ѫ васл8(н) нн инде нигде ни на градо(в) ѡ(т) ~ M, 1470, apr. 1 A; по(р)тѫ: и да би били добри лю(дї)е не би били писана ѫ ~ сибинѫ TR, ⟨1482⟩ A; ви сте по(с)тавили лю(дї) ваши на ~ TR, ⟨1508, febr.⟩; оурѣки дво(р)нн(к) ѡ(т) ~ г(с҃д)нѫ M, 1587, sept. 15; 1592, dec. 30; портъ: да(л) ... слоуѕѣ нашемѫ драгоши ѡ(т) ~ M, 1520, iul. 28; пол(р)та: и зо(с)та(л) пре(д) ~ M, 1582, mart. 6; порце(в): да сътворн(т) во(де)нн(ц) ко(д) с҃та мона(с)тн(р) але бли(з) ѡ(т) прѣ(д) ~ TR, 1588, sept. 18.

II. *in top. loc* пол(р)тъ: покѫпи ста(н) а҃ нн(в) ѡ(т) ~ ; по(р)тъ: да мѫ е(ст) ѫр(с) а҃ нн(в) что се зове(т) ѡ(т) на ~ TR, 1572, iul. 15.

POARTĂ[2] *f.* «оттоманский двор; правительство султана», «la cour ottomane; le gouvernement du sultan»; по(р)тѫ: мн донде глас ѡ(т) ц҃ра ѡ(т) ~ TR, ⟨1478⟩ D; ⟨1521—1529⟩, febr. 2; M, 1599, mart. 15 B; портѫ: ере азь бе(х) посла(л) мое лю(дї)е на ~ TR, ⟨1479, sept. — oct.⟩; ⟨1480⟩ F; ⟨1525⟩, febr. 1; ⟨1529—1530 aug.⟩, mart. 30; порте: си смъ потрѫдн(л) ... на ~ г(с҃д)на великаго ц҃ра TR, ⟨1480, mart. — apr.⟩; ⟨1521—1524⟩, ian. 19; 1532, dec. 29; ⟨1554—1557⟩, mai 23; по(р)те: ѡ(т) къ ч(с)титон ~ TR, 1534, sept. 12; подртѫ: призовел ... г(с҃)во мн на честитою ~ TR, 1587, nov. 18, *Ştef. Doc. G.*, p. 271.

POCLON *n.* «дар, подношение», «don, présent»; поклоне: поне(ж) тко се хоке(т) покѫснти ба(н)товати ... и ѫложити ~ ѫ те(х) ви(ш)ре(ч)не селе TR, ⟨1554—1557⟩, oct. 21.

***POD** *n.* «мост; плоскогорье», «pont; plateau»; *in top.* **1.** *loc* подѫлѫ: [...] болдев пад на ръпъ ~ TR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105; 1531, mai, *DRH* III, nr. 114; подѫри: [да нм. ест] ѡчинѫ ѫ брощѣнн ѡт кривинѫ еднѫ нивѫ и ѫ фрасин ѡт ~ пак а҃ нивѫ TR, 1527, apr. 26, *DRH* III, nr. 36; по(дѫ)ре: како е(ст) сѫ(т) да(л) пътрѫ сте(р)пѫ(л) мѫнастирѣ ѡ(т) ~ TR, 1567, apr. 7; подѫ(л): покѫпи по(п) ста(н)чю(л) а҃ нн(в) ѫ ~ а(л)бине(в) TR, 1572, iul. 15; ~ вѫе(в) TR, 1578, nov. 19; ~ кене(в) TR, 1596, aug. 20; под: покѫпи митрѣ ѣдна кривин на ~ TR, 1592, febr. 2, *Ştef. Doc. G.*, p. 290; подѫре: да ест радѫѫвѣ ѡчинѫ ѫ пъкълени и ѫ ~ TR, 1597, iun. 20, *DRH* XI, nr. 238. **2.** *sat* подѣнїи: потвръж(д)амь ... и се(л)о ~ съ хотаре(м) TR, 1424, aug. 5; ⟨1536—1540⟩, ian. 8; подѣни: дава(т) г(с҃д)во ми ... и ко(р)би и ~ TR, ⟨1496—1508⟩, apr. 6; 1519, ⟨ian. — aug.⟩ 10; 1581, ian. 15; 1587, ian.; 1592, febr. 2; подѣнии: да и(м) е(ст) шѫичи вьси ... и ~ вьси TR, 1505, dec. 10; 1534, dec. 18; поденн: да мѫ е(ст) ѡ(ч)нѫ ѫ ~ TR, 1528, nov. 10 B; 1581, ian. 11; под(н)ни: да мѫ е(ст) ... и ~ варе колико се (х)те(т) избра(т) TR, 1547, iun. 6. **3.** *munte* подѣни: да и(м) е(ст) шѫичи вьси ... и планинѫ цю се зове(т) ~ TR, 1505, dec. 10.

● лакѫ(л) подолоро(в) TR, 1567, apr. 7.

***PODAR** *m.* «мостовой сторож; паромщик», «gardien d'un pont; pontier»; *în antrop.* по(дар): и(с)пса(х) а(з) строе ~ TR, 1566, nov. 13.

PODGORIE *f.* I. «виноградник», «vignoble»; по(д)гореа: да мѫ е(ст) село аниноаса ... съ(с) ~ TR, 1538, ian. 28; по(д)горне(м): да мѫ сѫ(т) ... съ(с) въ(с) хотаръ и съ(с) ~ TR, 1554, iul. 17; по(д)горне: по въ(с) хота(р) и съ(с) ~ и съ(с) две водници TR, 1569, iun. 6; подгорїи: покѫпи ... ѡчинѫ ... и със ~ ѫ дѣл и със виноградѫ TR, 1594, febr. 4, *DRH* XI, nr. 27.

II. *în top.* **1.** *loc* подгорїе: виногра(д) ѡ(т) ~ TR, 1464, oct. 28; по(д)горїю: да и(м) е(ст) винари(ч) ѫ ~ TR, 1487, iul. 31; по(д)горне: вина-

рн(ч) г(с҃д)ва мн w(т) ~ ŢR, 1536, iul. 17. 2. *sat* по(д)горню: пи(с) ... ѕ цефънецин по ~ ŢR, 1508, nov. 1; по(д)горїе: w(т) цефънецїи w(т) ~ ŢR, 1572, iul. 13; dec. 3; 1582, nov. 1.

***PODIŞOR** *n. dim.* de la **POD**; *în top. loc* подишоаре: покѕпи строе ҃а нн(в) ѕ ~ ŢR, 1572, iul. 6; подишо(р): тако(ж) да мѕ е(ст) ... едн(и) ръзо(р) w(т) ~ и w(т) лазѕре ŢR, 1579, iul. 7; 1587, aug. 3.

● ѕ бро(д) подишоро(в) ŢR, 1521, iun. 14.

***PODOBIT** *adj.* «украшенный, разукрашенный», «paré, enjolivé»; I. *în antrop.* подобитѕ: дали есми ивашкови ~ село его M, 1435, mai 12.

II. *în top. loc* по(д)битѵла: и паснка н(х) протн(в) ~ оу ли(с) M, 1456, febr. 18.

PODVOADĂ *f.* «тужевая повинность», «charroi obligatorie (corvée féodale)»; по(д)водде: wстави(х) и(х) с҃тѣи мона(с)ти(р) за кони за ѡола(к) и за ~ M, 1592, ian. 10 A; да не имаю(т) ... ни да(и) ни или(ш) ани ~ давати M, 1597, sept. 19.

POGON *n.* «погон (мера земли)», «unité de mesure agraire»; погона: ҃в ~ що е(ст) кѕпи(л) ŢR, 1493, sept. 10; погоне: тако да мѕ е(ст) виногра(д) ҃з ~ ŢR, 1502, mai 3 B; вино w(т) винари(ч) w(т) сърата ведре ҃т и ~ w(т) виногра(д) ҃ї ~ съ(с) винари(ч) ŢR, 1525, sept. 8; 1530, nov. 15; 1568, oct. 23; погодне: покѕпи ... ҃в ~ ŢR, 1536, iun. 8; 1568, oct. 23; ~ w(т) виногра(д) ŢR, 1592, ian. 6; 1597, ian. 18; sept. 28; 1598, mai 10 A; погwане: w(т) де(л) калътw(в) ~ ѳ; погоwане: покѕпи(л) ... ҃е ~ w(т) попа сава ŢR, 1580, apr. 19; погоанї: те(х) ~ за виногра(дї) ŢR, ⟨1597, sept. 1 — 1598, aug. 31⟩.

РОНТĂ *f.* «желание, охота», «désir, plaisir»; по(х)та: а що ке(т) бити треба и ~ г(с҃д)ва ти до на(с) M, ⟨1538, sept. — 1540, dec.⟩, oct. 25, *Tocil. 534 doc.*, nr. 505; поχта: а бе(з) того еще бѕде(т) ѕчи(не)на волѣ и ~ г(с҃д)ва ти M, ⟨sec. XVI⟩, oct. 2, *Tocil. 534 doc.*, nr. 523.

РОНТІ *vb.* «желать, хотеть», «désirer»; поχтецн: ере смо слншали ере ~ г(с҃)во ти едн(и) ко(и) ŢR, ⟨sec. XVI⟩, *Tocil. 534 doc.*, nr. 432.

POIANĂ *f.* I. «поляна», «clairière»; поенн: тѣмы селамъ w(т) тѵрлѵи съ оусними ~ M, 1409, ian. 28; поана: прода(л) том села и ~ за седе(м)десѣ(т) и пе(т) зла(т) M, 1468, sept. 24: 1473, sept. 13; ŢR, 1499, iul. 13; 1513, apr. 1; ⟨1538⟩, sept. 23; 1570, ian. 22; 1577, apr. 29 B; M, 1595, oct. 5; поана: дали ... ~ w(т) деwкїѫци M, 1468, sept. 24; 1473, sept. 13; поанъ: а χотар томѕ село на имѣ шербановци w(т) ~ w(т) лѣсwв M, 1492, mart. 17, *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 45; поа(н): дадѣ тои ~ зовомѕ невоа ŢR, 1499, ian. 9; 1573, oct. 23; 1594, iul. 22; M, 1598, dec. 2; поанѕ: прїложи(х) ... w(д) wчина г҃(с҃д)ва ми к тои ~ ŢR, 1499, iul. 13; 1513, apr. 1; поане: да е(ст) ... w(т) гла(в) ~ доле по ѳи долинѕ ŢR, 1499, iul. 13; поано(м): дарова(х) ... и филипецїи въси ... и съ ~ и(х) ŢR, 1510, mai 27 B; поенн(л): да и(м) е(ст) ~ ѕ фѕ(р)къ бъкле[ш]ѕ[лѕ] вер(д)е ŢR, ⟨1513⟩, sept. 20; поанн: до гла(в) до(л)ни(м) ~ ŢR, 1587, nov. 7 A; поенле: покѕпи(л) ба(н)ко ... ~ w(т) плаю ŢR, 1596, aug. 20.

II. *în antrop.* поана: варе коли бы ѕсталъ ~ ста(н); поана: оу[н]ко н(х) ~ ста(н) M, 1458, oct. 26; поа(н): ~ комисѕ(л) ŢR, ⟨1587—1588⟩, iul. 27.

III. *în top.* 1. *sat* поана: дали ... едно село на имѧ ~ M, 1400, iun. 29; поенле: тако да имъ е(ст) манпачю(л) и ~ връбилови ŢR, ⟨1429⟩, dec. 1;

~ мамѫлѫю ŢR, 1570, ian. 19; ~ кѫндрелиѡ(р) ŢR, 1576, iul. 15; поганѫ: ~ стева ŢR, 1459, sept. 20; пога(н)ца: пи(с) ѕ ~ жи(л) ŢR, ⟨1480—1482⟩, mai 14; погана: да им ест ... ~ половина ŢR, 1484, apr. 24 A, *DRH* I, nr. 191; M, 1522, iul. 4 A; ~ чолано(в) ŢR, 1520, sept. 2; 1523, iul. 11; ⟨1560—1567⟩, iul. 5; ~ гоева ŢR, 1538, mai 5; ~ менедиквлиѡ(в) ŢR, 1579, iul. 10; погани: яко да им ест wт рѣптѣра ~ ѕз долѫ ŢR, 1519, iul. 9, *DRH* II, nr. 184; M, 1522, iul. 4 A; погане: и рѣптѣра ~ ŢR, 1519, iul. 9, *DRH* II nr. 184; поенщен: w(т) w(ч)на ~ ŢR, 1533, oct. 13; поени: яко(ж) да и(м) сѫ(т) w(ч)нѫ ѕ ~ ŢR, 1571, iun. 7; 1574, iun. 8; 1586, mai 27 A; M, 1599, mart. 15 C; поганен: до хотарѫ(л) ~ ŢR, 1572, mai 3; пога(н): къзано(в) w(т) ~ ŢR, 1573, oct. 23; 1579, mai 4; mai 5 B; iun. 1; ⟨1583⟩, apr. 6; ⟨1594⟩, sept. 21; поганѫ: и робѫл и нан и wт ~ стан ŢR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337. 2. *loc* помниле: яко да и(м) е(ст) ... и ~ лалови ŢR, 1483, iun. 25; погано(м): дарова(х) ... бънещи въсн ... и съ ~ соли ŢR, 1510, mai 27 B; 1538, iul. 16; поени: да и(м) е(ст) w(ч)нѫ ѕ ~ w(т) де(л) фиато(в) ŢR, 1535, apr. 1; 1579, iul. 7; 1582, sept. 10, *Ştef. Doc. G.*, p. 227; 1587, aug. 3; пога(н): покѫпи трѫнк(ѣ) ... дрѫ(г) ни(в) ѕ ~ ŢR, 1550, iun. 5; 1579, apr. 23; погана: е(ст) хота(р) ... до ~ ниане ŢR, 1556, apr. 8; гання ~ ŢR, 1560, sept. 4; ~ мошѫлиѡ(в) ŢR, 1577, apr. 15 B; ~ нѫкѫло(в) ŢR, 1586, mai 3, *Ştef. Doc. G.*, p. 244; ~ боцоке(в) ŢR, 1586, iun. 26; ~ мане(в) ŢR, 1587, ⟨iul. 13 — aug. 31⟩, *Ştef. Doc. G.*, p. 262; ~ филипеци(м) ŢR, 1590, apr. 25 B; ~ новаков ŢR, 1597, iun. 30, *DRH* XI, nr. 246; ~ ри·силовн M, 1598, dec. 2; помна: ~ ѕръцило(р) ŢR, 1572, apr. 7; ~ ѕларюлѫи ŢR, 1588, iul. 19; поенен: w(т) грѫю(л) ~ ŢR, 1579, iul. 29; погани: да сѫ(т) мо(ц)ни ... дръжати соби е(д)на ~ M, 1581, iul. 22; 1582, aug. 21; поенїен: та(ж) на ѕ(с)та врътопїелѫзи ла фѫ(н)дѫ(л) ~ ŢR, 1583, mai 27 A; по(га)нь: w(т) тъмъшещ ѕ ~ ŢR, 1587, ⟨iul. 13 — aug. 31⟩, *Ştef. Doc. G.*, p. 262; поганк: ест дал мѫша ... а̃ ливаде ѕ ~ ŢR, ⟨1596—1597⟩, mai ⟨după 14⟩, *DRH* XI, nr. 168; поганнен: и сню w(ч)нѫ ... ѕ пи(с)кѫ(л) ~ ŢR, 1596, iul. 6. 3. *deal* поганѫ: яко да н(м) е(ст) дѣ(л) за виногра(дѣ) w(т) ~ ŢR, ⟨1527, sept. — 1528, apr. 4; aug. — nov.⟩; 1536, iul. 20.

● синовце(м) поганно(м); привилїа поганна M, 1458, oct. 26; врѣхѫ(л) поене(в) ŢR, 1574, febr. 13; пи(с)кѫ(л) погане(в) ŢR, 1579, iul. 10; главѫ поенїе(в) ŢR, 1580, ian. 6; врѣ(х) поено(в) ŢR, 1596, iul. 6.

POIENAR *m.* I. «житель местности Пояна», «habitant de Poiana»; поенарїи: нма(ш) ви(ш)речнии болѣри преніе пре(д) г(с̃д)ва ми съ(с) ~ на име сто(и)ка и кѫчю(л) ŢR, 1570, mai 1.

II. *în top.* 1. *cetate* поенаре(м): и(с̃) ратѣ пъркъла(в) ~ ŢR, 1481, iun; поена(р): е(л)ко ~ ŢR, 1544, mart. 15; поенарю ŢR, 1567, apr. 5. 2. *sat* поенари: w(т) ръзмире(щ) кома(н) w(т) ~ стоика ŢR, 1535, dec. 10; 1556, mai 4; 1575, ian. 17; M, 1575, mai 30 A; ŢR, 1586, dec. 18; M, 1591, iul. 30; поенарїи: w(т) село ~ M, 1589, apr. 16; поенерѐнло(р): до[рн до] по(д) хотарѫ(л) ~ ŢR, 1528, nov. 10 !A; поенърен: покѫпи(л) е(ст) w(т) на попа w(т) ~ ŢR, 1582, aug. 27 A; поенарен: и w(т) ~ шербѫ ŢR, 1598, iun. 1.

● пръкла(в) поена(р)скомѫ ŢR, 1510, mai 27 B; 1534, mart. 17; apr. 3; гра(дѫ) поена(р)ско ŢR, 1535, ian. 11.

***POIENIȚĂ** *f. dim.* de la **POIANĂ**; *in top. loc* поенища: ѡ(т) там ... до ~ тодерещем M, 1473, sept. 13, *Bogdan, Doc. Ști.* I, nr. CV; поенищъ: пок8пи ста(н)чю(л) а̃ фа(л)че 8 ~ ȚR, 1563, sept. 24.

● ф8рка поенецъв ȚR, ⟨1593, oct. — 1594, sept. 12⟩, *DRH* XI, nr. 2.

***POJAR** *n.* «пожар; жар», «incendie; feu»: I. *in antrop.* пожарь: па(н) тъв8(ч) ... и бра(т) его ~ M, 1472, apr. 25; 1537, mart. 7; пожара: крачѵ(н) и сестра его тѵдора дѣти ~ ѵнучкове михѵла ~ M, 1537, mart. 7; 1546, mai 24; пожа(р): алонтїе ~ M, ⟨1580—1581⟩, iun.

II. *in top. sat* пожар8: да с8(т) и тиа села ... ѡ(т) цилорт8 и 8 ~ ȚR, 1516, nov. 3; пожерещи: села на ребричи на имѫ ~ и петрилещи M, 1443, aug. 24, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 48; 1529, mart. 11 A.

***POJĂRÎT** *adj.* «загорелый, обожженный», «brulé, hâlé»; *in top.* 1. *loc* пожарита: пѣстинѫ ~ съ вѣсѣми полѧнами; штобы была ѡлещѣ ~ до ей живота; пожаритѣ: ѯотаръ ... ~ почеши ѡ(т) дол8 M, 1426, mai 22. 2. *pîrîu* пожерты: на оѵсти ~ оѵ канка M, 1452, dec. 21; пожерити: моѯорищїи пониже оѵстїе ~ M, 1495, ian. 22 C. 3. *sat* пожерита: да е(ст) ... 8 ~ ȚR, 1483, dec. 3; пожърѫцїи: село ... ~ ȚR, 1597, ian. 21; пожорѫ(ц): да мѣ е(ст) ѡ(ч)нѣ 8 ~ ȚR, 1579, iun. 1.

POM *m.* I. «плодовое дерево», «arbre (fruitier)»; помѣ: бъжа(н) продаде едно ч(с̃)тию лѣваде и съ ~ за н̃ а(с)при ȚR, 1528, oct. 28.

II. *in top. loc* помѣ: да мѣ е(ст) бадюлѡ(в) а̃ ш(в) 8 ~ кланк8лѡ(в) ȚR, 1571, aug. 3.

POMANĂ *f.* «милостыня», «aumône»; поменеле: и да чинише въсѣх ~ на съмрътъ его ȚR, 1593, dec. 7 B; *DRH* XI, nr. 15; помѣнеле: и сътворил ест ~ нм въс ȚR, 1594, apr. 12, *DRH* XI, nr. 42; поманъ: да мѣ твориті ~ ȚR, 1599, aug. 29, *DRH* XI, nr. 340; помана: проклеть съ фїе дь т̃ніі ѡць ши де ми(н) чѣна ва спа(р)чь ~ ȚR, ⟨1599, nov. — 1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1.

POMET *n.* «фруктовый сад», «verger»; поме(т): е(ст) пок8пи(л) са(р)ки(з) ѡ(т) бриби(л) а̃ ла(з) съ(с) ~ ȚR, 1585, mart. 8.

***PONOR** *n.* «овраг, рытвина», «escarpement, ravin»; *in top.* 1. *sat* поно(р): четвръти де(л) ѡ(т) ~ ȚR, 1459, sept. 20. 2. *loc* поно(р): пок8пи по(п) ста(н)чю(л) 8 ~ ȚR, 1580, apr. 14; 1583, apr. 30 B.

***PONOREL** *n. dim.* de la **PONOR**; *in top. sat* понорѫл8(л): да и(м) е(ст) село ~ ȚR, 1596, aug. 12.

POPĂ *m.* I. «священник, поп», «prêtre, pope (orthodoxe)»; попа: ѡже тотъ истинын сл8га нашъ ~ микъ сл8жилъ M, 1435, nov. 25: цо ю и(м) е(ст) да(л) ~ макарїе ȚR, 1496, aug. 1; дадѣ ~ фрж(н)к8(л) а(л)дама(ш) ȚR, 1505, iun. 15; M, 1508, mart. 25; 1518, ian. 22 A; ȚR, 1519, mai 6; M, ⟨1555, mart. 13⟩; ȚR, ⟨1561—1568⟩, mai 31; 1561, iun. 12; M, 1563, mai 19; ȚR, 1564, iul. 2; M, 1569, iul. 9; iul. 13; ȚR, 1569, sept. 4; 1570, apr. 29; 1571, iun. 13 A; 1572, sept. 25; 1577, apr. 29 B; 1579, iul. 29; 1580, apr. 14; apr. 19; попи: да не взима(т) пе(р)пери ѡ(т) ~ ȚR, ⟨1496—1508⟩, apr. 6; попи: и е(ц) взе(ш) ~ зако(н) в̃ї болѣри да закле(т); попило(р): како не ке(т) ме(т)н8(л) алъма(н) ѡ(т) сн̃8 си ра(д)ѵ(л) бацѣ ~ ȚR, 1561, iun. 12; попен: и ~ саве(в) погѡане ѣ ȚR, 1580, apr. 19; ~ станчюлов ȚR, 1599, apr. 16, *DRH* XI, nr. 327.

II. *in antrop.* попа: ~ ѕрика(р) пи(с) M, ⟨1568—1571⟩, iun. 10; 1572, oct. 5; ŢR, 1576, ian. 7; 1578, iun. 1; M, 1590, mai 9; попѕ(л): вра(т) его ~ M, 1599, mart. 28; попша: панъ ~ михаилъ M, 1407, mart. 8; 1418, ian. 15; 1433, iun. 4; по(п)ша: па(н) ~ M, 1421, dec. 13; 1546, iul. 2; попшѫ: вѣра пана ... ~ M, 1422, mart. 12; по(п)ши: вѣра пана ~ M, 1423, mart. 12; 1438, febr. 23; 1546, iul. 2; попши: вѣра пана михаила ~ M, 1424, febr. 16; 1437, aug. 19; dec. 20 B; 1439, mart. 12; apr. 3; iul. 2; oct. 28; 1440, aug. 6; 1442, febr. 24; попшорь: и семѕ свѣдѣтелїе радѕль панъ ... протовистїарь ~ ŢR, 1415, mart. 28; по(п)шорила: до(ч)ка тодера ~ M, 1560; попескѹла: вѣра пана игната ~ M, 1454, aug. 25 A, B; попъскоѹла: вѣра пана ~ чашника M, 1530, aug. 22; 1531, mart. 18; 1533, mart. 12; mart. 18; попъскѕла: вѣра пана ~ пехарника M, 1531, mart. 7; mart. 15; mart. 24; mart. 26; 1532, febr. 27; mart. 10; mart. 12; mart. 26; 1533, mart. 6; mart. 13; 1536, ian. 11; ian. 18; ⟨1537⟩, mart. 7; mart. 30; попе(с)коѹла: вѣра пана ~ ча(ш)ника M, 1535, mart. 9; попъ(с)кѵ(л): писа ми(ст) ~ M, ⟨1593, sept. 1 — 1594, aug. 31⟩; попшоае: коѹпи(л) ѡ(т) кнѣгинѣ ~ M, 1560, mart. 22.

III. *in top.* **1.** *sat* попещи: дали есми ему ... еремїещи и ~ M, 1425, ian. 30; 1508, febr. 16 B; 1519, dec. 27; 1520, ian. 4; ŢR, 1532, mai 2, *DRH* III, nr. 124; 1537, iun. 28; 1557, mai 30; ⟨1575—1576⟩, iun. 30; попещїи: села на кръмигжтвѣ на имѧ ~ ... и фынтынѣле M, 1426, aug. 12, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 58; ŢR, 1547, iun. 6; попещї: на чръчата(х) сн(н) ѵ ~ ŢR, 1511, apr. 19; 1556, dec. 7; попе(щ): пи(с) ѕ ~ ŢR, 1511, apr. 22; M, 1519, dec. 27; ŢR, 1557, nov. 9 B; 1572, apr. 25; 1574, iul. 6; 1576, febr. 26; 1577, mart. 14; 1579, aug. 3; M, ⟨1596—1600⟩ B; ŢR, 1597, ian. 11; попещи(м): ѡ(ч)на ~ ŢR, 1572, apr. 25; попѣни: четвертую ча(ст) села ѡ(т) ~ M, 1518, apr. 21; 1593, mai 8; попѣно(м): ча(ст) села ~ M, 1518, apr. 21; попѣнїи: и(г)нила шетрърела ѡ(т) село ~ M, 1598, mart. 8. **2.** *drum* попе(сѣ): до шпа(ш) въ(л)чѣѡ и комъшнчоре(в) ѕ пѕ(т) ~ ѕ до(л) ŢR, 1571, aug. 31.

● дел попев ŢR, ⟨1528⟩, mai 30, *DRH* III, nr. 53; виногра(д) ѡ(т) пи(с)кѕ(л) попе(в) ŢR, 1577, apr. 15 B; ма(т)ка попещилоро(в) ŢR, 1588, aug. 9.

POPOR *n.* «прихожане», «paroissien»; попо(р): еди(н) ~ ѡ(т) сѕ(д) вѕзъѕ ... да работи(т) на водъници їепископїе ŢR, 1525, sept. 8; тере да терае(ш) въ(с) твою ~ тере да сѣчи(т) еди(н) плаю е(ж) се зове(т) а(р)сѵри ŢR, ⟨1575—1577⟩, mai 21.

***PORC** *m.* «свинья», «porc»; I. *in antrop.* по(р)ка: па(п) вана ~ M, 1421, dec. 13; ŢR, 1575, iun. 8 B; порка: свѣ(д)теле ... радѕль ~ и андрїашь ŢR, 1425, iul. 17; M, 1440, oct. 4; 1443, aug. 24, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 48; nov. 29 B; 1445, aug. 8, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 62; nov. 26; 1448, iul. 27; 1456, ⟨mart. — mai⟩; ⟨iul. — sept.⟩; порькъ: вѣра пана шандра ~ M, 1437, febr. 7; 1443, mai 30; 1445, iul. 15; aug. 11; 1446, ian. 26; mart. 5; iun. 6; iul. 20; dec. 18; порви: вѣра пана ~ вистѣрника M, 1443, mart. 6; mai 28; iun. 8; 1444, sept. 1; 1445, febr. 18; apr. 5; sept. 30; 1447, febr. 11; порча ŢR, 1538, iul. 16; порчишанѕл: штец нѫ іакимъ ~ ; порчишанѕла: снове іакима ~ M, 1546, mai 12 B, *Ghib. Sur.* XVIII, p. 220.

II. *în top.* **1.** *lac* поркѣлѧи: хотаръ да се знае(т) ... и лакѧл ~ ŢR, 1496, aug. 1 (adăugat pe margine). **2.** *sat* по(р)кѵлѧи: конфа виногра(д)ни(к) ѡ(т) го(р) ~ M, 1588, apr. 9; порчени: хотаре ... ѡ(т) ~ и ѡ(т) кѧ(м)ке(ц) ŢR, 1514, dec. 14; порчѣни: тако же да и(м) сѧ(т) ѕ ~ ŢR, 1519, apr. 22; порчешанїи: село на нмѣ ~ M, 1546, mai 12 B, *Ghib. Sur.* XVIII, p. 220; по(р)че(ц): съ нлѣ ѡ(т) ~ M, 1597, mai 10.

● црко(в) по(р)кина M, 1428, iul. 11 (fals din sec. XVI); ивана порковича M, 1443, nov. 29 A; ѡ(т) порчѣновѧ страно ŢR, 1514, dec. 14; и грълами порчѣнгловѣми M, ⟨1527⟩, mart. 3; дела поркотъ(в) ŢR, 1600, mai 24.

***PORCAR** *m.* «свинопас», «porcher»; I. *în antrop.* поркарь: д[а(и) сокѵ(л) и бр]а(т) его ~ ; поуркарѵ: даноу сокѵ(л) и братѧ его ~ M, 1473, dec. 9; пѧрка(р): драготъ и ~ и сестри и(χ) M, 1522; ŢR, 1579, mai 16, *Ştef. Doc. G.*, p. 208; пѧ(р)карю(л): ѡ(т) ~ ŢR, 1550, iul. 5; пѧркарю: продали слѧга(м) наши(м) ... ~ и пъкѧрарю M, 1574, mart. 12; 1598, apr. 15; пѵ(р)ка(р): ѡ(т) те(ст) свои имени(м) ~ M, ⟨1591, sept. — 1592, aug. 31⟩; 1594, mai 12; пѧркарескѧла: заплати(л) ... дѡ(ч)ци мнкѧла ~ M, 1519, dec. 27.

II. *în top.* **1.** *pîrîu* пѧ(р)карѧѧ(и): да и(м) е(ст) ... ѡ(т) ѕста въне(и) ~ ŢR, 1515, apr. 13. **2.** *loc* пѧркарюл: прако по копѫчел и през ~ дорн ѕ хотар чокѫнецом ŢR, 1532, mai 2, *DRH* III, nr. 124; пѧ(р)кари(м): хотаре да и(м) се знае(т) ... до грѧюрилє ~ ; пѧркарюлѧи: хотаре ... по пѧ(т) ~ ŢR, 1579, apr. 23. **3.** *sat* пѧркарю: заχарїа ѡт ~ ŢR, ⟨1581, după aug. 9 — 1582, înainte de sept. 9⟩, *Studii*, 1962, nr. 4, p. 904; пѧркъры(ни): пише(т) ... жѧпа(пѧ) влад(л)ѧ ѡ(т) ~ ŢR, ⟨1487, după nov. 21 — 1494⟩; пѧркърѣни: свѣдѣтели сѧт ... лѧмотъ ѡт ~ владѧл ѡт писканн ŢR, ⟨înainte de 1526, iul. 6⟩, *DRH* III, nr. 22; пѧркърѣ(и): да и(м) е(ст) ... по(л)ви(и) ѡ(т) ~ ŢR, 1539, sept. 10 A; пѧркър(ѣи): ѡ(т) ~ ŢR, 1539, sept. 10 B; пѧркърѣнїи: съ(с) попецни и съ(с) ~ ŢR, 1576, ian. 9 A; пѧркърѣне: да мѧ е(ст) ѡ(ч)нѧ ѕ гѡ(р)ни ~ ŢR, ⟨1600⟩, ian. 14; пѧ(р)къръни: ра(д)ѵ(л) л̃о(г) ѡ(т) ~ ŢR, 1600, mai 16; пѧ(р)къре(ц): пра(в) на мл(ж)е(т) [...] [ѕ] ~ ŢR, 1581, febr. 24.

● стъ(л)пѧ(л) пѧ(р)карюло(в) ŢR, 1517, iul. 10; вале пѧркалѡ(в) ŢR, 1534, sept. 6; вале пѧ(р)карѧло(в) ŢR, 1581, nov. 6; валѣ пѧ(р)калѡ(в) ŢR, 1582, iun. 4.

PORTAR *m.* I. «портар (военноначальник, комендант крепости; правитель города Сучавы)», «gouverneur de Suceava; commandant en chef de l'armée et gardien de la cité»; портарюль: комарнъ нашъ панъ ѡана ~ M, 1⟨438⟩, aug. 24; пѵртарѫ: вѣра пана ваши ~ M, 1438, mart. 5; портарѫ: вѣра пана ванѣ ~ M, 1439, iul. 30; 1480, sept. 17; 1503, sept. 30 B; 1521, iun. 1 B; 1546, apr. 24; 1554, febr. 23; 1575, mart. 30; 1585, apr. 6; портарѣ: вѣра пана ѡанѣ ~ M, 1442, aug. 1; 1443, iun. 8; nov. 29; 1448, iul. 27; 1486, sept. 14; 1498, sept. 24; 1499, nov. 14; 1500, mart. 22; 1507, mart. 22; 1522, iul. 4 B; 1532, mart. 10; 1547, apr. 15; 1569, iul. 6; 1570, iul. 25; портарю: вѣра пана ванѣ ~ M, 1448, iul. 15 A; 1555, mart. 31; по(р)та(р): варе цїо изрече(т) кр(с)тїа(и) ~ ŢR, ⟨1474⟩, iun. 26; M, 1510, febr. 7; ŢR, 1510, apr. 24; 1515, iun. 26; 1525, aug. 18; 1551, apr. 30; 1561, mai 9; портарь: па(и) шандрѣ ~ M, 1479, mai 24; 1502, mart. 7; 1520, iul. 28; портара: вѣра пана шандри ~ M, 1481, febr. 1; 1506, mai 22; 1508, mart. 25; 1517, oct. 7; 1518, apr. 23; 1555, apr. 11; порта(р): дмитрѧ ~ ŢR, 1494, iun. 5; 1514, dec. 14; 1535, sept. 1; 1536, iun.

8; 1551, aug. 24; 1574, sept. 4; пѡ(р)тарѧ: вѣра пана лоуѫк[а] арбоуре ~ сѫчавского M, 1500, mart. 25; портарѫ: дали ... ~ сочавскомѫ M, 1502, mart. 7; ŢR, 1527, sept. 10; 1531, nov. 5 A; портарн: власикѫла и казана ~ ŢR, ⟨1512—1520⟩, oct. 6; пръта(р): кома(н) ~ ŢR, ⟨1512—1521⟩ F; пѡ(р)тарѣ: вѣра пана лѫка а(р)вре ~ M, 1513, mart. 5; 1525, febr. 12; 1551, mart. 21; 1552, apr. 2; 1555, mart. 28; по(р)тарѣ: вѣра пана лѫка а(р)вре ~ сѫчавского M, 1518, dec. 26 A; 1523, ian. 8; 1528, apr. 4; 1533, mart. 6; 1563, iun. 17; 1572, dec. 28; пѫртарѣ: вѣра пана ... ~ сѫчавского M, 1528, febr. 28; портар: па(н) барбовски ~ M, 1528, apr. 1; 1529, apr. 23; 1554, mart. 30; 1560, apr. 3; 1579, apr. 26; пѡртаръ: слва цю естъ ~ въ наше(м) градѣ M, 1530, aug. 22; пѡртарѣ: вѣра пана петри вартиковоу ~ M, 1546, apr. 8; apr. 12; 1552, mart. 28; apr. 30; 1558, apr. 7 B; apr. 12; по(р)тарю: данѫ ~ ; пѡртарю: данѫ ~ ; пѡ(р)тарю: панѫ данѫ ~ ; пѡ(р)та(р): па(н) да(н) ~ M, 1555, mart. 31; по(р)та(рѵ): дѵмитроу ~ ѡ(т) гра(д) сѫча(в)скїи M, 1598, mart. 8.

II. *în antrop.* портарю(л): покѫпи(л) ... ѡ(т) нанѫ(л) и ѡ(т) ста(н) и ѡ(т) ~ и ѡ(т) пътрѫ ŢR, ⟨1583⟩, mai 5 A.

***PORTIŞOARĂ** *f. dim.* de la **POARTĂ**[1]; *în top. loc* по(р)тишоа(р): ѡ(т) до(л)ѫ ~ ѫ валѣ котє(в); по(р)тишоаръ: ѫ плаю(л) дѫмитро(в) па(к) ѫ ~ ŢR, 1517, iul. 10.

***PORTIŢĂ** *f. dim.* de la **POARTĂ**[1]; *în top. loc* по(р)тиц: да(дї) негоѫ дє(л) ... ѡ(т) хотарѫ(л) ѡ(т) ~ до хота(р) гє(р)гиџє(в) ŢR, 1573, oct. 23; 1579, mai 4.

***PORUMB** *m.* «голубь», «pigeon»; *în top. loc* порѫ(м)вѫ(л): [...] до ~ а ~ дори до пѫ(т) дръсто(р)ски ŢR, ⟨1514—1519⟩, dec. 13.

***PORUMBAC** *adj.* «сизый, серый», «tacheté, moucheté»; *în top. sat* порѫмбак: и ѫча вкса и ~ долни половина; дел стоикев и долни ~ половино ŢR, 1473, mai 17, *DRH* I, nr. 143.

POSADNIC *m.* I. «dregător cu atribuţii militare», «посадник; сановник, имєющий военные обязанности», «dignitaire ayant des attributions militaires»; поса(д)никоу(л): привилїе ... цю има(л) дѣдъ и(х) косте ~ ѡ(т) ѫнка г(с҃д)ка ми M, 1552, apr. 28.

II. *în top. sat* посадничи: попри(н)канїи ... межи ~ и межи кръничани M, 1476, mai 22; 1587, ian. 17; поса(д)ничїи: лълецли что инѣ имениє ~ M, 1600, apr. 8.

POSLUŞNIC *m.* «послушный монастыря», «homme appartenant au monastère»; послѫшничи: за ~ ѡ(т) тръ(г) M, 1458, apr. 12 (însemnare pe verso din sec. XVI).

POSTELNIC *m.* «постельник», «maréchal du palais»; по(с)тє(л)никѫлѫ(н): дори до монасти(р) ра(д҃л)ѫ ~ ŢR, 1515, apr. 13; постелни(к)ѫ: прїиде ... на(ш) вѣрнїи па(н) ко(з)ма ша(р)пе ~ M, 1518, dec. 26 A; по(с)те(л)никѫ: свє(д)телїе ... петриманѫ велик(н) ~ ŢR, 1525, mai 30; 1533, aug. 28; 1535, mart. 30; 1538, oct. 17; 1543, mai 25; 1561, mai 9; 1570, ian. 30; 1579, nov. 16; постѣ(л)никѫ: свє(дѣ)телїе ... бадѣ ан(з) велики ~ ŢR, 1535, iul. 22; ⟨1590⟩, aug. 4; посте(л)никѫ: сведетелїе ... баде изворанѡ(в) велик[н] ~ ŢR, 1538, apr. 24; 1543, febr. 1; 1545, dec. 6; 1564, aug. 24; постѣлникѫ: ... и жѫпа(н) бадѣ ... велики ~ ŢR, 1539, dec. 18; по(с)те(л)никѫлѫ: пане велики ~ ŢR, 1555, nov. 12; постелникѫ: и добрѫшѫ велики ~ ŢR, 1558, iul. 19; по(с)-

тѣ(л)ии(к)ѕ: свѣ(л)тѣаїѣ ... жѕпа(и) стоика ве(л) ~ TR, 1578, mai 28; пе(с)-те(л)ницѕ(л): да(и)чю(л) ве(л) ~ TR, 1580, sept. 7; постѣлницу(л): дѣми-трѕ ~ TR, 1587, febr. 14; пе(с)тѣ(л)ничїи: сестра дрѣгиче(к) и цю(р)ца(к) ~ TR, 1600, iun. 17.

POSTELNICEASĂ *f.* «жена постельника». «femme du postèlnic»; пе(с)те(л)ничаса: дава(т) г(сѣ)ко ми ... и жѕпанице(к) марїи ~ ; пе(с)те(л)-ничи(са): марїа ~ ; пе(с)те(л)ничи(с): марїа ~ w(т) флоре(ци) TR, 1578, mart. 10.

***POTCOAVĂ** *f.* «подкова», «fer à cheval»; *in antrop.* пе(т)коа(к); и иѣ(и)ка и ~ и крѣлома(и) TR, 1573, mai 13; ко(с)тѣ и ~ и стоа(и) TR, 1598, sept. 6.

POTCOVAR *m.* «кузнец», «maréchal ferrant (ferreur)»; пе(т)кова-ю(л): покѕии(л) е(ст) дра(г)ми(р) дво(р) w(т) дпко ~ TR, 1587, iul. 24 B.

***POTECĂ** *f.* «тропинка, дорожка», «sentier»; *in top. loc* потека: пе ~ пъкъльѣиѕлѕи TR, 1563, oct. 22.

POTRIVA *prep.* «против», «devant»: потрика: w(т) папорна до крѣпо грѣ(л) и сѣгоиа и ~ цикрѕлѕи и блате цю се зоке(т) ки(с)трицѕ TR, ‹1574—1577›, sept. 5.

POTROPOP *m.* I. «протоерей», «archiprêtre»: потропопа: та продал ... аиоучиди оуиоучи дапила ~ M, 1516, dec. 10 C.

II. *in top. sat* потропоиѣкиїи: тое село на имѣ ~ кило г(сѣ)кѕ ми M, 1542, apr. 30; селамь ... ... на имѣ приѣка ... и ~ M, 1546, apr. 24; 1580, iun. 19; 1583, ian. 30; 1596, sept. 6; sept. 10; sept. 11.

POVARNĂ *f.* «пивоварня», «installation rudimentaire pour préparer la bière»; пова(р)ие: дадо(х) ... два мдиии ... и съ ~ за пико и съ сла(д)ии(ц) M, 1592, ian. 10 A; 1593, ian. 8.

POVODNICAR *m.* «сборщик штрафов», «collecteur des amendes»; пово(д)никари: да и(х) не смее(т) ба(и)т[овати] ии кирчїи ии ~ TR, ‹1495, sept. 15—1496, iul. 31›; 1496, aug. 1; 1498, ian. 9; 1499, ian. 25; oct. 6; 1501, mai 24; 1502, mart. 9; пово(д)ника(р): не смее(т) ба(и)товати ... ии ~ ии арма(ш) TR, 1502, mai 3 A; поводнпкари: ии кирчии ... ии ~ TR, 1505, mart. 27; dec. 10; 1512, febr. 20.

PRĂDALICĂ *f.* «право воевода присвоить состояние умершего, когда у этого не было наследников по мужской линии», «le droit du voïvode de s'emparer des propriétés terriennes, dont le maître mourrait sans laisser des descendents mâles»; прѣдалика: ~ да иѣ(ст) TR, 1459, sept. 20; комѹ се w(т) ии(х) прилѕии(т) съмрѣ(т) а мчиии и именїе да е(ст) мставии(м) а ~ меж(д)ѹ ииими да иѣ(ст) TR, 1463, nov. 12; прѣдаличе: комате сїе да иѣ(ст) ~ TR, 1499, oct. 6; пѣрдалика: а къ ииѫ ~ да иѣсть TR, 1508, dec. 23, *DRH* II, nr. 62; прѣ(да)ликѫ: и къ ии(х) ~ да иѣ(ст) TR, 1544, aug. 29.

PRĂJINĂ *f.* «мера длины», «unité de mesure agraire»; прѣжи(и): покѕии(х) лѣѕда(т) ... е(д)на ~ и а ко(р)дъ; ѣ фа(л)чи и а ~ TR, 1579, iul. 5.

***PRĂPĂDENIE** *f.* «опустошение, уничтожение», «dégât»; *in top. loc* пржпждепиа: w(т) ла(з) миханло(в) на мочерла чиста и помеждо ~ до конець малѕ(м) знамеиию M, 1583, aug. 6.

PRĂVĂLIE *f.* «лавка, магазин», «boutique, magasin»; правѣаїѣ: прода(л) е(ст) пана тае ~ w(т) своем(ѵ) доброволю TR, 1563, mai 13; правалїѣ:

ꙗко(ж) да мѫ є(ст) єдна ~ ȚR, 1563, mai 13; 1578, iul. 5; 1587, ian. 5 B; 1589, mai 30; 1590, febr. 15; пръвъліи: да мѫ є(ст) г҃і ~ ѫ варо(ш) ѫ кѫ(к)рещї; и две ~ на великѫ ѫлицѫ; правъліи: покоупи(л) нико по(т)коварю(л) таа ~; правалїи: сѫ(т) били покѫпене сїю ~ ȚR, 1587, iul. 24 B.

PRE *prep.* **1.** «по», «sur»; пре: по кѫде є(ст) би(л) старо ҳота(р) ~ wбрежнѫць до вода жилю ȚR, 1514, dec. 14; пр(ѣ): w(т) пъдѫче(л) ~ мѫке ȚR, 1528, nov. 10 A; покѫпи(л) ҳа(ч)ка w(т) зонка ~ грѫи мѣ(с)то за лозїе; є(ст) да(л) дѫмитрѫ ... є(д)но ло[зїе] ~ грѫи ȚR, 1569, aug. 23. **2.** «через», «à travers»; пре·ѧ(н): ~ коада пр[ов]ѫлѫи ȚR, 1579, nov. 10 A; w(т) ѫста къть-лѫкло(в) ~ коада провѫло(в) и ~ шѫвънта ȚR, 1581, ian. 27; при·ѧ: по код, пароколѫи и ~ шѫвънта ·ѧ привалѫ(л) манѣнен въкарю(л) ȚR, ⟨1591, după mai⟩a **3.** «в», «dans; à»; прѣ: ~ ачеѩ време ȚR, 1600, iul. 6 A.

***PREUT** *m.* «священник», «prêtre, curé»; I. *în antrop.* преоуцескѫ(л): по (г)де перемине(т) вода г(д)е [при]ҳоди(т) доро(ҳ) станъ ~ M, 1400, febr. 11 (fals din sec. XVI).

II. *în top. sat* пресѫтещи: де(л) спри(н)тешо(в) w(т) ~ ȚR, 1502, mai 3 B; пресѫтещї: [...] w(т) ~ ȚR, 1569, sept. ⟨11⟩; пресѫтещї: покѫпи ... щинѫ ѫ ~ ȚR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

● вѣра пана стана преоутеского M, 1409, nov. 18; 1411, apr. 14; стана пре(ѵ)теска(г) M, 1410, febr. 15 (fals din sec. XVI).

PREUTEASĂ *f.* I. «попадья», «femme d'un prêtre»; пресѫтѣса: [покѫ]-пи(л) сїю ви(ш)ре(ч)на w(ч)нѫ w(т) нѣкша ~ ȚR, 1580, febr. 6; пресѫтѣ(с)а: ра(да) ~ по(п) стане(в) ȚR, 1592, ian. 26.

II. *în top. loc* пресѫтѣса: еди(н) ни(в) w(т) строе еже се зове(т) w(т) ~ ȚR, 1586, iun. 26.

● нѣкще(в) пресѫтѣсе(в) ȚR, 1580, febr. 6.

PREZVITER *m.* «священник», «prêtre»; презвитер: тодер дїак сна гаврила ~ M, 1493, sept. 30, *RM*, nr. 115; пр(з)витер: прїндоша ... ~ їѡ(н) w(т) цигънеци M, 1599.

PRIBEAG *m.* I. «странствующий, беженец», «errant»; прибѣ(г): сѣга сѫ дошли нѣкое(ҳ) ~ ѫ гра(д) г(сд)ва ми ȚR, ⟨1472⟩; є(ст) би(л) кръли(г) слепѫ ~ ȚR, 1561, mai 22; 1573, mai 29 B; прїбѣзи: тон сѫ ~ и слѫгї г(сд)на ми кралѣ ȚR, ⟨1472⟩; прибези: нашн добри прнтателїе гледанте за тизи ~ ȚR, ⟨1475—1476⟩; прибе(з): и тїе(з) ~ що се дигнѫ(т) w(т) мегю ва(с) ȚR, ⟨1476⟩, febr. 28; ⟨1512—1521⟩ B; прибѣзи: съ въси ~ ȚR, ⟨1523—1525, dec.⟩, mai 15; 1560, sept. 4; прибе(ц): ви дава(м) на знанїе за ра(дї) wнен ~ слѫ(з) мърцинено(м) ȚR, ⟨1546—1552; 1558—1559⟩, dec. 30; прибе(г): е(ж) є(ст) би(л) ~ тѫа ѫ брашо(в) ȚR, ⟨1546—1552; 1558—1559⟩, nov. 14.

II. *în antrop.* прибѣгѫ(л): лаѫдѣ w(н) є(ст) нма(л) пренїе съ(с) ~ и съ(с) мирча ȚR, 1577, mart. 14; да дръже(т) ѣ нике w(т) де(л) ~ ȚR, 1582, nov. 1; 1592, mart. 1; 1599, mai 18; прибѣ(г): и ѫ ѫли(ц) и ѫ ко(п)че(л) де(л) ~ ге(р)ге(в) ȚR, 1592, mart. 8; прибѣгъ: w(т) ~ и w(т) ста(н) ȚR, 1593, iun. 14.

III. *în top. sat* прибѣци: w(ч)нѫ ѫ робата де(л) кр(с)те(в) и вла(д)ѵлw(в) w(т) ~ ȚR, 1593, febr. 4.

● w(ч)на прибѣгѫло(в) ȚR, 1570, nov. 1 B; де(л) прибѣгѫло(в) ȚR, 1577, mart. 14.

PRIBEGI *vb.* «бежать из родного края», «émigrer»; прибѣгн(л): зане(ж) е(ст) би(л) ~ ѕ земле [тѕрскѕ] ŢR, 1584, iul. 2.

PRIBEGIE *f.* «странствование», «errance, exil»; прибѣгїю: а сїю болѣзни прилѫчиѫ им ~; прибѣгїи: да простил главн им и пришел иѫ шт ~ ŢR, 1596, iun. 19, *DRH* XI, nr. 177.

***PRIBOI** *m.* «выступ скалы к берегу реки», «endroit où le rocher de la montagne donne directement dans l'eau de la rivière»; *în top.* 1. *loc* прибою: а̃ ни(в) ѡ(т) бро(д) и а̃ ни(в) ѡ(т) по(д) ~ ѕ ла(з) ŢR, 1564, dec. 11; прибоюлѕи: ѡ(т) кѕ(де) ра(з)дели(т) ко(л)никѕ(л) ~ ѕ(з) го(р) ŢR, 1579, nov. 26. 2. *sat* прибоени: ѕложи(л) ... ѕ ~ ŢR, 1515, mai 23; прибоя(ни): ста(н)чю(л) вата(х) ѡ(т) ~ ŢR, 1565, iun. 11 A; прибоя(н): да мѕ е(ст) ѡ(ч)нѕ ѕ ~ ŢR, 1577, apr. 15 B.

● каме(н) прибоюло(в) ŢR, 1575, dec. 4; хотарѕ(л) прибоюлѡ(в); ко(л)никѕ(л) прибоюлѡ(в) ŢR, 1579, nov. 26.

PRIPAS *n.* 1. «приблудные животные», «bétail épave»; припа(с): таки(ж) и ~ цто оупаде(т) оу и(х) хота(р) ти(ж) да е(ст) нашемоу монастирю M, 1459, mai 20; 1467, febr. 3. 2. «штраф за потраву», «amende payée pour une bête egarée dans les semnailles d'autrui»; припа(ш): како да бъзди(т) вѣси ~ и дѣшоуѓоубн(н) и глоби монастн(р)скн(х) M, 1595, mai 18 F.

PRIPAŞAR *m.* «припашар (чиновник собирающий штраф за потраву)», «percepteur chargé d'encaisser les amendes pour le bétail trouvé dans les patûrages interdits»; припашаре: ѡ(т) того села да не дадѕ(т) намъ ни сторожи ... и глобницн и ~ и по(д)водѕ M, 1438, aug. 18; ни глобницы ни ~ ни нлишаре M, 1446, mart. 11; 1456, ian. 20; 1466, mart. 13; припашарѣ: не имаемъ сѣ ѕмѣшати ... анн ~ M, 1443, mai 22, *DRH* I, nr. 231; анн глобни(к) анн ~ анн нинъ никто M, 1449, iun. 17; припашарн: ни глобницн ни ~ ни ѡслѕхаре цто бы не смѣли бантовати и(х) M, 1447, aug. 22; 1448, apr. 5 A; 1454, dec. 8; 1458, apr. 12; припъшарн: да не имаю(т) ходити ни глобници ни ~ M, 1453, iul. 8; припаша(р): анн глобни(к) анн ~ M, 1459, febr. 16; M, 1472, aug. 19.

***PRIPOR** *n.* «скат, склон, откос», «pente, versant raide, talus»; *în top. loc* прпо(р): плаю(л) кнѡ(жд)лѡ(в) ѕ ~ ŢR, 1517, iul. 10; него(в) мѣ(с)то ѡ(т) ~ ŢR, 1579, ian. 10 A.

***PRISEACĂ** *f.* «пчельник, пасека; сечь», «rucher; terrain defriché»; I. *în antrop.* пресѣкъ: пан ѡанца ~ M, 1464, sept. 12, *Bogdan, Doc. Şt.* I, nr. LII.

II. *în top. sat* присѣка: селамъ ... на имѣ ~ ... и хирецїи; пресѣка: села на имѣ ~ M, 1546, apr. 24; присѣкъ: пи(с) ѵ ~ M, ⟨1568—1571⟩, iun. 10; присъканїи: село ~ ; присъканн: по(л) село ѡ(т) ~ M, 1581, mai 11 D.

***PRISLOP** *n.* «выступ горы, скалы; седловина, горный проход», «la crête d'une colline où d'une montagne; dépression entre deux montagnes; défilé»; *în top.* 1. *sat* пресло(п): село бѣла и ~ ŢR, 1415, iun. 10; прислопъ: село по именн гюргевъ и ~ ŢR, ⟨1475, sept. 1 — 1476, aug. 31⟩, *DRH* I, nr. 151; прѣслоп: на селом команка и гюргеве съ ~ ŢR, 1531, mai, *DRH* III, nr. 114; прнсло(п): да е(ст) ... драгомирѕ ѡ(т) ~ ŢR, 1533, oct. 13. 2. *munte* прнсло(п): дарѕва ... планнпж мжнжїлѣсж ... и ~ ŢR, 1451, iul.; ѕ планнпѕ е(ж) се зоке(т) ~ ŢR, ⟨1582⟩, iul.; преслопѕ(л): планїне по имень ~ и сѕхарна ŢR, 1502, mart. 9; прнслопѕ(л): да и(м) е(ст) планнпѕ ... ~ ŢR, 1506, mai 14; 1507, iun. 20; 1520, iun. 9; 1536, iun.; ~ сто-

гѫло(в) ŢR, 1545, iun. 2, *Ştef. Doc. G.*, p. 110. **3.** *loc* прислопѫлѫн: да и(м) е(ст) на валѣ ~ ŢR, 1506, mai 14; пр(ѣ)сло(п): на хрн(д) на ~ ŢR, 1516, ian. 23; прислѫпѫ(л): а w(т) толѫ на полѫдне на дѫ(л) вонтинѫль на ~ вѣцелѫлѫи; прислѫ(п): и w(т) та(м) на въсхо(д) на ~ попо(в) M, 1583, aug. 6; прнсло(п): а хота(р) ... до ~ съкун(м) M, 1594, iul. 12.

PRIVAL *n.* I. «протока», «ruisseau qui relie un lac à un cours d'eau»; привалове: да мѫ е(ст) длъга грълла w(т) тѫ(м)вѫре(щ) и съ въсе ~ ŢR, 1554, apr. 26; прива(л): и съ во(дї)ниде w(т) ~ ŢR, 1571, apr. 3; привалурн: и сѵ(т) тъ(к)мили за ~ w(т) къ дунавѵ ŢR, ⟨1591, după mai⟩.

II. *în top. loc* привалѫ(л): ѫ ~ мане(в) ŢR, 1579, nov. 10 A; пре(з) велнкъ грн(н)дѫ(л) ѫ ~ мане(в) вакарю(л) ŢR, ⟨1579⟩, dec. 12.

***PROCELNIC** *m.* «секретарь господарской канцелярии», «secrétaire de la chancellerie du voïvode»; I. *în antrop.* прочелникъ: панъ ~ стоганъ M, 1404, aug. 1; 1407, oct. 6; прочелника: вѣра пана ~ стогана M, 1407, mart. 8; 1411, sept. 22 B; 1423, mart. 31, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 51; 1433, iun. ⟨după 15⟩; 1521, apr. 20 B; прочѧлника: вѣра пана ~ стогана M, 1412, apr. 5; проче(л)ни(к): па(н) ~ па(н) вѵдѵ(л) па(н) чѵ(р)ба M, 1421, dec. 13; 1490, oct. 14; проче(л)нника: вѣра ~ вѣра чюрвнна M,1423, mart. 12; 1490, oct. 14; 1497, ian. 20 A; прочалника: вѫка сава ~ M, 1581, aug. 21 B.

II. *în top. sat* прочелнічн: цю е(ст) межи ~ и межи медѣлѣнw(м) M, 1521, apr. 20 B; прочалнич: четвръта ча(ст) селw w(т) ~ w(т) кълнгжтѫръ M, 1581, aug. 21 B.

● вѣра прочелникова M, 1411, iun. 28.

PROCLET *adj.* «проклятый», «maudit»; проклетъ: бла(с)тъма(тѫ) шн ~ съ фїе ŢR, ⟨1599, nov. — 1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1.

***PROROC** *m.* «пророк», «prophète»; *în top. sat* прpw(ч): дръгѫлн(н) w(т) ~ ŢR, 1548, mai 8; 1551, aug. 24; прр(ѡ)чн: дѫмнтрѫ w(т) ~ ŢR, 1600, iun. 17.

***PRUN** *m.* «слива (дерево)», «prunier»; *în top. loc* прvна: w(т) пvстнин пониже ~ v кръница педvчелvлоун M, 1436, iun. 13; прѫнїн: покѫпи поп станчюл една ливаде на ~ нанѫлwв wт барвѫл ŢR, 1594, oct. 4, *DRH* XI, nr. 98.

***PRUNC** *m.* «грудной ребенок, дитя», «nourrison, petit enfant»; *în antrop.* прѫ(н)чѣ: покѫпише ... w(т) ~ ŢR, ⟨1523, după apr. 4 — 1528⟩; прѫ(н)ча: ю е(ст) загѫби(л) ~ съ(с) хнтлѣ(н)ство ŢR, 1536, febr. 14.

● дє(л) прѫ(н)чє(в) ŢR, ⟨1523, după apr. 4 — 1528⟩; 1536, febr. 14; 1555, apr. 4; 1568, iul. 19; 1570, nov. 1 B; 1582, nov. 1.

***PRUND** *n.* «гравий; галечный берег», «gravier; grève; javeau»; *în top.* **1.** *loc* прѫ(н)дѫ(л): да н(м) е(ст) блата сва и ~ вь(с) ŢR, 1506, apr. 12. **2.** *sat* прѫ(н)дѫ(л): да мѫ е(ст) ~ и кълнетѫ(л) ŢR, 1548, ian. 18; 1569, apr. 25; 1589, mai 17; прѫ(н)дѣнн: и w(т) ~ паки А̃ дє(л) ŢR, 1571, iun. 20; прѫ(н)дѣ(н): покѫпи ... w(т) ~ w(т) микѫ(л) ŢR, 1580, sept. 8.

***PRUNDUREL** *n. dim.* de la **PRUND**; *în top. sat* прѫ(н)дѫре(л): ра(д)ѵ(л) w(т) ~ ŢR, 1588, iun. 12.

***PRUNIŞOR** *m. dim.* de la **PRUN**; *in top. sat* прѣшшіо(р): негре w(т) ~ ŢR, 1594, oct. 8.

***PUI** *m.* «цыпленок; птенец; детеныш», «petit (jeune) animal; poupon, bébé»; *în antrop.* пѣю(л): ста(н) негре(в) ... и ~ ŢR, 1453, oct. 4; ~ спата(р) ŢR, 1529, nov. 24; ~ w(т) рѣ(шї) ŢR, 1573, oct. 23; 1579, mai 4; ⟨1584⟩, iun. 22; 1585, sept. 9; 1590, mai 26; пѣю: и оустакши наши слѣги тодер ивн и ~ и заχарїа M, 1479, apr. 29, *Bogdan, Doc. Şt.* I, nr. CXXII; пѣл: да(ш)ко и сес(т)ра его малѣ ... ѕиѣкове ~ плоскарѣ M, 1488, febr. 29; поγл: оγиѣкове ~ плоскарѣ M, 1488, oct. 15; пѣюлѣ: да е(ст) ~ w(т) рѣси ŢR, 1492, oct. 9; пѣїѣл: ~ спатар ŢR, 1530, mai 22, *DRH* III, nr. 91; пѣш: w(ч)иѕ w(т) ~ ѣ па(ш) ŢR, 1565, ian. 4 A; 1581, apr. 30; пѣеш: покѣши ... w(т) р(д)оγ(л) ~ ŢR, 1597, apr. 14.

● на пѣєвѣ могилѣ M, 1502, mart. 14 C; де(л) пѣюло(к) ŢR, 1510, mai 27 B; 1573, oct. 23; ⟨1578⟩, nov. 8.

***PUICĂ** *f.* «курочка; голубошка, милочка», «poulette; bien-aimée»; *în antrop.* пѣика: и ~ съ ѣюви (с) ŢR, 1543, iun. 15; 1581, apr. 30; 1598, sept. 6; пѣикѫ: покѣши ... и ~ и микѕ(л) ŢR, 1598, sept. 6.

***PUIŞOR** *m. dim.* de la **PUI**; *în top. loc* пѣюшорѣло(к): w(т) краю шѣмо(в) дори ѕ рови(н) ~ ŢR, 1573, oct. 23; 1579, mai 4.

PUNE *vb.* «класть, ставить», «poser»: пѣє: ши м(р) де иѕ се ко(р) цїнѣ де кѣвѫ(и)тѕ сѣ ~ м̃ ₱(р) ŢR, fără dată, *Tocil. 534 doc.*, nr. 460; пѣс: иѕса(м) мена до(м)шим мале M, 1583, aug. 4: пѣса(м) мена M, 1588, ian. 31.

PUNGĂ *f.* I. «кошелек», «bourse, poche»; пѣига: подъ же(н)ски кова(н) ... и подъ ~ кова(н) Braşov, ⟨1462—1463⟩ B.

II. *în top. sat* поγижецъ: пм(т) селъ ... ~ где е(ст) до(м) его M, 1437, mai 15.

***PUPĂZĂ** *f.* «удод»; «huppe»; *în top. sat* пѣпез[еши]: да мѣ е(ст) ... w(ч)иѕ ѕ ~ ŢR, ⟨1577⟩, apr. 30; поγпезѣши: и драгоια и wт ~ поп їаїе ŢR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

***PURCĂRAŞ** *m. dim.* de la **PORCAR**; *în antrop.* пѣркъра(ш): стоика и барбѕ(л) и ~ ŢR, 1559, iun. 13.

● станw(в) и пѣркърашw(в) ŢR, 1559, iun. 13.

***PURCĂREAŢĂ** *f.* «свинарник», «porcherie»; *în top. loc* пѣ(р)къръцело(р): w(т) къ(л)мъцѕѕ(л) пазаро(в) до иѕ(т) ~ ŢR, 1576, apr. 18; пѣ(р)къре(ц): и дрѕ(г) мѣсто е(ж) се зове(т) ѕ ~ ŢR, 1579, ian. 10 A; пѣ(р)кърецѣло(р): и дори по валѣ ~ ŢR, 1582, iun. 4; пѣркъкъреци: дори ѕ ~ ŢR, 1586, mai 3, *Ştef. Doc. G.*, p. 244.

***PURCEA** *f.* «свинья», «jeune truie»; *în antrop.* пѣрчѣ: и къттърице и ~ ŢR, 1558, iul. 19.

***PURCEL** *m.* «поросенок», «porcelet»; I. *în antrop.* пѣрчела: цю кѣшлк wт~ M, 1479, mart. 4, *DRH* II nr. 212; поγрче(л): и племеши(к) и(χ) мирча ~ соγларю(л); поγрчелоγ: племеникъ и(χ) мирчи ~ M, 1495, ian. 17; пѣ(р)-челеи: дещера мане(в)и ~ ; пѣ(р)чѣлеи: дещера манѣв(и) ~ ŢR, 1525, iun. 10 A; пѣрче(л): слѣга на(ш) снма ~; пѣрчелѣ: сними ~ M, 1532, febr. 27; поγрчела: кѣра пана ~ M, 1570, iul. 25; пъ̀рчелескъ(л): слѣга на(ш) крачинъ ~ M, 1429, ian. 10, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 79.

II. *în top.* 1. *sat* пѣрчелеши: дали есмы емѣ оγ нашеи земли село его ~ M, 1429, ian. 10, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 79; 1443, mai 28; пѣрчеле(ш): село

владеціїн по(д)лн ~ ; пѫрчелеціїн: н село на нмѣ ~ M, 1522, iun. 26, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, nr. 73; пѫ(р)[ч]еле(ц): пн(с) ѫ ~ M, 1588, aug. 28; пѵ(р)челеціїн: да(л) емѫ по(л) село ~ M, ⟨1591, sept. 1—1592, aug. 31⟩. 2. *siliştе* пѫрчелѣнн: продали ... едно селнще ... цо сѧ зове(т) ~ M, 1528, mart. 7 B.

***PURECE** *m.* «блоха», «puce»; *în antrop.* пѫрече: продали слѫга(м) нашн(м) панѫ ~ спътарѫ M, 1491, febr. 26; 1493, nov. 4, *Bogdan, Doc. Ş.* II, nr. XII; 1494, febr. 27; пѫреча: вѣра пана ~ M, 1494, mart. 11 A; mart. 11 B.

PUŞCAR *m.* I. «пушкарь», «artilleur, canonnier»; пѫ(ш)ка(р): дава(т) ... данѫ ~ и съ братна(м) сн; пѫшкарѫ(л): поне(же) баба се пла(к)а ѡ(т) да(н) ~ ŢR, ⟨1487, după nov. 21—1494⟩; пѫ(ш)каро(м): да (да)вате гла(с) въсе(м) ~ ŢR, ⟨1521—1529⟩, ian.; пѫ(ш)карнн: мн есте порѫчали за трн лю(дї)е ~ ŢR, ⟨1545—1548⟩; пѫ(ш)карѫ(л): ѡпрѣ ~ ŢR, 1593, dec. 7 B.

II. *în antrop.* пѫшкарѫ(л): спахнѫ(л) н ~ прькалавѫ ŢR, 1529, sept. 25.

PUTINĂ *f.* I. «чан, кадка», «baril, tinette»; пѫтн(н): да повратн(ш) ... н е(д)на ~ за снрн(н) н да повратн(ш) ѡ(т) на ра(д)ѵ(л) ѡ(т) се(л) е(д)на ~ за ѕ(р)дъ ŢR, ⟨1593⟩, dec. 4.

II. *în antrop.* пѫтн(н): н кр(с)тѣ ... н ~ ŢR, 1571, iun. 13 A.

***PUTINEI** *n.* «маслобойка», «barątte»; *în top. sat* пѫтнпею: покѫпн бъдн(л) ѫ ~ ѫ нн(в) ѡ(т) четнни(ц) ŢR, 1580, dec. 30.

PUTNEAN *m.* «житель села Путна», «habitant de Putna»; пѵтнѣне: да ~ до недавна мнѡго лаали на мнѣ M, 1563, sept. 19.

***PUTRED** *adj.* «гнилой, тухлый», «pourri, putréfié»; I. *în antrop.* пѫтредѫ(л): заплатнли ... ѫ рѫки вла(д) ~ M, 1505, iul. 2; пѫтреда: заплатнли ... доцн татѫла ~ M, 1518, ian. 23.

II. *în top. sat* пѫтреда: н дрѫгое село на нмѧ ~ тн(ж) оѵ волости ѯотннскон M, 1570, mart. 31.

***PUTUROS** *adj.* «вонючий, зловонный», «puant»; *în top. sat* пѫтѫро(с): [...]ѡ(ч)на ѫ ~ Ţ[...] 1583, mai 4 A; пѫтѫроша(н): покѫпн саркѳ(з) е(д)но селнще ѫ село ~; пѫтѫраша(н): ѡ(ч)на мн(р)че(в) ѡ(т) ~ ; потѫраша(н): ѡ(ч)на ѫ ~ ; пѫторошанн(м): ѡ(ч)на ѫ село ~ ŢR, 1588, ian. 17; пѫтороша(н): н па(к) кѫпн(л) дѫка е(д)на внногра(д) ѫ се(л) ѫ ~ ŢR, 1592, febr. 4 A; пѫторошани: покѫпн дѫка е(д)на внногра(де) ѫ ~ŢR, 1593, dec. 20 B.

● изворѫ(л) пѫтѫрѡасе(в); кльднн(ц) пѫтѫроасе(в) ŢR, ⟨1586⟩, iun. 15.

***PUŢ** *n.* «колодец; яма; шахта», «puits; fosse; mine»; I. *în antrop.* поѵцѫл: стънислав н ~ и къделницъ ŢR, 1599, apr. 16, *DRH* XI, nr. 327; пѫцѣноѵ(л): слоѵга на(ш) жоѵржа ~ ; поѵцѣноѵ: продалн ... жѫржн ~ M, 1497 mart. 13.

II. *în top.* 1. *loc* пѫцѫ(л): а ѡ(т) тѫла па(к) до ~ самонлъ(в); ѡ(т) ~ самонлъ(в) по вале адъ(н)кѫ ŢR, 1567, apr. 7; ~ жилезо(в) ŢR, ⟨1579⟩, dec. 12; н пре(з) поле на ~ желѣзо(к) по пѫ(т) дрове(м) ѕ дрѫ(м) ŢR, 1581, ian. 27. 2. *sat* поѵцѣнн: село на нмѣ ~ ; поѵцѣне: дрѫгое село на кран дѫброви где бнлн моѵ(н)тѣне ~ ; поцѣне: где бнлн моѵ(н)тѣне ~ M, 1497, mart. 13.

● дѣ(л) пѫцѫло(в) ŢR, 1592, febr. 18.

PUŢIT *adj.* pentru sens v. **ÎMPUŢIT**; *în top. fîntînă* пѫцнта: ѡ(т) крънцѫ ~ M, 1569, dec. 13; пѫцнти: нпже оѵстїа ~ M, 1579, aug. 17, *Studii*, 1968, nr. 2. p. 252.

R

***RAC** *m.* «рак», « écrevisse »; *în top.* **1.** *loc* рачи: и хотаре(х) да се зиде(т) ... дори ѕ ~ и дори ѕ мотрѕ ŢR, 1562, ian. 9. **2.** *sat* рачи(м): по пи(с)кѕ(л) котецѣлиѡ(в) па(к) ѕ хотарѣѵ ~ ŢR, ⟨1586⟩, iun. 15.

● ѕ пѕ(т) раке(в) ŢR, 1582, ⟨aug. 12—26⟩.

***RĂCHITĂ** *f.* «ива», « osier »; *în top.* **1.** *lac* ръкициле: и ѡ(т) лакѕ(л) съ(с) ~ прѣ(з) дъмбѕ(л) ŢR, 1517, nov. 22; ръкицило(р): ѡ(т) ста(р) дрѕ(м) по лакѕ(л) ~ ŢR, 1587, sept. 7 B, *Ştef. Doc. G.*, p. 226. **2.** *sat* ръкита: и па(к) и мѣшчелѕ(л) въси и ръзловѕ(л) ... и ~ ŢR, 1520, apr. 10; 1545, iun. 1; ръкитѣни: село на нмѣ ... ~ и темешани M, 1520, apr. 24 A.

***RĂCHITIŞ** *n.* «івняк», « oseraie »: *în top. sat* ръкити(ш): села на нмѣ ѡпришеци на зелетинѫ и кръна и ~ M, 1452, dec. 21 B; 1595, mai 18 A; ръкитишоѵ(л): и оѵ тѫ(м)же хотароѵ село плъчи(н)тѣни ... и ~ M, 1495, ian. 22 C.

***RĂDĂCINĂ** *f.* «корень», « racine »; I. *în antrop.* ръ(д)чи(н): ико(ж) да е(ст) ѵ ми(р)но ... ѡ(т) къ ~ ѡ(т) ко(ц)фа(н) ŢR, 1585, ian. 13.

II. *în top. sat* ръдъчинеци: ста(н) къто(н) ѡ(т) ~ ŢR, 1533, oct. 13; 1594, ian. 14; ръдъчине(ц): да е(ст) ... една виногра(д) ѡ(т) ~ ŢR, 1533, oct. 13; 1543, mai 19; ръдъчинеці: ѡ(т) де(л) кр(с)те(в) ѡ(т) ~ ŢR, 1543, mai 19; ръ(дъ)чине(ци): и лозѣ ѡ(т) ~ ŢR, 1572, mai 12; ръ(д)чинеци: ѡ(ч)нъ ѕ ~ ŢR, 1590, iul. 14 B; 1593, febr. 4; ръ(д)чине(ци): вернвое ѡ(т) ~ ŢR, 1596, sept. 8.

● до горѣ ръдничиовн M, 1584, mai 1.

***RĂGĂLIE** *f.* «человек малого роста», «homme de très petite taille »; *în antrop.* ръгълїе: дава(т) г(с҃д)во ми алдѣ и ѕ(с)катѕ(л) и ~ ŢR, 1517, iul. 10.

***RĂSCRUCE** *f.* «развилка дорог, распутье», «carrefour »; *în top. loc* рж(с)крѕ(ч): до мь(г)ра бо(р)дѣхо(в) ... до ~ ŢR, 1598, sept. 6.

***RĂSIPĂ** *f.* «расточительство, урон», « dissipation »; *în antrop.* ръснпѫ: съ(с) сн̃ово(м) ~ ŢR, 1511, ian. 10; рьснпь: покѫпиҳ ... ѡ(т) на ~ ŢR, 1587, nov. 18, *Ştef. Doc. G.*, p. 272.

● сн(о̃)мь ръснпово(м) ŢR, 1493, iun. 3; съ сн̃ови рьснпови ŢR, 1508, nov. 1; 1525, mai 30; сн̃ови ръснпови ŢR, 1510, nov. 12; 1512, iul. 27; 1547, ian. 11; сн̃ови ръсъпъ(в); сн̃ови ръснпъ(в) ŢR, 1559, ian. 7; 1562, ian. 9.

***RĂSIPIT** *adj.* «разбросанный», « disséminé »; *în top. sat* ръсн(п)и(ц): дє(л) лъѫдатѡ(в) ѡ(т) ~ ŢR, 1579, dec. 22.

RĂSPÎNTIE *f.* pentru sens *v.* **RĂSCRUCE**; [ръс]пънтїи: та черес тотѫ дорогѫ на ~ M, ⟨1495, ian.⟩, *Bogdan, Doc. Ş.* II, nr. XXXIII; рє(с)пъ(н)тїє: и пакн поло(ж) ... на ~ на(д) внианіи ŢR, 1534, mart. 17; ръ(с)пъ(н)тїє: дорн ѫ ~ н дорн ѫ во(да) снѣговѫло(в) ŢR, 1575, ian.; ръ(с)пъ(н)тин: пакѫпи ... дє(л) ра(д)ѵлѡ(в) стръҳдє(в) ѡ(т) ~ ŢR, 1578, dec. 10; 1587, nov. 7 A.

***RĂSPOPĂ** *m.* «поп расстрига», « prêtre interdit (defroqué) »; I. *în antrop.* роспо(п): село гдє ~ M, 1437, dec. 20 B; распопъ: мнклъоуш ~ M, 1442, apr. 5, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 32; ръспопа: неподта шерва ~ M, 1493, mart. 26; рь(с)по(п): покѫпи гдѫ(р) и ~ ŢR, 1573, mai 11; покѫпи рѫстѣ ѡ(т) на ~ ŢR, 1587, ⟨iul. 13 — aug. 31⟩, *Ştef. Doc. G.*, p. 263; рь(с)попѫ(л): ѡ(т) ста(н) ~ ŢR, ⟨1594⟩, iun. 15; 1598, iun. 1; ръ(с)по(п): ѡ(т) ста(н) ~ ŢR, 1598, febr. 25.

II. *în top. sat* ръспопїи: села на нмѣ ~ M, 1491, oct. 16; ръ(с)попи M, ⟨1591, sept. — 1592, aug. 31⟩; ръспопѣнїи M, 1579, aug. 17, *Studii*, 1968, nr. 2, p. 252.

● дє(л) ръ(с)попѫлѡ(в) ŢR, 1559, iun. 13.

***RĂSTEU** *n.* «палка, которой замыкают ярмо», «cheville du joug»; I. *în antrop.* ръстєѫ: бра(т) ен никодръ ~ M, 1591, apr. 25; ръ(с)тєѵ: жалѫє(т) ладр ... на ~ ѡ(т) могошецин M, ⟨1595, aug. — 1606, iun. 30⟩ A; ръ(с)тєѫ: никод(р) ~ M, 1598, iun. 20.

***RĂSTOACĂ** *f.* «глубокое место в русле реки; отводный канал для ловли рыбы», « partie peu profonde d'un cours d'eau; déviation d'un cours d'eau (pour prendre le poisson dans le lit mis à sec) »; *în top. loc* ръстодка: пакн на ~ ŢR, 1534, mart. 17; ръ(с)тодкѫ: ѡ(т) ~ да(ж) до валѣ фъцетѫлѡ(в) ŢR, 1565, ian. 4 B; ръ(с)то(к): ѡ(т) ~ дорн до ҳотарѫ(л) сечїен ŢR, 1585, oct. 11.

● до кранце ръсточек ŢR, 1574, mai 13, *Studii*, 1962, nr. 4, p. 902.

***RĂSTURNAT** *adj.* «опрокинутый», « renversé »; *în top. sat* рьстѫ(р)нацї: да н(м є(ст) ѡ(ч)нѫ ѫ ~ ŢR, 1600, ian. 26.

***RĂTEZAT** *adj.* «отрубленный, отрезанный», « coupé »; *în top. sat* рътезацн: ѡ(ч)нѫ ѡ(т) ~ ; рътеза(ц): алн ѡ(т) ~ да є(ст) сн̃н мареше(в) ŢR, 1579, iun. 20.

***RĂTUND** *adj.* «круглый», « rond »; I. *în antrop.* рѫтѫ(н)дѫ(л): варе цю вн ре(ч) ... жѫпа(н) ~ а вн да го вѣрѫете ŢR, ⟨1476⟩, nov. 8; рътѫ(н)дѫ(л): сѫм посла(л) ... ~ и драгомн(р) ŢR, ⟨1480⟩; ⟨1583⟩, mai 5 B; ръ(м)тѫ(н)дѫ(л): покѫпи ѡ(т) ~ ŢR, ⟨1583⟩, mai 5 B.

II. *în top.* 1. *loc* рътѕ(н)да: ѕ врѣхѕ(л) пїетросоло(в) ѕ ~ камена зъганѕлѡ(в) ȚR, 1517, iul. 10; рътѕ(н)дѕ(л): ѩко да мѕ є(ст) ѡ(ч)нѕ ... ѡ(т) ~ да(ж) до брода ȚR, 1538, mai 5. 2. *sat* рътѕ(н)да: ѕ а(л)кецїї ѡ(т) ~ ȚR, 1525, dec. 17; 1571, apr. 3; ⟨1594⟩, mai 19. 3. *lac* рътѕ(н)дѕ: ѕ правѕ лакѕлѡ(в) ~ ȚR, 1576, ian. 9 A.

● ѕ гла(в) рѣтѕ(н)де(в) ȚR, 1598, sept. 6.

***RĂȚOI** *m.* «селезень», «canard»; I. *în antrop.* ръцоѩ: попѕцѣ ~ и братъ алекса и минѕ(л) M, 1487, nov. 1 A; 1572, mai 22.

II. *în top. sat* ръцоѩ: ѡчинѕ ... ѡт ~ ȚR, ⟨1581, după aug. 9—1582, înainte de sept. 9⟩, *Studii*, 1962, nr. 2, p. 904.

***RĂU** *adj.* și *adv.* «злой; зло», «méchant; mal»; I. *în antrop.* рѣѕ(л): ~ и съ(с) ... сора ȚR, 1571, ian. 9; рѣѕл: денкъ ~ ȚR, 1594, febr. 4, *DRH* XI, nr. 27; рѣѕ (în cuv. compus) пацїерѣѕ: покѕпи ... и ѡ(т) ~ де(л) его въса за з̃ а(с̃) ȚR, 1575, febr. 3.

II. *în top.* 1. *vale* ррѣ: да и(м) є(ст) ко(д) валѣ ~ ȚR, 1510, sept. 8; 1516, nov. 3; ⟨1580⟩, mai 20; 1587, febr. 1 A; р(ѣ): валѣ ~ ȚR, 1516, nov. 3; рѣ: дадє ... сѣмѕ мона(с)тирѕ ѡ(т) корне(т) ко(д) валю ~ ȚR, 1517, sept. 1. 2. *pîrîu* релѣ: и до и(з)ворѕ(л) вънеи ~ ȚR, 1548, mai 22.

● да(л) рѣѕло(в) ȚR, ⟨1579⟩, dec. 12.

RĂVAȘ *n.* «письмо; грамота», «lettre, acte»; рѣваш8(л): и донесили с8(т) ста(и) и дръги(ч) ~ петро(в) воево(да) ȚR, 1569, iun. 23; рьваше: и вьзима(л) є(ст) и(м) и книги и ~ петрѕ воеводѕ ȚR, 1587, sept. 7 B, *Ștef. Doc. G.*, p. 267; рѣва(ш): и(с)писа(л) болѣрн по ~ ȚR, 1588, mai 7; 1594, febr. 25; sept. 26; рѣвашєле: ра(з)дра(л) ~ ѡ(т) дньа(и) г(с̃д)ва ми ȚR, 1588, mai 7; рѣва(ше)ле: гледа(χ) ~ ȚR, 1591, aug. 8.

RĂZEȘ *m.* «имущий необрочный крестьянин», «paysan qui possédait un lopin de terre et n'était pas corvéable»; рѣзм(ш): [съ] въсѣмми ~ своими M, 1588, aug. 28; рѣзѣкши: и на дрѕгїи ~ и(χ) M, 1600, mart. 25.

***RĂZMIRIȚĂ** *f.* «бунт; мятеж», «révolte; rébellion»; *în antrop*, рѣзмирицъ: и а(з) ~ є(ж) написа(χ) въ гра(д)а вѕкѕре(щ) ȚR, 1569, iun. 6; рѣзмири(ц): пи(с) ~ грз̃(м) ȚR, ⟨1570⟩, mai 18; 1587, iul. 31, *Ștef. Doc. G.*, p. 260.

RĂZOR *n.* I. «межа», «raie»; р[ъ]зоаре: покѕпи бѕ(да) ѕ бѕдецни г̃ ~ ȚR, 1562, mai 23; розо(р): ѡ(т) тѕп по ~ дори до валѣ ȚR, ⟨1571—1574⟩, iun. 5; ⟨1575—1576⟩, iun. 30; 1577, iul. 17; 1581, iul. 31; розоаре: ѕ мирослъвецни θ̃ ~ ȚR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30; 1590, apr. 29; iun. 10; рѣзо(р): ѩко(ж) да мѕ є(ст) ... и едн(и) ~ ѡ(т) поднізо(р) ȚR, 1579, iul. 7; разоаре: да є(ст) ... к̃ ~ ȚR, 1585, ⟨sept. — oct. 24⟩.

II. *în top. loc* разора: да се знає(т) ѡ(т) ~ даничѡ(в) ȚR, 1537, mai 10 B.

***RECE** *adj.* «холодный, прохладный», «froid, frais»; *în top. pîrîu* рѣча: а хотар ... ѕ пото(к) що сѣ зове(т) ~ M, 1493, mart. 26.

REDIU *n.* I. «редкий лес, редь», «petite forêt, boqueteau»; рѣдо(м): дрѕгое село по(д) ~ M, 1429, sept. 24; рѣдш: черес ~ до великон дороги; рѣдь: черес ~ до полѣна [п]иск(а) M, 1466, dec. 8, *Bogdan, Doc. Șt.* I, nr. LXVIII; рѣдѣ: право чере(с) коне(ц) ~ M, 1490, nov. 26; ⟨cca 1495, ian.⟩, *Bogdan, Doc. Șt.* II, nr. XXXIII; 1501, dec. 14, *Bogdan, Doc. Șt.* II, nr.

XCIII; рѣдѕре: по тои стороии до ~ M, 1591, apr. 25; ⟨1595, aug. — 1606, iun. 30⟩ D; 1598, iun. 20.

II. *în top.* **1.** *loc* рѣдъ: въ главъ ~ лацко; рѣдѕль: тѣ(м)же ~ по длъгѕ M, 1400, febr. 11 (fals din sec. XVI); рж(д): дали ... и по(д) длъгы ~ M, 1436, aug. 20; рѣдѣ: на вышнїи конець ~ горанова M, 1489, mart. 13; ржд: до нѣгшв ~ M, 1501, dec. 14, *Bogdan, Doc. Ştef.* II, nr. XCIII; ррѣдѣ: ѕ ~ флоре(в); рръден: ~ флоре(в) ŢR, 1537, iun. 18; рѣде: ѕ ~ флоре(в) ŢR, 1537, iun. 20; рждѣ: ѕ ~ флоре(в) ŢR, 1537, dec. 4; ррж(д): на колѕнш(в) ~ M, 1546, mai 12 A. **2.** *sat* рѣд: и половина село шт ~ M, 1497, mart. 15, *Bogdan, Doc. Ştef.* II, nr. LXI; ррѣде: ш(т) велика ~ ŢR, 1537, iun. 18; рѣд(ѣ): ш(т) велика ~ ŢR, 1537, iun. 20; рѣде: и ѕ ~ ѣ ѕже ŢR, 1550, iul. 5; рѣ(д): село ш(т) шгли(н)ѕи ш(т) къ ~ M, 1576, iul. 9; рѣ(дл): и па(к) покѕпи г(сѣ̄)во ми ~ вьса(х) ŢR, 1598, sept. 6; редѣни: на тѕтовѣ ~ M, 1458, oct. 26. **3.** *pîrîu* ръдмнум: шт толѣ черес потшк ~ M, 1499, nov. 20, *Bogdan, Doc. Ştef.* II, nr. LXXIX.

● по кран ррѣдѕло(в) M, 1589, dec. 18.

***REPEDE** *adj.* şi *adv.* «быстрый; быстро» «rapide; rapidement»; *în antrop.* репеде: ~ и разор и миҳана ŢR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105; рѣпеде: наш слѕга иванко ~ M, 1522, iun. 2, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, nr. 68; ŢR, 1526, iul 12; 1531, mai; M, 1574, mart. 27; 1593, apr. 28 B.

RETEZAT *adj. v.* **RĂTEZAT**

***RIDICHE** *f.* «редиска», «radis»; *în antrop.* рьдѣке: ~ съ братша(м) си ŢR, 1546, oct. 3.

● ш(т) па(д) ѕжа рьдѣке(в) ŢR, 1546, oct. 3.

RISIPĂ *f. v.* **RĂSIPĂ**

RISIPIT *adj. v.* **RĂSIPIT**

***RÎIOS** *adj.* «чесоточный», «galeux»; *în top.* **1.** *sat* рыиш(ши): пако-(ж) да е(ст) село бревѕ(л) и ~ ŢR, 1588, ian. 8. **2.** *baltă* ры(н)ша(с): ~ на съ(л)чи; рыиша(с): пакы до блата ~ ŢR, 1595, iul. 24.

RÎJNOVEAN *m.* «житель Рыжнова», «habitant de Rîjnov»; ръжи(о)-вѣни(м): дава(т) г(сѣ̄)во ми сїм ѡрнзмо г(с̄)ва ми сѣмзи брашовѣно(м) и ~ ŢR, ⟨1415—1418, ian. 31⟩.

***RÎMNIC** *n.* «пруд», «étang»; *în top.* **1.** *rîu* ръмїник: по ~ из горѕ; рымиик: ѕ дос ~ ŢR, 1519, iul. 9, *DRH* II, nr. 184. **2.** *oraş* ри(м)ни(к): да и(м) е(ст) ... ѕ ~ ŢR, 1519, ⟨ian. — aug.⟩ 10; 1520, apr. 10; 1557, mai 11; 1562, iul. 3; 1564, mart. 31; 1568, apr. 3; 1578, dec. 27; ръ(м)шикѕ: ра(д)ѕ(л) ш(т) ~ ŢR, 1545, sept. 24; їеп(с)кпѕ мїҳан(л) ш(т) ~ ŢR, ⟨1576⟩, ian. 9.

RÎND *n.* «порядок», «ordre»; рь(н)дѕ: съ ле къутаци де ~ съ ле сѫ ·ѣто(р)къ бѕкателе M, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 514.

***RÎNDUNEA** *n.* «ласточка», «hirondelle»; *în top. sat* ржд(д)ѕрецин: и ѕ ~ колико е(ст) де(л) пазарлие(в) ŢR, 1516, febr. 27.

RÎPĂ *f.* I. «пропасть; овраг», «précipice, gouffre»; рипи: чере(с) боуковиноу оу боу(л)боакъ оу ~ ш(т) баломирецин M, 1428, sept. 3; рипъ: и чере(с) пото(к) ѕ ~ M, 1491, ian. 16; 1497, ian. 3.

II. *în top. loc* ржпи: тѣ(м)же рѣдѕль по длъгѕ въше даже до ~ дра(г)-сиинъ M, 1400, febr. 11 (fals din sec. XVI); ръпъ: на ~ подѕлѕ ŢR, ⟨1512

—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105: рѫпѫ: єдно мѣсто на ~ M, 1579, aug. 17, *Studii*, 1968, nr. 2, p. 252; рѧпа: оу ~ лщкова M, 1584, mart. 20 B.

***RÎPUROS** *adj.* «обрывистый», «escarpé, raviné»; *in top. loc* рѫпѕроса: ѡ(т) го(р) на и(м) ~ ŢR, 1596, iul. 6.

● врѫ(χ) рѫпѕроашє(в) ŢR, 1574, febr. 13: врѫ(χ) рѫпѕросє(в) ŢR, 1596, iul. 6.

RÎȘNIȚĂ *f.* «ручная мельница», «moulin à bras»: рѫ(ш)ницѧ: є(л)ни па(р) ~ M, 1591, aug. 2.

***RÎT** *n.* «луг; болотистое место; вершина горы», «pré; marécage; sommet d'une colline»; *in top. loc* ры(т): прости чєрє(с) ~ оу шѕмѕзы M, 1456, iun. 13; рѫтъ: ~ во(л)дє(в); рѫто(м): ~ вранєвє(м) ŢR, 1531, mai.

***RÎU** *n.* «река», «rivière»; *in top.* 1. *loc* рицѧѕи: ѩко да им єст ... до матка ~ по водѕ из гор ŢR, 1519, iul. 9, *DRH* II, nr. 184. 2. *sat* рѫѕ(л): и ѡ(т) ~ бърва(т) ѩко(в) ŢR, 1520, iun. 9.

● коаста рѫѕлѡ(в) ŢR, 1585, oct. 22.

***RÎUȘOR** *n.* «речушка», «ruisseau»: *in top.* 1. *sat* рѫѕшорѕ(л): дарока(χ) ... ~ вє(с) и копъчє(л) ŢR, 1473, mai 17; 1532, dec. 29. 2. *piriu* рѫѕшо(р): трєтиа дє(л) на(д) въсѕ χота(р) ... по ѩжвра(п) и по ~ ŢR, 1526, iul. 26.

***ROADE** *vb.* «жевать», «ronger»; *in antrop.* (compus) роадємєи: дра-(г)ми(р) ~ ŢR, ⟨1578; 1582—1583⟩, iun. 14.

ROATĂ *f.* I. «колесо», «roue»; роатє: да ми кѕш(т) ~ ѡ(т) коло ŢR, ⟨1512—1521⟩, iun. 21.

II. *in antrop.* роа(т): и(с)тиса(χ) а(з) ста(н) ~ ŢR, 1570, iun. 15; ротѣнѕ(л): а(з) ста(н) ~ ŢR, 1570, mart. 29 B; роатъ(ш): и ~ вкта(χ) M, ⟨1590, sept. 1 - 1591, aug. 31⟩.

III. *in top. sat* ротж: манѣ и ра(д)ѵлѧ на(д) ~ ŢR, 1451, aug. 5; роа(т): по(п) ста(н)чю(л) ѡ(т) ~ ŢR, 1582, apr. 23 A; 1587, febr. 5; роатъ: ѩко(ж) да ємѕ є(ст) ѡ(ч)нѕ ѕ ~ ŢR, 1587, febr 5; ротѣки: и(с)тиса(χ) а(з) ста(н) ... ѡ(т) ~ ŢR, 1570, mart. 29 A; 1578, oct. 25; 1579, ian. 11; ⟨1579⟩, dec. 12; ⟨1580, apr. — 1582, iul.⟩; 1581, febr. 24; 1585, sept. 2.

***ROB** *m.* «раб», «esclave»; *in antrop.* робѕл: ~ и ман ŢR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

● пѧдн(и) роаб[ев] ŢR, 1582, mai 25.

ROGOJINĂ[1] *f.* «рогожка», «paillasson»; рогожиє: за к̃ ~ а̃(с) з̃ *Cat.*, 1509, mart. 5.

***ROGOJINĂ**[2] *f.* «loc acoperit cu rogoz», «место заросшее осокой», «lieu couvert de carex de rives»; *in top. sat* рогожинѕ: и да и(м) єс(т) ѕ ~ дка сѣчѕрє ŢR, 1501, iun. 21; ро(г)жина: дє(л) ѡцѡѵ стаие(в) пъса ѡ(т) ~ ŢR, 1531, dec. 17, *Ștef. Doc., G.*, p. 98; рогожина: ѩкож да и(м) є(ст) ѡчна ѕ ~ ŢR, 1531, dec. 17, *Ștef. Doc. G.*, p. 98; 1583, mai 1, *Ștef. Doc. G.*, p. 231.

***ROGOZ** *n.* «осока», «carex des rives»: I. *in antrop.* рогозѕ: дє(л) а(л)вѕлѡ(в) ~ ; рого(з): наиѕ(л) ~ ŢR, 1528, apr. 21; 1540, dec. 9; ⟨1542, sept. — 1543, aug.⟩ 25; 1587, iul. 13.

II. *în top.* 1. *loc* рогозѫ: ѡ(т) тѣи на главѫ ~ ѡ(т) горе ŢR, 1521, iul. 4. 2. *sat* рогоаз: да мѫ е(ст) де(л) даре(в) вьса а ѡ(т) на ~ ŢR, 1579, iul. 29; рого(з): ѡ(т) село ~ ŢR, 1587, ian. 5 B; рогозе(ц): іако да сѫ(т) ~ слово(д)ни ŢR, 1511, iul. 10 B; 1573, sept. 1; рогозецїи: іако да мѫ е(ст) ѫ ~ ŢR, 1511, iul. 10 B; рогозецї: ѡ(ч)нѫ ѫ ~ ŢR, 1557, aug. 23; 1558, mai 22; 1570, iun. 26; ро(г)зеци: па(к) да е(с) ... ѡ(ч)нѫ ѫ ~; ро(г)зецї: ѡ(ч)нѫ ѫ ~ ŢR, 1598, iul. 4; рогожани: ~ вѣсѣ и съ вѣсо(м) хотаро(м) ŢR, 1581, mai 9; 1583, oct. 22; рогожанїи: сь(с) село ~ ŢR, 1583, oct. 22.

● жоупа(н) албѫ(л) дво(р)ника рогозо(в) ŢR, 1528, apr. 21.

***ROŞIOR** *adj.* şi *s.m.*, *dim.* de la **ROŞU**; *în top.* 1. *sat* рошїѡри: села на имѧ ~ где е(ст) негрило M, 1434, ian. 29; 1456, febr. 18; рошиори: едно село ... [на] имѣ ~ M, 1438, ian. 17. 2. *pîrîu* рошиѡара: дори ѕпадае(т) ѫ ~ ŢR, 1590, apr. 25 B.

ROŞU *adj.* şi *s.m.* I. «красный», «rouge»; рош: добре кон ~ ŢR, 1594, iun. 18, *DRH* XI, nr. 67.

II. *în antrop.* рошоѫ: мно(г) з(д)равне ... до тебе кръсто ~ ŢR, 1477, mart. 13; 1532, apr. 23; рошїѫ(л): ми дръжї(т) кр(с)тѣ ~ ѡнен книге ŢR, ⟨1484—1485⟩, aug. 20; рошиѫл: поп ~ ŢR, 1594, iun. 18, *DRH* XI, nr. 67; рошка: одна ~ M, 1439, iul. 30; ро(ш)ка: ~ съ(с) сновн(с) ŢR, 1486, iun. 13; (compus) боѫрошїоу: барбоул сниѫ радѫлок ~ ŢR, 1596, aug. 13, *DRH* XI, nr. 193; боѫрошиѫ: барбѫл киоком ~ ŢR, 1598, iun. 28, *DRH* XI, nr. 303.

III. *în top.* 1. *sat* рошїа: и ѡ(т) ~ цѫ(р)бецова трети де(л) ŢR, 1465, nov. 5; M, 1529, mart. 25 A; рошиа: и па(к) да н(м) е(ст) ~ сва ŢR, 1502, mart. 9; 1571, iun. 13 A; ⟨1584⟩, iun. 22; 1585, sept. 9; рошїа: ~ сва ŢR, 1531, dec. 17; дъцере жѫпанѫ ра(д)оулѡ(в) ѡ(т) ~ ŢR, 1564, aug. 24; ⟨1589—1591⟩, apr. 15 A; 1594, aug. 17; колибиле ѡт ~ ŢR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337; рошїи: никѫла ѡ(т) ~ ŢR, 1531, apr. 18; рошии: заχарїа ѡ(т) ~ ŢR, 1571, mai 2; рѡшиа: ѡ(т) бадѣ ѡ(т) ~ ŢR, 1596, aug. 12; рошїоу(л): ѡ(т) ѡ(ч)на нѣгоулѡ(в) ѡ(т) ~ ŢR, 1587, apr. 30; 1591, iul. 24; рошиѫ(л): и ѡ(т) ~ ŢR, 1588, iun. 9; рошїе: бадѣ ѡ(т) ~ ŢR, 1598, iul. 17, *Ştef. Doc. G.*, p. 297; 1599, iun. 13. 2. *loc* рошїе: по валѣ кръ(н)гѫлѡ(в) до са(л)че ~ ŢR, 1578, iul. 15.

● тескѫ рошиѫлок ŢR, 1593, dec. 14, *Rsl.* VIII, p. 427.

ROTAR *m.* I. «колесник», «charron»; ротарю(л): ѡпрѣ ~ ŢR, 1586, iun. 26.

II. *în top. silişte* ротареци: селица ~ ŢR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105; ротарецї: селица ~ ŢR, 1531, mai.

● поток ротарешски ŢR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105; пото(к) ротаре(ш)ки ŢR, 1531, mai.

ROTUND *adj.* v. **RĂTUND**

***ROVINĂ** *f.* «рытвина», «fondrière»; *în top.* 1. *loc* рови(н): дори ѫ ~ пѫюшорѫло(в) ŢR, 1573, oct. 23; 1579, mai 4. 2. *sat* ровинар[н]: ѡ(ѫ)нѫ ѫ ~ ŢR, 1599, aug. 29.

RUCĂREAN *m.* «житель Рукэра», «habitant de Rucăr», рѫкарани: они чл҃цн ~ не оставлѣютъ ег(ѡ) нн ча(с) ŢR, fără an, mai 24, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 374.

RUDAR *m.* I «цыган-ложкарь; рудничный рудокоп», «Bohémien qui fabrique des ustensiles de ménage en bois; mineur»; рꙋдарю(л): да и(м) кꙋде стано(в) ~ ŢR, 1550. iun. 17.

II. *în top. sat* рꙋдарю(л): и дори ѕ мъгꙋра за хота(р) ѡ(т) на(д) ~ ŢR, 1596, febr. 1.

RUDĂ *f.* I. «шахта», «mine»; рꙋдою: та ~ до малого дорогѕ M, 1488, apr. 3.

II. *în top.* 1. *pîriu* рꙋдою: а хотаръ [кошла]овце(м) горѣ ~ потокомъ M, 1432, ian. 4, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 102; рꙋди: дрѕгое село на трестїани на ѕстїи ~; рѕди: хота(р) миҳꙋчано(м цю на трестїани на ѕстїе ~ M, 1518, nov. 9. 2. *loc* рѕдѕ: прости чере(с) поле на ~ на козїю M, 1488, apr. 3. 3. *deal* рѕдело(м): в(р)ъхѕ(л) ~ ŢR, 1517, iul. 10; 1595, iul. 24. 4. *sat* рѕда: и бръсецини и ~ ŢR, 1523, apr. 4; după 1551, *IM*, nr. 934; рѕ(да): ѡ(т) ~ ива(и) ста(р) л̃о(г) ŢR, 1589, mai 17; 1590, ian. 26; apr. 24; рѕдѣки: дръги(ч) ѡ(т) ~ ŢR, 1567, mai 17; 1593, febr. 4; 1598, maj 7; 1600, mart. 21; рѕ(дѣ)ни: ста(и)чюло(в) ѡ(т) ~ ŢR, 1594, febr. 20. 5. *moşie* рѕда: ѡ(ч)ина ѥ(ж) се зове(т) ~ ŢR, 1572, sept. 25.

● пи(с)кѕ(л) рѕде[в] ŢR, 1560, iul. 8.

***RUG** *n.* «ежевика», «ronce»; *în top. loc* рѕгѕло(в): по пѕ(т) ~ ŢR, 1587, nov. 7 A.

RUGA *vb.* «просить», «prier»; рѵгъ(м): фо(р)те ие ~ д[ѕ]мило(р) ковстре M, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 514.

***RUGINĂ** *f.* «ржавчина», «rouille»; I. *în antrop.* рогжиръ: тогдора дѣчка сима ~ M, 1495, febr. 5; рѕжина: до(ч)ка ~ M, 1496, mart. 16; рѕжи(и): и ко(и)дрѣ ~ дїа(к) M, 1576, apr. 20 A; рѕцинъ: кондрѣ ~ M, 1587 mart. 7.

II. *în top. pîriu* рѕцина: ѡ(т) гдѣ излѣзе ~ ѡ(т) пологъ ŢR, 1490, ian. 7; 1509, oct. 29; рѕцинен: дори ѡбрѣшїа ~ ŢR, 1587, iul. 19.

***RUGINOS** *adj.* «ржавого цвета», «couleur de rouille»; *în top. sat* рѕцино(с): и па(к) покѕпи ... и ѡ(т) кръ(и)гѕ ѡ(т) ~ ŢR, 1579, iun. 21.

***RUJĂ** *f.* «пион; роза; шиповный цветок», «pivoine; rose»; *în antrop.* рѕжа: а пото(м) имали сѕ(т) съпренїе ... жагѣ и ~ ŢR, 1566, nov. 13; 1567, ian. 8.

● дядо(х) ... и рѕжъ(в) ŢR, 1566, nov. 13.

RUMÂN *m.* I. «крепостной», «serf»; рѕмънн: ~ дчеци ŢR, 1600, iul. 6 A.

II. *în antrop.* рѕмърѕла: гори до селиче бодѣ ~ M, 1489, mart. 13.

III. *în top. sat* рѕмъни: село глеми ~ ŢR, 1580, ian. 6.

● глави шивове(х) рѕмънилоро(в) ŢR, 1580, ian. 6.

***RUNC** *n.* «подсека; поляна», «terrain defriché»; I. *în antrop.* рѕ(и)чанѕ(л): и ѡ(т) добре ~ ŢR, 1492, oct. 9; рѕ(и)ченескѕ(л): ра(д)ꙋ(л) ~ ŢR, 1526, iun. 12.

II. *în top.* 1. *pîriu* рѕнкѕлѕи: до ѡбръшїа потока ~ M, 1473, sept. 13, *Bogdan, Doc. Şt.* I, nr. CV; рѕнкѕла: ѡ(т) ѡбръшїе потока ~ M, 1515, dec. 21 A. 2. *sat* рѕ(и)кѕ: крстїа(и) ѡ(т) ~ ŢR, 1486, apr. 23; 1533, mart. 18; 1550, iun. 17; ⟨1561—1568⟩, mai 31; 1564, iun. 12; 1570, iul. 22; рѕнкъ: да им ест пол ѡт ~ ŢR, 1492, iul. 9, *DRH* I, nr. 230; рѕ(и)кѕ(л): и па(к) ~ въ(с) ŢR, 1497, sept. 15 A; ⟨1533⟩, mart. 18; ŢR, 1564, iun. 12; oct. 8;

рѕ(н)кѕлѕ: w(т) вама ~ ṬR, 1500, dec. 13; рѕнкѕ: жѕпа(н) а(л)бь w(т) ~ ṬR, 1502, mai 3 A; 1517, oct. 30 A; рv(н)кv: да н(м) е(ст) v ~ вама ṬR, 1529, mai 13; рѕ(н)кь: бѕχтѣ лѿ(г) w(т) ~ ṬR, 1598, iul. 17. **3.** *loc* рѕнкѕ: до ~ беркѣзев M, 1490, mart. 15, *Bogdan, Doc. Ş.*, I, nr. CCXV; рѕнка: ~ возїѡва M, 1491, oct. 15; рѕнкь: на ~ беркѣзе(в) M, 1502, nov. 17; рѕнкѕ: до ~ ~ шѕворн[тн] M, 1515, dec. 21 A. **4.** *vale* рѕ(н)кѕлѕ: валѣ ~ ṬR, 1518, apr. 7. **5.** *mînăstire* рѕ(н)кѕ: сѣ̃ѣи мона(с)тн(р) гл̃ѣмн ~ ṬR, 1586, mai 27 A; рѕ(н)кѕ(л): монастнрн глема(г) ~ ṬR, 1586, mai 27 B.

● вама рѕ(н)кѕлова ṬR, 1502, mai 3 A; вама рѕнкѕлw(в) ṬR, 1530, iun. 15; рѕ(н)кѕло(в) ṬR, 1574, febr. 13; 1588, ian. 17.

***RUPT** *adj.* «сломанный», « rompu »; *în top.* **1.** *loc* рѕ(м)та: да н(м) е(ст) ... w(т) пн(с)кѕ(л) тѕ(р)цн(м) алн w(т) ~ ṬR, 1570, ian. 22. **2.** *sat* рѕ(п)та: да мѕ е(ст) ... едн(н) бро(д) за во(де)нницѕ ѕ ~ ṬR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30.

***RUPTURĂ** *f.* «перелом; трещина; рытвина», « rupture; fondrière »; I. *în antrop.* рѕптѕра: н где е(ст) мн(к) ~ M, 1434, ian. 29; рѕптѕръ: где бн(л) мн(к) ~ M, 1490, mart. 7.

II. *în top.* **1.** *loc* рѕптѕрж: оу нижни конець врътопа на ~; рѕптѕрн: та w(т) ~ попрѣкѣ оу могылоу M, 1422, mart. 12; ру(п)турy: та на дрѕгую ~ M, 1425, ian. 30; рѕптѕрѕ: таже на ~ M, 1453, ian. 26; рѕ(п)тѕрѕ: оу ма(т)кѕ воронова оу ~; рѕ(п)тѕрою: н w(т) толѣ ~ на горѕ; рѕ(п)тѕрѣ: [че-ре(с)] поле оу ~ трошна M, 1522; рѕ(м)тѕра: н да н(м) бѕ(де) χотарѕ(л) по ~ w(л)тѕлѕн ṬR, 1572, ian. 8; рѕ(п)тѕрь: w(ч)нѕ ѕ ~ ṬR, 1599, aug. 29. **2.** *sat* рѕ(п)тѕра: да н(м) е(ст) ... па(к) ѕ ~ потанн ṬR, 1519, iul. 9; 1543, iun. 15; роуптоурж: е(д)но село ... на нмѣ ба(χ)но межe оуржи(ч)н межe ~ M, 1554, febr. 28; рvптvра: добро(м)н[р] w(т) ~ ; рѕптѕра: w(т) ~ ṬR, 1571, ian. 8; рv(п)тvръ: томе(в) н маθею w(т) ~ M, ⟨1578—1579⟩, mart. 11; рѕ(п)тѕре: покѕпн вончи(л) едн(н) ме(с)то w(т) ~ ṬR, 1579, oct. 31, *Ştef. Doc. G.*, p. 213; рvптvръ: купили ... тома w(т) ~ M, ⟨1578—1579⟩, mart. 11; рѕ(п)тѕръ: половина село w(т) ~ M, 1600, apr. 8. **3.** *loc* рѕптѕреи: малѕл ~ ṬR, 1600, iul. 29, *DRH* XI, nr. 408.

***RUS** *m.* «русский», « Russe »; I. *în antrop.* рѕ(с): ѕнкѕ ~ тодерw(в) M, 1503, sept. 18; рѕсѕ(л): слѕга на(ш) ~ M, 1507, mart. 1 A; ṬR, 1570, iul. 3, *Ştf. Doc. G.*, p. 183; рѕсѕлѕ: заплатнль ... ѕ рѕки ~ M, 1507, mart. 1 A; рѕсоу(л): где билъ петрѣ ~ M, 1552, apr. 30; рvсv(л): прїндошѣ прѣ(д) намн ... ~ н пытѣ M, 1574, mart. 2.

II. *în top.* **1.** *sat* рѕши: н пакн ~ въ тръговнще вамѫ да не давѫ(т) ṬR, 1451, aug. 1; 1492, iul. 9, *DRH* I, nr. 230; M, 1499, nov. 26 A; ṬR, 1526, mai 18; 1552, ian. 23; 1572, iun. 30; 1573, oct. 23; ⟨1575—1576⟩, iun. 30; 1579, mai 4; ⟨1529⟩, iun. 20; роуши: села зовома ~ н во(д)новѕ(л) ṬR, 1451, aug. 1; рv(ш): да н(м) е(ст) v ~ трети де(л); рvши: трета де(л) w(т) ~ ṬR, 1484, mart. 9; рѕ(ш): за дѣ(дї)нѕ пѕюло(в) w(т) ~ ṬR, 1573, oct. 23; рѕ(ши): пѕю(л) w(т) ~ ṬR, 1579, mai 4. **2.** *deal* рѕсѕлѕн: дѣлѕ ~ M, 1455, febr. 3 (fals din sec. XVI).

● чл(ст) рѕсѕловѕ M, 1507, mart. 1 A; оу кръннцѕ рѕсоуловѕ M, 1528, mart. 20 A; w(т) петра рѕсѕлова села M, 1552, apr. 30; потана рѕсѕлови M, 1598, dec. 2.

S

SABIE *f. I.* «сабля», «sabre»; сабиѧ: поасъ ѡ(т) ~ ŢR, ⟨1462—1463⟩ B; сабїю: съ ~ и съ ѡгнь послало есть мегю вами ŢR, 1530, iun. 22, *Drag. Rel.*, nr. 36; сабїн: възе(л) ворча ло(г) ... и ~ ; сабїе: ѯзима(л) е(ст) е(д)на ~ ŢR, ⟨1594—1599⟩, ian. 14.

II. *în antrop.* сабїе: тоадера ~ M, 1537, mart. 28, MEF I, p. 271.

SAC *m.* «мешок», «sac»: сацн: е(ст) рекъ(л) ваме(шн) ере ке разбали(т) ~ ŢR, ⟨1482—1492⟩; са(к): ѡ(н) да е(ст) емѯ възѣ(т) мрѣжа и ~ M, 1592, mai 9.

SAD *n.* «молодой виноград; фруктовый сад», «jeune vigne; verger»; садѯреле ~ съ(с) пернволи ŢR, 1514, dec. 14.

SALCE *f.* I. «верба», «saule»; сь(л)чн(м): на коне(ц) ~M, 1593, mart. 16.

II. *în antrop.* са(л)че: ѯставше на(ш) тома ~ M, 1495, febr. 5; салче: вѣра пана нѡ(н) ~ M, 1551, mart. 21.

III. *în top.* **1.** *sat* са(л)че: продали ... едно село на шланѣ на нмѣ ѕ ~ M, 1495, febr. 4; ŢR, 1594, apr. 3; aug. 3: салчн: едно село на текѯчн ѕ ~ M, 1507, febr. 22, *Cost. Doc. Bogdan*, nr. 9; са(л)чѣ: да мѯ е(ст) ... ~въсѣ(χ) ŢR, 1582, iun. 9; ⟨1594⟩, aug. 3. **2.** *loc* са(л)че: ѡ(т) ~ пре(к) къ бръдо ŢR, 1519, iul. 11; ѡ(т) пло(п)шо(ρ) цермѯраш8(л) до ~ ŢR, 1526, aug. 22; 1533, apr. 15; по валѣ кръ(н)гѯлѡ(в) до ~ рошїе ѕ валѣ калѯгеро(в) ŢR, 1578, iul. 15; съ(л)чн: белѣзе хотарове ... ѡ(т) кь стръ(м)ба блата ры(н)ѡа(с) ѡ(т) на ~ ŢR, 1595, iul. 24. **3.** *pîrîu* са(л)ча: оу кръниџи ноукоула где оупадаетъ ~ оу малоуре M, 1548, febr. 29.

SAMĂ *f.* **1.** «счет», «compte»; самѯ: ѡ(с)та(л) до(л)же(н) ѡ(т) ~ ѡ(т) ѡ(к)на(χ) M, 1542, apr. 30; сама: ра(дї) таа ~ ѡ(т) ѡ(к)на(χ); саме: за триста тисѣ(ч) а(с)при ѡ(т) ~ ѡ(т) ѡ(к)не M, 1596, sept. 11. **2.** *în expr.* «a avea în vedere (în seamă)», «иметь в виду», «prendre en considération, tenir en compte»; самѯ: ми нмае(м) де(ρ)жати тоби ѕ ~ M, ⟨1552, sept. — 1561, nov. 18; 1564, oct. — 1568, mai 5⟩, ian. 30, *Tocil. 534 doc.*, nr. 507.

SANDACI *m.* «cizmar» (v. Olteanu, *Meşteşugurile*, p. 85), «сапожник», «bottier»; са(н)дачїѯ(л): шню ~ ŢR, 1569, mai 30.

***SARE** *f.* «соль», «sel»; *in top. loc* сърї: покѫпил станчюл wчинѫ ѕ вадѫл ~ ŢR, 1594, febr. 25, *DRH* XI, nr. 31.

SARICĂ *f.* «длинная меховая чабанская одежда», «manteau à longs poils porté par les bergers roumains»: сарекѫ: є(ст) наше(л) єдн(н) сирѣма(χ) ... є(д)на ~ по пѫ(т) ŢR, ⟨1521—1529⟩, iul. 28.

***SAS** *m.* «сакс», «nom d'une population allemande établie en Transylvanie»: I. *in antrop.* са(с): где бы(л) ~ да(н) M, 1442, mart. 8; 1518, dec. 26; wпрѣ ~ w(т) вѫкърє(ш) ŢR, ⟨1593⟩, dec. 28; сасѫ(л): тако прѣше ста(н) ~ и кр(с)тѣ ŢR, 1547, iun. 1; iun. 6; 1579, nov. 10 A; 1580, iun. 8; сасѫ: добре и ~ ŢR, 1577, apr. 29 A; сась: госпо(д)ствова сн҃ь єго ~ воєвода а҃ лѣта *Let. Putna* 1, 450.

II. *in top.* **1.** *sat* съсѣни: дали єсмн емоу wдноу пасикоу подли ~ M, 1443, mart. 6; ŢR, ⟨1554—1557⟩, iun. 30; съсѣно(м): ѕ дѣ(л) ~ ŢR, 1534, sept. 6 B; 1582, iun. 4; съсєцн: тѫгали сѫ за села на нмѣ ~ на брѫладѣ M, 1460, dec. 5. **2.** *loc* сасѫл(л): дорн ѕ пн(с)кѫ(л) ~ ŢR, 1556, iun. 22.

● де(л) сасѫлw(в) ŢR, 1560, iul. 6.

SAT *n.* «село», «village»: сатѫлѫн: пръвѫ(л) лw(г) ~ морѫцило(р) ŢR, 1600, mart. 21; сатѫ(л): са десѫпарать дела мн(и) ~ сѫла(рнѫ) ŢR, ⟨1599, nov. — 1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1.

SĂ *conj.* «чтобы, что», «que»: съ: ~ пѫє м̃ ф(р̃) ŢR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 460; ~ фїє ŢR, ⟨1599, nov. — 1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1; съ: то(т) ~ се скрїє ~ ли се факѫ M, 1597, sept. 9; ~ съ цї мєгїа(ш) ŢR, 1598, iun. 22; ~ лє къıтацн; ~ лє сѫ ѧто(р)къ M, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 514.

SĂBIER *m.* «сабельный мастер», «fabricant d'épées, de sabres»; сѫкїш(р): ста(н)чѫ(л) ~ ŢR, 1587, ian. 5 B; събиеръ: ста(н)чю(л) ~ ŢR, 1587, febr. 6.

SĂCUI *m.* I. «название жителей венгерского происхождения, живущих в восточной Трансильвании», «Szekler»;секѫни: ~ сви по глави χоке(т) да се ди(г)нѫ(т) ŢR, ⟨1508—1513⟩.

II. *in top.* **1.** *ţinut* сакѫн: дань мн є г(с̃д̃)нь мн краль зем(л)ѕ арьделскомѫ и брьса и ~ ŢR, ⟨1459—1460⟩: сакѫє(м): сѫ(т) билн ... къ дръжа(в)но ~ ŢR, ⟨1512—1521⟩, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 263; съкѫн: правителн(м) г(с̃)подски кон сѫ(т) по бѫзъѫ къ ~ ŢR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 465. **2.** *judeţ* сакѫенн: сѫ(д)ство кръи(л) и сѫ(дс)тво ~ ŢR, 1543, sept. 17. **3.** *vamă* секѫн: вамѫ w(т) ~ на жилю ŢR, 1506, sept. 7; sept. 10.

SĂCUIAN *m.* I. «житель местности Секуи» «habitant de la localité Secui»; сакѫпно(м): пише(т) г(с̃д̃)во мн ... и ~ ŢR, ⟨1431, după ian. 30⟩.

II. *in antrop.* сакѫпѫн: слѫѕѣ нашемѫ вѣрномѫ пан ~ чашникѫ; сакѫпѫла: дѣтемь такима ~ M, 1507, febr. 28 B; сакѫпана: вѣра пана ~ ча(ш)ника M, 1513, sept. 5; 1515, dec. 21 A; 1516, dec. 10 B; 1517, oct. 7; 1518, ian. 28; 1519, apr. 28; 1520, apr. 24; 1522, iul.; 1523, ian. 8; съкѫпана: вѣра пана ~ чашника M, 1515, dec. 21 B; 1519, ian. 9; 1520, ian. 4; iul. 28; 1522, febr. 4; oct. 29; 1523, mart. 15; съкоуѫана: ~ чашника M, 1519, ian. 9; сакоуѫаноу(л): па(н) драгота ~ M, 1519, iun. 30; сакѫпѫ(л): ~ чашни(к) M, 1528, apr. 8 B; съкоуѫаноул: пан драгота ~ M, 1529, apr. 23, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 244.

III. *în top. sat* [съ]кѫнин: села на нмѣ ... бръжовѣни и селище мьнѫлещи... ~ M, 1448, iul. 27; сакѫтани: село на нмѣ нижнїн ~ M, 1507, febr. 28; ṬR, 1579, mai 22; сакѫтанѡ(м): нижнемь ~ селѫ M, 1507, febr. 28 B; 1520, iul. 15; 1533, mart. 6; съкѫта(ни): ѡ(т) села ~ ṬR, 1573, sept. 15; sept. 20; сакѫта(н): да мѫ є(ст) ѡ(ч)нѫ ѫ ~ ṬR, 1578, aug. 7; съкѫтани: с҃ѣви пъдѫре(в) лѡ(г)фе(т) ѡ(т) ~ ṬR, 1579, mart. 10; 1580, dec. 5; 1585, aug. 22; 1595, iun. 12 A; съкѫтани: ѡ(ч)нѫ ~ ṬR, 1580, febr. 6; съкѫта(н): пъдѫре ѡ(т) ~ ṬR, ⟨1593⟩, dec. 28; M, 1598, apr. 23; ṬR, 1600, ⟨ian. — aug.⟩.

● ѡ(н) бн(л) сакѫтнѫлѡ(в) M, 1546, ⟨mai — iun. 4⟩.

***SĂIN** *adj.* «серый», «gris, cendré»; *în antrop.* сѣинѫ(л): ста(н) ~ ṬR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30.

SĂLAŞ *n.* I. **1.** «жилище», «demeure»; сѣла(ш): дава(т)... ме(с)то за ~ по ѡколо сежн(н) к҃ ṬR, 1559, mai 24; дали ... ~ за ҳолопи M, 1594, mai 12; шелашѫ(л): ~ ѡръшано(м) ṬR, 1576, febr. 26. **2.** «цыганская семья; небольшое цыганслкое поселение», «famille de Bohémiens nomades; campement de Bohémiens»; сѣлашн: да(л) ст҃ѣи монастири... четири ~ M, 1583, sept. 11.

II. *în top. loc* сѣла(ш): ѡ(т) ~ до къ(л)мѣцкю(л) тръго(в) ṬR, 1559, mai 24.

***SĂLCIŞOR** *n.* «ивняк», «saulaie»; *în top.* **1.** *silişte* салчишоръ: и селище ~ на блатѣ бистрици ṬR, ⟨1391, sept. 1 — 1392, aug. 31⟩. **2.** *sat* салчишоръ: и селѡ на блать рекомо ~ ṬR, ⟨1392⟩; са(л)чюшорѡ(м): села ҳръсова съ ~ ṬR, ⟨1400—1418⟩; салчишорѡ(м): село ҳръсова съ ~ ṬR, 1424, aug. 5; сл(ч)ншорѡ(м): села ҳрьсова съ ~ ṬR, 1439, aug. 2; салчишоро(м): село ҳръсова съ ~ ṬR, 1464, iul. 10; съ(л)чешорѫ: села ... ѡвединѫ(л) и ~ ṬR, 1534, dec. 18; съ(л)чишоро(м): село ҳ(р)сова и ... ~ ṬR, 1594, ian. 4.

***SĂLCUŢĂ** *f. dim.* de la **SALCĂ** (= **SALCE**); *în top. sat* са(л)кѫ(ц): ѩко(ж) да є(ст) ѡ(ч)нѫ ѫ ~ ṬR, 1566, ian. 15.

***SĂPAT** *adj.* «вскопанный, вырытый», «piochè»; *în top.* **1.** *gîrlă şi baltă* сѫпатѫ(л): ѡ(т) грѣло ~ ṬR, ⟨1404—1406⟩; съпатѫла: ѡ(т) ~ ṬR, ⟨1421⟩, iun. 19; 1467, ian. 15; съпатѫ(л): вама на ценѫне н... ~ ṬR, 1475, iul. 15; 1501, mai 24; 1505, ian. 11; 1507, febr. 3; 1539, ian. 8; съпа(т): до лакѫ(л) ~ ṬR, 1587, nov. 7 A. **2.** *sat* съпата: снъ биле(в) ѡ(т) ~ ṬR, 1550, apr. 9; 1569, dec. 13; съпьцени: и ѡ(т) ~ попа тѫдо(р) съ(с) сно҃ви ṬR, ⟨1583⟩, mai 28; съ(п)цѣнїн: да н(м) є(с) селове на н(м) диикнсецїи и ~ ṬR, 1586, mai 27 B.

● мьгѫра съпатѣ(в) ṬR, 1595, iul. 24.

SĂRAC *m.* v. **SIRAC**

***SĂRAT** *adj.* «соляной», «salin»; *în top.* **1.** *pîrîu* саратѣ: на вьрхъ ~ M, 1434, oct. 8, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 129; 1436, aug. 11; 1520, apr. 23, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, nr. 39; сърата: бериводецїи на ~ M, 1484, mai 14, *Bogdan, Doc. Şt.* I, nr. CLV; 1595, mai 18 A; 1598, apr. 15; сърати: кръжанїи на ~ M, 1487, oct. 7; 1489, mart. 13; съратѣ: бериводецїи на ~ M, 1484, mai 14, *Cost. Doc. Bogdan* I, nr. CLV; 1489, mart. 13; 1503, sept. 13; 1535, mart. 22 B; съратою: та ~ долѣ M, 1489, mart. 13; съратѫ: на ~ по ниже M, 1503, sept. 13; саратѫ: на ~ M, 1519, iun.; саратон:

щю на ~ M, 1520, apr. 23, *Cost. Doc. Ștefăniță*, nr. 39; сарати: ѕ оустїе ~ M, 1528, mart. 15; съръцен: по валѣ ~ ṬR, 1538, iul. 16; съръце(л): дори ~ ѕ до(л) ṬR, 1582, iun. 4. 2. *sat* сърать: и половино (wт) ~ ṬR, 1473, mai 17; сърата: бобѕлъ w(т) ~ ṬR, ⟨1482—1496⟩ I; 1510, mai 27 B; 1525, sept. 8; 1538, iul. 16. 3. *târg* сърати: где бн(л) тръгъ ~ M, 1489, mart. 13. 4. *loc* сарати҃ул: комата калѕгером ~ ṬR, 1506, mai 14, *DRH* II, nr. 43.

SĂRĂCUSTĂ *f.* «сороковины», «aumône pour l'âme du defunt à 40 jours après la mort»; съръкѕ(с)тж: за една ~ ṬR, 1517, oct. 29; съракѕ(с)те: и помѣнѕ и ~ ṬR, 1566, oct. 21; саракѕсте: и сътвориш и(м) е(ст) и ~ ṬR, 1567, sept. 18; ⟨1583⟩ mai 5 A; саракѕ(с)те: и две ~ ṬR, 1570, iul. 22; саракѕ(ст): сътвори помѣнѕ и ~ ṬR, 1572, mai 12; съракѕсте: за ѣ ~ ;съракѕ(с)тъ: за една ~ ṬR, ⟨1583⟩, mai 5 A; съръкѕстеѫ: да мѕ твориті поманъ ~ ṬR, 1599, aug. 29, *DRH* XI, nr. 340.

SĂRINDAR *n.* pentru sens *v.* **SĂRĂCUSTĂ**; *în antrop.* съриндарю: ~ съ децами ṬR, 1501, dec. 15, *DRH* II, nr. 11.

***SĂSCIOR** *m. dim.* de la **SAS**; *în top. sat* съшчори: потвръждаемъ ... wдно село и съ млнно(м) именемъ ~ M, 1443, nov. 29 B; съсчори: де(л) w(т) ~ ṬR, 1453, oct. 4; сьсчори: да не робѣ(т) люди w(т) ~ M, 1454, aug. 25 B; съшчории: дарова(ѫ) ... ѕ ~ ṬR, 1473, mai 17, *DRH* I, nr. 143; съсчор: ѕз боркан аспрї wт ~ ṬR, ⟨1478—1481⟩, mai 20, *DRH* I, nr. 159; ше(ш)чоа(р): а(з) на(н) лѡ(г) w(т) ~ ṬR, 1597, oct. 5.

***SĂTCEL** *n. dim.* de la **SAT**; *în top. sat* сътче(л): съ попа(м) w(т) ~ ṬR, 1480, ian. 18; сж(т)челе: им се сѕ ѕзел ѕі флорини ѕ ~ ṬR, ⟨1482—1496⟩ B şi K; сьчелѕ(л): село ~ ṬR, 1587, nov. 18, *Ștef. Doc. G.*, p. 271; сь(т)чѣле: на(ш) господа(р) зара(дї) ~ ṬR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 427.

***SĂTEAN** *m.* «селянин», «paysan»; *în top. sat* сътѣни: да н(м) е(ст) w(ч)нѕ ѕ ~ ṬR, 1572, iul. 4.

SĂU *adj. pos.* «его, ее», «son, sa»; съѕ: побрати(л) по фїнъ ~ дѕмитрѕ ṬR, 1578, aug. 7; са: сорѕ ~ а(л)ба M, 1532, mart. 12; и ноwрѕ ~ жѕпашица ана ṬR, ⟨1557, ian. — aug.⟩ 13; тъста ~ боколѣ(с) ṬR, 1590, iun. 12 A; съ вара ~ ана M, 1591, apr. 1.

SCAFĂ *f.* «поднос», «asssiette, plateau»; скафа: една кѕпа велика сребрѣна... съ ~ M, 1560, aug. 20.

***SCAI** *m.* «чертополох», «chardon»; *în top. sat* скъещїи: шко(ж) да мѕ е(с) село ~ въ(с) ṬR, 1535, sept. 9; скъещи: w(ч)нѕ w(т) ~ ; скъе(щ): w(т) ~ ṬR, 1593, aug. 18.

***SCAUN** *n.* «стул; седловина, проход», «siège, chaise; dépression entre deux éminences»; I. *în antrop.* скаѕнѕлѕ: свѣ(д)те(л) дръги(ч) ~ ṬR, 1597, dec. 3 B.

II. *în top.* 1. *sat* скъѕнѣ(н): ѕ село ~ по име въра ṬR, ⟨1495—1508⟩; скъѕшни: нѣ(г) w(т) ~ ṬR, 1561, nov. 2; 1581, iul. 2 A; ⟨1590, ian. — 1591, mai⟩; скѣѕшни: w(т) ~ ṬR, 1581, iul. 2 B. 2. *loc* скѣѕшелело(р): w(т) кѫпѫ(т) ~ M, 1589, dec. 18.

● кладїнец скаѕнѕло(в); мъгѕра скаѕнѕлw(в) ṬR, 1581, iul. 2 B.

***SCĂRIȘOARĂ** *f.* «лесенка», «petite échelle»; *în top.* 1. *munte* скъришоа(р): и све слѣме [н]а ~; скъришоара: ~ све слѣмѣ ṬR, 1556, apr. 8. 2.

sat скърше(р) ŢR, 1575, iun. 8 A: скършеара: па(к) да е(ст) ... ~ŢR, 1598, sept. 6. 3. *piriu* скършеарѣ: w(т) оустию ~ до wбрѣшіе M, 1596, iul. 16 A.

SCHELĂ *f.* «таможня», «douane»: скеле: молим и прошем ... къс непрмкшци wт ~ŢR, 1597, iun. 26, *DRH* XI, nr. 244.

SCHILER *m.* «таможенник», «douanier»: скилѣро(м): пише(т) г(с҃х)ко ми кам ~ w(т) драгославеле ŢR, ‹1482—1496›, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 183; скилѣри: стоика и секарѣ ~ŢR, ‹1523—1525, dec.›, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 280; ‹1560—1564›, aug. 14: скиларо(м): сего ра(дї) и ви ~ ŢR, ‹1560—1563›, apr. 17: скилѣри(м): и в(ам) ~ да се карѕете w(т) кама ŢR, ‹1570›, mart. 26.

SCÎNDURĂ *f.* «доска», «panche»: скѫндѕри: ~ за wдры и за столоке *Cat.*, 1508, aug. 17; w(т) мико а҃с м҃е *Cat.*, 1508, sept. 1; dec. 13; 1509, febr. 20: скъдѕ(р): па(к) едно ~ ра(дї) тръпе(з) а҃с *Cat.*, 1509, mart. 1.

***SCÎNTEIE** *f.* «искра», «étincelle»; I. *in antrop.* скънтее M, 1596, iul. 16.

II. *in top. sat* скн(и)тїе(ци): селоке па нмѣ га(л)бе(и) ... и ~ M, 1586, iun. 16.

SCOARŢĂ *f.* I. «корка», «écorce»; ско(р)це: сѕ(т) и(з)кадими шн(и)дме и ~ŢR, ‹1564—1568›, apr. 5; ско(р)ца: еди(и) чолта(р) ... и е(л)на ~ ŢR, ‹1594—1599›, ian. 14.

II. *in antrop.* скорцѣ: и ~ съ децами си ŢR, 1525, iul. 24; ско(р)цѣ: а ~ w(и) е(ст) даровка(л) ŢR, 1583, mai 7 B; ско(р)цѕ(л) ŢR, 1598, sept. 6.

III. *in top.* 1. *piriu* скорца: w(т) ѕста кѣен съ ~ и съ жарѣцца ŢR, 1526, iul 7. 2. *sat* скw(р)цецци: село ~ M, 1546, mart. 30 A.

● селѕ скорцевци M, 1407, mart. 8; ѕ грѕю(л) скорце(в) ŢR, 1536, iun. 33; до wбрѣшїе ско(р)це(в) ŢR, 1570, ian. 3; да(л) нѣ(г) ... скорце(в) ŢR, 1583, mai 7 B.

SCORUŞ *m.* I. «рябина (дерево)», «cornier»; скорѕш: ѕз горѕ до ~ и w(т) ~ по изборѕ из долѕ ŢR, 1519, iul 9.

II. *in top. loc* скорѕшѕ(л): дори ѕ ~ ŢR, 1558, febr. 11.

SCRIE *vb.* «писать», «ecrire»; скрїе: съ се ~ M, 1597, sept. 9; скри(ш): кѫ(ци) с҃ѣтѕ ... ~ŢR, 1600, iul. 6 A.

***SCRIPCĂ** *f.* «скрипка», «violon»; *in antrop.* скрипка: вѣра пана ... ~ M, 1524, apr. 10; 1525, sept. 9; 1528, mart. 11; mart. 18; mart. 21; 1529, mart. 17; apr. 29; 1530, aug. 22; 1531, mart. 15; mart. 18; mart. 26; 1532, febr. 27; 1533, mart. 6; mart. 12; 1540, mai 11; скри(п)ка: вѣра пана ~ M, 1528, mart. 16; apr. 4; 1529, mart. 11 B; 1532, mart. 10; mart. 26; 1535, mart. 22; 1536, ian. 18; скри(п)кѕ: вѣрномѕ панѕ павелѕ ~ бранщртѣрю M, 1528, apr. 1; 1529, mart. 25 B; скри(п)коу: павелѕ ~ бранщѣрѕ M, 1529, mart. 25 B.

***SCROAFĂ** *f.* «свинья (самка)», «coche, truie»; *in top. sat* скрофеши: пред попим wт ~ŢR, 1594, iun. 18, *DRH* XI, nr. 67.

SCULĂ *f.* I. «драгоценное изделие; инструмент, орудие», «bijou; ustensile»: скѕле: ѕ дрѕге ~ сръбрънї ŢR, ‹1481, sept. — dec.›, *Bogdan, Rel.*, nr. CXXXV; да ми не загине(т) ере ве(л)ми цио ми сѕ ѕзе(л) некон ~

добро ѡ(т) цр҃кѵ катастн(χ) ŢR, ⟨1482—1492⟩; цо се(м) кѵпн(л) ~ *Cat.* 1508, aug. 25.

II. *în antrop.* скѵле(ш): дѵмитрѵ ~ н а(н)дронн(к) M, ⟨1591, sept. 1 — 1592, aug. 31⟩.

SCUMP *adj.* I. «драгоценный; дорогой», «précieux; cher»; скѵмпе: каменн ~ ŢR, 1596, iun. 20, *DRH*, XI, nr. 178.

II. *în antrop.* скоумпоул(ъ): миχаилъ ~ M, 1446, febr. 22, *DRH* I, nr. 264.

III. *în top. sat* скѵ(м)пе(ц): ѡ(т) село ~ M, 1569, febr. 23.

● полмнъ скѵмповы(χ) M, 1429, ⟨iun.⟩ 19.

***SCUMPIE** *f.* «сумах», «fustet»; *în top. pîrîu* скѵмпїн: ѵ оустїе ~ M, 1529, mart. 19 A; скѵ(м)пїе: до ~ и ѡ(т) тѵн по ма(т)кѵ ŢR, 1566, ian. 9.

● до ѵста скѵпїе(ѥ) ŢR, 1584, mai 2.

***SCURSURĂ** *f.* «сток; стекание», «écoulement (des eaux)»; *în top. loc* скоурсѵржѫ: ·тн пъкоурїе и по ~ ѵ дол ŢR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

***SCURT** *adj.* «короткий», «court»; I. *în antrop.* скѵртоу(л): па(н) ~ M, 1449, iun. 5; скѵртѵ(л): па(н) ~ M, 1452, oct. 27; скѵртѵла: вѣра пана ~ M, 1453, iun. 12; iun. 20; скѵртоулъ: а ~ и козма не нмаю(т) да бѵтн нѡила M, 1456, iun. 30; скѵ(р)тѵ(л): дра(г)мн(р) ~ ŢR, ⟨1528—1529⟩, febr. 21; 1547, ⟨sept. — nov.⟩ 21; 1548, apr. 18.

II. *în top.* **1.** *sat* скѵрта: и пѫръпани и ~ с(т)рѣмбъта(ц)н ŢR, 1480, ian. 18; скѵрта: и пъръпани въси и ~ въса ŢR, 1502, mart. 9. **2.** *munte* скѵ(р)теле: па(к) планн(н) ~; скѵ(р)тело(р): и ѡ(т) тѵѣа планнни н(ж) се зове(т) кракѵ(л) ~ ŢR, 1520, iun. 9. **3.** *loc* скѵртѵ: до пн(с)кѵ(л) ~ ŢR, 1570, ian. 14.

● ѡ(т) стлъпа скѵртѵлова ŢR, 1480, apr. 3 A; да(м) скѵртѵло(в) ŢR, 1501, sept. 1; драгомн(р) скѵртѵлѡ(в) ŢR, 1542, febr. 20.

SCUT *n.* «щит; защита», «bouclier; protéction»; скѵт: под ~ висоте кралевѵ ŢR, ⟨1501—1512⟩, *Drag. Rel.*, nr. 63.

SCUTAR *m.* «скотиник», «vacher; berger»; скоутарєве: вн старосте и ~ и дешѵгѵвиндрн... дае(м) ва(м) знати M, 1595, mai 18 F; скѵтар: са(м)сон ~ M, 1598, mai 15.

***SCUTAŞ** *m.* pentru sens *v.* **SCUTAR**; *în top. sal.* скѵташ ŢR, 1575, ian.

SE *pron. refl.* «-ся, -сь», «se»; се: то(т) съ ~ скрїе съ ли ~ факѫ дире(с) M, 1597, sept. 9; съ ~ цї мегїа(ш) ŢR, 1598, iun. 22; 1600, iul. 6 A; шн м(р) де нѵ ~ во(р) цинѣ де кѵвж(н)тѵ ŢR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 460; сѣ: съ ле ~ ·тто(р)къ бѵкателе M, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 514; с-а: са дьскѵпарать дьла ли(н) сатѵ(л) ŢR, ⟨1599, nov. — 1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1.

SEAMĂ *f. v.* **SAMĂ**

SEBEŞAN *m.* «житель Себеша», «habitant de Sebeș; шебеша(н): ши еди(н) ~ н(з) пре(з) планинѵ ŢR, 1593, mai 28.

***SEC** *adj.* «сухой», «sec, aride»; I. *în top.* **1.** *sat* сѣка: села по нмен(ѵ) калиманецн и живлѣ ... ~ ŢR, 1436, iun. 25; 1475, iul. 15; 1488, apr. 17; 1501, mai 24; 1509, iul. 19; 1539, ian. 8; 1570, ian. 22; 1594, aug. 29;

сѣкъ: вале ~ M, 1453, iun. 20; съка: ѡ(ч)ѕи ѕ ~ (ѡт) де(л) сто(и)кине(к) ṬR, 1570, ian. 22: сѣкани: села зобамаа ... ~ каминецки ṬR, ⟨1421⟩, iun. 19. 2. *pîriu* сѣкон: дали на ~ едно мѣсто M, 1448, iul. 15 B: сѣка: половина село ѡ(т) хънидрецки межи кѫжѡ(р) и межи ~ M, 1490, ian. 9: ѡ(т) ѕ(с)тїа ~ где да е(ст) ѕ нѣ(м)цѫ M, 1596, mai 5; iul 15; секѕ(л): ѡ(т) ѕ(ст) ~ и до по(д) сеҳла M, 1594, iul 19: секшоаръ: и от това черес ~ на едни дѫкъ знаменан M, ⟨1495⟩, ian., *Bogdan Doc. Ṣt.* II, nr. XXXIII. 3. *silişte* сака: и селища ... и ~ и чорра ṬR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH*, nr. 105; 1531, mai. 4. *loc* съкѕ(л): валѣ ~ ṬR, 1582, iun. 4; секѕ(л): и до д(и)грѣчина ~ M, 1595, mai 18. 5. *mănăstire* секѕ(л): ѡбитѣли зовемаг ~ на потоцѣ M, 1596, iul. 15; съкѕ(л): по(д)ли мона(с)ти(р) ~ M, 1597, sept. 9; 1599, apr. 15; 1600, iul. 3.

● ѕ ѕстиа сѣкови ṬR, 1509, iul. 19, *DRH* II, nr. 63: монастира съкѕло(в) M, 1597, sept. 9.

***SECARĂ** *f.* «рожь», «seigle»: I. *în antrop.* сѣкаръ: иѡи ~ M, 1486, sept. 14, *Bogdan, Doc. Ṣt.* I, nr. CLX: секаръ: пана иѡна ~ M, 1486, nov. 21; 1487, ian. 12; oct. 7; nov. 1 A; 1488, ian. 9; mart. 1; apr. 3; dec. 13; 1489, ian. 16; 1490, mart. 7; 1491, ian. 16 A; секара: дѕва(лм) ѡ(т) ра(ж)но(в)и ~ ṬR, ⟨1482—1487⟩, *Bogdan, Rel.*, nr. CLVIII; секаржъ: стопка и ~ ⟨1523—1525, dec.⟩, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 280; сека(р): и ѕзе(л) сїе ѡ(ч)ине ~ арма(с) ṬR, ⟨1560—1567⟩, iul 5.

II. *în top. sat* сѣкрѣкни: села... лознова и ~ M, 1420, apr. 25, *DRH* I, nr. 47; секѫрѣкни: дарова(χ) ... и ~ въси ṬR, 1510, mai 27; секърѣкїи: да мѕ е(ст) село ~ въси ṬR, 1517, nov. 22; 1571, apr. 3; 1577, iun. 9.

***SECĂRIE** *f.* pentru sens *v.* **SECĂRIŞTE**; *în top. sat* секѫрїа: да и(м) е(ст) ~ въси ṬR, 1538, iul. 16; секърїа: села жѕпа(и) дрѣгичѡ(в) по име мърцинѣкни ... и ~ ṬR, 1574, aug. 7; 1589, iul. 5.

***SECĂRIŞTE** *f.* «ржанное поле; место вырубленного леса», «terrain cultivé au seigle; terrain defriché»; *în top. loc* секъри(ш): по ко(л)ни(к) до ~ ṬR, 1528, nov. 10A.

SECĂTURĂ *f.* I. «вырубка леса», «terrain défriché»; секътѕръ: и по ко(д) ~ ѕ плъншор ṬR, 1558, febr. 11; 1588, ian. 17. съкѫтѕри: съ ѡѕоҳ ~ M, 1586, aug. 5 *Studii*, 1964, nr. 2, p. 348.

II. *în top. loc* секътѕра: ~ мине(в) ṬR, 1558, febr. 11; секътѕ(р): пак покѕли ста(и)чю(л) ѿ фа(л)че ѕ ~ ṬR, 1563, sept. 24; съкѫтѕри: врҳ ~ M, 1586, aug. 5. *Studii*, 1964, nr. 2, p. 348; сек(т)ѕръ: ѿ фа(л)че ѕ ~ ṬR, 1597, ian. 18: съкътѕра: ~ бѣкѕра M, 1600, ian. 9.

SECHERAŞ *m.* «извозчик», «charretier»: секерѣше(χ): къ мне послаате некое(χ) ~ ṬR, ⟨1474⟩, iun. — dec.; сикераша: сте послали па(к) едиѡ(г) ~ ṬR, ⟨1482—1483⟩ A: секираш: радоу(л) ~ M, ⟨1570, apr. 14⟩.

● на стѫни секерѫшови M, 1583, aug. 6.

SECI *n.* I. pentru sens *v.* **SECĂTURĂ**; сѣчѕре: да и(м) е(ст) ѕ рогожниѕ два ~ долиш и горни ṬR, 1501, iun. 21; сѣ(ч): да и(м) е(ст) на валѣ фынтънѣлѣки еди(н) ~ вь(ст) ṬR, 1506, mai 14.

II. *în top. loc* сѣчю(л): ~ грошило(р) ṬR, 1567, mai 23; сечїен: до ҳотарѕ(л) ~ ṬR, 1585, oct. 11.

● гла(в) сѣчѧло(в) ма(с)ти(к) ŢR, 1521, iun. 14, *DRH* II, nr. 208.

SECUI *m.* v. SĂCUI

SECURE *f.* I. «колун, топор», «hache»; сакире: топоръце за ~ *Cat.*, 1509, ian. 20.

II. *în top. loc* сакѧре: и меж(д)ѧ ~ и по льнѧжде ŢR, ⟨1533, iul. 2⟩; 1569, ian. 8 A.

SELIŞTOREAN *m.* «житель села Селиштоара», «habitant du village Seliştoara»; селищорѣни: да е(ст) строе(в) ѡ(ч)нѧ ... ї па(ш) дли ѣ ѡ(т) на(д) ~ ŢR, 1573, mai 13.

SFAT *n.* *v.* SVAT

SFÎNT *adj.* *v.* SVÎNT.

SIBIAN *m.* «житель города Сибиу», «habitant de Sibiu»; снбиани: и послате г(сд)во ви и до ~ ŢR, ⟨1521—1529⟩, febr. 2; сибианѡ(м): да дава(м) ѕ знанне и ~ ŢR, ⟨1554—1557⟩, mai 23.

SICRIU *n.* «сундук», «coffre»; сикрнѕ: сѕ(т) възели ѣ ~ съ(с) мно(г) скѕлице ŢR, 1570, iul. 22.

SIHLĂ *f.* I. «густой молодой лес, чаща», «forêt jeune et très touffue»; снхла: а хота(р) его почеҳо(м) збрати... до ве(рх) ~ M, 1455, febr. 3, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 140 (fals din sec. XVI); сехла: до по(д) ~ M, 1594, iul. 19.

II. *în top. sat* снхла: лѧка ѡ(т) ~ M, 1436, aug. 11, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 150.

SILIŞTE *f.* I. «территория села; селище; село», «emplacement d'un village; village»; селище: и едно ~ на милковѣ M, 1435, apr. 14; 1443, mai 30; 1459, ian. 13; 1463, apr. 15; ŢR, ⟨1477, nov. — 1482⟩; M, 1490, nov. 26; 1493, mart. 26; 1497, mart. 20; M, 1528, mart. 19; силище: дали есми ... еще ~ поу(д) мъштинами M, 1437, dec. 20 B; 1448, iul. 15 A; ŢR, 1537, iun. 20; 1557, ian. 23; 1572, oct. 9; сїлище: та продали тое ~ M, 1483, aug. 17; силищь: едно ~ по водою тазловѣ M, 1493, mart. 5; силицие: такѡ да и(м) е(с)... и съ(с) ~ ŢR, 1516, ian. 11; селица: на таа вышерѣченна ~ M, 1528, mart. 19; ŢR, 1564, iun. 14; M, 1588, ian. 3 A; силицие: тако(ж) да и(м) е(ст) ~ ѡ(т) по десницѕю ŢR, 1535, iul. 12; 1598, iun. 28 A, *DRH* XI, nr. 303; селищѣ: и чорро(н)їи съ ~ ŢR, 1537, iun. 18; 1547, iun. 1: силищѣ: ~ мѕ е(с) меж(д)ѕ ѡ(ч)на драгие(в) и меж(д)ѕ не(н)чюле(ш) ŢR, 1537, iun. 20; 1570, ian. 16; селицие: да мѕ е(ст) села... и съ въсѣми ~ ŢR, 1545, dec. 6; сели(ш)н: и блате и ~ гледа(х) и прочита(х) г(сд)во ми ŢR, 1547, iun. 6; съми(ш): да мѕ е(ст)... и ѡ(т) ~ и ѡ(т) полѣ ŢR, 1565, oct. 17; сълище: покѕпи... ѕ ~; сѣлищѣ: покѕпи... ~ въса(х) ŢR, 1584, mai 5; селеца: дадо(х)... една ~ M, 1588, ian. 3 B.

II. *în antrop.* селищѣнѧлѧ: пътрѕ ~ M, 1491, oct. 15.

III. *în top.* **1.** *siliște* селица: приложи(х) ... съ бахнина ~ ŢR, ⟨1374⟩; 1385, oct. 3; 1387, iun. 27; ⟨1392⟩; ~ татарскам M, 1436, iul. 17 B; ~ зрънова M, 1443, nov. 29 B; скандалова ~ M, 1456, febr. 18; ~ домнеце(м); ~ мирлѣцио(м) ŢR, 1483, iun. 25; ~ боде(в) ŢR, 1497, sept. 15; ~ ротареца; ~ сака ŢR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105; ~ до-

брѣзовѣ M, 1552, apr. 28: селище: приложи ... и ~ сълчишорѣ ȚR, ⟨1391⟩, sept. 1 — 1392 aug. 31⟩: станчишоръ ȚR, 1387, iun. 27: ~ дїанишево M, 1415, apr. 13: ~ не(на)бичево M, 1422, mart. 12: ~ миково M, 1427, sept. 16: ~добрїново M, 1428, dec. 28 B: ~ мырлеково M, 1434, ian. 29; ~ ищелова M, 1434, apr. 24 A: ~ фѣндеще(м) M, 1436, iun. 13; ~ фѣндевѣ: ~ целева M, 1436, aug. 20: ~ братаново M, 1439, iul. 30: ~ юги пътѣрникѣра M, 1445, febr. 18: ~ стънигово; ~ габриловци M, 1445, apr. 5: ~ дъбеще(м); ~ фрѣцилеще(м), ~ комънеще(м); ~ лацка фѣрѣла; ~ флъфонино: ~ фолтеще(м); ~ дѣмино M, 1448, iul. 15 B: ~ манѣилещи 1448, iul. 27; ~ петрилово M, 1448, sept. 3: ~ жоуржа; ~ никоварино M, 1459, ian. 13: 1529, mart. 19 B: ~ тътоулово M, 1463, apr. 15: 1468, sept. 24; ~ бодѣ M, 1489, mart. 13: ~ татарканю(м) M, 1529, mart. 19: ~ конѣлово M, 1529, mart. 19 B: ~ маришево M, 1532, mart. 10: ~ копъчаню(м) ȚR, 1532, dec. 29: ~ ѕ(н)гѣрени ȚR, 1534, sept. 6 A: ~ хѣхѣрези(в) ~ хѣхѣрезило(в) ȚR, 1543, dec. 7: ~ дрѣменїе ȚR, 1560, oct. 17: селищѣ: ~ мѣртъшещо(м); ~ меш(н)щи; ~ кече(м) ȚR, 1469, iun. 28: ~ корбѣно(м) ȚR, 1496, apr. 14: ~ корбенещо(м) ȚR, 1502, mai 3; ~ бобочещо(м) ȚR, 1510, mai 27 B: ~ белика; ~ мала; ~ тодереще(м) ȚR, 1519, ⟨ian. — aug.⟩ 10: ~ копъчано(м) ȚR, 1526, iul. 26: 1532, dec. 29; ~ мъчешано(м) ȚR, 1532, dec. 29; ~ бънлещо(м) ȚR, 1536, ian. 4: ~ брѣбобѣлѣи ȚR, 1557, mai 11; ~ ци(н)те(в) ȚR, 1574, mai 25: ~ цигано(в) ȚR, 1595, iul 24; селищи: до ~ бодѣ ерѣбоула M, 1489, mart. 13: ~ конѣловѣ; ~ никодрино; ~ жѣржа бидарѣ M, 1529, mart. 19 B: селн(щ): ~ ѕ(н)гѣрени ȚR, 1534, sept. 6 A: силище: w(т) сѣха ~ ȚR, 1535, iul. 12: силища: ~ мѧлокоw(в) ȚR, 1539, ian. 8: селищї: и w(т) ~ хѣхѣрези ȚR, 1543, dec. 7: силищѣ: ~ бънлещо(м) ȚR, 1579, dec. 30: ~ циганѣло(в); ~ албѣло(в) ȚR, 1595, iul. 24. 2. *sat* силещѣ: лѣ(ц)ка(н) w(т) нова ~ ȚR, 1578, oct. 25: силище: лѣкцка(н) w(т) ~ ȚR, 1585, sept. 2: силн(щ): w(ч)нѣ ѕ се(л)ѣ ~: селище: мин(х)лъ w(т) ~ ȚR, 1587, mart. 31: селищѣнїи: ~ бъси ȚR, ⟨1533, mai — dec.⟩.

***SILIȘTIOARĂ** *f.* I. *dim.* de la **SILIȘTE**; *in top. sat* селищора: и ~ бъса и съ бъсе(м) хотаро(м) ȚR, 1545, mai 27 B: силищоара: w(т) челѣю съ(с) ~ ȚR, 1545, iun. 1: селищоара: и село ~ ȚR, 1573, mai 13: 1598, sept. 6: селищоа(р): бол(ѣ)ри w(т) ~ ȚR, ⟨1584⟩, iun. 22: силищоа(р): w(т) ~ ȚR, 1585, sept. 9.

***SINGUR** *adj.* «одинокий; сам», «seul, unique», *in top.* 1. *loc.* си(н)гѣ(р): покѣпи(л) ... еди(н) ни(в) дори ѕ копачь(л) ~ ȚR, 1582, apr. 23 A. 2. *sat* сингърѣ(н): w(т) ~ wана ȚR, 1535, dec. 10: съигърѣни: половина село w(т) ~ що са тепе(р) именѣе(т) дѣмѣнїи на жежїи M, 1569, iul. 15.

SIPET *n.* «сундук», «coffre»: сипѣте: ѕзима(л) е(ст) те(х) ~ w(т) минѧю грекѣ(л) ȚR, ⟨1594—1599⟩, ian. 14.

***SIRAC** *m.* «бедный», «pauvre»; *in top. loc* сиракѣловѣ: по вала ~ ȚR, 1525, iul. 24.

SITAR *m.* «meșter de site», «тот, кто делает ситы», «tamisier»; ситарь: тома ~ и съ челѣдью си M, 1462, sept. 15, *DRH* II, nr. 107.

***SÎMBUR** *m.* «косточка (плодов); сердцевина (плода)», «noyau, pépin; pulpe (des fruits);» *in antrop.* съ(н)бърѣ: влади(л) съ(с) ~ ȚR, 1600, iul. 6 B.

● сѫ(н)вѫро(к) ŢR, 1600, iul. 6 B.

SÎNGEORZEAN *m.* «житель местности Сынджорз», «habitant du village Singeorz»; сн(м)so(р)sѣнн(ло)рь: вѣдѣхо(м) тако ~ не подобаетъ; сн(м)so(р)sѣнн: ~ сѣдѧ(т) M, 1564, apr. 13, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 533.

***SÎNGERET** *n.* «свидиная роща», «bocage de bois sanguin»; *în top. pisc* сѫ(н)[u]еретѫлон: дорн пнскѫ(л) ~; сѫ(н)uеретѫлон: дорн в до(л) ~ ŢR, 1557, iul. 9.

***SÎMZIANĂ** *f.* «дерябка; фантастическое злое существо», «caille-lait jaune; génie malfaisant»; *în antrop.* сѫ(м)sѣнѧ: ~ сѫ женою M, 1555, mart. 31.

SÎNT *vb. v.* **FI**

SÎNZIANĂ *f. v.* **SÎMZIANĂ**

SÎRB *m.* I. «серб», «serbe»; сръвн: тѣ(х) ~ прнфатнли сѫ(т) по ко(с)тѣ ŢR, 1584, febr. 5 A.

II. *în antrop.* сръвоу(л): ста(н)чо ~ ŢR, 1418, iun. 22; жѫпа(н) татѫ(л) ~ ŢR, 1428, sept. 10; 1436, iun. 25; 1441, iun. 30; M, 1448, sept. 22; 1520, apr. 10; 1528, apr. 4; ⟨1529—1530 aug.⟩; ian. 27; 1563, oct. 22; M, 1586, apr. 18; сръвь: татѫ(л) ~ ŢR, ⟨1428⟩; сръвѫль: жѫпань станчѫ(л) ~ ŢR, 1440, sept. 16; сръвѫло(м): сѫ пано(м) ~ M, 1447, ian. 14; сръвѫла: вѣра пана ~ M, 1448, iul. 15 A; iul. 27; сръвоула: вѣра пана ~ постелнника M, 1448, sept. 3; 1450, febr. 11; 1489, mart. 13; 1528, mart. 20 A; сръвѫлѧн: да ѣ(ст) ~ лw(г̃) ŢR, 1576, nov. 12; сръвескѫ(л): па(н) петро ~ M, 1456, ⟨iul. — sept.⟩; 1462, oct. 8; 1487, oct. 8; сърбѣцнн (collectiv): прнндо(ш) берецнн и ~ пре(д) г(с̃д)во мн тере пре(ш) ŢR, 1533, aug. 28.

III. *în top.* 1. *sat* сръвїн: wсемъ селъ... на лѫбанѣ ~ н лнецн M, 1436, sept. 19; ŢR, 1499, ian. 27; M, 1521, apr. 20 A; iun. 1 B; сръвн: села брѫгъмнн ... н ~ на текѫ(ч) M, 1437, dec. 20 B; 1472, ian. 25; 1527, apr. 20 A; ŢR, 1531, mai; 1580, dec. 5; 1582, mart. 7; 1585, mart. 25; сръвы: ~ на ѫстїе wа(н)чн M, 1521, apr. 20 A; сѫрбнн: да ѣ(ст) ... фрътатѫ прькъла(б) ѫ ~ ниве ŢR. 1531, iul. 10; сървн: вла(д)ѫ(л)w(в) w(т) ~ ŢR, ⟨1548—1549⟩, iun. 10; 1559, ian. 17; 1580, dec. 5; съ(р)бн: да мѫ ѣ(ст) w(ч)нѫ ѫ съкѫга(нн) н ѫ ~ ŢR, 1573, sept. 20; 1585, sept. 22; сръвѣ(ш): w(т) ~ дѣ(л) дано(в) ŢR, 1520. apr. 10; 1545, iun. 1; сь(р)вецїн: селове..., мътїецїн и ~ ŢR, 1587, nov. 18. 2. *deal* сръвѣно(м): ѫ дѣлѫ(л) ~ ŢR, 1583, apr. 30 A.

● сервѫлова полѣна M, 1448, febr. 18; дѣ(л) сръвѫлw(в) ŢR, 1583, mai 1, *Ştef. Doc. G.*, p. 231.

***SÎRBIŞOR** *m. dim.* de la **SÎRB**; *în top. sat* сръвшорн: ~ въсн съ хотарw(м) ŢR, 1483, iun. 1; 1547, iun. 6; сръвшорнн: ~ въсн ŢR, 1534, dec. 18; сър(в)шорнн: да н(м) сѫ(т)... ~ въсн ŢR, 1547, apr. 26; 1566, ian. 10.

SÎRMĂ *f.* «проволока», «fil de fer»; сърма: за ~ а(с̃) ѣ̃ *Cat.*, 1509, febr. 5.

***SLATINĂ** *f.* «соленная вода; солончак», «eaux salés; marécage salé»; *în top.* 1. *sat* слатннѫ: ~ метохїа съ лозїамн ŢR, ⟨1421⟩, iun. 19; M, 1429, iun. 3; 1559, oct. 18; слатнн: слѫга(м) г(с̃д)ва мн крачюнѫ w(т) ~

~ ȚR, 1478, apr. 3; ⟨1494⟩: слатинѣ: да и(м) е(ст) граница... w(т) ~ ȚR, 1495, sept. 4; 1497, mart. ⟨22⟩; 1512, iul. 30 B; слати(н): и(с)тиса(χ) бадѣ пи(с)цѫ ѕ ~ ȚR, 1534, mai 23. 2. *loc* слатинѫ: χота(р) ею почеиχо(м) збрати... просто въ ~ M, 1455, febr. 3, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 141. 3. *pîriu* слатины: въ оубръшїа ~ M, 1493, mart. 5 A; слатинѫ: w(т) бро(д) ~ ȚR, 1498, apr. 15. 4. *munte* слатина: планинѫ на имѧ wстри и ~ M, 1536, ian. 18. 5. *mănăstire* слатина: монастир гл҃емїи ~ M, 1556, *IM*, nr. 1034; 1597, apr. 23, *I.M.*, nr. 816; *Eftimie*, 499, v 13; слатинн: монастерь wт ~ M, 1568, *IM*, nr. 764; слатинъ: мона(с)ти(р) w(т) ~ M, 1569, aug. 12; слати(н): проїгѫме(и) w(т) ~ M, 1580, febr. 5.

● Ѕста слатине(в) ȚR, 1547, ⟨sept. — nov.⟩ 21.

SLĂNICEAN *m.* «житель села Слэник», «habitant du village Slănic»; слъничани: имами сѫ(т) калѫгери прѫ съ(с) ~и съ(с) дръги(ч) ȚR, 1560, apr. 19.

SLĂNINĂ *f.* «сало», «panne, lard»; слъни(н): да(л) жѫпа(и) дѫмитрѫ ве(л) ба(и) χ̃ ~ да и(χ) продавати ȚR, ⟨1546⟩, apr.: слѫни(н): дава(т) ... ме(χ) за си(р) и е(д)на ~ w(т) мѣсѫ ȚR, 1548, mai 22.

***SLĂTIOARĂ** *f. dim.* de la **SLATINĂ**; *în top.* 1. *sat* слътиюреле: приложише... и ~ въсе ȚR, 1508, sept. 7, *DRH* II, nr. 58; слѫтїюра: и(м) дадѳ... ~ въса ȚR, 1512, oct. 11; слътиюра: свою село вѫ(с) цо се зове(т) ~ ȚR, 1528, apr. 4; слътиюра: съи ви(ш)ре(ч)но село ~ ȚR, 1560, mart. 10; слътиюра: да мѫ е(ст) село ~ въса ȚR, 1560, apr. 17; 1598, sept. 1; слътиюаре: ста(и)ка w(т) ~ ȚR, 1571, sept. 6; ⟨1587⟩, ian. 28; слътиюареле: селове ... ~и мътїещїи ȚR, 1587, nov. 18, *Ştef. Doc. G.*, p. 271; слътиюаре: бо(р)чѣ w(т) ~ ȚR, 1593, ian. 25. 2. *mănăstire* слътїюаре: с҃том(ѫ) мона(с)ти(р) гл҃еми ~ ȚR, 1579, sept. 1.

SLEME *f.* «înălțime, creastă», «вершина горы, хребет», «sommet d'une montagne, crête»; слемиен: w(т) тѫа мѫкѣ ~ ȚR, 1528, nov. 10 A.

SLOBOZIE *f.* I. 1. «свобода; освобождение от налогов и от бесплатных работ», «liberté; dispense du payement des impôts et des corvées»; слобозїю: цюби имѣли w(т) на(с) ~ w(т) ѫсн(χ) наши(χ) дании(и) и робо(т) M, 1456, ian. 20; 1467, febr. 3; слобозию: дали есми ~ селѫ M, 1458, aug. 31 A; ȚR, 1531, ian. 16; словозию: да имаю(т) w(т) на(с)... ~ за ѣ лѫ(т) w въсѣко(м) наше дании и слоужѣ M, 1466, mart. 13; 1588, ian. 28 B; слобозїе: дали есмы емѫ w(т) на(с) ~ домѫ его M, 1528, mart. 21; 1585, sept. 3; слобозїи: да емае(т) w(т) на(с) ~ не ровити на(м) M, 1588, ian. 3 B. 2. «освобождаемое село от налогов», «village dispensé d'impôts ou de charges»; слобозїе: где бим сътворил гѫреш севѣ ~ M, 1598, apr. 10.

II. *în top. sat* слобозїю: есми дали селѫ монастирскомѫ ~ M, 1454, aug. 25 B, *Cost. Doc. Şt.* II, nr. 134; слобозїании: по(л) село ~ M, ⟨1590, sept. 1 — 1591, aug. 31⟩.

***SLUGĂ** *f.* «слуга; служитель;военный (в службе бояра)», «serviteur; valet armée (au service d'un boïard)»; I. *în antrop.* слоуги: w(т) тютка и(χ) ви(л)ка дw(ч)ка ~ андрїашева; слоуга: w(т) оусн(χ) оуноукw(в) ~ стана M, 1529, mart. 25 B.

II. *în top. sat* слоугани: дали смо... едно село ~ M, 1500, mart. 22; слѫгани: ѕрѣ(д)ни(к) и(м) w(т) ~; слѫга(и): е(д)но топлицѫ w(т) ~ M, 1592, mai 9.

SLUGER *m.* *v.* **SULGER**

SLUJNICĂ *f.* I. «прислужница, служанка», «servante»; слѫжникѫ: дава(м) ѫ знание г(с̃)вѫ ти заради дадо(х) ѫ г(с̃)вѫ ти по жѫпанице нѣкша... и по ~ мою и(л)ка ŢR, ⟨1482⟩.

II. *în top. parte de sat* слѫжничеле: част еже зовет сѣ ~ M, 1589, iul. 4, MEF I, p. 145.

SLUJNICEAR *m.* «мелкий чиновник», «petit fonctionnaire»; слѫ(ж)ница(р): дали есми... слѫзи нашеи(х) павлъ ~ M, 1586, apr. 17; apr. 18.

***SMÎRC** *n.* «болотистое место, трясина», «bourbier, marécage»; *în top. sat* смръ(ч): да и(м) е(ст) оу ~ г̃ дѣ(л) ŢR, 1526, iun. 1; смрьчюл: ѫ село ~ ŢR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

***SOARE** *m.* «солнце», «soleil»; I *în antrop.* содре: сн̃ови вла(д)оуло(в) и ра(д)оулѫ(в) на име ~ и вла(д) ŢR, 1564, dec. 11; M, 1569, iul. 19; ŢR, 1570, iun. 6; 1575, apr. 4; 1594, febr. 4; 1595, iul. 4.

II. *în top.* соре(ц): да е(ст) марнен... ѫ ~ де(л) ѡц̃ѫ ен ра(д)ѫ(л) ŢR, 1549, ian. 5; сорецилѫ(р): ѡ(т) ѡ(ч)нѫ ~ дори ѫ вѫ(дѫ) ŢR, 1576, apr. 18.

● ѡчина содре(в) ŢR, 1537, iun. 18.

***SOC** *m.* «бузина», «sureau»; *în top.* 1. *sat* соли: цр̃ко(в) ѡ(т) ~ M, 1428, iul. 11; сочїи: досталосѣ... слѫѕѣ нашемѫ бранѫ село ~ M, 1529, mart. 22. 2. *loc* сочилѫр: черес зъподїю ~ M, 1492, nov. 24, *Bogdan, Doc. Ştef.* I, nr. CCLV; сочило(р): ѫ кѫ(р)мътѫра ~ ŢR, 1575, dec. 4.

***SOCIŞ** *n.* «бузинный лесок», «bocage de sureau»; *în top. loc* сочи(ш): ѡ(т) ~ ŢR, 1528, nov. 10 A.

SOCOTI *vb.* «считать; мыслить», «considérer; penser»; сокотитъ: да ~ ѡ(т) р̃ бано(в) ŢR, 1424, nov. 10; сокотете: да ~ и вне ŢR, ⟨1433—1440⟩ B; ⟨1479 dec. — 1480⟩ B; ⟨1482—1496⟩ H; сокоте(т): тако да ~ и г(с̃д)во ви и се(м) ŢR, ⟨1476⟩, febr. 28; ⟨1482—1496⟩ F; сокоти(т): та вдре на цо ѳе(т) ~ г(с̃)во ви ŢR, ⟨1479, oct. — dec.⟩; сокотите: ~ ере тѫрци нцѫ; сокоти: та ~ ере ѡни не ми сѫ ѫзели ŢR, ⟨1481, sept. — dec.⟩; сокотѣте: ~ како че би(т) на покон ŢR, ⟨1491—1492⟩ B; сокоти(х): тако азъ ~ ŢR, ⟨1530—1536⟩.

SODĂŞ *m.* «товáрищ», «compagnon»; содъш: привилїа цо имал ~ и(м) вла(д) семене(с)коулъ M, 1560, apr. 3.

SODĂŞIE *f.* «товарищество», «camaraderie»; содъшїе: привилїю цо имали гръвещїи за ~ M, 1585, sept. 19, *Ghib. Sur.* XIX, p. 192.

SOLZ *m.* 1. «декоративная (металлическая) чещуя», «écaille (métallique) décorative»; со(лзї): е(д)на кѫпа велика сребръна и позлащена съ ~ M, 1560, aug. 20. 2. «листочек, поркывающий почку», «feuillet qui couvre les bourgeons»; *în top. loc* со(л)зїи: плопи(н) сѣ(с) ~ ŢR, 1579, dec. 12.

***SOMNOROS** *adj.* «сонный, сонливый», «somnolent, ensomeillé»; *în top. munte* со(м)нѫросѫло(в): до връхѫ(л) ~ ŢR, 1578, iul. 15.

SORĂ *f.* I. «сестра», «soeur»; сорѫ: ~ са а(л)ба M, 1532, mart. 12.

II. *în antrop.* соръ ~ дочка лацка M, 1487, oct. 12, *Bogdan, Doc. Ştef.* I, p. 516; 1493, mart. 7; 1500, mart. 7; 1518, dec. 26 A; 1520, apr. 23; 1525, sept. 9; сора: прїнде ~ пре(д) родите(л) г(с̃)ва ми ŢR, 1502, mart. 9; 1505, iul. 21; 1517, iun. 9; 1519, mai 6; 1528, apr. 4; M, 1547, apr. 1;

ȚR, 1548, mai 8; 1550, iul. 28; 1560, aug. 30; 1565, oct. 17; 1566, sept. 17; 1570, oct. 23; 1571, ian. 9; 1575, aug. 12; M, 1591, dec. 28; сорє: сѫ(т) ~ ѡчиие дедине ȚR, 1502, mart. 9; сѡръ: сестра и(χ) ~ M, 1523, mart. 15; сори: сестри и(χ) ~ M, 1547, apr. 1; 1548, febr. 29; сорѫ: оуставшисѣ... моиси и ~ M, 1548, mart. 3; сѡрае: сестри и(χ) ~ M, 1521, iun. 3; 1569, iul. 19; сѡраи: сестра(м) и(χ) ~ M, 1521, iun. 3; сор(ика: сестри его ~ M, 1560, mart. 27.

● снъ сориић M, 1500, ian. 10, *RM*, nr. 71; 1518, dec. 26 A; дє(л) сорє(в), ȚR, 1502, mart. 9; 1517, iun. 9; 1561, oct. 24; сестрика и(χ) соркъ сорка M, 1529, mart. 13; 1591, dec. 28; сорки, сорци M, 1546, iul. 2; соркѫ ȚR, 1573, mai 13.

***SORB** *n.* «водоворот; место, где вода сасывается», «tourbillon d'eau; endroit, où la terre absorbe l'eau»; *în top.* 1. *munte* сорбеле: стари планиии... на име парѫ(и)гѫ(л) и wслѣ и ~ и бооу(л) ȚR, 1470, iul. 28; содрбеле: планиии зове се скѫрота и дръ(г)шаиѫ(л) и па(л)тииѫ(л) и ~ ȚR, 1520, iun. 9. 2. *loc.* сор(в): да се знае(т) ... дори ѫ ~ ȚR, 1563, oct. 22.

***SORIȚĂ** *f. dim.* de la **SORĂ**; *în antrop.* сори[цъ]: тома и сестри его ~ M, 1489, ian. 22; сорицъ: ~ до(ч)ка марени M, 1533, mart. 12; 1546, mai 28.

SOROC *n.* «срок», «terme, délai»; соро(к): а ви не и(м) ѫзимате кѫплю на ~ ȚR, ⟨1478—1482⟩ B; 1517, oct. 30 B; 1518, mai 4; 1527, sept. 10; 1559, ian. 7; 1561, iun. 12; 1578, mai 28; сѫро(к): да донесить тензи болѣри на ~ ȚR, ⟨1510, sept. — 1512, ian.⟩; сѡро(к): не въ(з)можа(ш) заклет на дн̃ъ и на ~ ȚR, 1567, sept. 18.

SOROCI *vb.* «установить срок», «fixer un terme, une échéance»; сорочи(ш): ~ є(г) прє(д) г(с̃д)ѫ ми како да стоати лицѫ ȚR, 1547, mai 8; 1555, mart. 24; сѫрочи: кѫ(ч)ла(т) ни(χ) ~ прє(д) г(с̃д)ва ми ȚR, 1548, oct. 7; сорєча(л): та(к) си сѫ(т) ~ гроза(в) съ(с) манѣ прє(д) г(с̃д)ва ми ȚR, 1553, iul. 20.

SOSI *vb.* 1. «прибывть», «arriver»; сѡсало: знаете како ми є(ст) врѣме ~ ȚR, ⟨1431⟩ D; сосати: ѫ кон ча(с) цıє(т) ~ до г(с̃)на воєводѫ ȚR, ⟨1482—1483⟩ A. 2. «a ajunge rău», «не жилец», «mal tourner»; соса(л): ако не ѫмрѣ(л) еще є(ст) ~ злѣ и ѫмрѣ ȚR, ⟨1431⟩ A. 3. «a-i fi de ajuns», «быть достаточным», «suffir, être (en avoir) assez»; дососа: мѫ не ~ гокрънатърство земли въгръскон ȚR, ⟨1451—1452⟩, *Bogdan*, *Rel.* LXIII. 4. «a-i ajunge pînă la gît», «быть сытым по горло», «en avoir plein le dos»; сосѫє(т): ~ ми до грьло ȚR, ⟨1478⟩ D.

***SPAHIU** *m.* «спаги», «spahi»: *în antrop.* спахиѫ(л): сѫе(д)телю ... жѫпа(и) ~ и пѫшкарѫ(л) прѣкалабѫ ȚR, 1529, sept. 25; спахїѫ(л): ѡ(т) попова ~ ȚR, 1589, mai 17; 1594, febr. 25.

SPARGE *vb.* I. «нарушать, ломать, разбить», «rompre, fendre»; спа(р)чь: чьна ва ~ помана ȚR, ⟨1599, nov. — 1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1.

II. *în top. sat* спа(р)цин: и ~ а̃ го дє(л) ȚR, 1594, aug. 29.

***SPĂRIET** *adj.* «испуганный», «effrayé»; I. *în antrop.* спъретѫл: где бил ~ M, 1495, mart. 13, *DRH* III, nr. 183.

II. *în top. sat* спърѣць: половина ѡт ~ M, 1495, mart. 13, *DRH* III, nr. 183.

● спѣретѫлово M, 1429, iun. 3.

***SPĂRTURĂ** *f.* «трещина, щель, надлом», «fente, brèche, rupture»; *in top. sat* спѫртѫри: ѡчинѫ цо се зовет ~ ṬR, 1532, mai 2, *DRH* III, nr. 124.

SPĂTAR *m.* I. «спэтар (сановник, носящий княжеский меч при разных торжественных случаях; командующий войсками)», «port-epée du voïvode; chef de l'armée»; спътарѣ: вѣра пана дїенища ~ M, 1434, apr. 24 A; 1435, nov. 25; 1466, aug. 28; 1481, febr. 1; 1482, mart. 15; 1487, ian. 12; 1490, ian. 9; 1491, ian. 16 A; 1495, ian. 11; 1497, mart. 20; 1518, dec. 26 A; 1519, iun. 27; 1520, febr. 12; 1528, mart. 20 A; 1529, mart. 16; 1535, mart. 9 B; 1554, febr. 28; 1563, mai 19; 1579, apr. 26; спътарѫ: вѣра пана пана дїенища ~ M, 1435, mart. 30; 1436, iun. 13; 1437, febr. 7; febr. 7; 1441, iun. 25; 1480, sept. 17; 1575, mart. 30; спътарѣ: панѣ тадорѣ ~ M, 1436, iun. 15; 1448, sept. 3 B; 1491, febr. 26; 1495, mart. 15 B; ṬR, 1504, iun. 15 A; спатарѫла: па(н) алвѣ ~ M, 1453, febr. 8; спъта(р): M, 1460, dec. 5; 1472, iun. 5; 1491, febr. 26; ṬR, 1499, oct. 6; M, 1500, mart. 27; ṬR, 1503, iun. 11; ⟨1515—1517⟩; oct. 17; M, ⟨1596 — 1600⟩, mart. 20; спътар: вѣра пана сакы(ш) ~ M, 1468, febr. 5; 1499, iul. 12; 1528, apr. 1; спътарь: па(н) косте ~ M, 1480, mai 27; спътарѫ: строе ~ ṬR, 1499, ian. 27; спатарѫ(л): ѫложи ... по ста(н) ~ ṬR, 1526, iul. 25; спѫта(р): дръги(ч) ~ ṬR, 1531, dec. 17, *Ştef. Doc. G.*, p. 99; 1532, iul. 24; спатарю(л): їдрѣ ~ ṬR, 1550, iun. 17.

II. *in top. sat* шпъторецин: дални ... где е(ст) ҳасни(ш) и ~ M, 1459, sept. 3; спътъре(ш): гею(р)ге ѡ(т) ~ M, 1599, aug. 31.

SPĂTĂREASĂ *f.* «жена спэтара» «femme de spătar»; спа(т)рѣ(с): съ(с) волѣ капле(в) ~ ṬR, ⟨1579⟩, dec. 12.

SPĂTĂREL *m.* «подчиненный спэтару», «adjoint d'un spătar»; спатарелѫ: дала оунѫкоу своемѫ слѫгѣ нашем(ѫ) романѫ ~ M, 1472, iun. 5; спътъре(л): алеѫа ~ M, 1591, aug. 12.

SPĂTĂRIŢĂ *f.* pentru sens *v.* **SPĂTĂREASĂ**; спатарн(ц): жѫпанн(ц) ка(п)ле ~ ṬR, 1574, sept.

SPERIAT *adj. v.* **SPĂRIET**

***SPERLĂ** *f.* «горячий пепел, зола», «cendre chaude»; I. *in antrop.* сперлѣи: ѡ(т) ста(н) ~ ṬR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30; сперлѣ: помловала е(ст) по слѫ(г) ен на и(м) ~ ṬR, 1580, febr. 6.

II. *in top. sat* сперлецин: дални есмъ ... села на имѣ ~ и негрилецин M, 1409, ian. 28; 1448, sept. 3 B; 1462, mai 15; сперле(ш): половинн села ѡ(т) ~; сперлець: село ѡ(т) ~ M, 1546, apr. 22.

● сѫ̃ъ сперле(в) ṬR, 1580, febr. 6.

***SPIN** *m.* «шип, колючка; чертополох», «épine; chardon»; I. *in antrop.* спинѣнѫлъ: слѫга наш шефѫлъ ~ ; спинѣноу: оу рѫки слѫгѣ нашемѫ шефѫлѫ ~ M, 1482, apr. 15, *Bogdan, Doc. Şt.* I, nr. CXLIV.

II. *in top.* 1. *sat* спи(н): да и(м) е(ст) по(л) ѡ(т) ~ ѫ ловище ṬR, 1471, dec. 12; 1547, apr. 30; 1564, iun. 12; спинѫ(л): да и(м) е(ст) ... ѫ ~ ṬR, 1583, apr. 23; спинѣни: да и(м) сът села ... ~ и боу(д)они ṬR, 1480, ian. 18; 1484, apr. 24 B; 1595, mai 4; M, ⟨1596, sept. 1—1597, aug. 31⟩ B; ṬR, 1599, febr. 13; спинени: да и(м) сѫ(т) ... ~ въси ṬR, 1502, mart. 9; спини(ѣ)не: да и(м) е(ст) ... ѡ(т) ~ паки половинѫ ṬR, 1515,

mai 20. 2. *loc* спи(н): покѫпи ... по еди(н) ме(с)то ла ~ ŢR, 1559, apr. 24; спинїи: погана съ(с) ~ ŢR, 1570, ian. 22.

***SPINET** *n.* «колючий кустарник», «épinaie»; *în top. metoh* спинета: мето(χ) ѡ(т) ~ ŢR, ⟨1421⟩, iun. 19.

● мьгѫра спинетѫло(в); мьгѫра спинето(в) ŢR, 1598, sept. 6.

***SPINIŞOR** *m. dim.* de la **SPIN**; *în top. sat* спинишо(р): да и(м) бѫде(т) въсе комате ра(д)ѫлѫ(в) ѡ(т) ~ŢR, 1534, sept. 12; 1543, iun. 15; 1561, mai 22.

***SPINOS** *adj.* «колючий», «épineux»; *în top. loc* спиношица: через ~ въ дѣл M, 1584, oct. 21, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 347.

SPINTECA *vb. v.* **SPÎNTECA**

SPINTECĂTURĂ *f. v.* **SPÎNTECĂTURĂ**

***SPÎN** *adj.* «безбородый», «glabre»; *în antrop.* спенѫ: вѣра пана ~ M, 1407, mart. 8; oct. 6; спъръль: где быль романь ~; спъръ8(л): романь ~ M, 1507, mart. 2; спъна(ч): нѣгое ~ŢR, ⟨1557⟩, sept. 15.

● сп̃ови спъни8лови ŢR, 1503, iun. 11.

***SPÎNTECĂTURĂ** *f.* «трещина; щепка, надрез», «fente; déchirure»; *în top. sat* спъ[и]текътър: ѡт бѫл(г)ър ѡт ~ дори тескѫ рошиѫлов ŢR, 1593, dec. 14, *Rsl.* VIII, p. 427—428.

***SPÎNZURĂTOARE** *f.* «виселица», «potence, gibet»; *în top. loc* спѫ(и)-зърѫтоаре: ѡ(т) вал̀ѣ юве(в) до ~ ŢR, 1598, sept. 6.

SPOIT *n.* «лужение», «rétamage»; спои(т): за ~ ти(п)сиі и котє(л) *Cat.*, 1509, mart. 27.

SPRE *prep.* «к», «vers»; спре: дори ~ кърарѣ кревенкѫл 1519, iun. 28, *DRH* II, nr. 183.

***SPRINTEN** *adj.* «проворный, ловкий», «agile, vif»; *în antrop.* спринте(и): свѣ(д)те(л) постави(χ) ... да(и)чю(л) ма(л) и ~ŢR, 1573, apr. 4; спри(и)-те(и): покѫпи(л) по(п) таба(к) ... ѡ(т) на ста(и) ~ ŢR, 1588, apr. 25.

● де(л) спринтенокѫ; мирилеци спринтенови ŢR, 1477, iun. 30; ѡчина спринте(но)ка ŢR, 1489, sept. 11; де(л) спри(и)тено(в) ŢR, ⟨1538⟩, sept. 23; де(л) спринтешо(в) (din спринтен + suf. — еш) ŢR, 1502, mai 3 A.

***SPRÎNCEANĂ** *f.* «бровь», «sourcil»; *în antrop.* спрънчан: гаврил ~ чашник; спрънчанъ: гаврила ~ ; спръча(и):тоадє(р) ~ M, ⟨1580—1581⟩, iun.

STAREŢ *m.* «настоятель монастыря, игумен», «prieur supérieur d'un monastère»; старецѫ(л): има(χ) прѣкїе сѫ̃та мона(с)ти(р) и ~ ѡ̃цѫ ермона(χ) василїе съ(с) церѫ(л) ѡ(т) нѣгра ŢR, 1576, ian. 9 A.

STAROSTE *m.* I. «староста», «commandant d'une forteresse»; старостѣ: пан дѫма ~ хотинскыи M, 1473, oct. 14, *Bogdan Doc. Şt.* I, nr. CVII; 1474, aug. 26; ⟨1527⟩, mart. 3; старосте: цопа ~ M, 1581, dec. 1, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 345.

II. *în antrop.* старостескѫла: сѫ̃ъ фетко ~ M, 1482, mart. 15; стъ-ростескоу(л): станчю(л) ~; стъростескѫла: сѫ̃ве фе(д)ка ~ M, 1491, febr. 26.

***STEI** *n.* «скала, утес» «roche»; *în top. lac* (с)тени: лакѫ(л) кѫ ~ ŢR, ⟨1580⟩, mai 20.

***STEJAR** *m.* «дуб», «chêne»; *în top.* **1.** *loc* стежарѫ(л): да н(м) бѫде ѫ ~ би(л)цовѫ ѡ(ч)нѫ ṬR, 1544, aug. 29; стежа(р): дори ѫ ~ ṬR, 1563, oct. 22; стъжари: чре(з) бацкѡ(в) тере да(л) ѫ ~ ṬR, 1570, ian. 14; стъжарю(л): на ~ крецѫло(в) ṬR, 1576, ian. 9 A; стъжа(р): дори ѫ ~ 1581, ian. 27; стъ(ш)жа(р): дори ѫ дрѣво ѫ ~ ṬR, 1595, iul. 24. **2.** *sat* стежа(р): да н(м) е(ст) ѡ(ч)нѫ ѫ ~ ṬR, 1547, aug. 19; 1573, mai 11; 1594, dec. 13; стежарѫ: ѡ(ч)нѫ ѫ ~ ṬR, 1547, aug. 19; стъжарю(л): да мѫ е(ст) ѡ(ч)нѫ ѫ ~ ṬR, 1577, iul. 8; стежарю(л): покѫпи петрѣ(с) ѡ(ч)нѫ ѫ ~ ṬR, 1583, mai 23 A; mai 23 B; 1594, dec. 13; стежарѫ(л): еди(н) чл̃къ ѡ(т) ~ ṬR, ⟨1586⟩, iun. 15, *Ştef. Doc. G.*, p. 247. **3.** *lac* стежарю(л): лакѫ(л) съ(с) ~ ṬR, 1583, mai 27 A.

● хотарѫ стежарѫлѡ(в) ṬR, 1538, mai 5.

***STEJEREL** *m. dim.* de la **STEJAR**; *în top. sat* стежерен: дами ... и селиџе юги пътѫришкѣра и съ ~ M, 1445, febr. 18; ṬR, 1581, ian. 23; стежеренло(р): па(к) покѫпи вончи(л) еди(н) ме(с)то ... ѡ(т) ѡ(ч)нѫ ~ ṬR, 1579, oct. 31, *Ştef. Doc. G.*, p. 213; стежерею: де(л) н(м) ѫ ~ ṬR, 1587, febr. 7, *Ştef. Doc. G.*, p. 255; сте(ж)рен: дорн села ~ ṬR, 1588, iun. 13.

● ѡ(ч)нѫ ... стежерелѫло(в) ṬR, 1579, oct. 31, *Ştef. Doc. G.*, p. 112.

***STEJERET** *n.* «дубовая роща, дубняк», «chênaie»; *în top. loc* стъ(ж)ре(т): покѫпили ... е(д)на лива(де) ѫ ве(л) ~ и ... ѫ ма(л) ~ ṬR, 1590, aug. 17.

● пж(т) стъжеретѫло(в) ṬR, ⟨1578, sept. 1 — 1579, aug. 31⟩.

STERP *adj.* I. «бездетный», «sterile, sans enfants»; стер(п): бѣ(ш) ѡа(н)ча ~ ṬR, 1548, apr. 18.

II. *în antrop.* сте(р)пѫ(л): дѫмитрѫ ~ ѡ(н) ю е(ст) да(л) ṬR, 1567, apr. 7; стерпѫ(л): влаши(н) ~ M, 1586, ian. 12; дѫмитрѫ ~ и пътрѫ ѡваю ѡни сѫ(т) продали ṬR, 1586, iun. 26; 1593, dec. 20 B.

STINGHIE *f.* «планка, перекладина», «latte, traverse»; сти(н)ги: за ~ а(с̃) г̃ *Cat.*, 1508, dec. 22.

STÎLP *m.* I. «столб, межевой знак», «pilier, borne»; стъ(л)пъ: да е(ст) ѡ(т) матки соχѫлѫи на ~ M, 1521, iun. 1; сть(л)пѫ: ѡ(т) ~ правѡ долѫ да(ж) до потока кра(с)на M, 1586, aug. 17.

Fig. «опора», «appui, soutien»; стъ(л)пѫ: да бъде(ш) ѫчите(л)ни(к) χр(с)тїано(м) и ~ и по(д)пора M, ⟨1552, sept. — 1561, nov.; 1564—1568, mart.⟩.

II. *în top.* **1.** *loc* стлъпа: ѡ(т) ~ скѫртѫлока ṬR, 1480, apr. A; стъ(л)пѫ(л): ~ пѫ(р)карюло(в) ṬR, 1517, iul. 10: ѫ мъгѫра кѫ ~ до ѫ тею(л) ṬR, 1570, nov. 7; стльпи: по ѡбрѣже до ~ ṬR, 1519, sept. 16; стлъ(п): до ѫ ѡбръшїе до ~ пѣгое(в) ṬR, 1520, iun. 9; сть(л)пѫ: ~ крьчю[но](в) ṬR, ⟨1579⟩, dec. 12; стльпоу(л): дорн ѫ ~ дѣ(т)ко(в) ṬR, 1586, iun. 26; стъ(л)пїи: дорн ѫ ~ ташище(в) ṬR, 1587, iul. 18. **2.** *sat* стъ(л)пѣши: [станко] ѡ(т) ~ ṬR, 1556, iul. 20; стлъпѣши: да е(ст) ... село ~ ṬR, 1571, apr. 3; 1594, apr. 12; 9 стлъпѣиїи: село ~ ṬR, 1571, apr. 3; стлъпъни: ѡ(т) ~ по(п) станко RṬ, 1594, apr. 12.

STÎNĂ *f.* I. «загон для овец, овчарня», «parc où l'on garde les muntons, bergerie»; стънѫ: дадѣ братѫ емѫ ... ме(с)то ѡ(т) ~ ѫ валѣ

лѫстѫнилѡ(р) да сн ѫчи(н) ~ ŢR, 1560, iun. 16; е(д)но мѣ(с)то за пчела(р)-ства и ... ~ ŢR, ⟨1571—1574⟩, iun. 15; стъ(н): ѡ(т) кѫ(р)мътѫ(р) ѫ го(р) ѡ(т) е(д)на ~ ŢR, ⟨1578; 1582—1583⟩, iun. 27; M, 1593, mai 15; стѫи[д]: съи ме(с)то за ~ ѫ пладне(н) ŢR, ⟨1582⟩, iul.; стъ(нѫ): мѣ(с)то за ~ ѫ пъ(н)-гъра(ц) M, 1595, mai 18 A; стънѫ: да сътваръю(т) ~ та(м) где бѫде(т) н(м) волѣ M, 1599, apr. 15 B.

II. *în top.* **1.** *munte* стѫна: дарѫва ... планинѫ мѫнѫїлѣсѫ и голѣма ~ ŢR, 1451, iul. **2.** *loc* стъна: и ~ петров ŢR, ⟨1577—1583; 1585—1591⟩ A, *Rsl.* VIII, p. 429; до ~ бѫ(н)барю ŢR, 1579, iul. 10; на ~ мошо(в) ŢR, 1588, mai 15; стѫни: на ~ секерѫшовн M, 1583, aug. 6.

***STÎNCĂ** *f.* «скала», «rocher»; *în top.* **1.** *sat* стѣнке: варе где се натоварн(т) кола рибѫ ѡ(т) нн(х) блата или ѫ ~ нли оу бордѫшанн ŢR, 1467, ian. 15. **2.** *loc* стн(н)коу: поче(н)шн за каменною ~ та на върхъ хлобака M, 1575, mart. 30.

***STÎNG** *adj.* «левый», «gauche»; *în antrop.* стъ(н)гъ: е(ст) покѫпн(л) калѡ(т) ѡ(ч)нѫ ѫ липовѫ(л) ѡ(т да(н) и ѡ(т) ~ ŢR, 1577, iun. 15 A.

● дела стъ(н)гъ(в) ŢR, 1579, oct.

***STÎNGACI** *adj.* «левша», «gaucher»; I. *în antrop.* стънгачъ: панъ жѫржъ ~ M, 1426, aug. 12, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 58; 1436, iun. 13; стънгачѫла: еще [н б]ратѫ его жѫржѫ бнцѣ село ... wпро(ч) ~ M, 1436, iun. 13; стънгача: непот wана ~ M, 1492, oct. 10, *Bogdan Doc. Ş.* I, p. 504; стънга(ч): привнлїа цо нма(л) їѡ(н) ~; ста(н)гача: оунѫки їѡна ~ M, 1535, mart. 9 B; ста(н)га(ч): їѡн) ~ M, ⟨1538 sept. — 1540 dec.⟩, ian. 11, *Tocil*, 534 *doc.*, nr. 506.

II. *în top. sat* стѫ(н)гъча: да н(м) бѫде(т) ... wчинѫ ѫ спиншо(р) и ѫ ~ ŢR, 1534, sept. 12; стънгъчѣ ŢR, 1594, dec. 13, *DRH* XI, nr. 103.

● лакоу(л) стѫ(н)гаче(в) ŢR, ⟨1533, mai — dec.⟩.

***STÎNIŞOARĂ** *f. dim.* de la **STÎNĂ**; *în top. loc* стѫншоарѫ: на солчнною на ~ M, 1583, aug. 5.

STÎNIT *n.* «venitul provenit de la stînă», «овчарный доход», «le revenu obtenu à la bergerie»; стънн(т): доχодо(к) ѡ(т) по ~ болѣрско ŢR, ⟨1568, iun. 29 — 1577, sept. 18⟩.

***STÎRC** *m.* «цапля», «héron»; I. *în antrop.* стръча: вѣра пана ~ M, 1515, dec. 21 A; 1516, dec. 10 A; 1517, oct. 7; 1518, ian. 22 B; 1519, apr. 28; 1520, apr. 24; 1522; 1554, apr. 20; 1560, mart. 27; 1563, iun. 17; стръчн: вѣра пана ~ M, 1516, dec. 10 B; 1518, apr. 23; 1519, iun. 27; 1520, iul. 15; 1522, iul. 2; 1554, apr. 20; 1560, mart. 27; 1561, iun. 20; 1563, mai 19.

II. *în top. sat* стръчн: да н(м) е(ст) питрарн въси и ~ ѡ(т) чѣпле въси ŢR, ⟨1498, sept. 1 — 1499, aug. 31⟩; стърчнн: да н(м) е(ст) ѡ(ч)нѫ ... ~ ѡ(т) чѣпле ŢR, 1538, apr. 24; стърчещїн: половина село на имѣ ~ M, 1487, oct. 9 B.

***STÎRMINOS** *adj.* «наклонный; скользкий», «incliné; glissant»; *în top.* **1.** *loc* стръминоаса: едно мѣсто на имѫ ~ M, 1439, iul. 2; стръминосѫла: даже до ~ M, 1586, aug. 5, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 348. **2.** *munte* стръмнѫаса: съ планина(χ) зовомн ... досѫ(л) могѫн и ~ ŢR, 1519, ⟨ian. — aug.⟩ 10.

***STOG** *n.* «стог, скирда», «meule (de foin, de blé)»; *în top. loc* сто(г): дори сѫ(п) ~ ȚR, 1556, apr. 8.

● прислопѫ(л) стогѫло(в) ȚR, 1545, iun. 2, *Ștef. Doc. G.*, p. 110; водене(ц) стогѫло(в) ȚR, 1550, iul. 3.

STOLNIC I. *m.* «столник, боярский чин; мелкий чиновник», «écuyer tranchant du voïvode; petit fonctionnaire»; столни(к): ~ вериндѣи ȚR, ⟨1389—1400⟩, oct.; M, 1414, aug. 2; ȚR, 1428, sept. 10; 1441, mai 14; 1451, mart. 28; M, 1464, iun. 11; 1470, iul. 18; ȚR, 1478, apr. 3; 1484, mart. 9; 1491, sept. 3; 1505, iun. 15; M, 1528, apr. 1; 1533, apr. 16; 1545, mai 30; M, 1552, apr. 28; столникъ: ивашко ~ M, 1407, oct. 6; ȚR, ⟨1429⟩, dec. 1; M, 1433, iun. 4; 1434, ian. 13 A; 1468, febr. 5; столникь: дъмъкѫшь ~ M, 1418, ian. 15; 1507, mart. 22; сто(л)ни(к): вланкѫ(л) ~ ȚR, 1431, nov. 17; 1441, iun. 30; 1451, iul.; 1461, febr. 10; 1471, ian. 25; 1481, iun.; 1490, iul. 26; 1500, dec. 13; 1511, apr. 19; 1521, iul. 4; 1541, febr. 10; 1557, aug. 24; 1561, iun. 4; 1571, ian. 9; 1578, ian. 17; сто(л)никъ: семе(н) ~ ȚR, 1437, aug. 1; 1499, oct. 6; сто(л)нь(к): семе(н) ~ ȚR, 1440, sept. 16; столнїкь: да(н)чю(л) ~ ȚR, 1488, febr. 4; сто(л)никѫ(л): албь ~ ȚR, 1492, oct. 9; сто(л)ник: драгоми(р) ~ ȚR, 1505, mart. 26 B; стѡ(л)ни(к): драгѫ(л) ~ ȚR, 1530, mai 28; 1547, iun. 6; столник: васкана ~ M, 1569, apr. 2 B; 1570, iun. 30; сто(л)ни(ч): цѣлепи ~ ȚR, ⟨1579⟩, dec. 12; столни(ч): ~ ради кѫри M, 1589, mai 23.

II. *în top. sat* сто(л)ничь: дъщера драгичо(в) ѡ(т) ~ ȚR, 1594, iun. 8; столничанн: кѫпиҳ половинѫ ѡт ~ по ѡлт ȚR, 1497, mart. ⟨22⟩, *DRH* I, nr. 273; сто(л)ничѣни ȚR, ⟨1559⟩, iun. 27; сто(л)ничa(ни) ȚR, 1579, sept.

STOLNICEL *m.* «подчиненный столнику», «adjoint d'un stolnic»; сто(л)ниче(л): ванѫ(л) ~ M, 1555, sept. 24; 1569, sept. 21; 1577, apr. 27; столничела: ивана ~ M, 1558, apr. 7 B; столниче(л): лѫпе ~; столничелѫ: лѫпе ~ M, 1563, ⟨...⟩ 16; сто(л)ниче(лѫ): лѫпе ~ M, 1577, apr. 27.

STRAT *n.* «дом; чертог, постель», «maison; lit, abri»; страт: продали агафни кнѣгнии ѡ(т) ~ г(с̃д)ва ми за три тнсѧщ зла(т) M, 1569, apr. 15.

STRĂJAR *m.* «сторож», «veilleur»; стръжари: велнцї(н) вѣта(ж) или ~ ... да не (с)мѣе(т) его валѫва(тї) M, 1592, mart. 8, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 511.

STRĂNEPOT *m.* «правнук», «arrière petit-fils, arrière neveu»; стръпепо(т): приндоше ... дръги(ч) сн̃ъ ромашко пепо(т) вн(р)тала(н) ~ гедеѡ(н) M, 1591, aug. 12.

***STRICAT** *adj.* «испорченный», «brisé, ruiné, alteré»; *în top. loc* стрикатѫ(л): ѡ(т) фрасн(н) по ~ да(ж) до корбѫ(л) ȚR, 1560, iul. 6; sept. 15.

STRIGĂ *f.* «бурдалачка; колдунья», «strige; sorcière»; стригѫ: е(ст) чародѣица н ~ ȚR, 1586, iul. 7.

***STRIMT** *adj.* «узкий, тесный», «étroit, serré»; *în top.* 1. *sat* стрим тѫ(л): да н(м) е(ст) ... ѕ нѣ(к)шеци половн(н) и ~ ке(с) ȚR, 1486, apr. 23; стрн(м)тѫ(л): да н(м) е(ст) ѡ(т) ~ по(л) ȚR, 1515, iun. 26; 1594, iun. 28; стрн(м)тѫ: покѫпн(ш) стъни(л) ... мѣ(с)то за градинѫ па(к) ѕ ~ ȚR, 1581, nov. 16. 2. *gîrlă* стръ(м)тн: по срѣдѣ озера до брълада право на конец ~ M, 1546, mai 12.

● ѕста стрн(м)тѕлw(в) ŢR, 1581, nov. 16.

*STRIMTIŞOR *adj. dim.* de la STRIMT; *în top. sat* стрн(м)тишорѕ(л): да н(м) е(ст) ... цюбею(л) праже(в) полови(н)н ~ ве(с) ŢR, 1486, apr. 23; 1515, iun. 26.

*STRÎMB *adj.* «кривой», «tordu, de travers»; *în top.* 1. *sat şi siliştе* стрнмбїн: потвердили есми емоу ... села на нмѣ корнїи н ~ на краковъ M, 1428, apr. 2; стрымба: баланъ w(т) ~ M, 1431, apr. 30; 1434, apr. 24 A; стрнмбѣ: wбѣ части жѕдечїе н ~ M, 1434, apr. 24 A; стръ(м)беле: да н(м) сѕ(т) селищѣ ... цю се зове(т) ~ ŢR, 1535, iul. 22; 1564, sept. 5; стрж(м)беле: сланще ... цю се зове(т) ~ ŢR, 1536, ian. 4; стръмбеле: село е(ж) се зовѕ(т) ~ ŢR, 1542, iun. 30; стръмба: да н(м) е(ст) w(ч)нѕ ѕ ~ ŢR, ⟨1544⟩, mai 14; стржмбеен: до хотарѕ(л) ~ ŢR, 1549, mai 8 *Ştef. Doc. G.*, p. 123; стръ(м)ба: ѕло(ж) ... ... w(ч)нѕ на(д) по(л)винѕ ѕ ~ ŢR, 1549, iun. 22; 1579, dec.; dec. 30; 1583, oct. 9 B; ⟨1594⟩, aug. 17; ⟨1595⟩, iul. 4; стръ(м)бе: да се зиде(т) бѣлѣ(г)зеле ~ ŢR, 1579, dec. 30; стрьмба: да н(м) е(ст) w(ч)нѕ ѕ ~ ŢR, 1583, mai 23; 1586, iun. 15; 1588, iun. 26; iul. 24. 1595, 2. *pîrîu* стръмбѣ: повыше на оустїе ~; стрнмбѣ: ~ сверха до ѕстїа M, 1434, apr. 24 A; стръмба: н ~ нс верха до ѕстїа M, 1436, dec. 7; стрымбѣ: на ~ где был барбъ станъ M, 1439, iul. 2; стръмби: ѕстїе ~ M, 1558, mart. 4, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 339; стръ(м)бен: ѕ во(д) ~ ŢR, 1572, apr. 7. 3. *mănăstire* стръ(м)бѕлѕ: дава(т) г(с̃д)во мн ... монастира(м) гл̃емн(м) глъвьчовѕ н ... ~ ŢR, 1526, apr. 3; стръ(м)бѕлѕ: монастирѕ е(ж) наре(ч) се ~ ŢR, 1533, ian. 16. 4. *baltă* стрь(м)бѕ(л): съ въсе(м) златове на нме коврълѕшѕ(л) н ~ н ти(г)вѣнѕ(л) ŢR, 1527, oct. 9. 5. *loc* стръ(м)бон: ѕ дъ(в) дорн ѕ мѕке ~ ŢR, 1533, apr. 16; стръ(м)бен: дорн мѕке ~ ŢR, 1544, iul. 7.

● ма(т)ка стръ(м)бе(в) ŢR, 1578, iul. 15; хотарѕ(л) стръ(м)бе(в) ŢR, ⟨1586⟩, apr. 5; валѣ стръ(н)бѕлw(в) ŢR, 1600, mai 24.

STRÎMBEAN *m.* «житель села Стрымба», «habitant du village Strîmba»; стръмбѣнилw(р): ѕ хотарѕ(л) ~ ŢR, 1594, dec. 13.

STRÎMT *adj. v.* **STRIMT**

STRÎMTIŞOR *adj. v.* **STRIMTIŞOR**

STRÎMTURĂ *f.* I. «теснина, ущелье», «détroit, défilé»; стръ(м)тѕрж: горѣ до ~ дрѕгжм M, 1584, mai 15.

II. *în antrop.* стръ(м)тѕре: дѕмитрѕ сн̃ъ ~ ŢR, 1572, iul. 2.

II. *în top.* 1. *loc* стрнмтѕры: а хотар томѕ монастиреви w(т) ~ хотаромъ горѣ M, 1428, dec. 28 B; стръмтѕрж: оу лак медвидов ... ~ M, 1584, mart. 20 B. 2. *sat* стрн(м)тѕръ: продала ... четврътѕю ча(с) села w(т) ~ на ва(с)лѕш M, 1528, mart. 11.

STRUNGĂ *f.* I. «загон для дойки овец; ущелье», «parc à brebis; defilé»; стрѕнгы: на кран лѣса до самон ~ M, 1401, iun. 28.

II. *în top.* 1. *sat* строунгы: дно село плотоунеци w(т) ~ M, 1401, iun. 28; стрѕ(н)гъ: w(т) ше(р)ба(н) w(т) ~ ŢR, 1579, ian. 10 A. 2. *munte* стрѕ(н)гж: w(т) ~ хрътѣщо(м) ŢR, ⟨1475, sept. 1 — 1476, aug. 31⟩; ⟨1489, apr. 21 — aug.⟩.

STUF *n.* I. «камыш, тростник», «roseau»; ст8хо(м): съ ~ цо є(ст) wкр(с)тъм его 1581, ian. 27; ст8х8: w(т) толѣ краем ~ M, 1583, apr. 12 B; ст8ха: до ~ є(ж) съ ба(х)л8н M, 1584, mai 15.

II. *în top. loc* ст8х8(л): со(л)д8ш8(л) съ(с) ~ ṬR, ⟨1579⟩, dec. 12; ст8ф8(л): шо(л)д(8)ш8(л) съ(с) ~ ṬR, 1581, ian. 27.

STUPINĂ *f.* I. «пасека», «rucher»; ст8пин8: ме(с)то w(т) ~ ṬR, 1502, mai 3 A; да н(м) є(ст) ... и w(т) ~ ṬR, 1519, ian. 21; место за ~ 8 гла(в) до(л)ни фръсѣне(т) ṬR, 1526, mai.

II. *în top.* 1. *loc* ст8пина: место за ст8пин8 8 до(л)ни фръсѣне(т) цо се зове(т) ~ грамен; ст8пинен: w(т) згор8 ~ по вод8 ṬR, 1526, mai; 1586, iun. 26; ст8пини: w(т) да(н) сѣ8 л8къи ни(в) а̃ 8 ~ ṬR, 1579, iun. 21. 2. *sat* ст8пинѣним: wчина ~ ṬR, ⟨1596⟩, mai 28, *DRH* XI, nr. 171.

● вал̀ѣ ст8пине(в) ṬR, ⟨1577—1582; 1585—1591⟩ A, *Rsl.* VIII, p. 429.

***STURZ** *m.* «певчий дрозд», «grive»; I. *în antrop.* стоурзи: братоу его ~ M, 1495, ian. 17; 1546, apr. 11; 1548, mart. 27; стоурзѣ: и бра(т) его ~ M, 1495, ian. 17; ст8рза: пана ~; стоурзм: ~ постелника M, 1546, apr. 11; ст8(р)зи: пана ~ M, 1546, apr. 11; 1547, apr. 1; ст8рзи: вѣра пана ~ M, 1546, mai 28; 1547, apr. 15; 1548, apr. 12; ст8(р)зое: w(т) именїе ~ M, 1587, mai 14.

II. *în top. sat* ст8рзѣни: да м8 ест ... в8ькв8л и ~ и м8шетецин ṬR, 1492, iul. 9, *DRH* I, nr. 230.

SUB, SUBT *prep. v.* **SUPT.**

SUBAȘĂ *m.* «полицейский чин в Турции», «fonctionnaire dans la police turque»; с8баша: при цр̃ѣ илдирим баназит и при ~ д... ṬR, ⟨1397—1398⟩, *IM*, nr. 1203; ⟨1496—1507⟩, с8баше: до ~ хрьсо(в)ского ṬR, ⟨1496—1507⟩.

SUBȚIREL *adj. v.* **SUPȚIREL**

***SUCALĂ** *f.* «мотальное колесо; вертел» «rouet à bobiner»; *în antrop.* с8ка(л): ~ ви(с)тиа(р) ṬR, 1481, aug. 16; 1576, sept. 11; *Stef. Doc. G.*, p. 201; с8калъ: и хадъ(р) и ~ еще и(х) чека(м) ṬR, 1481, ⟨iul. — aug.⟩.

SUHODOLEAN *m.* «житель местности Суходол», «habitant du village Suhodol»; с8ходол(ѣ)нїи: да затворн(т) ~ таю п8(т); с8ходѣлѣни: прениє что с8(т) има(л) съ(с) ~ ра(дї) едно п8(т) ṬR, ⟨1560—1567⟩, sept. 3; с8ходолѣнии: како с8(т) 8чинили таю приходнце ~ ; с8ходолѣнїе: а пото(м) ~ wни с8(т) 8зели в̃ї болѣри ṬR, ⟨1564—1568⟩, apr. 5.

SULGER *m.* «слуджер (интендант господарского двора и господарской армии)», «intendant général de la cour voïvodale»; сюлжарю: и па(н) тадоръ ~ M, 1456, iun. 13; соулжарю: вѣрномоу пан8 мнх8л8 нашемоу ~ ; слоужаръ: панъ мнх8(л) ~ M, 1475, apr. 14; сл8цар: в8гѣн8л ~ ṬR, 1480, nov. 7, *DRH* I, nr. 175; с8(л)царь: нва(н)ко тврк8(л) ~ ; с8(л)ца(р): па(н) нва(н)ко тврк8(л) ~ M, 1488, ian. 9; ṬR, 1533, febr. 12; с8лцар8: жепан8 врѣжоге ~ ; слвцар8л: врѣжоге ~ ṬR, 1511, aug. 30, *DRH* II, nr. 90;

сѫ(л)ꙋѣрѫ: сн(м)ка ~ ŢR, ⟨1515—1517⟩, oct. 17; сѫ(л)ꙋа(р): се(м)ка ~ ŢR, 1517, nov. 22; 1547, ian. 20; сѫлжарѫ: панѫ иванѫ нашемѫ ~ M, 1518; 1522, oct. 29; 1528, ⟨mart, 11—23⟩; 1539, mai 24; 1547, febr. 26; сѫ(л)жарѫ: тодере кашоти ~ M, 1522, oct. 29; сѫ(л)ꙋпа(р): жѫпа(н) ста(н)чю(л) ~ ŢR, 1537, iun. 9; сѫ(л)жарѣ: моцка ~ M, 1539, mai 24; сѫ(л)чарѫ: ѫдрице ~ ŢR, 1555, mai 10; сѫ(л)жари: ~ ради краве и ради ѡ(в)ци M, 1589, mai 23; сѫ(л)ꙋѫ(р): и(χ)на(т) ~ M, 1598, apr. 28.

SULGEREL *m.* «подчиненный сулджеру», «subalterne du sulger»; сѫ(л)жере(л): прѣ(д) лазѡ(р) ~ M, 1597, iun. 6 A.

SULGIU *n.* «налог с дойных коров», «impôt pour les vaches à lait»; сѫ(л)жѫ: ѫзѣласѣ емѫ а̃ кра(в) за ~ M, 1586, iul. 20.

SULINAR *m.* «канава», «canal»; сѫлинаре: да ѥ(ст) за χълъщае и да чиии(т) ~ ŢR, ⟨1496—1508⟩, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 220.

***SULIŢĂ** *f.* «копье», «lance»; *în top. loc* сѫлице: дроꙋмоꙋл за ~ ŢR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

SULIŢAŞ *m.* «копьеносец», «lancier»; сѫлицашѫ: прода(л) слѫ(s) нашемѫ чо(л)панѫ ~ M, 1590, mai 13.

***SUPT** *prep.* «под», «sous»; *în top.* **1.** *loc* сѫптъ: ѡчина радославова ~ костж ŢR, 1463, nov. 12; сѫ(п): дорн ~ сто(г) ŢR, 1556, apr. 8; сѫ(п)тъ: ~ белитѫрн ŢR, 1567, dec. 20. **2.** *sat* (în cuv. compus) сѫ(п)дѣлѣнн: ста(н) ѡ(т) ~ ŢR, 1576, febr. 15 A.

***SUPŢIREL** *adj.* «тоненький, худощавый», «mince, svelte»; *în antrop.* сѫ(п)цире(л): васнлїе ~ M, ⟨1591—1600⟩, aug. 21.

SUR *adj.* «серый, седой», «noir, mêlé de blanc; gris»; сѫ(ꙋ): за еди(н) ко(н) ŢR, 1568, mai 25.

⊛ пн(с)кѫ(л) сѫрѫло(в) ŢR, 1574, sept. 4.

***SURD** *adj.* «глухой», «sourd»; I. *în antrop.* сѫ(ꙋ)дѫ(л): ѡ(с)та ра(д)ѫ(л) ~ ѡ(т) зако(н) ŢR, 1537, ian. 15; ⟨1590, ian. — 1591, mai⟩; сѫрдилж: и ~ с децамн(с) ŢR, 1510, mai 27 B.

II. *în top. sat* сѫ(ꙋ)дѣщїло(ꙋ): χотарѫ(л) ~ ŢR, 1598, iun. 28 A; соꙋрдѫлещїн ŢR, 1599, apr. 16, *DRH* XI, nr. 327.

SURLAR *m.* «трубач, играющий на сурле», «joueur du fifre»; соꙋрларю(л): мирча поꙋрче(л) ~ M, 1495, ian. 17; сѫ(ꙋ)ларю(л): мн(ꙋ)ка(н) ~ ŢR, 1581, mart. 18; сѫрлара: дѣти томини ~ M, 1528, mart. 17.

***SURPAT** *adj.* «обрывистый; разруешнный», «écroulé, escarpé»; *în top. măgură* сѫ(ꙋ)па(т): мьгѫра ~ ŢR, 1598, sept. 6.

SURPĂTURĂ *f.* «обвал, осыпь», «escarpement de faille, ravin»; соропътѫръ: до раздѣленїе пьти и до ~ малѫ(л) M, 1591, apr. 1.

***SUS** *adv.* «высоко, верх», «haut»; I. *în antrop.* сѫсѫл: покѫпи степан ... ѡт на ~; сѫсѫлѫн: сътвори ест ... братство със кръстъ ~ ŢR, ⟨1577—1583; 1585—1591⟩ A, *Rsl* VIII, p. 429—430.

II. *în top. sat* (în cuv. compus) кѫрсѫ(с): ~ въ(с) ŢR, 1589, mai 17.

● кръстѣ сѫсѫлwв ŢR, ⟨1577—1583; 1585—1591⟩ A, *Rsl.* VIII, p. 429.

***SUSEAN** *m.* «жителъ верхней (горной) части села или области», «habitant du haut d'un village ou d'une région»; *în top. sat* сѫсѧнн: н на юбанѣ ~ M, 1436, iun. 13; сѫсѣнн: да н(м) е(ст) ѕ ~ ŢR, 1505, iun. 15.

SVAT *n.* «совет», «conseil»; сват: мн чюеѫмо како се събрал свᴱ землю на ~ ŢR, ⟨1491—1492⟩, *Drag. Rel.*, nr. 68; сватѫ: н тн(ж) мл̃мо сѣ г(сд̃)ка тн н въсемѫ ~ M, ⟨1538—1540⟩, oct. 25, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 505.

***SVÎNT** *adj.* «святой», «saint»; *în antrop.* свъ(н)та: wна е(ст) покѫпена w(т) вонка ~ ŢR, 1512, mart. 15.

Ş

ŞALVARI *m. pl.* «шароварыı», « large pantalon des Turcs »; шалва(р) (scris deasupra rîndului): да се зиде(т) что е(ст) би(л) ѕ сипѣте ... еди(н) фръѕ ... и ~ ŢR, ⟨1594—1599⟩, ian. 14.

***ŞAR** *n.* «горный хребет, водораздел», « cime; ligne de partage des eaux »; *în top. loc* шърите: ѕ ~ клъбичетѕло(в) ŢR, 1517, iul. 10.

ŞARG *adj.* «буланый (конь)», « (cheval) isabelle »; шаргѕ: дарова(х) по котѣна съ(с) т̃а. ко(н) ~ ŢR, 1590, apr. 24.

Ⓒ кѕке(х) шаргѕлw(в) ŢR, 1592, ian. 6.

***ŞARPE** *m.* «змея», « serpent »; *în antrop.* шарпе: вѣра пана козми ~ постелишка M, 1501, apr. 25; 1502, mart. 14 A; 1503, sept. 30 A; 1506, mai 22; 1508, febr. 1; 1515, dec. 21 A şi B; 1516, dec. 10; 1520, apr. 24 B; 1522, iul. 2; 1525, febr. 12; 1548, febr. 29; 1599, iun. 15; ша(р)пе: вѣра пана ~ посте(л)шика M, 1507, febr. 28 A; 1508, mart. 24; 1513, mart. 5; 1518, dec. 26 A; 1521, iun. 1 B; 1555, mart. 31; ша(р)пеле: прииде ... чл̃ка на име ~ ŢR, ⟨1512—1521⟩ C; шарпею: с паниw(м)~ постелникѕ M, 1518, dec. 26 A; шѣрпе: вѣра пана ~ постелника M, 1520, febr. 12; 1586, febr. 20.

Ⓒ пана [козми] шарпеви M, 1516, dec. 10 A şi B; козми ша(р)певи M, 1516, dec. 10 A.

***ŞATRĂ** *f.* «цыганский табор, цыганский шатер», « tente de Bohémiéns nomades; communauté de Bohémiens nomades »; *în antrop.* шатръ: покѕпи ... w(т) ~ ŢR, 1579, mai 5; шатръ: и па(к) покѕпи ... w(т) ~ ŢR, 1579, mai 5; 1586, dec. 18.

● де(л) шатръ(в) ŢR, 1579, mai 5.

***ŞCHEAU** *m.* «(старое) название славян, особенно болгар», «(ancien) nom donnè aux Slaves, en particulier aux Bulgares»; I. *în antrop.* шкѣѕлы: прїде ... тѕдѕра(н) ... виѕ(к) ~ M, 1600, mart. 20.

II. *în top.* 1. *silişte* шкьже: кѕпили ... и селище ~ M, 1448, iul. 15 B. 2. *sat* шкѣи: дарwва ... да(н)чю(л) на(д) по(л) мръшь и ~ ŢR, 1451, aug. 5; по(т)връдили есми ... села ... жѕлещи и ~ M, 1455, aug. 23; ŢR, ⟨1514—1519⟩, dec. 13; M, ⟨1590, sept. 1 — 1591, aug. 31⟩ A; шкіи: да(де) ... w(ч)иѕ ѕ ~ ŢR, 1562, mai 23; шѣкми: и по(л) се(л) ~ M, ⟨1590, sept. 1 —

1591, aug. 31〉 A; шкѣ(н): дъцıа пипъѕ ѡ(т) ~ M, 1598, apr. 23; шкеѕлецїн: два села(χ) ... на нмѧ ~ и богданещїн M, 1569, ian. 28; 1578, oct. 6. **3.** *tîrg* шкѣи: и ѡ(н)зи по(п) ѡ(т) ~ ŢR, 〈1474〉 C; 〈1496—1508〉, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 217; M, 1598, iun. 22. **4.** *loc.* шкѣѕ(л): дорн ѡ фѕрчнтѕрь и до ~ ŢR, 1505, iul. 18; шкѣѕлѕн: дорн ѕ пн(с)кѕ(л) ~ ŢR, 1533, apr. 16; 1544, iul. 7; шкѣило(р): да е(ст) ... ѡ(ч)на станчен ... по(л) и ѕ дѣ(л) и ѕ полю [а]лн ѡ(т) дѣ(л) ~ ŢR, 1536, mai 1.

● валѣ шкѣѕло(в) ŢR, 1517, iul. 10; де(л) шкѣнло(в) ŢR, 1571, oct. 11; валѣ шкѣѡтѣ(в) ŢR, 1578, iul. 15; гръллъ шкѣнло(в) ŢR, 〈1581—1582〉, febr. 6.

***ŞCHIOP** *adj.* «хромой», « boiteux »; *în top. sat* шкнѡпѣ(н): ѡ(т) ~ вн(ш) писанн; шкнѡпѣнн: н третн де(л) ѡ(т) ~; шкнѡпѣннн: [села сомещн] и ~ ŢR, 1570, apr. 29 A.

ŞELAR *m.* «шорник», « sellier »; шеларю(л): и па(к) покѕпн ... ѡ(т) на(д) ра(д)ѵ(л) ~ ŢR, 1597, apr. 14.

***ŞEPTILICI** *m.* «плод рожденный в семи месяцев», « né à 7 mois »; I. *în antrop.* шептелнча: прїндоша прѣ(д) нами ... дочкн братоѵ его андренки ~ M, 1548, mai 5; шн(п)тилн(ч): ~ а(р)мъше(л) M, 1588, ian. 3 A; слѕѕѣ на(ш) ~ M, 1588, ian. 3 B; ша(п)телн(ч): слѕга нашн(χ) ~ а(р)машѕ M, 1589, iun. 12; марїнка ~ M, 1592, ian. 19; шептнлнчю: и тамо ~ и авраамоѵ ... главы ѡ(т)сѣче *Eftimie*, 484/r.

II. *în top. sat* ша(п)телнчанїн: е(д)но село на нмѣ ~ M, 1589, iun. 12.

***ŞERB** *m.* «крепостной», « serf »; I. *în antrop.* шерба: панъ ~ M, 1407, oct. 6; где е(ст) ~ паѕшескѕлъ M, 〈142〉6, 〈...〉8; ~ ръспопа M, 1493, mart. 26; 1581, apr. 26; ше(р)бь: и ~ съ сн҃ове сн ŢR, 1469, iun. 28; шербѕ: анеѱен мѕ нанѕ и татѕлѕ и ~ ŢR, 1471, ian. 25; ѡ(т) ~ ŢR, 1489, iul. 4; жѕпанѕ ~ ŢR, 1517, iun. 9; 1519, iul. 9; 1521, iul. 4; 〈1536—1539〉, sept. 6; 1571, iun. 13 A; шербь: ~ съ братнмамн сн ŢR, 1505, dec. 10; кѕпнлн ... ѡ(т) ~ ŢR, 1529, iul. 4; 1572, apr. 10; 1592, ian. 21; шер(бъ): да н(м҃) е(ст) ... и ~ съ децамн сн ŢR, 1515, ian. 11; шербѕ(л): н҃(е) ~ дво(р)ннкѕ ŢR, 1526, iul. 25; ~ порта(р) ŢR, 1565, aug. 31; ше(р)бѕ(л): жѕпа(н) ~ ŢR, 1565, aug. 31; ше(р)бѕ: ~ и а(н)ка ŢR, 1575, apr. 5; 1579, iul. 29; шър(б): покѕпн ~ ŢR, 1577, apr. 15 B; ше(р)бе: покѕпн ... ѡ(т) на ~ ŢR, 1592, febr. 29; шерба(н): ~ внстїаръ ŢR, 1409, mai 11; жоѵпа(н) ~ любнтѕ(л) ŢR, 1418, iun. 22; ~ вн(с)тїаръ ŢR, 1441, iun. 30; 1519, mai 6; 1523, sept. 12; 1527, iul. 19; 1535, dec. 11; 1579, iun. 21; 1592, dec. 1; 1600, mai 15; шербана: жѕпана ~ ŢR, 1409, mai 11; шербанъ: ~ внстїеръ ŢR, 1440, sept. 16; 1526, iun. 1; M, 1528, mart. 11; шърва(н)ѕ: ~ спа҃(тр) ŢR, 〈1513〉, sept. 20; шербан: вра(т) его ~ M, 1521, apr. 20; ше(р)ба(н): и ~ сто(л)нн(к) ŢR, 1526, apr. 3; жѕпа(н) ~ вн(в)шн дворни(к) ŢR, 1532, sept. 18; 1534, mart. 17; M, 1555, sept. 24; ŢR, 1570, aug. 30; 〈1584〉, iul 16; шербанѕ: и ~ сто҃(л) ŢR, 1526, iul. 6; 1528, apr. 4; 1531, iul. 10; 1538, apr. 24; шърва(н): жѕпа(н) ~ ва(н) ŢR, 1538, aug. 28; по(п) ~ ŢR, 1549, ian. 5; шъ(р)ба(н): покѕпил ѡ(т) ~ ŢR, 1569, iul. 22; шрба(н): кѕпн(χ) ... ѡ(т) ... χрана и ~ ŢR, 1598, sept. 6; шербескѕла: вѣра пана манонла ~ M, 1443, mai 30; 1483, aug. 17.

II. *în top.* **1.** *loc* шерва: черѣсь боуковнноѵ ѡ(т) ~ M, 1414, dec. 20; ше(р)бънѣ(с)къ: ѡ(т) ѡ(ч)нѕ ~ ŢR, 1583, mai 4 B. **2.** *sat* шервеще(м): по старо(м) перекопѕ до χотарѣ ~ M, 1479, mai 19; шервещн: ѣако да н(м)

є(ст) ... и ~ ŢR, 1483, iun. 25; ѡ(т) кк(д) ~ ŢR, 1505, iun. 2; шєрвєцїи: 1594, dec. 13; ше(р)вєцин ŢR, ⟨1586⟩, iun. 15; шєрвънєцин: єдно село ~ на богданѣ M, 1469, oct. 20; ŢR, 1488, apr. 17; 1531, mai; шєрв(ъ)нєцин: было село ~ M, 1469, oct. 20; шєрвжнєцин: ꙗко да и(м) є(ст) села ... жибѣ и ~ ŢR, 1475, iul. 15; шєрвжне(ш): села жи(м)бѣ и ~ ŢR, 1501, mai 24; 1538, ian. 16; шарванєцин: сынь фетєв ѡт ~ ŢR, ⟨1512—1513⟩, iul 23, *DRH* II, nr. 105; 1531, mai; шєрванєцин: село на имѣ ~ на богданѣ; шєрване(ш): дрѵга ча(ст) ѡ(т) ~ M, 1518, ian. 28; шєрвъне(ш): ѡ(т) ~ ŢR, 1531, mai; 1579, mai; шарванєцо(м): хота(р) ~ ŢR, 1531, mai; шарванєцїї: села .... жи(м)бѣ и ~ ŢR, 1539, ian. 8; шєрвънєць: ча(ст) цо єстъ ѡ(т) къ ~ M, 1548, mart. 3; шървънєцїї; шъ(р)вънн(г)цїи ŢR, 1565, iun. 16; ше(р)вънє(ш) ŢR, 1576, febr. 15 B; 1578, iun. 1; 1580, apr. 14; 1585, sept. 9; 1599, iun. 17; шървънєцин ŢR, 1579, oct.; шѣ(р)вънєцин ŢR, 1583, apr. 30; ше(р)-вънєц ŢR, 1590, apr. 18.

◎ продадо(ш) шєрво(в) ŢR, 1517, iun. 9; дєл шєрвѵлов ŢR, ⟨1526—1528, apr. 4⟩, *DRH* III, nr. 1; да и(м) сѵ(т) ... шєрвано(в) ŢR, 1559, iun. 13; ше(р)вано(в) по(с)те(л)ни(к) ŢR, ⟨1570⟩, iun. 25; вѣра пана манонла шєрвнча M, 1442, mart. 8; 1444, sept. 1; валѣ шєрвова ŢR, 1514, dec. 14; дє(л) шєрвано(в) ŢR, 1519, mai 6; 1528, apr. 4; 1536, iul. 7 A; 1571, apr. 3; 1579, iun. 9; дє(л) шъ(р)ва[нов] ŢR, 1569, iul. 22; дє(л) шєрвѵлѡ(в) ŢR, ⟨1577⟩, apr. 30; дє(л) ше(р)вѵлѡ(в) ŢR, ⟨1584⟩, iul. 16; дъцинре шъ(р)вано(в) ŢR, ⟨1594⟩, iun. 15.

***ŞES** *n.* şi *adj.* «равнина», « plaine »; *în top.* **1.** *sat* шаса: и пак да им єст ѕ ~ дєл воиков въса ŢR, ⟨1504⟩, iun. 25, *DRH* II, nr. 25; ꙗко(ж) да мѣ є(ст) ѕ ~ дє(л) вѣкѣро(в) въса ŢR, 1528, apr. 28, *Ştef. Doc. G.*, p. 90. **2.** *pîrîu* ше(с): и ѡ(т) тоа по рѣка ~ ѕ гор ŢR, 1520, iun. 9.

◎ рѣка шєсѣлив ŢR, 1532, mai 28, *DRH* III, nr. 126.

ŞETRAR *m.* «шетрар (придворный, заведующий бивакомъ при военныхъ операціяхъ)», « dignitaire qui veillait sur les tentes militaires en temps de guerre »; шєтраре(м): съ лѣкою ~ M, 1443, mai 4; шєтра(р): по кѣда хотарн(л) па(н) малан ~ M, 1517, dec. 15; и(с) мн(х)не ~ ŢR, 1520, nov. 3; 1523, sept. 12; M, 1532, mart. 26; 1554, mart. 1; 1591, mai 6 B; шєтрарю: стонка вели(к) ~ ŢR, 1526, iul. 25; шєтрарѕ: да є(ст) ... драготи ~ M, 1532, mart. 26; ше(т)рарю: ш(н)чѣлѣ ~; ше(т)ра(р): ш(н)чю(л) ~ M, 1555, mart. 28; шєтрар: мадии ~ M, 1581, aug. 21 B; шєтрарю(л): бо(н)ка ~ ŢR, 1588, mai 1; шътра(р): мынѣ ~ ŢR, 1599, iun. 13.

ŞETRĂREL *m.* «помощникъ шетраря», « adjoint de şetrar »; шєтрърєл: слѣѕи нашемѕ дръгънилѫ ~ M, 1583, mart. 14; и(г)пѕ(л) ~ M, 1593, apr. 28 B; шътрърєла: въ(с) ча(ст) и(г)пѕла ~ M, 1598, mart. 8.

ŞI *conj.* «и», « et »; ши: а(л)ба ши марѣшка M, 1532, mart. 12; ши по(л) ѡ(т) сѣ(р)чєцин ŢR, 1588, iun. 9; ши пентрѕ а(л)тѫ; проклетъ съ фїе дъ т҃лї wц҃ь ши дє мн(и) ŢR, ⟨1599, nov. — 1600, sept.⟩, insemnare pe doc. din 1596, febr. 1; ши прѣ ачеа времє ŢR, 1600, iul. 6; ши м(р) дє нѕ сє во(р) ц҃їнѣ дє кѣвѫ(н)тѕ ŢR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 460; ше: да(м) ... ше ла тн(н) сне кни(г) ŢR, ⟨1538—1541⟩.

ŞIFAR *m.* «шеф-повар господарской кухни», « cuisinier en chef de la cour voïvodale »; шіфа(р): а ва(ш) мл̑(с)тн дръжнтє да(н)чю(л) ~ тѕки ŢR,

⟨1546—1552; 1558—1559⟩, dec. 20; шєфа(р): приндо(ш) прє(д) г(с̃д)ва ми марко по(с̃т) и ми(χ)ан(л) ~ ŢR, 1560, mai 14 A; oct. 17; шифарю(л): нмаχѕ прѕ съ(с) миχаю ~ ŢR, 1560, oct. 17.

ŞINDILĂ *f.* «дранка; гонт», «échandole; bordeau»; ши(н)днлѕ: да кѕпѕє(т) кли(н)це w(т) ~ ŢR, ⟨1496—1507⟩ G; ши(н)днле: тере сѕ(т) н(з)вадили ~ и скоа(р)це и w(т) въсе(χ) что н(м) є(ст) требова(л) ŢR, ⟨1564—1568⟩, apr. 5.

ŞINDRILĂ *f. v.* **ŞINDILĂ**

ŞIPOT *n.* I. «ручей; родник», «source (eau qui sourd de terre)»; шнпоти: дарова(χ) ... и єзеро w(т) цѕчїм съ ~ ŢR, 1441, iun. 30; шипот: а wт толѣ до сѕчавѣ до самїи ~ M, 1490, mart. 15 C, *Bogdan, Doc. Ş.* I, nr.CCXV.

II. *în top.* **1.** *sat* шипоте: дали села на милѣтинѣ ниже w(т) ~ M, 1445, febr. 18; шипот: wт ~ колико ест вил wчинѕ ŢR, ⟨1482, după mart. 23 — 1495, sept. 15⟩, *DRH* I, nr. 180; шипоть: да(н) w(т) ~ ŢR, 1486, apr. 23; шипо(т): wпр(ѣ) w(т) ~ ŢR, ⟨1583⟩, mai 5; шипотѣ(χ): и нападошм на ны(χ) нощїм оу ~ и развишм нхъ *Eftimie*, 494/r. **2.** *pîriu* шипота: почъниш χотар wт връχ шиковѣ ... та на връχ ~ M, 1502, nov. 17, *Bogdan, Doc. Ş.* II, nr. CV. **3.** *loc* шипо(т): покѕпи(ш) ... w(т) валѣ лѕ дѕврни дорн ѕ ~ ŢR, 1557, iul. 9; покѕпи ... една лива(дє) на ~ ; и w(т) го(р) ~ дє(л) ен въса ŢR, 1567, mai 17. **4.** *cîmpie* шипо(т): и па(к) покѕпи(л) ... ѕ поля что сє зовє на ~ ŢR, ⟨1594⟩, iun. 15; 1598, febr. 25.

ŞOFRAN *m.* I. «шафран», «safran»; шафра(н): w(т) пипє(р) и w(т) ~ ŢR, 1421, nov. 21; и w(т) ... ~ шапкы ... мыто w(т) гривноу три гроши M, 1460, iul. 3; шофра(н): да възнмате ... или пипє(р) или ~ ŢR, ⟨1422⟩; w(т) ~ ... да дасте кѕмеркь ŢR, ⟨1424, după nov. 10 — 1431⟩ B; 1437, apr. 8.

II. *în antrop.* шофра(н): сто(н)ка ~ ŢR, 1589, mai 30.

III. *în top. sat* шофрънещїи: и село ~ M, ⟨1590, sept. 1 — 1591, aug. 31⟩ A.

***ŞOIM** *m.* «сокол», «faucon»; I. *în antrop.* шоюмѹ(л): жѹпа(н) ста(н)чѹ(л) ~ ŢR, 1467, ian. 15; шоимѕ(л): и па(к) покѕпи ~ ŢR, 1566, aug. 19; шо(н)мѕ(л) и w(т) племенко(в) н(χ) василїє ~ M, 1597, aug. 4.

II. *în top. vale* шоимѕлѕи: и χотар поставили ... дорн валѣ ~ ŢR, 1519, sept. 16, *DRH* II, nr. 189.

● въличава шоимо(в) ŢR, ⟨1580⟩, mai 20; кичюра шоимѕло(в) ŢR, 1585, oct. 22.

ŞOIMAR *m.* I. «сокольничий», «fauconnier»; шоима(р): кѕпи(л) є(ст) его цопа w(т) ни(к)шѕ(л) мѕ(н)тѣи би(в) ~ M, 1599, mart. 28.

II. *în top. sat* шоимари: и побратище нищ дел ... wт Ѕеци и wт ~ ŢR, 1520, iul. 14, *DRH* II, nr. 196; шоима(рї): дава(т) ... сню повѣленїє ... радѕло(в) w(т) ~ ŢR, 1591, oct. 23; шоимареще(м): подли село зъвошиw(χ) w(т) толѣ ~ M, 1520, iul. 15; до χотара ~ M, 1533, mart. 6.

***ŞOLD** *n.* «бедро; склон», «hanche; pente»; I. *în antrop.* шо(л)да: покѕпише w(т) ~ за χілїадѹ и шесть сто аспри ŢR, 1464, mai 30; покѕпише w(т) ~ ŢR, 1475, iul. 15; 1501, mai 24; 1539, ian. 8.

II. *în top.* **1.** *munte* шол(д): да н(м) сѕ(т) ... и съ планїнє мнкаш и ива(χ)на ~ писк ѕ лѕ строе ŢR, 1502, mart. 9. **2.** *sat* шо(л)дє(ш): села...

тѕрбацїи и пол(ѡ)т) ~ ŢR, 1482, mart. 23; шо(л)децїи: да и(м) е(ст) ... и ~ ŢR, 1513, ⟨mart.⟩ 9; 1564, aug. 9; шо(л)децїи ŢR, 1563, oct. 6.

ŞOLTUZ *m.* «голова, староста», « maire d'une village »; шо(л)тѕ(з): или ~ или пръгъре M, 1449, aug. 3; бе(л)дима(н) ~ M, 1579, ⟨mart. 1⟩; миро(н) ~ M, 1580, febr. 5; ми(к)лъѕ(ш) ста(р) ~ M, 1587, sept. 15; а(н)дреика ~ M, 1590, iul. 20; никодрѫ ~ M, 1592, mai 8; шолтѕзъ: или мытни(к) или ~ M, 1452, aug. 12; шо(л)тѕзы: дали с волею ~ M, 1453, ian. 26; шолтѕзь: ии ~ ии пргаре M, 1458, apr. 12; шолтоузи: тако(ж) ~ и пръгари M, 1458, aug. 31 B; шо(л)тѕжи: ѡ(т) ниже и ~ и съ пръгари M, 1581, sept. 14; шолтѕзи: и съ ~ M, 1583, apr. 12 B; шо(л)тозѕ(л): ко(з)ма ~ M, 1586, mart. 23: шо(л)то(з): миχаи ~ M, 1591, apr. 1; шо(л)тѕ(з)ѕ: ѡ(т) ~ ѡ(т) бае M, 1591, apr. 15.

ŞOMOLDOC *n.* «небольшое озеро», « marais, lac »; шомолдоки: едно wзеро на имѣ wрѣχѡ(в) и два ~ бли(з) него M, 1520, iul.; е(д)но wзеро ... и два ~ M, 1536, ian. 18; 1540, nov. 30.

***ŞOPÎRLĂ** *f.* «ящерица», « lézard »; I. *în antrop.* шопръ[ла]: заплатили ... оу рѕки нѣгши до(ч)ка миχъила ~; шоп[р]ъла: прїиде ... нѣгша до[ч]ка [миχъила] ~ M, 1483, sept.; шопрълѣнѕ(л): слѕга(м) наши(м) драготи ... и нѣгѕлѕ ~ M, 1533, ⟨mart.⟩ 27.

II. *în top. sat* шопръламъ: да е(ст) ѡ(т) въсего χотарѣ половина ѡ(т) ~ и ѡ(т) оуси(χ) сторонъ; шопръла(н): половина селицїи ѡ(т) ~; шопрълецїи: половина селицїи ѡ(т) ~ M, 1483, sept. 20.

ŞOVĂIT *adj. v.* **ŞUVĂIT.**

ŞTEAZĂ *f.* I. «сукновальня», « auge où l'on foule les tissus de laine »; цазами: того ра(дї) дадѡ(χ) ... вы(ш) писаниаго село ... и съ млини и съ ~ M, 1570, iun. 17.

II. *în top. loc* цазѕ: черезъ мѡладавѕ оу ~ влашиновѕ; цаза: и ѡт ~ влашиновѕ право до ѕстїа бѫлкое M, 1473, sept. 13, *Bogdan, Doc. Ş.* I, nr. CV; цѣза: на е(д)ноп топлицѕ где вила ~ влашинова M, 1518.

ŞTI *vb.* «знать», « savoir »; цї: съ съ цї мегїа(ш) дѕмитро(в) ба(н) ѡ(т) могоше(ц) ŢR, 1598, iun. 22.

***ŞTIRB** *adj.* «беззубый», « édenté »; *în top. sat* ци(р)бе(ц): де(л) владѕло(в) пи(с)трѕю(л) ѡ(т) ~ ŢR, 1580, febr. 6; цїрбецїї: дела дра(г)неи ѡ(т) ~ ŢR, 1597, iul. 30.

***ŞTIUBEI** *n.* «колода, улей», « ruche »; *în top.* **1.** *sat* цюбею(л): да п(м) е(ст) ... и ... ~ праже(в) полови(и)ŢR, 1486, apr. 23; цѕбеюл: едно село на имѣ ~ на башїѕ M, 1492, nov. 24, *Bogdan, Doc. Ş.* I, nr. CCLV; цоубею: да и(м) е(ст) ... и връ(χ) владо(в) до χота(р) ~ ŢR, 1493, iun. 3; цѕбен: и село ~ на вашию M, 1503, febr. 2; цтѕвею: да и(м) е(ст) ... и владо(в) връ(χ) до χота(р) ~ ŢR, 1510, nov. 12; 1512, iul. 27; 1525, mai 30; 1547, ian. 11; цоубен: и село ~ на ваши M, 1520, aug. 21, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, p. 48; цюбееци: дали ... есми ... села на имѣ арѣмецки ... и ~ M, 1448, iul. 27; цѕбежни: и на кра(с)ноп ~ ѡ(т)нина его M, 1456, iun. 30; цѕбеганѡ(м): до се(д)мон могили где снимаютсѧ χотар петриканилѡ(р)| съ ~ M, 1546, apr. 11. **2.** *loc* цѕбеа: на могилѕ великою на имѣ ~ M, 1453, ian. 26; цѕбѣи: [...]о(л) съ ~ ŢR, 1581, mart. 12.

● оу цоубеевы кръници; оу цюбеевы кръници M, 1466, dec. 8; цюбеева кръница M, 1467, ian. 1.

ŞTREANG *m.* I. **1.** «вожжи», « courroie d'atelage »; црѣ(н)гѫре: да ми кѫпи(т) ... ~ и тарнице ŢR, ⟨1512—1521⟩, iun. 21. **2.** «петля, виселица», « potence »; ц(р)енгѫ: и(з)вади(л) и плати(л) гла(в) емѫ ѡ(т) ~ ŢR, 1586, iun. 15; црѣ(н)гѫ: плати(л) болѣринѫ г(с̄д)ва ми по те(χ) цига(н) ѡ(т) ~ ŢR, 1588, mai 1.

II. *în antrop.* цтрѣ(н)га: и ~ и жена его M, 1572, mai 22; црѣ(и)га: и ~ съ же(и) M, 1581, mai 11 A; 1592, mai 14.

ŞUFAR *m. v.* **ŞIFAR**

ŞUGUBINĂ *f. v.* **DUŞEGUBINĂ**

ŞURĂ *f.* «сарай, хлев; стог», «hangar, remise; meule de paille»; шѫръ: дали ... виноградиче ѕ χѡрѡдници съ краме и съ ~ и двѣ ставове M, 1551, mart. 21.

***ŞUVĂIT** *adj.* «извилистый», « sineux »; *în top. baltă* шѫвъита ŢR, 1579, nov. 10 A; пре ·ѧ(н) кода ѡровѫло(в) и пре ·ѧ ~ ŢR, 1581, ian. 27; и прн·ѧ ~ ·ѧ привалѫ(л) манѣнен въкарю(л) ŢR, ⟨1591, după mai⟩.

TAFTA *f.* «тафты», «taffetas»; тафтъ: за ~ а̃(с̃) к̃ *Cat.*, 1508, dec. 24; dec. 28.

***TAICĂ** *m.* «папаша», «père, papa»; *în antrop.* танка: ~ съ дѣцами сн ȚR, 1507, iun. 20; 1526, mart. 31; 1526, iul. 1; 1535, oct. 24; 1588, ian. 8.

***TAINIȚĂ** *f.* «укромное место», «lieu secret»; *în top. loc* таннице(в): ѕ стъ(л)пїи ~ ȚR, 1587, iul. 18.

TAISTRĂ *f.* I. «сумка, котомка», «besace, panetière»; таистре: за к̃ ~ *Cat.*, 1508, aug. 25; таистрѕ: съ една ~ тѕрескаа M, 1579, iun. 20, *Ghib. Sur.* XIX, p. 106; таистра: что би(л) ѕзѣ(л) бо(л)дѕ(р) съ е(д)на ~ ѡ(т) попа M, 1587, mai 14.

II. *în top. sat* тън(с)тръни: да мѕ е(ст) ... ѡ(ч)нѕ ѕ ~ ȚR, ⟨1578, sept. 1—1579, aug. 31⟩; тънстрѣнии: ѡчиѕ селѣни ~ ȚR, 1599, iul. 15; *DRH* XI, nr. 335.

TALER *n.* «талер», «thaler, écu»; тале(р): десѣ(т) ~ M, 1593, sept. 20; талери: како възѣла шн(с)надесѣ(т) ~ M, 1598, apr. 23; та(л): за к̃ ~ M, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, *nr.* 513.

TARNIȚĂ *f.* «седло», «selle en bois»; тарнице: да ми кѕпи(т) ... црѣ(н)гѕре и ~ ȚR, ⟨1512—1521⟩, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 254.

TARĂ *m.* «груз», «charge»; таръ: и ѡ(т) ~ г̃ бани ȚR, 1422; M, 1437, apr. 23; 1455, iun. 2; тарѕ: а ви да им берете по д̃ гро(ш) ѡ(т) ~ M, 1437, apr. 29; 1449, aug. 3; 1458, mart. 13.

***TAUR** *m.* «бык», «taureau»; *în antrop.* таѕрѕ(л): нѣ(г) ~ ȚR, 1475, iul. 15; M, 1491, oct. 31; ганѣ ~ ȚR, 1501, mai 24.

***TĂLMACI** *m.* I. «переводчик», «interprète, traducteur»; талма(ч): на(ш) слѕга іѡ(н)~; талмачѕ: и потвръдили слѕзѣ нашемѕ іѡнѕ ~; талмачю: и прода(л) ... іѡнѕ ~ за с̃н зла(т) M, 1503, sept. 18.

II. *în antrop.* тлъма(ч): и цо ви ке каза(т) сто(н)ка и ~ а ви да верѕете ȚR, ⟨1482—1492⟩ B.

II. *în top. sat* тъ(л)мача: како мѕ се е ѕзе(л) два конн ã саблю л̃ а(с)при пръкалаб ѡ(т) ~ ѡ(т) пирь(г)ȚR, ⟨1495—1508⟩, *P.P.P.* IX.

***TĂLMĂCEL** *m. dim.* de la **TĂLMACI**; *in antrop.* тълмъчела: вѣра пани тодера ~ M, 1598, apr. 11.

***TĂLPIGĂ** *f.* «подножка ткацкого станка», «marche (du métier à tisser)»; *in antrop.* тълпига: тодера и петра ~ ; тълпижанѫл: сѫщове дига ~ M, 1493, mart. 15 A, *Bogdan*, *Doc. Şt.* II, nr. VII.

***TĂMÎIE** *f.* «ладан», «encens»; *in antrop.* тъмък: покѫш(л) пс(п) ста(и)чю(л) ѡ(т) ~ ŢR, 1580, apr. 14.

● ѡ(т) де(л) тъмъе(в) ŢR, 1580, apr. 14.

TĂPŞAN *n.* «передняя часть крестьянской печи», «la partie antérieure du cheminé rustique»; та(п)ша(и): ѣ зидари цо (с) напран(л) ~ ѣ. *Cat.* 1509, apr. 25.

TĂTAR *m.* I. «татарин», «Tatar»; татарѣ: оуѫжани есмъ пѧть дворы ~ M, 1411, sept. 22.

II. *in antrop.* тѫтароу(л): кр(с)тѣ ~ŢR, 1418, iun. 22; татара: и ~ съ децами си ŢR, 1507, iun. 20; тътърѣнѫ(л): пан ша(и)дро ~ M, 1472, ian. 25; тътъръскѫ(л): ~ лѡ̃(г) ŢR, 1569, iul. 22.

III. *în top.* 1. *sat* татарїи: именемъ селамъ бодецїи и ~M, 1472, aug. 19; татари: [та си ѫложи] на(д) вѫи ~ и на(д) де(л) ен ѡ(т) ръзва(д) ŢR, 1499, oct. 6; да мѫ е(ст) ѡ(ч)иѫ ѫ ~ ѡ(т) вѫжище ŢR, 1535, dec. 10; тътарѫи: да и(м) е(ст) села на име гречии и съхат(ѣ)ии и ~ вѫси ŢR, 1520, mart. 16; 1586, febr. 27; тътарїи: да мѫ е(ст) село по име ~ŢR, 1525, febr. 11; татари: половиниѫ ѡ(т) ѡ(ч)иѫ ѡ(т) ~ŢR, 1535, dec. 10; тътарѫ(л): да и(м) е(ст) въ ѡчиниѫ ~ ŢR, 1538, iun. 8; 1567, mai 17; 1578, febr. 1; тъта(р) ŢR, 1568, sept. 5; тътарюл: ѡчиниѫ ѫ ~ŢR, 1594, iun. 18, *DRH* XI, nr. 66; тътърецїи: селом на имѣ ~ M, 1487, ian. 12; тѫтѫрѫ(ш): яко да е(ст) стѣ̃ѫ монастирѫ ѡ(ч)иѫ ѫ ~ по воде село(р)маниѫ ŢR, 1538, apr. 25; тътърѣни: село на имѣ ~ M, 1595, mai 18 B; тътърани: лѡгѡфет ѡт ~ ŢR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337. 2. *loc* тътарълѡ(р): по хотарѫ(л) ~ ŢR, 1587, iul. 19.

***TĂTĂRAŞ** *m. dim.* de la **TĂTAR**; *în antrop.* татара(ш): близь цр̃кви въскресенїе хр̃ѡ где би(л) ~ M, 1528, mart. 21; тѫтѫрѫшанѫл: авра(м) ~ и мѫнтѣнѫл сп̃ве петри M, 1569, iul. 15; тътѫра(ш) M, 1598, apr. 22.

***TĂURAŞ** *m. dim.* de la **TAUR**; *în antrop.* тъѫра(ш): сто(и)ка ~ ŢR, 1548, iun. 19; 1557, iul. 9; mai 22; 1568, sept. 4; 1570, nov. 7; 1581, mai 8; 1586, iun. 21.

***TEASC** *n.* «пресс (для винограда и т.д.), «pressoir (pour le raisin etc.)»; *în top. loc* тескѫ: ~ рошиѫлов ŢR, 1593, dec. 14, *Rsl.* XIII, p. 427—428.

***TEI** *m.* «липа», «tilleul»; *în top. loc* тею(л): хотар да се зиде(т) ... и ѡ(т) тѫи кѫкѫю(л) и ~ŢR, 1496, aug. 1 (adăugat pe margine); да се зиде(т) хотарьле ѫ мъгѫра кѫ стъ(л)пѫ(л) до ѫ ~ ŢR, 1570, nov. 7; тею̆лѫи: и по пѫт копана е(ж) се зоке(т) дори до валѣ ~ŢR, 1566, ian. 9; тею: да и(м) е(с) ѡ(ч)иѫ ... по воде кокїе ѡ(т) ~ до уста пїетросе(в) ŢR, 1570, sept. 17.

● кладеница тею̆лов ŢR, 1517, iul. 10, *DRH* II, nr. 156.

***TEIŞ** *n.* «липовая роща», «forêt de tilleul»; *în top. sat* теиша(ш): дѫма ѡ(т) ~ŢR, 1556, iul. 22.

• ѕ(с)тѧ тешшѕло(в) ŢR, 1572, iul. 15.

***TEIŞOR** *m. dim.* de la **TEI**; *în top. sat* тешшорїи: село именем ~ M, 1584, sept. 19, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 346; тешшори: село е(ж) именѹе(т) сѧ ~ M, 1595, nov. 4.

TELEGAR *m.* «упряжная (сильная) лошадь», «beau cheval de trait»; телегари: ко(л) окова(н) и съ(с) s̃. ~ŢR, 1533, oct. 13; 1572, sept. 25.

***TELELEU** *m.* «бездельник, бродяга», «homme de rien, flâneur»; *în antrop.* телелеѕ: ра(д)ѕ(л) ~ ŢR, 1572, iul. 15.

TEMELIE *f.* «основание, фундамент», «fondation, base»; темелїе: и не може съврѣшити нѣ тѣкмо ~ѡснова M, 1520, apr. 24 C, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, nr. 41); темелие: шко(ж) да е(ст) с̃тон и велищѣи цр̃кве сто(л) и ~ ŢR, 1543, sept. 17.

TESTEMEL *n.* «(головной) платок», «fichu»; тестеме(л): за еди(н) ~ на иконоста(с) а(с) ẽ; *Cat.*, 1508, sept. 10; *Cat.*, 1509, febr. 12; apr. 12.

***TIGVĂ** *f.* «тыква», «gourde»; *în top.* 1. *sat* тигвѣши: да мѕ ест ѕ ~ ѡчинѕ ŢR, 1528, oct. 28; тигвѣ(и): ра(д)ѕ(л) ѡ(т) ~ŢR, 1542, ian. 10; ти(г)вѣши ŢR, 1575, iul. 10. 2. *baltă* ти(г)вѣнѕ(л): и съ въсе(м) блатове на име коврълѕшшѕ(л) и стръ(м)бѕ(л) и ~ дори до вода дѕнаве ŢR, 1527, oct. 9. 3. *loc* ти(г)венѣска: дадѣ ... ѡ(т) ~ ѳ̃ половине ŢR, 1542, ian. 10 (*adăugat ulterior*).

***TINĂ** *f.* «грязь, глина», «boue, argile»: *în top. loc* тинъ: и паки покѕ-ти ливадѣ ѡ(т) ла гардѕ и ливадѣ ѡ(т) ~ за р̃ а(с) ŢR, 1559, apr. 24; тинѣ: и сътвори прѣвое побѣж (д)енїе на арѡна воеводы на спрѣтѣ на ~ оу дѡлжещи *Let. Putna* [2], 451/v.

***TINOS** *adj.* «грязный, вязкий», «boueux»; *în top. sat* тиноаса ŢR, 1589, mai. 17

TIPAR *n.* «литейная форма», «moule, matrice»; типаре: да ли ѕчини(т) некои хоре и ~ŢR, ‹1517—1521›, *Tocil.* 534. *doc.*, nr. 233.

TIPSIE *f.* «большой металический поднос», «plateau (pour porter les plats)»; тапсие: за ẽ ~ а(с) ẽѕ *Cat.*, 1508, dec. 22; ти(п)сие: за ~ а(с) д̃ *Cat.*, 1509, ian. 20; ти(п)сии: за спон(т) ~ и коте(л) а(с) з̃ї *Cat.*, 1509, mart. 27; типсїи: и ~ ẽ ŢR, 1596, ian. 20, *DRH XI*, nr. 178.

TÎLHAR *m.* I. «разбойник, бандит», «brigand, bandit, pillard»; тлъхари: та с(ѕ) дошли ѕ голем(ѕ) гор(ѕ) и ѕчинили се сѕ ~ŢR, ‹1482—1487›; тлъхарїи: нѕ дондо(ш) ~ тере плениди ŢR, ‹1596›, iul. 7.

II. *în antrop.* тъ(л)ха(р): что ѡ(н) покѕпи(л) ѡ(т) ~ и ѡ(т) жени си а(н)гелина M, ‹1591 sept. — 1592 aug. 31›.

• поѹт тълхарев M, 1492, nov. 24, *Bogdan, Doc. Ştef.* I, nr. CCLV.

***TÎLV** *n.* «тыква», «gourde»; I. *în antrop.* тлъвѕ(л): та(ж) ~ и дръгаи ѡни сѕ(т) ѕкра(л) две соколи ŢR, 1564, apr. 7.

II. *în top. sat* тлъвецин: где се е(с) хотари(л) монастира съ село ~ŢR, 1570, ian. 3.

• били сѕ(т) де(дї)не тлъвѕло(в) ŢR, 1564, apr. 7.

TÎMBAR *n.* «manta», «шинель», «manteau»; тъмба(р): да(л) е(ст) нанѕ ... (един) ~ ŢR, 1579, mai 4.

TÎRG *n.* I. «город, местечко», «ville, bourg, bourdage»; тръгѕлѕи: пѕ(т) ~ ŢR, 1533, apr. 16: ѕ дъб дори ѕ мѕке пѕ(т) ~ŢR, 1544, liu. 7; 1587, sept. 7.

II. *în top. tîrg* тръгѫ: ѫ красномъ ~ M, 1454, aug. 25; тръг: wт ~ жнл ŢR, 1596, aug. 12, *DRH* III, nr. 192; тъ(ρ)гѫ(л): воденн(ц) w(т) ~ жнюлѫи ŢR, 1600, dec. 16.

● пѫ(т) тръгѫлw(в) ŢR, 1547. ⟨sept. — nov.⟩ 21; ѫ кръ(н)гѫ(л) тъ(ρ)гѫло(в) ŢR, ⟨1569⟩, febr. 14.

TÎRGOVEŢ *m.* I. «купец», «commerçant»; търговецн: нн(χ)то нн кѫ(п)цн нн ~ ŢR, ⟨1514—1516⟩.

II. *în top. sat* тръговецн: оу пѫ(т)на оу село ~ M, 1582, nov. 2.

TÎRGOVIŞTEAN *m.* «житель города Тырговиште», «habitant de Tîrgovişte»; тръговнцѣно(м): пнше(т) ... н ~ н тръгшорѣном ŢR, ⟨1431 după ian. 30⟩.

***TÎRGUŞOR** *n. dim.* de la **TÎRG**; *în top. tîrg* тръ(г)шо(ρ): а на кола ѫ ~ ѧ рївѫ ŢR, 1413, aug. 6; 1537, apr. 26; 1538, iun. 28; 1538, aug. 28; 1564, iul. 2; 1570, iun. 26; 1571, aug. 29; M, 1583, aug. 6; ŢR, ⟨1590 ian. — 1591 mai⟩; тръгшоръ: а w(т) една кола въ ~ ѧ рнбѫ ŢR, 1421, nov. 21; тр(г)шор: и на ~ ѧ рнба ŢR, 1431, ian. 30; тръ(г)ѫшо(ρ): по(п) дѫмнтрѫ w(т) ~ ŢR, 1557, ⟨ian. — aug.⟩ 13; тръшw(ρ): кѫ(п)цъ w(т) варw(ш) ~ ŢR, 1597, ian. 11 B; ~ тръшѫр: wт варѫш wт ~ ŢR, ⟨1594—1599⟩, apr. 26, *DRH* XI, nr. 43; тръшор: wт варѣш wт ~ ŢR, ⟨1594—1599⟩ ian. 14, *DRH* XI, nr. 25; 1598, mai 10, *DRH* XI, nr. 285; 1598, iul. 4, *DRH* XI, nr. 305; тръшwр: wт варwш ~ ŢR, 1597, ian. 11, *DRH* XI, nr. 212; тръш[ор]ѫл: wт ~ ŢR, ⟨1594—1599⟩, iun. 14, *DRH* XI, nr. 64; тръ(г)шорѫ: сѫ(д)цѫ w(т) ~ ŢR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 454.

TÎRGŞOREAN *m.* «житель города Тыргшор», «habitant de Tîrgşor»; тръгшорѣно(м): пнше(т) ... н тръговнцѣно(м) н ~ н сакѫпно(м) ŢR, ⟨1431, după ian. 30⟩.

TÎRZIU *adj.* «поздний», «tard, tardif»; I. *în antrop.* тръзїѫл: где был кнѣзь ~ M, 1531, mart. 18.

II. *în top. sat* тръзїн: дали ... село ~ где был кнѣзь тръзiѫл M, 1531, mart. 18.

● над дъцнре(м) тъ(ρ)зїѫлw(в) ŢR, 1594, febr. 4.

TOARTĂ *f.* «ручка, ушко», «anse, hanse»; то(ρ)тъ: дрѫ(г) коте(л) съ(с) ~ *Cat.*, 1508, dec. 22.

TOCMEALĂ *f.* «уговор», «marchandage»; токмѫ(л): нме(т) w(т)стоупнти w(т) свон(χ) ~ M, 1453, ian. 26; токъмѣлѫ: н пак по ~ ваше ŢR, 1487, ⟨după nov. 21—1494⟩ токмелѫ: да ѫчинете ~ ŢR, ⟨1476—1477⟩ *Bogdan, Rel.*, nr. CCXVIII; ⟨1530—1532⟩, nov. 6; токмалоу: видѣвше н(χ) доброволное ~ M, 1552, mart. 29; токмѣло: нно мы видѣвше нхъ доброволное ~ M, 1555, mart. 13; токмалоу: нно мн видѣвше н(χ) доброю волею ~ M, 1560, apr. 3; то(к)малѫ: добровo(л)ною н(χ) ~ M, 1561, ian. 7; 1575, iun. 2; 1588, sept. 2 B; ⟨1593, sept. 1—1594, aug. 31⟩; 1594, febr. 7; то(к)мала: были ... прн та ~ M, 1592, ian. 19; то(к)малу: бнл въ на(ш) ~ M, ⟨1598—1599⟩; тъ(к)ме(лѫ): н сїю ~ е(с) бн(л) ѫ хнжѫ цїенцн ботѫша(ρ) ŢR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 455; тъ(к)малъ: кое се не хоке(т) дръжа за то(н) ~ да загѫбн(т); тькма(л): н ~ сь(т) чнннле ŢR, fără an, febr. 14, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 461.

TOCMELNIC *m.* «persoană desemnată pentru rezolvarea unor litigii», «рядитель, назначенный для разбирательства разных тяжебных дел», «per-

sonne désignée par le hospodar pour résoudre certains litiges»; токмѣлнщи: добри людїе ... бити им ~ ŢR, 1594, febr. 25, *DRH* XI, nr. 31; то(к)мѣ(л)нице: бити н(м) ~ ŢR, 1598, apr. 24.

TOCMIT *vb.* «установленний», « établi, fixé »; та(к)мите: по кѫ(д) сѫ(т) поставлене старе белѣге и хотаре ~ ѡ(т) поконна(г) ба(с)ра(в) ŢR, ⟨1560, aug. 7⟩.

TOPLIŢĂ *f.* I. «теплый родник; теплое болото; место реки, где не замерзает вода»; « source thermale; boue chaude; lieu sur la rivière où ne gele pas l'eau »; топлица, топлицѫ: дали есмн ... село на имѣ беркишещїи на молдавѣ и ѡдна ~ и млин на ~ M, 1473, sept. 13; ŢR, 1483, iun. 25; то(п)лица: е(д)на ~ что е(ст) ѕ тръ(г) бае; ~ и пъръ(ѵ) нашен сѫ̃ѣн мл̃бн ŢR, 1545, sept. 17; то(п)л(цї): да соки сътворѣ(т) млн(н) и стѫпи ... на ~ M, 1545, sept. 17; топлицѫ M, 1592, mai 9.

II. *în top. sat* топлица: ~ ѡ(т) жлъцн ŢR, 1483, iun. 25; ~ ѡ(д) жи(лц) ŢR, ⟨1593⟩, dec. 24; топлицеле: сего ра(дї) ~ въсе да сѣ(т) жѫпанѫ влаикѫлѫ и ѕдрицѫ ŢR, 1493, sept. 2; 1510, mai 27 B; топличани: да н(м) исправи(ш) ѡ(т) све(χ) и да врати(ш) а(с)прн ѡ(т) ~ черъшанило(р) ŢR, ~ 1541—1544⟩ iul. 4; 1593, dec. 7, *DRH* XI, nr. 15.

***TOPOR** *n.* «топор», « hache »; I. *în antrop.* топора: оѵнѫкове іѡанъша ~ M, 1493, mart. 3 B; топоръ: петръ ~ M, 1554, febr. 25.

II. *în top. sat* топоре(ц): ѡ(т) хотара стари(χ) ~ M, 1493, mart. 3 B; топоръцїи M, 1554, febr. 25.

TOPORAŞ *m.* « călău », «палач», « bourreau »; топора(ш): посекъ(л) миоѕи е(ст) болѣри ... и ~ е(ст) би(л) ѕ моиси во(да) ŢR, ⟨1530—1532⟩, sept. 17, *Tocil.* 534 *doc., nr.* 326.

TOPORIŞTE *f.* «топорище», « manche de hache »; топоръще: за ~ за сакире а͡(с) а̃ *Cat.* 1509, ian. 20.

TOT *pron.* «весь, все», « tout »; то(т): кѫмѫ вѣ(ц) афла ~ съ се скрїе M, 1597, sept. 9.

TRAISTĂ *f. v.* **TAISTRĂ**

***TRANDAFIR** *m.* «роза», « rose »; *în antrop.* тръ(н)дафи(р): про(да)до(χ) стъпи(с)ла(в) и ~ ŢR, 1588, aug. 9.

TREBUI *vb.* «надлежать, долженствовать», « falloir »; требѫе: се(г) ра(дї) ~ и г(с̃)во ви да послете апокласари и ŢR, ⟨1478⟩, *Drag. Rel.*, nr. 6; како знате г(с̃)во ви ере ~ за пѫ(т) ŢR, 1504 sau 1507.

TREILEA *num. ord.* «третий», « le troisième »; а треа: коѵпи(л) іѡноѵцоѵ е(дї)на ѡ(т)нина ~ ча(ст) ѡ(т) силоѵ ѡ(т) іѡне(ц) M, 1586, mart. 23.

***TREPĂDUŞ** «мелкий чиновник при княжеском дворе», « petit fonctionnaire à la cour voïvodale »; *în antrop.* трепъдѫ(ш): [пр]нидоша прѫ(д) нами ... племенни(к) драго(т) ~ M, ⟨1558, mart. 21⟩; M, 1599, iun. 13.

TRESTIE *f.* «трестник, камыш», « roseau »; I. т(р)ѣстїи: ами съ(с) брани(ц) и съ(с) ~ ŢR, 1579, iun. 1; тре(ст)е: нѫ ѕзимати ва(м) ѡ(т) ~ и ѡ(т) се(н) и г(с̃д)ва ми не ви съ(м) прода(л) ~ и сеновє ŢR, ⟨1586—1590⟩ sept. 5.

II. *în top.* **1.** *loc* трестиш: и паки да н(м) е(ст) ~ хота(р) пръсковѫло(в) ŢR, 1519, nov. 29; трестии: покѫпи(ш) ... дори го(р) ~ ŢR, 1557, iul. 9; тръстїю: лакѫ(л) съ ~ ŢR, 1558, iul. 19; тре(с)тии: ѡ(т) лакѫ(л) съ(с) ~ да(ж) до гръди(ц) ŢR, ⟨1580⟩, mai 20; трестие: ливадъ ла ~ 1590, aug.

17. **2.** *sat* трєстїѧна: и цр҃квъ нз ~ и ѡ(т) баломирєще(χ) M, 1446, iun. 6; трєстиѧна: єсми потвєрдили ... и ~ и на шѣмѣ за дѣмбравица M, 1470, apr. 1 B; трєстиїа: ѡчинѣ ѕ ~ ȚR, 1597, iun. 20, *DRH* XI, nr. 238; трєстиѧнин: дрѣгое село на ~ на ѣстїи роуди на имѣ село мнхоучани M, 1518, nov. 9.

● и дори χотарѣ(л) тръстие(в) ȚR, 1561, iul. 26; ѡбръшїа трє(с)тиѧнило(в) ȚR, 1567, mai 23.

***TRESTIOARĂ** *f. dim.* de la **TREȘTIE**; *în top.* трєстиѡръ: и па(к) да н(м) є(ст) ѡ(т) бро(д) слатинѣ ѡ(т) ~ ȚR, 1498, apr. 15; трєстиѡ(р): и мѧнѣ и бра(т) мѣ стоѫ(н) ѕ ~ на єдна де(л) ȚR, ⟨1498, sept. 1—1499, aug. 31⟩.

● н(з)борѣ(л) трє(с)тиюрє(в) ȚR, 1579, iul. 10.

TRÎMBIȚAȘ *m.* «трубач», « trompetteur, clairon »; тръмбита(ш): и па(к) приндо(ш) ~ а(с̃) л̃е *Cat.*, 1508, dec. 25.

TU *pron.* «ты», « tu »; ти(н): и ла ~ кобн(л) ше ла ~ сне кни(г) г(с̃)нь да гледа(ш) да бѣ(д добре ȚR, ⟨1538—1541⟩.

TUFĂ *f.* «куст, кустарник», « touffe, trochée »; I. тѣфе: на малн поток [прєχодн] ~ на сѣχѣ барѣ ȚR, ⟨1512—1513⟩ iul. 23, *DRH*, II, nr. 105; ȚR, 1531, mai, *DRH*, III, nr. 183; 1565, ian. 5.

II. *în top.* **1.** *loc* тѣфе: и пак покѣпи стонка ... ѡ(т) блатѣ дори ѕ ~ ȚR, 1575, iun. 8 B; за очинѣ ѕ ~ ȚR, 1593, dec. 7 A, *DRH* XI, nr. 14; ѡ(т) ~ ... дори ѕ грн(н)дѣ(л) съ каме(н) ȚR, 1595, iul 24; тѣфеле: до кѣларе съ ~ ȚR, 1594, iul. 22. **2.** *sat* тѣфещи: поне(ж) є(ст) покѣпи [...] а(с)прн ѡ(т) стонка ѡ(т) ~ ȚR, 1538, iun. 8.

***TULBURAT** *adj.* «помутившийся; смущенный», « troublé, agité »; *în antrop.* тѣ(р)бѣратѣ(л): и па(к) покѣпи(л) ѡ(т) на ~ ȚR, 1575, iun. 8 A.

***TULBUKE** *adj.* «мутный», « troublé »; I. *în antrop.* тѣрбѣре: прнидоша слѣгъ на имѣ ... и косте ~ M, 1460, dec. 5.

II. *în top. sat* тѣрбѣрѣ: варе колико є(с) ... и ѡ(т) ~ ше(с)ти де(л) ȚR, 1502, mart. 9; 1584, mai 5; тѣ(л)бѣрѣ: ѕ ~ ȚR, 1581, dec. 18; тѣ(р)бѣрѣ: съ(с) мо(ш)ѕ ѕ ~ ȚR, ⟨1582, iun.—1583, iul.⟩; и братѣ(л) ѡ(т) ~ ȚR, ⟨1594⟩, aug. 17; 1586, dec. 18; торбоуржни: ѡ(т) тл(χ) двѣ ча(ст) ѡ(т) ѡ(н)канн и ѡ(т) ~ ; тоуръбоуржни: ѡ(т) тѣ(χ) двѣ селаχъ ѡ(т) ѡнкани и ѡ(т) ~ ; тоурбоурѣкни: ча(ст) села ѡ(т) ~; тоурбоурѣкнїи: оу доброви где соу(т) χоурєѕи где сѣ именоуе(т) ~ M, ⟨1555, mart. 13⟩.

● ѕ ма(т)ка тѣрбоурє(в) ȚR, 1586, iun. 26.

TUNAR *m.* «пушкарь», « canonnier, artilleur »; тѣна(р): посла(χ) до ва(ш) мл(с̃)ть како да мн давате едн(н) ~ ȚR, ⟨1529—1530⟩, aug. 1.

***TUNS** *adj.* «стриженый», « tondu »; I. *în antrop.* тѣнсѣл: снма ~ и бъло(ш) жоржескѣ(л) ... [слѣ]ж[нли] на(м) право и вѣрно M, 1453, iun. 12; гаврилѣ ~ M, 1518, ian. 22 A; тѣ(н)соу(л): и наши слѣгъ гаврн(л) и ~M, 1518, ian. 22 A; 1561, iun. 20; тѣнсѣль: iѡ(н) ~ M, 1546, mart. 23; тоу(н)сѣла: iѡна ~ M, 1546, mart. 23; тѣнсоу(л): марко ~ M, 1560, mart. 22.

II. *în top. sat* тѣнсещни: продал имъ ... едно село ... на имѧ ~ M, 1453, iun. 12; тѣнсещїн: село ~ M, 1546, mart. 23; тѣнсещо(м): село ~ M, 1546, mart. 23; тоу(н)се(ш): нма(л) ... село ѡ(т) ~ M, 1561, iun. 20.

● лазѫ(л) тѫ(н)сѫло(в) ṬR; 1567, mart. 10, *Ştef. Doc. G.*, p. 158; ṬR, 1567, mart. 10, *Ştef. Doc. G.*, p. 158.

***TURBAT** *adj.* «бешеный», «enragé, malade de rage»; I. *în antrop.* тѫрбатѫл: такождере съпрели се сѫт татѫл ~ и синъ емѫ добре ~ ṬR, 1594, sept. 6 A, *DRH* XI, nr. 87.

II. *în top.* **1.** *sat* тѫрбаци: дарова(χ) ... и планина флорен ... и ~ и добрѫшеци ṬR, 1441, iun. 30; 1464, oct. 28; тѫрбаци: села ... ~ ṬR, 1482, mart. 23: тѫрбацин: да им ест ~ вѣси ṬR, 1513 ⟨mart.⟩ 9; тоу(ρ)батеци: ѡ црк҃ви сѫ(т) именоуеми ...: цр҃ко(в) ѡ(т) ~ M, 1428, iul 11; **2.** *pîrîu* тоу(ρ)бата: до потока ~ M, 1475, mai 7; 1546, mart. 30 B.

● и еди(н) монасти(ρ) тѫ(ρ)батѫло(в) що сѣ тепе(ρ) именѫе(т) брѫстѫри; ѕнѫкове тѫрбатѫлови; монасти(ρ) тѫрбатѫлѡ(в); монасти(ρ) тѫрбатѫло(в) M, 1518, dec. 26 A; сини добрев тѫрбатѫлов ṬR, 1594, sept. 6 A, *DRH* XI, nr. 87.

***TURC** *m.* «турок», «Turc»; I. *în antrop.* тѫркѫла: вѣра пана снмеѡна ~ M, 1436, iun. 13; iul 17; aug. 11; dec. 7; 1437, febr. 7; mai 15; 1438, aug. 21; 1439, mai 10; 1441, sept. 29; 1520, apr. 24; 1528, mart. 11; тѫркѫ(л): жѫпа(н) степа(н) ~ ṬR, 1461, febr. 10; ква(н)ко ~ M, 1488, ian. 9; тоуркоул: тоадерь ~ M, 1497, mart. 13; тѫркѫ(л): и ацигани по именѫ и ~ ṬR, 1510, mai 27 B; 1521, apr. 30; M, 1521, iun. 5, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, nr. 57; тѫ(ρ)кѫ(л): ста(н) ~ ṬR, 1517, sept. 1; 1517, oct. 29; 1560, iun. 21, *Tocil.* 534 *doc.*, *nr.* 530; тѫркѫлъ: пана дрѫжи и племенникове и(χ) миχоуца ~ M, 1528, mart. 11; тоуркѫ: [вѣра] пана козми ~ M, 1569, iul. 6; тоурча: пана ~ пръкалавове M, 1569, iul. 6; 1569, aug.; тѫрчѣ: и пан ~ M, 1570, febr. 16; тѫрческѫ(л): на(н) ~ ṬR, 1596, aug. 7.

II. *în top.* **1.** *sat* тѫрчь: пише(т) ... вамешѡ(м) ѡ(т) рѫке(л) и ѡ(т) ~ ṬR, ⟨1418—1420⟩; тѫрчани: да им ест ѡт ~ половина ṬR, 1529, aug. 3, *DRH* III, nr. 87; тѫрче(ш): дадо(χ) сѫ҃м҃ѫ монастирѫ ... село на име ~ вьси ṬR, 1529, apr. 14; тѫрчѣнии: да и(м) е(с) село по име ~ ṬR, 1530, nov. 16; тѫ(ρ)чѣни: да и(м) е(с) ѡ(ч)нѫ ѕ ~ али ѕ до(л)на де(л) ṬR, 1570, sept. 9. **2.** тѫ(ρ)чило(ρ): дори ѕ χотарѫ(л) ~ ṬR, 1570, mai 20.

● тѫркѫлѡ(в) арбѫне ṬR, 1536, iun. 8; ѕ кръниди тѫ(ρ)чинѫ(л) M, ⟨1591, sept.—1592, aug. 31⟩.

TURN *n.* I. «башня», «tour»; тѫрнь: іѡ стефань воевода сн҃ь богдана воеводы създа и сътвори ~ съи мѫр около монастирѣ M, 1481, mai 1, *Kozak*, nr. III şi *RM*, nr. 1.

II. *în top. loc* т(ѕ)рна: за вам(ѕ) ѡ(т) ~ ṬR, ⟨1469⟩, *Drag. Rel.*, nr. 2; тѫрнѫ: и да прин(де)ти да се съедниц(χ)мо на ~ на медви(ш) ṬR, 1532, *P.P.P.*, XXIII.

TURNĂTURĂ «разлив, наводнение», «lieu inondable, marécageux»; *în top. loc* тѫ(ρ)нътѫ(ρ): покѫпи wпрѣ еди(н) ме(с)то ѡ(т) ~ ṬR, 1586, dec. 18.

***TURTĂ** *f.* «лепешка», «gabette, tourteau»; *în antrop.* тѫ(ρ)те(ш): ~ съ сн҃ови (с) ṬR, 1573, mai 13.

***TURTUREA** *f.* «горлица», «tourterelle»; *în antrop.* тѫртѫрѣ: ѡт ~ сини кирїцев ṬR, 1594, iul. 16, *DRH* XI, nr. 76.

Ţ

***ŢANDĂRĂ** *f.* «щепка», «éclat de bois»; *în top. sat* цъ(н)дърен: и свдете(л) ѡ(т) ~ гѫщѣ ŢR, 1594, iun. 18.

***ŢAP** *m.* «козел», «bouc»; I. *în antrop.* цапѕ(л): и ~ и жена его M, 1572, mai 22; и ~ съ же(н) M, 1581, mai 11 A; да(л) е(ст) ... ѯолопи цигани ... ~ съ жи(н) M, 1592, mai 14; и маѕи(м) зѣ(т) ~ M, 1599, iun. 13.

II. *în top. sat* цъпещїи: потвръдими есмы... половина село ... на имѣ ~ M, 1499, nov. 14; 1546, mai 12 A; цъпе(щ): дали ... половина село ѡ(т) ~; цѣпе(щ): половина село ѡ(т) ~ M, 1520, iul. 28; цѫпе(щ): дали ... половина село ѡ(т) ~ M, 1546, ⟨apr.⟩ 15; цъпещ: ... половина село ѡ(т) ~ M, 1546, ⟨apr.⟩ 15; mai 12; цъпеѫо(м): то е(ст) ве(с) ѯота(р) ~ M, 1546, mai 12 A.

***ŢAR** *m.* «царь», «tsar»; *în antrop.* царю(л): толдерѕ рекомїи ~; і да(л) въ рѕкие ~ M, 1597, dec. 24.

***ŢARĂ** *f.* «край, земля», «territoire»; *în top. ocină* цѣра: ѡ(т) ѡ(ч)иѕ цо се зове ~ ѡане(в) ŢR, 1515, mai 20; цара: цо се зове(т) ~ ѡане(в) ŢR, 1567, dec. 5.

ŢARINĂ *f.* 1. «нива», «champ labouré»; царинѣ: на дрѕгои могылы на конець ~ M, 1400, aug. 4; царина: и поле оусе и стараа ~ M, 1443, mai 14; 1515, dec. 21 B; царинѕ: да е(ст) и(м) слобо(д)но ... и сию коснти оу торговскою ~ сѹчавскóе M, 1453, febr. 23; е(д)но селище ... за ~ M, 1508, mart. 24; 1546, mai 12 A; 1569, iul. 19; ŢR, 1583, iun. 9; M, 1583, aug. 6; 1587, sept. 15; 1597, sept. 19; царн(и): оу пискъ тои ~ прости чере(с) ры(т) M, 1456, iun. 13; вѕде(т) и(м) ... ... и въ ~ M, 1557, nov. 8; ŢR, 1575, iul 10; M, 1587, sept. 15; царини: а ѯота(р) ... ѡ(т) толѣ на ѕголь ~ M, 1508, febr. 9; чере(с) лѫса право промежи ~ M, 1515, dec. 21 B; 1518, nov. 9; царине: ши(ст) нн(в) к ~ M, 1549, dec. 2; царин(у): и ѡ(т) ватрѕ село и ѡ(т) ~ M, 1597, iun. 6 A.

2. «пошлина», « douane »; цари(нѫ): и къ си(м) прилагат ... и кистрицѫ съ ~ ȚR, ⟨1400—1418⟩ (adăugat ulterior); дадѣ ... и кистрицѫ съ ~ и сагавѣ(ц) ȚR, 1424, aug. 5.

ȚĂRAN *m.* «крестьянин», « paysan »; църа(нї): и w(т) ~ ѕѧкли кра(ки) M, 1586, iul. 20.

ȚĂRM *n.* «берег», « rivage »; цъ(р)мѕрелѣ: на(д) лѕ(и)къ до ~ кри(в) w(т) го(р) ȚR, 1593, iun. 6.

***ȚĂRMURAȘ** *n. dim.* de la **ȚĂRM** ; *in top. loc* цермѕрашѕ: да и(м) с зна хота(р) ... до пло(п)шо(р) а w(т) пло(п)шо(р) ~ до са(л)че ȚR, 1519, iul 11; цермѕрашѕ(л): а w(т) пло(п)шо(р) ~ до сал(ч)е ȚR, 1526, aug. 22; 1533 apr. 15.

***ȚĂRMUROS** *adj.* «береговистый», « avec de hautes berges»; *in top loc* цъ(р)мѕро(с): по пѕ(т) ши(м)нико(в) ... дори лакѕ(л) ~ȚR, 1593, iun. 6

***ȚEARĂ** *f.* «заостренный кол», «pal »; *in antrop.* цѣпе(ш): въ дни кла(д коево(да) наречеми ~ ȚR, 1500, ian. 21; 1551, apr. 1; 1558, iun. 26; 1571 aug. 7; цепелѕша: за ~ еще се знае(т) ȚR, ⟨1481, iul. — aug.⟩; цапалѕше(м), съ ~ M, 1481, oct. 15; цапалѕ(ш): гїа кла(ш)кои земли названыи ~ M, 1487: nov. 13; цапалѕша: к дїи ~коеводе ȚR, 1510, mai 27 A; цепелѕ(ш): карбѕ(л) и ~ȚR, 1510, mai 27 B; цъпълѕш: при дьни младї басарак коевода наряцаемаго ~ȚR, 1526, iun. 7, *DRH* III, nr. 19.

ȚELINĂ *f.* «целина», « terrain défriché et pas encore labouré »; цѣлинъ: пакѕши ... к̃ погодне w(т) виногра(д) ѕ ~ȚR, 1536, iun. 8; цѣлинѣ: w(т) го(р) баниць на ~ дори ѕ дрѕмѕ(л) ѕ(р)зикѕце(к) ȚR, 1595, iul. 24.

ȚESALĂ *f.* «скребница», « étrille »; цесела: за ~ и кефе *Cat.*, 1508, oct. 7; цеселъ: за кефе и за ~ а(c̃) д̃ *Cat.*, 1509, apr. 28.

ȚIGAN *m.* I. «цыган», « Tzigane »; ацигани: къ си(м) поткръжда(м) ... и ~ м̃ челѣди ȚR, 1385, oct. 3; 1526, aug. 6; 1535, apr. 1; 1546, iul. 7; 1568, sept. 4; 1574, iun. 20; 1589, mai 28; 1594, aug. 17; циганъ: тїѫ челѣди ~ M, 1428, iul 8; дали есми ... четири челѣди ~ M, 1443, mai 1; цигано́мъ: вышеписаннымъ ~ M, 1434, iul. 12; цигани: дали ... и ~ на нмѣ синатъ и никѕла M, 1448, iul. 27; еще два ~ на нмѣ лалѕ ... и бо(с)на M, 1453, ian. 26; 1458, aug. 31 A; ȚR, 1480, ian. 18; 1494, mart. 16; 1508, sept. 10; M, 1522, febr. 4; 1548, mai 22; 1556, dec. 17; 1587, nov. 26; 1598, apr. 22 A; цигане: оуси монастирски ~ M, 1470, apr. 1 B; да(л) ... ~ на нмѣ M, 1487, nov. 1; 1554, apr. 20; циганї: и па(к) да и(м) сѫ(т) ~ȚR, 1502, mart. 9; цигани(χ): вѕ(д) въ чїи(χ) χолопи ~ M, 1541, apr.; цига(и): и то(т) ~ съ женою M, 1543, aug. 6; да(л) ... е(д)на ацига(и)къ по е(д)на ~ ȚR, 1548, mai 22; M, 1554, mai 5; ȚR, 1557, ian. 23; M, 1569, aug. 7 B; ȚR, 1576, febr. 15; M, 1593, mai 27; ацига(и): ако(ж) да и(м) е(ст) е(д)и(и) ~ ȚR, 1547, iun. 19; еди(и) челѣ(д) w(т) ~ȚR, 1564, aug. 9; 1582, iun. 9; 1590, dec. 11; 1597, iun. 27; циганw(в): цю сѣ достала w(т) стари(χ) его ~ M, 1555, mart. 31; ацигани(м): ве(с) ви(ш) ре(ч)ни ~ȚR, 1563, ian. 8; цига(ни): χолопи ~ M, 1572, mai 22; цигани(л): ръдѕкѕ(л) ~ ȚR, 1582, iun. 9; иѣ(и)чю(л) ~ ȚR, 1589, mai 28; кѕ(р)ки ~ ȚR, 1594, aug. 23; ацигански(л): рова ~ȚR, 1582, ⟨iun. — aug.⟩ 10; циганѕ(л): еди(и) челѣ(ди) за ацигани по и(м) грєѕ(р) ~ ȚR, 1594, aug. 17; циганѕл: дѕлнтрѕ ~ȚR, 1594, aug. 23, *DRH* XI, nr. 84.

II. *în antrop.* циганъ: еще село на верхъ резины где ~ сидн(т) M, 1437, dec. 20 B; цига(н): покѫпи ста(н)чю(л) ѣ фа(л)чи ѡ(т) ~ ŢR, 1563, sept. 24; 1575, ian. 17; 1579, ian. 10 A; M, 1587, sept. 6; 1593, sept. 20; ŢR, 1596, aug. 7; 1597, apr. 14; цигъне(с)кѫ(л): де(л) дадѫло(в) ~ ŢR, 1548, iul. 2; цигана *f.*: покѫпи ~ ѡ(т) фръ(н)къ; ѕложи по него(в) дъшеръ по име ~; циганен: дадо(χ) и г(с̃д)во ми ~ ŢR, 1561, iun. 4; циганїн: четвръта ча(ст) что сѣ имѣе(т) въ и(χ) привиїе де(л) ~ M, 1591, iun. 16; циган: и ~ а̃с̃ аспри ŢR, 1594, mai 28, *DRH* XI, nr. 56.

III. *în top.* **1.** *sat* цигани: да и(м) сѫ(т) ... и стръмбатаци въсн и ~ въсн и брѫмалѫнѫ(л) по(л) ŢR, 1502, mart. 9; циганещїн: село ... на и(м) ~ M, 1414, aug. 2; цегънещи: да им ест ... и ѕ ~ ŢR, 1513, ⟨mart.⟩ 9, *DRH* II,nr. 116; циганещо(м): где см снимае(т) съ хота(р) ~ M, 1522, iun. 25; цигането: дали есмы ... третѭю часть село ѡ(т) ~; цигане(ц): третон ча(ст) ~ M, 1523, mart. 15; цигѫнещїн: да и(м) сѫ(т) ~ ŢR, 1546, mai 29; цигането(м): ѡ(т) хотара ~ M, 1552, nov. 12; цигънещи: да и(м) е(ст) село на име ~ ŢR, 1555, iul. 28; ⟨1568, iun. 29 — 1569, oct.⟩; цигъне(ц): и ... половн(и) ѡ(т) ~ ŢR, 1555, iul. 28; 1574, nov. 2; 1586, mai 27; цигънещїн: да и(м) ... ~ ŢR, 1569, ian. 9; 1574, nov. 2; ци(г)нещи: ѕ село ѕ ~ ŢR, 1574, nov. 2; 1589, mai 17; цигънещи: како сѫ(т) имали ... дѣ(дї)нѫ ѕ ~ ŢR, ⟨1575—1576⟩, iun. 16; 1588, ian. 9; 1598, febr. 25; M, 1599; цигъне(ц): покѫпи ... ѡ(ч)нѫ ѕ ~ ŢR, 1577, apr. 10 B; цигѫнѣ(ц): ѡ(ч)нѫ ѕ ~ ŢR, 1579, iun. 9; цигъне(ц)и ŢR, 1598, iul. 4. **2.** *loc* цигану(л): и па(к) покѫпи ... еди(н) ни(в) ѕ ~ ŢR, 1597, ian. 18.

● челѫ(д) цигански M, 1434, iun. 26; 1453, ian. 22; челѣди цигански(ї) M, 1445, iul. 15; челѣ(д) цига(н)ски(χ) M, 1446, ian. 25; 1458, apr. 12; полю цигануло(в) ŢR, 1558, iul. 19; стонка ацигано(в) ŢR, 1567, nov. 20; валѣ цигануло(в) ŢR, 1582, iun. 4; силницѣ цигануло(в); силницѣ цигано(в) ŢR, 1595, iul. 24; вале цигано(в) ŢR, 1596, iul. 6.

ŢIGANCĂ *f.* I. «цыганка», «Tzigane»; ацига(н)кѫ: ѕзе(χ) ... и съ ~ ŢR, 1532, iul. 24; съ ~ си а(н)ка ŢR, 1535, oct. 24; 1561, mai 9; 1576, sept. 11; цига(н)ка: приложи ... и едино ~ на и̃(м) дафина ŢR, 1533, apr. 16; пътрѫ съ ~ си ŢR, 1535, apr. 1; съ ~ на имѫ пара(с)ка M, 1543, aug. 6; ŢR, 1563, ian. 8; 1567, nov. 20; 1579, oct.; M, 1582, sept. 2; 1586, mai 13; ацига(н)ка: барѕ(л) съ ~ си ŢR, 1535, apr. 1; съ(с) ~ си ŢR, 1537 iul. 2; цига(н)кѫ: венѣ съ ~ си ŢR, 1535, apr. 1; алкѫ ~ M, 1555, mart. 31; съ ~ си ŢR, 1555, mai 10; 1567, iul. 19; 1570, nov. 18; ацига(н)къ: е(д)на ~ ŢR, 1548, mai 22; цига(н)ки: хоропове ~ на имѣ софронїа и марїнка M, 1554, mai 5; циганкоу: да(л) ... единѫ дв̃цѫ ~ M, 1555, mart. 31; цига(н)ке: ста(н) и папаре(ц) и съ(с) ~ си ŢR, 1563, mai 25; цига(н)ка(м): ръѕ(л) и съ(с) ~ си ŢR, 1571, ian. 9; 1594, febr. 4; цъга(н)че: два ~ M, ⟨1595⟩, ian. 23.

II. *în antrop.* циганка: и сестри и(χ) сора и ~ M, 1572, dec. 28; и ѡ(т) ~ M, ⟨1593, sept. 1—1594, aug. 31⟩.

***ŢIGĂNAŞ** *m. dim.* de la **ŢIGAN**; *în antrop.* ци(г)на(ш): и па(к) покѫпи г(с̃д)во ми ... ѡ(т) манѣ ... и ~ ŢR, 1598, sept. 6.

***ŢIGĂNEL** *m. dim.* de la **ŢIGAN**; *în top. sat* цигънени: дали есми ... едно село ѕ дима(ч) на имѣ ~ M, 1495, ian. 12 B.

ȚIGĂNIE *f.* «цыганский квартал», « quartier habité par des Bohémiens »; ацигантє: то(т) ацига(н) ... би(л) е(ст) ѡ(т) ~ г(с҃д)ва ми ȚR, 1570, mart. 29 A; добра ѡ(т) ~ бо(лде)цин(м) ȚR, 1571, ian. 9; ⟨1590⟩, ian. 12; цигантє: тако(ж) да е(ст) ... ѕ ~ [къ]лѕгеро(м) ȚR, ⟨1570⟩, iun. 25; ацигання: ~ на ниме бобищѣ(н) ȚR, 1581, ian. 27; цигънїе: ѡ(т) ~ гп(д҃с)ка ȚR, 1581, mart. 18; цьгъние: ~ болѣр(с)къ; цигъние: ~ г(с҃)п(д)[с]кн ȚR, ⟨1585—1586, 1589⟩, iun. 23; ци(г)нїа: ѡ(т) ~ г(с҃д)вѕ емѕ ȚR, 1585, ian. 13; цигантїа: ацигантїи ... ѡ(т) ~ гречило(р) ȚR, 1586, febr. 27; цигънїа: има(т) цигани ѕ ~ калѕгереце(в) марне(в) ȚR, 1600, iun. 17.

***ȚIGĂNUȘ** *m. dim.* de la **ȚIGAN**; *în antrop.* цигънѕша: ѕчини(л) съ ~ за бра(т)ство ȚR, ⟨1526⟩, ian. 7; а потѡ(м) ~ ѡ(н) сн е(ст) ѕложи(л) ане(п)сее(м) сн; цигънѕшен: да н(м) е(ст) ... ѕ нѣгра прави де(л) ~ ; цигънѕша: тако ~ ѡ(т) врѣм[е что] е(ст) сице видѣ(л) ȚR, 1526, ian. 7; ци(г)нѕшеен: прави де(л) ~; ци(г)нѕшин: сѕ(т) биле ~ ; ци(г)нѕша: дадє ~ ; ци(г)нѕшее(н): а къ(да) е(ст) съ(да) анепсен ~ ȚR, 1545, mai 28 B.

● анепсни ци(г)нѕше(в) ȚR, 1545, mai 28 B; де(л) цигънѕше(в); гропа цигънѕше(в) ȚR, 1576, ian. 9 A.

ȚINEA *vb.* «держать», « tenir »; цїнѣ: де нѕ се во(р) ~ де кѕвж(н)тѕ ȚR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.* nr. 460.

ȚINTĂ *f.* «гвоздик с широкой шляпкой, обойный гвоздь», « petite clou, pointe »; цинте: ~ н верици и цъцъни на прозоре(ц) *Cat.*, 1508, sept. 1; ци(н)те: за ~ ра(дї) тръпе(з) жлъте а҃(с) к҃ *Cat.*, 1509, mart. 1; цинт(ѣ): еди(н) фръѕ съ(с) ~ ȚR, ⟨1594—1599⟩, ian. 14.

***ȚIPIRIG** *m.* «камыш лесной», « jonc à mèche »; *în antrop.* ципиринга: да(л) ... ен прави ѯолопи ... шефѕ(л) ~ и соломна M, 1587, iun. 10.

***ȚÎNȚAR** *m.* «комарь», « moustique »; I. *în antrop.* ци(н)ца(р): ~ пи(с) M, 1599, mai 5; цж(н)църоае: ѡ(ж) прїнде ... а(н)гелина ~ и сѣ еж M, 1598, iun. 22.

II. *în top. sat* цж(н)царю(л): прїнде ... и кж(н)дѣ ѡ(т) ~ ȚR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 417; ци(н)църѣни: барбѕ(л) ѡ(т) ~ ; ци(н)церѣ(н): [дадоχ] ... барбѕло(в) ѡ(т) ~ ȚR, 1572, apr. 26; цъ(н)църени: покѕпи(л) ... ѡ(т) на(д) михаю ѡ(т) ~ ȚR, 1596, aug. 12.

ȚÎȚÎNĂ *f.* «петля», « charrière »; цъцъни: цинте и верици и ~ на прозоре(ц) а҃(с) г҃ї *Cat.*, 1508, sept. 1.

ȚOL *n.* «ковер, дорожка», « bâche, couverture »; чо(л): за еди(н) ~ и кѕшѕле и пери(н) а҃(с) н҃ *Cat.*, 1509, ian. 27.

U

***ULIȚĂ** *f.* «улица», «rue (étroite); ruelle»; *în top.* **1.** *sat* оу(л)ица: села ... ~ ѡ(т) рибин(к) и чокъне(ц) ȚR, 1475, iul. 15; вланцв: има(т) в ~ ȚR, 1488, apr. 17; ꙗко да мв е(с) ... и ѡ(т) ~ съ а̃ колисо за во(де)ницв ȚR, 1572, mart. 13; вланца: ~ ѡ(т) рн(в)ни(к) ȚR, 1501, mai 24; 1539, ian. 8; вланцн: по тон стороны прѣта на ~ в нижнїи конец ~ M, 1531, mart. 24. **2.** *loc* вланца: где се съста ҳотар варошаном със ~ ѡпреѣ ȚR, 1517, oct. 30, *DRH* II, nr. 163; вли(ц): а̃ї ни(в) али на ~ ȚR, 1587, aug. 3.

***ULIU** *m.* «ястреб», «autour»; I. *în antrop.* влив: кѣпили ... и по ниже где жѣде ~ на нмѣ милецин M, 1448, iul. 15 A; влив(л): ча(ст) села цю на соҳолѣи на нмѣ милецин где бы(ҳ) милѣ ~ M, 1502, mart. 14 A.

● ѡ(т) падина вливлѡ(в) ȚR, 1583, apr. 30 B.

ULM *m.* «вяз, ильм», «orme»; I. в(л)мин: да мв сѣ(т) ѡ(ч)на ... в(с)тда крнковвлѡ(в) съ(с) ~ и съ(с) полю ȚR, 1590, iul. 12.

II. *în top.* **1.** *sat* оулмїи: село повише встїе сърати на нмѣ где сѣ зовет ~ M, 1437, oct. 12, *Bogdan, Doc. Ș.* I, nr. CLXIX; оу(л)мѣнїи: ꙗко(ж) да н(м) е(ст) села... и ~ въси ȚR, 1526, iun. 1; ⟨1579⟩ iun. 20; ⟨1579⟩, dec. 12. **2.** *loc* вламилѡр: до оустїе зъподїи ~ M, 1492, nov. 24, *Bogdan, Doc. Ș.* I, nr. CCLV; влами: ѡ(т) ~ до пв(т) брано(в) ȚR, 1517, nov. 22; 1579, iun. 20; 1582, aug. 27 A; в(л)мв: да н(м) се знае(т) ҳотарьле ... в(з) го(р) дори в ~ и ѡ(т) ~ дорн в кв(р)мътвръ ȚR, 1556, iun. 22; и в [п]в(т) раковице(в) в ~ ȚR, 1574, sept. 4; оу(л)ми: и па(к) покѣпи а̃ ни(в) в ~ ѡ(т) бо(г)да(н) ȚR, 1580, sept. 8; влмвлѣи: ѡ(т)... писк ~ ȚR, 1584, mai 2; ѵ(л)мулѣи: дѣ(л) ~ M, 1600, ian 9.

***ULMET** *n.* «вязовая роща», «ormaie»; *în top.* **1.** *sat* ѡ(л)метвлѣи: и вале ~ ȚR, 1515, apr. 13. **2.** *loc* вламетв: покѣпи дѣма... ѡт вале в дол въса и в ~ ȚR, 1593, dec. 20, *DRH* XI, nr. 18.

***ULMULEȚ** *dim.* de la **ULM**; *în top.* **1.** *pîriu* вламвлецилор: да н(м) е(ст) ҳотарѣл ѡ(т) горе по встие ~ ȚR, 1511, aug. 30. **2.** *sat* оу(л)моле(ц):

БЕЛЕГИ ХОТАРО(М) ДА СЕ ЗИДЕТ ... Ѡ(Т) КЪ ~ ГДЕ ОѰДАРИ(Т) КЪ(Л)МЪЦОѰЮ(Л) ŢR, 1588, iul. 13.

UMBLA *vb.* «иметь определенную стоимость (о деньгах)», « valloir; avoir cours »; Ѕ[М]БЛА(Т): [Д]Ѕ ФО(С)ТѢ ~ ГА(Л)КЕНѢ(Л) ŢR, 1600, iul. 6 (insemnare românească).

UNCHI *m.* «дядя», « oncle »; ѢНІЮ: И ПА(К) ПОКѢПИ ... Ѡ(Т) ~ ПОПЕ(В) СТАНО(В) Ѡ(Т) РА(Д)ОѰ(Л) ŢR, ‹1595›, iul. 4.

***UNGHI** *n.* « угол», « angle ». I. *în antrop.* Ѣ(Н)ГЪНѢ(Л) ŢR, 1581, ian. 27.

II. *în top.* 1. *sat* ОѰНГОѰЛ, ОѰНГЮЛ: СЕЛО НА НМЪ ~ M, 1462, aug. 20, *DRH* II, nr. 106; ѢНГЪНИ: ДАВА(Т) ... И Ѡ(Т) ~ ДЕ(Л) СТАНѢЛО(В) И ДЕ(Л) МАѮНМѠ(В) ŢR, 1471, ian. 25; Ѣ(Н)ГЪНЇН: И СЕЛО ~ ВЪ КѢПЪ ŢR, 1538, mai 5. 2. *loc* Ѣ(Н)ГЮ(Л): ПОКѢПИ ЕДНА ЛИВАДЕ Ѣ ~ МОРЕ(В) ŢR, 1587, febr. 7 B.

● ГОРѢ Ѣ(Н)ГЮЛОВѢ M, 1522, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, nr. 86.

UNGHIŞOARĂ *f.* «опухоль у лошадей», « exostose,aux yeux du cheval »; ѢНГИШОРЕ: ЕДИ(Н) (Н)АЛБА(Н)ТѢ ЗА РА(ДЇ) ЦІО Е(СТ) РЖЖИ(Л) НА ѠЧИ ЕДИ(Н) КО(Н) ЗА ~ *Cat.*, 1508, sept. 12.

***UNGHIŞOR** *n. dim.* de la **UNGHIU**; *în top. loc* Ѣ(Н)ГИШО(Р): И ПАКИ ПОКѢПИ ѠПРЪ ВА(Т) ЕДНА ЛИВА(ДЕ) Ѡ(Т) МАРИША НА ~ ДЕЛ ЕИ ВЪ(С) ŢR, 1567, mai 17.

***UNGUR** *m.* «венгр», « Hongrois »; *în antrop.* ѢНГѢРЪ(Л): ВѢРА ПАПА ~ M, 1540, mai 11; Ѣ(Н)ГѢРЪ(Л): А ~ И ѢДРЪ ... НЕМАМИ НИ Е(Д)НА ИСПАР(В) M, 1574, sept. 27.

***UNGURAŞ** *m. dim.* de la **UNGUR**; I. *în antrop.* Ѣ(Н)ГѢРАШѢ(Л): ДА МѢ Е(СТ)... И ~ СЪ ДЕЦАМИ(С) ŢR, 1520, sept. 2; 1570, ian. 19 .

II. *în top. loc* ѢНГѢРАШЇН: ПОВНИШЕ ТОГО КѢТѢЛѢ ХѢЕЦЪНЇН НА НМЪ ~ M, 1468, sept. 24; ОѰ(Н)ГѢРАШИЛОР: ХОТАРЪ ~ M, 1490, mart. 9.

***UNGUREAN** *m.* «название, данное жителям Трансильвании (румынам), особенно населению, жившему поблизости от бывших исторических провинции Валахия и Молдова», « nom donné aux roumains de la Transylvanie, surtout à ceux des zones limitrophes des anciennes provinces historiques, la Munténie et la Moldavie »; I. *în antrop.* ОѰНГОѰРЪНѢЛЪ: ПАНЬ ЖОѰРЖЪ ~ M, 1409, ian. 28; 1432, iun. 28; Ѣ(Н)ГѢРЪНѢЛА: ДО(Ч)КА ЛАЗАРА ~ M, 1519, iun. 27: Ѣ(Н)ГѢРЪНѢ(Л): СЛѢГА НА(Ш) ПЕТРЪ ~ M, 1531, mart. 26; ŢR, 1579, nov. 10 A; Ѣ(Н)ГѢРЪНѢЛѢ: ПРОДАЛ... ПЕТРИ ~; ѢНГѢРЪНѢЛѢ: КАКО ДА ЕСТЬ ... ПЕТРН ~ M, 1531, mart. 26; ѢНГѢРЪНѢ(Л): СЛѢГА НА(Ш) ѠАНЪ(Ш) И БРА(Т) ЕГО ~ M, 1548, mart. 6 B; Ѣ(Н)ГѢ(Р)ЪНѢ(Л): И ~ СЪ(С) СНОВ̄Н(С) ŢR, 1581, ian. 27.

II. *în top. sat* ОѰНГѢРЪНИ: ПОЛОВИНА СЕЛА Ѡ(Т) ~ M, 1448, sept. 3; ОѰНГОѰРЪНЇН: Ѡ(Т) СЕЛО ПО НМЪ ~ M, 1554; Ѣ(Н)ГѢРЕНИН: СЕЛО ... И ~ ŢR, 1594, ian. 4.

● НАШЪ ВѢРНЫИ ПЕТРЪ ОѰНГОѰРЪНИНЪ M, 1436, iul. 24; ПА(Н) ИВАНКО ѢНГѢРЪНОВЪ M, 1466, febr. 18.

***UNGUREL** *m. dim.* de la **UNGUR** ; *in top. sat* ѕ(н)гѕрен: село чаѕрии и дѕшеции и ~ ŢR, 1424, aug. 5; 1464, iul. 10; 1505 mart. 26; ѕнгѕрелѕ(л): да и(м) е(ст) ~; ѕ(н)гѕре(л): та ѕложи жѕпана ра(д)ула и петра на(д) w(т) ~ колико мѕ е(ст) него(в) де(л) ŢR, 1502, mart. 9; ѕ(н)гѕреи: шко(ж) да и(м) сѫ(т) селищї ... и ~ ŢR, 1534, sept. 6 A; 1534, dec. 18; 1535, aug. 9; 1536, iul. 1; 1555, mai 10; 1594, ian. 4; ѕнгѕрен: дъшера дръгичов wт ~ ŢR, 1594, iun. 8, *DRH* XI, nr. 62.

***UNT** *n.* «сливочное масло», « beurre »; *in top.* ѕитолов$: на горѕ ~ M, 1522.

***UNTURĂ** *f.* «жир, сало», « graisse animale »; *in antrop.* ѕ(н)тѕръ(в): w(т) сно̃ви ~ ŢR, 1587, nov. 7 A.

***URDAR** *m.* «чебан, делающий урду», « berger qui fait du fromage blanc »; *in top. sat* ѕ(р)дарн: и па(к) по(к)ѕпи петрѕ една делищѕ ... w(т) мѕжа w(т) ~ ŢR, ‹1593› dec. 24; 1594, dec. 13; 1598, iul. 17; ѕ(р)дарс(м): w(т) хотарс(я) ~ ŢR, ‹1593›, dec. 24.

URDĂ *f.* «урда (сыворотка)», « ourda (fromage blanc) »; ѕ(р)дъ: г(д)на пѕтн(н) за сирw(м) и г(д)на пѕти(н) за ~ ŢR, ‹1593›, dec. 4.

***URDORI** *f. pl.* «глазной гной», « chassie aux yeux »; *in antrop.* ѕрдорѣ: да і(м) г(ст) ацигани ... и ~ съ децами (с) ŢR, 1505, dec. 10.

UREADNIC *m.* «урядник (господарский или монастырский чиновник, имеющий административные функции)», « préposé du hospodar ou des monastères, ayant des fonctions administratives»; оурѫдни(к): кто коли которын на(ш) ~ задержи(т) M, 1449, apr. 8; 1472, aug. 19; ѕрѫ(д)ника: да не имае(т) нѫк сѣдити развѣ митрополита или его протопопа или его ~ M, 1458, apr. 12; оурѣдници: и(χ) соудити лише са(м) митрополи(т) или его ~ M, 1466, mart. 13; ѕрѣ(д)ник: сѣдг(ц) ани ~ M, 1472, ian. 22; ѳѕрѫ(д)нико(χ): никто w(т) наши(χ) ~ M, 1472, aug. 19; оурѣ(д)ки(к): і(м) хотарь(л) ванѕ(л) ~ M, 1569, iul. 19.

***URECHE** *f.* «ухо», « oreille »; I. *in antrop.* оурѣкла: и тамо пѕщамь [...] жѕпана петра ~ M 1407, ian. 7; вана ~ M 1439, mai 10; 1443, mai 18; wнъ ~M, 1443, aug. 24; оурѫкле: панъ ~ петръ M, 1407, oct. 6, 1414, apr. 5; 1433, apr. 4; 1435, apr. 14; оурѫкли: пана петра ~ M, 1411, sept. 22 B; 1445, iul. 15; 1446, iul. 20; ѕрѣкле: пана петра ~ M, 1414, dec. 20; оурекле: слѕга нашъ панъ iwнъ ~ M, 1437, dec. 20 A; 1443, mart. 6; mai 14; nov. 2; mart. 6; ѕрѫкле: пана вана ~ дворнека M, 1438, aug. 21; 1446, ian. 25; оурѣкли: пана wанъ ~ M, 1442, mart. 8; 1443, mai 30; mai 31; iun. 8; nov. 29; 1445, aug. B; оурѣкл(к): пана wана ~ M, 1444, sept. 1; оурѫке: дочка или ~ M, 1475, iun. 5; ѕрѣкке: и паки да и(м) е(ст) ... и сн̃ѕ ~ съ децами(с) ŢR, 1505, dec. 10; 1560, mart. 6, apr. 29; mai 14; iun. 16; aug. 30; oct. 17; 1561, mai 22; 1561, iun. 4; M, 1561, aug. 31; 1572, aug. 19; 1587, sept. 15; 1599, mart. 25; 1600, mart. 25; ѕр(ѣ)ке: и ~ сто(л)ни(к) ŢR, 1560, aug. 9; ѕрѣкни: ~ дво(р)ни(к) M, 1587, sept. 15; ѕрѣкѣ M, 1592, mai 14; оурекѣнѕль: петрѫ ~; оурекѣнѕ(л): петри ~ M, 1533, mart. 6.

II. *in top. sat* оурекещї: ~ цю сѣ(т) на тотрѕша M, 1472, mart. 2; ѕреке(ц): шко(ж) да м(ѕ) е(ст) w(ч)нѕ ~ ŢR, 1540, mart. 23.

***URECHEAT** *adj.* «ушастый», « oreillard »; *in antrop.* оурекѣтѕлов: wт сини ~ ŢR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

UREDNICEL *m.* «помощник урядчика», « adjoint d'un ureadnic »; Ѯредничел: кого wни кет поставит ~ битї M, 1588, nov. 12, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 350.

*URGIE *f.* «бедствие», « malheur »; *in antrop.* ѕ(р)ие: съ вликѕ(л) ~ ŢR, 1543, sept. 27.

URIC *n.* «грамота», « document, charte, acte » (pentru sens *v.* și **OHABĂ**) оурикъ: дали есмь емѕ ~ со оусѣми доходомъ оу вѣкы M, 1392, mart. 30; 1400, febr. 11; (fals din sec. XVI); 1408, sept. 16; 1411, ian. 6; 1415, apr. 13; 1422, mart. 12; 1426, mai 22; 1428, febr. 16; 1430, dec. 23; 1433, ian. 28; 1436, iun. 13; 1438, febr. 23; 1442, febr. 24; 1444, apr. 26; 1446, iul. 20; 1448, iul. 27; 1455, febr. 8; 1462, mai 15; 1466, dec. 8; 1488, mart. 1; 1550, mart. 22; 1521, iun. 3; 1525, febr. 12; 1529, mart. 17;1554, febr. 28; 1570, febr. 16. оурикъ: и дали есмы ем(ѕ) ѕ нашеи земли оу молдовскои к̃ сели ~ съ оусемь доходомь M, 1400, iun. 29, 1414; aug. 2; 1422, aug. 20; 1425, mai 12; 1435, apr. 14; 1473, sept. 13; 1479, mai 19; 1488, apr. 3; 1491, ian. 17; 1498, sept. 24; 1502, mart. 7; 1505, sept. 30; 1507, febr. 28 B; 1518, ian. 22 A; 1523, mart. 15; 1527, mart. 16 A; 1531, mart. 18; 1546, mai 24; 1547, apr. 1; 1554, apr. 13; (ѕ)рикъ: дали емоу [...] ~ съ оусемь доходомь емоу и дътемь его M, 1400, iun. 29; ѕрикъ: и дали есмъı ... а̃ село берево емоу ~ съ оусемь доходомь емоу и врат мѕ миχаилъ M, 1400, aug. 4; 1415, iul. 12; 1465, dec. 13; 1480, aug. 28; 1490, mart. 15; 1494, mart. 11; 1497, mart. 10; 1502, febr. 17; 1505, iul. 2; 1507, mart. 22; 1515, dec. 21 B; 1518, ian. 22 B; 1524, apr. 10; 1530, aug. 22; mart. 23; 1554, mart. 2 A; оурик: то емоу ~ съ оусѣмъ доходомъ на вѣкы вѣчиıм M, 1407, mart. 8; 1444, ⟨sept. 20⟩; 1467, ian. 1; 1494, febr. 27; 1516, dec. 10; 1520, iul. 28; 1529, mart. 16; 1546, mart. 18; 1554, mart. 30; 1569, apr. 2 A; 1579, apr. 26; ѕри(к): тое въсе да е(ст) w(т) на(с) ~ то(м) вишеписано(м) монастирѕм M, 1410, febr. 15 (fals din sec. XVI); 1428, apr. 2; 1431, iul. 31; 1436, iun. 13; 1438, aug. 18; 1440, oct. 4; 1445, febr. 18; 1448, febr. 18; 1451, iul. 31; 1436, febr. 18; 1459, ian. 13; 1451, aug. 8; 1461, aug. 8; apr. 15; 1466, febr. 18; 1472, apr. 25; 1480, sept. 11; 1490, mart. 9; 1500, mart. 25; 1513, mart. 5; 1520, febr — 12; ŢR, 1530, iun. 15; 1542, apr. 24; 1552, mart. 28; 1563, mai 19; 1596, sept. 11; оурика: дали есмы емоу [...] о(т)нини [и его] ~ емоу и дѣте(м) его M, 1414, dec. 20; 1446, iul. 20; 1463, apr. 15; 1480, sept. 11; 1490, mart. 7; 1500, mart. 22; 1507, febr. 28 B; 1515, dec. 21 B; 1531, mart. 15; 1554, mai 5; 1579, apr. 26; ѕрикъ: и дали есмы емѕ оу нашеи земли едно село близь баши на имѧ бѣчѣмѣни што съ емѕ ~ M, 1424, febr. 16; 1431, apr. 30; 1464, apr. 28; 1515, dec. 21; 1520, ian. 4; ⟨1540⟩, mart. 23; оуры(к): да е(ст) емоу w(т) на(с) ~ и съ въсѧ(м) доходо(м) M, 1472, iun. 5; оурък: да е(ст) емоу w(т) на(с)~ и съ въсемь доходо(м) M, 1499, nov. 20; ѕрик: да е(ст) нашемѕ вѣрномѕ панѕ павелѕ скри(п)кѕ браницарѕ w(т) на(с) ~ съ въсе(м) доходw(м) M, 1528, apr. 1; оуриче: ти(ж) показоваше прѣ(д) нами ~ и п(с)писоаче M, 1596, sept. 11; ѕриче: w(т) и(χ) правїи ~ M, 1599, mai 2.

URICAR *m.* «писарь», « scribe »; оурикар: кракаліе ~ сн̃ь тодеров M, 1555, apr. 7; оурика(р): кр(с)тѣ миχъ(и)ле(с)кѕ(л) ~ M, 1574, mart. 31; ѕрикар: слѕга на(ш) миχъи(л)е(с)кѕ(л) ~ M, 1575, iul 11; 1582, mart. 31; 1587, sept. 7; 1589, iun. 23; 1591, febr. 8; 1591, aug. 8; 1596, sept. 9.

***URICEL** *m. dim.* de la **URIC**; *în antrop.* оуричела: вѣра пана михаила ~ M, 1433, febr. 26; 1433, iun. 14; 1533, iun. 15; M, 1533, iun. 15.

***URS** *m.* «медведь», «ours»; I. *în antrop.* врсѫ: есми дали и потвръдили сѫдѣ нашемѫ ~ M, 1487, oct. 9 B; ṬR, 1534, mai 10; 1548, mai 62; 1558, mai 23; 1568, mai 8; 1594, iul. 22; врсѫл: по именѫ ... ~ ṬR, 1501, dec. 15; пана ~ медельничарѣ M, 1599, *Ghib. Isp.* I, p. 217; врса: покѫпил манко и ~ RṬ, 1515, mai 23; ѫ(р)съ: ~ ханѣ(ш) ṬR, ⟨1529—1530, aug.⟩, ian. 20; ѫ(рс): с҃ѣи власкѫло(в) ~ и ко(с)тѣ ṬR, 1545, ian. 16; ѫр(с): сѫдѫе(м) г(с҃)два ми ~ ṬR, 1558, mai 23; 1558, oct. 8; 1560, apr. 29; 1572, iul. 15; ѫ(р)сѫ: да(л) е(с)ми... и ~ и качюлѫ M, 1569, iul. 19; 1600, mart. 31; врсѫ(л): и покѫпи ѡ(т) на(д)~ѡ(т) мънотеци ṬR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30; врсѫл: ~ ѡт там ṬR, 1593, oct. 8, *DRH XI*, nr. 4; врсь: моемѫ възлюбленомѫ и добромѫ приятелю и сн҃ъ по дх҃ѫ стомѫ ~ петрѫ ṬR, *fără dată*, *Tocil.* 534 *doc.*, *nr.* 375; врсн(л): а шер(б) и ~ ѡни ѡ(с)таше ѡ(т) закона ṬR, 1533, febr. 7; врсилъ: и цигании на име ~ ṬR, 1561, mai 9; M, ⟨1583—1591⟩ iun. 22; 1589, iul. 16; ⟨1596—1600⟩, mart. 20; врсѣ: а татоми(р) ~ и богда(н) мете(х) да не има(т) ṬR, 1493, iun. 15; ѫ(р)сѣ: ~ и сестра его M, 1578, iul. 12.

II. *în top.* 1. *sat* вршн: ѡко да мѫ сѫ(т) село ... и ~ ṬR, 1477, iun. 30; 1496, aug. 1; врсецн: и книге цю е(ст) вчинн(л) ѡ(т) г(с҃)во ми татоми(р) врсѣ и бо(г)да(н) на(д) хота(р) балецюм та им е(с) поставн(л) име ~ ѡни не сѫ ~ нѫ сѫ сви балецн ṬR, 1493, iun. 15; вршило(р): и ѡчина ~ ... понеже ю покѫпи(х) г(с҃)во ми ѡ(т) ṬR, 1502, mai 3 A; вресцило(р): ѡ(т) хотарѫ(л) ~ дори ѫ прескѫре ṬR, 1587, dec. 16 B; вресацн: да им ест ѫ ~ варе колико ест нѣгов дел ṬR, 1508, dec. 23; *DRH* II, nr. 62; ѫ(р)сое и ѡ(т) кѫ(р)мътѫ(р) ... дори ѫ ~ ṬR, 1556, iun. 22; ⟨1593⟩ dec. 24; вресѣши: ѡко(ж) да мѫ е(ст) ѡ(ч)нѫ ѫ ~ 1561, mai 22; 1565, sept. 14; 1572, ian. 5; вресан: иванов ѡт ~ ṬR, ⟨1593⟩ dec. 24, *DRH* XI, nr. 13; вресаю: ѡчина ѫ ~ ṬR, 1599, aug. 29, *DRH* XI, nr. 340. 2. *pîrîu* вр(с): и по пѫ(т) верикое правоѫ грѣла ~ ṬR, 1505, dec. 10; вресѫлн: до валѣ ~ ṬR, 1519, sept. 16, *DRH* II, nr. 189; вресо(н)е: да н(м) е(с) ѡчинѫ... ѡ(т) ѡкръшне ~ до валѣ кънелѫи ṬR, 1529, iul. 27; оу(р)соде: ѫ поте(к) ~ M, 1533, mart. 12; вресо(и)ен: ѡко(ж) да н(м) е(с) ѡ(ч)нѫ ла плопѫ(л) ѡ(т) ѡкръшна ~ ṬR, 1548, mai 20; ѫ(р)соен: ѡ(т) кѫде дава(т) вс(дѫ) ~ ṬR, 1556, iun. 22; вресаен: ѡкръшна ~ ṬR, 1563, oct. 22; вресаа: на маткѫ ~ M, 1588, dec. 20.

● до окръшна вресѫлов ṬR, 1519, sept. 16, *DRH* II, nr. 189; водѫ вр(с)е(в) ṬR, 1526, mai; ѡ(т) до(л)на ѫ(р)сѫе(в) ṬR, 1528, oct. 29; до ѡкръшна вресо(н)е(в); до ѡкръшна вресое(в) ṬR, 1535, sept. 1; ѫ валѫ вресѫлѡ(в) ṬR, 1536, iun. 23; серѫло(в) съ(с) брате(м) сн ṬR, 1558, mai 23; валѣ врсѫло(в) ṬR, 1575, iul. 10; стане(в) вресане(в) ṬR, 1579, iun. 21; 1588, iul. 19; еди(н) ни(в) ѫ дос ѫ(р)соа(в) ṬR, 1580, mai 13; дела вресов ṬR, 1595, apr. 29; *DRH*, XI, nr. 115; 1958, sept. 6, *DRH* XI, nr. 314.

***URZICĂ** *f.* «крапива», «ortie»; I. *în antrop.* ѫ(р)зи(к): а(з) іѡ(н) ~ M, ⟨1591—1600⟩, mart. 1; вр҃зикѫ: а ~ ѡ(н) е(ст) би(л) дѫже(н); ѫ(р)зикѫ: е(ст) има(л) ... ри(в) по(с)тавле(н) ѫ чл҃(в)ка имене(м) ~ да стои(т) ѫ него ṬR, fără an, dec. 19, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 418.

II. *în top.* 1. *sat* оуржи(ч): дали и потвръдили есмы ... едно село ... меже ~ и меже роуптоурѫ M, 1554, febr. 28; вр҃зика: ѡко да има(т) ѡ(ч)нѫ ѫ село ~ ṬR, 1594, iul. 26; вр҃ичѣнїи: село на имѣ ~;

ѕрцичѣшилшрь: а хотар томѕ селѕ ~ M, 1491, ian. 16; ѕржичанїн: хота(р) томоу вишеписа(н)номоу селѕ на имѣ ~ M, 1497, ian. 3. 2. *loc* ѕ(р)зичен: хотарѕ(л) ~; ѕ(р)зичи: и ѡ(т) тѕїа до ~ ... по кѕ(д) е(ст) хотари(л) вї болѣри ȚR, 1587, nov. 7 A.

◎ ѕ(р)зиче(в) ȚR, 1570, nov. 7; 1582, mai 25.

***URZICUȚĂ** *f. dim.* de la **URZICĂ**; *în top.* ѕ(р)зикѕце(в): ѡ(т) баниць на цѣлинь дори ѕ дрѕмѕ(л) ~ ȚR, 1595, iul. 24.

***USCAT** *adj.* «сухой, высохший», « sec, séché »; *în antrop.* оускатоу(л): па(н) иванъ ~ M, 1439, oct. 26, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 19; ѕ(с)катѕ(л): дава(т) г(с҃д)во ли алдѣ и ~ ȚR, 1517, iul. 10; дѣти іѡ(н) ~ M, 1591, dec. 28.

UȘAR *m.* «заведующий протоколом при дворе господаря Молдавии», « chef du protocole à la cour princière en Moldavie »; оушарю: панѕ козмѣ ~ M, 1482, apr. 15, *Bogdan, Doc. Ș.* I, CXLIV; ѕшар: слѕга на(ш) на(н) петрѕ ~ M, 1495, ian. 11 C; оуша(р): па(н) вла(д) ~ M, 1522; бълѕатѕла ~ M, ⟨1527—1546⟩, sept. 29, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 524.

UȘEREL *m.* «помощник ушара», « adjoint de l'uş̦ar »; ѕшерели: кѕпиль ѡ(т) дръмана ~ M, 1555, mart. 31; оушерел: слѕга наш михаю ... ~ M, 1559, iul. 31, *Ghib. Sur.* XIX, p. 42; ~ ушере(л): богда(н) ~ M, 1591, iun. 21.

V

VAD *n.* I. «брод», «gué»; вадѫре: и ѡ(т) во(д) съ(с) ~ ѡ(т) воденице ȚR, 1572, iun. 30; ва(д): съ едн(н) ~ за млн(н) M, 1577, iul. 27.

II. *în top.* **1.** *sat* вад: того прѫдреченого села ѡт вад M, 1487, mart. 8, *Bogdan, Doc. Ș.* I, nr. CLXVIII; вадѫ: епк҃а анастасїа ѡ(т) ~ ȚR, 1531, mai 15, *IM*, 1104; ва(д): еп҃(с)кпь анастасїе ѡ(т) ~ M, 1539, iun. 13; вадѣ(н)и: да и(м) е(ст) ... ѡ(т) ~ по(л) ȚR, 1465, nov. 5; вѣдѣнии: и копа(ч) ѡ(т) ~ ȚR, ⟨1594⟩, aug. 17; вѣдѣ(нн): ѡ(т) ~ ȚR, 1597, iun. 22; вѣдѫрѣним: више ... пѫчецим и ~ M, 1588, aug. 20, *Ghib. Sur.* IX, p. 48. **2.** *loc* ва(д)ѫ(л): ~ ге(р)гине(в) ȚR, 1597, apr. 14.

VADRĂ *f.* «ведро; мера жидкостей и сыпучих тел», «seau; mesure de capacité»; ведре: да ѫзнмают ѡброк ... по .c̃. ~ выно ȚR, 1500, apr. 26, *DRH* I, nr. 300; по .c̃. ~ ѡт вино ȚR, 1502, mai 3, *DRH* II, nr. 15; 1517, oct. 30, *DRH* II, nr. 163; 1593, dec. 7, *DRH* XI, nr. 15; ве(д)ре: и вино ѡ(т) винарн(ч) ѡ(т) сърата ~ ȚR, 1525, sept. 8.

***VAI** *interj.* «увы! ох!», «malheur hélas! oh!»; *în top.* (în cuv. compus) *sat* вандеенло(р): да и(м) е(ст) плаю(л) ~; вандеенлорѫ: како мѫ е(ст) ~ ȚR, 1504, iun. 15 A; вандеен: ~ съ(с) мълдьрецни ȚR, 1504, iun. 15 A; 1519, sept. 16; вандеёїн: селове ... рьмещїн и ~ ȚR, 1587, nov. 18, *Ștef. Doc. G.*, p. 271; вандеии: да мѫ е(ст) ѡ(ч)нѫ ѫ ~ ȚR, 1570, iul. 3, *Ștef. Doc. G.*, p. 183.

VALE *f.* I. «долина; ручей», «vallée; ruisseau»; вале: и по ~ горе ȚR, 1515, apr. 13; мегю ~ и мегю брего(м) ȚR, 1532, sept. 1; ѡ(т) тѫга по ~ дори ѵ писку(л) цѫрцивѵ ȚR, 1533, apr. 16; 1560, sept. 15; 1565, sept. 14, *Ștef. Doc. G.*, p. 150; 1570, ian. 3, *Ștef. Doc. G.*, p. 177; ⟨1580⟩, mai 20; 1593, dec. 7 A; dec. 20, *DRH* XI, nr. 18; вален: до ѫ(с)та ~ лѫ(н)ка ȚR, 1519, iul 9; на ѫ(с)та ~ гогѫ(в) ȚR, 1580, ian. 8; валѣ: и ~ по ви(ш) ѡ(т) прига ȚR, 1526, aug. 21; све по ~ дори ѫ гѫ(м)на югъ(в) ȚR, 1556, apr. 8; и ѡ(т) тѫга по розо(р) дори до ~ ȚR, ⟨1571—1574⟩, iun. 5; 1578, dec. 10; 1586, iul. 10 B; 1593, dec. 7, *DRH* XI, nr. 15; вънен: до ѫста ~ ȚR, 1556, mai 4.

II. *in top.* 1. *loc* валѣ: да и(м) е(ст) ~ ... кѫл(ѵ)гѫрѕ(л) ŢR, 1428, sept. 10; ~ прислопѕлѕи; ~ фкитъиѣлѣеи ŢR, 1506, mai 14; ~ ррѣ ŢR, 1510, sept. 8; ~ черпае(в) ŢR, 1514, aug. 3; ~ шербова ŢR, 1514, dec. 14; ~ рѣ ŢR, 1516, nov. 3; ~ зла ŢR, 1517. oct. 29; ~ мѕ(с)те(в); ~ рѕ(и)кѕлѕ ŢR, 1518, apr. 7; ~ калѕгерѕ(м) ŢR, 1519, iul. 9; ~ попе(в) ~ ŢR, 1519, sept. 16; ~ станѕло(в); ~ романо(в) ŢR. 1521, apr. 30; ѕ бро(д) великомѕ ~ ŢR, 1521, iul. 4; ~ драгиие(в) ŢR, 1532, sept. 1; ~ мъиматѕ ŢR, 1534, apr. 3; ~ хотарѕлѕи; ~ мирославѕ ŢR, 1535, mai 15; ~ ѕрсѕлш(в) ŢR, 1536, iun. 23; ~ лѕпоане(в) ŢR, 1549, mai 8, *Stef. Doc. G.*, p. 123; ~ неграе ŢR, 1556, apr. 8; ~ хотарѕлѕи ŢR, 1556, mai 4; ~ клъиице[и]; ~ падиилло(р); ~ младиіѕ; ~ лѕ дѕбриш ŢR, 1557, iul. 9; ~ сръбѕ ŢR, ⟨1557, sept. — dec. 26⟩; ~ кате(в) ŢR, 1559, apr. 24; ~ лѕстѕиилш(р) ŢR, 1560, iun. 16; ~ флѣмъ(и)звцилло(р); ~ д(л)бѕ(в); ~ семицеи ŢR, 1560, iul. 6; ~ лѕ д(лв) ŢR, 1560, sept. 15; до ~ аграрило(р) и до ~ бѫ(р)на ŢR, 1564, apr. 13, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 533; ~ па(и)дре(в) ŢR, 1564, dec. 11; ~ фъцетѕлш(в) ŢR, 1565, ian. 4 B; ~ теюлѕи; до ѕ(с)та далъго ~ ŢR, 1566, ian. 9; ~ маиице(в) ŢR, 1568, oct. 15; ~ дь(м)бо(в) ŢR, 1570, ian. 3; ~ ѕрсѕло(в) ŢR, 1575, iul. 10; ~ цѣмеии ŢR, 1575, oct. 30; ~ иѣкию(в) ŢR, 1577, apr. 15 B; ~ ша(р)зело(р) ŢR, 1577, apr. 18; ~ мьлюиетѕлш(в) ŢR, ⟨1577⟩, aug. 1; ~ тѣтю(в) ŢR, 1577, sept. 11 B; ~ кръ(и)гѕло(и); ~ калѕгеро(в); ~ шкѣштъ(к) ŢR, 1578, iul. 15; ~ виноградш(м) ŢR, 1578, nov. 19; ~ мъ(р)цишѣшило(в) ŢR, 1579, apr. 23; ~ шкрѕжена ŢR, 1579, iun. 9; ~ хот[а]рьло(к) ŢR, 1580, apr. 14; ~ ррѣ ŢR, ⟨1580⟩, mai 20; ~ цигаиѕло(в); ~ миѕло(в); ~ съкѕ(л); ~ пѕ(р)калш(в) ŢR, 1582, iun. 4; ~ алѕиишѕлѕ(и) ŢR, 1582, aug. 27 A; ~ [ка]мене(в) ŢR, 1583, mai 11; ~ стѕпиен; ~ гане(к) ŢR, 1586, iul. 10 B; ~ ѕламѕлѕи ŢR, 1593, dec. 7, *DRH* XI, nr. 14; ~ рангѕлш(в) ŢR, 1594, febr. 4; валю: ш(т) корне(т) по(д) ~ рѣ ŢR, 1517, sept. 1; въен: ш(т) ѕста ~ дракѕлѕи; ~ сь скорца ŢR, 1526, iul. 7; вале: кръто(и) цю се зове(т) по ~ ŢR, 1532. sept. 1; ~ ѕрсѕлш(в) ŢR, 1536, iun. 23; по ~ лдъ(и)кѕ ŢR, 1567, apr. 7; ~ дїе(в) ŢR, 1588, mai 15; въиле: дори ѕ рекѕ и до ~ мъиъило(в) ŢR, 1547, iun. 25; ва(л)ен: до ~ негри ŢR, 1556, apr. 8; въен: ш(т) ~ гропело(р) ŢR,1559, apr. 20; вал(ѣ): и по ~ кладеиице(в); до ~ хотарѕло(в); по ~ дь(м)бове(в) ŢR, 1570, ian. 3; ~ драчило(р) ŢR, 1577, apr. 29 B; ~ че(р)на ŢR, 1579, apr. 23; ~ калѕло(в) ŢR, 1590, mai 26; въиен: ш(т) ѕста ~ комано(в); ш(т) ѕ(с)та ~ ра(дев) ŢR, 1572, iul. 15; ва(л): ~ страшиш ŢR, 1594, iun. 21. 2. *sat* вале: и ~ сѣкъ и хѫ(ч) а другое село по(д)ми ко(тн)арѣ M, 1453, iun. 20; да и(м) е(ст) ш(ч)иѕ по ~ црѣве ŢR, 1532, sept. 1; мона(с)тира ш(т) ~ пѕркалш(в) ŢR. 1534, sept. 6 B; дранка ш(т) ~ ŢR, ⟨1561—1568⟩, mai 31; ~ пѕ(р)карѕло(в) ŢR. 1581, nov. 6; въи: на(д) ~ тътари ŢR, 1499, oct. 6; валѣ: и ~ бѕиа въса ŢR. 1514. aug. 3; и ~ ш(л)метѕлѕ(и) ŢR, 1515, apr. 13; ~ калѕгеро(м) ŢR, ⟨1527, sept.—1528, apr. 4; aug. — nov. ⟩; ~ варатечило(р) ŢR, 1556, apr. 8; ~ шишло(р) ŢR, 1560, sept. 15; ~ бѕиь ŢR, 1596, iun. 8; вал(ѣ): ѕ ~ злаа ŢR, 1587, febr. 1 A. 3. *mănăstire* вале: дава(т) ... мона(с)тирѕ рекомаго ~ ŢR, 1506, sept. 1; ко(д) монастирѕ ш(т) ~ ŢR, 1519, sept. 5; ѕ монастира ш(т) ~ ŢR, 1532, dec. 29; ацигани монастирѕ ш(т) ~ ŢR, ⟨1536—1539⟩, sept. 6; 1569, ian. 29; 1582, aug. 10; 1588, mart. 6; ⟨1595—1596⟩, mart. 16; валѣ: мона(с)тирѕ гл҃еми ~ ŢR, 1569, ian. 29; мона(с)ти(р) ... ~ ŢR, 1588, mart. 6. 4. *pîriu* валеи: ш(т) ѕстиа ~ бѕие ѕ горие ŢR, 1514, aug. 3;

вънє(и): w(т) ѕста ~ пѕ(р)карѕлѕ(н) ŢR, 1515, apr. 13; валѣ: w(т) wвръшнє ѕрсоа(н)є до ~ кънинелѕи ŢR, 1529, iul. 27; 1535, sept. 1; 1548, mai 20; єѕха ~ ŢR, 1574, iun. 8; ~ съ(м)ботинѕло(в) ŢR, 1592, febr. 4 A; ~ людѕлw(в) ŢR, 1579, mai 20; ~ стръ(м)бѕло(в) ŢR, 1600, mai 24; вънєн: до и(з)ворѕ(л) ~ релѣ ŢR, 1548, mai 22. **5.** *vale* валѣ: ѕ ~ котє(в); ~ шкѣѕло(в) ŢR, 1517, iul. 10; ~ ѕрсѕлѕи; ~ шєнмѕлѕи; ~ тѕрнич(ѵ)ло(в) ŢR, 1519, sept. 16; ~ сиракѕлєвѕ ŢR, 1525, iul. 24; ~ варошѕлѕи ŢR, 1526, iul. 6; ~ флѫмѫ(н)зеще(м) ŢR, 1526, aug. 21; ~ іеп(с)кѕписи ŢR, 1535, apr. 1; ~ съръцєн ŢR, 1538, iul. 16; ~ крѕшєвѕ; ~ крѕшєвѕ(л) ŢR, ⟨1546⟩, iun. 17; ~ лѣце(в) ŢR, 1566, iun. 27; ~ фръксинетѕло(в) ŢR, 1573, oct. 23; 1579, mai 4; ~ шербано(в) ŢR, 1579, iun. 9; ~ пле(ш)чодрен ŢR, 1580, apr. 14; ~ пле(ш)чарє(в) ŢR, 1583, apr. 30 B; ~ фь(н)тъне(в) ŢR, ⟨1586⟩, iun. 15; ~ калѕлѕи ŢR, 1587, sept. 7 B, *Ştef. Doc. G.*, p. 266; ~ кома(н)чицє(в); ~ юбє(в) ŢR, 1598, sept. 6; вънєн: до съвръшєнне ~ боѕло(в) ŢR, ⟨1522⟩, febr. 5; валє: w(т) ~ олрдзе ŢR, 1531, mai; ~ рѵмънацилw(р) ŢR, 1533, apr. 16; ~ цигано(в) ŢR, 1596, iul. 6; вал(ѣ): ~ кw(р)ѕлw(в) ŢR, 1587, nov. 2.

VAMĂ *f.* **1.** «подать, оброк», «impôt, taxe, dîme»; вамѫ: да прѫси(т) тїѫзи ~ w(т) монастирѣ ŢR, 1415, mart. 28; да и(м) ~ не смѣте възѫти ни w(т) постава и w(т) желѣзо ŢR, ⟨1422⟩; ⟨1431, după ian. 30⟩; ва(м): почевши w(т) wвчи(χ)~ w(т) свини(χ) ~ŢR, 1451, aug. 1; почевше ... w(т) свини(χ) ~ w(т) пче(л)и(χ) ~ŢR, 1453, aug. 2; вамъ: почевши ... w(т) пче(л)и(χ) ~ŢR, 1451, aug. 1; почевше w(т) wвчи(χ) ~ŢR, 1433, aug. 2; вама: ~ w(т) рибе ŢR, 1467, ian. 15; и ~ с҃тмѕ монастирѕ ŢR, 1505, ian. 20; 1517, oct. 30 A; ⟨1542—1543⟩, iul. 1; ⟨1570⟩, mart. 26; 1586, dec. 15; ⟨1587⟩, ian. 7; вамѕ: платити ~ с҃тмѕ мона(с)тирѕ ŢR, 1505, ian. 20; възимали ... ~ w(т) .р̃. крѕ(ш)ци w(т) со(л) ŢR, 1508, iun. 26; 1517, mart. 17; ⟨1524⟩, mai 10; ⟨1542—1543⟩, iul. 1; 1543, febr. 1; ⟨1554—1557⟩, apr. 13; 1555, aug. 26; вам(ѕ): да ... ѕзима(т) ~ w(т) со(л) ŢR, ⟨1524⟩, mai 10. **2.** «таможня», «point, office douanier»; вама: да є(ст) томѕ свѣтомѕ храмѕ ~ w(т) генѕне ŢR, 1415, mart. 28; и ~ w(т) женѕне ŢR, ⟨1421⟩, iun. 19; и ~ на калафатъ ŢR, 1424, aug. 5; 1436, iun. 25; 1464, oct. 28; 1475, iul. 15; 1480, apr. 3 B; 1482, mart. 23; 1500, dec. 13; 1501, mai 24; 1502, apr. 30; mai 3 A; 1505, ian. 20; 1507, iun. 20; 1508, iun. 26; 1510, mai 1; 1512, iul. 30 B; 1517, ian. 7; 1524, iun. 16; 1526, apr. 1; 1528, febr. 2; ⟨1528⟩, apr. 20; ⟨1529⟩, febr. 11; 1529, mai 12 E; mai 12 D; ⟨1529⟩, iul. 16; 1530, iun. 15; вамѫ: село вадастрица ... съ ~ŢR, ⟨1421⟩, iun. 19; за ~ w(т) длъгополе ŢR, ⟨1424—1427⟩ A; вам(ѵ): за ~ w(т) т(ѵ)рка ŢR, ⟨1469⟩; да си ѕзмѕ(т) ~ на жи(л) ŢR, 1524, iun. 16; да ѕзима(χ) ~ w(т) калафа(т) ŢR, 1532, sept. 18 B; вамѕ: глата бистрецѕ съ(с) ~ŢR, 1480, apr. 3 B; и ~ w(т) секѕи ŢR, 1494, mart. 16; 1508, sept. 10; да ѕзима(т) ~ w(т) калафа(т) ŢR, 1510, mai 1; 1526, apr. 1; ⟨1529⟩, febr. 11; 1529, mai 12 D; ⟨1531—1532⟩, febr. 16; 1532, sept. 18 B; 1543, febr. 1; ⟨1560—1563⟩, apr. 17. **3.** «пошлина», «douane, taxes de douane»; вамѫ: възмантє ~ правѫ ŢR, ⟨1418—1420⟩; да си ~ платитъ; докле не продаде(т) ~ да не даде(т) ŢR, ⟨1422⟩; да имъ ~ възмате; по много ~ да имъ не смѣте възѫти ŢR, ⟨1422, după oct. 23⟩; ⟨1424—1427⟩ B; ⟨1424, nov. 10—1431⟩ A; ⟨1427—1431⟩; 1451, aug. 1; 1465, oct. 14; ва(м)а: и w(т) лѫкови ~ да имъ сѫ не възме(т) ŢR, ⟨1422, după oct. 23⟩; вама: да не платє ~ŢR, 1444, ⟨sept.⟩ 20; да платн(т) права ~ŢR,

1476. oct 7: wши сн сѕ платнии ~ ȚR, ⟨1508, febr.⟩: 1517, mart. 17; 1528, febr. 2: mai 25; ⟨1528⟩, iun. 1; 1528, iun. 3; 1529, mai 12 E; ⟨1529⟩, iul. 16: ⟨1529—1530⟩, ian. 27; ⟨1531—1532⟩, febr. 16; ⟨1554—1557⟩, apr. 13; 1570, mart. 26: вамѕ: шигде ~ да не даваж(т) ȚR, 1451, aug. 7; да мѕ не ѕземете ~ ȚR, ⟨1462—1472⟩: да плаџа(т) ~ тѕрце(м) ȚR, ⟨1478—1482⟩ B; 1480, apr. 3 B: ⟨1482⟩, mai 15; ⟨1482—1496⟩ K; ⟨1496—1507⟩ E; 1505, ian. ⟨20⟩; 1524, iun. 16; ⟨1529—1530⟩, aug. 1; 1530, iun. 15; ⟨1535—1546⟩, mai 13; вам(а): да ми се ~ не ѕзме(т) ȚR,, ⟨1474—1476⟩ A; вам(ѕ): та е платн(л) ~ ȚR, ⟨1482—1496⟩ K; да не ми, ѕземате ~ ȚR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 435.

VAMEȘ *m.* 1. «пошлинник», «douanier»; вамеш.w(м): пше(т) ... ~ w(т) рѕке(л) ȚR, ⟨1418—1420⟩; вамеше: вїе ~ w(т) рѕке(л) ȚR, ⟨1422⟩; вїе ~ цю видите зде писано ȚR, ⟨1422, după oct. 23⟩; вамешо(м): пше(т) г(с̃во ми ~ w(т) праχова ȚR, ⟨1422, după oct. 23⟩; пръгаро(м) брашовскы(м) и ~ ȚR. ⟨1462—1472⟩; ва(м) ~ w(т) рѕкел ȚR, fără dată, *Tocil.* 534 *do(c.*, nr. 469; вамени: вне ~ w(т) рѕкеръ ȚR, ⟨1424, după. nov. 10—1431⟩ A; га сѕ wпрѕли ~ ȚR, ⟨1481—1507⟩: ⟨1482—1496⟩ G; ⟨1482—1507⟩ A; ⟨1496—1507⟩ D: 1505, ian. ⟨20⟩; ⟨1512—1521, sept. 15⟩; вам(ш): ~ по(д) джбовицж ȚR, ⟨1424—1427⟩ B; тонзи ~ ȚR, ⟨1456—1462⟩; ~ w(т) сибиню ȚR, ⟨1496—1507⟩ D; ⟨1521—1529⟩, iul. 5; 1524, iun. 16; ⟨1554—1557⟩, sept. 30; вамеше(м): въсѣ(м) ... ~ и χармице(м) ȚR, ⟨1428⟩, oct. 28; и паки говорѕ ~ въсе(м) ȚR, ⟨1431, după ian. 30⟩; ~ w(т) рѕке(р) ȚR, ⟨1456—1462⟩. 2. «чиновник, собирающий оброк», «fonctionnaire qui prélève la dime»; вам(ш): и дворни(к) и ~ и бирчи и въсѣкы слѕга ȚR, 1436, iun. 25: ми ѕчини гюркъѕ ~ мно(г) пагѕбѕ ȚR, ⟨1536—1537⟩; вамеши: ни глобни(к) ни бп(р)чїа ни ~ w(т) пче(л) ȚR, 1458, mart. 5; ни дво(р)ници ни ~ ȚR, 1476, oct. 7; а ~ ... да мѕ сѕ ѕзели w(в)це ȚR, ⟨1482—1496⟩; вам(ши): рекъ(л) ~ ке развали(т) сици ȚR, ⟨1482—1492⟩ C; ва(м)шїн: а дн(ж)мари и ~ да се не ставе(т) ȚR, 1487, iul. 31; ни ~ ни дн(ж)мари ȚR, 1501, mai 24; или кабла(р) или дн(ж)ма(р) или ~ ȚR, ⟨1524⟩, iul. 27; вамешѕ: а ты ~ да не просты(ш) ни едн(и) а(с)прѕ никомѕ ȚR, 1505, ian. ⟨20⟩.

VARĂ *f.* «двоюродная сестра», «cousine»; вара: се(с)три его пїетра и сь ~ са ана M, 1591, apr. 1.

VARE 1. *adv. interog.* «(вводит вопросительное предложение; introduit une phrase interrogative)»; варе: и ~ сѕ(т) ѕ ни(χ) некон речи w(т) болѣре(χ) наше(χ) ȚR, ⟨1478⟩ E. 2. *conj.* «(с разделительной функцией) или... или», «(à fonction disjonctive) ou ... ou»; варе ... варе: колико деца мѕ бѣ припѕ(с)ти(т) ~ сїви ~ джџери ȚR, 1492, oct. 9; ~ сїви ~ дъџери ȚR, 1493, sept. 2; ~ села ~ ацигани ȚR, 1499, oct. 6; ~ ке бити дешѕгѕбина ~ кръ(в) ȚR, 1507, febr. 3; ~ жи(в) ~ мрьтвь ȚR, 1509, iul. 19, *DRH* II, nr. 63; 1510, mai 27 B; 1517, oct. 29; ⟨1570⟩, iun. 25; варе ... или: ~ те бити книге или wдежде ȚR, 1501, mai 23; ~ съ(с) своиw(м) волю или съ(с) поѕчениѣ(м) дрѕзе(м) ȚR, 1531, ian. 16; сїк или дъџерь ȚR, 1543, mai 25. 3. «(в структуре неопределенных местоимений; dans la structure des pronoms indéfinis)»; варе χто: ~ χто си џиет прѣдат дѕшѫ ȚR, ⟨1402—1418⟩, *DRH* I, nr. 27; ~ χто въсχоще(т) w(т) своего произволенїа ȚR, 1418, iun. 22; ⟨1433—1446⟩; 1441, mai 14: варе кто: ~ кто се би покѕсиль ȚR, ⟨1415—1418, ian. 31⟩; 1421, mai 17; ⟨1424—1427⟩ B; ⟨1431, după ian. 30⟩; M, ⟨1435, mart. 5⟩; 1446, febr. 19; 1448, sept. 3; 1453, ian. 22; febr.

8; ȚR, 1483, iun. 1; варе кого: ~ кого любн(т) wнн ȚR, 1464, oct. 28, *DRH* I, nr. 127; M, 1467, ian. 1; 1469, febr. 9; 1471, aug. 15; 1473, sept. 13; ȚR, 1497, nov. 10; 1533, nov. 18; 1537, iun. 18; варе комѕ: и ~ комѕ се w(т) нн(χ) прилѕчн(т) съмрть ȚR, 1469, ian. 17; 1483, iun. 5; dec. 3; варе тко: и ~ тко че взети w(т) сѣти мона(с)ти(р) ба(χ)на ȚR, 1493, apr. 10 A; 1499, ian. 25; 1505, dec. 10; 1508, iun. 26; ⟨1514—1519⟩, dec. 16; варе цю: ~ цю ест дал монастирю ȚR, ⟨1402—1418⟩, *DRH* I, nr. 27; ~ цю ви рече(т) ȚR, ⟨1431⟩ C; ~ цю е(ст) ѕ ва(с) ȚR, ⟨1431—1433⟩ B; ⟨1433—1440⟩ B; 1436, iun. 25; варе что: ~ что кемо ра(з)брати ре(ч) ȚR, ⟨1554—1557, mai 23⟩; 1557, ⟨ian. — aug.⟩ 13; 1574, dec. 18; варе кон: ~ кон чл҃вкъ w(т) земѧ г(с҃)ка мн ȚR, ⟨1415—1418, ian. 31⟩; ⟨1462—1463⟩ A; ⟨1474—1476⟩ D; ⟨1478, apr. — 1482, iun.⟩; 1480, apr. 3 B; варе ... кое(м): и ~ на кое(м) тръѕѣ продаде(т) сѧ поста(в) ȚR, ⟨1422⟩; варе коемѕ: ~ коемѕ чл҃вкѕ е ѕкраде(н) ко(н) ȚR, 1454 sau 1476; 1478, iun. 3; 1484, mart. 9; ⟨1504⟩, iun. 25; варе коега: ~ коега пръгара цѣте послати ȚR, ⟨1478⟩ B; варе колиця: ~ колиця брашовѣни χтѧ(т) помиѭ(т) ȚR, ⟨1424, după nov. 10—1431⟩; ⟨1474⟩ B; 1479, ⟨sept. — oct.⟩; 1498, ian. 9; 1511, iul. 10 B; ⟨1528—1529⟩; febr. 21; 1531, sept. 18; 1533, mart. 19; 1554, mai 27; варе колико: и ~ колико лю(дї) сѧ наχодѧ(т) w(т) мо(л)до(в) ȚR, ⟨1431⟩ B; M, 1458, apr. 12; ȚR, ⟨1475—1476⟩; 1479, ⟨oct. — dec.⟩; 1480, ian. 18; ⟨1481, iul.⟩; варе ко(л)ко: ~ ко(л)ко се(л) прислоуχаютъ к нашемоу монастирю M, 1446, mart. 11; варе кѕлко: и ~ кѕлко кожоχари сѕ(т) оу ты(χ) се(л) M, 1448, apr. 5; варе колко: ~ колко села прислѕχаютъ кѵ томѵ монастирю M, 1449, iun. 27; варе каквъ: тако ~ каквъ гла(с) нн це(т) доити ȚR, 1492, iun. 23; варе нѣкон: нма(т) w(т) ва(с) ~ нѣкон напа(с)тъ ȚR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 469. 4. «(в структуре неопределенных наречий; dans la structure des adverbes indéfinis)»; варе колико: ~ колико сѧ χтѧ(т) наχодити ȚR, ⟨1404—1406⟩, *DRH* I, nr. 28; 1469, oct. 29; M, 1472, iun. 5; ȚR, ⟨1474, ian.⟩; 1476, iul. 4; 1481, aug. 16; 1486, sept. 10; 1487, iul. 31; 1489, sept. 11; 1491, sept. 3; варе колко: и ~ колко оуѕможетъ собѣ wсадит(н) M, 1445, febr. 18; варе колика: и ~ колика изрече(т) да(н) ȚR, ⟨1477⟩; ⟨1478—1482⟩ A; ⟨1546⟩, iun. 17; 1560, iun. 16; 1576, ian. 7; вари колико: ~ колико се (χ)ти(т) взбр(т) ȚR, 1552, febr. 18; варе како: ~ како ес(т) приписа(л) и оутвръди(л) ȚR, 1418, iun. 22; ⟨1474, ian.⟩; ⟨1478—1479⟩ B; ⟨1484—1485⟩, aug. 20; ⟨1508—1509⟩; варе ка(к): и ~ ка(к) было право M, 1448, sept. 11; 1455, iun. 2, *Cost. Doc. mold.* II, nr. 227; варе где: ~ где име(т) мочи поставити собн млнкы M, 1443, mart. 6; ȚR, ⟨1451—1456⟩; 1467, ian. 15; ⟨1496—1508⟩; варе коли: ~ коли ѕсталъ полѧна ста(н) ... заплати(т) вышеписанню завѣзкѕ M, 1448, sept. 22; 1453, ian. 26; 1454, oct. 2; 1480, dec. 5; 1462, dec. 3; 1475, apr. 25; ȚR, 1489, sept. 11; варе елика: та ~ елика изрекѕ(т) ȚR, ⟨1474—1477⟩; ⟨1476⟩, febr. 28; M, 1476, febr. 18; ȚR, ⟨1477—1482⟩; варе елико: ~ елико изрече(т) къ г(с҃)во ви ȚR, ⟨1478⟩ C; ⟨1480⟩ B; 1504, sept. 13; 1525, apr. 19; oct. 23; вар(ѣ) елика: ~ елика изрече(т) чл҃ка вашои висоте ȚR, ⟨1522—1528⟩, nov. 9; ⟨1525—1526⟩, aug. 5; 1599, aug.; вар(е) елика: ~ елика изрече(т) къ ваша г(с҃д)ѕ чл҃ка ȚR, ⟨1523—1528⟩, ian. 29; вари елика: ~ елика ...н(з)бра(т) ȚR, 1548, iun. 3; 1567, nov. 20; 1579, oct.; ⟨1586⟩, iun. 15; варе по кѕде: и ~ по кѕде сѧт wвощїе ȚR, 1480, apr. 3, *DRH* I, nr. 171; 1499, ian. 9; 1512, febr. 20; 1520, sept. 25; 1521, iul. 4; варе по кѕ(де): ~ по кѕ(де) χте бити Ț , 1576, iun. 30; варе кѕде: ~ кѕде чемо χте(т) ȚR, ⟨1508—1509⟩; варе

кѕ(дѣ): ~ кѕ(дѣ) ... г(с҃д)ск мн ŢR, ‹1560—1567›, iul. 5; каре кѕ(лѧ): ~ кѕ(лѧ) е(ст) хоке(т) wвр҃кта ŢR, ‹1570›, iun. 25: каре по свѕ(л): и ~ по свѕ(л) имѧ(т) с҃тѫѕ и҃оѧ(ст)ѓѕ нгго(в) хота(р) ŢR, 1545, mai 27 A.

VARZĂ *f.* I. «капуста», «chou»: ва(р)зї: съ(с) гра(дї)на w(т) ~ ŢR, 1594, febr. 4.

II. *in antrop.* вг(р)зк: школа w(т) мвг(з) и ~ вата(х) ŢR, 1546, iul. 25: вгзк: w(т) ~ ŢR, 1583, oct. 22.

℗ радѕле(в) вгзг(в) ŢR, 1581, mai 9.

VATRĂ *f.* «место расположения села», «l'emplacement d'un village (comprenant les maisons et les jardins)»: ватра: w(т) врѣто(п) и w(т) ~ и w(т) поли M, 1579, mai 6: ватрае: разделе ~ село M, 1584, iun. 20; ватрѕ: ~ село w(т) спнѣшн M, ‹1596, sept. 1—1597, aug. 31› B; и w(т) ~ село и w(т) цариѕ M, 1597, iun. 6 A; w(т) ~ и w(т) поле и w(т) ста(к) M, 1598, mart. 8; ватрж: е(ст) хота(р) и w(т) ~ M, 1598, apr. 28.

VĂCAR *m.* I. ‹пастух (при коровьем стаде)», «vacher, bouvier»; вакарю(л): доѕи ѕ при ва(л)ѕ(л) мане(в) ~ ŢR, ‹1579›, dec. 12; въкарю(л): [при]вал ѕ(л) мане(в) ~ ŢR, 1581, febr. 24; ‹1591, după mai›.

II. *in antrop.* къкърѣ: и ~ съ дѣцами сн ŢR, 1519, sept. 16, *DRH* II, nr. 189: вакарѣ: и ~ съ женою и дѣтми своими M, 1555, mart. 31; ~ и жена его M, 1560, mart. 22.

III. *in top. sat* въкарѵ(л): и село ~ въси(х) ŢR, 1582, iun. 9; къкърещи: и па(к) покѕпи w(т) ра(д)ѵ(л) w(т) ~ ŢR, 1536, iun. 8; ве(л) ключа(р) w(т) ~ ŢR, 1575, aug. 12; да и(м) е(ст) w(ч)ѕ из до(л) ~ ŢR, 1577, apr. 29 A; 1580, febr. 20; mai. 14; iun. 8; 1583, iun. 5; 1587, ian. 7; 1590, iun. 10; ‹1593›, dec. 28, *DRH* XI, nr. 20; 1598, apr. 5, *DRH* XI, nr. 280; apr. 24, *DRH* XI, nr. 281; въкърещї: стъшн(с)ла(в) w(т) ~ ŢR, 1572, oct. 9; w(т) ~ ŢR, 1590, iun. 10: въкъре(ци): w(т) ~ ŢR, 1577, mai 26: винограде w(т) ~ ŢR, 1586, dec. 15: 1587, ian. 7; 1591, oct. 3; 1593, dec. 28: въкъре(цни): до(л) ~ ŢR, 1581, apr. 4; вькърещи: флорѣ w(т) ~ ŢR, 1586, dec. 17; въ(к)рещи: w(т) ~ ŢR, 1591, oct. 3; вькъре-щи(м): до(л) ~ ŢR, 1598, apr. 24.

℗ въ(л)чюа въкарюлw(в) ŢR, 1580, apr. 7.

***VĂCĂREAŢĂ** *f.* «летний загон для коров», «le lieu où se reposent les vaches pendant l'été»; *in top. loc* вькъкърѣцъ: и w(т) вниа ѕ ~ ŢR, 1587, dec. 29.

***VĂDRAR** *m.* «сборщик поведерного налога на вино», «percepteur de l'impôt qu'on payait pour chaque seau du vin»; *in top. loc* въдрарюло(в): стъ(л)пѕ(л) пѕ(р)карюло(в) и кла(дѣ)ница ~ ŢR, 1517, iul. 10.

***VĂDULEŢ** *n. dim.* de la **VAD**; *in top. loc* въдѕле(ц): и покѕпи шѵнка прък(к) ѕ ~ дѣ(л) попѣ(в) кw(н) ŢR, 1575, iul. 10; въдѕлецѕ(л): до хъ(м)раде ла ~ ŢR, 1584, mai 2.

* **VĂLAR** *m.* pentru sens *v.* **VĂLEAN**; *in top. sat* валари: w(т) цнефьне(ци) и на половина w(т) ~ ŢR, 1480, ian. 18; въларии: да и(м) сѕ(т) села ... и цнефанецни въси и ~ ŢR, 1502, mart. 9; въларїи: да мѕ е(ст) село ~ ŢR, 1594, aug. 23.

VĂLEAN *m.* I. «житель долины», «habitant d'une vallée»; бълѣнїи: въси мегїашїи ~ имами сѣт пренїе пред господства ми ŢR, 1599, iun. 17, *DRH* XI, nr. 333.

II. *în antrop.* вълѣна: покѫпи ... ѡ(т) на(д) ~ .в. фл(ч)ъ ŢR, 1575, iul. 10; вълѣ(н): и ~ съ(с) сн҃ови и копа(ч) съ(с) сн҃ови ŢR, 1581, ian. 27.

III. *în top. sat* вълѣнїн: село на имѣ ~ M, 1482, mart. 15; тое прѣ(д)реченое село ... ~ M, 1543, ⟨apr. 24 — mai 25⟩; едно село на имѣ ~ M, 1546, mai 11; тое въсе вишеписа(н)ное селѡ ~ M, 1555, mai 24; ŢR, 1599, iun. 17, *DRH* XI, nr. 333; вълѣно(м): хота(р) томѵ селѵ ~ да е(ст) по старомѵ хотарю M, 1482, mart. 15; вълѣни: да им ест ѕ ~ ŢR, 1505, iul. 31, *DRH* II, p. 479; M, 1532, mart. 10; 1543, apr. 24; ŢR, 1561, nov. 2; вълѣнем: е(д)но село ѕ воло(ст) кнгїнскон на имѣ ~ M, 1555, mai 24; вълѣ(нн): да мѕ е(ст) ѡ(ч)нѕ ... ѕ ~ ŢR, 1572, mai 12; вълѣнилор: ѡчина мъзганилор и ~ ŢR, 1599, iun. 17, *DRH* XI, nr. 333.

VĂMEŞERIE *f.* «таможенная пошлина», «la totalité des revenus d'une douane»; ва(м)шїрїа: да и(м) е(ст) ~ г(с̃)п(д)ка ŢR, 1498, iul. 19; въ(м)шерїа: а ѡни да си плаща(т) перпере и ~ ŢR, 1507, febr. 3; вамшнрїа: и ~ ѡт сѫдство телеорман ŢR, 1507, iun. 20, *DRH* II, nr. 53; вамшнрина: и ~ сва ŢR, 1512, iul. 30, *DRH* II, nr. 108; ва(м)шарие: ни дн(ж)марие ни ~ ни дш҃егѕвине ŢR, 1531, sept. 18.

VĂMUI *vb.* «взимать пошлины», «percevoir le droit de douane»; вамѕѣати: не дѣните и(х) ~ ŢR, ⟨1418—1420⟩.

***VĂRATEC** *n.* «горный выгон скота на летнее пастбище», «estivage»; *în top. sat* варатечило(р): и па(к) сѣе валѣ ~ ŢR, 1556, apr. 8.

***VĂRZAR** *m.* «огородник, выращивающий капусту», «cultivateur de chou»; I. *în antrop.* ва(р)за(р): наши слѕги никоаръ ~ и бра(т) его тоадѣ(р) M, 1525, aug. 26, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, nr. 95; въ(р)за(р): с҃нь тоадѣ(р) ~ M, 1580, sept. 14.

II. *în top. sat* ва(р)зарецѵ(м): на хота(р) села ~ M, 1525, aug. 26, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, nr. 95.

● ѡт вързарева манастырѣ M, 1420, apr. 25, *DRH* I, nr. 47.

VĂTAH I. *m.* «шеф группы придворных служителей или воин господского двора», «chef de groupe d'hommes de cour, d'employés ou de soldats du règne»; ватасы: да полагаж(т) ~ и ини правителїе ŢR, 1467, ian. 15; вата(х): те поставн г(с̃)во мі ~ да ми пази(ш) тои границѕ ŢR, 1495, sept. 4; се(м) посла(л) наше вѣ(р)ни чл҃ци ра(д)ѵ(л) ... и имѣ ~ ŢR, ⟨1495—1507⟩; ⟨1512—1521⟩, iun. 21; 1515, apr. 13; 1520, nov. 3; ⟨1521—1524⟩, ian. 19; 1546, iul. 25; 1551, aug. 24; 1565, iun. 11 A; 1567, mai 17; M, ⟨1583—1591⟩, iun. 22; 1597, dec. 24; ⟨1598, sept. 1—1598, aug. 31⟩; ватаси: жѕпанѕ балкѕлѕ ~ ŢR, 1505, iul. 18; ⟨1512—1521⟩ K; ⟨1554—1557⟩, iun. 30; ⟨1554—1557⟩, oct. 21; ватаχо(м): ве(з) знанїа ~ кон сѕ(т) по(с)тавлени по землю г(с̃)ва ми ŢR, ⟨1512—1521⟩ K; ⟨1535—1546⟩ iun. 17; вата(ж): съ(м) посла(л) г(с̃д)во ми верного слѕга г(с̃д)во ми да(н)чю(л) ~ ŢR, ⟨1521—1529⟩, ian. 8; M, 1573, mai 10; вата(с): ни велици ~ ни мали ŢR, ⟨1529⟩, mai 12 C; 1531, sept. 18; ваташе: фрѫцилъ ~ ŢR, ⟨1530—1531⟩, iun. 25, *DRH* III, nr. 94; вата(х): ѡ(т) де(л) алъманѕ ~ ŢR, 1535, oct. 24; мовила ~ M, 1587, nov. 26; 1589, iul. 16; 1591, apr. 12; ⟨1591, sept. — 1592, aug. 31⟩; ватаси: ни велици(ж) ни(ж) мали ~ ŢR, ⟨1536—1540⟩, ian. 8; вата(г): гроза(в) ~ M, ⟨1538, sept. — 1540, dec.⟩, ian. 11; юрша ~ дорогѡ(н)скїн M, 1546, apr. 11; iul. 2; 1554, mart. 1; ⟨1559⟩,

apr. 28; 1560, apr. 3; 1567, iun. 5; 1569, dec. 13; 1580, iul. 16; 1583, aug. 6: ватаг: богдан доросец старостѣ и wпрѣ ~ M, 1546, mai 12 B; 1580, mart. 20; 1584, mai 28, *Doc. buc.* II, nr. 8; 1598, apr. 11, *Ghib. Sur.* IX, p. 64; ваташи: съ ~ и съ околними межїашеве M, 1554, mart. 1; ватагоу: симионѫ ~ M, 1554, mart. 13; 1563, iun. 24; ватагъ: кѫпи(л) w(т) ватагоу: симионѫ ~ M, 1554, mart. 13; 1563, iun. 24; ватагъ: кѫпи(л) w(т) тодѧ(р) ~ M, 1554, apr. 20: вата(гѫ): слѫга(м) наши(м) стоики ~ и банѫ(л) сто(л)ниче(л) M, 1555, sept. 24; ватагове: w(т) ~ или w(т) нѣмишеве M, 1559, oct. 18; ватагѫ: болери наши(м) wпри ~ и дръгѫ(ш) M, 1560, apr. 3; въта(ш): и ~ и лю(дн) добрим M, 1587, nov. 26; вътавь: ве(л) ~ воло(ст) бакъу M, 1589 iul. 16; вьта(ж): ми(т)ници гли вели(н) ~ M, 1592, mart. 8, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 511; вьта(χ): гаіо(т) ~ M, ⟨1596—1600⟩, mart. 20.

II. *in top. sat* вътъше(ш): мгїа(ш) w(т) ~ ṬR, 1590, aug. 16.

VĂTĂMAN *m.* «руководитель села; представитель хозяина в селе», «chef d'un village; représentant du maitre dans le village»; ватама(н): едно село ... где бы(л) ~ ге(р)ма(н) M, 1422, dec. 25; тулм ~ исъ оусними челѣдми своими M, 1443, mai 7; 1454, dec. 8; 1522, febr. 4; 1529, mart. 22; ва(та)манъ: то(т) истинкыи верига ~ M, 1423, apr. 15; ватаманъ: три села ... где быль ~ минко M, 1428, dec. 28 B: 1438, febr. 23; 1445, iul. 15; 1446, febr. 22, *DRH* I, nr. 264; mart. 11; ватаманѣ: дали села где бы(л) проко(п) и васи(л) ~ M, 1436. iul. 17 A; 1495, febr. 5; ватаманове: едно село ... где быми ~ камима(н) и шки(м) M, 1519, iun. 30; въ(т)ма(н): и w(н)чу(л) ~ ; вътъма(н): и гуцу(л) ~ M, 1586, aug. 17; ватаманѫ: где бил василїе ~ M, 1598, apr. 10; ватаман: самоил ~ ṬR, 1600, aug. 17, *DRH* XI, nr. 414.

***VECHI, VECHE** *adj.* «старый, престарелый», «vieux»; *in antrop.* (in cuv. compus) въ(н)зъвѣке: и бадю(л) и нѣгѫ(л) и лепъда(т) и ... ~ ṬR, 1574, sept. 4.

VECIN *m.* I. **1.** «крепостной», «serf, paysan asservi au boïard»; вечине(χ): да се вь(з)ме(т) ви(р) w(т) виларе(χ) кое(χ) χте(т) бити w(т) ~ монастирѫ ṬR, 1482, mart. 23; вечини: w(т) свои ~ цю има(т) и ѕлицѫ ṬR, 1488, apr. 17; да мѫ сѫ(т) ... на мо(с)тице и w(т) ~ ṬR, 1492, oct. 9; варе колици ~ χте(т)ити ѕ селе стѫмѫ монастирѫ ṬR, 1498, ian. 9; 1568, ian. 1; sept. 4; 1569, aug. 23; 1576, ian. 7; ⟨1594⟩, mai 19, *DRH* XI, nr. 52; 1594, iul. 16, *DRH* XI, nr. 76; вечїни: да си събере(т) ~ на(д) ни(χ) wчинѫ попеци ṬR, 1495, iun. 4; вечи(н): болѣри(н) г(с)ва ми и(л) ~ болѣри(нѫ) ṬR, 1507, febr. 3; дѣ(л)ницѫ ѕ въльни съ(с) ~ ṬR, 1567, mai 17; вечино(м): виногра(д) ~ мона(с)тирски(м) ṬR, 1512, febr. 20; ве(ч)ни: χтеть изврати w(т) ~ и w(т) воденице ṬR, 1526, iun. 1; ви ~ въсе да слѫшате w(т) егумену(л) ṬR, 1529, mai 12 F; варе колици ~ се (χ)те(т) искѫпити ѕ тан сели(ц) ṬR, 1531, sept. 18; 1535, mai 7; oct. 24; 1567, iun 17; 1568, aug. 2; ⟨1570⟩, ian. 12; 1572, oct. 9; 1576, iun. 30; 1578, febr. 10; 1579, ian. 8; вечинни: а ~ w(т) гѫлеци да сѫ(т) жѫпанѫ влашкѫлѫ ṬR, 1537, iun. 9; ве(ч)нѫ: еди(н) ~ ѕ въльни ṬR, 1567, mai 17; еди(н) ~ ѕ боте(н) ṬR, 1570, apr. 29 B; вечинѫ: съ(с) .а. ~ ṬR, 1575, aug. 12; вечинїи: и със въсеχ ~ ṬR, ⟨1594⟩, aug. 3, *DRH* XI, nr. 78; 1596, iul. 18, *DRH* XI, nr. 182. **2.** «сосед», «voisin»; вечином: пишет господство ми ... нашим драгем ~ и рwдїтелем и добрим пријателем ṬR, ⟨1495—1496⟩, *Bogdan, Rel.*, nr. CIX.

II. *in top. biserică* ве(ч)нїи: сѫ̃ки и бж̃(с)твнѣи цркві глемагw ... ~ мане(в); ве(ч)ни: въ сѫ̃да и бж̃(с)твнѣи цркві w(т) ~ мане(в) ṬR, 1579, nov. 10 B.

* **VERDE** *adj.* «зеленый», «vert»; *in top.* **1.** *pîrîu* ве(р)де: и поени(л) ѕ фѕ(р)къ бъклешѕ(л) ~ ; верде: w(т) ѕста бъклешѕ(л) ~ дори до хота(р) пирк(х)ии ȚR, ⟨1513⟩, sept. 20. **2.** *loc* вердеи: да мѕ е(ст) ѕ една ме(с)тѣ г(с̃)п(д)ки зовемаго ма(т)ка ~ ȚR, 1526, iul. 7; вѣрделе: ѕ ~ дори ѕ хота(р) ȚR, 1534, apr. 3; дондеже дае(т) потоцѣ фъниа ѕ ~ M, 1583, apr. 12 A.

VERIGĂ *f.* I. «ушко; звено», «anneau»; верици: за ~ а(с̃) .в̃.; цинте и ~ ; и ~ на кама(р) а(с̃) в̃ *Cat.* 1508, sept. 1; за ~ на ешторе а(с̃) .а̃. *Cat.* 1508, sept. 12.

II. *in antrop.* верига: то(т) истинын ~ ва(та)манъ; веризи: дали ~ хота(р) w(т) своеи земли M, 1423, apr. 15.

III. *in top. sat* вернжане: едно село що е(ст) на мо(л)давѣ на имѧ ~ M, 1453, iun. 20.

VESTE *f.* «новость, весть», «nouvelle»; ве(цти): да ти дръжите съ чисти и съ избранити ~ ȚR, ⟨1507—1508⟩.

***VEVERIȚĂ** *f.* «белка», «écureuil»; *in antrop.* вѣвери(ц): пань ~ по(с)те(л)ни(к) M, 1548, oct. 21; 1576, apr. 20 A; 1599, aug. 31; 1600, mart. 31; вѣверицѣ: вѣра пана ~ пустелника M, 1551, mart. 21; 1554, mart. 13; вѣверица: вѣра пана їусипа ~ M, 1552, mart. 28; apr. 2; 1554, mart. 30; ⟨1555⟩, apr. 28; 1558, mart. 15; вѣверицъ: вѣра пана ~ M, 1552, apr. 28; apr. 30; 1554, febr. 23; mart. 1; apr. 20; 1555, mart. 28; mai 2 B; 1558, apr. 7 B; 1600, apr. 8; вѣверицѧ: вѣра пана їусипа ~ M, 1554, mai 1; вѣверицѫ: вѣра пана їусипа ~ M, 1555, mart. 23; apr. 7; apr. 30 B; mai 2 A; вѧверицѫ: вѣра пана ~ M, 1555, mart. 31; вѣверици: вѣра пана їусипа ~ M, 1555, apr. 11; 1559, mart. 15 B; веверицоае: дъще(ѕ) ~ M, 1585, apr. 18.

● кика веверецѧло(в) ȚR, 1575, dec. 4.

VIE *f.* «виноградник», «vignoble»; вие: пол за ~ дела лѧпѧл дерептѧ .х̃. аспри ȚR, ⟨1577—1583; 1585—1591⟩ D, *Rsl.* VIII, p. 434.

● подла вие(в) ȚR, 1593, dec. 20 B.

***VIEDZURE** *m.* «барсук», «blaireau»; *in top.* **1.** *sat* вїезѧрїи: право на великѧю могилѧ ... ниже ~ M, 1492, nov. 24, *Bogdan, Doc. Ștef.* I, nr. CCLV; wт новою могилѧ що ест быше ~ M, 1499, nov. 20, *Bogdan, Doc. Ștef.* II, nr. LXXIX; везѧрї: дѣ(л) барсо(в) w(т) ~ ȚR, ⟨1428⟩. **2.** *loc* виезѧ(р): w(т) ~ ȚR, 1587, nov. 7 A.

***VIESPE** *f.* «оса», «guêpe»; *in top. sat* ве(с)пеци: манѣ w(т) ~ ȚR, 1568, sept. 5 A.

***VIEZUNIE** *f.* «нора, логовище», «tanière»; *in top. loc* виезѧние: w(т) тѧи ~ и w(т) тѧи мнрише(ц)и ȚR, 1496, aug. 1 (adăugat pe margine); визоуиїилорѧ: до ѕ пи(с)кѧ(л) ~ ȚR, ⟨1533, mai — dec.⟩; виезѧниї: до врьто(п) и на ~ ȚR, 1587, nov. 7 A; визѧниїп: до ~ и w(т) ~ да(ж) до бро(д) слъвѣши(м) ȚR, 1598, sept. 6.

***VIEZURE** *m. v.* **VIEDZURE**

VIG *n.* «единица меры для сукна», «unité de mesure pour les draps»; вига: .а̃. w(т) ~ начата ȚR, ⟨1424⟩, nov. 10, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 14; M, 1452, aug. 12; ви(г): .а̃. ~ рѣзанъ ницо ȚR, ⟨1424, după nov. 10 — 1431⟩ A; 1508, iun. 26; *Cat.* 1509, mart. 27; ȚR, ⟨1529—1530, aug.⟩, ian. 20; виг: в̃. ~ wт постав ȚR, 1529, mai 17, *DRH* III, nr. 77.

***VIIȘOARĂ** *f. dim.* de la **VIE**; *în top. sat* вишоара: да н(м) є(ст) ~ полобинѕ ȚR, 1538, iul. 16; ви(и)шоара: и фъ(н)тъиѣле и сѫхае и ~ ȚR, 1594, mai 15.

● пѕ(т) вїишоаре(в) ȚR, 1583, mai 27 A.

VINĂRICEAR *m.* «сборщик наголов с вина», «agent chargé du prélèvement de la dime sur le vin»: винарича(р): ви ~ ... ѕ ми(р) да га wставите ȚR, 1523, nov. 8.

VINĂRICI[1] *n.* «налог на вино», «impôt sur le vin»; винари(к): почѧвши w(т) ~ȚR. 1428, sept. 10: винари(ч): почѧ(в)ши ... w(т) къблар(с)тва w(т) ~ȚR, 1441. iun. 30; w(т) ~ w(т) ди(ж)ми ȚR, 1451, iul.; 1457, apr. 16; 1464, aug. 12; 1465, nov. 5; 1475, iul. 15; 1484, apr. 24 B; 1486, sept. 10; 1467, iul. 31; 1488, apr. 17; 1490, iul. 26; 1492, oct. 9; 1493, iun. 16; 1496, aug. 1; 1497, nov. 10; 1498, iul. 19, 1500, apr. 26; 1502, mart. 9; 1507, febr. 3; 1510, mai 27 B; 1512, febr. 20; 1516, ian. 23; 1520, apr. 10; 1523, apr. 4; 1525, sept. 8; 1526, iun. 1; винаричь: почѧвши ... w(т) ~ȚR, 1451, aug. 5; винаричи: wт къблаrстѣа wт ~ȚR, 1471, dec. 12, *DRH* I, nr. 139; винари(ч)и: w(т) ~ w(т) ди(ж)ма ȚR, 1480, ian. 18; винариче(м): и съ ~ w(т) тоизи виногра(д) ȚR, 1496, apr. 14; 1501, mai 24; 1539, ian. 8; винъричюл: и със ~ȚR, ‹1596›, iul. 7, *DRH* XI, nr. 181; винаричю: ~ w(т) титриче(ци) ȚR, 1496, aug. 1; винарикю: и съ де(л) съ(с) ~ ȚR, 1566, aug. 27: винъри(ч): еди(н) ~ w(т) исто(ш)ни(ц) гюдищо(в); винъричѕ(л): ~ тѕдоре(к) ȚR, 1585, mart. 8.

VINĂRICI[2] *m.* pentru sens *v.* **VINĂRICEAR**; винари(ч): или є(ст) ~ или кѫбларъ ȚR, 1436, iun. 25: винаричи: и ~ г(с̃)ка ми ȚR, 1484, apr. 24 B; ни ~ ни и(н) ни(к)то ȚR, 1489, sept. 11; винаричом: и вам ~ ... вне ѕ мир да ни wставите ȚR, ‹1525›, sept. 18, *DRH* II, nr. 244.

VINOVAT *m.* «виновный, виноватый», «fautif, coupable»; виновацꙗ: да сѥ врати wвце наи да дѧватъ ~ ѕ рѕкѕ Brașov, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 466.

VISTERNICEL *m.* «помощник вистиарника», «subalterne du vistiarnic»; вистерниче(л): їw(н) тѕркѕ(л) ~ M, 1521, iun. 5, *Cost. Doc. Ștefăniță*, nr. 57; слоуга на(ш) гръза(к) ~ M, 1554, mai 5; вистерничел: слѕга на(ш) wню(л) ~ M, 1546, mai 7; 1570, iul. 25; вистерничелл: w(т) болдора ~ M, 1560, mart. 22; ви(с)те(р)ничелѵ: ча(ст) мани ~ M, 1567, apr. 29; висте(р)ничи(л): слѕга на(ш) а(н)дрико ~ M, 1570, iul. 25; ви(с)терничел: поничѣмнат стѣрзии ... ддам ~ M, 1583, mart. 29 A; ви(с)те(р)ниче(л): слѕга на(ш) зоси(м) ~ M, 1589, iun. 23; 1591, iun. 17; 1599, febr. 14 A.

VISTIAR[1] *m.* «вистияр (казначей)», «trésorier général»; [в]истиаръ: столни(к) беридѣи драга(н) ~ȚR, ‹1389—1400›, oct.; вистїаръ: шерба(н) ~ȚR, 1409, mai 11; вїстїа(р): миклѕ(л) ~ȚR, 1415, iun. 10; вистїаръ: миѵаилъ ~ȚR, 1421, nov. 21; 1436, iun. 25; 1439, aug. 2; 1476, iul. 4; вистиаръ: конко милечь ~ȚR, ‹1428›; сїи ѣмѕ милец ~ȚR, 1431, ian. 30; 1473, mai 17; вистиаръ: конка милецъ ~ȚR, ‹1429›, dec. 1; 1437, aug. 1; 1480, nov. 7; ‹1512, mai 26—aug. 31›; 1512, aug. 6; ви(с)тиа(р): ра(д)ѵ(л) ~ȚR, 1531, iul. 10; 1458, mart. 5; 1469, ian. 17; ‹1479, dec. — 1480, febr.›; 1481, aug. 16; 1482, iul. 13; 1483, iun. 5; 1486, iun. 13; 1488, apr. 10; 1489, apr. 25; aug. 3; 1490, iul. 26; 1491, sept. 3; 1492, sept. 8; 1493, apr. 10 A; 1493, apr. 10 B; 1494, iun. 5; 1495, sept. 8; 1497, sept. 15 A; 1498, dec. 7; 1499, ian. 25; 1500, ian. 11; 1504, iun. 15 B;

1505, mart. 26 B; 1506, apr. 12; вн(с)тїаръ: станчю(л) ~ ŢR, 1431, nov. 17; 1441, iun. 30; 1451, aug. 1; 1453, oct. 4; 1526, iun. 1; вистїарѣ: w(т) станчѹла ~ ŢR, ⟨1433—1437⟩ C; вистїеръ: шербань ~ ŢR, 1440, sept. 16; вистїа(р): пахѹлѣ ~ ŢR, 1450, ian. 2; 1488, febr. 4; вистїа(р): пахѹлѣ ~ ŢR, 1451, iul.; 1465, nov. 5; 1489, sept. 11; 1494, apr. 1; 1497, ian. 9; 1499, iul. 13; 1510, iun. 18; 1511, ian. 10; 1514, mai 8; 1517, nov. 22; 1526, iul. 7; 1530, iun. 25; 1534, mai 23; 1535, iul. 12; 1538, ian. 16; вн(с)тїарь: пахѹлѣ ~ ŢR, 1451, aug. 5; 1526, iun. 1; вн(с)тїа(р): пахѹлѣ ~ ŢR, 1456, apr. 15; ⟨1462—1474⟩; 1483, mai 12; 1497, apr. 1; 1498, iul. 19; 1499, ian. 9; 1510, mai 1; 1512, iul. 30 A; sept. 16; вистїарь: iwва ~ ŢR, 1461, febr. 10; вистїа(р): ла(л) ~ ŢR, 1463, nov. 12; 1464, mai 30; вн(с)тїа(р): ла(л) ~ ŢR, 1464, aug. 12; 1467, ian. 15; вн(с)тїа(р): влъкѕ(л) ~ ŢR, 1471, ian. 25; 1505, iun. 15; 1517, sept. 1; 1526, iun. 1; вестїа(р): каза(н) ~ ŢR, 1480, ian. 18; вн(с)тїарю: манѣ негрѹ(л) ~ ŢR, 1484, mart. 9; вистїа(р): станко ~ ŢR, 1488, apr. 17; 1494, iul. 22; 1499, ian. 9; 1512, iun. 23; 1513, apr. 1; 1539, ian. 20; вн(с)тїаръ: кало(т) ~ ŢR, 1504, iun. 15 A; 1512, iul. 27; вн(с)тїарѕ: дѕмитрѕ ~ ŢR, 1519, apr. 22; 1526, iun. 1; вн(с)тїа(рѕ): нѣгое ~ ŢR, 1526, iun. 1; вн(с)тие(р): нѣгое ~ ŢR, 1526, iul. 25; 1536, iul. 7 A; ⟨1542, ian. — 1545, febr.⟩; вн(с)тїарѕ: дѥ(л) wанче(в) ~ ŢR, 1528, iun. 3; 1529, mai 12 D; вн(с)тиарѕ: драгомн(р) ~ ŢR, 1529, mai 12 F; 1532, sept. 18 A; 1533, nov. 15 A; 1536, febr. 14; вистиерѹл: радѹл ~ ŢR, 1530. mai 22, *DRH* III, nr. 91; вистиарѕ: ѕдрице велики ~ ŢR, 1539, dec. 18; вн(с)тиарю(л): нѣго ~ ŢR, 1550, iun. 17.

VISTIAR[2] *n.* «вистияр (казначейство; место, где хранились меха государя)», «trésor; l'endroit où l'on gardait les fourrures du voïvode»; вн(с)тїаръ: и ~ влашкон земли ŢR, ⟨1431—1433⟩ A; ⟨1480⟩ D; вн(с)тїа(р): да не кѕпѕжѣ(т) лисици и ж(д)ери и рисн wти тозн доχоди оу мои ~ ŢR, 1470, mart. 6; вн(с)тиа(р): ми сѕ взели тиезн ~ ŢR, ⟨1479, dec.—1480⟩; ⟨1479, dec. —1480, febr.⟩; ⟨1480, mart. — apr.⟩: вистѣрѣ: нашемѕ панѕ аврамѕ дїакѕ w(т) ~ M, 1490, dec. 6; 1506, mai 22; 1536, ian. 11; вистиарѕ: тодерѕ камарашѕ w(т) ~ M, 1519, ian. 9; вистиа(р): заплати(χ) и(м) w(т) на(ш) ~ M, ⟨1527⟩, mart. 3; вистѣр: томи к[ъ]марашѕ w(т) ~ M 1528, apr. 1; вн(с)тїиарѕ: w(т) ~ г(сѣд)ва ми ŢR, 1528, iun. 3; вн(с)тѣрѧ: по(п)ши камараши w(т) ~ M, 1536, ian. 11; вн(с)тиа(р): оу на(ш) ~ M, 1577, mart. 16.

VISTIARNIC *m.* I. pentru sens *v.* **VISTIAR**[1]; вист(р)ника: вѣра ... χорадица ~ M, 1400, febr. 11; вистиарника: вѣра χорадца ~ M, 1400, aug. 4; вѣра пана влъча ~ M, 1411, apr. 14; 1419, apr. 8; 1438, aug. 21; 1443, nov. 29 B; 1445, febr. 18; 1447, ian. 14; 1448, iul. 15 A; 1452, dec. 21 A; 1453, ian. 1; 1458, nov. 11; 1459, aug. 30; 1460, apr. 23; 1462, oct. 5; dec. 3; вистиарникъ: панъ χорадцъ ~ M, 1404, aug. 1; вїстиарника: вѣра пана стана постелника и ~ M, 1409, ian. 28; вистїарника: вѣра пана стана ~ M, 1409, nov. 18; 1411, ian. 6; 1415, apr. 13; 1426, mai 22; 1428, apr. 15; 1429, mai 27; 1434, ian. 29; 1440, aug. 6; 1443, mai 30; 1446, ian. 26; 1447, febr. 11; 1448, apr. 23; 1452, sept. 7; 1453, ian. 22; 1455, iul. 2; вистїиарника: вѣра пана стана ... ~ M, 1411, sept. 22 A; 1436, dec. 7; 1441, sept. 29; 1446, febr. 18; 1502, mart. 7; 1519, apr. 26; 1528, mart. 21; вистиарника: вѣра пана стана ~ M, 1412, apr. 5; 1414, dec. 20; 1458, oct. 26; 1459, sept. 3; вистиарникъ: панъ wана ~ M, 1418, ian. 15;

вистиѧрника: вѣра пана стана ~ M, 1422, aug. 20; 1423, mart. 12; 1451, iul. 31; 1452, dec. 21 B; 1454, aug. 25; 1467, ian. 10; вистїѧрника: вѣра пана мкѕша ~ M, 1425, mai 12; 1438, mart. 5; 1449, mai 26; 1456, febr. 18; 1458, apr. 12; 1473, dec. 9; 1478, febr. 11; 1479, mai 19; 1490, mart. 9; 1496, ian. ⟨24⟩; 1499, nov. 14; ви(с)тѣрника: вѣра пана стана ~ M, 1428, sept. 3; 1454, aug. 25; 1492, oct. 14; 1494, febr. 27; mart. 11 B; 1495, ian. 11 C; вистїарникъ: панъ мирча ~ M, 1434, ian. 13 A; вистѣрника: вѣра пана томы ~ M, 1437, febr. 7; 1441, iul. 7; 1442, aug. 1; 1443, mart. 6; iun. 8; aug. 25 s.a.; вистѧрни(к): панъ костє ~ M, 1443, mart. 6; вистѣрникъ: панъ стаиъ ~ M, 1433, iun. 4; 1468, febr. 5; 1476, iun. 1; 1520, ian. 4; 1522, febr. 4; вистиарни(к): панъ данѫ(л) ~ M, 1448, sept. 22; 1460, dec. 5; 1463, apr. 15; 1464, iun. 11; вистїѧрни(к): панъ юга ~ M, 1459, iun. 12; 1466, dec. 8 A; ви(с)тиѧрника: вѣра пана станимира ~ M, 1460, iun. 12; nov. 27; ви(с)тїѧрника: вѣра пана юги ~ M, 1470, apr. 1 B; вистїарни(к): па(н) юга ~ M, 1470, iul. 18; 1472, iun. 5; 1474, aug. 26; вистѧрника: вѣра пана бо(л)дѕра ~ M, 1486, nov. 21; 1490, mart. 7; 1497, mart. 20; 1498, sept. 24; 1500, mart. 25; вистѧрникоу: вѣрномоу паноу еремїи ~ M, 1516, dec. 10 C; вистѣрникоу: пакоу гаврилоу ~ M, 1518, nov. 9; 1527, mart. 16 A.

II. *in top. sat* вистѣрничїи: и далосѣ радї село хечецїи ~ ; вистїарничь: радї село жолдецим тиж ѕ ~ M, 1588, aug. 20, *Ghib. Sur.* IX, p. 48.

VISTIER[1] *m. v.* **VISTIAR**[1]

VISTIER[2] *n. v.* **VISTIAR**[2]

VISTIERNIC *m. v.* **VISTIARNIC**

***VIȘIN** *m.* «вишневое дерево», «cerisier acide (griottier)»; *în top. loc* вишнии: w(т) тѕи до ~ вонищецило(р) ȚR, 1587, sept. 7, *Ștef. Doc. G.*, p. 266.

***VITEAZ** *m.* «военный при княжеском дворе; придворный», «soldat attaché à la cour; homme de cour»: I. *în antrop.* вытѣза: вѣра драгоше ~ M, 1400, febr. 11 (fals din sec. XVI); вѣтѧза: вѣра пана драгоша ~ M, 1428, febr. 16, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 66; витѣза: анѕшка дочка драгоша ~ ; весь рш(д) драгоша ~ M, 1507, febr. 28 B.

II. *în top. sat* витезеции: межи местосеции и межи ~ M, 1448, iul. 15 B; по(дѵ)лѣ(и) ѵ(ш) w(т) ~ M, ⟨1593, sept. 1—1594, aug. 31⟩.

VITREG *adj.* «неродной (отец); сводный (брат)», «beau-père; demi-frère»; витре(г): како и(х) е(ст) ѕта(к)мь(л) вѧша і(м) ~ ȚR, 1542, iun. 16; витрегѕ: шии ѕложише и побратише по ~ си ȚR, 1561, mai 9.

***VIȚEL** *m.* «теленок», «veau»; *în top.* 1. *loc* вицелѕ: по ·ти долинѕ чорѣче(к) до хота(р) ~ ȚR, 1499, iul 13; да е(ст) ... до хота(р) ~ ȚR, 1513, apr. 1; вицелѧлѧи: w(т) ма(т)ка воѕлѧи по пѕ(т) ~ дори ѕ хотарѕ(л) ~ ȚR, 1556, apr. 17; вицелѧлѧи: на прнелѧпѕ(л) ~ M, 1583, aug. 6. 2. *sat* вѣцел: да им сѣт ѕ ~ ȚR, 1526, mai 18, *DRH* III, nr. 13.

VIZUINĂ *f. v.* **VIEZUNIE**

VÎLCEA *f.* I. «ложбина», «combe»: вльчѣwа: wт балть дори ѕ ~ полю ȚR, 1508, dec. 23, *DRH* II, nr. 62; влъчаwа: w(т) тѕа ~ доле до пи(с)къ ȚR, 1519, iul 11; 1526, aug. 22; ⟨1533, mai — dec.⟩; 1558, febr. 11; вл(л)чаwа: ѕ дл(л)готѕ дори пре(з) ~ ȚR, 1526, mai 19; влъчѣwа: а w(т) тѕи ~ ѕ доле ȚR, 1533, apr. 15; въ(л)чалеле: едн(н) ѕ ѕста ~ ȚR, 1577, iun. 8; въ(л)чаwа: ти(ж) на ~ хотарѕлw(в) ȚR, 1583, mai 27 A.

II. *în top.* **1.** *loc* влькчаw: дорн ѕ ~ радꙋлѕ ŢR, 1519, iun. 28, *DRH* II, nr. 183; въ(л)чалеен: w(т) тѕа до пи(с)кѕ(л) ~ŢR, 1526, aug. 21; влъчаwа: дорн ѕ ~ wанеи ŢR, 1532, mai 2, *DRH* III, nr. 124; ~ врътодпело(р) ŢR, 1558, febr. 11; до ~ биволѕлѕи ŢR, 1568, oct. 15; ~ шонмо(в) ŢR, ⟨1580⟩, mai 20; влъчѣwа: кѕ(де) минѕе(т) ~ мѕ(ш)лѕлѕ(н) ŢR, 1556, iun. 22; въ(л)чѣwа: .ă. ни(в) ко(д) ~ попе(в) ŢR, 1564, dec. 11; и по ~ ко(р)вѕло(в) ŢR, 1571, aug. 3; въ(л)чѣwи: до wпа(ш) ~ комъничоре(в) ŢR, 1571, aug. 3; въ(л)чаwа: пѕте(м) до ѕ ~ въкарюлw(в) ŢR, 1580, apr. 7; ~ цеминеи; ~ прѣ(ж)вене(в) ŢR, 1580, apr. 7; влъчѣwа: ѕ ~ котецоꙋлов ŢR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337. **2.** *sat* въ(л)чале: да мѕ е(ст) w(ч)нѕ ѕ село ~ŢR, 1586, iul. 10 B.

● wбръшеи влъчале(в) ŢR, 1521, iun. 14; ѕ(с)та въ(л)чалеле(в) ŢR, 1577, iun. 8.

***VÎLCEAN**, *m.* «житель Вылчи», «habitant de Vîlcea»; I. *în antrop.* влъчанѕ(л): и жѕпа(н) ~ŢR, 1548, apr. 25; ~ вели(ки) лw(г)фе(т) ŢR, 1548, mai 20; oct. 7; ⟨1548—1552⟩, iun. 13; 1549, ian. 5; iun. 6; ⟨1549, sept. 1—1550, aug. 31⟩; 1550, febr. 21; apr. 9; iul. 5; 1551, mart. 13; apr. 30; mai 9; iun. 6; aug. 24; 1552, ian. 6; mart. 9; iun. 2; влькчанѕ(л): ~ лw(г)фе(т) ŢR, 1548, oct. 7; 1549, mai 8; 1550, iul. 28; 1552, ian. 6; влъча(н)ѕлъ: пр(ѣ)ше ~ лw(г)фе(т); вълчанѕ(л): жѕпа(н) ~ŢR, 1548, oct. 7; в(л)ъчанѕ(л): жѕпа(н) ~ велики лw(г)фе(т) ŢR, ⟨1548—1549⟩, iun. 10. II. *în top. sat* влъча(н): w(т) ~ къ(ндѣ) ŢR, 1535, dec. 10.

VÎLCELUŞĂ *f.* I. *dim.* de la **VÎLCEA**; влъчелѕше: къ бръдо ѕ ѕста ~ ŢR, 1519, iul. 11; влъчелѕша: пакн съ до(л)не ~ŢR, 1519, iul. 11; 1526, aug. 22; 1533, apr. 15; влъчелѕшоїе: къ бръдо ѕ ѕста ~ŢR, 1526, aug. 22; влъчелѕшеи: ѕ ѕста ~ŢR, 1533, apr. 15.

II. *în top. loc* [въ](л)челѕши: w(т) ма(т)ка чорькъи по ... ~ŢR, 1556, apr. 17.

VÎNĂTOR *m.* I. «житель деревни Вынэторь», «habitant du village Vînători»; вънъторн: и пото(к)мили(с) съ селѣни ~ M, 1585, oct. 20; 1595, nov. 17; вънъто(рн): селѣни ~ да имаю(т) де(р)жати w(т) полѣни ~ M, 1585, oct. 20; 1591, ian. 5; вънъторїи: да не имае(т) ми тѣгати ~ M, 1591, ian. 5; 1595, nov. 17.

II. *în top. sat* вънъторн: дали ... калѕгарица(м) w(т) ~ M, 1574, iul. 27; мона(с)тн(р) ... цо е(ст) проти(в) ~ M, 1580, ian. 27; вънъто(р): мона(с)тн(р) w(т) ~ M, 1580, iun. 29; вънъторїи: съ село ~ M, 1591, ian. 5; 1595, nov. 17.

***VÎNT** *n.* «ветер», «vent»; *în antrop.* въ(н)тꙋ(л): дадо(χ) еди(н) сала(ш) на имѧ ~ M, ⟨1527⟩, mart. 3.

VÎRF *n.* I. вершина (горы)", «sommet (d'une montagne)»; врьχѕ: и w(т) ~ дѣлѕлѕи ŢR, 1526, iul. 7; върχѕ(л): све слѣмѣ по ~ мъгѕрило(р) ŢR, 1556, apr. 8; връχѕ(л): ѕ ~ кѕ(л)ми(в) ŢR, 1575, dec. 4.

II. *în top. loc* врьχѕ(л): ѕ ~ пїетро(с)ло(в) ŢR, 1517, iul. 10; ~ козїеи; ~ мамотж(в) ŢR, 1550, iul. 3; ~ копие(в) ŢR, 1575, dec. 4; ~ со(м)нѕросѕло(в) ŢR, 1578, iul. 15; ~ поене(в) ŢR, 1579, iul. 10; ~ корнѣтѕло(в); ~ ко(р)нишило(в); ~ корне(в) ŢR, 1582, iun. 4; ~ боѕло(в) ŢR, 1596, iul. 6; в(р)ъχѕ(л): ~ рѕделo(м) ŢR, 1517, iul. 10; върχѕ(л): дорн ѕ ~ бѣло блате(в) ŢR, ⟨1560—1567⟩, oct. 6; врьχѕлѕ: дорн ~ мъгѕре(в) ŢR, 1565, sept. 14, *Ştef. Doc. G.*, p. 150; врьфѕ(л): и w(т) ~ мѕ(ш)челѕло(в) до фраси(н) ŢR, 1578, ul. 15.

***VÎRTEJ** *n.* «водоворот, пучина», «tourbillon d'eau, gouffre»; *în top.* 1. *loc* въ(р)тѣжъ: ѕ пи(с)кѕ(л) гатеціе(в) на ~ ŢR, 1517, iul. 10. 2. *sat* въртежъци: продаа ... сиимен ватаг wт ~ M, 1591, apr. 8, *Ghib. Sur.* XX, p. 24.

VÎRTOP *n.* I. «овраг, рытвина», «ravin, fondrière»; врътопа: оу нижни конецъ ~ на рѕиттѕржк M, 1422, mart. 12; врътоап[ѣ]: w(т) толѣ право чере(с) ~ ... на могилѕ M, 1493, mart. 26; врътоапе: на копанѕ могилѕ кливъ ~ M, 1501, dec. 14, *Bogdan, Doc. Ş.* II, nr. XCIII; врътo(п): еди(н) ~ цю се зоке(т) по вале ŢR, 1532, sept. 1; врътo(п): до ~ и на кнезѕнїи ŢR, 1587, nov. 7 A; въ(р)топѕ(л): дори ѕ ~ w(т) тѕфе ŢR, 1595, iul. 24.

II. *în top.* 1. *vîlcea* врътоапело(р): дори ѕ влъчаща ~ ŢR, 1558, febr. 11. 2. *sat* врътопо(л): село по имѣ ~ M, 1559, mart. 20; врътопѕла: w(т) хота(р) ~ M, 1559, apr. 2; врътo(п)': на село на ~ M, 1559, apr. 28; 1560, iun. 24; ŢR, 1597, mai 6; M, 1589, ⟨mai 15⟩; въ(р)топи: части села w(т) ~ ; въ(р)топѕлѕ: w(т) хота(р) ~ M, 1562, iul. 1; врътопѕ(л): селоке ... w(т) мѕ(ш)че(л) и ~ ŢR, 1565, apr. 4; 1589, mai 19; ⟨1587—1590⟩, ian. 9. 3. *loc* врътоапе: w(т) ~ де(л) ен въса ŢR, 1567, mai 17; 1588, ian. 17.

***VÎRTOPEL** *n. dim.* de la **VÎRTOP**; *în top.* 1. *loc* врътопиель: и ѕ ~ ŢR, ⟨1533, mai — dec.⟩, *DRH* III, nr. 158; врътопїелѕлѕи: на ѕ(с)та ~ ŢR, 1583, mai 27 A. 2. *sat* врътѕпїе(л): w(т) ~ M, 1574, mart.

* **VLĂDICĂ** *m.* «владыка, повелитель», «évêque, prélat»; I. *în antrop.* [в]лъдика: пис(а) иванко ~ M, 1469, iun. 5, *Bogdan, Doc. Ş.* I, nr. LXXIX; влъдика: е(ст) прода(л) ~ и кома(и) ŢR, 1577, apr. 29 A; ⟨1594⟩, iun. 15, *DRH* XI, nr. 65; 1598, febr. 25, *DRH* XI, nr. 275; влъдикъи: и(з) до(л) въкърецои w(т) де(л) ~ ŢR, 1577, apr. 29 A; влъдикъ: и ~ апродѕ(л) ŢR, 1596, aug. 17.

II. *în top. loc* влъ(х)ки: мѣ(с)то иде(ж) именуетсѧ [копа]нїе ~ M, 1584, mai 15.

❸ дела влъдикев ŢR, 1599, febr. 25, *DRH* XI, nr. 275; брат влъдїкъѣ ŢR, 1598, apr. 24, *DRH* XI, nr. 281.

VODĂ *m.* pentru sens *v.* **VOIEVOD**; водь: [при дни] влад ~ ŢR, 1508, dec. 23, *DRH* II, nr. 62; во(д): поконно(мѕ) мирча ~ ŢR, 1567, nov. 20; водъ: їw миха ~ ŢR, 1594, ian. 4, *DRH* XI, nr. 21; 1596, mart., *DRH* XI, nr. 155; iun. 3, *DRH* XI, nr. 173; iul. 18, *DRH* XI, nr. 182; 1597, ian. 17, *DRH* XI, nr. 215; iul. 1, *DRH* XI, nr. 247.

VOIEVOD *m.* I. «воевод (титул господарей Молдавии и Мунтении)», «voïvode, titre donné aux princes régnants de la Moldavie et de la Valachie»; воивод: ни едии господинь wт влашкѕ землю тъкмѕ радѕль ~ ŢR, ⟨1478⟩, *DRH* I, nr. 256; воиво(д): разорити помѣнѕ ва(с)ра(в) ~ ŢR, 1538, aug. 28; воево(дѕ): (и)w петра(ш)ко ~ и г(с̄д)нь ŢR, 1557, iul. 4; ми(р)ча ~ анепсеѕ ми(х)не(в) ~ ŢR, 1569, ian. 7; и виѕкѕ ми(х)нѣ ~ ŢR, 1569, apr. 29; воеводѕ: їw неколаи ~ ŢR, 1600, sept. 26, *DRH* XI, nr. 418.

II. *în top. sat* воиво(дѵ): да и(м) сѕ(т) пи(с)кѕ(л) ~ ŢR, 1541, febr. 10; воеводецои: жѕпанѕ врѣжоге ... w(т) се(л) ~ ŢR, 1511, aug. 30, *DRH* II, nr. 90.

● пи(с)кѕ(л) воиводе(в) ȚR, 1543, iun. 15.

***VOIEVODEASĂ** *f.* «жена воевода», «épouse du voïvode»; *în top. loc* вшевшдѣсен: на конець ~M, 1583, aug. 6.

VOINIC *m.* «воин, солдат», «soldat, guerrier»; воиникоу(л): и племени(к) и(χ) доброн(н) ~M, 1495, ian. 17.

VOLOC *n.* «невод», «traîneau»; волочеле: да имае(т) възѣти его мрѣжа и ~M, 1582, aug. 3; волочелъ: да има(т) въимати іми мръже и ~M, 1592, febr. 1.

VORNIC *m. v.* **DVORNIC**

VORNICEASĂ *f. v.* **DVORNICEASĂ**

VORNICEL *m. v.* **DVORNICEL**

***VOROAVĂ** *f.* «слово», «mot»; I. *în antrop.* воровѣнѕ(л): бадѣ ~ȚR, 1576, apr. 28.

II. *în top. sat* воровѣня: шерѣ шт ~ȚR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105; 1531, mai, *DRH* III, nr. 114.

VOSTRU, VOASTRE *adj. pos.* «ваш», «votre»; вошстре: ѳо(р)те не рггъ(м) д[ѕ]мило(р) ~M, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 514.

VOȘTINAR *m.* «работник, подготовляющий воск», «ouvrier qui prépare la cire»; воцинаре: дали есми ... въси камени ш(т) воскѕ ... и шесть ~ M, 1488, apr. 3.

***VRABIE** *f.* «воробей», «moineau»; I. *în antrop.* врабїе: тад кѕпи(л) іѵна(ш)коу ~M, 1593, sept. 20; ȚR, 1598, iun. 22, *DRH* XI, nr. 302.

II. *în top. prisacă* врабїа: продали ... еднѕ пасикѕ на имѣ ~M, 1483, aug. 17.

VRACI *m.* «врач, лекарь», «mèdecin»; врачю(л): ми сте послали ге(р)ги ~ȚR, ⟨1546—1552; 1558—1559⟩, dec. 20; ш(т) ра(дл) ~ȚR, 1568, oct. 15.

VRĂJMAȘ *m.* «враг, неприятель», «ennemi»; вра(ж)машъ: ~ г(с҃д)вѕ ми; ~ врашовѣнш(м) ȚR, 1421, mai 17; вра(ж)ма(ш): ~ г(с҃д)ва ми ȚR, 1421, mai 17; ⟨1479, dec.⟩; ⟨1482, apr. — iun.⟩; ⟨1496—1497⟩; ⟨1497—1498⟩; ⟨1498, apr.⟩; вражмашне: храните мои ~ȚR, ⟨1431—1433⟩ A; вражмаша: дайте ~ ми ȚR, ⟨1431—1433⟩ A; ⟨1438—1446⟩; вра(ж)маши: мои ~ȚR, ⟨1456—1458⟩; ⟨1462—1474⟩; ⟨1474, ian.⟩; ⟨1476⟩, febr. 28; ⟨1478⟩; ⟨1478—1479⟩ B; ⟨1479, sept. — oct. ⟩; връ(ж)маше: и паки тиези ~ȚR, ⟨1478⟩ D; вра(ж)маша: ѕземете ш(т) ... ~ ми ȚR, ⟨1480, nov.⟩; 1481, ⟨sept. — dec.⟩; ⟨1521—1524⟩, ian. 19; вражма(ш): тънзи ~ȚR, ⟨1479, dec.—1480⟩; 1481, ⟨sept. — dec.⟩; ⟨1530—1532⟩, sept. 17; връжмаша: цѣте дръжати моего ~ ; връжма(ш): ще бити и вам ~ȚR, ⟨1480, nov.⟩; вражнмашн: погѕблѣе(т) нашн ~ȚR, ⟨1512—1521⟩, mai 27; вра(ж)масн: поставн(χ) ~ г(с҃д)ва ми ȚR, ⟨1530—1532⟩, sept. 7

VRĂJMĂȘIE *f.* «вражда, неприязнь», «hostilité, inimitié»; вражмашне: за радї ~ еже сте имали шт съда на пред вѣке ~ да не имате ȚR, 1525, iun. 10, *DRH* II, nr. 238.

VREA *vb.* «хотеть, желать», «vouloir, désirer»; вре(м): нон ~ да говорн(ш) ȚR, ⟨1538—1541⟩; ве(ц): кѕмѕ ве(ц) афла то(т) съ се скрїе M, 1597, sept. 9; ва: чьна ва спа(р)чь помана ȚR, ⟨1599, nov.—1600, sept.⟩, însemnare pe doc. din 1596, febr. 1; во(р): се ~ цїнѣ де кѕвж(н)тѕ ȚR, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 460.

VREME *f.* I. «время; пора», «temps; moment»; врємє: ши прѣ дчєпа ~ȚR, 1600, iul. 6 A.

II. *in antrop.* врѣмє(ш): гаври(л) ~ M, 1522, . . . 26, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, nr. 85.

VRÎNCEAN *m.* «житель местности Вранча», «habitant de Vrancea»; *în antrop.* вра(н)чана: вѣра пана ~ M, 1471, aug. 13; oct. 24; вра(н)ча(н): па(н) ~ спата[рь] M, 1471, sept. 10; врънчана: вѣра пана ~ M, 1472, ian. 25; врънчанѫ: пан ~ спатар M, 1472, iun. 1, *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 22; врънча(н): па(н) ~ спъта(р) M, 1472, iun. 5; врънчанѫла: дѣти іѡана ~ M, 1558, apr. 7 B; 1548, febr. 29; врънчанѫль: ѡ(т)цъ иѫ іѡ(н) ~ M, 1558, apr. 7 B; врѣ(н)чѣнѫ(л): вра(т) его ~M, 1591, apr. 1.

***VRÎSTAT** *adj.* «полосатый», «rayé»; I. *în antrop.* връстата: сынове иванка ~ M, 1491, ian. 7, *Bogdan, Doc. Şt.* I, nr. CCXXVI.

II. *în top.* 1. *munte* въръстатѫ(л): до върхо ~M, 1455, febr. 3 (fals din sec. XVI). 2. *sat* връстацїи: села на имѣ . . . гоещїи и ~ M, 1491, ian. 7, *Bogdan, Doc. Şt.* I, nr. CCXXVI.

VULPAR *m.* «охотник лисиц», «chasseur de renards»: вѫ(л)парѫ: повратн(ш) мане ~ȚR, 1502, iun. 19; 1515, mai 20; 1535, oct. 24; вѫ(л)парю: дадоше . . . жѫпанѫ мане ~ ȚR, 1515, mai 20; вѫ(л)па(р): ѫ манѣ ~ȚR, 1526, iul 26; вѫ(л)парю(л): шести де(л) що е(ст) дръжа(л) манѣ ~ȚR, 1535, oct. 24.

⊙ сїови мане(в) вѫ(л)парюлѡ(в) ȚR, 1567, dec. 5.

***VULPE** *f.* «лиса, лисица», «renard»; I. *în antrop.* воу(л)пе: племени(к) и(х) жоуржа ~ M, 1495, ian. 22 C; вѫ(л)пѣ: и дѫша и во(н)цѣ и ~ȚR, 1510, mai 27 B; вѫ(л)пашъ: пи(с) ~ граматикъ M, 1449, mai 26; 1466, dec. 8 A; вѫ(л)па(ш): и добрѫ(л) и кръстѣ и ~ M, 1452, oct. 27; 1453, iul. 8; 1456, febr. 18; iun. 30; 1458, apr. 12; 1459, iun. 12; 1478, febr. 11; 1585, aug. 5; вѵ(л)пашь: пи(с) ~ ѫ сѡ(ч)вѣ M, 1455, aug. 15; воу(л)пашь: пи(с) ~ грамати(к) M, 1470, apr. 1 A; 1472, apr. 25; хѵ(л)па(ш): грасѵлови ~ ; хоу(л)па(ш): ~ ланша(р) M, 1585, aug. 5; воулпескоуль: та продала . . . драготъ ~M, 1495, mart. 17, *Bogdan, Doc. Şt.* II, nr. XLI.

II. *în top. sat* вѫлпеци[и]: да им ест ѫ ~ горнии ȚR, 1509, iul. 19, *DRH* II, nr. 63; вѫ(л)пещи: село ѫ ~ȚR, 1571, aug. 3; вѫ(л)пѣни: ѡ(т) па(д) ~ ȚR, 1545, iun. 1.

⊙ межи млино(м) вѫлпашевѣмъ M, 1468, sept. 24.

***VULTUR** *m.* «орел», «vautour; aigle»; I. *în antrop.* влътѫ(р): сище ~ ддѡшеıѵ ѡ(т) своє(м) добрѫ воло; побрати(л) ~ п(о) да(н)чю(л) ȚR, 1545, mai 30; вѫ(л)тѫрѫлѫи: съ(с) дещера ~ ; вѫ(л)тѫрѫлю(и): прѣ(ш) дещера ~ ȚR, 1565, apr. 4; влътѫрѫ(л): ѡ(т) жѫпа(и) ~ ȚR, 1568, iul. 30.

II. *în top.* 1. *sat* вѫлтѫрещїи: село . . . на имѣ ~ M, 1487, oct. 12, *Bogdan, Doc. Şt.* I, nr. CLXIX; вѫ(л)тѫрещї(и): селово(м) . . . и строещї(и) ȚR, ⟨1524⟩, mai 22; в(л)ътѫрещии: селово(м) . . . гындѣнии и ~ ȚR, 1529, mai 12 C; в(л)ѫтѫрещїи: ~ и строещїи ȚR, 1530, iun. 23; влътѫре(ц): ѡ(т) ~ ȚR, 1531, mai; влътѫръции: да и(м) е(ст) селѡ ~ȚR, 1568, iul. 30; влътѫрѣни: и съ(с) вла(д)ѵ(л) ѡ(т) ~ ȚR, ⟨1571—1574⟩, iun. 23. 2. *loc* влътѫрѫлѫи: и ѡ(т) кѫнѫѕ(л) ~ȚR, 1556, apr. 8.

⊙ дѣдина влътѫрѡ(в) ȚR, 1545, mai 30; падина влътѫрѫло(в) ȚR, 1587, nov. 7 A.

***VULTUREL** *m. dim.* de la **VULTUR**; *în top. loc* влътѫре(л): и ѡ(т) ми(к)шенѣ(с) до ~ȚR, 1573, aug. 12.

Z

ZA *f.* «кольчуга», «cotte de mailles»; зале: за ~ ѡ(т) здоло *Cat.*, 1509, ian. 25; apr. 18.

ZADAR *n.* «даром», «en vain»;зада(р): а би не била с҃тиѣ ти м(ц̃)нїа ѕ ~ M, ⟨1552, sept.; 1561, nov.; 1564—1568, mart.⟩.

ZAPIS *n.* «документ, грамота», «acte, document»; записоу: а прислъ олдѕ своего и ~ потвердити M, 1434, ian. 13 B; 1467, febr. 3; записѕ: кто сѣ покоусн(т) порѕшити сїе наше даанїе и ~ M, 1459, mai 20; записе: не исхоче(т) ни дати ти(х) ~ M, 1585, apr. 18.

***ZAPŞĂ** *f.* «лужа», «mare, flaque d'eau»; *în top. loc* запшѫ: оу ~ писков M, 1600, iul. 29, *DRH* XI, nr. 408.

ZARAF *m.* «ростовщик», «usurier»; зарє(ф): некѕла ~ кѕпе(ц) ѡ(т) пшїи тръ(г); зарефѕ(л): никѕла ~ M, 1593, mai 30.

ZARBA *f.* «драгоценная, шелковая ткань», «étoffe de soie, brocart»; зарба(х): кн(н)те(ш) б҃ї и цоаше к҃ є(д)на ѡ(т) ~ а дрѕга за грана ṬR, 1582, aug. 27 B.

***ZĂBAVĂ** *f.* «задержка, отсрочка», «retard, répos»; *în antrop.* зъба(в): пилтѕ(л) съ деца(м) сн и ~ ṬR, 1538, iul. 16; зьба(в): ~ клѕ(ч) ṬR, ⟨1579⟩, dec. 12.

ZĂBUN *n.* «зипун», «manteau des paysans»; зъбѕ(н): едн(н) ~ за кофтнрїе ṬR, ⟨1594—1599⟩, ian. 14.

***ZĂGAN** *m.* «ягнятник бородатый», «gypaète barbu (vautour des agneaux)»; *în antrop.* зъга(н): ѡ(т) алъма(н) и ѡ(т) ~ ṬR, 1569, iun. 14; 1579, sept. 9 A; зага(н) M, ⟨1570, apr. 14⟩.

● камена зъганѕлѡ(в) ṬR, 1517, iul. 10; марко зъгановн(ч) M, 1555, mai 2 A; де(л) зъганѡ(в) ṬR, 1569, iun. 14.

ZĂGAZ *n.* «плотина», «barrage, écluse»; зъга(с): сътворн(л) ~ по є(д)на грь(л) ... да затикае(т) во(да) ṬR, 1588, sept. 18.

ZĂLOG *n. g.* «залог», «gage»; зъло(г): положи(л) проика ~ ŢR, 1550, apr. 25; зълѡ(г): не є(ст) по(с)тави(л) ~ ŢR, 1590, iul. 16; 1596, ⟨sept. 28—dec. 31⟩.

II. *în top. loc* (v. şi sensul «ива пепельная», «saule»); зълоаци: ме(с)то се зове(т) ~ ŢR, 1587, aug. 3.

ZĂLOGI *vb.* «закладывать, отдавать в залог», «nantir, mettre en gage»; зълоцїи(л): ѡнє се сѕ(т) ~ ѡ(т) къ кнезе(м) лъѕдато(в) ŢR, 1599, ian. 15 A.

ZĂLOGIT *adj.* «заложенный», «mis en gage, nanti»; залоци(т): бнѡ є(ст) тѣ(χ) ѡ(ч̃) ~ ра(дї) р̃ а(с̃) ŢR, 1597, apr. 25.

***ZĂNOAGĂ** *f.* «овраг; долина; поляна; водоворот», «fondrière; valée, clairière; gouffre»; *în top.* 1. *munte* зънога: дарѕва ... планиıѫ мѫнѫїлѣсѫ и голѣма стѫнѫ и ~ ŢR, 1451, iul.; зънога: да мѕ сѕ(т) є(д)нѕ планиıѕ ... и съ въсѣ ~ ŢR, 1513, mart. 23; зъноа(г): гръбова ... и ~ ŢR, ⟨1568, iun. 29—1577, sept. 18⟩; занога: мѕ(н)теле є(ж) се зове(т) ~ ŢR, 1578, iul. 15. 2. *sat* зъноага: да мѕ є(ст) села ~ ŢR, 1569, mai 31; 1570, nov. 18; 1571, apr. 3; зъноа(г): мегїѫши ѡ(т) ~ ; зъногa: да мѕ є(ст) село ~ ; зъногъ: мегїѫши ѡ(т) ~ ; зъногъ: тако прѣ(ш) мегїѫши ѡ(т) ~ ŢR, 1570, nov. 18.

ZĂPODIE *f.* «плоскогорье; широкая долина», «plateau (plaine située sur une hauteur); valée large»; заподїею: тои ~ гори до моχилѕ M, 1425, ian. 30; 1492, nov. 24, *Bogdan*, *Doc.*, *Ş.* I, nr. CCLV; заподїи: ѡ(т) дѕбъ росоχатъıи чере(с) ~ чере(с) пѕтъ M, 1488, apr. 3; зъподїю: право чере(с) коне(ц) рѣдѣ и чере(с) ~ M, 1490, nov. 26; 1492, nov. 24; *Bogdan*, *Doc. Ş.*, I, nr. CCLV; зъподїи: межи два ~ M, 1490, nov. 26; заподїю: чере(с) ~ та на връχ дѣла M, 1501, dec. 14, *Bogdan*, *Doc. Ş.* II, nr. CXIII; зъподїе: ѡ(т) толѣ чере(с) ~ на гѡ(р) M, 1546, apr. 11.

II. *în top. loc* заподїа: почеıше ѡ(т) где падае(т) белошева ~ M, 1425, ian. 30; зъподїа: ѡдно место селѕ гори ~ кръıици M, 1468, sept. 12, *Bogdan*, *Doc.*, *Ş.*, I, nr. LXXV; зъподїи: до оустїе ~ оуламилѡр; зъподїю: черес ~ сочилѡр M, 1492, nov. 24, *Bogdan*, *Doc. Ş.* I, nr. CCLV; M, 1546, mai 12; заподїа: право на горѕ выше ~ нанова M, 1522; ŢR, 1569, aug. 23; заподїи: част село ѡ(т) (то)дерецıи цıо сѕ(т) ѕ ~ M, 1523, ian. 4; зъпо(д)и: покѕпи(ш) ... ме(с)то на и(м) ~ ŢR, 1557, iul. 9.

***ZĂTON** *n.* «глубоко врезавшийся в берег залив; запруда, плотина, для ловли рыбы», «golfe long et profond, enclos pour y garder le poisson»; *în top. loc* зътоанеле: ~ лѕпѕлѕл ŢR, 1583, mai 27 A; зътѡ(н): ѡ(т) къ ~ M, 1588, sept. 2 A; зъто(н): ѡ(т) бре(г) ... ѡ(т) къ ~ M, 1594, febr. 7.

ZĂVOI *n.* I. «прибрежная роща; луг», «bocage au bord d'une rivière; pré»; зъвою: едно ливаде ѕ ~ ŢR, 1527, sept. 24, *DRH* III, nr. 44.

II. *în top. sat* зъвоеле: да и(м) є(ст) крецеци ѡ(т) арги(ш) и ~ ŢR, 1538, iul. 16; зъвою: ста(н) ѡ(т) ~ ŢR, 1569, dec. 13; зъводеле: села жѕпа(н) драгичѡ(в) по име ... мѕ(ш)челѕ(л) и ~ ŢR, 1574, aug. 7; зъвоııи: имами ... два села на имѫ драгоуııаıи и ~ M, 1520, iul. 15; 1533, mart. 6; 1578, iul. 12; зъвоıа(н): половини село ѡ(т) ~ M, 1520, iul. 15; 1578, iul. 12; зъвоıаıѡ(χ): подли село ~ M, 1520, iul. 15; 1533, mart. 6; зъвоıань: половина село ѡ(т) ~ ; завоıани: по срѣ(д) село ~ M, 1533, mart. 6.

***ZBUCIUMAT** *adj.* «беспокойный, тревожный», «tourmenté, troublé, agité»; *în top. munte* зв8ч8мат8(л): да с8(т) н(м) ... и съ планине(м) є(ж) се га зове(т) дрѫгина и ~ ŢR, 1576, nov. 12.

ZEAMĂ *f. v.* **DZEAMĂ**

***ZEMNIC** *n.* «лачуга, подвал», «cave»; *în top. sat* земничеле: село зе-ковми ~ ŢR, 1504, nov. 21; 1511, aug. 30; земничѣле: село ~ ŢR, 1587, ian. 26.

ZESTRE *f. v.* **DZESTRE**

***ZGÎIT** *adj.* «с вытаращенными глазами», «à yeux écarquillées»; *în antrop.* зг8ит8: с(й)ови ста(н)чюлш(в) на н(м) да(н) и ~ ŢR, 1587, iul. 31, *Ştef. Doc. G.*, p. 259.

***ZGÎRCIT** *adj.* «скупой», «avare»; *în top. sat* зг8ьчицн: неделко шт ~ ŢR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

***ZGURĂ** *f.* «шлак», «scorie»; *în antrop.* зг8ра: ~ съ же(н) и съ дѣти M, 1593, mai 28; зг8рѣ: ~ съ же(н) и съ дѣти; зг8роае: ~ съ дѣти M, 1581, mai 11 C.

ZIDAR *m.* «каменщик», «maçon»; зидарю(л): семиш(н) зе(т) д8митр8 ~ ŢR, 1585, ian. 13.

***ZIMBRU** *m.* «зубрь», «bison d'Europe»; *în top. sat* зи(м)бре(ц): н(з) дѣ(т)ко лїикъ(в) ш(т) ~ ŢR, ⟨1579⟩, apr. 2; зж(м)бре(ц): дѣ(т)ко ш(т) ~ ŢR, 1590, ian. 26.

***ZÎRNĂ** *f.* «паслен черный», «tue-chien»; I. *în antrop.* 8ърнъ: наши слоѹги ~ и братїа его тома M, 1488, oct. 15; зрънъ: пок8пише ш(т) ~ ŢR, 1515, mai 23; 1538, iun. 8; зръне: є(ст) к8пена ш(т) ~ ŢR, 1515, mai 23; зръ(н): хоще(т) ста(н) и ~ да прифати(ш) зако(н) ŢR, 1538, iun. 8; 1584, aug. 28.

II. *în top. sat* зь(р)не(ц): по(п) съ(с) сїовн сн ш(т) ~ ŢR, ⟨1479—1480⟩ A; зь(р)нецн: съ ~ и съ тоха(к) ŢR, ⟨1479, dec. — 1480 ian.⟩ *Bogdan, Rel.*, nr. CXXV; зрънецн: да є(ст) владѣлов8 ш(т) ~ ; зръне(цн): ш(т) ~ до(л)нн ŢR, 1515, mai 23; зръне(ц): днїк8(л) ш(т) ~ ŢR, 1590, apr. 18.

● селнца зрънова M, 1443, nov. 29 B; п8(т) зъ(р)нъ(в) ŢR, 1575, ian.

ZLĂTAR *m.* «золотых дел мастер; кочующий цыган», «orpailleur; Bohémien nomade»; злата(р): калека съ децами(с) и да(н)ч8(л) ~ ŢR, 1520, apr. 10; ⟨1528—1529⟩, febr. 21; злъта(р): тѣдора(н) ~ ŢR, 1570, mart. 29 A; M, 1573, ian. 17; златар: корнѣ ~ M, ⟨1570, apr. 14⟩.

II. *în antrop.* злътърескѣл(ъ): владъ ~ M, 1451, iun. 13, *DRH* II, nr. 11.

III. *în top. sat* злътари: да мѣ с8(т) ш(ч)на и селш(м) ~ є(ж) се зове(т) ани҃ѣенїи ŢR, 1590, iul. 12; злѫтѫре(н): и 8 ~ полобнни ŢR, 1519, ⟨ian.—aug.⟩ 10; злътърен: да н(м) є(ст) ш(ч)нѣ 8 ~ ŢR, 1548, iun. 3; злътърен: пок8пи вла(д)8(л) ш(т) манѣ ш(т) ~ ŢR, ⟨1548—1549⟩, iun. 10.

● пи(с)к8(л) злътарюло(в); ~ злътарюло(в); ф8(р)ка злътарюло(в) ŢR, 1566, ian. 9.

***ZLĂTĂROAIE** *f.* «жена злэтара», «femme de zlătar»; *în top. loc* злъ-търоныя: поле на нмѣ на ~ M, 1467, sept. 11; златароаиа: дроѹгоѹ пасик8 на нмѣ ~ M, 1520, iul. 1536, ian. 18.

***ZMEU** *m.* «дракон», «dragon»; I. *în antrop.* змєѕлшв: дела ~ ṬR, 1594, febr. 4, *DRH* XI, nr. 27.

II. *în top. lac* змєѕло(в): колико дръжи ѡ(т) ла(к) ~ ṬR, 1510, mai 27 B; лакѕ(л) ~ ṬR, 1572, iul. 15.

***ZMEUR** *m.* «малина (куст)», «framboisier»; *în top. sat* змєшарии: до(л) ~ ṬR, 1593, dec. 20 A.

***ZMEURET** *n.* «малиновая роща», «lieu couvert de framboises»; *în top. loc* змиѕръ(т): покѕпи ... ѡ(ч)иѕ а̃ фа(л(че ѡ(т) миkѕ(л) за ї̃ а(с)при ѕ ~ ~ ṬR, 1567, dec. 26.

***ZMULT** *adj.* «вырванный, выдернутый», «arraché, détaché»; *în top. sat* змѕлци: кѕпили ... ~ на сѕχолѕи M, 1448, iul. 15 B.

***ZORILĂ** *m.* «утренняя звезда, олицетворение утренней зари (в румынских народных сказках)», «nom populaire de Sirius; personification de l'aurore (dans les contes populaires roumains)»; I. *în antrop.* зорн(л): па(к) приде ~ ṬR, 1535, aug. 30, *Ştef. Doc. G.*, p. 103; 1575, ian.; 1597, dec. 3.

II. *în top. sat* зорилещи: да и(м) сѕ(т) ѡ(ч)иѕ ѕ ~ ṬR, 1535, aug. 30, *Ştef. Doc. G.*, p. 103; ча(с)т село ѡ(т) ~ M, 1546, mart. 31; зориле(ш): ѡ(т) ~ ṬR, 1594, oct. 31.

● коаделе зорилъ(в) ṬR, 1575, ian.; ѡ(т) зорилова M, 1587, ian. 17.

ZUF *n.* «шерстяная тонкая ткань», «étoffe fine de laine»; зѕ(ф): ~-бело съ(с) пе(д)ве(ж)їи ṬR, 1579, mai 4.

ZUGRAV *m.* «маляр; иконописец», «peintre en bâtiment; peintre d'eglise ou d'icônes»; зѕгра(ф):на(ш) слѕга шефа(н) ~ слѕжн(л) M, 1425, ian. 30 некѕла ~ ṬR, 1571, mai 2; зѕграфа: цо былъ шефана ~ M, 1443, mai 30; 1445, febr. 18; зѕгра(в): мина ~ ṬR, 1597, dec. 3.

ANEXĂ

(elemente de morfologie)

Textele care au stat la baza lucrării de față abundă în elemente gramaticale românești. Foarte frecvent apare articolul enclitic care se atașează nu numai la cuvintele românești, dar și la cuvinte de altă origine. Cel mai des se întîlnește articolul la numele proprii, mai ales la numele de persoană. Așa, de pildă, articolul *-ul* a fost înregistrat de noi, în această anexă, în 448 de antroponime, în 279 toponime și numai în 117 de cuvinte comune. La genitiv-dativ, singular și plural, precum și la nominativ-acuzativ plural, articolul enclitic este mai frecvent la toponime.

Am clasificat materialul gramatical după următoarea schemă:

A) *Articolul enclitic*

I. *masculin — neutru sg.*

-ul: -ul, 'ul, -ulъ, -ĭul, -ulь, -u, -'u, -ul (-a),
-ul (-u), -ul (-ov), -'ul (-ov), -ul (-ova),
-ul (-ovi);

-le;

-lui;

II. *feminin sg.*

-a [1]; *-ei*;

III. *masculin, feminin, neutru pl.*

-i; *-le*; *-lor*

La *-ul* am grupat mai întîi articolul după grafiile în care apare: *-ul* (-ѫ), -'ul (-юѫ), *-ul*ъ (-ѫъ), *-iul* (-їѫ), *-ul*ь (-ѫь), după care urmează articolul în forma lui eliptică *-u* (-ѫ), *-'u* (-ю) și, în sfîrșit, exemplele în care *-ul* nu mai este un element morfologic propriu-zis, fiind inclus în corpul cuvîntului la care se adaugă desinențele slave: *(-ul)-a*, *(-ul)-u*, *(-ul)-ov* (*'-ul)-ova*, *(-ul)-ovi*.

Aceste forme se întîlnesc cu precădere la antroponime (162) și toponime (85), față de numai 3 exemple (киръѫлд, хрисѡвѫлѫ, кирѡѡуллд) la apelative.

[1] În capitolul A II care cuprinde cuvinte în *-a* am introdus și exemple de tipul *Seaca*, *Pietroasa* etc., fără a înțelege prin aceasta că pentru noi controversa articol sau sufix a fost tranșată în favoarea celui dintîi.

Exemplele din listele care urmează, și care, evident, nu pot cuprinde toate cazurile existente, prezintă două situații distincte:

a) Elementele morfologice românești sînt încadrate perfect în textul slavon, îndeplinind funcțiile relaționale impuse de context. Aici trebuie incluse toate cazurile în care elementul morfologic românesc este final de cuvînt, indiferent că se găsește în nume proprii sau în apelative. Remarcăm în treacăt că funcțional numele de locuri simple, de pildă, sînt în cea mai mare parte articulate cînd nu se folosesc cu prepoziții, și invers, în cea mai mare parte nearticulate cînd se folosesc cu prepoziții. O problemă de amănunt care va trebui încă să fie cercetată este folosirea numelor de locuri feminine fără articolul *a* cînd sînt precedate de adjective slave (care reprezintă, probabil, traducerea adjectivului românesc) ca în exemplul: ВЕЛИКА МЪГЎРЯ (ȚR, 1598, sept. 6). În documentul citat *măgură* se întîlnește în formă articulată de 25 de ori cu determinare postpusă și de două ori în forma citată de noi mai sus.

b) Elementele morfologice românești după care urmează desinențe slave, cele mai multe întîlnindu-se după *-ul* și, desigur, mai puține după *-lui*, *-lor*.

Faptele acestea pot fi cuprinse în următoarea schemă:

-ul +
- 1. -a (gen. sg.) în: top. / apelative (1 exemplu) / antrop.
- 2. -ѕ, оу (dat. sg.) în: top. / apelative (1 exemplu) / antrop.
- 3. -*oe* (gen. pl. sau adj. pos.) în: top. / antrop.
- 4. -*oe* -*a* (adj. pos.) în: top. / antrop.
- 5. -*oeи* -(-*oe*-*и*) în antrop.

-lor +
- 1. -*oe* în: top. / apelative
- 2. -ѕ, -оу în: top. / apelative

După cum se poate observa din schema de mai sus și din listele de exemple, la cuvintele românești nu apar toate elementele paradigmei slave, rolul lor fiind îndeplinit exclusiv de elementele românești. Cel mai des folosit din paradigma slavă, *-ov*, este, de regulă, sufix. L-am introdus în schema noastră, pentru că în unele cazuri este desinență.

Din listele care urmează se poate observa cu ușurință vechimea elementelor gramaticale românești în textele slavone. Astfel articolul *-a* apare la 1374, *-ul* la 1385, *-i* la 1400, *-le* la 1429, *-lui* la 1436, *-lor* și *-ei* la 1448 etc.

B) *Desinenţe*:

I. *feminin sg. -e (-ă)*

II. *masculin, feminin, neutru pl. -i; -le; -uri (-ure, -ore)*

În listele noastre n-am introdus exemple cu desinenţa *ă* deoarece, mai ales la numele de persoană masculine nearticulate, sînt extrem de frecvente. La apelative *ă* se întîlneşte mai rar şi poate fi luat în considerare ca desinenţă numai la cuvintele româneşti. Numele de persoane din documente, ca şi numele de locuri, aparţin aproape exclusiv sistemului onomastic românesc. Calitatea lor de nume proprii a impus cancelariilor domneşti o grijă sporită în ceea ce priveşte redarea lor. Antroponimele masculine în *-ă* aproape fără excepţie au la finală ъ, ѫ, ь,. iar după ž, č, š, c au ѣ.

Iată un număr de cazuri citate la întîmplare:

бъдилъ ŢR, 1525, iul. 24; бънилъ M, 1495, mart. 15; дѫнилѫ ŢR, 1552, iun. 6; фръцилъ M, 1546, mart. 31; фрѫцилѫ ŢR, 1515, iun. 26; фръцилъ ŢR, 1552, iun. 6; гостилъ M, 1459, sept. 3; миҳъилъ M, 1495, ian. 10; мъцилъ ŢR, 1506, iun. 25; негрилѫ ŢR, 1526, iun. 1; негрилъ M, 1498, sept. 24; стънилъ ŢR, 1487, iun. 13; ѵрсилъ ŢR, 1561; алботѫ M, 1520, iul. 15; алботъ ŢR, 1543, dec. 7; кашотъ M, 1491, ian. 16; калотѫ ŢR, 1508, nov. 11; калоть ŢR, 1508, dec. 23; драготъ M, 1527, mart. 9; драготѫ M, 1546, apr. 22; мікотъ M, 1491, ian. 16; паскотъ ŢR, 1599, aug. 4; добрикъ ŢR, 1599, aug. 4.

Antroponimele masculine provenite de la apelative feminine păstrează cu consecvenţă forma nearticulată a substantivelor comune:
бръбънцъ M, 1579, iun. 20; бръбънцѫ M, 1578, ian. 29; бортѫ ŢR, 1548, iul. 2; брагъ ŢR, 1571, mai 5; броаскъ M, 1546, mai 19; броскъ ŢR, 1597, iun. 20; вълбоакѫ M, 1554, mart. 1; боѵсъ M, 1495, febr. 3; къделницъ ŢR, 1599, apr. 16; четинѫ ŢR, 1599, aug. 4; кичеръ M, 1581, mai 8; чокінъ ŢR, 1599, aug. 4; човикѫ ŢR, 1532, mai 2; косороакъ ŢR, 1534; кривинъ ŢR, 1599, aug. 4; коѵмпѫнѫ ŢR, 1526; попѫ, пѫкѫ ŢR, 1599, aug. 4 etc.

Regularitatea cu care este notată diferenţa dintre numele feminine în *-a* şi cele masculine în *-ă* demonstrează în primul rînd vechimea sistemului antroponimic românesc, şi, în al doilea rînd, respectarea lui cu strictеţe în actele de cancelarie scrise în altă limbă decît în cea română. Păstrarea acestui sistem în notaţia din documente ar putea să pară surprinzătoare, avînd în vedere tendinţa vorbitorilor de limbi slave de a reda pe *ă* din limba română prin *a* [2].

Scribii cancelariilor noastre erau, aşa cum am mai arătat, vorbitori de limbă română.

-ul

A.I. *în apelative* пѫшкарѫ(л) ŢR, ⟨1487, după nov. 21—1494⟩; бирчиѫ(л) ŢR, 1489, aug. 3; 1578, iun. 1; логофетѫл M, 1492, ian. 25, RM nr. 153; ŢR, ⟨1594—1599⟩, ian. 14, *DRH* XI, nr. 25; вонникоѵ(л) M, 1495, ian. 17; хотарѫ(л) ŢR, ⟨1506⟩, ian. 21; 1511, aug. 20; 1512, sept. 3; 1515, apr 13;

[2] Pentru unii cercetători bulgari, de pildă, *ă* din bulgară este mai apropiat de *î* romînesc, iar *ă* din limba noastră este, după părerea lor, mai aproape de *a*.

1529, iul. 27 : 1556, apr. 17 : ⟨1560⟩, aug. 7 : 1560, oct. 14 ; 1561, iul. 26 ; 1568, aug. 25 ; 1570, mai 1 : sept. 7 : брадѕ(л) ŢR, 1521, iul. 6 ; спатарѕ(л) ŢR, 1526, iul. 25 ; метоухѕ(л) ŢR, 1528, sept. 7 ; грама[тик]ѕ(л) ŢR, 1528, oct. 29 ; 1533, nov. 15 B ; ергѕменѕ(л) ŢR, 1529, mai 12 F ; ⟨1569—1574⟩, ian. 19 ; ⟨1580⟩, apr. 7 ; 1583, iun. 7 ; 1584, iun. 19 ; 1594, ian. 4, *DRH* XI, nr. 21 ; вистиерул, ŢR, 1530, mai 22, *DRH* III, nr. 91 ; бутарѕ(л) ŢR, 1533, ⟨dec.⟩ 27 ; шзѕл ŢR, 1534, dec. 18, *DRH* III, nr. 186 ; къ(л)дърарѕ(л) ŢR, 1535, dec. 11 ; лакѕл ŢR, 1496, aug. 1 ; 1537, iun. 20 ; 1575, dec. 4 ; 1583, mai 27 A ; м(л)жжетоу(л) M, 1543, apr. 24 : армашѕ(л) ŢR, 1525, iun. 10 ; 1543, iun. 15 ; дрѕмѕ(л) ŢR, 1556, apr. 8 : и(з)ворѕ(л) ŢR, 1548, mai 22 ; 1584, mai 2 ; фаѕрѕ(л), ŢR, 1548, mai 22 : ⟨1579, dec. 12⟩ ; ⟨1587⟩, ian. 28 ; прък(к)лаѕѕ(л) ŢR, 1550, febr. 21 ; поса(д)ницоу(л) M, 1552, apr. 28 ; дѣлѕ(л) ŢR, 1587, sept. 7A ; лъкшорѕ(л) ŢR, ⟨1554—1557⟩, sept. 1 ; по(с)те(л)ницѕл ŢR, 1555, nov. 12 ; въръѕ(л) ŢR, 1556, apr. 8 ; ⟨1560—1567⟩, oct. 6 ; датѕ(л) ŢR, ⟨1558—1559⟩, mart. 27 B ; ⟨1570⟩, ian. 9 ; лазѕ(л) ŢR, 1559, apr. 24 ; банѕ(л) ŢR, 1520, iun. 9 ; 1561, mai 22 ; дво(р)ницѕ(л) ŢR, 1533, oct. 13 ; 1566, aug. 29 ; 1568, oct. 2 ; 1570, nov. 18 ; плѕгѕ(л) ŢR, ⟨1569⟩, febr. 14 ; ръвашѕ(л) ŢR, 1569, iun. 23 ; гълетарѕ(л) ŢR, 1570, iul. 3, *Ştef. Doc. G.*, p. 184 ; хъта(л)мѕ(л) ŢR, 1570, sept. 7 ; бирѕ(л) ŢR, 1572, ian. 5, *Ştef. Doc. G.*, p. 189 ; 1583, apr. 29, *Ştef. Doc. G.*, p. 229 ; кѕ[р]мезишѕ(л) ŢR, 1574, sept. 4 ; шелашѕ(л) ŢR, 1576, febr. 26 ; грш(н)дѕ(л) M, 1582, aug. 3 ; ŢR, 1594, iul. 22 ; гардѕ(л) ŢR, 1578, nov. 19 ; целепѕ(л) ŢR, ⟨1580⟩, ian. 10 ; 1583, sept. 5 ; малѕ(л) ŢR, 1574, febr. 13 ; пехарницѕ(л) ŢR, 1576, mai 18 ; 1577, apr. 15 A ; ⟨1590⟩, aug. 4 ; четѕ(л) ŢR, 1578, mai 28 ; камарашѕ(л) ŢR, 1582, aug. 27 B ; еврѕ(л) ŢR, ⟨1584⟩, iun. 22 ; кальрашѕ(л) ŢR, 1585, dec. 15 ; 1597, iun. 26 ; шо(л)тозѕ(л) M, 1586, mart. 23 ; мижлокѕ(л) ŢR, ⟨1586⟩, iun. 15 ; шброкѕ(л) ŢR, 1588, ian. 10 ; зарефѕ(л) M, 1593, mai 30 ; фръѕ(л) ŢR, 1582, aug 27 B, ⟨1594—1599⟩, ian. 14 ; къ(р)топѕ(л) ŢR, 1595, iul. 24 ; апродѕ(л) ŢR, 1596, aug. 17 ; гра(ж)дѕ(л) ŢR, 1597, apr. 14 ; кълѕгърѕл ⟨1596⟩ ; TR, mai 28, DRH, XI, nr. 171 ; къпитанѕ(л) ŢR, 1600, ian. 13 ; га(л)бенѕ(л) ŢR, 1600, iul. 6 A.

in antrop. барбѕ(л) ŢR, ⟨1389—1400⟩, oct. ; 1431, nov. 17 ; 1451, aug. 5 ; 1501, mai 24 ; 1502, mart. 9 ; 1502, iun. 19 ; 1506, aug. 16 ; 1508, iun. 6 ; 1508, iun. 16 ; 1508, sept. 10 ; 1510, iun. 18 ; 1512, oct. 11 ; 1537, ian. 15 ; 1556, mai 26 ; влъкѕ(л) ŢR, ⟨1389—1400⟩, oct. ; 1451, iul. ; 1469, ian. 17 ; 1471, ian. 25 ; 1512, sept. 3 ; 1560, mart. 10 ; 1561, mai 9 ; радѕ(л) ŢR, ⟨1389—1400⟩, oct. ; ⟨1400—1418⟩ ; 1415, iun. 10 ; M, 1464, iun. 11 ; ŢR, 1497, iul. 29 ; 1501, mai 24 ; ⟨1551, sept. 1—1552, iun. 3⟩ ; братуу(л) M, 1395, ian. 6 ; ŢR, 1464, mai 30 ; 1464, aug. 12 ; M, 1488, oct. 15 ; 1493, mart. 26 ; ŢR, 1553, mart. 20 ; нѫтедуу(л) M, 1395, ian. 6 ; преоцескѕ(л) M, 1400, febr. 11 (fals din sec. XVI) ; нанѕ(л) ŢR, ⟨1400—1403⟩ ; 1437, aug. 1 ; 1528, apr. 21 ; ма(и)чѕ(л) ŢR, 1409, mai 11 ; минч(л) ŢR, 1415, iun. 10 ; 1480, ian. 18 ; 1505, dec. 10 ; 1528, apr. 4 : 1552, febr. 18 ; ⟨1561—1568⟩, mai 31 ; 1566, iun. 27 ; любкѕ(л) ŢR, 1418, iun. 22 ; срѣбоу(л) ŢR, 1418, iun. 22 ; 1428, sept. 10 ; M, 1448, sept. 22 ; 1528, apr. 4 ; 1563, oct. 22 ; станчѕ(л) ŢR, 1425, iul. 17 ; 1437, aug. 13 ; ŢR данчѕл ŢR, 1428, sept. 10 ; M, 1471, aug. 13 ; ŢR, 1487, iun. 13 ; M, 1506, mai 22 ; 1522, iul. 2 ; 1546, iun. 23 ; татѕл ŢR, ⟨1428⟩ ; 1428, sept. 10 ; албоу(л) ŢR, 1428, sept.10 ; 1431, nov. 17 ; M, 1459, sept.

3; ŢR, 1526, iun. 1; 1527, iul. 19; M, 1528, mart. 7; ŢR, 1551, mart. 13; 1555, aug. 26; 1567, iun. 17; сарѕ(л) ŢR, ⟨1429, mart. 20—1430 apr. 9⟩; ивречлески(л) M, 1429, ian. 10, *Cost. Doc. mold.*, I, nr. 79; 1560, mart. 6; кланкѕ(л) ŢR, 1431, nov. 17; M, 1461, aug. 8; ŢR, 1471, ian. 25; 1493, sept. 2; 1496, aug. 1; 1509, dec. 5; 1526, iun. 1; 1527, iul. 19; 1532, iul. 24; 1534, sept. 6; ⟨1551, sept. 1—1552, iun. 3⟩; 1566, iun. 27; 1567, iul. 19; 1570, mai 1; на(и)чѕ(л) ŢR, 1437, aug. 23; M, 1554, febr. 23; царѕ(л) ŢR, 1437, aug. 23; оускатоу(л) M, 1439, oct. 26; 1591, dec. 28; фѣрѕ(л) M, 1448, iul. 15 B; крецѕ(л) ŢR, 1453, aug. 2; дижанѕ(л) ŢR, 1453, oct. 4; добрѕ(л) M, 1458, aug. 31; ŢR, 1484, mart. 9; 1487, iun. 13; икгоу(л) M, 1458, oct. 26; 1521, iun. 3; 1523, ian. 8; ŢR, 1534, sept. 6; 1557, aug. 23; 1559, mart. 12; 1561, iul. 26; 1568, oct. 27; вито(л)тескоу(л) M, 1458, oct. 26; сшескѕ(л) M, 1458, nov. 11; цефѕ(л) M, 1459, ian. 13; 1507, febr. 28 B; ŢR, 1545, mai 28; M, 1546, mart. 30; 1554, febr. 28; крецескѕ(л) M, 1460, nov. 27; вошескоу(л) M, 1460, nov. 27; дмитрескѕ(л) M, 1460, dec. 5; ŢR, 1461, febr. 10; 1510, mai 27 B; 1517, sept. 1; 1568, sept. 8; ивоу(л) M, 1461, aug. 8; ŢR, 1556, mai 16; срѣбескѕ(л) M, 1456 ⟨iul.—sept.⟩; 1462, oct. 8; 1487, oct. 8; гладѣкнѕл M, 1462, oct. 5; ддѕ(л) ŢR, 1463, nov. 12; ⟨1498, sept. 1—1499 aug. 31⟩; какѕ(л) M, 1465, dec. 13; бокорѣки(л) M, 1467, iun. 30; ŢR, 1483, iun. 25; шоюми(л) ŢR, 1467, ian. 15; 1566, aug. 19; M, 1597, aug. 4; черитѣтескѕ(л) M, 1468, sept. 24; оуградѕ(л) M, 1469, febr. 9; фѣтѕ(л) ŢR, 1469, iun. 28; 1528, apr. 8 B; M, 1529, mart. 13; 1533, mart. 13; 1546, mai 1 A; 1555, sept. 24; драгѕ(л) ŢR, 1469, iun. 29; 1494, iul. 15; 1526, ian. 7; 1527, sept. 9; 1536, apr. 30; 1553, iul. 20; ⟨1560—1567⟩, iul. 9; 1570, mai 1; тътърѣкнѕ(л) M, 1472, ian. 25; врънчани л M, 1472, iun. 1, *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 22; мици(л) M, 1475, apr. 14; ŢR, 1510, mai 27 B; M, 1532, mart. 10; ŢR, 1534, mai 23; M, 1543, aug. 6; 1546, mart. 30; тадрѕ(л) ŢR, 1475, iul. 15; M, 1491, oct. 31; 1495, febr. 5; ŢR, 1539, ian. 8; негрѕ(л) ŢR, 1476, mai 8; 1483, mai 12; прълитѕ(л) ŢR, 1478, apr. 3; пардосѣл, ŢR, 1480, nov. 7, *DRH* I, nr. 175; бобѕ(л) ŢR, ⟨1482—1492⟩; M, 1528, mart. 15; шишманѕ(л) M, 1483, febr. 17; флорескѕ(л) ŢR, 1483, iun. 5; 1487, iun. 13; 1488, febr. 4; 1597, sept. 27; кѕстѣнѕ(л) M, 1483, aug. 17; врълъдескѕ(л) M, 1483, sept. 14; пѣнѕл ŢR, 1483, dec. 3, *DRH* I, nr. 189; 1514, aug. 3; прѣвѕ(л) ŢR, 1487, iun. 13; 1488, apr. 17; 1489, apr. 25; 1501, mai 24; 1505 mart. 26; 1508, iun. 16; крашкескѕ(л) ŢR, 1487, iun. 13; фагарашанѕ(л) ŢR, 1488, apr. 17; 1501, mai 24; 1539, ian. 8; шкобескѕ(л) M, 1488, dec. 13; лѕпѕ(л) ŢR, 1490, iul. 26; 1515, iun. 26; 1525, iun. 10 B; 1579, iul. 23, *Ştef. Doc. G.*, p. 21; M, 1592, oct. 28; ŢR, 1600, iun. 13; стъростескоу(л) M, 1491, febr. 26; дишкѕ(л) ŢR, 1491, sept. 3; 1509, dec. 5; врбескоу(л) M, 1491, oct. 16, *Cost. Doc. Ştef.* p. 152; втешанѕ(л); ви(и)тиле(с)кѕ(л) ŢR, 1491, sept. 3; милтѕтелоу(л) M, 1491, nov. 6, *Cost. Ştefan*, p. 37; M, 1508, mart. 25; ŢR, 1540, mart. 23; рѕ(и)чанѕ(л) ŢR, 1492, oct. 9; шишманѕ(л) M, 1493, mart. 15; гищѕ(л) M, 1494, mart. 11 A; житїа(и)ѕ(л) ŢR, 1494, apr. 1; ддѕ(л) ŢR, 1494, iun. 5; мїерїоул M, 1495, ian. 3, *Bogdan, Doc. Ş.* II, nr. XLIV; мъдъескоу(л) M, 1495, ian. 11 C; триколескѕ(л) M, 1495, febr. 4; рашкѕл ŢR, 1495, mart. 24, *DRH* I, nr. 252; врбѕ(л) ŢR, ⟨1495—1508⟩; ивкоранѕ(л) ŢR, 1496, apr. 14; 1499, ian. 25; 1500, dec. 13; 1506, apr. 12; 1536, iun.; 1536, iul. 28; поуцѣкоу(л) M, 1497, mart.

13: ѕрсѕл ŢR, 1501, dec. 15: 1570, iun. 15: ⟨1575—1576⟩, iun. 30; 1593, oct. 8: ѳлѕрѕ(л) ŢR, 1502, mart. 9: мъндрѕ(л) M, 1502, mart. 13; гвгрѣнѕ(л) M, 1502, mart. 14 C: ѳрънкѕл ŢR, 1504, iun. 28; 1510, sept. 8; 1517, oct. 29: вла(л)ѵ(л) ŢR, 1505, iul. 18; 1551, mai 9; 1559, ian. 17; пѕтрѣлѕ(л) M, 1505, iul. 2: влкѕ(л) ŢR, 1505, iul. 18: цѣцѕ(л) ŢR, 1506, iun. 25: рѕсѕ(л) M, 1507, mart. 1 A: 1552 apr. 30: спърѕ(л) M, 1507, mart. 2; грънсѕ(л) ŢR, 1507, iun. 20: симоѵ(л) M, 1508, mart. 24; стоиканѕ(л) ŢR, 1508, iun. 16: къцелѣнѕ(л) M, 1510, febr. 7; пре(ж)миренѕ(л) ŢR, 1510, mai 27 B: тиѯѕ(л) ŢR, ⟨1510—1511⟩, nov. 21; богатѕ(л) ŢR, 1512, sept. 3: лѧцатѕ(л) ŢR, ⟨1512—1521⟩, ian. 17, *Tocil.* 534, *doc.*, nr. 252; кѧнѕ(л) ŢR, 1515, apr. 13: M, 1521, iun. 1 A; 1555, sept. 24; 1569, iul. 19; 1582 aug. 27 B: ŢR, 1520, iun. 9; 1526, mai 20; ⟨1532—1533⟩, nov. 14; 1561, mai 22: 1566, ian. 9: 1568, apr. 3; 1573, mai 29 B; 1586, aug. 13: ѳ(л)тѣнѕ(л) ŢR, 1516, ian. 11: 1517, oct. 30; юккашанѕ(л) M, 1518, dec. 26 B: влъндѕ(л). 1519. M iun.; 1528, mart. 13 A, *Ghib. Sur.* XVIII, p. 127: лѕ(и)гѕ(л) ŢR, 1519, iul. 9: 1521, iul. 4; 1572, ian. 19 A: M, 1587, sept. 15: сакоѵшноѵ(л) M, 1519, iun. 30; 1528, apr. 8 B: лгѕ(л) ŢR, 1519, sept. 16; M, 1555, sept. 24; ѕ(и)гѕрѧшѕ(л) ŢR, 1520, sept. 2: 1570, ian. 19; мѕтѕ(л) ŢR, 1520, sept. 2; пъкѕрѣнѕ(л) ŢR, 1521, iun. 14: жѕгѕрѧнѕ(л) ŢR, ⟨1523⟩, iul. 24; ддѕ(л) ŢR, 1526, mart. 31; 1569, iul. 22: кълоѵгьроѵ(л) ŢR, 1526, iun. 1; шикоѵ(л) ŢR, 1526, iun. 1; шцоѵ(л) ŢR, 1526, iun. 1: рѕ(и)ченескѕ(л) ŢR, 1526, iun. 12; шерѕ(л) ŢR, 1526, iul. 25: 1565, aug. 31; къ(и)тѵ(л) M, ⟨1527⟩, mart. 3; симѕ(л) ŢR, ⟨1527, aug.—1528, dec.⟩: 1570, sept. 9; трифѕ(л) ŢR, 1528, febr. 2; бърбосѕ(л) M, 1528, mart. 15: мошескѵ(л) M, 1528, mart. 20 B; вїерѣнѕ(л) M, 1528, mart. 20 B: дръзѕ(л) ŢR, 1528 oct. 28; дарѕ(л) ŢR, 1528, oct. 28; фыикавѕ(л) M, 1529, mari. 5; пѕшкарѕ(л) ŢR, 1529, sept. 25; спахнѕ(л) ŢR, 1529, sept. 25; влъцатѕ(л) ŢR, 1530, mai 22; M, 1567, apr. 29; ⟨1578—1579⟩, apr. 7; тодерескѕ(л) M, 1531, mart. 7; тотрѕшанѕ(л) M, 1531, mart. 7; флоче(с)кѕ(л) M, 1531, mart. 15; 1532, febr. 27; 1532, mart. 10; тръѕїѕл M, 1531, mart. 18; ѕ(и)гѕрѣнѕ(л) M, 1531, mart. 26; 1548, mart. 6 B; крѕ(и)ганѕ(л) M, 1531, aug. 2; котескѕ(л) ŢR, 1532, sept. 18; бернвоескѕ(л) ŢR, 1532, sept. 18; 1532, dec. 29; оѵрекѣнѕ(л) M, 1533, mart. 6; гръдѕ(л) M, 1533, mart. 13; шопрълѣнѕ(л) M, 1533, ⟨mart.⟩ 27; ши(и)тескѕ(л) ŢR, 1533, nov. 15; мошѕ(л) ŢR, 1534, sept. 6 B; M, 1555, sept. 24: ŢR, 1561, iul. 26; 1573, mai 9; шиѵ(л) ŢR, 1535, apr. 1: иѣ(к)шѕ(л) ŢR, 1535, dec. 10; 1560, mai 14; сѣрдѕ(л) ŢR, 1537, ian. 15: тѕрчанѕ(л) ŢR, 1538, apr. 24; пилнтѕ(л) ŢR, 1538, iul. 16; ѕигѕрѕ(л) M, 1540, mai 11; фрѕмѕшелѕ(л) M, 1546, mart. 31; гидѕ(л) M, 1546, apr. 8; брѕдърескоѵ(л) M, 1546, apr. 15; бръсѣнѕ(л) ŢR, 1541, apr. 27: порчишанѕл M, 1546, mai 12 B, *Ghib. Sur.* XVIII, p. 220; сасѕ(л) ŢR, 1547, iun. 1; влъчанѕ(л) ŢR, 1548, apr. 25; 1548, mai 20; 1551, mart. 13; цигъне(с)кѕ(л) ŢR, 1548 iul. 2: грошанѕ(л) ŢR, 1550, apr. 10; къкъчанѕ(л) ŢR, 1550, apr. 10; дъвиде(с)кѵ(л) M, 1552, febr. 19; къпотѣ(с)коѵ(л) M, 1554, febr. 28; 1554, mai 1: ѧшѕ(л) ŢR, 1555, iul. 28; ставърѕ(л) M, 1555, sept. 24: грсѕ(л) ŢR, 1556, mai 26; 1572, apr. 15; 1586, mai 27 A: бърбосѕ(л) ŢR, 1558, iul. 19: грекѕ(л) ŢR, 1559, mai 24; 1563, sept. 24; драгоманѕ(л) ŢR, 1559, iun. 9; дѣ(с)кѕ(л)цѕ(л) ŢR, 1559, iun. 9; дабѕ(л)

ȚR, ⟨1559—1562⟩, oct. 8; вндивиоу(л) M, 1560, mart. 22; ȚR, 1586, aug. 13; моу(и)тѣиѕ(л) M, 1560, mart. 22; върътѕ(л) M, 1560. mart. 22; лѕпѕ(л) 1564, apr. 7; M, 1569, iul. 6; ȚR, 1569, sept. 4; ⟨1571—1572⟩, ian. 7; M, 1591, iun. 17; ȚR, 1594, febr. 4, *DRH* XI, nr. 27; 1595, iul. 5, *DRH* XI, nr. 131; маиѕ(л) ȚR, ⟨1561—1568⟩,mai 31; дажѕ(л) ȚR, 1563, mai 20; тлъвѕ(л) ȚR, 1564, apr. 7; влътѕрѕ(л) ȚR, 1568, iul. 30; бадѕ(л) ȚR, 1568, oct. 27; тжтжрѫшаиѕл M, 1569. iul. 15: тътъръскѕ(л) ȚR, 1569, iul. 22; бъише(с)кѕ(л) M, 1569, aug. 12; ротѣиѕ(л) ȚR, 1570, mart. 29 B; ръѕ(л) ȚR, 1571, ian. 9; 1594, febr. 4, *DRH* XI, nr. 27; бѕ(ч)мѣиѕ(л) ȚR 1571, apr. 3; цапѕ(л) M, 1572, mai 22; грасѕ(л) ȚR, 1573, mai 13; ⟨1580⟩, mai 20; M, 1585, aug. 5; скѕ(р)тѕ(л) M, 1449, iun 5; ȚR, ⟨1528—1529, febr. 21⟩; миҳъи(л)е(с)кѕ(л) M, 1575, iul. 11; шѕпитѕ(л) ȚR, 1575, aug. 12; воровѣиѕ(л) ȚR, 1576, apr. 28; бътръиѕ(л) ȚR, 1576, apr. 30; албжскѕл M, 1576, *Ghib. Sur.* XIX, p. 216; пѡивѣгѕ(л) ȚR, 1577, mart. 14; мо(р)тѕ(л) ȚR, 1581, apr. 30; редѕкѕ(л) ȚR, 1582, iun. 9; врълъдѣиѵ(л) M, 1582, aug. 21; 1584, oct. 6; бъкаиѕ(л) ȚR, 1583, ian. 8; бѕиѕ(л) ȚR, 1585, mai 26; драпѵ(л) M, 1587, iun. 10; попъ(с)кѵ(л) M, ⟨1593, sept. 1—1594, aug. 31⟩; мѕргѕл ȚR, 1593, oct. 8, *DRH* XI, nr. 4; мъцилескѕл ȚR, 1593, nov. 17, *DRH* XI, nr. 10; рь(с)попѕ(л) ȚR, ⟨1594⟩, iun. 15; 1598, iun. 1; пътрѕ(л) ȚR, 1594, aug. 17; бѕ(р)тѕ(л) ȚR, ⟨1594⟩, aug. 17; боцѵ(л) M, 1595, dec. 8; иъкръпъ(с)кѕ(л) M, 1596, sept. 21; ешѣиѕ(л) M, 1597, iun. 25; бѕзѕ(л) M, 1597, dec. 24; ѡ(к)иѣиѵ(л) M, 1598, apr. 22 A; фетикѕ(л) ȚR, 1598, apr. 27; жапиѕ(л) ȚR, 1598, sept. 6; кръе(с)кѕ(л) M, 1599, mart. 15 B; арбѕрескѕл M, 1599, mart. 25, *Rsl.* X, p. 450; попѕ(л) M, 1599, mart. 28; бирчиѕл ȚR, 1599, apr. 16, *DRH* XI, nr. 327; поуцѕл ȚR, 1599, apr. 16, *DRH* XI, nr. 327; мѕчерикѕл ȚR, 1599, mai 18, *DRH* XI, nr. 329; робѕл ȚR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337; негрескѕ(л) M, 1599, aug. 24;

în top. чирешелѕ(л) ȚR, ⟨1400—1418⟩ (adăugat pe margine); 1424, aug. 5; сжпатѕ(л) ȚR, ⟨1404—1406⟩; 1501, mai 24; 1505, ian. 11; 1507, febr. 3; тжтароу(л) ȚR, 1418, iun. 22; 1567, mai 17; 1578, febr. 1; кжл(ѕ)гжрѕ(л) ȚR, 1428, sept. 10; амарѕл ȚR, 1430, sept. 16; кориу(л) ȚR, 1436, ian. 25; во(д)новѕ(л) ȚR, 1451, aug. 1; въростатѕ(л) M, 1455, febr. 3 (fals din sec. XVI); мастѣккыѵ(л) M, 1455, aug. 23; дѕбовъцоу(л) M, 1464, nov. 2; боу(л) ȚR, 1470, iul. 28; парж(и)гѕ(л) ȚR, 1470, iul. 28; ръѕшорѕ(л) ȚR, 1473, mai 17; 1532, dec. 29; жугорѵ(л) ȚR, 1478, iun. 3; белобратѕ(л) ȚR, 1480, apr. 3; жнецѕ(л) ȚR, 1480, apr. 3; 1524, iun. 16; бѕшрмлѕ(л) ȚR, 1483, iun. 25; малѕ(л) ȚR, 1483, iun. 25; 1564, dec. 11; стримтѕ(л) ȚR, 1486, apr. 23; стримтишорѕ(л) ȚR, 1486, apr. 23; 1515, iun. 26; коэминѕ(л) M, 1488, apr. 3; коржцелѕ(л) ȚR, 1492, oct. 9; 1526, iun. 1; бѕковѕ(л) ȚR, 1493, sept. 2; 1526, iun. 1; пъръѕ(л) ȚR, 1494, mart. 16; 1508, sept. 7; ⟨1523—1525⟩, mai 22; 1530, iun. 23; пи(с)коу(л) M, 1495, ian. 12 A; ȚR, 1526, iul 6; 1541, febr. 10; 1547, ⟨sept—nov.⟩ 21; 1557, iul. 9; 1561, oct. 24; 1566, ian. 9; 1574, sept. 4; 1573, mai 9; 1570, ian. 22; ръкитишоу(л) M, 1495, ian. 22 C; лазоул M, 1497, ian. 22, *Bogd. Doc. Ș.*, II, nr. LII; ȚR,1535, mai 15; 1536, iun. 23; 1550, iun. 17; 1567, mart. 10, *Ștef. Doc. G.*, p. 158; 1569, aug. 23; 1586, dec. 18; 1588, ian. 17; 1599, apr. 24; рѕ(и)кѕ(л) ȚR, 1497, sept. 15 A; ⟨1533⟩, mart. 18; 1564, iun. 12; oct. 8; 1586, mai 27 B; глодѕ(л) ȚR, 1499, ian. 25;

1502, mai 3 A; 1508, iun. 6; 1533, nov. 3; клокотичѫ(л) ŢR, 1500, iul. 14; фагарашанѫ(л) ŢR, 1501, mai 24; съласътрѣкѫ(л) ŢR, 1501, mai 24; ѭковѫ(л) ŢR, 1501, iun. 21; чорѣкѫл ŢR, 1501, sept. 1; 1505, dec. 10; комарникѫл, ŢR, 1501, sept. 1; врѫмашинѫ(л) ŢR, 1502, mart. 9; кранникѫ(л) ŢR, 1502, mart. 9; пъръщиоси(л) ŢR, 1502, mart. 9; цефанѫл ŢR, 1502, mart. 9; пресломѫ(л) ŢR, 1502, mart. 9; M, 1583, aug. 6; ѫнгърелѫ(л) ŢR, 1502, mart. 9; фръсниетѫ(л) ŢR, 1504, iun. 15; wбѣдиѫ(л) ŢR, 1505, mart. 26 B; 1534, sept. 6; 1553, ian. 25; ⟨1554—1557⟩, iun. 8; шкѣѫ(л) ŢR, 1505, iul. 18; чоканѫ(л) ŢR, 1505, dec. 10; кръ(и)гѫ(л) ŢR, 1505, dec. 10; 1511, aug. 30; прѫ(и)дѫ(л) ŢR, 1506, apr. 12; 1548, ian. 18; 1569, apr. 25; потелѫ(л) ŢR, 1508, sept. 10; 1529, mai 12; рѫшецѫ(л) ŢR, 1510, mai 27 B; черъщелѫл ŢR, 1510, iul. 28; 1526, iun. 7, *DRH* III, nr. 19; прикопѫ(л) ŢR, 1510, mai 27 B; златанѫл ŢR, 1511, aug. 30; чирѣшовѫл ŢR, 1512, febr. 20; бъ(к)лешѫл ŢR, 1513, sept. 20; порѫ(м)бѫ(л) ŢR, ⟨1514—1519⟩, dec. 13; сиѣговѫ(л) ŢR, 1515, mart. 16; пръсковѫ(л) ŢR, 1515, apr. 13; 1534, sept. 6; лѫ(п)шанѫ(л) ŢR, 1517, iun. 18; 1526, iun. 1; ⟨1579⟩ dec. 12; 1581, ian. 27; връхѫ(л) ŢR, 1517, iul. 10; 1582, iun. 4; лакѫ(л) ŢR, 1496, aug. 1; 1517, iul. 10; 1521, iun. 14; 1532, mai 28, *DRH* III, nr. 126; 1533, ⟨mai—dec.⟩; 1537, iun. 18; 1558, iul. 19; 1566, ian. 9; 1570, ian. 3; 1571, mai 20; 1573, oct. 23; 1575, dec. 4; 1577, apr. 15 A; 1583, mai 27 A; 1587, sept. 7 B; 1588, iun. 2; 1593, iun. 6; 1596, aug. 10; 1598, mai 28. *DRH* XI, nr. 293; го(р)ганѫ(л) ŢR, 1517, nov. 22; 1533, iul. ⟨2⟩; wланѫ(л) ŢR, 1519, ⟨ian—aug.⟩ 10; досѫ(л) могжи ŢR, 1519, ⟨ian.—aug.⟩ 10; ловевникѫл ŢR, 1519, iun. 28, *DRH* II, nr. 183; кракѫ(л) ŢR, 1520, iun. 9; дръ(г)шанѫ(л) ŢR, 1520, iun. 9; па(л)тинѫ(л) ŢR, 1520, iun. 9; рѫѕ(л) ŢR, 1520, iun. 9; чѫлнецѫл M, 1520, iul.; 1536, ian. 18; кребѫ(л) ŢR, ⟨1522⟩, febr. 5; 1564, oct. 8; 1588, ian. 8; ръ(з)вадѫ(л) ŢR, 1523, apr. 4; шеvшѫ(л) ŢR, 1523, apr. 4; 1530, iun. 23; 1538, apr. 23; къмполѫнцанѫл ŢR, ⟨1526—1528, apr. 4⟩, *DRH* III, nr. 1; кисѣлецѫ(л) ŢR, 1526, iun. 1; грѫдинанѫ(л) ŢR, 1526, iul 25; цермѫрашѫ(л) ŢR, 1526, aug. 22; 1533, apr. 15; проүтецv(л) M, ⟨1527⟩, mart. 3; кръсѣнѫ(л) ŢR, ⟨1527, aug.—1528, dec.⟩; коврълѫпашѫ(л) ŢR, 1527, oct. 9; ти(г)вѣнѫ(л) ŢR, 1527, oct. 9; стръ(м)бѫ(л) ŢR, 1527, oct. 9; плопѫ(л) ŢR, 1528, oct. 29; 1529, iul. 27; M, 1543, apr. 24; 1548, mai 20; ŢR, 1556, apr. 17; 1563, oct. 22; гръковѫ(л) ŢR, 1529, mai 12; мѫ(ш)челѫ(л) ŢR, 1520, apr. 10. *DRH* II, nr. 193; 1529, mai 12 A; 1530, iun. 23; ⟨1532—1533⟩, nov. 14; 1546, iul 25; ⟨1559⟩, ian. 13; платецѫ(л) ŢR, 1529, mai 12; ко(л)нікѫ(л) ŢR, 1530, nov. 15; мъръ(л) ŢR, 1532, mai 28, *DRH* III, nr. 126; 1567, mai 17; гл(в)жчовѫ(л) ŢR, 1532, dec. 11; пзерѫ(л) ŢR, 1532, dec. 29; 1572, sept. 25; рѫшорѫ(л) ŢR, 1473 mai 17; 1532, dec. 29; иѫчетѫ(л) ŢR, 1533, ian. 16; вистрецѫ(л) ŢR, 1533, ian. 16; ŢR, 1533, mart. 19; ⟨1554—1557⟩, oct. 21 A; 1568, aug. 25; хрѫмазѫ(л) ŢR, ⟨1533, iul. 2⟩; пъръшѫ(л) ŢR, ⟨1533, iul. 2⟩; че(р)бѫ(л) ŢR, 1535 mai 15; бѫковечорѫ(л) ŢR, 1535, iul. 12; 1557, mai 11; бачовѫ(л) ŢR, 1536, ian. 4; пиетросѫ(л) ŢR, 1536, iul. 7 B; wстрѫвѫ(л) ŢR, 1537, iul. 3; рътѫ(и)дѫ(л) ŢR, 1538, mai 5; мѫшецелѫ(л) ŢR, 1538, iul. 16; бѫчюмишѫ(л) ŢR, 1541, febr. 10; 1589, iun. 11 B; стежарѫ(л) ŢR, 1544, aug. 29; е(л)хо(ве)цѫ(л) ŢR, 1545, iun. 16; вѣлѫ(л) M, 1546, mai 11; 1555, mai 24; пiетришѵ(л) M, 1546, iun. 18; къпиетѫ(л) ŢR, 1548, ian. 18; 1569, apr. 25; мѫ(и))челѫ(л) M, 1548, mart. 6 B; гѫшѫепѫ(л) ŢR, ⟨1548, mai—1552,

iun.〉; бобоу(л) M, 1555, mai 2 A; вѫ(р)сѫкоу(л) M, 1555, mai 24; 1581, iul. 21; млъжетѫ(л) M. 1555, mai 24; кѫнбѫ(л) ṬR, 1556, apr. 8; чи(с)льѫ(л) ṬR, 1556, nov. 10; скорѫшѫ(л) ṬR, 1558, febr. 11; корбѫ(л) ṬR, 1560, iul. 6; мѫ(с)челѫ(л) ṬR, 1560, iul. 6; кь(л)чюкѫ(л) ṬR, 1564, iul. 2; врътопѫ(л) ṬR, 1565, apr. 4: пи(с)канѫ(л) ṬR, 1566, aug. 18; пѫцѫ(л) ṬR, 1567, apr. 7; нжсипѫ(л) ṬR, 1534, dec. 18; 1568, ian. 1; алѫнѫ(л) ṬR, 1568, sept. 3; гри(н)дѫ(л) ṬR, 1568, oct. 15; 1579, nov. 10 A; грѫмазѫ(л) ṬR, 1569, ian. 8 A; царовецѫ(л) ṬR, 1569, ian. 8 C; варовникѫ(л) ṬR, 1569, apr. 11; дѣлѫ(л) ṬR, 1569, iun. 23; 1597, iun. 3; стъ(л)пѫ(л) ṬR, 1517, iul. 10; 1570, nov. 7; бо҃жанѫ(л) ṬR, 1571, iul. 10; подѫ(л) ṬR, 1572, iul. 15; бе(л)чюгатѫ(л) ṬR, 1573, oct. 23; 1593, iul. 15 A; корѫсѫ(л) ṬR, 1573, oct. 23; тре(с)тѣнникѫ(л) ṬR, 1574, sept. 4; ф҃ѫ(н)дѫ(л) ṬR, 1576, apr. 18; 1583, mai 27 A; къприиѫрѫ(л) ṬR, 1576, febr., 15 A; 1587, iul. 19; и(з)лазѫ(л) ṬR, 〈1578, iul.—1579, dec.〉; 1587, febr. 14; 1589, mai 17; мъ(ч)шелѫ(л) ṬR, 1579, apr. 30; и(з)корѫ(л) ṬR, 1579, iul. 10; M, 1592, sept. 18; мѫ(н)теиурѫ(л) ṬR, 1579, sept. 12; бе(л)чюгѫ(л) ṬR, 1579, nov. 10 A; привалѫ(л) ṬR, 1579, nov. 10 A; пърѫ(л) ṬR, 〈1579〉, dec. 12; 1583, mai 27 A: въкарѫ(л) ṬR, 1582, iun. 9; въдѫлецѫ(л) ṬR, 1584, mai 2; дрѫмѫ(л) ṬR, 1585, iul. 24; жалешѫ(л) ṬR, 1586, iun. 15; аннин(шѫл) ṬR, 1586, dec. 18; вѫчюмѫ(л) ṬR, 1587, nov. 7 A; рошиѫ(л) ṬR, 1588, iun. 9; χъмеиѫ(л) M, 1589, apr. 25; пїетрошелѫ(л) M, 1589, apr. 15; мъчешѫ(л) ṬR, 1589, mai 17; тѫ(р)чинѫ(л) M, 〈1591—sept.—1592, aug. 31〉; тръш[ор]ѫл ṬR, 〈1594—1599〉, iun. 14; пе(н)тинѫ(л) M, 1595, mai 18 A; понорълѫ(л) ṬR, 1596, aug. 12; ва(д)ѫ(л) ṬR, 1597, apr. 14; бѫбичю(л) ṬR, 1598, sept. 6; ла(р)гѫ(л) M, 1600, mai 27; търгѫ(л) ṬR, 1600, dec. 16.

-'ul

în apelative питарю(л) M, 1476, mai 22; ṬR, 1489, apr. 25; соурларю(л) M, 1495, ian. 17; кѫкѫю(л) ṬR, 1496, aug. 1; тею(л) ṬR, 1496, aug. 1; фанарю(л) Cat., 1508, dec. 22; χотарю(л) ṬR, 1525, nov. 22; пѫргарю(л) ṬR, 〈1535—1546〉, apr. 2; вѫ(л)парю(л) ṬR, 1535, oct. 24; врачю(л) ṬR, 〈1546—1552; 1558—1559〉, dec. 20; вѫтарю(л) ṬR, 1550, iun. 13; 1568, oct. 9; рѫдарю(л) ṬR, 1550, iun. 17; шнфарю(л) ṬR, 1560, oct. 17; вѫтѫшарю(л) ṬR, 1568, ian. 25; чизмарю(л) M, 〈1570〉, apr. 14; ṬR, 1589, mai 30; вакарю(л) ṬR, 〈1579〉, dec. 12; еврею(л) ṬR, 〈1584〉, iun. 22; илишарю(л) M, 1585, aug. 5; зндарю(л) ṬR, 1585, ian. 13; лькътарю(л) ṬR, 1585, dec. 15; wпрѣ ротарю(л) ṬR, 1586, iun. 26; по(т)коварю(л) ṬR, 1587, iul. 24 B; шетрарю(л) ṬR, 1588, mai 1; мїедарю(л) ṬR, 1589, mai 30; алъѫтарюл ṬR, 1594, febr. 4, *DRH* XI, nr. 27; винъричюл ṬR, 〈1596〉, iul. 7, *DRH* XI, nr. 181; мѫрарюл ṬR, 1596, aug. 7, *DRH* XI, nr. 189; шеларю(л) ṬR, 1597, apr. 14; царю(л) M, 1597, dec. 24.

în antrop. ста(н)чю(л) ṬR, 1409, mai 11; 1431, nov. 17; M, 1461, aug. 8; ṬR, 1480, ian. 18; M, 1491, febr. 26; ṬR, 1504, iun. 15; 1510, sept. 8; 1512, oct. 11; 1528, apr. 4; oct. 28; 1532, mai 25; 1551, aug. 24; 1555, mart. 24; нѣнчю(л) ṬR, 1418, iun. 22; 1502, iun. 19; 1504, iun. 15; 1542, ian. 10; парчю(л) ṬR, 〈1428〉; 1431, nov. 17; 1527, iul. 19; да(н)чю(л) ṬR, 1451, aug. 5; 1480, ian. 18: M, 1491, febr. 26; 1495, mart. 16; ṬR, 1502, mart. 9; 1508, sept. 10; 1533, apr. 16; 1551, iun. 6; пѫю(л) ṬR, 1453, oct. 4; бачю(л) M, 1488, apr. 4; ṬR, 1550, iun. 17; 1579, aug. 4; M,

1581, mai 11 C; ṬR, 1586, dec. 17; 1587, febr. 6; дѣдю(л) ṬR, 1491, sept. 3; ма(н)чю(л) M, 1493, mart. 15; ṬR, 1510, mai 27 B; вадю(л) ṬR, 1520, iul. 14; ⟨1523, după apr. 4—1528⟩; 1547, iun. 5; M, 1555, sept. 24; ṬR, 1560, oct. 14; 1574, sept. 4; чню(л) M, 1528, mart. 15; гъчю(л) ṬR, 1535, ian. 19; ве(л)чю(л) ṬR, ⟨1551, sept. 1—1552, iun. 3⟩; митителю(л) M, 1555, mai 2 B; личю(л) M, 1555, sept. 24.

în top. маничю(л) ṬR, ⟨1429⟩, dec. 1; грою(л) M, 1455, febr. 3; ṬR 1558, febr. 11; 1563, oct. 19; цюбею(л) ṬR, 1486, apr. 23; M, 1492, nov. 24, *Bogdan, Doc. St.*, I, nr. CCLV; плаю(л) ṬR, 1504, iun. 15 A; 1517, iul. 10; сїрїю(л) ṬR, 1517, iul. 10; морарю(л) ṬR, 1520, iun. 9; ключю(л) ṬR, 1526, iun. 1; челѣю(л) ṬR, 1530, iun. 25; 1563, apr. 13; 1569, ian. 7; пѕркарю(л) ṬR, 1532, mai 2, *DRH* III, nr. 124; къ(л)мъцѕю(л) ṬR, 1559, mai 24; 1588, iul. 13; врълѕю(л) ṬR, 1565, apr. 4; тею(л) ṬR, 1496, aug. 1, (adăugat pe margine); 1570, nov. 7; чорою(л) ṬR, ⟨1577, sept. 28—1581, iul.⟩; 1578, oct. 20; калопърю(л) ṬR, 1582, iun. 9; ѕ(н)гю(л) ṬR, 1587, febr. 7 B; шестрѕюл M, 1590, nov. 10, *Studii*, 1964, nr. 2, p. 351; тътарюл ṬR, 1594, iun. 18, *DRH* XI, nr. 66; во(р)дѣю(л) ṬR, 1595, iul. 24; роударю(л) ṬR, 1596, febr. 1.

-ulъ

în antrop. ра(д)ѵлъ ṬR, 1387, iun. 27; ⟨1391, sept. 1—1392, aug. 31⟩; ⟨circa 1392⟩; ⟨1400—1403⟩; 1409, mai 11; 1418, iun. 22; 1419, mart. 18; ⟨1421⟩, iun. 19; 1431, nov. 17; 1441, mai 14; 1480, ian. 18; ⟨1495, sept. 15—1508, apr⟩; кратѵлъ M, 1404, aug. 1; 1465, nov. 5; 1469, ian. 17; алкѕлъ ṬR, 1415, mart. 28; барбосѕлъ M, ⟨1424—1425⟩, sept. 4, *Bogdan, Acte* [1], p. 19; плешескѕлъ M, 1427, oct. 15; връсѣнѕлъ ṬR, ⟨1429⟩, dec. 1; ста(н)чѕлъ ṬR, 1437, aug. 23; цефѕлъ M, 1468, sept. 24; бобѕлъ ṬR, ⟨1482—1496⟩ I; вла(д)ѕлъ ṬR, 1502, mart. 9.

în top. лѵчїоѵлъ M, 1409, nov. 7.

-ĭul

în apelative кешаїѕл ṬR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, n. 337.

în antrop. кр(с)тѣ рошїѕ(л) ⟨1484—1485⟩, aug. 20, *Bogdan, Rel.* CCXXXIV; тръзїѕл M, 1531; ви(дї)вїѕ(л) ṬR, 1586, aug. 13.

în top. рошїоѵ(л) ṬR, 1587, apr. 30; 1591, iul. 24.

-ulь

în antrop. ра(д)ѕль ṬR, 1385, oct. 3; 1415, mart. 28; 1421, iun. 19; 1425, iul. 17; ⟨1429, mart. 20—1430, apr. 9⟩; 1437, aug. 23; 1451, aug. 5; 1506, sept. 1; M, 1555, mart. 31; велческоѵль M, 1414, dec. 20; алѕль ṬR, 1425, iul. 17; станчѵль ṬR, ⟨1429, mart. 20—1430, apr. 9⟩; M, 1502, mart. 14;

плопескѫлъ M, 1436, sept. 8; бла(д)ѫлъ ṬR, 1471, ian. 25; 1480, ian. 18; 1483, iun. 1; хранитѫлъ ṬR, 1486, iun. 13; граѕѫлъ M, 1487, mart. 5; меделѣноуль M, 1495, febr. 3, *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 56; воуланескоуль M, 1495, mart. 17, *Bogdan, Doc. Şt.*, II, nr. XLI; миклъ M, 1497, mart. 14; гълескоуль M, 1497, mart. 20; влькѫлъ M, 1507, mart. 2; ніешескѫлъ M, 1515, dec. 21; оурекѣнѫлъ M,1533, mart. 6; ѳрѫмошелѫлъ M, 1546, mart. 31; тѫнсѫлъ M, 1546, mart. 23; манчѫнъ M, 1546, apr. 12; боръскоуль M, 1554, febr. 23; гидоуль M, ⟨1555, mart. 13⟩.

în top. рѣдѫлъ M, 1400, febr. 11 (fals din sec. XVI); плопоуль M, 1411, apr. 14 (fals din sec. XVI); вонтишѫлъ M, 1583, aug. 6.

-u

în apelative изворѫ M, 1453, ian. 1; 1519, iul. 9; граматикѫ ṬR, 1488, apr. 10; 1489, iul. 4; 1490, ian. 7; дворникѫ ṬR, 1494, apr. 1; 1555, iun. 11; 1558, sept. 13; 1561, mai 9; вѫ(л)парѫ ṬR, 1502, iun. 19; сѫ(л)цѣрѫ ṬR, ⟨1515 — 1517⟩, oct. 17; 1555, mai 10; постелиш(к)ѫ M, 1518, dec. 26 A; ṬR, 1525, mai 30; 1567, mai 17; 1569, ian. 8 C; ки(с)тїарѫ ṬR, 1519, apr. 22; хотарѫ ṬR, 1521, iul. 4; камарашѫ M, fără dată, *Tocil* 534 doc, nr. 525; а(р)машѫ ṬR, 1525, aug. 18; бранищарѫ M, 1528, apr. 1; шетрарѫ M, 1532, mart. 26; емишѫ ṬR, 1532, dec. 29; мѫргѫ ṬR, 1533, oct. 13; вѫтарѫ ṬR, 1533, ⟨dec.⟩ 27; їепискѫпѫ ṬR, 1535, apr. 1, *DRH* III, nr. 194; пехарникѫ ṬR 1543, mai 25; игорѫ ṬR, 1548, mai 22; жѫпанѫ ṬR, 1555, nov. 12; ергѫменѫ ṬR, 1556, apr. 17; ⟨1560 — 1567⟩, oct. 24; спатарѫ ṬR, 1499, ian. 27; и(с)пра(в)никѫ ṬR, 1579, apr. 15; лакѫ ṬR, ⟨1580⟩, mai 20; ѫ лазѫ ṬR, 1587, ⟨iul. 13 — aug. 31⟩, *Ştef. Doc. G.*, p. 262; шо(л)тѫ(з)ѫ M, 1591, apr. 15; по(р)та(рѫ) M, 1598, mart. 8.

în antrop. шербѫ ṬR,1471, ian. 25; рошоу ṬR, 1477, mart. 13; 1532, apr. 23; м(ѫ)шатѫ ṬR, 1482, iul. 13; владѫ ṬR, 1487, iun. 13; албоу ṬR, 1488, apr. 10; 1493, iun. 16; ѫрсѫ ṬR, 1534, mai 10; 1548, mai 26; 1558, mai 23; 1568, mai 8; 1594, iul. 22; вѫ(л)парѫ ṬR, 1535, oct. 24; мошѫ ṬR, 1517, iun. 18; водртешѫ ṬR, ⟨1530—1532⟩, *Tocil* 534 *doc.*, nr. 332; бачѫ M, 1531, mart. 18; пн(и)тенѫ ṬR. 1534, mart. 17; барбѫ ṬR, 1535, apr. 1; изворанѫ ṬR, 1537, apr. 26; бълошескѫ M, 1546, mart. 30; вѫздѫганѫ M, 1546, mai 19; трифѫ M, 1546, iul. 2; ше(р)вѫ ṬR, 1575, mart. 5; 1579, iul. 29; fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 297, 439; вѫпѫ ṬR, 1585, mai 26; wлогѫ M, 1598, apr. 10.

în top. рѫ(н)кѫ ṬR, 1486, apr. 23; 1533, mart. 18; 1550, iun. 17; ⟨1561—1568⟩, mai 31; 1564, iun. 12; 1570, iul. 22; 1586, mai 27 A; вицелѫ ṬR, 1499, iul. 13; 1513, apr. 1; лѫ(п)шанѫ ṬR, 1510, mai 27 B; корпѫ ṬR, 1499, iun. 15; ⟨1514, după iul. 23—1516, înainte de nov.⟩; глодѫ ṬR, 1517, oct. 30 A; грш(н),дѫ M, 1520, iul.; ṬR, 1527, iul. 19 B; M, ⟨1580—1581⟩, ian.; лазѫ ṬR, 1528, nov. 10 A; w(с)тровѫ ṬR, 1531, mai; горганѫ

ŢR, 1534, mart. 17; кръ(и)гѫ ŢR, 1544, oct. 16; ръ(м)никѫ ŢR, 1545, sept. 24; иѫчетѫ ŢR, 1551, iun. 6; горѫие(т)ѫ ŢR, ⟨1554—1557⟩, sept. 1; ла гардѫ ŢR, 1559, apr. 24; лѫ(и)гѫ ŢR, 1566, ian. 18; ѡ(т) ко(р)нетѫ ŢR, 1568, apr. 3; ѡзерѫ ŢR, 1572, sept. 25; M, 1582, aug. 3; 1592, febr. 1; ŢR, 1596, aug. 17; рътѫ(и)дѫ ŢR, 1576, ian. 9 A; грѫ(и)жѫ ŢR, 1579, iul. 10; бражѣцелѫ M, 1583, aug. 6; желешелѫ ŢR, 1586, iun. 15; грошътѫ ŢR, ⟨1590⟩, ian. 12; ѫлметѫ ŢR, 1593, dec. 20 B, *DRH* XI, nr. 18; село ѫ лакѫ ŢR, 1596, aug. 12.

-'u

în apelative ванѣ портарю M, 1448, iul. 15 B; ви(с)тиарю ŢR, 1484, mart. 9; аминарю *Cat.* 1508, sept. 10; астарю *Cat.*, 1508, nov. 23; стоика вели(к) шетрарю ŢR, 1526, iul. 25; медничарю ŢR, 1555, nov. 12.

în antrop. мътею, маланю ŢR, 1525, aug. 18; а(и)дрею ŢR, 1555, iul. 28; 1564, iul. 2; миѯаю ŢR, 1560, oct. 17; 1561, oct. 24; шаю ŢR, 1561, mai 31; кѫ(и)ларю ŢR, 1579, iul. 10; коуѯою ŢR, 1596, aug. 13, *DRH* XI, nr. 193; кѫѕ рошиѫ ŢR, 1598, iun. 28, *DRH* XI, nr. 303.

în top. цѫбею ŢR, 1510, nov. 12; 1512, iul. 27; 1525, mai 30; 1547, ian. 11; грѫю ŢR, 1561, oct. 24; тею ŢR, 1570, sept. 17; пѫтинею ŢR, 1580, dec. 30.

-ul(a)

în apelative ширъѯла M, ⟨1527, ian.—1538, sept. 18; 1541, febr. 19; 1546, sept. 6⟩, mart. 26, *Tocil.* 534, *doc.*, nr. 520.

în antrop. ра(д)ѯла ŢR, 1387, iun. 27; ⟨1391, sept. 1—1392, aug. 31⟩; circa 1392; ⟨1400—1418⟩; 1409, mai 11; 1418, iun. 22; 1424, aug. 5; 1440, sept. 16; M, 1443, apr. 16; ŢR, 1551, mart. 13; влъкѫла ŢR, ⟨1389—1400⟩, oct.; иатедѫла M, 1393, nov. 18; братоула иѣтедоула M, 1399, nov. 28; 1412, febr. 19; 1428, dec. 4; цефоула M, 1428, apr. 2; 1432, ian. 4; 1433, ian. 28; 1491, ian. 16 A; 1506, mai 22; 1507, febr. 20; станчѫла M, 1432, ian. 17; 1433, ian. 28; 1434, apr. 24; банчюла M, 1433, nov. 16; 1434, apr. 24; данчюла M, 1435, ⟨ian. 1—iul.⟩; тѫркѫла M, 1436, iun. 13; 1437, mai 15; 1438, aug. 2; 1441, sept. 29; 1520, apr. 24; 1528, mart. 11; стъпгачѫла M, 1436, iun. 13; албѫла M, 143⟨6, iun.—iul.⟩ 15; 1464, apr. 28; 1468, iul. 28; 1469, febr. 9; данчила M, 1438, mart. 5; 1440, oct. 22; 1507, mart. 22; 1528, mart. 20 B; 1532, febr. 27; грѣбовѫла M, 1440, aug. 6; 1441, sept. 29; коурчюла M, 1442, mart. 8; миклѫла M, 1443, mai 4; 1527, mart. 16; 1528, mart. 21; 1529, mart. 25 B; 1546, iun. 22; мынѯѫла M, 1443, mai 28; 1444, apr. 26; 1448, apr. 23; шербескѫла M, 1443, mai 30; 1483, aug. 17; дулческула M, 1445, febr. 18; 1546, iun. 22; 1552, febr. 19; сръбоула M, 1448, febr. 18; 1450, febr. 11; 1451, iun. 13; 1528, mart. 20 A; греоула M, 1448, febr. 23; фигѫла M, 1448, iul. 15 A; иѫла M, 1448, iul. 15; жерѫла M, 1448, iul. 15; вламкѫла M, 1451, iun. 13;

1457, sept. 13; 1458, nov. 11; игната попескѹла M, 1454, aug. 25 A, B; 1530, aug. 22; 1531, mart. 18; банчанѹла M, 1455, iul. 2; бѵѡрѣноула M, 1458, oct. 26; 1459, sept. 3; 1469, febr. 9; тъѕтѕла M, 1459, ian. 3; 1528, apr. 8; 1554, apr. 20; ѡцелескѕла M, 1464, iun. 11; бръескѕла M, 1480, sept. 15; старостескѹла M, 1482, mart. 15; 1491, febr. 26; мъзъръескѕла M, 1488, aug. 17; мъиѕатѕла M, 1489, ian. 25; рѕмърѕла M, 1489, mart. 13; кръиѕла M, 1494, mart. 11 A şi B; нъне(с)коула M, 1495, ian. 17; бъешескоула M, 1499, sept. 15, *Bogdan, Doc. Şt.* II, nr. LXXIV; драгѕшанѕла M, 1507, febr. 28 B; 1520, iul. 15; татѕлескѕла M, 1507, mart. 1; нлїешескѕла M, 1515, dec. 21; баланескѕла M, 1518, ian. 22 A; ѕ(н)гѕрѣнѕла M, 1519, iun. 27; пѕркарескѕла M, 1519, dec. 27; тотескѕла M, 1522, iun. 25; бръладе(с)кѕла M, 1522; личѕла M, 1527, mart. 15; бъ(л)ѕатѕла M, ⟨1527—1546⟩, sept. 29, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 524; козмескѕла M, 1528, mart. 18; къндескѕла M, 1528, mart. 18; мѕшескѕла M, 1528, mart. 20 B; вперѣиѕла M, 1528, mart. 20 B; нѣгѕла M, 1545, sept. 17; бълошескѕла M, 1546, mart. 30; брѕдърескола M, 1546, apr. 15; гѫнескѕла M, 1546, apr. 15; галбирѕла M, 1546, iun. 4; ла(р)жанѵла M, 1548, apr. 8;1552, mart. 25; данѵла дъвиде(с)кѵла M, 1552, febr. 19; банѕла M, 1555, mart. 31; ѡноула M, 1555, mai 2; по(п)шорѵла M, 1560; и(г)нѵла M, 1598, mart. 8.

în top. протн(в) по(д)битѵла M, 1456, febr. 18; съпатула ŢR, ⟨1421⟩, iun. 19; 1467, ian. 15; выше ѡзера блнсчатѕла M, 1473, ian. 8; жерѕла M, 1496, ian. ⟨24⟩; ла(р)гѕла M, 1501, iun. 27; 1591, ian. 5; рѕикѕла M, 1515, dec. 21 A; прутецѵла M, 1543, apr. 24; боѕла M, 1546, apr. 11; до гла(в) пискѵла M, 1589, apr. 15.

-ul(-u)

în apelative бирчноулѕ ŢR, 1489, aug. 3.

în antrop. албѕлѕ ŢR, 1389, sept. 4; влъкѕлѕ ŢR, ⟨1389—1400⟩, oct.; маноулоу ŢR, ⟨1400—1403⟩; станчюлоу ŢR, ⟨1400—1403⟩; 1437, aug. 1; 1506, apr. 12; 1519, ian. 21; M, 1546, mart. 23; ѕ(н)гѕрѣнѕлѕ M, 1431, mart. 26; 1579, nov. 10 A; братѕлѕ ŢR, ⟨1431, mart.—1436⟩; 1481, iun.; 1535, mai 15; барбѕ(л)ѕ ŢR, 1451, aug. 5; тѕнсѕлѕ M, 1453, iun. 12; добрѕлѕ M, 1457, sept. 13; 1458, apr. 12; 1464, iun. 11; чернатескоулоу M, 1463, apr. 15; ѡцелескѵлѵ M, 1464, iun. 11; нѣнчѕлѕ ŢR, 1464, aug. 12; тъоутѕлѕ M, 1479, mai 19; 1487, ian. 12; 1491, ian. 17; 1507, febr. 28 B; ра(д)улѕ ŢR, ⟨1492⟩, dec. 1;1453, aug. 2; 1502, mart. 9; 1505, iun. 21; рлшкѕлѕ ŢR, 1493, sept. 2; 1510, mai 27 B; 1526, aug. 6; 1532, dec. 29; 1535, oct. 24; 1538, mai 5; фътоулоу M, 1495, ian. 17; ŢR, 1504, iun. 28; M, 1533, mart. 13; владѕлѕ M, 1495, mart. 13; миклѕлѕ ŢR, ⟨1495, sept. 15—1508, apr.⟩; M, 1493, mart. 7; 1497, mart. 14; да(н)чюлѕ ŢR, 1502, mart. 9; M, 1506, mai 22; езерѣнѕлѕ M, 1502, mart. 14 C; цефѕлѕ ŢR, 1510, mai 27 B; илнешескѕлоу M, 1515, dec. 21; нѣгѕлѕ M, 1523, ian. 8; ŢR, 1524, sept. 6; 1559, iun. 9; блъндѕлѕ M, 1528, mart. 13 A, *Ghib. Sur.* XVIII, p. 127; лѕпѕлѕ ŢR, 1549, mai 8, *Ştef. Doc. G.* p. 123; бачюлѕ M, 1569, iul. 19.

în top. фромосоулу M, 1411, apr. 14 (fals din sec. XVI); рѕ(н)кѕлѕ ŢR, 1500, dec. 13; подѕлѕ ŢR, ⟨1512—1513⟩, iul. 23, *DRH* II, nr. 105; сивичеѕлѕ ŢR,

1515, apr. 13; жїюлѕ ŢR, 1519, apr. 22; стръ(м)бѕлѕ ŢR, 1526, apr. 3; боѕлѕ ŢR, 1556, apr. 17; грн(и)дѕ(л)ѕ ŢR, 1581, ian. 27.

-ul(-ov)

în antrop. ра(д)ѵлъ станоѵло(в) ŢR, 1409, mai 11; ста(н)чю(л) ба(р)бѕло(в) ŢR, 1409, mai 11; слѕга а(л)бѕло(в) ŢR, ⟨1433—1438⟩; станча албоѵлш(в) ŢR, 1450, ian. 2; де(л) станѕлов ŢR, 1471, ian. 25; де(л) добрѕлов ŢR, 1487, iun. 13; сѕ(т) ... фрьнкѕлов ŢR, 1504, iun. 28, *DRH* II, nr. 26; татѕ(л) шнѕло(в) ŢR, 1506, aug. 16; де(л) ра(д)ѕ(л)ов ŢR, 1519, mai 6; де(л) мошѕло(в) ŢR, 1519, mai 6; ŢR, 1519, sept. 16; де(л) дръзѕло(в) ŢR, 1528, oct. 28; прода(де) татѕлш(в) ŢR, 1534, sept. 6; ста(н) гра(м) дѕцѕлш(в) ŢR, 1536, mai 28; драгомн(р) скѕртѕлш(в) ŢR, 1501, sept. 1; 1542, febr. 20; дадо(χ) ... лѕпѕло(в) ŢR, 1549, mai 8; де(л) нѣгѕлш(в) ŢR, 1552, febr. 18; дадош манѕлш(в) ŢR, 1558, mai 23; де(л) ръ(с)попѕлш(в) ŢR, 1559, iun. 13; да н(м) сѕ(т) ... владѕлш(в) ра(д)оѵлш(в) ... барбѕлш(в) ŢR, 1559, iun. 13; де(л) боѕло(в) ŢR, 1560, mart. 6; дава(т) ... драгѕлш(в) ŢR, ⟨1560—1567⟩, iul. 9; дадо(χ) фътѕлш(в) ŢR, 1566, oct. 21; де(л) стъпн(с)лъвескѕлш(в) ŢR, 1569, sept. 4; ш(ч)на прибѣгѕло(в) ŢR, 1570, nov. 1 B; дава(т) ... днкѕлш(в) ŢR, 1572, mai 12; сѣови пардосѕло(в) ŢR, 1571, mai. 5; де(л) шѕпитѕло(в) ŢR, 1575, aug. 12; сѣи ар(в)ънашѕло(в) ŢR, 1588, aug. 9; станѕ(л) едѕлов ŢR, 1594, oct. 5; сини оѵрекѣтѕло(в) ŢR, 1599, aug. 4, *DRH* XI, nr. 337.

în top. мсѕло(в) ŢR, 1505, iul. 18; латѕло(в) ŢR, 1505, iul. 18; глод(ѕ)ло(в) ŢR, ⟨1506⟩, ian. 21; 1517, iul. 10; нѣ(к)шѕло(в) ŢR, 1510, mai 27 B; клъбичетѕло(в) ŢR, 1517, iul. 10; пъмъ(н)тѕло(в) ŢR, 1517, iul. 10; пїетро(с)ло(в) ŢR, 1517, iul. 10; пръсковѕло(в) ŢR, 1519, nov. 29; шзѕло(в) ŢR, 1526, aug. 22; фечорѕлш(в) ŢR, 1530, nov. 15; шесѕлшв ŢR, 1532, mai 28, *DRH* III, nr. 126; тѕркѕлш(в) ŢR, 1536, iun. 8; фраснветѕло(в) ŢR, 1537, iun. 20; χотарѕ стежарѕлш(в) ŢR, 1538, mai 5; пъкъланѕлш(в) ŢR, 1556, apr. 17; ŢR, 1563, oct. 22; вѕзъѕло(в) ŢR, 1559, iun. 9; боѕло(в) ŢR, 1563, oct. 22; пн(с)кѕло(в) вѕчинѕло(в) ŢR, 1563, oct. 22; фъцетѕлш(в) ŢR, 1565, ian. 4; фаца лѕпѕло(в) ŢR, 1566, ian. 9; пн(с)канѕлш(в) ŢR, 1566, aug. 18; тръгѕло(в) ŢR, ⟨1569⟩, febr. 14; го(р)гънелѕло(в) ŢR, 1570, mai 20; тешѕло(в) ŢR, 1572, iul. 15; пѕюшорѕло(в) ŢR, 1573, oct. 23; лакѕ(л) плопѕло(в) ŢR, 1573, oct. 23; гроχотѕло(в) ŢR, 1574, febr. 13; пъ(л)тинетѕло(в) ŢR, 1574, febr. 13; сѕрѕло(в) ŢR, 1574, sept. 4; камени(ц) че(р)кѕло(в) ŢR, 1575, dec. 4; пѕ(т) перишѕло(в); χотарѕ(л) перишѕло(в) ŢR, 1575, ian.; лъ(к)ѕшорѕло(в) ŢR, 1575, febr. 13; мьлюнетѕлш(в) ŢR, 1577, aug. 1; поиана менедикѕлш(в) ŢR, 1579, iul. 10; мьгѕра скаѕнѕло(в) ŢR, 1581, iul. 2B; пискѕ(л) фраснѕло(в) ŢR, 1584, mai 2; горѕнѕло(в) ŢR, 1586, mai 3, *Stef. Doc. G.*, p. 245; рѕгѕло(в) ŢR, 1587, nov. 7 A; χотарѕ(л) поенырѕлш(в) ŢR, 1592, iun.; вода шило(р)тѕло(в) ŢR, 1600, sept. 29.

-'ul(-ov)

în antrop. сѣъ бачюло(в) ŢR, 1507, iun. 20; 1550, iun. 17; пчюло(в) ŢR, 1510, mai 27 B; бадюло(в) ŢR, 1520, iul. 14; 1543, mai 18; 1549, ian. 5; 1560, oct. 14; ѕ(и)гюло(в) M, 1522; на(и)чюлш(в) ŢR, 1522, mart. 9; бадю-

лw(в) ŢR, 1571, iul. 21; бачюлw(в) ŢR, 1579, aug. 4; ть(р)зїѕлw(в) ŢR, 1592, febr. 4.

în top. жиюле(в) ŢR, 1509, oct. 29; въдрарюлов ŢR, 1517, iul. 10; тиюлов ŢR, 1517, iul. 10; пѕ(р)карюле(в) ŢR, 1517, iul. 10; ма(т)ка те(з)лѕюле(в) ŢR, 1566, ian. 9; фѕ(р)ка злътарюле(в) ŢR, 1566, ian. 9; плаюлов ŢR, 1574, febr. 13; привоюле(в) ŢR, 1575, dec. 4; блидарюлw(в) ŢR, 1586, dec. 18.

-ul(-ova)

în antrop. братѕлова ... нлтедѕлова M, 1392, mart. 30; станчѕлова ŢR, ⟨1389—1400⟩, oct.; влъкѕлова ŢR, ⟨1389—1400⟩, oct.; шефѵлова M, 1455, aug. 20; плешанѕлова M, 1468, sept. 24; крънѕлова M, 1493, mart. 11 A; грекѕлова M, 1570, febr. 16; 1600, mart. 25.

în top. вама рѕ(н)кѕлова ŢR, 1502, mai 3 A.

-ul(-ovi)

în antrop. станчѕлови ŢR, ⟨1389—1400⟩; татоѵлови M, 1458, oct. 26; нѣгоѵлови M, 1458, oct. 26; ра(д)ѕлови ŢR, 1502, mart. 9; тътѕлови M, 1506, mai 22; тѕрбатѕлови M, 1518, dec. 26 A; миχѕлови M, 1546, mai 19; нвѕлови M, 1552, apr. 28; негрѕцѕлови M, 1574, mart. 12.

-le

în apelative жѕделе ŢR, 1510, mai 27 B; M, 1599,; мѕ(н)теле ŢR, 1578, iul. 15.

în antrop. тоадер мареле M, 1490, ian. 14; ша(р)пеле ŢR, ⟨1512—1521⟩ C; жѕнеле ŢR, 1586, iul. 13; бръзъѕнеле ŢR, 1598, iul. 4.

în top. вѣрделе ŢR, 1534, apr. 3.

-lui

în apelative по(с)те(л)никѕлѕ(н) ŢR, 1515, apr. 13; изворѕлѣи ŢR, 1519, iul. 9; егѕменѕлѣи ŢR, ⟨1587⟩, ian. 8.

în antrop. дециера вѕ(л)тѕрѕлѣи ŢR, 1565, apr. 4; банѕлѣи M, 1502, oct. 28.

în top. кръница педичелилоуи M, 1436, iun. 13; на дѣлѕ рѕсѕлѣи M, 1455, febr. 3 (fals din sec. XVI); потока рѕникѕлѣи M, 1473, sept. 13, *Bogdan, Doc. Ştef.*, I, nr. CV; wт блата мъстакинѕлѣи M, 1473, sept. 13, *Bogdan, Doc. Ştef.*, I, nr. CV; до потока мѕнчелѕлѣи M, 1473, sept. 13, *Bogdan, Doc. Ştef.*, I, nr. CV; обръшїа брькачелѣи M, 1473, sept. 13, *Bogdan, Doc. Ştef.*, I, nr. CV; лакѕл поркѕлѣи ŢR, 1496, aug. 1 (adăugat pe margine); гѕра жилъцѕлѣи ŢR, ⟨1498, sept. 1 — 1499, aug. 31⟩; вода нѣжловѕлѣи ŢR, 1505, dec. 10; кржѣ(н)гѕ(л) вырѕлѣи ŢR, 1505, dec. 10; валѣ прислопѕлѣи ŢR, 1506, mai 14; пи(с)кѕ правъцѕлѣи ŢR, 1509, iul. 19; ма(л) анешишѕлѣи

ŢR, 1512. iul. 30 A; 1582, aug. 27 A; вънє(и) пѫ(р)карѫѕ(и) ŢR, 1515, apr. 13; 1579, apr. 23; валѣ ѡ(л)метѫѕ(и) ŢR, 1515, apr. 13; хота(р) тъ(р)ковѫ(л)ѕи ŢR, 1515, apr. 13; матка рѣѕлѫи ŢR, 1519, iul. 9, *DRH* II, nr. 184; валѣ ѕрєѕлѫи; валѣ шомѫлѫи ŢR, 1519, sept. 16, *DRH* II nr. 189; писѫл фагѫлѫи ŢR, 1519, sept. 16; ѕста вѣєи дракѫлѫи ŢR, 1526, iul. 7; врѣхѫ дѣлѫлѫи ŢR, 1526, iul. 7; валѣ варошѫлѫи ŢR, 1526, iul. 6; ѡкръ(ш)м бѫѫшорѫлѫи ŢR, 1528, oct. 29; по мѫкє ... пи(с)кѫлѫи ŢR, 1528, nov. 10 A; 1534, mart. 17; мат(к)а боѫлѫи ŢR, 1529, iul. 27; хотарѫ(л) кѫкѫлѫи ŢR, 1529, iul. 27; окръшиє поатенѫлѫи ŢR, 1529, iul. 27; 1563, oct. 22; валѣ къшиелѫи ŢR, 1529, iul. 27; 1535, sept. 1; 1563, oct. 22; глъма мъминишѵлѫи ŢR, 1533, apr. 16; писѫ(л) горѵнетѫлѫи ŢR, 1533, apr. 16; 1544, iul. 7; окръшїа пѣтришѵлѫѵи ŢR, 1533, apr. 16; 1544, iul. 7; глъма пъюшѫлѫи ŢR, 1533, apr. 16; пи(с)кѫ(л) шкѣѫлѫи ŢR, 1533, apr. 16; 1544, iul. 7; вама калафатѫлѫи ŢR, ⟨1533—1534⟩, ian. 10; пи(с)кѫ(л) котрофоюлѫи ŢR, 1535, mai 15; срѣ(дн) бѫчиѫлѫи ŢR, 1535, sept. 1; блата калѫлѫи ŢR, 1543, iun. 15; окръшїа пиетришѫлѫи ŢR, 1544, iul. 7; писѫ(л) фѫ(р)шиконюлѫи ŢR, 1547, ⟨sept.—nov.⟩21; хотарѫ(л) брѫдетѫлѫи ŢR, 1549, mai 8; ма(т)ка чиреѕлѫи ŢR, 1556, apr. 17; ма(т)ка нигѣ(р)нищатѫлѫи ŢR, 1556, apr. 17; кѫрмѫтѫоа ѕ ... глъвочюлѫи ŢR, 1556, apr. 8; кѫиѫ(л) влътѫрѫлѫи ŢR, 1556, apr. 8; приелѫѕ(л) вецелѫлѫи ŢR, 1556, apr. 17; валѣ хотарѫлѫи ŢR, 1556, mai 4; водѫ слєшкѫлѫи ŢR, 1556, iun. 22; селищѣ врьбовѫлѫи ŢR, 1557, mai 11; писѫ(л) съ(и)[ц]еретѫлоп ŢR, 1557, iul. 9; слѣмѣ лазѫлѫи ŢR, 1558, febr. 11; лѫ(п)шанѫлѫи ŢR, 1559, nov. 10 A; дрѫмѫлѫ мармѫрелѫи ŢR, 1560, apr. 29; потека пъкълѣкиѫлѫи ŢR, 1563, oct. 22; падина малѫлѫи ŢR, 1565, iun. 16; валѣ теюлѫи ŢR, 1566, ian. 9; влъчама биволѫлѫи ŢR, 1568, oct. 15; кѫзъѫлѫи ŢR, 1570, sept. 7; потрива цибрѫлѫи ŢR, ⟨1574—1577⟩, sept. 5; во(да) амарѫлѫи ŢR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30; хота(р) цервлѫи M, 1577, mart. 16; ко(л)шкѫ(л) прибоюлѫи ŢR, 1579, nov. 26; шпа(ш)ка лакѫлѫи ŢR, 1583, mai 27 A; по конецъ пѫржѫлѫи M, 1583, aug. 6; ѕ(с)та врътопїелѫлѫи ŢR, 1583, mai 27 A; пѫ(т) мълаюлѫи ŢR, 1583, dec. 27; пискѫ ѫмѫлѫи ŢR, 1584, mai 2; мо(с)т коритцелѫлѫи ŢR, 1587, ian. 7; попана ѫларюлѫи ŢR, 1588, iul. 19; фаца ко(п)челѫѕ(и) ŢR, 1582, aug. 27 A; до ѕ(с)тїи ла(р)гѫлѫи M, 1595, nov. 17; кръшица пеперигѫлѫи M, 1598, apr. 10; дѣ(л) па(л)тиноѵи M, 1600, ian. 9.

-a

A II *în apelative* попа M, 1435, nov. 25; 1496, aug. 1; вама ŢR, 1467, ian. 15; 1505, ian. 20; ѡкръшїа M, 1473, sept. 13, *Bogdan*, *Doc. Ş.*, I, nr. CV; грѣла ŢR, 1490, apr. 28 B; монастира ŢR, 1492, nov.; 1522, febr. 3; брашира ŢR, 1495, sept. 4; кашарїа ŢR, 1498, iul. 19; ба(л)та ŢR, 1505, iun. 15; влъчѣма ŢR, 1508, dec. 23, *DRH* II, nr. 62; селица M, 1528, mart. 19; селеца M, 1588, ian. 3 B; вара M, 1591, apr. 1; монастирѣ M, 1466, dec. 8; браширѣ M, 1490, mart. 15 C, *Bogdan*, *Doc. Ş.*, nr. CCXV; жилицѣ ŢR, 1510, mai 27 B; къшерица ŢR, ⟨1523—1525⟩, mai 12; валѣ ŢR, 1526, aug. 21; селицѣ ŢR, 1537, iun. 18 A; 1537, iun. 20; комїсоа M, 1587, oct. 3.

în antrop. флорєа ȚR, 1440, sept. 16; рждвца ȚR, 1526, iun. 1; фєчора ȚR, 1526, iun. 1; бадѣ ȚR, ⟨1428⟩; M, 1436, sept. 8; мвчѣ ȚR, 1519, iul. 9, *DRH* II, nr. 187.

în top. сєлица ȚR, ⟨1374⟩; 1385, oct. 3; 1387, ian. 27; пътра ȚR, ⟨1400—1418⟩; wбръш(и)ïа M, 1410, febr. 15; крѣца ȚR, ⟨1421⟩, iun. 19; wкна ȚR, 1425, iul. 17; стꙗмба M, 1431, apr. 30; сѣка ȚR, 1436, iun. 5; 1488, apr. 17; баӽна M, 1436, dec. 7; 1444, sept. 1; аннноса ȚR, 1437, aug. 13; 1518, apr. 7; грълла M, 1448, iul. 15 B; гъоуноса M, 1448, iul. 15 B; бошюра ȚR, 1451, iul.; амара ȚR, 1451, aug. 1; рошïа ȚR, 1465, nov. 5; скврта ȚR, 1480, ian. 18; гръдица ȚR, 1482, mart. 23; сърата M, 1484, mai 14, *Bogdan*, *Doc. Ș.* I, nr. CLV; нѣгра ȚR, 1488, apr. 10; кълдървша M, 1492, nov. 24, *Bogdan*, *Doc. Ș.* I, nr. CCLV; квртишюара ȚR, ⟨1528⟩, mai 30; адӽнката ȚR, 1532, mai 2, *DRH* III, nr. 124; рв(п)та ȚR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30; пиетроаса M, 1583, aug. 6; ӽот(ъ)роаса ȚR, ⟨1586⟩, iun. 15; рошшюара ȚR, 1590, apr. 25 B; валѣ ȚR, 1428, sept. 10; 1506, mai 14; кӽрарѣ ȚR, 1436, iun. 25; градицѣ ȚR, 1464, oct. 28; жимицѣ ȚR, 1492, iul. 9, *DRH* I, nr. 230; златароаа M, 1520, iul.; w(т) че(п)тврога ȚR, 1581, ⟨inainte de 4 mai⟩; 1590, apr. 24; врсоаа M, 1588, dec. 20.

-ei

în apelative ӽота(р) монастире(и) M, 1463, iul. 13; 1569, ian. 7; влъчелвшеи ȚR, 1533, apr. 15; паднпеи ȚR, 1537, iun. 18; до главв w(ч)неи ȚR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30; лw(г)фетѣсеи ȚR, 1578, mart. 1; попеи саве(в) ȚR, 1580, apr. 19; попеи станчюло(в) ȚR, 1599, apr. 16, *DRH* XI, nr. 327.

în antrop. дава(т) ... марїеи ȚR, 1510, apr. 24; 1578, mart. 1; де(л) цигънвшеи ȚR, 1526, ian. 7; дадо(ӽ) ... ма(г)далїнеи ȚR, 1526, iul. 6; де(л) манеи ... де(л) ко(с)теи ȚR, 1531, iul. 10; дадо(ӽ) ... ми(ӽ)неи сто(л)никв и баден ȚR, 1532, dec. 29; дадw(ӽ) корнеи ... и мирчеи ȚR, 1533, febr. 7; лвпе(и) ȚR, 1534, mai 26; да е(ст) цигвлеи ȚR, 1534, sept. 6; а(с)при манеи ȚR, 1535, oct. 24; моцеи ȚR, 1536, iul. 7 B; жвпанице емв калееи ȚR, 1543, iun. 15; де(л) владеи ȚR, 1551, mart. 13; жвпанице нѣ(к)шеи ȚR, 1557, ⟨ian.—aug.⟩ 13; сестри еи добреи ȚR, 1557, ⟨ian.—aug.⟩ 13; дава(т) wпреи ȚR, 1561, nov. 2; дадє ... жвпаницеи раден ȚR, 1565, aug. 31; [сын] лвпемсеи ȚR, 1568, mai 8; де(л) се(с)тро(в) грозавеи ȚR, 1572, sept. 20; лавден ȚR, 1577, mart. 14; де(л) влъдикъи ȚR, 1577, apr. 29; радв(л) пвеи ȚR, 1597, apr. 14.

în top. връ(ӽ) лумнатеи M, 1448, iul. 15 B; wб[ы]ршïи ларцкеи M, 1469, iun. 5; кръницв градицеен M, 1487, oct. 12; оустїа калюгерицеи M, 1493, mart. 3; ȚR, 1600, iul. 29, *DRH* XI, nr. 408; пи(с)кв(л) гъ(рни)цеи ȚR, 1496, aug. 1 (adăugat pe margine); ӽота(р) комaнеен ȚR, 1505, dec. 10; валѣ фънтънѣлѣеи ȚR, 1506, mai 14; паднна петре(и) ȚR, ⟨1513⟩, sept. 20; 1558, iul. 19; встна валеи ввне ȚR, 1514, aug. 3; вста въне(и) пв(р)карвлви ȚR, 1515, apr. 13; 1526, iul. 7; 1548, mai 22; 1572, iul. 15; досв(л) могжи ȚR, 1519, ⟨ian.—aug.⟩ 10; матка водомокнеи ȚR, 1519, iun. 28, *DRH* II, nr. 183; рекв чернъцивреен ȚR, 1521, iul. 4; ствпина грамеи ȚR, 1526, mai; (з горв) ствпинеи ȚR, 1526, mai; ма(т)ка верзеи ȚR, 1526, iul. 7; wврьшина тогжисеи

ȚR, 1526, iul. 7; пи(с)кѕ(л) въ(л)чалеѣи 1526, aug. 21; влма влъканеи ȚR, ⟨1529⟩, iul. 16; wбръшіе фѣтицеи ȚR, 1529, iul. 27; шискѕ(л) къпрнwреи ȚR, 1533, apr. 15; пи(с)кѕ(л) котеницеи ȚR, ⟨1533, mai—dec.⟩: мъгѕра фѣтеи ȚR, 1533, ⟨mai—dec.⟩; w(ч)на поѣшіеи ȚR, 1533, oct. 13; 1572, mai 3; ѕста цѣмленеи ȚR, 1533, nov. 18; вамѣ їеп(с)кѕпиеи ȚR, 1535, apr. 1; wбръшїа фетицеи ȚR, 1535, sept. 1; w(т) дѕбѕ дорн мѕке стръ(м)беи ȚR, 1544, iul. 7; wбръшина ѕрсод(н)еи ȚR, 1548, mai 20; 1563, oct. 22; връхѕ(л) козиеи ȚR, 1550, iul. 3; wкъ(р)шіе фиратеи; ѕста съкѕитеи; ѕ вод(ѣ) взѣиеи ȚR, 1556, apr. 17; пѕ(т) топанеи ȚR, 1556, apr. 17; ѕста кърпеи ȚR, 1556, mai 4; во(дѕ) ѕ(р)соеи ȚR, 1556, iun. 22; вамѣ клъице[и] ȚR, 1557, iul. 9; [м]а(т)ка чоръчїеи ȚR, 1563, oct. 22; ма(т)кѕ взѣїеи ȚR, 1563, oct. 22; на малѕ(л) проскеи ȚR, 1564, dec. 11; по пѕ(т) циходице(и) ȚR, 1566, ian. 9; до во(дѕ) хъ(м)ръзне(и) ȚR, 1566, ian. 9; село w(т) мѕ(и)челѕ(л) рw(д)кие(и) M, 1569, mai 24; хотарѕ(л) ѕ(р)зичеи ȚR, 1570, nov. 7; 1582, mai 25; wбръшїе лѕ(н)чїеи ȚR, 1572, iul. 15; код(с)та wгръзне(и) ȚR, 1577, apr. 15 B; пи(с)кѕ жгебодеи ȚR, 1577, aprl. 29 B; въ(л)чаwа цеминеи ȚR, 1580, apr. 7; вамѣ пле(ш)чоареи ȚR, 1580, apr. 14; хотарѕ(л) хобїцеи ȚR, ⟨1583⟩, mai 5 A; 1588, iul. 19; вwевwдѣсеи M, 1583, aug. 6; wбрьшїа рѕцнеи ȚR, 1587, iul. 19; долинѕ адъ(н)къцеи M, 1593, mart. 16; прьшанїи боуиеи ȚR, 1599, apr. 16, *DRH* XI, nr. 327; брази мѕерее(и) M, 1600, ian. 9; малѕл рѕптѕреи ȚR, 1600, iul. 29, *DRH* XI, nr. 408.

-i

A III *in apelative* богасїи ȚR, ⟨1474—1476⟩; грѫдицѣнии ȚR, 1520, sept. 25, *DRH* II, nr. 200; миинии ȚR, 1528, nov. 10 A; вечнии ȚR, 1537, iun. 9; пѕ(ш)карии ȚR, ⟨1545—1548⟩; попии ȚR, 1561, iun. 12; бании ȚR, 1567, mai 17; поѣнарїи ȚR, 1570, mai 1; цѣлепи(и) ȚR, 1586, iun. 26; ви(р)-ничїи ȚR, 1590, apr. 24; лwгwфецїи ȚR, 1594, iun. 18, *DRH* XI, nr. 67; вълѣнїи ȚR, 1599, iun. 17, *DRH* XI, nr. 333; по(с)тѣ(л)ничїи ȚR, 1600, iun. 17.

in top. шксвецїи M, 1400, febr. 11 (fals din sec. XVI); мънжецїи; тодерецїи M, 1400, febr. 11 (fals din sec. XVI); трѕфецїи ȚR, ⟨1400—1418⟩; чаѕрїи ȚR, ⟨1400—1418⟩; прочецїи M, 1409, ian. 28; подѣнїи ȚR, 1424, aug. 5; попецїи M, 1426, aug. 12, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 58; корнїи M, 1428, apr. 2; вѣчѕмѣнїи M, 1428, iul. 29, *Cost. Doc. mold.* I, nr. 73; бърбошїи M, 1⟨438⟩, aug. 24; жѕлецїи ȚR, 1437, iul. 30; вѕтецїи ȚR, 1441, mai 14; воаїанїи M, 1446, mart. 5; грашїи M, 1455, aug. 23; цѕрнецїи M, 1458, nov. 11; крепътѕрѣнїи M, 1458, nov. 11; синецїи M, 1458, nov. 11; воинецїи M, 1460, nov. 27; ѕѣмецїи M, 1462, oct. 6; дew(к)кцїи M, 1463, apr. 15; мотишецїи M, 1463, apr. 15; 1468, sept. 24; бъбѣнии ȚR, 1464, oct. 28; мѕрцанїи M, 1466, aug. 28, *Bogdan, Doc., Ştefan* I, nr. LXV; ѕигѕрашїи M, 1468, sept. 24; хѕецѣнїи M, 1468, sept. 24; ръдичецїи M, 1468, sept. 24; черпътецїи M, 1468, sept. 24; сакалышецїи M, 1469, febr. 9; то(н)гоуѕѣнїи M, 1469, febr. 9; андрїецїи M, 1469, febr. 9; берецїи M, 1469, febr. 9; соχолецїи M, 1469, febr. 9; албецїи M, 1469, iun. 5, *Bogdan, Doc. Ştefan* I, nr. LXXIX; жемерецїи M, 1470, apr. 1 B; юрканїи M, 1472, aug. 19; бодецїи M, 1472, aug. 19; татарїи M, 1472, aug. 19; мѕшетецїи ȚR, 1475, iun. 1, *DRH* I, nr. 148; дръгѕшанїи M, 1480, mai 27; попрнканїи M, 1480,

mai 27; симиничанїи M, 1480, aug. 29; дръготещїи M, 1481, febr. 1; боринлещїи M, 1481, febr. 1; кълѣнїи M, 1482, mart. 15; вѫѕащїи M, 1482, mai 9; 1548, apr. 24; шопрълещїи M, 1483, sept. 20; финдещїи M, 1484, mai 13; лацканїи M, 1484, mai 13; тътърещїи M, 1487, ian. 12; кръжанїи M, 1487, oct. 7; мънъилещїи M, 1487, oct. 8; дунещїи M, 1487, oct. 8; търнещїи M, 1487, oct. 9; вѫлтѫрещїи M, 1487, oct. 12, *Bogdan, Doc. St.* I, nr. CLXIX; гостилещїи M, 1488, febr. 29; вѫдещїи M, 1488, febr. 29; левкѫшанїи M, 1488, apr. 4; тибещїи M, 1488, oct. 15; негоещїи M, 1488, oct. 15; мънѕащїи M, 1489, ian. 25; пъшканїи M, 1490, ian. 18; глодѣнїи M, 1490, nov. 26; ѫрунчѣнїи M, 1491, ian. 16 B; черътїанїи M, 1491, ian. 17; до(н)чещїи M, 1492, oct. 14; wнинанїи M, 1493, mart. 15; крънещїи M, 1494, mart. 11 A; цигънеии M, 1495, ian. 12; пънещїи M, 1495, ian. 17; боу(л)пещїи M, 1495, ian. 22 A; боузещїи M, 1495, ian. 22 A; wпришещїи M, 1495, ian. 22 C; плъчи(н)тѣнїи M, 1495, ian. 22 C; шербещїи M, 1495, ian. 22; моχорицїи M, 1495, ian. 22 C; дръгоещїи M, 1495, ian. 22; петрещїи M, 1495, ian. 22; мърчещїи M, 1495, mart. 16; врътещїи M, 1495, mart. 18; оуржичанїи M, 1497, ian. 3; кълнмънещїи M, 1497, mart. 14; бънещїи ṬR, 1498, iul. 19; 1533, febr. 21; 1562, iul. 3; 31; 1570, nov. 14; добрїинещїи ṬR, 1498, iul. 19; драгоещїи M, 1498, sept. 24; цъпещїи M, 1499, nov. 14; брѫдъцѣнїи ṬR, 1501, mai 24; 1539, ian. 8; мъдѫларїи ṬR, 1501, iun. 21; въларии ṬR, 1502, mart. 9; млъдърещии ṬR, 1505, dec. 10; подѣнии ṬR, 1505, dec. 10; корбїи w(т) каме(н) ṬR, 1506, sept. 1; чеѫрии ṬR, 1509, oct. 29; мѫрминѣнїи ṬR, 1510, mai 27 B; чеѫрїи ṬR, 1511, apr. 22; рогозещїи ṬR, 1511, iul. 10 B; плопии ṬR, 1511, aug. 30; топещии ṬR, 1512, ian. 8; корбїи ṬR, 1512, iun. 23; брѫгърещии ṬR, 1513, ⟨mart.⟩, 9; вѫкѫрещїи M, 1515, dec. 21; кѫ(χ)нещїи M, 1515, dec. 21; вѫкшанїи M, 1515, dec. 21; брощѣнїи M, 1516, dec. 10 B; кръмижанїи M, 1516, dec. 10 B; владѣнїи M, 1516, dec. 10 B; wнещїи M, 1516, dec., 10 B; чепарїи ṬR, 1519, ⟨ian.—aug.⟩ 10; гречии ṬR, 1520, mart. 16; мълѫрѣнїи ṬR, 1520, apr. 10; пѫрчелещїи M, 1522, iun. 26, *Cost. Doc. Ştefăniţă*, nr. 73; бъбѣнии(и) ṬR, ⟨1524⟩, mai 22; тътарїи ṬR, 1525, febr. 11; мъръчиигѣнии ṬR, 1525, iul. 24; бълтѣнии ṬR, 1525, iul. 24; оу(л)мѣнїи ṬR, 1526, iun. 1; рѕсїи ṬR, 1526, iun. 1; пръвоулещїи ṬR, 1526, iun. 1; пъ(ш)канїи M, ⟨1527⟩, mart. 3; тотѣщїи M, ⟨1527⟩, mart. 3; блънѕїи M, 1528, mart. 13 A, *Ghib. Sur.* XVIII, p. 127; сочїи M, 1529, mart. 22; грамещїи M, 1529, apr. 23; сълъжанїи M, 1529, apr. 29; дрѫготещии ṬR, 1529, iul. 4; шо(л)дещии ṬR, 1531, ⟨mart.⟩ 9; 1564, aug. 9; балънещїи M, 1531, mart. 18; тръзїки M, 1531, mart. 18; вънещїи M, 1532, febr. 27; гъвънещїи ṬR, 1532, dec. 29; 1597, ian. 21; 1598, mai, 27; вънещии ṬR, 1533, febr. 2 A; 1556, iul. 20; вѫнещїи ṬR, 1535, dec. 11; бозиганїи M, 1537, mart.; чорро(н)їи ṬR, 1537, iun. 18; нѫнншещии ṬR, 1538, oct. 17; кр(с)тинещїи ṬR, ⟨1541—1544⟩, iul. 4; петриканїи M, 1542, apr. 24; потропопѣнїи M, 1542, apr. 30; аннїи ṬR, 1543, iun. 15; къзънещїи M, 1546, mart. 17; бръжовѣнїи M, 1546, mart. 18; тѫнсещїи M, 1546, mart. 23; ба(χ)нарїи M, 1546, mart. 24; двw(р)ничанїи M, 1546, mart. 24; бълошещїи M, 1546, mart. 30; χънещїи M, 1546, apr. 11; χирещїи M, 1546, apr. 24; вѣбѫрѕѣнїи M, 1546, mai 1 B, *Ghib. Sur.* XVIII, p. 216; порчешанїи M, 1546, mai 12 B, *Ghib. Sur.* XVIII, p. 220; серетѣнїи M, 1546, mai 14; торчещїи M, 1546, mai 17; гигоещїи M, 1546, mai 28; сопотѣнїи M, 1546, iul. 2; пъшканїи M, 1547, apr. 1; скопосѣнїи M, 1548, mart. 3; питничанїи M, 1548, mart. 23; жѫржещїи M, 1548, apr. 12; татоми-

рецїи M, 1548. apr. 12; питичїи M, 1552. mart. 29; дзъпенїи M, 1552, apr. 25; хѫѣцѣкїи M, 1552, apr. 30: синецїи M. 1552, apr. 30; негоецїи M, 1554; оу(и)гѫрманїи M, 1554; щелецїи M, 1554, *Ghib. Sur.* XIX, p. 19; топорѫцїи M, 1554, febr. 25; гзерѣкїи M, 1554, mart. 17; 1583, apr. 12; врѣбощи M, 1554. mart. 30; дмлхецїи M, 1554, apr. 13: кѫлшецїи M, 1554, apr. 20; плопїи M, 1554, mai 5; кръломѫнецїи ṬR, ⟨1554—1557⟩, iun. 30; кълѫгъръкїи ṬR, ⟨1554—1557⟩, oct. 21 A: брщканїи M, 1555, mart. 23; брaецїи M, ⟨1555⟩, apr. 28; жѫгастрїи M, 1555, apr. 30 A; рѫ(с)чорїи M, 1555, mai 2 B; цигънецини ṬR, 1555, iul. 28; мѫшетецїи ṬR, 1555, aug. 26; стъ(и)чецїи ṬR, 1557, ⟨ian.—aug.⟩ 13; гровецїи ṬR, ⟨1558—1559⟩, mart. 27 B; мъѫгрѣкїи ṬR, 1558, mai 11; и(з)воранїи ṬR, 1558, iun., 26; слъвѣкїи ṬR, 1558, iul. 25; флъмъ(и)зецїи ṬR, 1558, sept. 13; ко(л)тецини ṬR, 1560, mart. 10; костецїи ṬR, 1560, iul. 6; сѫходелѣкини; сѫходел(ѣ)нїи ṬR, ⟨1560—1567⟩, sept. 3; бънецїи ṬR, 1562, iul. 3; влъсънецїи ṬR, 1562, iul. 3; гъ(и)дѣкїи ṬR, 1563, apr. 13; шо(л)децїи ṬR, 1563, oct. 6; врошанїи ṬR, ⟨1563⟩, oct. 25; въръцїи ṬR, 1564, aug. 24; бо(г)дънецїи ṬR, 1565, apr. 4; шъ(р)бъи(е)цїи ṬR, 1565, iun. 16; вьрьцїи ṬR, ⟨1565—1568⟩, mart. 25; съг(в)шорци ṬR, 1566, ian. 10; годинецїи ṬR, 1566, ian. 10; ми(х)ецїи ṬR, 1568, apr. 14; цигънецїи ṬR, 1569, ian. 9; шкѫѕлецїи M, 1569, ian. 28; 1578, oct. 6; че(р)нътецини ṬR, 1569, iun. 6; ша(п)телинчанїи M, 1569, iun. 12; бо(ж)реніи ṬR, 1569, aug. 23; спшїи ṬR, 1570, ian. 22; шкиупѣкини ṬR, 1570, apr. 29 A; фъѕрени ṬR, 1570, iun. 15; къ(и)децини ṬR, 1570, sept. 7; гѫргѫщи ṬR, 1570, sept. 26; лѫчїганїи ṬR, 1570, oct. 23; пискѫлецїи ṬR, 1571, apr. 3; бобочни ṬR, 1571, apr. 3; грозавїи ṬR, 1572, sept. 20; ѫръцїи ṬR, 1572, oct. 9; ънпъ(р)тѣнїи ṬR, 1573, ian. 10; кѫчѫмїи M, 1574, mart. 27; галбенїи M, 1574, mart. 27; гѫ(р)гѫщїи ṬR, 1574, aug. 7; ци(г)нецїи ṬR, 1574, nov. 2; 1575, nov. 13; пѫркъръкїи ṬR, 1576, sept. 10 A; лѫпѣкїи M, 1578, iun. 15, *Studii* 1964, nr. 2, p. 344; вучюмїи M, ⟨1578—1579⟩, mart. 11; мьгѫрѣкїи ṬR, ⟨1579⟩, iun. 20; ѡ(л)тѣкини ṬR, ⟨1580⟩, ian. 10; божоранни ṬR, 1580, ian. 20 B; жаменїи M, 1580, apr. 25; лѫпецїи ṬR, 1580, mai 14; гъѫрѣкїи M, 1581, mai 8; присъканїи M, 1581, mai 11 E; боурсѫчанїи M, 1582, mart. 8; рогожанїи ṬR, 1583, oct. 22; брѫстѫрїи ṬR, 1594, febr. 9; бетежанїи ṬR, 1584, iul. 2; лѫ(и)цїи ṬR, 1586, febr. 27; 1592, iul. 1; 1595, dec., 28; ⟨1600⟩, dec. ⟨8⟩; ше(р)бецини ṬR, 1586, iun. 15; нетоцїи ṬR, 1586, iul. 15; вѫзецїи ṬR, 1586, aug. 13; гѫргѫщи(и) ṬR, 1587, ian. 15 A; жаменїи M, 1587, mai 14; вишнїи ṬR, 1587, sept. 7, *Ştef. Doc. G.*, p. 266; брѫ(с)тѫрїи ṬR, 1588, nov. 5; фъ(л)кони ṬR, 1589, mai 17; афѫмацїи ṬR, 1589, iul. 5; ръспопѣнїи M, 1589, aug. 17; ѡ(л)тѣни(и) ṬR, 1590, apr. 25 A; ⟨1590⟩ aug. 4; шофрънецїи M, ⟨1590, sept. 1—1591, aug. 31⟩ A; алешїи ṬR, 1591, sept. 18; ръспопїи M, ⟨1591 sept.—1592 aug. 31⟩; брѫ(с)торїи M, 1592, ian. 10 B; ѡ(л)тѣкини ṬR, 1592, febr. 4 A; прѫнїи ṬR, 1594, oct. 4, *DRH* XI, nr. 98; ѡ(л)тѣни(и) ṬR, 1596, apr. 10; граоурїи M, ⟨1596 sept. 1—1597, aug. 31⟩; пожъръцїи ṬR, 1597, ian. 21; грошанїи ṬR, ⟨1597⟩, iul. 1; попѣкїи M, 1598, mart. 8; гѫрѣкїи ṬR, 1599, aug. 4; поса(д)ничїи M, 1600, apr. 8.

-le

in apelative брътвеле ṬR, ⟨1482⟩; жѫдечїиле M, 1488, dec. 13; ширнеле ṬR, 1497, apr. 1; горгжиѣлеле ṬR, 1505, dec. 10; поеенше ṬR, ⟨1513⟩, sept.

20; 1596, aug. 20; сад8рєлє ŢR, 1514, dec. 14; л8(н)чилє; плаюре(л) ŢR, 1514, dec., 14; главєлє ŢR, 1532, mai 2, *DRH* III, nr. 124; *DRH* III, nr. 187; селицилє ŢR, 1545, dec. 6; гърлєлє ŢR, ⟨1560—1568⟩, febr. 13; хотарълє ŢR, ⟨1560, aug. 7⟩; 1569, feb. 14; 1570, nov. 7; въ(л)чалєлє ŢR, 1577, iun. 8; волоачєлє M, 1582, aug. 3; обрьшьилє ŢR, 1586, mai 3, *Ştef. Doc. G.*, p. 246; wчинилє ŢR, 1588, iun. 9; рѣкашєлє ŢR, 1588, mai 7; 1591, aug. 8; къмърълє; къмърилє ŢR, 1589, mai 30; лозєлє M, 1589, dec. 18; бирꙋрєлє ŢR, 1590, iul. 4 B; поменєлє ŢR, 1593, dec. 7 B, *DRH* XI, nr. 15; 1594, apr., 12, *DRH* XI, nr. 42; ливезилє ŢR, 1594, iun. 8; 1596, aug. 10; в8катєлє M, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 514.

în top. поєнилє ŢR, ⟨1429⟩, dec. 1; 1483, iun. 25; арс8рилє бое(в) ŢR, 1451, iul. 2; къшчорєлє M, 1469, febr. 9; ŢR, 1510, mai 27 B; сорбєлє ŢR, 1470, iul. 28; изворєлє ŢR, 1486, iun. 30, *DRH* I nr. 199; 1589, mai 17; кw(р)нєлє ŢR, 1487. sept, 27; топлицєлє ŢR, 1493, sept. 2; 1510, mai 27 B; кръпъторєлє ŢR, 1499, iun. 27; лицевилє ŢR, 1502, mai 3 A; кр8чилє драгосла(в) ŢR, 1504, iun. 15; комарничєлє, горгѫнѣлєлє ŢR, 1505, dec. 10; флорилє албє ŢR, 1506, iun. 4; 1521, iul. 4; шърилє клъбичет8ло(в) ŢR, 1517, iul. 10; лак8(л) съ(с) ръкицилє ŢR, 1517, nov. 22; ск8(р)телє ŢR, 1520, iun. 9; бешилєлє M, 1520, iul.; драгославєлє ŢR, 1526, iun. 1; грѫмьдителє M, 1526, iun. 1; мал8рилє M, 1533, mart. 8, *Ghib. Sur.*, IX, p. 20—21; котлавєлє ŢR, 1535, iul. 22; стръ(м)бєлє ŢR, 1535, iul. 22; 1542, iun. 30; 1564, sept. 5; цєменѣлєлє ŢR, 1545, iun. 2, *Ştef. Doc. G.*, p. 110; вънилє мънъило(в) ŢR, 1547, iun. 25; глод8рѣлєлє M, 1555, mart. 28; мъг8рѣлєлє лаз8л8н ŢR, 1558, febr. 11; ко(л)ничѣлє ŢR, 1567, mai 17; млачєлє wане(в) ŢR, 1567, dec. 20; блестематєлє ŢR, ⟨1568⟩, dec. 2; 1582, ian. 8; кръщєлє ŢR, 1571, apr. 3; л8(н)цилє ŢR, 1572, iul. 6; гропилє ŢR, 1575, iul. 10; прилоцѣлє ŢR, 1575, iul. 10; грн(н)д8рєлє ŢR, ⟨1578—1581; 1585—1586; 1590⟩, iul. 19; ⟨1581—1582⟩, ferb. 6; гр8юрилє п8(р)кари(м) ŢR, 1579, apr. 23; мармур8рилє ŢR, 1579, apr. 30; ливезилє боєре(ш) ŢR, ⟨1583, mai 5⟩ A; лак8рєлє цєминє ŢR, 1583, mai 27 A; ливезилє ŢR, 1589, mai, 17; цѣменилє ŢR, 1584, mart. 11; фъ(н)тънѣлєлє ŢR, 1588, iun. 13; к8ларе съ т8фєлє ŢR, 1594, iul. 22; мал8(л) к8 wасєлє ŢR, ⟨1594⟩, iun. 15; дижмелє; ст8динилє ŢR, 1598, sept. 6; бътрънелє ŢR, 1600, iul. 6 B.

-lor

în apelative в8нило(р) ŢR, ⟨1482—1492⟩ B; 8ста вънло(р) ŢR, 1556, apr. 8; w(т) ла wпаша кръ(н)г8рєло(р) ŢR, 1559, apr. 24; бацi8 попило(р) ŢR, 1561, iun. 12; д[8]мило(р) вowстрє M, fără dată, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 514; 8ста ... хотаръло8 ŢR, 1556, apr. 8; та(к)межїе о(ч)нелоро(м) ŢR, ⟨1560, aug. 7⟩; главн ... р8мънилоро(в) ŢR, 1580, ian. 6; к8ке барацило(р) ŢR, 1585, dec. 15.

în antrop. съ(с) кръцило(р) ŢR, 1545, iun. 6; дадо(ш) къръ(м)било(р) ŢR, 1550, iul. 3; вы дрък8лецєло(р) ŢR, ⟨1568—1573⟩, oct. 5; фs(р)чѣцилw(р) ŢR, 1579, iul. 10.

în top. гръла флъмынзилорь M, 1448, iul. 15 A; w(т) потока корнилорь M, 1472, iun. 1, *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 22; хотарь тнтецилорь M, 1487, ian. 22; мънълецило(р) M, 1487, oct. 8; w(т) хотарѣ а(л)ботецило(р) M, 1489, mart.

13; хотарѣ оу(н)гѕрашило(ρ) M, 1490, mart. 9; плешецило(ρ) M, 1491, oct. 31, *Cost. Doc. Ştefan*, p. 157; ŢR, 1501, sept. 1; шинчанило(ρ) M, 1493, mart. 15; дръгоецилш(ρ) M, 1493, mart. 26; хотара съласъжанило(ρ) M, 1495, mart. 15 B; 1529, apr. 29; до хотарѣ дръмецило(ρ) M, 1497, ian. 3; планина вонлецило(ρ) ŢR, 1501, sept. 1; борхинецилш(ρ) M, 1502, mart. 14; шчина ѕршило(ρ) ŢR, 1502, mai 3 A; плаю(л) вандеенло(ρ) ŢR, 1504, iun. 15 A; крнвина мѕрецило(ρ) ŢR, 1505, iun. 2; ласлъшнилш(ρ) M, 1519, ian. 9; 1546, iun. 2; кракѕ(л) скѕ(ρ)тело(ρ) ŢR, 1520, iun. 9; бранецилш(ρ) M, 1528, mart. 7; дрѕжецилш(ρ), кислецилш(ρ) M, 1528, ⟨mart. 11—23⟩; мѕкѣ гладѕрелш(ρ), хотарѕ(л) поенерепло(ρ) ŢR, 1528, nov. 10 A; грамецилш(ρ) M, 1529, apr. 23; медеецило(ρ) M, 1533, mart. 6; ѕстїѣ малѕрелшр M, 1533, mart. 8, *Ghib. Sur.*, IX, p. 20—21; ρѕмънацилш(ρ) ŢR, 1533, apr. 16; ко(с)тецило(ρ) ŢR, 1533, apr. 16; 1544, iul. 7; шчина брънецилшр ŢR, ⟨1533, mai—dec.⟩, *DRH* III, nr. 158; дѣ(л) шкѣило(ρ) ŢR, 1536, mai 1; топличани черъшанило(ρ) ŢR, ⟨1541—1544⟩, iul. 4; кръецило(ρ) ŢR, 1545, iun. 6; хотар петрикаилш(ρ) M, 1546, apr. 11; ш(ч)на пискѕпецило(ρ) ŢR, 1549, mai 8, *Ştef. Doc. G.*, p. 123; по потокѕ плопило(ρ) ŢR, 1549, mai 8, *Ştef. Doc. G.*, p. 123; върхѕ(л) мъгѕрило(ρ) ŢR, 1556, apr. 8; слѣмѣ малѣчюло(ρ) ŢR, 1556, apr. 8; валѣ варатѣчило(ρ) ŢR, 1556, apr. 8; хо[г]арѕ(л) бръбъте(ш)ло(ρ) ŢR, 1556, apr. 8; краювецило(ρ) ŢR, 1557, mai 11; пискѕ(л) къмпнило(ρ) ŢR, 1557, iul. 9; валѣ падпнило(ρ) ŢR, 1557, iul. 9; влъчама врътолпело(ρ) ŢR, 1558, febr. 11; [сл]ъвѣнилш(ρ) ŢR, 1558, iul. 25 млака крѕчило(ρ) ŢR, 1559, apr. 24; тъмъшецїло(ρ) ŢR, 1559, apr. 24; ш(т) къен гропело(ρ) ŢR, 1559, apr. 24; хота(ρ) бъдѣнило(ρ) ŢR, 1559, iun. 9; валѣ лѕстѕшилш(ρ) ŢR, 1560, iun. 16; ѕ л(л)ецило(ρ) ŢR, 1560, iul. 6; валѣ флѣмъ(н)зецило(ρ) ŢR, 1560, iul. 6; шпило(ρ) ŢR, 1560, iul. 6; мѕкѣ флорецило(ρ) ŢR, 1562, mai 3; валѣ ангарило(ρ) M, 1564, apr. 13, *Tocil.* 534 *doc.*, nr. 533; лѕ(к)ка ... лѕпило(ρ) ŢR, 1566, ian. 9; мплецило(ρ) ŢR, 1566, ian. 9; хъ(л)мъжанило(ρ) ŢR, 1566, ian. 9; сѣчю(л) грошило(ρ) ŢR, 1567, mai 23; дс(л) мъ(н)дрецило(ρ) ŢR, 1569, mai 31; дорогою бѕчоумило(ρ) M, 1569, iul. 6; 1583, apr. 12 B; лакѕ(л) батицило(ρ) ŢR, 1570, ian. 3; хотарш(ѕл) гргошилш(ρ) ŢR, 1570, ian. 14; хотарѕ(л) тѕ(ρ)чило(ρ) ŢR, 1570, mai 20; пѕ(т) лѣ(м)нело(ρ) ŢR, 1570, nov. 7; мь(н)децило(ρ) ŢR, 1570, nov. 18; тнхѕлецилш(ρ) ŢR, 1571, iul. 21; връ(х) кома(ρ)нчело(ρ) ŢR, 1574, febr. 13; хотарѕ(л) кръ(н)гѕрѣнило(ρ); хотарѕ(л) добропецило(ρ) ŢR, 1575, iul. 2; кѕ(рм)тѕра фацило(ρ) ŢR, 1575, dec. 4; дѣлѕ(л) брощѣнило(ρ) ŢR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30; бънецило(ρ) ŢR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30; влъдчлецило(ρ) ŢR, ⟨1575—1576⟩, iun. 30; поенпле къндрелш(ρ) ŢR, 1576, iul. 15; валѣ ша(ρ)зело(ρ) ŢR, 1577, apr. 18; валѣ драчило(ρ) ŢR, 1577, apr. 29 B; хотарѕ(л) ви(ρ)чюло(ρ) ŢR, ⟨1577⟩, aug. 1; пи(с)кѕ(л) пъкѕ[ра]рило(ρ) ŢR, 1579, iul. 10; пѕ(т) къшчолрело(ρ) ŢR, 1579, nov. 10 A; лакѕ(л) канло(ρ) ŢR, 1580, ian. 8; валѣ пѕ(ρ)къренѣло(ρ) ŢR, 1582, iun. 4; дѣлѕ(л) божоранпло(ρ) ŢR, 1585, mart. 8; цигапїа гречпло(ρ) ŢR, 1586, febr. 27; цигънїа лѕ(н)цило(ρ) ŢR, 1586, febr. 27; хотарѕ(л) тътарълш(ρ) ŢR, 1587, iul. 19; врѕ(н)тѣ малъчилш(ρ) ŢR, 1587, iul. 19; малѕ(л) мьлѕшалело(ρ) ŢR, 1587, iul. 19; хотарѕ(л) шарапатпнило(ρ); хотарѕ(л) брьсецило(ρ) ŢR, 1587, sept. 7, *Ştef. Doc. G.*, p. 265; хотарѕ(л) ѕрсецило(ρ) ŢR, 1587, dec. 16 B; ѕ полю божоранпло(ρ) ŢR, 1590, apr. 25 A; шчпа ш(л)тѣнпло(ρ) ŢR, 1592, febr. 4 A; 1593, dec. 20 A; мьгѕра пиѕрпло(ρ) ŢR, 1595, iul. 24; дѣ(л) вернецило(ρ) ŢR, 1597, sept. 28; пѕ(т) бпколарпло(ρ) ŢR, 1597, dec. 3 B; хота-

рѕ(л) и(з)воръло(р); хотарѕ(л) сѕ(р)дѣлило(р) ṬR, 1598, iun. 28; мьгѕра мошило(р) ṬR, 1598, sept. 6; ѡчина мъзганилор и вълѣнилор ṬR, 1599, iun. 17, *DRH* XI, nr. 333.

-e (-ă)

B I. *în apelative* ведре ṬR, 1500, apr. 26, *DRH* I, nr. 300; 1517, oct. 30, *DRH* II, nr. 163; дедине ṬR, 1502, mart. 9; гръле ṬR, 1505, dec. 10; 1523, apr. 4; M, 1543, apr. 24; 1568, nov. 5; ци(и)те *Cat.*, 1508, sept. 1: аче *Cat.*, 1508, dec. 22; мертиче *Cat.*, 1509, febr. 20; рогожине *Cat.*, 1509, mart. 5; хотаре ṬR, 1514, dec. 14; ѡчине ṬR, 1515, iun. 26; ѡ(к)роче ṬR, 1529, iul. 28; литре ṬR, 1536, iul. 17; салаше; краме M, 1551, mart. 21; глодбе ṬR, ⟨1554—1557⟩ oct. 21; M, 1588, apr. 30; ṬR, ⟨1564—1568⟩, apr. 5; ши(и)диле; скоа(р)це ṬR, ⟨1564—1568⟩, apr. 5; записе M, 1585, apr. 18; цъга(и)че M, ⟨1595⟩, ian. 23; ферделе ṬR, 1597, apr. 1, *DRH* XI, nr. 220.

în top. фынтыние M, 1471, oct. 24; сѫтчеле ṬR, ⟨1482—1496⟩, *Bogdan, Rel.*, nr. CLXIV; флориле албе ṬR, 1521, iul. 4; глодѕрѣле M, 1522, oct. 31; изворѫ ṬR, 1531, mai; цемине ṬR, 1531, mai, *DRH* III, nr. 114: грѕишоаре ṬR, 1577, apr. 18; подишоаре ṬR, 1572, iul. 6; гроапе ṬR, ⟨1594⟩, iun. 15.

-i

B II. *în apelative* ъдраци ṬR, 1573, oct. 23; т̃ жѕмътъци ṬR, ⟨1577—1589; 1585—1591⟩ F, *Rsl.* VIII, p. 435.

în top. афѕмаци ṬR, 1510, mai 27 B; лѕ(и)ци ṬR, 1510, iun. 18; прочелиничи M, 1521, apr. 20; де(с)кѕлаци M, 1555, mai 2 B; ѡ(г)ли(и)зи M, 1559, mart. 24; 1575, aug. 3; 1576, iul. 9; 1580, mai 29; 1582, mart. 31; сѕ(и)тъ келитѕри ṬR, 1567, dec. 20; ѡви(дї)ци ṬR, 1577, apr. 10 B.

-le

în apelative вѕч(ѣ)ле ṬR, 1582, aug. 27 B.

în top. фынтынѣле M, 1426, aug. 12; 1439, iul. 30; 1447, aug. 22; 1470, apr. 1 B; ṬR, 1493, iun. 15; 1565, aug. 31; 1570, iul. 22; мъгѕрѣле ṬR, ⟨1510, după sept. 8—1512, ian.⟩.

-uri (-ure, -ore)

în apelative лакѕре ṬR, 1511, aug. 30; црѣ(и)гѕре ṬR, ⟨1512—1521⟩, iun. 21; *Tocil.* 534, *doc.*, nr. 254; плакюре ṬR, 1514, dec. 14; гра(ж)дѕре ṬR, 1564, iul. 2; 1577, mai 30; бирѕре ṬR, 1566, sept. 17, *Ştef. Doc.* p. 157; жаҳѕре ṬR, 1568, oct. 15; вадѕре ṬR, 1572, iun. 30; лазѕре ṬR, 1572, iul. 4; M,

1598, mart. 17; дѧторѣ ṬR, ⟨1588⟩, ian. 8; рѣдѫѕрѣ M, 1591, apr. 25; ⟨1595, aug.—1606, iun. 30⟩ D; 1598, iun. 20; прнвалѫѕрн ṬR, ⟨1591 după mai⟩.

în top. мълѫѕрѣ M, 1448, iul. 27; 1548, febr. 29; глодѫѕрѣ M, 1494, mart. 11 A; ръ(з)вадѫ8[р]и ṬR, 1520, mart. 16; подѫѕрн ṬR, 1527, apr. 26, *DRH* III, nr. 36; подѫѕрѣ 1567, apr. 7; 1597, iun. 20, *DRH* XI, nr. 238; пискѫѕрѣ ṬR, 1532, mai 25; кръигѫѕрѣ ṬR, 1532, dec. 29; 1570, apr. 29; ла лакѫѕрѣ ṬR, 1534, sept. 6 B; ·ѣтрѣ шазѫѕрѣ ṬR, 1559, apr. 24; гардѫѕрѣ ṬR, 1559, apr. 24; лазѫѕрѣ ṬR, 1575, dec. 4; 1579, iul. 7; 1597, ian. 18; 1598, apr. 5, *DRH* XI, nr.280; лазѫѕрн ṬR, 1583, mai 5; 1584, mai 5; 1598, apr. 5, *DRH* XI, nr. 280.

LISTA DE DOCUMENTE, ÎNSEMNĂRI ŞI INSCRIPŢII

Lista cuprinde, ordonate cronologic, toate documentele, însemnările şi inscripţiile din Moldova şi Ţara Românească, care au fost citate în cuprinsul lucrării. Datările acestora au fost preluate din ediţii şi publicaţii, aşa cum au fost ele fixate de istorici. Documentele din secolul al XVI-lea privind relaţiile Ţării Româneşti şi Moldovei cu Ardealul, nedatate, cuprinse în ediţia *Tocil. 534 doc.* au fost incluse în partea finală a celor două tabele. Trimiterea la aceste documente în diverse articole din *Dicţionar* se face cu menţiunea « fără an » sau « fără dată ».

În listă după dată (an, lună, zi) se indică depozitul unde se păstrează originalul sau fotografia documentului din care s-a extras materialul folosit în cercetarea de faţă. În situaţiile cînd originalele actelor din diverse motive nu au fost accesibile, faptele de limbă au fost extrase din reproducerile acestora, publicate în ediţii şi reviste, specificîndu-se de fiecare dată sursa. Pentru a facilita obţinerea unor informaţii suplimentare cu privire la datele arhivistice, paleografice şi bibliografice ale documentelor medievale, am indicat în listă ediţiile de bază în care acestea au fost publicate fie în slavonă, reproducînd modelul (*DRH A* şi *B*, *Cost. Doc. mold.*, *Bogdan*, *Doc. Şt.* etc.), fie în traducere românească (*DIR A* şi *B*).

În listă şi, bineînţeles, în lucrare figurează cîteva documente din Moldodova trecute în ediţiile de texte ca datînd din secolul al XV-lea, dar care în realitate sînt falsuri şi aparţin secolului al XVI-lea, după cum au demonstrat istoricii. Folosirea lor în *Dicţionar* se justifică prin faptul că ele intră oricum în perioada avută în vedere de autori. În asemenea situaţii se menţionează, între paranteze, *fals din sec. XVI.*

A. MOLDOVA

1392, mart. 30; ASB, Peceţi nr. 111; *Cost. Doc. mold.* I, 3; *DRH* I, 2.

1395, ian. 6; Album, pl. nr. 4; *Cost. Doc. mold.* II, 167.

1399, nov. 28; AS Iaşi, nr. CCCXL/1; *Cost. Doc. mold.* I, 8; *DRH* I, 9.

1400, febr. 11; BA, Foto. nr. XXXVII/25; *Cost. Doc. mold.* I, 11; *DRH* I, III. (Fals din sec. XVI.)

1400, iun. 29; BA, nr. XLV/150; *Cost. Doc. mold.* I, 12; *DRH* I, 10.

1400, aug. 4; BA, nr. CXXXIV/46; *Cost. Doc. mold.* I, 13; *DRH* I, 11.

1401, iun. 28; AS Iaşi, nr. CCCXL; *Cost. Doc. mold.* I, 30; *DRH* I, 13.

1403, aug. 1; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași, Foto. nr. II/252; *DRH* I, 18.

1404, aug. 1; Album, pl. nr. 10; *Cost. Doc. mold.* II, 173.

1407, ian. 7; Album, pl. nr. 11; *Cost. Doc. mold.* I, 19; *DRH* I, 21.

1407, mart. 8; BA, Foto. nr. XXXV/2; *Cost. Doc. mold.* I, 20; *DRH* I, 22.

1407, oct. 6; Album, pl. nr. 12; *Cost. Doc. mold.* II, 175.

1408, sept. 16; BA, Peceți nr. 137; *Cost. Doc. mold.* I, 21; *DRH* I, 23.

1409, ian. 28; BA, Peceți nr. 1; *Cost. Doc. mold.* I, 22; *DRH* I, 24.

1409, apr. 18; ASB, Peceți nr. 112; *Cost. Doc. mold.* I, 23; *DRH* I, 25.

1409, nov. 7; ASB, M-rea Neamț, nr. CII/2; *Cost. Doc. mold.* I, 24; *DRH* I, 26.

1409, nov. 18; Muz. de ist. al R.S. România; *Cost. Doc. mold.* I, 25; *DRH* I, 27.

1410, febr. 15; Muz. de ist. al R.S. România; BA, Foto. nr. XXVI/1; *Cost. Doc. mold.* I, 26; *DRH* I, IV. (Fals din sec. XVI.)

1411, ian. 6; BA, Foto. nr. XXIX/1; *Cost. Doc. mold.* I, 28; *DRH* I, 29.

1411, apr. 14; BA, Foto. nr. LXXXII/1; *Cost. Doc. mold.* I, 29; *DRH* I, V. (Fals din sec. XVI.)

1411, mai 25; Album, pl. nr. 13; *Cost. Doc. mold.* II, 177.

1411, sept. 22 A; AS Iași, nr. CCCXL/62; *Cost. Doc. mold.* I, 31; *DRH* I, 30.

1411, sept. 22 B; ASB, Peceți, nr. 113; *Cost. Doc. mold.* I, 32; *DRH* I, 31.

1412, febr. 19; *DRH* I, 32.

1412, apr. 5; BA, Foto. nr. XXIII/15; *Cost. Doc. mold.* I, 34; *DRH* I, 34.

1414, aug. 2; BA, nr. C/131; *Cost. Doc. mold.* I, 36; *DRH* I, 37.

1414, dec. 20; BA, nr. C/1; *Cost. Doc. mold.* I, 38; *DRH* I, 38.

⟨1415⟩; BA, Foto. nr. XXIII/16; *Cost. Doc. mold.* I, 41; *DRH* I, 39; (datat ⟨1414, după dec. 20—1419, înainte de apr. 8⟩).

1415, apr. 13; BA, nr. LXXXV/41; *Cost. Doc. mold.* I, 39; *DRH* I, 40.

1415, iul. 12; BA, Foto. nr. XXIX/2; *DRH* I, 41.

1418, ian. 15; Muz. de ist. al R. S. România; *Cost. Doc. mold.* I, 42; *DRH* I, 42.

1419, apr. 8; ASB, M-rea Tazlău, nr. IV/1; *Cost. Doc. mold.* I, 44; *DRH* I, 45.

1420, apr. 25; BA, Foto. nr. LXXIV/44; *DRH* I, 47.

1421, ⟨dec. 13⟩; BA, Foto. nr. XXIII/17 *Cost. Doc. mold.* I, 46; *DRH* I, 48.

1422, mart. 12; ASB, M-rea Neamț, nr. LXIII/1; *Cost. Doc. mold.* I, 47; *DRH* I, 50.

1422, aug. 20; ASB, M-rea Galata, nr. XI/1; *Cost. Doc. mold.* I, 48; *DRH* I, 51.

1422, dec. 25; BA, Foto. nr. LXXXII/2; *Cost. Doc. mold.* I, 49; *DRH* I, 52.

1423, mart. 12; BA, nr. XLVI/15; *Cost. Doc. mold.* I, 50; *DRH* I, 53.

1423, mart. 31; BA, nr. DCCLXXVII/86; *Cost. Doc. mold.* I, 51; *DRH* I, 54.

1423, apr. 15; BA, Foto. nr. I/5; *Cost. Doc. mold.* I, 52; *DRH* I, 55.

1424, febr. 16; Muz. Fălticenilor, nr. 2367; BA, Foto. nr. II/3; *Cost. Doc. mold.* I, 53; *DRH* I, 56.

⟨1424—1425⟩, sept. 4; ASB, D. S. Moldova, nr. 1; *Bogdan, Acte*[1]; *DRH* I, 58.

1424, oct. 9; AS Bacău, pachet XI, mapa 47, nr. 1; *Cost. Doc. mold.* II, 160; *DRH* I, 59.

1425, ian. 30; BA, Foto. nr. XXIII/19; *Cost. Doc. mold.* I, 56; *DRH* I, 60.

1425, mai 12; BA, Peceți nr. 144; *Cost. Doc. mold.* I, 57; *DRH* I, 61.

142⟨6⟩, ⟨. . .⟩8; BA, Peceți nr. 215; *Cost. Doc. mold.* I, 59; *DRH* I, 62; (datat ⟨1425—1426⟩, dec. 28).

1426, mai 22; BA, nr. CCXX/1; *Bogdan, Acte*[2]; *DRH* I, 63.

1426, aug. 12; *Cost. Doc. mold.* I, 58; DRH I, 64.

1427, ⟨sept.⟩; ASB, Peceți nr. 114; *Bogdan, Acte*[1]; *DRH* I, 66.

1427, sept. 14; ASB, M-rea Neamț, nr. XXI/4; *Cost. Doc. mold.* I, 62; *DRH* I, 67.

1427, sept. 16; BA, nr. XXXVII/5; *Cost. Doc. mold.* I, 63; *DRH* I, 68.

1427, oct. 15; BA, nr. CCXVII/23; *Cost. Doc. mold.* I, 64; *DRH* I, 69.

1428, febr. 16; *Cost. Doc. mold.* I, 66; *DRH* I, 70.

1428, apr. 2; BA, Peceți nr. 310; *Cost. Doc. mold.* I, 70; *DRH* I, 71.

1428, apr. 15; BA, Peceți nr. 242; *Cost. Doc. mold.* I, 69; *DRH* I, 74.

1428, iul. 8; ASB, D.S. Moldova, nr. 2; *Cost. Doc. mold.* I, 71; *DRH* I, 75.

1428, iul. 11; BA, Foto. nr. XXIX/3; *DRH* I, VI. (Fals din sec. XVI.)

1428, iul. 29; ASB, Peceți nr. 115; *Cost. Doc. mold.* I, 73; *DRH* I, 77.

1428, aug. 17; AS Iași, nr. DCCXLII/1; *Cost. Doc. mold.* I, 74; *DRH* I, 78.

1428, sept. 3; BA, nr. CVIII/59; *Cost. Doc. mold.* I, 75; *DRH* I, 79.

1428, dec. 4; AS Iași, nr. CCCXL/80; *Cost. Doc. mold.* I, 76; *DRH* I, 80.

1428, dec. 28; Muz. jud. Suceava, nr. 2143; *Cost. Doc. mold.* I, 78; *DRH* I, 81.

1429, ian. 10; *Cost. Doc. mold.* I, 79; *DRH* I, 82.

1429, febr. 10; BA, Foto. nr. XXVII/14; *Cost. Doc. mold.* I, 81; *DRH* I, 84.

1429, apr. 17; AS Iași, nr. CCCXL/90; *Cost. Doc. mold.* I, 83; *DRH* I, 86.

1429, mai 27; BA, Foto. nr. LXXXII/3 *Cost. Doc. mold.* I, 84; *DRH* I, 88

1429, iun. 1; ASB, Peceți nr. 116; *Cost. Doc. mold.* I, 85; *DRH* I, 89.

1429, iun. 3; Muz. „Porțile de Fier", Drobeta — Turnu Severin, nr. 1717; *Cost. Doc. mold.* I, 86; *DRH* I, 90.

1429, ⟨iun.⟩ 19; BA, nr. V/96; *Cost. Doc. mold.* I, 87; *DRH* I, 91.

1429, sept. 24; BA, Peceți nr. 2; *Cost. Doc. mold.* I, 90; *DRH* I, 94.

1431, febr. 6; ASB, Peceți nr. 117; *Cost. Doc. mold.* I, 95; *DRH* I, 101.

1431, apr. 30; BA, Foto. nr. XXIII/21; *Cost. Doc. mold.* I, 96; *DRH* I, 102.

1431, iun. 15; BA, nr. LXXXV/42; *Cost. Doc. mold.* I, 97; *DRH* I, 103.

1431, iul. 31; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXIII/1; *Cost. Doc. mold.* I, 98; *DRH* I, 104.

1431, dec. 29; BA, Foto. nr. XXIII/22; *Cost. Doc. mold.* I, 99; *DRH* I, 105.

1432, ian. 4; AS Suceava, Fond. M-rea Sucevița, nr. I/1; *Cost. Doc. mold.* I, 102; *DRH* I, 107.

1432, ian. 17; AS Iași, nr. CCCXL/56; *Cost. Doc. mold.* I, 104; *DRH* I, 110.

1433, ian. 28; BA, nr. VII/143; *Cost. Doc. mold.* I, 109; *DRH* I, 113.

1433, febr. 26; BA, nr. XL/1; *Cost. Doc. mold.* I, 110; *DRH* I, 114.

1433, iun. 4; Album, pl. nr. 23; *Cost. Doc. mold.* II, 182.

1433, iun. 15; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași, nr. XXI/67; *Cost. Doc. mold.* I, 112; *DRH* I, 117.

1433, iun. ⟨după 15⟩; ASB, Peceți nr. 118; *Cost. Doc. mold.* I, 113; *DRH* I, 116.

1433, nov. 3; BA, nr. V/95; *Cost. Doc. mold.* I, 114; *DRH* I, 118.

1433, nov. 16; *Cost. Doc. mold.* II, 161; *DRH* I, 120.

1434, ian. 13 A; Album, pl. nr. 25; *Cost. Doc. mold.* II, 184.

1434, ian. 13 B; Album, pl. nr. 26; *Cost. Doc. mold.* II, 185.

cca 1434; AS Brașov, nr. 501; *Cost. Doc. mold.* II, 188.

1434, ian. 29; ASB, Peceți nr. 119; *Cost. Doc. mold.* I, 119; *DRH* I, 124.

1434, apr. 24 A; BA, Foto. nr. XXIII/32; *Cost. Doc. mold.* I, 123; *DRH* I, 128.

1434, apr. 24 B; BA, Foto. nr. XXIII/31; *Cost. Doc. mold.* I, 124; *DRH* I, 129.

1434, mai 25; ASB, Peceți nr. 120; *Cost. Doc. mold.* I, 125; *DRH* I, 130.

1434, iun. 26; ASB, Peceți nr. 121; *Cost. Doc. mold.* I, 126; *DRH* I, 131.

1434, iul. 12; Bibl. de Stat a U.R.S.S. „V. I. Lenin"; *Cost. Doc. mold.* I, 127; *DRH* I, 132.

1434, oct. 8 A; ASB, Peceţi nr. 122; *Cost. Doc. mold.* I, 128; *DRH* I, 133.

1434, oct. 8 B; BA, Foto. nr. XXXV/3; *Cost. Doc. mold.* I, 129; *DRH* I, 134.

‹1435. mart. 5›; AS Braşov, nr. 432; *Cost. Doc. mold.* II, 197; *DRH* I, 127.

1435, mart. 30; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, Foto. nr. II/224; *DRH* I, 137.

1435, apr. 14; AS Iaşi, nr. CCCXL/83; *Cost. Doc. mold.* I, 132; *DRH* I, 139.

1435, mai 12; ASB, Peceţi nr. 124; *Cost. Doc. mold* I, 133; *DRH* I, 140.

1435, mai 26 A; AS Braşov, nr. 435; *Cost. Doc. mold.* II, 189.

1435, mai 26 B; AS Braşov, nr. 433; *Cost. Doc. mold.* II, 190; *DRH* I, 141.

1435, oct. 18; BA, Foto. nr. XXIII/38; *Cost. Doc. mold.* I, 138; *DRH* I, 143.

1435, nov. 25; ASB, Peceţi nr. 123; *Cost. Doc. mold.* I, 139; *DRH* I, 144.

‹1435›, dec. 19; AS Braşov, nr. 434; *Cost. Doc. mold.* II, 199; *DRH* I, 122.

1436, mai 5; BA, Foto. nr. XXXV/5; *DRH* I, 150.

1436, iun. 13; BA, nr. XL/2; *Cost. Doc. mold.* I, 145; *DRH* I, 154.

143‹6, iun. — iul.›15; ASB, Episc. Huşi, nr. XXV/1; *Cost. Doc. mold.* I, 146; *DRH* I, 155.

1436, iul. 1; BA, nr. IX/76; *Cost. Doc. mold.* I, 147; *DRH* I, 156.

1436, iul. 17 A; BA, Foto. nr. XXIII/39; *Cost. Doc. mold.* I, 148; *DRH* I, 158.

1436, iul. 17 B; BA, Foto. nr. XXXV/4; *DRH* I, 157.

1436, iul. 24; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. I/83; *Cost. Doc. mold.* I, 149; *DRH* I, 159.

1436, aug. 11; BA, nr. XXXIV/1; *Cost. Doc. mold.* I, 150; *DRH* I, 160.

1436, aug. 27; BA, Peceţi nr. 442; *Cost. Doc. mold.* I, 152; *DRH* I, 161.

1436, sept. 8; BA, nr. LXXIX/147; *Cost. Doc. mold.* I, 153; *DRH* I, 162.

1436, sept. 19; ASB, Peceţi nr. 125; *Cost. Doc. mold.* I, 154; *DRH* I, 163.

1436, sept. 19 A; BA, Foto. nr. X/21; *Cost. Doc. mold.* II, 201.

1436, sept. 19 B; BA, Foto. nr. X/12; *Cost. Doc. mold.* II, 202.

1436, nov. 30; ASB, M-rea Neamţ, nr. XXI/2; *Cost. Doc. mold.* I, 155; *DRH* I, 164.

1436, dec. 7; BA, Foto. nr. XXIII/43; *Cost. Doc. mold.* I, 156; *DRH* I, 165.

1437, febr. 7; BA, Foto. nr. XXIX/4; *DRH* I, 167.

1437, mart. 12 A; ASB, D.S. Moldova, nr. 4; *Cost. Doc. mold.* I, 158; *DRH* I, VIII. (Fals din sec. XVI.)

1437, mart. 12 B; BA, nr. MCLI/1; *DRH* I, 169.

1437, apr. 29; AS Braşov, nr. 431; *Cost. Doc. mold.* II, 205.

1437, mai 15; BA, nr. MCLV/1; *Cost. Doc. mold.* I, 159; *DRH* I, 170.

1437, iun. 30; BA, Peceţi nr. 533; *Cost. Doc. mold.* I, 160; *DRH* I, 171.

1437, aug. 19; BA, Foto. nr. XXIII/44; *Cost. Doc. mold.* I, 163; *DRH* I, 173.

1437, dec. 20 A; BA, nr. LXIV/2; *Cost. Doc. mold.* I, 165; *DRH* I, 176.

1437, dec. 20 B; BA, Peceţi, nr. 4; *Cost. Doc. mold.* I, 166; *DRH* I, 175.

1438, ian. 17; BA, nr. MDLXXV/21; *DRH* I, 177.

1438, febr. 17; ASB, Peceţi nr. 126; *Cost. Doc. mold.* II, 2; *DRH* I, 179.

1438, febr. 23; ASB, M-rea Neamţ, nr. XXX/1; *Cost. Doc. mold.* II, 3; *DRH* I, 180.

1438, mart. 5; BA, nr. CCIX/1; *Cost. Doc. mold.* II, 4; *DRH* I, 181.

1438, aug. 18; BA, Peceţi nr. 301; *Bogdan, Acte* [1]; *DRH* I, 187.

1438, aug. 21; AS Iaşi, nr. CCCXL/3; *Cost. Doc. mold.* II, 8; *DRH* I, 188.

1‹438›, aug. 24; BA, Peceţi nr. 3; *Cost. Doc. mold.* I, 151; *DRH* I, 189.

1439, mart. 12; AS Iași, nr. CCCXL/4; *Cost. Doc. mold.* II, 11; *DRH* I, 192.

1439, apr. 3; BA, nr. XLVII/227; *Cost. Doc. mold.* II, 12; *DRH* I, 194.

1439, mai 10; AS Iași, Fond. Bibl. Centr. Univ. „M. Eminescu", nr. 1; *Cost. Doc. mold.* II, 13; *DRH* I, 195.

1439, iul. 2; BA, Foto. nr. XXIII/45; *Cost. Doc. mold.* II, 14; *DRH* I, 196.

1439, iul. 30; BA, Peceți nr. 268; *Cost. Doc. mold.* II, 17; *DRH* I, 199.

1439, sept. 13; ASB, M-rea Bistrița, nr. III/30; *Cost. Doc. mold.* II, 18; *DRH* I, 200.

1439, oct. 26; *Cost. Doc. mold.* II, 19; *DRH* I, 201.

1439, oct. 28; BA, Foto. nr. XXIX/5; *DRH* I, 202.

1440, aug. 6; BA, Peceți nr. 6; *Cost. Doc. mold.* II, 21; *DRH* I, 205.

1440, oct. 4; BA, Foto. nr. XXIX/6; *DRH* I, 209.

1440, oct. 22; BA, nr. CVIII/29; *Bogdan, Acte* [1]; *DRH* I, 210.

1440, nov. 25; ASB, D.S. Moldova, nr. 5; *Cost. Doc. mold.* II, 25; *DRH* I, 212.

1441, iun. 25; BA, nr. CCXVII/25; *Bogdan, Acte* [1]; *DRH* I, 215.

1441, iul. 7; BA, nr. CVIII/27; *Bogdan, Acte* [1]; *DRH* I, 216.

1441, sept. 29; BA, nr. CXXXIV/48; *Bogdan, Acte* [1]; ; *DRH* I, 217.

1442, febr. 24; BA, Foto. nr. XXIII/48; *Cost. Doc. mold.* II, 30; *DRH* I, 218.

1442, mart. 8; ASB, M-rea Neamț, nr. VII/1; *Cost. Doc. mold.* II, 31; *DRH* I, 219.

1442, apr. 5; *Cost. Doc. mold.* II, 32; *DRH* I, 220.

1442, aug. 1; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași, nr. VI/72; *Cost. Doc. mold.* II, 33; *DRH* I, 222.

1443, mart. 6; BA, Foto. nr. XXIII/49; *Cost. Doc. mold.* I, 37; *DRH* I, 225.

1443, apr. 16; Muz. de ist. al R. S. România; *DRH* I, 226.

1443, mai 1; ASB, Peceți nr. 128; *Cost. Doc. mold.* II, 38; *DRH* I, 227.

1443, mai 4; BA, Foto. nr. XXIII/50; *Cost. Doc. mold.* II, 40; *DRH* I, 228.

1443, mai 7; ASB, Peceți nr. 129; *Cost. Doc. mold.* II, 39; *DRH* I, 229.

1443, mai 18; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași, nr. XLII/216; *Cost. Doc. mold.* II, 41; *DRH* I, 230.

1443, mai 22; *DRH* I, 231.

1443, mai 28; AS Iași, nr. CCCXL/81; *Cost. Doc. mold.* II, 42; *DRH* I, 233.

1443, mai 30; BA, Foto. nr. XXIII/51; *Cost. Doc. mold.* II, 43; *DRH* I, 234.

1443, mai 31; AS Iași, nr. CCCXL/51; *Cost. Doc. mold.* II, 44; *DRH* I, 235.

1443, iun. 8; BA, nr. CVIII/57; *Cost. Doc. mold.* II, 45; *DRH* I, 237.

1443, aug. 24; Muz. de ist. al R. S. România; *Cost. Doc. mold.* II, 48; *DRH* I, 240.

1443, aug. 25; BA, nr. LI/1; *Cost. Doc. mold.* II, 49; *DRH* I, 241.

1443, nov. 29 A; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași, Foto. nr. II/241; *DRH* I, 243.

1443, nov. 29 B; BA, Foto. nr. V/26; *Cost. Doc. mold.* II, 50; *DRH* I, 242.

1444, apr. 26; ASB, Peceți nr. 130; *Cost. Doc. mold.* II, 54; *DRH* I, 246.

1444, aug. 1; *Cost. Doc. mold.* II, 56; *DRH* I, 249.

1444, sept. 1; BA, Peceți nr. 387; *DRH* I, 250.

1445, febr. 18; BA, Foto. nr. XXIII/52; *Cost. Doc. mold.* II, 57; *DRH* I, 252.

1445, apr. 5; BA, Foto. nr. XXIII/53; *Cost. Doc. mold.* II, 60; *DRH* I, 254.

1445, iul. 15; BA, Foto. nr. XXIII/54; *Cost. Doc. mold.* II, 61; *DRH* I, 255.

1445, aug. 8; *Cost. Doc. mold.* II, 62; *DRH* I, 256.

1445, aug. 11; *Cost. Doc. mold.* II, 63; *DRH* I, 257.

1445, sept. 30; ASB, D.S. Moldova, nr. 7; *Cost. Doc. mold.* II, 65; *DRH* I, 259.

1445, nov. 26; BA, Foto. nr. X/38; *Cost. Doc. mold.* II, 213.
1446, ian. 25; BA, Foto. nr. XXIII/56; *Cost. Doc. mold.* II, 66; *DRH* I, 260.
1446, ian. 26; BA, Foto. nr. XXIII/57; *Cost. Doc. mold.* II, 67; *DRH* I, 261.
1446, febr. 19; ASB, D.S. Moldova, nr.8; *Cost. Doc. mold.* II, 68; *DRH* I, 262.
1446, febr. 22; *DRH* I, 264.
1446, mart. 5; BA, nr. CVIII/60; *Cost. Doc. mold.* II, 70; *DRH* I, 265.
1446, mart. 11; ASB, M-rea Neamț, nr. XXI/3; *Cost. Doc. mold.* II, 71; *DRH* I, 266.
1446, iun. 6; ASB, M-rea Neamț, nr. LXIII/6; *Cost. Doc. mold.* II, 72; *DRH* I, 267.
1446, iul. 20; ASB, M-rea Neamț, nr. XXI/4; *Cost. Doc. mold.* II, 74; *DRH* I, 269.
1446, dec. 18; BA, nr. MCCXIII/1, *DRH* I, 270.
1447, ian. 14; BA, nr. XXXI/63; *Cost. Doc. mold.* II, 75; *DRH* I, 271.
1447, febr. 11; Muz. jud. Suceava, nr. 2159; *Cost. Doc. mold.* II, 76; *DRH* I, 272.
1447, aug. 22; ASB, M-rea Neamț, nr. XXI/5; *Cost. Doc. mold.* II, 81; *DRH* I, 273.
1448, febr. 18; BA, Foto. nr. XXIII/58; *Cost. Doc. mold* II, 83; *DRH* I, 274.
1448, febr. 23; *Cost. Doc. mold.* II, 84; *DRH* I, 275.
1448, apr. 5 A; ASB, Peceți nr. 131; *Cost. Doc. mold.* II, 85; *DRH* I, 277.
1448, apr. 5 B; BA, Foto. nr. LXXII/18; *DRH* I, 278.
1448, apr. 23; BA, Foto. nr. XXIII/59; *Cost. Doc. mold.* II, 86; *DRH* I, 279.
1448, iul. 15 A; BA, Peceți nr. 269; *Cost. Doc. mold.* II, 87; *DRH* I, 281.
1448, iul. 15 B; BA, nr. CXXXIV/45; *Cost. Doc. mold.* II, 88; *DRH* I, 280.
1448, iul. 27; BA, Peceți nr. 7; *Cost. Doc. mold.* II, 89; *DRH* I, 282.
1448, aug. 22 A; *Cost. Doc. mold.* II, 215.
1448, aug. 22 B; *Cost. Doc. mold.* II, 216.
1448, sept. 3 A; ASB, D. S. Moldova, nr. 10; *Cost. Doc. mold.* II, 90; *DRH* I, 283.
1448, sept. 3 B; BA, Peceți nr. 103; *Cost. Doc. mold.* II, 91; *DRH* I, 284.
1448, sept. 11; Pl. în Bogdan, Doc. ist.; *Cost. Doc. mold.* II, 217.
1448, sept. 15; AS Iași, nr. CCCXL/64; *Cost. Doc. mold.* II, 92; *DRH* I, 285.
1448, sept. 22; BA, Foto. nr. XXIII/62; *Cost. Doc. mold.* II, 93; *DRH* I, 286.
1448, oct. 10; AS Iași, nr. DCCXCII/1 a; *Cost. Doc. mold.* II, 95; *DRH* I, 290.
1449, mai 26; BA, nr. LXVII/118; *Cost. Doc. mold.* II, 99; *DRH* II, 3.
1449, iun. 5; BA, Foto. nr. XXIII/63; *Cost. Doc. mold.* II, 100; *DRH* II, 4.
1449, iun. 27; ASB, M-rea Pobrata nr. X/3; *Cost. Doc. mold.* II, 101; *DRH* II, 5.
1449, aug. 3; AS Brașov, nr. 775; *Cost. Doc. mold.* II, 218.
1450, febr. 11; Pl. în Bogdan, Doc. ist.; *Cost. Doc. mold.* II, 220.
1450, iul. 5; Pl. în Bogdan, Doc. ist.; *Cost. Doc. mold.* II, 222.
1451, iun. 13; Muz. de ist. al R. S. România; *DRH* II, 11.
1451, iul. 31; ASB, D.S. Moldova, nr. 11; *Cost. Doc. mold.* II, 108; *DRH* II, 13.
1451, oct. 17; Muz. jud. Suceava, nr. 2115; *Cost. Doc. mold.* II, 110; *DRH* II, 15.
1452, aug. 12; BA, Peceți, nr. 8; *Cost. Doc. mold.* II, 223.
1452, sept. 7; ASB, M-rea Neamț, nr. LXIII/3; *Cost. Doc. mold.* II, 113; *DRH* II, 19.
1452, oct. 27; BA, Foto. nr. XXIII/64; *Cost. Doc. mold.* II, 115; *DRH* II, 21.
1452, dec. 21 A; ASB, M-rea Răchitoasa, nr. III/1; *Cost. Doc. mold.* II, 116; *DRH* II, 22.
1452, dec. 21 B; BA, nr. LXXV/1; *Cost. Doc. mold.* II, 117; *DRH* II, 23.
1453, ian. 1; AS Iași, nr. CCCXL/5; *Cost. Doc. mold.* II, 122; *DRH* II, 24.

1453, ian. 22; ASB, D.S. Moldova, nr. 12; *Cost. Doc. mold.* II, 120; *DRH* II, 25.

1453, ian. 26; ASB, Peceți, nr. 134; *Cost. Doc. mold.* II, 121; *DRH* II, 26.

1453, febr. 8; AS Iași, nr. CCCXL/6; *Cost. Doc. mold.* II, 123; *DRH* II, 27.

1453, febr. 23; BA, nr. XL/3; *Cost. Doc. mold.* II, 124; *DRH* II, 28.

1453, iun. 12; BA, nr. CXCIX/2; *Cost. Doc. mold.* II, 127; *DRH* II, 32.

1453, iun. 20; BA, Foto. nr. XXIII/65; *Cost. Doc. mold.* II, 128; *DRH* II, 33.

1453, iul. 8; BA, nr. LXXXV/43; *Cost. Doc. mold.* II, 129; *DRH* II, 34.

1453, iul. 20; ASB, D.S. Moldova, nr. 14; *Cost. Doc. mold.* II, 130; *DRH* II, 35.

1453, sept. 7; BA, Foto. nr. XXIII/66; *Cost Doc. mold.* II, 131; *DRH* II, 36.

1454, ian. 1; ASB, D. S. Moldova, nr. 15; *Cost. Doc. mold.* II, 133; *DRH* II, 39.

1454, aug. 25 A; Muz. de ist. al R. S. România; *Cost. Doc. mold.* II, 135; *DRH* II, 41.

1454, aug. 25 B; *Cost. Doc. mold.* II, 134; *DRH* II, 40.

1454, oct. 2; BA, nr. LXXXV/44; *Cost. Doc. mold.* II, 136; *DRH* II, 42 (datat oct. 5).

1454, dec. 8; ASB, M-rea Neamț, nr. XXI/6; *Cost. Doc. mold.* II, 139; *DRH* II, 44.

1455, febr. 3; ASB, D.S. Moldova, nr. 16; *Cost. Doc. mold.* II, 140; *DRH* II, III. (Fals din sec. XVI).

1455, febr. 8; BA, nr. XXX/87; *Cost. Doc. mold.* II, 141; *DRH* II, 45.

1455, iun. 2; AS Brașov, nr. 778; *Cost. Doc. mold.* II, 227.

1455, iun. 6; ASB, M-rea Galata, nr. XI/4; *Cost. Doc. mold.* II, 143; *DRH* II, 46.

1455, iul. 2; BA, Foto. nr. XXIII/69; *Cost. Doc. mold.* II, 145; *DRH* II, 48.

1455, aug. 15; BA, nr. CLXXXII/19; *Cost. Doc. mold.* II, 146; *DRH* II, 49.

1455, aug. 20; ASB, Foto. nr. XI/1; *Cost. Doc. mold.* II, 147; *DRH* II, 50.

1455, aug. 23; BA, nr. LXXVI/123; *Cost. Doc. mold.* II, 148; *DRH* II, 51.

1455, aug. 29; BA, Peceți, nr. 158; *Cost. Doc. mold.* II, 149; *DRH* II, 52.

1455, dec. 12; ASB, D.S. Moldova, nr. 17; *Cost. Doc. mold.* II, 150; *DRH* II, 53.

1456, ian. 20; BA, Foto. nr. XXVIII/2; *Bogdan, Acte* [1]; *DRH* II, 55.

1456, febr. 18; BA, Peceți nr. 179; *Cost. Doc. mold.* II, 153; *DRH* II, 56.

1456, mart. 1; BA, nr. MDCXLV/10; *Cost. Doc. mold.* II, 154; *DRH* II, 57.

1456, ⟨mart.—mai⟩; BA, Foto. nr. XXIII/73; *DRH* II, 58 (datat iun. 5).

1456, iun. 8; *Cost. Doc. mold.* II, 155; *DRH* II, 59.

1456, iun. 13; BA, nr. CCIX/7; *Cost. Doc. mold.* II, 156; *DRH* II, 60.

1456, iun. 30; BA, Foto. nr. XXIX/9; *DRH* II, 61.

1456, ⟨iul. — sept.⟩; *Cost. Doc. mold.* II, 233.

1457, sept. 8; *Bogdan, Doc. Șt.* I, II; *DRH* II, 65.

1457, sept. 13; Album, pl. nr. 46; *Bogdan, Doc. Șt.* II, CXXIII; *DRH* II, 66.

1458, febr. 13; ASB, D.S. Moldova, nr. 20; *Bogdan, Doc. Șt.* I, III; *DRH* II, 67.

1458, mart. 13; AS Brașov, Pergam. nr. 777; *Bogdan, Doc. Șt.* II, CXXV.

1458, apr. 7; ASB, M-rea Galata, nr. XI/6; *Bogdan, Doc. Șt.* I, V; *DRH* II, 69.

1458, apr. 12; BA, nr. LXIV/3; *Bogdan, Doc. Șt.* I, VI; *DRH* II, 70.

1458, aug. 31 A; BA, Foto. nr. V/31; *Bogdan, Doc. Șt.* I, VIII; *DRH* II, 74.

1458, aug. 31 B; AS Iași, nr. CCCXL/7; *Bogdan, Doc. Șt.* I, IX; *DRH* II, 75.

1458, oct. 26; BA, nr. CLXXIV/1; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XI; *DRH* II, 77.

1458, nov. 11; BA, nr. XLVII/237; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XIII; *DRH* II, 78.

1459, ian. 13; BA, Peceţi nr. 172; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XVI; *DRH* II, 90 (datat 146.0, ian. 13).

1459, febr. 16; ASB, Peceţi nr. 135; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XVII; *DRH* II, 83.

1459, mai 20; ASB, M-rea Tazlău, nr. VIII/1; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XVIII; *DRH* II, 84.

1459, iun. 12; BA, Peceţi nr. 216; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XIX; *DRH* II, 85.

1459, aug. 30; BA, nr. LXXXV/45; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XX; *DRH* II, 86.

1459, sept. 3; BA, nr. LXIV/4; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XXI; *DRH* II, 87.

1460, apr. 13; AS Iaşi, nr. CCCXL/84; *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 4; *DRH* II, 92.

1460, apr. 23; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXXIV/2; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XXII; *DRH* II, 93.

1460, iun. 12; Album, pl. nr. 50; *Bogdan, Doc. Ştef.* II, CXXVII.

1460, iul. 3; *Bogdan, Doc. Ştef.* II, CXXVIII.

1460, nov. 27; BA, nr. CXXXV/182; *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 7; *DRH* II, 96.

1460, dec. 5; BA, Peceţi nr. 243; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XXV; *DRH* II, 97.

1461, aug. 8; BA, Peceţi nr. 204; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XXVIII; *DRH* II, 99.

1462; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XLII; *DRH* II, 102 (datat ⟨ian.—apr.; sept.—dec.⟩ 15).

⟨1462⟩, apr. 22; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XXXII; *DRH* II, 103.

1462, mai 15; Bibl. Centr. Univ. Cluj Napoca; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XXXIV; *DRH* II, 104.

1462, aug. 20; *DRH* II, 106.

1462, sept. 15; Muz. de ist. al R. S. România; *Cost. Ştefan*, p. 10—14; *DRH* II, 107.

1462, sept. 18; Muz. de ist. al R. S. România; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XXXV; *DRH* II, 108.

1462, oct. 5; BA, nr. MDLXXV/1; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XXXVII; *DRH* II, 110.

1462, oct. 6; BA, Peceţi nr. 527; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XXXVIII; *DRH* II, 111.

1462, oct. 8; BA, Foto. nr. II/4; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XXXIX; *DRH* II, 112.

1462, dec. 3; BA, nr. LXXXV/46; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XL; *DRH* II, 113.

1463; *RM*, p. 440, nr. 185.

1463, apr. 15; ASB, M-rea Adam, nr. III/1; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, XLIV; *DRH* II, 115.

1464, apr. 28; Muz. jud. Suceava, nr. 2142; *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 12; *DRH* II, 119.

1464, iun. 11; ASB, Episc. Huşi, nr. XXXIV/1; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, L; *DRH* II, 121.

1464, sept. 12; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, LII; *DRH* II, 123.

1464, nov. 2; BA, Foto. nr. V/38; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, LIII; *DRH* II, 124.

1465, mart. 3; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, LVI; *DRH* II, 127.

1465, dec. 13; BA, Peceţi nr. 133; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, LVIII; *DRH* II, 129.

1466, febr. 18; BA, Foto. nr. IV/4; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, LIX; *DRH* II, 133.

1466, mart. 13; BA, nr. LXIV/6; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, LX; *DRH* II, 134.

1466, mai 10; BA, Foto. nr. XXIII/78; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, LXI; *DRH* II, 135.

1466, iul. 9; ASB, M-rea Pobrata, nr. I/1; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, LXIII; *DRH* II, 138.

1466, aug. 28; BA, nr. CVIII/5; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, LXV; *DRH* II, 140.

1466, dec. 8 A; BA, nr. XIII/7; *Bogdan, Doc. Ştef.* I, LXVII; *DRH* II, 142.

1466, dec. 8 B; BA, Peceţi nr. 439; *Bogdan, Doc. Şt.* I, LXVIII; *DRH* II, 143.

1467, *RM*, p. 372—373, nr. 137.

1467, ian. 1; *Bogdan, Doc. Şt.* I, LXX; *DRH* II, 144.

1467, ian. 10; BA, nr. XXXVII/2; *Bogdan, Doc. Şt.* I, LXXI; *DRH* II, 145.

1467, febr. 3; BA, Foto. nr. XXIX/11; *DRH* II, 146.

1467, iun. 30; *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 16; *DRH* II, 147.

1467, sept. 11; BA, Peceţi nr. 159; *Bogdan, Doc. Şt.* I, LXXII; *DRH* II, 148.

1467, oct. 2; *Bogdan, Doc. Şt.* I, LXXIII; *DRH* II, 149.

1468, febr. 5; BA, nr. CCIX/6; *Bogdan, Doc. Şt.* I, LXXIV; *DRH* II, 151.

1468, iul. 28 A; Album, pl. nr. 56; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CXXXV; *DRH* II, 152.

1468, iul. 28 B; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CXXXVI.

1468, sept. 12; *Bogdan, Doc. Şt.* I, LXXV; *DRH* II, 153.

1468, sept. 24; BA, Peceţi nr. 236; *Bogdan, Doc. Şt.* I, LXXVI; *DRH* II, 154.

1469, febr. 9; BA, nr. XL/5; *Bogdan, Doc. Şt.* I, LXXVIII; *DRH* II, 156.

1469, iun. 5; ASB, M-rea Sf. Ioan Gură de aur, nr. IV/1; *Bogdan, Doc. Şt.* I, LXXIX; *DRH* II, 158.

1469, oct. 20; BA, nr. CXCIX/4; *Bogdan, Doc. Şt.* I, LXXXII; *DRH* II, 161.

1470, febr. 8; AS Suceava, Fond. M-rea Putna; *Bogdan, Doc. Şt.* I, LXXXIII; *DRH* II, 162.

1470, apr. 1 A; ASB, D. S. Moldova, nr. 23; *Bogdan, Doc. Şt.* I, LXXXIV; *DRH* II, 164.

1470, apr. 1 B; ASB, M-rea Neamţ, nr. XXI/7; *Bogdan, Doc. Şt.* I, LXXXV; *DRH* II, 163.

1470, mai 7; *Bogdan, Doc. Şt.* I, LXXXVI; *DRH* II, 165.

1470, mai 28; M-rea Putna, nr. 625; *Bogdan, Doc. Şt.* I, LXXXVII; *DRH* II, 166.

1470, iul. 18; BA, nr. XIII/9; *Bogdan, Doc. Şt.* I, LXXXIX; *DRH* II, 168.

1470, aug. 10; BA, Foto. nr. V/42; *DRH* II, 169.

1471, aug. 13; BA, Peceţi nr. 136; *Bogdan, Doc. Şt.* I, XC; *DRH* II, 173.

1471, aug. 15; ASB, Peceţi nr. 136; *Bogdan, Doc. Şt.* I, XCI; *DRH* II, 174.

1471, sept. 10; BA, Foto. nr. V/43; *Bogdan, Doc. Şt.* I, XCII; *DRH* II, 175.

1471, sept. 13; BA, Foto. nr. XXVII/15; *DRH* II, 176.

1471, oct. 24; AS Iaşi, nr. CCCXL/55; *Bogdan, Doc. Şt.* I, XCIV; *DRH* II, 177.

1472, ian. 3; AS Braşov, nr. 444; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CXL.

1472, ian. 22; BA, Foto. nr. V/44; *Bogdan, Doc. Şt.* I, XCVI; *DRH* II, 181.

1472, ian. 25; BA, Peceţi nr. 265; *DRH* II, 182.

1472, mart. 2; Muz. de ist. al R. S. România; *DRH* II, 183.

1472, apr. 25; Muz. jud. Suceava, nr. 2141; *Bogdan, Doc. Şt.* I, XCVIII; *DRH* II, 184.

1472, iun. 1; *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 22; *DRH* II, 185.

1472, iun. 5; BA, Peceţi nr. 127; *Bogdan, Doc. Şt.* I, XCIX; *DRH* II, 186.

1472, aug. 19; ASB, M-rea Pobrata, nr. I/3; *Bogdan, Doc. Şt.* I, C; *DRH* II, 187.

⟨1473, sfîrşitul lui iunie-înainte de 13 sept.⟩; BA, nr. CCXXIV/1; *DRH* II, 191.

1473, sept. 3; Muz. jud. Suceava, nr. 2165; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CIV; *DRH* II, 192.

1473, sept. 13; *Bogdan., Doc. Şt.* I, CV; *DRH* II, 193.

1473, oct. 14; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CVII; *DRH* II, 195.

1473, dec. 9; BA, Peceţi nr. 22; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CVIII; *DRH*, II, 196.

1474, aug. 26; BA, Foto nr. V/45; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CIX; *DRH* II 198.

1475, apr. 11; BA, Peceţi nr. 482; *DRH* II, 199.

1475, apr. 25; Muz. jud. Suceava, nr. 2100; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXII; *DRH* II, 201.

1475, mai 7; BA, Peceţi nr. 145; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXIII; *DRH* II, 202.

1475, iun. 5; BA, Peceţi nr. 545; *Bogdan, Acte*[2] p. 251—254; *DRH* II, 203.

1476 (sau 1470), febr. 18 A; AS Braşov, nr. 440; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CXLVIII.

1476 (sau 1470), febr. 18 B; AS Braşov, nr. 443; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CXLIX.

1476, mai 22; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. XLV/63; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXIV; *DRH* II, 206.

1476, iun. 1; Muz. jud. Suceava, nr. 2129; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXVI; *DRH* II, 207.

1476, iun. 29; Muz. jud. Suceava, nr. 2155; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXVII; *DRH* II, 208.

1478, febr. 11; BA, nr. CI/41; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXX; *DRH* II, 211.

1479, mart. 4; *DRH* II, 212.

1479, apr. 29; BA, Peceţi nr. 478; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXXII; *DRH* II, 213.

1479, mai 19; BA, nr. LXXV/160; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXXV; *DRH* II, 217.

1479, mai 24; AS Iaşi, nr. CCCXL/52; *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 26; *DRH* II, 218.

1480, mai 27; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. XV/65; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXXXII; *DRH* II, 226.

1480, iul. 9; AS Braşov, nr. 445; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CLVIII.

1480, aug. 29; BA, Peceţi nr. 160; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXXXIII; *DRH* II, 227.

1480, sept. 11; BA, nr. V/73; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXXXIV; *DRH* II, 228.

1480, sept. 15; BA, nr. LXVII/119; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXXXV; *DRH* II, 229.

1480, sept. 17; BA, nr. CLXXXIV/28; *DIR* II, 26; *DRH* II, 230.

‹1480—1484›, sept. 17; AS Braşov, nr. 496; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CLXVI.

1481, febr. 1; ASB, Peceţi nr. 249; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXXXVI; *DRH* II, 233.

1481, mart. 15 A; AS Braşov, nr. 447; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CLXII.

1481, mart. 15 B; AS Braşov, nr. 448; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CLXII.

1481, mai 1; *Kozak*, nr. III; *RM*, nr. 1.

1481, oct. 15; ASB, D.S. Moldova, nr. 26; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXLII; *DRH* II, 240.

1482, mart. 15; BA, nr. CLXX/5; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXLIII; *DRH* II, 243.

1482, apr. 15; ASB, Peceţi nr. 215; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXLIV; *DRH* II, 244.

1482, mai 9; ASB, M-rea Neamţ, nr. XXI/8; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXLV; *DRH* II, 245.

1483, febr. 17; BA, Peceţi nr. 148; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXLVII; *DRH* II, 247.

1483, aug. 17; BA, nr. LIX/85; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXLIX; *DRH* II, 251.

1483, sept. 20; BA, Peceţi nr. 9; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLI; *DRH* II, 252.

1483, sept. 23; BA, nr. CVIII/19; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CL; *DRH* II, 253.

‹1484, mai 13›; ASB, Peceţi nr. 160; *DIR* II, 50; *DRH* II, 258.

1484, mai 13; BA, nr. L/26; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLIII; *DRH* II, 257.

1484, mai 14; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLV; *DRH* II, 261.

1484, mai 29; BA, nr. XL/8; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLVII; *DRH* II, 262.

1486, sept. 14; BA, nr. CLXXXII/1; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLX; *DRH* II, 264.

1486, nov. 21; AS Iaşi, nr. CCCXL/96; *DRH* II, 265.

1487, ian. 12; BA, Peceţi nr. 11; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLXI.
1487, mart. 5; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLXIV.
1487, mart. 6; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLXV.
1487, mart. 8; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLXVIII.
1487, oct. 7; BA, Peceţi nr. 10; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLXX.
1487, oct. 8; BA, Foto. nr. XXXVII/32; *DIR* II, 69.
1487, oct. 9 A; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLXXI
1487, oct. 9 B; BA, nr. CVIII/1; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLXXII.
1487, oct. 12; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLXIX, p. 516—517.
1487, nov. 1 A; ASB, Peceţi nr. 137; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLXXIII.
1487, nov. 1 B; *Bogdan, Doc. Şt.* I CLXXIV.
1487, nov. 13 A; BA, Foto. nr. II/6; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLXXV.
1487, nov. 13 B; *Kozak*, p. 45.
1488, ian. 9; BA, Peceţi nr. 13; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLXXVI.
1488, febr. 29; BA, nr. LXIV/7; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLXXX.
1488, mart. 1; BA, Peceţi nr. 14; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLXXXI.
1488, apr. 3; BA, Foto. nr. V/50; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLXXXIV.
1488, apr. 4; BA, nr. LXIV/8; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLXXXV.
1488, apr. 6; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLXXXVII.
1488, aug. 17; BA, Foto. nr. XXIII/86; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CLXXXVIII.
1488, oct. 15; BA, Peceţi nr. 135; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXC.
1488, dec. 13; BA, Peceţi nr. 12; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXCI.
1489, ian. 16; BA, nr. CCCI/21; *DIR* II, 99.
1489, ian. 25; ASB, M-rea Bogdana, nr. XLI/1; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXCVII.
1489, mart. 13; ASB, Peceţi nr. 138; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CXCVIII.
1490, ian. 9; BA, Peceţi nr. 85; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCIII.
1490, ian. 14; BA, Peceţi nr. 315; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCIV.
1490, ian. 18; BA, nr. CVIII/16; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCVII.
1490, mart. 7; BA, Peceţi nr. 78; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCIX.
1490, mart. 9; BA, nr. CVIII/20; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCX.
1490, mart. 15 A; BA, Foto. nr. IV/9; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCXIII.
1490, mart. 15 B; M-rea Putna, nr. 626; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCXIV.
1490, mart. 15 C; M-rea Putna, nr. 625; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCXV.
1490, mart. 15 D; *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 40.
1490, oct. 14; BA, Peceţi nr. 375; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCXXII.
1490, nov. 26; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCXXIV.
1490, dec. 6; BA, Peceţi nr. 110; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCXXV.
1491, ian. 7; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCXXVI.
1491, ian. 16 A; BA, Peceţi nr. 77; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCXXVII.
1491, ian. 16 B; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. CCCII/1; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCXXVIII.
1491, ian. 17; BA, Peceţi nr. 15; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCXXXI.
1491, febr. 26; ASB, Peceţi nr. 139; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCXXXII.
1491, oct. 15 A; ASB, Peceţi nr. 140; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCXXXVIII.
1491, oct. 15 B; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCXXXVII.
1491, oct. 16; *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 43.
1491, oct. 31; *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 44.
1491, nov. 6; *Cost. Ştefan*, p. 37.
1492, ian. 25; *RM* p. 402, nr. 153.
1492, mart. 17; M-rea Sucevița, nr. 510; *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 45.
1492, oct. 10; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCLIII.
1492, oct. 14; BA, Peceţi nr. 198; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCLIV.
1492, nov. 24; *Bogdan, Doc. Şt.* I, CCLV.
1493, mart. 3 A; BA, Peceţi nr. 416; *DIR* II, 170.

1493, mart. 3 B; BA, Peceți nr. 16; *Bogdan, Doc. Șt.* II, I.
1493, mart. 5; *Cost. Ștefan*, p. 45.
1493, mart. 7; BA, Peceți, nr. 173; *Bogdan, Doc. Șt.* II, V.
1493, mart. 15 A; *Bogdan, Doc. Șt.* II, VII.
1493, mart. 15 B; BA, Peceți nr. 147; *Bogdan, Doc. Șt.* II, VIII.
1493, mart. 26; BA, Peceți nr. 89; *Bogdan, Doc. Șt.* II, X.
1493, sept. 30; *RM*, p. 403, nr. 155.
1493, oct. 26; *RM*, nr. 156.
1493, nov. 4; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XII.
1494; ASB, M-rea Bogdana, nr. XLII/1; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XVI.
1494, febr. 27; BA, Peceți nr. 299; *Bogdan, Doc. Șt.* I, XIII.
1494, mart. 11 A; BA, nr. XL/14; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XIV.
1494; mart. 11 B; BA, Peceți nr. 17; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XV.
1495, ian. 10 A; AS Iași, nr. CCCXL/29; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XVII.
1495, ian. 10 B; BA, nr. CCCXCVII/1; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XVIII.
1495, ian. 11 A; BA, nr. LXXII/1; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XIX.
1495, ian. 11 B; ASB, M-rea Neamț; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XX.
1495, ian. 11 C; BA, nr. CCXXI/1, *DIR* II, 199.
1495, ian. 12 A; ASB, M-rea Neamț; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XXI.
1495, ian. 12 B; BA, nr. LI/4; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XXII.
1495, ian. 17; BA, Peceți nr. 119; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XXVIII.
1495, ian. 22 A; ASB, Peceți nr. 141; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XXIX.
1495, ian. 22 B; BA, nr. XI/11; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XXX.
1495, ian. 22 C; BA, nr. XL/12; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XXXI.
cca 1495, ian.; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XXXIII.
1495, febr. 3; *Cost. Doc. Ștefan*, nr. 56.
1495, febr. 4; BA, nr. LII/137; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XXXIV.
1495, febr. 5; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XXXV.
1495, mart. 13; BA, nr. CVIII/30; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XXXVI.
1495, mart. 15 A; BA, nr. CVIII/28; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XXXVIII.
1495, mart. 15 B; ASB, Peceți nr. 142; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XXXIX.
1495, mart. 16; BA, nr. CI/66; *Bogdan, Doc. Șt.* II, CXXI.
1495, mart. 17 A; BA, nr. DXCII/203; *DIR* II, 229.
1495, mart. 17 B; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XL.
1495, mart. 17 C; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XLI.
1495, mart. 18; AS Iași, nr. CCCXL/97; *DIR* II, 234.
1495, mart. 19; BA, nr. XXX/85; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XLIII.
1496, ian. <24>; ASB, M-rea Neamț, nr. XXVII/2; *Bogdan, Doc. Șt.* II, XLVI.
1496, nov. 1; *RM*, p. 113—114.
<1497>; BA, nr. XL/17; *Bogdan, Doc. Șt.* II, LXVIII.
1497, ian. 3; AS Iași, nr. DCXIV/1, *DIR* II, 241.
1497, ian. 20 A; BA, nr. XLV/139; *Bogdan, Doc. Șt.* II, L.
1497, ian. 20 B; BA, Peceți nr. 300; *Bogdan, Doc. Șt.* II, LI.
1497, ian. 22; *Bogdan, Doc. Șt.* II, LII.
1497, febr. 25; BA, Peceți nr. 161; *Bogdan, Doc. Șt.* II, LIV.
1497, mart. 9; *Cost. Doc. Ștefan*, nr. 63.
1497, mart. 10; BA, Peceți nr. 200; *DIR* II, 250.
1497, mart. 13; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași, nr. XLII/86; *Bogdan, Doc. Șt.* II, LVII.
1497, mart. 14; ASB, M-rea Răchitoasa, nr. III/2; *Bogdan, Doc. Șt.* II, LVIII.
1497, mart. 16; *Bogdan, Doc. Șt.* II, LXIII.
1497, mart. 19; *Bogdan, Doc. Șt.* II, LXIV.
1497, mart. 20; BA, nr. CXXXIV/86; *Bogdan, Doc. Șt.* II, LXV.

1498, sept. 13; RM, nr. 17.
1498, sept. 24; BA, nr. LXXXV/48; *Bogdan, Doc. Şt.* II, LXX.
<1499>; BA, nr. XL/16; *Bogdan, Doc. Şt.* II, LXXXIV.
1499, iul. 12; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CLXXVIII.
1499, aug. 15; BA, Peceţi nr. 246; *Bogdan, Doc. Şt.* II, LXXII.
1499, sept. 15; *Bogdan, Doc. Şt.* II, LXXIV.
1499, nov. 14; BA, nr. LXIV/9; *Bogdan, Doc. Şt.* II, LXXVI.
1499, nov. 20 A; BA, Peceţi nr. 170; *Bogdan, Doc. Şt.* II, LXXVIII.
1499, nov. 20 B; *Bogdan, Doc. Şt.* II, LXXIX.
1499, nov. 23; *Bogdan, Doc. Şt.* II, LXXXI.
1499, nov. 26 A; BA, Foto. nr. XXIII/94; *Bogdan, Doc. Şt.* II, LXXXIII.
1499, nov. 26 B; BA, Peceţi nr. 143; *Bogdan, Doc. Şt.* II, LXXXII.
1500, ian. 10; *RM*, nr. 71.
1500, mart. 17; *Cost. Doc. Ştefan*, nr. 74.
1500, mart. 22; ASB, M-rea Tazlău nr. VIII/3; *Bogdan, Doc. Şt.* II, LXXXVII.
1500, mart. 25; BA, Peceţi nr. 80; *Bogdan, Doc. Şt.* II, LXXXVIII.
1500, mart. 27; BA, nr. DCXLIII/66; *DIR* II, 289.
1500, aug. 10; *RM*, nr. 95.
<1500—1503>, sept. 13; AS Braşov, nr. 441; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CLXXXVIII.
1501, apr. 25; *Bogdan, Doc. Şt.* II, XCI.
1501, iun. 27; ASB, D.S. Moldova, nr. 35; *DIR* I, 2.
1501, dec. 14; ASB, Peceţi nr. 144; *Bogdan, Doc. Şt.* II, XCIII.
1502, febr. 17; BA, nr. LXXVII/2; *Bogdan, Doc. Şt.* II, XCV.
1502, mart. 7; Muz. jud. Suceava, nr. 2099; *Bogdan, Doc. Şt.* II, XCVIII.
1502, mart. 10; BA, nr. CCXXIV/2; *DIR* I, 13.
1502, mart. 13; BA, nr. CXC/1; *Bogdan, Doc. Şt.* II, XCIX.
1502, mart. 14 A; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. VI/73; *Bogdan, Doc. Şt.* II, C.
1502, mart. 14 B; BA, nr. CLIX/19; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CXXII.
1502, mart. 14 C; BA, Peceţi nr. 82; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CI.
1502, mart. 14 D; BA, Peceţi nr. 18; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CIII.
1502, mart. 14 E; BA, Peceţi nr. 19; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CII.
1502, mart. 17; BA, Peceţi nr. 382; *DIR* I, 22.
1502, nov. 17; M-rea Putna, nr. 625a; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CV.
1503, febr. 2; BA, Foto, nr. V/57; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CVII.
1503, aug. 26 A; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CIX.
1503, aug. 26 B; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CX.
1503, sept. 13; BA, nr. XL/15; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CXIII.
1503, sept. 18; AS Iaşi, nr. CCCXL/8; *DIR* I, 33.
1503, sept. 30 A; ASB, M-rea Neamţ, nr. XXIV/4; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CXVI.
1503, sept. 30 B; BA, Peceţi nr. 107; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CXV.
1503, oct. 6; BA, Foto. nr. XXIII/95; *Bogdan, Doc. Şt.* II, CXVII.
1505, iul. 2; BA, Peceţi nr. 247; *Cost. Doc. Bogdan*, 3.
1506, mai 22; BA, nr. LXXVII/3; *Cost. Doc. Bogdan*, 5.
1507, febr. 20; BA, nr. XLV/142; *Cost. Doc. Bogdan*, 7.
1507, febr. 22 A; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. XLII/224; *Cost. Doc. Bogdan*, 10.
1507, febr. 22 B; *Cost. Doc. Bogdan*, 9.
1507, febr. 28 A; BA, Peceţi nr. 232; *Cost. Doc. Bogdan*, 16.
1507, febr. 28 B; Foto. in Cost. Doc. Bogdan, pl. I; *Cost. Doc. Bogdan*, 15.
1507, mart. 1 A; BA, Foto. nr. II/3; *Cost. Doc. Bogdan*, 17.
1507, mart. 1 B; *Cost. Doc. Bogdan*, 19.
1507, mart. 2; ASB, Peceţi nr. 145 *Cost. Doc. Bogdan*, 20.

1507, mart. 22; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași, nr. LIII/3; *Cost. Doc. Bogdan*, 24.
1508, febr. 1; BA, nr. CCXVII/26; *DIR* I, 63.
1508, febr. 2; Muz. jud. Suceava, nr. 1811; *Cost. Doc. Bogdan*, 27.
1508, febr. 16 A; BA, Peceți nr. 248; *Cost. Doc. Bogdan*, 32.
1508, febr. 16 B; ASB, Episc. Huși, nr. XLIX/1; *Cost. Doc. Bogdan*, 31.
1508, mart. 24; BA, Foto. nr. XXIX/12; *Cost. Doc. Bogdan*, 37.
1508, mart. 25; ASB, Peceți nr. 146; *Cost. Doc. Bogdan*, 38.
1508, dec. 15; ASB, Peceți nr. 147; *Cost. Doc. Bogdan*, 40.
1510, febr. 7; Album, pl. nr. 74; *Cost. Doc. Bogdan*, 76.
1513, mart. 5; ASB, Peceți nr. 148; *Cost. Doc. Bogdan*, 44.
1515, dec. 21 A; BA, nr. XCV/9; *Cost. Doc. Bogdan*, 62.
1515, dec. 21 B; *Cost. Doc. Bogdan*, 63.
1516, dec. 10 A; BA, Peceți nr. 87; *Cost. Doc. Bogdan*, 64.
1516, dec. 10 B; ASB, Peceți nr. 216; *DIR* I, 102.
1516, dec. 10 C; ASB, Peceți nr. 255; *Cost. Doc. Bogdan*, 65.
1517, ian. 17; *Cost. Doc. Bogdan*, 66.
‹1517, apr. 20 — 1527, sept. 18; 1541, febr. 19 — 1546, sept. 6›, ian. 24; AS Brașov, nr. 452; *Tocil.*, 502.
1517, oct. 7; BA, nr. LXIV/11; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 1.
1517, oct. 8; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 2.
1517, dec. 15; BA, Foto. nr. XXIII/98; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 3.
1518; Foto. DIR, p. 632; *DIR* I, 108.
1518, ian. 22 A; BA, nr. CXCIX/5; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 4.
1518, ian. 22 B; ASB, Peceți nr. 150; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 5.
1518, ian. 23; AS Iași, nr. CCCXL/100; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 7.
1518, ian. 28; BA, nr. CXCIX/6; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 8.
1518, mart. 24; BA, Peceți nr. 20; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 10.
1518, apr. 21; ASB, Peceți nr. 241; *DIR* I, 118.
1518, apr. 23; ASB, Peceți nr. 149; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 14.
1518, nov. 9; Muz. jud. Suceava, nr. 2150; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 15.
1518, dec. 26 A; ASB, M-rea Neamț, nr. XXII/1; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 18.
1518, dec. 26 B; ASB, M-rea Neamț, VII/2; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 17.
1519, ian. 9; ASB, M-rea Neamț, nr. VII/3; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 21.
1519, apr. 28; BA, nr. XCIV/95; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 22.
1519, iun.; ASB, Ep. Huși, nr. XXXIX/1; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 27.
1519, iun. 27; BA, Peceți nr. 407; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 101.
1519, iun. 30; ASB, Schit. Doljești, nr. XXII/1; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 26.
1519, dec. 27; ASB, Peceți nr. 151; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 32.
1520, ian. 4; BA, Peceți nr. 205; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 35.
1520, febr. 12; BA, Peceți nr. 249; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 37.
‹1520›, apr. 21; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 38.
1520, apr. 23; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 39.
1520, apr. 24 A; BA, Peceți nr. 177; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 42.
1520, apr. 24 B; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 40.
1520, apr. 24 C; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 41.
1520, iul.; Foto. DIR, I, p. 640; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 47.
1520, iul. 15; AS Iași, nr. CCCXL/9; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 44.
1520, iul. 28; BA, nr. LXIV/12; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 46.
1520, aug. 21; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 48.
1520, oct. 6; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 49.
1521, apr. 20 A; BA, Foto. nr. X/33; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 51.
1521, apr. 20 B; BA, nr. L/58; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 52.
1521, iun. 1 A; BA, nr. LXXXVII/66; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 54.
1521, iun. 1 B; BA, nr. CXXXIV/87; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 55.
1521, iun. 3; BA, nr. LXVIII/130; *Cost. Doc. Ștefăniță*, 56.

1521, iun. 5; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 57.
1522; ASB, M-rea Bogdana, nr. XLI/2; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 86.
1522, ian. 29; ASB, M-rea Neamţ; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 63.
1522, febr. 4; AS Iaşi, nr. CCCXL/10; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 64.
1522, mart. 10; BA, Peceţi nr. 139; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 65.
1522, iun. 2; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 68.
1522, iun. 25; BA, nr. LXX/48; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 72.
1522, iun. 26; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 73.
1522, iun. 30; Foto. DIR I, p. 649; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 75.
1522, iul. 2; ASB, Peceţi nr. 153; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 77.
1522, iul. 4 A; BA, Peceţi nr. 99; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 78.
1522, iul. 4 B; BA, nr. XL/19; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 80.
1522, oct. 29; BA, nr. CCXVI/52; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 83.
1522, oct. 31; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 84.
1522, <...>26; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 85.
1523, ian. 4; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 87
1523, ian. 8; ASB, Peceţi nr. 154; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 88.
1523, mart. 15; ASB, Peceţi nr. 155; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 89.
1524, apr. 10; BA, Peceţi nr. 142; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 92.
<1525>; BA, Peceţi nr. 120; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 97.
1525, febr. 12; BA, Foto. nr. XXXV/6; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 94.
1525, aug. 26; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 95.
1525, sept. 9; BA, nr. LXXII/2; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 96.
<1526>, ian. 31; AS Braşov, nr. 442; *Cost. Doc. Ştefăniţă*, 118.
<1527, ian. — 1538, sept. 18; 1541, febr. 19 — 1546, sept. 6>, ian. 14; AS Braşov, nr. 451; *Tocil.*, 500.
<1527>, mart. 3; ASB, Peceţi nr. 157; *DIR* I, 202.
1527, mart. 9; BA, Foto. nr. II/10; *DIR* I, 204.
1527, mart. 15 A; *Ghib. Sur.* I, p. 119—122; *DIR* I, 206.
1527, mart. 15 B; BA. nr. C/2; *DIR* I, 208.
1527, mart. 15 C; Muz. jud. Suceava, nr. 2119; *DIR* I, 211.
1527, mart. 16 A; BA, Peceţi nr. 21; *DIR* I, 213.
1527, mart. 16 B; BA. nr. CVIII/62; *DIR* I, 214.
1527, mart. 16 C; BA, nr. V/68; *DIR* I, 212.
<1527, ian. — 1538, sept. 18; 1541, febr. 19 — 1546, sept. 6>, mart. 26; *Tocil.*, 520.
<1527, ian. — 1538, sept. 18; 1541, febr. 19 — 1546, sept. 6>, iun. 26; *Tocil.*, 517.
<1527, ian.—1538, sept. 18; 1541, febr. 19—1546, sept. 6>, sept. 29 A; *Tocil.*, 518.
<1527, ian. — 1538, sept. 18; 1541, febr. 19—1546, sept. 6>, sept. 29 B; *Tocil.*, 522.
<1527—1546>, sept. 29; *Tocil.*, 524.
1528, febr. 28; BA, Peceţi nr. 150; *DIR* I, 219.
1528, mart. 4; BA, nr. CVIII/63; *DIR* I, 222.
1528, mart. 7 A; ASB, nr. XXIII/1; *DIR* I, 223.
1528, mart. 7 B; BA, nr. CI/65; *DIR* I, 225.
1528, mart. 11; BA, Peceţi nr. 297; *DIR* I, 226.
1528, <mart. 11—23>; Muz. jud. Suceava, nr. 1723; *DIR* I, 227.
1528, mart. 13 A; *Ghib. Sur.* XVIII, p. 127; *DIR* I, 231.
1528, mart. 13 B; BA, Foto. nr. V/61; *DIR* I, 232.
1528, mart. 15; BA, Peceţi nr. 23; *DIR* I, 234.
1528, mart. 16; BA, Peceţi nr. 24; *DIR* I, 236.
1528, mart. 17; BA, Peceţi nr. 154; *DIR* I, 239.
1528, mart. 18; BA, Peceţi nr. 235; *DIR* I, 240.
1528, mart. 19; BA, nr. LIX/86; *DIR* I, 241.

1528, mart. 20 A: ASB, M-rea Adam, nr. II/2; *DIR* I, 242.
1528, mart. 20 B: BA, Peceţi nr. 25; *DIR* I, 243.
1528, mart. 21: BA, nr. XLVII/228; *DIR* I, 244.
1528, mart. 22 A; BA, Peceţi nr. 305; *DIR* I, 245.
1528, mart. 22 B; BA, nr. CVIII/8; *DIR* I, 246.
1528, mart. 22 C: *Ghib. Sur.* II, p. 336—337.
1528, mart. 27: BA, Peceţi nr. 26; *DIR* I, 250.
1528, mart. 28 A: *Ghib. Sur.* XVIII, p. 130.
1528, mart. 28 B; Uricariul, XVIII, p. 108—111; *DIR* I, 253.
1528, apr. 1; BA, nr. VI/51; *DIR* I, 257.
1528, apr. 4; BA, Peceţi nr. 90; *DIR* I, 258.
1528, apr. 8 A; ASB, Dep. sub dată; *DIR* I, 259.
1528, apr. 8 B; AS Iaşi, nr. CCCXL/11; *DIR* I, 260.
1529, mart. 5; BA, Peceţi nr. 217; *DIR* I, 265.
1529, mart. 11 A; AS Iaşi, nr. CCCXL/12; *DIR* I, 268.
1529, mart. 11 B; BA, Peceţi nr. 27; *DIR* I, 269.
1529, mart. 13; BA, nr. XL/21; *DIR* I, 271.
1529, mart. 16; BA, nr. XLVII/229; *DIR* I, 273.
1529, mart. 17; BA, Peceţi nr. 140; *DIR* I, 274.
1529, mart. 19 A; BA, Peceţi nr. 28; *DIR* I, 275.
1529, mart. 19 B; BA, Peceţi nr. 403; *DIR* I, 276.
1529, mart. 20; *Ghib. Sur.* IX, p. 17—20.
1529, mart. 22; BA, Peceţi nr. 311; *DIR* I, 278.
1529, mart. 24; ASB, Peceţi nr. 156; *DIR* I, 281.
1529, mart. 25 A; BA, Peceţi nr. 225; *DIR* I, 282.
1529, mart. 25 B; BA, Peceţi nr. 214; *DIR* I, 283.
1529, mart. 25 C; BA, nr. VI/47; *DIR* I, 284.
1529, apr. 23 A; Muz. jud. Suceava, nr. 2160; *DIR* I, 285.
1529, apr. 23 B; Muz. jud. Botoşani, nr. 1; *Studii*, 21, 1968.
1529, apr. 29; Muz. jud. Suceava, nr. 2121; *DIR* I, 286.
1530, aug. 22; BA, Peceţi nr. 166; *DIR* I, 292.
1530, oct. 30; AS Braşov, nr. 450; *Tocil.*, 501.
1531, mart. 7; BA, Peceţi nr. 180; *DIR* I, 294.
1531, mart. 15: BA, nr. CVIII/45; *DIR* I, 297.
1531, mart. 18; BA, Peceţi nr. 98; *DIR* I, 298.
⟨1531⟩, mart. 20; *Ghib. Sur.* XVIII, p. 147—148.
1531, mart. 24; BA, nr. LXXVIII/91; *DIR* I, 301.
1531, mart. 26; BA, Peceţi nr. 226; *DIR* I, 303.
1532, febr. 27; Muz. jud. Suceava, nr. 2151; *DIR* I, 306.
1532, mart. 10; BA, Peceţi nr. 29; *DIR* I, 310.
1532, mart. 12; AS Iaşi ; *DIR* I, 311.
1532, mart. 26; BA, Peceţi nr. 178; *DIR* I, 314.
1533, mart. 6; AS Iaşi , nr. CCCXL/13; *DIR* I, 317.
1533, mart. 8; *Ghib. Sur.* IX, p. 20—24.
1533, mart. 12; BA, Peceţi nr. 123; *DIR* I, 320.
1533, mart. 13; BA, Peceţi nr. 130; *DIR* I, 322.
1533, mart. 18; ASB, M-rea Adam, nr. II/3; *DIR* I, 325.
1533, ⟨mart.⟩27; BA, nr. IX/8; *DIR* I, 327.
1535, mart. 9 A; AS Iaşi; *DIR* I, 336.
1535, mart. 9 B; BA, Peceţi nr. 30; *DIR* I, 337.
1535, mart. 13; ASB, M-rea Văratec; *DIR* I, 339.

1535, mart. 18; BA, nr. XLV/140; *DIR* I, 340.
1535, mart. 22 A; ASB, Episc. Huşi, nr. XII/1; *DIR* I, 342.
1535, mart. 22 B; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. XLV/136; *DIR* I, 343.
1535, mart. 22 C; BA, Foto. nr. XXXV/8; *DIR* I, 344.
1536, ian. 11; BA, nr. CXXXIV/88; *DIR* I, 346.
1536, ian. 18; Foto. *DIR* I, p. 670; *DIR* I, 347.
1537, mart.; BA, nr. CVIII/10; *DIR* I, 350.
⟨1537⟩, mart. 7; BA, Peceţi nr. 257; *DIR* I, 351.
1537, mart. 30; Muz. jud. Suceava, nr. 2117; *DIR* I, 352.
⟨1538—1540⟩, oct. 25; *Tocil.*, 505.
⟨1538, sept. — 1540, dec.⟩, ian. 11; *Tocil.*, 506.
1539, ian. 1; *Kozak*, nr. III, p. 34.
1539, mai 24; BA, nr. XIX/40; *DIR* I, 354.
1539, iun. 13; Foto. DIR I, p. 672; *DIR* I, 355.
⟨1540⟩, mart. 23; BA, Peceţi nr. 31; *DIR* I, 358.
1540, mai 11; AS Iaşi; *DIR* I, 360.
1541, apr.; BA, nr. XL/24; *DIR* I, 366.
1542, apr. 24; ASB, A.N. nr. CCXXIX/2a; *DIR* I, 369.
1542, apr. 30; ASB, M-rea Pobrata, nr. I/7; *DIR* I, 370.
1542, mai 17; *Ghib. Isp.* I, p. 64—67.
1543, apr. 24; ASB, M-rea Pobrata, nr. XIII/4; *DIR* I, 373.
1543, ⟨apr. 24 — mai 25⟩; ASB, M-rea Pobrata, nr. XIII/7; *DIR* I, 374.
1543, aug. 6; BA, nr. LXXXIV/152; *DIR* I, 376.
1545, sept. 17; ASB, Peceţi nr. 159; *DIR* I, 377.
1546, mart. 1; BA, Peceţi nr. 227; *DIR* I, 380.
1546, ⟨mart.⟩4; BA, Peceţi nr. 210 şi CCVII/29; *DIR* I, 381.
1546, mart. 17; BA, nr. CLXVI/1; *DIR* I, 382.
1546, mart. 18; BA, nr. XCIV/97; *DIR* I, 383
1546, mart. 23; BA, nr. CXCIX/7; *DIR* I, 387.
1546, mart. 24; BA, nr. CVIII/2; *DIR* I, 388.
1546, mart. 30 A; BA, Foto. nr. X/35; *DIR* I, 394.
1546, mart. 30 B; BA, Peceţi nr. 146; *DIR* I, 395.
1546, mart. 30 C; BA, nr. CVIII/3; *DIR* I, 396.
1546, mart. 31; AS Iaşi, nr. CCCXL/33; DIR I, 397.
1546, apr. 2; BA, nr. XXXVII/6; *DIR* I, 403.
1546, apr. ⟨4—30⟩; *Ghib. Sur.* I, p. 214; *DIR* I, 406.
1546, apr. 7; BA, nr. XCV/11; *DIR* I, 410.
1546, apr. 8; BA, Peceţi nr. 104; *DIR* I, 413.
1546, apr. 11; BA, Peceţi nr. 306; *DIR* I, 415.
1546, apr. 12; BA, Peceţi nr. 174; *DIR* I, 416.
1546, apr. 15; Ins. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. VI/74; *Ghib. Isp.* I, p. 71—72; *DIR* I, 418.
1546, ⟨apr.⟩ 15; BA, Peceţi nr. 134; *DIR* I, 420.
1546, apr. 20 A; ASB, Peceţi nr. 161; *DIR* I, 424.
1546, apr. 20 B; Muz. Jud. Bacău; *Ghib. Sur.* XVIII, p. 211—212; *DIR* I, 426.
1546, apr. 20 C; ASB, Peceţi nr. 166; *DIR* I, 428.
1546, apr. 21 A; BA, Peceţi nr. 32; *DIR* I, 429.
1546, apr. 21 B; BA, nr. XLV/141; *DIR*, I, 430.
1546, apr. 22; BA, Peceţi nr. 97; *DIR* I, 432.
1546, apr. 24; ASB, Peceţi nr. 162; *DIR* I, 434.
1546, ⟨apr. — mai⟩ 28; BA, Foto. nr. II/13; *DIR* I, 436.
1546, mai 1 A; BA, Peceţi nr. 33; *DIR* I, 439.

1546, mai 1 B; *Ghib. Sur.* XVIII, p. 215–219.
1546, (mai – iun.) 4; BA, Peceți nr. 37; *DIR* I, 443.
1546, mai 7; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" – Iași, nr. XVIII/1; *DIR* I, 445.
1546, mai 8; *Ghib. Sur.* II, p. 344; *DIR* I, 446.
1546, mai 9; BA, Peceți nr. 34; *DIR* I, 447.
1546, mai 11; ASB, Peceți nr. 165; *DIR* I, 450.
1546, mai 12 A; BA, nr. LXIV/14; *DIR* I, 452.
1546, mai 12 B; *Ghib. Sur.* XVIII, p. 220–221.
1546, mai 14 A; ASB, Episc. Huși, nr. XXXVIII/2; *DIR* I, 455.
1546, mai 14 B; ASB, A.N., nr. MMCMVII/2; *Ghib. Sur.* VII, p. 159–162.
1546, mai 14 C; BA, Peceți nr. 35; *DIR* I, 457.
1546, mai 17; BA, Peceți nr. 36; *DIR* I, 460.
1546, mai 19; BA, Peceți nr. 111; *DIR* I, 461.
1546, mai 24; BA, Peceți nr. 256; *DIR* I, 464.
1546, mai 28; BA, Peceți nr. 229; *DIR* I, 474.
1546, iun. 2; ASB, M-rea Neamț, nr. VII/4; *DIR* I, 475.
1546, iun. 4; BA, Peceți nr. 106; *DIR* I, 476.
1546, iun. 18; BA, Peceți nr. 39; *DIR* I, 481.
1546, iun. 22; BA, Peceți nr. 81; *DIR* I, 482.
1546, iun. 23; ASB, Mitrop. Moldovei, nr. CXLIX/2; *DIR* I, 483.
1546, iul. 2; BA, Peceți nr. 207; *DIR* I, 486.
1547, febr. 26; BA, nr. CLVII/18; *DIR* I, 490.
1547, apr. 1; BA, Peceți nr. 86; *DIR* I 491.
1547, apr. 15; BA, Peceți nr. 218; *DIR* I, 495.
1548, febr. 29; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" – Iași, nr. XVIII/2; *Ghib. Isp.* I, p. 80–83; *DIR* I, 498.
1548, mart. 3; BA, Peceți nr. 88; *DIR* I, 501.
1548, mart. 6 A; BA, nr. L/25; *DIR* I, 502.
1548, mart. 6 B; BA, Peceți nr. 40; *DIR* I, 503.
1548, mart. 21; BA, nr. XXXVII/7; *DIR* I, 506.
1548, mart. 23; BA, nr. CVIII/54; *DIR* I, 508.
1548, mart. 27; Muz. jud. Suceava, nr. 2153; *DIR* I, 509.
1548, apr. 12; BA, Peceți nr. 402; *DIR* I, 516.
1548, apr. 24; BA, Foto. nr. XII/1; *DIR* I. 519.
1548, mai 5; BA, nr. CCCCLXVIII/1; *DIR* I, 521.
1548, iul. 29; ASB, M-rea Pobrata, nr. XIII/11; *DIR* I, 522.
1548, oct. 21; BA, nr. LXXXII/1; *DIR* I, 523.
1549, dec. 2; ASB, M-rea Neamț, nr. XXIII/1; *DIR* I, 528.
1551, ian. 15; *Kozak*, XV.
1551, mart. 21; BA, Peceți nr. 175; *DIR* II, 1.
1551, iun. 15; ASB, M-rea Pobrata, nr. XIV/1; *DIR* II, 5.
1552, febr. 19; ASB, M-rea Neamț, nr. XXIII/2; *DIR* II, 8.
1552, mart. 25; BA, nr. LXXII/7; *DIR* II, 9.
1552, mart. 28; BA, Peceți nr. 203; *DIR* II, 10.
1552, mart. 29; BA, nr. XLVII/231; *DIR* II, 11.
1552, apr. 2; BA, nr. CCXC/4; *DIR* II, 13.
1552, apr. 5; BA, Dep. particulare; *DIR* II, 14.
1552, apr. 14; Foto. *Rsl.* X, 1964.
1552, apr. 25; ASB, Episc. Roman, nr. VI/2; *DIR* II, 23.

1552, apr. 28; BA, nr. VI/49; *DIR* II, 24.
1552, apr. 30; BA, nr. CI/42; *DIR* II, 26.
1552, mai 5; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi; *Ghib. Isp.* I, p. 92—94; *DIR* II, 27.
‹1552, sept. — 1562, nov.; 1564—1568, mart.›; ASB, D.S. Moldova, nr. 51; *DIR* II, 33.
‹1552, sept. — 1561, nov. 18; 1564, oct. — 1568, mai 5›, ian. 30; AS Braşov, nr. 453; *Tocil.*, 507.
1552, nov. 12; ASB, M-rea Bistriţa, nr. VII/1; *DIR* II, 34.
‹1553—1556; 1564—1568›, febr. 13; BA, nr. CCXX/11; *DIR* II, 35.
1553, apr. 24; ASB, M-rea Bistriţa, nr. VII/2; *DIR* II, 36.
1554; BA, Peceţi nr. 183; *DIR* II, 40.
1554, febr. 23; BA, nr. LXIV/15; *DIR* II, 42.
1554, febr. 25; BA, nr. CVIII/64; *DIR* II, 43.
1554, febr. 28; BA, Peceţi nr. 41; *DIR* II, 44.
1554, mart. 1; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. 40; *DIR* II, 45.
1554, mart. 2 A; BA, Peceţi nr. 250; *DIR* II, 47.
1554, mart. 2 B; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. 47; *Ghib. Isp.* I, p. 100—101; *DIR* II, 48.
1554, mart. 13; BA, nr. IX/78; *DIR* II, 49.
1554, mart. 17; AS Iaşi, nr. CCCXL/15; *DIR* II, 50.
1554, mart.30; BA, nr. XCIV/98; *DIR* II, 53.
1554, apr. 13; ASB, M-rea Pobrata, nr. I/10; *DIR* II, 54.
1554, apr. 20; BA, nr. XL/31; *DIR* II, 56.
1554, mai 1; ASB, M-rea Galata, nr. XI/9; *DIR* II, 60.
1554, mai 5; BA, Peceţi nr. 164; *DIR* II, 61.
‹1555›... 9; ASB, M-rea Adam, nr. II/1; *DIR* II, 63.
‹1555, mart. 13›; BA, Peceţi nr. 100; *DIR* II, 64.
1555, mart. 23; BA, nr. CLXX/8; *DIR* II, 65.
1555, mart. 28; BA, Peceţi nr. 170; *DIR* II, 66.
1555, mart. 31; BA, nr. V/75; *DIR* II, 67.
1555, apr. 7; BA, Peceţi nr. 43; *DIR* II, 68.
1555, apr. 11; BA, Peceţi nr. 44; *DIR* II, 69.
1555, apr. 24 A; AS Iaşi, nr. CCCXL/93; *DIR* II, 70.
1555, apr. 24 B; Muz. de ist. a municipiului Bucureşti, nr. 889; *DIR* II, 71.
1555, apr. 25; BA, nr. XL/33; *DIR* II, 72.
‹1555›, apr. 28; BA, nr. LXXIX/95; *DIR* II, 73.
1555, apr. 30 A; ASB, M-rea Răchitoasa, nr. III/3; *DIR* II, 75.
1555, apr. 30 B; ASB, Peceţi, nr. 172; *DIR* II, 77.
1555, mai 2 A; BA, Peceţi nr. 46; *DIR* II, 80.
1555, mai 2 B; BA, Peceţi nr. 108; *DIR* II, 81.
1555, mai 24; ASB, M-rea Pobrata, nr. XIII/14; *DIR* II, 84.
1555, sept. 24; ASB, Mitrop. Moldovei, nr. VIII/1; *DIR* II, 85.
1556; *IM*, nr. 1034.
‹1556, mai 7›; BA, nr. CXVI/54; *DIR* II, 87.
1556, dec. 17; ASB, Peceţi nr. 245; *DIR* II, 89.
1557, nov. 8; BA, nr. LX/6; *DIR* II, 91.
1558; *IM*, nr. 763.
1558, mart. 4; *Studii* 1964, 2. p. 339—340
1558, mart. 15; BA, A.N.; *DIR* II, 93.
‹1558, mart. 21›; AS Iaşi, nr. CCXI/20; *DIR* II, 94.
1558, apr. 7 A; BA, nr. XCIV/99; *DIR* II, 100.
1558, apr. 7 B; BA, Peceţi nr. 151; *DIR* II, 101.
1558, apr. 12; BA, Peceţi nr. 267; *DIR* II, 103.
1559, mart. 20; Inst. de ist. şi arh. „A. D Xenopol" — Iaşi, nr. XXX D/162a; *DIR* II, 110.

1559, mart. 24; BA, nr. XXXVII/36; *DIR* II, 111.
1559, apr. 2; BA, nr. LXXVI/78; *DIR* II, 112.
1559, iun. 17; Foto. *Studii*, 1964, 2, p. 362.
1559, oct. 18; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXIII/2; *DIR* II, 118.
1560; BA, Peceţi nr. 47; *DIR* II, 119.
⟨1560—1561⟩; *Kozak*, nr. XIV.
1560, mart. 22; BA, nr. LXVII/120; *DIR* II, 125.
1560, mart. 27; BA, nr. CXX/38; *DIR* II, 126.
1560, apr. 3; AS Iaşi, nr. CCCXL/66; *DIR* II, 130.
1560, iun. 24; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. XXX D/163 a; *DIR* II, 147.
1560, aug. 20; BA, Foto. nr. XXVII/25; *DIR* II, 149.
1561; BA, nr. XXXII/82.
1561, ian. 7; ASB, M-rea Pobrata, nr. XII/1; *DIR* II, 151.
după 1561, mart. 17; *IM*, nr. 1088.
1561, iun. 20; BA, nr. CXCIX/8; *DIR* II, 152.
1562, mart. 10; BA, nr. LXXXIV/153; *DIR* II, 154.
1562, iul. 1; BA, nr. LXXVI/80; *DIR* II, 156.
1562, sept. 11; BA, nr. LX/5; *DIR* II, 157.
1563, ⟨...⟩16; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. 52; *DIR* II, 159.
1563, mai 19; BA, Peceţi nr. 91; *DIR* II, 162.
1563, iun. 17; BA, Peceţi nr. 181; *DIR* II, 163.
1563, iun. 24; BA, nr. CCXX/4; *DIR* II, 164.
1563, sept. 19; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXXVb/1; *DIR* II, 165.
1564, apr. 13; *Tocil.*, 533.
⟨1565⟩, iul. 25; BA, nr. CXXXVIII/241; *DIR* II, 170.
1566, iul. 12; BA, nr. CIV/1; *DIR* II, 172.
1567, apr. 29; BA, nr. XXXII/1; *DIR* II, 173.
1567, mai 1; Foto. *Rsl.* XV, 1967.
1567, iun. 5; BA, nr. LVI/1; *DIR* II, 174.
1567, aug. 6; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. IX/42a; *DIR* II, 175.
1567, aug. 22; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXXIII/1; *DIR* II, 176.
1567, nov. 19; ASB, M-rea Neamţ, nr. LV/3; *DIR* II, 177.
1568, *IM*, nr. 764.
1568, ian. 30; BA, nr. LXXXIII/28; *DIR* II, 178.
⟨1568—1571⟩, iun. 10; ASB, Foto. nr. XI/4; *DIR* II, 184.
1568, aug. 22; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXXV A/2; *DIR* II, 187.
⟨1568—1572⟩, oct. 6; *Tocil.*, 508.
1568, nov. 5; ASB, M-rea Pobrata, nr. XIII/19; *DIR* II, 188.
1568, dec. 6; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXXV/2; *DIR* II, 189.
1569; BA, nr. CCXVII/27; *DIR* II, 191.
1569, ian. 28; ASB, Episc. Roman, nr. XXII/1; *DIR* II, 192.
1569, febr. 23; BA, nr. IV/225; *DIR* II, 194.
1569, mart. 11; BA, Peceţi nr. 162; *DIR* II, 195.
1569, apr. 2 A; BA, Peceţi nr. 195; *DIR* II, 199.
1569, apr. 2 B; ASB, Episc. Roman, nr. XXII/2; *DIR* II, 200.
1569, apr. 15; ASB, Peceţi, nr. 279.
1569, mai 15; BA, Peceţi nr. 48; *DIR* II, 203.
1569, mai 20; Inst. de ist. şi arh. „A D. Xenopol" — Iaşi, nr. 57; *DIR* II, 204.
1569, mai 24; BA, Peceţi nr. 96; *DIR* II, 205.
⟨1569⟩, febr. 9; Foto. *Rsl.* XV, 1967.
1569, iul .6; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. 43; *Ghib. Isp.* I, p. 126—127; *DIR* II, 210.
1569, iul. 9; BA, Peceţi nr. 219; *DIR* II, 211.
1569, iul. 13; BA, Peceţi nr. 266; *DIR* II, 212.

1569, iul. 15; BA, Peceţi nr. 193; *DIR* II, 213.
1569, iul. 19; BA, nr. LXX/52; *DIR* II, 215.
1569, iul. 26; BA, Peceţi nr. 303; *DIR* II, 216.
1569, aug.; AS Iaşi, Foto. nr. CCCL/17; *DIR* II, 218.
1569, aug. 7 A; Foto. *DIR* II, p. 321; *DIR* II, 220.
1569, aug. 7 B; BA, nr. LXXXIV/156; *DIR* II, 221.
1569, aug. 7 C; BA, nr. LXXXIV/155; *DIR* II, 222.
1569, aug. 12; BA, nr. CLVII/22; *DIR* II, 223.
1569, sept. 15; Biblioteca „V. A. Urechea" — Galaţi; *DIR* II, 224.
⟨1569—1572⟩, oct. 6; *Tocil.*, 508.
1569, nov. 30; BA, nr. LXI/3; *DIR* II, 227.
1569, dec. 13; ASB, Mitrop. Iaşi, nr. CXXXVIII/1; *DIR* II, 228.
1570 A; BA, Peceţi nr. 49; *DIR* II, 229.
1570 B; AS Iaşi, nr. CCCXL/89; *DIR* II, 230.
1570, febr. 16; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. 31; *Ghib. Isp.* I, p. 130—134; *DIR* II, 233.
1570, mart. 20; BA, Peceţi nr. 131; *DIR* II, 234.
1570, mart. 31; BA, nr. LXXX/126; *DIR* II, 235.
⟨1570, apr. 14⟩; AS Iaşi, nr. CCCXL; *DIR* II, 236.
1570, mai 15; *Ghib. Sur.* IX.
1570, iun. 10; BA, nr. CLVII/24; *DIR* II, 241.
1570, iun. 17; ASB, M-rea Tazlău, nr. IV/4; *DIR* II, 242.
1570, iun. 30; BA, Peceţi nr. 220; *DIR* II, 244.
1570, iul. 25; BA, nr. CLIX/23; *DIR* II, 246.
1572, mart. 16; ASB, M-rea Pobrata nr. XIII/22; *DIR* III, 11.
1572, mai 22; ASB, M-rea Galata, nr. VI/1; *DIR* III, 12.
⟨1572—1574⟩, mai 24; AS Braşov, nr. 433; *Tocil.*, 510.
1572, oct. 5; ASB, M-rea Tazlău, nr. IV/5; *DIR* III, 15.
înainte de 1572, dec. 8; *Ghib. Sur.* XIX, p. 77.
1572, dec. 28; BA, Peceţi, nr. 251; *DIR* III, 19.
1573, ian. 17; BA, nr. CLV/175; *DIR* III, 20.
1573, febr. 17; BA, Peceţi nr. 196; *DIR* III, 22.
1573, febr. 20; Foto. DIR III, p. 479; *DIR* III, 23.
1573, mart.; ASB, M-rea Tazlău, nr. II/1; *DIR* III, 26.
1573, mai 10; BA, Peceţi nr. 50; *DIR* III, 31.
1573, dec. 21; BA, nr. LX/3; *DIR* III, 33.
1574, mart.; BA, nr. LVI/2; *DIR* III, 35.
1574, mart. 2; BA, nr. XL/46; *DIR* III, 37.
1574, mart. 12; BA, Peceţi nr. 221; *DIR* III, 39.
⟨1574, după mart. 12 — iun.⟩; BA, nr. XLVII/230; *DIR* III, 40.
1574, mart. 27; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. 1/4; *Ghib. Isp.* I, p. 139—142; *DIR* III, 43.
1574, mart. 31; AS Iaşi, nr. CDXXVII/3; *Ghib. Sur.* XIX, p. 163; *DIR* III, 44.
1574, mai 13; AS Bacău, nr. XLVII/4; *Studii*, 1968, nr. 2, p. 247.
1574, sept. 27; BA, nr. LXXIII/29; *DIR* III, 79.
1575, mart. 30; Muz. jud. Suceava, nr. 2158; *DIR* III, 63.
1575, mai 30 A; BA, nr. LXI/5; *DIR* III, 70.
1575, mai 30 B; BA, nr. CLXXX/70; *DIR* III, 71.
1575, iun. 2; ASB, M-rea Pobrata, nr. XII/2; *DIR* III, 72.
1575, iul. 11; AS Iaşi, nr. CDXXVII/5; *Ghib. Sur.* XIX, p. 164; *DIR* III, 74.
1575, iul. 16; BA, nr. LXXXV/47; *DIR* III, 75.

1575, aug. 3; AS Iaşi, nr. CDXXVII/4; *Ghib. Sur.* XIX, p. 165; *DIR* III, 76.
1575, sept. 15; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXXIII/2; *DIR* III, 78.
1576; *Ghib. Sur.* XIX, p. 91.
1576, apr. 20 A; BA, nr. CXXIV/91; *DIR* III, 88.
1576, apr. 20 B; BA, Peceţi nr. 270; *DIR* III, 89.
1576, iul. 9; BA, nr. XXXVII/54; *DIR* III, 92.
1576, dec. 5 A; ASB, Peceţi nr. 233; *DIR* III, 95.
1576, dec. 5 B; BA, Peceţi nr. 209; *DIR* III, 96.
1576, febr. 6; ASB, Peceţi nr. 175; *DIR* III, 98.
1577, mart. 1; *Kozak*, p. 121.
1577, mart. 16; BA, Peceţi nr. 296; *DIR* III, 100.
1577, apr. 27; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. XLII C/267a; *Ghib. Isp.* I, p. 146—147; *DIR* II, 103.
1577, mai 18; AS Iaşi, nr. CDXXV/2; *DIR* III, 106.
1577, iul. 9; ASB, M-rea Pingăraţi, nr. I/1; *DIR* III, 111.
1577, iul. 27; BA, nr. CCXX/5; *DIR* III, 113.
⟨1578—1579⟩, mart. 11; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. XXXI A/3a; *Ghib. Isp.* I, p. 204—205.
1578, apr. 3 A; BA, nr. LXXXIV/135; *DIR* III, 118.
1578, apr. 3 B; BA, nr. LXXXIV/154; *DIR* III, 119.
1578, apr. 5; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXXIV/3; *DIR* III, 120.
⟨1578—1579⟩, apr. 7; ASB, M-rea Pingăraţi, nr. III/2; *DIR* III, 121.
1578, iun. 15; *Studii*, 1964, nr. 2, p. 339—340.
1578, iun. 23; *Ghib. Sur.* XIX, p. 109.
1578, iun. 29; *Ghib. Sur.* XIX, p. 110.
1578, iul. 12; AS Iaşi, nr. CLVIII/6; *DIR* III, 128.
1578, iul. 22; ASB, M-rea Galata, nr. X/2; *DIR* III, 129; *Anuar* IX, 1972.
1578, oct. 6; ASB, Episc. Roman, nr XXII/3; *DIR* III, 131.
1579, ⟨mart. 1⟩; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. II B/91a; *DIR* III, 134.
1579, apr. 2; BA, Peceţi nr. 312; *DIR* III, 135.
1579, apr. 26; AS Iaşi, nr. CCCXL; *DIR* III, 140.
1579, mai 6; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. XXX D/64a; *Ghib. Isp.* I, p. 148—149; *DIR* III, 141.
1579, mai 28 A; BA, Peceţi nr. 284; *DIR* III, 142.
1579, mai 28 B; BA, Peceţi nr. 222; *DIR* III, 143.
1579, iun. 20; *Ghib. Sur.* XIX, p. 105—106.
1579, iun. 30; BA, nr. LXI/6; *DIR* III, 147.
1579, iul. 15; AS Iaşi, nr. CDXIX/7; *DIR* III, 149.
1579, aug. 17; AS Bacău, nr. I/2; *Studii*, 1968, nr. 2, p. 252.
1579, sept. 1; BA, nr. LXXIX/140; *DIR* III, 151.
1579, sept. 21 A; BA, Peceţi nr. 51; *DIR* III, 152.
1579, sept. 21 B; BA, nr. CCIX/3; *DIR* III, 153.
⟨1579, nov.—1582 sept.⟩; *Ghib. Sur.* XIX p 166—167.
1580 ian. 27; ASB, M-rea Văratec nr. XVII/2; *DIR* III 162.
1580, febr. 5; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. XXX A/7a; *Ghib. Isp.* I, p. 151—152; *DIR* III, 163.
1580, mart. 20; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, Pergamente; *Ghib. Isp.* I, p. 153—155; *DIR* III, 168.
1580, apr. 6 A; BA, nr. LXXXIV/136; *DIR* III, 170.
1580, apr. 6 B; ASB, M-rea Neamţ, nr. LV/6; *DIR* III, 171.
1580, mai 29; BA, nr. XXXVII/42; *DIR* III, 178.
⟨1580—1581⟩, iun.; BA, Peceţi nr. 212; *DIR* III, 179.

1580, iun. 19; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. LX/2; *DIR* III, 182.
1580, iun. 29; ASB, M-rea Văratec, nr. XVII/3; *DIR* III, 183.
1580, iul. 16; AS Iași, nr. CCXVI/1; *DIR* III, 184.
1580, sept. 4; BA, nr. CXCIX/10; *DIR* III, 188.
1580, sept. 14; ASB, M-rea Neamț, nr. LV/8; *DIR* III, 190.
1581, apr. 18; Foto. *DIR* III, p. 524; *DIR* III, 204.
1581, apr. 26; BA, nr. CLVII/28; *DIR* III, 205.
1581, mai 8; AS Iași, nr. CLXXIX/3 *DIR* III, 207.
1581, mai 11 A; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXIX/2; *DIR* III, 209.
1581, mai 11 B; ASB, M-rea Neamț, nr. LXXXII/1; *DIR* III, 210.
1581, mai 11 C; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXVIII/1; *DIR* III, 211.
1581, mai 11 D; BA, nr. LIX/88; *DIR* III, 212.
1581, iul. 21; ASB, M-rea Pobrata, nr. XIII/25; *DIR* III, 219.
1581, iul. 22; ASB, M-rea Bistrița, nr. V/1; *DIR* III, 220.
1581, aug. 21 A; BA, Peceți nr. 94; *DIR* III, 224.
1581, aug. 21 B; BA, nr. V/70; *DIR* III, 225.
1581, sept. 14; BA, nr. LXVIII/131; *DIR* III, 227.
1581, oct. 18; BA, nr. LXXVI/82; *DIR* III, 228.
1581, oct. 28; BA, nr. LXXIX/141; *DIR* III, 229.
1581, nov. 14; BA, nr. CXVI/58; *DIR* III, 230.
1581, dec. 1; *Studii*, 1964, nr. 2, p. 345.
1581, dec. 8; BA, nr. XLV/147; *DIR* III, 233.
1582, ian. 20; BA, Peceți nr. 52; *DIR* III, 235.
1582, ⟨mart. 1⟩; BA, nr. XXXII/28; *DIR* III, 237.
1582, mart. 6; AS Iași, nr. CLXXIV/6; *Ghib. Sur.* XIX, p. 158; *DIR* III, 238.
1582, mart. 8; *Ghib. Sur.* XIX, p. 159—160; *DIR* III, 239.
1582, mart. 10; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași, nr. XXX A/56a; *Ghib. Isp.* I, p. 159; *DIR* III, 240.
1582, mart. 31; AS Iași, nr. CDXXVII/7; *DIR* III, 241.
1582, mai 11; *Kozak*, p. 211.
1582, aug. 3; ASB, M-rea Pobrata, nr. XIII/27; *DIR* III, 243.
1582, aug. 21; ASB, M-rea Bistrița, nr. V/2; *DIR* III, 244.
1582, sept. 2; BA, nr. XLIX/1; *DIR* III, 245.
⟨1582, nov. — 1583, aug. 31⟩; BA, nr. CXXXIX/106; *DIR* III, 246.
⟨1582, nov. — 1591, aug.⟩; BA, nr. CXL/208; *DIR* III, 248.
1582, nov. 6; ASB, M-rea Neamț, nr. XXIV/3; *DIR* III, 249.
1582, nov. 22; BA, nr. LXX/53; *DIR* III, 250.
1583, ian. 30; ASB, M-rea Pobrata, nr. IX/2; *DIR* III, 257.
1583, mart. 29 A; BA, Peceți nr. 228; *DIR* III, 261.
1583, mart. 29 B; ASB, Peceți nr. 178; *DIR* III, 262.
1583, apr. 12 A; BA, Foto. nr. III/19; *DIR* III, 264.
1583, apr. 12 B; BA, Peceți nr. 233; *DIR* III, 265.
1583, mai 10; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași; *Ghib. Isp.* I, p. 160—163; *DIR* III, 269.
⟨1583—1591⟩, iun. 22; ASB, M-rea Tazlău, nr. VIII/4; *DIR* III, 273.
1583, aug. 1 A; BA, nr. CCXLI/3; *DIR* III, 276.
1583, aug. 1 B; *Ghib. Sur.* XIX, p. 175—176.
1583, aug. 4; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. LX/3; *DIR* III, 277.
1583, aug. 6; BA, Foto. nr. IV/17; *DIR* III, 278.

1583, sept. 11; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. CIV/2; *DIR* III, 284.
1583, dec. 31; BA, Foto. nr. XXVII/27; *DIR* III, 290.
1584—1587; BA, nr. XLVII/234; *DIR* III, 291.
1584, mart. 20 A; BA, nr. CXXXIV/32; *DIR* III, 293.
1584, mart. 20 B; BA, nr. XLV/146; *DIR* III, 294.
1584, apr. 5 A; ASB, M-rea Pobrata, nr. XIII/11; *DIR* III, 296.
1584, apr. 5 B; BA, nr. CXXXIV/92; *DIR* III, 297.
1584, apr. 24; BA, nr. LXXXIX/66; *DIR* III, 304.
1584, mai 1; BA, nr. LXXXV/24; *DIR* III, 305.
1584, mai 15; ASB, M-rea Cetățuia, nr. IV/5; *DIR* III, 308.
1584, mai 28; *Bălan, Doc. Buc.* II, nr. 8.
1584, iun. 20; BA, nr. CCXX/7; *DIR* III, 312.
1584, sept. 19; *Studii*, 1964, nr. 2, p. 346.
1584, oct. 1; BA, nr. LXXII/237; *DIR* III, 319.
1584, oct. 21; *Studii*, 1964, nr. 2, p. 347.
1584, oct. 6; ASB, M-rea Galata, nr. XI/11; *DIR* III, 320.
1585, febr. 19; AS Iași, nr. CCCXIX/1; *DIR* III, 328.
1585, apr. 2; BA, Peceți nr. 313; *Ghib. Sur.* XIX, p. 182—184; *DIR* III, 331.
1585, apr. 5; BA, Peceți nr. 114; *DIR* III, 332.
1585, apr. 6; AS Iași, nr. CCCXL/85; *DIR* III, 334.
1585, apr. 18; BA, nr. CCXXXIV/8; *DIR* III, 336.
1585, mai 2; BA, nr. CCXLI/4; *DIR* III, 339.
1585, aug. — 1589, ian.; BA, nr. CCXC/11; *DIR* III, 343.
1585, aug. 5; ASB, M-rea Răchitoasa, nr. VII/1; *DIR* III, 344.
1585, sept. 3; BA, nr. V/94; *DIR* III, 350.
1585, sept. 19; *Ghib. Sur.* XIX, p. 192.
1585, oct. 9; Inst. de ist. și arh. „A. D Xenopol" — Iași, nr. XXX A/10; *Ghib. Isp.* I, p. 166; *DIR* III, 356.
1585, oct. 20; ASB, M-rea Neamț, nr. LXXXIII/5; *DIR* III, 357.
1585, oct. 22; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași, nr. XXX A/9a; *Ghib. Isp.* I, p. 167—168; *DIR* III, 358.
1586, ian. 12; BA, nr. LII/195; *DIR* III, 366.
1586, ian. 13; ASB, ms. 602, fila 124; *DIR* III, 367.
1586, febr. 19; ASB, M-rea Bisericani, nr. XV/4; *D. R* III, 368.
1586, febr. 20; ASB, M-rea Neamț, nr. XXXVII/2; *DIR* III, 369.
1586, febr. 26; ASB, Foto. nr. I/2; *DIR* III, 371.
1586, mart. 11; BA, nr. CI/43; *DIR* III, 374.
1586, mart. 23; AS Iași, nr. XXX/4; *DIR* III, 376.
1586, apr. 17; ASB, M-rea Neamț, nr. IX/2; *DIR* III, 383.
1586, apr. 18; ASB, M-rea Pobrata, nr. XI/3; *DIR* III, 384.
1586, mai 13; Inst. de ist. și arh. „A. D, Xenopol" — Iași, nr. XXX D/165 a; *Ghib. Isp.* I, p. 169; *DIR* III, 386.
1586, mai 16 A; ASB, M-rea Neamț, nr. LV/9; *DIR* III, 387.
1586, mai 16 B; BA, nr. CCLXXVIII/72; *DIR* III, 388.
1586, iun. 29; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași, nr. XXX A/8a; *Ghib. Isp.* I, p. 171; *DIR*, III, 398.
1586, iul. 20; BA, nr. CCXX/8; *DIR* III, 400.
1586, aug. 5; *Studii*, 1964, nr. 2, p. 348.
1586, aug. 17; BA, nr. CLXXXVII/42; *DIR* III, 402
<1586, sept. 1—1587, aug. 31>; BA, Peceți, nr. 55; *DIR* III, 403.
1587 ian, 17; AS Iași, nr. CDXXVII/9; *DIR* III, 408.
1587, ian. 27; BA, nr. CLXXXVII/176; *DIR* III, 409.
1587, mart. 7; BA, Peceți nr. 208; *DIR* III, 416.

1587, mart. 12; Inst. de ist. şi arh. „A D. Xenopol" — Iaşi, nr. XXXI A/6a; *Ghib. Isp.* I, p. 173—174; *DIR* III, 417.

1587, apr. 11; BA, nr. CIV/2; *DIR* III, 426.

<1587, apr. 12>; BA, nr. LXXXV/49; *DIR* III, 428.

1587, apr. 16; BA, Peceţi nr. 307; *DIR* III, 430.

1587, mai 14; BA, nr. LXXIX/21; *DIR* III, 438.

1587, mai 29; ASB, M-rea Agapia, nr. XIII/1; *DIR* III, 440.

1587, iun. 10; BA, nr. LXI/8; *DIR* III, 442.

<1587, sept. 1—1588, aug. 31>; AS Iaşi. nr. CDXXVII/10; *DIR* III, 449.

1587, sept. 6; BA, nr. CCIX/4; *DIR* III, 452.

1587, sept. 7; ASB, M-rea Pobrata, nr. I/12; *DIR* III, 453.

1587, sept. 15; AS Iaşi, nr. DCCXLII/4.

1587, oct. 3; AS Iaşi, nr. CDXVIII/9; *DIR* III, 454.

1587, nov. 26; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXVI/1; *DIR* III, 456.

1588, ian. 3 A; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. XXVIII/5; *Ghib. Isp.* I, p. 178; *DIR* III, 457.

1588, ian. 3 B; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. XXVIII/1; *Ghib. Isp.* I, p. 175; *DIR* III, 458.

1588, ian. 28; ASB, M-rea Galata, nr. X/3; *DIR* III, 462.

1588, ian. 31; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXXc/1; *DIR* III, 464.

1588, mart. 5; BA, nr. CLVII/36; *DIR* III, 470.

<1588>, mart. 14; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. XXVIII/2; *Ghib. Isp.* I, p. 205—206.

1588, apr. 2; BA, Peceţi nr. 56; *DIR* III, 475.

1588, apr. 9; ASB, M-rea Neamţ, nr. XXXIX/1; *DIR* III, 477.

1588, apr. 30; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXXb/2; *DIR* III, 480.

1588, iul. 18; ASB, M-rea Bistriţa, nr. XV/1; *DIR* III, 489.

1588, aug. 20; *Ghib. Sur.* IX. p. 48.

1588, aug. 28; ASB, M-rea Neamţ, nr. XXVIII/2; *DIR* III, 492.

1588, sept. 2 A; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXXV C/3; *DIR* III, 493.

1588, sept. 2 B; Biblioteca „V. A. Urechea" — Galaţi; *DIR* III, 494.

1588, oct. 6; BA, nr. CLXXXVI/5; *DIR* III, 495.

1588, nov. 2; *Studii*, 1964, nr. 2, p. 349.

1588, nov. 15; ASB, M-rea Bogdana, nr. XLII/2; *DIR* III, 498.

1588, nov. 17; *Studii*, 1964, nr. 2, p. 350 — 351.

1588, dec. 20; BA, Peceţi nr. 84; *DIR* III, 501.

1589, ian. 3; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. XXVIII/6; *Ghib. Isp.* I, p. 176—177; *DIR* III, 502.

1589, mart. 12; ASB, M-rea Bistriţa, nr. XIV/1; *DIR* III, 505.

1589, apr. 15; BA, nr. LXXXI/72; *DIR* III, 506.

1589, apr. 16; BA, nr. LXI/9; *DIR* III, 507.

1589, apr. 25; BA, Peceţi nr. 163; *DIR* III, 509.

1589, <mai 15>; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. XXX D/167a; *Ghib. Isp.* I, p. 182—185; *DIR* III, 512.

1589, mai 23; BA, Foto. nr. I/13; *DIR* III, 513.

1589, mai 25; BA, nr. V/91a; *DIR* III, 514.

1589, iun. 12; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. XXVIII/7; *Ghib. Isp.* I, p. 180; DIR III, 517.

1589, iun. 21; AS Iaşi, nr. CLXXIV/7; *DIR* III, 521.

1589, iun. 23; ASB, M-rea Pobrata, nr. I/14; *DIR* III, 523.

1589, iul. 16; ASB, M-rea Tazlău, nr. III/1; *DIR* III, 527.

1589, dec. 18; ASB, M-rea Galata, nr. XI/12; *DIR* III, 540.

1590, ian. 11; BA, nr. V/76; *DIR* III, 543.
1590, febr. <2>; *Kozak*, p. 134.
1590, mart. 2; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași. Pergamente; *Ghib. Isp.* I, p. 190—191.
1590, mai 9; BA, nr. CXXXVIII/243; *DIR* III, 554.
1590, mai 13; ASB, M-rea Bisericani, nr. II/2; *DIR* III, 555.
1590, iun. 21; BA, nr. CXXXIX/107; *DIR* III, 563.
1590, iul. 20; AS Iași, nr. XXX/7; *DIR* III, 567.
1590, iul. 21; ASB, M-rea Neamț, nr. XXX/2; *DIR* III, 568.
1590, aug. 25; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXXVb/3; *DIR* III, 569.
<1590, sept. 1 — 1591, aug. 31> A; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași, nr. VI A/14a; *Ghib. Isp.* I, p. 194—195; *DIR* III, 570.
<1590, sept. 1—1591, aug. 31> B; BA, nr. LIV/1; *DIR* III, 571.
1590, nov. 10; *Studii*, 1964, nr. 2, p. 351—352.
1591, ian. 5; ASB, M-rea Neamț, nr. LXXXIV/2; *DIR* IV, 1.
1591, febr. 8; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași, nr. XXX C/143a; *Ghib. Isp.* I, p. 203; *DIR* IV, 3.
<1591—1600>, mart. 1; BA, nr. CXVI/63; *DIR* IV, 8.
1591, mart. 5; BA, nr. XLIX/75; *DIR* IV, 9.
1591, mart. 7; BA, nr. CIII/2; *DIR* IV, 10.
1591, mart 20; BA, nr. LXX/56; *DIR* IV, 13.
1591, apr. 1; ASB, M-rea Cașin, nr. VI/1; *DIR* IV, 14.
1591, apr. 8; *Ghib. Sur.* XX, p. 24.
1591, apr. 12; ASB, M-rea Tazlău, nr. III/5; *DIR* IV, 15.
1591, apr. 15; BA, nr. XIX/59; *DIR* IV, 16.
1591, apr. 25; BA, Peceți nr. 121; *DIR* IV, 18.
1591, apr. 28; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași, nr. XXX A/11; *Ghib. Isp.* I, p. 199—200; *DIR* IV, 19.
1591, mai 6 A; BA, nr. III/193; *DIR* IV, 21.
1591, mai 6 B; ASB, Mitr. Moldovei, nr. VII/2; *DIR* IV, 22.
1591, mai 8; *Studii*, 1964, nr. 2, p. 352.
1591, iun. 4; ASB, M-rea Agapia, nr. XIII/2; *DIR* IV, 28.
1591, iun. 16; BA, nr. CXXXIV/93; *DIR* IV, 30.
1591, iun. 17; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași, nr. XVIII/4a; *Ghib. Isp.* I, p. 201; *DIR* IV, 31.
1591, iul. 7; BA, nr. CCVI/157; *DIR* IV, 33.
1591, iul. 30; BA, nr. LXI/10; *DIR* IV, 34.
1591, aug. 12; BA, nr. VIII/26; *DIR* IV, 36.
<1591—1600>, aug. 21; BA, nr. CXVI/64; *DIR* IV, 38.
<1591, sept. — 1592, aug. 31>; ASB, M-rea Adam, nr. VI/4; *DIR* IV, 39.
<1591, sept. — 1595, apr.>; BA, nr. CCXX/6; *DIR* IV, 40.
<1591, sept. 1 — 1592, aug. 31>; BA, nr. LVII/1; *DIR* IV, 43.
1591, dec. 25; Muz. de ist. a municipiului București, nr. 757; *DIR* IV, 44.
1591, dec. 27; *Studii*, 1964, nr. 2, p. 353.
1591, dec. 28; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași, nr. XXX D/68a; *Ghib. Isp.* I, p. 207—208; *DIR* IV, 45.
1592, ian. 10 A; BA, nr. XIX/30; *DIR* IV, 47.
1592, ian. 10 B; BA, nr. CLXV/150; *DIR* IV, 48.
1592, ian. 19; BA, nr. XL/74; *DIR* IV, 50.
1592, ian. 26; ASB, M-rea Văratec, nr. XVII/5; *DIR* IV, 51.
<1592>, ian. 31; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași, nr. XXXI A/2a.
1592, febr. 1; ASB, M-rea Pobrata, nr. XIII/32; *DIR* IV, 52.
1592, febr. 24; *Studii*, 1964, nr. 2, p. 355.
1592, mart. 8; *Tocil.*, 511.
1592, mart. 15; BA, nr. XLIX/2; *DIR* IV, 59.

1592, mai 8; BA, nr. XIX/74; *DIR* IV, 67.
1592, mai 9; ASB, M-rea Bistriţa, nr. V/3; *DIR* IV, 68.
1592, mai 14; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXXV/3; *DIR* IV, 69.
<1592, sept. 1 — 1593, aug. 31>; AS Iaşi, nr. CCLXXXVII/28; *DIR* IV, 74.
1592, sept. 14; *Bălan, Doc. buc.*, II, nr. 12.
1592, sept. 18; ASB, M-rea Neamţ, nr. LXXXIII/7; *DIR* IV, 76.
1592, oct. 28; BA, nr. CXL/201; *DIR* IV, 77.
1592, dec. 30; BA, nr. CXXXIX/109; *DIR* IV, 80.
1593, ian. 8; BA, nr. XV/104; *DIR* IV, 83.
1593, mart. 16; ASB, Mitrop. Moldovei, CXXXVIII/59; *DIR* IV, 91.
1593, apr. 28 A; BA, nr. CLVII/43; *DIR* IV, 99.
1593, apr. 28 B; BA, nr. CLVII/42; *DIR* IV, 100.
1593, mai 8; BA, nr. CXXXII/57; *DIR* IV, 103.
1593, mai 15; ASB, M-rea Pîngăraţi, nr. III/5; *DIR* IV, 104.
1593, mai 22; ASB, M-rea Neamţ, nr. CXXIX/1; *DIR* IV, 105.
1593, mai 27; BA, nr. LXI/11; *DIR* IV, 106.
1593, mai 28; ASB, M-rea Galata, nr. XI/13; *DIR* IV, 108.
1593, mai 30; ASB, M-rea Cetăţuia, nr. XI/2; *DIR* IV, 109.
1593, aug. 7; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. XLII C/289a; *Ghib. Isp.* I, p. 210—211; *DIR* IV, 114.
<1593, sept. 1 — 1594, aug. 31>; ASB M-rea Adam, nr. III/2; *DIR* IV, 115.
1593, sept. 20; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi, nr. I/21; *Ghib. Isp.* I, p. 214; *DIR* IV, 116.
1593, sept. 29; ASB, M-rea Neamţ, nr. XIX/1; *DIR* IV, 117.
1594; *Kozak*, p. 141.
1594, febr. 7; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXXVc/5; *DIR* IV, 124.
1594, mai 12; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXVIII/2; *DIR* IV, 130.
1594, iul. 12; BA, nr. LXXXIV/7; *DIR* IV, 137.
1594, iul. 19; ASB, M-rea Neamţ, nr. LXXXII/4; *DIR* IV, 139.
<1595>, ian. 23; BA, nr. XLIX/26; *DIR* IV, 147.
1595, mai 18 A; ASB, M-rea Tazlău, nr. VIII/6; *DIR* IV, 150.
1595, mai 18 B; BA, nr. LXXXIV/137; *DIR* IV, 151.
1595, mai 18 C; BA, nr. XIX/107; *DIR* IV, 152.
1595, mai 18 D; ASB, M-rea Rîşca, nr. XXVI/1; *DIR* IV, 153.
1595, mai 18 E; ASB, M-rea Pobrata, nr. XII/36; *DIR* IV, 154.
1595, mai 18 F; ASB, M-rea Pobrata, nr. XII/36; *DIR* IV, 155.
<1595, aug. — 1606, iun. 30>; BA, nr. LXXX/135; *DIR* IV, 160.
<1595, aug. — 1606, iun. 30> B; BA, nr. XLVI/144; *DIR* IV, 161.
<1595, aug. — 1606, iun. 30> C; BA, nr. CLXXXV/220; *DIR* IV, 162.
<1595, aug. — 1606, iun. 30> D; BA, nr. XL/80; *DIR* IV, 163.
1595, oct. 5; ASB, M-rea Bistriţa, nr. V/5; *DIR* IV, 167.
1595, nov. 4; ASB, M-rea Galata, nr. IX/1; *DIR* IV, 168.
1595, nov. 17; ASB, M-rea Neamţ, nr. LXXXIII/4285; *DIR* IV, 169.
1595, dec. 8; BA, nr. CXXXII/59; *DIR* IV, 170.
<1596—1600> A; AS Iaşi, nr. CLXXIV/109; *DIR* IV, 174.
<1596—1600> B; AS Iaşi, nr. CLXXIV/108; *DIR* IV, 175.
1596, mart. 10; ASB, M-rea Tazlău, nr. VIII/7; *DIR* IV, 177.
1596, mart. 16; *Studii*, 1964, nr. 2, p. 356.
<1596—1600>; mart. 20; AS Iaşi, nr. CLXXIV/106; *DIR* IV, 179.
1596, apr. 28; BA, nr. CXXXIX/76; *DIR* IV, 182.

1596, mai 5; ASB, M-rea Neamț, nr. LXXXII/4; *DIR* IV, 183.
1596, iun. 7; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXXc/6; *DIR* IV, 187.
1596, iun. 14; BA, nr. XXXVII/58; *DIR* IV, 188.
1596, iul. 14; ASB, M-rea Neamț, nr. LXI/4; *DIR* IV, 191.
1596, iul. 15; ASB, M-rea Neamț, nr. LXXXII/5; *DIR* IV, 192.
1596, iul. 16 A; ASB, M-rea Bisericani, nr. XII/7; *DIR* IV, 193.
1596, iul. 16 B; BA, nr. CLVII/45; *DIR* IV, 194.
1596, iul. 23; AS Iași, nr. CDXXIII/1; *DIR* IV, 195.
⟨1596, sept. 1 — 1597, aug. 31⟩ A; BA, nr. CV/72; *DIR* IV, 197.
⟨1596, sept. 1 — 1597, aug. 31⟩ B; BA, nr. CXX/19; *DIR* IV, 198.
1596, sept. 2; BA, nr. CIII/151; *DIR* IV, 199.
1596, sept. 6; ASB, M-rea Pobrata, nr. IX/4; *DIR* IV, 200.
1596, sept. 10; ASB, M-rea Pobrata, nr. XV/6; *DIR* IV, 201.
1596, sept. 11; ASB, M-rea Pobrata, nr. I/15; *DIR* IV, 202.
1596, sept. 21; AS Iași, nr. CCLXXXVII/30; *DIR* IV, 203.
1597, febr. 6; BA, nr. LXXXVI/2; *DIR* IV, 209.
1597, mart. 18; BA, nr. CXXXII/48; *DIR* IV, 212.
1597, apr. 14; BA, nr. LXXXIV/127; *DIR* IV, 214.
1597, apr. 23; *IM*, nr. 816.
1597, mai 8; BA, nr. LXXXIV/128; *DIR* IV, 218.
1597, mai 10 A; BA, nr. LVI/4; *DIR* IV, 219.
1597, mai 10 B; BA, nr. LVI/3; *DIR* IV, 220.
1597, ⟨mai⟩ 29; ASB, Peceți nr. 184; *DIR* IV, 222.
1597, iun. 6 A; BA, nr. XV/126; *DIR* IV, 224.
1597, iun. 6 B; BA, Peceți nr. 286 B; *DIR* IV, 225.
1597, iun. 25; BA, nr. CLVII/48; *DIR* IV, 230.
1597, aug. 4; BA, nr. LXXX/134; *DIR* IV, 236.
1597, sept. 9; ASB, M-rea Neamț, nr. LXXXII/6; *DIR* IV, 238.
1597, sept. 19; BA, nr. XL/78; *DIR* IV, 239.
1597, dec. 24; AS Iași, nr. CDXXIV/5; *DIR* IV, 243.
⟨1598—1599⟩; BA, nr. CLVII/54; *DIR* IV, 244.
1598, febr. 10; BA, nr. XXXVII/30; *DIR* IV, 246.
1598, mart. 8; BA, nr. CLVII/49; *DIR* IV, 251.
1598, mart. 17; BA, Peceți nr. 165; *DIR* IV, 253.
1598, mart. 20; BA, nr. CCLXXVIII/73; *DIR* IV, 256.
1598, apr. 10; BA, Peceți nr. 59; *DIR* IV, 261.
1598, apr. 11; ASB, M-rea Văratec, nr. XVI/4; *DIR* IV, 264.
1598, apr. 15; BA, Peceți, nr. 60; *DIR* IV, 265.
1598, apr. 22; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXVIII/3; *DIR* IV, 267.
1598, apr. 23; ASB, M-rea Doljești, nr. XXX/5; *DIR* IV, 269.
1598, apr. 28; BA, nr. DXCII/9; *DIR* IV, 271.
1598, mai 8; *Ghib. Sur.* IX, p. 66.
1598, mai 15; AS Iași, nr. CDXXIV/4; *DIR* IV, 275.
1598, iun. 13; *Studii*, 1964, nr. 2, p. 357.
1598, iun. 20; BA, Peceți nr. 117; *DIR* IV, 282.
1598, iun. 22; BA, nr. CLXXV/234; *DIR* IV, 283.
⟨1598, sept. 1 — 1599, aug. 31⟩; ASB, M-rea Galata, nr. XI/14; *DIR* IV, 289.
⟨1598⟩, nov. 24; BA, nr. CIII/9; *DIR* IV, 293.
1598, dec. 2; ASB, M-rea Neamț, nr. LXXXII/8; *DIR* IV, 294.
1599; Inst. de ist. și arh. „A. D. Xenopol" — Iași, nr. 48; *Ghib. Isp.* I, p. 215—217.

1599, febr. 14 A; AS Iaşi, nr. CDXIX/9; *DIR* IV, 302.
1599, febr. 14 B; BA, nr. CCVI/158; *DIR* IV, 303.
1599, mart. 12; BA, nr. CCCCLXXV/9; *DIR* IV, 305.
1599, mart. 15 A; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXIII/4; *DIR* IV, 306.
1599, mart. 15 B; ASB, M-rea Agapia, nr. XIV/2; *DIR* IV, 307.
1599, mart. 15 C; BA, nr. XLIX/76; *DIR* IV, 308.
1599, mart. 25; Foto. Rsl. X, p. 451; *Rsl.* X, 1964, p. 451.
1599, mart. 28; BA, nr. IX/12; *DIR* IV, 312.
1599, mart. 30; BA, nr. DXCII/211; *DIR* IV, 315.
1599, apr. 15 A; BA, nr. XL/87; *DIR* IV, 317.
1599, apr. 15 B; ASB, M-rea Neamţ, nr. LXXXII/10; *DIR* IV, 318.
1599, mai 2; BA, nr. CLXXV/235; *DIR* IV, 319.
1599, mai 5; BA, A.N., MMDCCLIX/1; *Ghib. Sur.* XXI, p. 96.
1599, iun. 13; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XXVI/2; *DIR* IV, 323.
1599, iul. 22; BA, nr. CCXXIV/10; *DIR* IV, 329.
1599, aug. 24; BA, nr. LXXIX/23; *DIR* IV, 330.
1599, aug. 31; AS Iaşi, nr. CCXXII/1; *DIR* IV, 331.
1600, ian. 9; BA, nr. LXXXIV/1; *DIR* IV, 344.
1600, mart. 20; BA, Peceţi nr. 157; *DIR* IV, 346.
1600, mart. 25; Inst. de ist. şi arh. „A. D. Xenopol" — Iaşi; *Ghib. Isp.* I, p. 221—226; *DIR* IV, 347.
1600, mart. 31; BA, Peceţi nr. 223; *DIR* IV, 348.
1600, apr. 8; BA, Peceţi nr. 234; *DIR* IV, 349.
1600, mai 27; BA, nr. CLXV/152; *DIR* IV, 352.
1600, mai 29; ASB, M-rea Agapia, nr. XIII/3; *DIR* IV, 353.
1600, iun. 7; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. CIII/1; *DRH* B, XI, 389.
1600, iul. 3; ASB, M-rea Neamţ, nr. LXXXXII/10 bis; *DRH* B, XI, 401.
1600, iul. 7; BA, Foto. nr. II/19; *DRH* B, XI, 404.
1600, iul. 29; *DRH* B, XI, nr. 408.
1600, aug. 17; ASB, M-rea Neamţ, nr. XXX/5; *DRH* B, XI, 414.
1600, nov. 12; ASB, M-rea Sf. Sava, nr. XVIII/1; *DIR* IV, 369.
1600, nov. 30; ASB, M-rea Agapia, nr. XIII/4; *DIR* IV, 370.
sec. XV—XVI; *RM*, p. 326, nr. 111.
⟨sec. XVI⟩, oct. 2; *Tocil.*, 523.
Fără dată; *Tocil.*, 513.
Fără dată; *Tocil.*, 514.
Fără dată; *Tocil.*, 525.
Fără dată; *Tocil.*, 527.
Fără dată; *Tocil.*, 530.

B. ŢARA ROMÂNEASCA

⟨1374⟩; ASB, S.I., nr. 1; *DRH* I, 6.
1385, oct. 3; ASB, S.I., nr. 2; *DRH* I, 7.
1387, iun. 27; ASB, S.I., nr. 4; *DRH* I, 8.
1389, sept. 4; ASB, S.I., nr. 6; *DRH* I, 10.
⟨1389—1400⟩, oct.; BA, nr. XLV/144; *DRH* I, 11.
⟨1391, sept. 1 — 1392, aug. 31⟩; ASB, S.I., nr. 7; *DRH* I, 14.
⟨1392⟩; ASB, S.I., nr. 8; *DRH* I, 16.
⟨1397—1398⟩; *IM*, nr. 1203.
⟨1398⟩, nov. 21; *DRH* I, 19.
⟨cca 1400⟩; ASB, S.I., nr. 14; *DRH* I, 20.
⟨1400—1403⟩; BA, nr. XX/155; *DRH* I, 21.
⟨1400—1418⟩; ASB, S.I., nr. 3; *DRH* I, 22.
⟨1402—1418⟩; ASB, S.I., nr. 15; *DRH* I, 27.
⟨1404—1406⟩; ASB, S.I., nr. 9; *DRH* I, 28.
⟨cca 1406⟩; ASB. S.I., nr. 13; *DRH* I, 30.

1406, nov. 23; ASB, S.I., nr. 11; *DRH* I, 32.

⟨1407⟩; ASB, S.I., nr. 12; *DRH* I, 33.

⟨1407—1418⟩; BA, nr. XX/174; *DRH* I, 34.

1409, mai 11; ASB, S.I., nr. 16; *DRH* I, 35.

1413, aug. 6; AS Braşov, Pergament nr. 779; *B. Rel.*, I.

⟨1415—1418, ian. 31⟩: AS Braşov, nr. 217; *B. Rel.*, III.

1415, mart. 28; ASB, S.I., nr. 18; *DRH* I, 37.

1415, iun. 10; BA, nr. C/132; *DRH* I, 38.

⟨1418—1420⟩; AS Braşov, nr. 216; *DRH* I, 40.

1418, iun. 22; ASB, S.I., nr. 19; *DRH* I, 42.

1419, mart. 18; ASB, S.I., nr. 21; *DRH* I, 45.

1421, mai 17; AS Braşov, Pergament nr. 776; *B. Rel.*, IV.

⟨1421⟩, iun. 19; ASB, S.I., nr. 24; *DRH* I, 49.

1421, nov. 21; AS Braşov, Pergament nr. 771; *B. Rel.*, V.

⟨1422⟩; AS Braşov, nr. 9; *B. Rel.*, IX.

⟨1422, după oct. 23⟩; AS Braşov, nr. 7; *DRH* I, 50.

⟨1424—1427⟩ A; AS Braşov, nr. 227; *B. Rel.*, VI.

⟨1424—1427⟩ B; AS Braşov, nr. 299; *B. Rel.*, VII.

1424, aug. 5; ASB, S.I., nr. 25; *DRH* I, 53.

1424, nov. 10; AS Braşov, nr. 780; *B. Rel.*, XI.

⟨1424, după nov. 10 — 1431⟩ A; AS Braşov, nr. 5; *DRH* I, 54.

⟨1424, după nov. 10 — 1431⟩ B; AS Braşov, nr. 3; *DRH* I, 55.

1425, iul. 17; ASB, S.I., nr. 26; *DRH* I, 57.

⟨1427—1431⟩; AS Braşov, nr. 4; *B. Rel.*, XVI.

⟨1427, apr. — mai⟩; AS Braşov, nr. 2; *B. Rel.*, XIV.

⟨1428⟩; Muz. de ist. a Municipiului Bucureşti, nr. 13122; *DRH* I, 58.

1428, sept. 10; ASB, S.I., nr. 28; *DRH* I, 60.

⟨1428⟩, oct. 28; ASB, S.I., nr. 29; *DRH* I, 62.

⟨1429, mart. 20; 1430, apr. 9⟩; ASB, S.I., nr. 27; *DRH* I, 64.

⟨1429⟩, dec. 1; Muz. de ist. a Municipiului Bucureşti, nr. 13135; *DRH* I, 66.

⟨1430—1431⟩; AS Braşov, nr. 168; *B. Rel.*, XXXII.

1430, sept. 16; ASB, S.I., nr. 30; *DRH* I, 68.

⟨1431⟩ A; AS Braşov, nr. 170; *B. Rel.*, XXXIV.

⟨1431⟩ B; AS Braşov, nr. 152; *B. Bel.*, XXXV.

⟨1431⟩ C; AS Braşov, nr. 146; *B. Rel.*, XXXVI.

⟨1431⟩ D; AS Braşov, nr. 530; *B. Rel.*, CCVII.

⟨1431—1432⟩ A; AS Braşov, nr. 177; *B. Rel.*, XXXVII.

⟨1431—1432⟩ B; AS Braşov, nr. 180; *B. Rel.*, XXXVIII.

⟨1431—1433⟩ A; AS Braşov, nr. 308; *B. Rel.*, XXVII.

⟨1431—1433⟩ B; AS Braşov, nr. 307; *B. Rel.*, XXV.

⟨1431—1433⟩ C; AS Braşov, nr. 310; *B. Rel.*, XXVI.

⟨1431—1433⟩ D; AS Braşov, nr. 301; *B. Rel.*, XXVIII.

⟨1431—1433⟩ E; AS Braşov, nr. 191; *B. Rel.*, XLI.

⟨1431—1433⟩ F; AS Braşov, nr. 468; *B. Rel.*, CCIX.

⟨1431—1433⟩ sau ⟨1436—1437⟩; AS Braşov, nr. 167; *B. Rel.*, XLIV.

1431, ian. 30; AS Braşov, Pergament nr. 768; *B. Rel.*, XVII.

⟨1431, după ian. 30⟩ A; AS Braşov, nr. 6; *DRH* I, 69.

⟨1431, după ian. 30⟩ B; AS Braşov, nr. 526; *B. Rel.*, CCVI.

⟨1431, mart. — 1436⟩; AS Braşov, nr. 309; *DRH* I, 70.

1431, nov. 17; ASB, S.I., nr. 31; *DRH* I, 72.

⟨1432⟩; AS Braşov, nr. 302; *B. Rel.*, XXIII.

⟨1432—1433⟩; AS Braşov, nr. 181; *B. Rel.*, XL.

⟨1432—1437⟩ A; AS Braşov, nr. 163; *B. Rel.*, XLVII.

⟨1432—1437⟩ B; AS Braşov, nr. 564; *B. Rel.*, CCXII.

⟨1432—1446⟩; AS Braşov, nr. 147; *B. Rel.*, LXI.

⟨1433—1437⟩ A; AS Braşov, nr. 178; *B. Rel.*, XLV.

⟨1433—1437⟩ B; AS Braşov, nr. 186; *B. Rel.*, XLVIII.

⟨1433—1437⟩ C; AS Braşov, nr. 523; *B. Rel.*, CCXI.

⟨1433—1438⟩; AS Braşov, nr. 176; *B. Rel.*, L.

⟨1433—1440⟩ A; AS Braşov, nr. 184; *B. Rel.*, LI.

⟨1433—1440⟩ B; AS Braşov, nr. 548; *B. Rel.*, CCXV.

⟨1433—1446⟩; AS Braşov, nr. 165; *B. Rel.*, LVIII.

1436, iun. 25; ASB, S.I., nr. 32; *DRH* I, 77.

⟨1437⟩; AS Braşov, nr. 486; *B. Rel.*, CCXIII.

1437, apr. 8; AS Braşov, Pergament nr. 770; *B. Rel.*, XLIX.

1437, aug. 1; ASB, S.I., nr. 33; *DRH* I, 82.

1437, aug. 13; ASB, S.I., nr. 34; *DRH* I, 86.

⟨1438—1444⟩; AS Braşov, nr. 171; *B. Rel.*, LIV.

⟨1438—1446⟩; AS Braşov, nr. 154; *B. Rel.*, LVI.

1439, aug. 2; ASB, Peceţi nr. 1; *DRH* I, 89.

1440, sept. 16; ASB, S.I., nr. 36; *DRH* I, 91.

⟨1441—1442⟩; AS Braşov, nr. 192; *B. Rel.*, LII.

1441, mai 14; ASB, S.I., nr. 37; *DRH* I, 94.

1441, iun. 30; ASB, S.I., nr. 38; *DRH* I, 95.

1442, apr. 23; AS Braşov, nr. 534; *B. Rel.*, CCXVI.

1450, ian. 2; ASB, S.I., nr. 40; *DRH* I, nr. 101.

⟨1451—1452⟩; AS Braşov, nr. 28; *B. Rel.*, LXIII.

⟨1451—1456⟩; AS Braşov, nr. 126; *B. Rel.*, LXVI.

1451, mart. 28; ASB, S.I., nr. 41; *DRH* I, 102.

1451, iul.; ASB, A.N., nr. CLXVI/1; *DRH* I, 103.

1451, aug. 1; ASB, Peceţi nr. 2; *DRH* I, 104.

1451, aug. 5; ASB, S.I., nr. 42; *DRH* I, 105.

1451, aug. 7; ASB, S.I., nr. 43; *DRH* I, 106.

1453, aug. 2; ASB, S.I., nr. 44; *DRH* I, 110.

1453, oct. 4; BA, nr. CCCVII/79; *DRH* I, 111.

1454, sau 1456; AS Sibiu; *Drag. Rel.*, 55.

⟨1456—1458⟩; AS Braşov, nr. 166; *B. Rel.*, LXVII.

⟨1456—1459⟩ A; AS Braşov, nr. 162; *B. Rel.*, LXVIII.

⟨1456—1459⟩ B; AS Braşov, nr. 190; *B. Rel.*, LXIX.

⟨1456—1462⟩; AS Braşov, nr. 175; *B. Rel.*, LXXIII.

1456, apr. 15; ASB, S.I., nr. 45; *DRH* I, 113.

⟨1456—1462⟩, dec. 8; AS Braşov, nr. 210; *B. Rel.*, LXXII.

1457, apr. 16; ASB, S.I., nr. 46; *DRH* I, 115.

1458, mart. 5; ASB, S.I., nr. 47; *DRH* I, 117.

⟨1459—1460⟩; AS Braşov, nr. 12; *B. Rel.*, LXXVIII.

⟨1459⟩, apr. 5; AS Braşov, nr. 11; *B. Rel.*, LXXIX.

1459, sept. 20; BA, nr. CLXX/2; *DRH* I, 118.

⟨1460⟩; AS Braşov, nr. 8; *B. Rel.*, LXXX.

1461, febr. 10; BA, nr. CCCVII/80; *DRH* I, 120.

⟨1462—1463⟩ A; AS Braşov, nr. 223; *B. Rel.*, LXXXI.

⟨1462—1463⟩ B; AS Braşov, nr. 474; *B. Rel.*, CCXLII.
⟨1462—1472⟩; AS Braşov, nr. 220; *B. Rel.*, LXXXIV.
⟨1462—1474⟩; AS Sibiu, nr. 144; *Drag. Rel.*, 3.
⟨1463—1470⟩, febr. 19; AS Braşov, nr. 292; *B. Rel.*, LXXXII.
1463, nov. 12; BA, nr. CVIII/26; *DRH* I, 122.
1464, mai 30; ASB, S.I., nr. 48; *DRH* I, 123.
1464, iul. 10; ASB, S.I., nr. 49; *DRH* I, 124.
1464, aug. 12; BA, nr. CCI/1; *DRH* I, nr. 125.
1464, oct. 28; ASB, S.I., nr. 50; *DBH* I, 127.
1465, oct. 14; ASB, S.I., nr. 51; *DRH* I, 128.
1465, nov. 5; BA, nr. CXXXIV/12; *DRH* I, 129.
1466, iun. 8; Muz. „Porţile de fier", Drobeta-Turnu Severin, nr. 1242; *DRH* I, 130.
1467, ian. 15; ASB, S.I., nr. 52; *DRH* I, 131.
1468, mai 18; Muz. jud. Tg. Jiu, nr. 1; *DRH* I, 132.
⟨1469⟩; AS Sibiu, nr. 143; *Drag. Rel.*, 2.
1469, ian. 17; BA, nr. CLXX/3; *DRH* I, 133.
1469, iun. 28; AS Craiova, nr. I/1; *DRH* I, 134.
1469, oct. 29; ASB, A.N., nr. MMDCCCLIX/1; *DRH* I, 136.
1470, mart. 6; AS Braşov, nr. 236; *B. Rel.*, LXXXIII.
1470, iul. 28; ASB, S.I., nr. 53; *DRH* I, 137.
1471, ian. 25; BA, nr. XC/1; *DRH* I, 138.
1471, dec. 12; ASB, A.N., nr. MMDCCCLIX/2; *DRH* I, 139.
⟨1472⟩; AS Braşov, nr. 245; *B. Rel.*, LXXXV.
1472, iun. 12; BA, nr. CCCVII/81; *DRH* I, 140.
1472, iul. 8; *Studii şi mat.* IX, 1978, p. 153.
1472, iul. 16; ASB, S.I., nr. 54; *DRH* I, 141.
1472, iul. 28; BA, nr. DCXXVII/40; *DBH* I, 142.
1473, mai 17; ASB, S.I., nr. CLV/1; *DRH* I, 143.
⟨1474⟩ A; AS Sibiu, nr. 146; *Drag. Rel.*, 5.
⟨1474⟩ B; AS Braşov, nr. 55; *B. Rel.*, CV.
⟨1474⟩ C; AS Braşov, nr. 513; *B. Rel.*, CCXVII.
⟨1474—1476⟩ A; AS Braşov, nr. 115; *B. Rel.*, XCIV.
⟨1474—1476⟩B; AS Braşov, nr. 53; *B. Rel.*, XCV.
⟨1474—1476⟩ C; AS Braşov, nr. 43; *B. Rel.*, XCVII.
⟨1474—1476⟩ D; AS Braşov, nr. 61; *B. Rel.*, XCVIII.
⟨1474—1477⟩; AS Braşov, nr. 123; *B. Rel.*, CIV.
⟨1474, ian.⟩; AS Braşov, nr. 64; *B. Rel.*, LXXXVII.
⟨1474, iun. — dec.⟩; AS Braşov, nr. 70; *B. Bel.*, XC.
⟨1474⟩, iun. 26; AS Braşov, nr. 60; *B. Rel.*, LXXXIX.
⟨1475—1476⟩; AS Braşov, nr. 57; *B. Rel.*, XCIII.
1475, iun. 1; ASB, S.I., nr. 55; *DRH* I, 148.
1475, iun. 5; Muz. jud. Tg. Jiu, nr. 2; *DRH* I, 149.
1475, iul. 15; ASB, S.I., nr. 56; *DRH* I, 150.
⟨1475, sept. 1 — 1476, aug. 31⟩; BA, Foto. nr. LXXIV/42 A, B; *DRH* I, 151.
⟨1476⟩; BA, nr. XXI/204; *B. Rel.*, CII.
⟨1476—1477⟩; AS Braşov, nr. 159; *B. Rel.*, LXXVII.
⟨1476⟩, febr. 28; AS Braşov, nr. 37; *B. Rel.*, CI.
1476, mai 8; BA, nr. CXXXIV/47; *DRH* I, 152.
1476, iul. 4; *DRH* I, 153.
1476, oct. 7; AS Braşov, Pergament nr. 773; *B. Rel.*, LXXIV.

⟨1476⟩, nov. 8; AS Braşov, nr. 145; *B. Rel.*, LXXV.
⟨1477⟩; AS Braşov, nr. 46; *B. Rel.*, CIII.
⟨1477—1482⟩; AS Sibiu, nr. 42; *P.P.P.*, II.
1477, febr.; AS Braşov, nr. 568; *B. Rel.* CCXXI.
1477, mart. 13; AS Braşov, nr. 112; *B. Rel.*, CVI.
1477, iun. 30; ASB, S.I., nr. 58; *DRH* I, 154.
⟨1477, nov. — 1482⟩; ASB, S.I., nr. 57; *DRH* I, 155.
⟨1478⟩ A; AS Braşov, nr. 522; *DRH* I, 156.
⟨1478⟩ B; AS Braşov, nr. 116; *B. Rel.*, CVIII.
⟨1478⟩ C; AS Braşov, nr. 122; *B. Rel.*, CXI.
⟨1478⟩ D; AS Braşov, nr. 93; *B. Rel.* CXII.
⟨1478⟩ E; AS Braşov, nr. 95; *B. Rel.*, CXIII.
⟨1478—1479⟩ A; AS Braşov, nr. 82; *B. Rel.*, CXIV.
⟨1478—1479⟩ B; AS Braşov, nr. 87; *B. Rel.*, CXVII.
⟨1478—1479⟩ C; AS Braşov, nr. 105; *B. Rel.*, CXVIII.
⟨1478—1482⟩ A; AS Braşov, nr. 79; *B. Rel.*, CXLII.
⟨1478—1482⟩ B; AS Braşov, nr. 90; *B. Rel.*, CXLV.
⟨1478, apr. — 1482, iun.⟩; AS Braşov, nr. 467; *Tocil.*, 108.
1478, apr. 3; ASB, S.I., nr. 59; *DRH* I, 158.
⟨1478—1481⟩, mai 20; AS Rîmnicu Vîlcea, nr. LXIV/2; *DRH* I, 159.
1478, iun. 3; BA, nr. DCXLII/1; *DRH* I, 160.
⟨1479—1480⟩ A; AS Braşov, nr. 100; *B. Rel.*, CXXIV.
⟨1479—1480⟩ B; AS Braşov, nr. 104; *B. Rel.*, CXXVI.
⟨1479, sept. — oct.⟩; AS Braşov, nr. 86; *B. Rel.*, CXX.
⟨1479, oct. — dec.⟩; AS Sibiu, nr. 148; *Drag. Rel.*, 6
1479, nov. 17; ASB, S.I., nr. 60; *DRH* I, 165.
⟨1479, dec.⟩; AS Braşov, nr. 102; *B. Rel.*, CXXI.
⟨1479, dec. — 1480⟩ A; AS Braşov, nr. 101; *B. Rel.*, CXXII.
⟨1479, dec. — 1480⟩ B; AS Braşov, nr. 88; *B. Rel.*, CXXIII.
⟨1479, dec. — 1480, ian.⟩; AS Braşov, nr. 83; *B. Rel.*, CXXV.
⟨1479, dec. — 1480, febr.⟩; AS Braşov, nr. 570; *B. Rel.*, CCXXIII.
⟨1480⟩ A; AS Braşov, nr. 92; *DRH* I, 166.
⟨1480⟩ B; AS Braşov, nr. 94; *DRH* I, 167.
⟨1480⟩ C; AS Braşov, nr. 58; *DRH* I, 168.
⟨1480⟩ D; AS Braşov, nr. 535; *DRH* I, 169.
⟨1480⟩ E; AS Braşov, nr. 107; *B. Rel.*, CXXVII.
⟨1480⟩ F; AS Braşov, nr. 84; *B. Rel.*, CXXXIII.
⟨1480⟩ G; AS Braşov, nr. 544; *B. Rel.*, CCXXVII.
⟨1480—1482⟩ A; AS Braşov, nr. 91; *B. Rel.*, CXXXVIII.
⟨1480—1482⟩ B; AS Braşov, nr. 74; *B. Rel.*, CXXXIX.
1480, ian. 18; ASB, S.I., nr. 61; *DRH* I, 170.
⟨1480, mart. — apr.⟩; AS Braşov, nr. 575; *B. Rel.*, CCXXIV.
1480, apr. 3 A; ASB, S.I., nr. 62; *DRH* I, 171.
1480, apr. 3 B; ASB, S.I., nr. 63; *DRH* I, 172.
⟨1480, iul. — nov.⟩ A; AS Braşov, nr. 461; *DRH* I, 173.
⟨1480, iul. — nov.⟩ B; AS Braşov, nr. 106; *DRH* I, 174.
⟨1480, nov.⟩; AS Braşov, nr. 99; *B. Rel.*, CXXXII.
1480, nov. 7; *DRH* I, 175.
⟨1481⟩ A; AS Braşov, nr. 447; *B. Rel.*, CCXXIX.

⟨1481⟩ B; AS Braşov, nr. 482; *B. Rel.*, CCXXX.
⟨1481—1507⟩: AS Sibiu; *Tocil.*, 414.
1481, ⟨febr. — mart.⟩; AS Braşov, nr. 759; *B. Rel.*, CXXXIV.
⟨1481, mart. — iun.⟩; AS Braşov, nr. 503; *DRH* I, 176.
1481, iun.; Muz. de ist. a Municipiului Bucureşti, nr. 13133; *DRH* I, 177.
⟨1481, iul.⟩; AS Braşov, nr 20; *B. Rel.*, CXLVII.
⟨1481, iul. — aug.⟩; AS Braşov, nr. 200; *B. Rel.*, CXLVIII.
1481, aug. 16; BA, nr. XL/6; *DRH* I, 178.
⟨1481, sept. — dec.⟩; AS Braşov, nr. 89; *B. Rel.*, CXXXV.
⟨1482⟩ A; AS Braşov, nr. 156; *B. Rel.*, CLIV.
⟨1482⟩ B; AS Braşov, nr. 524; *B. Rel.*, CCXX.
⟨1482—1483⟩ A; AS Braşov, nr. 497; *B. Rel.*, CCXXXIII.
⟨1482—1483⟩ B; AS Braşov, nr. 470; *B. Rel.*, CCXXXV.
⟨1482—1486⟩: AS Braşov, nr. 160; *B. Rel.*, CLXVIII.
⟨1482—1487⟩; AS Braşov, nr. 141; *B. Rel.*, CLVIII.
⟨1482—1492⟩ A; AS Braşov. nr. 458; *B. Rel.*, CCXXXVII.
⟨1482—1492⟩ B; AS Braşov, nr. 477; *B. Rel.*, CCXXXVIII.
⟨1482—1492⟩ C; AS Braşov, nr. 533; *B. Rel.*, CCXXXIX.
⟨1482—1492⟩ D; AS Braşov, nr. 539; *B. Rel.*, CCXL.
⟨1482—1496⟩ A; AS Braşov, nr. 213; *B. Rel.*, CLXII.
⟨1482—1496⟩ B; AS Braşov, nr. 129; *B. Rel.*, CLXIV.
⟨1482—1496⟩ C; AS Braşov, nr. 197; *B. Rel.*, CLXV.
⟨1482—1496⟩ D; AS Braşov, nr. 207; *B. Rel.*, CLXVI.
⟨1482—1496⟩ E; AS Braşov, nr. 206; *B. Rel.*, CLXVII.
⟨1482—1496⟩ F; AS Braşov, nr. 138; *B. Rel.*, CLXIX.
⟨1482—1496⟩ G; AS Braşov, nr. 195; *B. Rel.*, CLXX.
⟨1482—1496⟩ H; AS Braşov, nr. 134; *B. Rel.*, CLXXI.
⟨1482—1496⟩ I; AS Braşov, nr. 205; *B. Rel.*, CLXXII.
⟨1482—1496⟩ J; AS Braşov, nr. 151; *B. Rel.*, CLXXIV.
⟨1482—1496⟩ K; AS Braşov, nr. 182; *B. Rel.*, CLXXV.
⟨1482—1496⟩ L; AS Braşov, nr. 203; *B. Rel.*, CLXXVI.
⟨1482—1496⟩ M; AS Braşov, nr. 200; *Tocil.*, 183.
⟨1482—1496⟩ N; AS Sibiu; *Drag. Rel.*, 14.
⟨1482—1496⟩ O; AS Braşov, nr. 139; *B. Rel.*, CLXI.
⟨1482—1507⟩ A; AS Braşov, nr. 475; *B. Rel.*, CCXLV.
⟨1482—1507⟩ B; AS Braşov, nr. 528; *B. Rel.*, CCXLVI.
1482, mart. 23; ASB, S.I., nr. 64; *DRH* I, 179.
⟨1482, după mart. 23 — 1495, sept. 15⟩; *DRH* I, 180.
⟨1482, apr. — iun.⟩; AS Braşov, nr. 158; *B. Rel.*, CL.
⟨1482, apr. — 1496, mai⟩; AS Braşov, nr. 132; *Tocil.*, 158.
1482, iul. 13; BA, nr. XL/7; *DRH* I, 181.
⟨1482⟩, nov. 15; AS Braşov, nr. 143; *DRH* I, 182.
1482, nov. 20; AS Braşov, nr. 149; *B. Rel.*, CLII.
1483, mai 12; BA, XC/5; *DRH* I, 185.
1483, iun. 1; ASB, S.I., nr. 65; *DRH* I, 186.
1483, iun. 5; ASB, S.I., nr. 66; *DRH* I, 187.
1483, iun. 25; ASB, S.I., nr. 67; *DRH* I, 188.
1483, dec. 3; Muz. de ist. a Municipiului Bucureşti nr. 25343; *DRH*, I, 189.
1484, mart. 9; Muz. de ist. a Municipiului Bucureşti, nr. 27276; *DRH* I, 190.
1484, apr. 24 A; Muz. jud. Tg. Jiu, nr. 3; *DRH* I, 191.

1484, apr. 24 B; ASB, S.I., nr. 68; *DRH* I, 192.
‹1484—1485›, aug. 20; AS Braşov, nr. 519; *B. Rel.*, CCXXXVI.
1485, apr. 5; Muz. jud. Tg. Jiu, nr. 4; *DRH* I, 194.
1486, apr. 23; ASB, S.I., nr. 69; *DRH* I, 197.
1486, iun. 13; BA, nr. MDLIV/1; *DRH* I, 198.
1486, iun. 30; AS Craiova, nr. I/2; *DRH* I, 199.
1486, sept. 10; BA, nr. CCCXCVII/9; *DRH* I, 201.
‹1487—1492›; BA, Foto. nr. LXXIV/75; *DRH* I, 202.
1487, iun. 12; *DRH* I, 203.
1487, iun. 13; BA, nr. MDLXXXVII/1; *DRH* I, 204.
1487, iul. 31; BA, nr. XX/172; *DRH* I, 205.
‹1487—1494›, nov. 21; BA, nr. XI/154; *DRH* I, 207.
‹1487, după nov. 21 — 1494›; BA, nr. XI/158; *DRH* I, 208.
1488, febr. 4; ASB, S.I., nr. 71; *DRH* I, 210.
1488, apr. 10; ASB, S.I., nr. 72; *DRH* I, 211.
1488, apr. 17; ASB, S.I., nr. 73; *DRH* I, 212.
‹1489, apr. 21 — aug.›; *Nandriş, Doc.*, nr. 3; *DRH* I, 214.
1489, apr. 25; BA, nr. CCCXCIX/1; *DRH* I, 216.
1489, iul. 4; *DRH* I, 218.
1489, aug. 3; BA, nr. CLXX/4; *DRH* I, 219.
1489, sept. 11; ASB, S.I., nr. 74; *DRH* I, 220.
1489, oct. 2; ASB, S.I., nr. 75; *DRH* I, 221.
1490, ian. 7; ASB, S. I., nr. 76; *DRH* I, 222.
‹1490—1496›; AS Sibiu, nr. 3; *Tocil.*, 184.
1490, mart. 24; ASB, S.I., nr. 77; *DRH* I, 223.
1490, apr. 12 A; ASB, S.I., nr. 78; *DRH* I, 224.
1490, apr. 12 B; ASB, S.I., nr. 79; *DRH* I, 225.
1490, iul. 26; ASB, S.I., nr. 80; *DRH* I, 226.
‹1491—1492› A; AS Braşov, nr. 141; *B. Rel.*, CLVIII.
‹1491—1492› B; AS Braşov, nr. 214; *B. Rel.*, CLIX.
‹1491—1492› C; AS Sibiu; *Dreg. Rel.*, 68..
1491, sept. 3; ASB, S.I., nr. 82; *DRH* I, 228.
1492; AS Sibiu, nr. 36; *P.P.P.*, III.
1492, mai 6; BA, nr. XL/10; *DRH* I, 229.
1492, iun. 23; AS Braşov, nr. 476; *B. Rel.*, CCXLIV.
1492, iul. 9; *DRH* I, 230.
‹1492, sept. 1 — 1493, aug. 31›; ASB, S.I., nr. 90; *DRH* I, 232.
1492, sept. 8; ASB, S.I., nr. 83; *DRH* I, 233.
1492, oct. 9; BA, Peceţi nr. 206; *DRH* I, 234.
1492, nov.; BA, Foto. nr. LXXIII/2; *DRH* I, 235.
1493, apr. 10 A; ASB, S.I., nr. 84; *DRH* I, 236.
1493, apr. 10 B; ASB, S.I., nr. 85; *DRH* I, 237.
1493, iun. 3; ASB, S.I., nr. 86; *DRH* I, 239.
1493, iun. 15; ASB, S.I., nr. 87; *DRH* I, 240.
1493, iun. 16; ASB, S.I., nr. 88; *DRH* I, 241.
1493, sept. 2; ASB, A.N., nr. CXIX/1; *DRH* I, 243.
1493, sept. 10; ASB, S.I., nr. 89; *DRH* I, 244.
1494, mart. 16; ASB, S.I., nr. 91; *DRH* I, 247.
1494, apr. 1; ASB, S.I., nr. 92; *DRH* I, 248.
1494, iun. 5; Muz. de ist. a Municipiului Bucureşti, nr. 30387; *DRH* I, 249.
1494, iul. 15; BA, nr. CVIII/34; *DRH* I, 250.
1494, iul. 22; ASB, S.I., nr. 93; *DRH* I, 251.

‹1495—1496›; BA, nr. XXI/203; *B. Rel.*, CLX.

1495—1507; AS Sibiu, nr. 34; *P.P.P.*, IX.

1495—1508; AS Sibiu, nr. 33; *P.P.P.*, XII.

1495, mart. 24; ASB, S.I., nr. 94; *DRH* I, 252.

1495, iun.; BA, nr. MCCXXXIII/1; *DRH* I, 254.

1495, iun. 4; BA, nr. XX/94; *DRH* I, 255.

1495, sept. 4; ASB, S.I., nr. 96; *DRH* I, 256.

1495, sept. 8; ASB, S.I., nr. 97; *DRH* I, 257.

‹1495, sept. 15 — 1496, iul. 31›; *ASB*, S.I., nr. 104; *DRH* I, 258.

‹1495, sept. 15 — 1500›; ASB, S.I., nr. 124; *DRH* I, 259.

‹1495, sept. 15 — 1508, apr.› A; BA, nr. XI/157; *DRH* I, 261.

‹1495, sept. 15 — 1508, apr.› B; BA, nr. CCIX/2; *DRH* I, 262.

‹1496›; AS Braşov, nr. 251; *B. Rel.*, CLXXVIII.

‹1496—1497›; AS Braşov, nr. 257; *R. Rel.*, CLXXIX.

‹1496—1507› A; AS Braşov, nr. 229; *B. Rel.*, CXC.

‹1496—1507› B; AS Braşov, nr. 293; *B. Rel.*, CXCIV.

‹1496—1507› C; AS Braşov, nr. 221; *B. Rel.*, CXCVII.

‹1496—1507› D; AS Braşov, nr. 233; *B. Rel.*, CXCIX.

‹1496—1507› E; AS Braşov, nr. 283; *B. Rel.*, CCII.

‹1496—1507› F; AS Braşov, nr. 239; *B. Rel.*, CCIII.

‹1469—1507› G; AS Braşov, nr. 242; *B. Rel.*, CCIV.

‹1469—1507› H; AS Braşov, nr. 487; *B. Rel.*, CCXLVIII.

‹1496—1508› A; AS Braşov, nr. 285; *Tocil.*, 213.

‹1496—1508› B; AS Braşov, nr. 270; *Tocil.*, 217.

‹1496—1508› C; AS Braşov, nr. 218; *Tocil.*, 220.

1496, ian. 31; ASB, S.I., nr. 98; *DRH* I, 264.

‹1496—1508›, apr. 6; ASB, S.I., nr. 99; *DRH* I, 265.

1496, apr. 14; ASB, S.I., nr. 100; *DRH* I, 266.

1496, iun. 18; ASB, S.I., nr. 101; *DRH* I, 267.

1496, aug. 1; ASB, S.I., nr. 102; *DRH* I, 268.

‹1497—1498›; AS Sibiu, nr. 32; *P.P.P.*, V.

1497, ian. 9; ASB, S.I., nr. 105; *DRH* I, 270.

1497, mart.; BA, Foto. nr. LXXIII/4; *DRH* I, 271.

1497, mart. ‹22›; ASB, Peceţi nr. 3; *DRH* I, 273.

1497, apr. 1; ASB, S.I., nr. 107; *DRH* I, 274.

1497, iul. 29; ASB, S.I., nr. 108; *DRH* I, 276.

1497, sept. 15 A; BA, Foto. nr. LXXIII/5; *DRH* I, 278.

1497, sept. 15 B; BA, nr. CCCXCVII/10; *DRH* I, 279.

1497, nov. 10; ASB, S.I., nr. 109; *DRH* I, 280.

1498, ian. 9; ASB, S.I., nr. 110; *DRH* I, 281.

‹1498, apr.›; AS Braşov, nr. 272; *R. Rel.*, CLXXX.

1498, apr. 15; ASB, S.I., nr. 111; *DRH* I, 283.

1498, apr. 19; BA, Foto. nr. LXXIII/6; *DRH* I, 284.

1498, iul. 19; ASB, S.I., nr. 113; *DRH* I, 285.

‹1498, sept. 1 — 1499, aug. 31›; ASB, S.I., nr. 120; *DRH* I, 286.

1498, dec. 7; ASB, A.N., nr. XXX/1; *DRH* I, 288.

1499, ian. 9; ASB, S.I., nr. 116; *DRH* I, 289.

1499, ian. 25; ASB, Peceţi, nr. 4; *DRH* I, 290.

1499, ian. 27; Muz. de ist. a Municipiului Bucureşti, nr. 30388; *DRH* I, 291.

1499, iun. 15; ASB, S.I., nr. 117; *DRH* I, 292.

1499, iul. 13; ASB, S.I., nr. 118; *DRH* I, 293.
1499, oct. 6; BA, nr. CI/3; *DRH* I, 294.
1500, ian. 11; ASB, S.I., nr. 121; *DRH* I, 296.
1500, ian. 31; Muz. de ist. a Municipiului Bucureşti, nr. 39371; *DRH* I, 298.
1500, apr. 26; ASB, S.I., nr. 123; *DRH* I, 300.
1500, iul. 14; AS Rîmnicu Vîlcea, nr. LXIV/3; *DRH* I, 302.
1500, dec. 13; ASB, Peceţi, nr. 5; *DRH* I, 303.
1501, ian.; BA, Foto. nr. LXXIII/8; *DRH* II, 1.
1501, mai 23; ASB, S.I., nr. 126; *DRH* II, 4.
1501, mai 24; ASB, S.I., nr. 127; *DRH* II, 5.
1501, iun. 16; BA, nr. MDLXXXVII/2; *DRH* II, 6.
1501, iun. 21; ASB, A.N., nr. MMDCCCXCII/1; *DRH* II, 7.
1501, sept. 1; BA, nr. MDXXVIII/74; *DRH* II, 10.
1501, dec. 15; ASB, Peceţi, nr. 6; *DRH* II, 11.
1502, mart. 9; ASB, S.I., nr. 128; *DRH* II, 13.
1502, apr. 30; ASB, S.I., nr. 129; *DRH* II, 14.
1502, mai 3 A; ASB, Peceţi, nr. 7; *DRH* II, 15.
1502, mai 3 B; Muz. de Ist. Focşani, nr. 1908; *DRH* II, 16.
1502, iun. 19; ASB, S.I., nr. 130; *DRH* II, 17.
1502, sept. 12; BA, nr. CCCVIII/46; *DRH* II, 18.
⟨1503⟩; AS Braşov, nr. 271; *B. Rel.*, CLXXXI.
⟨1503—1508⟩; AS Braşov, nr. 281; *B. Rel.*, CLXXXV.
1503, iun. 11; ASB, S.I., nr. 134; *DRH* II, 21;
⟨1504⟩; AS Braşov, nr. 228; *B. Rel.*, CLXXXII.
1504 sau 1507; AS Braşov, nr 230; *B. Rel.*, CLXXXIII.
⟨1504—1507⟩; AS Braşov, nr. 244; *B. Rel.*, CLXXXIV.
1504, iun. 15 A; ASB, S.I., nr. 136; *DRH* II, 23.
1504, iun. 15 B; ASB, S.I., nr. 137; *DRH* II, 24.
⟨1504⟩, iun. 25; Muz. jud. Tg. Jiu, nr. 8; *DRH* II, 25.
1504, iun. 28; AS Rîmnicu Vîlcea, nr. XV/1; *DRH* II, 26.
1504, sept. 13; BA, nr. XCV/8; *DRH* II, 27.
1504, nov. 21; ASB, S.I., nr. 138; *DRH* II, 28.
1505, ian. ⟨20⟩; ASB, S.I., nr. 140; *DRH* II, 30.
1505, mart. 26 A; ASB, S.I., nr. 142; *DRH* II, 32.
1505, mart. 26 B; ASB, S.I., nr. 141; *DRH* II, 31.
1505, mart. 27; ASB, S.I., nr. 143; *DRH* II, 33.
1505, iun. 2; ASB, S.I., nr. 144; *DRH* II, 34.
1505, iun. 15; ASB, S.I., nr. 145; *DRH* II, 35.
1505, iun. 21; BA, nr. CVIII/68; *DRH* II, 36.
1505, iul. 2; *DRH* II, 37.
1505, iul. 18; BA, nr. L/14; *DRH* II, 38.
1505, iul. 31; Bibl. Patriarhiei, ms. 282; *DRH* II, Addenda, p. 479—480.
1505, dec. 9; ASB, S.I., nr. 146; *DRH* II, 39.
1505, dec. 10; BA, nr. XXXIII/191; *DRH* II, 40.
⟨1506⟩; AS Braşov, nr. 488; *B. Rel.*, CCXLIX.
⟨1506⟩, ian. 21; ASB, S.I., nr. 122; *DRH* II, 41.
1506, apr. 12; ASB, S.I., nr. 147; *DRH* II, 42.
1506, mai 14; ASB, S.I., nr. 148; *DRH* II, 43.
1506, iun. 4; ASB, S.I., nr. 149; *DRH* II, 44.

1506, iun. 25; BA, CCXVI/1; *DRH* II, 45.
1506, aug. 16; ASB, S.I., nr. 150; *DRH* II, 47.
1506, sept. 1; ASB, S.I., nr. 151; *DRH* II, 49.
1506, sept. 16; BA, nr. MDLVI/1; *DRH* II, 50.
⟨1507—1508⟩; AS Braşov, nr. 276; *B. Rel.*, CLXXXVII.
1507, febr. 3; ASB, S.I., nr. 152; *DRH* II, 51.
1507, iun. 9; AS Rimnicu Vîlcea, nr. LVIII/1; *DRH* II, 52.
1507, iun. 20; ASB, S.I., nr. 153; *DRH* II, 530.
⟨1508—1509⟩; AS Braşov, nr. 532; *B. Rel.*, CCL.
⟨1508—1510⟩; AS Braşov, nr. 324; *Tocil.*, 222.
⟨1508—1513⟩ A; AS Braşov, nr. 22; *Tocil.*, 227.
⟨1508—1513⟩ B; AS Braşov, nr. 18; *Tocil.*, 229.
⟨1508, febr.⟩; AS Braşov, nr. 252; *B. Rel.*, CLXXXVIII.
1508, iun. 6; ASB, S.I., nr. 154; *DRH* II, 54.
1508, iun. 16; ASB, S.I., nr. 155; *DRH* II, 55.
1508, iun. 26; ASB, S.I., nr. 156; *DRH* II, 56.
1508, iul. 29; ASB, S.I., nr. 158; *DRH* II, 57.
1508, sept. 7; ASB, Peceţi, nr. 8; *DRH* II, 58.
1508, sept. 10; ASB, S.I., nr. 159; *DRH* II, 59.
1508, nov. 1; ASB, S.I., nr. 160; *DRH* II, 60.
1508, nov. 11; Muz. jud. Tg. Jiu, nr. 10; *DRH* II, 61.
1508, dec. 23; Muz. jud. Tg. Jiu, nr. 11; *DRH* II, 62.
1509, iul. 19; ASB, S.I., nr. 161; *DRH* II, 63.
1509, oct. 29; ASB, S.I., nr. 162; *DRH* II, 64.
1509, dec. 5; ASB, S.I., nr. 163; *DRH* II, 66.
⟨1510—1511⟩, apr. 1; ASB, S.I., nr. 164; *DRH* II, 67.
1510, apr. 24; ASB, S.I., nr. 165; *DRH* II, 68.
1510, mai 1; ASB, S.I., nr. 166; *DRH* II, 69.
1510, mai 2; ASB, S.I., nr. 167; *DRH* II, 70.
1510, mai 27 A; BA, nr. CCI/2; *DRH* II, 73.
1510, mai 27 B; BA, nr. XXXIX/3; *DRH* II, 74.
1510, iun. 18; BA, nr. LVIII/1; *DRH* II, 75.
1510, iul. 28; Muz. jud. Tg. Jiu, nr. 12; *DRH* II, 76.
1510, aug. 2; ASB, S.I., nr. 168; *DRH* II, 77.
1510, sept. 8; ASB, S.I., nr. 169; *DRH* II, 78.
⟨1510, după sept. 8 — 1512, ian.⟩; ASB, S.I., nr. 172; *DRH* II, 79.
1510, nov. 12; ASB, S.I., nr. 171; *DRH* II, 81.
1511, ian. 10; ASB, S.I., nr. 173; *DRH* II, 82.
1511, mart. 22; ASB, S.I., nr. 174; *DRH* II, 83.
1511, apr. 19; ASB, S.I., nr. 175; *DRH* II, 84.
1511, apr. 22; ASB, S.I., nr. 176; *DRH* II, 85.
1511, iul. 10; BA, nr. CCXCIX/6; *DRH* II, 87.
⟨1511⟩, iul. 10; ASB, S.I., nr. 177; *DRH* II, 88.
1511, ⟨iul. — aug.⟩ 30; ASB, S.I., nr. 178; *DRH* II, 89.
1511, aug. 30; BA, nr. DCCXC/1; *DRH* II, 90.
1511, dec. 27; ASB, S.I., nr. 180; *DRH* II, 92.
⟨1512—1521⟩ A; AS Sibiu, nr. 38; *P.P.P.*, XVII.
⟨1512—1521⟩ B; AS Braşov, nr. 66; *Tocil.*, 232.
⟨1512—1521⟩ C; AS Braşov, nr. 36; *Tocil.*, 234.
⟨1512—1521⟩ D; AS Braşov, nr. 39; *Tocil.*, 236.

⟨1512—1521⟩ E; AS Braşov, nr. 41; *Tocil.*, 239.

⟨1512—1521⟩ F; AS Braşov, nr. 121; *Tocil.*, 240.

⟨1512—1521⟩ G; AS Braşov, nr. 51; *Tocil.*, 245.

⟨1512—1521⟩ H; AS Braşov, nr. 113; *Tocil.*, 248.

⟨1512—1521⟩ I; AS Braşov, nr. 68; *Tocil.*, 257.

⟨1512—1521⟩ J; AS Braşov, nr. 71; *Tocil.*, 258.

⟨1512—1521⟩ K; AS Braşov, nr. 47; *Tocil.*, 259.

⟨1512—1521⟩ L; AS Braşov, nr. 32; *Tocil.*, 263.

⟨1512—1521⟩ M; AS Braşov, nr. 34; *Tocil.*, 267.

⟨1512—1521⟩ N; AS Braşov, nr. 555; *Tocil.*, 420.

⟨1512—1521⟩ O; AS Braşov, nr. 490; *Tocil.*, 422.

⟨1512—1521⟩ P; AS Braşov, nr. 317; *Tocil.*, 272.

⟨1512—1521⟩, ian. 4; AS Braşov, nr. 44; *Tocil.*, 253.

1512, ian. 8; ASB, S.I., nr. 181; *DRH* II, 93.

⟨1512—1521⟩, ian. 17; AS Braşov, nr. 119; *Tocil.*, 252.

⟨1512, febr. — 1521, sept.⟩ A; ASB, S.I., nr. 194; *DRH* II, 94.

⟨1512, febr. — 1521, sept.⟩ B; ASB, S.I., nr. 191; *DRH* II, 95.

⟨1512, febr. — 1521, sept.⟩ C; ASB, S.I., nr. 192; *DRH* II, 97.

1512, febr. 20; ASB, S.I., nr. 182; *DRH* II, 98.

⟨1512—1521⟩, mart. 11; AS Braşov, nr. 50; *Tocil.*, 264.

1512, mart. 15; ASB, A.N., nr. MMDCCXCIV/2; *DRH* II, 99.

1512, mai 26; ASB, S.I., nr. 183; *DRH* II, 100.

⟨1512—1521⟩, mai 27; AS Braşov, nr. 114; *Tocil.*, 235.

⟨1512, mai 26 — aug. 31⟩; ASB, A.N., nr. MMDCCCLIII/1; *DRH* II, 101.

⟨1512—1521⟩, iun. 21; AS Braşov, nr. 48; *Tocil.*, 254.

1512, iun. 23; ASB, S.I., nr. 184; *DRH* II, 103.

⟨1512—1521⟩, iun. 24; AS Braşov, nr. 117; *Tocil.*, 250.

⟨1512—1521⟩, iul. 7; AS Braşov, nr. 111; *Tocil.*, 247.

⟨1512—1521⟩, iul. 9; AS Braşov, nr. 42; *Tocil.*, 244.

⟨1512—1513⟩, iul. 23; *DRH* II, 105.

1512, iul. 27; ASB, S.I., nr. 185; *DRH* II, 106.

1512, iul. 30 A; ASB, S.I., nr. 186; *DRH* II, 107.

1512, iul. 30 B; ASB, S.I., nr. 187; *DRH* II, 108.

1512, aug. 6; Muz. jud. Tg. Jiu, nr. 13; *DRH* II, 110.

1512, sept. 3; BA, CVIII/50; *DRH* II, 112.

1512, sept. 16; ASB, S.I., nr. 188; *DRH* II, 113.

1512, sept. 29; ASB, S.I., nr. 189; *DRH* II, 114.

⟨1512—1520⟩, oct. 6; AS Sibiu, nr. 41; *P.P.P.*, XIII.

1512, oct. 11; ASB, S.I., nr. 190; *DRH* II, 115.

⟨1512—1521⟩, dec. 18; AS Braşov, nr. 109; *Tocil.*, 249.

1513, ⟨mart.⟩ 9; ASB, S.I., nr. 196; *DRH* II, 116.

1513, mart. 23; ASB, S.I., nr. 195; *DRH* II, 117.

1513, apr. 1; ASB, S.I., nr. 197; *DRH* II, 118.

⟨1513⟩, sept. 20; BA, nr. CCXCIX/7; *DRH* II, 119.

1513, oct. 24; ASB, S.I., nr. 198; *DRH* II, 120.

⟨1514—1516⟩; AS Sibiu; *Drag. Rel.*, 23.

1514, mai 8; ASB, S.I., nr. 199; *DRH* II, 122.

1514, mai ⟨după 8⟩; ASB, S.I., nr. 200; *DRH* II, 123.

1514, iul. 23; ASB, S.I., nr. 201; *DRH* II, 125.

<1514, după iul. 23 – 1516, înainte de nov.>; ASB, S.I., nr. 205; *DRH* II, 126.

1514, aug. 3; ASB, S.I., nr. 202; *DRH* II, 127.

<1514, sept. – 1515, aug.> 8; Muz. jud. Tg. Jiu, nr. 14; *DRH* II, 129.

<1514–1519>, dec. 13; ASB, S.I., nr. 203; *DRH* II, 131.

1514, dec. 14; ASB, S.I., nr. 204; *DRH* II, 132.

1515, ian. 11; ASB, S.I., nr. 206; *DRH* II, 133.

1515, mart. 16; ASB, S.I., nr. 207; *DRH* II, 134.

1515, apr. 13; ASB, S.I., nr. 208; *DRH* II, 135.

1515, mai 20; ASB, S.I., nr. 209; *DRH* II, 136.

1515, mai 23; ASB, A.N., nr. CXVI/1; *DRH* II, 137.

1515, iun. 26; ASB, A.N., nr. CXIII/1; *DRH* II, 138.

<1515–1517>, oct. 17; BA, nr. XI/153; *DRH* II, 141.

1516, ian. 11; ASB, S.I., nr. 211; *DRH* II, 142.

1516, ian. 23; ASB, S.I., nr. 213; *DRH* II, 143.

1516, febr. 27; ASB, S.I., nr. 214; *DRH* II, 144.

1516, nov. 3; ASB, S.I., nr. 216; *DRH* II, 146.

1517, ian. 7; ASB, S.I., nr. 218; *DRH* II, 148.

<1517–1521>; AS Braşov, nr. 110; *Tocil.*, 233.

<1517–1520>, febr. 2; AS Sibiu; *Tocil.*, 269.

1517, mart. 17; AS Braşov, nr. 781; *Tocil.*, 271.

1517, iun. 9; Muz. Olt. Craiova, nr.5; *DRH* II, 152.

1517, <iun.> 12; ASB, S.I., nr. 219; *DRH* II, 153.

1517, iun. 18; ASB, S.I., nr. 220; *DRH* II, 154.

1517, iul. 10; BA, nr. CCCI/23; *DRH* II, 156.

1517, iul. 19; ASB, S.I., nr. 221; *DRH* II, 159.

1517, aug. 23; BA, Foto. nr. LXXIII/12; *DRH* II, 160.

1517, sept. 1; ASB, S.I., nr. 222; *DRH* II, 161.

1517, oct. 29; ASB, S.I., nr. 223; *DRH* II, 162.

1517, oct. 30 A; ASB, S.I., nr. 225; *DRH* II, 163.

1517, oct. 30 B; ASB, S.I., nr. 224; *DRH* II, 164.

1517, nov. 22; BA, nr. CCCXCVII/11; *DRH* II, 165.

1518, apr. 7; ASB, S.I., nr. 227; *DRH* II, 168.

1518, apr. 28; ASB, S.I., nr. 228; *DRH* II, 170.

1518, mai 4; ASB, S.I., nr. 230; *DRH* II, 172.

1519, <ian. – aug.> 10; ASB, S.I., nr. 237 bis; *DRH* II, 175.

1519, ian. 15; ASB, S.I., nr. 232; *DRH* II, 177.

1519, ian. 21; ASB, S.I., nr. 233; *DRH* II, 178.

1519, ian. 28; ASB, S.I., nr. 234; *DRH* II, 179.

1519, apr. 22; BA, nr. XX/217; *DRH* II, 180.

1519, apr. 26: ASB, S.I., nr. 235; *DRH* II, 181.

1519, mai 6; BA, Foto. nr. III/10; *DRH* II, 182.

1519, iun. 28; *DRH* II, 183.

1519, iul. 9; ASB, S.I., nr. 236; *DRH* II, 184.

1519, iul . 11; ASB, S.I., nr. 237; *DRH* II, 185.

1519, sept. 5; ASB, S.I., nr. 238; *DRH* II, 188.

1519, sept. 16; ASB, S.I., nr. 239; *DRH* II, 189.

1519, nov. 29; ASB, S.I., nr. 240; *DRH* II, 190.

1520, ian. 10; ASB, S.I., nr. 241; *DRH* II, 191.

1520, mart. 16; ASB, S.I., nr. 242; *DRH* II, 192.

1520, apr. 10; ASB, S.I., nr. 243; *DRH* II, 193.
1520, iun. 9; AS Sibiu; *DRH* II, 194.
1520, iun. 11; BA, XX/163; *DRH* II, 195.
1520, iul. 14; ASB, S.I., nr. 245; *DRH* II, 196.
1520, sept. 2; ASB, S.I., nr. 246; *DRH* II, 198.
1520, sept. 25; *DRH* II, 200.
1520, nov. 3; ASB, S.I., nr. 248; *DRH* II, 201.
⟨1521⟩ A; AS Braşov, nr. 313; *Tocil.*, 274.
⟨1521⟩ B; AS Braşov, nr. 312; *Tocil.*, 276.
⟨1521—1529⟩, ian.; AS Braşov, nr. 225; *Tocil.*, 284.
⟨1521—1529⟩, ian. 8; AS Braşov, nr. 263; *Tocil.*, 307.
⟨1521—1524⟩, ian 19; AS Braşov, nr. 316; *Tocil.*, 283.
⟨1521—1529⟩, ian. 27; AS Braşov, nr. 311; *Tocil.*, 286.
⟨1521—1529⟩, febr. 2; AS Braşov, nr. 282; *Tocil.*, 285.
⟨1521—1529⟩, febr. 5; AS Braşov, nr. 246; *Tocil.*, 291.
⟨1521—1529⟩, mart. 23; AS Braşov, nr. 280; *Tocil.*, 295.
⟨1521—1529⟩, mart. 26; AS Braşov, nr. 253; *Tocil.*, 302.
⟨1521—1529⟩, mart. 27; AS Braşov, nr. 234; *Tocil.*, 305.
1521, apr. 3; ASB, S.I., nr. 250; *DRH* II, 205.
1521, apr. 11; ASB, S.I., nr. 251; *DRH* II, 206.
1521, apr. 30; Muz. jud. Tg. Jiu, nr. 143; *DRH* II, 207.
1521, iun. 14; ASB, S.I., nr. 252; *DRH* II, 208.
1521, iul. 4; ASB, S.I., nr. 253; *DRH* II, 210.
⟨1521—1529⟩, iul. 28; AS Braşov, nr. 298; *Tocil.*, 299.
1522, febr. 3; ASB, S.I., nr. 254; *DRH* II, 211.
⟨1522⟩, febr. 5; ASB, S.I., nr. 255; *DRH* II, 212.
⟨1522⟩, febr. 28; ASB, S.I., nr. 256; *DRH* II, 213.
1522, aug. 4; ASB, A.N., nr. CXVI/2; *DRH* II, 214.
⟨1522—1528⟩, nov. 9; AS Sibiu, nr. 48; *P.P.P.*, XVIII.
⟨1523—1525⟩; AS Braşov, nr. 26; *Tocil.* 280.
⟨1523—1528⟩, ian. 29; *Drag. Rel.*, nr. 57.
1523, apr. 4; ASB, S.I., nr. 259; *DRH* II, 215.
⟨1523, după apr. 4— 1528⟩; ASB, S.I., nr. 257; *DRH* II, 216.
⟨1523—1525, dec.⟩, mai 15; AS Braşov, nr. 30; *Tocil.*, 277.
1523, iul. 11; ASB, S.I., nr. 262; *DRH* II, 217.
⟨1523⟩, iul. 24; ASB, S.I., nr. 270; *DRH* II, 218.
1523, sept. 12; ASB, S.I., nr. 265; *DRH* II, 219.
1523, nov. 8; ASB, S.I., nr. 266; *DRH* II, 220.
⟨1524⟩, mai 22; ASB, S.I., nr. 261; *DRH* II, 223.
1524, iun. 16; ASB, S.I., nr. 269; *DRH* II, 224.
⟨1524⟩, iul. 27; ASB, S.I nr. 263; *DRH* II, 225.
⟨1525⟩, febr. 1; AS Sibiu; *Tocil.*, 308.
1525, febr. 10; ASB, S.I., nr. 271; *DRH* II, 226.
1525, febr. 11; ASB, S.I., nr. 272; *DRH* II, 228.
1525, apr. 19; BA, nr. CCXVI/2; *DRH* II, 231.
1525, mai 4(?); BA, Foto. nr. LXXIII/15; *DRH* II, 234.
1525, mai 16; BA, Foto. nr. LXXIII/13; *DRH* II, 235.
1525, mai 30; ASB, S.I., nr. 274; *DRH* II, 236.
1525, iun. 10 A; BA, nr. MDCXXX/1; *DRH* II, 237.
1525, iun. 10 B; Muz. jud. Tg. Jiu, nr. 15; *DRH* II, 238.
⟨1525⟩, iul.; ASB, S.I., nr. 264; *DRH* II, 239.
1525, iul. 24; BA, nr. XXIX/332; *DRH* II, 240.
⟨1525—1526⟩, aug. 5; AS Sibiu; *Tocil.*, 309.

1525, aug. 18; ASB, S.I., nr. 275; *DRH* II, 241.
1525, sept. 8; BA, nr. XCIV/96; *DRH* II, 242.
⟨cca 1525⟩, sept. 18; BA, nr. CXXVI/139; *DRH* II, 244.
⟨1525⟩, oct. 18; AS Braşov, nr. 269; *DRH* II, 245.
1525, oct. 23; Muz. de ist. a Municipiului Bucureşti, nr. 13089; *DRH* II, 246.
1525, nov. 22; ASB, S.I., nr. 277; *DRH* II, 249.
1525, dec. 17; BA, nr. CCXCIX/14; *DRH* II, 250.
1526; *IM.*, nr. 1577.
1526, ian. 7; ASB, S.I., nr. 279; *DRH* III, 2.
⟨1526⟩, ian. 7; ASB, S.I., nr. 280; *DRH* III, 3.
1526, mart. 31; ASB, S.I., nr. 281; *DRH* III, 6.
1526, apr. 1; ASB, S.I., nr. 282; *DRH* III, 7.
1526, apr. 3; ASB, S.I., nr. 283; *DRH* III, 8.
⟨1526—1528, apr. 4⟩; ASB, S.I., nr. 278; *DRH* III, 1.
1526, mai; ASB, S.I., nr. 283 bis; *DRH* III, 10.
1526, mai 18 A; Muz. de Artă al R. S. România, Col. Stampe, nr. 4; *DRH* III, 13.
1526, mai 18 B; BA, nr. LX/26; *DRH* III, 11.
1526, mai 19; ASB, S.I., nr. 285; *DRH* III, 14.
1526, mai 20; ASB, S.I., nr. 286; *DRH* III, 15.
1526, mai 30 A; ASB, S.I., nr. 288; *DRH* III, 16.
1526, mai 30 B; ASB, S.I., nr. 287; *DRH* III, 17.
1526, iun. 1; ASB, S.I., nr. 289; *DRH* III, 18.
1526, iun. 7; Muz. jud. Tg. Jiu, nr. 16; *DRH* III, 19.
1526, iun. 12; BA, nr. CVIII/51; *DRH* III, 20.
1526, iul. 1; BA, nr. CVIII/38; *DRH* III, 21.
⟨înainte de 1526, iul. 6⟩; BA, nr. XI/72; *DRH* III, 22.
1526, iul. 6; ASB, S.I., nr. 290; *DRH* III, 23.
1526, iul. 7; ASB, S.I., nr. 291; *DRH* III, 24.
1526, iul. 12; BA, nr. CCXVI/3; *DRH* III, 25.
1526, iul. 25; ASB, S.I., nr. 292; *DRH* III, 27.
1526, iul. 26; BA, nr. XCV/10; *DRH* III, 28.
1526, aug. 6; ASB, S.I., nr. 293; *DRH* III, 29.
1526, aug. 21; ASB, S.I., nr. 294; *DRH* III, 30.
1526, aug. 22; ASB, S.I., nr. 295; *DRH* III. 31.
1527, febr. 27; BA, nr. DXCII/17; *DRH* III, 34.
1527, apr. 26; BA, nr. MDLXXXVII/3; *DRH* III, 36.
1527, mai 3; BCS, nr. LXXX/5; *DRH* III, 37.
1527, iun. 12; ASB, S.I., nr. 297; *DRH* III, 38.
1527, iul. 19 A; ASB, S.I., nr. 299; *DRH* III, 40.
1527, iul. 19 B; ASB, S.I., nr. 298; *DRH* III, 41.
⟨1527, sept. — 1528, apr. 4; aug. — nov.⟩; ASB, S.I., nr. 302; *DRH* III, 42.
1527, sept. 10; ASB, S.I., nr. 300; *DRH* III, 43.
1527, sept. 24; Muz. jud. Tg. Jiu, nr. 17; *DRH* III, 44.
1527, oct. 9; ASB, S.I., nr. 301; *DRH* III, 45.
1528, febr. 2; ASB, S.I., nr. 303; *DRH* III, 46.
⟨1528—1529⟩, febr. 21; AS Sibiu, nr. 16; *Tocil.*, 352.
1528, apr. 4; ASB, S.I., nr. 304; *DRH* III, 47.
⟨1528⟩, apr. 20; ASB, S.I., nr. 305; *DRH* III, 48.
1528, apr. 21; ASB, S.I., nr. 306; *DRH* III, 49.

1528, apr. 28; Muz. jud. Tg. Jiu, nr. 13; *DRH* III, 50; *Ştef. Doc. G.*, p. 90.

1528, mai 5; ASB, S.I., nr. 307; *DRH* III, 51.

1528, mai 25; ASB, S.I., nr. 308; *DRH* III, 52.

⟨1528⟩, mai 30; ASB, S.I., nr. 309; *DRH* III, 53.

⟨1528⟩, iun. 1; ASB, S.I., nr. 310; *DRH* III, 54.

1528, iun. 3; ASB, S.I., nr. 311; *DRH* III, 55.

1528, iun. 6; BA, nr. MCLXXII/2; *DRH* III, 56.

1528, iun. 7; BA, Foto. nr. XXVII/19; *DRH* III, 57.

1528, iun. 26; ASB, S.I., nr. 112; *DRH* III, 58.

1528, aug. 16; BA, nr. MCCXXXI/56; *DRH* III, 59.

1528, sept. 2; BA, nr. LXXVIII/97; *DRH* III, 61.

1528. sept. 7; ASB, S.I., nr. 313; *DRH* III, 62.

1528, oct. 28; ASB, S.I., nr. 314; *DRH* III, 64.

1528, oct. 29; ASB, S.I., nr. 315; *DRH* III, 65.

1528, nov. 10 A; ASB, S.I., nr. 317; *DRH* III, 66.

1528, nov. 10 B; ASB, S.I., nr. 316; *DRH* III, 67.

⟨1529⟩; AS Sibiu; *Drag. Rel.*, nr. 35.

⟨1529—1530, aug.⟩, ian. 20; AS Braşov, nr. 329; *Tocil.*, 316.

⟨1529—1530, aug.⟩, ian. 27; AS Braşov, nr. 327; *Tocil.*, 317.

⟨1529⟩, febr. 11; ASB, S.I., nr. 318; *DRH* III, 68.

⟨1529—1530, aug.⟩, mart. 30; AS Braşov, nr. 313; *Tocil.*, 313.

1529, apr. 14; ASB, S.I., nr. 319; *DRH* III, 69.

1529, mai 12 A; ASB, S.I., nr. 324; *DRH* III, 71.

1529, mai 12 B; ASB, S.I., nr. 320; *DRH* III, 72.

⟨1529⟩, mai 12 C; ASB, S.I., nr. 325; *DRH* III, 73.

1529, mai 12 D; ASB, S.I., nr. 321; *DRH* III, 74.

1529, mai 12 E; ASB, S.I., nr. 323; *DRH* III, 75.

1529, mai 12 F; ASB, S.I., nr. 322; *DRH* III, 70.

1529, mai 13; ASB, S.I., nr. 326; *DRH* III, 76.

1529, mai 17; BA, nr. CCCCXIX/60; *DRH* III, 77.

⟨1529—1530⟩, mai 26; ASB, S.I., nr. 327; *DRH* III, 79.

1529, iun. 1; ASB, S.I., nr. 328; *DRH* III, 80.

⟨1529—1530, aug.⟩, iul. 15; AS Braşov, nr. 330; *Tocil.*, 315.

⟨1529⟩, iul. 16; ASB, S.I., nr. 330; *DRH* III, 84.

1529, iul. 27; ASB, S.I., nr. 331; *DRH* III, 85.

1529, iul. 28; ASB, S.I., nr. 332; *DRH* III, 86.

⟨1529—1530⟩, aug. 1; AS Braşov, nr. 328; *Tocil.*, 318.

1529, aug. 3; BA, nr. CCCVIII/47; *DRH* III, 87.

⟨1529—1530⟩, sept. 10; AS Braşov, nr. 325; *Tocil.*, 314.

1529, sept. 25; ASB, S.I., nr. 333; *DRH* III, 88.

1529, oct. 31; ASB, S.I., nr. 334; *DRH* III, 89.

1529, nov. 24; ASB, A.N., nr. LX/1; *DRH* III, 90.

⟨1530—1532⟩; AS Braşov, nr. 159; *Tocil.* 327.

⟨1530—1536⟩; AS Sibiu; *Tocil.*, 441.

⟨1530—1532⟩, ian. 22; AS Braşov, nr. 135; *Tocil.*, 320.

⟨1530—1532⟩, mart. 13; AS Braşov, nr. 201; *Tocil.*, 330.

1530, mai 22; ASB, S.I., nr. 335; *DRH* III, 91.

⟨1530—1532, oct.⟩, iun. 4; AS Braşov, nr. 161; *Tocil.*, 319.

1530, iun. 15; ASB, S.I., nr. 336; *DRH* III, 92.

1530, iun. 22; AS Sibiu; *Drag. Rel.*, 36.

1530, iun. 23; ASB, S.I., nr. 337; *DRH* III, 93.

⟨1530—1532⟩, iun. 24; AS Braşov, nr. 157; *Tocil.*, 329.
1530, iun. 25; ASB, S.I., nr. 338; *DRH* III, 95.
⟨1530—1531⟩, iun. 25 A; BA, nr. MCCXXXIV/2; *DRH* III, 94.
⟨1530—1531⟩, iun. 25 B; AS Braşov, nr. 212; *Tocil.*, 324.
1530, iul. 6; ASB, S.I., nr. 339; *DRH* III, 96.
⟨1530—1532⟩, sept. 9; AS Braşov, nr. 140; *Tocil.*, 332.
⟨1530—1532⟩, sept. 17; AS Braşov, nr. 133; *Tocil.*, 326.
⟨1530, oct. — 1531, iul.⟩; ASB, S.I., nr. 346; *DRH* III, 100.
1530, oct. 4; ASB, S.I., nr. 341; *DRH* III, 101.
1530, oct. 25; BA, nr. CCCXCVII/13; *DRH* III, 102.
⟨1530—1531⟩, oct. 29; ASB, S.I., nr. 342; *DRH* III, 103.
⟨1530—1532⟩, nov. 6; AS Braşov, nr. 128; *Tocil.*, 328.
1530, nov. 15; ASB, S.I., nr. 343; *DRH* III, 104.
1530, nov. 16; ASB, S.I., nr. 344; *DRH* III, 105.
1530, nov. 27; ASB, A.N., nr. CXVI/3; *DRH* III, 106.
1531, ian. 9 A; ASB, S.I., nr. 348; *DRH* III, 107.
1531, ian. 9 B; ASB, S.I., nr. 347; *DRH* III, 108.
1531, ian. 16; AS Braşov, nr. 148; *Tocil.*, 249.
1531, ian. 22; *DRH* III, 109.
⟨1531—1532⟩, febr. 16; ASB, S.I., nr. 349; *DRH* III, 111.
1531, apr. 18; ASB, S.I., nr. 350; *DRH* III, 112.
1531, apr. 25; ASB, S.I., nr. 351; *DRH* III, 113.
1531, mai; BA, Foto, nr. XXVII/18; *DRH* III, 114.
1531, mai 15; *IM*, nr. 1104.
1531, iul. 10; ASB, S.I., nr. 353; *DRH* III, 115.
1531, sept. 18; ASB, S.I., nr. 356; *DRH* III, 116.
1531, nov. 5 A; ASB, S.I., nr. 357; *DRH* III, 118.
1531, nov. 5 B; ASB, S.I., nr. 358; *DRH* III, 119.
1531, dec. 17; Muz. jud. Tg. Jiu, nr. 19; *DRH* III, 120.
1532; AS Sibiu; *P.P.P.*, XXIII.
1532, apr. 23; BA, nr. CLXXXIV/17; *DRH* III, 123.
1532, mai 2; Muz. de ist. a Municipiului Bucureşti, nr. 39070; *DRH* III, 124.
1532, mai 25; ASB, S.I., nr. 359; *DRH* III, 125.
1532, mai 28; BA, nr. DXCII/205; *DRH* III, 126.
1532, iul. 24; ASB, S.I., nr. 360; *DRH* III, 130.
⟨1532—1533⟩, aug. 10; BA, nr. CCCIII/38; *DRH* III, 131.
1532, aug. 16 A; ASB, S.I., nr. 361; *DRH* III, 132.
1532, aug. 16 B; BA, nr. XX/15; *DRH* III, 133.
1532, sept. 1; ASB, S.I., nr. 354; *DRH* III, 134.
1532, sept. 18 A; ASB, S.I., nr. 362; *DRH* III, 135.
1532, sept. 18 B; ASB, S.I., nr. 355; *DRH* III, 136.
⟨1532—1533⟩, nov. 14; ASB, S.I., nr. 363; *DRH* III, 137.
⟨1532—1533⟩, dec. 6; ASB, S.I., nr. 365; *DRH* III, 139.
1532, dec. 11; ASB, S.I., nr. 364; *DRH* III, 140.
1532, dec. 29; ASB, S.I., nr. 366; *DRH* III, 141.
⟨1533⟩, ian. 10; ASB, S.I., nr. 367; *DRH* III, 142.
1533, ian. 16; ASB, S.I., nr. 368; *DRH* III, 144.
1533, ian. 26; ASB, S.I., nr. 369; *DRH* III, 145.
1533, febr. 2 A; ASB, S.I., nr. 370; *DRH* III, 146.
1533, febr. 2 B; ASB, S.I., nr. 371; *DRH* III, 147.
1533, febr. 7; ASB, S.I., nr. 372; *DRH* III, 148.

1533, febr. 12; ASB, S.I., nr. 373; *DRH* III, 149.
1533, mart. 18; BA, nr. LXX/38; *DRH* III, 150.
1533, mart. 19; ASB, S.I., nr. 374; *DRH* III, 151.
1533, apr. 15; ASB, S.I., nr. 376; *DRH* III, 154.
1533, apr. 16; ASB, S.I., nr. 378; *DRH* III, 155.
1533, apr. 26; ASB, S.I., nr. 381; *DRH* III, 157.
⟨1533, mai – dec.⟩; BA, nr. CLXXXII/5; *DRH* III, 158.
1533, mai 2; ASB, S.I., nr. 382; *DRH* III, 159.
1533, iun. 3; ASB, S.I., nr. 386; *DRH* III, 162.
⟨1533, iul. 2⟩; ASB, S.I., nr. 387; *DRH* III, 163.
1533, iul. 27; BA, Foto. nr. XXVII/21; *DRH* III, 164.
1533, aug. 28; ASB, S.I., nr. 388; *DRH* III, 165.
1533, sept. 2; *IM*, nr. 615.
1533, oct. 13; BA, Peceţi, nr. 101; *DRH* III, 169.
1533, nov. 3; ASB, S.I., nr. 391; *DRH* III, 170.
1533, nov. 15 A; ASB, S.I., nr. 392; *DRH* III, 171.
1533, nov. 15 B; ASB, S.I., nr. 393; *DRH* III, 172.
1533, nov. 18; ASB, S.I., nr. 394; *DRH* III, 173.
1533, ⟨dec.⟩ 27; ASB, S.I., nr. 395; *DRH* III, 174.
1534, mart. 17; ASB, S.I., nr. 396; *DRH* III, 175.
1534, apr. 3; ASB, S.I., nr. 397; *DRH* III, 176.
1534, mai 10; BA, nr. CCI/3; *DRH* III, 179.
1534, mai 23; ASB, S.I., nr. 398; *DRH* III, 180.
⟨1534, sept. – 1535, iun.⟩; BA, nr. LXXXV/50; *DRH* III, 181.
1534, sept. 6 A; ASB, S.I., nr. 399; *DRH* III, 182.
1534, sept. 6 B; ASB, S.I., nr. 400; *DRH* III, 183.
1534, sept. 12; ASB, S.I., nr. 401; *DRH* III, 184.
1534, dec. 18; ASB, S.I., nr. 402; *DRH* III, 186.
1535, ian. 11; ASB, S.I., nr. 403; *DRH* III, 188.
1535, ian. 19; ASB, S.I., nr. 404; *DRH* III, 189.
⟨1535–1546⟩, mart. 1; AS Braşov, nr. 290; *Tocil.*, 341.
1535, mart. 27; BA, nr. CXXVI/26; *DRH* III, 190.
1535, mart. 30; ASB, S.I., nr. 405; *DRH* III, 192.
1535, apr. 1; ASB, Peceţi, nr. 9; *DRH* III, 194.
⟨1535–1546⟩, apr. 2; AS Braşov, nr. 550; *Tocil.*, 440.
1535, apr. 10; ASB, S.I., nr. 406; *DRH* III, 195.
1535, mai 7; ASB, S.I., nr. 407; *DRH* III, 197.
⟨1535–1546⟩, mai 13; AS Braşov, nr. 278; *Tocil.*, 348.
1535, mai 15; AS Craiova, nr. XXXIV/1; *DRH* III, 198.
⟨1535–1546⟩, mai 17; AS Braşov, nr. 262; *Tocil.*, 337.
1535, iun. 7; ASB, S.I., nr. 408; *DRH* III, 200.
⟨1535–1546⟩, iun. 17; AS Braşov, nr. 274; *Tocil.*, 349.
⟨1535–1546⟩, iun. 19; AS Braşov, nr. 256; *Tocil.*, 344.
⟨1535–1546⟩, iun. 25; AS Braşov, nr. 261; *Tocil.*, 340.
1535, iul. 12; ASB, S.I., nr. 410 bis; *DRH* III, 202.
1535, iul. 22; ASB, S.I., nr. 411; *DRH* III, 204.
1535, iul. 30; BA, nr. XX/154; *DRH* III, 205.
1535, aug. 9; BA, nr. XL/22; *DRH* III, 206.
1535, după aug. 15; *IM*, nr. 616.
1535, aug. 30; Muz. jud. Tg. Jiu, nr. 20; *DRH* III, 207.

1535, sept. 1; ASB, S.I., nr. 412; *DRH* III, 208.
1535, sept. 9; ASB, S.I., nr. 414; *DRH* III, 210.
1535, oct. 24; ASB, S.I., nr. 416; *DRH* III, 211.
1535, oct. 28; ASB, S.I., nr. 417; *DRH* III, 212.
1535, nov. 23; ASB, S.I., nr. 418; *DRH* III, 213.
1535, dec. 10; ASB, S.I., nr. 419; *DRH* III, 214.
1535, dec. 11; ASB, S.I., nr. 420; *DRH* III, 215.
⟨1536—1537⟩; AS Sibiu; *Tocil.*, 83.
1536, ian. 4; ASB, S.I., nr. 421; *DIR* II, 191.
⟨1536—1540⟩, ian. 8; ASB, S.I., nr. 423; *Ştef. Doc. G.*, p. 87—88; *DIR* II, 193.
1536, febr. 14; ASB, S.I., nr. 425; *DIR* II, 194.
⟨1536—1540⟩, apr. 7; ASB, S.I., nr. 427; *Ştef. Doc. G.*, p. 101—102; *DIR* II, 197.
1536, mai 1; ASB, S.I., nr. 430; *DIR* II, 200.
1536, mai 28; ASB, S.I., nr. 434; *DIR* II, 201.
1536, iun.; ASB, S.I., nr. 433; *DIR* II, 202.
⟨1536—1540⟩, iun. 2; ASB, S.I., nr. 432; *DIR* II, 203.
1536, iun. 8; BA, nr. CVIII/9; *DIR* II, 204.
1536, iun. 23; ASB, Foto. nr. XI/6; *DIR* II, 205.
1536, iul. 7 A; ASB, S.I., nr. 434; *DIR* II, 207.
1536, iul. 7 B; BA, nr. LIX/27; *DIR* II, 208.
1536, iul. 17; BA, nr. XX/69; *DIR* II, 210.
1536, iul. 20; ASB, S.I., nr. 435; *DIR* II, 211.
1536, iul. 28; ASB, S.I., nr. 436; *DIR* II, 212.
⟨1536—1537⟩, aug. 11; AS Sibiu, nr. 19; *Tocil.*, 351.
⟨1536—1539⟩, sept. 6; ASB, S.I., nr. 413; *DIR* II, 213.
1537, ian. 15; ASB, S.I., nr. 437; *DIR* II, 215.
1537, apr. 26; ASB, S.I., nr. 438; *DIR* II, 216.
1537, mai 10 A; BA, A.N.,; *DIR* II, 217.
1537, mai 10 B; ASB, S.I., nr. 439; *DIR* II, 218.
1537, iun. 9; ASB, S.I., nr. 441; *DIR* II, 220.
1537, iun. 18; ASB, S.I., nr. 442; *DIR* II, 222.
1537, iun. 20; ASB, S.I., nr. 443; *DIR* II 223.
1537, iun. 28; BA, nr. XX/214; *DIR* II, 224.
1537, iul. 2; BA, nr. CXXVI/135; *DIR* II, 225.
1537, iul. 3; ASB , S.I., nr. 444; *DIR* II, 226.
1537, iul. 15; ASB, S.I., nr. 445; *DIR* II, 227.
1537, dec. 4; ASB, S.I., nr. 447; *DIR* II, 229.
⟨1538—1541⟩; AS Braşov, nr. 502; *Tocil.*, 430.
⟨1538—1544⟩; AS Sibiu; *Drag. Rel.*, 62.
1538, ian. 10; ASB, S.I., nr. 449; *DIR* II, 231.
1538, ian. 16; ASB, S.I., nr. 450; *DIR* II, 232.
1538, ian. 28; ASB, S.I., nr. 451; *DIR* II, 233.
1538, mart. 7; ASB, S.I., nr. 452; *DIR* II, 234.
⟨1538⟩, mart. 19; BA, nr. CLXXXV/7; *DIR* II, 235.
1538, apr. 23 A; ASB, S.I., nr. 453; *DIR* II, 236.
1538, apr. 23 B; ASB, S.I., nr. 454; *DIR* II, 237.
1538, apr. 24; ASB, S.I., nr. 455; *Ştef. Doc. G.*, p. 105; *DIR* II, 238.
1538, apr. 25; ASB, S.I., nr. 456; *DIR* II, 239.
1538, mai 5; ASB, S.I., nr. 457; *DIR* II, 241.

1538, iun. 8; ASB, S.I., nr. 458; *DIR* II, 242.
1538, iul. 2; ASB, S.I., nr. 459; *DIR* II, 244.
1538, iul. 16; BA, nr. XXXIX/5; *DIR* II, 247.
1538, aug. 28; ASB, S.I., nr. 460; *DIR*, II, 248.
⟨1538⟩. sept. 23; ASB, S.I., nr. 415; *DIR* II, 249.
1538, oct. 17; ASB, S.I., nr. 461; *DIR* II. 250.
1539, ian. 8; ASB, S.I., nr. 464; *DIR* II, 253.
1539, ian. 20; ASB, S.I., nr. 465; *DIR* II, 254.
1539, febr. 22; ASB, S.I., nr. 466; *DIR* II, 255.
1539, sept. 10 A; BA, nr. LXVII/211; *DIR* II, 257.
1539, sept. 10 B; BA, nr. LXVII/210; *DIR* II, 258.
1539, nov. 20; ASB, S.I., nr. 468; *DIR* II, 262.
1539, dec. 18; AS Craiova, nr. CVI/1.
1540, mart. 23; ASB, S.I., nr. 470; *DIR* II, 266.
1540, oct. 13; ASB, S.I., nr. 471; *DIR* II, 270.
1540, dec. 9; ASB, S.I., nr. 472; *DIR* II, 273.
1541, febr. 10; ASB, S.I., nr. 473; *DIR* II, 275.
1541, apr. 27; ASB, S.I., nr. 475; *DIR* II, 276.
⟨1541—1544⟩, iul. 4; ASB, S.I., nr. 410; *DIR* II, 279.
⟨1541—1543⟩, iul. 4; ASB, S.I., nr. 409; *DIR* II, 280.
⟨1542, ian. — 1545, febr.⟩; ASB, S.I., nr. 489; *DIR* II, 282.
1542, ian. 10; ASB, S.I., nr. 479; *DIR* II, 283.
1542, ian. 25; ASB, S.I., nr. 481; *DIR* II, 284.
1542, febr. 20; ASB, S.I., nr. 482; *DIR* II, 286.
1542, mart. 15; ASB, S.I., nr. 483; *DIR* II, 287.
1542, apr. 16; ASB, S.I., nr. 484; *DIR* II, 289.
1542, iun. 16; ASB, S.I., nr. 485; *DIR* II, 292.
1542, iun. 30; ASB, S.I., nr. 486; *DIR* II, 293.
⟨1542—1543⟩, iul. 1; ASB, S.I., nr. 477; *DIR* II, 294.
⟨1542, sept. — 1543, aug.⟩ 25; ASB, S.I., nr. 496; *DIR* II, 298.
1543, febr. 1; ASB, S.I., nr. 490; *DIR* II, 300.
1543, mai 18; ASB, S.I., nr. 491; *DIR* II, 305.
1543, mai 19; ASB, A.N., nr. XXII/1 *DIR* II, 306.
1543, mai 25; ASB, S.I., nr. 492; *DIR* II, 308.
1543, iun. 15; BA, nr. C/135; *DIR* II, 309.
1543, iul. 17; BA, nr. CXXVIII/215; *DIR* II, 311.
1543, sept. 17; ASB, S.I., nr. 493; *DIR* II, 313.
1543, sept. 27; A.N., nr. CLVI/5 *DIR* II, 314.
1543, nov. 7; ASB, S.I., nr. 494; *DIR* II, 315.
1543, dec. 7; ASB, S.I., nr. 495; *DIR* II, 316.
1544, mart. 15; BA, nr. XL/25; *DIR* II, 319.
⟨1544⟩, mai 14; BA, nr. 90/7; *DIR* II 321.
1544, iul. 7; ASB, S.I., nr. 497; *DIR* II, 322.
1544, aug. 29; ASB, S.I., nr. 498; *Ştef. Doc. G.*, p. 108—109; *DIR* II, 323.
1544, oct. 16; ASB, S.I., nr. 499; *DIR* II, 324.
⟨1545—1548⟩; AS Sibiu , nr. 26; *P.P.P.*, XXV.
1545, ian. 16; ASB, S.I., nr. 500; *DIR* II, 325.
1545, mai; BA, nr. CXLI/64; *DIR* II, 329.
1545, mai 27 A; ASB, S.I., nr. 501; *DIR* II, 331.
1545, mai 27 B; ASB, S.I., nr. 502; *DIR* II, 332.

1545, mai 28 A; ASB, S.I., nr. 503; *DIR* II, 333.
1545, mai 28 B; ASB, S.I., nr. 504; *DIR* II, 334.
1545, mai 30; ASB, S.I., nr. 505; *DIR* II, 335.
1545, iun. 1; ASB, S.I., nr. 506; *DIR* II, 336.
1545, iun. 2; *Ştef. Doc. G.*, p. 110—111.
1545, iun. 6; ASB, S.I., nr. 507; *DIR* II, 337.
1545, sept. 24; ASB, S.I., nr. 512; *DIR* II, 340.
1545, dec. 6; ASB, S.I., nr. 514; *DIR* II, 343.
1545, dec. 9; ASB, S.I., nr. 515; *DIR* II, 344.
⟨1546—1547⟩; *Ştef. Doc. G.*, p. 113—114.
⟨1546⟩, apr.; BA, nr. XC/9; *DIR* II, 347.
⟨1546—1552; 1558—1559⟩, apr. 1; AS Braşov, nr. 16; *Tocil.*, 360.
⟨1546—1552; 1558—1559⟩, apr. 23; AS Braşov, nr. 21; *Tocil.*, 362.
1546, mai 29; ASB, S.I., nr. 517; *DIR* II, 350.
⟨1546⟩, iun. 17; ASB, S.I., nr. 535; *DIR* II, 351.
1546, iun. 30; BA, nr. XC/8; *Ştef. Doc. G.*, p. 115—116; *DIR* II, 353.
1546, iul. 5; ASB, S.I., nr. 518; *DIR* II, 355.
1546, iul. 7; ASB, S.I., nr. 519; *DIR* II, 356.
1546, iul. 20; ASB, S.I., nr. 520; *DIR* II, 357.
1546, iul. 25; ASB, S.I., nr. 521; *DIR* II, 358.
1546, oct. 3; BA, nr. CVIII/48; *DIR* II, 359.
⟨1546—1552; 1558—1559⟩, nov. 14; AS Braşov, nr. 23; *Tocil.*, 359.
⟨1546—1552; 1558—1559⟩, dec. 12; AS Sibiu; *Tocil.*, 364.
⟨1546—1552; 1558—1559⟩, dec. 20; AS Braşov, nr. 15; *Tocil.*, 358.
⟨1546—1552; 1558—1559⟩, dec. 30; AS Braşov, nr. 24; *Tocil.*, 356.
1547, ian. 10; ASB, S.I., nr. 523; *DIR* II, 362.
1547, ian. 11; ASB, S.I., nr. 524; *DIR* II, 363.
1547, ian. 20; ASB, S.I., nr. 526; *DIR* II, 364.
⟨1547⟩, ian. 20; ASB, S.I., nr. 525; *DIR* II, 365.
⟨1547⟩, apr. 10; ASB, S.I., nr. 527; *DIR* II, 366.
1547, apr. 26; ASB, S.I., nr. 528; *DIR* II, 367.
1547, mai 8; ASB, S.I., nr. 531; *DIR* II, 370.
1547, iun. 1; ASB, S.I., nr. 532; *DIR* II, 372.
1547, iun. 5; ASB, S.I., nr. 534; *DIR* II, 373.
1547, iun. 6; ASB, S.I., nr. 533; *DIR* II, 374.
1547, iun. 19; ASB, S.I., nr. 536; *DIR* II, 375.
1547, iun. 20; ASB, S.I., nr. 537; *DIR* II, 376.
1547, iun. 25; ASB, S.I., nr. 538; *DIR* II, 377.
1547, iun. 30; Muz. „Porţile de Fier", Drobeta—Turnu Severin; *DIR* II, 378.
1547, aug. 9; ASB, S.I., nr. 540; *DIR* II, 381.
1547, aug. 19; BA, nr. XC/10; *DIR* II, 383.
1547, ⟨sept. — nov.⟩ 21; ASB, S.I., nr. 556; *DIR* II, 387.
⟨1547—1560⟩, nov. 30; AS Braşov, nr. 552; *Tocil.*, 444.
1548, ian. 10; ASB, S.I., nr. 543; *DIR* II, 389.
1548, ian. 18; ASB, S.I., nr. 544; *DIR* II, 390.
1548, apr. 18; ASB, S.I., nr. 546; *DIR* II, 393.
1548, apr. 25; ASB, S.I., nr. 547; *DIR* II, 394.
⟨1548, mai — 1552, iun.⟩; ASB, S.I., nr 542; *DIR* II 395.
1548, mai 8; ASB, S.I., nr. 549; *DIR* II, 397.
1548, mai 20; ASB, S.I., nr. 550; *DIR* II, 398.

1548, mai 22; ASB, S.I., nr. 551; *DIR* II, 399.
1548, mai 26; AS Craiova, nr. LXIX/1.
1548, iun. 3; ASB, S.I., nr. 552; *DIR* II, 400.
⟨1548—1549⟩, iun. 10; ASB, S.I., nr. 553; *DIR* II, 401.
⟨1548—1552⟩, iun. 13; ASB, S.I., nr. 508; *DIR* II, 403.
1548, iun. 19; ASB, S.I., nr. 554; *DIR* II, 404.
1548, iul. 2; BA, nr. XL 29; *DIR* II, 407.
1548, iul. 11; BA, A.N., nr. 3/951; *DIR* II, 408.
1548, oct. 7; ASB, S.I., nr. 557; *DIR* II, 409.
1549, ian. 5; ASB, S.I., nr. 558; *DIR* II, 411.
1549, mai 8; *Ştef. Doc. G.*, p. 122—124.
1549, iun. 6; ASB, S.I., nr. 559; *DIR* II, 417.
1549, iun. 9; BA, nr. CLXXXVII/3; *DIR* II, 418.
1549, iun. 22; ASB, S.I., nr. 560; *DIR* II, 419.
⟨1549, sept. 1 — 1550, aug. 31⟩; ASB, S.I., nr. 571; *DIR* II, 420.
1550, febr. 21; ASB, S.I., nr. 561; *DIR* II, 421.
1550, apr. 9; ASB, S.I., nr. 562; *DIR* II, 422.
1550, apr. 10; ASB, S.I., nr. 563; *DIR* II, 423.
1550, iun. 5; ASB, S.I., nr. 564; *DIR* II, 425.
1550, iun. 10; ASB, S.I., nr. 565; *DIR* II, 426.
1550, iun. 13; ASB, S.I., nr. 566; *DIR* II, 427.
1550, iun. 17; ASB, S.I., nr. 567; *DIR* II, 428.
1550, iul. 3; ASB, S.I., nr. 569; *DIR* II, 430.
1550, iul. 5; BA, nr. CLXXXV/12; *DIR* II, 431.
1550, iul. 28; ASB, S.I., nr. 570; *DIR* II, 432.
1551, mart. 13; ASB, S.I., nr. 573; *DIR* III, 2.
1551, apr. 1; ASB, S.I., nr. 574; *DIR* III, 3.
1551, apr. 30; ASB, S.I., nr. 575; *DIR* III, 5.
1551, mai 9; ASB, S.I., nr. 576; *DIR* III, 7.
1551, iun. 6; ASB, S.I., nr. 577; *DIR* III, 8.
1551, aug. 24; BA, nr. CCI/5; *DIR* III, 10.
⟨1551, sept. 1 — 1552, iun. 3⟩; ASB, S.I., nr. 579; *DIR* III, 11.
⟨după 1551⟩; *IM*, nr. 934.
1552, ian. 6; ASB, S.I., nr. 580; *DIR* III, 12.
1552, febr. 18; ASB, S.I., nr. 581; *DIR* III, 13.
1552, mart. 9; ASB, S.I., nr. 582 a; *DIR* III, 14.
1552, iun. 2; ASB, S.I., nr. 583; *Ştef. Doc. G.*, p. 125—126; *DIR* III, 15.
1553, ian. 25; ASB, S.I., nr. 586; *DIR* III, 16.
1553, mart. 20; ASB, S.I., nr. 587; *DIR* III, 17.
1553, iul. 20; BA, nr. LXXXVII/94; *DIR* III, 18.
⟨1553⟩, oct. 4; ASB, S.I., nr. 578; *DIR* III, 19.
⟨1554, febr. 28 — 1557, dec. 26⟩; BA, nr. CXXVI/202; *DIR* III, 20.
⟨1554—1557⟩, apr. 13; ASB, S.I., nr. 590; *DIR* III, 22.
1554, apr. 26; BA, nr. XI/2; *DIR* III, 23.
⟨1554—1557⟩, mai 23; AS Braşov, nr. 319; *Tocil.*, 368.
1554, mai 25; ASB, S.I., nr. 591; *DIR* III, 24.
1554, mai 27; ASB, S.I., nr. 592; *DIR* III, 25.
⟨1554—1557⟩, iun. 8; ASB, S.I., nr. 593; *DIR* III, 26.
⟨1554—1557⟩, iun. 30; BA, nr. CXXIX/12; *DIR* III, 28.
1554, iul. 17; ASB, S.I., nr. 594; *DIR* III, 29.
⟨1554—1557⟩, sept. 1; ASB, S.I., nr. 596; *DIR* III, 31.
1554, sept. 14; ASB, S.I., nr. 597; *Ştef. Doc. G.*, p. 128; *DIR* III, 34.

⟨1554—1557⟩, sept. 30; AS Braşov, nr. 318; *Tocil.*, 367.
⟨1554—1557⟩, oct. 21; ASB, S.I., nr. 598; *DIR* III, 35.
⟨1554—1557⟩, oct. 23; ASB, S.I., nr. 599; *DIR* III, 36.
1555, mart. 24; ASB, S.I., nr. 600; *DIR* III, 37.
1555, apr. 4; ASB, S.I., nr. 601; *DIR* III, 38.
1555, mai 10; ASB, S.I., nr. 602; *DIR* III, 39.
1555, iun. 11; ASB, S.I., nr. 603; *DIR* III, 40.
1555, iul. 5; ASB, S.I., nr. 604; *DIR* III, 41.
1555, iul. 6; BA, nr. XL/99; *DIR* III, 42.
1555, iul. 28; BA, nr. CVIII/33; *DIR* III, 43.
1555, aug. 26; ASB, S.I., nr. 608; *DIR* III, 45.
1555, nov. 12; ASB, S.I., nr. 610; *DIR* III, 47.
1555, dec. 7; ASB, S.I., nr. 611; *DIR* III, 48.
1556, apr. 3; ASB, S.I., nr. 613 şi 614; *DIR* III, 50.
1556, apr. 8; ASB, S.I., nr. 615; *DIR* III, 51.
1556, apr. 17; ASB, S.I., nr. 616; *DIR* III, 52.
1556, mai 4; BA, nr. XL/35; *DIR* III, 54.
1556, mai 26; ASB, S.I., nr. 619; *DIR* III, 56.
1556, iun. 9; BA, nr. LXXIV/181; *DIR* III, 57.
1556, iun. 22; BA, nr. CCCVII/69; *DIR* III, 58.
1556, iul. 20; ASB, S.I., nr. 620; *DIR* III, 59.
1556, dec. 7; ASB, S.I., nr. 622; *DIR* III, 63.
1557, ⟨ian. — aug.⟩ 13; BA, nr. CCXCIX/19; *DIR* III, 64.
1557, ian. 23; BA, nr. CCV/165; *DIR* III, 65.
1557, mai 11; BA, nr. CCXLIX/1; *DIR* III, 67.
1557, mai 22; ASB, S.I., nr. 623; *DIR* III, 68.
1557, mai 23; ASB, S.I., nr. 624; *DIR* III, 70.
1557, mai 30; BA, nr. CCCX/4; *DIR* III 71.
1557, iul. 4; ASB, S.I., nr. 626; *DIR* III, 73.
1557, iul. 9; BA, nr. CCXVII/30; *DIR* III, 75.
1557, iul. 23; *Ştef. Doc., G.*, p. 134—135.
1557, aug. 23; BA, nr. CXCVI/167; *DIR* III, 79.
⟨1557, sept. — dec. 26⟩; ASB, S.I., nr. 629; *DIR* III, 80.
⟨1557⟩, sept. 15; ASB, S.I., nr. 609; *DIR* III, 84.
1557, oct. 9; ASB, S.I., nr. 627; *DIR* III, 85.
1557, nov. 9 A; BA, nr. CXXIV/78; *DIR* III, 86.
1557, nov. 9 B; ASB, S.I., nr. 621; *DIR* III, 87.
1558, febr. 11; BA, nr. CVIII/47; *DIR* III, 89.
⟨1558—1559⟩, mart. 27 A; ASB, S.I., nr. 631; *DIR* III, 91.
⟨1558—1559⟩, mart. 27 B; ASB, S.I., nr. 630; *DIR* III, 92.
⟨1558—1559⟩, apr. 12; BA, nr. CCXVI/4; *DIR* III, 93.
1558, mai 11; ASB, S.I., nr. 632; *DIR* III, 95.
1558, mai 22; BA, nr. CCXCIX/167; *DIR* III, 96.
1558, mai 23; ASB, S.I., nr. 633; *DIR* III, 97.
1558, mai 26; ASB, S.I., nr. 634; *DIR* III, 98.
1558, iun. 4; ASB, S.I., nr. 635; *DIR* III, 99.
1558, iun. 26; ASB, S.I., nr. 636; *DIR* III, 100.
1558, iul. 19; ASB, S.I., nr. 638; *DIR* III, 102.
1558, iul. 25; ASB, S.I., nr. 639; *DIR* III, 103.
1558, iul. 30 A; ASB, S.I., nr. 640; *DIR* III, 104.
1558, iul. 30 B; *Ştef. Doc. G.*, p. 137—138.

1558, sept. 13; ASB, S.I., nr. 641; *DIR* III, 105.
1558, oct. 8; AS Craiova, nr. LXIX/2.
1559, ian. 7; ASB, S.I., nr. 643; *DIR* III, 107.
⟨1559⟩, ian. 13; ASB, S.I., nr. 644; *DIR* III, 108.
1559, ian. 17; ASB, S.I., nr. 645; *DIR* III, 109.
1559, mart. 12; ASB, S.I., nr. 646; *DIR* III, 110.
1559, apr. 24; ASB, S.I., nr. 648; *DIR* III, 112.
1559, mai 24; ASB, S.I., nr. 649; *DIR* III, 114.
1559, iun. 9; ASB, S.I., nr. 650; *DIR* III, 115.
1559, iun. 13; ASB, S.I., nr. 651; *DIR* III, 116.
⟨1559⟩, iun. 27; ASB, S.I., nr. 637; *DIR* III, 119.
1559, iun. 28; ASB, S.I., nr. 652; *DIR* III, 120.
1559, aug. 23; BA, nr. CXLVII/19; *DIR* III, 122.
⟨1559, sept. — 1568, iun.⟩; *IM*, nr. 395.
1559, sept. 3; ASB, S.I., nr. 654; *Ştef. Doc. G.*, p. 139—141; *DIR* III, 123.
1559, sept. 17; ASB, S.I., nr. 655; *DIR* III, 124.
⟨1559—1562⟩, oct. 30; ASB, S.I., nr. 698; *DIR* III, 127.
⟨1560—1568⟩, febr. 13; ASB, S.I., nr. 662; *DIR* III, 133.
1560, mart. 6; ASB, S.I., nr. 663; *DIR* III, 134.
1560, mart. 10; ASB, S.I., nr. 664; *DIR* III, 135.
1560, apr. 17; ASB, S.I., nr. 665; *DIR* III, 136.
⟨1560—1563⟩, apr. 17; ASB, S.I., nr. 667; *DIR* III, 137.
⟨1560⟩, apr. 18; ASB, S.I., nr. 668; *DIR* III, 139.
1560, apr. 18; ASB, S.I., nr. 669; *DIR* III, 140.
1560, apr. 19; ASB, S.I., nr. 670; *DIR* III, 141.
1560, apr. 20; ASB, S.I., nr. 671; *DIR* III, 142.
1560, apr. 25; BA, nr. CXVI/57; *DIR* III, 143.
1560, apr. 29; ASB, S.I., nr. 672; *DIR* III, 144.
1560, mai 14 A; ASB, S.I., nr. 674; *DIR* III, 146.
1560, mai 14 B; ASB, S.I., nr. 673; *DIR* III, 147.
⟨1560—1568⟩, mai 17; ASB, S.I., nr. 675; *DIR* III, 148.
1560, iun. 16; ASB, S.I., nr. 677; *DIR* III, 150.
1560, iun. 21; ASB, Peceţi nr. 11; *DIR* III, 151.
⟨1560—1567⟩, iul. 5; ASB, S.I., nr. 679; *DIR* III, 153.
1560, iul. 6; ASB, S.I., nr. 680; *DIR* III, 154.
1560, iul. 8; ASB, S.I., nr. 681; *DIR* III, 155.
1560, ⟨aug. 7⟩; ASB, S.I., nr. 678; *DIR* III, 158.
⟨1560, aug. 7⟩; ASB, S.I., nr. 683; *DIR* III, 159.
1560, aug. 9; ASB, S.I., nr. 684; *DIR* III, 160.
⟨1560—1564⟩, aug. 14; ASB, S.I., nr. 685; *DIR* III, 161.
1560, aug. 30; ASB, S.I., nr. 687; *DIR* III, 163.
⟨1560—1567⟩, sept. 3; ASB, S.I., nr. 689; *DIR* III, 164.
1560, sept. 4; ASB, S.I., nr. 691; *DIR* III, 166.
1560, sept. 15; ASB, S.I., nr. 693; *DIR* III, 167.
⟨1560—1567⟩, oct. 6; ASB, S.I., nr. 694; *DIR* III, 169.
1560, oct. 14; ASB, S.I., nr. 696; *DIR* III, 171.
1560, oct. 17; ASB, S.I., nr. 697; *DIR* III, 172.
1561, mai 9; ASB, S.I., nr. 701; *DIR* III, 177.
1561, mai 22; ASB, S.I., nr. 702; *DIR* III, 178.
1561, mai 31; ASB, S.I., nr. 703; *DIR* III, 179.
⟨1561—1568⟩, mai 31; ASB, S.I., nr. 704; *DIR* III, 180.

1561, iun. 4; BA, nr. LVIII/5; *DIR* III, 181.
1561, iun. 12; ASB, S.I., nr. 705; *DIR* III, 182.
1561, iul. 26; ASB, S.I., nr. 706; *DIR* III, 184.
1561, aug. 6; ASB, S.I., nr. 707; *DIR* III, 185.
1561, oct. 24; ASB, S.I., nr. 708; *DIR* III, 189.
1561, nov. 2; ASB, S.I., nr. 709; *DIR* III, 190.
1561, nov. 14; ASB, S.I., nr. 710; *DIR* III, 191.
1562, ian. 9; ASB, S.I., nr. 711; *DIR* III, 192.
1562, mart. 23; ASB, S.I., nr. 712; *DIR* III, 193.
1562, mai 23; BA, nr. CI/46; *DIR* III, 196.
1562, iul. 3; ASB, S.I., nr. 714; *DIR* III, 199.
1562, iul 31; ASB, S.I., nr. 716; *DIR* III, 200.
⟨1562, sept. — 1563, aug.⟩ 10; BA, nr. CLXXXII/8; *DIR* III, 204.
1562, nov. 12; *Ştef. Doc. G.*, p. 145—146.
1562, nov. 20; ASB, S.I., nr. 719; *Ştef. Doc. G.*, p. 147—148; *DIR* III, 207.
1562, nov. 29; BA, nr. L/18; *DIR* III, 208.
1563, ian. 8; ASB, S.I., nr. 730; *DIR* III, 209.
1563, apr. 13; ASB, S.I., nr. 721; *DIR* III, 211.
1563, mai 13; ASB, S.I., nr. 722; *DIR* III, 212.
1563, mai 20; BA, nr. L/7; *DIR* III, 213.
1563, mai 25; ASB, S.I., nr. 724; *DIR* III, 214.
1563, sept. 24; ASB, S.I., nr. 725; *DIR* III, 217.
1563, oct. 6; ASB, S.I., nr. 726; *DIR* III, 218.
1563, oct. 19; ASB, S.I., nr. 727; *DIR* III, 219.
1563, oct. 22; ASB, S.I., nr. 728; *DIR* III, 220.
⟨1563⟩, oct. 25; BA, nr. XL/36; *DIR* III, 221.
1564, mart. 31; ASB, S.I., nr. 732; *DIR* III, 222.
⟨1564—1568⟩, apr. 5; ASB, S.I., nr. 713; *DIR* III, 224.
1564, apr. 7; BA, nr. CXXX/139; *DIR* III, 225.
1564, iun. 12; BA, nr. DXCII/1; *DIR* III, 229.
1564, iun. 14; BA, nr. XC/12; *DIR* III, 230.
1564, iul. 2; ASB, S.I., nr. 735; *DIR* III, 232.
1564, aug. 9; ASB, S.I., nr. 736; *DIR* III, 235.
1564, aug. 24; ASB, S.I., nr. 737; *DIR* III, 236.
1564, sept. 5; ASB, S.I., nr. 738; *DIR* III, 237.
1564, sept. 9; ASB, S.I., nr. 739; *DIR* III, 238.
1564, oct. 6; ASB, S.I., nr. 740; *DIR* III, 240.
1564, oct. 8; BA, nr. CXXXIV/43; *DIR* III, 241.
1564, dec. 11; ASB, S.I., nr. 742; *DIR* III, 242.
1565, ian. 4 A; ASB, S.I., nr. 743; *DIR* III, 243.
1565, ian. 4 B; BA, nr. LXXIX/96; *DIR* III, 244.
1565, apr. 4; ASB, S.I., nr. 744; *DIR* III, 246.
1565, apr. 15; ASB, S.I., nr. 745; *DIR* III, 247.
1565, iun. 11 A; BA, nr. CCV/166; *DIR* III, 249.
1565, iun. 11 B; BA, nr. CCCVIII/57; *DIR* III, 250.
1565, iun. 16; BA, nr. LXXVI/164; *DIR* III, 251.
1565, aug. 31; ASB, S.I., nr. 747; *DIR* III, 252.
1565, sept. 14; *Ştef. Doc. G.*, p. 149—150.
1565, oct. 17; ASB, S.I., nr. 748; *DIR* III, 255.
1566, ian. 9; BA, nr. LXXIV/182; *DIR* III, 256.
1566, ian. 10; ASB, S.I., nr. 749; *Ştef. Doc. G.*, p. 152—154; *DIR* III, 257.

1566, ian. 15; ASB, S.I., nr. 750; *DIR* III, 258.
1566, ian. 18; ASB, S.I., nr. 751; *DIR* III, 259.
1566, iun. 27; ASB, S.I., nr. 755; *DIR* III, 263.
1566, aug. 18; ASB, S.I., nr. 756; *DIR* III, 264.
1566, aug. 19; ASB, S.I., nr. 757; *DIR* III, 265.
1566, aug. 27; ASB, S.I., nr. 758; *DIR* III, 266.
1566, aug. 29; ASB, S.I., nr. 759; *DIR* III, 267.
1566, sept. 17; *Ştef. doc. G.*, p. 156—157.
1566, oct. 21; ASB, S.I., nr. 760; *DIR* III, 269.
1566, nov. 13; ASB, S..I., nr. 761; *DIR* III, 270.
1567, ian. 8; ASB, S.I., nr. 763; *DIR* III, 271.
1567, mart. 10; *Ştef. Doc. G.*, p. 158—159.
1567, apr. 5; ASB, Peceţi, nr. 12; *DIR* III, 272.
1567, apr. 7; ASB, S.I., nr. 764; *DIR* III, 273.
1567, mai 4; ASB, A.N., nr. CXXII/3; *DIR* III, 277.
1567, mai 17; ASB, S.I., nr. 767; *DIR* III, 278.
1567, mai 23; ASB, S.I., nr. 768; *DIR* III, 279.
1567, iun. 17; ASB, S.I., nr. 770; *Ştef. Doc. G.*, p. 160—161; *DIR* III, 282.
1567, iul. 19; ASB, S.I., nr. 771; *DIR* III, 284.
〈1567〉, aug. 25; ASB, S.I., nr. 717; *DIR* III, 286.
1567, sept. 18; ASB, S.I., nr. 772; *DIR* III, 289.
1567, nov. 20; ASB, S.I., nr. 774; *DIR* III, 291.
1567, dec. 5; ASB, S.I., nr. 775; *DIR* III, 292.
1567, dec. 10; ASB, S.I., nr. 776; *DIR* III, 293.
1567, dec. 20; BA, nr. CVIII/49; *DIR* III, 294
1568, ian. 1; ASB, S.I., nr. 778; *Ştef. Doc. G.*, p. 163—164; *DIR* III, 295.
1568, ian. 25; BA, Peceţi nr. 132; *DIR* III, 297.
1568, mart. 16; ASB, S.I., nr 779; *DIR* III, 299.
1568, apr. 3; ASB, S.I., nr. 780; *DIR* III, 301.
1568, apr. 14; ASB, S.I., nr. 782; *DIR* III, 303.
1568, mai 7; ASB, S.I., nr. 783; *Ştef. Doc. G.*, p. 165; *DIR* III, 304.
1568, mai 8; BA, nr. CLXXXIV/8; *DIR* III, 305.
1568, mai 23; ASB, S.I., nr. 784; *DIR* III, 306.
1568, mai 25; ASB, S.I., nr. 785; *DIR* III, 307.
1568, iun. 8; ASB, A.N., nr. XXV/51; *DIR* III, 308.
〈1568, iun. 29 — 1569, oct.〉 A; ASB, S.I., nr. 808; *DIR* III, 310.
〈1568, iun. 29 — 1569, oct.〉 B; BA, nr. CXXXIV/40; *DIR* III, 312.
〈1568, după iun. 29 — 1577, sept. 18〉; BA, nr. CLXXXVII/44; *DIR* III, 313.
〈1568, iun. 29—1575〉; ASB, S.I., nr. 810; *DIR* III, 314.
〈1568, iun. 29 — 1577, sept. 18〉; BA, nr. XX/210; *DIR* III, 318.
1568, iul. 19; ASB, S.I., nr. 787; *DIR* III, 321.
1568, iul. 24; ASB, S.I., nr. 789; *DIR* III, 322.
1568, iul. 30; ASB, S.I., nr. 790; *DIR* III, 323.
〈1568—1574〉, aug. 2; ASB, S.I., nr. 791; *DIR* III, 324.
1568, aug. 2; BA, nr. CXCVI/168; *DIR* III, 325.
1568, aug. 11; ASB, S.I., nr. 792; *DIR* III, 327.
1568, aug. 25; ASB, S.I., nr. 793; *DIR* III, 329.
1568, sept. 3; *Ştef. Doc. G.*, p. 166—168.
1568, sept. 4; ASB, S.I., nr. 794; *DIR* III, 330.
1568, sept. 5 A; ASB, S.I., nr. 795; *DIR* III, 331.

1568, sept. 5 B; ASB, S.I., nr. 796; *DIR* III, 332.
⟨1568—1569⟩, sept. 7; ASB, S.I., nr. 797; *DIR* III, 334.
1568, sept. 8; ASB, S.I., nr. 799; *DIR* III, 335.
⟨1568—1569⟩, sept. 8; ASB, S.I., nr. 798; *DIR* III, 336.
1568, sept. 9; ASB, S.I., nr. 800; *DIR* III, 337.
1568, oct. 2; BA, nr. CXVI/33; *DIR* III, 338.
⟨1568—1573⟩, oct. 5; ASB, S.I., nr. 802; *DIR* III, 339.
1568, oct. 9; ASB, S.I., nr. 803; *DIR* III, 340.
1568, oct. 15; ASB, S.I., nr. 804; *DIR* III, 341.
1568, oct. 17; *Ştef. Doc. G.*, p. 170—171.
1568, oct. 23; ASB, S.I., nr. 805; *DIR* III, 342.
1568, oct. 27; ASB, S.I., nr. 806; *DIR* III, 343.
⟨1568⟩, dec. 2; ASB, S.I., nr. 807; *DIR* III, 345.
1569, ian. 6; BA, nr. XL/38; *DIR* III, 346.
1569, ian. 7; ASB, S.I., nr. 812; *DIR* III, 347.
1569, ian. 8 A; ASB , S.I., nr. 814; *DIR* III, 349.
1569, ian. 8 B; ASB, S.I., nr. 816; *DIR* III, 350.
1569, ian. 8 C; ASB, S.I., nr. 815; *DIR* III, 351.
1569, ian. ⟨8⟩ D; ASB, S.I., nr. 820; *DIR* III, 352.
1569, ian. 8 E; ASB, S.I., nr. 817; *DIR* III, 353.
1569, ian. 9; ASB, S.I., nr. 818; *DIR* III, 354.
⟨1569—1574⟩, ian. 19; BA, nr. XXIX/267; *DIR* III, 355.
1569, ian. 29; ASB, S.I., nr. 819; *DIR* III, 356.
⟨1569⟩, febr. 14; ASB, S.I., nr. 821; *DIR* III, 357.
1569, apr. 11; ASB, S.I., nr. 823; *DIR* III, 360.
1569, apr. 25; ASB, S.I., nr. 827; *DIR* III, 364.
1569, apr. 29; ASB, S.I., nr. 828; *DIR* III, 365.
1569, mai 31; BA, nr. XL/39; *DIR* III, 366.
1569, iun. 6; ASB, S.I., nr. 831; *DIR* III, 368.
1569, iun. 14; ASB, S.I., nr. 832; *DIR* III, 369.
1569, iun. 23; AS Craiova, nr. CCLIX/1.
1569, iun. 27; ASB, S.I., nr. 833; *DIR* III, 370.
1569, iul. 22; ASB, S.I., nr. 834; *DIR* III, 372.
1569, aug. 7; BA, nr. CXXXIX/44; *DIR* III, 374.
1569, aug. 23; ASB, S.I., nr. 835; *DIR* III, 376.
1569, sept. 4; ASB, S.I., nr. 836; *Ştef. Doc. G.*, p. 172—173; *DIR* III, 378.
1569, sept. ⟨11⟩; ASB, S.I., nr. 839; *DIR* III, 379.
1569, sept. 12; ASB, S.I., nr. 801; *DIR* III, 380.
1569, dec. 13; ASB, A.N., nr. CLVII/2; *DIR* III, 386.
1569, dec. 17; BA, nr. XL/40; *DIR* III, 387.
1570, ian. 3; ASB, S.I., nr. 843; *Ştef. Doc. G.*, p. 176—178; *DIR* III, 388.
⟨1570⟩, ian. 9; ASB, S.I., nr. 844; *DIR* III, 389.
⟨1570⟩, ian. 12; ASB, S.I., nr. 845; *DIR* III, 391.
1570, ian. 14; ASB, S.I., nr. 846; *DIR* III, 392.
1570, ian. 16; ASB, S.I., nr. 847; *DIR* III, 393.
1570, ian. 19; ASB, S.I., nr. 848; *DIR* III, 394.
1570, ian. 22; BA, nr. CXL/95; *DIR* III, 396.
1570, ian. 30; BA, nr. CCI/6; *DIR* III, 398.
1570, febr. 15; ASB, S.I., nr. 850; *Ştef. Doc. G.*, p. 181—182; *DIR* III, 401.
⟨1570⟩, mart. 26; ASB, S.I., nr. 851; *DIR* III, 403.
1570, mart. 29 A; BA, nr. CXXVI/172; *DIR* III, 404.

1570, mart. 29 B; ASB, S.I., nr. 852; *DIR* III, 405.
1570, apr. 29 A; ASB, S.I., nr. 853; *DIR* III, 406.
1570, apr. 29 B; BA, nr. CLXXXII/15; *DIR* III, 407.
1570, mai 1; BA, nr. CXI/55; *DIR* III, 408.
1570, mai 8; *Ştef. Doc. G.*, p. 179—180.
1570, mai 18; ASB, S.I., nr. 856; *DIR* III, 410.
<1570>, mai 18; ASB, S.I, nr. 855; *DIR* III, 411.
1570, mai 19; ASB, S.I., nr. 857; *DIR* III, 412.
1570, mai 20; BA, nr. CCCX/6; *DIR* III, 413.
1570, mai 23; ASB, S.I., nr. 858; *DIR* III, 414.
1570, iun. 6; BA, nr. DCXXIV/87; *DIR* III, 416.
1570, iun. 15; AS Craiova, nr. CXIII/2.
<1570>, iun. 25; ASB, S.I., nr. 860; *DIR* III, 418.
1570, iun. 26; BA, nr. CLXVI/169; *DIR* III, 419.
1570, iul. 3; *Ştef. Doc. G.*, p. 183—184.
1570, iul. 22; ASB, S.I., nr. 861; *DIR* III, 421.
1570, aug. 7; AS Craiova, nr. XXXVIII/1.
1570, aug. 13; ASB, S.I., nr. 862; *DIR* III, 424.
1570, aug. 30; ASB, S.I., nr. 863; *DIR* III, 425.
1570, sept. 7; ASB, S.I., nr. 864; *DIR* III, 427.
1570, sept. 9; ASB, S.I., nr. 865; *Ştef. Doc. G.*, p. 175; *DIR* III, 428.
1570, sept. 12; ASB, S.I., nr. 866; *DIR* III, 430.
1570, sept. 17; BA, nr. LXXVI/1; *DIR* III, 431.
<1570—1582>, sept. 21; ASB, S.I., nr. 589; *DIR* III, 434.
1570, sept. 26; ASB, S.I., nr. 868; *DIR* III, 435.
1570, oct. 23; ASB, S.I., nr. 869; *DIR* III, 436.
1570, nov. 1 A; BA, nr. CVIII/41; *DIR* III, 438.
1570, nov. 1 B; ASB, S.I., nr. 870; *DIR* III, 439.
1570, nov. 7; ASB, S.I., nr. 872; *DIR* III, 441.
1570, nov. 14; ASB, S.I., nr. 874; *DIR* III, 443.
1570, nov. 18; BA, nr. XL/41; *DIR* III, 444.
1570, dec. 14; ASB, S.I., nr. 875; *DIR* III, 445.
1571, ian. 5; BA, nr. CXXXVII/51; *DIR* IV, 1.
<1571—1573>, ian. 7; ASB, S.I., nr. 876; *DIR* IV, 2.
<1571—1572>, ian. 7; ASB, S.I., nr. 877; *DIR* IV, 3.
1571, ian 8; BA, nr. CXXXII/74; *DIR* IV, 4.
1571, ian. 9; ASB, S.I., nr. 878; *DIR* IV, 5.
1571, ian. 30; ASB, S.I., nr. 881; *DIR* IV, 7.
1571, mart. 20; BA, nr. XL/42; *DIR* IV, 9.
1571, apr. 3; BA, nr. CCCXCVII/19; *DIR* IV, 10.
1571, apr. 10; ASB, S.I., nr. 882; *DIR* IV, 11.
1571, apr. 25; ASB, S.I., nr. 885; *DIR* IV, 15.
1571, mai 2; ASB, S.I., nr. 886; *DIR* IV, 17.
1571, mai 5; ASB, S.I., nr. 887; *DIR* IV, 18.
1571, mai 20; ASB, S.I., nr. 888; *DIR* IV, 20.
<1571—1574>, iun. 5; ASB, S.I., nr. 859; *DIR* IV, 26.
1571, iun. 7; BA, nr. CVIII/12; *DIR* IV, 28.
1571, iun. 13 A; ASB, S.I., nr. 891; *DIR* IV, 29.
1571, iun. 13 B; ASB, S.I., nr. 892; *DIR* IV, 30.
1571, iun. 18; ASB, S.I., nr. 894; *DIR* IV, 32.
1571, iun. 20; ASB, S.I., nr. 895; *DIR* IV, 34.
<1571—1574>, iun. 23; ASB, S.I., nr. 896; *DIR* IV, 35.

1571, iul. 10; ASB, S.I., nr. 897; *DIR* IV, 37.
1571, iul. 11; ASB, S.I., nr. 898; *Ştef. Doc. G.*, p. 185–187; *DIR* IV, 38.
1571, iul 17 A; ASB, S.I., nr. 900; *DIR* IV, 39.
1571, iul. 17 B; ASB, S.I., nr. 899; *DIR* IV, 40.
1571, iul. 21; BA, nr. C/136; *DIR* IV, 41.
1571, aug. 3; ASB, S.I., nr. 901; *DIR* IV, 42.
1571, aug. 7; ASB, S.I., nr. 903; *DIR* IV, 44.
1571, aug. 29; BA, nr. CCXCIX/1; *DIR* IV, 46.
1571, sept. 6; BA, nr. XCV/12; *DIR* IV, 47.
1571, oct. 11; ASB, S.I., nr. 906; *DIR* IV, 52.
1572, ian. 5; *Ştef. Doc. G.*, p. 189–190.
1572, ian. 8; ASB, S.I., nr. 907; *DIR* IV, 57.
1572, ian. 12 A; ASB, S.I., nr. 909; *DIR* IV, 59.
1572, ian. 12 B; ASB, S.I., nr. 910; *DIR* IV, 60.
1572, ian. 19 A; ASB, S.I., nr. 911; *DIR* IV, 61.
1572, ian. 19 B; BA, nr. XXX/18; *DIR* IV. 62.
1572, mart. 13; BA, nr. XCV/14; *DIR* IV, 66.
1572, apr. 7; ASB, S.I., nr. 913; *DIR* IV, 67.
1572, apr. 10; ASB, S.I., nr. 914; *DIR* IV, 68.
1572, apr. 15; BA, nr. CCXVI/5; *DIR* IV, 69.
1572, apr. 25; ASB, S.I., nr. 915; *DIR* IV, 71.
1572, apr. 26; BA, nr. CCCVIII/50; *DIR* IV, 72.
1572, mai 3; ASB, S.I., nr. 916; *DIR* IV, 73.
1572, mai 12; ASB, S.I., nr. 918; *DIR* IV, 76.
1572, iun. 30; BA, nr. XL/44; *DIR* IV, 81.
1572, iul. 4; ASB, S.I., nr. 922; *DIR* IV, 82.
1572, iul. 6; ASB, S.I., nr. 923; *DIR* IV, 84.
1572, iul. 8; ASB, A.N., nr. CXVI/7; *DIR* IV, 85.
1572, iul. 13; BA, nr. XXIX/334; *DIR* IV, 86.
1572, iul. 15; BA, nr. XCV/13; *DIR* IV, 87.
1572, iul. 28; BA, nr. XL/45; *DIR* IV, 89.
1572, sept. 20; ASB, S.I., nr. 925; *DIR* IV, 92.
1572, sept. 25; ASB, S.I., nr. 926; *DIR* IV, 93.
1572, oct. 9; ASB, S.I., nr. 927; *DIR* IV, 94.
1572, dec. 1; ASB, S.I., nr. 928; *DIR* IV, 97.
1572, dec. 3; BA, nr. XXIX/254; *DIR* IV, 98.
1573, ian. 17; ASB, S.I., nr. 929; *DIR* IV, 100.
1573, apr. 4; Muz. de ist. a Municipiului Bucureşti, nr. 1768; *DIR* IV, 103.
1573, mai 2; ASB, S.I., nr. 931; *Ştef. Doc. G.*, p. 191–192; *DIR* IV, 105.
1573, mai 9 A; ASB, S.I., nr. 932; *DIR* IV, 106.
1573, mai 9 B; ASB, S.I., nr. 933; *DIR* IV, 107.
1573, mai 11; ASB, S.I., nr. 934; *DIR* IV, 108.
1573, mai 13; ASB, S.I., nr. 935; *DIR* IV, 109.
1573, mai 29 A; ASB, A.N., nr. CVI/1; *DIR* IV, 113.
1573, mai 29 B; ASB, S.I., nr. 939; *DIR* IV, 114.
1573, iul. 31; ASB, S.I., nr. 941; *DIR* IV, 119.
1573, aug. 12; BA, nr. XI/1; *DIR* IV, 120.
1573, sept. 1; BA, nr. CXCVI/171; *DIR* IV, 123.
1573, sept. 15; ASB, S.I., nr. 945; *DIR* IV, 124.
1573, sept. 20; ASB, S.I., nr. 946; *DIR* IV, 125.
1573, oct. 23; ASB, S.I., nr. 949; *DIR* IV, 127.
1573, dec. 20; BA, nr. CCXVI/6; *DIR* IV, 129.

1574, ian. 10; ASB, S.I., nr. 952; *DIR* IV, 134.
1574, ian. 14; ASB, S.I., nr. 953; *DIR* IV, 135.
1574, ian. 15; ASB, S.I., nr. 954; *DIR* IV, 136.
1574, febr. 13; ASB, S.I., nr. 955; *DIR* IV, 137.
1574, mai 25; ASB, S.I., nr. 958; *DIR* IV, 140.
1574, iun. 8; BA, nr. CVIII/11; *DIR* IV, 141.
1574, iun. 20; BA, nr. CCXIX/168; *DIR* IV, 142.
1574, iul. 6; BA, nr. CCCX/8; *DIR* IV, 144.
1574, aug. 7; BA, nr. CCCXCVII/20; *DIR* IV, 145.
1574, sept.; ASB, S.I., nr. 961; *DIR* IV, 146.
1574, sept. 4; ASB, S.I., nr. 942; *DIR* IV, 150.
⟨1574—1577⟩, sept. 5; ASB, S.I., nr. 924; *DIR* IV, 151.
1574, oct. 10; ASB, S.I., nr. 962; *DIR* IV, 153.
1574, oct. 13; ASB, S.I., nr. 948; *DIR* IV, 154.
1574, nov. 2; ASB, S.I., nr. 963; *DIR* IV, 155.
1574, dec. 18; ASB, S.I., nr. 964; *DIR* IV, 156.
1575, ian.; ASB, S.I., nr. 972; *DIR* IV, 157.
⟨1575—1576⟩, ian.; ASB, S.I., nr. 912; *DIR* IV, 158.
1575, ian. 17; ASB, S.I., nr. 968; *DIR* IV, 163.
1575, ian. 26; ASB, S.I., nr. 969; *DIR* IV, 166.
1575, febr. 3; BA, nr. CCXCIII/28; *DIR* IV, 169.
⟨1575—1576⟩, febr. 18; ASB, S.I., nr. 956; *DIR* IV, 171.
⟨1575—1577⟩, apr. 4; ASB, S.I., nr. 974; *DIR* IV, 173.
1575, apr. 5; ASB, S.I., nr. 975; *DIR* IV, 174.
⟨1575—1577⟩, mai 21; BA, nr. CXXXII/221; *DIR* IV, 178.
⟨1575—1577⟩, mai 28; BA, nr. XXX/27; *DIR* IV, 180.
⟨1575—1577⟩, iun. 8; ASB, S.I., nr. 981; *DIR* IV, 182.
1575, iun. 8 A; BA, nr. CXXXIV/74; *DIR* IV, 183.
1575, iun. 8 B; ASB, S.I., nr. 979; *DIR* IV, 184.
1575, iun. 8 C; ASB, S.I., nr. 980; *DIR* IV, 185.
⟨1575—1576⟩, iun. 16; ASB, S.I., nr. 920; *DIR* IV, 186.
⟨1575—1576⟩, iun. 30; BA, Peceți nr. 237; *DIR* IV, 187.
1575, iul. 2; ASB, S.I., nr. 982; *DIR* IV, 189.
1575, iul. 9; ASB, S.I., nr. 983; *DIR* IV, 191.
1575, iul. 10; BA, nr. LXXXVII/53; *DIR* IV, 192.
1575, aug. 12; ASB, S.I., nr. 984; *DIR* IV, 195.
⟨1575, sept. 1 — 1576, aug. 31⟩; ASB, S.I., nr. 1013; *DIR* IV, 203.
1575, oct. 22; ASB, S.I., nr. 988; *DIR* IV, 205.
1575, oct. 30; BA, nr. CLIV/193; *DIR* IV, 207.
1575, nov. 13; ASB, S.I., nr. 990; *DIR* IV, 208.
1575, dec. 4; BA, nr. CI/47; *DIR* IV, 209.
1575, dec. 23; ASB, Dep. sub dată; *DIR* IV, 210.
1576, ian. 7; ASB, S.I., nr. 992; *DIR* IV, 212.
1576, ian. 9 A; ASB, S.I., nr. 994; *DIR* IV, 213.
1576, ian. 9 B; ASB, S.I., nr. 993; *DIR* IV, 214.
1576, febr. 15 A; BA, nr. CXXVI/18; *DIR* IV, 215.
1576, febr. 15 B; BA, nr. CXXVI/147; *DIR* IV, 216.
1576, febr. 26; ASB, Dep. sub dată, *DIR* IV, 217.
1576, mart. 18; BA, nr. CCV/167; *DIR* IV, 219.
1576, apr. 18; ASB, S.I., nr. 995; *DIR* IV, 220.

1576, apr. 28 A; ASB, S.I., nr. 996; *DIR* IV, 222.
1576, apr. 28 B; ASB, S.I., nr. 997; *DIR* IV, 223.
1576, apr. 30; ASB, Foto. nr. I/25; *DIR* IV, 224.
1576, mai 5; ASB, S.I., nr. 999; *DIR* IV, 226.
1576, mai 8; ASB, S.I., nr. 1000; *DIR* IV, 227.
1576, mai 18; ASB, S.I., nr. 1003; *DIR* IV, 230.
1576, iun. 2; ASB, S.I., nr. 1006; *DIR* IV, 232.
1576, iun. 6; ASB, S.I., nr. 1007; *Ştef. Doc. G.*, p. 195—196; *DIR* IV, 233.
1576, iun. 30; ASB, S.I., nr. 1009; *DIR* IV, 237.
1576, iul. 25; ASB, S.I., nr. 1010; *DIR* IV, 239.
1576, sept. 22; ASB, S.I., nr. 1014; *DIR* IV, 242.
1576, nov. 12; BA, nr. DXCII/2; *DIR* IV, 243.
‹1577—1583; 1585—1591› A; *Rsl.* VIII, 1963, p. 429—430.
‹1577—1583; 1585—1591› B; *Rsl.* VIII, 1963, p. 431—432.
‹1577—1583; 1585—1591› C; *Rsl.* VIII, 1963, p. 433.
‹1577—1583; 1585—1591› D; *Rsl.* VIII, 1963, p. 434.
‹1577—1583; 1585—1591› E; *Rsl.* VIII, 1963, p. 434.
‹1577—1583; 1585—1591› F; *Rsl.* VIII, 1963, p. 435.
1577, ian. 9; Muz. de ist. a Municipiului Bucureşti, nr. 1753; *DIR* IV, 246.
1577, ian. 20; ASB, S.I., nr. 1018; *DIR* IV, 248.
1577, mart. 14; BA, nr. CCCX/9; *DIR* IV, 251.
‹1577›, mart. 18; BA, nr. CXXVI/198; *DIR* IV, 252.
1577, apr. 10 A; Muz. de ist. a Municipiului Bucureşti; *DIR* IV, 254.
1577, apr. 10 B; ASB, S.I., nr. 1019; *DIR* IV, 255.
1577, apr. 15 A; ASB, S.I., nr. 1029; *DIR* IV, 257.
1577, apr. 15 B; BA, nr. CXXXIV/54; *DIR* IV, 258.
1577, apr. 18; BA, nr. CLXXXII/16; *DIR* IV, 260.
1577, apr. 29 A; BA, nr. XL/47; *DIR* IV, 263.
1577, apr. 29 B; ASB, S.I., nr. 1023; *DIR* IV, 264.
‹1577›, apr. 30; ASB, S.I., nr. 998; *DIR* IV, 265.
1577, mai 6 A; ASB, S.I., nr. 1025; *DIR* IV, 268.
1577, mai 6 B; ASB, S.I., nr. 1024; *DIR* IV, 269.
1577, mai 26; BA, nr. CCCLXXIV/241; *DIR* IV, 274.
1577, mai 30; BA, nr. CCCVIII/58; *DIR* IV, 275.
1577, iun. 5; ASB, S.I., nr. 1027; *DIR* IV, 278.
1577, iun. 8; ASB, S.I., nr. 1028; *DIR* IV, 279.
1577, iun. 9; BA, nr. CLXXXII/6; *DIR* IV, 280.
1577, iun. 15 A; ASB, S.I., nr. 1029; *DIR* IV, 281.
1577, iun. 15 B; ASB, S.I., nr. 1030 *DIR* IV, 282.
1577, iun. 17; BA, LVIII/6; *DIR* IV, 283.
1577, iul. 8; ASB, S.I., nr. 1031; *Ştef. Doc. G.*, p. 198—199; *DIR* IV, 285.
1577, iul. 17; BA, nr. CXXXIV/11; *DIR* IV, 288.
1577, iul. 28 A; ASB, S.I., nr. 1032; *DIR* IV, 289.
1577, iul. 28 B; ASB, S.I., nr. 1033; *DIR* IV, 290.
‹1577›, aug. 1; ASB, S.I., nr. 1034; *DIR* IV, 291.
1577, aug. 29; ASB, S.I., nr. 1035; *DIR* IV, 292.
1577, aug. 30; ASB, S.I., nr. 1036; *DIR* IV, 293.
1577, sept. 11 A; ASB, S.I., nr. 1038; *DIR* IV, 294.
1577, sept. 11 B; ASB, S.I., nr. 1037; *DIR* IV, 295.
‹1577, sept. 28 — 1581, iul.›; ASB, S.I., nr. 1050; *DIR* IV, 296.

1577, oct. 30; ASB, S.I., nr. 1046; *DIR* IV, 302.
1578, ian. 17; ASB, S.I., nr. 1054; *DIR* IV, 309.
1578, ian. 25; ASB, S.I., nr. 1055; *DIR* IV, 310.
1578, febr. 1; ASB, S.I., nr. 1056; *DIR* IV, 311.
1578, febr. 10; ASB, S.I., nr. 1058; *DIR* IV, 313.
1578, mart. 1; ASB, Dép. sub dată; *DIR* IV, 314.
1578, apr. 14; ASB, S.I., nr. 1060; *DIR* IV, 315.
⟨1578; 1582—1583⟩, apr. 16; BA, nr. CXXVIII/115; *DIR* IV, 316.
1578, mai 20; ASB, S.I., nr. 1062; *DIR* IV, 317.
1578, mai 22; ASB, S.I., nr. 1063; *DIR* IV, 318.
1578, mai 28; ASB, S.I., nr. 1064; *DIR* IV, 319.
1578, iun. 1; ASB, S.I., nr. 1065; *DIR* IV, 320.
1578, iun. 6; ASB, S.I., nr. 1066; *DIR* IV, 321.
1578, iun. 10; BA, nr. CCXC/5; *DIR* IV, 322.
⟨1578; 1582—1583⟩, iun. 14; BA, nr. CXXXII/145; *DIR* IV, 323.
1578, iun. 20; ASB, S.I., nr. 1069; *DIR* IV, 324.
⟨1578; 1582—1583⟩, iun. 27; ASB, S.I., nr. 1070; *DIR* IV, 325.
⟨1578, iul. — 1579, dec.⟩; BA, nr. CXXVIII/221; *DIR* IV, 328.
1578, iul. 5; ASB, S.I., nr. 1073; *DIR* IV, 330.
1578, iul. 7; ASB, S.I., nr. 1074; *DIR* IV, 331.
1578, iul. 15; ASB, S.I., nr. 1121; *DIR* IV, 336.
⟨1578—1581; 1585—1586; 1590⟩, iul. 19; ASB, S.I., nr. 1075; *DIR* IV, 337.
1578, iul. 29; ASB, S.I., nr. 1076; *DIR* IV, 340.
1578, aug. 7; ASB, S.I., nr. 1079; *DIR* IV, 343.
1578, aug. 8; ASB, S.I., nr. 1080; *DIR* IV, 344.
1578, aug. 12; ASB, S.I., nr. 1081; *DIR* IV, 345.
1578, aug. 27; BA, nr. XXI/287; *DIR* IV, 347.
⟨1578, sept. 1 — 1579, aug. 31⟩; ASB, S.I., nr. 1126; *DIR* IV, 348.
1578, sept. 14; ASB, S.I., nr. 1086; *DIR* IV, 352.
1578, oct. 20; ASB, S.I., nr. 1088; *DIR* IV, 356.
⟨1578—1579⟩, oct. 21; ASB, S.I., nr. 1043; *DIR* IV, 357.
1578, oct. 25; ASB, S.I., nr. 1089; *DIR* IV, 358.
⟨1578⟩, nov. 9; BA, nr. CXCVI/172; *DIR* IV, 359.
⟨1578⟩, nov. 18; ASB, S.I., nr. 1090 *DIR* IV, 360.
1578, nov. 19; ASB, S.I., nr. 1091; *DIR* IV, 361.
1578, nov. 25; BA, nr. CCXCIX/3; *DIR* IV, 362.
1578, dec. 10; BA, nr. LXXIV/183; *DIR* IV, 363.
1578, dec. 27; ASB, S.I., nr. 1092; *DIR* IV, 366.
1579, ian. 8; ASB, S.I., nr. 1094; *Ştef. Doc. G.*, p. 203—204; *DIR* IV, 368.
1579, ian. 10 A; ASB, S.I., nr. 1095; *DIR* IV, 369.
1579, ian. 10 B; ASB, S.I., nr. 1096; *DIR* IV, 370.
1579, ian. 11; ASB, S.I., nr. 1097; *DIR* IV, 371.
1579, mart. 10; ASB, S.I., nr. 1098; *DIR* IV, 372.
⟨1579⟩, apr. 2; BA, nr. XL/58; *DIR* IV, 374.
1579, apr. 4; BA, Peceţi nr. 116; *DIR* IV, 375.
1579, apr. 15; ASB, S.I., nr. 1102; *DIR* IV, 377.
1579, apr. 23; BA, nr. XL/50; *Ştef. Doc. G.*, p. 205—206; *DIR* IV, 379.
1579, apr. 30; ASB, S.I., nr. 1104; *DIR* IV, 382.

1579, mai; BA, nr. XL/51; *DIR* IV, 383.
1579, mai 4; ASB, S.I., nr. 1105; *DIR* IV, 384.
1579, mai 5; ASB, S.I., nr. 1106; *DIR* IV, 386.
1579, mai 16; *Ştef. Doc. G.*, p. 207—208.
1579, mai 20; ASB, S.I., nr. 1108; *DIR* IV, 387.
1579, mai 22; ASB, S.I., nr. 1109; *DIR* IV, 388.
1579, mai 23; ASB, S.I., nr. 1110; *DIR* IV, 389.
1579, iun. 1; ASB, S.I., nr. 1111; *DIR* IV, 390.
1579, iun. 9; ASB, S.I., nr. 1113; *DIR* IV, 394.
⟨1579—1581; 1585—1586; 1590⟩, iun. 10; BA, nr. CXCVI/176; *DIR* IV, 396.
1579, iun. 10; ASB, S.I., nr. 1114; *DIR* IV, 395.
1579, iun. 12; ASB, S.I., nr. 1115; *DIR* IV, 397.
1579, iun. 20; ASB, S.I., nr. 1116; *DIR* IV, 400.
⟨1579⟩, iun. 20; BA, Peceţi nr. 113; *DIR* IV, 401.
1579, iun. 21; ASB, S.I., nr. 1117; *DIR* IV, 402.
1579, iul. 5; ASB, S.I., nr. 1119; *DIR* IV, 407.
1579, iul. 7; BA, nr. CCCVII/70; *DIR* IV, 408.
1579, iul. 10; ASB, S.I., nr. 1120; *DIR* IV, 409.
1579, iul. 23; *Ştef. Doc. G.*, p. 210—211.
1579, iul. 29; ASB, S.I., nr. 1122; *DIR* IV, 412.
1579, aug. 3; BA, nr. CCCX/10; *DIR* IV, 413.
1579, aug. 4; ASB, S.I., nr. 1123; *DIR* IV, 415.
1579, aug. 17; ASB, S.I., nr. 1125; *DIR* IV, 416.
1579, sept. 1; ASB, S.I., nr. 1084; *DIR* IV, 418.
1579, sept. 8; ASB, S.I., nr. 1128; *DIR* IV, 421.
1579, sept. 9 A; ASB, S.I., nr. 1129; *DIR* IV, 422.
1579, sept. 9 B; BA, nr. XL/52; *DIR* IV, 423.
1579, sept. 12 A; BA, nr. CXXVIII/220; *DIR* IV, 424.
1579, sept. 12 B; ASB, S.I., nr. 1130; *DIR* IV, 424.
1579, oct.; ASB, S.I., nr. 1132; *DIR* IV, 425.
1579, oct. 31; *Ştef. Doc. G.*, p. 212—214.
1579, nov. 5; ASB, S.I., nr. 1133; *Ştef. Doc. G.*, p. 215—216; *DIR* IV, 426.
1579, nov. 10 A; ASB, Peceţi , nr. 15; *DIR* IV, 427.
1579, nov. 10 B; BA, nr. XL/53; *DIR* IV, 428.
1579, nov. 16; ASB, S.I., nr. 1134; *DIR* IV, 430.
1579, nov. 26; BA, nr. L/5; *DIR* IV, 431.
1579, dec.; ASB, S.I., nr. 1140; *DIR* IV, 433.
⟨1579⟩, dec. 12; ASB, S.I., nr. 1169; *DIR* IV, 436.
1579, dec. 22; ASB, S.I., nr. 1138; *DIR* IV, 439.
1579, dec. 30; ASB, S.I., nr. 1139; *DIR* IV, 440.
1580, ian. 6; ASB, S.I., nr. 1142; *DIR* IV, 442.
1580, ian. 8; ASB, S.I., nr. 1143; *DIR* IV, 443.
⟨1580⟩, ian. 10; ASB, S.I., nr. 1144; *DIR* IV, 444.
1580, ian. 10; BA, nr. LVIII/7; *DIR* IV, 445.
1580, ian. 20 A; ASB, S.I., nr. 1145; *DIR* IV, 446.
1580, ian. 20 B; ASB, S.I., nr. 1146; *DIR* IV, 447.
1580, febr. 6; ASB, S.I., nr. 1148; *DIR* IV, 448.
1580, febr. 20; ASB, S.I., nr. 1149; *DIR* IV, 451.
⟨1580—1581⟩, mart. 6; ASB, S.I., nr. 1059; *DIR* IV, 453.
1580, mart. 16; BA, nr. CXXVI/20; *DIR* IV, 455.
⟨1580, apr. — 1582, iul.⟩; ASB, S.I., nr. 1171; *DIR* IV, 457.
⟨1580⟩, apr. 7; ASB, S.I., nr. 1100; *DIR* IV, 459.

1580, apr. 7; ASB, S.I., nr. 1152; *DIR* IV, 460.
1580, apr. 14; ASB, S.I., nr. 1153; *DIR* IV, 461.
1580, apr. 19; BA, nr. LVIII/8; *DIR* IV, 462.
1580, mai 13; ASB, S.I., nr. 1154; *DIR* IV, 464.
1580, mai 14; ASB, S.I., nr. 1155; *DIR* IV, 465.
⟨1580⟩, mai 20; ASB, S.I., nr. 1107; *DIR* IV, 466.
1580, iun. 4; ASB, S.I., nr. 1157; *DIR* IV, 467.
1580, iun. 8; ASB, S.I., nr. 1158; *DIR* IV, 468.
1580, iul. 28; ASB, S.I., nr. 1160; *DIR* IV, 471.
⟨1580, sept. 1 — 1581, apr.⟩; BA, nr. XL/55; *DIR* IV, 475.
1580, sept. 7; ASB, S.I., nr. 1163; *Ştef. Doc. G.*, p. 218—219; *DIR* IV, 477.
1580, sept. 8; ASB, S.I., nr. 1164; *DIR* IV, 478.
1580, sept. 22; ASB, S.I., nr. 1165; *DIR* IV, 480.
1580, nov. 24; ASB, S.I., nr. 1166; *DIR* IV, 483.
1580, nov. 28; ASB, S.I., nr. 1167; *DIR* IV, 484.
1580, dec. 5; ASB, S.I., nr. 1168; *DIR* IV, 485.
1580, dec. 30; ASB, S.I., nr. 1170; *DIR* IV, 487.
1581, ian. 11; ASB, S.I., nr. 1175; *DIR* V, 4.
1581, ian. 15; BA, nr. LXXXVII/54; *DIR* V, 6.
1581, ian. 18; ASB, S.I., nr. 1174; *DIR* V, 7.
1581, ian. 22; ASB, S.I., nr. 1176; *DIR* V, 9.
1581, ian. 23; ASB, S.I., nr. 1175; *Ştef. Doc. G.*, p. 220—221; *DIR* V, 10.
1581, ian. 27; ASB, S.I., nr. 1177; *DIR* V, 11.
⟨1581—1582⟩, febr. 6; ASB, S.I., nr. 1147; *DIR* V, 12.
1581, febr. 24; ASB, S.I., nr. 1178; *DIR* V, 13.
1581, mart. 12; BA, nr. CCCXCIX/65; *DIR* V, 14.
1581, mart. 18; ASB, S.I., nr. 1180; *DIR* V, 15.
1581, apr. 4; ASB, S.I., nr. 1181; *DIR* V, 17.
1581, apr. 30; ASB, S.I., nr. 1182; *DIR* V, 20.
1581, ⟨înainte de 4 mai⟩; BA, nr. XI/55; *DIR* V, 21.
⟨1581⟩, mai 8; BA, nr. CCCXCVII/21; *DIR* V, 22.
1581, mai 9; BA, nr. LII/135; *DIR* V, 23.
1581, mai 19; BA, nr. CVIII/42; *DIR* V, 25.
1581, iul. 2 A; BA, nr. CI/54; *DIR* V, 30.
1581, iul. 2 B; *Ştef. Doc. G.*, p. 222—223.
1581, iul. 31; ASB, S.I., nr. 1185; *Ştef. Doc. G.*, p. 224—225; *DIR* V, 32.
⟨1581, după aug. 9 — 1582, înainte de sept. 9⟩; *Studii*, 1962, nr. 4, p. 904.
1581, sept. 7; *IM*, nr. 627.
1581, oct. 6; ASB, S.I., nr. 1186; *DIR* V, 39.
1581, nov. 6; ASB, S.I., nr. 1188; *DIR* V, 40.
1581, nov. 16; Muz. „Porţile de Fier", Drobeta — Turnu Severin, nr. 1245; *DIR* V, 41.
1582, ian. 8; BA, nr. CCCXCVII/22; *DIR* V, 46.
1582, ian. 10; ASB, S.I., nr. 1191; *DIR* V, 47.
1582, mart. 7; ASB, S.I., nr. 1193; *DIR* V, 51.
1582, apr. 23 A; ASB, S.I., nr. 1195; *DIR* V, 55.
1582, apr. 23 B; ASB, S.I., nr. 1194; *DIR* V, 56.
1582, mai 25; ASB, S.I., nr. 1196; *DIR* V, 57.
⟨1582, iun. — 1583, iul.⟩; ASB, S.I., nr. 1217; *DIR* V, 59.
1582, iun. 4; ASB, S.I., nr. 1197; *DIR* V, 60.
1582, iun. 9; BA, nr. CCI/7; *DIR* V, 64.
1582, ⟨iun. — aug.⟩ 10; BA, nr. CXXVI/207; *DIR* V, 66.

<1582>, iul.; ASB, S.I., nr. 1203; *DIR* V, 68.
1582, iul. 2; ASB, S.I., nr. 1202; *DIR* V, 69.
1582, aug. 10; ASB, S.I., nr. 1204; *DIR* V, 70.
1582, <aug. 12 – 26>; ASB, S.I., nr. 1211; *DIR* V, 72.
1582, aug. 24; ASB, S.I., nr. 1206; *DIR* V, 75.
1582, aug. 27 A; ASB, S.I., nr. 1208; *DIR* V, 76.
1582, aug. 27 B; ASB, S.I., nr. 1207; *DIR* V, 77.
1582, sept.; BA, nr. CXXXIV/30; *DIR* V, 79.
<1582, sept. 1 – 1583, iul.>; BA, nr CCCI/24; *DIR* V, 80.
1582, sept. 10; *Ştef. Doc. G.*, p. 226–227.
1582, sept. 11 A; ASB, S.I., nr. 1212; *DIR* V, 83.
1582, sept. 11 B; BA, nr. CXLVII/21; *DIR* V, 84.
1582, sept. 18; ASB, A.N., nr. CXVI/11; *DIR* V, 87.
1582, sept. 28; ASB, S.I., nr. 1213; *DIR* V, 88.
1582, nov. 1; ASB, S.I., nr. 1214; *DIR* V, 90.
1583, ian. 8; BA, nr. XCV/16; *DIR* V, 97.
<1583>, apr. 6; BA, nr. L/11; *DIR* V, 101.
1583, apr. 20; ASB, S.I., nr. 1220; *DIR* V, 102.
1583, apr. 23; BA, nr. CCCVIII/59; *DIR* V, 103.
1583, apr. 29; *Ştef. Doc. G.*, p. 229.
1583, apr. 30 A; ASB, S.I., nr. 1222; *DIR* V, 105.
1583, apr. 30 B; ASB, S.I., nr. 1221; *DIR* V, 106.
1583, mai 1; *Ştef. Doc. G.*, p. 231–232.
1583, mai 4 A; ASB, S.I., nr. 1226; *DIR* V, 107.
1583, mai 4 B; ASB, S.I., nr. 1223; *DIR* V, 108.
<1583>, mai 5 A; ASB, S.I., nr. 1259; *Ştef. Doc. G.*, p. 240–242; *DIR* V, 110.
<1583>, mai 5 B; ASB, Foto . nr. I/29; *DIR* V, 111.
1583, mai 7 A; ASB, S.I., nr. 1225; *DIR* V, 112.
1583, mai 7 B; ASB, S.I., nr. 1224; *DIR* V, 113.
1583, mai 8; BA, nr. LXXXVII/55; *DIR* V, 114.
1583, mai 9; ASB, S.I., nr. 1226; *DIR* V, 115.
1583, mai 11; ASB, S.I., nr. 1227; *DIR* V, 116.
1583, mai 20 A; BA, nr. CCXVI/9; *DIR* V, 117.
1583, mai 20 B; BA, nr. CVIII/37; *DIR* V, 118.
1583, mai 23 A; ASB, S.I., nr. 1228; *Ştef. Doc. G.*, p. 233–234; *DIR* V, 122.
1583, mai 23 B; ASB, S.I., nr. 1229; *DIR* V, 123.
1583, mai 23 C; Muz. „Porţile de Fier", Drobeta – Turnu Severin, nr. 1262.
1583, mai 27 A; ASB, A.N., nr. LX/3; *DIR* V, 125.
1583, mai 27 B; ASB, S.I., nr. 1230; *DIR* V, 126.
1583, mai 27 C; BA, nr. LVIII/9; *DIR* V, 127.
1583, mai 28; ASB, S.I., nr. 1231; *DIR* V, 128.
<1583>, mai 28; ASB, S.I., nr. 1232; *DIR* V, 129.
1583, iun. 5; ASB, S.I., nr. 1234; *DIR* V, 132.
1583, iun. 7; ASB, S.I., nr. 1235; *Ştef. Doc. G.*, p. 235–237; *DIR* V, 134.
1583, iun. 8; ASB, S.I., nr. 1236; *DIR* V, 135.
1583, iun. 9; ASB, S.I., nr. 1237; *DIR* V, 136.
1583, sept. 5; ASB, S.I., nr. 1241; *DIR* V, 139.
1583, sept. 6; BA, nr. XCV/17; *DIR* V, 140.
1583, oct. 9 A; ASB, S.I., nr. 1246; *DIR* V, 145.

1583, oct. 9 B; ASB, S.I., nr. 1247; *DIR* V, 146.
1583, oct. 22; BA, nr. XL/60; *DIR* V, 147.
1583, dec. 2; ASB, S.I., nr. 1249; *DIR* V, 153.
1583, dec. 27; ASB, S.I., nr. 1250; *DIR* V, 154.
1584, ian. 8; ASB, S.I., nr. 1251; *DIR* V, 155.
1584, febr. 5 A; ASB, S.I., nr. 1253; *DIR* V, 157.
1584, febr. 5 B; BA, nr. CLXXXII/17; *DIR* V, 158.
1584, febr. 9; ASB, S.I., nr. 1254; *DIR* V, 159.
1584, mart. 11; ASB, Mitrop. Ţ.R., nr. CLVII/103; *DIR* V, 163.
1584, mai 2; AS Craiova, nr. XXXVIII/2.
1584, mai 5; AS Craiova, nr. I/6.
1584, iun. 12; ASB, S.I., nr. 1261; *DIR* V, 169.
⟨1584⟩, iun. 20; BA, nr. CCXVI/10; *DIR* V, 171.
⟨1584⟩, iun. 22; ASB, S.I., nr. 1240; *DIR* V, 172.
1584, iun. 26; ASB, S.I., nr. 1262; *DIR* V, 173.
1584, iul. 2; ASB, S.I., nr. 1264; *DIR* V, 176.
⟨1584⟩, iul. 12; BA, nr. CXXVI/197; *DIR* V, 178.
⟨1584⟩, iul. 16; ASB, S.I., nr. 1265; *DIR* V, 180.
1584, aug. 28; ASB, S.I., nr. 1267; *DIR* V, 184.
1584, sept. 12; ASB, S.I., nr. 1245; *DIR* V, 187.
1585, ian. 13; ASB, S.I., nr. 1273; *DIR* V, 190.
1585, febr. 16; ASB, S.I., nr. 1276; *DIR* V, 193.
1585, mart. 8; ASB, S.I., nr. 1277; *DIR* V, 194.
1585, mart. 25; ASB, S.I., nr. 1278; *DIR* V, 195.
⟨1585—1586; 1590—1591⟩, apr. 25; ASB, S.I., nr. 1310; *DIR* V, 200.
1585, mai 26; BA, nr. CLXXXII/18; *DIR* V, 202.
⟨1585—1586; 1589⟩, iun. 23; BA, nr. CXXVII/115; *DIR* V, 203.
1585, iul. 6; BA, nr. DXCII/5; *DIR* V, 204.
⟨1585—1586⟩, iul. 13; ASB, A.N., nr. CXVI/12; *DIR* V, 205.
1585, aug. 22; ASB, S.I., nr. 1283; *DIR* V, 210.
1585, sept. 2; ASB, S.I., nr. 1269; *DIR* V, 211.
1585, sept. 4 A; ASB, S.I., nr. 1285; *DIR* V, 212.
1585, sept. 4 B; ASB, S.I., nr. 1284; *DIR* V, 213.
1585, sept. 9; BA, nr. CCXCIII/29; *DIR* V, 215.
⟨1585⟩, sept. 9; ASB, S.I., nr. 1243; *DIR* V, 216.
1585, sept. 22; ASB, S.I., nr. 1289; *DIR* V, 219.
1585, ⟨sept. — oct.⟩ 24; BA, nr. LXXI/146; *DIR* V, 220.
1585, sept. 30; ASB, S.I., nr. 1291; *DIR* V, 221.
1585, oct. 11; ASB, S.I., nr. 1187; *DIR* V, 222.
1585, oct. 22; ASB, A.N., nr. XXII/2; *DIR* V, 225.
⟨1585—1586⟩, oct. 28; ASB, S.I., nr. 1045; *DIR* V, 226.
1585, nov. 12; BA, nr. CXVI/61; *DIR* V, 228.
1585, nov. 23; ASB, S.I., nr. 1295; *DIR* V, 229.
1585, dec. 15; ASB, S.I., nr. 1296; *DIR* V, 230.
1585, dec. 22; *IM*, nr. 631.
⟨1585⟩, dec. 28; BA, nr. CXXXIV/39; *DIR* V, 231.
1586, ⟨ian.⟩ 17; ASB, S.I., nr. 1302; *DIR* V, 238.
1586, febr. 11; ASB, S.I., nr. 1303; *DIR* V, 239.
1586, febr. 12; ASB, S.I., nr. 1304; *DIR* V, 240.
1586, febr. 27; ASB, S.I., nr. 1305; *DIR* V, 241.
⟨1586—1589⟩, mart. 5; ASB, S.I., nr. 1306; *DIR* V, 242.

⟨1586⟩, apr. 5; ASB, S.I., nr. 1099; *DIR* V, 245.
1586, mai 3; *Ştef. Doc. G.*, p. 244—245.
1586, mai 13; ASB, S.I., nr. 1311; *DIR* V, 248.
1586, mai 23 A; ASB, S.I., nr. 1312; *DIR* V, 250.
1586, mai 23 B; BA, nr. LXXV/80; *DIR* V, 251.
1586, mai 27 A; BA, nr. CVIII/25; *DIR* V, 253.
1586, mai 27 B; ASB, S.I., nr. 1313; *DIR* V, 254.
1586, iun. 12; ASB, S.I., nr. 1315; *DIR* V, 256.
⟨1586⟩, iun. 15; BA, nr. XCV/47; *Ştef. Doc. G.*, p. 247—248; *DIR* V, 257.
1586, iun. 21; ASB, S.I., nr. 1316; *DIR* V, 258.
1586, iun. 26; ASB, S.I., nr. 1317; *DIR* V, 259.
1586, iul. 7; BA, nr. CCCVIII/66; *DIR* V, 260.
1586, iul. 10; ASB, S.I., nr. 1318; *DIR* V, 262.
1586, iul. 13; ASB, A.N., nr. XXII/3; *DIR* V, 263.
1586, iul. 15 A; ASB, S.I., nr. 1320; *DIR* V, 264.
1586, iul. 15 B; ASB, S.I., nr. 1319; *DIR* V, 265.
1586, iul. 17; ASB, S.I., nr. 1321; *Ştef. Doc. G.*, p. 251; *DIR* V, 267.
1586, aug. 13; ASB, S.I., nr. 1323; *DIR* V, 271.
⟨1586—1590⟩, sept. 5; ASB, S.I., nr. 1325; *DIR* V, 276.
⟨1586⟩, sept. 21; ASB, S.I., nr. 1360; *DIR* V, 280.
1586, dec. 15; ASB, S.I., 1330; *DIR* V, 283.
1586, dec. 17; ASB, S.I., nr. 1331; *DIR* V, 284.
1586, dec. 18; ASB, S.I., nr. 1332; *DIR* V, 285.
1587, ian.; BA, nr. LXXXVII/56; *DIR* V, 287.
1587, ian. 5 A; ASB, S.I., nr. 1334; *DIR* V, 288.
1587, ian. 5 B; ASB, S.I., nr. 1333; *DIR* V, 289.
1587, ian. 7; ASB, S.I., nr. 1335; *DIR* V, 290.
⟨1587⟩, ian. 7; ASB, S.I., nr. 1371; *DIR* V, 291.
⟨1587⟩, ian. 8; ASB, S.I., nr. 1337; *DIR* V, 293.
⟨1587—1590⟩, ian. 9; ASB, S.I., nr. 1338; *DIR* V, 295.
1587, ian. 11; ASB, S.I., nr. 1340; *DIR* V, 296.
1587, ian. 26; BA, nr. LVIII/10; *DIR* V, 301.
⟨1587⟩, ian. 28; ASB, S.I., nr. 1274; *DIR* V, 302.
1587, febr. 1 A; BA, nr. C/4; *DIR* V, 303.
1587, febr. 1 B; BA, nr. XL/63; *DIR* V, 304.
1587, febr. 5; ASB, S.I., nr. 1343; *DIR* V, 306.
1587, febr. 6; ASB, S.I., nr. 1344; *DIR* V, 307.
1587, febr. 7 A; ASB, S.I., nr. 1346; *DIR* V, 308.
1587, febr. 7 B; ASB, S.I., nr. 1345; *Ştef. Doc. G.*, p. 255; *DIR* V, 309.
1587, febr. 7 C; *Ştef. Doc. G.*, p. 252—253.
1587, febr. 14; BA, nr. CXXXIV/75; *DIR* V, 310.
1587, mart. 6; ASB, S.I., nr. 1347; *DIR* V, 312.
1587, mart. 31; ASB, A.N., nr. CXI/2; *DIR* V, 314.
1587, apr. 14; ASB, S.I., nr. 1349; *DIR* V, 316.
1587, apr. 30; ASB, S.I., nr. 1351; *DIR* V, 318.
1587, mai 4; ASB, S.I., nr. 1352; *DIR* V, 320.
⟨1587—1588⟩, mai 13; ASB, S.I., nr. 1353; *DIR* V, 321.
1587, mai 16; BA, nr. XL/64; *DIR* V, 322.
1587, iul. 8; Muz. de ist. a Municipiului Bucureşti, nr. 894; *Ştef. Doc. G.*, p. 257—258; *DIR* V, 327.
1587, iul. 13; BA, nr. LXXIV/184; *DIR* V, 328.

1587, ⟨iul. 3 — aug. 31⟩; Muz. jud. Tg. Jiu; *Ştef. Doc. G.*, p. 262—263; *DIR* V, 329.
1587, iul. 18; ASB, S.I., nr. 1354; *DIR* V, 330.
⟨1587—1588⟩, iul. 18; BA, nr. CXXXVII/136; *DIR* V, 331.
1587, iul. 19; BA, nr. CCCXCVII/23; *DIR* V, 332.
1587, iul. 24 A; ASB, S.I., nr. 1356; *DIR* V, 333.
1587, iul. 24 B; ASB, S.I., nr. 1355; *DIR* V, 334.
⟨1587—1588⟩, iul. 27; BA, nr. CXCVI/175; *DIR* V, 335.
1587, iul. 31; *Ştef. Doc., G.*, p. 259—260.
1587, aug. 3; BA, nr. CLIX/12; *DIR* V, 336.
1587, sept.; ASB, S.I., nr. 1362; *DIR* V, 338.
1587, sept. 7 A; ASB, S.I., nr. 1358; *DIR* V, 341.
1587, sept. 7 B; Muz. jud. Tg. Jiu; *Ştef. Doc. G.*, p. 265—267; *DIR* V, 342.
1587, sept. 9; ASB, S.I., nr. 1359; *DIR* V, 343.
1587, nov. 2; ASB, A.N., nr. CIXa/1; *DIR* V, 349.
1587, nov. 7 A; BA, nr. XCV/48; *DIR* V, 350.
1587, nov. 7 B; ASB, S.I., nr. 1366; *DIR* V, 351.
1587, nov. 18; ASB, S.I., nr. 1367; *Ştef. Doc. G.*, p. 270—273; *DIR* V, 352.
1587, dec. 16 A; BA, nr. CCCXCIX/5; *DIR* V, 353.
1587, dec. 16 B; ASB, S.I., nr. 1368; *DIR* V, 354.
1587, dec. 29; BA, nr. CCCC/110; *DIR* V, 356.
1588, ian. 8; BA, nr. CVIII/22; *DIR* V, 360.
⟨1588⟩, ian. 8; ASB, S.I., nr. 1372; *DIR* V, 361.
1588, ian. 9; ASB, S.I., nr. 1374; *DIR* V, 362.
1588, ian. 10; ASB, S.I., nr. 1376; *DIR* V, 363.
1588, ian. 17; ASB, S.I., nr. 1377; *DIR* V, 364.
1588, ian. 26 A; BA, nr. XC/15; *DIR* V, 365.
1588, ian. 26 B; BA, nr. CCV/196; *DIR* V, 366.
1588, mart. 6; ASB, S.I., nr. 1380; *DIR* V, 369.
1588, apr. 1; BA, nr. CCCXCIX/7; *DIR* V, 370.
1588, apr. 9; ASB, S.I., nr. 1381; *DIR* V, 371.
1588, apr. 26; ASB, S.I., nr. 1382; *DIR* V, 373.
1588, mai 1; BA, nr. CCCXCVII/24; *DIR* V, 374.
1588, mai 7; BA, nr. CCCXCVII/25; *DIR* V, 375.
1588, mai 15; ASB, S.I., nr. 1384; *DIR* V, 377.
1588, mai 22; BA, nr. XCVI/228; *DIR* V, 378.
1588, mai 28; ASB, S.I., nr. 1385; *DIR* V, 379.
1588, iun. 2; ASB, A.N., nr. CIX/1; *DIR* V, 380.
1588, iun. 9; ASB, S.I., nr. 1386; *DIR* V, 382.
1588, iun. 13; BA, nr. XL/67; *DIR* V, 384.
1588, iun. 14 A; BA, nr. CCCXCVII/27; *DIR* V, 385.
1588, iun. 14 B; BA, nr. CVIII/58; *DIR* V, 387.
1588, iun. 17; ASB, S.I., nr. 1387; *DIR* V, 388.
1588, iun. 26; ASB, S.I., nr. 1388; *DIR* V, 389.
1588, iul. 19; ASB, S.I., nr. 1389; *Ştef. Doc. G.*, p. 275—277; *DIR* V, 392.
1588, aug. 9; BA, nr. DLXXXIX/32; *DIR* V, 393.
1588, sept. 18; ASB, S.I., nr. 1395; *DIR* V, 395.
1588, nov. 5; ASB, S.I., nr. 1397; *DIR* V, 399.
1588, nov. 23; ASB, S.I., nr. 1399; *DIR* V, 401.
1588, nov. 25; BA, nr. XL/100; *Ştef. Doc. G.*, p. 281; *DIR* V, 402.
1589, ian. 21; ASB, S.I., nr. 1401; *DIR* V, 407.

1589, febr. 16; BA, nr. XL/68; *DIR* V, 411.
1589, mart. 21; BA, nr. XL/69; *DIR* V, 412.
⟨1589—1591⟩, apr. 15 A; ASB, S.I., nr. 1307; *DIR* V, 415.
⟨1589—1591⟩, apr. 15 B; ASB, S.I., nr. 1308; *DIR* V, 416.
1589, apr. 20; BA, nr. XCIV/101; *DIR* V, 417.
1589, mai 17; ASB, A.N., nr. XXVII/2; *DIR* V, 420.
1589, mai 19; ASB, S.I., nr. 1405; *DIR* V, 421.
1589, mai 27; ASB, S.I., nr. 1407; *DIR* V, 422.
1589, mai 28; ASB, S.I., nr. 1408; *DIR* V, 423.
1589, mai 29; BA, nr. CCCXCIX/66; *DIR* V, 424.
1589, mai 30; BA, nr. CXL/96; *DIR* V, 425.
1589, iun. 11 A; ASB, S.I., nr. 1412; *DIR* V, 428.
1589, iun. 11 B; ASB, S.I., nr. 1411; *DIR* V, 429.
1589, iun. 13; ASB, S.I., nr. 1413; *DIR* V, 430.
1589, iul. 5; BA, nr. CCI/8; *DIR* V, 432.
⟨1590, ian. — 1591, mai⟩; BA, nr. CXCVI/173; *DIR* V, 438.
1590, ian. 8; ASB, S.I., nr. 1420; *DIR* V, 440.
⟨1590⟩, ian. 12; ASB, S.I., nr. 1341; *DIR* V, 442.
1590, ian. 22 A; ASB, S.I., nr. 1421; *DIR* V, 444.
1590, ian. 22 B; ASB, S.I., nr. 1422; *DIR* V, 445.
1590, ian. 26; BA, nr. CCXVI/12; *DIR* V, 446.
1590, febr. 15; ASB, S.I., nr. 1423; *DIR* V, 448.
1590, mart. 25; BA, nr. CCXVI/13; *DIR* V, 449.
1590, apr. 8 A; ASB, S.I., nr. 1425; *DIR* V, 451.
1590, apr. 8 B; BA, nr. CLXXXII/7; *DIR* V, 453.
1590, apr. 14; BA, nr. CCCLXXIV/242; *DIR* V, 454.
1590, apr. 18; BA, nr. XL/70; *DIR* V, 455.
⟨1590—1591⟩, apr. 23; ASB, S.I., nr. 1309; *DIR* V, 456.
1590, apr. 24; BA, nr. CXXXIV/22; *DIR* V, 457.
1590, apr. 25 A; ASB, S.I., nr. 1426; *DIR* V, 458.
1590, apr. 25 B; ASB, A.N., nr. CLXV/1; *DIR* V, 459.
1590, apr. 29; ASB, S.I., nr. 1427; *DIR* V, 461.
1590, mai 1; ASB, S.I., nr. 1428; *DIR* V, 462.
1590, mai 25; ASB, S.I., nr. 1430; *DIR* V, 465.
1590, mai 26; BA, nr. CCCVII/82; *DIR* V, 466.
1590, iun. 10; ASB, S.I., nr. 1432; *DIR* V, 469.
1590, iun. 12 A; ASB, S.I., nr. 1433; *DIR* V, 470.
1590, iun. 12 B; ASB, S.I., nr. 1434; *DIR* V, 471.
1590, iun. 28; ASB, S.I., nr. 1437; *DIR* V, 476.
1590, iul. 11; ASB, S.I., nr. 1438; *DIR* V, 479.
1590, iul. 12; ASB, S.I., nr. 1439; *DIR* V, 480.
1590, iul. 14 A; BA, nr. LXXV/81; *DIR* V, 481.
1590, iul. 14 B; ASB, A.N., nr. XXII/4; *DIR* V, 482.
1590, iul. 16; ASB, S.I., nr. 1440; *DIR* V, 484.
1590, iul. 19; BA, nr. CVIII/24; *DIR* V, 485.
⟨1590⟩, aug. 4; ASB, S.I., nr. 1456; *DIR* V, 487.
1590, aug. 16; ASB, S.I., nr. 1458; *DIR* V, 489.
1590, aug. 17; ASB, S.I., nr. 1442; *Ştef. Doc. G.*, p. 286—288; *DIR* V, 490.
1590, dec. 11; ASB, S.I., nr. 1445; *DIR* V, 495.

1590, dec. 29; ASB, S.I., nr. 1446; *DIR* V, 496.
1591, ian. 12; BA, nr. CLXXXII/11; *DIR* VI, 1.
1591, febr. 1; BA, nr. XCV/18; *DIR* VI, 4.
1591, mart. 19; ASB, S.I., nr. 1448; *DIR* VI, 6.
1591, mai 22; BA, nr. L/19; *DIR* VI, 9.
⟨1591, după mai⟩; ASB, M-rea Sf. Ioan, nr. XXI/23; *DIR* VI, 10.
1591, iul. 2; ASB, S.I., nr. 1453; *DIR* VI, 14.
1591, iul. 24; ASB, S.I., nr. 1454; *DIR* VI, 15.
1591, aug. 8; ASB, S.I., nr. 1457; *DIR* VI, 17.
1591, sept. 1; BA, nr. XL/75; *DIR* VI, 21.
1591, sept. 18; ASB, S.I., nr. 1459; *DIR* VI, 23.
1591, oct. 3; ASB, S.I., nr. 1461; *DIR* VI, 25.
1591, oct. 23; BA, nr. CCCXIV/23; *DIR* VI, 27.
1591, nov. 14; ASB, S.I., nr. 1464; *DIR* VI, 28.
1592, ian. 6; ASB, S.I., nr. 1467; *DIR* VI, 33.
1592, ian. 21; ASB, S.I., nr. 1470; *DIR* VI, 38.
⟨1592⟩, ian. 25; ASB, S.I., nr. 1471; *DIR* VI, 39.
1592, ian. 26; ASB, S.I., nr. 1472; *DIR* VI, 40.
1592, ian. 28; ASB, S.I., nr. 1473; *DIR* VI, 41.
1592, febr. 2; *Ştef. Doc. G.*, p. 290—291.
1592, febr. 4 A; ASB, S.I., nr. 1474; *DIR* VI, 42.
1592, febr. 4 B; ASB, S.I., nr. 1475; *DIR* VI, 43.
1592, febr. 6; ASB, S.I., nr. 1476; *DIR* VI, 44.
1592, febr. 18; ASB, S.I., nr. 1477; *DIR* VI, 46.
1592, febr. 29; ASB, S.I., nr. 1478; *DIR* VI, 47.
1592, mart. 1; ASB, S.I., nr. 1479; *DIR* VI, 48.
1592, mart. 7; ASB, S.I., nr. 1480; *DIR* VI, 49.
1592, mart. 8; ASB, S.I., nr. 1481; *DIR* VI, 50.
⟨1592⟩, mai 22; ASB, S.I., nr. 1485; *DIR* VI, 54.
1592, iun. 2; ASB, S.I., nr. 1486; *DIR* VI, 56.
1592, iun. 17; ASB, S.I., nr. 1487; *DIR* VI, 59
1592, iul. 15 A; ASB, S.I., nr. 1490; *DIR* VI, 61.
1592, iul. 15 B; ASB, S.I., nr. 1488; *DIR* VI, 62.
⟨1592, sept. — 1593, aug.⟩; BA, nr. CCCLVII/27; *DIR* VI, 64.
1592, dec. 1; ASB, S.I., nr. 1494; *DIR* VI, 67.
1592, dec. 3; ASB, S.I., nr. 1495; *DIR* VI, 68.
1593, ian. 9; ASB, S.I., nr. 1498; *DIR* VI, 70.
1593, ian. 15; ASB, S.I., nr. 1499; *DIR* VI, 71.
1593, ian. 25; ASB, S.I., nr. 1500; *DIR* VI, 73.
1593, febr. 4; BA, nr. XXXIII/213; *DIR* VI, 75.
1593, apr. 20 A; ASB, S.I., nr. 1504; *DIR* VI, 77.
1593, apr. 20 B; ASB, S.I., nr. 1502; *DIR* VI, 78.
⟨1593⟩, apr. 20; ASB, S.I., nr. 1503; *DIR* VI, 79.
1593, apr. 25; ASB, S.I., nr. 1505; *DIR* VI, 80.
1593, ⟨mai — aug.⟩; ASB, S.I., nr. 1496; *DIR* VI, 81.
1593, mai 18; ASB, S.I., nr. 1506; *DIR* VI, 82.
1593, mai 2⟨5⟩; BA, nr. CVIII/66; *DIR* VI, 83.
1593, mai 28; ASB, S.I., nr. 1507; *DIR* VI, 84.
1593, iun. 6; ASB, S.I., nr. 1508; *DIR* VI, 86.
1593, iun. 14; ASB, S.I., nr. 1509; *DIR* VI, 87.

‹înainte de 1593, oct.›, iul. 10; AS Craiova, nr. XLVI/1.
1593, aug. 18; ASB, S.I., nr. 1511; *DIR* VI, 89.
‹1593, oct. — 1594, sept. 12›; Muz. de ist. a Municipiului Bucureşti, nr. 25342; *DRH* XI, 2.
‹1593, oct. — 1599, oct.›; BA, nr. CXL/97; *DRH* XI, 1.
1593, oct. 8; BA, nr. CXXXII/94; *DRH* XI, 4.
1593, oct. 25; ASB, A.N., nr. CIX/2; *DRH* XI, 5.
‹1593›, nov. 9; ASB, S.I., nr. 1513; *DRH* XI, 8.
1593, nov. 17; BA, nr. DCCXI/3; *DRH* XI, 10.
‹1593›, dec. 4; BA, nr. XXI/233; *DRH* XI, 13.
1593, dec. 7 A; ASB, A.N., nr. XXIX bis/12; *DRH* XI, 14.
1593, dec. 7 B; BA, nr. LXXII/9; *DRH* XI, 15.
1593, dec. 14; Rsl. VIII, 1963; *DRH* XI, 16.
1593, dec. 20 A; BA, nr. CXXVIII/213; *DRH* XI, 17.
1593, dec. 20 B; ASB, S.I., nr. 1517; *DRH* XI, 18.
‹1593›, dec. 24; ASB, S.I., nr. 1555; *DRH* XI, 19.
‹1593›, dec. 28; BA, nr. XL/84; *DRH* XI, 20.
1594, ian. 4; ASB, S.I., nr. 1520; *DRH* XI, 21.
‹1594—1599›, ian. 5; ASB, S.I., nr. 1521; *DRH* XI, 22.
1594, ian. 14; ASB, A.N., nr. CXXII/4; *DRH* XI, 24.
‹1594—1599›, ian. 14; BA, nr. CXCVII/46; *DRH* XI, 25.
1594, febr. 4; AS Craiova, nr. CCXVI/1; *DRH* XI, 27.
1594, febr. 20; ASB, S.I., nr. 1524; *DRH* XI, 30.
1594, febr. 25; ASB, A.N., nr. XXII/5; *DRH* XI, 31.
‹1594›, febr. 25; BA, nr. DCXLI/31; *DRH* XI, 32.
1594, mart. 26; *DRH* XI, 37.
‹1594—1599›, mart. 29; BA, nr. CXXX/142; *DRH* XI, 38.
1594, apr. 3; BA, nr. CCI/9; *DRH* XI, 40.
1594, apr. 12; BA, nr. XL/76; *DRH* XI, 42.
‹1594—1599›, apr. 26; BA, nr. CXCVI/177; *DRH* XI, 43.
1594, apr. 27; BA, A.N.; *DRH* XI, 44.
‹1594›, mai 2; ASB, ms. 1418, nr. 1; *DRH* XI, 46.
1594, mai 15; BA, Foto. nr. XXVII/30; *DRH* XI, 49.
1594, mai 16; ASB, S.I., nr. 1528; *DRH* XI, 50.
‹1594›, mai 16; ASB, S.I., nr. 1560; *DRH* XI, 51.
‹1594›, mai 19; ASB, S.I., nr. 1561; *DRH* XI, 52.
1594, mai 22; BA, nr. CVIII/39; *DRH* XI, 53.
1594, mai 27; ASB, S.I., nr. 1530; *DRH* XI, 55.
1594, mai 28; BA, nr. L/12; *DRH* XI, 56.
1594, iun. 3; ASB, S.I., nr. 1532; *DRH* XI, 59.
1594, iun. 6; BA, nr. MCCXLV/115; *DRH* XI, 61.
1594, iun. 8; ASB, S.I., nr. 1533; *DRH* XI, 62.
‹1594—1599›, iun. 14; BA, nr. CXCVII/47; *DRH* XI, 64.
‹1594›, iun. 15; ASB, S.I., nr. 1651; *DRH* XI, 65.
1594, iun. 18; ASB, S.I., nr. 1534; *DRH* XI, 67.
1594, iun. 21; ASB, S.I., nr. 1535; *DRH* XI, 68.
1594, iun. 28; ASB, A.N., nr. CXIII/3; *DRH* XI, 71.
1594, iul. 5; BA, nr. XC/16; *DRH* XI, 73.
1594, iul. 7; ASB, S.I., nr. 1537; *DRH* XI, 74.
1594, iul. 16; BA, nr. LIX/29; *DRH* XI, 76.
1594, iul. 22; ASB, S.I., nr. 1540; *DRH* XI, 77.
‹1594›, aug. 3; BA, nr. CCI/10; *DRH* XI, 78.

1594, aug. 17; ASB, S.I., nr. 1542; *DRH* XI, 83.
⟨1594⟩, aug. 17; ASB, S.I., nr. 1587; *DRH* XI, 82.
1594, aug. 23; BA, nr. CVIII/36; *DRH* XI, 84.
⟨1594⟩, aug. 24; ASB, S.I., nr. 1567; *DRH* XI, 85.
1594, aug. 29; ASB, S.I., nr. 1543; *DRH* XI, 86.
1594, sept. 6 A; BA, nr. L/22; *DRH* XI, 87.
1594, sept. 6 B; ASB, S.I., nr. 1544; *DRH* XI, 88.
⟨1594⟩, sept. 21; ASB, S.I., nr. 1546; *DRH* XI, 92.
1594, sept. 26; ASB, S.I., nr. 1548; *DRH* XI, 93.
⟨1594, sept. 26 — 1595, febr.⟩; BA, nr. CXXXIV/3; *DRH* XI, 95.
1594, oct. 2; ASB, S.I., nr. 1549; *DRH* XI, 97.
1594, oct. 4; BA, nr. DCCXC/7; *DRH* XI, nr. 98.
1594, oct. 5; BA, nr. CXXVIII/214; *DRH* XI, 99.
1594, oct. 31; ASB, S.I., nr. 1552; *DRH* XI, 101.
1594, dec. 13; ASB, S.I., nr. 1553; *DRH* XI, 103.
1594, dec. 14; ASB, S.I., nr. 1554; *DRH* XI, 104.
⟨1595—1596⟩, mart. 16; ASB, S.I., nr. 1572; *DRH* XI, 111.
1595, apr. 29; *DRH* XI, 115.
1595, mai 4; ASB, S.I., nr. 1559; *DRH* XI, 116.
1595, mai 20; ASB, S.I., nr. 1562; *DRH* XI, 118.
1595, iun. 12 A; ASB, S.I., nr. 1564; *DRH* XI, 124.
1595, iun. 12 B; *DRH* XI, nr. 125.
⟨1595⟩, iun. 18; BA, nr. XXI/234; *DRH* XI, 128.
⟨1595⟩, iul. 4; ASB, S.I., nr. 1579; *DRH* XI, 130.
1595, iul. 5; BA, nr. LXXIV/185; *DRH* XI, 131.
1595, iul. 24; BA, nr. CCCCL/13; *DRH* XI, 133.
1595, dec. 28; ASB, S.I., nr. 1569; *DRH* XI, 142.
⟨1595⟩, dec. 29; ASB, S.I., nr. 1518; *DRH* XI, 143.
1596, ian. 7; ASB, S.I., nr. 1570; *DRH* XI, 145.
1596, febr. 1; BA, nr. XCIV/102; *DRH* XI, 151.
1596, mart.; BA, nr. MCMLXIII/8; *DRH* XI, 155.
1596, mart. 5; ASB, S.I., nr. 1571; *DRH* XI, 156.
1596, ⟨apr.⟩; ASB, S.I., nr. 1589; *DRH* XI, 158.
1596, apr. 10; ASB, S.I., nr. 1573; *DRH* XI, 159.
1596, apr. 14; ASB, S.I., nr. 1574; *DRH* XI, 161.
1596, mai 14; ASB, A.N.,; *DRH* XI, 167.
⟨1596—1597⟩, mai ⟨după 14⟩; ASB, A.N.; *DRH* XI, 168.
⟨1596⟩, mai 28; Muz. de ist. a Municipiului București, nr. 30630; *DRH* XI, 171.
1596, iun. 3; BA, nr. XL/77; *DRH* XI, 173.
1596, iun. 8; BA, nr. XV/19; *DRH* XI, 175.
1596, iun. 20; BA, nr. DXCIV/1; *DRH* XI, 178.
1596, iul. 6; ASB, S.I., nr. 1580; *DRH* XI, 180.
⟨1596⟩, iul. 7; ASB, S.I., nr. 1538; *DRH* XI, 181.
1596, iul. 18; BA, nr. MDXXXVII/18; *DRH* XI, 182.
1596, iul. 19; ASB, S.I., nr. 1583; *DRH* XI, 183.
1596, aug. 7; ASB, S.I., nr. 1585; *DRH* XI, 189.
1596, aug. 10; ASB, S.I., nr. 1586; *DRH* XI, 191.
1596, aug. 12; BA, nr. CLIX/14; *DRH* XI, 192.
1596, aug. 13; Muz. de ist. din Ploiești; *DRH* XI, 193.
1596, aug. 17; ASB, S.I., nr. 1584; *DRH* XI, 194.
⟨1596⟩, aug. 17; BA, nr. CCCXCVII/29; *DRH* XI, 195.

1596, aug. 20; BA, nr. XCV/19; *DRH* XI, 196.
1596, aug. 31; ASB, S.I., nr. 1588; *DRH* XI, 197.
1596, sept. 8; BA, nr. XXXIII/211; *DRH* XI, 204.
1596, sept. 28; ASB, S.I., nr. 1592; *DRH* XI, 209.
1596, ⟨sept. 28 — dec. 31⟩; ASB, S.I., nr. 1616; *DRH* XI, 208.
1597, ian. 11 A; ASB, S.I., nr. 1593; *DRH* XI, 211.
1597, ian. 11 B; BA, nr. CCCX/14; *DRH* XI, 212.
⟨1597, ian. 11 — 1599, aug. 4⟩; AS Craiova, nr. CLXXXVI/3; *DRH* XI, 213.
1597, ian. 17; Muz. Olteniei Craiova, nr. 16; *DRH* XI, 215.
1597, ian. 18; ASB, S.I., nr. 1594; *DRH* XI, 216.
1597, ian. 21; ASB, S.I., nr. 1595; *DRH* XI, 217.
1597, febr. 3; BA, nr. CLXXXII/10; *DRH* XI, 218.
1597, apr. 1; ASB, S.I., nr. 1596; *DRH* XI, 220.
1597, apr. 14; ASB, S.I., nr. 1598; *DRH* XI, 223.
1597, apr. 25; ASB, S.I., nr. 1599; *DRH* XI, 224.
1597, mai 6; ASB, S.I., nr. 1600; *DRH* XI, 227.
1597, mai 11; ASB, S.I., nr. 1601; *DRH* XI, 228.
1597, mai 20; ASB, A.N., nr. CXI/4; *DRH* XI, 229.
1597, mai 31; ASB, S.I., nr. 1602; *DRH* XI, 230.
1597, iun. 3; ASB, S.I., nr. 1603; *DRH* XI, 231.
1597, iun. 20; ASB, Ep. Buzău, nr. XIII/15; *DRH* XI, 238.
1597, iun. 22; ASB, S.I., nr. 1605; *DRH* XI, 241.
1597, iun. 26; *DRH* XI, 244.
1597, iun. 27; ASB, S.I., nr. 1607; *DRH* XI, 245.
1597, iun. 30; ASB, S.I., nr. 1608; *DRH* XI, 246.
1597, iul. 1; ASB, S.I., nr. 1609; *DRH* XI, 247.
⟨1597⟩, iul. 1; ASB, S.I., nr. 1610; *DRH* XI, 248.
1597, aug. 14; ASB, S.I., nr. 1614; *DRH* XI, 254.
⟨1597, sept. 1 — 1598, aug. 31⟩; ASB, S.I., nr. 1641; *DRH* XI, nr. 258.
1597, sept. 3; BA, nr. MCMLXIII/9; *DRH* XI, 260.
1597, sept. 27; ASB, S.I., nr. 1618; *DRH* XI, 263.
1597, sept. 28; BA, nr. CVIII/13; *DRH* XI, 264.
1597, oct. 5; ASB, S.I., nr. 1619; *DRH* XI, 265.
1597, nov. 3; ASB, S.I., nr. 1621; *DRH* XI, 267.
1597, dec. 3 A; ASB, S.I., nr. 1622; *DRH* XI, 269.
1597, dec. 3 B; ASB, S.I., nr. 1623; *DRH* XI, 268.
1598, ian. 25; ASB, S.I., nr. 1626; *DRH* XI, 272.
1598, febr. 25; ASB, S.I., nr 1628; *DRH* XI, 275.
1598, apr. 5; *DRH* XI, 280.
1598, apr. 24; BA, nr. XL/82; *DRH* XI, 281.
1598, apr. 27; ASB, S.I., nr. 1629; *DRH* XI, 282.
1598, mai 7; BA, nr. XXXIII/217; *DRH* XI, 284.
1598, mai 10 A; BA, nr. CXCVI/178; *DRH* XI, 285.
1598, mai 10 B; ASB, A.N., nr. CXI/5; *DRH* XI, 286.
1598, mai 23; ASB, S.I., nr. 1630; *DRH* XI, nr. 289.
1598, mai 27; ASB, S.I., nr. 1631; *DRH* XI, 292.
1598, mai 28; ASB, A.N.; *DRH* XI, 293.
1598, iun. 1; ASB, S.I., nr. 1632; *DRH* XI, 295.
1598, iun. 4; ASB, S.I., nr. 1633; *DRH* XI, 296.
1598, iun. 8; Muz. de ist. a Municipiului Bucureşti, nr. 81678; *DRH* XI, 299.

1598, iun. 20; ASB, A.N., nr. CLXIV/2; *DRH* XI, 300.
1598, iun. 22; BA, nr. CCCXCIX/9; *DRH* XI, 302.
1598, iun. 28 A; BA, nr. CCLXXVII/37; *DRH* XI, 304.
1598, iun. 28 B; BA, nr. DCCXC/8; *DRH* XI, 303.
1598, iul. 4; BA, nr. CXCVI/179; *DRH* XI, 305.
1598, iul. 5; ASB, S.I., nr. 1635; *DRH* XI, 306.
1598, iul. 17; BA, nr. MCCXXXIII/2; *Ştef. Doc. G.*, p. 296—298; *DRH* XI, 308.
1598, sept. 1; BA, nr. XC/20; *DRH* XI, 313.
1598, sept. 6; BA, nr. XLV/143; *DRH* XI, 314.
1598, sept. 9; BA, nr. XL/86; *DRH* XI, 315.
1598, nov. 11; BA, nr. CLXXXI/83; *DRH* XI, 317.
1599, ian. 13; ASB, S.I., nr. 1643; *DRH* XI, 318.
1599, ian. 15 A; ASB, S.I., nr. 1645; *DRH* XI, 322.
1599, ian. 15 B; ASB, S.I., nr. 1646; *DRH* XI, 321.
1599, febr. 13; ASB, S.I., nr. 1647; *DRH* XI, 323.
1599, apr. 16; *DRH* XI, 327.
1599, apr. 21; ASB, S.I., nr. 1648; *DRH* XI, 328.
1599, mai 18; ASB, S.I., nr. 1649; *DRH* XI, 329.
1599, iun. 13; BA, nr. CCCXCIX/11; *DRH* XI, 331.
1599, iun. 17 A; ASB, S.I., nr. 1652; *DRH* XI, 332.
1599, iun. 17 B; *DRH* XI, 333.
1599, iun. 30; ASB, S.I., nr. 1653; *DRH* XI, 334.
1599, iul. 15; *DRH* XI, 335.
1599, aug.; AS Craiova, nr. LXIX/3; *DRH* XI, 336.
1599, aug. 4; ASB, Peceţi nr. 252; *DRH* XI, 337.
1599, aug. 29; BA, nr. CXXXIV/49; *DRH* XI, 340.
1599, sept. 22; Muz. de ist. din Ploieşti, nr. 1648; *DRH* XI, 344.
1599, dec. 18; BCS, nr. LXXXIV/2; *DRH* XI, 352.
1600, ⟨ian. — mai⟩; *DRH* XI, 358.
1600, ⟨ian. — aug.⟩; ASB, S.I., nr. 1664; *DRH* XI, 359.
1600, ian. 13; BA, nr. XL/89; *DRH* XI, 360.
⟨1600⟩, ian. 14; BA, nr. LXVII/212; *DRH* XI, 361.
1600, ian. 15; BA, nr. CXCVIII/94; *DRH* XI, 362.
1600, ian. 26; ASB, S.I., nr. 1655; *DRH* XI, 363.
1600, mart. 21; BA, nr. LXXXVII/57; *DRH* XI, 367.
1600, mart. 25; ASB, S.I., nr. 1657; *DRH* XI, 368.
1600, mai 15; BA, nr. CCXCIX/2; *DRH* XI, 377.
1600, mai 16; ASB, S.I., nr. 1659; *DRH* XI, 378.
1600, mai 24; BA, nr. XL/91; *DRH* XI, 380.
1600, iun. 9; ASB, S.I., nr. 1660; *DRH* XI, 391.
1600, iun. 17; BA, nr. CXXXIV/21; *DRH* XI, 396.
1600, iun. 25; ASB, S.I., nr. 1661; *DRH* XI, 400.
1600, iul. 6 A; ASB, S.I., nr. 1662; *DRH* XI, 402.
1600, iul. 6 B; BA, nr. CCCVIII/69; *DRH* XI, 403.
1600, sept. 26; ASB, S.I., nr. 1666; *DRH* XI, 418.
⟨1600⟩, dec. ⟨8⟩; ASB, S.I., nr. 1667; *DRH* XI, 424.
1600, dec. 16; ASB, S.I., nr. 1668; *DRH* XI, 425.
sec. XV—XVI; *IM*, nr. 739.
⟨sec. XVI⟩; *Tocil.*, 432.
fără an, febr. 14; AS Braşov, nr. 511; *Tocil.*, 461.
fără an, mai 22; AS Braşov, nr. 538; *Tocil.*, 443.
fără an, mai 24; AS Braşov, nr. 498; *Tocil.*, 374.

PETROVICI, E. *Studii de dialectologie și onomastică*, București, 1970.

ROSETTI, AL., *Istoria limbii române, de la origini pînă în secolul al XVII-lea*, București, 1968.

* * * *Slava veche și slavona românească*, coordonator P. Olteanu, București, 1975.

SREZNEVSKI, I. I., *Материалы для словаря древнерусского языка по письменным памятникам* I—III, St. Peterburg, 1893—1903.

STOICESCU, N., *Sfatul domnesc și marii dregători din Țara Românească și Moldova (sec. XVI—XVII)*, București, 1968.

CUPRINS

Cuvînt înainte V
Introducere VII
Sigle bibliografice XXXVII
Abrevieri XLI
Dicționar 1
Anexă (elemente de morfologie) 271
Lista de documente, însemnări și inscripții 295
Lucrări consultate 367

PETROVICI, E. *Studii de dialectologie și onomastică*, București, 1970.

ROSETTI, AL., *Istoria limbii române, de la origini pînă în secolul al XVII-lea*, București, 1968.

* * * *Slava veche și slavona românească*, coordonator P. Olteanu, București, 1975.

SREZNEVSKI, I. I., *Материалы для словаря древнерусского языка по письменным памятникам* I—III, St. Peterburg, 1893—1903.

STOICESCU, N., *Sfatul domnesc și marii dregători din Țara Românească și Moldova (sec. XVI—XVII)*, București, 1968.